This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i margen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibiliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål
  Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.
- Ikke bruk automatiske søk
  Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.
- Behold henvisning
  Google-"vannmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.
- Hold deg innenfor loven
  Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på `http://books.google.com/`

L Soc 3336.5

Harvard College
Library

VE RI TAS

By Exchange

Bound
1879 – 1909

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1899

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 6te marts 1900

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1900

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1899

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 6te marts 1900

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1900

HARVARD COLLEGE LIBRARY
BY EXCHANGE
1941

L
L Soc 3336.5
✓

Indhold.

	Pag.
Bestyrelsens beretning	3
Ekstrakt af regnskabet	15
Beretning fra bibliothekaren	22
— fra den naturhistoriske afdeling	39
— fra den historisk-antikvariske afdeling	52
— fra den biologiske station	61
Beretning om Bergens museums sommerkursus	63
— om „Foredrag for hvermand“	68
Medlemsfortegnelse	70
Love for Bergens museum	75

BESTYRELSENS BERETNING.

I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægter og udgifter. Idet man henviser til medfølgende regnskabsextrakt kap. I, skal man som nærmere forklaring til denne anføre følgende:

De offentlige bidrag er de samme som i forrige regnskabsaar, idet dog statens bidrag, som fra 1ste juli 1898 forhøiedes med 2000 kr. er kommen til indtægt med 22000 mod 11000 i forr. aar.

Ved medlemskontingent, leie af foredragssalen etc. er indkommet kr. 4247.12 mod 3133.70 i forr. aar. Forøgelsen skriver sig især fra sterkere benyttelse af foredragssalen, men delvis ogsaa fra stigning af den i aarets løb indbetalte medlemskontingent.

Til inventar i nybygningen har staten bevilget 10000 kr. mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade. Af dette beløb har desværre kun halvdelen kunnet hæves, da der til ekvivalering af statsbidraget alene] har kunnet disponeres over et bidrag paa 5000 kr fra samlaget. Til dækkelse af udgifterne ved anskaffelse af inventar har man derfor maattet optage et laan paa ca. 11000 kr., hvilket laan det i indeværende aar vil være nødvendigt yderligere at forøge, da inventar med nødvendighed maa anskaffes efterhvert som samlingsrummene tages i brug. Af staten vil der iaar bevilges yderligere 10000 kr. til inventar, — idet bevilgningen er 20000 kr. fordelt paa to terminer — og det er altsaa i det hele 15000 kr., som paa denne konto maa tilveiebringes extraordinært for at ekvivalere statens tilskud. Man har iaar søgt samlaget om et bidrag en gang for alle af 10000 kr. Opnaaes dette bidrag vil der yderligere maatte søges tilveiebragt 5000 kr., men da vil man ogsaa have et saa stort beløb disponibelt, at den hele gjæld kan betales og det endnu manglende inventar anskaffes.

Regnskabet for forrige aar afsluttedes med et underskud paa kr. 2615.96. Dette er i aarets løb øget med ca. 800 kr. og udgjør pr. $^{31}/_{12}$ kr. 3420.71. Grunden til dette uheldige forhold er især en betydelig overskridelse paa kontoen fællesudgifter, en overskridelse, som for en del er bevirket ved at man fandt at maatte tilstille hr. arkitekt Sparre et honorar for de af ham i sin tid leverede udkast til nybygningen, dels ved at man havde vanskeligt for at opgjøre den ved indflytningen i den nye bygning bevirkede merudgift til lys og brænde etc. Desuden har den antikvariske afdeling overskredet sit annuum med over 800 kr. Den naturhistoriske afdeling havde til samlingerne og vedligehold af haven faaet til disposition 5200 kr., men har brugt ca. 240 kr. mere. Til fuldførelse af haveanlægget var der af kommunen bevilget 1000 kr. Der medgik hertil vel 1600 kr. mere, som imidlertid for en væsentlig del er dækket ved private bidrag fra d'hrr. konsul Joachim Grieg, assessor Vedeler og en anonym (tilsammen kr. 1060), samt ved indtægter af udmineret sten (ca. kr. 250). For disse gaver, saavelsom for kommunens bidrag, frembærer bestyrelsen herved sin erkjendtlige tak. Ogsaa paa kontoen gager og lønninger er der en liden opgang, idet der i midten af aaret blev ansat en dame — frk. Wingaard — som assistent ved læseværelset med en maanedlig gage af 25 kr.

Til bibliotheket var stillet til disposition vel 7000 kr. Naar der ikke er ført til udgift mere end ca. 6000 kr., saa skriver det sig alene fra, at man paa grund af regnskabets slette stilling har overført en del regninger til indeværende aar. Besparelsen paa denne konto er derfor kun tilsyneladende og overskridelsen adskillig større end regnskabet udviser. Bestyrelsen vil være opmærksom paa nødvendigheden af at faa underskuddet dækket i løbet af de to eller tre nærmeste regnskabsaar.

Man ansøgte ifjor staten om en forhøielse af dens bidrag med 2000 kr., dels under henvisning til de øgede udgifter ved det større lokale, dels paa grund af det ønskelige i at kunne forhøie gagen for den antikvariske konservator. Kirkedepartementet erkjendte nødvendigheden af den ansøgte forhøielse, men fandt ikke for næste budgettermin — af hensyn til den extraordinære bevilgning til inventar — at kunne opføre det øgede tilskud paa sit budgetforslag. Fra begyndelsen af næste termin haaber man sikkert at erholde det øgede statsbidrag, som er absolut nødvendigt, hvis budgettet ikke skal blive altfor knapt. Hverken af sparebanken eller samlaget kan man for tiden vente forhøielse af det ordinære bidrag.

Besøget i samlingerne. I de sidste maaneder af 1899 maatte samlingerne holdes ganske lukkede paa grund af omordningsarbeiderne og ogsaa tidligere — den største del af aaret — var det kun en mindre del af samlingen, som kunde holdes aaben. Dette har bevirket en betydelig nedgang i antallet af besøgende. Det samlede antal besøg udgjør kun 36137, fordelt paa maanederne som følger:

Januar	2038
Februar	2324
Marts	3208
April	3679
Mai	2840
Juni	3922
Juli	4948
August	6339
September	3706
Oktober	3133

Paa de forskjellige aabningsdage fordeler besøget sig som følgende oversigt viser:

Søndage:	Gratis hverdage:	Betalingsdage:	Skoler og kort:[1]
26091	6071	1112	2863

Samlingerne har været aabne til de samme tider som forrige aar: Om sommeren hver dag kl. 12—2 og 4—6 (tirsdag, torsdag og lørdag mod betaling af 25 øre, ellers frit), om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag kl. 11—2. Foranlediget ved en henvendelse fra Søndagsforeningen har man taget under overveielse at udskyde aabningstidens begyndelse om søndagen i det mindste en halv time. Nogen endelig afgjørelse herom er dog ikke endnu truffet, da museet alligevel indtil videre maa holdes lukket (antagelig til henimod udgangen af april).

Samlingernes og bibliothekets forøgelse. Blandt gjenstande indkomne til den naturhistoriske afdeling kan fremhæves en moskusko fra Grønland — gave fra hr. bundtmager Brandt — og en hest fra Lofoten af en race, som er paa vei til at uddø (erhvervet ved velvillig bistand af landbrugsskolebestyrer **Nilssen**, Bodø). Forøvrigt har alt arbeide været lagt paa indflytningen i de nye lokaler. Denne ventes at være omtrentlig afsluttet ved udgangen af første kvartal dette aar.

---

[1] Til muséforeningens medlemmer, sommerkursets deltagere og endel andre udstedes kort, som giver fri adgang paa alle aabningsdage.

Til den antikvariske afdeling er bl. a. indkommet: En meget værdifuld samling franske medaljer (100 stk.), gave fra hr. konsul **Børs** og endel mynter og medaljer indkjøbte paa **Lynges** myntauktion i Kjøbenhavn for midler, som i dette øiemed velvillig blev stillede til disposition af forskjellige interesserede privatmænd. Forøvrigt henvises til afdelingernes beretninger.

Bibliothekets forøgelse andrager til 1600 nummere mod 1442 i forrige beretning. Heraf er 556 erhvervet ved kjøb, resten ved bytte eller som gave. Det Fastingske bibliothek medregnet omfatter bibliotheket nu ca. 23000 bind.

Læseværelset har været aabent alle hverdage fra 10—2 og 5—8. I formiddagstimerne, og i den lyse aarstid tillige kl. 5—6, har udlaan fundet sted.

II. Museets bygninger og eiendom.

I forbindelse med indflytningen i de nye fløie mod nord, der er bestemte til udvidelse af samlingerne, er de gamle samlingslokaler underkastede en grundig oppudsning. Vægge og tage er malede og gulvene vil i den nærmeste fremtid ogsaa blive oppudsede, saasnart omflytningen er færdig. Disse arbeider — ligesom ombytningen af den nuværende hovedtrappe til den zoologiske samling med en trappe af marmormosaik, hvilket arbeide nu er sat i gang — udføres for kommunens regning og opføres ikke paa museets regnskab.

Oparbeidelsen af haven er fuldført efter dr. **Brunchorsts** planer og under hans ledelse, med assistance af vagtmesteren **Jac. Ørdahl**. Som ovenfor anført er udgifterne bestridte ved bidrag af kommunen og forskjellige private. En strimmel af tomten mod nordre villavei er afstaaet til kommunen til gadeudvidelse. Museets grund mod nordre villavei er nu begrændset paa en saadan maade, at man sikkert haaber, at der ikke blir tale om yderligere grundafstaaelser. Omkring den hele tomt, som tilhører museet og som støder til oparbeidet gade, er af kommunen opsat jerngitter, mens resten af grunden er midlertidig indgjærdet med staaltraadhegn.

III. Museets faste kapitaler.

De første to terminer af den museet tilkommende andel af præmieobligationslaanets udbytte er modtagne med 250000 kr. De to gjenstaaende terminer forfalder den 1ste april og 1ste oktober d. aa., idet dog renterne af dette beløb, beregnet efter 3½ %, allerede nu tilfalder museet. Bestyrelsen har for anvendelsen af præmieobligationsfondets renter vedtaget en del bestemmelser, som her hidsættes:

§ 1.

Fondets kapital maa ikke angribes, men skal under tilsyn af Bergens formandskab gjøres rentebærende ved at udsættes mod betryggende sikkerhed efter de for umyndiges midler gjældende regler.

§ 2.

Af de indvundne renter skal alt, hvad der ikke medgaar til de i § 3 nævnte formaal, men hvert aar i det mindste de nedenfor anførte beløb, tillægges den oprindelige kapital:

I	1899	10000	kr.
-	1900	15000	„
-	1901	14000	„
-	1902	13000	„
-	1903	12000	„
-	1904	11000	„
-	1905	10000	„

Derefter fattes ny bestemmelse om, hvilket beløb der aarlig skal afsættes. Tillige forøges kapitalen med samtlige renter og rentes renter af det saaledes afsatte beløb.

§ 3.

Resten af renteindtægten af den oprindelige kapital kan efter bestyrelsens nærmere bestemmelse anvendes i overensstemmelse med lov af 5te juni 1897 til „Udvidelse af museets videnskabelige virksomhed og dets arbeide i oplysningens tjeneste“, idet dog intet maa anvendes til formaal, som retteligen henhører under museets almindelige udgifter, saasom samlingernes bestyrelse eller forøgelse, bygningernes vedligehold etc.

Derimod kan renterne anvendes til fremme af videnskabelige undersøgelser og videnskabeligt arbeide, fortrinsvis derved, at der knyttes videnskabsmænd til museet enten i faste poster eller ved aarligt bevilgede stipendier; desuden kan der ydes bidrag til bestemte videnskabelige formaal.

Til ansættelse i saadanne faste poster og til bevilgningen af disse stipendier kan der knyttes forpligtelse til gjennem systematiske foredragsrækker at undervise i vedkommende videnskab, og ligeledes skal der intet være til hinder for, at en del af fondets renteindtægt anvendes til systematiske foredragsrækker, der afholdes af inden- eller udenbys videnskabsmænd, som ikke har nogen fast gage eller stipendium af fondet. Dog maa intet anvendes til rent populære foredrag af den art, som henhører under arbeiderakademiernes virksomhedsomraade.

§ 4.

Har fondet ved renter, gaver eller paa anden maade naaet en størrelse af en million kr., skal nærværende fundats ansees ophævet og nye bestemmelser for fondet vedtages med det formaal snarest muligt at faa igangsat en videnskabelig høiskole i Bergen.

§ 5.

Bestemmelserne i nærværende fundats maa ikke forandres, uden at mindst to trediedele af bestyrelsens medlemmer deri er enige.

Henrik Sundts legat til fremme af lægevidenskaben er ved tillæg af legatets egne renter og halvdelen af renterne af Sundts legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser forøget fra kr. 8308.30 til kr. 9878.63. Iberegnet de 500000 af præmieobligationslaanets udbytte og de denne kapital tillagte renter (kr. 7604.55), udgjør museets kapitalformue nu kr. 873483.18.

IV. Anvendelsen af legatmidlernes og præmieobligationsfondets renter.

I beretningsaaret er udgivet Aarbog for 1898, hvis indhold er angivet i forrige aarsberetning, det første hefte af Aarbogen for 1899 samt et bind i kvart: Report on norwegian marine investigations by Johan Hjorth, O. Nordgaard and H. H. Gran. Andet (sidste) hefte af aarbogen for 1899 er færdig samtidig med denne beretning.

Indholdet i Aarbogen for 1899 er følgende:

No. 1. Gabriel Gustafson: En stenalders boplads paa Jæderen. (Med 1 pl. og 32 fig. i teksten).
„ 2. E. Jørgensen: Ueber die Tintinnodeen der norwegischen Westküste, (Mit 3 Tafeln).
„ 3. James A. Grieg: Om en ved Golten strandet regalecus glesne, Asc. (med 3 fig. i teksten).
„ 4. J. Rekstad: Jordskjælv i Norge i aarene 1895—1898.
„ 5. Johan Havaas: Nye findesteder for nogle sjeldnere lichener.
„ 6. E. Jørgensen: Protophyten und Protozoën im Plankton aus der norwegischen Westküste. (Mit 5 Tafeln).
„ 7. O. J. Lie-Pettersen: Biologisches über norwegische Collembola.
„ 8. O. Nordgaard: Some hydrographical Results from an expedition to the North of Norway during the winter of 1899.
„ 9. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge i 1899. (Mit einem resumé in deutscher sprache).

Til udgivelsen af Aarbogen for 1898 er medgaaet kr. 5725.00, som har maattet fordeles mellem Frieles, Sundts og Danielssens legater, saaledes som regnskabet (kap. 2) udviser. Til udgivelsen af det hydrografiske arbeide af Hjorth, Norgaard og Gran er i dette regnskabsaar anvendt kr. 3065.00, som er taget af Sundts og Danielssens legater. Udgifterne ved Aarbogen for 1899 kommer som sædvanlig først til udgift i kommende regnskabsaar (1900).

Af Frieles legat var i 1897 udsat en prisbelønning paa 400 kr. for et arbeide over Norges fugle. Ved udløbet af Indleveringstiden indkom en (anonym) anmodning om, at indleveringsfristen maatte blive udsat til udgangen af februar, hvilket blev imødekommet.

Til zoologiske og hydrografiske undersøgelser ved Bergenskysten er anvendt kr. 883.40 af Frieles legat nr. I. Beløbet er medgaaet til kortere exkursioner under ledelse af museets zoologer eller O. Nordgaard.

Til stipendier til foretagelse af undersøgelser er anvendt kr. 1620, saaledes fordelt:

Johan Havaas til fortsatte botaniske undersøgelser paa Hardangervidden kr. 200.

Dr. A. Appelløff til undersøgelse over bundfaunaen i den Bergenske skjærgaard kr. 300.

J. Grieg til fortsatte undersøgelser over evertebratfaunaen i Nordfjord Kr. 300.

Carl Fred. Kolderup til geologisk undersøgelsesreise i Nordre Bergenhus amt kr. 300.

O. J. Lie-Pettersen til fortsatte undersøgelser over vestlandets insektfauna Kr. 200.

E. Jørgensen til undersøgelser over planktonfaunaen og -floraen i Kristianiafjorden og nogle ferskvande kr. 200.

Sparre Schneider, Tromsø, til fuldførelse af et arbeide over vestlandets insektfauna kr. 120.

Samtlige disse stipendier er udredede af konsul Chr. Børs legat. Af dette er tillige udbetalt de faste aarsstipendier til d'hrr. Kolderup og Jørgensen for den første halvdel af regnskabsaaret med kr. 350 til hver. Fra 1ste juli er disse faste stipendier forhøiede til kr. 1000 for hver af stipendiaterne og overførte til præmieobligationsfondet.

Af dette fond er videre udredet kr. 2000 som tilskud til de af hr. O. Nordgaard med bidrag af staten foretagne fiskeriundersøgelser i Lofoten og Finmarken, samt kr. 500 til en af den samme iværksat expedition til undersøgelse af de hydrografiske forholde ved Bergenskysten — fra fjorden til ud i den norske rende — i september maaned. Endelig er der afsat kr. 400 til et foredragskursus, særlig beregnet paa lærere ved de herværende folkeskoler. Forslag om afholdelse af to aarlige kurser af denne art fremkom i begyndelsen af aaret fra dr. Brunchorst, paa foranledning af en henvendelse fra en hel del lærere, men paa grund af forskjellige omstændigheder maatte afholdelsen udsættes til vaaren 1900. Der vil iaar søges istandbragt et lignende kursus i et andet fag til høsten — det første kursus vil have til emne en udsigt over bergartlære og geologi — idet dog begge disse kurser er at opfatte som forsøg, efter hvis afslutning man vil tage det op til ny overveielse, om der bør fortsættes paa samme maade eller om undervisningsvirksomheden hensigtsmæssigere kan ordnes paa anden vis. Foreløbig er det meningen, at hvert kursus skal omfatte ca. 20 foredrag. Der vil til kurserne blive adgang ikke blot for lærere, men ogsaa for andre interesserede.

Naar i det foreliggende regnskab et mindre beløb end det i planen bestemte er tillagt kapitalen, saa skriver det sig fra, at endel af renterne for det sidste kvartal ikke indkommer før henholdsvis 1ste april og 11te juni. I virkeligheden er det uanvendte rentebeløb større end i planen fastsat.

V. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Fra begyndelsen af regnskabsaaret er akvariet og sælparken udskilte fra biologisk station under egen bestyrelse og med særskilt regnskab (se nedenfor). Indtægten af entré til akvariet etc. kommer derfor ikke mere til indtægt i biologisk stations regnskab.

Statens bidrag til stationen er fra 1ste juli 1899 forhøiet med kr. 500. For terminen 1ste juli 1899 til 31te marts 1900 bevilgedes ialt kr. 4900, hvoraf $^3/_4$ er kommet til indtægt i regnskabsaaret sammen med halvdelen af bidraget for terminen 1898—99. Tiltrods for forhøielsen har det desværre ikke lykkes at komme ud med de disponible indtægter. Overskridelsen udgjør dog ikke mere end kr. 100, hvormed det fra forrige regnskab overtagne underskud er forøget. Man vil efter al rimelighed blive nødt til at ansøge Staten om et extraordinært bidrag en gang for alle til dækkelse af denne gjæld. Foreløbig har man ikke gjort dette, da man vil afvente afgjørelsen af spørgsmaalet om den fremtidige ordning af fiskeriundersøgelserne og stationens stilling til disse. Forhaabentlig kan afgjørelsen heraf ventes i en nær fremtid.

Bestyrelsen bestaar af de d'hrr BRUNCHORST (formand), G. A. HANSEN og APPELLÖF.

Akvariet og sælparken. For disse institutioner er valgt en særskilt bestyrelse, bestaaende af d'hrr. BRUNCHORST (formand), FRIELE og GERH. SUNDT. Til fuldførelse af anlægget er bestyrelsen bleven bemyndiget til at optage et Laan af indtil kr. 5000, hvoraf kr. 3690.50 hidtil er anvendt. Der er anlagt plæner paa det hele museet tilhørende terræn, opsat jerngitter mod gaden og bygget endel større bur til fugle. I regnskabet er medtaget alle udgifter ved anlægget af sælbassinet, ogsaa de, som der er redegjort for i sidste aarsberetning (pag. 34), idet disse ikke var indtagne i det da afgivne regnskab.

Museets sommerkursus. Det 6te sommerkursus afholdtes fra 7de til 19de august paa museet. Det samlede antal deltagere var 106, men antallet af tilhørere oftest adskilligt større, idet der gaves adgang til at paahøre enkelte foredragsrækker ogsaa for saadanne, som ikke var indtegnede som faste deltagere.

Efter derom udtalt ønske af kursets deltagere androg man om øget bevilgning til næste aars kursus, saavel til de almindelige udgifter som til stipendier, for derved at sættes istand til at udstrække kursets varighed fra to til tre uger. Departementet og kirkekomiteen har begge indstillet paa bevilgning af kr. 6400, deraf kr. 4000 til stipendier (mod tils. 4600 i indeværende aar).

Forøvrigt henvises til vedlagte beretning fra kursets bestyrer, dr. Brunchorst.

Foredrag for hvermand. Samtlige foredrag — 93 — har været afholdte i museets foredragssal. Bidragene har været de sædvanlige af stat, kommune og samlag. Bestyrelsen har bestaaet af d'hr dr. Brunchorst (formand), konsul Falch og konservator Gustafson, valgte af museet, samt arbeider Elias Olsen, valgt af arbeiderforningen og bogbinder Edv. Helgesen, valgt af haandværksvendenes forening. Med hensyn til tilhørerantal etc. henvises til vedlagte beretning fra bestyrelsens formand.

Af **professor Sars** værk **"An account of the Crustacea of Norway"** er andet bind afsluttet og tredie paabegyndt. Der er af dette (Cumaceæ) udgivet to hefter. Den for nogle aar siden af staten givne bevilgning til dette værks udgivelse er opbrugt og andragende om ny bevilgning indsendt. Forudsætningen for det nye andragende er det samme som for den første bevilgning: at museet af sine legatmidler bestrider halvdelen af omkostningerne.

„Naturen“ har modtaget det sædvanlige bidrag paa 1000 kr. mod at indtil 400 exemplarer kan abonneres af statsunderstøttede bibliotheker for halv pris (kr. 2.50).

VII. Høiskolesagen.

Efter forslag af dr. Brunchorst blev det i september bestemt, at der skulde nedsættes en komite med det opdrag at udarbeide et saavidt muligt nøiagtigt omkostningsoverslag over udgifterne ved istandbringelse og drift af en medicinsk høiskole i Bergen. I komiteen indtraadte d'hrr. G. A. Hansen, Klaus Hanssen, J. D. Irgens, Kjeldsberg, H. P. Lie, Sigv. Madsen og Myhre. Komiteen har til formand valgt hr. G. A. Hansen og har begyndt sine møder.

VIII. Museets personale.

Ved læseværelset er som ovenfor omtalt ansat en dame som assistent, særlig af hensyn til aabningstiden om eftermiddagen. Ellers er personalet uforandret. Den ene af de faste stipendiater, hr. Kolderup, har velvillig fremdeles havt tilsyn med mineralsamlingen. Denne er nu saa stor, at det i en nær fremtid vil være nødvendigt at faa en lønnet konservator knyttet til den.

Konservator Gustafson har i antikvariske øiemed foretaget kortere reiser til Kjøbenhavn og til Holland og har desuden opholdt sig en tid paa Jæderen forat fortsætte sine udgravninger. De zoologiske konservatorer Appelløf og Grieg har hver i ca. en maaned været fraværende i anledning zoologiske undersøgelser ved vestkysten. Den første har desuden havt permission i ca. 6 uger for paa Hvitingsø at fortsætte sine undersøgelser over hummerudklækning.

IX. Foreningsanliggender.

For sidste aars generalforsamling fremsattes forslag til endel forandringer i lovene. Forslaget er refereret i forrige aarsberetning (pag. 37—38) og vedtoges uforandret hvad paragraferne 4, 6, 7 og 10 angaar. I § 3 vedtoges den af bestyrelsen accepterede forandring, at foreningens medlemmer har stemme paa generalforsamlingen, forsaavidt der er hengaaet to maaneder siden deres indmeldelse i foreningen. De efter disse forandringer gjældende love er aftrykte som bilag til denne beretning.

Ved generalforsamlingen aftraadte efter tur d'hrr. Arctander og Gerh. Sundt, som begge gjenvalgtes.

I henhold til bestemmelsen i lov om præmieobligationslaanet og den forandrede § 4 i museets love er bestyrelsen tiltraadt af to af kirkedepartementet opnævnte medlemmer, d'hrr. rektor Brekke.

og Chr. Michelsen, der vil have at fungere til generalforsamlingen i 1902.

Afgang blandt de af foreningen valgte bestyrelsesmedlemmer finder ikke sted før i 1901.

I bestyrelsen for Bergens museum den 26de februar 1900.

G. A. Hansen. Sofus Arctander. B. E. Bendixen.
K. Brekke. Herm. Friele, B. S.
Klaus Hanssen. A. Høyer. Konow. Johan Lothe.
Chr. Michelsen. G. Sundt.

Brunchorst.

REGNSKABSEXTRAKT FOR BERGENS MUSEUM 1899.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at et tilsvarende beløb tilveiebringes paa anden maade	kr.	20000.00		
	b.	Tilskud til gage for konservator ved antikvarisk afdeling	„	2000.00	kr.	22000.00
2.		Bidrag af samlaget og af bibliothekfondets renter:				
	a.	Af bibliothekfondets renter	kr.	4592.03		
		Beholdning f. f. aar	„	465.13		
	b.	Til anvendelse for bibliotheket	„	2000.00		
	c.	Til national etnogr. samling	„	2000.00	„	9057.16
3.		Bidrag af sparebanken			„	9000.00
4.		Andre indtægter:				
	a.	Medlemskontingent	kr.	2457.00		
	b.	Entré etc.	„	337.60		
	c.	Leie af foredragssalen	„	1420.52		
	d.	Renter	„	32.00	„	4247.12
5.		Extraordinært til inventar tilveiebragt ved laan eller bidrag:				
	a.	Samlagets bidrag	kr.	5000.00		
	b.	Statens bidrag	„	5000.00		
	c.	Laan i kreditbanken	„	10761.58	„	20761.58
6.		Til fuldførelse af haveanlægget:				
	a.	Extraordinært af kommunen	kr.	1000.00		
		Lateris	kr.	1000.00	kr.	65065.86

Transport	kr.	1000.00	kr.	65065.86
b. Gave fra konsul Joachim Grieg	„	500.00		
c. Gave fra assessor Vedeler	„	460.00		
d. Privat bidrag	„	100.00		
e. Diverse indtægter	„	249.30	„	2309.30
Underskud til næste regnskab			„	3420.71
			kr.	70795.87

Kap. 2. Legatmidler.

7. Joachim Frieles legat no. 1:				
a. Beholdning f. f. aar	kr.	1595.19		
b. Indvundne renter	„	1353.26	„	2948.45
8. Joachim Frieles legat no. 2:				
a. Beholdning f. f. aar	kr.	554.54		
b. Indvundne renter	„	1945.40	„	2499.94
9. Henr. Sundts legat no. 1:				
a. Beholdning f. f. aar	kr.	1385.63		
b. Indvundne renter	„	2408.98	„	3794.61
10. Henr. Sundts legat no. 2:				
a. ½ del renter af Sundts legat no. 1	kr.	1187.50		
b. Renter af kapitalen	„	382.83	„	1570.33
11. F. Danielsen og A. Larsens legat:				
Indvundne renter	kr.	1140.00		
12. F. Hansen og H. Danielsens legat:				
Indvundne renter	„	1140.00		
13. Bertha Marie Danielsens legat:				
a. Beholdning f. f. aar	„	509.17		
b. Indvundne renter	„	1906.11	„	4695.28
14. Konsul Chr. Børs's legat:				
a. Beholdning f. f. aar	kr.	596.39		
b. Indvundne renter	„	2390.66	„	2987.05

Kap. 3. Særformaal under museets administration.

16. Biologiske station:				
a. Statens bidrag	kr.	5866.67		
b. Pladsafgift og salg af materiel	„	318.16		
c. Underskud til næste regnskab	„	1107.43	kr.	7292.26
Lateris			kr.	7292.26

	Transport		kr. 7292.26
	Laxeudklækningsforsøg:		
	Beholdning f. forr. aar		„ 228.03
	Fiskeriundersøgelser:		
	a. Statens bidrag	kr. 7000.00	
	b. Af præmieobligationsfondets renter	„ 2500.00	„ 9500.00
17.	Akvariet og sælparken:		
	a. Entré etc.	kr. 1095.14	
	Underskud til næste regnskab.	„ 214.41	„ 1309.55
	b. Bidrag og gaver til anlægget	kr. 9506.26	
	Laan i privatbanken	„ 3690.50	„ 13196.76
18.	Sommerkurset:		
	a. Statens bidrag	kr. 4570.00	
	b. Kontingent	„ 233.00	
	c. Renter	„ 2.27	
	d. Beholdning f. forr. regnskab	„ 49.66	„ 4854.93
19.	Foredrag for hvermand:		
	a. Statens bidrag	kr. 1200.00	
	b. Kommunens bidrag	„ 1500.00	
	c. Samlagets bidrag	„ 900.00	
	d. Entré etc.	„ 442.95	
	e. Lysbilleder	„ 8.00	
	f. Renter i 1899	„ 13.47	
	Beholdning f. f. aar	„ 40.21	„ 4104.63
20.	Statens bidrag til „Naturen“		„ 1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:		
	Beholdning f. f. aar		„ 809.55
			kr. 42295.71

Kap. 4. Museets tilbygning.

Beholdning f. f. aar	kr. 6904.71	
Bidrag af samlaget	„ 5000.00	
Gave fra konsul Ole Johannessen L. P. S.	„ 1000.00	
Renter	„ 325.04	kr. 13229.75

Kap. 5. Præmieobligationsfondet.

Indvundne renter .... kr. 11838.11

Udgift:

Kap. 1. Museets samlinger og bibliothek.

1.	Gager og lønninger:				
a.	Dr. Brunchorst	kr.	4500.00		
b.	Gustafson	„	3200.00		
c.	Appelløf	„	2800.00		
d.	Grieg	„	2000.00		
e.	Fru Brunchorst	„	1200.00		
f.	Bucher	„	400.00		
g.	Ørdal, frit hus, lys og	„	1000.00		
h.	Glimme (cfr. kap. 3)	„	200.00		
i.	Dahl	„	1200.00		
k.	Hoffmann	„	400.00		
l.	Frk. Tellefsen	„	360.00		
m.	Frk. Wingaard	„	175.00	kr.	17435.00
2.	Bibliotheket:				
a.	Naturhistoriske afdeling	kr.	3419.06		
b.	Historisk-antikv. afdeling	„	1617.62		
c.	Fællesindkjøb og indbinding	„	1024.60	„	6061.28
3.	Fællesudgifter:				
a.	Lys og brænde	kr.	2473.70		
b.	Opsyn i samlingen	„	591.10		
c.	Rengjøring	„	687.99		
d.	Fragt, porto etc.	„	987.77		
e.	Kontorrekvisita	„	757.60		
f.	Diverse og tilfældige udgifter	„	1341.51	„	6839.67
4.	Naturhistorisk afdeling:				
a.	Samlingen etc.	kr.	3486.82		
b.	Haven	„	1956.05		
c.	Til fuldførelse af haveanlægget	„	2635.76	„	8078.63
5.	Historisk-antikv. afdeling			„	8868.50
				Lateris kr.	47283.08

Transport		kr. 47283.08
6. Inventar til nybygningen:		
a. Gjæld pr. $^{31}/_{12}$ 98	kr. 11355.62	
b. Nyanskaffelser i 99 og renter af gjæld	„ 9405.96	„ 20761.58
Renter for overtrasseret i Kreditbanken		„ 135.25
Underskud f. f. aar		„ 2615.96
		kr. 70795 87

Kap. 2. Legatmidler.

7. Joachim Frieles legat no. 1:		
a. Til udførelse af naturhistoriske tegninger (aarbogen)	kr. 400.00	
b. Udgivelse af aarbogen	„ 1593.19	
c. Zoologiske undersøgelser ved Bergen og hydrografiske undersøgelser	„ 883.40	
d. Beholdning til næste regnskab	„ 71.86	kr. 2948.45
8. Joachim Frieles legat no. 2:		
a. Udgivelse af aarbogen	kr. 2357.00	
b. Beholdning til næste regnskab	„ 142.94	„ 2499.94
9. Henr. Sundts legat no. 1:		
a. Til udgivelse af hydrografisk arbeide	kr. 1425.00	
b. Til udgivelse af aarbogen	„ 1085.63	
c. ½ del renter af kr. 50,000.00 overført til Sundts legat no. 2	„ 1187.50	
d. Beholdning til næste regnskab	„ 96.48	„ 3794.61
10. Henr. Sundts legat no. 2:		
Tillagt Kapitalen		„ 1570.33
11. F. Danielsens og A. Larsens legat:		
Livrente Kathrine Danielsen	kr. 1140.00	
12. F. Hansen og H. Danielsens legat:		
Livrenter	„ 1140.00	
13. Berthe Marie Danielsens legat:		
a. Til udgivelse af hydrogr. arbeider	„ 1640.00	
Lateris	kr. 3920.00	kr. 10813.33

		Transport	kr.	3920.00	kr.	10813.33
	b.	Tilskud til aarbogen	„	689.18		
	c.	Beholdning til næste regnskab.	„	86.10	„	4695.28
14.		Konsul Chr. Børs's legat:				
	a.	Aarsstipendium til adj. Jørgensen	kr.	350.00		
	b.	Do. til cand. Kolderup	„	350.00		
	c.	Stipendier til undersøgelser ...	„	1620.00		
	d.	Beholdning til næste regnskab	„	667.05	„	2987.05
					kr.	18495.66

Kap. 3. Særformaal under museets administration.

16.		Biologiske station:				
	a.	Underskud f. forr. aar	kr.	1007.42		
	b.	Gage: Cand. Nordgaard	„	2400.00		
		Do. Glimme	„	1000.00		
	c.	Reiseudgifter	„	675.10		
	d.	Udgifter ved laboratoriet	„	2209.74	kr.	7292.26
		Laxeudklækningsforsøg:				
		Diverse udgifter	kr.	63.00		
		Indbetalt statskassen	„	165.03	„	228.03
		Fiskeriundersøgelser:				
	a.	Diverse udgifter.............	kr.	9365.60		
	b.	Beholdning til næste regnskab	„	134.40	„	9500.00
17.		Akvariet og sælparken:				
	a.	Driftsudgifter			„	1309.55
	b.	Udgifter ved anlægget og renter af gjæld ...			„	13196.76
18.		Sommerkurset:				
	a.	Stipendier	kr.	2970.00		
	b.	Honorar	„	1200.00		
	c.	Trykning og lærebøger	„	208.10		
	d.	Assistance, lokale etc.	„	476.83	„	4854.93
19.		Foredrag for hvermand:				
	a.	Honorar	kr.	1860.00		
	b.	Lokale, gas etc.	„	940.00		
	c.	Trykningsomkostninger	„	38.50		
		Lateris	kr.	2838.50	kr.	36381.53

	Transport	kr.	2838.50	kr.	36381.53
d.	Undervisningsmateriel og diverse	„	840.00		
e.	Kontrol, assistance	„	393.10		
	Beholdning til næste regnskab	„	33.03	„	4104.63
20.	Tilskud til „Naturen“			„	1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:				
	Diverse udgifter	kr.	786.10		
	Beholdning til næste regnskab	„	23.45	„	809.55
				kr.	42295.71

Kap. 4. Museets tilbygning.

Diverse udgifter	kr.	1107.88		
Beholdning til næste regnskab	„	12121.87	kr.	13229.75

Kap. 5. Præmieobligationsfondet.

a.	Stipendier til Jørgensen og Kolderup	kr.	1000.00		
b.	Til fiskeriundersøgelser i Lofoten, Finmarken og ved Bergen	„	2500.00		
c.	Udgift ved laanets istandbringelse	„	333.56		
d.	Renter tillagt kapitalen	„	7604.55		
e.	Afsat til foredragskursus	„	400.00	kr.	11838.11

Bergen, januar 1900.

Hj. Hoffmann.

BIBLIOTHEKARENS BERETNING.

Tilvekst. Katalogisering.

Museets bibliothek er i aaret 1899 bleven forøget med 1315 bind, 253 dissertatser og separataftryk, samt 32 blade karter, fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabs-skrifter.				
Ved gave eller bytte	327	64	301	692
Ved kjøb	101	67	7	175
	428	131	308	867
Bøger.				
Ved gave eller bytte	54	27	45	126
Ved kjøb	115	129	78	322
	169	156	123	448
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	186	2	6	194
Ved kjøb	24	33	2	59
	210	35	8	253

Desuden fortsættes subskriptionen paa 94 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 46 falder paa den naturhistoriske og 48 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 175, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 59 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten iaar beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter	5169	1530	2700	9399
Bøger	3822	3467	1373	8662
Dissertatser og separataftryk	3224	548	81	3853
	12215	5545	4154	21914

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter og fotografier.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Korrespondancen beløb sig — foruden de talrige takkeskrivelser — til 182 skrivelser.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 13:

1) U. S. Department of Agriculture. Washington.
2) Wisconsin Geological and Natural History Survey. Madison.
3) La Faculté des Sciences de l'Université de Toulouse.
4) Cincinnati Society of Natural History. Cincinnati, Ohio.
5) The Editor of The American Journal of Science. New Haven Coun.
6) The American Philosophical Society. Philadelphia.
7) Naturforsch. Gesellschaft zu Halle. Halle.
8) Philosophical Society of Washington. Washington D. C.
9) Geologiske Kommissionen. Helsingfors.
10) Dansk geologisk Forening. Kjøbenhavn.
11) Free Museum of Science and arts. Philadelphia.
12) Museu Paraense. Para (Brasil).
13) Red. af Aarbog for dansk Kulturhistorie. Kjøbenhavn.

Gaver til bibliotheket

er indkommet fra følgende:

Bendixen, B. E., Skolebest., Bergen.
Benemann, Carl, Arkivar, Bergen.
Beneden, Edv. van., Prof., Paris.
Bergh, R., Prof. Dr., Kjøbenhavn.

Biologiska Föreningen, Stockholm.
BRUNCHORST, J., Dr., Bergen.
Cambridge Univ. Press., Cambridge, Engl.
Centralbureau, Det statistiske, Kristiania.
COLLETT, R., Prof., Kristiania.
COLLIN, Dr., Jonas, Lyngby.
Department, Kirke- og Undervisnings, Kristiania.
FLEMMING, W., Prof., Dr., Kiel.
FOSLIE, M., Konservator, Trondhjem.
FURNESS, Dr. W. H., Wallingford.
GARSTANG, Dr., London.
HAECKEL, E., Prof. Dr., Jena.
HAMPEL, JÓZSEF, Prof. Dr., Budapest.
HENRICHSEN, Frk. Inga, Bergen.
HERDMAN, W. A., Prof., Liverpool.
Institut, Det meteorologiske, Kristiania.
ISDAHL, I. C., Konsul, Bergen.
JANET, Ch., Dr., Beauvais.
Kildeskriftkommissionen, Den norske, historiske, Kristiania.
Kirkedepartementet, Kristiania.
Kommissionen for vidensk. undersøgelse af de danske farvande, Kjøbenhavn.
KONOW, I. V. D. LIPPE, Bergen.
KREYBERG, P. C., Læge, Bergen.
KROHN, Fru Lucie, Bergen.
KROHN, W. C., Konsul, Bergen.
LANDMARK, Fiskeriinspektør, Kristiania.
LAMPE, Kapt., Bergen.
LJUNGMAN, Dr., Varekil.
Ministère de la marine, Paris.
Monaco, ALBERT I, Prince de, Paris.
NORDSTEDT, C. F., Dr., Lund.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
OLSSON, P., Lektor, Østersund.
PAULSEN, Kjøbm., Bergen.
REDEKE, Dr., Amsterdam.
Rigsarkivet, Kristiania.
ROSS, I., Bergen.
SCHNEIDER, J. SPARRE, Konservator, Tromsø.
SCHULTZE, L. S., Dr., Jena.

Schøyen, W. M., Statsentomolog, Kristiania.
Schøning, Postmester, Bergen.
Stejneger, Dr., Washington.
Thor. Sig., Konservator, Kristiania.
Todaro, Prof., Roma.

Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser.

Åbo.	Åbo Stads hist. Museum: *Bidrag til Åbo stads historie.* 1ste serie 10.
Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXII pt. 2.
Albany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library Report* 78—80. Bulletin: *Legislation* 9, 10. Do. *Library School* 2. 1887—96.
Augsburg.	Natnrwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 33. 1898.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XVIII 139—41. *Bulletin.* Vol. IX. 92. 93. X. 94—96. *Memoirs.* II. IV. pt. 1—2. *Register.* 1890—99. *Journal of Mathematics.* X—XX. XXI. 1—2. *Report.* 1890—98.
Baltimore.	Maryland Geological Survey: Vol. I. II.
Batavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. II.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Preceedings.* 1897—98.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1899. 1—3. *Aarsberetning.* 1899.
—	Beretning om den internat. Fiskerikongres. 1899.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1898.
—	*Medicinsk Revue:* 1899.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Abhandlungen.* 1898. *Sitzungsberichte.* 1897—98. 1899. 1—38.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 30. 4—6, 31, 1—4. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. IX. 4—6. X. 1—4.

Berlin.	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1898. 5—6. 1899. 1—4. *Verhandlungen*. 1898. 1899. 1—4.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XI 4—9. 11—12. XII 1—2.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte*. Jahrg. 1898.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. I. 2—3.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift: *Naturwissch. Wochenschrift*. Bd. XIII. 12. XIV. 1—11.
—	Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entomolog. Nachrichten*. Jahrg. XXV. 1—23.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen*. Jahr. 40.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt*. Jahrg. 47.
Bern.	Die Schweizerische naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen*. Jahrg. LXXX 1897. LXXXI 1898.
—	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen*. Jahrg. 1897.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher*. Heft. 104.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen*. 55. 56, 1.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte*. 1898. 1899, 1.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 34. 35, 1—3.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings* XXVIII. 13—16. *Memoirs*. V. 4—5.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter*. XXI. 4. XXII. 1—3.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen*. XVII. 2.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Nerhandlungen*. Bd. 36. 1897. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XVI.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts. de Belgique: *Annuaire* 64. 65. *Bulletins* 34. 35. 36. *Tables des Bulletins* T. 1—XXX.

Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin*. X. 4. XI. 1—3. XII. 1.
—	Société Belge de Microscopie: *Bulletin*. Année 25. *Annales*. Tom. XXIII. XXIV.
—	La Société Royale Malacologique de Belgique: *Annales*. Tom. XXVIII—XXXIII. *Proces-verbaux*. 1895 juni—decbr. 1896—1898.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1898. *Közlemenyek*. XXVII. 3.
—	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek*. Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXII. *Aquila*. IV.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones*. I. 2—4. *Anales*. T. III.
Cambridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings*. X. 1—3
— (U. S. A.)	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin*. XXXII. 9—10. XXXIII. XXXV. 1—2. *Annual Report*. 1897—98. 1898—99.
Cincinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report*. 18th 1898.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal*. Vol. II. 1. 2. 4. III. 1. 3. 4. IV—XVIII. XIX. 1—4.
Cordoba.	Academia National de Ciencias exactas. *Boletin*. XVI. 1.
Danzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften*. Bd. IX. 3. 4.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Verhandlungen*. Bd. XIX. XX. 1. Sitzka: *Archæolog*. Karte von Liv-, Est- und Kurland. Jurjew 1896. 8.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte*. XII. 1.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis": *Sitzungsberichte und Abhandlungen*. 1898. Juli—Decbr. 1899. Jan.—Juni.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings*. V. 1—3. *Transactions*. 31. 7.
—	The Royal Dublin Society: *Proceedings*. VIII. 6. *Transactions*. VI. 14—16. VII. 1.

Edinburgh.	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* 3 Series. 8. 1897—98.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XV. I—III.
—	Geological Society: *Transactions.* VII. 4.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV. 1.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXV.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XIX.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 30.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 24. 4.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* 16. *Societatum Litterae.* Jahrg. 12. 5—12.
Freiburg.	Nie Naturforschende Gesellschaft. *Berichte.* 11. 1.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Bericht.* 1896—97.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle: *Mémoires.* Tom. XXXIII. 1.
Genova.	Museo Civico di Storia Naturale. *Annali.* Ser. 2. Vol. XIX.
—	Societá Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* IX. 4. X. 1—2.
Giessen.	Die Universität: 16 St. Inaugural-Dissertationen.
—	Die Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Bericht.* 32. 1897—98—99.
Glasgow.	Natural History Society: *Proceedings & Transactions* V. 2.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 2—3.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 35. 1898.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1896. *Results.* 1896.
Greifswald.	Naturwissch Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 30. 1898.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag.* Bd. VI. 4.

Göteborg.	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift* IV. Wilh. Berg: Anteckningar om Göteborgs äldre teatrar. II.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenshaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1899. 1—2. *Geschäftl. Mith.* 1898, 2. 1899, 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Prooceedings & Transactions.* 2 Ser. II. 4.
Halle a/S.	Kaisrl. Leopoldinisch—Carolinischen Akademie. Frobenius: *Masken.* Grevé: *Perissodactyla.* Lepoldina H. 34.
—	Naturforsch. Gesellschaft. *Abhandlungen.* Bd. XXI.
—	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 48. 1—11.
—	Verein für Erdkunde: *Mittheilungen* 1899.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 69, 3—6. 71, 4—6. 72, 1—2.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum. *Mitteilungen*: Jahrg. XIV, XV.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge, VI. 1898.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* 1899.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 6, 1—2.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdschrift.* Ser. II. Del. VI, 1—2.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen..* N. F. III. Abth. Helgoland 1. N. F. IV. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin.* No. 1—8.
—	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* 1898.
—	Finska Vetenskaps-Societen: *Acta.* XXIII, XXIV. Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk. H. 57.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XIII, XIV. *Meddelanden.* H. 23.

Helsingfors.	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* XI. Årg.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen* und Mittheilungen 48.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Fernandeums. 3 Folge. 43.
—	Naturwissensch.-Medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXIV.
Ichaca N. Y.	Cornell University: *The Ten-Year Book.* III. 1868- 98.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1898.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.* 21, 2. 22, 1—3.
—	Dansk geologisk Forening: *Meddelelser.* No. 1—5.
—	Aarbog for dansk Kulturhistorie. 1893—99.
—	Dansk Høiskoleforenings Aarsberetning. 3—5.
—	Tidsskrift for land og by: „*Danskeren*". I—XII.
—	Meddelelser fra den udvidede Folkehøiskole i Askov. 1885—1897.
—	Komm. for Danmarks geolog. Undersøgelse. I R. 3—6. II R. 8—10.
—	Det zoologiske Museum: *Den danske Ingolf Expedition.* Bd. I, 2. II, 1—3. III, 1.
—	Det kongl. danske geogr. Selskab: *Geografisk Tidsskrift.* Bd. XV. 1—4.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* 1898. 4. 1899. 1—3.
—	Nyt Tidsskrift for Matematik. IX, 5—8. X. A, 1—8.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1898, 4—6. 1899, 1—3. *Skrifter:* Naturv. mathm. afd. Række 6. Bd. IX, 1—2. X, 1.
	Hist. phil. afd. Række 6. Bd. IV. 5. 6.
Knin.	Hrvatskoga Starirnarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* IV. 2—4.
Kristiania.	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 15.

Kristiania.	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1880—82. 1884—86. 1898 *Bulletin.* 1898. *Aarbog* 1873. *Meteorolog. Iagttagelser* 1848—55 Lief. 3. 4. 1856—63. 1865.
—	Den norske Forstforening: *Tidsskrift.* VII.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1898. 2—4 1899. 1.
—	Forening til norske fortidsmindesm. bevaring: *Aarsberetning 1897.*
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 18de. 1899.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 19de Aarg.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 60de Aarg.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 17de Aarg. 1899.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 19de Aarg. 1899.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger* 1898. *Skrifter.* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1898.
Königsberg.	Die physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 39. 1898.
Lawrence.	The Kansas University: *Quarterly* VII. 3—4. VIII. 1—3. *Geological Survey.* Vol. II—V. Annual Bulletin on Mineral Resources. 1897. Report of the board of irrigation Survey and experiment 1895—96. The Experimental Station. Annual Report. I. 1891. VI. 1896—97. Hunter. The honey-bee and its food-plants. The more destructive grasshoppers of Kansas. Hunter: Alfalfa, grashoppers, bees. Kellogg: Common injurious insects of Kansas.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 24. 6. 25. 1—5. *Berichte.* 50. 6. 51. 1—5.
—	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Sitzungsberichte.* 1897—98.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1897. *Wissensch. Veröffentlichungen.* Bd. III. 3. IV.

Liège.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Serie 3. Tom. I.
Lisboa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal* T. V. No. 20.
—	Commissao dos Trabalhos Geologicas de Portugal: Communicaçoes da direcçao. III. 2.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings* XIII. Lancachire Sea-Fisheries Memoir. I. Report 1898.
London.	Geological *Magazine.* N. S. Decade IV. Vol. VI.
—	*Natural Science.* Vol. XIV. No. 83. XV. 92.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 59. 60.
—	The Editor of Entomologist's Record: *Entomologist's Record* XI.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. 34. 235—39. *Proceedings.* 1898—99. *Bulletin. Zoology.* XXVI. 172. XXVII. 173—176. *List.* 1898—99.
—	The Royal Society. *Proceedings.* Vol. 64. 65. 413—421. *Philos. Transaction.* 188. B. 191. A.
—	The Zoological Society: *Transaction.* Vol. XV. 2—3. *Proceedings* 1898. 4. 1899. 1—3. *List* of the fellows etc. 1899.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XV. 2. XVI.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft. 12. 13.
Lund.	Redaktionen of botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1899.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta* Universitatis Lundensis T. XXXIV.
—	Kulturhistoriska Föreningen för södre Sverige: *Meddelanden.* III. 3. *Redogörelse.* 1897—99.
Lyon.	Musée des Sciences Naturelles: *Archives.* Tom. VII.
Madison.	Wisconsin Academy of Sciences, Art & Letters: *Tcansactions* XII. 1898.
—	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin.* I, II.
Marseille.	Facalté des Sciences: *Annales* IX. 1—5.
—	Musée d'Histoire Naturelle. *Annales.* Ton. V. 2. Serie II. Tom. I. I.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1897—98.

Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1898.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti. *Memorie.* Ser. 3. I.
—	Società dei Naturalisti di Modena: *Atti.* Ser. III. XVI. 3.
Montevideo.	Museo Nacional. *Anales* II. 11. III. 10.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* 3 Ser. I. 4. II. 1.
Moscou.	La Société Imperiale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1898. 2—4. *Nouveaux Mémoires.* Tom. XV. 7. XVI.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1898. 4. 1899. 1—2. *Abhandlungen* 19. 3. 20. 1.
—	Die meteorolog. Centalstation für Bayern: *Uebersicht über die Witterungsverhältnisse.* 1899. Februar—August. Oktober. *Beobachtungen.* Jahr. XIX. 4. XX. 1—3.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* XV. 32. 1897. XVI. 33. 1898.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* VIII. 2—4. IX. 1—2.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles. *Bulletin.* XXI—XXV.
Neudamm.	Redaction der Illustr. Wochenschr. für Entomologie: *Illustr. Wochenschrift.* IV. 1—23.
New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts: *Transactions.* Vol. X. 1.
New York.	Academy of Sciences: *Annals.* Vol. X. XI. 2—3.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1898. 6. 1899. 1—5.
Osnabrück.	Der Naturwissensch. Verein: *Jahresbericht.* 13. 1898.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel* IX. *Contrib. Canad. Palæontology.* V. *Palæozoic Fossils.* II. 1.
Padova.	Società Veneto-Trentina di Scienze Naturali: *Bullettino.* VI. 4.

Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXVIII. 2. XXXI.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1898. 1899. 1—5.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4 Serie. XI. XII.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXIII.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1898. 23. 1899. 1.
—	The Editor af the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol 33. 1—11.
—	The Wagner Free Institute: *Transactions.* VI. 1899.
—	Free Museum of Sciense and Art. *Bulletin.* Vol. I. 1—4. II. 1—2.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XXXVII. 1898. XXXVIII. 1899.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *Atti.* Vol. XVI.
Plymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* New Series. Vol. V. 4.
Porto.	Redacteur Dr. Augusto Nobre: *Annaes de Sciencias Naturaes.* V. 4.
Prag.	Die böhm. kaiser. Franz Josef Akademie der Wissch. Literatur und Kunst: *Bulletin International.* V. 1—2.
—	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1898. *Jahresbericht.* 1898.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Mittheilungen.* Bd. 17. 2. *Sitzungsberichte.* 1897—98.
—	Der Naturforscher-Verein: *Arbeiten.* H. 8. 9.
Roma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5 Vol. VIII. 1.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 218. 219. 222.

Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin*. XII. 3—4. XIII. 1—2. *Comptes-rendus*. 1898 Decbr. 1899 Janvier—Novb.
Salem.	The Essex Institute: *Bulletin*. 28. 7—12. 29. 7—12. 30.
Santiago.	Société Scientifique du Chili. *Actes*. VIII. 1—4.
San Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings*. Vol. VI. Ser. 3. Zoology. I. 5—10. Botany. I. 3—5. Geology. I. 4. Math. Phys. I. 1—4.
St. Louis.	The Academy of Science: *Transactions*. Vol. VII. 17—20. VIII. IX. 1—5. 7.
—	The Missouri Botan. Garden. *Report*. III. 1892. IX. 1898. X. 1899.
St. Petersbourg.	Académie Impériale des Sciences: *Mémoires*. T. VIII. 1—2. *Bulletin*. 5 Ser. VIII. 5. IX. X. 1—4. *Annuaire* 1898. 2—4. 1899. 1—3.
—	La Commission Impériale d'Archéologie: *Compte-Rendu*. 1895. *Matériaux*. 21.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde *Jahrbücher*. Jahrg. 63. 64.
Sèvres près Paris.	Comité Intern. d. Poids et Mesures: *Travaux et Mémoires*. T. IX.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1898.
Stettin.	Gesellsch. für Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Baltische Studien*. N. F. II.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift*. 1898. 5. 6. 1899. 1—4.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 55. 56. 1—7. *Handlingar*. 31. *Bihang* 24. *Lefnadsteckninger*. Bd. 4. 1. *Meteorologiska Iakttagelser*. Vol. 35.
—	Kongl. Visterhets-, Hist. och Antiqv. Akademien: *Månadsblad* 1895. *Tidskrift* XIII. 2—3. XV. 1.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift*. Bd. 19.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift*. Bd. X. 3—4.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar*. Bd. 20. 6—7. 21. 1—6.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden*. 1897.

Stockholm.	Svenska Slöjdföreningen: *Meddelanden.* 1897. *Mönster.* XXIV. 1897.
—	Sveriges geologiska Undersökning: Serien A a no. 1—114. S. A b no. 1—15. S. A c No. 34. S. B a no. 1—5. S. B b no. 1—8. S. C no. 1—17. 19—22. 24—63. 65—102. 104—171. 173—79. 181—82.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen* 7—10.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 55.
Sydney.	The Australian Museum: *Records.* III. 5. *Memoirs.* III. 7—10. *Report of Trustees.* 1896—98.
—	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 32.
—	The Geological Survey: *Records.* Vol. VI. 1—3. *Mineral resourses.* 4—6. *Memoirs.* Ethnolog. Ser. no. 1.
Tokyo.	The College of Science: *Journal.* Vol. IX. 3. X. XI. 3. XII. 1—3. *The Callendar.* 1897—98.
—	Zoological Society of Tokyo: *Annotationes* zoologicæ japonenses. II. 4. III. 1.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 34. *Osservezioni Meteorologiche.* 1898.
Toronto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* N. S. I. 5—6. II. 1.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1898 Oct.—Dcbr. 1899 Jan.—Sept. *Report* 1890. 1896. 1—2.
—	The University: *Papers* no. 11. *Quarterly.* Vol. III. 4. *Studies.* Biolog. Ser. no. 1. Psycholog. Ser. no. 1.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 20. *Aarsberetning* 1897.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1898. HÅKONSON-HANSEN: *Ti og et* $^1/_2$ *aars meteor. Iagttagelser i Trondhjem.*
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXX. 1898.

Upsala.	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XVIII. 1.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: 5 Akad. Afhandlinger, *Accessions* Katalog. 13. 1898. *Bulletin* of the Geol. Inst. IV. Pt. 1, no. 7. *Årsskrift* 1897—98.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* V. 6. *Biennial Report of the Director.* 1897—98.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report* 1898. *Bulletin.* Vol. XVII. 1897.
—	Smitsonian Institution: *Annual Report* of the Bureau of Ethnology 16. 1894—95. *Annual Report* of the Board of Regents. 1896—97. *Miscellaneous Collections* 41, no. 1171. *Internat. Exchange List.* 1897. *North American Fauna* no. 15. 16.
—	U. S. National Museum: *Proceedings* 20. *Bulletin* 47. 1—3.
—	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XII, pag. 89—188. XIII. 1—108.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1897.
—	U. S. Geological Survey: *Monographs* 29—31. 35. *Report.* 17. 1—2. 18. 19. 1. 4. 6.
Wien.	Kaisl. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1898. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. *Register* 101—105. *Denkschriften* 65. 66. 67. *Almanach* 48. 1898.
—	K. K. Central-Anstalt für Meteorologi und Erdmagnetisme: *Jahrbücher* 1894. 2. 1895. 2. 1896. 2.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1898. 2—4. 1899. 1—3. *Verhandlungen* 1898. 14—16. 1899. 1—10.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* XLVIII.
—	Verein d. Geographen an d. Universität. *Bericht.* 23. 24.
Würzburg.	Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1898.

York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1898.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLIII. 4. XLIV. 1—2.

Bergens Museum d. 13de Januar 1900.

Ellen Brunchorst.

BERGENS MUSEUMS NATURHISTORISKE AFDELING.
INDBERETNING FOR 1899.

Med hensyn til samlingernes forøgelse henvises til efterfølgende redegjørelser fra de enkelte samlingers konservatorer og fra bestyreren af den botaniske have, idet jeg her alene forudskikker nogle bemerkninger om de foretagne arbeider ianledning indflytningen i de nye lokaler.

Til brug for de naturhistoriske samlinger har man faaet raadighed over 2den og 3die etage i den nordre fløi af tilbygningen. Indflytningen i disse lokaler vovede man dog af hensyn til fugtigheden først at paabegynde i midten af aaret, efterat det hele lokale tillige var bleven forsynet med lystætte gardiner.

Hele den norske samling af pattedyr, fugle og fiske er ikke berørt af den derefter foretagne ordning, som derimod har bevirket en fuldstændig omvæltning i hele den generelle vertebratsamling. Det er egentlig kun de store i taget ophængte hvalskeletter, som har beholdt sin tidligere plads, alt andet har maattet flyttes. Samtidig er der anskaffet nye skabe til hele den nye fløi og skabene i den ældre del af bygningen er dels forandrede og reparerede, dels har de maattet ombyttes med nye. En betydelig hindring for en hurtig fremme af omordningsarbeidet har det været, at lokalerne samtidig er malede og oppudsede. Dette har bevirket adskillig omflytning paa skabe og gjenstande udenfor den, som ellers havde været nødvendig. En anden hindring ligger i, at samlingslokalerne ikke er opvarmede og ikke har kunstig belysning. I vintertiden er derfor arbeidstiden kort og arbeidet besværliggjort af den lave temperatur. Alligevel er omordningen nu saa langt fremskreden, at hele den nye fløi er færdig monteret med de fornødne skabe, pulter etc., saavel i anden som tredie etage. Desuden er skabene færdige til indflytning i den største del af den omordnede nedre del

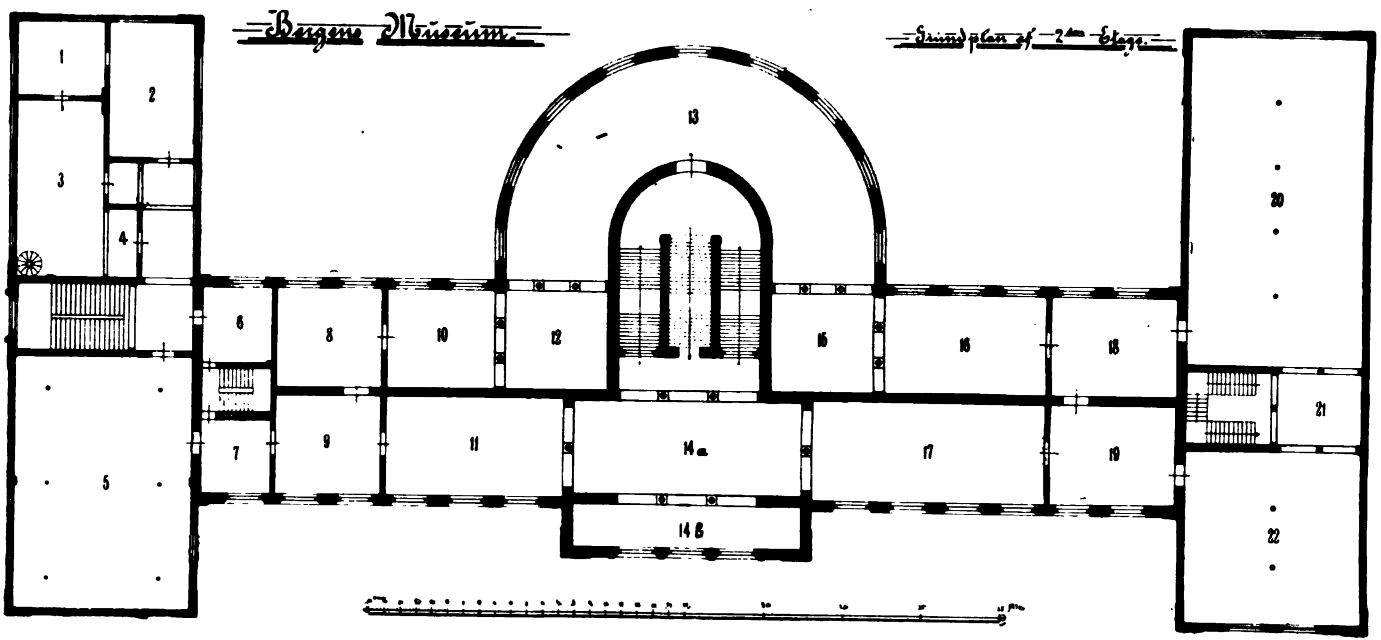

Bergens Museum.

Grundplan af 2den Etage.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14 a
14 B
15
16
17
18
19
20
21
22

af bygningen; der gjenstaar her ikke mere end et par rum, som endnu ikke har kunnet bringes istand.

I den nordre fløis anden etage har hele samlingen af hovdyr med tilhørende skeletter faaet plads i rummet no. 20. Det tilstødende rum i den gamle bygning (no. 18) er optaget af grupperne hvaler og søkjør. I den nordre halvdel af rum 13, samt i rummene 15 og 16 faar de øvrige pattedyr sin plads, med undtagelse af pungdyr og edentater, som vil blive anbragte i det lille rum no. 21. I den samme fløis østre del (no. 22) faar den almindelige systematiske fuglesamling sin plads, i no. 19 reptilia og batrachia, i no. 17 fiskene. I 14 a begynder den norske fiskesamling, idet brygden og de andre større stoppede fiske har faaet plads her. Resten af den norske samling indtager ligesom tidligere rummene 11, 9, 7, 6, 8, 10, 12 og den ene halvdel af 13. De store hvalskeletter er anbragte i taget i rummene, 11, 14 a og 17, mens de mindre har faaet plads i 18 og 19, dels i taget, dels paa stativer paa gulvet eller væggene (i rum 18). Det som 14 b betegnede rum vil blive benyttet til en systematisk oversigtssamling over de vigtigere grupper af hvirvelløse dyr, saaledes at taarnsalen — den ældre bygnings tredie etage — kan forbeholdes den videnskabelige evertebratsamling, der er uden større interesse for det store publikum.

3die etage i den nordre fløi er forbeholdt de mineralogiske, geologiske og botaniske samlinger. Mineralsamlingen er saagodtsom færdig opstillet og et norsk herbarium er færdig til udstilling, medens ordningen af det geologiske og palæontologiske materiale er i fuld gang. Derimod vil den generelle botaniske samling først til sommeren kunne blive indordnet i de dertil anskaffede skabe, da samlingen maa kompletteres endel.

Der er desværre ikke overflødig plads i de saaledes udvidede samlingsrum, men de udstillede gjenstande vil selvfølgelig komme ganske anderledes til sin ret i den nye opstilling end det tidligere var tilfældet. Beklageligt er det, at det har været umuligt at faa plads til at opstille selv et eneste af de store hvalskeletter paa gulvet. Disse store gjenstande er i det hele yderst vanskelige at faa anbragte i en samling sammen med gjenstande af almindelig størrelse. Det hensigtsmæssigste vilde uden sammenligning være, om disse sager kunde faa plads i en egen bygning, opført i dette øiemed alene, saaledes som tilfældet f. eks. er i Londonnermuseet. Bergens Museum har en saa betydelig hvalsamling, at det synes mig et af de nærmeste desiderata at kunne faa indrettet en egen bygning til dette brug. Muligens kunde denne opføres i linie med værkstedsbygningen, langs den nyanlagte „Danielssens gade“. Denne er nu begrændset mod museets tomt af en yderst hæslig mur — rettere en jetté — som vilde skjules paa en meget heldig maade ved en der opført bygning. Bygningens hele indredning og udstyr kunde være ganske enkel, idet der til det omhandlede brug alene vilde behøves en stor hal med galleri indvendig. Størrelsen maatte dog være ganske betydelig, idet det største hvalskelet har en længde af over 25 meter. Desuden maatte bredden være en saadan, at der kunde anbringes to hvalskeletter ved siden af hinanden indenfor galleriet, mens mindst tre burde kunne faa plads paa gulvet. Imidlertid er den eventuelle opførelse af en saadan egen bygning for hvalsamlingen en plan, som ikke kan ventes realiseret i nogen ganske nær fremtid og jeg har her kunnet villet berøre tanken, for at sagen kunde være i bestyrelsens erindring, naar der muligens blev spørgsmaal om disposition af endel af museets grund i andet øiemed.

A. Vertebratafdelingen.

Konservator: James A. Grieg.

Af de i aarets løb indkomne hvirveldyr maa særlig nævnes: ét kvindeligt skelet, gave fra herr dr. F. W. Stabell.

Moskusko (*ovibos moschatus*) fra Grønlands østkyst, gave fra herr bundtmager C. Brandt.

Foussa (*cryptoprocta ferox*) og en samling fugleskind (33 no.) fra Madagaskar, gave fra den paa Madagaskar bosatte bergenser H. M. Andersen.

Grønlandssæl (*phoca grønlandica*) fra Vardø.

Klapmyds (*cystophora cristata*) skudt ved Dale i Søndfjord den 7de april 1898.

Et typisk eksemplar af Lofotens udgangerhest, erhvervet ved velvillig assistance af herr landbrugsskolebestyrer Nilssen, Bodø.

Steril aarhøne (*tetrao tetrix*) fra Søndhordland.

Lysfarvet varietet af aarhøne fra Kløven, Senjen.

Pragtedderfugl (*somateria spectabilis*) fra Hjeltefjord.

Perleugle (*nyctala tengmalmi*) fra Odda.

Klapperslange (*crotalus durissus*).

Sildekonge (*gymnetrus glesne*) fra Golten, Glæsvær. Eksemplaret er nærmere beskrevet i denne aarbog (no. 3).

En samling lakseyngel fra Hougsunds udklækningsanstalt (6 stadier), gave fra herr fiskeriinspektør Landmark.

En samling lakseyngel fra Jæderen (24 stadier), gave fra herr J. K. Grude.

En samling fisk og fiskeyngel fra skjærgaarden, hvoriblandt kan nævnes *gobius orca, ammodytes cicerellus* og *amphioxus lanceolatus,* indsamlede dels af dr. Appellöff dels ved ekskursioner fra den biologiske station.

Ferskvandslampretten (*petromyzon planeri*) fra Otteraaen.

Paddeulk (*cottunculus microps*) fra Lyngenfjord.

Ørrettvilling (*salmo fario*) fra Aurehopvandet, Feie.

Den indenlandske pattedyr- og fuglesamling har i det forløbne aar ikke faaet nogen væsentlig forøgelse. Derimod er der i fiskesamlingen udstillet flere arter, som tidligere manglede. Ligeledes er enkelte mindre gode eksemplarer blevne udrangerede og erstattede med nye. Den ovenomtalte sildekonge fra Glæsvær, som ved indkomsten til museet var adskillig ramponeret og beskadiget, er saavidt muligt restaureret, hvorpaa den udstilledes i samlingen i en særskilt kasse. De tidligere i museet opbevarede sildekonger (3 eksemplarer) er derimod blevne magasinerede. Ogsaa til en større bredflad (*lophius piscatorius*) blev der forarbeidet en særskilt kasse. Dette eksemplar er dog endnu ikke bleven udstillet, da det ikke er færdig præpareret. Af en usædvanlig stor flekstenbit (*anarrhichas minor*) toges der gibsafstøbning.

Af hvalfostersamlingen, som i flere aar af mangel paa plads har været magasineret, monteredes i firkantede glas nogle serier af de ved kysten hyppigst forekommende arter, vaagehval, nise, springer og spækhugger, der viser disse dyrs udvikling. Hvalskeletsamlingen er i aarets løb efterseet og oppudset. En serie diapositiver af vaagehvalfangsten i Skogsvaag, fotograferet i april 1899 af dr. Brunchorst, udstilledes i et af vinduerne i den norske afdeling. Egsamlingen er omordnet og etiketteret.

En fører over den norske pattedyrsamling, udarbeidet af dr. Brunchorst og afdelingens konservator, udkom i mai.

Aarets tilvekst beløber sig til 126 nummere, deraf 13 pattedyr, 57 fugle, 2 reptiler og 54 fiske.

Af fremmede forskere, som har benyttet samlingerne kan nævnes professor Collett, Kristiania (norske vertebrater) og privatdocent

Rawitz, Berlin (cetacea). Naturalier har været sendte til professor Richiardi, Pisa (*mergulus alle* og *parus borealis*) og prof. Giglioli, Firenze (kranium af *orca gladiator*). Til professor Collett har været udlaant to unge *raja clavata* og eg af *raja vomer*.

For den i Nordre Bergenhus amt nedsatte efuglekommission har konservator undersøgt maveindholdet af en del ældre og yngre fugle, ialt 12. Hos 9 af disse fandtes *mytilus edulis*, tildels i store mængder, saaledes taltes hos et eksemplar 110 hele skjæl, hvoraf de største var 28 mm., hos et andet 225 skjæl, hvoraf de største var 17 mm. Hos et af eksemplarerne fandtes desuden levninger af en *carcinus mænas*, hos et andet to *littorina rudis*, hos et tredie *lima hians*, *gibbula cineraria* og et lidet stykke af en algestilk. Hos to eksemplarer fandtes blot *lima hians*, hos et fragmenter af *toxopneustes drøbachiensis* samt 3 *gibbula cineraria* og 1 *littorina littorea*. Fiskelevninger og fiskeyngel kunde ikke paavises i nogen af de undersøgte ventrikler.

B. Evertebratsamlingen.

(Konservator: Dr. A. Appellöf.)

I aarets løb har afdelingen i bytte fra herr Geo. E. Mason, London, erhvervet en mindre samling blinde evertebrater (arthropoder) fra Mammuthulen i Kentucky.

Afdelingens videnskabelige materiale er desuden blevet forøget med flere interessante former fra vor egen kyst, indsamlede ved ekskursioner fra museet. Konservator foretog med stipendium fra museet faunistiske undersøgelser i skjærgaarden fra Solsvik — 10 kilom. syd for samme. Ved siden af dybvandsskrabninger foretoges undersøgelser af faunaen i det egentlige strandbelte (fucus- og laminariaregionen), da denne del af havfaunaen tidligere er mere mangelfuldt repræsenteret i museets samlinger. Ude ved havkysten lever imidlertid i dette belte en overmaade rig fauna, hovedsagelig bestaaende af synascidier, spongier, hydroider og bryozoer; blandt disse fastsiddende former har amphipoder, nogle annelid- og nudibranchie-arter etc. taget sit ophold og forekommer som regel i meget stort individantal. En rig høst kunde altsaa her gjøres. Blandt andre former som ved ekskursioner er indkomne kan nævnes en neomenid fra større dyb, som erholdtes i flere eks., krybende paa hydroiden *sertularella gayi*. Desuden

3 eks. af den meget sjeldne krabbe *atelecyclus;* begge disse former er nye for museets samlinger.

Med forløbne sommers undersøgelser maa indsamlingen af materiale for en bearbeidelse af Bergens havfauna — foreløbig ialtfald — betragtes som afsluttet, idet undersøgelserne nu har strakt sig over et saa stort omraade, at materialet maa antages at vilde give et godt billede af vedkommende fauna. Konservator har for en stor del i systematiske grupper udlagt det i aarenes løb indsamlede materiale, som det er meningen efterhvert at faa bearbeidet.

Som en særdeles interessant erhvervelse maa endvidere nævnes en udviklingsserie af *pennatula phosphorea* fra den biologiske stations akvarium, prepareret for embryologiske undersøgelser. Af specielt interesse er en saadan serie derved at de tidligere udviklingsstadier af denne form ligesom af de typiske pennatulider overhovedet hidtil har været ukjendte.

For videnskabelige arbeider er material bleven sendt til prof. BERGENDAL og doc. WALLENGREN i Lund. Prof. B. har nemlig velvilligst lovet at bearbeide de ved senere aars faunistiske undersøgelser i Bergens omegn indsamlede turbellarier, mens doc. W. i samme øiemed har erklæret sig villig at overtage gephyreerne. Mindre forsendelser af material har efter anmodning fundet sted til dr. J. W. ASHWORTH, Owens College, Manchester *(scalibregma)* og til dr. H. J. HANSEN, Zool. museum, Kjøbenhavn *(ampelisca)*. Konservator HELLIESEN, Stavanger museum, har til laans erholdt en del biller af den herværende norske samling.

Dr. PHILIPSON fra Liège har en kortere tid hersteds studeret museets samlinger af annelider.

Til prof. RICHIARDI, Pisa, er afsendt en større samling havevertebrater, for hvilke der i bytte vil blive udtaget en samling evertebrater fra den zoologiske station i Neapel. Til herr GEO. E. MASON, London, er i bytte for ovennævnte arthropoder sendt en del norske nudibranchier.

Prof. EHLERS, Göttingen, har tilbagesendt de i forrige indberetning nævnte annelider. Fil. lic. ÖSTERGREN og ARWIDSSON, Upsala, dr. LUNDBECK og dr. MORTENSEN, Kjøbenhavn, har fremdeles til laans det i forrige indberetning nævnte material.

Foruden ovennævnte fravær paa 4 uger for faunistiske undersøgelser, har konservator været permitteret i 6 uger for paa Hvidingsø at anstille undersøgelser over hummeren.

Konservator Grieg har med stipendium fra museet fortsat sine undersøgelser over den marine evertebratfauna ved Bryggen, Nordfjord. Paa nordsiden af fjorden omfatter undersøgelserne strækningen fra Almendingen til Aasenæs (13 kilometer), paa sydsiden fra Rugsund til Endal (8 kilometer), desuden foretoges en række skrabekast midtfjords. Som allerede ifjor paapeget er faunaen ved Bryggen høist merkelig. Den er meget artsfattig men dog individrig, hvad der antagelig skriver sig fra fjordens eiendommelige formation, idet landet paa de fleste steder styrtede sig steilt ned mod fjorddybet; hvor stranden sænkede sig mere langsomt og terassevis ned mod dybet, er bunden som regel dækket af grov singel med et yderst fattigt dyreliv. Faunaen bestaar enten af former, som lever paa haard bund saasom alcyonider, svampe, diverse echinodermer o. s. v. eller af de for vore fjorddyb karakteristiske arter saasom *kophobelemnon, amphiura norvegica, cucumaria hispida* o s. v. Af de indsamlede arter kan nævnes *lamellaria latens, stichopus tizardii, anthothela grandiflora, gersemiopsis sp.*, et brudstykke af *isidella hippuris, pentagonaster hispidus,* som inden Bergens stift tidligere kun var kjendt fra Moldøen. *Echinus elegans*, *stichopus griegi, lima excavata* og *sarcophyton purpureum* gjenfandtes i talrige eksemplarer, særlig synes sidstnævnte art at være meget almindelig paa de nederste styrtninger mod fjorddybet.

C. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst.

Samlingen er forøget med:

1)	Phaneogamer og karkryptogamer .... Af disse er 15 eksplarer af sjeldnere arter fra Hardangervidden, indsamlede af hr. Havaas. Resten er phanerogamer og bregner fra fremmede lande, endel fra fremmede verdensdele, indkomne ved hr. adjunkt Jørgensen.	675 eks.
2)	Moser .... Deraf er 55 fra hr. Havaas (Hardanger), resten (udenl. og norske) fra adjunkt Jørgensen.	180 „
3)	Lichener .... fra hr. Havaas (norske).	80 „

4) Fungi .... ca. 120 eks. dels fra hr. HAVAAS dels fra lærer SELLAND (Graven).

955 eks.

Ordningen af det nu temmelig store herbarium har været drevet med stor kraft, i den sidste halvdel af aaret med assistance af to dertil engagerede damer.

Herbariet er bestemt at skulle bestaa af følgende samlinger:

a) Et skandinavisk Phanerogam- og karkryptogamherbarium.

Grundstammen til dette udgjordes af det af konservator i sin tid til museet skjænkede herbarium, der var en noksaa fuldstændig norsk samling; men ikke rigt paa eksemplarer. Hertil kom senere en af afd. presten GREVE skjænket samling og museets andel af prof. M. N. BLYTT's i sin tid af staten indkjøbte herbarium. Desuden havde man fra tidligere tid endel uordnet materiale, indsamlet af BLYTT, DANIELSSEN o. fl. Disse samlinger sammensloges for nogle aar siden og ordnedes paa den i tidligere beretninger angivne maade. Til disse herbarier kom senere en af dr. CRAWFORD til museet skjænket samling, væsentling af skandinaviske planter, samt de af fru amtmandinde MEINICH for et par aar siden indkjøbte, temmelig store, men kun delvis ordnede samlinger af skandinaviske karplanter (afdøde amtmand MEINICHS samlinger). Disse to herbarier er nu indordnede i den skandinaviske samling, som derved er vokset meget betydelig. Den omfatter nu saagodtsom alle de i Hartmanns flora optagne arter og endel deri ikke medtagne. Antallet af eksemplarer udgjør over 6500, og herbariet er vistnok næst universitetets det største norske herbarium.

Under indordningen af de CRAWFORDske og MEINICHske samlinger i herbariet blev der udtaget en samling af de almindeligste norske karplanter til

b) Et udstillet norsk herbarium.

Et eller nogle faa eksemplarer af hver art blev opklæbede paa store kartonplader, som er indsatte i dobbelrammer. Disse bliver atter anbragte paa opstaaende søiler i passelig høide og dreielige om sine hængsler. Paa denne maade tar samlingen en forholdsvis liden plads og hvert eksemplar er godt synligt. Samlingen omfatter 1040 arter, opklæbede paa 96 kartonplader og anbragte i 48 rammer paa to søiler.

c. Det almindelige herbarium.

Indordningen af karplanterne i dette, forbundet med sublimering og opklæbning, er fortsat. Den færdige del omfatter 58 æsker med omkring 7000 eksemplarer og tilnærmelsesvis det samme antal forskjellige arter. Blandt karplanterne er der meget faa skandinaviske og næsten ingen norske arter.

I mosherbariet er endel nye arter — indenlandske og udenlandske indlagte. I samlingerne af lichener, sop og alger har derimod tiden ikke tilladt indordning af de nye erhvervelser.

D. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Af kommunen fik man efter andragende et bidrag paa 1000 kr. til oparbeidelse af den gjenstaaende del af haven. Arbeidet blev færdig og stykket tilplantet i løbet af sommeren, men udgifterne blev, særlig paa grund af vidløftige mineringsarbeider, ganske store. De dækkedes ved private bidrag, som der er redegjort for i bestyrelsens beretning.

Fra Tøienhaven modtog man gjennem professor Wille høsten 1898 en stor samling, væsentlig udenlandske, perennerende planter, som udplantedes vaaren 1899. Fra samme sted modtog man ogsaa en hel hel del frø, særlig af indenlandske planter. Indenlandske planter indsamledes ogsaa af Jac. Ørdahl omkring Bergen og af flere lærere ved folkeskolen, særlig d'hrr. Slettemark, Bergo og Finne. Meget interessante ting — særlig fjeldplanter — modtog man i sommerens løb fra Havaas og Selland (Graven) og fra Apold, Odda. Tillige maa nævnes, at hr. gartner Børs skjænkede til haven flere værdifulde udenlandske planter, deriblandt en stor *phormium tenax*. Adskilligt blev ogsaa indkjøbt fra Sanved planteskole og paa auctioner her i byen.

Anlallet af indenlandske planter (incl. træer og buske) udgjorde henimod 400 forskjellige arter, antallet af udenlandske mindst 300.

Der er samlet frø af henimod 200 planter, mest indenlandeke.

Det er hensigten til sommeren at istandbringe i en særlig afdeling af haven en samling af de almindeligste her vildtvoksende planter i saa stort antal, at der kan udleveres de nødvendige eksemplarer til brug for skolernes botanikundervisning.

E. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. Carl Fred. Kolderup.

I indeværende aar er den af hr. grosserer Sundt skjænkede store mineralsamling sammen med de 3 sidste aars gaver bleven udpakkede og samtidig er den gamle samling fra kjælderen ført over i det nye lokale. En foreløbig udstilling af mineralerne foretoges allerede i juli og begyndelsen af august af hensyn til eleverne ved sommerkurset. Da man imidlertid den gang ikke havde faaet pulter nok, kunde udstillingen ikke blive saa fyldig som ønskelig, og adskillige forandringer er derfor foretaget udover høsten. Da de sidst anskaffede pulter endnu ikke er fuldstændig færdig, har den endelige udstilling af mineralerne ikke kunnet finde sted; etiketteringen er imidlertid langt fremskredet, og mineralsamlingen antages blive færdig i begyndelsen af februar. Ordningen og etiketteringen er nu afsluttet og efterat skabene til bergarterne og fossilerne er færdige, er udstillingen af disse gjenstande paabegyndt. Desværre er arbeidet i den mørke aarstid betydelig sinket ved at maatte drives om eftermiddagen, væsentlig ved lygteskin. Da denne belysning er yderst uheldig, naar der arbeides med mineraler, var det en stor hjælp, at hr. dr. philos. Magnus velvilligst i nogle uger assisterede ved den foreløbige etikettering og sortering i et par formiddagstimer.

Af norske mineraler er i aarets løb kjøbt endel beryller og vesuvianer. Forøgelsen har dog været ringe. Af bergarter er dermod indkommet en samling paa ca. 150 stykker fra Sogn, Søndfjord og Nordfjord, samlet under den fungerende konservators reiser i nævnte distrikter. Reisen foretoges med stipendinm fra museet.

Af bergartpreparater er anskaffet ca. 40 stkr.

Under sommerkurset veiledede eleverne ved besøgene i samlingen, og en ekstraforelæsning holdtes over jordskjælv, væsentlig for at skaffe en del medarbeidere ved de norske jordskjælvsundersøgelser, som museet under samvirken med Norges geologiske undersøgelse har overtaget. I løbet af høsten er endvidere holdt en række paa 9 Forelæsninger for Hvermand over Norges geologi. Mange forespørgsler om mineraler og bergarter er blevne besvarede.

F. Gaver til afdelingen.

Vertebrater.

Stabell, F. W., læge: et kvindeligt skelet.

Hanssen, Klaus, overlæge: et 4 ugers gammelt menneskefoster.

Brandt, C., bundtmager: moskusko *(ovibos moschatus)*.

Rosendahl, ingeniør, Vardø: grønlandssæl *(phoca grønlandica)*.

Andersen, H. M., Madagaskar: foussa *(cryptoprocta ferox)* og en samling fugleskind (33 no.).

Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund: norske fugle.

Jahnsen, Adolf, kjøbmand: farvevaritet af aarhøne *(tetrao tetrix)*.

Koch, R. A., fyrvogter, Hellisø fyr: spurvehøg *(astur nisus)*.

Røskeland, Askell, lærer, Vennesla pr. Kristiansand S.: sortspætte *(picus martius)* og flodlampret *(petromyzon planeri)*.

Bjotveidt, A., skrædder, Eidfjord, Hardanger: blishøne *(fulica atra)*.

Kampstrup, Stedje, Sogn: grønbenet sneppe *(gallinula chloropus)*.

Collett, R., professor, Kristiania: sandløber *(calidris arenaria)*.

Iversen, Wilh., fabrikbestyrer, Valestrandsfossen: ringtrost *(turdus torquatus)* og grønbenet sneppe *(gallinula chloropus)*.

Apold, Joh., kirkesanger, Odda: perleugle *(nyctala tengmalmi)*.

Høyland, Ivar, bygmester: kamæleon *(chamaeleo vulgaris)*.

Landmark, fiskeriinspektør: en samling lakseyngel fra Hougsunds udklækningsanstalt (6 stadier).

Grude, C., Jæderen: en samling lakseyngel (24 stadier) og rør *(salmo alpinus)* fra Seydisfjord, Island.

Gjertsen, G. G., fyrvogter, Hellisø fyr: ørretvilling.

Monsen, hoteleier, Evanger: laks *(salmo salar)*.

Nordvig, Ivar, gaardbruger, Nautnes: kelt *(mugil chelo)*.

Evertebrater.

Olsen, amtmand, Bergen: en del sommerfugle fra Calcutta.

Meyer, styrmand, Bergen: eksemplarer af kjæmpemusling *(tridacna gigas)*

Dahl, J. F., skræddermester, Bergen: nogle eksotiske evertebrater paa spiritus.

Friele, H., kjøbmand, Bergen: caligider og trematoder fra *Hippoglossus vulgaris*.

Kaland, Frithiof, Bergen: en del skorpioner paa spiritus.

Iversen, styrmand, Bergen: *galathea strigosa*.

Fasmer, fabrikeier, Alvøen: *gordius aquaticus* fra Alvøen.

Isaksen, Ole, Vanelven: *gordius aquaticus*.

Lie, Knud S., Bergen: *primnoa lepadifera* og 2 spongier fra 18—20 mil vest for Aalesund, dybde 500 m.

Hytten, L., Bergen: *lophohelia* fra Nordland, dybde 250 m.

Planter:

Stoltz, fru E., Bergen: forskjellige træer og buske til haven.
Selland, K., lærer, Granvin: indenlandske planter til haven.
Apold, Johs., Odda: ligesaa.
Havaas, Joh., Granvin: ligesaa.
Slettemark, lærer, Bergen: ligesaa.
Universitetets botaniske have ved prof. Wille: en stor samling planter og frø.
Beyer, fru Marie: indenlandske planter til haven.
Bergo, lærer, Bergen: ligesaa.
Finne, lærer, Bergen: ligesaa.
Havaas, Joh., Granvin: Samling forskj. planter til herbariet.
Selland, K., Bergen: ligesaa.
Jørgensen, adj., Bergen: ligesaa.

Bergen den 10de februar 1900.

Dr. J. Brunchorst.

Oversendes bestyrelsen forat indtages i beretningen til generalforsamlingen, idet afdelingen frembærer sir erkjendtlige tak for de modtagne gaver og den velvillig ydede assistance.

Bergens Museums naturhistoriske afdeling den 19de februar 1900.

G. A. Hansen. H. Friele B. S. Joh. Lothe.
Chr. Michelsen. Klaus Hanssen. A. Høyer.

BERGENS MUSEUMS HISTORISK-ANTIKVARISKE AFDELING.
INDBERETNING FOR 1899.

I. Samlingernes tilvekst.

A. Den norske kulturhistoriske samling.

For den forhistoriske og middelalderske samlings aarstilvekst redegjøres som sedvanlig i paa andet sted trykt detaljeret fortegnelse, hvortil henvises.

Nyere tid (tiden efter reformationen; for bybefolkningens vedkommende). Blandt erhvervelserne fortjener særlig at nævnes en kontorvæg og andet fast inventar fra Leppen, skjænket af Tyskebryggekonsortiet ved hr. sagfører Kr. Faye, samt endel møbler og andet løst inventar fra Tyskebryggens gaarde. En guitar forfærdiget af Amund Hansen i Friedrikshald 1793 er et interessant modstykke til et tidligere erhvervet lignende musikinstrument af bergensk fabrikat. Et portræt i olie af „Grønlands apostel“ Hans Egede er indkjøbt fra Søndmør; billedet har tidligere været opbevaret i Helgeland og traditionen angiver at det forestiller Egede, hvilket ogsaa efter sammenligning med autentiske portræter har vist sig at være sandsynligt. Samlingen af ældre prospekter af Bergen er forøget med en af Dreiers akvareller fra 1821 og man har haab om yderligere at kunne erhverve et par af disse for byens historie interessante malerier. En bergensk vægterfane med lygt er paa anmodning overleveret fra arsenalet i Kristiania som gave fra Forsvarsdepartementet og desuden er en del ting vedkommende Bergen indkommet ved kjøb eller gave. Forøvrigt er der blandt denne afdelings tilvekst som sædvanlig endel ældre brugsgjenstande og andet af forskjellig slags.

Bygde-afdelingen (den national-etnografiske samling) har faaet en rig og værdifuld forøgelse ved flere større indkjøb, denne gang mest fra Telemarken, Sætersdalen, Numedalen, Mandalsegnen og andre østlandske bygder, men ogsaa fra Ryfylke og andre vestlandske landskaber. De indkjøbte ting bestaar af dragter, redskaber, møbler, brugsgjenstande, sølvsager, udskaarne træarbeider etc. af sedvanligt slags, men af former, der ikke tidligere var repræsenteret i samlingen eller fandtes i mindre gode eksemplarer. Den nødvendige oversigt over den nu betydelige bygde-samling mangler desværre endnu, og kan først faaes, naar denne samling i sommer ordnes til opstilling i den dertil bestemte del af de nye lokaler.

B. Den udenlandske kulturhistoriske samling.

Den etnografiske samling. Hr. Erichsen i Chili har hjemsendt som gave en del buer og pile fra Bolivia. En velkommen forøgelse af samlingen erhvervedes fra bergenseren maskinist Anton Johannesen, der ved et besøg i hjemmet medførte en del sager fra egnen om Uelle og den øvre Nil, altsaa fra omraader, der tidligere ikke var representerede i museets samlinger fra Centralafrika. En del kinesiske sager er ligeledes erhvervede fra arvingerne efter en bergenser, der i forrige aar døde i Kina efter mange aars ophold dersteds. Forøvrigt er der i dette aar kun indkommet mindre betydelige ting.

Saa meget rigere forøgelse er i stedet tilfaldt

C. Myntkabinettet.

Som sedvanlig er adskillige gaver af mynter, medaljer og pengesedler indkommet, hvorfor henvises til gavefortegnelsen. Særlig skal nævnes kongens fortjenstmedalje i guld, i 1885 tildelt hr. H. J. Arentz, senest bosat i Kjøbenhavn, og ifølge testamentarisk bestemmelse efter hans død overleveret museet ved hr. skattefoged F. Arentz i Kristiania. Endvidere har hr. Andr. A. Eide ved gaver fra sin samling fremdeles kraftig bidraget til kabinettets komplettering, hr. bestyrer Ellerhusen har givet en hidtil ukjendt bergensk privat ortseddel fra 1811 og kamrer W. Berg i Gøteborg afstøbning af et brakteatstempel fra middelalderen, det eneste hidtil kjendte fra Skandinavien. Bestyrelsens medlem, hr. brugseier W. Konow har foræret en gammel kostbar hollandsk sølvmedalje over admiral Tromp og ved undertegnedes besøg i Holland erhvervedes nogle andre hollandske medaljer samt et udvalg af de interessante jetoner fra frihedskrigen; da indkjøbet endnu ikke er afsluttet, bliver dog denne tilvekst at overføre paa næste aar.

Ved henvendelse til endel private personer i Bergen, der gjentagende har vist sin velvilje mod museet, blev der tegnet et større beløb til myntsamlingens komplettering. Anledningen var den, at der til april maaned var tillyst auktion i Kjøbenhavn over afdøde boghandler LYNGES betydelige samling af nordiske mynter, medaljer og sedler. Der var her en særlig god anledning til at komplettere vor norske og danske myntsamling og ved den velvillig ydede hjælp lykkedes det at gjøre ret betydelige erhvervelser i dette øiemed. Ved udmerket imødekommenhed fra flere danske myntsamlere erholdt samlingen til en rimelig pris mange sjeldne og smukke stykker. Særlig skal nævnes den kjendte samler, grosserer L. BRUUN, der desuden viste sin velvilje ved at forære museet et eksemplar af den danske Holberg-medalje i sølv. Blandt det indkjøbte kan særlig nævnes adskillige af de meget sjeldne Bergensmynter, en Kristian II's Joachimsdaler af 1523, en Kristian III's species af 1546 (den første norske species, antagelig præget paa Glomsberg), en af Kristian IV's tidligste specier, en firedobbelt species af 1624, mange norske specier og nogle dobbeltspecier samt en dobbelt „skuedaler“ i et udmerket eksemplar, alt fra Kristian IV, mange specier, firemarkstykker etc. fra Fredrik III og Kristian V, samt mange mynter fra senere tid, næsten alle norske. Da alle de erhvervede stykker er udmærkede gode eksemplarer og mange væsentlige huller i den norske samling nu er fyldt, har man al grund til her at udtale museets varmeste tak til de velvillige hjælpere. Desuden erhvervedes adskillige medaljer vedkommende Norge og Bergen, som f. eks. medaljer over WESSEL, over bergenseren prof. MARTIN VAHL, over RYE og SCHLEPPEGRELL m. fl., samt nogle ældre norske og danske pengesedler.

Men den smukkeste forøgelse har myntkabinettet i aaret faaet ved en stor gave af franske medaljer fra konsul CHRISTIAN BØRS i Paris. Konsul BØRS har i en aarrække kraftig støttet museets udvikling; hans sidste storartede gave viser, at han fremdeles følger Bergens museum, ligesom mange andre almennyttige institutioner i sin fødeby med varm og levende interesse. Ved at skjænke mynt- og medaljekabinettet 100 stk. franske medaljer, omfattende tiden fra LOUIS XIII lige ned til de moderneste arbeider, har han gjort det mulig at give vort publikum en forestilling om denne smukke kunstarts udvikling i Frankrige gjennem de sidste aarhundreder. Og da man ved, at Frankrige længe har staaet og endnu i vore dage uden sammenligning staar høiest i denne kunst, og da museet tidligere kun eiede nogle enkelte prøver deraf, saa vil det være klart, hvilken overordentlig stor betydning hans gave har for museet. Konsul Børs har selv med smag og forstaaelse gjort udvalget, der tar hensyn til baade den kunstneriske og historiske side af sagen. Flere ældre portrætmedaljer, f. eks. af kardinalerne Richelieu, Mazarin og Fleury, mange glimrende billeder af Louis XIII, XIV, XV og XVI etc., viser kunstens blomstring i Frankriges glandsperiode; en suite medaljer over Napoleon og hans mænd, de tre konsuler, brødrene Louis og Joseph, Murat, Lannes, Talleyrand m. fl. har paa grund af de verdensbekjendte navne maaske endnu større interesse som portræter end som kunstværker; et passende antal stykker illustrerer den følgende, i kunstnerisk, som i saa mange henseender, tørre og nøgterne tid. Men hovedvægten er lagt paa at faa den i vore dage paany kraftig opblomstrende kunst smukt og værdigt repræsenteret. Foruden nogle prøver fra overgangstiden er saaledes den nye kunsts fører, Chaplain, representeret af 8 ældre og yngre arbeider, deriblandt de glimrende portrætmedaljer over Casimir Périer og Felix Faure; af den anden store fører O. Roty finder vi de bekiendte medaljer over Gambetta og Chevreul, den berømte expositionsmedalje fra Rouen 1895 og endnu tre andre. Daniel Dupuis er repræsenteret ved flere af hans nydelige plaquetter, portrætmedaljen over Jules Grévy m. fl.; Alpheé Dubois af medaljer over Sadi Carnot, Leverrier, Janssen og Norman-Lockyer. Af Patey, en af de i de sidste aar mest bemærkede kunstnere, findes den deilige medalje over den fransk-tyske krig, tre arbeider fra 80- og 90-aarene, samt hans nyeste plaquette „Henriette“, af 1899. Desuden findes flere andre mestere, som Degeorge, Mouchon, Vernon, Bottée m. fl., og de allernyeste representeres ved A. Charpentier og L. Coudray. I det hele er den moderne franske medaljekunst representeret af over 40 udvalgte arbeider.

Da myntkabinettet i sin nye orden ikke blir færdigt til at aabnes førend senere, agter man i løbet af vaaren i en separatudstilling at give vort publikum adgang at gjøre sig bekjendt med de af konsul Børs skjænkede medaljer samt med det vigtigste af det som blev indkjøbt paa Lynges myntauktion for midler givne af flere af museets velyndere her i byen.

II. Arbeider ved afdelingen.

Den store nyordning af alle afdelingens samlinger er desværre endnu ikke langt fremskredet. Budgethensyn og vanskeligheden at erholde øvet arbeidshjælp har herved lagt hindringer i veien. I den gamle opstilling blev samlingerne holdt aaben for publikum hele sommeren over, og først henpaa høsten blev den største del lukket, indtil ogsaa de to forhistoriske sale, og dermed hele museet blev afstængt. Paa høsten og forvinteren var det vanskeligt at skaffe arbeidsfolk for indredningen, og i vintermaanederne er arbeidstiden kort, da lokalerne ikke kan oplyses, og desuden gjør kulden det umuligt i længere tid at arbeide i museumssalene. Det staar ogsaa tilbage at rive nogle mure i rotundaen og at male en del af de gamle sale. Imidlertid er en del nye skabe i den nordlige fløi færdige og en stor del af de middelalderske, senere kirkelige, og større profane gjenstande fra tiden efter reformationen indflyttede til de for dem bestemte lokaler, saa at om nogen tid den vestlige og større del af den nordlige fløi vil staa færdig indredet. Forberedelse er endvidere gjort til ombygning af de ældre muséskaber, der kan benyttes ved den nye opstilling, og arbeidet ved dette vil i de nærmeste maaneder blive afsluttet. De fleste middelalderske træsager er revideret og prepareret samt færdige til definitiv opstilling. Myntkabinettet og medaljesamlingen er udflyttet af pulterne, det udstillede atter indordnet i suiterne og den allerstørste del af samlingen, der nu antagelig beløber sig til omtrent 12000 stykker, underkastet en yderst nødvendig rengjøring. De i ældre tider indkomne mynter var nemlig indlagt i samlingen uden at renses. Pulterne er ombygget og forandret saa at de passer til den for kabinettet bestemte sal, indflyttet dertil og færdigmalet. Det tidsspildende arbeide ved at gjøre et udvalg, passende til udstilling i de nu forandrede montrer, samt at oplægge disse, skal i løbet af vaaren udføres.

Det for en del aar siden i Trier indkjøbte store stykke romersk gulvmosaik fra den senere keisertid, er fra kjælderen opflyttet til det vordende antikkabinet og indsat i en ramme, der er malet og færdig opstillet paa sin plads. De to første sale af den udenlandske afdeling vil altsaa i løbet af vaaren være færdige.

Rengjøringen og restaurationen af vaabensamlingen er fortsat paa bekostning af hr. AUG. WALLENDAHL, der i flere aar kraftig har støttet denne del af afdelingens samlinger. Dette arbeide er nu foreløbig afsluttet og samlingen er færdig til opstilling i den nordlige fløis sydvestlige del, i skabe, der tildels allerede er færdige.

Rengjøringen, prepareringen og restaureringen af de til bondesamlingen hørende talrige gjenstande er fortsat og for største delen fuldført. De foreløbige arbeider ved denne afdeling er nu saa langt fremskredet, at samlingen forhaabentlig kan opstilles i løbet af sommeren eller høsten.

Katalogiseringen af de ældre dele af afdelingens samlinger, der tidligere aldrig har været nøiagtig katalogiseret, er fortsat. En større del af den nu meget betydelige bygdesamling er derved bleven katalogiseret og beskreven paa sedler, og et udkast til beskrivende katalog over de etnografiske gjenstande fra Asien affattet.

Volontørarbeide er ogsaa i dette aar udført af d'hrr. ANDR. A. EIDE og dr. HAGB. MAGNUS samt frøken SUSANNE GRIEG, væsentlig kun under vaarmaanederne.

I april maaned afreiste undertegnede til Kjøbenhavn for at være tilstede ved LYNGES myntauktion; foruden museerne i Kjøbenhavn studerte jeg ogsaa museerne i Lund og Kristiania, samt det nu nyordnede museum i Gøteborg, der i flere henseender indtager en lignende stilling som vort eget. I juni og juli besøgte jeg Holland og Belgien, var tilstede ved en større vaabenauktion i Hertogenbosch og studerte museerne i Haag, Amsterdam, Rotterdam, Brüssel, Brügge og Antwerpen. I september maaned fortsatte jeg i et par ugers tid mine undersøgelser paa Jæderen, søgte efter en tabt runesten med ældre runer, besøgte flere flintemarker og gjorde forberedelse til fremtidige undersøgelser samt udgrov en stor haug ved Børshaug i Bore og nogle mindre paa samme sted. I den store haug fandtes et gravkammer med skelet, uden tvivl fra bronsealderen, dog uden karakteristiske oldsager; men andre forhold var af interesse, særlig flere rundtom centrum placerede heller, der antagelig i bronsealderen har været reist fritstaaende, men som tildels var brugt som dækheller over brændte grave. En af disse, der har spiralornamenter, desværre meget ødelagte, blev indbragt til museet. Nogle mindre reiser til Granvin og til Jæderen m. m. blev ligeledes foretaget i løbet af høsten; fra Granvin erhvervedes derved et interessant gravfund fra den ældre jernalder og gravkammeret fotograferedes.

I december afreiste undertegnede i private anliggender til Stockholm, hvorved jeg fik anledning til at studere de vigtigste i de senere aar til Statens Historiske Museum indkomne fund, den norske afdeling af nordiska museet, samt dr HAZELIUS' storartede friluftsmuseum paa Skansen.

Ved museets sommerkursus og i „foredrag for hvermand“ har undertegnede forelæst om Europas étnografi.

Til en textiludstilling i kunstindustrimuseet i Kjøbenhavn er udlaant en del af museets bedre aaklæder. Efter benyttelsen er de atter tilbageleveret i ubeskadiget stand.

III. Fortegnelse over indkomne gaver.

1. Slagtermester PEDER KNUDSEN ved dyrlæge NIELSEN: 4 ældre mynter.
2. Hr. ANDR. A. EIDE: 5 jetoner.
3. Observator ÅSTRAND: 4 mynter.
4. Ifølge testamentarisk bestemmelse af H. J. ARENTZ, ved hr. skattefoged F. ARENTZ i Kristiania: H. M. kong Oscars fortjenstmedalje i guld, tildelt hr. H. J. ARENTZ i 1885.
5. Hr. KR. BENDIXEN: nogle asiatiske mynter og sedler.
6. Frk. JUDITHA JOHNSEN: en hvid vest fra omtr. 1800.
7. Eksekutivkomiteen for Bergensudstillingen: tre eksemplarer af udstillingsmedaljen.
8. Gaardbruger ENGEL BJØRØEN: en sabel.
9. Hr. ANDR. A. EIDE: en ukjendt medalje i sølv.
10. Hr. ERICHSEN, Chile: buer og pile fra Bolivia.
11. Hr. bestyrer ELLERHUSEN: en bergensk privat ortseddel fra 1810.
12. Det kgl. forsvarsdepartement: en vægterfane fra Bergen.
13. Tyskebryggekonsortiet ved overretssagfører KR. FAYE: kontorvæg etc. fra Leppen.
14. Hr. GERH. SUNDT: 5 franske mynter af det nye præg.
15. Hr. grosserer C. SUNDT: 400 kr. til indkjøb paa Lynges myntauktion i Kjøbenhavn.
16. Fru SOPHIE JEBSEN: 300 kr. til do.
17. Hr. CONRAD JOHANNESEN: 100 kr. til do.
18. Hr. konsul JOACH. GRIEG: 100 kr: til do.
19. Hr. ALB. J. MOHN: 50 kr. til do.
20. Hr. GERH. SUNDT: 50 kr. til do.
21. Hr. E. A. WALLENDAHL: 50 kr. til do.
22. Hr. konsul J. B. KNUDTZON: 50 kr. til do

23. Hr. bankchef O. E. HENRIKSSEN: 50 kr. til do.
24. Hr. kjøbmand C. FRED. KOLDERUP: 25 kr. til do.
25. Hr. borgermester ARCTANDER: 20 kr. til do.
26. Hr. CONRAD KROEPELIEN: 20 kr. til do.
27. Kamrer W. BERG, Gøteborg: afstøbning af en brakteatstempel fra middelalderen, funden ved Lødøse.
28. Grosserer L. BRUUN, Kjøbenhavn: den danske Holbergsmedalje i sølv.
29. BIRGIT TALLAKSDATTER HASLEMO, Bykle i Sætersdalen: en dukke med model af sæterdalsk børnedragt.
30. Fru LUCIE KROHN, Allégaden 44: 4 ældre billeder i rammer.
31. Unævnt: Vue de Sarpsfoss gravé par HAAS, peint par LORENTZEN.
32. Fru statsraadinde QVAM: kopier af to smaa akvareller af DREIER med bergensk motiv, der eies af giverinden.
33. Brugseier W. KONOW: en gammel kostbar hollandsk medalje i sølv over admiral TROMP, samt nogle hollandske historiske jetoner.
34. Hr. kjøbmand AUG. WALLENDAHL: midler til fortsat restaurering af vaabensamlingen.
35. Hr. cand. I. ROSS: menneskebillede af klebersten, fundet i en gravhoug paa Hauge i Strandvik.
36. Hr. lagtingspresident GLESTAD: to fotografier.
37. Frkn. CATHARINE EGER: to karter.
38. Bergens skovplantningsselskab ved forstkandidat KAURIN: fund af kleberstenssager etc. fra Søfteland.
39. Hr. A. UTNE: ældre jernalders lerkar fra Gjerstad, Tysnes.
40. Konsul CHR. BØRS i Paris: to franske medaljer.
41. Tyskebryggekonsortiet: to hjørneskabe fra Finnegaarden.
42. Hr. ANDR. A. EIDE: en tysk schützenjeton.
43. Veibestyrelsen, Granvin: ældre jernalders gravfund fra Lillegraven i Hardanger.
44. Konsul CHR. BØRS: en rig og smuk samling af 94 st. ældre og moderne franske medaljer i sølv og bronse i fortrinlige eksemplarer.
45. Den samme: de nye franske skillemynter i eksemplarer med stempelglans.
46. Hr. bankchef EGE: to sølvmynter.

47. Røldals kommune: 7 fragmenter af bretter med malerier fra en tidlig del af middelalderen.
48. Hr. ALEXANDER B. GRIEG: medalje over Kølnerdomen 1856.
49. Hr. GERH. SUNDT: en fransk synkronistisk tabel.
50. Hr. konsul CHR. BØRS, Paris: 4 moderne franske medaljer af ROTY og PATEY.

Bergen den 30te januar 1900.

Gabriel Gustafson.

Oversendes bestyrelsen til fremlæggelse for generalforsamlingen, idet afdelingen frembærer sin tak for de ovenfor omtalte gaver.

Bergens museums hist.-antikv. afdeling den 19de febr. 1900.

B. E. Bendixen. **Sofus Arctander.** **K. Brekke.**
Konow. **Gerh. Sundt.**

Gabriel Gustafson.

DEN BIOLOGISKE STATION.
BERETNING FOR 1899.

I det forløbne aar har følgende arbeidet ved stationen:

Marc de **Selys**, Longchamps, Liège.
Edmond de **Selys**, Longchamps, Liège.
Hj. Østergren, Upsala.
F. K. **Studnicka**, Prag.
Bernhard Rawitz, Berlin.
Kristian Høye, Bergen.
Frk. **Gullaksen**, do.

Dr. **Appellöf** har fortsat sine hummerundersøgelser og har desuden arbeidet med aktinie-udvikling. Adjunkt **Jörgensen** har fortsat sine planktonundersøgelser og der foreligger fra hans haand to større afhandlinger til aarbogen.

Vagtmester **Glimmes** arbeide har været det sædvanlige og hans tid har været optaget for størstedeleden ved stationen.

I aarets løb er der foretaget flere ekskursioner til de nærmeste fjorde, dels for at tilveiebringe zoologisk materiale, dels for at faa en oversigt den hydrografiske tilstand. I september maaned leiedes dampskib „Alert“ til en tur til Korsfjorden og den norske rende. Resultaterne af denne tur og af de øvrige fjordundersøgelser skal senere blive offentliggjorte.

Ogsaa i det forløbne aar har skipperne H. **Andresen** og H. C. **Johannesen** foretaget observationer i Ishavet, og af det saaledes indsamlede materiale har jeg tænkt at levere en sammenstilling i indeværende aar.

Fra januar til mai var jeg optaget med undersøgelser langs den nordlige kyst og i de nordlige fjorde. Til det brug leiedes dampskib „Gunnar Berg“, som hører hjemme i Svolvær. Hr. **Nils Haagensen** var min assistent den hele tid. Foruden os to var der ombord skipper, bedstmand, maskinist, fyrbøder og kok. En foreløbig indberetning om denne reise, har jeg havt den ære at indlevere til den ærede bestyrelse. Det ret betydelige materiale (ogsaa det zoologiske) er nu under bearbeidelse af dertil kvalificerede fagmænd. Endel hydrografiske kjendsgjerninger er meddelt i aarbogen.

Med offentligt stipendium foretog jeg forleden sommer en reise til England og Skotland forat studere trawlfisket. Besøgte ogsaa den biologiske station i St. Andrews. Med en damptrawler fra Fleetwood fulgte kand. DAHL og jeg ud til den irske sjø (ud af Bristol-Kanalen), hvor især „hake“ (*merlucius vulgaris)* var gjenstand for fangst. Der trawledes paa en dybde af 50—60 eng. favne. Næsten i hvert kast forekom store mængder af bogstavhummer, som imidlertid ikke blev tilgodegjort. Selv storseien blev kastet overbord, efterat leveren var udtagen.

Paa hjemveien besøgtes den danske biologiske station i Nyborg ved Storebelt, hvor jeg saa forskjellige fiskeredskaber i brug. Ligeledes gjæstedes de to centra for Snurrevadfisket efter rødspætte (Esbjerg og Fredrikshavn).

Stationens virksomhed vil efter al sandsynlighed i indeværende aar komme til at omfatte de samme opgaver som omtales i min forrige indberetning. Som ny post kommer muligens undersøgelser under vaarsildfisket. Det vilde ogsaa være ønskeligt om de lokale fjordundersøgelser kunde drives efter en noget større maalestok.

Bergen, 2den Januar 1900.

O. Nordgaard.

Oversendes museets bestyrelse til indtagelse i aarsberetningen.

Bestyrelsen for biologiske station den 10de januar 1900.

Brunchorst. **G. A. Hansen.** **A. Appellöf.**

BERETNING OM MUSEETS 6TE SOMMERKURSUS 1899.

Museets 6te sommerkursus afholdtes i museets lokaler fra mandag den 7de til lørdag den 19de aug. begge dage indbefattede. Efter opdrag af museets bestyrelse fungerede undertegnede ligesom tidligere som kursets bestyrer. Medens der tidligere har været læst over fem forskjellige fag, der hvert har havt 10 foredragstimer til disposition, bestemte jeg mig iaar til forsøgsvis at indskrænke fagenes antal til fire og lade hvert af disse faa 12 foredragstimer. Denne forandring anser jeg for heldig, dels fordi 10 timer er noget lidet for hvert fag, dels fordi fem forskjellige fag er noget meget for tilhørerne. Som det vil sees af det nedenfor anførte er ogsaa deltagerne enige heri.

Fagene og foredragsholderne var iaar følgende:

Fysik: Bølgetheori, lys og varme: overlærer ved Bergens tekniske skole, A. HOEL.
Europas folkeslag: konservator G. A. GUSTAFSON.
Norges historie efter 1814: professor ERNST SARS.
Kemiens elementer: kemiker E. SIMONSEN.

Desuden afholdtes fem ekstraforedrag, et væsentlig over teknisk kemi af hr. SIMONSEN, to over skogkultur, skogenes betydning og gjenreisning af forstcand. DAHLL, et om bakterier af dr. BRUNCHORST, og et om jordskjælv af cand. real. KOLDERUP.

Foredragene over fysik og kemi illustreredes i stor udstrækning ved eksperimenter og — ligesom GUSTAFSONS foredrag — ved lysbilleder. Til de fysikalske foredrag udarbeidedes et særskilt trykt resumé, medens der ved de kemiske foredrag kunde henvises til ROSCOES kemi, som uddeltes til deltagerne. Særlig ved de kemiske foredrag lagdes der vægt paa at give deltagerne veiledning i maaden, hvorpaa de selv kunde udføre eksperimenterne med de enklest mulige apparater.

Der læstes hver formiddag fra 9—12 og 1—2, idet en mellemtime maatte holdes aaben til forberedelsen af de kemiske foredrag i sidste formiddagstime.

Ekstraforedragene var henlagt til eftermiddagene med undtagelse af undertegnedes, der benyttedes til udfyldning af en formiddagstime, i hvilken den ordinære foredragsholder havde sygdomsforfald.

Forøvrigt benyttedes eftermiddagene til besøg i museets samlinger under veiledning af konservatorerne, samt til besøg i byens øvrige museer, i billedgalleriet, Haakonshallen og akvariet. De udgivne førere over museets samlinger uddeltes til deltagerne.

Ved kursets begyndelse foretoges opraab af de lærere og lærerinder, ialt 86, til hvilke stipendier var bevilget af kirkedepartementet. Af disse fremmødte 81, medens 5 udeblev.

Efter departementets bemyndigelse uddeltes det ledige stipendiebeløb til 9 af de uden stipendium fremmødte, saa det samlede antal deltagere med stipendium udgjorde 90, fordelt paa stifterne som nedenstaaende oversigt viser. De øvrige fremmødte deltagere anmodedes om at tegne sig paa en udlagt liste, der udviser 16 deltagere uden stipendium. Efter dette skulde det samlede antal deltagere være 106.

Imidlertid har desværre endel deltagere forsømt at tegne sig saa antallet af deltagere i det hele kursus i virkeligheden var større end dette. 25, væsentlig bergenske lærere og lærerinder indskreves som deltagere i enkelte fag eller en kortere tid og tilhørerantallet gik derfor stadig op til 120 à 130.

De paa listerne indskrevne faste deltagere og antallet af stipendiater fordeler sig paa de forskjellige stifter som følger:

I. Kristiania stift 4 deltagere, 4 stipendier à 45 kr.
II. Hamar stift 3 deltagere, 3 stipendier à 50 kr.
III. Kr.sand stift 24 deltagere, 23 stipendier à 35—40 kr.
IV. Bergens stift 64 deltagere, 49 stipendier à 20—35 kr.
V. Trondhjems stift 8 deltagere, 8 stipendier à 40 kr.
VI. Tromsø stift 3 deltagere, 3 stipendier à 60—65 kr.[1]
Tilsammen; 106 deltagere, 90 stipendier à 20—65 kr.

---

[1] Af departementet bevilgedes 2 stipendier à 80 kr., men begge udeblev.

I den tale, hvormed jeg aabnede indeværende aars kursus, berørte jeg den tanke, at det burde tages under overveielse, om ikke kursernes varighed kunde udstrækkes endel, ligesom det muligens kunde være nyttigt for fremtidige kurser, om forskjellige spørgsmaal vedkommende fagordningen etc. kunde blive behandlede paa et møde af kursets deltagere. Efter konferance med forskjellige af disse foreslog jeg derefter, at der skulde opnævnes et medlem fra hvert stift til at forberede mulige spørgsmaal vedkommende kursernes órdning til forelæggelse for et fællesmøde af deltagerne. Denne komite blev ogsaa opnævnt, og der opnaaedes blandt medlemmerne fuld enighed om endel punkter. Disse blev derefter forelagt et omtrent fuldtalligt møde af deltagere i form af forslag til følgende udtalelser:

Resolutioner

vedtagne af Bergens Museums 6te sommerkursus 1899
den 17de august.

I.

Bergens museums sommerkursus 1899 anbefaler, at sommerkursernes varighed udstrækkes til tre uger (istedenfor som hidtil to) under forudsætning af, at stipendiernes størrelse øges i forhold til de øgede udgifter ved deltagelsen i de forlængede kurser.

II.

Den hensigtsmæssigste tid for kursets afholdelse anser man for at være de første to — eventuelt tre — uger af august maaned.

III.

Selv under forudsætning af kursernes udvidelse til tre uger anbefaler man, at antallet af fag som regel ikke fastsættes til mere end fire.

IV.

Man anser det ikke hensigtsmæssigt og gjennemførligt, at kurserne indrettes saaledes, at flere af dem danner en sammenhængende række. Hvert kursus bør udgjøre et selvstændigt hele, omfattende saavel naturvidenskabelige som humanistiske fag.

V.

Man anser det ønskeligt at en af foredragsrækkerne bliver afholdt paa landsmaal, forsaavidt dette kan ske uden tilsidesættelse af hensynet til den bedst mulige besættelse af fagene.

Samtlige disse udtalelser blev af mødet, delvis efter nogle faa bemærkninger, vedtagne, I og V mod 3 stemmer, de øvrige enstemmigt.

Af disse udtalelser er særlig I af betydning, idet de øvrige angaar anliggender, der væsentlig kun har interesse for den, der bestyrer kurset. Endnu større vægt faar resolution I derigjennem, at den paa fællesmødet var gjort til gjenstand for behandling paa møde af hvert stifts deltagere og altsaa meget grundig overveiet.

Den deri udtalte mening stemmer ogsaa ganske med, hvad jeg efter seks aars erfaring som bestyrer af disse kurser anser for hensigtsmæssigt. Ved tre ugers kurser kan man naa til at faa givet hvert fag 18 foredragstimer. Fagets behandling kan da blive langt mere tilfredsstillende baade for tilhørerne og foredragsholderne end det nu er muligt, og det jag, der gjerne bliver over de sidste dages foredrag, fordi man ikke rækker ud med tiden, vil forsvinde. Tillige bør det tages i betragtning, skjønt det særlig gjælder de længere borte boende deltagere, at omkostningerne ved deltagelse i et 3 ugers kursus bliver forholdsvis mindre end ved et to-ugers, idet reiseudgifterne jo bliver de samme og kun opholdsudgifterne øgede. Selvfølgelig kan det for endel lærere, særlig af hensyn til gaardsarbeidet, blive vanskeligere at deltage i 3-ugers end i to-ugers kurser, men dette hensyn fandt altsaa lærerne selv at maatte skyde tilside ligeoverfor fordelene ved det forlængede kursus.

At kurserne i det hele gjør nytte og sættes pris paa af lærerne behøver den, der selv har holdt foredrag ved et kursus og havt anledning til at iagttage den opmerksomhed, hvormed foredragene følges, intet bevis paa. Særlig kan jeg støtte mig til private udtalelser fra en universitetslærer, som har foredraget ved kurserne, angaaende dette punkt. Men et direkte bevis turde ogsaa for andre ligge i den ovenfor anførte resolution I, hvori kursets længde ønskes udvidet. En saadan udtalelse vilde visselig ikke være vedtaget, dersom ikke lærerne havde tro paa kursernes gavnlighed.

Jeg tillader mig derfor at foreslaa, at museets bestyrelse søger udvirket en forøgelse af bevilgningen til kurset, saa dette kan udstrækkes til tre uger.

Bergens Museum den 22de August 1899.

Dr. J. Brunchorst.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG).

Der har i 1899 været læst fra 15de januar til 28de marts og fra 12te oktober til 14de december. I begge semestre holdtes ligesom i høstsemestret 1898, 5 ugentlige foredrag, samtlige i museets foredragssal, et søndag formiddag kl. 12—1, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^1/_2$7—$^1/_2$8, et tirsdag og et torsdag kl. $^1/_2$8—$^1/_2$9.

Foredragsholderne og fagene var følgende:

Vaarsemestret.

Konservator Gustafson: Vikingetiden i Norge	5	foredrag
Skolebestyrer Hambro: Østasiens folk	4	—
Dr. H. P. Lie: Sundhedslære med særlig hensyn paa hygienen	8	—
Dr. Brunchorst: Fra Europas storbyer	8	—
Skolebestyrer Bendixen: Vitalinernes angreb paa Bergen	1	—
Dr. H. Magnus: Samfærdselsgeografi	8	--
Ingeniør Schieldrop: Moderne belysningsmidler	1	—
Konservator Grieg: Zoologi	3	—
Dr. Appellöf: Zoologi	3	—
Bestyrer Bull: Kemi	4	—
Konrektor Høyer: Rhinen	2	—
— — Jostedalsbræen	1	—
	48	foredrag

Høstsemestret.

Lagmand Dahl: Træk af vor politiske historie......	5	foredrag
Overlærer Hoel: Telegrafering uden traad..........	2	—
Konservator Grieg: Fuglevær og fuglebjerge........	1	—
— — Fuglenes redebygning..........	1	—
— — Fuglenes vandringer...........	1	—
— — Lax og ørret.................	1	—
Dr. Appellöf: Indvoldsorme og deres udvikling.....	1	—
— — Hvepsene og deres instinkter........	1	—
— — Kolonidannende insekter............	1	—
— — De i samfund levende hvepse........	1	—
Dr. H. Magnus: Politiske og geografiske forholde i Sydafrika........................	1	—
Konservator Gustafson: Europas folkeslag..........	9	—
Kand. real. Kolderup: Norges geologiske udviklingshistorie..........................	9	—
Dr. Brunchorst: Fra Amerika....................	6	—
Sogneprest Brun: Den norsk-danske kirkes historie efter reformationen...............	6	—
	46	foredrag

Tilhørerantallet var følgende:

I vaarsemestret tilsammen 8351, gjennemsnitlig pr. foredrag 174
I høstsemestret tilsammen 7143, gjennemsnitlig pr. foredrag 155
15494, gjennemsnitlig pr. foredrag 165

Inventaret er bleven forøget med en hel del lysbilleder.

Bergen den 10de januar 1900.

Dr. J. Brunchorst.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN I BERGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Sundt, C., grosserer, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse —

Brandt, C., bundtmager, Bergen.
Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Bergen.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Eide, Andr. A., papirhandler, Bergen.
Flower, Sir William, director, nat. hist. museum, London.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannesen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Kindt, C., overlæge, Trondhjem.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A , kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Guatemala.
Voss, V., rektor, Aalesund.

Medlemmer med aarsbidrag.

Indenbyes:

	Kontingent Kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvig, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, H. A.	10
Andersen, M., tandlæge	10
Andersen, Sebbe, kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arctander, S., borgermester	4
Arentz, F., overlærer	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	4
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blytt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, Peter M., mægler	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., konservator	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Brøgelmann, Johr. jr., kjøbmand	4
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bugge, Johan, kjøbmand	5
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10
Christie, O., læge	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Ege, C., kjøbmand	4
Ege, C., bankdirektør	4
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellermann, C., apotheker	10
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Erichsen, C., paraplymager	20
Falch, S., konsul	10
Fasting, overlærer	4
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	4
Fleischer, Joh., fiskerisekretær	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., sen., boghandler	4
Floor, C., jr., boghandler	20
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Geelmuyden, Joh., direktør	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, Gerh., professor	4
Gran, H. K., konsul	4
Gran, Jens, C. K. S.	4
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, Alf	4
Grieg, Egil	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40

	Kr.
Grieg, John, konsul	4
Grieg, Sigurd	4
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Gustafson, konservator	4
Halvorsen, Severin, kjøbmand	10
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hansen, O., hoteleier	4
Hansen, Otto, skibsmægler	4
Hanssen, Klaus, overlæge	4
Harmens, Chr., kjøbmand	4
Harmens, J. C., kjøbmand	4
Hartwig, Chr., læge	4
Hartwig, Wilh	4
Hauge, N., agent	5
Helland, Georg, cand. mag	4
Helland, P., disponent	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, N. Bøgh. sagfører	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hoffmann, stiftamtmand	4
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
Jacobsen, F. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Jürg, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophie	20
Jensen, Johan, farver	4
Jersin, Ludvig, uhrmager	10
Johannesen, A. Wilh., direktør	10
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Jørgensen, P., læge	4
Kahrs, L. D., kjøbmand	4
Kindt, J. E., fabrikeier	4
Kjær, Chr	20
Knudsen, fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbm	4
Kolderup, Karl	4
Kreyberg, P. C	4
Krohn, C., optikus	4
Krøepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	4
Krøepelien, J., jr., kjøbmand	20
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Larm, B., fotograf	4
Larsen, Conrad, kjøbmand	10
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Lippe, Fr. v. d., stadskonduktør	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	4
Martens, Broch, læge	4
Martens, J. B., papirhandler	4
Martens, W. S., cand. filos	4
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur.	10
Meyer, W., cand	6
Michelsen, Kr., sagfører	4
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4

	Kr.
Mohn, Ferd.	10
Mohn, H., ingeniør	4
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conr., konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh., Ludv.	4
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Müller, Tobias, kjøbmand	10
Neumann, W., ingeniør	4
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, murmester	4
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	4
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F.	4
Olsvig, cand. mag.	4
Pedersen, Henr. B.	5
Pedersen, L., Chr., kjøbmand	10
Pettersen, Andr., frisør	6
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Pommerenk, hoteleier	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz. kjøbmand	4
Riege, Jacob, kaptein	25
Riisnæs, H., pianofabrikant	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	10
Rusten, Erik, expeditør	10
Ræmisch, boghandler	4

	Kr.
Sandberg, overlæge	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Smith, sanitetsmajor	4
Stabell, F. W., læge	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stokstad, Chr.	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun.	20
Sundt, Fr., Skibsmægler	4
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Torkildsen, R., læge	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, sagfører	20
Vedeler, F., mægler	4
Vogt, J. H., overlæge	4
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wold, apotheker	10
Zuckermann, M. F.	20

Udenbyes:

Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	4
Gill, general, Fjøsanger	10
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	4
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Hoff-Rosenkrone, Baron H., Rosend.	40
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Johannesen, Conrad, kjøbmand, Fjøsanger	4

	Kr.
Knipowitsch. prof., Vardø	10
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Meyer, Joh., arkitekt, Kristiania	4
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	4
Selland, lærer, Hardanger	4

Love for Bergens Museum

vedtagne i generalforsamlingen den 20de april 1892. Med forandringer vedtagne i generalforsamlingen den 13de februar 1899.

§ 1.

Foreningens formaal er at fremme videnskabelig forskning og sprede videnskabelig kundskab.

I den hensigt vil den underholde, forøge og udvide de i Bergens Museum opbevarede samlinger af naturalier og historisk-antikvariske gjenstande, samt fremme de til Museet knyttede institutioner og arbeide for oprettelse af en høiskole for vestlandet i Bergen.

§ 2.

Foreningens medlemmer er a) æresmedlemmer, b) livsvarige medlemmer, c) ordentlige medlemmer.

Til æresmedlemmer udnævnes af bestyrelsen saadanne personer, som har ydet foreningen eller nogen af dens institutioner særlig fremtrædende tjenester. Antallet af saadanne medlemmer maa aldrig overstige ti. Til saadan udnævnelse kræves enstemmig bestyrelsesbeslutning.

Livsvarigt medlem bliver enhver, som betaler et beløb af mindst 100 kr. en gang for alle eller som af bestyrelsen, paa grund af fortjenester af foreningen, dertil udnævnes.

Ordentligt medlem er enhver, som betaler en aarlig kontingent af 4 kr.

§ 3.

Hvert aar i januar maaned afholdes en generalforsamling, ved hvilken samtlige fremmødende medlemmer har stemme, forsaavidt der er hengaaet to maaneder siden deres indmeldelse i foreningen. Paa denne generalforsamling vælges medlemmer af foreningens bestyrelse paa den maade, som § 4 bestemmer.

§ 4.

Foreningens anliggender ledes af en bestyrelse, som skal bestaa af to medlemmer, opnævnte for to aar ad gangen af det regjeringsdepartement, under hvilket museet sorterer, og af mindst 5 medlemmer, valgte af generalforsamlingen.

Af disse sidste fratræder ved hvert andet aars generalforsamling, afvekslende med de af departementet opnævnte, de to medlemmer, som har fungeret længst, i fornødent fald efter lodtrækning.

For hver ledig plads, saavelsom for hver ny plads, den ønsker besat, foreslaar bestyrelsen to mænd, som den anser særlig skikkede for hvervet.

§ 5.

Bestyrelsen har den øverste ledelse af alle foreningens anliggender, men er forpligtet til, hvis et antal af mindst 20 af foreningens medlemmer forlanger nogen af dens beslutninger underkastet en ekstraordinær generalforsamlings afgjørelse, da snarest at sammenkalde en saadan og der forelægge sagen.

Denne generalforsamlings beslutning er dog kun bindende for bestyrelsen, hvis den fattes med $^2/_3$ pluralitet.

§ 6.

Hvertandet aar vælger bestyrelsen inden sin midte præses og vicepræses. Den ansætter en sekretær, der vælges blandt foreningens faste funktionærer, og som har at udføre bestyrelsens beslutninger, og i det hele, efter dens anvisning og under dens tilsyn, at varetage foreningens fællesanliggender.

Bestyrelsen holder regelmæssige møder mindst 4 gange om aaret; paa disse møder fremlægges alle vigtigere sager til bestyrelsens afgjørelse samt redegjøres for virksomheden i den siden sidste møde forløbne tid.

§ 7.

Bestyrelsen deler sig i det fornødne antal afdelinger, der hver fører tilsyn med og afgiver beretning om de den underlagte grene af foreningens virksomhed.

Hver afdeling vælger sin særskilte formand og disponerer de midler, som af den samlede bestyrelse stilles til dens raadighed.

For hver afdeling ansætter bestyrelsen, efter indstilling af afdelingen, en sekretær, der vælges blandt foreningens faste funktionærer, og som har at udføre afdelingens beslutninger og i det hele, efter dens anvisning og under dens tilsyn, at lede vedkommende grene af foreningens virksomhed.

Afdelingerne afholder regelmæssige møder mindst 4 gange om aaret; paa disse møder fremlægges alle vigtigere sager til afdelingens afgjørelse samt redegjøres for virksomheden i den siden sidste møde forløbne tid.

§ 8.

Bestyrelsen indkalder den ordinære generalforsamling, der bekjengtgjøres i byens aviser med 14 dages varsel. Naar det findes fornødent eller paa den i § 5 bestemte maade forlanges, kan ekstraordinær generalforsamling afholdes med otte dages varsel, idet bestyrelsen samtidig med bekjendtgjørelsen oplyser, hvad forhandlingernes gjenstand er.

Generalforsamlingerne ledes af bestyrelsens præses eller i hans forfald af vicepræses.

§ 9.

Bestyrelsen bestemmer foreningens budget, ansætter foreningens funktionærer og udfærdiger instruks for deres virksomhed.

Paa den ordinære generalforsamling fremlægger bestyrelsen beretning om foreningens virksomhed i det forløbne aar, revideret regnskab over anvendelsen af foreningens midler, redegjørelse for dens økonomiske stilling i det hele, samt beretninger fra de respektive afdelinger.

§ 10.

Uden kommunestyrets samtykke maa bestyrelsen ikke paadrage indretningen gjæld. Regnskabet med bilage blir hvert aar at tilstille formandskabet til revision og decision paa samme maade som kommunens regnskaber.

Denne bestemmelse maa ikke forandres uden at kommunestyrets samtykke indhentes.

§ 11.

Forandringer i eller tillæg til disse love kan kun vedtages paa den ordinære generalforsamling med $^2/_3$ pluralitet.

Forslag til forandringer eller tillæg indleveres til bestyrelsen mindst tre maaneder før generalforsamlingens afholdelse og undergives forberedende behandling af en komite paa fem medlemmer, af hvilke de fire opnævnes af bestyrelsen, medens det femte vælges af den eller de, der fremsætter forslaget. Denne komite afgiver til generalforsamlingen sin betænkning om forslaget, hvilken betænkning bekjendtgjøres for medlemmerne mindst 14 dage før generalforsamlingens afholdelse.

Forslag om foreningens opløsning fattes paa samme maade som her angivet, men maa, for at være gyldig, gjentages ved tre paa hinanden følgende ordinære generalforsamlinger.

§ 12.

Foreningens eiendele maa ingensinde afhændes eller bortgives eller deles mellem foreningens medlemmer.

Skulde nogensinde det tilfælde indtræffe, at foreningen opløses, da tilfalder dens samtlige eiendele Bergens kommune og stilles under saadan bestyrelse, som kommunestyret med regjeringens approbation, bestemmer, dog med det vilkaar, at Bergens by fremdeles bliver sædet for de af foreningen istandbragte indretninger, og at dens eiendele og midler disponeres i overensstemmelse med disse loves første paragraf.

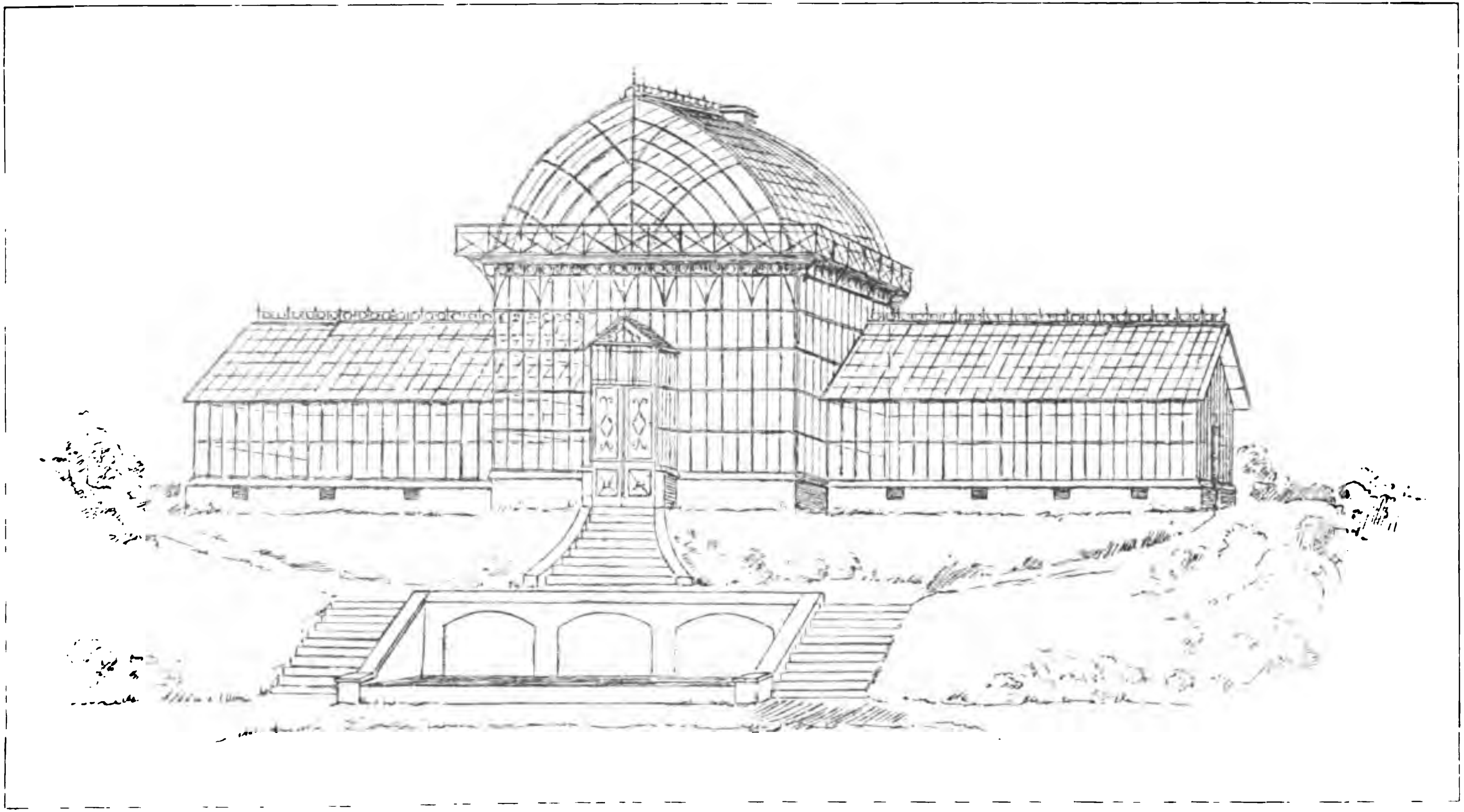

Det af hr. konsul Mohr til Museet skjænkede veksthus.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1900

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 25de februar 1901

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1901

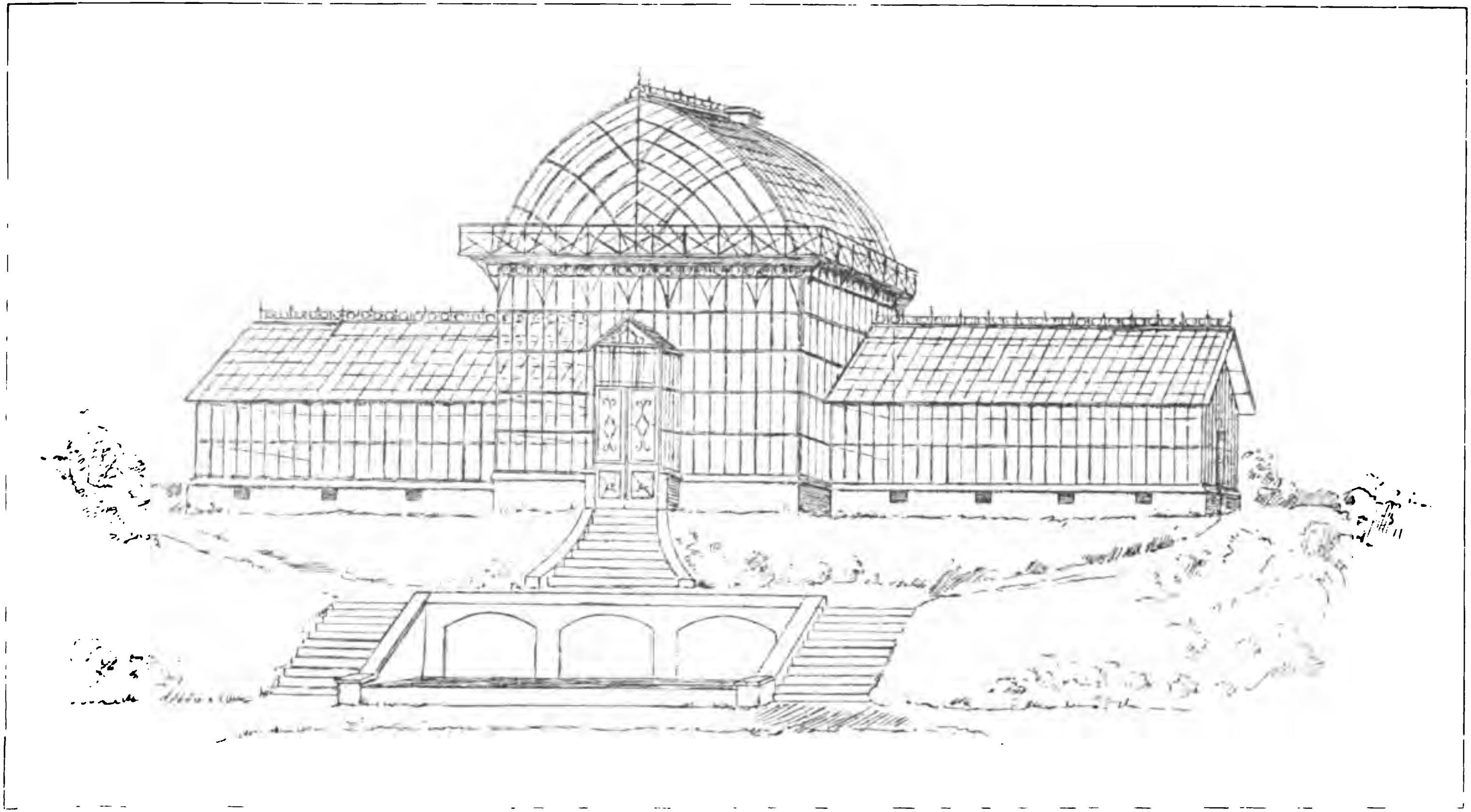

Det af hr. konsul Mohr til Museet skjænkede veksthus.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1900

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 25de februar 1901

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1901

Indhold.

Pag.

Bestyrelsens beretning 5

Ekstrakt af regnskabet 27

Beretning fra bibliothekaren 34

— fra den naturhistoriske afdeling 50

— fra den biologiske station 63

Beretning om Bergens museums sommerkursus 66

— om „Foredrag for hvermand" 70

Plan og overslag for medicinsk høiskole 72

Medlemsfortegnelse 77

BESTYRELSENS BERETNING.

I. Almindelige bemerkninger.

De nye fløie var færdige i 1898, og søndre fløi, som helt optages af arbeidsrum, bibliothek og foredragssale, blev allerede da taget i brug. Derimod fandtes det ikke raadeligt at foretage nogen indflytning i nordre fløi, før bygningen havde faaet tid til at tørre ordentlig. Den del af bygningen, hvori samlingerne har sin plads, er uden opvarmning og ved indflytning i en raa bygning vilde samlingerne været udsatte for beskadigelse ved fugtighed.

Først omkring midten af 1899 begyndte dérfor indordningen af samlingerne i den nye del af bygningen og den dermed sammenhængende omordning i den ældre del. Denne maatte samtidig i sin helhed oppudses, idet der siden fiskeriudstillingens slutning i midten af 60-aarene ikke var foretaget nogen større reparation af samlingslokalerne, bortseet fra maling af gulvene. I løbet af 1899 og den første del af 1900 blev tage, vægge og gulve hele bygningen over reparerede og malede, samtidig som hovedtrappen mellem 1ste og 2den etage blev ombygget. Istedenfor den gamle trætrappe med dens uheldige stigningsforholde blev anbragt en magelig trappe af marmormosaik.

Som bekjendt paaligger vedligeholdet af museets bygning Bergens kommune. Udgifterne herved er kommunens eneste aarlige bidrag til museet. Ved de store reparationsarbeider, som forrige aar maatte gjøres, og som ikke kunde opsættes, uden at samlingernes indflytning og omordning blev end yderligere hindret og opholdt, blev det til vedligehold disponible beløb overskredet med ca. 1000 kr. Dette beløb har kommunen foreløbig nægtet at betale, saa de har maattet dækkes ved et laan, som man dog mener at kunne opfatte som rent midlertidigt, og som derfor ikke er opført i regnskabet.

Tildels samtidig som oppudsningsarbeiderne foregik, tildels efter deres afslutning, blev indflytningen af samlingerne i de nye fløie og anskaffelsen af inventar til disse igangsat, ligesom alt inventar i de ældre dele af bygningen blev oppudset og repareret eller delvis erstattet med nyt. Henimod midten af aaret var 3die etage i nordre fløi, hvor den geologiske, mineralogiske, palæontologiske og botaniske samling har sin plads, hele 2den etage — saavel i nordre fløi som i den ældre bygning — og endel af rummene i 1ste etage saavidt færdige, at de kunde aabnes for publikum. Der stod jo endnu endel tilbage at gjøre, før samlingerne i de aabnede dele af bygningen var ganske i orden, men det væsentlige var dog gjort, og endel af de gjenstaaende ordningsarbeider er i den sidste del af aaret udførte.

En betydningsfuld udvidelse har den til museet knyttede foredragsvirksomhed i aarets løb faaet. Siden 1894 har de saakaldte „Foredrag for Hvermand“ (Arbeiderforedrag) været ledede af museet og fra samme tid har der aarlig været afholdt et kursus paa 14 dage à 3 uger med foredrag i forskjellige fag, særlig beregnede paa udenbys lærere og lærerinder. I forbindelse med disse kurser kan nævnes, at der i høst, efter foranstaltning af Bergenhusamternes landhusholdningsselskaber, men med lokale i Museet, afholdtes et to-ugers kursus for landmænd.

I nærmere forbindelse med museet staar dog endel andre foredragskurser, som iaar er afholdte. Efter forslag af dr. Brunchorst ydedes bevilgning til to kurser, et om vaaren, et i høstsemestret, hvert paa ca. 20 foredrag og særlig beregnede paa indenbys lærere og lærerinder, men med adgang ogsaa for andre. Ved siden heraf er der i høstsemestret afholdt en foredragsrække i literaturhistorie af hr. Hjalmar Christensen, som fra 1ste jan. 1900 er ansat som stipendiat med forelæsningspligt.

En anden udvidelse af museets virksomhed er man bragt ind paa derigjennem, at hr. konsul Conrad Mohr tilbød at skjænke museet et veksthus i fuldt færdig stand og et beløb til dettes udstyr med planter, særlig palmer. Vekstshusets udseende fremgaar af det foran indheftede billede. Det høie midtparti maaler 10 meter under gavlen og er 8 meter i kvadrat, de to sidefløie ca. $9\frac{1}{2} \times 6$ m.

Til driften af veksthuset, som vil begynde til sommeren, haaber man at faa de nødvendige midler gjennem forhøielse af statens ordinære bidrag til museet og gjennem en tilsvarende forøgelse af det paa anden maade tilveiebragte beløb, saa den nye udvidelse af museets virksomhed ikke vil bevirke nogen indskrænkning i budgettets øvrige poster, som med nødvendighed trænger de beløb, som hidtil har staaet til deres disposition.

Bestyrelsen vil paa dette sted bringe hr. konsul Mohr sin varme tak for den stor gave, han ved denne leilighed har skjænket museet. Det veksthus, som museet ved hans liberalitet har faaet, danner et overordentlig interessant og kjærkomment supplement til de botaniske samlinger og til haven og muliggjør, at man kan vise det besøgende publikum ikke alene vort eget lands, men ogsaa eksotiske egnes plantevekst i en ganske fyldig repræsentation.

Der var i 1900 75 aar siden museet stiftedes, idet Christies indbydelse til oprettelse af et museum er dateret 25de april 1825, og det konstituerende direktionsmøde holdtes 1ste juni s. a. I anledning af dette jubilæum udgav museet et større festskrift („Bergens Museum 1825—1900.“ 340 + 104 pag.), som giver en historisk fremstilling af museets udvikling i de første 75 aar af dets tilværelse. Dr. Brunchorst paatog sig udarbeidelsen af dette festskrift uden noget honorar, og bestyrelsen bringer ham paa dette sted sin tak for det betydelige arbeide, han har nedlagt i dette værk.

I forrige beretning meddeltes, at en komité af læger var anmodet om at fremkomme med en udredning af, hvilke udgifter oprettelsen og driften af en medicinsk høiskole i Bergen vilde bevirke. Komitéen afgav i december den forestilling, som er trykt som bilag til denne beretning. Det fremgaar af den her leverede udredning af spørgsmaalet, at de aarlige udgifter vilde udgjøre:

For 1ste afdelings vedkommende	kr.	23700
For 2den — —	„	38000
Tilsammen	kr.	61700

Hertil kommer udgifterne til laboranter og vagtmestre, saa den hele aarlige udgift vil andrage til henimod 70000 kr.

Udgifterne en gang for alle udgjøres af udgifterne til bygninger for de forskjellige instituter samt til udstyr af dem. Byggeomkostningerne har komitéen ikke beregnet, idet den dog angiver, at den nødvendige gulvflade for de til 1ste afdeling nødvendige instituter vil udgjøre ca. 1500 kv. meter, for anden afdeling ca. 2000. Omkostningerne ved instituternes udstyr er anslaaede til følgende beløb:

For 1ste afdeling	kr.	33000
For 2den —	„	26000
Tilsammen	kr.	59000

Komitéen udtaler, at der vel neppe kan blive tale om en fuldstændig medicinsk høiskole for tiden, men mener, at man ialfald foreløbig kunde indskrænke sig til at igangsætte 2den og 3die afdeling. De for disse afdelinger nødvendige instituter vilde være: et bakteriologisk-hygienisk institut, et pathologisk-anatomisk og et farmakologisk. Desuden vilde tiltrænges det nødvendige apparat for den kliniske undervisning. De to førstnævnte af instituterne samt de polikliniker etc., som tiltrænges for den kliniske undervisning, antyder komitéen, at kommunen burde oprette for egen regning eller indrette i forbindelse med det kommunale sygehus, ligesom kommunen forudsættes at overtage driften af poliklinikerne. Paa skolens part skulde derefter falde oprettelsen og udstyret af det farmakologiske institut samt det ovenfor anførte driftsbudget paa 38000 kr. (i de første aar 36000).

Museets bestyrelse mener for sit vedkommende, at udgifterne selv ved en høiskole med et saapas indskrænket program som det her antydede, er saa betydelige, at sagen endnu i en aarrække maa stilles i bero. Man mener dog, at der ved planlæggelsen af det nye sygehus for Bergen bør tages det hensyn til tanken om en blivende medicinsk høiskole, at der bliver bygget paa en saadan maade, at de udvidelser, høiskolen vil kræve, ikke bliver umuliggjorte. Videre end til at holde sig muligheden for en udvidelse aaben bør man for tiden neppe gaa, da der vel er liden udsigt til, at staten og kommunen i de nærmeste aar vil paatage sig de udgifter, som en høiskoles oprettelse vilde kræve. En anmodning i den her antydede retning er, tilligemed afskrift af komitéens indstilling, oversendt kommunestyret.

Museets bestyrelse vil paa dette sted tillade sig at frembære sin tak til de herrer, som velvilligen indtraadte i høiskolekomitéen, for det arbeide, de har ofret paa denne sag.

II. Museets personale.

I oktober ansattes konservator Gustafson, som siden 1889 har bestyret museets historisk-antikvariske samlinger, som professor ved universitetet efter afdøde O. Rygh. Den efter ham ledige post besluttedes delt i to konservatorposter og samtidig blev der, efterat sagen var forberedt af en komité, vedtaget et nyt lønningsregulativ for museets personale. Dette gaar ud paa, at der oprettes en direktørpost, under hvilken den administrative ledelse af museets anliggender er henlagt, mens samtidig konservatorposterne deles i poster af 1ste og 2den klasse. Direktørposten tænker man sig kombineret med en konservatorpost, som regel med en post af anden klasse, idet de samlinger, som paa grund af sin vidløftighed kræver en konservator af første klasse, vil optage vedkommendes tid saa sterkt, at der ikke bliver levnet tilstrækkelig tid til de administrative forretninger. Posterne af 1ste klasse lønnes med en begyndelsesgage af 2400 kr. med stigning gjennem tre alderstillæg, efter 3, 6 og 9 aars ansættelse, til 3600. Det forudsættes, at disse poster ikke skal kombineres med fast lønnet bierhverv. Posterne af 2den klasse lønnes med 1600 kr. med stigning til 2200 efter de samme tidsrum som ovenfor. Disse stillinger opfattes som overgangsposter for yngre mænd. Forbliver deres indehavere i en længere aarrække ved museet, forudsættes det, at posterne kan kombineres med anden lønnet beskjæftigelse, med mindre der bevilges vedkommende et fast stipendium af de i saadant øiemed disponible midler, for derigjennem at sikre ham adgangen til at kunne lægge sit hele arbeide i videnskabelig retning. Det nye lønningsregulativ for konservatorerne er approberet af departementet.

Direktørpostens afløning er for nærværende fastsat til 2600 kr. med stigning til 3800 gjennem 3 tillæg, som indtræder efter 3, 6 og 9 aars forløb. Efter bestyrelsens anmodning har dr. Brunchorst fra 1ste januar 1901 overtaget denne stilling, som træder istedenfor hans tidligere post som bestyrelsens sekretær.

Af konservatorposter af 1ste klasse er der oprettet 2, en for den zoologiske samling (evertebrater), en for oldsamlingen. Den første indehaves af dr. Appelløf, den anden er fra 15de jan. d. a. besat med cand. filos. Haakon Schetelig.

Af konservatorposter af 2den klasse er der oprettet tre: en for zoologi (vertebrater), der indehaves af James A. Grieg, en for botanik, der indehaves af dr. Brunchorst. Under denne post sorterer foruden samlingen ogsaa haven og veksthuset. Endelig er der ved oldsamlingen oprettet en ny post af 2den klasse, hvis indehaver vil have at bestyre den udenlandske etnografiske samling og af den historiske samling den del, som vedkommer tiden efter reformationen, og hvis vigtigste bestanddel er samlingen af norske bondegjenstande fra de senere aarhundreder. I posten er ansat hr. cand. filos. KRISTOFER VISTED (fra 15de jan. 1901).

Museets kassererforretninger har i de sidste aar været besørget af hr. o.r.sagfører HOFFMANN, og kassereren har havt kontor i byen og kun en formiddag i ugen været tilstede paa museet. Da denne ordning i mange henseender viste sig uhensigtsmæssig, idet bl. a. forskjellige funktionærer maatte holde kasser for daglige udbetalinger, og da hr. HOFFMANN tillige i slutten af aaret blev ansat som politiinspektør, besluttede man at ansætte en kasserer med fast daglig kontortid paa museet. Posten blev fra 1ste jan. 1901 besat med frk. KAIA JOHNSEN.

III. Samlinger og bibliothek.

Indtægter og udgifter. Idet man henviser til medfølgende ekstrakt af regnskabet, kap. I, skal som nærmere forklaring til denne anføres.

Statens bidrag til museet „mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade“ forhøiedes fra 1ste april med 2000 kr., hvoraf 1500 er kommen til indtægt i det forløbne regnskabsaar. Forøvrigt er de offentlige bidrag uforandrede.

Medlemskontingenten er gaaet ned med ca. 200 kr., men til gjengjæld er der som leie af foredragssalen indkommet vel 1000 kr. mere end i forrige regnskabsaar. Dette er dog selvfølgelig ikke ren indtægt, idet et betydelig beløb medgaar til opvarmning, belysning og renhold. Som ny indtægtspost er opført refusion af legaterne for regnskabshold, administration etc. med tils. kr. 1416.00.

Til arbeider i haven er indkommet som gave kr. 600 fra hr. ELLERT WALLENDAHL, kr. 100 fra dr. ROGGE. Videre er der til bestridelse af de ekstraordinære udgifter ved indflytningen i de nye fløie og den dermed sammenhængende omordning af samlingerne indkommet kr. 1000 fra hr. LOTHE og kr. 500 fra hr. GERH. SUNDT. For disse gaver aflægger man herved museets erkjendtligste tak. Ved hjælp af de sidstnævnte to bidrag og et ekstraordinært bidrag paa kr. 3000 af samlaget har man kunnet hæve kr. 4500 af statens ekstraordinære bevilgning til inventar for terminen 1899—1900. Bidraget for denne termin var ialt kr. 10000, hvoraf halvdelen hævedes i 1899. Der gjenstaar saaledes af statens bidrag for forrige termin kr. 500, foruden det hele bidrag paa 10000 i samme øiemed for indeværende termin. Disse beløb kommer til afdrag paa den i regnskabet opførte gjæld til kreditbanken, saasnart det lykkes at ekvivalere statens bidrag ved et tilsvarende beløb, tilveiebragt paa anden maade.

Hvad udgifterne angaar, saa er gagekontoen noget høiere end forrige aar, idet GUSTAFSONS gage fra 1ste jan. blev forhøiet med 500 kr. Samtlige gager forøvrigt er for 1900 uforandrede.

Til udgifter ved bibliotheket er medgaaet det hele disponible beløb, kr. 8700, deri indbefattet kr. 1000, som var anvendt allerede i 1899, men ikke kommet til udgift i regnskabet.

Til fællesudgifter er anvendt vel 100 kr. mere end i forrige regnskab, og ca. 800 mere end budgetteret. Den naturhistoriske afdeling har overskredet det den bevilgede annuum med ca. 1400, den historisk antikvariske afdeling med ca. 2200 kr. Det fra forrige regnskab overtagne underskud er ved disse overskridelser og ved renter af gjæld forøget med ca. 3400 kr. og udgjør ialt kr. 6797.76. Den naturhistoriske afdelings overskridelse vil blive dækket ved en ekstraordinær indtægt, som blir medtaget i næste regnskab, mens derimod den største del af den antikvariske afdelings overskridelse maa dækkes af afdelingens ordinære annuum. Alligevel vil der blive et betydeligt underskud tilbage, som man ikke ser udvei til at komme bort fra, med mindre de offentlige bidrag bliver forhøiede. Man har haab om, at staten vil forhøie sit bidrag til museet, mén denne forhøielse strækker ikke til, hvorfor man vil se sig nødt til paany at henvende sig til Sparebanken for at opnaa forøgelse af dens bidrag med ialfald 1000 kr. Ligeledes vil man søge at faa det bidrag, som i form af medlemskontingent indkommer fra private, mest mulig forøget, idet det er af den største betydning, at man snarest muligt kan komme ud af det meget trykkende underskud, som flere aar har været i stadig stigning og som vil stige fremdeles, hvis ikke forøgede indtægter kan opdrives.

Besøget i samlingerne. Paa grund af omordningsarbeiderne i begge etager holdtes samlingerne ganske lukkede i den første halvdel af aaret (til 11te juli), og ogsaa efter denne tid var det kun anden og tredie etage, som i sin helhed kunde aabnes for publi-

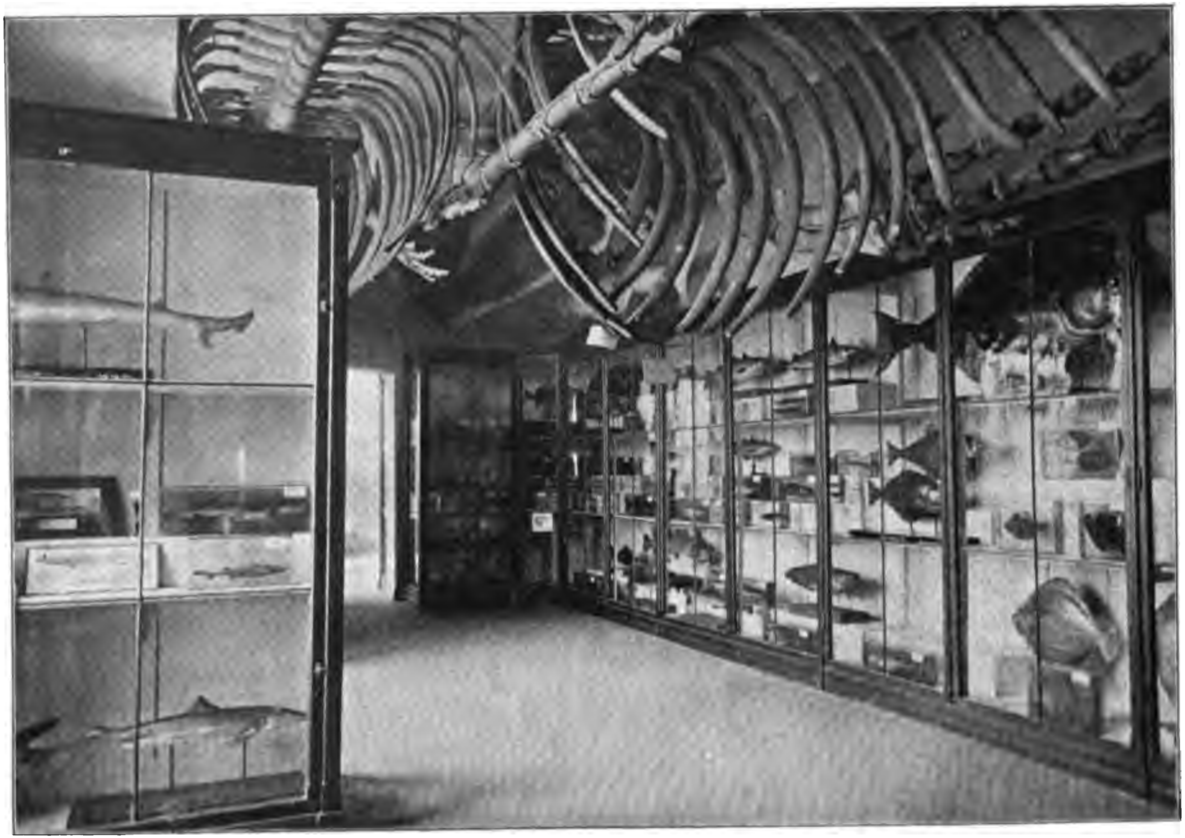

Fra den norske fiskesamling.

kum. Af første etage maatte fremdeles den største del holdes afstængt. Besøget har derfor været forholdsvis lidet og udgjør tilsammen kun 36436. Fordelt paa de forskjellige maaneder stiller besøget sig som følger:

Marts til juni	385
Juli	4301
August	8243
September	6605
Oktober	7616
November	6015
December	3271

Paa de forskjellige aabningsdage fordeler besøget sig som følger:

Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler & aarskort
26299	5535	966	3636

Aabningstiden har været den samme som tidligere: Om sommeren hver dag kl. 11—2 og 4—6 (tirsdag, torsdag og lørdag mod betaling af 25 øre, ellers frit), om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag 11—2.

Samlingernes forøgelse og ordning. Arbeidet med omordning i anledning indflytningen i de nye fløie har, som allerede foran anført, lagt beslag paa meget af konservatorernes tid og har ogsaa bevirket adskillige udgifter paa det ordinære budget for samlingerne, skjønt udgifterne til nyanskaffelse af inventar og til ombygning af ældre skabe er bestridte af det ekstraordinære inventarbudget.

Den naturhistoriske afdeling. Efter omordningen er hele 2den og 3die etage reserveret for denne afdelings samlinger. Kommer man ind fra trappegangen finder man tilvenstre den norske samling af 1) pattedyr, 2) fugle og 3) fiske, mens man tilhøire paa lignende maade har den almindelige systematiske samling af dyr hørende til de samme grupper. I den systematiske samling er skeletterne indordnede sammen med de udstoppede dyr, mens der tidligere var en særskilt skeletsamling, adskilt fra den almindelige systematiske samling.

Den norske samling er helt ordnet for alle de tre nævnte gruppers vedkommende. Den almindelige systematiske pattedyrsamling er ligeledes fuldt færdig og ordningen af fuglesamlingen er omtrent afsluttet. Derimod gjenstaar ordningen af samlingen af reptilier og amphibier (for tiden anbragt i taarnsalen) og af fiskene, til hvis nyordning glasser mangler. Hensigten er at montere den

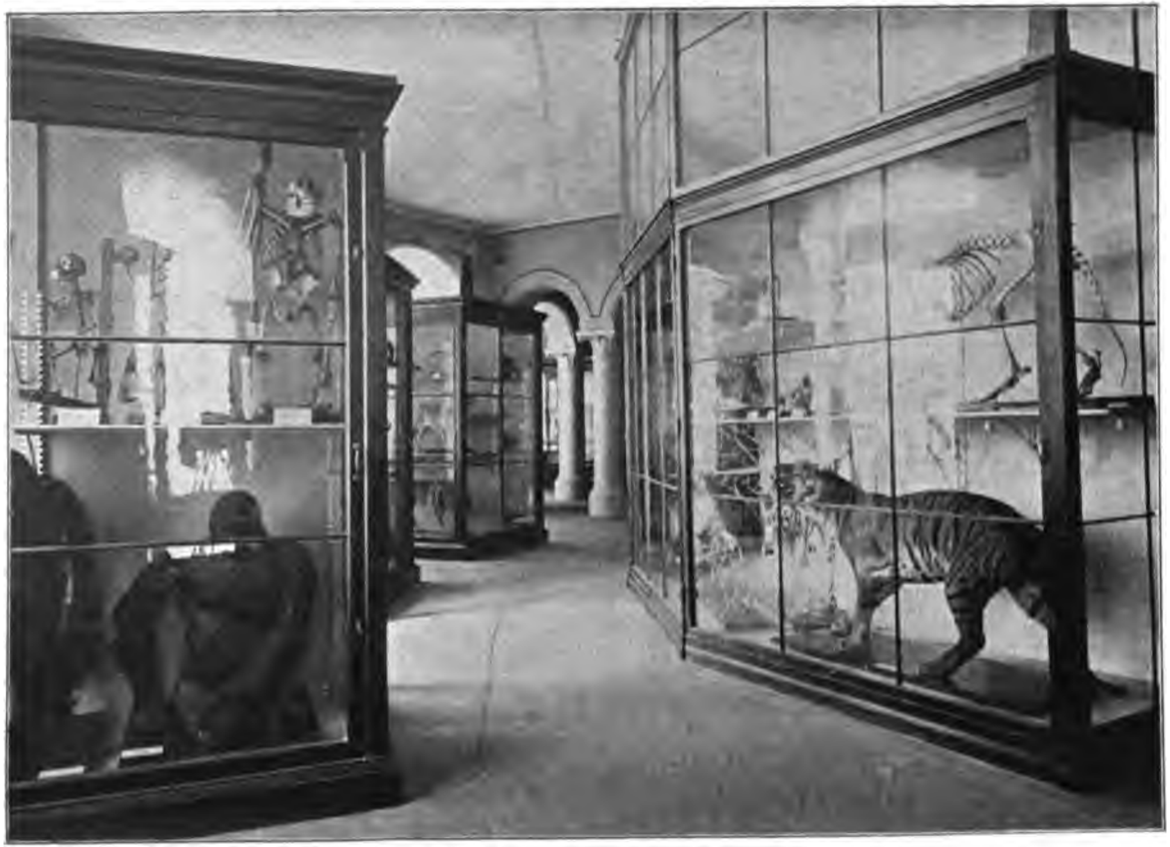

Fra den zoologiske samling.

udstillede del af denne samling i firkantede glasser paa samme maade som den norske fiskesamling.

Lige ved hovedindgangen — mellem den norske og systematiske pattedyrsamling — er i to skabe anbragt præparater til illustration af menneskets anatomi. Der, hvor den norske og den systematiske fiskesamling støder til hinanden er et rum reserveret til en oversigtssamling over de hvirvelløse dyrs hovedgrupper, mens to større skabe, som danner en særskilt afdeling af rummet, vil blive benyttede til anatomiske præparater etc. til illustration af hvirveldyrgruppernes anatomi og kjendetegn.

Tredie etage i den gamle bygning er foreløbig bibeholdt i sin tidligere ordning. Derimod har tredie etage i nordre fløi skaffet plads til den geologiske samling — hvis udstillingsrum tidligere var et lidet kjælderrum — og til den udstillede del af den botaniske samling. Den geologiske samling — omfattende mineralogi, petrografi og palæontologi — er især for den mineralogiske dels vedkommende bleven særdeles righoldig gjennem den af hr. C. Sundt for nogle aar siden skjænkede samling. Den systematiske mineralsamling optager 9 dobbeltpulter, hvortil kommer en dobbeltpult med norske nyttige mineraler, et antal mindre montrer til større stykker, som ikke hensigtsmæssig kan anbringes i pulterne og en montre med en rig samling af Stassfurthersalte. Den petrografiske samling (bergartsamlingen) har faaet plads i 3 dobbeltskabe, anbragte mellem vinduerne, den palæontologiske samling i 3 lignende skabe. Denne sidste samling er kun anlagt paa at give en oversigt over dyre- og plantelivets udvikling fra den ældste silurtid opover og er forsynet med forklarende etiketter. Lignende etiketter er ogsaa anbragte i mineralsamlingen.

Den del af tredie etage i den samme fløi, som er forbeholdt den botaniske samling, er forsynet med lignende skabe som den øvrige del af etagen, bestemte til at give plads for en oversigtssamling over planterigets hovedgrupper. Denne samling er under forberedelse. I samme del af etagen er paa to søiler anbragt bevægelige rammer, som giver udstillingsplads for et norsk herbarium af phanerogamer og karkryptogamer (ialt 1040 arter).

I første etage, som er forbeholdt *den antikvariske afdeling,* er det første rum, hvor stenalderen, broncealderen og den ældre jernalder har sin plads, bibeholdt i uforandret opstilling. Ligeledes det 2det rum, hvor en del af den yngre jernalder er udstillet. Resten af den yngre jernalder er foreløbig magasineret i det til den

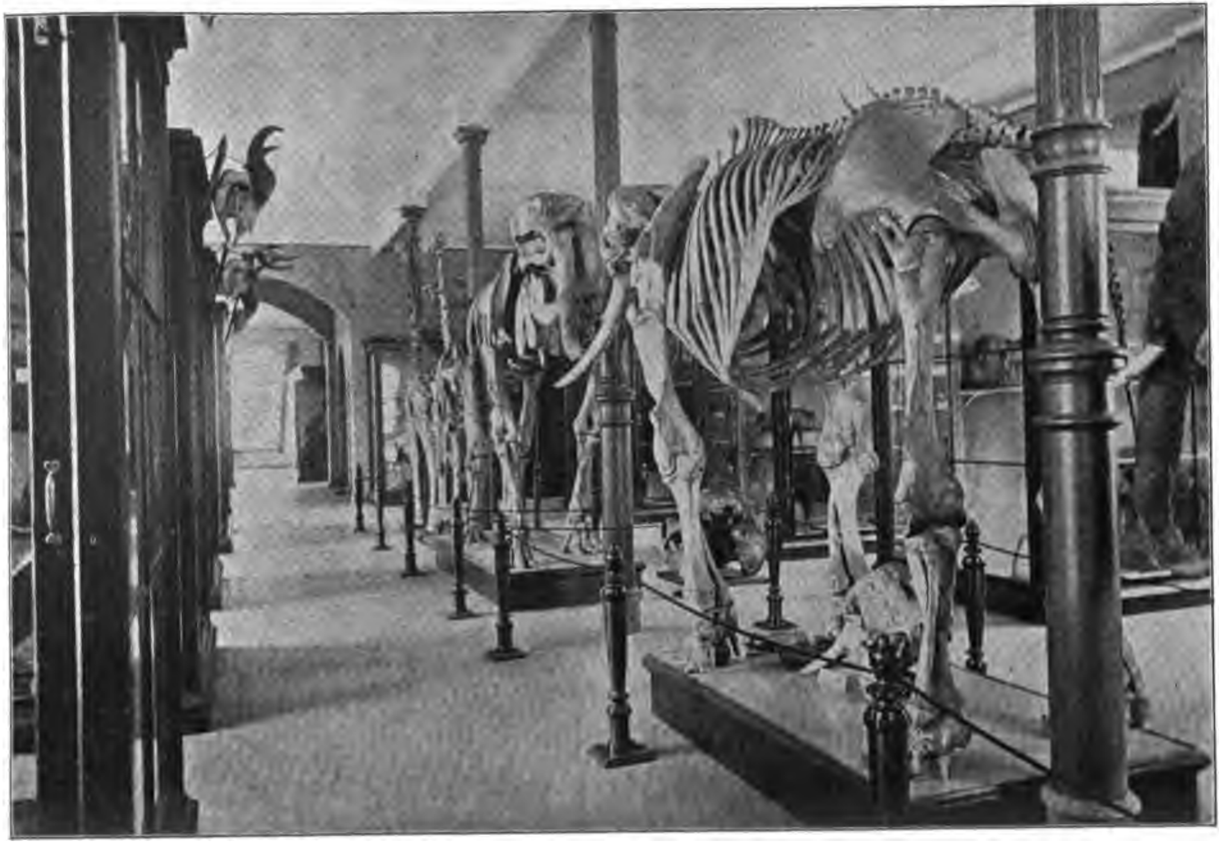

Fra den zoologiske samling.

reserverede rum i nordre fløi. Resten af nordre fløi er færdig og er benyttet til middelalderlige gjenstande, kirkelige sager fra nyere tid og vaabensamlingen. Denne sidste er dog ikke helt færdig. Det tilstødende rum i den gamle bygning er anvendt til et interiør med møbler og andre gjenstande fra 1600-aarene, henhørende under den kulturhistoriske samlings by-afdeling. Sagerne henhørende til bondeafdelingen af den kulturhistoriske samling fra tiden efter reformationen er for en stor del oppudsede og reparerede, men endnu ikke udstillede.

Blandt nye gjenstande udstillede i den naturhistoriske samling kan merkes — bortseet fra den geologiske og botaniske samling, hvor saagodtsom alt det udstillede er nyt — kapbøffel og zebra, begge fra Sydafrika, hest fra Lofoten af en nu omtrent uddød udgangerrace, ung virginia-hjort fra N. Amerika (gave fra hr. CHR. ISDAHL) og moskusko fra Grønland (gave fra bundtmager C. BRANDT).

Blandt gjenstande indkomne til den historisk-antikvariske afdeling kan særlig merkes en hel del flintesager fra stenalders bopladser paa Jæderen, og ældre jernalders gravfund fra Kvasseim Ogne indkomne som resultat af professor GUSTAFSONS udgravninger ifjor sommer.[1]

Bibliothekets forøgelse andrager til 1836 nummere mod 1600 i forrige beretning. Deraf er ca. 350 erhvervede ved kjøb, resten ved gave eller som bytte. Det Fastingske bibliothek medregnet omfatter bibliotheket nu ca. 24500 bind. Bestyrelsen bringer frk. M. ABEL og frk. CONNY TIDEMAND sin tak for velvillig ydet assistance i bibliotheket.

Den botaniske have. I de almindelige bemerkninger er allerede omtalt, at der i haven er bygget et større veksthus. Nedenfor dette er paabegyndt anlæg af bassin til norske vandplanter paa den tomt, som tidligere var optaget af stuen fra Fjeldskaalnæs, mellem de to trapper, som fører op til veksthuset fra den lavereliggende del af haven. Ellers er ingen forandringer foretagne i haven.

III. Museets legater og fonds.

Kapitalernes forøgelse. De to sidste terminer af præmieobligationsfondet er modtagne, saa fondets til Museet indbetalte kapital nu udgjør 500000 kr.

---

[1] Beretning for den historisk-antikvariske afdeling kan paa grund af særlige omstændigheder ikke afgives før næste aar.

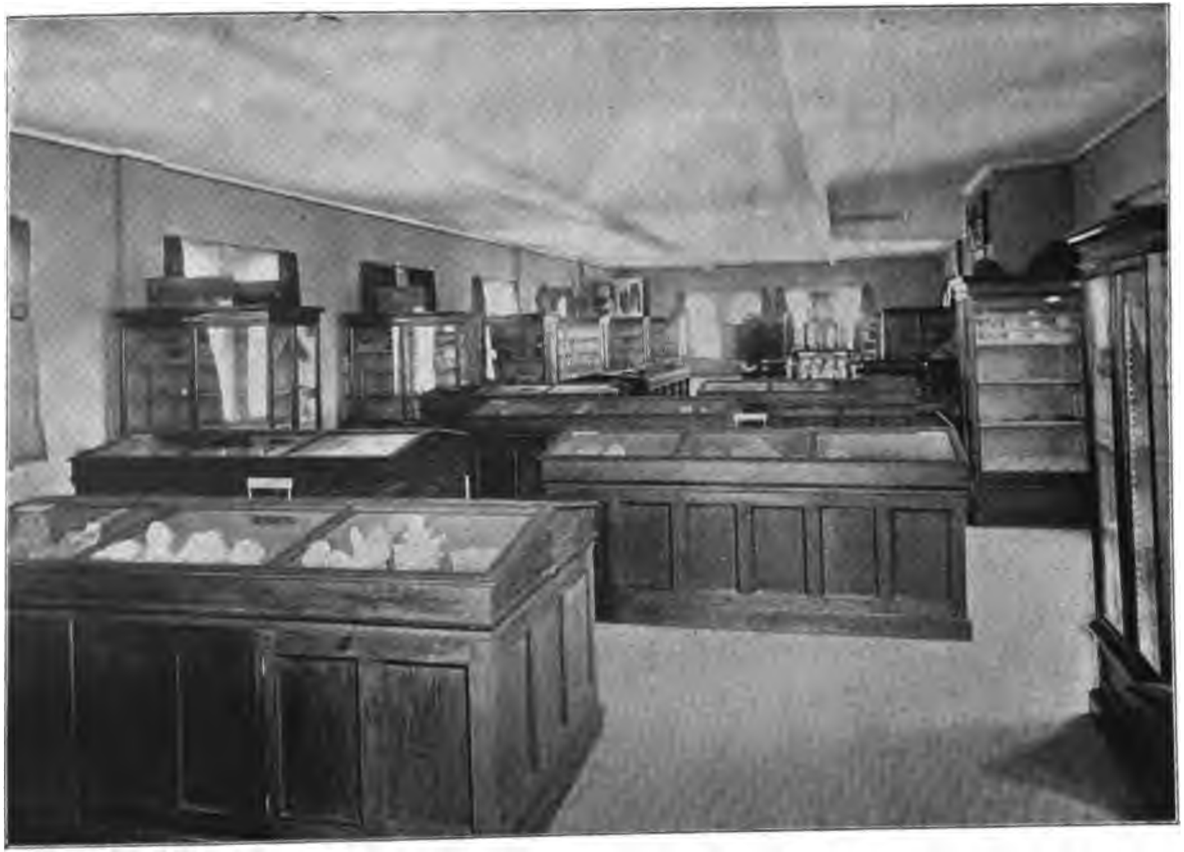

Fra den geologiske samling.

I henhold til bestemmelserne skal endel af renterne af præmieobligationsfondet afsættes til et særskilt fond, som desuden skal forøges med sine egne renter. Den saaledes afsatte kapital udgjør pr. 31te december 1900 kr. 24864.85.

Henrik Sundts legat til fremme af lægevidenskaben er ved tillæg af halvdelen af renterne af Henrik Sundts legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser og legatets egne renter forøget fra kr. 9878.63 til kr. 11791.88.

Museets hele kapitalformue — heri ikke medregnet bibliothekets fond 100,000 kr. — udgjør pr. 31te december 1900 kr. 792656.73, men af dette beløbs renter anvendes adskilligt til kapitalforøgelse og livrenter. Den hele renteindtægt i det forløbne regnskabsaar udgjør kr. 32009.73, hvoraf kr. 21813.55 er medgaaet til kapitalforøgelse og livrenter. Af resten er kr. 18000.11 anvendt, resten er overført til næste regnskab som beholdning.

Renternes anvendelse. Renterne af bibliotheksfondet (100000 kr.) er som sædvanlig ført til indtægt under kap. I i regnskabet og medgaar til udgifter ved bibliotheket. Af de øvrige renteindtægter er kr. 1416.00 ført over til kap. 1 som udgifter ved regnskabshold og administration.

I det følgende skal kortelig redegjøres for anvendelsen af renterne forøvrigt.

Aarbogen for 1899, hvis indhold er angivet i forrige beretning, er udgivet paa bekostning af Joachim Frieles og konsul Chr. Børs' legatter. Udgifterne herved andrager til ialt kr. 5508.81.

Aarbogen for 1900 er udgivet i to hefter og har følgende indhold:

No. 1. Dr. A. Appellöf: Studien über Actinien-Entwicklung. (Mit 4 Taf. und 13 Textfig.).
„ 2. Amund Helland: Sverres saga og egnen omkring Fimreite. (Med kart).
„ 3. O. J. Lie-Pettersen: Bidrag til kundskaben om Vestlandets Bombus- og Psityrus-arter.
„ 4. O. Nordgaard: Undersøgelser i fjordene ved Bergen 1899. (Med 1 planche og 1 kart).
„ 5. Emily Arnesen: Spongier fra den norske kyst. I. Calcarea. Systematisk katalog med bemerkninger og bestemmelsestabel. (Bestimmungstafel in deutscher Sprache). (Med 1 planche).
„ 6. E. Jørgensen: Protistenplankton aus dem Nordmeere in den Jahren 1897—1900. (Mit drei Tafeln).
„ 7. O. J. Lie-Pettersen: Lepidopterologiske undersøgelser paa Jæderen 1899.
„ 8. Carl Fredr. Kolderup: Jordskjælv i Norge 1900. (Mit einem Resumé in deutscher Sprache).

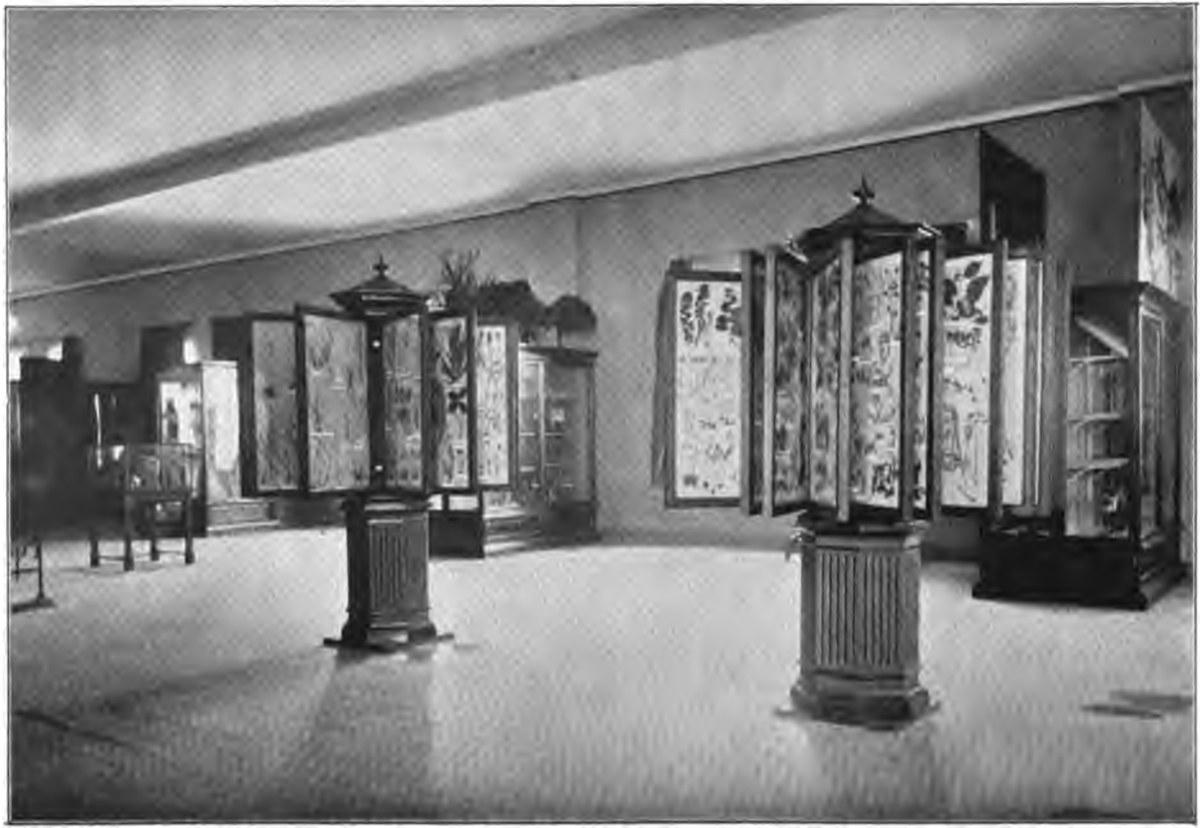

Fra den botaniske samling.

2det hefte er færdigt til udgivelse samtidig med denne beretning. Som sædvanlig kommer udgifterne ved aarbogens udgivelse først til udgift i kommende regnskabsaar.

Prisbelønning. Som i forrige beretning anført blev der udsat en prisbelønning af **Frieles** legat no. I med indleveringstermin inden udgangen af september 1899, hvilken termin dog blev forlænget til udgangen af februar 1900. Der indkom ogsaa et konkurrerende arbeide, som imidlertid blev trukket tilbage før bedømmelsen var afsluttet. I henhold til legatfundatsen er ny prisbelønning udsat med indleveringstermin inden udgangen af september 1902. Emnet for denne konkurrance er det samme som for den forrige (Et systematisk arbeide over Norges fugle), men prisbelønningens beløb er forhøiet til 800 kr.

Fiskeriundersøgelser. Af „**Henrik Sundts** legat til fremme af naturvidenskabelige undersøgelser“ er anvendt kr. 675.30 til hydrografiske og biologiske undersøgelser i Bergensfjordene, dels under ledelse af dr. **Appellöf**, dels af hr. **Nordgaard**. Til en ekspedition til Lofoten i fiskeriøiemed, som den sidstnævnte foretog i begyndelsen af aaret bevilgedes kr. 1000 af præmieobligationsfondet. I samme øiemed var bevilget kr. 1200 af staten.

Stipendier til naturvidenskabelige undersøgelser bevilgedes til følgende herrer med tilsammen 1900 kr:

1. Konservator **Grieg** kr. 400 til en zoologisk undersøgelsesreise til Finmarken.
2. Konservator dr. **Appellöf** kr. 300 til zoologiske undersøgelser ved Hvitingsø.
3. Lærer **Lie-Pettersen** kr. 250 til entomologiske undersøgelser paa Jæderen.
4. Lærer **Norun**, Haugesund, kr. 250 til algologiske undersøgelser i Hardanger.
5. **Johan Havås**, Granvin, kr. 400 til lichenologiske undersøgelser med det maal for øie at forberede udgivelsen af et exsiccatverk over de norske lavarter.
6. Cand. real. **Embr. Strand** kr. 50 som tilskud til et universitetsstipendium for i Sogn at studere arachindefaunaen.
7. Cand. real. **Kolderup** kr. 250 som tilskud til et af universitetet erholdt udenlandsstipendium forat sættes istand til at besøge endel udenlandske samlinger og seismologiske instituter.

De under 1—6 opførte stipendier er tagne af **Berthe Marie Danielssens**, det under 7 angivne af **Henrik Sundts** legat.

I forbindelse hermed kan nævnes, at der af præmieobligationsfondet er bevilget konservator **Sparre-Schneider**, Tromsø, kr. 150, kand. **Bidenkap** kr. 50, som gratiale for bearbeidelse af materiale, indsamlet ved **Nordgaards** ekspeditioner. Ligeledes er bevilget dr. **Appellöf** kr. 500 som honorar for udgivelsen af „Meeresfauna von Bergen“, hvoraf 1ste hefte er færdigt.

Faste stipendiater. Allerede for et par aar siden bevilgedes af **Børs'** legat faste aarsstipendier til adjunkt **Jørgensen** og cand. real. **Kolderup** henholdsvis for botanik og geologi. Fra 1ste juli 1900 overførtes disse stipendier til præmieobligationsfondet og forhøiedes til 1000 kr. for hver. Til ingen af disse stipendier er knyttet forelæsningspligt, idet hensigten alene er at sætte stipendiaterne istand til at ofre mest muligt af sin fritid til videnskabelige undersøgelser.

Fra 1ste januar 1900 bevilgedes efter forslag af den historisk-antikvariske afdeling et aarsstipendium paa 3000 kr. for 3 aar til hr. **Hjalmar Christensen** til fortsættelse af hans litteraturhistoriske studier. Til stipendiet er knyttet forpligtelse til afholdelse af foredrag og til ikke at overtage anden fast lønnet stilling uden bestyrelsens samtykke.

Fra samme tidspunkt bevilgedes et aarsstipendium paa 1000 kr. til **Kr. Høye** til fortsættelse af hans mykologiske undersøgelser, bl. a. over klipfiskesoppen.

Fra 1ste januar 1901 er endvidere et fast aarsstipendium paa kr. 2600 bevilget hr. cand. real. H. H. **Gran** til hydrografiske og biologiske havundersøgelser. Til dette stipendium er knyttet de samme betingelser som til **Christensens**.

Foredragskurser. Der er i aaret afholdt tre foredragsrække ved museet.

I vaarsemestret afholdt cand. real. **Kolderup** et kursus over „Petrografiens elementer“, særlig beregnet paa folkeskolens lærere og lærerinder. Kurset omfattede 16 foredrag og i tilknytning til disse 8 ekskursioner. Foredragene afholdtes hver tirsdag og fredag kl. 7—8 i den lille foredragssal. Ekskursionerne foretoges i byens ydre dele og tilgrænsende strøg i eftermiddagstimerne efter kl. 6. Desuden gjordes en søndag med leiet dampskib en ekskursion til fjorddistrikterne i Byens nærhed: Strudshavn, Hop, Salhus, Osterfjorden og Alværstrømmen.

Af hensyn til de foredragene ledsagende demonstrationer begrænsedes tilhørerantallet til 32, skjønt et adskilligt større antal meldte sig.

I høstsemestret afholdt dr. BRUNCHORST et foredragskursus over „Planterigets hovedgrupper“. Der holdtes fra 15de oktober til 7de december 16 foredrag, mandag og fredag kl. 7—8, i den lille sal. Paa grund af sygdom maatte kurset ved den nævnte tid afbrydes. Det fortsattes over nytaar med 6 foredrag.

Antallet af indtegnede deltagere var 59. Et større antal kunde af hensyn til lokalet ikke gives adgang.

Udgifterne ved disse foredragsrækker (honorar til foredragsholderne) er bestridt af præmieobligationsfondet.

I midten af november paabegyndte hr. HJALMAR CHRISTENSEN en foredragsrække i den store sal over „Fransk naturalisme — Flaubert“. Der afholdtes før nytaar 8 foredrag. De gjenstaaende 4 foredrag afholdtes over nytaar. Antallet af deltagere gik op til ca. 200.

Paa andet sted er redegjort for de øvrige foredragsrækker (arbeiderforedrag og sommerkursus) som er afholdt i museets lokale.

IV. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Foruden det ordinære bidrag af staten (kr. 6208.33) har stationen modtaget kr. 1200 til fiskeriundersøgelser af staten og kr. 1000 i samme øiemed af præmieobligationsfondet. For disse beløb er af hr. NORDGAARD foretaget en ekspedition til Lofoten under skreifiskerierne. Bestyrerens gage er forhøiet til 2800 kr. fra 1ste april 1900. Forøvrig henvises til medfølgende beretning, idet alene tilføies, at den fra biologisk stations bestyrelse i de første dage af januar 1901 modtagne udtalelse er tiltraadt af museets bestyrelse og oversendt indredepartementet. Man haaber at de saaledes førte forhandlinger maa føre til stabile forhold for stationens vedkommende og til at den kan vedblive som selvstændig institution, hvad den efter vor mening ikke kan, dersom fiskeristyrets forslag til ordning af forholdene skal vedtages.

Akvariet og sælparken har, ifølge det afgivne regnskab, havt et underskud paa driften af ca. 500 kr. Til forskjellige forbedringer ved anlægget er anvendt ca. 800 kr., hvorved gjælden er steget til ca. kr. 4800.

Bestyrelsen bestaar af d'hrr. BRUNCHORST, HERMAN FRIELE B. S. og GERH. SUNDT.

Museets sommerkursus. Det 7de i rækken af museets sommerkurser afholdtes fra 16de juli til 3die august og optog altsaa henimod tre uger istedenfor to ved tidligere kurser. Antallet af deltagere var 71, statens bidrag 2400 foruden et beløb til stipendier (kr. 3125). Forøvrig henvises til medfølgende beretning fra kursets bestyrer.

Foredrag for hvermand. Samtlige foredrag — 88 — har været afholdt i museets store sal. Tilhørerantallet har tilsammen andraget til 13502, i gjennemsnit pr. foredrag 153. Bidragene har været de sædvanlige og bestyrelsens sammensætning uforandret. Forøvrig henvises til vedlagte beretning fra bestyrelsens formand.

Sars „An Account of the Crustacea of Norway“. 3die Bind af dette værk, omfattende *Cumacea* er i aarets løb afsluttet. Af staten er modtaget et bidrag paa 2000 kr., som skal ekvivaleres ved et tilsvarende tilskud fra museet. Statens bidrag og en liden beholdning er i sin helhed medgaaet, og desuden er anvendt kr. 310.95, som paa budgettet for 1901 vil blive dækket af præmieobligationsfondets renter.

„Naturen“ har modtaget det sædvanlige tilskud paa 1000 kr. og udgives under uforandret redaktion.

V. Foreningsanliggender.

Antallet af medlemmer af Muséforeningen udgjorde forrige aar 295. I løbet af 1900 er 24 afgaaede ved døden eller udtraadt og 6 nye tilkomne, saa medfølgende medlemsfortegnelse omfatter 278.

Af de af bestyrelsen opnævnte livsvarige medlemmer er Rektor V. Voss i aarets løb afgaaet ved døden.

Rektor Voss var født i 1834, blev student i 1851 og cand. filol. i 1857. Derefter var han i nogle aar knyttet til Latinskolen i Drammen og var senere i en aarrække (1863—75) bestyrer af middelskolen i Fredrikstad. I 1875 ansattes han som Rektor i Aalesund (efter Henrichsen), og denne stilling indehavde han til sin død, i næsten 25 aar.

Rektor Voss' egentlige fag var den klassiske filologi, og paa dette omraade optraadte han som pædagogisk forfatter. Men ved siden deraf var han varmt interesseret for naturvidenskaberne, og dette gav sig bl. a. udslag i, at rektoren sørgede for, at alleslags sjeldnere naturgjenstande, som kom indenfor hans rækkevidde, blev taget vare paa og kom vore museer tilgode. At han ogsaa tog sig af at redde oldsager, som han traf paa, er en selvfølge og især var det Bergens museum, som kom til at nyde godt af rektorens samleriver. Museet har ham at takke for mange værdifulde sager, som han i aarenes løb skaffede det og lider et føleligt tab ved hans bortgang. Der er faa mænd i vore byer og bygder, som paa den uegennyttige maade som rektor Voss, og med den varme interesse arbeider i vore samlingers tjeneste. For denne virksomhed skylder vi den afdøde den varmeste erkjendtlighed.

Rektor V. Voss.

Af bestyrelsens af foreningen valgte medlemmer fratræder ved forestaaende generalforsamling d'hrr. G. A. HANSEN og (efter lodtrækning) JOH. LOTHE. Begge er villige til at modtage gjenvalg, men i henhold til lovene skal bestyrelsen foruden de fratrædende bringe to andre medlemmer i forslag, og tillader sig i den anledning at nævne d'hrr. konsul JOACH. GRIEG og overlærer HOEL.

I bestyrelsen for Bergens museum den 20de februar 1901.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. K. Brekke.
Herm. Friele, B. S. Klaus Hanssen.
A. Høyer. Konow. Joh. Lothe.
Chr. Michelsen. Gerh. Sundt.

Brunchorst.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Indtægt:

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

1. a. Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade		kr. 21500.00	
b. Statens tilskud til gage for antikvarisk konservator		„ 2000.00	kr. 23500.00
2. Bidrag af samlaget og indtægt af bibliothekfondet:			
a. Af bibliothekfondets renter for 1900	kr. 5503.37		
÷ restancer	„ 481.25	kr. 5022.12	
Renter fra forr. aar	kr. 200.00		
Beholdning f. f. aar	„ 995.88	„ 1195.88	
b. Af samlaget til bogkjøb		„ 2000.00	
c. „ do. - nationaletnografiske gjenstande		„ 2000.00	„ 10218.00
3. Bidrag af sparebanken			„ 9000.00
4. Andre indtægter:			
a. Medlemskontingent, renter af den gamle musebyning.	kr. 2251.00		
÷ restancer	„ 16.00	kr. 2235.00	
b. Entré		„ 300.10	
c. Leie af foredragssalen		„ 2446.00	
Lateris		kr. 4981.10	kr. 42718.00

	Transport		kr. 4981.10	kr. 42718.00
d.	Bidrag til haveanlægget af Ellert Wallendahl	kr. 600.00		
	do. af dr. Rogge	„ 100.00		
	Diverse	„ 54.40	„ 754.40	
e.	Refusion af legaterne for regnskabshold og administration		„ 1416.00	„ 7151.50
5.	Ekstraordinært til inventar:			
a.	Statens bidrag		kr. 4500.00	
b.	Samlagets bidrag		„ 3000.00	
c.	Gave Joh. Lothe		„ 1000.00	
	— Gerh. Sundt		„ 500.00	
	Laan i banken		„ 22449.13	„ 31449.13
	Underskud til næste regnskab			„ 6797.76
				kr. 88116.39

Kap. II. Legatmidler.

7.	Joachim Frieles legat no. I kr. (28000.00):			
a.	Beholdning fra forr. aar		kr. 71.86	
b.	Renter	kr. 1544.48		
	Fragaar for administration (cfr. 4 e)	„ 56.00	„ 1488.48	kr. 1560.34
8.	Joachim Frieles legat no. II (40000.00):			
a.	Beholdning fra forr. Aar		kr. 142.94	
b.	Renter	kr. 2204.65		
	Fragaar for administration (cfr. 4 e)	„ 80.00	„ 2124.65	„ 2267.59
9.	Henr. Sundts legat no. I (50000):			
a.	Beholdning fra forr. aar		kr. 96.48	
b.	Renter (cfr. 10 b)	kr. 1425.60		
	Fragaar for administration (cfr. 4 e)	„ 100.00	„ 1325.60	„ 1422.08
10.	Henr. Sundts legat no. II:			
a.	Beholdning fra forr. aar		kr. 9878.63	
b.	$1/2$ del renter af Sundts legat no. I		„ 1375.00	
c.	Renter af egen kapital		„ 538.25	
			kr. 11791.88	
	Lateris			kr. 5250.01

Transport			kr.	5250.01
11. F. Danielssens og A. Larsens legat:				
Renter af kr. 24000............			kr. 1320.00	
12. F. Hansens og H. Danielsens legat:				
Renter af kr. 24000............			„ 1320.00	
13. Berthe Marie Danielssens legat (40000.00):				
a. Beholdning fra forr. aar.....			kr. 86.10	
b. Renter		kr. 2205.48		
Fragaar for administration (cfr. 4 e)	kr. 80.00			
Restancer	„ 41.25	„ 121.25	„ 2084.23	„ 2170.33
14. Konsul Chr. Børs's legat (50000):				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 667.05	
b. Renter		kr. 2772.67		
Fragaar for administration (cfr. 4 e).		„ 100.00	„ 2672.67	„ 3339.72
15. Præmieobligationsfondet:				
a. Afsat til foredragskurset.......			kr. 400.00	
b. Renter		kr. 26885.38.		
÷ Restancer	kr. 1100.00			
Fragaar for administration....	„ 1000.00	„ 2100.00	„ 24785.38	
Underskud til næste regnskab..			„ 156.70	„ 25342.08
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
a. Beholdning fra forr. aar.....		kr. 7604.55		
b. Renter......		„ 418.22		
c. Tillagt fra forr. aar.........		„ 2400.00		
d. do. for iaar .		„ 14442.08	kr. 24864.85	
				kr. 36102.24

Kap. III. Særformaal under museets administration.

16.	Biologisk station:				
	a. Statens bidrag................	kr.	6208.33		
	b. Pladsafgift etc.	„	59.80		
	Underskud til næste regnskab...	„	515.72	kr.	6783.85
	Fiskeriundersøgelser:				
	a. Beholdning fra forr. aar.......	„	134.40		
	b. Af præmieobligationsfondet....	„	1000.00		
	c. Bidrag af staten.............	„	1200.00	„	2334.40
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Entré......................	kr.	1292.95		
	b. Bidrag af Det nyttige selskab..	„	500.00		
	Gjæld......................	„	4864.28	„	6657.23
18.	Sommerkurset:				
	a. Statens bidrag..............	kr.	2400.00		
	b. Kontingent.................	„	142.00		
	c. Renter	„	124.75	„	2666.75
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Statens bidrag..............	kr.	1200.00		
	b. Kommunens bidrag..........	„	1500.00		
	c. Samlagets bidrag............	„	900.00		
	d. Entré, billetsalg etc.	„	411.91		
	Beholdning fra forr. aar......	„	33.03	„	4044.94
20.	Statens bidrag til „Naturen“			„	1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:				
	a. Beholdning fra forr. aar......	kr.	23.45		
	b. Bidrag af staten	„	2000.00		
	c. Underskud til næste regnskab..	„	310.95	„	2334.40
				kr.	25821.57

Kap. IV. Museets tilbygning.

a. Beholdning fra forr. aar	kr.	12121.87		
b. Gave Joh. A. Mowinckel......	„	2500.00		
„ konsul O. Johannessen, ..	„	1000.00		
c. Renter	„	32.46		
d. Underskud..................	„	1225.67	kr.	16880.00

Udgift.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

1. Gager og lønninger:				
a. Dr. Brunchorst	kr.	4500.00		
b. Gustafson	„	3700.00		
c. Appellöf	„	2800.00		
d. Grieg	„	2000.00		
e. Fru Brunchorst	„	1200.00		
f. Bucher	„	400.00		
g. Ørdal, frit hus, lys og ved	„	1000.00		
h. Glimme (cfr. kap. III)	„	200.00		
i. Dahl	„	1200.00		
k. Hoffmann	„	400.00		
l. Frk. Tellefsen	„	360.00		
m. „ Wingaard	„	300.00	kr.	18060.00
2. Bibliothekets konto:				
a. Naturhistorisk afdeling	kr.	4371.29		
b. Historisk-antikv. afdeling	„	1487.64		
c. Fællesindkjøb og indbinding	„	2861.94	„	8720.87
3. Fællesudgifters konto:				
a. Lys og brænde	kr.	2824.21		
b. Opsyn	„	340.35		
c. Rengjøring	„	1191.30		
d. Fragt, porto, kjørsel etc.	„	1019.54		
e. Kontorrekvisita	„	460.12		
f. Diverse og uforudseede udgifter	„	1141.19	„	6976.71
4. Naturhistorisk afdeling:				
a. Samlingen	kr.	5393.96		
b. Haven	„	2238.24	„	7632.20
5. Historisk-antikv. afdeling			„	9737.53
6. Inventar til nybygningen:				
a. Underskud f. f. aar	kr.	10761.58		
b. Nyanskaffelser i 1900 og renter	„	20687.55	„	31449.13
Renter for overtrasseret i kreditbanken			„	923.36
Underskud f. f. aar	kr.	3420.71		
hertil som iaar opført beholdning under post 2	„	1195.88	„	4616.59
			kr.	88116.39

Kap. II. Legatmidler.

7.	Joachim Frieles legat no. I:				
	Tegninger til aarbogen..........	kr.	550.00		
	Beholdning til næste regnskab....	„	1010.34	kr.	1560.34
8.	Joachim Frieles legat no. II:				
	Aarbogen, diverse udgifter.......	kr.	1958.81		
	Beholdning til næste regnskab....	„	308.78	„	2267.59
9.	Henr. Sundts legat no. I:				
	Hydrogr. og zool. undersøgelser...	kr.	675.30		
	Stipendier.....................	„	250.00		
	Beholdning til næste regnskab....	„	496.78	„	1422.08
10.	Henr. Sundts legat no. II:				
	Beholdning til næste regnskab ...	kr.	11791.88		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat				
	Livrente.....................	„	1320.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat.				
	Livrenter.....................	„	1320.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
	a. Stipendier..................	kr.	1650.00		
	b. Beholdning til næste regnskab.	„	520.33	kr.	2170.33
14.	Konsul Chr. Børs's legat:				
	a. Aarbogen..................	kr.	3000.00		
	b. Beholdning til næste regnskab.	„	339.72	„	3339.72
15.	Præmieobligationsfondet:				
	a. Renter at till. kapitalen f. f. aar	kr.	2400.00		
	b. do. do. do. for iaar kr. 15000.00				
	÷ Administration „ 557.92	„	14442.08		
	c. Kolderup..................	„	1000.00		
	d. Jørgensen..................	„	1000.00		
	e. Høye.....................	„	1000.00		
	f. Foredragskurser.............	„	800.00		
	g. Fiskeriundersøgelser..........	„	1000.00		
	h. Hj. Christensen.............	„	3000.00		
	i. Appellöf..................	„	500.00		
	k. Bidenkap, Sparre-Schneider ...	„	200.00	„	25342.08
15*.	Præmieobligationsfondets afs. kapital:				
	Beholdning til næste Regnskab ...	kr.	24864.85		
				kr.	36102.14

Kap. III. Særformaal under museets administration.

16.	Biologisk station:				
	a. Gager: Nordgaard	kr.	2700.00		
	b. — Glimme	„	1000.00		
	c. Reiseudgifter	„	615.48		
	d. Udgifter ved laboratoriet	„	1360.94		
	e. Underskud fra forrige aar	„	1107.43	kr.	6783.85
	Fiskeriundersøgelser:				
	a. Diverse udgifter	kr.	1980.60		
	b. Beholdning til næste regnskab	„	353.80	„	2334.40
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Til dækkelse af underskud	kr.	214.41		
	b. Driftsudgifter	„	1800.65		
	c. Gjæld for $^{31}/_{12}$—99	„	3690.50		
	d. Fuldførelse af anlægget og renter af gjæld	„	951.67	„	6657.23
18.	Sommerkurset:				
	a. Honorar til foredragsholdere og bestyrer	kr.	1770.00		
	b. Trykningsog undervisningsmateriel	„	351.50		
	c. Lokale, rengjøring, elektricitet	„	180.00		
	d. Kontorhjælp, assistance	„	86.50		
	e. Beholdning til næste regnskab	„	278.75	„	2666.75
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Honorar	kr.	1760.00		
	b. Lokale, gas	„	980.00		
	c. Trykningsomkostninger	„	19.50		
	d. Undervisningsmateriel, diverse	„	752.63		
	e. Kontrol, assistance	„	396.80		
	Beholdning til næste regnskab	„	136.01	„	4044.94
20.	Tilskud til „Naturen“			„	1000.00
21.	Sars's „Crustacea“:				
	Diverse udgifter			„	2334.40
				kr.	25821.57

Kap. IV. Museets tilbygning.

Rest paa kontraktsum	kr.	16880.00

Bergen d. $\frac{\text{31te december 1900.}}{\text{14de februar 1901.}}$

Hj. Hoffmann.

BIBLIOTHEKARENS BERETNING.

Tilvekst. Katalogisering.

Museets bibliothek er i aaret 1900 bleven forøget med 1068 bind, 469 dissertatser og separataftryk, samt 299 blade karter fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte.........	216	116	139	471
Ved kjøb	83	34	3	120
	299	150	142	591
Bøger.				
Ved gave eller bytte	200	37	50	287
Ved kjøb	104	54	32	190
	304	91	82	477
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	418	18	12	448
Ved kjøb	16	2	3	21
	434	20	15	469

Desuden fortsættes subskriptionen paa 110 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 65 falder paa den naturhistoriske og 55 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 245, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 67 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten iaar beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter .	5468	1680	2842	9990
Bøger	4126	3558	1455	9139
Dissertatser og separataftryk ..	3658	568	96	4322
	13252	5806	4393	23451

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter og fotografier.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 7:

1) The Public Museum. Wanganui.
2) Ornithologischer Verein. München.
3) Svenska sällskapet för antropologi och geografi. Stockholm.
4) Field Columbian Museum. Chicago.
5) The Lloyd Library. Cincinnati Ohio.
6) Instituto geologico de Mexico. Mexico.
7) Stockholms Högskolas Botan. Inst. Stockholm.

Gaver til bibliotheket

er indkommet fra følgende:

Åstrand, J. J., Observator, Bergen.
Bendixen, B. E., Skolebest., Bergen.
Bergens Arbeiderforenings Bestyrelse.
Bergens Børs- og Handelskomité.
Bergens Formandskab.
Bergh, R., Prof. Dr., Kjøbenhavn.
Blanchard, R., Prof., Paris.
Blochmann, Prof., Tübingen.
Brunchorst, J., Dr., Bergen.
Centralbureau der Internat. Erdmessung, Berlin.
Centralbureau, Det statistiske, Kristiania.
Committee, Earthquake Investigation, Tokyo.
Departement, Kirke- og Undervisnings, Kristiania.

Department of agricult., Cape Town.
Direccion general de Estadistica, La Plata.
Eisen, G., Dr., San Francisco.
Foslie, M., Konservator, Trondhjem.
Generaldirektion der Königl. Sammlung für Kunst etc., Dresden.
Giesbrecht, Prof., Neapel.
Haeckel, E., Prof. Dr., Jena.
Hampel, Jozsef, Prof. Dr., Budapest.
Hartmann, B., Trondhjem.
Herdmann, W. A., Prof., Liverpool.
Hubrecht, Prof., Utrecht.
Høyer, Konrektor, Bergen.
Institut, Det meteorologiske, Kristiania.
Institut, Det danske meteorologiske, Kjøbenhavn.
Jungersen, Dr., Kjøbenhavn.
Kildeskriftkommissionen, Den norske historiske, Kristiania.
Kommissionen for vidensk. Undersøgelse af danske Farvande, Kbhavn.
Knudsen, K., Fotograf, Bergen.
Lilljeborg, W., Prof., Upsala.
Morse, E. S., Prof., Salem.
Monaco, Albert I., Prince de, Paris.
Nansenfondets Bestyrelse, Kristiania.
Omori, F., Prof., Tokyo.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
Olsson, P., Lektor, Östersund.
Pettersen, Hj., Bibliothekar, Kristiania.
Rigsarkivet, Kristiania.
Schaaffhausen, Herm., Bonn.
Scharffenberg, Joh., Dr., Mysen.
Schmidt-Nielsen, Cand., Kristiania.
Strand, Embr., Cand., Kristiania.
Steineger, L., Dr., Washington.
Tekniske Skole, Bergen.
Thor, Sig., Konservator, Kristiania.
Troncoso, Prof., Florenz.
Zoologiske Museum, Kbhavn.

Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser.

Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXIII. XXIV. 1. *Memoirs* Vol. I. 1, 2.

Albany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin: *Legislation* 11, 12. Do. *Bibliography* 2—4, 6—8, 9—11, 12—14.
Augsburg.	Naturwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 34. 1899.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XIX 142—43. *Bulletin.* Vol. X. 97—105. XI. 106—107. *Memoirs.* IV. pt. 3—4.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. III.
—	Maryland Weather *Service.* Vol. I.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XII. 2. 3.
Batavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. III.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1898—99.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1899. 4. 1900. 1—3. *Aarsberetning.* 1899.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1899.
—	*Medicinsk Revue.* 1900. 1—3. 5—9.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. 39—53. 1900. 1—38. Zweihundertjahrfeier d. Kgl. Akad. Berlin. 1900.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 31. 5—6. 32. 1—3. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. X. 5. 6. XI. 1—3.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1899. 5—6. 1900. 1—3. *Verhandlungen.* 1899. 5—10. 1900. 1—7.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XII. 3—12. XIII. 1.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1899.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. I. 4.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Bd. XIV. 12. XV. 1—10.

Berlin	Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entomolog. Nachrichten.* Jahrg. XXV. 24. XXVI. 1—21.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahr. 41.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 48. 1—9.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher.* Heft. 105.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 56. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1899. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 35. 4—27.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXIX. 1—8.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXII. 4. XXIII.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* XVI. 3.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 37. 1898. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XVII.
Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XII. 2. XIII. 1. XIV. 1—3.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* Tom. XXV.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1899. *Közlemenyek.* XXVII. 4. Méhely, L. Monographia Chiropterorum Hungariae. Budapest. 1900.
—	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXIII. 1—4. *Aquila.* V. VI. VII.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones.* I. 5—6.
Buffalo N. Y.	The Buffalo Society of Natural Science. *Bulletin.* Vol. VI. 2—4.

Cambridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* X. 4—6.
— (U. S. A.).	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College *Bulletin.* XXXV. 3—8. XXXIV. *Memoirs.* XXIII. 2. XXIV.
Cape Town.	The South African Museum: *Annals.* V. I. II. 1—3. *Report.* 1899.
Chicago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series Vol. I. no. I. pt. 1—2. Vol. II. 1—3. Botanical Ser. I. 1—5. Geological Ser. I. 1—7. Ornithological Ser. I. 1—2. Zoological Ser. I. 1—16. Report Ser. I. 5.
Cincinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 19th 1899.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XIX. 5—6.
Danzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. X. 1.
Davenport.	Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings.* Vol. VII.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XX. 2. *Sitzungsberichte.* 1898. 1899.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* XII. 2.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1899. Juli—Decbr. 1900. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte.* 1898. 1899.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* V. 4—5.
—	The Royal Dublin Society: *Proceedings.* IX. 1. *Transactions.* VII. 2—7. The economic *Proceedings.* Vol. I. 1. *Studies* from the Marine laboratory. Vol. I. 1.
Edinburgh.	Royal College of Physicians. *Reports* from the laboratory. Vol. VII.
—	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* 3 Series. 9. 1898—99.

Edinburgh.	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XVI. 1—11.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. XXII. *Transactions.* XXXIX. 2—4.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV. 2.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXVI.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XX. 1—22.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 31.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 26. 1. *Bericht* 1899.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* 17. *Societatum Litterae.* Jahrg. 13. 1—12.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft. *Berichte.* 11. 2.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Bericht.* 1897—98.
Genova.	Societá Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* X. 1—2. 3—4. XI. 1.
Giessen.	Die Universität: 8. St. Inaugural-Dissertationen.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 4.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 36. 1899.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1897. *Results.* 1897. A Catalogue of 3007 Stars for the equinox 1890. London 1898. 4.
Greifswald.	Die Geographische Gesellschaft. *Jahresbericht.* VII. 1898—1900.
—	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 31. 1899.
Göteborg.	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället. *Handlinger.* II. 1898.
—	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift.* V.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1899. 3. 1900. 1—2. *Geschäftl. Mith.* 1900. 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* 2 Ser. III. 1.
Halle a/S.	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 48. 12. 49. 1—10.

Halle a/S.	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 72. 3—6. 73. 1—2.
Hamburg.	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge, VII. 1899. *Abhandlungen.* VI. 1.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* 1900.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 6. 3.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdsschrift.* Ser. II. Del. VI. 3.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. III. 2. IV. 1. Abth. Helgoland. N. F. V. 1. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin.* No. 9—11.
—	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* 1899.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk. H. 58. *Öfversigt.* 40—41.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XV—XVII. *Meddelanden.* H. 25.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XII. 1—4.
—	Société de Geographie de Finlande. *Fennia.* 14. 15. 17. *Atlas* öfver Finland: Tekst og Atlas.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Fernandeums. 3 Folge. 44.
Ichaca N. Y.	Cornell University: *Annual Report.* 1898—99. 10 Dissertations. 1899.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen.* XII. XIII.
Kasan.	La société des naturalistes de l'université. *Protokoljeri.* 1896—99. *Trudjeri.* XXXIII. 1—6.
Kiel.	Naturwissensch. Verein f. Schleswig—Holstein. *Schriften.* XI. 2.
Kiew.	La société des naturalistes. *Memoires: Sapiski.* XVI. 1.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1899.

Kjøbenhavn.	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.* 23, 1.
—	Det kongl. danske geogr. Selskab: *Geografisk Tidsskrift.* Bd. XV. 5—8.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* 1899. 4. 1900. 1—2.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. XI A. 1—8. XI B. 3.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1899. 4—6. 1900. 1—3. *Skrifter:* Naturv. mathm. afd. Række 6. Bd. IX. 3—6. Hist. phil. afd. Række 6. Bd. VI. 1.
Knin.	Hrvatskoga Starirnarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* V. 1—2.
Koloyzvárt.	Erdélyi Múzeum-Egylet. *Értesitö* Orvosi Szak. Bd. XX. 1—3. Természettudományi Szak. Bd. XX. 1—3.
Kristiania.	Universitets-Bibliotheket: *Aarsberetning* f. d. Kgl. norske Fredriks U. 1897—99. Universitets- og skole *Annaler.* 13. 1898. 14. 1899.
—	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 16. 1—11.
—	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1899. *Bulletin.* 1899.
—	Den norske Forsttorening: *Tidsskrift.* VIII. 1—10.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1899. 2—4. 1900. 1—2.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 19de. 1900. 1—47.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 20de Aarg. 1—22.
—	Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* X.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 61de Aarg. 1—11.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 18de Aarg. 1900. 1—47.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 20de Aarg. 1900. 1—11.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1899. *Skrifter.* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1899.

Königsberg i Pr.	Altertumsgesellschaft Prussia. *Sitzungsberichte.* H. 21. 1896.
—	Die physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 40. 1900.
Lawrence.	The Kansas University: *Quarterly.* VIII A. 4. VIII B. 1.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 25. 6. 7. 26. 1—3. *Berichte.* 51. 6. 52. 1—4.
Liège.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Serie 3. Tom. II.
Lisboa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal* T. VI No. 21.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: Lancashire Sea-Fisheries. Report 1899.
London.	Geological *Magazine.* N. S. Decade. Vol. VII. 1—11.
—	*Natural Science.* Vol. XIV. 84—88. XV. 89—91. 93—94.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 61. 62. 63. 1618—1622.
—	The Editor of Entomologist's Record: *Entomologist's Record.* XII. 1—11.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. 34. 240—41. *Proceedings.* 1899—1900. *Journal, Zoology.* XXVII. XXVIII. 179—180. *List.* 1899—1900.
—	The Royal Society. *Proceedings.* Vol. 65. 422—23. 66. 67. 435—38. *Philos. Transaction.* 191. B. 192. A. B. 193. A. 194. A. List.
—	The Zoological Society: *Transaction.* Vol. XV. 4. *Proceedings* 1899. 4. 1900. 1—3. *List* of the fellows etc. 1900.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XVII. 1.
Lübeck.	Naturhist. Museum: Das Museum zu Lübeck 1800—1900 (Lübeck 1900. 8vo). Führer durch das Museum in Lübeck. 3. Auflage. Lübeck 1899. 8vo.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1900. 1—5.

Lund.	Universitets-Bibliotheket: *Acta* Universitatis Lundensis. T. XXXV.
—	Kulturhistoriska Föreningen för södre Sverige: *Redogörelse.* 1899—1900.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* X.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XI. 1—2.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletín.* 12--13.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1898—99. *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. I. 1—2.
Minneapolis.	The geological and Natural History Survey of Minnesota. *Annual Report.* 24. The Geology of Minnesota. IV.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1899.
Modena.	Società dei Naturalisti di Modena: *Atti.* Ser. IV. Vol. I anno XXXII. 1899.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* IX. 1898.
Montevideo.	Museo Nacional. *Annales* III. 11—15.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* 3 Ser. II. 2—4.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1899. 1—4.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. 3. 1900. 1—2. *Abhandlungen.* 20. 2. 21. 1.
—	Die meteorolog. Centralstation für Bayern: *Uebersicht über die Witterungsverhältnisse.* 1899. November—December. 1900. Januar—September. *Beobachtungen.* Jahr. XX. 4.
—	Ornithologischer Verein. *Jahresbericht.* 1897 u. 1898.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. I. 1900. 1.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* IX. 3—4.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles. *Bulletin.* XXVI.
Newcastle-upon-Tyne.	Nat. hist. Society of Northumberland, Durham and Newcastle u/T. *Transactions.* Vol. XIII. 3.

New York.	Academy of Sciences: *Memoir* II pt. 1.
Nürnberg.	Naturhist. Gesellschaft: *Jahresbericht.* XI. 1897. XIII. 1899.
—	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1899. 6. 1900. 1—3.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* X. *Contrib.* of the micropalæontology of the cambro-silurien rocks of Canada.
Padova.	Società Veneto-Trentina di Scienze Naturali: *Atti.* IV. 1.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXII.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1889. 6—8. 1900. 1.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XIII. XIV. 1—23.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXIV.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1899. 2. 3. 1900. 1—2.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 33. 12. 34. 1—11.
—	Free Museum of Science and Art. *Bulletin.* Vol. II. 3—4.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XXXIX, 1900 no. 161—162.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *Atti.* Vol. XVII.
La Plata.	Museo de La Plata. *Revista.* Tom. IX.
Plymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* New Series. Vol. VI. 1—2.
Prag.	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1899. *Jahresbericht.* 1899. *Abhandlungen.* Folge 7. Bd. 1.
—	Naturhist. Verein „Lotos": *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1899. XIX.
Reval.	Die ehstnische literarische Gesellschaft. *Beiträge* zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands. Bd. V. 4.
Reichenberg (Böhmen).	Verein der Naturfreunde. *Mittheilungen.* Jahrg. 31.

Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Mittheilungen.* Bd. 17. 3. *Sitzungsberichte.* 1899.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XLII.
Rochester N. Y.	Rochester Academy of Science. *Proceedings.* Vol. III. 2.
Roma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. VIII. II. IX. I. II. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 221. 223.
Rostock.	Die Universität: 50 academ. Schriften aus dem Jahre 1897—98. 53 aus dem Jahre 1899—1900.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* XIII. 3—4. XIV. 1—3. *Comptes-rendus.* 1899 Décbr. 1900 Janvier—Novbr.
Santiago.	Société Scientifique du Chili. *Actes.* VIII. 5. IX. 4—5. X. 1.
San Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Vol. VII. Ser. 3. Zoology. I. 11—12. Botany. I. 6—9. Geology. I. 5—6.
San José de Costa Rica.	Museo Nacional: *Informe* 1895—1900. P. Biolley: Moluscos terrestres y fluviatiles de la meseta central de Costa Rica (San José 1897. 8). J. Fid. Tristan: Insectos de Costa Rica. (San José 1897. 8).
St. Louis.	The Missouri Botan. Garden. *Report.* I—II. 1890—91. IV—VIII. 1893—97. XI. 1900.
St. Petersbourg.	Académie Impériale des Sciences: *Mémoires.* T. VIII. 7—10. IX. 4—6. X. 1—3. *Bulletin.* 5 Ser. X. 5. XI. XII. 1. *Annuaire* 1899. 4. 1900. 1—2. Publications du Musée d'Anthropol. & d'Ethnographie. I. Schedae ad Herbarium florae Rossicae. I. (1—200). II. (201—600). Nachrichten über die von der Kaiserl. Akad. der Wissensch. zu St. Petbg. ausgerüstete Exp. nach Furfan. H. I.
	Reisen u. Forsch. in Amur-Lande 1854—56. Anhang z. III Bd. 2 Liefr. Liefr. I. Bd. I. 1—2. Bd. II. 1—2. Bd. III. 1. 2. 3. Bd. IV. 1—2.

	Arbeiten der Orchon Exped. Atlas der Alterthümer der Mongolei. Liefr. 1—4.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde *Jahrbücher*. Jahrg. 65.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1899.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift*. 1899. 5. 6. 1900. 1—4.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 56. 8--10. 57. 1—6. *Handlingar*. 32. *Bihang*. 25. *Meteorologiska Iakttagelser*. Vol. 36.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift*. Bd. 20.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift*. Bd. XI. 1.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar*. Bd. 21. 7. 22. 1—5.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden*. I. 1898. II. 1899.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi. Tidskrift *Ymer*. Aarg. 10, 1890. 19, 1899. 20, 1900. 1—3.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen* 11—15.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte*. Jahrg. 56.
Sydney.	The Australian Museum: *Records*. III 6. 7. *Memoirs*. IV. 1. 2.
—	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings*. Vol. 33.
—	The Geological Survey: *Records*. Vol. VI. 4. VII. 1. *Mineral resourses*. 8.
Tokyo.	The College of Science: *Journal*. Vol. XI. 4. XII. 4. XIII. 1. 2. *The Callendar*. 1899—1900.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti*. Vol. 35. *Osservazioni Meteorologiche*. 1899.
Toronto.	The Canadian Institute: *Proceedings*. N. S. II. 3. IV. 1. 2. *Transactions*. VI. 1. 2.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review*. 1899 Oct.—Dcbr. 1900 Jan.—Sept.

Toronto.	The University: *Studies.* Psycholog. Ser. no. 2—3. Physiological Ser. no. 1—2.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 21 og 22. 1ste afd. *Aarsberetning* 1898.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1899.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXI. 1899.
—	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XVIII. 2.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Bulletin* of the Geol. Inst. IV. Pt. 2, no. 8.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* V. 7—11. *Biennial Report of the Biological experiment station.* 1897—98.
Venezia.	Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti. *Memorie.* Vol. XXVI. 3—5.
Wanganui (New Zealand).	The Public Museum: *Report.* 4. 1899.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Bulletin.* Vol. XVIII. 1898.
—	Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections* 41, no. 1173. *North American Fauna* no. 17. 18. 19.
—	U. S. National Museum: *Proceedings* 21.
—	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIII, pag. 109—182.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1898.
—	U. S. Geological Survey: *Monographs* 32—34. 36—38. *Report.* 19. 2. 3. 5. 20. 1. 6. *Bulletin* 150—162.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings.* XXXI. 1898. XXXII. 1899.
Wien.	K. K. Central-Anstalt für Meteorologi und Erdmagnetisme: *Jahrbücher* 1897. 2.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1899. 4. 1900. 1. *Verhandlungen* 1899. 11—18. 1900. 1—12.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* XLIX. 1899.
—	Verein d. Geographen an d. Universität: *Bericht.* 25.

Würzburg.	Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte*. 1899.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report*. 1899.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift*. XLIV. 3—4. XLV. 1—2.

Bergens Museum d. 3die Januar 1901.

Ellen Brunchorst.

BERGENS MUSEUMS NATURHISTORISKE AFDELING.

A. Vertebratsamlingen.

Konservator: James A. Grieg.

Af de i aarets løb indkomne naturalier kan særlig fremhæves:

Skind og skelet af moskusoksekalv (*ovibos moschatus*) fra Grønlands østkyst.

Ung han af virginiahjort (*cervus virginianus*), gave fra hr. Christian Isdahl.

Jordulv (*proteles cristatus*), topørn (*spizaetus occipitalis*) og trappe (*eupodotis sp.*) fra Natal, gave fra missionsprest Edw. Ingebriktsen.

Lysfarvede varieteter af alke (*alca torda*), lomvie (*uria troile*) og graatrost (*turdus pilaris*).

Sølvkveite (*trachypterus arcticus*) fra Vanelven, Søndmøre.

Kelt (*mugil auratus*) fra Jomfruland, gave fra hr. professor Collett (ny for samlingen).

Halvulke (*centridermichtys hamatus*) fra Hjeltefjord.

En serie eg og yngel af kalifornialaks (*oncorhynchus quinnat*) visende dens udvikling, fra Columbia River, gave fra d'hrr. Annas Berle & co.

En samling aalelarver (*leptocephalus*) fra Messina, bytte fra hr. dr. Kwietniewski.

Eg af haagylling (*chimæra monstrosa*) taget i et garn ved Rødø, Nordland paa 60—80 favnes dyb; gave fra hr. Edvard J. Havnø.

Gibsmodeller af hvidfisk, næbhval, vaagehval, seihval, sildehval, blaahval og knølhval i maalestok 1 : 10, modellerede af billedskjærer Ingebrigt Vik; gave fra pariserkomiteen.

Den norske pattedyrsamling er i aarets løb bleven efterseet og oppudset. Den indenlandske fuglesamling er bleven kompletteret med en del reder af vore almindeligere arter. Vadefuglene og delvis svømmefuglene er blevne omordnede. Samtidig hermed blev skabene efterseede og oppudsede. I fiskesamlingen er der anskaffet to nye skabe, hvorfor det har været nødvendigt delvis at omordne denne del af afdelingen. Gibsafstøbninger af en laksestørje (*lampris guttatus*) og en 203 cm. lang glatskate (*raja batis*), der var fanget i Eidsvaagsbugten i marts 1898, er udstillede i samlingen.

Det meste af konservators tid og arbeide har imidlertid været optagen af ordningen af den systematiske samling, der har fundet sted efter den i forrige aarsberetning omtalte plan (pag. 41). I anledning denne ordning har det været nødvendigt at holde større dele af samlingen afspærret en stor del af sommeren. Færdig opstillet er nu pattedyr, strudse, hønsefugle, rovfugle, spetter, skrigefugle, duer og en del af spurvefuglene. Tilbage staar nogle mindre grupper spurvefugle, vaderne og svømmefuglene, som skal have sin plads i sal no 19, samt reptilier, batrachier og fiske, som skal udstilles i sal no. 17. Dette arbeide haabes at kunne blive afsluttet i løbet af kommende vaar.

Samtidig med dette ordningsarbeide er pattedyrsamlingen bleven ommonteret paa nye ensartede fodstykker. Den er desuden bleven forsynet med nye etiketter, der indeholder oplysninger om vedkommende arts udbredelse. Ved ordningen af pattedyrene er benyttet FLOWER & LYDEKKER: Mammals, living and extinct (London, 1891), for fuglenes vedkommende BOUCARD: Catalogus avium (London 1876).

I to mindre skabe ved indgangen til vertebratsamlingen er udstillet skeletter, kranier, fostre, anatomiske præparater og modeller af mennesket.

Aarets tilvekst beløber sig til 97 nummere, deraf 13 pattedyr, 47 fugle, 29 fiske og 8 modeller. Af tidligere anskaffede naturalier er en kafferbøffel og en zebra bleven udstoppet og udstillet.

Til Pariserudstillingen har afdelingen ladet montere en samling af vore madnyttige fiske. Til belysning af vor sæl- og hvalfangst har der endvidere til denne udstilling været udlaant udstoppede eksemplarer af sæl, hvalros, hvalrostænder, bardero. s. v.

Naturalier har i aarets løb været udlaant til professor R. COLLETT, Kristiania, stipendiat KNUT DAHL, Trondhjem og dr. JOHAN HJORT, Bergen. Et blaahvalskelet er sendt professor RICHIARDI, Pisa.

I sidste halvdel af juli foretog konservator med stipendium fra museet sammen med hr. grosserer HERMAN FRIELE en ornithologisk reise til Finmarken og Tromsø. Udbyttet af denne tur var dog i ornithologisk henseende meget lidet, da ved vor ankomst til Sydvaranger adskillige fugle fandtes allerede at have trukket sydover. Som bekjendt var forløbne sommer for Finmarkens vedkommende yderst slet. Den kom desuden meget sent. Endog saa sent som den 2den juli laa der ved Svanvigen nyis paa Pasvigelven. Det ligger derfor nær at antage, at den kolde og sene vaar og sommer for en del har forstyrret fuglenes eglægning, og da udklækningen af eggene er mislykket, har de gamle fugle spredt sig og trukket bort fra sine vante hækkepladse. Dette er utvivlsomt grunden til den store fattigdom paa fugl som fandtes i Finmarken iaar. For Sydvarangers vedkommende kommer yderligere, at der i de nærmest foregaaende aar har været indsamlet fugleeg paa en høist skaanselløs maade af en udenlandsk ornitholog. Hvor leilighed bød sig, anstilledes der under turen hydrografiske undersøgelser af vasdrag i Tromsø og Finmarkens amter. Desuden undersøgtes nøiere nogle postglaciale skjælbanker ved Kirkenæs, Sydvaranger.

B. Evertebratsamlingen.

Konservator: dr. A. Appellöf.

Ved omordningen af vertebratsamlingen i anden etage blev der reserveret plads til en systematisk læresamling af evertebrater. Konservator har derfor — hovedsagelig af det allerede i samlingerne forhaandenværende materiale — gjort et udvalg af for dette øiemed passende typer, som nu i det nærmeste er bleven monterede. Af en del insektgrupper, som er mindre godt repræsenterede i museet, har bestillinger fra naturaliehandlere maattet gjøres; dog er endnu intet heraf indkommet. Monteringen er udført af frk. Petra Gullaksen.

Ved udvalget af typer har man hovedsagelig taget hensyn til saa meget som muligt at fremstille de uligeartede ydre former, hvori repræsentanterne for de forskjellige dyregrupper kan optræde, uafhængig af hvorvidt vedkommende arter er indenlandske eller ikke; dog er, hvor det lod sig gjøre uden at gjøre brud paa dette princip, fortrinsvis norske arter bleven benyttede. Ved siden heraf vil der, hvor det befindes hensigtsmæssig, blive opstillet anatomiske, af modeller eller tegninger forklarede præparater, der fremstiller de grovere, karakteristiske træk af en dyregruppes indre bygning. Af dyreformer, som ikke lader sig udstille (f. eks. protozoer), vil der blive opstillet afbildninger. Foruden disse, fortrinsvis i systematisk øie-

med opstillede typer, kommer en sammenstilling af insekter, som giver eksempler paa „beskyttelseslighed“, at faa sin plads i samlingen. Det samme er tilfældet med en del andre sammenstillinger af insekter, der belyser forskjellige andre biologiske forholde (metamorfose, levemaade).

I begyndelsen af aaret indleverede konservator til museets bestyrelse et andragende om at bekoste udgivelsen af „Meeresfauna von Bergen“. Hensigten med dette arbeide er at give en saavidt mulig fuldstændig redegjørelse for faunaen i Bergens omegn, bygget paa det i løbet af flere aar her indsamlede materiale og at faa denne samlet i en særskilt publikation. Et saadant arbeide syntes af flere grunde at være paakrævet. Dels var det af betydning at gjøre fremmede forskere, som ønskede at besøge den biologiske station, bekjendt med de former, som de her kunde erholde til undersøgelse, dels vilde ogsaa bearbeidelsen af materialet kunne være af interesse i videnskabelig henseende. Museets bestyrelse bevilgede de for udgivelsen nødvendige beløb og overdrog til konservator at redigere samme. Af arbeidet er nu første hefte, indeholdende hydroider af frk. Kr. Bonnevie, monascidier af dr. R. Hartmeyer og Calcarea af frk. E. Arnesen under trykning. En stor del andre grupper er under bearbeidelse.

Afdelingens videnskabelige materiale har været benyttet paa følgende maade:

Frk. Bonnevie har havt til undersøgelse de i de par sidste aar af afdelingens konservator ved Bergen og af konservator Grieg paa andre steder af vestlandet indsamlede hydroider. Resultaterne af disse og foregaaende undersøgelser (se indberetn. f. 1898) er nedlagte i ovennævnte afhandling i „Meeresfauna“. Af frk. Bonnevies arbeide finder man, at omtr. 70 arter (deraf 2 for videnskaben og 2 for Norges fauna nye), er repræsenterede i samlingen. Af speciel interesse er forekomsten af en art, der tidligere kun er kjendt fra Nordamerikas Stillehavskyst.

Dr. R. Hartmeyer, ansat ved Museum für Naturkunde i Berlin, har havt til bearbeidelse det ved Bergen indsamlede materiale af monascidier og har i sin ovennævnte afhandling redegjort for resultaterne af undersøgelserne. Samlingen indeholder 24 arter (deraf en for videnskaben ny). Af zoogeografisk interesse er forekomsten af en art, som hidtil kun har været kjendt fra det rent arktiske omraade.

Af øvrige videnskabelige arbeider ved afdelingen kan nævnes, at konservator har bearbeidet ved den biologiske station indsamlede udviklingsserier af actinier; resultatet af undersøgelserne er offentliggjort i aarbogen under titel „Studien über Actinien-Entwicklung“.

Desuden er af det ved Bergen indsamlede materiale sendt følgende grupper til bearbeidelse:

Til frk. E. Arnesen, Kristiania: spongier.
„ stipendiat Huitfeldt-Kaas, Kristiania: synascidier.
„ konservator Sparre-Schneider, Tromsø: amfipoder.
„ prof. Wirén, Upsala: solenogastres.

En del katalogiseringsarbeide er udført af frk. Gullaksen.

Fra afdelingen er i videnskabeligt øiemed, dels som gave, dels som laan, sendt følgende former:

Til prof. Kükenthal, Breslau: *organides nordenskjöldi* (atter tilbagesendt).
„ dr. Zimmer, Breslau: 20 arter norske *cumaceer* (laan).
„ dr. Ashworth, Edinburgh: *eumenia crassa* (gave).
„ prof. Sydney Hickson, Manchester: *goniada norvegica* (laan).
„ dr. Kwietniewski, Messina: *clio boealis* (i bytte erholdt *leptocephaler*).

Desuden har for videnskabelige studier ved museet molluskamlingen været benyttet af d'herrer H. Friele og J. Grieg.

D'herrer konservator Helliesen, Stavanger, dr. Östergren og Arwidsson, Upsala, Lundbeck og Mortensen, Kjøbenhavn har fremdeles materiale til laans (se indberetn. f. 1899).

Værdifulde forøgelser af samlingerne er indkomne fra den zoologiske station i Neapel ved bytte med prof. Richiardi i Pisa (se indberetn. f. 1899). Fra naturaliehandler Deyrolle i Paris er indkjøbt en interessant samling af 58 arter insekter, som afgiver gode eksempler paa beskyttelseslighed. Ved bytte med Museum für Naturkunde i Berlin er i sammenhæng med dr. Hartmeyers bearbeidelse af Bergensascidierne en del arktiske ascidieformer indkomne.

Blandt indkomne gaver skal nævnes en mindre samling norske biller og sommerfugle fra observator Åstrands dødsbo. Dyrlæge Nilsen har fra kjødkontrollen sendt museet nogle meget velkomne præparater af *distomum hepaticum*, *cysticercus tenuicollis* (i lever af faar) og *echinococcus* (i lever af ko).

Konservator var i forleden sommer permitteret i 6 uger for ved Hvidingsø at fortsætte sine undersøgelser over hummerens biologi. Samtidig benyttedes dog, med stipendium fra museet, tiden til faunistiske undersøgelser, fortrinsvis i *fucus*- og *laminaria*-regionen, hvorved en rig høst gjordes.

C. Den botaniske samling.

Konservator: dr. J. Brunchorst.

Det i samlingen udstillede norske herbarium er kompletteret med nogle faa arter, som ved den oprindelige opstilling manglede i gode eksemplarer.

Det skandinaviske phanerogam- og karkryptogamherbarium er forøget med nogle faa arter, dels fra Bergens omegn, dels eksemplarer af de i haven dyrkede vilde planter.

Det almindelige herbarium er bleven øget med følgende samlinger:

1.	Phanerogamer og karkryptogamer især fra Sydeuropa, indkommen gjennem bytte ved hr. adjunkt Jørgensen ... repræsenterende tilnærmelsesvis det samme antal arter, deraf de fleste nye for herbariet.		728	eksp.
2.	Phanerogamer og karkryptogamer fra Norditalien, indsamlet og skjænket af frk. Henriette Stoltz, Venedig	ca.	500	„
3.	Phanerogamer og karkryptogamer fra Island, samlede af hr. adjunkt Stefansen, Mødruvellir .... For disse skal leveres andre gjenstande i bytte.	ca.	330	„
4.	Phanerogamer og diverse karkryptogamer fra Færøerne, samlede af hr. Simmons, Lund (kjøb) ..	ca.	400	„
5.	Lichener fra Hardanger, samlede af Havaas, Granvin, med stipendium af museet .... mest nye og sjeldne ting til supplering af tidligere samlinger.		60	„

Tilsammen beløber forøgelsen sig til ca. 2000 eksemplarer, hvoraf endnu intet er indordnet i herbariet. Derimod er ordningen af det tidligere indkomne materiale fortsat og for phanerogamers og karkryptogamers vedkommende at regne for afsluttet. Denne samlingen omfatter nu 113 æsker planter. Efter en løselig beregning skulde afdelingen phanerogamer og karkryptogamer af det almindelige herbarium nu omfatte 13—14000 eksemplarer foruden tilveksten i aar. Ved forrige beretnings afgivelse var den ordnede del af herbariet 58 æsker med ca. 7000 eks. Hele denne samling er forgiftet med sublimat og opklæbet.

Det i de par sidste aar indkomne materiale af moser, lichener, sop og alger er for størstedelen ogsaa i aarets løb indordnede i det almindelige herbarium. Nogen særskilt norsk samling er for disse grupper ikke indrettet.

Hele den ordnede del af herbariet omfatter nu 225 æsker,[1]) hver indeholdende fra nitti til flere hundrede eksemplarer (det sidste for de lavere karkryptogamers vedkommende). Hertil kommer saa den KINDTSKE lichensamling, en hel del dubletter og en del endnu ikke ordnet materiale. Til alt dette haves der kun et skab, som ikke giver plads til mere end halvdelen af det færdige herbarium. Resten af æskerne er anbragte i et ledigt rum i 2den etage i nordre fløi, i hvilket der, saasnart midlerne tillader, maa indrettes herbarieskab.

Det skal forøvrigt bemerkes, at det udenlandske fanerogamherbarium foreløbig kun er ordnet alfabetisk efter slegtsnavnene. Den systematiske ordning vil for denne gruppes vedkommende blive iverksat, for den øvrige del af det almindelige herbarium blive revideret, saasnart et par større systematiske verker, der holder paa at udkomme, er afsluttede.

Foruden det udstillede herbarium, som foreløbig omfatter norske karplanter, men som skal udvides til ogsaa at omfatte et udvalg af indenlandske moser, alger, lav og sop, er det hensigten at istandbringe en synoptisk oversigtssamling over de vigtigste plantegrupper, deres anatomiske bygning, formeringsmaade etc. I det for den botaniske samling reserverede rum i 3die etage i nordre fløi er opstillet de nødvendige skabe hertil og ordningen af det foreliggende materiale er begyndt. Samlingen vil for en væsentlig del komme til at bestaa af tegninger og modeller i forstørret maalestok, og adskillige saadanne er i aarenes løb anskaffede og sammen med endel i indeværende[4] aar anskaffet eller af samlingen udtaget materiale bleven opsat i skabene, uden at dog nogen egentlig ordning endnu har kunnet istandbringes. Dertil er det foreliggende materiale endnu for ufuldstændigt. I denne samling vil en del præparater til illustration af de vigtigste plantesygdomme blive optaget.

Blandt nyerhvervelser kan merkes modeller af forskjellige bakterier og sop og en række præparater til illustration af konglepalmernes

---

[1]) Høide 12 cm., størrelse forøvrigt 48 × 30 og 53 × 34.

(*cycadeernes*) bygning. Materialet hertil blev i sin tid af konservator indsamlet i studieøiemed og er nu skjænket til museet og delvis monteret.

I studieøiemed er samlingen benyttet af d'hrr. prof. DINGLER, München, prof. CONWENTZ, Danzig, JOH. HAVAAS, Granvin, o. fl. a.

Til brug ved forelæsninger har der været lagt sterkt beslag baade paa herbariemateriale og samlingsgjenstande forøvrigt, idet konservator har læst over botanik saavel ved sommerkurset som ved et senere paa høsten afholdt kursus for landmænd og ved et særskilt kursus for lærere, lærerinder og andre, der høsten udover har været holdt i den lille foredragssal.

D. Den botaniske have.

Bestyrer: dr. J. BRUNCHORST.

Haven blev i 1899 færdig oparbeidet og i løbet af den forløbne sommer blev ingen arbeider foretaget udenfor det almindelige vedligehold og de omlægninger og omplantninger, som enkelte gruppers tilvekst nødvendiggjorde.

Samlingen af udenlandske planter er neppe øget i antal. Der er tilkommet endel nye ting, men endel andre mindre interessante arter er til gjengjæld borttaget af hensyn til pladsen.

Af indenlandske planter er endel senere kommet til, dels gjennem indsamling i byens omegn og i Tysnæs ved gartneren JAC. ØRDAHLS ekscursioner, dels ved frø og planter, som man gjennem andre har modtaget. Saaledes har man faaet en hel del frø fra Tøienhaven gjennem prof. WILLE og endel planter og frø fra Dovre fra hr. konrektor SØRENSEN, Kristiania. Forøvrigt henvises til gavefortegnelsen.

Et særskilt stykke af haven blev reserveret for almindelige vildtvoksende planter, dyrket i saa stort antal, at materiale kunde udleveres lærerne ved herværende skoler til undervisningsbrug.

Fra høsten af blev adskillig forandring i havens anlæg nødvendiggjort ved opførelsen af et større veksthus, som hr. konsul CONRAD MOHR skjænket til museet. Veksthuset fik sin plads i det vestre hjørne af museets tomt, hvor terrænet i den anledning maatte sænkes adskilligt, samtidig som den gamle stue fra Fjeldskaalnæs blev borttaget, veiene omlagte og plantningen forandret. Som opgang til den høitliggende del af haven, hvor veksthuset fik sin plads, var tidligere anbragt en granittrappe. Denne er bleven flyttet endel og en lignende trappe anbragt symmetrisk med den med en afstand mellem begge af 10 meter. Dette mellemrum vil blive benyttet til anlæg af et tre meter bredt bassin til indenlandske vandplanter.

Planeringen og de øvrige arbeider af det øvre parti af haven, hvor veksthuset ligger, er udført for hr. konsul Mohrs regning. Til arbeiderne i den nedenforliggende del, anlæg af bassin, omlægning af trapperne og hvad dermed staar i forbindelse, erholdt konservator private bidrag fra hr. Eilert Wallendahl (600 kr.), doktor Rogge (100 kr.) og en anonym (300 kr.). Det sidste bidrag indgaar først i næste aars regnskab, det øvrige i regnskabet for 1900.

Veksthusets udseende fremgaar af vedheftede tegning. Det bestaar af tre afdelinger, et mindre palmehus paa 10 meters høide under gavlen, en lavere søndre fløi, bestemt til varmehus og forsynet med et muret bassin, samt en nordre fløi, bestemt til koldhus. Fløiene er omtrent 9½ meter lange og 6 m. brede, palmehuset 8 × 8 m. (indv. maal).

Bygningen var ved aarets udgang helt færdig indvendig, og ligeledes var varmeapparatet færdig monteret. Der gjenstaar alene flisebelæg paa gulvene og endel maling, som af hensyn til det usikre veir er udsat til vaaren. Senest i april maaned vil alle arbeider være færdige, og i sommerens løb vil palmer og andre planter kunne anskaffes. Hr. konsul Mohr har lovet et betydeligt bidrag til anskaffelse af palmer og adskillige mindre planter er lovet fra Tøienhavens drivhuse, saa der er al udsigt til, at veksthuset allerede til høsten iaar vil være vel besat med planter.

Veksthuset er opført af firmaet Gustav Bild, Brieg ved Breslau, efter firmaets egen tegning.

E. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. Carl Fred. Kolderup.

Ivaar afsluttedes omordningsarbeiderne i det nye samlingslokale, der saa i juli aabnedes for publikum. Den mineralogiske hovedsamling, væsentlig ordnet efter Groths system, er udstillet i 9 fritstaaende dobbeltpulter, hver med et udstillingsareal af 3.50 m². I en større dobbeltpult (omtr. 6 m²), hvori tidligere det hele mineralsystem var udstillet, findes nu en samling af nyttige norske mineraler. Langs nordvestre væg er mellem vinduerne placeret 4 dobbeltskabe. I det af disse, der staar nærmest indgangen, er udstillet de teknisk vigtige norske bergarter. I de øvrige er anbragt en fossilsamling, der er ordnet efter de geologiske systemer, og som tilsigter at give en kort oversigt over udviklingen i svundne tider. For hvert system er anbragt forklarende tekstetiketter. I skabene paa sydøstlige væg er udlagt en typesamling af bergarter, væsentlig ordnet efter Rosenbuschs system, og en samling af norske bergarter, i hvilken særlig Kristiania-, Bergens- og Ekersundsfeltet findes repræsenteret. De større stufer af mineraler, bergarter og fossiler findes paa sokler langs væggene eller paa fritstaaende og med glaskasser forsynede borde rundt omkring i salen. Paa væggene er anbragt en samling af geologiske karter, profiler og fotografier. En samling, der skal illustrere de geologiske processer, kan af mangel paa plads foreløbig ikke udstilles. Fortiden arbeides med at faa istand en liden øvelses- og læresamling, der kan blive tilgjængelig for interesserede ved henvendelse til konservator.

I aarets løb er kjøbt nogle faa norske mineraler. Ved bytteforbindelse med dr. Krantz er indkommet en liden samling af kridt- og tertiærfossiler, og ligeledes er som bytte modtaget endel bergarter fra Kristianiafeltet fra universitetets mineralogiske institut. Som det af den naturhistoriske afdelings gavefortegnelse vil sees, er der som gaver indkomne endel mineraler og bergarter, ligesom den fungerende konservator paa ekskursioner har samlet endel bergarter. Af bergartpræparater er anskaffet ca. 40 stykker.

Af dubletsamlingerne er afgivet endel mineraler til Hambros skole og Bergens fagskole for træ- og metalindustri. Talrige forespørgsler om mineraler og bergarter er i aarets løb besvarede.

Ledelsen af jordskjælvsundersøgelserne har foregaaet paa samme maade som tidligere. Talrige schemaer er udsendt, og flere faste medarbeidere er erhvervet. Navnlig er der gjort sterke bestræbelser for at faa et større antal medarbeidere i landets mest rystede strøg. I den anledning holdtes foredrag over jordskjælv ved kurset for landmænd fra Bergens stift i december d. a. Aarets jordskjælv er blevne behandlede i indeværende aars aarbog.

Gaver til afdelingen.

Vertebrater.

Jensen, læge, Skudesnæs: et 6 uger gammelt menneskefoster.

Eriksen, paraplymager: tænder af hvalros, (*trichecus rosmarus.*)

Solsvik, Knut, Terøen: nyfødt unge af nise, (*phocæna communis.*)

Isdahl, Christian: ung han af virginiahjort, (*cervus virginianus.*)

Nilssen, bogholder: model af det menneskelige øie.

Ingebriktsen, Edw., missionsprest, Umpumulo, Natal: jordulv, (*proteles cristatus*), topørn (*spizaetus occipitalis*) og trappe (*eupodotis sp.*)

Wicklund, Axel, Etne: vandrikse (*rallus aquaticus*).

Nilsen, Helén, agent: smaabekkasin (*gallinago gallinula*) og enkelt bekkasin (*gallinago gallinago*).

Stoltz, Rudolf: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes).*

Høeg, Christian, tandlæge: lysfarvet varietet af alke (*alca torda*).

Lilletvedt, Arne, O., Aalvik, Hardanger: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes*).

Tvedt, Torkel, J., lærer, Mundheim, Hardanger: stokand (*anas boschas*).

Loen, Jakob R., Loen, Nordfjord: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes.*)

Bu, Amund K.: nøddekraake (*nucifraga caryocatactes*).

Alvær, John, kjøbmand: lysfarvet varietet af graatrost (*tuedus pilaris.*)

Apold, Joh., kirkesanger, Odda, Hardanger: norske fugle.

Sæmundson, B., Reykjavik: kolmule (*gadus poutassou*).

Havnø, Edv. J., Rødø, Nordland: eg af haagylling (*chimæra monstrosa*).

Berle, Annas, kjøbmand: eg og yngel af kalifornialaksen (*oncorhynchus quinnat*).

Mowinckel, J. E., kjøbmand: ørret (*salmo fario*) med deformeret snude fra Moelven.

Collett, R., professor, Kristiania: kelt (*mugil auratus*).

Komiteen for pariserudstillingen: gibsafstøbninger af hvidfisk, næbhval, vaagehval, sildehval, seihval, blaahval og knølhval.

Evertebrater.

Olsen, J. hr. Sigerfjord, Vesteraalen: *nymphon*, sp.
„ Hillestad, H. T. Bergen: et stykke træ fra værftsmøllen, gjennemboret af *teredo* sp.
„ Norbæk, J. Bergen: *Lineus longissimus.*
Talkna hvalfangerselskab ved kapt. L. Petersen: *euphausia inermis* fra Island.

Mineraler, begarter og fossiler.

Brudvig, lærer: Svovlkisknol fra Trøndelagen.
Halvorsen, Ellef: Jernglans og svovlkis.
Bull, Edvard: Vulkanske slagger fra Sandwichøerne.
Sederholm, dr., Finland: En meteorsten.
Nordgaard, bestyrer: Fossil fisk fra Spitsbergen.
Johannesen, Edv., kontorchef: Fossiler og kul fra Spitsbergen.
Brynildsen, C., agent: Prøver fra rødjernstensforekomsterne ved Flekkefjord.
Monsen, paraplymager: Kiselgur fra Tvedtevandet.
Bing, overretssagfører: Bergarter tra toppe i det nordenfjeldske Norge.

Botaniske gjenstande.

Børs, Jac., gartner: Forskjellige planter til haven.
Berle, H., gartner: Ligesaa.
Vedeler og Friele, blomsterforretning: Ligesaa.
Krohn, W. D., konsul: Ligesaa.
Stoltz, fru E.: Ligesaa.
Beyer, fru Marie: Ligesaa.
Havaas, Joh., granvin: Ligesaa.
Sørensen, konrektor, Kristiania: Ligesaa.
Slettemark, lærer: Ligesaa.
Wille, prof., Kristiania: Større samling af frø.
Stolz, Henriette, frk., Venedig: Større samling italienske planter.
Brunchorst, dr. I.: Præparater af *cycadeer* i sprit.

Bergen den 31te jan. 1901.

Dr. J. Brunchorst.
Afdelingens sekretær.

Oversender Museets bestyrelse til forelæggelse for generalforsamlingen, idet afdelingen frembærer sin erkjendtlige tak for de modtagne gaver.

Bergen 15de febr. 1901.

G. A. Hansen. **Herm. Friele B. S.** **A. Høyer.**
Joh. Lothe. **Chr. Michelsen.**

DEN BIOLOGISKE STATION.

Statens ordinære bidrag er kommen til indtægt med $^1/_3$ af bevilgningen for budgetaaret april 99—marts 1900 — (4900 kr.) og $^3/_4$ af bevilgningen for indeværende termin (kr. 6100), hvorved fremkommer et statstilskud paa kr. 6208.33.

Fra begyndelsen af indeværende termin (1ste april 1900) er bestyrerens gage forhøiet til 2800 kr., mens bidraget til driften og til reiseudgifter er uforandret (resp. 2500 og 800 kr.). Ved siden af disse ordinære bidrag har stationen havt et tilskud paa 1200 kr. af staten og 1000 kr. af præmieobligationsfondet til fiskeriundersøgelser. Bestyreren foretog i begyndelsen af aaret (under skreifisket) en ekspedition til Lofoten; resultaterne af denne er under bearbeidelse.

Det fra forr. regnskab overtagne underskud er ifølge regnskabet formindsket med ca. 600 kr. Imidlertid skylder man omtrent 1000 kr. for et mikroskop, som man paa grund af underskuddet har maattet udsætte med at betale til i begyndelsen af indeværende aar, og i virkeligheden er saaledes underskuddet ikke formindsket. Man haaber, i henhold til departementets indstilling, at faa en ekstraordinær bevilgning til dækkelse af underskuddet.

Paa kontoen fiskeriundersøgelser er der en beholdning af kr. 353.80, som vil blive anvendt sammen med en paaregnet ekstraordinær bevilgning af staten til undersøgelse over sildefiskerierne. De tidligere fra stationen drevne undersøgelser i Lofoten under skreifiskerierne har man fundet at kunne opgive, efterat fiskeristyrets videnskabelige afdeling har faaet sit eget dampskib, som byder bedre arbeidsvilkaar for saadanne undersøgelser, end man paa anden maade kan raade over. —

Ved instruksen for fiskeristyret blev dette givet en efter bestyrelsens mening altfor direkte befatning med stationens anliggender. I den anledning sendte man straks en forestilling til museets bestyrelse. Før denne havde faaet anledning til at behandle sagen, kom der imidlertid en forespørgsel fra departementet for det indre i samme anledning, foranlediget ved et forslag fra fiskeristyret til fuldstændig omordning af stationens forhold. Efter dette forslag skulde stationens bestyrelse alene beholde raadigheden over stationens bygning og endel af driftsbudgettet, mens bestyreren skulde gaa over til „biolog ved statens fiskeriundersøgelser“ og endel af driftsbudgettet følge ham.

Under 3die jan. d. a. afgav nærværende bestyrelse en udførlig erklæring om denne sag, konkluderende med ønsket om, at stationen maatte blive overflyttet til kirkedepartementets budget for videnskabelige formaal, saa man uden altfor direkte indblanding fra fiskeristyrets side kunde faa fortsætte virksomheden uforstyrret og med uforandret budget. Efter den stilling, fiskeristyret har indtaget til de biologiske stationer, synes dette os vanskeligt at opnaa, saalænge stationen sorterer under fiskeristyret.

Et medlem, Aappelløf, har i spørgsmaalet fiskeristyret — biologisk station delvis været af anden opfatning end flertallet.

Med hensyn til arbeidet ved stationen har bestyreren, hr. O. Nordgaard, afgivet følgende beretning, dateret den 3die jan. 1901.

„Sommeren 1900 havde følgende arbeidsplads ved stationen:

Kristine Bonnevie, Kristiania.
Dr. Curt Hennings, Berlin.
E. Norum, Haugesund.
Aug. Vilke, Lund.

Desuden har dr. Appelløf benyttet sig af stationen til sine udviklingshistoriske undersøgelser, og adjunkt Jørgensen har det hele aar havt arbeidsplads i det lille laboratorium. Efterat kemiker Mathiesen forlod byen, har cand. real. Ragnar Barman udført bestemmelserne af vandets saltgehalt.

Vagtmester Glimmes arbeide har været det sædvanlige.

Fjordundersøgelserne er i det forløbne aar drevet i noget større maalestok end før. Osterfjorden er saaledes trukket ind i undersøgelsesfeltet, og Mikal Sæterstøl tager hver maaned plankton paa havet udenfor Øigaren. Fra Bjørsvikdybet i Osterfjorden (tvers af Bjørsviks mølle) er det meningen jevnlig at søge tilveiebragt observationer. Paa en tur til Romereimsfjorden i juni maaned gjorde vi endel lodskud paa steder, hvor karterne endnu ikke har nogen tal. Vi fandt saaledes:

Tvers af lille Urdal	450 m.
— „ Romereim	390 „
I det trange løb ovenfor Romereim	233 „

Det viser sig saaledes, at Osterfjordens fortsættelse, den saakaldte Romereimsfjord, kan præstere dybder paa optil 450 m. — Som resultat af fjordundersøgelserne foreligger en afhandling til trykning i aarbogen for 1900.

H. Andresen, Tromsø, har ogsaa i det forløbne aar taget prøver i Ishavet, derimod fik vi ikke nogen prøver fra H. C. Johannesen, da han havde leiet bort sit fartøi til den svenske gradmaalingsekspedition.

Paa grundlag af de to ishavsskipperes materiale har Jørgensen og jeg skrevet to afhandlinger til aarbogen. —

I mars og april foretog jeg undersøgelser i Lofotens fiskehav samt i Skjerstadfjorden, Foldenfjorden osv. Nils Haagensen var mig behjælpelig med arbeidet ogsaa paa denne ekspedition. Som undersøgelsesfartøi havde vi S/S Asbjørn Selsbane fra Harstad. Det betydelige materiale, som blev indsamlet under Lofotekspeditionerne i 1899 og 1900, er nu under bearbeidelse, og det er muligt, at manuskriptet kan fremlægges til trykning i indeværende aar.

Det rige observationsmateriale bør søges trykt saa snart som muligt, da det uden tvil vil kunne anvendes til sammenligning med de observationer som bringes tilveie ved „Michael Sars“s forestaaende togt. Idethele taget kan vi sige, at de fysiske og biologiske forhold paa hovedarenaen for skreifisket ialfald i grove træk er udredet for en aarrække.“

Bergen den 10de januar 1901.

Brunchorst. **G. A. Hansen.** **A. Appelløf.**

MUSEETS SOMMERKURSUS.

Det 7de i rækken af museets sommerkurser tog sin begyndelse den 16de juli kl. 9 morgen, efterat deltagerne en halv time tidligere havde samlet sig i museets vestibule, hvor kursets bestyrer holdt en kort aabningstale og hvor opraab af deltagerne foretoges.

Efter planen skulde derefter læses hver dag — søndage undtagne — i 3 uger, hver dag i 4 timer, kl. 9—1. Paa grund af det skandinaviske skolemøde i Kristiania, som tog sin begyndelse den 7de august, og i hvilket mange af de til kurset fremmødte ønskede at deltage, blev efter opfordring fra flere hold den sidste dag sløifet og istedet blev der afholdt 5 foredrag hver af de 4 foregaaende dage, saa det oprindelig bestemte foredragsantal alligevel blev opretholdt. Kurset sluttede altsaa den 3die august kl. 2.

Foredragene afholdtes efter følgende plan:

9—10	form.	Samfundslære og samfundsøkonomi med særskilt hensyn paa vort folks økonomiske udvikling i det 19de aarhundrede, stiftsarkivar Hermansen.
10—11	—	Liv og sæder i vikingetiden, cand. mag. Chr. Lange.
11—12	—	Oversigt over den systematiske botanik, dr. I. Brunchorst.
12—1	—	Menneskets bygning og liv med hovedtrækkene af sundhedslæren, dr. H. P. Lie.

De tre sidste foredragsrækker illustreredes i stor udstrækning ved lysbilleder, dr. Brunchorsts og dr. Lies desuden ved forevisning af talrige præparater og modeller fra museets samlinger.

Som lokale anvendtes museets store foredragssal, der nu som tidligere viste sig som et ualmindelig godt auditorium, hvis beliggenhed i selve museet i høi grad lettede indbringelsen fra samlingen af det nødvendige demonstrationsmateriale.

Til foredragene over botanik udarbeidedes et trykt resumé, hvad der af forskjellige grunde ikke fandtes nødvendigt eller ikke lod sig gjøre ved de øvrige rækker.

Eftermiddagene benyttedes som ved tidligere kurser til besøg i museets samlinger, i kunstindustrimuseet, billedgalleriet, fiskerimuseet, Haakonshallen og Rosenkrantztaarnet samt hanseatisk museum og akvariet. Paa de fleste steder var vedkommende konservatorer saa velvillige at veilede kursets deltagere. En eftermiddag benyttedes til demonstration af mikroskopiske præparater i tilknytning til de botaniske foredrag og tre eftermiddage til øvelser i benyttelsen af de almindelige kemiske og fysikalske skoleapparter under veiledning af hr. lærer Nøstdahl. Adskillige af deltagerne benyttede ledige eftermiddags- og aftentimer til gjennemgaaelse af herbariet, ligesom den botaniske have blev flittigt benyttet.

Det var oprindelig bestyrerens mening, at kurset skulde begynde en af de sidste dage af juli, idet deltagerne i forrige kursus udtalte, at de første uger af august var den hensigtsmæssigste tid for afholdelsen. Departementet fandt denne tid uheldig paa grund af skolemødet i Kristiania og henstillede, at tiden maatte rykkes saa langt tilbage, at kursets deltagere kunde være fremme i Kristiania til dette mødes begyndelse. Da denne forandring lod sig gjennemføre uden anden forandring, end at en af foredragsholderne blev ombyttet med en anden, blev tiden for afholdelsen ombestemt i overensstemmelse med departementets ønske. Herved bevirkedes det imidlertid, at der hengik altfor kort tid mellem bekjendtgjørelsens indrykning i aviserne og kursets begyndelse. Heri ser jeg en væsentlig grund til den forholdsvis ringe deltagelse i dette aars kursus. En anden og lige væsentlig grund turde ligge i tiden for afholdelsen i og for sig. For lærere med gaardsbrug var tiden iaar saa uheldig som mulig. En tredie grund turde kanske ligge i, at kurset iaar var udvidet fra to til tre uger. Imidlertid var ønsket om denne udvidelse saa enstemmigt ved forrige aars kursus, at jeg vilde finde det urigtigt allerede nu at gaa tilbage til den tidligere ordning, idet der ikke kan være tvil om, at et tre-ugers kursus gir langt mere udbytte for eleverne og er langt mere tilfredsstillende for lærerne end et to-ugers, ved hvilket der gjerne blir et forceret jag efter at faa saa meget som muligt med, især i den sidste uge.

Antallet af deltagere i dette aars kursus var 71, næsten alle udenbys og paa et par undtagelser nær alle lærere. Til disse faste deltagere kom saa i den senere del af kurset endel tilhørere ved bestemte foredragsrækker.

Efter departementets anmodning besørgedes uddelingen af stipendier iaar af kursets bestyrer, idet tiden var for knap til indsendelse af andragenderne til Kristiania. Stipendier uddeltes til ialt 63 lærere og lærerinder, fordelte paa de forskjellige stifter som følger:

I.	Kristiania stift.......	7	stipendier	à 60 kr.
II.	Hamar stift	2	—	à 65 „
III.	Kristiansands stift....	16	—	à 40—55 kr.
IV.	Bergens stift	28	—	à 30—50 „
V.	Trondhjems stift	5	—	à 55—60 „
VI.	Tromsø stift.........	5	—	à 85 kr.

Stipendierne uddeltes med noget høiere beløb end tidligere paa grund af kursets længere varighed. Ialt medgik til stipendier kr. 3125.

Til udgifter ved kurset medgik, som medfølgende regnskabsoversigt viser, kr. 2388.00, mens indtægterne var kr. 2666.75, deraf kr. 2400 statsbidrag, resten kontingent og renter. Der haves altsaa en beholdning til næste aar af kr. 278.75. At ikke mere er medgaaet, skriver sig fra, at usædvanligt lidet nyt undervisningsmateriel behøvede at anskaffes, og at trykningsudgifterne var smaa.

Jeg anser kr. 2400 for at være det gjennemsnitsbeløb, som vil tiltrænges og anbefaler denne sum opført paa budgettet uden afkortning, ialfald indtil man har større erfaring end nu med hensyn til udgifterne ved tre-ugers kurser.

Efterat sommerkurset er udvidet til tre uger, burde det muligens tages under overveielse, om der ikke burde udstedes vidnesbyrd om deltagelse i kurset. Der kan ikke være tvivl om, at en lærer, som med opmerksomhed har fulgt foredragene ved endel sommerkurser — og der er et stort antal, som har deltaget i to eller tre, adskillige i endnu flere — derved har erhvervet sig en uddannelse, som kommer ham tilgode i hans undervisning. Og da bør ogsaa den videre uddannelse, han har erhvervet sig, kunne komme ham tilgode, naar der er tale om forflytning og forfremmelse.

Men dette kan alene ske, naar der udstedes vidnesbyrd om deltagelse i kurserne. Hvordan dette bedst skulde ordnes, kan jeg ikke for øieblikket udtale mig om, men jeg har ikke villet undlade at berøre sagen for derved at henlede departementets opmerksomhed paa den.

Bergens museum den 8de august 1900.

Dr. **I. Brunchorst,**
kursets bestyrer.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG)

Der har i aaret 1900 været læst fra søndag den 14de januar til torsdag den 22de marts og fra søndag den 28de oktober til torsdag den 20de december. Grunden til at foredragene i høstsemestret begyndte saa sent var den, at lokalet var udleiet til kommunen til benyttelse ved stations- og havnekonkurrancen til henimod slutningen af oktober.

I begge semestre holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal, et foredrag søndag formiddag kl. 12—1, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^{1}/_{2}7$—$^{1}/_{2}8$, et tirsdag og et torsdag kl. $^{1}/_{2}8$—$^{1}/_{2}9$. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 48, i høstsemestret 40, tilsammen 88 mod 94 i forrige beretningsaar.

Foredragsholderne og fagene var følgende:

Vaarsemestret:

Konservator James Grieg: Forskjellige zoologiske emner (Lemænnen og dens vandringer, Om haren, Dyrelivet i vore fjorde, Dvergstammer blandt menneskene)	4	foredrag
Konservator Appelløf: Myrernes samfundsliv, Træk af myrernes liv, Honningbiens samfundsliv	3	—
Konservator Brunchorst: Om hvalfangsten i Skogsvaag	2	—
— — Fra Amerika	4	—
— — Læren om arternes oprindelse	11	—
Bestyrer H. Bull: Populær kemi	9	—
Overlæge G. A. Hansen: Om smitsomme sygdomme	8	—
Overlærer A. Hoel: Kometer og stjerneskud	3	—
Konservator Gustafson: Nogle nyere oldsagsfund, Om mynter	4	—
	48	foredrag

Høstsemestret:

Konservator Grieg: Arktisk dyreliv	4	foredrag
— Appelløf: Nyttige og skadelige insekter	4	—
— Brunchorst: Om bakterier...........	1	—
Arkivar Hermansen: Om folkeforsikring	2	—
Dr. phil. H. Magnus: Ruskin Hall bevægelsen	1	—
Læge H. P. Lie: Menneskets bygning og liv	7	—
Direktør Bøgh: Fra pariserudstillingen............	8	—
Overlærer A. Hoel: Om elektricitet og magnetisme og deres anvendelse til telegrafering, telefon, grammofon etc.	7	—
Skolebestyrer Hambro: De orientalske religioner....	6	—
	40	foredrag

Det samlede tilhørerantal var følgende:

I vaarsemestret tilsammen	6088,	gjennemsnit	pr.	foredrag	127
I høstsemestret —	7414,	—	„	—	185
Tilsammen	13502	—	„	—	153

I forrige beretningsaar var det gjennemsnitlige tilhørerantal noget større, 165 pr. foredrag. Den forøvrigt uvæsentlige nedgang skyldes væsentlig nedgang i besøget af foredragene søndag formiddag (gjennemsnit 83 mod 151 i forr. aar).

Inventaret er bleven forøget med endel lysbilleder og scioptiionet forsynet med elektrisk buelampe samt med endel indretninger til demonstration af eksperimenter.

Bestyrelsen bestaar foruden af undertegnede af dhrr. konsul S. Falch, G. A. Gustafson, bogbinder Edv. Helgesen (valgt af haandværkssvendenes forening) og arbeider Elias Olsen (valgt af arbeiderfereningen). Da professor Gustafson tiltræder sin nye stilling ved universitetet i januar 1901 maa i hans sted indvælges et nyt medlem. De to andre af museet valgte bestyrelsesmedlemmer fratræder efter tur til høsten, men er begge villige til at modtage gjenvalg. De af foreningerne valgte bestyrelsesmedlemmer fratræder først næste aar.

Bergen den 3die januar 1901.

Dr. J. **Brunchorst**,
bestyrelsens formand.

PLAN OG OVERSLAG FOR MEDICINSK HØISKOLE.

Ifølge det opdrag, museets direktion har givet undertegnede komité, tillader vi os at afgive nedenstaaende udredning.

I.

Til grundlæggelse af en fuldstændig medicinsk skole fordres det samme apparat og tilnærmelsesvis ialfald det samme antal lærere som ved universitetets medicinske fakultet.

Til *1ste afdeling* vil saaledes udkræves:

1) et anatomisk institut.

Efter prof. GULDBERGS opgave skulde hertil maatte beregnes en arbeidsgulvflade af ca. 260 m.²

Til udstyr vil medgaa ca. 7000 kr.

Aarlige driftsomkostninger 2000 kr.

2) et fysiologisk institut.

Prof. TORUP beregner hertil en arbeidsgulvflade af ca. 600 m.²

Til udstyr kr. 22000.

Aarlige driftsomkostninger 2000 kr.

3) et kemisk laboratorium med en arbeidsgulvflade af ca. 250 m.²

Udstyr kr. 4000.

Aarlige driftsomkostninger kr. 1200.

Tilsammen repræsenterer disse 3 instituter ca. 1100 m.² gulvflade. Heri ikke medregnet gange og trapper. Blot for det fysiologiske institut er auditorium medregnet. Gange, trapper og 2 forelæsningssale til vilde betinge en rumforøgelse af ca. 400 m.² — altsaa ialt 1500 m.² Det her anførte rum vilde dog kunne taale nogen reduktion, særlig om anstalterne kunde bringes under ét tag.

Noget overslag over omkostningerne ved en saadan bygning vover ikke komitéen at indlade sig paa.

Omkostningerne til udstyr og indredning vilde udgjøre tilsammen ca. 33000 kr.

Af lærere vilde der fordres til 1ste afdeling:

i anatomi	en	professor	med løn	kr.	4500— 5000
- —	„	assistent	— „	„	1500— 2000
- fysiologi	en	professor	— „	„	4500— 5000
- —	„	assistent	— „	„	1500— 2000
- kemi	en	lærer	— „	„	1500— 1500
- „	„	assistent	— „	„	600— 600
- botanik	en	lærer	— „	„	1200— 1200
- zoologi	„	—	— „	„	1200— 1200
				kr.	16500—18500

De aarlige udgifter blir disse sidstnævnte summer + kr. 5200 til driftsomkostninger, altsaa kr. 21700—23700. Hertil kommer endnu lønninger til laborantkarle og tjenere.

Til 2den og 3die afdeling vil af institutioner udfordres:

1. Et hygienisk-bakteriologisk institut.

   Hertil vilde efter prof. Holsts opgave („Indstilling fra den af det akademiske kollegium under 21de sept. 1896 nedsatte komité til undersøgelse af universitetets lokaler og instituter“) maatte beregnes en arbeidsgulvflade paa 456 m.^{2}

   Til udrustning og iudredning kr. 10000.

   Aarlig driftsudgift kr. 2000.

2. Til et farmakologisk institut vilde efter prof. Paulsen medgaa en gulvflade af 530 m.^{2}

   Til udrustning og indredning kr. 6000.

   Aarlige driftsudgifter kr. 2000.

3. Et patologisk—anatomisk institut.

   Ca. 500 m.^{2} gulvflade.

   Udrustning og indredning kr. 10000.

   Aarlige driftsudgifter kr. 2000.

Med tillæg for gange, trapper og 3 auditorier vilde disse institutter faa en samlet flade af ca. 2000 m.^{2} Dette tal kan dog indskrænkes noget, især om de kunde lægges i samme bygning. Heller ikke her kan komitéen forsøge noget overslag over omkostningen.

Den samlede udgift til udrustning og indredning udgjør kr. 26000.

De aarlige lønninger til 2den og 3die afdeling kan anslaaes saaledes:

I indre medicin en professor[1]	kr.	4500— 5000
- kirurgi en professor[1], der tillige underviser i akiurgi	„	4500— 5000
- patologisk anatomi en professor, der tillige overtager retsmedicin	„	4500— 5000
- assistent hos samme	„	2000— 2000
- farmakologi en docent	„	2500— 2500
- hudsygdomme en lærer	„	1500— 1500
- øiensygdomme en lærer	„	1500— 2000
- næse, strube, svælg og øresygdomme en lærer	„	1500— 1500
- børesygdomme en lærer	„	1500— 1500
- sindssygdomme en lærer	„	1500— 1500
- fødselsvidenskab og kvindesygdomme en professor[2]	„	4500— 5000
	kr.	30000—32000

Iberegnet driftsomkostningerne til de 3 instituter (6000) blir altsaa aarsudgifterne til skolens 2den og 3die afdeling kr. 36000—38000. Hertil kommer fremdeles lønninger til tjenere og laborantkarle.

II.

At oprette en fuldstændig medicinsk skole med personel og instituter som ovenfor udviklet vil for tiden — gaar komitéen ud fra — være umuligt paa grund af de derved forbundne omkostninger. Komitéen antager, at der, ialfald foreløbig, blot kan blive tale om 2den og 3die afdeling. Der fremstiller sig da først og fremst det spørgsmaal, om man ikke skulde kunne slaa noget af paa de ovenfor opstillede krav til disse afdelinger. Ganske vist kunde studiet drives med et mindre fuldkomment apparat, men indskrænkningerne tør ikke gjøres saa store, at betingelserne her blev mindre gode end ved den medicinske skole, vi har. Den eventuelle skole i Bergen maatte have eksamensret, og saavel undervisning som eksamen her maatte være jevnbyrdig med universitetets. Allerede af den grund maa de ovenfor opstillede beregninger i det væsentlige fastholdes.

---

[1] Disse vil samtidig oppebære løn som overlæger ved byens sygehus, men denne udgift vilde være skolen uvedkommende.

[2] der desuden som overlæge ved stiftelsen oppebærer løn af staten.

I disse overslag er intet nævnt om anstalter for den kliniske undervisning. Denne tænkes knyttet dels til bestaaende institutioner (fødselsstiftelsen, byens sygehus), dels til institutioner, som maatte oprettes, (polikliniker).

Hvad fødselsstiftelsen angaar kan man antage, at der ikke vil udfordres saa store forandringer med den, for at den skulde blive tjenlig i saa henseende, at man behøver at opholde sig dermed.

Det kommunale sygehus derimod maa udstyres med en hudsygeafdeling under egen overlæge.

For de øvrige specialfag (børne-, øien-, øre-, næse- og halssygdomme) tænker man sig oprettet kommunale polikliniker i byen. Disse kan vanskeligt lægges paa det nye sygehus, da det kommer til at opføres udenfor byen, veien blir for lang til, at der kan paaregnes nogen søgning. Enkelte af disse fag kunde muligens knyttes til bestaaende private kliniker. En del senge for specialfagene trænges dog ogsaa paa Bergens sygehus, da visse operationer neppe kan udføres poliklinisk.

Forholdet til kommunen tænker man sig imidlertid udvidet til ogsaa at gjælde det patologisk-anatomiske og hygienisk-bakteriologiske institut. Ved et sygehus af størrelse og udstyr som det projekterede kommunale vil der maatte ansættes en patologisk anatom og udrustes et laboratorium for ham. Et andet krav, der ogsaa paa grund af byens størrelse vil stilles til kommunen, er kravet paa ansættelsen af en hygienisk-bakteriologisk uddannet mand og oprettelsen af et hygienisk-bakteriologisk laboratorium. Sagen har allerede været fore saavel i sundhedskommissionen som i Bergens lægeforening.

Spørgsmaalet blir da, om man ikke skulde kunne komme til en overenskomst med kommunen saaledes, at denne bygger og udruster disse anstalter i forbindelse med det nye sygehus paa en saadan maade, at de kan tjene til medicinsk undervisning.

Men til disse to anstalter vilde der da kræves en bygning, der indeholdt mindst 1000 m.^{2} rum. Og til udrustning og indredning vilde medgaa 20000 kroner. Kommunen kunde naturligvis ikke tænkes at paatage sig forpligtelser, der gik saa langt udover dens behov, medmindre den fik vederlag derfor.

Skolen maatte for det første paatage sig de kalkulerede 4000 kr. i driftsudgifter pr. aar for de 2 instituter.

Skolen kom dernæst til at lønne helt professorerne i patologisk anatomi og hygiene og bakteriologi samt deres assistenter. Kommunen vilde ingen udgifter have dermed. Et moment, der ogsaa her maa tages i betragtning, er, at professoren i patologisk anatomi tillige som retsmediciner vilde være byen til nytte.

Professorerne i indre medicin og kirurgi lønnes af skolen med 4500 kr., læreren i hudsygdomme med 1500 kr. Idet disse som overlæger knyttedes til de respektive afdelinger ved sygehuset, vilde byen kunne gjøre regning paa at erholde dem for en samlet gage af ca. 3000 kr. For tiden betaler kommunen sine 3 overlæger 6800 kr. (idet her beregnes samme gage for overlægen paa den kirurgiske afdeling som paa den medicinske).

Oprettelsen og driften af polikliniker har komitéen som ovenfor nævnt ment skulde ske ved byens foranstaltning. Udgifterne herved vilde blive meget smaa, idet skolen paatog sig lønningen af lægerne. Byens ubemidlede klasser vilde her faa anledning til gratis specialbehandling, hvad der vel fuldstændig vilde konpensere de ubetydelige udlæg.

Efter den her udviklede plan skulde altsaa forholdet blive følgende:

Byen bygger og indreder det patologisk-anatomiske og det bakteriologisk-hygieniske institut samt opretter og driver poliklinikerne for specialfagene.

Skolen overtager de under I opførte lønninger og driftsudgifter med kr. 36000—38000 aarlig.

I denne sum er ogsaa medregnet kr. 2000 aarlig til et farmakologisk institut. Komitéen antager, at skolen foreløbig kunde klare sig uden nogen egen bygning til dette brug. Dels kunde docenten udføre sine undersøgelser ved hjælp af de andre laboratorier, dels kunde man hjælpe sig med leie af lokaler; man fik se at komme ud af det med det anførte annuum.

G. A. Hansen. **Sigvard Madsen.** **Helge Myhre.**
J. D. Irgens. **Klaus Hanssen.** **H. Kjelsberg.**
H. P. Lie.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN I BERGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Sundt, C., grosserer, Bergen.

Livsvarige medlemmer.

— udnævnte af museets bestyrelse —

Brandt, C., bundtmager, Bergen.
Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Bergen.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Eide, Andr. A., papirhandler, Bergen.
Flower, Sir William, London.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannesen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Kindt, C., overlæge, Trondhjem.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.

Medlemmer med aarsbidrag.

Indenbyes:

	Kontingent Kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvig, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag.	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Andersen, M., tandlæge	4
Andersen, Sebbe, kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arctander, S., borgermester	4
Arentz, F., overlærer	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blytt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bugge, Johan, kjøbmand	5
Bull, Schak, arkitekt.	10
Bøgh, Johan, direktør	10

	Kontingent Kr.
Dahl, magistratssekretær	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Ege, C., kjøbmand	4
Ege, C., bankdirektør	4
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Erichsen, C., paraplymager	20
Falch, S., konsul	10
Fasting, overlærer	4
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	10
Fleischer, Joh., fiskerisekretær	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., jr., boghandler	20
Friele. Herm. B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Geelmuyden, Joh., direktør	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, John, konsul	4
Grieg, S.	4
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Gustafson, professor	4
Halvorsen, Severin, kjøbmand	10

	Kr.
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hansen, O., hoteleier	4
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Harmens, J. C., kjøbmand	4
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, Georg, cand. mag.	4
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, N. Bøgh, sagfører	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hoel, A., overlærer	4
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Jürg, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophie	20
Jensen, Johan, farver	4
Johannesen, A. Wilh., direktør	10
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Jörgensen, P., overlæge	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbm.	4
Kolderup, Karl	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr. kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Larm, B., fotograf	4
Larsen, O. J., bankfuldmægtig	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10
Meyer, W., cand. mag.	6
Michelsen, Chr., sagfører	20
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohn, H., ingeniør	4
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh. Ludv., skibsreder	4
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Müller, Tobias, kjøbmand	10

	Kr.
Neumann, W., ingeniør	10
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	4
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Pommerenk, hoteleier	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Riisnæs, H., pianofabrikant	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W	20
Rosæter, Lars K	4
Rusten, Erik, expeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Smith, sanitetsmajor	4
Stabell, F. W., læge	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stokstad, Chr., ortopæd	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Fr., skbismægler	25

	Kr.
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Christie, O., læge, Kristiania	4
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Johannesen, Conrad, kjøbmand, Fjøsanger	4
Knipowitsch, prof., St. Petersburg	10
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer., J, fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	4
Selland, lærer. Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

AUG 13 1902

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1901

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 27de februar 1902

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1902

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1901

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 27de februar 1902

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1902

Indhold.

Pag.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1901............. 40
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser...... 46
Den biologiske station 61
Sommerkurset 63
Foredrag for hvermand 65
Regnskabsekstrakt 67
Medlemsfortegnelse.. 74

BESTYRELSENS BERETNING.

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1901, hvilken man herved fremlægger for generalforsamlingen.

I. Almindelige bemerkninger.

„Et helt nyt led er i det forløbne aar føiet til museets samlinger gjennem aabningen af det i forrige beretning omtalte plantehus, som af hr. konsul Mohr blev skjænket i fuldt færdig opsat stand. Som nødvendigt supplement til den botaniske have, der i løbet af de sidste aar er istandbragt, er plantehuset af den største interesse for museet og for det besøgende publikum, ikke mindst af den grund, at planter — i modsætning til dyr og menneskelige frembringelser — ifølge sin natur væsentlig kun i levende tilstand kan vises paa tilfredsstillende maade for det almindelige publikum, for hvem herbariernes tørrede eksemplarer frembyder liden interesse, saa værdifulde de end kan være for fagmanden. Det fortjener at bemerkes, at initiativet til plantehusets istandbringelse er taget af giveren selv, som ogsaa stillede et større beløb til disposition til indkjøb af planter. Ved hjælp af denne sum og ved en betydelig gave af planter fra Tøienhaven gjennem prof. N. Wille blev plantehuset, efterat det ivaar var gjort helt færdig, i løbet af sommermaanederne besat med planter og den 3die oktober aabnet for publikum.

Ved bygningen er af større arbeider alene foretaget indredning af to store kjeldere under nordre fløi, idet udgifterne herved blev optagne paa kommunens vedligeholdsbudget. Kjelderne blev forsynede med cementgulv og væggene pudsede. Herved er indvundet 132 m.^{2} kjelderrum.

Ligeledes blev der ved særskilt bevilgning af kommunen opført ny privetbygning af mur istedetfor det gamle træskur.

Paa vedligeholdsbudgettet for indeværende aar (1902) er bl. a. opført udhugning af store vinduer i kjelderen under rotunden i den gamle bygning og forsyning af dette rum med asfaltgulv, idet hensigten er at anvende det saaledes indvundne rum som udstillingslokale for endel af bondesamlingen, der viser sig ikke at faa plads i de for den reserverede samlingsrum i 1ste etage.

Indordningen af samlingen i de nye lokaler har været drevet med størst mulig kraft. Antikkabinettet, myntsamlingen og den udenlandske etnografiske samling er i aarets løb aabnede, og bondesamlingen vil i en nær fremtid kunne aabnes.

Derimod har i de sidste maaneder samlingen af norske oldsager og den indenfor denne liggende middelalderlige samling været lukkede, idet der i den første samling er bygget nye skabe, samtidig som de gamle er ombyggede. Omordningen af denne del af samlingen kan ventes afsluttet i løbet af vaaren.

De naturhistoriske samlinger har det hele aar været holdt aabne.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren (18de mai — 15de sept.) hver dag kl. 11—2 og 4—6, tirsdag, torsdag og lørdag mod betaling af 25 øre, ellers frit, om vinteren (16de sept. — 16de mai) søndag, mandag, onsdag og fredag kl. 11—2. I modsætning til de to foregaaende aar har museet ikke nogen tid været helt lukket, og besøget har derfor været betydelig større end i 1899 og 1900, mens det ikke har naaet helt op til det store besøg i udstillingsaaret 1898. I de tre her nævnte aar udgjorde det samlede antal besøgende: i 1898 — 61608, i 1899 — 36137, i 1900 — 36456. I 1901 var det samlede antal 59766, hvortil kommer et stort antal besøgende i haven og efter plantehusets aabning tillige i dette. Nogen statistik over antallet af besøgende i disse dele af samlingerne er ikke optaget.

Paa aarets forskjellige maaneder fordeler besøget sig som følger:

Januar	2735	Juli	5648
Februar	1697	August	7279
Marts	5775	September	7739
April	5249	Oktober	4526
Mai	5235	November	4474
Juni	5851	December	3558

Besøget paa de forskjellige dage fremgaar af følgende oversigt:

Søndag	Gratis hverdag	Betalingsdag	Skoler og kort[1])
46166	10726	1316	1558

Sammenligner man besøget med tidligere aar — idet man bortser fra 1899 og 1900 — saa viser kun 1898 et større antal besøgende end 1901. Opgangen skriver sig antagelig fra den store tilstrømning, naar nye dele af den omordnede samling er aabnede for publikum, og det er derfor ikke sikkert, at et saa høit tal vil holde sig.

Museets personale. De i Gustafsons sted ansatte nye konservatorer H. Schetelig og K. Visted tiltraadte sine poster fra 15de januar. Fra 1ste januar antoges O. Nielsen som undervagtmester, idet vagtmesteren, som tillige er gartner, maatte have assistance til udførelsen af sit arbeide.

Paa grund af sygdom maatte den ifjor ansatte kasserer allerede efter nogle maaneders forløb søge afsked fra sin stilling. I hendes sted ansattes fra 1ste mai frk. Ingrid Christensen som kasserer.

I begyndelsen af januar 1902 afgik frk. Tellefsen, som i mange aar havde været ansat som kontorist ved museets kontor, ved døden. Museet tabte i hende en trofast og flittig medarbeider, hvis elskværdighed og hjælpsomhed længe vil mindes med taknemlighed.

---

[1]) Herunder sommerkursets deltagere. Statistiken er for denne rubriks vedkommende ikke fuldt nøiagtig.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlingerne og bibliotheket.

I medfølgende regnskabsekstrakt kap. I. er som sedvanlig optaget alle de indtægter og udgifter, som vedkommer museet som saadant, lønninger, udgifter til bibliothek, fællesudgifter, samlinger, inventar etc. Som nærmere forklaring hertil skal jeg tillade mig at anføre følgende.

Indtægterne under kap. I. har været større end sedvanligt paa grund af at store ekstraordinære bidrag til inventar er komne til indtægt i dette regnskab, skjønt beløbene tidligere er anvendte.

Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade er forhøiet med 2000 kr. fra 1ste april 1901, saa det samlede statsbidrag herefter vil udgjøre kr. 26000. Sparebankens og samlagets bidrag er uforandrede, henholdsvis 9000 og 4000 kr. foruden renterne af bibliothekfondet, der paa grund af en fra ifjor gjenstaaende restance kommer til indtægt med næsten 6000 kr. mod ca. 5000 i forrige regnskab.

Medlemskontingenten udgjorde i regnskabet for 1900 kr. 2235, men er iaar vokset med ca. 300 kr.; ca. 200 kr. gaar dog over til næste aar som restancer, saa den samlede indtægt paa denne konto udgjør kr. 2328. 3 medlemmer har indbetalt kontingent af 100 kr. en gang for alle, hvilket beløb er afsat til et kontingentfond, af hvilket kun renterne tages til indtægt.

Entré og katalogsalg har givet en noget større indtægt end ifjor, mens der er indkommet ca. 300 kr. mindre som leieindtægt af foredragssalene, der i 1900 var bortleiede til kommunen i længere tid. Det bør dog bemerkes, at indtægten paa denne konto for en væsentlig del gaar ud igjen som udgifter ved opvarmning, belysning og renhold.

Som refusion af legaterne for regnskabshold og administration er ligesom ifjor taget til indtægt under dette kapitel 2 °/₀₀ af de respektive legatkapitaler, forsaavidt disse ikke alene anvendes til kapitalforøgelse. Herunder er ogsaa medtaget et andet refusionsbeløb af lignende art vedkommende kontorassistance for arbeiderforedragene, saa den samlede post udgjør kr. 1566 mod kr. 1416 i forrige regnskab.

Som renter og tilfældige indtægter vedkommende fællesbudgettet er kommen til indtægt kr. 1464.42, af hvilket beløb kr. 679.41 er indtægter vedkommende bibliotheket, mens resten er indvundne renter og nogle mindre refusionsbeløb. De under næste post opførte indtægter vedkommende naturhistorisk afdeling skriver sig fra salg af endel i denne hensigt anskaffede gjenstande (kr. 2026.36). Under den tilsvarende post for den antikvariske afdeling udgjøres indtægten, tils. kr. 1081, dels af en gave til indkjøb af kongosager, dels af et refusionsbeløb paa kr. 100, dels endelig af indtægter ved salg af gjenstande, hørende til nogle større samlinger af bondesager, af hvilke museet udtog, hvad det havde brug for. Hertil kommer et laan paa kr. 4786.54, for hvilket nedenfor er redegjort. De opførte indtægter vedkommende haven er væsentlig et privat bidrag paa kr. 300.

Anskaffelsen af inventar til nybygningen og andre udgifter vedkommende omordningen af samlingerne er i de sidste aar ført paa særlig konto under benævnelsen ekstraordinær inventarkonto. Denne udviste ved udgangen af 1900 en gjæld af kr. 22449.13. Denne gjæld er i aaret dækket derigjennem, at hr. C. Sundt stillede til disposition et beløb af kr. 20000, hvorved statens bidrag til samme konto blev ekvivaleret og resten af dette kom til indtægt med kr. 10500. Udgifterne har dog været noget større, saa denne konto gaar over til næste regnskab med et underskud paa kr. 620.63, der vil søges dækket ved private bidrag.

Udgifterne under kap. I. udgjør tilsammen kr. 90750.75, hvortil kommer et underskud fra forrige aar, stort kr. 6797.76. Til forskjellige konti i udgiftsregnskabet bemerkes følgende.

Gagekontoen, som i forrige regnskab udgjorde kr. 18060, er steget til kr. 20860.60 i nærværende regnskab. Heri er dog foruden den virkelige gage medtaget ulykkesforsikring for endel funktionærer, hvilken post herefter vil blive ført paa en anden konto. Stigningen skriver sig dels fra det nye regulativ for direktørens og konservatorernes lønninger (se forr. beretning, pag. 11), dels fra en samtidig foretagen forhøielse af vagtmesterens og kontoristens gage, hvilken sidste tidligere ogsaa var fordelt paa et par forskjellige konti, dels endelig fra ansættelsen af en undervagtmester, hvis lønning er opført her, mens udgifterne til arbeidshjælp ved haven og plantehuset og ved oldsamlingen medtages under disses konti.

Til bibliotheket er medgaaet kr. 8585.12. Heraf var budgetteret kr. 7983.89, hvortil imidlertid kommer endel af den under 5 e opførte indtægt, der ikke var medtaget i budgettet, saa nogen overskridelse ikke har fundet sted.

Til fællesudgifter er ialt medgaaet kr. 6723.10 mod budgetteret kr. 6300.00. Endel af overskridelsen skriver sig fra, at hertil er overført et beløb af kr. 225.00, udgjørende det endelige underskud paa kontoen for museets tilbygning. Denne konto er hermed afsluttet og udgaaet af regnskabet.

Til den naturhistoriske afdeling var budgetteret: Til samlingerne kr. 4500.00, til drift af haven og veksthuset kr. 3300.00, tilsammen 7800 kr. Heri var medregnet en ekstraordinær indtægt af kr. 2200.00. — Regnskabet viser en merindtægt af kr. 144.26 og en merudgift af kr. 2592.03, hvorefter der er en samlet overskridelse af kr. 2447.77, hvoraf ca. kr. 1450 falder paa haven, resten ca. kr. 1000 paa samlingen. Overskridelsen paa haven skriver sig, ialfald delvis, fra ekstraordinære arbeider, som stod i forbindelse med opførelsen af plantehuset og istandbringelsen af et anlæg omkring den nye privetbygning. Det er dog sandsynligt, at haven og plantehuset vil kræve et noget større beløb end det, som var tænkt opført hertil og som svarer til kr. 4000.00 for helt driftsaar. Overskridelsen paa samlingen vil i sin helhed blive at overføre til næste regnskabsaar, idet den vil dækkes ved salg af endel gjenstande, som delvis allerede er afleverede.

Til den historisk-antikvariske samling var budgetteret kr. 6500.00, idet der kom til afdrag, fra det ordinære annuum, kr. 8000, en overskridelse fra 1900 stor kr. 1500.00. Afdelingen har havt en ekstraordinær indtægt af kr. 1081.00, hvorefter den samlede dispositionssum blev 7581 kr., men har anvendt kr. 8577.24, saa der ogsaa her er en overskridelse paa ca. 1000 kr., der blir at overføre til næste regnskab. Desuden har afdelingen optaget et laan paa kr. 5081.25, ved hjælp af hvilket en større samling bergenske sølvsager er indkjøbt. — Herpaa er afbetalt 500 kr., mens der paa den anden side er paaløbet endel renter, saa gjælden pr. 31te december 1901 andrager til kr. 4786.54.

Paa den ekstraordinære inventarkonto er anvendt ca. 8670 kr. til nyanskaffelser og forandring af inventar, idet resten er anvendt til dækkelse af gjæld fra tidligere regnskaber. Om muligt bør en inventarkonto bibeholdes paa regnskabet, saa afdelingerne ikke belastes med udgifterne hertil, men det er tvilsomt, om dette kan ske, før en yderligere forhøielse af bidragene til museet er opnaaet.

Det fra forrige aar overtagne underskud paa kr. 6797.76 er reduceret til kr. 5894.17.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliothekets grundfond, hvis renter kommer til indtægt under kapitel I. i regnskabet, eiede museet følgende kapitaler pr. 1ste januar 1901:

Frieles legat no. I	kr.	28000.00
— „ - II	„	40000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50000.00
— „ - II	„	11791.88
F. Danielssen og A. Larsens legat	„	24000.00
F. Hansen og H. Danielssens legat	„	24000.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
Konsul Børs' legat	„	50000.00
Præmieobligationsfondet	„	500000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	24864.85
	kr.	792656.73

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med:

Henrik Sundts legat no. II	„	1959.61
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	14667.96
Pr. 31te december 1901 udgjør saaledes den samlede kapital	kr.	809284.30

De til videnskabelige øiemed disponible indtægter — incl. beholdninger fra forr. regnskab — udgjør kr. 25965.78, hvorfra gaar beholdningen til næste regnskab tilsammen kr. 3245.89, hvorefter det i aaret anvendte beløb andrager til kr. 22719.89.

I de første dage af dec. 1901 døde hr. Jakob Danielssen, som oppebar renterne af F. Hansen og H. Danielssens legat med fradrag af 420 kr. Efter 5 % udgjør denne andel kr. 780, som if. legatfundatsen indtil videre blir at tillægge kapitalen.

Udgifternes fordeling paa de forskjellige legater og fonds fremgaar af regnskabet, men den følgende sammenstilling giver en oversigt over anvendelsesmaaden i det hele:

I.	Publikationer:		
	Udgifter vedk. aarbogen	kr.	6741.84
	Appelløf: Meeresfauna (deraf honorar kr. 500.00)	„	1379.81
	Sars: Crustacea	„	1247.04
		kr.	9368.69
II.	Stipendier til videnskabelige reiser	„	2300.00
	Lateris	kr.	11668.69

	Transport kr.	11668.69
III. Aarsstipendier, faste eller for begrænset aarantal	„	9200.00
IV. Hydrografisk-biologiske undersøgelser i Bergensfjordene og kemisk assistance	„	1594.42
V. Foredragskurser og underskud fr. forr. aar	„	256.78
	kr.	22719.89

Med hensyn til udgifterne og indtægterne under kap. III., særformaal under museets administration, henvises til, hvad der nedenfor er anført.

Under kap. IV. gjenstod et underskud paa kr. 1225 — vedkommende museets tilbygning. Heraf er kr. 1000 dækket ved sidste termin af det af hr. konsul Ole Johannessen velvillig tegnede bidrag, mens resten er ført til udgift under kap. I. og denne konto derved endelig afsluttet.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. Brunchorst.

Bibliotheket er i 1901 bleven forøget med 1071 bind større verker, 583 dissertatser og særtryk samt 116 kartblade og tegninger fordelt paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	280	70	112	462
Ved kjøb	71	26	1	98
	351	96	113	560
Bøger.				
Ved gave eller bytte	107	92	73	272
Ved kjøb	119	105	15	239
	226	197	88	511
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	492	64	13	569
Ved kjøb	7	4	3	14
	499	68	16	583

Desuden fortsættes subskriptionen paa 113 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 61 falder paa den naturhistoriske og 52 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 242, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 85 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1901 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling.	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter	5819	1776	2955	10550
Særskilte verker............	4352	3755	1543	9650
Dissertatser og separataftryk.	4157	636	112	4905
	14328	6167	4610	25105

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger, saa det samlede bindantal beløber sig til ca. 26000.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 6:

1. Museo di Zoologia et anatomica comparata della R. Universita di Torino.
2. American geographical Society New. York.
3. Philosophical Society of Washington.
4. The Museum of the Brooklyn Institute of arts & sciences. Brooklyn N. Y.
5. Carlsberg Laboratorium. Kjøbenhavn.
6. Société scientifique. Université de Rennes.

Frk. Conny Tidemand og frk. Mimi Abel har ogsaa iaar velvilligen assisteret i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak. Hr. adjunkt Schneider, Skien, har under en maaneds ophold i Bergen omtrent afsluttet en kritisk gjennemgaaelse af manuskriptsamlingen og katalogiseret denne paany.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

Bestyrelsen har bestaaet af d'hrr. G. A. Hansen (formand), Friele, Klaus Hanssen, Michelsen, Høyer og Lothe. Udgifterne ved samlingen har i aarets løb været meget store paa grund af erhvervelsen af de nedenfor nævnte større dyr — brygde og mesoplodon og arbeidet med disse. Desuden er en stor del af afdelingens annuum som sedvanlig medgaaet til udgifter ved verkstedet og laboratoriet, som foruden af konservatorerne har været benyttet af hr. Friele til zoologiske arbeider og af hr. Høye til undersøgelse over klipfiskesoppen.

I. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: James A. Grieg.

Ordningsarbeiderne i samlingen har været fortsatte, og den hele samling er nu aaben for publikum, om der end gjenstaar endel arbeider, særlig i den systematiske fiske- og krybdyrsamling.

Af merkeligere ting er indkommet en brygde *(Selache maxima)*, som den 17de mai blev fanget ved Algerøen og indbukseret til stranden ved biologisk station, hvor den blev flaaet og skeletteret. Da man ikke havde havt held med præpareringen af det for nogle aar siden indkomne brygdeskelet — som bekjendt er præpareringen af bruskfiskskeletter en yderst vanskelig og usikker sag — bestemte man sig for at støbe de friske skeletdele i gips istedenfor at forsøge paa at tørre dem. Herved er istandbragt et særdeles smukt skelet, som er ophængt i et jernstativ lige ved det stoppede eksemplar af brygden. (Se fig. pag. 15).

Et eksemplar af en ukjendt tandhval antagelig hørende til slegten *Mesoplodon*, strandet ved Rugsund og indsendt gjennem hr. lærer Kvalheim. Eksemplaret var meget afslaaet paa snuden og kjævebenene brækkede under strandingen, men ellers i god stand og af en ganske merkelig bygning, idet legemet er temmelig høit og fladtrykt og halefinnen usedvanlig bred. Af det friske eksemplar blev taget en afstøbning, som vil blive opstillet i samlingen. Ligeledes er skelettet præpareret. Længde ca. 4 m.

En kopi af en narhval, som findes udstoppet i museet i Trondhjem.

Desuden fortjener at nævnes: en i Norge meget sjelden fugleart, *Phylloscopus sibilator*, taget ved Tveteraas af hr. Lie-Pettersen; et eksemplar af den sjeldne skeheire *(platalea leuco-*

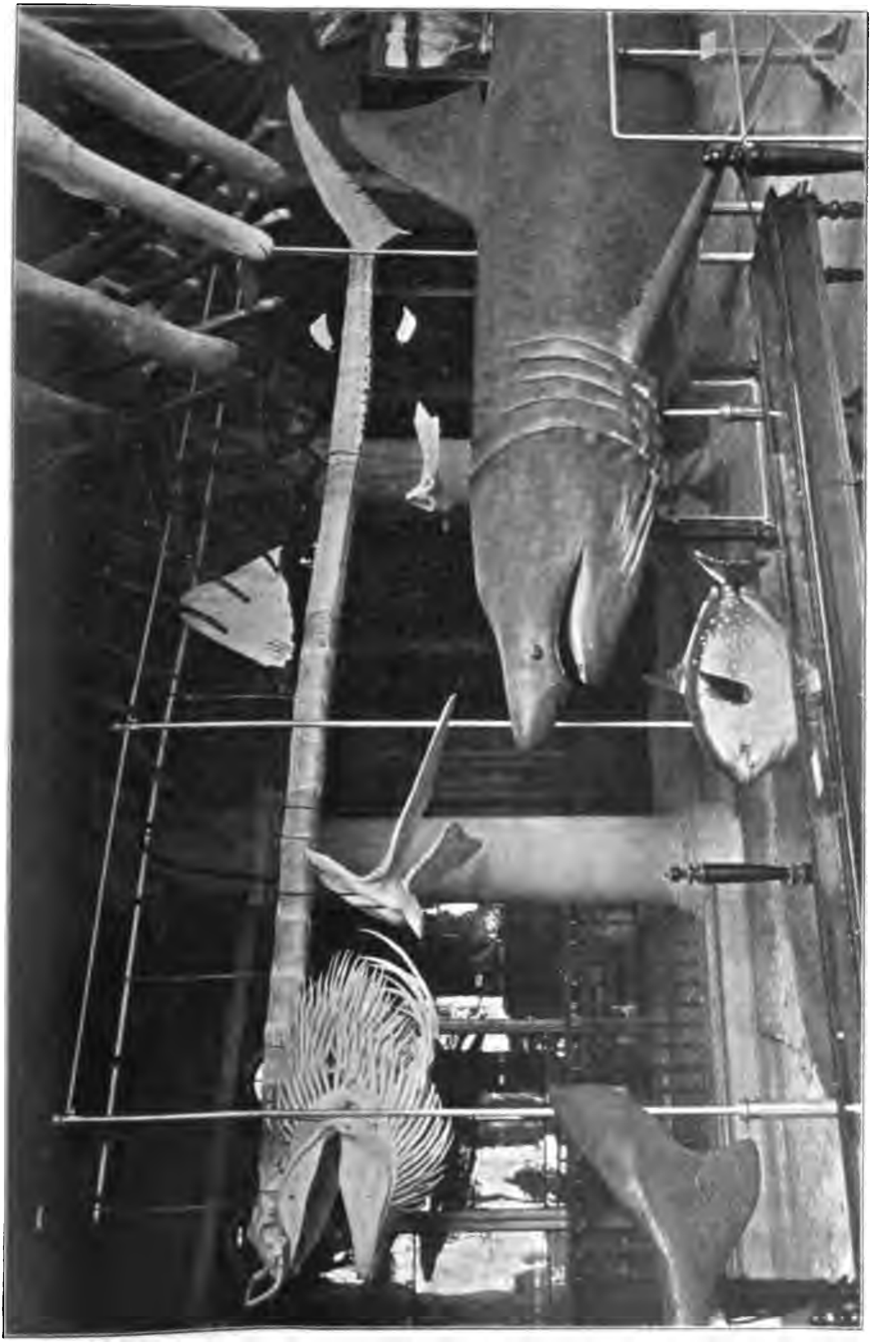

Skelet og stoppet eksemplar af brygde.

rodia), skudt ved Rognevaag samt en bastard af aarhane og tiur *(Tetrao urogollo-tetrix)* fra Granvin (gave fra lærer SELLAND); en sjelden varietet af ræv samt en gruppe af hermelin (gave fra bundtmager C. BRANDT); en større samling norske fugle og eg fra Finmarken, kjøbt fra to norske ornithologer, som der driver indsamlinger.

De kjelderrum, som tidligere var optaget af mineralsamlingen, er indredede til magasinrum for den videnskabelige fiskesamling samtidig som et andet kjelderrum er bleven reserveret for samlingen af hvalfostre.

Konservator fik i slutten af aaret 3 maaneders permission til studieophold ved udenlandske zoologiske instituter.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. A. APPELLØF.

I aarets løb er den i forrige indberetning omtalte systematiske læresamling af evertebrater opstillet, ordnet og etiketteret i 10 skabe i anden etage. Dog mangler endnu insektsamlingen, beroende paa, at største parten af samme, som var bestilt fra „Naturhistorisches Institut Linnæa“ i Berlin, først ankom i slutten af aaret. Nogle faa former af forskjellige evertebratgrupper, som ikke fandtes repræsenterede i museet, vil, efterhvert som de kan anskaffes, indlemmes i samlingen. Til belysning af dyrenes bygning er tegninger og anatomiske modeller sammen med anatomiske præparater opstillede. Konservator er desuden begyndt at forfatte beskrivende tekstetiketter til samlingen.

En vigtig forøgelse har de videnskabelige samlinger i aar erholdt derved, at en del af det ved statens fiskeridampskib „Michael Sars“s togter i Nordatlanten indsamlede materiale af bunddyr vil komme at overlades til museet. Lederen af disse togter, dr. HJORT, har nemlig tilbudt konservator af de gjorte indsamlinger at udtage det, som for museet kan være af interesse, paa betingelse af at det hele materiale bliver bearbeidet. Hr. HERMAN FRIELE har i aar bearbeidet nævnte samling af mollusker, og konservator har bestemt cephalopoderne og pycnogoniderne.

Fra „Naturhistorisches Institut Linnæa“ er som oven nævnt indkjøbt udvalgte typer af insekter for den systematiske læresamling. Samlingen omfatter dels enkelte typer indenfor alle insektgrupper, dels for visse arters vedkommende biologiske sammenstil-

ɜr til belysning af deres udvikling, levemaade etc. Den størdel af samlingen udgjøres af tørrede eksemplarer, nogle udvik-ṡserier er dog monterede i spiritus. Fra naturaliehandler dr. dl i Budapest er ligeledes indkjøbt endel biologiske sammennger fra insekternes verden. Den fra naturaliehandler Dey-.e i Paris tidligere indkjøbte samling til belysning af beskyttelghed er bleven kompletteret med et mindre antal former.

Til bearbeidelse for „Meeresfauna von Bergen“ er materiale veret til bestyrer O. Nordgaard (bryozoer), prof. Bergendal, d (nemertiner). Desuden er af samlingerne videnskabeligt matesendt til prof. von Marenzeller, Wien (bytte), prof. Théel, ·kholm (laan), hr. L. Byne, Teigmouth, s. Devonsh (bytte).

Blandt de indkomne gjenstande skal forøvrigt nævnes:

En mindre samling biller, dels arktiske, dels fra Bergens ʒn, gave fra konservator Sparre Schneider, Tromsø.

Samling af forskjellige lavere dyr fra Natlandsvand ved ɽen indsamlet af O. J. Lie-Pettersen.

Insekter, mollusker etc. dels fra land, dels fra saltholdige vande omkring oasen Biskra i n. Sahara, indsamlet af konservator.

Isocardia cor, en ved vore kyster overmaade sjelden musling, t i trawl af skibsreder Olsen, Larvig (2 mil s. v. af Færder).

Frk. Petra Gullaksen har i aarets løb gjennemgaaet et zoolokursus under konservators ledelse og har ogsaa velvilligen rt en del arbeide ved afdelingen.

Det for evertebratsamlingen disponible magasinrum i kjelderen leven adskillig udvidet derved, at hele fiskesamlingen er overɜt til et nyt magasinrum.

Konservator havde i begyndelsen af aaret to maaneders perion for at foretage en udenlandsreise. Denne var af privat r, men herved besøgtes dog flere museer og andre videnskabeinstitutioner (i Kjøbenhavn, Hamburg, Berlin, München, Neapel, rmo). Desuden var konservator permitteret i omtrent 5 uger udførelse af undersøgelser over hummerens biologi; samtidig ıed foretoges med stipendium fra museet andre zoologiske unøgelser og indsamlinger.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst.

Det skandinaviske phanerogam- og karkryptogamherbarium er forøget med 21 arter sjeldnere planter fra Granvin og Hardangervidden, indsamlede af hr. Havaas.

Det almindelige herbarium er forøget med følgende samlinger:

1.	Norske alger fra universitetets herbarium ved professor N. Wille	115	eksp.
2.	Alger fra Vestlandet, indsamlede med stipendium fra museet ved hr. lærer Norum, Haugesund (sjeldnere arter)	56	—
3.	Moser fra Skandinavien og Finland, stammende fra dr. E. Nymans herbarium, kjøbt fra dr. Møller, Stockholm	850	—
4.	Moser fra Grønland og Spitsbergen, gave fra Riksmuseet i Stockholm ved prof. Nathorst	56	—
5.	Norske moser, indsamlede ved hr. adjunkt Jørgensen	163	—
6.	V. Schiffner: Hepaticæ europa exsicc. 1—50, ved hr. adj. Jørgensen	50	—
7.	Havaas: Lichenes exsiccati norvegiæ nr. 1—80[1]).	80	—
8.	Phanerogamer fra Europa, Asien og Amerika indkomne ved bytte gjennem hr. adjunkt Jørgensen repræsenterende lige mange arter og underarter hvoraf ca. 750 nye fra herbariet.	759	—

Ialt beløber forøgelsen sig saaledes til over 2000 eksempl., hvoraf 8 à 900 repræsenterer arter, som ikke tidligere fandtes i herbariet. Afdelingen phanerogamer og karkryptogamer af det almindelige herbarium andrager nu til 16 à 17000 eksemplarer, der — med undtagelse af dette aars tilvekst — for størstedelen er færdig præparerede og opklæbede. De ovenfor under 3—5 nævnte samlinger er ligeledes i aarets løb indordnede eller ialfald gjort færdige til indlægning.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Den væsentligste begivenhed i aarets løb var aabningen af plantehuset, der fandt sted i begyndelsen af oktober, efterat det ved prof. Willes og særlig ved hr. konsul Mohrs imødekommenhed — foruden ved gaver fra private, blandt hvilke særlig nævnes en pragtfuld *Alsophila australis* og en *Dracaena sp.* fra hr. gartner Amland — var lykkedes at faa huset rigt besat.

---

[1]) Af dette exsiccatverk, der udgives med bistand af museet, er ialt modtaget 5 ekspl., hvoraf de 4 vil blive bortbyttede.

De fra prof. Wille modtagne planter androg til ca. 160 eksemplarer, deriblandt en *Phoenix canariensis*, som snart er hundrede aar gammel her i landet, idet den er opelsket af frø hjembragt af botanikeren Christen Smith i 1815, en *Rhaphis flabelliformis* og mange koldhusplanter i gode og store eksemplarer.

Ved indkjøb for konsul Mohrs regning fik dog plantehuset sin væsentligste bestand, særlig af planter og orchideer. Af den sidste plantegruppe indkjøbtes ca. 90 arter i ca. 100 eksemplarer, fra *Societé horticole coloniale* i Brüssel. Af palmer indkjøbtes i Berlin og Hamburg foruden en hel del mindre arter følgende i større eksemplarer: *Chamaerops humilis, Livistona australis, Latania commersoni, Pritchardia vuylstekeana, Cocos bonneti, Cocos datil, Howea (Kentia) belmoreana, Rhopalostylis (Areca) sapida*; særlig de to sidste er pragteksemplarer. Desuden kan nævnes *Cycas revoluta, Dioon edule* og *Pandanus laevis.* Disse indkjøb besørgedes at konservator paa en reise, han foretog paa egen bekostning og under hvilken han besøgte de botaniske haver i Hamburg, Berlin, Paris, Brüssel og Antwerpen og gjorde sig bekjendt med disses indredning og drift.

En hel del planter til drivhuset var ogsaa i aarets løb opelsket af frø, indkjøbt i dette øiemed og ligeledes indkjøbtes endel planter fra Gøteborg og en samling vandplanter fra Darmstadt.

I haven nødvendiggjordes endel forandringer paa grund af drivhusets anlæg og der istandbragtes blandt andet et vandbasin for frilandsplanter, der blev besat ved indsamling i omegnen og ved gave af planter fra Tøienhaven.

Som gartner har vagtmesteren hr. Ørdahl fremdeles fungeret, og der skyldes ham megen tak for ivrigt arbeide med tilveiebringelsen af planter saavel til plantehuset som haven. De fleste af vand- og sumpplanterne i frilandsbasinet er indsamlede af ham.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. C. F. Kolderup.

I aarets løb er mineralsamlingen øget ved indkjøb af ca. 70 norske mineraler fra Kristiania bergbureau samt ved endel mindre gaver fra private, væsentlig folk der i anledning fund af ertsforekomster har søgt museets bistand.

Bergartsamlingen er iaar som tidligere væsentlig øget ved de under den fungerende konservators reiser foretagne indsamlinger. Herved er indkommet ca. 60 bergartstufer fra Søndmøre, 60 fra Bergensfeltet og 30 fra Stord. Ca. 30 bergartstufer fra Nordfjord er efter anvisning indsamlet af hr. lærer AASEBØ fra Gloppen, der deltog i sommerkurset og har vist sig at være en meget interesseret samler. Endel bergarter er ogsaa skjænket af hr. VON HOFSTEN. Ialt kan forøgelsen anslaaes til ca. 250 bergartstufer. Den petrografiske præparatsamling er forøget med ca. 60 præparater.

I den geologisk-palæontologiske samling skyldes forøgelsen væsentlig indsamling af skjæl fra lerlagene i Bergens omegn. Samtidig er der under aarets reiser ved hjælp af et nyanskaffet fotografiapparat lagt grunden til en samling af geologiske fotografier.

Antallet af dem, der har søgt veiledning angaaende mineralfund, er i stadig stigende og beløber sig til 133 mundtlige og skriftlige henvendelser. Det antal mineraler og bergarter, hvorom der er givet udtalelse, er imidlertid langt større, da der ved hvert besøg er medbragt stufer fra flere forskjellige forekomster. Desværre har flere anmodninger om befaringer ikke kunnet efterkommes, da den fungerende konservator er for sterkt bundet af skolen.

I studieøiemed har samlingerne været benyttet af stud. real. og tekniker LEIVESTAD, løitnant WEHN, cand. real. SØRENSEN og frk. BERGE. Leilighedsvis har ogsaa andre benyttet den lille læsesamling, der blev færdig ved aarets begyndelse.

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

Afdelingens bestyrelse har bestaaet af d'hr. BENDIXEN (formand), BREKKE, KONOW og SUNDT. Den 15de januar 1901 aftraadte GUSTAFSON som konservator, og de nyansatte konservatorer, d'hr. HAAKON SCHETELIG og KRISTOFER VISTED, tiltraadte sine poster. De forskjellige dele af samlingen er fordelt mellem konservatorerne, saaledes at hr. SCHETELIG, der er afdelingens sekretær, har oldsamlingen, middelaldersamlingen, vaabensamlingen, antikkabinettet og myntsamlingen under sig, mens alt, som vedkommer tiden efter reformationen (undt. vaaben og mynter), hører ind under hr. VISTEDS omraade sammen med den etnografiske samling.

Da den sidste beretning afgaves i 1899, var samlingen i sin helhed lukket. Arbeidet har senere væsentlig gaaet ud paa at faa ordningsarbeiderne fremmede hurtigst muligt. I slutten af aaret har dog oldsamlingen og middelaldersamlingen paa grund af paagaaende arbeider atter maattet lukkes, men der er udsigt til, at samlingen i sin helhed vil kunne gjøres tilgjængelig for publikum — om end ikke i fuld færdig stand — inden sommeren 1902.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. Schetelig.

Antiksamlingen (ægyptiske, græske og romerske oldsager) var tidligere anbragt dels i den etnografiske samling, dels i et skab i den norske forhistoriske samling. De faa gjenstande af denne art, som museet eier, er nu samlede i et lidet værelse til venstre for vestibulen. Samlingen er meget ufuldstændig og trænger sterkt til at kompletteres.

Den norske forhistoriske samling. Den sal, hvori stenalder, broncealder og ældre jernalder har sin plads, samt et af de to rum, hvori yngre jernalder var anbragt, var til slutten af aaret aaben for publikum i det væsentlige i den ældre ordning, idet dog broncealderen blev flyttet over i et nyt skab og derunder maatte omordnes, samtidig som endel af de senere aars fund fra ældre jernalder, som ikke tidligere havde været udstillede, blev anbragte paa den efter udflytningen af antiksamlingen ledige plads. I aarets sidste maaneder lukkedes samlingen, idet der blev bygget nye skabe i nordre fløi for yngre jernalder og adskillige skabe i den gamle del af bygningen paabyggede.

Den største del af materialet fra yngre jernalder var ved aarets begyndelse udflyttet fra det ene af de tidligere samlingsrum og laa løst paa bretter. I denne tilstand havde det flere gange maattet flyttes, hvorved det ikke havde kunnet undgaaes, at adskillig uorden var fremkommet. Dette materiale sammen med en hel del oldsager fra de senere aars tilvekst, som var magasineret — tildels ganske uheldigt — paa forskjellige steder (loft og kjelder) er bleven revideret og for den største del bragt i orden; en liden rest af ikke identificerede gjenstande, som endnu er tilbage, vil der forhaabentlig kunne faaes rede paa i en nærmere fremtid. Hele det saaledes gjennemgaaede materiale er samlet i to store magasinskabe, som er anbragte i oldsamlingens tidligere kontor og

	Transport	kr.	11668.69
III.	Aarsstipendier, faste eller for begrænset aarantal	„	9200.00
IV.	Hydrografisk-biologiske undersøgelser i Bergensfjordene og kemisk assistance	„	1594.42
V.	Foredragskurser og underskud fr. forr. aar	„	256.78
		kr.	22719.89

Med hensyn til udgifterne og indtægterne under kap. III., særformaal under museets administration, henvises til, hvad der nedenfor er anført.

Under kap. IV. gjenstod et underskud paa kr. 1225 — vedkommende museets tilbygning. Heraf er kr. 1000 dækket ved sidste termin af det af hr. konsul **Ole Johannessen** velvillig tegnede bidrag, mens resten er ført til udgift under kap. I. og denne konto derved endelig afsluttet.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. **Brunchorst**.

Bibliotheket er i 1901 bleven forøget med 1071 bind større verker, 583 dissertatser og særtryk samt 116 kartblade og tegninger fordelt paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	280	70	112	462
Ved kjøb	71	26	1	98
	351	96	113	560
Bøger.				
Ved gave eller bytte	107	92	73	272
Ved kjøb	119	105	15	239
	226	197	88	511
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	492	64	13	569
Ved kjøb	7	4	3	14
	499	68	16	583

esuden fortsættes subskriptionen paa 113 endnu ikke afslut-
verker, hvoraf 61 falder paa den naturhistoriske og 52 paa
istorisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden
ennævnte, endnu 242, hvoraf intet fuldstændigt bind er ud-
et i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar,
bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 85 verker, der
les som gave eller bytte.

fter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som fore-
i 1892, vil antallet med tilveksten i 1901 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
rifter og selskabsskrifter	5819	1776	2955	10550
lte verker	4352	3755	1543	9650
tatser og separataftryk.	4157	636	112	4905
	14328	6167	4610	25105

lertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt
ugen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger, saa det
le bindantal beløber sig til ca. 26000.

or tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Museets
re bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 6:

Iuseo di Zoologia et anatomica comparata della R. Universita
i Torino.

merican geographical Society New. York.

hilosophical Society of Washington.

he Museum of the Brooklyn Institute of arts & sciences.
rooklyn N. Y.

arlsberg Laboratorium. Kjøbenhavn.

ociété scientifique. Université de Rennes.

rk. Conny Tidemand og frk. Mimi Abel har ogsaa iaar vel-
n assisteret i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem
ts erkjendtlige tak. Hr. adjunkt Schneider, Skien, har
en maaneds ophold i Bergen omtrent afsluttet en kritisk
mgaaelse af manuskriptsamlingen og katalogiseret denne

Hr. A. Eide har ligesom tidligere ydet værdifuld hjælp ved ordningsarbeidet og tillige fortsat arbeidet med omarbeidelsen af samlingens katalog, idet den gamle var blit ubrugelig. 2den del af den nye katalog, Skandinavien i nyere tid, foreligger nu komplet. For dette hans arbeide skylder museet ham megen tak.

I slutten af aaret er en del af seddelsamlingen bleven udstillet i en dobbeltramme, anbragt over en af pultene, og i en større vægramme.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Arbeidet i denne har hvilet, idet andre ordningsarbeider maatte afsluttes, før den til vaaben fra nyere tid bestemte plads kunde blive disponibel. Endel gamle faner er sendt til Berlin for at repareres og renses, et arbeide, som hr. Aug. Wallendahl velvilligen bestrider udgifterne ved og som ved hr. direktør Ubischs velvilje bliver udført ved Zeughaus i Berlin.

4. Den norske kulturhistoriske samling fra tiden efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

Bygdeafdelingen bestaar dels af museets tidligere samling, dels af, hvad der særlig af Adrian Jakobsen blev indkjøbt for den nationaletnografiske forenings regning. Den hele samling er ganske betydelig, men var ved begyndelsen af aaret i sin helhed magasineret. I aarets løb er ordningen paabegyndt, og de for samlingen reserverede rum i 1ste etage nærmer sig til at blive færdige. Disse rum optages helt af Telemarken, de vestlandske bygder, Gudbrandsdalen og de trondhjemske bygder, tiltrods for at alle redskaber, slæder etc. er udskilte. Disse ting og gjenstande fra de øvrige bygder vil faa plads i kjelderen under rotunden, paa bygningens bagside.

I aarets løb er samlingen af bondesager kompletteret med talrige større gjenstande, særlig møbler, samt endel dragter, mens man mest mulig har undladt at kjøbe mindre gjenstande, før der ved samlingens fuldstændige opstilling kan faaes fuld oversigt over, hvad der allerede findes i museet. Blandt de indkomne gjenstande kan nævnes: skabe fra Hardanger og Søndhordland, en gammel

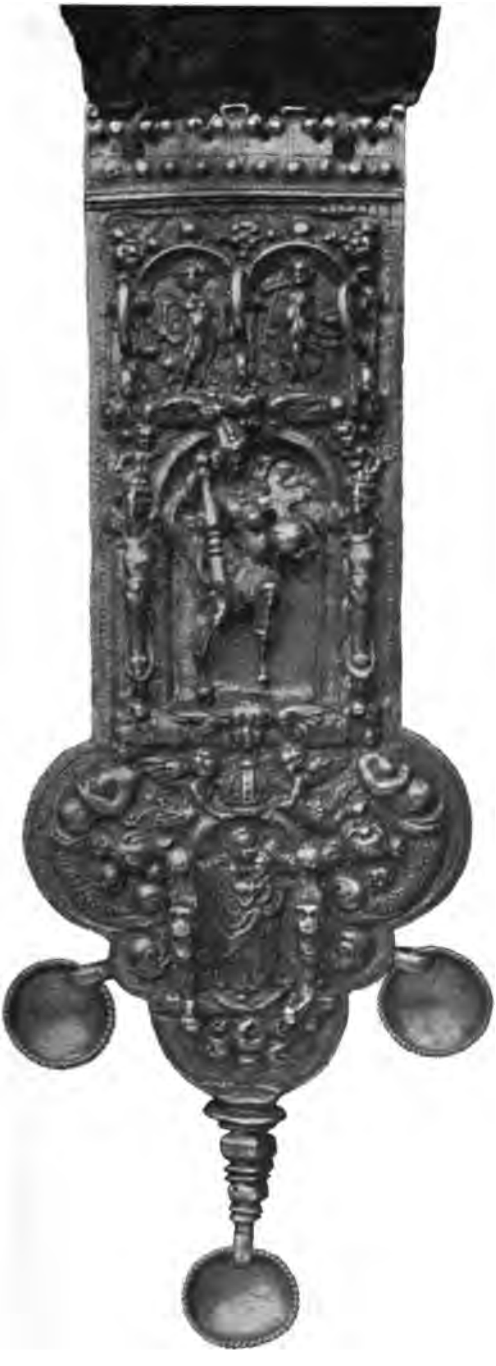

komplet kvindedragt fra Søndfjord, en mands- og en kvindedragt fra Sætersdalen, ældre mandsdragter fra Telemarken, Haus og Dovre, skabe og urkasser fra trondhjemske bygder med rige udskjæringer og et par gode skabe i bonde-renæssance fra Romsdalen og Søndmør.

Hertil kommer af kirkelige gjenstande et udmerket prestebillede fra Indviken (pag. 23), indkommet gjennem hr. pastor Schjøtt-Revers — desværre er den pragtfulde egetræs indfatning ikke komplet — og en altertavle fra samme kirke samt en fra kunstindustrimuseet modtaget altertavle i yderst raat og naivt arbeide.

Paa overgangen til byafdelingen staar endel meget kostbare gjenstande — 3 sølvkrus (pag. 27), en oblatæske og 2 bælter — som i sin tid har været eiet paa gaarde i Bergens omegn og derfra var kommen i en engelsk samlers besiddelse. Fra ham blev de kjøbt tilbage til museet for 5000 kr. Et beslag af det ene bælte er gjengivet paa pag. 25.

Endelig kan nævnes, at man gjennem hr. lensmand Widsten, Vanelven, har modtaget en gammel baad og rester af en prækestol.

I byafdelingen, som i det væsentlige vil blive en samling af møbler, husgeraad etc. fra bergenske borgerhjem fra ca. 1600 til omkring 1800, suppleret med prospekter, portræter, dragter o. l., og i hvilken tillige laugsgjenstandene indgaar, er fremdeles kun et rum — væsentlig omfattende renæssancegjenstande — aabnet. Ordningen af de øvrige rum er dog planlagt og forberedt.

Under denne samling henhører ogsaa gjenstande af personalhistorisk interesse, som Christies guldpokal, Ole Bulls violin og guldkrans o. l. De sidste to gjenstande var en del af aaret udstillede i en montre i vestibulen. Ved fru Sara Bulls nærvær i Bergen ianledning Ole Bulls-statuens afsløring blev den Guarneriusviolin, museet tidligere havde, ombyttet med den bekjendte Gaspar da Salo-violin med et efter traditionen af Cellini udskaaret englehoved. Violinen sammen med guldkransen blev anbragt i en fælles montre, som i løbet af 1902 vil blive udstillet.

Under denne afdeling maa nærmest henregnes den i vestibulen opstillede model af Tyskebryggen i 1 : 100, som paa foranledning af de herværende medlemmer af pariserkomiteen blev forfærdiget under arkitekt Kiellands ledelse for regning af Bergens børskomite og af denne, med departementets samtykke, skjænket museet, tilligemed en fuldstændig samling bygningstegninger til Tyskebryggens forskjellige gaarde, paa basis af hvilke modellen er udført af bygmester Mich. Johannesen.

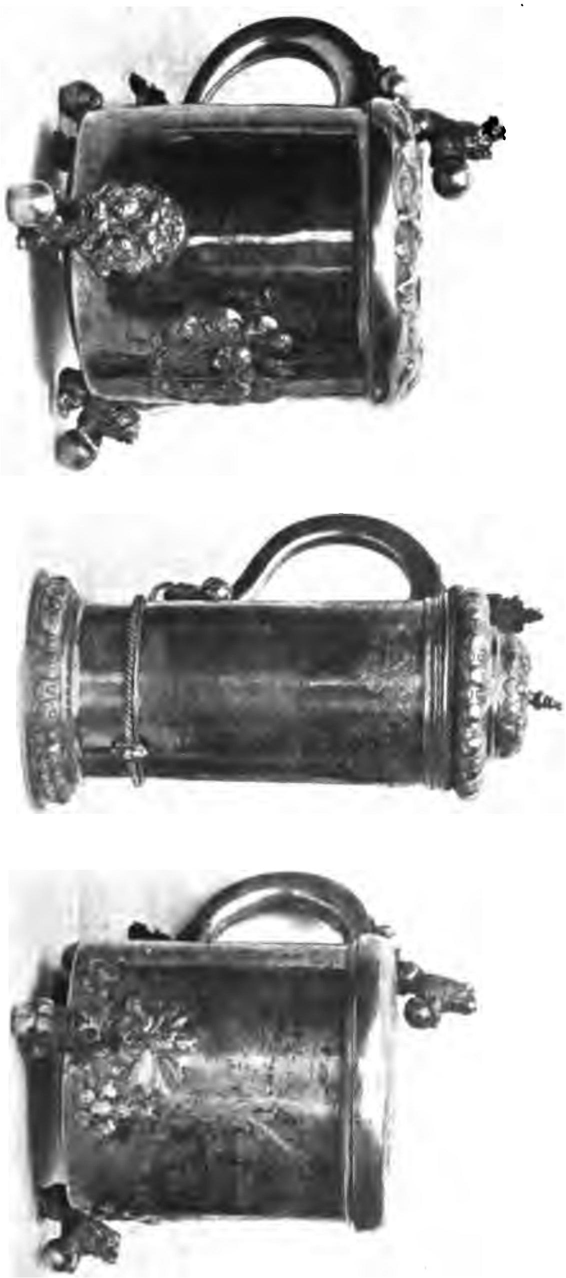

5. Den etnografiske samling.

Konservator: K. Visted.

Denne afdeling er betydelig forøget ved flere større indkjøb. Ved en privatmands velvilje kunde en samling vaaben fra Kongo erhverves; ved denne forøgelse præsenterer denne del af samlingen sig som den vakreste og mest komplette af de etnografiske samlinger ved museet; særlig værdifulde var endel spyd, tildels med hel kobberspids og med udskaaret skaft. En større samling fra Melanesien og Indonesien er kjøbt af hr. musiker Worofka, Bergen; særlig fremhæves endel gode ting fra tysk Ny-Guinea, som nu er ganske godt repræsenteret. Den fattige indonesiske samling blev forøget ved et sværd fra Celebes, en husmodel fra Borneo, samt et karakteristisk skjold fra Nias. En mindre samling fra Kina, hvoraf fremhæves et smukt eksemplar af en „forfædretavle“, er indkjøbt fra hr. missionær Kristensen, og endel kinesiske ting er erhvervet ved bytte med kunstindustrimuseet.

Desuden har hr. kaptein Hauge midlertidig deponeret sin smukke samling, særlig af japanske ting, i museet. Som gave har samlingen modtaget fra hr. postassistent Haakon Flak endel gjenstande fra Zulu.

Samlingen var ved aarets begyndelse lukket. I april aabnedes to og nogle maaneder senere yderligere to rum, hvorover samlingen disponerer. I det første har Asien og N. Afrika sin plads, i det andet resten af Afrika samt Sydhavsøerne, i det tredie Amerika, Grønland og den lappiske samling. I det fjerde rum er en del større baade og lignende grovere gjenstande opstillede.

VI. Videnskabelige formaal.

Aarsstipendier. Fra 1ste januar 1901 ansattes cand. real. H. H. Gran som fast stipendiat „for derved at sættes istand til at fortsætte sine videnskabelige arbeider, særlig over planktonorganismer“. Til ansættelsen er bl. a. knyttet betingelse om at afholde foredrag ved kurser foranstaltede af museet. Der er for ansættelsen fastsat en gjensidig opsigelsesfrist af tre maaneder. Hr. Gran havde fra 1ste aug. til 15de decbr. permission til ophold i udlandet for at drive bakteriologiske studier.

Hr. cand. real. Kolderups stipendium forhøiedes fra 1ste jan. til kr. 1600 (tidl. kr. 1000) paa betingelse af, at han daglig

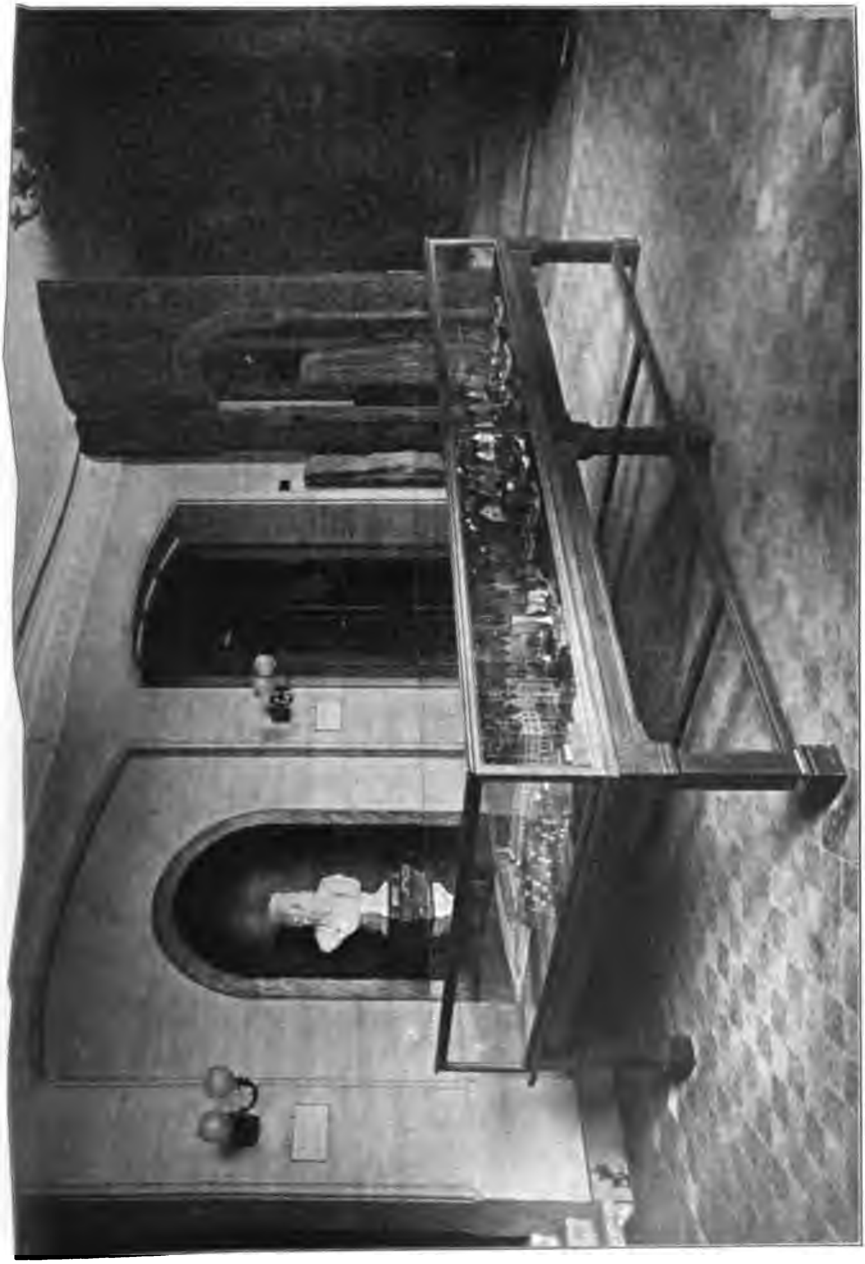

Model af Tyskebryggen, udstillet i museets vestibule.

er at træffe paa museet i to timer hver formiddag og har eftermiddagen fri for skolearbeide.

Forøvrigt er stipendierne de samme som forrige aar: adjunkt Jørgensen kr. 1000 for botanik; Kr. Høye kr. 1000 for mykologiske undersøgelser, særlig over klipfiskesoppen; forfatteren Hjalmar Christensen kr. 3000 til literaturhistoriske studier.

Stipendier til undersøgelser blev uddelt til:

Cand. real. Kolderup kr. 300 til geologiske undersøgelser i Nordre Bergenhus amt. Stipendiet anvendtes til undersøgelse af labradorstensfelterne i ytre Nordfjord og Søndmøre, ligesom undersøgelsen af de tilsvarende felter nord for Bergen blev afsluttede.

Lærer Jacob Aaland kr. 100 til indsamling af kulturhistorisk materiale gjennem undersøgelse af præstegaardsarkiver, gaardsdokumenter etc. i N. Bergenhus. Hr. Aaland bereiste i løbet af ca. 4 uger endel bygder i Søndfjord (Kinn, Naustdal, Jølster) og Nordfjord (Breim, Gloppen, Hopen, Eid, Hornindal, Stryn, Loen, Olden, Ind- og Utvik). En hel del af det indsamlede materiale er i original eller afskrift overleveret museet.

Konservator Schetelig kr. 200 til et studieophold ved arkæologiske samlinger i Sverige. Stipendiet er anvendt til studier ved Nationalmuseet i Stockholm i januar 1902.

Johan Havaas, Granvin, kr. 400 til undersøgelser over vestlandets lavarter og udgivelse af exsiccatverk over Norges lavarter. Stipendiet er anvendt til reiser paa vestlandet og af et exsiccatverk „Lichenes exsiccati Norvegiæ“ er nr. 1—80 udgivet. 4 eksemplarer heraf vil distribueres af museet.

Lærer Lie-Pettersen kr. 200 til fortsatte entomologiske undersøgelser i Bergenstrakterne. Stipendiet er anvendt til undersøgelser i Bergens nærmere omegn (Fane sogn, Os-trakter og Sørfjorden) over humler, colembola og lepidoptera.

Cand. filos. Embr. Strand kr. 100 til undersøgelse af arachnidefaunaen i Stavanger amt som tilskud til stipendium i samme anledning fra universitetet. Stipendiet anvendtes særlig til undersøgelser i Suldal og tilgrænsende strøg.

Adjunkt E. Jørgensen kr. 300 til botaniske undersøgelser i Bergensamterne. Stipendiet anvendtes til undersøgelser, særlig bryologiske, paa følgende steder, Vikene og Ølve, Vaage og Hovlandsnuten (Tysnesø), Uskedal, Egersund og Ørsdalen ovenfor dette sted;

Dirdal, Helle og Indredalen (Ryfylke), Skorpen udenfor Florø, Kjelkenæs, Mulefjeld og indre Husedalen (Bremanger) i tiden mellem 1ste juli og 15de aug.

Lærer E. **Norum**, Haugesund, kr. 300 til undersøgelser over Vestlandets algeflora.

Konservator **James Grieg** kr. 300 til zoologiske undersøgelser. Stipendiet anvendtes som bidrag til ophold ved tyske zoologiske instituter til bearbeidelse af materiale indsamlet paa vestkysten.

Konservator A. **Appellöf** kr. 100 til zoologiske indsamlinger under reiser paa vestlandet ianledning undersøgelser over hummerens biologi.

Scheteligs og **Kolderups** stipendier bevilgedes af **Frieles** legat no. II., de øvrige af **Berthe Marie Danielssens** legat.

Publicationer. Aarbogen for 1901 er under direktørens redaktion udgivet i to hefter, af hvilket det første udkom høsten 1901, mens det andet er færdigt fra trykkeriet samtidig med denne beretning.

Aarbogen for 1901 indeholder følgende afhandlinger:

1. J. **Sparre Schneider**: Coleoptera og Lepidoptera ved Bergen og omegn.
2. O. **Nordgaard**: Contributions to the Hydrography of the North Ocean.
3. O. **Nordgaard**: Oplysninger om seiens vekst og aate. (With an English summary).
4. E. **Jørgensen**: Ueber das Perianthium der Jungermania orcadensis Hook. (Mit einer Tafel).
5. H. **Schetelig**: Et busted fra stenalderen paa Bømmeløen.
6. O. J. **Lie-Pettersen**: Biologische Beobachtungen an norwegischen Hummeln.
7. **Kr. Høyer**: Undersøgelser over klipfiskesoppen. (Med 5 plancher).
8. O. J. **Lie-Pettersen**: Hardangerviddens lepidopterfauna.
9. E. **Jørgensen**: Lidt om udbredelsen af nogle af vore sjeldneste vestlandske levermoser.
10. H. H. **Gran**: Studien über Meeresbakterien. I. Reduction von Nitraten und Nitriten.
11. E. **Jørgensen**: Drei für die skandinavische Halbinsel neue Lebermoose. (Mit zwei Tafeln).
12. H. **Schetelig**: Fortegnelse over de til Bergens Museum i 1901 indkomne sager ældre end reformationen. (Med 8 figurer i teksten).
13. B. E. **Bendixen**: Mittheilungen aus der mittelalterlichen Sammlung des Museums in Bergen. IX. Tragleuchter oder Processionsleuchter. (Mit 8 Figuren im Texte).
14. **Carl Fred. Kolderup**: Jordskjælv i Norge i 1901. (Resumé in deutscher Sprache).

Af G. O. Sars' store verk „An account of the Crustacea of Norway" er udgivet Vol. IV. Copepoda (Cosanoida) Part I, II, III og IV, 48 pag. med 32 plancher, udførte i autografi efter forfatterens tegninger. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet.

For samme fonds regning er under redaktion af dr. Appelløf udgivet 1ste hefte af „Meeresfauna von Bergen" indeholdende tre afhandlinger: Kr. Bonnevie, Kristiania: Hydroiden (mit 1 Doppeltafel), dr. R. Hartmeier, Berlin: Holosome Ascidien (mit 23 Textfiguren) og E. Arnesen, Kristiania: Calcarea. Heftet udgjør tilsammen 72 pagina. Til bearbeidelse for senere hefter er udsendt materiale til inden- og udenlandske videnskabsmænd.

Jordskjælvsundersøgelser. Allerede for flere aar tilbage overtog museets stipendiat hr. Kolderup ledelsen af de norske jordskjælvsundersøgelser, som var istandbragt af dr. Reusch og det meteorologiske institut. Indsamlingen af materiale sker gjennem udsendelse af spørgsmaalsskemaer og, hvor jordskjælv er iagttaget, korrespondance med paa vedk. sted boende personer. For de denne sag vedkommende postforsendelser, som var portofrie, saalænge udsendelse af skemaer skede fra meteorologisk institut, har man søgt portofrihed, men uden resultat. Ligeledes har man søgt staten om et bidrag en gang for alle til anskaffelse af en selvregistrerende jordskjælvmaaler, stort kr. 1000, uden at dog departementet f. t. har fundet at kunne opføre noget beløb hertil paa sit budgetforslag. Alle udgifter ved disse undersøgelser er bestridte af den naturhistoriske afdelings annuum.

Biologiske og hydrografiske undersøgelser. Hertil er anvendt et beløb af præmieobligationsfondet (kr. 1594.42), der er medgaaet til udgifter ved indsamling af materiale i Bergensfjordene og til kemisk assistance ved analyserne af de tagne saltvandsprøver. Undersøgelserne er udførte af den biologiske stations bestyrer, hr. O. Nordgaard, og beløbet er nærmest at opfatte som et bidrag af det nævnte fond til stationens arbeide.

VII. Foredrag og Kurser.

Angaaende sommerkurset og foredrag for hvermand henvises til næste afsnit og til de medfølgende beretninger. Af andre foredrag har været afholdt flere rækker, dels literaturhistoriske foredrag, beregnede paa publikum fra alle samfundslag, dels kurser, som i lighed med de ifjor afholdte særlig har været bestemte til videre uddannelse for den indenbys lærerstand, med et høiere maal for undervisningen end ved sommerkurset og Foredrag for hvermand.

Literaturhistoriske foredrag har været afholdt af hr. Hjalmar Christensen, til hvis stipendium af museet der er knyttet forelæsningspligt. Indtil høsten 1900 var hr. Christensen fritaget for at holde forelæsninger. Efter en studiereise til Frankrige holdt han den 16de november 1900 sin første forelæsning. Han havde som emne valgt „Gustave Flaubert, en studie over fransk romantik og realisme“ og forelæste over dette emne i 8 timer (hver mandag og hver fredag) før julen 1900 og i 4 fra midten af januar 1901. Han gik dernæst over til at behandle „Fransk naturalisme — Guy de Maupassant“ — i 7 foredrag. Resten af første halvaar 1901 anvendte foredragsholderen til at gi en oversigt over „Den yngre generation i moderne norsk litteratur.“ I 6 foredrag omtalte han forfatterne Gunnar Heiberg, Knut Hamsun, Thomas Krag, Vilhelm Krag, Sigbjørn Obstfelder og Collett Vogt og gav et rids af vor maallitteraturs udvikling. Denne forelæsningsrække afsluttedes om høsten samme aar med 5 foredrag over nogle af vore maalforfattere (Jens Tvedt, Ivar Mortenson, Sven Moren), over forfatterne Hans Kinck, Hans Aanrud og Jacob Hilditsch samt over moderne norsk kritik.

Fra april til juli 1901 foretog Christensen en studiereise, dennegang til Tyskland. Forelæsningerne om høsten paabegyndtes først i midten af oktober, da Christensen havde faaet en maaneds permission udover sommerferien for at arbeide paa en afhandling, der i en nær fremtid agtes indleveret for doktorgraden.

Efter at det nævnte tableau over moderne norsk litteratur (5 foredrag) var afsluttet i begyndelsen af november 1901, fulgte en række forelæsninger over Den norske romantiks og nationalitetsbevægelses historie 1840—1870. I 11 foredrag, til midten af december, skildredes det nationale gjennembrud i vor litteratur omkring 1840 og den følgende udvikling. Foredragsholderen dvælede særlig ved forfatterne **Landstad**, **Jørgen Moe**, **Asbjørnsen**, **Welhaven** og **Andreas Munch**. Denne forelæsningsrække vil blive fortsat i vaarsemesteret 1902.

Ialt er saaledes i 1ste halvdel af 1901 afholdt 11 foredrag over fransk litteraturhistorie, med et antal deltagere af 55 samt 6 foredrag over norsk litteratur med 167 deltagere. I 2det halvaar er afholdt 16 foredrag med et deltagerantal af 103.

Til foredragene har været udstedt billetter à 2 kr. pr. række paa 16—17 foredrag.

Kurser. Vaaren 1901 afholdtes et kursus i lighed med de forrige aar afholdte, særlig beregnet paa lærere og lærerinder, idet cand. real. H. H. **Gran**, der er ansat som stipendiat med forelæsningspligt, læste over „Planternes anatomi og physiologi“. Rækken omfattede vel 20 foredrag, og antallet af indtegnede deltagere udgjorde 33. Foredragene holdtes mandag og torsdag i den lille foredragssal. Kontingenten var 2 kr. for den hele række.

I høstsemestret afholdtes intet tilsvarende kursus, men istedet paabegyndte adjunkt T. **Parr** d. 12te november en række foredrag over „Skolen og karakterudviklingen“. Rækken omfattede ialt 11 foredrag, af hvilke de 3 dog først blev afholdt i januar 1902. Foredragene holdtes tirsdag og fredag kl. 7—8 i den lille sal, og antallet af indtegnede deltagere udgjorde 42, paa nogle undtagelser nær lærerinder, særlig ved folkeskolen. Disse udgjorde ogsaa ved **Grans** kurser hovedmassen af deltagerne, mens lærernes antal var forsvindende lidet. Kontingenten var 1 kr.

VI. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Angaaende denne henvises til bestyrerens medfølgende beretning. Forholdet mellem stationen og fiskeristyret har været noget uklart og har ogsaa iaar givet anledning til forskjellige forhandlinger med departementet og vedkommende stortingskomite. Paa det grundlag, som er givet gjennem den nu afgivne komiteindstilling angaaende bevilgning til saltvandsfiskerierne, haaber man at faa istandbragt en ordning, hvorved stationens selvstændighed opretholdes samtidig som fiskeristyrets videnskabelige afdeling faar adgang til en lignende kontrol med bevilgningernes anvendelse, som den, departementet tidligere udøvede.

Regnskabet viser et underskud fra forrige aar af kr. 515.72 som ikke har kunnet dækkes iaar, idet der er anskaffet et mikroskop for henimod 1000 kr. Til næste regnskab gaar der over et underskud af kr. 566.31.

Akvariet og sælparken. Bestyrelsen har bestaaet af dr. Brunchorst (formand), Herm. Friele, B. S. og Gerh. Sundt. Indtægten har desværre været betydelig mindre end driftsudgifterne, saa gjælden er betydelig øget og nu udgjør kr. 5342.22, hvoraf den væsentlige del skriver sig fra udgifter ved anlægget. Ved hjælp af et fra Det nyttige selskab modtaget bidrag er beplantningen rundt stationen gjort færdig. Derimod har man ikke vovet at gaa igang med istandbringelsen af en isbjørnegrotte, og det synes tvilsomt, om sælparken i det hele kan opretholdes, hvis ikke besøget tiltager eller et aarlig bidrag kan skaffes.

Sommerkurset for lærere og lærerinder ved folkeskolen afholdtes i de tre uger mellem 29de juli og 17de august og var besøgt af 96 deltagere fra de forskjelligste dele af landet. Kurset var det 8de i rækken af museets sommerkurser og bestyredes ligesom de tidligere af undertegnede, hvis beretning medfølger. Udgifterne udgjorde kr. 2837.02, hvoraf kr. 2400 dækkedes ved statens bidrag, resten ved kontingent og en fra forrige regnskab overtagen beholdning.

For næste aar (1902) er der ansøgt om et bidrag paa kr. 2600, foruden stipendier, hvilket beløb er opført i departementets budgetforslag. Samtidig er der af departementet opført bevilgning til 2-ugers kursus ved universitetet, efterat disse kurser i endel aar ikke har været afholdte. Der turde ikke være tvil om, at dette vil virke uheldigt paa deltagelsen i museets kurser og ikke mindst vil dette blive føleligt, hvis universitetskurserne, som hensigten er, gjøres „vandrende“, saa de afholdes paa forskjellige steder. Jeg vil ikke undlade at udtale, at ordningen med vandrende kurser synes mig uheldig, idet det ikke blot er foredragene i og for sig, som udgjør undervisningsmidlet ved disse kurser, men i høi grad ogsaa de samlinger af forskjellig slags, som deltagerne har anledning til at gjøre sig bekjendt med, ligesom ialfald de naturvidenskabelige foredrag kræver et rigt undervisningsmaterial, som kun kan skaffes paa faa steder, for at blive frugtbringende. Det staar derfor for mig saaledes, at kurserne kun i Kristiania, Bergen og Trondhjem samt muligens — og for visse fag — Tromsø kan afholdes med fuldt udbytte. Og ligeledes mener jeg, at det bør tages under overveielse, om ikke et kursus hvert aar i længden er tilstrækkelig, saa man istedenfor samtidige kurser paa forskjellige steder kunde holde kurserne afvekslende i Kristiania og Bergen og leilighedsvis paa de to andre nævnte steder.

Foredrag for hvermand. Samtlige foredrag — 93 — har været afholdte i museets store foredragssal. Det gjennemsnitlige tilhørerantal udgjør 153; det samlede antal 14251.

Bestyrelsen bestod af d'hrr. rektor Brekke, dr. Brunchorst og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse for tidsrummet januar 1901—december 1902, arbeider Elias Olsen, valgt af Arbeiderforeningen og bogbinder Edv. Helgesen, valgt af Haandværkssvendenes forening for tiden til udgangen af 1901. I den sidstes sted er for 1902—1903 opnævnt typograf Ludv. Sandahl. Som formand har dr. Brunchorst fungeret. Til den af ham afgivne beretning henvises, idet alene bemerkes, at udgifterne har været noget over 4000 kr. og er dækkede ved de sædvanlige bidrag af kommune, samlag og storting samt ved en entréindtægt paa vel 400 kr.

Udgivelsen af Sars': An Account of the Crustacea of Norway er fortsat saaledes som ovenfor anført. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet og er i regnskabet, kap. III, ført indenfor linjen, idet jeg ikke har villet lade posten gaa ud paa dette sted i forventning om senere bidrag af staten i dette øiemed.

„Naturen“ har modtaget det sedvanlige bidrag paa kr. 1000.“

BESTYRELSEN

kan med hensyn til den administrative ledelse af museets anliggender henvise til foranstaaende redegjørelse fra museets direktør, med de deri indeholdte beretninger fra konservatorerne, til hvilken bestyrelsen skal føie sin erkjendtlige tak til de mange, som gjennem gaver har fremmet museets virksomhed og ligeledes til de, som ved frivilligt arbeide ved samlingerne eller bibliotheket har ydet værdifuld bistand. En særlig tak skylder man hr. konsul CONRAD MOHR for det af ham skjænkede plantehus. Som en anerkjendelse fra museets side for den derved viste interesse for museets gjerning, har bestyrelsen uduævt hr. CONRAD MOHR til æresmedlem af muséforeningen. Til livsvarigt medlem er opnævnt hr. professor N. WILLE.

Foreningens antal af bidragsydende medlemmer udgjorde ved aarets begyndelse 256, hvoraf 14 er udmeldte eller afgaaede ved døden, mens 36 nye er tilkomne, heri iberegnet tre, som har afgjort sin kontingent ved indbetalingen af et bidrag en gang for alle. Af de i forrige fortegnelse opførte 20 livsvarige medlemmer opnævnte af museets bestyrelse er sir WILLIAM FLOWER afgaaet ved døden (i 1900). Det samlede medlemsantal er 301.

Af foreningens æresmedlemmer er C. SUNDT i begyndelsen af aaret død. I ham har museet tabt en af de mænd, som i en aarrække har været blandt dets bedste støtter. Vi minder her blot om de legater han har skjænket museet og som bærer hans søn HENRIK SUNDTS navn, om det betydelige bidrag, han for nogle aar siden ydede til museets nybygning og hvorved der gaves stødet til, at bevilgninger blev ydede fra kommune og stat, og vi nævner endelig det betydelige bidrag han i løbet af dette beretningsaar skjænkede til dækkelse af udgifter ved indflytningen i de nye fløier og inventar til disse. Men ogsaa ved talrige andre leiligheder i aarenes løb traadte SUNDT hjælpende til, naar det gjaldt fremme af formaal, som stod i forbindelse med museet, og hans navn vil derfor i museets historie til alle tider nævnes blandt dets bedste støtter. Af sin efterladte formue bestemte SUNDT en større kapital til et fond i videnskabens tjeneste. (Kr. 175000). Endelig bestemmelse angaaende fundats for dette er endnu ikke truffet, og nærmere redegjørelse vil derfor først senere kunne meddeles. En udførligere biografi af C. SUNDT indeholdes i det af museet ianledning dets 75-aars jubileum udgivne festskrift, til hvilken vi paa dette sted kan henvise.

* * *

Under 31te oktbr. 1901 indleverede dr. BRUNCHORST forslag til endel forandringer i lovene i to alternativer. Forslagets ene alternativ anbefaledes af den nedsatte komite (cfr. lovenes § 11) enstemmig til vedtagelse og har senere været behandlet af bestyrelsen, som ligeledes anbefaler forslaget.

De foreslaaede forandringer er følgende:

§ 3.

I første linie saalydende: „Hvert aar i januar maaned afholdes en generalforsamling“ forandres „i januar maaned“ til „inden udgangen af februar maaned“.

Som *ny § 5* indsættes:

Bestyrelsen har den øverste ledelse af alle anliggender vedkommende museet og de til dette knyttede institutioner og fonds.

Hvert andet aar vælger bestyrelsen inden sin midte præses og vicepræses og fordeler forøvrigt forretningerne mellem sine medlemmer efter overenskomst. Til at bestyre institutioner knyttede til museet kan den ogsaa opnævne medlemmer udenfor sin midte.

§ 5.

Den nuværende § 5 blir ny § 6 med den forandring, at i de to første linier følgende ord falder ud „har den øverste ledelse af alle foreningens anliggender,“ men

§§ 6 og 7

i de nuværende love udgaar.

§ 8

bibeholdes, men bliver § 7.

§ 9

bibeholdes som ny § 8 i følgende omredigerede form:

Bestyrelsen bestemmer det aarlige budget, ansætter funktionærer ved museet og de til dette knyttede institutioner og udfærdiger instruks for deres virksomhed.

Paa den ordinære generalforsamling fremlægger den beretning om virksomheden i det forløbne aar, ledsaget af ekstrakt af regnskabet, saavel for museet som de til dette knyttede institutioner og fonds.

§§ 10, 11 og 12

bibeholdes uforandrede som nye §§ 9, 10 og 11.

Af de af generalforsamlingen valgte medlemmer fratraadte ved generalforsamlingen i 1901 d'hrr. G. A. Hansen og Lothe, som begge gjenvalgtes. Af bestyrelsen er senere hr. Arctander udtraadt paa grund af sin flytning til Kristiania. Til præses for aarene 1901 og 1902 gjenvalgtes hr. G. A. Hansen, til vicepræses (i hr. Arctanders sted) hr. skolebestyrer Bendixen.

Ved generalforsamlingen i 1902 fratræder ingen af de foreningsvalgte medlemmer af bestyrelsen, men derimod begge de af kirkedepartementet valgte, d'hrr. Brekke og Michelsen, som dog er opnævnte paany for aarene 1902 og 1903.

Bergens museum den 17de februar 1902.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. Klaus Hanssen.
A. Høyer. Herm. Friele B. S. K. Brekke.
Johan Lothe. Gerh. Sundt. Chr. Michelsen. Konow.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Til bibliotheket er indkommet gaver fra følgende institutioner og private:

Bergens kommunestyre.
BERGH. R., prof. Kjøbenhavn.
BLANCHARD, R., prof. Paris.
BLOOT, fru ELISE. Venedig.
BRUNCHORST, dr. J. Bergen.
BRYNILDSEN, C. Bergen.
BRØGGER, W. C., prof. Kristiania.
Centralbureau, Det statistiske. Kristiania.
CHRISTIE, J. Skien.
Departementet, kirke- og undervisnings-. Kristiania.
ERIKSEN, SIVERT. Bergen.
FOSLIE, M., konservator. Trondhjem.
Generalstaben. Kristiania.
Gesellschaft f. Völker- und Erdkunde zu Stettin.
GROSCH, H., direktør. Kristiania.
HAECKEL, E., prof. dr. Jena.
HAMPEL, JOZSEF, prof. dr. Budapest.
HERDMANN, W. A., prof. Liverpool.
Institut, Det meteorologiske. Kristiania.
Kildeskriftkommission, Den norske historiske. Kristiania.
LAMBE, L. M. Toronto.
M'INTOSCH, prof. St. Andrews.
Ministère de l'instruction publique. Paris.
MONACO, PRINCE ALBERT AF Monaco.
Museum, Det zoologiske. Kjøbenhavn.
NIEDENZU, F., Braunsberg, Ostpreussen.
NORDAHL-OLSEN, JOH., red. Bergen.

Olrich, Hans, prof. Kjøbenhavn.
Olsson, P., lektor. Østersund.
Opmaaling, Den geogr., Kristiania.
Rabot, Charles, dr. Paris.
Reusch, Hans, dr. Kristiania.
Scharffenberg, Joh., dr. Mysen.
Schmidt-Nielsen, cand. Trondhjem.
Société Scientifique d'Arcachon.
Stoltz, Gerh., cand. mag. Bergen.
Storm, Gustav, dr. Kristiania.
Strand, Embr. cand. Kristiania.
Støren, E., læge. Meldalen.
Tekniske skole. Bergen.
Thor, Sig., konservator. Kristiania.
Verrill, A. E., prof. New Haven.

Den historisk-antikvariske afdeling.

Bergens børskomite: Model af Tyskebryggen.

Rasmussen, telegrafdirektør: Japansk frimerkealbum.

Norbek: Menneskefigur af brændt ler og hank af en lerkrukke, begge dele fra ægyptiske grave.

Dahl, præparant: Flintspids fra Sogn.

Bjørnson, Karl, ved uhrmager Johannes Moe, Florø: Merke af bly og en kobbermynt.

Anfindsen, tobakshandler: 1 holstensk mark fra 1667, 1 dansk 8-skilling fra 1713 og 1 dansk speciedaler.

Lothe, apotheker: En samling vaaben fra Kongo.

Eide, kjøbmand: Haandlygt med futteral, 8 kobbermynter, 1 2-decimos, 1 10-cent fra Colombia, 20-centavos fra St. Domingo.

Mehl, postmester: 1 sølvmynt fra Ægypten, 50 reis fra Portugal, 1 mil fra Hongkong.

Brynildsen, C., agent: 2 kjænger, 1 træbolle, 1 ølkande, 1 smørkop, 1 manglebræt, 1 pengepung, 1 oksepeis, 1 krudthorn og 1 bordkniv.

Steinau, E.: $^1/_2$ rubel og 3 kopek.

Olsen, Julius kontorfuldmægtig: En lodsats med 7 lodder.

Chr. Eges børn: Daler fra Kur-Sachsen, mexikansk daler, Fredrik IV's medalje over seiren over Stenbock 1713, medalje over Ulrica Eleonores kroning, 1 Luthermedalje og 3 religiøse medaljer.

Bloch, O.: Endel tyske mynter.

Petersen, Peter, Kjølvik, Jelse: 1 svensk og 1 dansk kobbermynt.

Unævnt: 2 spænder af messing.

Mohn, Alfred: Officersuniform fra det ridende borgerkorps i Bergen.

Odfjell, Abraham: En samling kobbermynter.

Moe, Johs., urmager, Florø: Slibesten fra stenalderen.

Rasmussen, opsynsmand: En gammel morter og et naalehus.

Unævnt: 3 mynter.

Fantoft, Nils L., Landaas: Tromme fra 2det bergenhusiske regiment 1749.

Krohn, Jonas, kaptein: 1 sengefjæl fra Island og fragment af en stor krukke.

Bergens stiftsdirektion: 2 alterstager fra St. Jørgens hospitals kirke.

Appelløf, konservator: 39 antike mynter, 2 antike lamper og 3 pilespidser af flint fra Tunis.

Unævnt: 9 mynter.

Petersen, Christian, fabrikeier: Runesten fra Eidsvaag.

Segrov, Zakarias, Jølster: 1 haandten.

Nybø, Lorentz, bogtrykker, Voss: Gravfund fra Rognehaugen.

Unævnt: Tysk jeton og 3 moderne kobbermynter.

Vespestad, Johan L., Bømmeløen: 1 røghat og 1 sende.

Vespestad, Johannes J., Bømmeløen: 2 kaaler.

Bjørnsen, Th., Skien: 2 mynter.

Ved Borge, forstander: 2 lysestager af jern.

Steineger, Leonhard, Washington, U. S. A.: 2 medaljer.

Unævnt: 1 hollandsk guldmynt.

Haus sognestyre: 1 tinkalk, 1 oblatæske, 1 lysesaks, 1 messehagel af silke, en almissepose samt kapitæl til altertavlen.

Johannesen, Johannes, Ytre Arne: En samling oldsager.

Wallendahl, Aug.: Malet glasrude.

Krohn, dr., Arne: En træsadel.

Meyer, W., cand. mag.: 2 skilling danske.

Børs, konsul: Østerrigsk guldmynt.

Berg, Carl kapt.: 1 12-skilling-seddel.

Anfindsen, tobakshandler: 2 ovnsplader.

Danielsen, blokmager: 5 mynter.

Flak, Haakon, postassistent: 4 gjenstande fra Zulu.

Tromsø museum ved O. Nicolaissen: Fotografi af gravfund fra Sorten.

Brandt, løitnant: 1 sølvmynt og 1 jeton.
Friele, overretssagfører: 2 pengesedler.
Enæs, Gottskalk O.: Gravfund fra Enæs.
Dahl, maler: 1 bonde-sabel.
Olsen, Gdm. Anders, gaardbruger, Hilde, ved pastor Schøtt-Revers: Gravfund fra Hilde, Indviken, Nordfjord.

Den naturhistoriske afdeling.

Vertebrater.

Brandt, C., bundtmager: Sjelden varietet af ræv (*Canis vulpes*).
Falch, kapt., s/s Fulton: Vaskebjørn (*Procyon lotor*).
Ameln, Ludv. F.: Rede af ekorn.
Lie-Pettersen, lærer: Ekorn, han og hun.
Brandt, C., bundtmager: Gruppe af hermelin (*Putorius ermineus*).
Stephansen, J., boghandler: Sothøne (*Fulica atra*).
Lie-Pettersen, lærer: *Phylloscopus sibilator*, ♂ (Tveteraas).
Aasebø, Erik, Gloppen: Eg af efugl.
Nilsen, Helén, kjøbmand: *Rallus aquaticus* (fra Karmøen).
Ameln, Ludv. F.: Gjerdesmut (*Troglodytes troglodytes*).
Voss, V., Bergen: Lunde, voksne og unger.
Selland, J. K., Granvin: *Tetrao urogallo-tetrix.*
Mehl, Eilert: *Stercorarius crepidatus.*
Meyer, Wilh. F., adjunkt: Hugorm taget langt fra land paa fjorden ved Os.
Nielsen, Jørgen, maskinist: Kamæleon (*Chamaleo vulgaris*), Alexandria.
Johnsen, Ole: Horngjel (*Belone acus*) fra Buskø.
Wiig, Ole, Fitjar: Hjelt (*Mugil chelo*) fra Hellandsfjord.
Mowinckel & Søn, Bergen: Mopsform af Sei (*Gadus virens*).
Alstrup, løitnant: Horngjel (*Belone acus*) fra Søndfjord.
Bø, O., lærer, Nordfjord: Horngjel (*Belone acus*) fra Søndfjord.
Fagervik, P. M.: Tangstikilng, (*Spinachia vulgaris*).
Gjertsen, Børre: Fløifisk (*Callionymus lyra*) fra Nordaasvand.
Salvesen, skolebestyrer, Farsund: *Onos mustela.*
Johannesen, Berthe: Unge af graatrost.
Olsen, W., dykkerchef: Haagylling (*chimæra monstrosa*).
Lange, Johan, kjøbm.: 4 islandsryper.
Rasmussen, telegrafdirektør, Kristiania: Telegrafstolpe gjennemhullet af hakkespet.

Evertebrater.

Lie-Pettersen, lærer: Samling lavere dyr fra Natlandsvand.

Stoltz, Rud., *Chiton hanleyi.*

Gullaksen, frk. **Petra**, Skal af *Sepia*, fundet ved Godøsund.

Jæger, Trygve, Nordland: Samling hvirvelløse dyr og fiske.

Musgrove, Miss, Godøsund: Et hvepserede.

Voss, Valentin, kjøbm., *Galatea strigosa.*

Scharffscher, Peter, Eidsvaag: Larve af *Haryia vinula.*

Arentz, fabrikeier, Aarstad: Træhveps *(Sirex gigas)*, fanget i slutten af juli ved Aarstad.

Olsen, G., stationsmester, Garnæs: *Sphinx convolvuli*, fanget i senere halvdel af august ved Aarstad.

Torland: Skal af *Sepia*, fundet ved Hildø.

Bratland, frk. **Johanne**, *Vanessa atalanta*, fanget 11te september i Bergen.

Bratteteig, Ølen, Søndhordland: Larve af *Sphinx ligustri.*

Lie, overlæge, *Sphinx convolvuli*, fanget i Bergen.

Enes, J. Strandebarm: *Ascidia mentula.*

Schneider, Sparre, Tromsø: Samling biller.

Olsen, skibsrheder, Larvik: *Isocardia cor.*

Appellöf, konservator: Insekter, mollusker etc. fra Biskra.

Mineraler, bergarter og fossiler.

Andersen, snedker: Guldførende kvarts, kobberkis, svovlkis og 2 hornblendestufer alt fra vestlandske forekomster.

Brynildsen, C., agent: Zinkblende fra Hallingdal, titanjern fra Ibbestad.

Krohn, J., kjøbmand: Forskjellige mineraler.

Wolff, J. E., agent: Zinkblende fra Søvde og magnetkis fra Trængereide.

Tollefsen: Gedigent kobber fra Kviteberg, Telemarken.

Hamre, disponent: Kul fra Spitsbergen.

Aasebø, lærer, Gloppen: Ca. 30 bergarter fra Nordfjord.

v. Hofsten, agent: Bergarter og ertse fra Søndfjord.

Offerdahl, cand. pharm: Gedigent kobber.

Aga, arbeider: Magnetkis fra Stord, feldspat fra forskjellige forekomster.

Lillebø, lærer: Bergarter fra Søndmøre.

Schetelig, konservator: Bergarter fra Bømmelø.

Møller, C. J., agent: Feldspat fra Sogn samt kaolin.
Tønsberg stenhuggeri: Poleret rombeporfyr og konglomerat (Sulen).
Guldberg, A., bergingeniør: Brogetkobber fra Hugleroen.
Ingebrigtsen, konduktør: Skjæl fra Nestun.

Den botaniske samling og haven.

Botanisk museum, Kristiania, ved prof. **Wille**: 115 eksp. norske alger.
Riksmuseet, Stockholm, ved prof. **Nathorst**: En samling moser fra Grønland og Spitsbergen.
Jørgensen, adjunkt, Bergen: En stor samling moser og phanerogamer (tils. ca. 1000 no.).

Mohr, Conrad, konsul: En meget stor samling palmer og orchideer.
Tøienhaven, Kristiania, ved prof. **Wille**: En stor samling drivhusplanter.
Krohn, W. D., konsul: Diverse frilandsplanter.
Mohn, Alb., kjøbmand: Ligesaa:
Lie-Pettersen, lærer: Ligesaa.
Stoltz, fru **Emma**: Ligesaa.
Stoltz, frk. **Emma**: *Araucaria sp.*
Slettemark, lærer: Planter til haven.
Friele, Herman, B. S.: *Dracaena sp.*
Gade, F. G., konsul: 2 eksp. af *Musa.*
Joys, frk.: *Ranunculus glacialis.*
Børs, gartner: Diverse planter.
Høegh, Chr., Fjøsanger: Ligesaa.
Amland, gartner: Et meget stort ekspl. af *Alsophila australis* og af *Dracaena.*
Vedeler og **Friele**, blomsterforretning: Diverse planter.
Havaas, J., Granvin: Diverse frø af vildtvoksende planter.
Arnett, fru: Et ekspl. af kaktus
Kroepelien, Conrad, kjøbm.: Flere eksp. af do.
Lehmkuhl, fru, Sandviken: 2 expl. af *Agave.*

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Åbo.	Åbo Stads hist. museum: *Bidrag til Åbo stads historie.* 1ste serie 11, 12.
Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXIV. 2. XXV. 1.
Albany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin; *Legislation* 13. Do. *Bibliography* 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. Do. *Library School.* 3—6. 1898. 7. 1900. Univ. Extension. *Bulletin.* 27. 28. Home Education. 31. *State Library Report.* 81.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XX. 150—53. XXI. 154. *Bulletin.* Vol. XI. 108—117. XII. 118—128. XIX. 144—147. XX. 148. 149.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. IV. V.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XIII. 1. 2. XIV. Register. Bd. 6—12. Rülimeyer, L. *Gesammelte kleine Schriften.* Bd. 1, 2. Basel 1898.
Batavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. IV.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1899—1900.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1900. 4. 1901. 1—3. *Aarsberetning.* 1900.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1900.
—	*Medicinsk Revue.* 1900. 4. 10—12. 1901. 1—12.

Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1900. 39—53. 1901. 1—38. *Abhandlungen.* 1899—1900.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg 32. 4—6. 33. 1—3. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XI. 4—6. XII. 1—3.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1900. 4—6. 1901. 1—4. *Verhandlungen.* 1900. 8—10. 1901. 1—9.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XI. 10. XIII. 2. 4—12. XIV. 1—3.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1900.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. II. 1. *Bericht.* 1900.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Bd. XV. 11—12. XVI. 1—9.
—	Redaktion der Entomolog. Nachrichten: *Entomolog Nachrichten,* Jahrg. XXVI. 22—24.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 42.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 48. 10—12. 49. 1—11.
Bern.	Die Schweizerische naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. LXXXII. 1899. LXXXIII. 1900. *Compte Rendu des travaux des Sciences naturelles.* Session 80. 1897. 81. 1898. 82. 1899. 83. 1900. *Neue Denkschriften* der allgemeine Schweizerischen Gesellschaft für die gesammten Naturwissenschaften: Bd. XXXIII. 2. XXXVI. 1. 2. XXXVII.
—	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1898. 1900.
Bologna.	R. Accademia delle Scienze dell'Istituto di Bologna: *Memorie.* Serie 5. Tom VII. *Rendiconto.* Nuova Serie. Vol. II. III.

Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher.* Heft. 106. 107.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 57. 1. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1900. 1. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 36. 1. 4.
—	Boston Society of Naturel History: *Proceedings.* XXIX. 9–14. *Memoirs.* Vol. V. 6. 7. *Occasional Papers.* Vol. IV. 3.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXIV.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* XVII. 1.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht* 76. 1898. 77. 1899. 78. 1900.
Brooklyn,	New York. The Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: *Science Bulletin.* I. 1.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 38. 1899. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XVIII.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 66. 67. *Bulletins.* 37. 38.
—	Musée Royale d'Histoire Naturelle de Belgique: *Mémoires.* Tom. I. 1. 2. 3.
—	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XI. 1. 4. 5. XII. 3. XIII. 2. XIV. 4. 5. XV. 1—5.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* Tom. XXVI.
—	La Société Royale Malacologique de Belgique: *Annales.* Tom. XXXIV. XXXV.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1900. *Közlemenyek.* XXVII. 5.
—	Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft. **Abafi**: Aigner Lajos: A lepkészet története magyarerozágon. Budapest 1898. 8. **Héjas**, Andreas: Die Gewitter in Ungarn. Budapest 1898. 8.

Budapest.	Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXIV. 1—4. *Aquila.* VIII.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Comunicaciones.* I. 1. 7. 8. 9.
Cambridge (Engl.)	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* X. 7. XI. 1—3. List.
— (U. S. A.).	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College. *Bulletin.* XXXVI. XXXVII. XXXVIII. Ser. geol. 1—4. XXXIX. 1. *Annual Report.* 1899—1900. 1900—1901.
Cape Town.	The South African Museum: *Annals.* Vol. II. 4. 5. *Report.* 1900.
Chicago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series Vol. II. 4. Botanical Ser. I. 6. II. 1. 2. Geological Ser. I. 8. Zoological Ser. I. 18. III. 1. 2. Report Ser. I. 3. 4. 6.
Cincinnati.	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 20. 1900.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XIX. 7. 8.
Cordoba.	Academia National de Ciencias exactas. *Boletin.* XVI. 2. 3. 4 a.
Danzig.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. VIII. 3—4. X. 2—3.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1900.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* XII. 3.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1900. Juli—Decbr. 1901. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte.* 1900. 1. *Beiheft.* 1900. 1.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* VI. VII. *Transactions.* XXVI. 17. XXVII. XXX. 1. 2. XXXI. 8—11.
Edinburgh.	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XVI. 12. XVII.
—	The Geological Society. *Transactions.* VIII. 1.

Edinburgh.	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV. 3.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXVII.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XX. 23—24. XXI.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 32.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 26. 2. 3. 28. *Bericht* 1900. 1901.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* 18. *Societatum Litterae.* Jahrg. 14.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 11. 3.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Bericht.* 1898—99.
Genève.	Institut National Genevois. *Bulletin.* 35. *Mémoires,* 18. 1893—1900.
—	Sociéte de Physique et d'Historie Naturelle. *Mémoires.* 26. 27. 29. 33. 2.
Genova.	Museo Civico d. Storia Naturale. *Annali.* Ser. 2 a, XX. Reg. Ser. 1 a. I—XL.
—	Società Ligustica di Scienze Naturalie Geografiche: *Atti.* XI. 2—4. XII. 1.
Giessen.	Die Universität: 16. St. Inaugural-Dissertationen.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 5.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 37. 1900.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1898. *Results.* 1898.
Greifswald.	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 32—33. 1900.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag* till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. B. VI. 5.
—	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället. *Handlinger.* III. 1898.
—	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift.* VI. 1900.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1900. 3. 4. 1901. 1. *Geschäftl. Mith.* 1900. 2. 1901. 1.

Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* 2 Ser. III. 2,
Halle a/S.	Kaisrl. Leopoldinisch-Carolinischen Akademie d. Naturforscher. Burckhardt: Der Nestling v. Rhinochetus jubatus. Halle a/S. 1900. 4. Burckhardt: Der Nestling v. Psophia crepitans. Halle a/S. 1901. 4. Grulich: Geschichte d. Bibl. u. Naturaliensammlung d. Leop. Carolin.-Akad. Halle a/S. 1894. 8. Ule: Geschichte d. Kaisrl. Leopold. Carolin.-Akad. Halle a/S. 1889. 4.
—	Leopoldina. H. XXXV—XXXVI.
—	Naturforsch. Gesellschaft zu Halle. *Abhandlungen.* Bd. XXII—XXIII.
—	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 49. 11—12. 50. 1—11.
—	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1900—01.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 73. 3—6. 74. 1. 2.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mittheilungen.* Jahrg. XVI. XVII. XVIII.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge, VIII. 1900. *Abhandlungen.* XVI. 2.
Hannover.	Die Naturhist. Gesellschaft: *Jahresbericht.* 48. 49.
—	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XVI. 12. XVII. 1—11.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 6. 4—5.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdsschrift.* Ser. II. Del. VI. 4. VII. 1.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. IV. 2. Abth. Helgoland. N. F. V. 2. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* 1900. Tidskrift. XXI.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk. H. 59. 60. *Öfversigt.* 42. *Acta Societatis Scientiarum Fennicæ.* XXVI. XXVII.

Helsingfors.	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XII. 5—6. XIII. 1—6.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 49. 50.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Fernandeums. 3 Folge. 45.
—	Naturwissensch.-medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXIII. XXV. XXVI.
Ichaca N. Y.	Cornell University: *Annual Report.* Ser. 1. No. 1. 1899—1900. 9. Dissertations. 1900.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen.* XIV.
Kasan.	La société des naturalistes de l'université. *Protokoljeri.* 1899—01. *Trudjeri.* XXXIII. B. 5—6. XXXIV. XXXV. B. 2.
Kiel.	Naturwissensch. Verein f. Schleswig—Holstein. *Schriften.* XII. 1.
Kiew.	La société des naturalistes. *Memoires: Sapiski.* XVI. 2.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1900.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.* 23. 2. 24. 1. 2.
—	Det zoologiske Museum: Madsen, Müller, Rostrup m. fl.: *Affaldsdynger fra stenalderen i Danmark.* Kbh. 1901. 4.
—	Det kongl. danske geogr. Selskab: *Geografisk Tidsskrift.* Bd. XVI. 1—4.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* 1900. 3. 4. Tillæg.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. X B. 1—4. XI B. 1. 2. 4. XII. A. 1—6.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1900. 4—6. 1901. 1—5. *Skrifter:* Naturv. mathem. afd. Række 6. Bd. IX. 7. X. 2. XI. 1.
	Hist. phil. afd. Række 6. Bd. V. 1.
Knin.	Hrvatskoga Starirnarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* V. 3—4. VI. 1—2.

Koloszvárt.	Erdélyi Múzeum-Egylet. *Ertesitö.* Természettudományi Szak. Bd. XXI. 2—3. XXII. 1—3. XXIII. 1.
Kristiania.	Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse.* No. 1—9.
—	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 16. 12. 17. 1—11.
—	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1900. *Bulletin.* 1900.
—	Den norske Forstforening: *Tidsskrift.* VIII. 11. 12. IX.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1900. 3—4. 1901. 1—3.
—	Forening til norske fortidsmindesm. bevaring: *Aarsberetning* 1898. 1899. 1900.
—	Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets 25-aarige virksomhed 1876—1901. Grosch: *Herrebøe-fayancer.* Kria. 1901. Tver. 4.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 19de. 1900. 48—52. 20de. 1901.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 20de Aarg. 23. 24. 21de Aarg. 1—24.
—	Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XI.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 61de Aarg. 12. 62de Aarg.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 18de Aarg. 1900. 48—52. 19de Aarg. 1901. 1—51.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 20de Aarg. 1900. 12. 21de Aarg. 1901. 22de Aarg. 1902. 1.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1900. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1900.
Königsberg i Pr.	Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 41. 1900.
Landshut.	Botanischer Verein: *Bericht.* 16. 1898—1900.
Lawrence.	The Kansas University: *Quarterly.* IX. Ser. A. 1—4. X. Ser. A. 1. 2.

Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 26. 4—7. *Berichte.* 52. 5—7. 53. 1—3.
—	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1899. 1900.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1900. Wissensch. Veröffentlichungen. Bd. V.
Liège.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Serie 3. Tom. III.
Lisboa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal.* T. VI. No. 22. 23.
—	Commissao dos Trabalhos Geologicas de Portugal: *Communicaçoes da direcçao.* IV.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Report* upon the Fauna of Liverpool bay and neighbouring seas by L. M. B. Committee. Vol. II. III. IV. V. *Proceedings and Transactions.* Vol. XIV. XV.
—	Prof. W. A. HERDMAN. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1900.
London.	Geological *Magazine.* N. S. Decade. Vol. VII. 12. VIII.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 63. 1623—1643. 64. 65. 1671—1679.
—	The Editor of Entomologist's Record: *Entomologist's Record.* XII. 12.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 242. 243. *Proceedings.* 1900—01. *Journal, Zoology.* XXVIII. 181-83. *List.* 1900—1902.
—	The Royal Society. *Proceedings.* Vol. 67. 439—441. 68. 69. 451—453. *Philos. Transactions.* 193. B. 195. A. 196. A.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XV. 5—7. XVI. 1—2. *Proceedings* 1900. 4. 1901. I. 1. 2.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XVII. 2. XVIII. 1.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 14. 15.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1898—1900.

Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1900. 6. 1901. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta* Universitatis Lundensis. T. XXXVI.
—	Kulturhistoriska Föreningen för södre Sverige: *Redogörelse.* 1900—1901.
Madison.	Wisconsin Academy of Sciences, Arts & Letters: *Transactions.* XIII. 1.
—	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin.* 3. 5. 6. 7. *1.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. 1899. 1900.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* XI. 1—11.
—	Musée d'Histoire Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome I. 2.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XII. 1. 2. XIII. 1. 2. XIV. 1.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletín.* 14. 1.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1899—1900.
	Bulletin of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. I. 3. 4.
Minneapolis.	The geological and Natural History Survey of Minnesota. The Geology of Minnesota. V.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1900.
Modena.	Società dei Naturalisti di Modena: *Atti.* Ser. IV. Vol. II. Anno XXXIII. 1900.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* X. 1899. XI. 1900.
Montevideo.	Museo Nacional: *Anales* III. 16—18. 20. 21. IV. 19.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* 3 Ser. III. 1—4.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1900. 1—4. 1901. 1. 2.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1900. 3. 1901. 1—3. *Inhaltsverzeichniss* 1886—99. *Abhandlungen.* 21. 2.
—	Die meteorolog. Centralstation für Bayern: *Ueber-*

München.	*sicht über die Witterungsverhältnisse.* 1900. Oktbr. —Decbr. 1901. Januar—Oktbr.
—	Ornithologischer Verein. *Jahresbericht.* 1899 u. 1900.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. I. 1900. 2—6. II. 1. 2 Ser. T. XVI. 34. 1899.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* X. 1—3.
New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts: *Transactions.* Vol. X. 2.
New-York.	Academy of Sciences: *Annales.* Vol. XII. 2. 3. XIII. 1—3. *Memoir.* II pt. 2. 3.
—	American Geographical Society: *Bulletin.* Vol. XXXIII. 4.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1900. 4. 1901. 1—3.
Osnabrück.	Der Naturwissensch. Verein: *Jahresbericht.* 1899. 1900.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* XI.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXIII. XXXIV.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1900. 2—8. 1901. 1—3.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XIV. 24—26. XV. XVI.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXV.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1900. 3. 1901. 1. 2.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 34. 12. 35.
—	Free Museum of Science and Art. *Bulletin.* Vol. III. 1—3.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XXXIX, 1900 no. 163—164. XL. 165—166. *Memorial.* Vol. I.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *Processi verbali.* Vol. X p. 189—292. XI.
Porto.	Redacteur Dr. Augusto Nobre: *Annaes de Sciencias Naturaes.* VI.

Prag.	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1900. *Jahresbericht.* 1900. *Abhandlungen.*
—	Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XVIII. 1898.
Reichenberg (Böhmen).	Verein der Naturfreunde: *Mittheilungen* Jahrg. 32.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1900.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XLIII. XLIV. *Arbeiten.* H. 10.
Rochester N. Y.	Rochester Academy of Science: *Proceedings.* Vol. IV pp. 1—64.
Roma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. IX. II. 11. 12. X. I. X. II. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 225.
Rostock.	Die Universität: 52 academ. Schriften aus dem Jahre 1900—1901.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* XIV. 4. XV. 1—3. *Comptes-rendus.* 1900 Décbr. 1901.
Santiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* X. 2—5. XI. 1.
San Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Ser. 3. Zoology. II. 1—6. Botany. I. 10. II. 1. 2. Math. Phys. I. 5—7. Geology. I. 7—9. Occasional Papers. Vol. 6. 7.
St. Louis.	The Academy of Science: *Transactions.* IX. 8. 9. X. 1—11. XI. 1—5.
—	The Missouri Botan. Garden: *Report.* XII. 1901.
S. Paulo.	Museo Paulista: *Revista.* III. IV.
St. Petersbourg.	Académie Impériale des Sciences: *Mémoires.* T. X. 6—8. XI. 1—5. *Bulletin.* 5 Ser. XII. 2—5. XIII. 1—3. *Annuaire* 1900. T. V. 3. 4. 1901. T. VI. 1.
	S. Patkanov: Die Irtysch-Ostjaken und ihre Volkspoesie. Th. I u. II. St. Petersburg. 1897 u. 1900.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 66.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1900.

Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Baltische Studien.* III. IV. Die Bau u. Kunstdenkmäler d. Reg.-Bezirks Stettin. Bd. I.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1900. 5. 6. 1901. 1—4.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 57. 7—10. 58. 1—8. *Handlingar.* 33. 34. *Bihang.* 26. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 37. *Lefnadsteckningar.* B. 4. 1.
—	Kgl. Vetenskaps-Akademien: JAC. BERZELIUS: *Själfbiografiska Anteckningar.* Stk. 1901. P. G. ROSÉN: *Projet de mesurer d'un arc du méridien de 4° 20 au Spitzberg.* Stk. 1893.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Månadsblad.* 1896. 1900.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 21.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XI. 2.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 22. 6. 7. 23. 1—6.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden.* III. 1900.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1898.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi: Tidskrift *Ymer.* Aarg. 10, 1890. 20, 1900. 4. 1901. 1—3.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen.* 16—19.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 57.
Sydney.	The Australian Museum: *Records.* III. 8. IV. 1. 3. 4. *Memoirs.* IV. 3.
—	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 34.
Tokyo.	The College of Science: *Journal.* Vol. XIII. 4. XV. 1—3. *The Callendar.* 1900—1901.
—	Zoological Society: *Annotationes.* III. 3—4. IV. 1.

Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 36. 1—15. *Osservazioni Meteorologiche.* 1900.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Università di Torino: *Bollettino.* Vol. II. 1887. XIV. 1899. XV. 1900. XVI. 1901.
Toronto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* N. S. II. 4. *Transactions.* VII. 1.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1900. Oktbr.—Decbr. 1901. Januar—Septbr.
—	The University: *Studies.* Psycholog. Ser. no. 4. Geological Ser. no. 1. Anatomial Ser. no. 1.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 23. *Aarsberetning* 1899. 1900.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1900.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXII. 1900.
—	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XIX.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Bulletin* of the Geol. Inst. V. Pt. 1, no. 9. *Årsskrift.* 1899. 1900. *Accessions-Katalog.* 14.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* V. 12.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Bulletin.* Vol. XIX. 1899. *Report.* 1899.
—	Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections* 41, no. 1253. 1258. *North American Fauna* no. 20. 21. *Report* of the bureau of Ethnology. 1895—96. 1896—97. 1.
—	Smihtsonian Institution: *Proceedings and Transactions of the Nova Scotian Institute of natural Science.* Vol. III. 2. *Report of the board of regents.* 1898. 1899.
—	U. S. National Museum: *Bulletin.* 39 pt. H—N. 47. pt. 4.
—	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIII, pag. 185—208. I—XX. XIV. 1—194.
—	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. XIII. 1895—99. XIV, pp. 1—166.

Washington.	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1898 —1899.
—	U. S. Geological Survey: *Monographs* 39. 40. *Report* 20. 2—5. 7. 21. 1. 6. 1. 2. *Bulletin.* 163—176. *Geological Maps.* 88 sheets.
Wien.	Kaisl. Akademie d. Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1899. I. 1—10. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. 1900. I. 1—10. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. 1901. II a. 1—3. II b. 1.
—	K. K. Central-Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: *Jahrbücher* 1898. 1899. 1.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1900. 2—4. 1901. 1. *Verhandlungen.* 1900. 13—18. 1901. 1—14.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* 50. 1900.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: *Annalen.* XII. XIII. XIV. XV. 1. 2.
—	Verein d. Geographen an d. Universität: *Bericht.* 26.
Würzburg.	Physikal.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1900. 1—5.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1900.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLV. 3. 4. XLVI. 1. 2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Et kort omrids af. stationens virksomhed tilstilles herved den ærede bestyrelse.

Dr. APPELLØF har fortsat sine undersøgelser, og adjunkt JØRGENSEN har til stadighed holdt sin arbeidsplads, sysselsat med baade zoologiske og botaniske arbeider. Cand. real. BARMAN har foretaget en mængde saltvandsanalyser og har tildels ogsaa været behjælpelig paa anden maade. Af fremmede har dr. R. C. PUNNETT fra universitetet i St. Andrews (Skotland) havt arbeidsplads, ligeledes dr. H. SCHMIDT fra Jena. Begge de nævnte herrer arbeidede i zoologisk retning.

Adskilligt arbeide er ofret paa undersøgelsen af de nærmeste fjorde. MIKAL SÆTERSTØL har regelmæssig taget plankton- og vandprøver i Herløfjorden og paa havet udenfor Øigarden, og med S/S „Carl" har vi foretaget en hel del ekskursioner til de nærliggende fjorde, dels for at konstatere de hydrografiske vekslinger og samle plankton, dels for at undersøge bundfaunaen. I begyndelsen af september gjorde vi en tur til Osterfjorden og Mofjorden. Paa mine vinterekspeditioner i 1899 og 1900 kunde vi under skrabning paa store dybder hive ind trawlen med whinchen, men paa „Carl" maatte vi benytte haandspil. Under skrabningen i Bjørsvikdybet (650 meter) havde vi saaledes 1000 meter toug ude, og det er ikke spøg med haandkraft at hive ind et kilometer toug, som er belastet med en trawl, fyldt med dybvandsler. Undersøgelserne baade i Osterfjorden og Mofjorden leverede særdeles interessante resultater, som jeg haaber at kunne give en udførlig fremstilling af i aarbogen for 1902.

Kaptein H. ANDRESEN, Trømsø, har ogsaa i forløbne sæson gjort indsamlinger i Ishavet. Resultatet af de foregaaende aars observationer har jeg nedlagt i en afhandling (B. M. A., 1901): Contributions to the hydrography of the North Ocean.

Prøvetagningen i ruten Bergen—Newcastle gjør vi nu rettest i at sløife, naar de internationale hydrografiske undersøgelser kommer i gang. Observationerne fra de foregaaende aar tænker jeg at faa trykt som tillæg til beretningen om undersøgelserne i Lofoten og de nordlige fjorde.

Til trykning i aarbogen har jeg indleveret en afhandling om Seiens vekst og aate. Ligeledes har jeg i det forløbne aar bearbeidet endel iagttagelser over oskjællet. Resultatet findes trykt i „Norsk Fiskeritidende“ for 1901 under navn af: Bidrag til oskjællets biologi. En stor del af min tid er medgaaet til bearbeidelsen af materialet fra vinterundersøgelserne i 1899 og 1900. Det mangler endnu meget paa, at jeg er færdig dermed, men i indeværende aar haaber jeg at kunne levere det hele færdig til trykning. Manuskript fra medarbeidere begynder nu ogsaa at indløbe. I mai og juni foretog jeg en reise til Tyskland for at studere marine undersøgelsesmetoder, en stor del af tiden tilbragte jeg ved „die königliche biologische Anstalt auf Helgoland.“

Bergen d. 15de januar 1902.

O. Nordgaard.

SOMMERKURSET.

Det 8de sommerkursus ved Bergens museum tog sin begyndelse den 29de juli kl. 9 morgen, efterat deltagerne en halv time tidligere var mødt i museets vestibule, hvor kursets bestyrer efter en kort aabningstale foretog opraab af stipendiaterne.

Efter planen skulde der læses hver dag i tre uger, men da lokalet en dag var optaget til andet brug, blev en forelæsningsdag sløifet. Den benyttedes istedet til en geologisk ekskursion, hvortil blev leiet en dampbaad. Kurset sluttede den 17de august kl. 1.

Der afholdtes hver formiddag 4 foredrag efter følgende plan:

Kl. 9—10: Zoologi. Dyrerigets hovedgrupper. Bestyrer af biologisk station O. NORDGAARD.

Kl. 10—11: Astronomi. Overlærer ved teknisk skole A. HOEL.

Kl. 11—12: Grundprinciperne i sprogets udvikling. Professor HJALMAR FALK.

Kl. 12—1: Mineralogi og geologi. Stipendiat C. F. KOLDERUP.

Til de zoologiske foredrag var trykt et særskilt resumé. For geologiens vedkommende benyttedes som støtte for foredragene en bog af foredragsholderen: Petrografiens elementer, mens der ved de astronomiske foredrag henvistes til JOHANNESEN: Mathematisk geografi. Desuden blev trykt et hefte af foredragsholderen: Om bestemmelse af klokkeslet ved hjælp af solskive. Samtlige disse skrifter blev gratis uddelte til kursets deltagere.

Eftermiddagstimerne benyttedes til besøg i museets samlinger under veiledning af konservatorerne, ligesom ogsaa kunstindustrimuseet, fiskerimuseet, billedgalleriet, hanseatisk museum, akvariet og Haakonshallen besøgtes. Ved museumsbesøgene var deltagerne i regelen delt i to partier.

Timen 6—7 benyttedes de fleste dage til enkeltvise foredrag eller kortere rækker. Der afholdtes følgende foredrag:

Professor GERH. GRAN: Om HENRIK STEFFENS og hans betydning for den nordiske litteraturs udvikling. 4 foredrag.

Professor Gustafson: Stenalder, broncealder og jernalder. 5 foredrag.

Dr. Brunchorst: Om bakterier. Havets fritsvømmende planteliv. Vore tangarter. Formeringen hos moser, bregner og høiere planter. Ialt 5 foredrag.

Besøget ved eftermiddagsforedragene var meget stort og tilhørernes opmerksomhed usvækket. Jeg tror derfor, at disse foredrag bør bibeholdes ved senere kurser. Ved tidligere kurser er eftermiddagsforedrag af frygt for overlæsselse kun ganske enkeltvis bleven afholdt. Vælges disse foredrag saaledes, at rækkerne ikke bliver for sammenhængende og emnerne ikke for vanskelige, saa tror jeg, de har sin fuldt berettigede plads paa kursernes program.

Antallet af deltagere i dette aars kursus var omkring 96. Der var indtegnet 116 deltagere, men en del af disse mødte ikke, da de ikke erholdt stipendium. Stipendier var af departementet uddelt til 77 lærere og lærerinder. Af disse blev enkelte forhindret fra at fremmøde og de ledigblevne stipendier blev tildelt andre. Antallet af stipendiater blev derved forøget til 79; fordelt som følger:

Kristiania stift	5	stip.	à 60 kr.
Hamar stift	6	—	„ 70 „
Kristiansand stift	27	—	„ 45—55 kr.
Bergens stift	27	—	„ 30—45 „
Trondhjems stift	6	—	„ 50—60 „
Tromsø stift	8	—	„ 70—100 „

De stipendiater, som havde lange dampskibsreiser, var iaar uheldigt stillede, idet ingen dampskibe indrømmede moderation. Der turde være grund til at øge stipendierne for de nordlige distrikter endel og muligens afpasse størrelsen noget nøiere efter veilængden, end departementet synes at have gjort.

Efter anmodning fik næsten alle deltagere testimonium for deltagelse i kurset.

Samtlige foredrag afholdtes i museets foredragssal.

Udgifterne udgjorde foruden kr. 4000 til stipendier kr. 2837.02, hvoraf kr. 2400 dækkedes ved statens bidrag, resten ved kontingent og en fra forrige regnskab overtaget beholdning.

Bergen d. 19de august 1901.

Dr. J. Brunchorst.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

Foredrag afholdtes mellem 13de januar og 24de marts, begge dage incl. og fra 20de oktober til 15de december. I begge semestre holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal, et foredrag søndag formiddag kl. 12—1, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og kl. $^1/_2$7—$^1/_2$8, et tirsdag og et torsdag kl. $^1/_2$8—$^1/_2$9. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 50, i høstsemestret 43, tilsammen 93 mod 88 i forrige beretningsaar.

Det samlede tilhørerantal var følgende:

I vaarsemestret	6339,	gjennemsnitlig	pr.	foredrag	127
I høstsemestret	7922,	—	„	—	184
Tilsammen	14251	—	„	—	153

De tilsvarende tal forrige aar var 13502 og 153, saa det gjennemsnitlige tilhørerantal er uforandret.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret.

Cand. real. Kolderup:	Bergverksdriften i Norge (Kongsberg sølvverk; norske kobberverk; Sulitjelma og Røros; vore jernverk og guldforekomster)	4	foredrag
Bestyrer O. Nordgaard:	Om Nordhavet	1	—
— —	Spitsbergen og Jan Mayen.	1	—
Konrektor A. Høyer:	Norges natur og folk (Glommen og tilstødende vasdrag)	6	—
Dr. H. P. Lie:	Menneskets bygning og liv samt træk af sundhedslæren	11	—
Sogneprest Chr. Brun:	Om ortodoksi, pietisme og rationalisme	10	—

Adjunkt S. Høst:	Kulturhistoriske skildringer fra oldtiden (Ægypten; assyrierne og de lilleasiatiske folk; græske kulturforhold og privatliv; romerske kulturforhold og privatliv)	8	foredrag
Dr. H. Magnus:	Kina og kineserne	5	—
Konservator K. Visted:	Et uddøende kulturfolk	1	—
Dr. Brunchorst:	Havets planteverden	2	—
Konservator Schetelig:	Norge i tiden før vikingetogene	1	—
		50	foredrag

Høstsemestret.

Konservator Grieg:	Brygden og brygdefangsten	1	—
Dr. Berg:	Om Svartedauen	1	—
Direktør Bøgh:	Roms katakomber og de første kristne	3	—
Dr. H. Magnus:	Træk af den sociale udvikling i det 19de aarhundrede.	9	—
Konrektor Høyer:	Norges natur og folk (Hardangervidden; Bergensbanens fjeldovergang og østlige fortsættelse; Hallingdal; Numedal og Telemarken, Hardanger; Folgefonnen; Hordaland etc.)	9	—
Konservator Schetelig:	Norden i forhistorisk tid	8	—
Dr. Brunchorst:	Skildringer fra planteriget (Moser; bregner; naaletræerne og deres ved; græs og kornarter; palmer)	7	—
Cand. real. Kolderup:	Bergensfeltets geologi	2	—
Dr. Appelløf:	Beskyttelseslighed i dyreriget	1	—
—	Fra en reise i Nord-Afrika	1	—
Cand. real H. H. Gran:	Planternes bevægelser	1	—
		43	foredrag

Inventaret er bleven forøget med en hel del lysbilleder. Regnskabet viser en indtægt af kr. 4152.51, deraf entré kr. 416.50, bidrag af kommunen kr. 1500, af samlaget kr. 900, af staten kr. 1200. Udgifterne udgjør kr. 4122.68 foruden beholdning til næste regnskab, kr. 29.83.

Bergen d. 15de januar 1902.

Dr. J. Brunchorst.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade...		kr. 23500.00	
2.	Statens bidrag til antikvarisk konservator........................		„ 2000.00	kr. 25500.00
3.	Bibliothekfondets renter for1901........	kr. 5502.64		
	Restance fra fr. aar.	„ 481.25	kr. 5983.89	
	Af samlaget til bibliotheket......		„ 2000.00	„ 7983.89
	Af samlaget til nationaletnografiske gjenstande			„ 2000.00
4.	Bidrag af sparebanken......................			„ 9000.00
5.	a. Medlemskontingent	kr. 2537.00		
	÷ Restancer	„ 209.00	kr. 2328.00	
	b. Entré og katalogsalg		„ 352.10	
	c. Leie af foredragssalene		„ 2127.50	
	d. Refusion af legaterne etc.....		„ 1566.00	
	e. Renter og tilfældige indtægter vedk. fællesbudgettet		„ 1464.42	
	f. Indtægter vedk. naturhist. afdeling		„ 2026.36	
	g. — „ antikvarisk „		„ 1081.00	
	Laan i banken vedk. — „		„ 4786.54	
	h. Indtægter vedk. haven........		„ 317.90	„ 16049.82
			Lateris	kr. 60533.71

				Transport kr.	60533.71
6.	Ekstraordinær inventarkonto:				
	Gave Sundt	kr.	20000.00		
	Statens bidrag	„	10500.00		
	Underskud	„	620.63	„	31120.63
	Underskud til næste regnskab			„	5894.17
				kr.	97548.51

Udgift:

1.	Gager og lønninger:				
	Dr. Brunchorst	kr.	4800.00		
	„ Appelløf	„	3200.00		
	Konservator Grieg	„	2200.00		
	— Gustafson	„	154.16		
	Fru Brunchorst	„	1200.00		
	H. Bucher	„	400.00		
	Konservator Schetelig	„	2300.00		
	— Visted	„	1533.34		
	Frk. Tellefsen	„	720.00		
	„ Wingaard	„	300.00		
	„ Johnsen	„	210.00		
	„ Christensen	„	480.00		
	Wm. Dahl	„	1228.00		
	J. Ørdal	„	1228.00		
	O. Nielsen	„	907.30	kr.	20860.80
2.	Bibliothekets konto			„	8585.12
3.	Fællesudgifternes konto:				
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	2333.52		
	b. Opsyn i samlingen	„	416.70		
	c. Rengjøring	„	1118.29		
	d. Fragt, porto, telegrammer	„	910.84		
	e. Kontorrekvisita og tegnesager	„	448.09		
	f. Diverse udgifter	„	1102.16		
	do. do. ovf. fra byggekto	„	225.67		
	do. do. renter	„	167.83	„	6723.10
4.	Naturhistorisk afdeling:				
	a. Samlingen	kr.	5621.64		
	b. Haven	„	4770.39	„	10392.03
				Lateris kr.	46561.05

	Transport	kr.	46561.05
5.	Historisk-antikvarisk afdeling	„	13069.07
6.	Ekstraordinær inventarkto	„	31120.63
	Underskud fra fr. aar	„	6797.76
		kr.	97548.51

Kap. II. Legatmidler.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I kr. (28000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	1010.34		
	b. Renter	kr.	1520.84				
	÷ Administration ..	„	56.00	„	1464.84	kr.	2475.18
8.	Frieles legat no. II kr. (40000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	308.78		
	b. Renter	kr.	2216.81				
	÷ Administration ..	„	80.00	„	2136.21	„	2444.99
9.	Henr. Sundts legat no. I (50000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	496.78		
	b. Renter (cfr. 10 b)	kr.	1460.56				
	÷ Administration	„	100.00	„	1360.56	„	1857.34
10.	Henr. Sundts legat no. II:						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	11791.88		
	b. ½ del renter af Sundts legat no. II			„	1325.00		
	c. Renter af egen kapital........			„	634.61		
				kr.	13751.49		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat:						
	Renter af kr. 24000.00			kr.	1320.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat:						
	Renter af kr. 24000.00			kr.	1320.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat (40000.00)						
	a. Beholdning fra forr. aar			kr.	520.33		
	b. Renter...........	kr.	2303.83				
	÷ Administration .	„	80.00	„	2223.83		
				kr.	2744.16	kr.	6777.51

Transport			kr. 2744.16	kr. 6777.51
Renter fra forr. aar			„ 41.25	„ 2785.41
14. Konsul Børs' legat (50000.00):				
a. Beholdning fra forr. aar			kr. 339.72	
b. Renter		kr. 2760.09		
÷ Restance	kr. 275.00			
÷ Administration	„ 100.00	„ 375.00	„ 2385.09	„ 2724.81
15. Præmieobligationsfondet:				
Renter		kr. 26639.53		
do. fra forr. aar		„ 1100.00	kr. 27739.53	
÷ Administration			„ 1000.00	
			kr. 26739.53	
Renter tillagt 15*			„ 13490.91	
			kr. 13248.62	
Til dækkelse af underskud (privat bidrag)			„ 429.43	„ 13678.05
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
Beholdning fra forr. aar			kr. 24864.85	
Renter			„ 1177.05	
Tillagt renter af 15			„ 13490.91	
			kr. 39532.81	
				kr. 25965.78

Udgift:

7. Frieles legat no. I:		
a. Naturhist. tegninger	kr. 400.00	
b. Tilskud til aarbogen	„ 1400.00	
c. Beholdning	„ 675.18	kr. 2475.18
8. Frieles legat no. II:		
a. Tilskud til aarbogen	kr. 1030.00	
b. Stipendier	„ 500.00	
c. Beholdning	„ 914.99	„ 2444.99
Lateris		kr. 4920.17

			Transport	kr.	4920.17
9.	Henrik Sundts legat no. I:				
	a. Tilskud til aarbogen	kr.	1500.00		
	b. Beholdning	„	357.34	„	1857.34
10.	Henrik Sundts legat no. II:				
	Beholdning til næste regnskab	kr.	13751.49		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat:				
	Livrenter	„	1320.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat				
	Livrenter	„	1320.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
	a. Stipendier	„	1800.00		
	b. Beholdning	„	985.41	„	2785.41
14.	Konsul Børs' legat:				
	a. Tilskud til aarbogen	kr.	2411.84		
	b. Beholdning	„	312.97	„	2724.81
15.	Præmieobligationsfondet:				
	a. Underskud fra forr. aar	kr.	156.70		
	b. Kolderup	„	1600.00		
	c. Jørgensen	„	1000.00		
	d. Høye	„	1000.00		
	e. Meeresfauna, H. I (deraf honorar 500)	„	1379.81		
	f. Fjordundersøgelser og kemisk assistance	„	1594.42		
	g. Foredragskurser	„	100.08		
	h. Gran	„	2600.00		
	i. Christensen	„	3000.00		
	j. Sars Crustacea	„	1247.04	„	13678.05
15*.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr.	39532.81		
				kr.	25965.78

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16.	Biologisk station:		
	a. Statens bidrag	kr.	7200.00
	b. Pladsafgift	„	157.00
	Lateris	kr.	7357.00

	Transport	kr.	7357.00		
	c. Beholdning fra forr. aar for fiskeriundersøgelser	„	353.80		
	d. Underskud	„	566.31	kr.	8277.11
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Entré	kr.	1291.83		
	b. Bidrag af Det nyttige selskab	„	250.00		
	c. Gjæld	„	5342.22	„	6884.05
18.	Sommerkurset:				
	a. Beholdning fra forr. aar	kr.	278.75		
	b. Bidrag af staten	„	6400.00		
	c. Kontingent	„	231.00	„	6909.75
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Beholdning fra forr. aar	kr.	136.01		
	b. Bidrag af staten	„	1200.00		
	c. do. - kommunen	„	1500.00		
	d. do. - samlaget	„	900.00		
	e. Entré og billetsalg	„	416.50	„	4152.51
20.	Sars Crustacea:				
	Af præmieobligationsfondet	kr.	1247.04		
21.	Naturen:				
	Bidrag af staten			„	1000.00
				kr.	27223.42

Udgift:

16.	Biologisk station:				
	a. Underskud fra forr. aar	kr.	515.72		
	b. Gage, Nordgaard	„	2800.00		
	c. do., Glimme	„	1228.00		
	d. Reiseudgifter	„	617.95		
	e. Udgifter ved laboratoriet	„	3115.44	kr.	8277.11
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Gjæld fra forr. aar	kr.	4864.28		
	b. Renter af gjæld	„	296.80		
	c. Driftsudgifter	„	1722.97	„	6884.05
			Lateris	kr.	15161.16

		Transport	kr.	15161.16
18. Sommerkurset:				
a. Stipendier	kr.	4000.00		
b. Honorar	„	2000.00		
c. Undervisningsmaterial, trykning, lærebøger	„	481.75		
d. Lokale, elektricitet, renhold	„	255.00		
e. Assistance, kontrol, kontorudgifter	„	100.27		
f. Beholdning	„	72.73	„	6909.75
19. Foredrag for hvermand:				
a. Honorar	kr.	1850.00		
b. Lokale, gas, elektr., renhold	„	997.50		
c. Trykningsomkostninger, undervisningsmaterial	„	961.58		
d. Kontrol, assistance	„	313.60		
e. Beholdning	„	29.83	„	4152.51
20. Sars Crustacea:				
Underskud fra forr. aar	kr.	310.95		
Diverse udgifter	„	936.09		
	kr.	1247.04		
21. Tilskud til „Naturen“			„	1000.00
			kr.	27223.42

Kap. IV. Museets tilbygning.

Indtægt:

Gave konsul O. Johannessen	kr.	1000.00		
Ovf. kto. 3 f	„	225.67	kr.	1225.67

Udgift:

Underskud fra forr. aar	kr.	1225.67

Bergen d. 31te december 1901.
3die februar 1902.

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer.

— udnævnte af museets bestyrelse —

Brandt, C., bundtmager, Bergen.
Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Bergen.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Eide, Andr. A., papirhandler, Bergen.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Kindt, C., overlæge, Trondhjem.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbyes:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag.	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Andersen, Sebbe, kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, F. C., dispachør	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blytt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., bager	4

	Kr.
Bugge, Jens, kjøbmand	10
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, magistratssekretær	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
*Ege, C., bankdirektør	100
*Ege, frk. Kristine	100
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred	5
Ellerhusen, Joach.	5
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Eriksen, Hans, skibsf.	20
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., boghandler	20
Friele, Herm. B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Geelmuyden, Joh., direktør	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Halvorsen, Severin, kjøbmand	10
Hambro, skolebestyrer	4
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Harloff, H., ingeniør	20
Harmens, J. C., kjøbmand	4
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, N. Bøgh, sagfører	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Hermansen, stiftsarkivar	4
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, generalmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høegh, Chr., sen., kjøbmand	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10

	Kr.
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Jürg, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophie	20
Jenssen, Johan, farver	4
Johannesen, A. Wilh., direktør	10
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Herman, kontorchef	4
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Jürgensen, P., overlæge	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, K., advokat	4
Knudsen, P., snedker	10
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Karl	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr., kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Lahn, C., lærer	10
Larm, B., fotograf	4
Larsen, O. I., bankfuldmægtig	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20

	Kr.
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10
Meyer, W., cand. mag	6
Michelsen, Chr., sagfører	20
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohn, H., ingeniør	4
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh. Ludv., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Neumann, W., ingeniør	10
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nilsen, Helén, kjøbmand	5
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Nævdal, J. H., bygmester	15
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	4
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10

	Kr.
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stoltz, Rudolf, skibsmægler	5
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Fr., skibsmægler	25
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge	4
Arctander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10

	Kr.
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hansen, O., hoteleier, Lillehammer	4
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Knipowitsch, prof., St. Petersburg	10
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	4
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1902

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 5te mai 1903

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1903

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1902

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 5te mai 1903

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1903

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1902 35
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 41
Den biologiske station 55
Sommerkurset 57
Foredrag for hvermand 61
Regnskabsekstrakt 64
Medlemsfortegnelse 71

BESTYRELSENS BERETNING.

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1903, hvilken man herved fremlægger for generalforsamlingen.

I. Almindelige bemerkninger.

„Det er med stor glæde, jeg i denne beretning ser mig istand til at meddele, at den omordning af samlingerne, som bevirkedes ved opførelsen af de nye fløie, nu er at anse som afsluttet. Hvad der endnu staar igjen af ordningsarbeider, er ikke mere end der altid vil være i gang i et museum, som er i saapas sterk vekst som vort og af saa betydelig størrelse.

Indflytningen i de nye samlingsrum begyndte først for alvor i 1899 og har været forbundet med gjennemgaaende oppudsning af de gamle lokaler, med omarbeidelse og oppudsning af næsten alt inventar i samlingerne og med en fuldstændig omordning af det hele museum. Bortseet fra taarnsalen, hvor evertebratsamlingen — af væsentlig videnskabelig betydning, men af liden interesse for det store publikum — er opstillet, er der ikke et skab i museet, som ikke i disse aar har maattet omarbeides og forandres eller ialfald oppudses, og ikke en gjenstand, som ikke har maattet flyttes. Dette forklarer, at arbeidet med nyordningen har trukket saa længe ud, og det forklarer ogsaa de store udgifter, som disse aars arbeide har medført og som desværre har bragt regnskabet i en sørgelig tilstand, som ikke er blevet bedre derved, at samlagets bidrag er gaaet ned med 1500 kr., nu endog med 2500 kr.

Som et yderligere moment, der har trukket ordningsarbeiderne i langdrag, maa fremhæves, at de magasinerede samlinger, derunder den nationaletnografiske forenings, ved udflytningen fra magasinerne, hvor de i aarenes løb havde maattet stuves hen, viste sig at trænge ganske væsentlig mere plads, end man paa forhaand havde kunnet beregne. Særlig for den historisk-antikvariske afdeling viste de nye samlingsrum sig under arbeidet med opstillingen for smaa, saa større lokale maatte skaffes ved forandring af et kjælderrum, der oprindelig ikke var tænkt indrettet til samling. Til alle de andre vanskeligheder kom saa den omstændighed, at det gamle samlingsinventar ikke kunde ganske kasseres, men for en stor del var saa daarligt, at det maatte underkastes en grundig og uforholdsmæssig kostbar reparation, som maatte udføres i samlingsrummene.

Det har følgelig været ganske ekstraordinære vanskeligheder, man har havt at arbeide med i disse sidste aar, men ved midten af 1902 var dog samlingerne i alt væsentlig i orden og jeg kunde lade trykke en kortfattet „Veiviser for besøgende“ med planer over 1ste og 2den etage og angivelse af samtlige rums væsentligste indhold.

For samlingernes og bibliothekets tilvekst er redegjort i detalj i de efterfølgende beretninger. Indkjøbene til de forskjellige afdelinger har ikke været særdeles betydelige, idet en stor del af annuet har maattet anvendes til inventar og arbeider i samlingen; alligevel har tilveksten været ganske stor, idet der ved indsamling, bytte og gaver er indkommet meget. Af det zoologiske materiale, som er indsamlet ved Michael Sars' ekspeditioner er saaledes en større del overladt museet; fra hr. kapt. KROHN har man faaet en god samling etnografiske gjenstande, fra MR. SETON KARR en interessant kollektion af egyptiske stenredskaber; og endelig er afdøde bibliothekar J. B. HALVORSEN bogsamling bleven skjænket til museet af hr. grosserer NORDAHL i Stettin. Skjønt det nærmest vedkommer næste aarsberetning, skal jeg ogsaa nævne, at hr. FRIDTHJOF SUNDT stillede et større beløb til min disposition til indkjøb af etnogafiske gjenstande etc. under en reise til Ceylon, Indien og Egypten, som jeg tiltraadte i midten af november. Foruden etnografica har jeg for dette beløb erhvervet en del gode egyptiske oldsager til komplettering af den hidtil yderst tarvelige egyptiske samling.

Ved bygningen er i det forløbne aar foretaget forskjellige reparationsarbeider, særlig for at stanse lækager i taget og langs gesimserne. En del af taget er forsynet med ny pap istedetfor den i slutten af 60- aarene paalagte. Desuden er — ligesom vedligeholdsarbeiderne for kommunens regning — kjælderen under rotunden paa bygningens bagside indrettet til samlingsrum ved indsætning af større vinduer istedenfor de oprindelig anbragte smaa glugger og ved ombytning af hellegulvet med asfalt paa cementunderlag. Der blev ved denne forandring indvundet ca. 200 kv.m. samlingsrum, for størstedelen godt belyst, som blev overladt bygdesamlingen til udstillingsrum. Det er allerede helt optaget. Forbindelsen med det øvrige museum sker ved en trappe fra vestibulen.

Dette trapperum, som maa oplyses med gas ogsaa om dagen, og ligeledes trapperummet mellem 1ste og 2den etage, har maattet tages i brug til ophængning af kirkebilleder, væsentlig fra Mariakirken. Bortseet fra disse rum og fra vestibulen, som ogsaa er anvendt i udstillingsøiemed, udgjør det hele gulvareal i den gamle og den nye bygning, som er anvendt til udstillede samlinger 3200 kv.m., hvortil kommer 140 kv.m. udstillingsplads i „runehallen“. I enkelte rum er der endnu plads for samlingens tilvekst i endel aar, men andre er allerede nu helt fyldte og nogle overfyldte. Det vil derfor iaar, da den etnografiske samling faar en meget betydelig tilvekst, være nødvendig at tage i brug som samlingslokale et rum i 1ste etage, som var holdt i reserve. Dermed er imidlertid alt det rum i hele bygningen, som med rimelighed kan afsees til de udstillede samlinger, optaget, og det er derfor ikke nogen fjern fremtidsudsigt, at der maa tænkes paa udvidelse af lokalerne, enten gjennem yderlige forandringer i kjælderrummene, hvad der nok kan hjælpe for nogle aar, eller gjennem mere effektive foranstaltninger.

I denne forbindelse vil jeg ogsaa nævne, at et opvarmningsanlæg i museet mere og mere synes mig at være en nødvendighed. Det gjælder her selvfølgelig ikke saameget at gjøre samlingsrummene behageligere for de funktionærer, som har sit arbeide der, eller for publikum, skjønt ogsaa dette hensyn har sin betydning. Det er fugtigheden i rummene ved de ofte hurtige temperaturvekslinger i vinterens løb, som staar for mig som saa betænkelig, at jeg ikke kan undlade at gjøre opmerksom paa sagen. I visse slags veir slaar fugtigheden sig ned i saadan mængde, at vægge og gulve — for ikke at tale om vinduerne — blir ganske overvædede. Dette er bleven værre, efterat nybygningens store flader er kommen til, og det har, efter hvad der meddeles mig, vist sig værre end nogensinde i indeværende vinter. Der er ingen tvil om, at det i længden blir betænkeligt for gjenstandenes bevaring at lade dem henstaa i lokaler, som er uden opvarmning, og jeg har fundet det at være min pligt at gjøre opmerksom paa forholdet, som jeg ogsaa ved tidligere anledning har berørt.

Personalet har været det samme sam forrige aar, alene med den forandring at frk. E. Lund fra midten af februar ansattes som kontorist hos direktøren istedenfor frk. Tellefsen, der, som meddelt i forrige aarsberetning, var afgaaet ved døden.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været uforandret som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré 25 øre, ellers frit), om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag kl. 11—2. Besøget har andraget til 61139, det største man har havt i noget aar, siden paalidelig statistik blev indført, bortseet fra „udstillingsaaret“ 1898. I 1899 og 1900 var besøget lidet paa grund af samlingernes delvise lukning og i 1901 naaede antallet kun op til 59766.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	3229	(1901: 2735)
Februar	3287	(—„— 1697)
Marts	5574	(—„— 5775)
April	5556	(—„— 5249)
Mai	4725	(—„— 5235)
Juni	5682	(—„— 5851)
Juli	5123	(—„— 5648)
August	7854	(—„— 7279)
September	6095	(—„— 7739)
Oktober	5719	(—„— 4526)
November	5210	(—„— 4474)
December	3085	(—„— 3558)

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort[1])
1901	46166	10726	1316	1558
1902	46004	12415	1347	1373

---

[1]) Herunder sommerkursets deltagere.

I videnskabelige eller kunstneriske øiemed har samlingerne været benyttede af adskillige fremmede og norske. Prof. MOHRMAN og dr. EICHWEDE fra Hannover foretog i august studier i den middelalderske samling. Prof. VALDEMAR SCHMIDT, Kjøbenhavn, foretog en særskilt reise herop for at beskrive den i museet opbevarede mumiekiste. Prof. HAECKER, Stuttgart, dr. SHARP, London, prof. dr. GRAFF, Wien, dr. PUNNETT, Cambridge o. fl. a. har i adskillig udstrækning benyttet den zoologiske samling. Dr. FRITZ BURG, Hamburg, har studeret samlingen af runeindskrifter, dr. THURNWALD, Berlin, den etnologiske samling og endelig har træskjæreren hr. KINSERVIK og i november og december frk. KINSERVIK — ligesom flere andre — gjort udstrakt brug af bygdesamlingens gjenstande som motiver for træskjæring, rosemaling og teppevævning.

II. Forklaringer til regnskabet.

Det er en mening, man ofte har anledning til at høre udtalt i de senere aar, at museet nu maa være meget velstillet, idet det baade har faaet sin legatkapital sterkt øget ved forskjellige leiligheder og faaet 500000 kr. som sin andel af præmieobligationslaanets udbytte. Denne mening er yderst farlig, hvis den faar sætte sig fast hos de myndigheder og korporationer, som yder bidrag til museet, og jeg tillader mig derfor at gribe anledningen til i denne forbindelse at gjøre opmerksom paa, at den nævnte mening er ganske feilagtig. Det er selvfølgelig saa, at museets kapitalformue er betydelig øget og nu meget stor efter vore forholde, men anvendelsen af disse kapitalers renter er ved lov eller legatfundats begrænset paa en saadan maade, at intet kan anvendes til samlingernes eller bibliothekets forøgelse eller til lønning af konservatorer eller i det hele til udgifter ved museet som saadant. Det tilfælde kan derfor indtræffe og er i virkeligheden paa vei til at indtræffe, at museet sidder inde med betydelige midler til stipendier, publikationer og andre rent videnskabelige formaal, mens man er i den værste forlegenhed med alle de udgifter, som vedkommer museets drift og som gaar ind under kap. I i den medfølgende regnskabsekstrakt. Dette vil fremgaa med tilstrækkelig tydelighed af den følgende redegjørelse til regnskabets enkelte afsnit.

Kap. I. Samlingerne og bibliotheket.

De *indtægter,* som kan anvendes til museets drift, udgjøres af offentlige bidrag, renter af bibliothekfondet, medlemskontingent etc. Statens bidrag har været det samme som ifjor og er kommen til indtægt med kr. 26000, hvoraf kr. 24000 skal ekvivaleres ved bidrag tilveiebragte paa anden maade. Sparebankens bidrag er ligeledes uforandret, idet det trods gjentagne andragender ikke har lykkes at opnaa den ansøgte forhøielse fra 9000 kr. til 10000 kr. Derimod er samlagets tilskud til museet, som til andre institutioner, desværre gaaet ned, for museets vedkommende med kr. 1500, samtidig som rentefodens synkning har formindsket indtægterne af bibliothekfondet med ca. 500 kr.

Under post 5 er samlet forskjellige indtægter: medlemskontingent, leie af foredragssalene, refusion af legaterne for administration og tilfældige indtægter vedkommende samlingerne, væsentlig hvad der kommer ind ved salg af dubletter eller udrangerte ting. Da disse sidste indtægter har været betydelig mindre end ifjor, er indtægterne under denne post i det hele gaaet meget ned, skjønt medlemskontingenten, entré etc., leie og refusion af legaterne har givet omtrent samme indtægt som i 1901. De sidstnævnte poster a—d udgjør kr. 6209.14 mod kr. 6373.60 ifjor, mens den samlede indtægt under post 5 alene har beløbet sig til kr. 7637.96 mod kr. 11263.28 i foregaaende regnskab. Som indtægt ved salg af gjenstande fra den naturhistoriske afdeling var paaregnet et betydelig større beløb, end det har lykkedes at faa ind, idet salg af et par større gjenstande foreløbig har vist sig umuligt.[1])

De samlede indtægter vedkommende museets drift udgjør kr. 50145.36. I regnskabet kommer hertil et laan, optaget til indkjøb af nogle antikvariske gjenstande for nogle aar siden, paa vel 5000 kr. og et underskud paa kr. 13537.01, hvoraf dog kr. 6514.80 er overført fra forrige regnskab.

Udgifterne under samme kapitel er næsten paa alle poster større end paaregnet.

Lønningskontoen udgjør kr. 21470.00 mod kr. 20860.80 ifjor. Stigningen skriver sig fra, at præparant Dahls gage er forhøiet med kr. 200, mens endel andre poster, som ifjor delvis var ubesatte, er kommen til udgift med sine fulde beløb.

---

[1]) I begyndelsen af 1903 er indkommet ca. 500 kr., som egentlig vedkommer forrige regnskab.

Til bibliotheket er anvendt kr. 7065.31 mod kr. 8585.12 ifjor. En yderligere reduktion paa denne konto blir desværre nødvendig af hensyn til reduktionen af samlagets tilskud. Men en saadan reduktion kan vanskelig gjennemføres, uden at man maa indskrænke tidsskriftholdet, hvad der vil føles som er stor ulempe for det videnskabelige arbeide, der er knyttet til museet. I denne forbindelse maa jeg ogsaa pege paa, at bibliotheket nu helt fylder den sal, som blev indrettet til det i 1898. Den store Halvorsen'ske bogsamling har derfor endnu ikke kunnet opstilles. Den til bibliothekets udvidelse reserverede sal i 3die etage af nordre fløi maa derfor snarest mulig indredes.

Kontoen fællesudgifter, hvorunder indgaar en række af poster vedkommende museets almindelige drift, viser en betydelig stigning, som dog for en væsentlig del skriver sig fra renter af løbende laan til dækkelse af underskuddet. Til lys og brænde er medgaaet ca. 300 kr. mere end ifjor, til opsyn i samlingen 760 kr. mere. Denne sidste stigning var dog paaregnet og skriver sig fra, at det hele museum ifjor holdtes aabent og at de udvidede samlingslokaler trænger betydelig mere opsyn, end man tidligere anvendte. Foruden vagtmesterne udgjøres opsynet i samlingerne om hverdagen af tre, om søndagen af fem mand, foruden en mand i plantehuset og om eftermiddagen en i haven. Nogen indskrænkning i dette anser jeg utilraadelig. Til renhold er medgaaet ca. 250 kr. mindre end ifjor, til fragt, porto etc. ca. 100 kr. mere, til kontorudgifter det samme beløb og til diverse kr. 300 mere, hvad der skriver sig fra, at udgifterne ved museets repræsentation ved Abeljubilæet er opført her. Det, som bevirker den væsentlige stigning paa kontoen fællesudgifter er, ved siden af den øgede og uundgaaelige merudgift til opsyn, det beløb paa kr. 826.81, som er medgaaet til forrentning af de løbende laan til dækkelse af underskuddet.'

Til den naturhistoriske samling er medgaaet kr. 6022.60, hvad der er ca. 400 kr. mere end i forrige regnskab og 2000 kr. mere end budgetteret. Hele dette beløb havde man haabet at faa dækket ved salg af nogle meget værdifulde dubletter, men desværre har dette salg hidtil ikke kunnet istandbringes og beløbet maa følgelig komme til afdrag i afdelingens annuum for 1903. Der er i aarets løb indkommet et par store gjenstande her fra kysten (brygde og klumpfisk), hvis erhvervelse kostede adskilligt og som især bevirkede meget store arbeidsudgifter. Disse og istandbringelsen af den systematiske oversigtssamling af hvirvelløse dyr er det fornemmelig, som har foranlediget overskridelsen.

Til haven (incl. plantehuset) er medgaaet kr. 4537.32, hvad der er ca. 200 kr. mindre end ifjor. Et beløb paa kr. 4500 er vistnok det mindste, for hvilket haven og plantehuset i længden kan drives. De væsentligste udgiftsposter er koks og arbeidsløn.

Til den historisk antikvariske afdeling var budgetteret kr. 7000, idet der fra det ordinære annuum paa 8000 kr. fragik en overskridelse fra 1901 paa 1000 kr. Afdelingen har anvendt kr. 9029.94, og ogsaa her maa altsaa en overskridelse paa kr. 2000 gaa over paa næste aars budget. Indtil denne er dækket vil det være nødvendigt at indskrænke udgifterne til det absolut nødvendige. Foruden ved udgifterne til indredning og inventar er overskridelsen bevirket derved, at man har maattet betale gjæld fra tidligere aar til et beløb af over 1000 kr., deriblandt 600 kr., som vedkom den nationaletnografiske forening og i sin tid blev overtaget af museet sammen med foreningens samlinger. Sin løse gjæld fra tidligere aar har afdelingen nu betalt, saa den alene skylder til kreditbanken ca. 5000 kr., som maatte laanes til indkjøb af endel sølvgjenstande, som man for nogle aar siden fandt at maatte erhverve.

Udgifterne til inventar har i de sidste aar været ført paa en særskilt inventarkonto, som pr. $^1/_1$ 02 viste en overskridelse paa kr. 620 udover det i dette øiemed tilveiebragte beløb. Paa denne konto er ført endel udgifter til arbeide og materialer, som vedkom 1901, men for hvilke regninger først indløb i 1902. Kontoen er derved steget til kr. 1542.78, udenat det har lykkedes, saaledes som paaregnet, at faa beløbet dækket ved private bidrag. Alle udgifter til inventar, anskaffet i 1902, er ført paa de respektive afdelinger og kontoen saaledes afsluttet. Det vilde være ønskeligt at have en særskilt inventarkonto, men den økonomiske stilling forbyder indtil videre dette.

De samlede udgifter paa dette aars regnskab, bortseet fra underskuddene fra ifjor, udgjør kr. 57413.99. Differencen mellem dette beløb og den virkelige indtægt kr. 50145.30 udgjør kr. 7268.63, med hvilket beløb regnskabet er gaaet tilbage i aarets løb.

Ved aarets begyndelse stillede regnskabets balance sig saaledes:

Underskud fra 1901	kr.	5894.17
— paa inventarkonto	„	620.63
Den antikvariske afdelings gjæld	„	4786.54
	kr.	11301.34

Ved regnskabets afslutning var derimod stillingen følgende:

Underskud (incl. inventarkonto)	kr.	13537.01
Den antikvariske afdelings gjæld...	„	5032.96
	kr.	18569.97

Det bemerkes, at den antikvariske afdelings gjæld skal betales af afdelingens faste aarsbevilgning og saaledes ikke vedkommer regnskabet i det hele. Alligevel er den økonomiske stilling saa trykket som vel mulig og den mest vidtgaaende indskrænkning i udgifterne vil være nødvendig i de nærmeste aar.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliotheksfondet, kr. 100000, hvis renter kommer til indtægt under kap. I i regnskabet, eiede museet pr. 1ste januar 1902 følgende kapitaler:

Frieles legat no. I	kr.	28000.00
— „ - II	„	40000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50000.00
— „ - II	„	13751.49
F. Danielssen og A. Larsens legat	„	24000.00
F. Hansen og H. Danielssens legat	„	24000.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50000.00
Præmieobligationsfondet	„	500000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	39532.81
	kr.	809284.30

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende beløb:				
F. Hansen og H. Danielssens legat.	kr.	556.00		
Henrik Sundts legat no. II	„	1920.68		
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	14435.90	kr.	16912.58
Pr. 31te december 1902 udgjør saaledes den samlede kapitalformue			kr.	826196.88

For et af C. Sundt oprettet legat paa kr. 175000, der skal bære navn af „C. Sundts fond til en videnskabelig lærestol ved den vordende høiskole i Bergen“ er fundats vedtaget og indsendt til regjeringen til erhvervelse af kgl. konfirmation.

De til videnskabelige øiemed disponible indtægter — inclusive beholdninger fra forrige aar — udgjør kr. 23765.96, eller ca. 2300 kr. mindre end forrige aar. Nedgangen skriver sig fra rentefodens synkning. Fra dette beløb gaar de til regnskabet for 1903 overførte beholdninger med tilsammen kr. 2836.62, hvorefter det anvendte beløb andrager til kr. 20821.34 mod kr. 22719.89 forrige aar.

Udgifternes fordeling paa de forskjellige legater og fonds fremgaar af regnskabet, men den følgende sammenstilling kan tjene til oversigt over anvendelsesmaaden i det hele:

I.	Publikationer:		
	Udgifter vedkommende aarbogen	kr.	6404.68
	SARS: Crustacea	„	1627.37
		kr.	8032.01
II.	Stipendier til videnskabelige reiser	„	2583.96
III.	Aarsstipendier	„	9200.00
IV.	Hydrografisk-biologiske undersøgelser i Bergensfjorden	„	785.15
V.	Foredragskurser (rest paa honorar vedk. 1901)	„	220.00
		kr.	20821.34

Forøvrigt henvises for dette kapitels vedkommende til, hvad der er anført under afsnit IV. Den nærmere forklaring til regnskabets kap. III „Særformaal under museets administration“ findes ligeledes nedenfor.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. BRUNCHORST.

Bibliotheket er i 1903 bleven forøget med 1119 bind større verker, 255 dissertatser og særtryk samt 112 kartblade og tegninger fordelt paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	306	73	195	574
Ved kjøb	80	30	1	111
	386	103	196	685

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Bøger.				
Ved gave eller bytte	131	84	51	266
Ved kjøb	80	75	11	166
	211	159	62	432
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	232	12	10	254
Ved kjøb	1	—	—	1
	233	12	10	255

Desuden fortsattes subskriptionen paa 84 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 44 falder paa den naturhistoriske og 40 paa den hist. antikv. afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 223, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 62 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den foreløbige optælling af bibliothekets bøger, som foretoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1902 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.	6205	1879	3151	11235
Særskilte verker	4563	3914	1605	10082
Dissertatser og separataftryk.	4390	648	122	5160
	15158	6441	4878	26477

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger, saa det samlede bindantal beløber sig til ca. 27300.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 6:

1. Institut botanique. Bruxelles.
2. Museum královstoi Ceského. Prag.
3. Madras Government Museum. Madras.
4. University of Montana. Missoula. Mont.
5. Nassauischer Verein für Naturkunde. Wiesbaden.
6. The Quekett Microscopical Club. London.

Frk. TIDEMAND har ogsaa iaar velvilligen assisteret i bibliotheket, hvorfor man herved bringer hende museets erkjendtlige tak. Hr. overlærer SCHNEIDER, Skien, har ogsaa iaar under nogle ugers ophold i Bergen fortsat gjennemgaaelsen af manuskriptsamlingen og afsluttet katalogiseringen af samme.

IV. Den naturhistoriske samling.

Af afdelingens annuum er som sedvanlig en væsentlig del medgaaet til udgifter ved verkstedet og laboratoriet, anskaffelse af samlingsglasser og spiritus. Foruden af konservatorerne har laboratorierne været benyttede af hr. HERM. FRIELE til zoologiske undersøgelser og af hr. HØYE til undersøgelser over klipfiskesoppen.

Foruden de nedenfor nævnte gaver af gjenstande skal nævnes, at d'hrr. FRIELE og LOTHE har skjænket museet et udmerket og godt udstyret mikroskop af CARL ZEISS i Jena.

Angaaende arbeiderne ved samlingen og de indkomne gaver henvises til de nedenfor indtagne beretninger.

I. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: JAMES A. GRIEG.

Efterat i 1901 den udenlandske fiskesamling var bleven katalogiseret, udtoges af denne en liden typesamling, der udstilledes i sal no. 11. Opstillingen er dog kun midlertidig, før samlingen endelig kan ordnes, maa der foretages ombygning af de til samlingen bestemte skabe. Ligeledes skal der saavel til den systematiske fiskesamling som til reptil- og batrachiesamlingen anskaffes firkantede glas, hvad budgetmæssige hensyn hidtil ikke har tilladt. Den øvrige del af den udenlandske fiskesamling er bleven ordnet og opstillet i det ene rum i kjælderen, hvor tidligere mineralsamlingen var udstillet. I det andet rum er den magasinerede del af den norske fiskesamling bleven opstillet i systematisk orden.

Den for publikum tilgjængelige del af den norske fiskesamling er kompletteret med flere arter, som tidligere ikke fandtes repræsenterede. Ligeledes er der udstillet en serie udviklingsstadier af nogle af vore madnyttige fiske saasom ørret og røie fra Kallandsvandet, saaat denne samling nu giver et temmelig fyldigt billede af Norges fiskefauna. Der er endvidere udstillet en gibsafstøbning af mundhulen hos brygden.

Til norske reptilier og batrachier, som tidligere var indlemmet i den systematiske samling, er der anskaffet en liden monter, som anbragtes i sal no. 7. Til et havørnrede er der ligeledes forarbeidet en monter.

De i forrige aarsberetning omtalte afstøbninger af den ved Rugsund i Nordfjord strandede eindommelige sortbugede spidshval (*mesoploden* sp.[1]) er ophængt i den systematiske hvalsamling (sal no. 16). I samme rum er der endvidere opstillet to afstøbninger af hovedet hos vaagehvalen, den ene med aabent gab visende barderne og tungen. En serie renkranier visende hornenes udvikling hos tamrenen fra den 14 dage gamle kalv til den 10 aar gamle simle er ophængt ved opgangen til mineralsamlingen (sal no. 15).

Af de i aarets løb indkomne naturalier maa særlig fremhæves:

Moskusokse *(ovibos moschatus)* og polarulv *(canis occidentalis var. albus)* fra Ellesmereland, gave fra Frampekspeditionens rederi.

Ung ringsæl *(phoca foetida)* fra Hjeltefjorden. Denne art er ikke tidligere iagttaget ved vor vestkyst.

Ung russekobbe *(phoca grønlandica)* fra Rødø, Nordland.

Rede med eg og den ene af forældrene, hannen, af havørn (*haliaëtus albicilla*) fra Rødø, Nordland.

Lysfarvet varietet af solsort (*turdus merula)* fra Bergen.

Skovskrike *(garrulus glandarius)* fra Etne, Søndhordland.

Lysfarvet varietet af lirype *(lagopus lagopus)* fra Granvin, Hardanger.

Lirype med fødderne angrebne af fodfnatmidden *(sarcoptes mutans)*, saakaldt „kalkben".

Gammel fugl, unge og eg af elfenbensmaagen *(larus eburneus)* fra Abelsø, Ishavet.

Kløfthalet stormsvale *(procellaria leucorrhoa)* for Korsfjorden (Ny for samlingen).

En samling fugleskind fra Pasvik, Sydvaranger.

---

[1]) Hvalen vil blive nærmere beskrevet i museets aarbog for 1903.

Havaborre *(morone labrax)* fra Hjeltefjorden.

Ansjovis *(engraulis enchrasicholus)* fundet i et parti smaasild fra Hjeltefjorden.

En 21 kilo svær laks *(salmo salar)* af den for Aarøelven, Sogn typiske robuste, høiryggede form.

Klumpfisk *(orthagoriscus mola)* fra Fedje. Eksemplaret, som er 270 cm. langt og maaler 312 cm. mellem spidserne af rygfin og gatfin, er det største hidtil kjendte norske eksemplar af denne art og overhovedet et af de største, som findes i nogen naturhistorisk samling.

Rævehai *(alopecias vulpes)* fra Solsvik. Eksemplaret blev senere afgivet til kgl. norske videnskabers selskab i Trondhjem.

En 842 cm. lang brygde *(cetorhinus maximus)* fanget i kilenot ved Glæsvær[1]).

Naturalier har været udlaant til professor Collett, Kristiania, og dr. Jensen, Kjøbenhavn.

Konservator var i aarets to første maaneder fraværende med permission paa en studiereise til Tyskland og Danmark, hvorunder besøgtes museerne i Kjøbenhavn, Hamburg, Altona, Bonn, Frankfurt, Karlsruhe, Stuttgart, Nürnberg og München. I august foretoges med stipendium fra museet zoologiske undersøgelser og indsamlinger i Sognefjorden ved Vik.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. A. Appellöf.

Den i tidligere indberetninger omtalte systematiske læresamling er nu færdig, idet insektsamlingen i aarets løb er blevet opstillet. Konservator har forfattet og opsat beskrivende etiketter til den hele samling. Disse indeholder dels korte beskrivelser af det mest karakteristiske i de forskjellige dyregruppers bygning, dels kortfattede notiser over mere bemerkelsesværdige arters levemaade. Specielt gjælder det sidstnævnte insekterne, hvor oplysninger i denne henseende er vedføiede de fleste udstillede arter.

Forleden sommer havde konservator anledning til, med stipendium fra museet, at deltage i „Michael Sars"s togter i Nordhavet. Under en tid af omtrent 2½ maaned foretoges talrige undersøgelser med trawl og skrabe dels paa vore kystbanker, dels i Nordhavets kolde area og paa bankerne nord for Shetland, ved Færøerne og Island. Herved gjordes, takket være de udmerkede apparater ombord paa „Michael Sars“, en rig høst af fiske og evertebrater. Af speciel interesse var undersøgelserne af Atlanterhavets dybere partier syd for de undersøiske rygge og plataaer, som strækker sig mellem Shetland—Færøerne—Island. Faunaen er her fuldstændig forskjellig fra den, som optræder i dybet nord for disse (nordhavets kolde area) og fremviste i store mængder eiendommelige typer af echinider (repræsentanter af fam. *echinothuridæ*), dybhavsholoturier *(læmogone sp.)*, cephalopoder *(opisthoteuthis)*, forskjellige arter crustaceer etc. og en særdeles rig fiskefauna. De fleste her fundne former findes tidligere ikke repræsenterede i museets samlinger. De indsamlede evertebrater opbevares foreløbig paa museet og henvises angaaende dispositionen af samlingerne og deres bearbeidelse til foregaaende aars indberetning.

---

[1]) Ved Stolmen blev endnu en brygde, en ca. 9 m. lang han, fanget i kilenot, den blev dog ikke tilvaretagen.

Foruden ovennævnte arbeider ved den systematiske læresamling har konservator været beskjæftiget med bestemmelse af material (echinodermer, dekapode crustaceer, annelider) fra „Michael Sars“s tidligere togter. En del grupper er overleverede andre forskere til bearbeidelse, saaledes hydroider og ascidier til bearbeidelse paa det zootomiske institut i Kristiania under frk. Bonnevies ledelse, aktinier til dr. Carlgren, Stockholm og en del dekapode krustaceer til dr. H. J. Hansen, Kjøbenhavns museum.

Fra frk. E. Arnesen, Kristiania, har museet faaet tilbagesendt spongier fra Bergensfjordene (se indberetn. for 1900), som af hende er blevet bearbeidede og bestemte. En fortegnelse over de i Bergens omegn fundne kiselspongier vil blive offentliggjort i „Meeresfauna von Bergen“.

Bestyrer Nordgaard har bearbeidet de fra Bergensfjordene og andre steder paa Norges vestkyst indsamlede bryozoer og en afhandling herover vil foreligge færdigtrykt i 2det hefte af „Meeresfauna von Bergen.“

I aarets løb har hr. Herman Friele bearbeidet dels af ham selv gjorte indsamlinger af nudibranchier, dels museets ældre materiale af denne dyregruppe.

Som tilfældig assistent ved afdelingen har frk. Petra Gullaksen tjenstgjort og har derved været beskjæftiget med at ordne og omlægge det righoldige magasinerede materiale.

For videnskabelige undersøgelser har foruden ovennævnte samlinger, material været sendt til prof. Skorikov, Mus. Zool. Acad. Imper., Petersburg (tilbagesendt).

Blandt indkomne gjenstande skal forøvrigt nævnes:

En samling insekter fra Mexico og Algier, gave fra hr. agent H. Bang, Bergen.

En landkrabbe *(gecarcinus lateralis)* fra Barthelemy og en ferskvandskrabbe *(telphusa nilotica)* fra Nilen, fra Riksmuseum, Stockholm (bytte).

Et ekspl. af *brisinga endecacnemos* fra Herløfjord (kjøb).

Foruden ovennævnte fravær for deltagelse i „Michael Sars"s togter har konservator været permitteret i 3 uger i anledning undersøgelser over hummeren.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. Brunchorst.

Herbariet er forøget med følgende samlinger:

1.	Norske phanerogamer og karkryptogamer væsentlig fra Voss, indsamlet af hr. cand. filos. Selland............	280	eksp.
2.	Norske moser fra Voss og Hardanger, indsamlede af hr. inspektør B. Kaalaas.................. deriblandt en for Norge ny art, *Pseudoleskea rigescens* og flere sjeldne arter.	436	—
3.	Parasitsop, svenske, fra hr. Tycho Westergren, Stockholm (bytte)...........................	30	—
4.	Lichenes exsiccati norvegiæ, indsamlede og bestemte af hr. Johan Havaas no. 81—150[1])............	70	—
5.	Norske moser, indsamlede ved hr. Havaas.......	50	—
		866	eksp.

Den Sellandske samling er i sin helhed indlemmet i det norske karplanteherbarium. Præpareringen og opklæbningen af planter til det almindelige herbarium har været fortsat og vil iaar kunne afsluttes for det hidtil indkomne materiales vedkommende.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. Brunchorst.

Noget større arbeide er i aarets løb ikke foretaget i haven, hvis annuum for den overveiende del medgaar til almindelige drifts- og arbeidsudgifter og til koks i plantehuset. En ny drivbænk er dog anlagt, og til supplering af plantehusets bestand kjøbtes fra Tyskland en samling cacteer og endel andre planter.

---

[1]) Af dette exsiccatverk, som udgives med bidrag af museet, er ialt modtaget 5 eksp., hvoraf det ene er afgivet til universitetet, mens de andre vil blive byttede bort til andre samlinger.

Forskjellige gaver af planter er indkomne, saaledes som det fremgaar af gavefortegnelsen. Besøget i haven og plantehuset har især om søndagen været meget godt.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Cand. real. Carl Fred. Kolderup.

Mineralsamlingen er i indeværende aar væsentlig øget ved norske ertsprøver, der enten er indkomne som gaver fra folk, der har søgt museets raad angaaende ertsforekomster, eller ogsaa ved konservators reiser. En mindre samling mineraler fra Schweitz har museet modtaget fra hr. kemiker Ingebrigtsen.

En ulige betydeligere forøgelse har bergartsamlingen faaet. Fra mineralhandler, dr. Krantz i Bonn er indkjøbt en udmerket typesamling, ordnet efter Rosenbuschs system og indeholdende 336 smukt formatiserte haandstykker med tilhørende præparater. Paa sommerreiserne er af konservator indsamlet en ganske betydelig samling bergarter fra Finland, Sverige og Telemarken, ligesom han ogsaa fra vaarens og høstens ekskursioner har medbragt endel bergartmateriale fra Samnanger, Indre Sogn, Alværsund og Haugesundstrakten. Hr. tekniker Haagensen har skjænket endel bergarter fra trakterne syd for Nordaasvandet ved Bergen. Endvidere er modtaget ca. 30 bergarter fra Helgeland fra hr. Havnø, ca. 20 bergarter fra Gloppen og Florø fra hr. lærer Aasebø, 8 bergarter fra Fitjar fra hr. lærer Lillebø og 5 bergarter fra Tysnæs fra hr. tekniker Tveit. I anledning den askeblandede nedbør i aarets første maaneder modtog samlingen gjennem konservator fra professor Ussing i Kjøbenhavn endel askeprøver fra forskjellige islandske vulkaner. Man har herved for eventuelle fremtidige askefald faaet et brugbart sammenligningsmateriale. Gjennem bytteforbindelser med professorerne Cushing og Adams har endvidere bergartsamlingen faaet endel typiske prøver af amorthositer og beslegtede bergarter fra de bekjendte forekomster i De forenede stater og Canada. Sammen med konservators indsamlinger fra lignende vestnorske forekomster er der herved skaffet en efter vore forhold omfattende samling af disse interessante bergarter. Samlingen af teknisk vigtige bergarter har faaet en smuk forøgelse ved et fuldstændigt udvalg af skiferprøver fra Voss skiferbrud, skjænket af bruddets disponent hr. Carl Christensen. Preparatsamlingen tæller nu efter den sidste forøgelse 625 tyndslebne præparater.

Ogsaa fossilsamlingen har iaar faaet en særdeles værdifuld forøgelse, idet musebestyrelsens medlem, hr. kjøbmand Herman Friele B. S. har foræret museet sine samlinger af skjæl fra forskjellige norske lerforekomster, en større samling tertiærfossiler fra Oxford og endel fossiler fra Island. De førstnævnte samlinger vil paa grund af sine nøiagtige bestemmelser være af stor betydning som sammenligningsmateriale ved bestemmelserne af senere indkommende materiale. Fra hr. herredskasserer Øvrebø har museet modtaget endel skjæl og to brudstykker af hjortehorn fra Karmøens lerlag. Endvidere har tekniker Haagensen og konservator foretaget endel skjælindsamlinger inden Bergens byomraade.

I hovedsamlingen er foretaget endel omordninger, saaledes er den gamle og ufuldstændige typesamling af bergarter magasineret i skufferne for at give plads for den nye, der allerede i mai var udstillet og etiketteret. Endvidere er største delen af de i skufferne liggende mineraler nærmere undersøgte, og endel af dem er blevne udstillet i pulterne.

Som i tidligere aar har der ogsaa iaar været talrige forespørgsler om ertsforekomster at besvare, og et par foreløbige befaringer har været foretagne.

I studieøiemed har samlingerne, specielt den for to aar siden indrettede øvelsessamling i forværelset til mineralsamlingens kontor, været benyttet af 14 teknikere og lærere. Tekniker Haagensen, der har viet samlingen et mere indgaaende studium, har herunder velvilligt paataget sig endel omordning af hovedsamlingen under konservators ledelse.

Angaaende det videnskabelige arbeide ved afdelingen kan der meddeles, at jordskjælvsundersøgelserne er foregaaet efter den tidligere plan. Det i aarets løb indsamlede materiale er bearbeidet og udgivet i indeværende aars aarbog under titelen: „Jordskjælv i Norge i 1902.“ Ved aarets begyndelse udkom „Erdbeben und Erdbebenforschung in Norwegen im 19ten Jahrhundert“, der var skrevet i anledning den første internationale seismologiske kongres. hvor konservator var anmodet om at holde foredrag over dette emne. Ved naturforskermødet i Helsingfors holdt konservator foredrag om eruptiverne i Bergensfeltet. Dette foredrag vil udkomme i tysk resumé. I museets aarbog er offentliggjort petrografiske studier over bergarterne i Bergens omegn (Hans Reusch og Carl Fred. Kol-

DERUP: „Fjeldbygningen og bergarterne ved Bergen"). Endvidere er bearbeidelsen af labradorstenene og beslegtede bergarter i Bergensfeltet afsluttet. Resultaterne af disse undersøgelser vil offentliggjøres i museets aarbog for 1903 under titelen „Die Labradorfelse des westlichen Norwegens II".

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. SCHETELIG.

Antiksamlingen har i aarets løb kun modtat én nævneværdig forøgelse, nemlig en god samling ægyptiske flintsager, skjænket til museet af hr. SETON KARR; samlingen er nu udstillet i en særskilt montre i antiksamlingens rum.

Den norske forhistoriske samling var ved aarets begyndelse lukket i sin helhed, idet det blev fundet nødvendigt at omordne ogsaa de tidligere tidsrums oldsager, før endelig vikingetiden kunde flyttes ind i det dertil reserverede rum i nordre fløi. Ved den nye opstilling blev for første gang i dette museum gjennemført en strengt kronologisk rækkefølge, saaledes at man fra indgangen ved vestibulen begynder med den ældste tid og stadig gaar fra en ældre til en yngre periode. Den hele samling er efter opstillingen forsynet med nye etiketter. — Med hensyn til udstillingsskaber kunde man med nogle forandringer og udvidelser beholde det gamle materiale; i de gamle rum blev af nyt i det hele kun anskaffet to skjærmskab som udstillingsplads for karter og tegninger, samt en gulvpult for smaaflinter fra Jæderens bopladse, og en særlig solid konstrueret montre til vore guldfund fra ældre jernalder. — For det sidste rum, vikingetiden, blev der bygget vægskabe væsentlig af samme form og udstyr som de ældre, men noget større end disse; videre en gulvmontre, hvis pult gir plads for en typesamling af smykker og mindre kvindelige redskaber, mens nederdelen indeholder resterne af det bekjendte skib fra Gunnarshaug paa Karmøen. — Vikingetiden var ved aarets slutning endnu ikke i sin helhed monteret, men salen havde dog været aaben for publikum hele sommeren og høsten. Takket være den forbedrede magasinplads, kan der nu vindes et langt bedre overblik end tidligere, ikke alene over de udstillede, men ogsaa over de magasinerede fund og oldsager. For de sidstes vedkommende maa det dog nævnes, at en betydelig mængde — væsentlig størsteparten af de i den senere del af 1890-aarene indkomne oldsager — fremdeles henligger uden at være katalogiseret, samt at den hele samling paa mange punkter trænger en fornyet revision, før den kan siges at være i en tilfredsstillende forfatning. Man kan haabe, at disse ting vil være bragt i orden, antagelig efter ca. 3 aars fortsat arbeide. — Der er ogsaa et andet forhold, hvori der uafviselig kræves en energisk indgriben, nemlig med hensyn til oldsagernes præparering. Dette arbeide har i de senere aar været meget forsømt, væsentlig paa grund af mangel paa arbeidshjælp og et passende dertil indrettet rum. Det maa bestemt fremhæves, at hvis der ikke heri snart kan ske en forandring, vil en stor del af de jordfundne jernsager trues med ødelæggelse. Dog er det for tiden vistnok umuligt at bestride udgifterne dertil af samlingens ordinære anunum.

Samlingens tilvekst vil fremgaa af den i aarbogen trykte tilvekstfortegnelse; angaaende gaver henvises ligeledes til denne og den særlige fortegnelse i aarsberetningen.

I middelaldersamlingen er der foretat en mindre omflytning, hvorved der uden skade for denne samling blev indvundet et noget større rum for de efterreformatoriske kirkesager. Det meste arbeide i middealdersamlingen har ellers været anvendt paa at gjennemføre en saavidt mulig fuldstændig etikettering; dette arbeide kan nu ansees for væsentlig afsluttet. Samlingen har i aarets løb ikke modtat nogen væsentlig forøgelse.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I myntsamlingen har arbeidet hvilet, naar undtages, at endel nyerhvervelser er indordnet i samlingen. Af samlingens tilvekst kan særlig nævnes en række danske borgerkrigsmynter, erhvervet ved bytte med en dansk myntsamler; et par større norske medaljer, nemlig udstillingsmedaljer fra Drammen 1901 og et afpræg i sølv af den norske Nobelmedalje, begge modtat som gave henholdsvis fra udstillingskomiteen og stortingets nobelkomite. Af gaver fra private kan fremhæves en række værdifulde mynter fra hr. skibsfører P. Schlyder, Bergen og en sjelden privat pengeseddel fra begyndelsen af det 19de aarh. indkommet gjennem hr. Herm. Friele, B. S.

Myntsamlingen har i dette aar mistet en af sine bedste støtter ved hr. kjøbm. A. Eides død. Han havde i en aarrække nedlagt et betydeligt arbeide ved myntsamlingens ordning og katalogisering. Den sidste omarbeidelse af katalogen, som han efterlod ufuldendt, er der foreløbig ikke udsigt til at faa fuldført.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I denne afdelings lokale var tidligere foreløbig opstillet en del nyere sager, særlig malerier fra Mariakirken i Bergen. Da dette var fjernet i løbet af vaaren (se i det følg. ang. nyere kirkesager), blev rummet saaledes istandsat, at hele vaabensamlingen kunde bringes ind og gjøres tilgjængelig før sommeren.

Det viste sig imidlertid, at samlingen af vaaben fra slutningen af 18de og hele 19de aarh. var saa ufuldstændig, at den ikke godt kunde opstilles, før den væsentlig var kompletteret. Man henvendte sig derfor til armédepartementet med et andragende om at maatte faa adgang til at fuldstændiggjøre museets vaabensamling for disse tidsrums vedkommende ved et udvalg af militæretatens forraad. Herpaa indløb et imødekommende svar, og senere er der fra hovedarsenalet i Kristiania som gave tilstillet museet 40 stykker ældre og nyere armévaaben. Ved aarets slutning blev de nødvendige udstillingsskabe anskaffet, og den hele samling kan nu præsenteres i en mere tilfredsstillende skikkelse.

Som nævnt i den foregaaende aarsberetning bevares i museet 8 gamle militære faner som depositum fra den bergenske distriktskommando. De fleste har tilhørt de bergenhusiske regimenter. Flere af dem er nu udstillet i vestibulen (alle renset og repareret i Berlin) og en i vaabensamlingen. De to sidste, som ikke egner sig til udstilling, er indpakket og magasineret.

4. Den norske kulturhistoriske samling fra tiden efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

Kirkesamlingen efter reformationen er helt omordnet, idet alt inventar fra Tyskekirken er udskilt og ophængt dels i opgangen til anden etage, dels i nedgangen til kjælderen; i det fra middelaldersamlingen indvundne rum er opstillet adskillige gjenstande, der tidligere var magasineret, saa samlingen nu er langt fyldigere. Den del af samlingen, som der ikke fandtes grund til at udstille, er ordnet og opstillet i loftmagasinet, hvor det vil være let tilgjængeligt.

I byafdelingen er det første rum (renaissancetiden) delvis omordnet. Det næste store rum er helt indredet paany og delt i to ved en væg; det første halvrum er forbeholdt inventar og brugsgjenstande fra det 18de aarhundrede; i det andet er udstillet laugssamlingen og gjenstande af lokal- og personalhistorisk interesse, samt billeder fra Bergen i første halvdel af det 19de aarh.

Bygdesamlingen. Den foregaaende aar paabegyndte ordning og opstilling af samlingen i første etages rotunde fuldførtes i løbet af vaaren, saa den kunde aabnes for publikum i begyndelsen af april. Det første rum er forbeholdt Gudbrandsdalen og de nordenfjeldske bygder. I det næste store rum er opstillet den vestlandske samling. Saavidt rumforholdene har tilladt det, er de forskjellige bygdelag skilt ud fra hinanden; rummet er imidlertid allerede overfyldt, og endel større gjenstande samt adskillige dragter har ikke faaet plads. Det tredie rum optages næsten helt af Telemarken, idet kun et lidet skab, indeholdende endel mindre gjenstande fra Island, er opstillet ved overgangen til den etnografiske samling.

I det i kjælderen indredede rum opstilledes samlingen fra Sætersdalen, Hallingdal og øvrige østlandske bygder, samt verktøi, redskaber og befordringsmidler fra forskjellige bygder. Denne afdeling aabnedes for publikum i midten af august.

5. Den etnografiske samling

Konservator: K. Visted

har kun undergaaet mindre forandringer, idet kun de i aarets løb gjorte indkjøb er udstillede. Af disse fremhæves en samling kinesiske sager, hvoriblandt brud- og brudgomsdragt, en samling fra Alaska, indkjøbt af hr. kaptein Kanitz, og endel mindre sager fra Kamerun. Hr. disponent Jonas Krohn har deponeret en større samling gjenstande fra naturfolk i forskjellige verdensdele; disse er opstillet samlet i et skab.

IV. Videnskabelige formaal.

Aarsstipendier, bevilgede som understøttelse for videnskabeligt arbeide, har været uddelt til de samme som forrige aar.

Cand. real. Kolderup har oppebaaret kr. 1600 for geologi,

adjunkt E. Jørgensen kr. 1000 for botanik, K. Høye kr. 1000 for mykologiske undersøgelser, særlig over klipfiskesoppen, hr. Hjalmar Christensen kr. 3000 for litteraturhistorie og dr. H. H. Gran kr. 2600 for botanik (plankton). Hr. Jørgensens stipendium er fra 1ste Januar 1903 forhøiet til kr. 1200, mens hr. Christensens stipendium, saaledes som ved ansættelsen forudsat, ved udløbet af 1902 ophørte.

Stipendier til undersøgelser blev uddelt til følgende:

Konservator H. Schetelig til arkæologiske undersøgelser kr. 400, saaledes, at konservator paa reiser i arkæologisk øiemed oppebærer en diætgodtgjørelse af kr. 5 pr. dag, mens arbeidshjælp og reiseudgifter godtgjøres efter regning. Der er anvendt kr. 422.40 til fortsat undersøgelse af en i 1901 fremkommen stenalders boplads paa Bømmeløen og til udgravning af en stor gravhaug paa Bø, Karmøen, der viste sig at indeholde en meget stor, men desværre saagodtsom ødelagt baad. Graven var i oldtiden røvet, men fundet frembød dog megen interesse og er nærmere beskrevet i en afhandling i aarbogen for 1902.

Sogneprest O. Olafsen, Ullensvang, kr. 100 til fortsatte historiske studier vedkommende Hardanger. Stipendiet anvendtes til et ca. 4 ugers ophold i Bergen til gjennemgaaelse af stiftsarkivets materiale af gamle tingprotokoller etc.

Inspektør B. Kaalaas, Kristiania, til undersøgelser over vestlandets mosflora kr. 300. Stipendiet anvendtes til undersøgelser og indsamlinger i Vasbygden (Osterfjorden), i strøgene omkring Vossevangen (særlig Lønehorgen og Graasiden) og ved Sørfjorden samt i Hardanger trakterne omkring Utne, Vikør, Sundal i Mauranger, Rosendal og Husnæs i Kvindherred.

Konservator dr. Appelløf til deltagelse i et ca. 2 maaneders togt med „Michal Sars" kr. 400.

Konservator Grieg til zoologiske undersøgelser i Sogn kr. 300, idet udgifterne beregnes paa samme maade som ovenfor ved hr. Scheteligs stipendium angivet. Stipendiet anvendtes til ca. 1 maaneds ophold i Vik i Sogn, hvorfra der foretoges skrabninger i Vikebugten og udover til Vangsnæs. Desuden paa den anden side af fjorden omkring Kvamsø.

Cand. real. Kolderup til geologiske undersøgelser kr. 300. Stipendiet anvendtes til en 6 ugers studiereise væsentlig med ophold i Finland, hvor der gjordes ekskursioner til Tammerforsomraadet og Karelen.

Lærer Lie-Pettersen, til undersøgelser over insektfaunaen paa vestlandet kr. 150. Stipendiet anvendtes til undersøgelser omkring Voss.

Adjunkt E. Jørgensen til undersøgelse over vestlandets mosflora kr. 300 med samme beregningsmaade som for Griegs og Scheteligs stipendier angivet. Af stipendiet anvendtes kun kr. 161.56 til undersøgelser i Hardanger.

Hr. Johan Havaas, Granvin, til fortsatte undersøgelser over vestlandets lichener og udgivelse af et exsiccatverk herover. Undersøgelser er foretagne i indre Hardanger, Sundalsfjeldene og Sundalen. Af exsiccatverket er udgivet no. 81—150.

Cand. filos. S. K. Selland, Granvin, kr. 50 som tilskud til et universitetsstipendium til floristiske undersøgelser paa Voss. Stipendiet anvendtes til undersøgelser særlig i de trakter, som ikke i sin tid blev undersøgte af prof. M. N. Blytt.

Scheteligs og Olafsens stipendier bevilgedes af Frieles legat no. II, de øvrige af konsul Chr. Børs' legat.

Aarbogen for 1902 er under direktørens redaktion udgivet i tre hefter, hvoraf de to udkom i 1902, det sidste i begyndelsen af 1903. Hefterne indeholder følgende afhandlinger:

1. James A. Grieg: Oversigt over det nordlige Norges echinodermer. (Med 1 Plan og 2 tekstfig).
2. H. H. Gran: Studien über Meeresbakterien II.
3. Herman Friele: Mollusken der ersten Nordmeerfahrt des Fischereidampfers „Michal Sars“ 1900. (Mit 4 Tafeln).
4. D. Bergendal: Zur Kenntniss der nordischen Nemertinen. (Mit einer Tafel).
5. Johan Havaas: Om vegetationen paa Hardangervidden.
6. Embr. Strand: Theridiiden aus dem westlichen Norwegen.
7. Haakon Schetelig: Datering af et hulefund fra Søndmør. (Med 8 figurer i teksten).
8. Haakon Schetelig: En plyndret baadgrav. (Med 10 figurer i teksten).
9. Hjalmar Östergren: The Holothurioidea of Northern Norway.
10. Hans Reusch og Carl Fred. Kolderup: Fjeldbygningen og bergarterne ved Bergen. (Resumé in deutscher Sprache). (19 figurer i teksten og et farvetrykt kart).
11. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge i 1902. (Resumé in deutscher Sprache).

Omkostningerne ved udgivelsen er bestridt af Frieles, Sundts og Berthe Marie Danielssens legater.

For præmieobligationsfondets regning er udgivet resten af 4de bd. af prof. G. O. Sars' verk „An account af the Crustacea of Norway“, omfattende del V til XIV. Bindet omfatter gruppen Calanoida og Copepoda og udgjør 172 pag. med 108 plancher.

Af dr. Appelløfs „Meeresfauna von Bergen“ er intet hefte udkommet. 2det hefte er dog under trykning ligesaa et større arbeide i 4to indeholdende bestyrer O. Nordgaards hydrografisk-biologiske undersøgelser ved den norske kyst i de sidste par aar.

Jordskjælvundersøgelserne har været forsat af hr. Kolderup. Af bestyrelsen indsendtes ifjor gjentaget andragende om bevilgning en gang for alle til en selvregistrerende jordskjælvsmaaler. Andragendet blev anbefalet af universitetet, som det var forelagt til udtalelse og indstillet af regjeringen, men ikke bevilget af stortinget.

Til hydrografisk-biologiske undersøgelser er af præmieobligationsfondet anvendt et mindre beløb, som er medgaaet til arbeider i de nærmeste fjorde. Undersøgelserne ledes af den biologiske stations bestyrer, hr. O. Nordgaard.

Prisbelønninger. I januar 1901 udsattes en prisbelønning paa 800 kr. af Frieles- legat for et systematisk arbeide over „Norges fugle“, idet arbeidet, foruden systematisk beskrivelse af alle arter, skulde indeholde udførlige oplysninger om deres forekomst her i landet, deres levevis etc. Beskrivelserne forudsattes støttet til selvstændige undersøgelser og ledsaget af afbildninger af karakteristiske kjendetegn. Indleveringstiden sattes til udgangen af september 1902, men der indløb intet konkurrancearbeide, og det ser saaledes ikke ud til, at man paa denne maade kan opnaa at faa udgivet nogen norsk fuglefauna, et arbeide, som i den form, det her var tænkt, savnes i vor litteratur.

I henhold til bestemmelserne i legatets fundats indbødes i midten af november 1902 til konkurrance om en prisbelønning paa 500 kr. af Henrik Sundts legat for et videnskabeligt arbeide over kemisk fysiologi forfattet af en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. Indleveringstiden for konkurrerende arbeider er sat til udgangen af september 1904.

VII. Foredrag og kurser.

Angaaende „Sommerkurset“ og „Foredrag for hvermand“ henvises til næste afsnit og til de medfølgende beretninger. Af andre foredrag har alene været afholdt to rækker litteraturhistoriske foredrag ved hr. Hjalmar Christensen, en række paa 15 foredrag i vaarsemestret over „Den norske romantik og nationalitetsbevægelse 1840—1870“ og en række paa 8 foredrag i høstsemestret over „Moderne dansk og svensk litteratur“.

Den trykkede stilling, hvori ogsaa præmieobligationsfondets økonomi befinder sig, forhindrede, at nogen større bevilgning til fortsættelse af kurserne for indebys lærere kunde gives, og desværre er stillingen ogsaa iaar en saadan, at ingen bevilgning vil kunne ydes i dette øiemed.

Den for museets regning drevne foredragsvirksomhed maa derfor antagelig indtil videre indstilles, idet ogsaa de litteraturhistoriske foredrag slutter med ophøret af hr. CHRISTENSENS stipendium. Det bemerkes dog, at hr. GRAN er ansat som stipendidat med forelæsningspligt.

VIII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Bestyrelsen bestod ved aarets begyndelse af d'hr. dr. BRUNCHORST (formand), dr. APPELLØF og overlæge G. A. HANSEN. Af disse fratraadte efter eget ønske dr. APPELLØF, i hvis sted indvalgtes hr. HERM. FRIELE B. S.

Regnskabet havde ved aarets begyndelse et underskud paa kr. 566.31, der i aarets løb er steget med ca. kr. 300.

Stationens forhold til fiskeristyret har givet anledning til forskjellige forhandlinger og udtalelser, dels fra stationens bestyrelse, dels fra museet. Resultatet er blevet, at bevilgningen for 1903—1904 er givet i væsentlig uforandret form paa indredepartementets budget og at samme departement finder det rimeligt, at „stationen, der tilhører Bergens museum, som videnskabelig institution sorterer under kirkedepartementet“, og stiller i udsigt at ville foreslaa overflytning fra begyndelsen af næste budgettermin. En saadan overflytning stemmer ganske med de fra museets side udtalte ønsker, saasnart blot ikke bevilgningen til stationen, som allerede nu er altfor knap, bliver nedsat.

Akvariet og sælparken. Bestyrelsen har bestaaet af dr. BRUNCHORST (formand), HERM. FRIELE, B. S. og GERH. SUNDT, og har ved formanden afgivet følgende beretning.

„Indtægten af entré er i forhold til foregaaende aar steget med henimod 300 kr. og udgjør ca. 180 kr. mere end driftsudgifterne. Herigjennem og ved et bidrag af det nyttige selskab er gjælden bragt ned fra kr. 5342.22 til kr.4898.67. Denne gjæld tynger desværre ved sin forrentning sterkt paa budgettet, men som forholdene nu er synes det vanskeligt at faa den reduceret med noget større beløb. Besøget udgjorde anslagsvis 10000 personer.“

Sommerkurset — det 9de i rækker af museets kurser for lærere og lærerinder ved folkeskolen, afholdtes fra 21de juli til 9de august, begge dage inclusive. Tiden var sat saa tidlig efter derom udtalt ønske fra kirkedepartementets side, af hensyn til landslærermødet i Stavanger. Besøget var, visselig paa grund af den tidlige og for vestlandske lærere uheldige tid for afholdelsen, mindre end ved noget tidligere kursus, idet deltagernes antal var 60. Udgifterne til selve kurset udgjorde kr. 2630.37 foruden kr. 2350 til stipendier, uddelte af departementet.

For 1903 søgte man om et lignende statsbidrag som for 1902. Departementet indstillede bevilgning givet, men den blev af stortinget strøget.

I beretningen for sidste aar udtalte jeg, at det burde tages under overveielse, om ikke et kursus hvert aar i længden vilde vise sig tilstrækkeligt, saa man istedenfor samtidige kurser her og i Kristiania kunde holde kurserne afvekslende paa disse steder og leilighedsvis maaske i Trondhjem og Tromsø. Den daværende formand i bestyrelsen for Kristianiakurset, professor Gustav Storm, var enig i denne tanke og det er min hensigt at indlede forhandlinger med bestyrelsen for Kristianiakurset og med departementet om en saadan ordning.

Foredrag for hvermand. Bestyrelsen har bestaaet af d'hr. Brunchorst (formand), rektor Brekke og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse for 1902, arbeider Elias Olsen, valgt af arbeiderforeningen og typograf Ludvig Sandahl valgt af Haandverksvendenes forening for 1902 og 1903. Idet der henvises til den af formanden afgivne beretning, skal her alene bemerkes, at udgifterne har været ca. 3750 kr. og er dækkede ved éntre og offentlige bidrag, saa der til næste aar haves en beholdning paa ca. 460 kr.

Udgivelsen af G. O. Sars „An Account of the Crustacea of Norway“ er fortsat, saaledes som overfor meddelt. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet og er under regnskabets kap. III ført indenfor linjen.

„Naturen“ har modtaget det sædvanlige tilskud og er udgaaet under uforandret redaktion.“

BESTYRELSEN

kan med hensyn til den administrative ledelse af museets anliggender henvise til foranstaaende beretning fra museets direktør, idet den aflægger sin erkjendtlige tak til de mange, som gjennem gaver og paa anden maade har fremmet museets virksomhed.

Andreas Eide.

Foreningens antal af bidragsydende medlemmer udgjorde for 1902 278. Af disse er i aarets løb 11 udmeldte eller døde, mens 6 nye er tilkomne. Det samlede antal bidragsydende medlemmer er saaledes 273.

Af foreningens af bestyrelsen opnævnte livsvarige medlemmer er papirhandler Andreas Eide, overlæge i Trondhjem C. S. Kindt og bundtmager C. Brandt siden sidste beretning afgaaet ved døden.

I hr. Eide tabte museet en interesseret og virksom medarbeider, som det vil være vanskelig at faa erstattet. Hr. Eide var selv myntsamler, men var i en aarrække ivrig interesseret for forøgelsen ogsaa af museets samling og ordnede og katalogiserede større dele af denne. Museet skylder ham megen tak for flittigt medarbeide i en aarrække.

Hr. overlæge Kindt i Trondhjem var vistnok længe den eneste her i landet, som

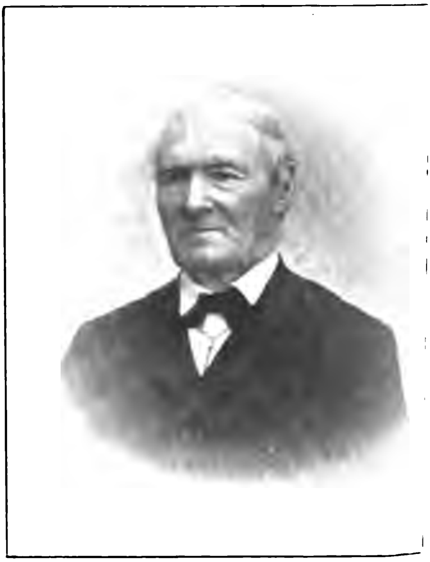
C. S. Kindt.

C. Brandt.

beskjæftigede sig med lichenernes vanskelige gruppe. Han anlagde en betydelig samling af lichener, særlig fra det nordenfjeldske og sad paa dette specialomraade af den systematiske botanik inde med store kundskaber. For nogle aar tilbage forærede han museet en stor og udmerket præpareret samling af lavarter omfattende saavel norske som fremmede arter, han havde tilbyttet sig fra udenlandske videnskabsmænd. Denne store samling danner grundlaget for museets lichenherbarium, som senere er bleven forøget paa forskjellig maade og nu formodentlig er den største samling her i landet.

Hr. C. Brandt omfattede i en lang aarække museets zoologiske samling med stor interesse og sørgede stadig for, at især den norske samling af pattedyr blev suppleret med gode eksemplarer. Det er neppe for meget sagt, at det er hr. Brandts stadige gaver til denne del af samlingen, ofte af meget værdifulde skind og stoppede eksemplarer, som har gjort den saa repræsentativ som den er. Ogsaa i den udenlandske samling findes talrige værdifulde gjenstande, for hvilke man har hr. Brandt at takke, og i det hele er der faa mænd, som i de sidste decennier paa en mere virksom maade har understøttet vort arbeide for samlingernes forøgelse og forbedring virksommere end hr. Brandt. Hans navn vil bevares i erindringen som en af museets bedste støtter.

Paa sidste generalforsamling vedtoges de i forrige aarsberetning anførte lovændringer i uforandret form.

Af bestyrelsens af generalforsamlingen valgte medlemmer udtræder ved forestaaendende generalforsamling d'hr. B. E. Bendixen

BESTYRELSEN

kan med hensyn til den administrative ledelse af museets anliggender henvise til foranstaaende beretning fra museets direktør, idet den aflægger sin erkjendtlige tak til de mange, som gjennem gaver og paa anden maade har fremmet museets virksomhed.

Andreas Eide.

Foreningens antal af bidragsydende medlemmer udgjorde for 1902 278. Af disse er i aarets løb 11 udmeldte eller døde, mens 6 nye er tilkomne. Det samlede antal bidragsydende medlemmer er saaledes 273.

Af foreningens af bestyrelsen opnævnte livsvarige medlemmer er papirhandler **Andreas Eide**, overlæge i Trondhjem C. S. **Kindt** og bundtmager C. **Brandt** siden sidste beretning afgaaet ved døden.

I hr. **Eide** tabte museet en interesseret og virksom medarbeider, som det vil være vanskelig at faa erstattet. Hr. **Eide** var selv myntsamler, men var i en aarrække ivrig interesseret for forøgelsen ogsaa af museets samling og ordnede og katalogiserede større dele af denne. Museet skylder ham megen tak for flittigt medarbeide i en aarrække.

Hr. overlæge **Kindt** i Trondhjem var vistnok længe den eneste her i landet, som

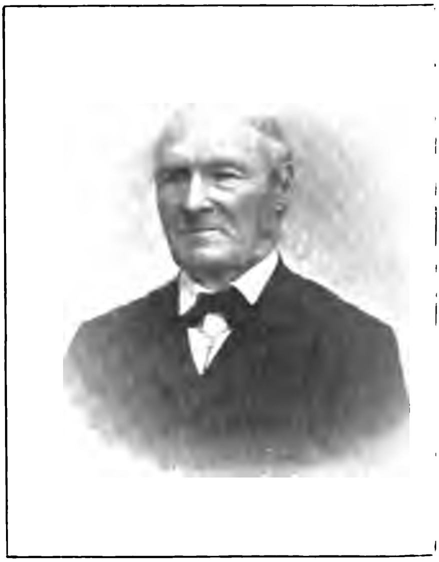

C. S. Kindt.

C. Brandt.

beskjæftigede sig med lichenernes vanskelige gruppe. Han anlagde en betydelig samling af lichener, særlig fra det nordenfjeldske og sad paa dette specialomraade af den systematiske botanik inde med store kundskaber. For nogle aar tilbage forærede han museet en stor og udmerket præpareret samling af lavarter omfattende saavel norske som fremmede arter, han havde tilbyttet sig fra udenlandske videnskabsmænd. Denne store samling danner grundlaget for museets lichenherbarium, som senere er bleven forøget paa forskjellig maade og nu formodentlig er den største samling her i landet.

Hr. C. Brandt omfattede i en lang aarække museets zoologiske samling med stor interesse og sørgede stadig for, at især den norske samling af pattedyr blev suppleret med gode eksemplarer. Det er neppe for meget sagt, at det er hr. Brandts stadige gaver til denne del af samlingen, ofte af meget værdifulde skind og stoppede eksemplarer, som har gjort den saa repræsentativ som den er. Ogsaa i den udenlandske samling findes talrige værdifulde gjenstande, for hvilke man har hr. Brandt at takke, og i det hele er der faa mænd, som i de sidste decennier paa en mere virksom maade har understøttet vort arbeide for samlingernes forøgelse og forbedring virksommere end hr. Brandt. Hans navn vil bevares i erindringen som en af museets bedste støtter.

Paa sidste generalforsamling vedtoges de i forrige aarsberetning anførte lovændringer i uforandret form.

Af bestyrelsens af generalforsamlingen valgte medlemmer udtræder ved forestaaende generalforsamling d'hr. B. E. Bendixen

og A. Høyer. Som skikkede til at komme paa valg ved siden af de fratrædende tillader bestyrelsen sig at nævne d'hr. direktør Johan Bøgh og overlærer A. Hoel.

Bergens museum den 20de april 1903.

G. A. Hansen. **B. E. Bendixen.** **Klaus Hanssen.**
A. Høyer. **Herm. Friele B. S.** **K. Brekke.**
Johan Lothe. **Gerh. Sundt.** **Chr. Michelsen.** **Konow.**

Brunchorst.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Til bibliotheket er — foruden den i beretningen omtalte Halvorsenske bogsamling paa ca. 8000 no. — indkommet gaver fra følgende institutioner og private:

Ahlefeldt-Laurvig, lehnsgreve. Langeland.
Ameghino, F. L., prof. Buenos Aires.
Arbo, C. O. E., dr. Kristiania.
Bendixen, B. E., skolebestyrer. Bergen.
Blanchard, R., prof. Paris.
Brunchorst, J., dr. Bergen.
Centralbureau, Det statistiske. Kristiania.
Dahl, W. S., lagmand. Bergen.
Delgobe, Ch., ingeniør. Kristiania.
Department of agriculture. Cape Town.
Departementet, kirke- og undervisnings-. Kristiania.
Eide, F., konsul. Haugesund.
Friele, Herm., B. S. Bergen.
Graff, Ludw. v., prof. Graz.
Haeckel, E., prof. Jena.
Hampel, Jozsef, prof. Budapest.
Hartman, B. Trondhjem.
Herdmann, W. A., prof. Liverpool.
Hiller, Wilh., dr. Philadelphia.
Hole, Martinus. Fedje.
Koelliker, Alb., prof. Würzburg.
Kommissionen for ledelsen af de geolog. og geogr. undersøgelser i Grønland. Kjøbenhavn.
Krafft, Carl, cand. Kristiania.
Krohn, B. M., ingeniør. Phoenixville.
Krohn, Wollert D., konsul. Bergen.

Leche, W., prof. Stockholm.
Lie, P., dr. Bergen.
Lilljeborg, W., prof. Upsala.
Malm, A. H., direktør. Gøteborg.
Martens, E. v., prof. Berlin.
Meyer, Kruse. Bergen.
Moe, Johannes. Florø.
Monaco, Prince Albert I. Monaco.
Nansenfondets bestyrelse. Kristiania.
Nordahl-Olsen, red. Bergen.
Nordgaard, O., bestyrer. Bergen.
Olrich, Hans, dr. Kjøbenhavn.
Olsson, P., lektor. Østersund.
Opmaaling, Den geogr. Kristiania.
Petterson, O., prof. Stockholm.
Platou, V., bibliothekar. Bergen.
Quigstad, I. K., seminarbestyrer. Tromsø.
Reusch, Hans, dr. Kristiania.
Richard, Jules, dr. Monaco.
Scharffenberg, Joh., dr. Mysen.
Schjelderup, W. M., overretssagfører. Bergen.
Schmidt, Heinrich, dr. Jena.
Schøyen, W. M., statsentomolog. Kristiania.
Stoltz, Gerh., adjunkt. Bergen.
Støren, E., læge. Meldalen.

Den historisk-antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen.

Robbestad, lensmand, Herlø: Stenøks med skafthul.

Roti, Christofer Paulsen, viceordfører, Nordfjordeid: Spydspids af jern.

Myklebust, Johannes, Nordfjordeid: Gravfund fra vikingetiden.

Maage, Lars Knutsen, gaardbruger, Espe, Hardanger: Gravfund fra ældre jernalder.

Toft, Hans, gaardbruger, Strandvik: Gravfund fra vikingetiden og et celt fra ældre jernalder.

Hansen, P. M., kjøbm.: Messingnaal, gulvfliser og hovedskaller fra Jonsklostrets kirkegaard.

Eide, F., konsul, Haugesund: Stenøks.

Lea, translatør: Fragment af broncekjedel fra ældre jernalder.

Navelsaker, Rasmus N., Hornindalen: Flintsag og flintflekke.

Hilde, Anders Olsen, gaardmand, Indviken: Gravfundne sager fra Hilde, Indviken.

Brække, Ole L., Øvre Granvin: Jordfundne lerkar fra ældre jernalder.

Johannesen, Johannes, Ytre Arne: 1 spydspids og flere brudstykker af jern, 1 stenøks og 1 hammer fra stenalderen.

Netland, Lars, Hatlestrand: Gravfund fra vikingetiden.

Madsen, I. M., skibsreder, Haugesund: Lerkar fra ældre jernalder.

B. Myntsamlingen.

Udstillingskomiteen, Drammen: 3 medaljer i guld, sølv og bronce fra udstillingen 1901.

Gudbrandsen, postfuldmægtig: 50-centavos fra Colombia 1892 og 1 tyrkisk kobbermynt.

Tollefsen, Samuel, skomagermester: Kobbermynt fra Siam.

Ege, bankdirektør: Dansk jubilæums 2-krone (1842—92).

Stortingets Nobelkomité: Eksemplar af Nobel-medaljen i sølv.

Reithe, Fritz, Narvik: Engelsk messingjeton.

C. Etnografisk samling.

Magnus, Hagbarth, dr.: 1 danseskjørt, 1 vifte, 1 flettet pose og 1 stykke kavarod fra Samoa.

Døskeland, Ragna, frk.: 1 samling pibehoveder fra Kamerun.

Karr, mr. Seton, England: En samling flintsager fra Ægypten og Somaliland.

D. Byafdelingen.

Vedeler, Bernt, kjøbm.: Stor klokke med indskrift SOLI DEO GLORIA 1770 fra Bugaarden, Tyskebryggen.

Olsen, Ivar, Sydnæskleven 19: Allegorisk maleri med overskrift „Amour“.

Eide, F., konsul, Haugesund: 1 par broderede silkestrømpebaand, 1 dukatvægt, 1 brevvægt og en broderet pose.

Bøschen, Chr., agent: Brændevinsmaaler af sølv fra Tyskebryggen.

Lange, kobberslager: Tilhugget sten med skjold, hvori bomerke og aarstal 1597. Fra en kjælder i Strandgaden.

Bergens theater: Portechaise fra 18de aarh. Uniformfrak med skjøder, dobbelknappet, af rødt tøi med blaa opslag og gult for. Uniformsfrak med skjøder af rødt tøi med sort krave og hvidt for. Figurfrak fra slutn. af 18de aarh., brungul med blaat silkefor. Frak og bukse fra midten af 18de aarh., rød silke med hvidt for. Kort undertrøie af rød silke med blomstret for. Plumage af rødt og hvidt uldgarn til en chacot. 5 epauletter. 2 haandjern fra Bergenhus.

Vambeim, Anders L., Ulvik: Spore af jern.

Foren. f. norske fortidsminder: Ovnsrør af klæbersten. Firkantet sten af klæber med med indhugget bumerke, initialer og aarstal 1592. Fundet ved gravning paa Tyskebryggen.

Nissen, Friedrich: Skindbrev af 10. november 1611, udstedt af Morten Bertelsen, borger og innwoenere udi Bergen.

Bøschen, Chr., agent: 3 smaa oljemalerier af Christian 2den, Fredrik 2den og Fredrik 3die, fra Revelsgaarden paa Tyskebryggen.

B. Bygdesamlingen.

Lekve, udskiftningsform., Trondhjem: Saltkværn fra Ulvik, Hardanger.

Schetelig, konservator: Ølskaal fra Naustdal, Nordfjord.

Eide, F., konsul, Haugesund: Udskaaret stok, Siredalen.

Rosenberg, fru, Krohns stiftelse: 2 nøstepinder.

Bergens theater: 2 trøier, 2 vester og 1 par bukser fra Fane.

Vambeim, Anders Larsen, Ulvik: Sølje af tin fra Ulvik, Hardanger.

C. Kirkesamlingen.

Moe, Johs., urmager, Florø: Fotografi af altertavlen i Kinn kirke.

Den naturhistoriske afdeling.

A. Vertebrater.

Hansen, P. M., kjøbmand: Kranier og ben fra St. Johnskloster, Strandgaden.

Brandt, C., bundtmager: Skind og skelet af jerv *(gulo borealis)* og skind af otter *(lutra vulgaris).*

Frameekspeditionens rederi ved konsul HEIBERG, Kristiania: Moskusokse *(ovibos moschatus)* og polarulv *(canis occidentalis var. albus).*

MATHIESEN, O. H., kjøbmand: Stenfalk *(falco æsalon).*

SELLAND, S. K., lærer, Granvin, Hardanger: Stenfalk *(falco æsalon).*

APOLD, JOH., lærer, Odda, Hardanger: Taarnfalk *(falco tinnunculus).*

PLATOU, W., direktør: Foranderlig strandvibe *(tringa alpina)* og liden strandryle *(ægialites curonicus).*

ALVÆR, JOHN, kjøbmand: Bjergfink *(fringilla montifringilla)*, solsort *(turdus merula var.)* og lirype *(lagopus lagopus)* med føddeme angrebne af fodfnatmidden *(sarcoptes mutans).*

WICKLUND, GUNVALD, Etne, Søndhordland: Skovskrike *(garrulus glandarius).*

LIE-PETTERSEN, O. J., lærer: Bjergfink *(fringilla montifringilla)*, sort og hvid fluesnapper *(muscicapa atricapilla)* og furukorsnæb *(loxia pityopsittacus).*

GRIEG, BERNT F., bogholder: Brunnakke *(mareca penelope).*

MOHN, WILH. A., kjøbmand: Ekonge *(somateria spectabilis).*

AMELN, LUDV. F., bogholder: Havelle *(harelda glacialis).*

BØRRETZEN, E. C., Etne, Søndhordland: Stor fiskeand *(mergus merganser).*

BEYER, TH., boghandler: Laks *(salmo salar)* fra Flaamselven, Sogn.

MUNTHE, KR., proprietær, Aarøen, Sogn: Laks *(salmo salar)* fra Aarøelven.

COLLETT, R., professor, Kristiania: Sik *(coregonus lavaretus var.)* fra Ringnæs, Krøderen.

STORHOUG, PEDER, Matre, Søndhordland: Fløifisk *(callionymus lyra).*

EVENSEN, ERIK, Hummelsund, Søndhordland: Fjæsing *(trachinus draco).*

LIEN, notformand, Nordfjordeid: Monstrøs skrub *(pleuronectes flesus).*

VOSS, VALENTIN, kjøbmand: Tangspræl *(centronotus gunellus).*

Kobbeltvedt notlag, Fjeld: Guldlaks *(sparus centrodontus).*

QUALE, ULRIK, handelsmand, Brønø, Nordland: Laksestørje *(lampris guttatus).*

B. Evertebrater.

RUSTI, maler: *Lumbricus sp.*, funden i jorden i hans have ved Laxevaag.

UDBYE, apotheker: *Vanessa atalanta,* fanget $^3/_5$ ved Lærdalsøren.

SCHLYDER, fru kapt.: 2 eks. af *euplectella aspergillum.*

C. Mineraler, bergarter og fossiler:

Lillebø, lærer, Fitjar: 8 bergartstufer fra Fitjar.

Havnen, Rødø, Helgeland: 30 bergartstufer fra Helgeland.

Aasebø, lærer, Gloppen: 20 bergartstufer fra Gloppen og Florø.

Tveit, tekniker, Tysnæs: 5 bergartstufer fra Tysnæs.

Salvesen, skolebest., Farsund: 4 stykker epidotfels i granit fra Farsundstrakten.

Preus Jordan, ingeniør, Stavanger: Endel prøver af jernglans og molybdænglans fra Bjerkreims sogn pr. Ekersund.

Stueland, Sandnæs: 2 antofylliter fra Daviken i Nordfjord og en disthen fra Mjell pr. Bodø.

Ingebrigtsen, kemiker, Bergen: Mineraler fra Schweitz.

Øvrebø, herredskasserer, Karmø: 2 stykker af hjortehorn og endel skjæl fra Karmøens lerlag.

Haagensen, tekniker, Bergen: Endel bergarter fra strøget syd for Nordaasvandet, samt skjæl fra forekomster inden Bergens byomraade.

Offerdahl, farmaceut, Bergen: Kiselkobber fra Aardal.

Christensen, disponent, Bergen: En samling skifer fra Voss skiferbrud.

Friele, Herman, kjøbm., Bergen: En samling postglaciale skjæl fra forskjellige norske forekomster, en samling tertiærfossiler fra Oxfordtrakterne samt endel fossile skjæl fra Island.

Løvdahl, styrmand, Bergen: Erts fra Kirunavarre og Labrador.

D. Botanisk samling og haven:

Larsen, gartner, Bergen: Planter til haven.

Luth, frk.: Planter til haven.

Knag, frk.: Stort eks. af *Alöe.*

Slettemark, lærer: Diverse planter til haven.

Olsen, Kristen Reed: Diverse planter til haven.

Beyer, fru Thorvald: Et eksemplar af *Sauromatum venosum.*

Berle, S., gartner: Flere eks. af *Sauromatum.*

Wille, N., professor, Kristiania: 16 sorter amerikansk frø.

Steineger, Anna, fru: Levende eksemplarer af *Patacites officialis.*

Riis, pastor, Skjold: Samling af forskjellige planter til drivhuset, deriblandt *cactus.*

Universitetets botaniske have ved prof. Wille: 20 arter frilandsplanter.

Larsen, fru forvalter: Planter til drivhuset.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Åbo.	Åbo Stads hist. museum: *Bidrag til Åbo stads historie.* 2den serie VI.
Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXV. 2.
Albany.	New York State Museum of Nat. Hist.: *State Library.* Bulletin; *Legislation* 14—16. Do. *Bibliography* 22—23. Do. *Library School.* 8—10. 1901—1902. Univ. Extension. *Bulletin.* 29. Home Education 30. 32—38. *State Library Report.* 82. 1899. 83. 1900.
Askov.	Folke-Høiskolen: *Meddelelser* 1897—1902. Kart over Dansk Folkemaal af Bennike og Kristensen.
Augsburg.	Naturwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 32. 35. 1902.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XXI. 155—59. *Bulletin.* Vol. XII. 129. XIII. 130—141.
—	Maryland Geological *Survey.* Vol. IV. 1902.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft. *Verhandlungen.* Bd. XIII. 3. Anhang.
Batavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10 V.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report & Proceedings.* 1900—1901. 1901—1902.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1901. 4—10. 1902. 1—11.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1901.
—	*Medicinsk Revue.* 1902.

Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1901. 39—53. 1902. 1—40. *Abhandlungen.* 1901.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 33. 4—6. 34. 1—5. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XII. 4—6. XIII. 1—5.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1901. 5—6. 1902. 1—9. *Verhandlungen* 1901. 10.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und Erde. XIV. 4—12. XV. 1—3.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1901.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. II. 2. *Bericht.* 1901.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Neue Folge. Bd. I. II. 1—13.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 43.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 49. 12. 50.
Bern.	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1901.
Bonn.	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 58. 59. 1.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1901. 1902. 1.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 36. 2. 3. 5—29. 37. 1—22.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXIX. 15—18. XXX. I. *Occasional Papers.* Vol. VI.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXV.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht* 57. 1879. 79. 1901.

Brünn. Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 39. 1900. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XIX.

Bruxelles. Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 68. *Bulletins.* 1901. 1902. 1—8.

— Bibliothèque de l'Etat Indépendant du Congo: *E. de Wildeman:* Observations sur les apocynacées à latex. Bruxelles 1901. 8.

— Institut botanique. *Recueil.* T. V.

— L'Observatoire Royale de Belgique. *Annales:* T. I. II. III. Astronomie. T. V. Astr. & Meteorologie.

— La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XV. 6. XVI. 1—3.

Budapest. Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1901. *Közlemenyek.* XXVIII. 1.

— Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft. Mathem. und Naturwiss. *Berichte* aus Ungarn. Band. 14—17.

— Ung. Nat. Museum: *Természetrajzi Füsetek.* Zeitschrift f. Zoologie, Botan., Mineral., Geol. XXV. 1—4. *Aquila.* IX.

Buenos Aires. Museo Nacional: *Comunicaciones.* 1. 10. *Anales.* Ser. 3. T. I. pp. 1—2. 19—43. 223—261. 321—327.

Buffalo N. Y. The Buffalo Society of Natural Science. *Bulletin.* Vol. VII. 1.

Cambridge (Engl.). The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XI. 4—6.

— (U. S. A.). Museum of comp. Zoölogy at Harvard College. *Bulletin.* XXXVIII. Ser. geol. 5—7. XXXIX. 2—4. XL. 1—3. XLI. 1. *Annual Report.* 1901—1902. *Memoirs* XXV. 1. XXVI. 1—3. XXVII. 1.

Cape Town. The South African Museum: *Annals.* Vol. II. 6—9.

Chicago. Field Columbian *Museum:* Anthropological Series. Vol. II. 5. III. 1. 2. Geological Ser. I. 9. 10. Zoological Ser. I. 17. II. 2. III. 4. 5. Report Ser. II. 1.

Cincinnati Ohio.	The Lloyd Library. *Bulletin.* III. Mycolog. Ser. pp. 1—24; 33—80. IV. Pharmacy. Ser. 1. V. Mycolog. Ser. 2.
—	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 21. 1901.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XX. 1. 2.
Cordoba.	Academia National de Ciencias exactas. *Boletin.* XVII. 1.
Davenport.	Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings.* Vol. VIII.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1901.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Schriften.* Bd. X.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1901. Juli—Decbr. 1902. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum. *Abhandlungen und Berichte. Beiheft.* II. zu Bd. IX. 1900—1901. *Bericht:* über die Verwaltung u. Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft. 1898—99.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* Vol. XXIV. Ser. A. 1. Ser. B. 1—2. Ser. C. 1. Transactions XXXI. 12—14. XXXII. Ser. A. 1—5. Ser. B. 1. *Cunningham Memoirs:* I. IX. *List* of the Council and officers etc. 1902. *Todd Lecture Series:* Vol. I. pt. 1. II. pt. 2. VI. VII.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. IX. 2—4. The economic *Proceedings:* I. pt. 2. *Transactions:* VII. 8—13.
Edinburgh.	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* 10. 1899—1900. 11. 1900—1901.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XVIII.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XIV. 4.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXVIII.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XXII.

Erlangen.	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 33.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 20. 3. 25. 1—3. 26. 4. 27. 1. 28. *Bericht.* 1902.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* 19.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 12.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Berichte.* 1899—1900.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle. *Mémoires.* 34. 1. 2.
Genova.	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XII. 2—4. XIII. 1—3.
Giessen.	Die Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Bericht* 33. 1899—1902.
—	Die Universität: 5. St. Inaugural-Dissertationen.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 6. 7.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 38. 1901.
Greenwich.	Royal Observatory: *Introductions.* 1899. 1. *Results.* 1899.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag* till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. B. VII. 1.
—	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället. *Handlingar.* IV.
—	Stadsbiblioteket: Göteborgs högskolas *Årsskrift.* VII. 1901.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1901. 2. 3. 1902. 1—5. *Geschäftl. Mittheil.* 1901. 2. 1902. 1.
Halle a/S.	Kaisrl. Leopoldinisch-Carolinischen Akademie d. Naturforscher. *Katalog* d. Bibl. d. Akad. I. II. Halle a/S. 1891—98. 8. *Bachmann, E. T.:* Entwickelungsgesch. d. Scrophularineen Halle a/S. 1881. 4. Leopoldina. H. XXXVII.
—	Redaction der Natur. *Die Natur.* Jahrg. 50. 12. 51. 1—3.
—	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1902.

Halle a/S.	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 74. 3—6.
Hamburg.	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. IX. 1901. *Abhandlungen.* XVII. VI. Abth. 1. VIII. 1—3. IX. 1. 2.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XVII. 12. XVIII. 1—11.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 7. 1. 2.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdsschrift.* Ser. II. Del. VII. 2—4.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. V. 1. Abth. Helgoland.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* VIII. 1901.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: *Öfversigt.* 43.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XVIII—XX. *Meddelanden.* H. 24. 26. 27.
—	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin* No. 12. 13.
—	Société de Geographie de Finlande: *Fennia* 10. 16. 18.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XIV. 1—5.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 51.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Ferdinandeums. 3 Folge. 46.
—	Naturwissensch.-medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXVII.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen.* XV.
Kjøbenhavn.	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1901.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidskrift.* 24. 3.
—	Dansk geologisk Forening: *Meddelelser* No. 6, 7. 8.
—	Komm. for Danmarks geol. *Undersøgelse.* I. R. 7—9. II. R. 11—13.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger* Bd. 16. Nordiske *Fortidsminder.* H. IV.

Kjøbenhavn.	Nyt Tidsskrift for Mathematik. XII. A. 7. 8. XIII. 1—8.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1901. 6. 1902. 1—3. 1858. 1859. *Skrifter:* Naturv. mathem. afd. Række 6. Bd. IX. 8. X. 3. 4. XI. 2. 3. XII. 1. 2. Hist. phil. afd. Række 6. Bd. V. 2.
Knin.	Hrvatskoga Starinarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* VI. 3. 4.
Kristiania.	Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse.* No. 12.
—	*Universitets-Bibliotheket: Aarsberetning* f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1899—1900. *Aarbog:* 1896. 1. 2. Universitets- og Skole *Annaler.* 15. 1900. *Tromholt, S.:* Catalog der in Norwegen bis Juni 1878 beobachteten Nordlichter. Kria. 1902. 4. *Sars, G. O.:* Fauna Norvegia I. Chria. 1897. 4. *Barth, J.:* Norrøna-skaller. Chria. 1896. 8.
—	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 17. 12. 18. 1—12.
—	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1901.
	Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* X.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1901. 4. 1902. 1—2.
—	Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning* 1901.
—	Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets virksomhed 1901.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 21. 1902.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 22de Aarg.
—	Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XII. XIII.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 63de Aarg.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 19de Aarg. 1901. 52. 20de Aarg. 1902.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 22de Aarg. 1902. 2—12.

Kristiania.	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1901. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1901.
Königsberg i Pr.	Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 42. 1901. *Beiträge* zu Naturkunde Preussens. Bd. VIII.
Landshut.	Botanischer Verein: *Bericht.* 12. 1890—1891.
Lawrence.	The Kansas University: *Quarterly.* X. Ser. A. 3. Science *Bulletin.* Vol. I. 1—4.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 27. *Berichte.* 53. 4—7. 54. 1—5. Sonderheft.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1901.
Liège.	La Société Royale des Sciences: Mémoire. Ser. 3. Tom. IV.
Lisboa.	Academia real dos Sciencias: *Jornal.* T. VI. No. 24.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XVI.
—	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1901. *Memoir* II.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. IV. No. 27. Vol. V. No. 32—35. VI. VII. VIII. No. 48—51.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. IV. Vol. IX.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 63. 65. 1680—1695. 66. 67. 1723—1730.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 244—245. XXXVI. 249. XXVI. 178—180. *Proceedings.* 1901—1902. *Journal, Zoology.* XXXVIII. 184—85.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 69. 454—58. 70. 71. 467—68. *Philos. Transactions.* 194 B. 197 A. 198 A.
—	The Royal Society: *Reports* of the Evolution Committee I. 1902. *Reports* of the Malaria Committee 6. 7. 1902.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XVI. 3. 4. 6. 7. *Proceedings.* 1901. II. 1902 I. II. Index 1891—1900. *List* of the fellows. 1902.

Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XVIII. 2. XIX. 1.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 16.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1901.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1902. 1—6.
Madras.	Madras Government Museum: *Bulletin.* I. 1. 3. II. III. IV. 1. 2. *Foote,* R. Bruce: Catalogue of the prehistoric antiquities Madras. 1901. 8.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. *Sitzungsberichte.* 1894. 1895. 1897. 1898. 1901.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* XII.
—	Musée d'Historie Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome VI.
Massachusetts U. S. A.	Tufts College: *Studies.* Vol. I. no. 7.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. IV—X. XIV. 2. XV. 1.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletin.* 15. 2.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1883. 1900—1902. *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. II. 1—3.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Biolog. Ser. I. 3.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1901.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Ser. III. T. II.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* VIII. 1897.
Montevideo.	Museo Nacional. *Anales* IV. 22.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal and portrait gallery.* 3 Ser. IV. 1. Catalogue of the Chateau Ramezay Museum.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1902. 1. 2. Nouveaux Mémoires. T. XV. 1. 3. 5. 6.
—	Meteorolog. Beobachtungen ausgef. am Met. Obs.

	d. Landwirthsch. Akademie bei Moscou. Jahrg. 1891—1900.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1901. 4. 1902. 1. 2. *Abhandlungen.* 20. 3. 21. 3.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. II. 2. 3.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* X. 4. Table de Matière. T. I—X. Ser. II. Tome I. II. 1.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles: *Bulletin.* Tom. XXVII. 1898—1899.
New-York.	Academy of Sciences: *Annals.* Vol. XIV. 1. 2.
—	American Geographical Society: *Bulletin.* Vol. XXXIII. 5. XXXIV. 1—4.
Nürnberg.	Naturhist. Gesellschaft. *Abhandlungen.* Bd. I. VII. VIII. 3. 5—13. IX. XI.—XIV. *Jahresbericht* 1900. 1882—1887. 1891.
—	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1901. 4. 1902. 1—3.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* General Index to Reports 1863—84. *Catalogue of Canadian Birds.* pt. I. Ottava 1900. 8.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXV.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1901. 4—8. 1902. 1—3.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XVII. XVIII.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXVI.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings* 1901. 3.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 36. 1—11.
—	Free Museum of Science and Art. *Bulletin.* Vol. III. 4.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XL. 167. XLI. 168.
Pisa.	Societas Toscana di Science Naturali: *Processi*

	verbali. Vol. XII. pp. 11—60. 75—266. XIII. 1—39. *Atti.* Vol. XVIII.
La Plata.	Museo de La Plata: *Revista.* Tom. VIII. 1.
Plymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* Vol. VI. 3.
Prag.	Die böhm. kaiserl. Franz Josef Akademie der Wissensch. Literatur und Kunst: *Bulletin.* International. Vol. VI.
—	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1901. *Jahresbericht.* 1901. *Bericht* über die Astrolog. Studien der Reformators Tyge Brahe. v. Prof. Studnicka. Prag 1901. 8. *Bericht* über die Untersuchung der Gebeine Tycho Brahe's von H. Matiegka. Prag. 1901. 8. *Bericht* über die Saecularfeier der Erinnerung an das vor 300 Jahren erfolgte Ableben des Reformators der beobacht. Astronomie Tycho Brahe. Prag. 1902. 8.
—	Museum Království Ceského v. Praze: Památky archaeologické à Mistopisné. Praze 4.
—	Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXI. 1901.
Reval.	Die ehstnische literarische Gesellschaft: Beiträge zur Kunde Ehst-, Liv- und Kurlands. Bd. VI. 1—3.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1901.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XXIII—XXX. XLV. *Arbeiten.* H. 2—5.
Roma.	Reale Academia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. X. II. 12. XI. I. XI. II. 1—11.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali di agricoltura.* 226.
Rostock.	Die Universität: 57 academ. Schriften aus dem Jahre 1901—1902.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Table pour Ser. 3. Ser. 4. T. I. 1—2. Atlas. XV. 4. *Comptes-rendus.* 1902.

Santiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* XI. 2—5.
San Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Ser. 3. Zoologi. II. 7—11. III. 1—4. Botany. II. 3—9. Occasional Papers. Vol. 8.
St. Louis.	The Academy of Science: *Transactions.* IX. 6.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: *Annuaire.* 1901. T. VI. 2—4. 1902. T. VII. 1. 2.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 67.
Sèvres près Paris.	Comité Intern. d. Poids et Messures: Traveaux et Mémoires. T. XII.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1901.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1901. 5. 6. 1902. 1—6.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 58. 9. 10. 59. 1—9. *Handlingar.* 35. *Bihang.* 27. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 38. 39.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Månadsblad.* 1897. *Handlingar.* Bd. 13. 1.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 22.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XI. 3. Svenska Konstminnen från Medeltiden och Renässansen. H. 8.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 23. 7. 24. 1—6.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden.* IV. 1901.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1899—1900. Handlingar. 4. 5.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi: Tidskrift *Ymer.* Aarg. 21. 1901. 4. 22. 1902. 1—3.
—	Sveriges geologiska *Undersökning.* Serien A. a. no. 115. 117. S. A. c. 1—4. 6. S. B. a. 5. 6. S. B. b. 9. S. C. 172. 180. 183—192. S. C. a. 1. 2.
Stuttgart.	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 58 und Beilagsheft.
Sydney.	The Australian Museum: *Records.* IV. 5—7.

Sydney.	The Australian Museum: Special Catalogue of the Austr. Birds. I. 1. 2. *Memoirs.* IV. 4. 5. Annual Report of the Trustees. for 1900.
—	The Royal Societe of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 35.
—	The geological Survey: *Records.* Vol. VII. 2. Mineral *resources.* 19.
Tokyo.	The College of Sciences: *Journal.* Vol. XVI. 1. 2. 6—14. XVII. 1—3. 7—10. *The Callendar.* 1901—1902.
—	Zoological Society: *Annotationes.* IV. 2. 3.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 37. 1—15. *Osservazioni Meteorologiche.* 1901.
Toronto.	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1901. Oktbr.—Decbr. 1902. Januar—Septbr. *Report* 1897—1900.
—	The University: *Studies.* Physiological. Ser. no. 3. Biological. Ser. no. 2.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 24.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1901.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXIII. 1901.
—	Kgl. Vetenskaps Societeten: *Nova Acta Regiæ Soc. Sci. Upsaliensis.* Vol. XX. 1.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Accessions-Katalog.* 15.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: *Bulletin.* VI. 1.
Wanganui (New	Zealand). The Public Museum: *Report.* 5. 1900. 7. 1902.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1900.
—	Smihtsonian Institution: *Miscellaneous Collections.* Vol. 42. 43. *North American Fauna* no. 22. *Report* of the bureau of Ethnology. 1896—97. 2. S. Contribution to Knowledge no. 1809.
—	Smihtsonian Institution: *Report of the board of regents.* 1900.
—	U. S. National Museum: *Bulletin.* 16. 49. *Proceedings.* Vol. VI. Annual *Report* of the board of regents. 1900.

Washington.	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIV. Pag. 195—202. XV. 1—120. 191—234.
—	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. I—XII. XIV, pp. 167—204.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1899—1900.
—	U. S. Geological Survey: *Report 21.* 2. 3. 4. 5. Maps. 7.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings* XXXIII. 1900. XXXIV. 1901.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Almanach.* 49. 1899. 50. 1900.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme *Jahrbücher* 1899 1. 2. 1900. 1902.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1901. 2. 1902. 1. *Verhandlungen.* 1901. 15—18. 1902. 1—10.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* 51. 1901.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 54. 55.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1901. 1—7.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1901.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLVI. 3. 4. XLVII. 1. 2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Herved har jeg den ære at tilstille den ærede bestyrelse en kort beretning om arbeidet ved stationen.

Hr. adjunkt **Jørgensen** har mesteparten af aaret havt arbeidsplads i det lille laboratorium og har deltaget i bearbeidelsen af det naturhistoriske materiale, som i aarenes løb er indsamlet.

Ligesom i forrige aar har cand. real. **Barmann** foretaget analyser af de i de vestlandske fjorde tagne vandprøver. Lærer **Lie-Pettersen** har af og til havt arbeidsplads ved undersøgelsen af de rotatorier, som fra tid til anden er indsamlet i Øigarden, Puddefjorden og kanalen.

Mikal Sæterstøl er fremdeles virksom til regelmæssig indsamling af plankton osv. i Herløfjorden og paa havet udenfor. Af udenlandske zoologer havde stationen i den forløbne sommer besøg af flere, som havde arbeidsplads for en kortere eller længere tid. I juni maaned var prof. L. von **Graff**, Graz, beskjæftiget med indsamling og studium af turbellarier. I juli studerede dr. R. C. **Punnett**, St. Andrews, udviklingen af *Spinax niger,* prof. **Hartlaub**, Helgoland, samlede meduser og dr. **Zimmer**, Breslau, gjorde faunistiske studier. I august arbeidede dr. **Østergren**, Upsala, med holothurier og dr. **Joseph** fra Wien med udviklingen af selachier. Og i september og oktober var dr. N. **Kassianow**, Moscou, beskjæftiget med studiet af alcyonariernes histologi. — Med statsmidler gjorde jeg en ekskursion til vaarsilddistriktet. Gik fra Bergen 9de mars og foretog undersøgelser i Selbjørnfjorden, Bømmelen, ved Haugesund, Røvær og Skudesnes, i Nærstrandsfjorden og Lysefjorden. Under skrabning den 14de mars paa et dyb af 80 meter ved Røvær fandtes silderogn i mængde. Selv fra et dyb af 145 meter optoges rogn, men den var ubefrugtet. For denne reise vil der foreligge en fuldstændig redegjørelse, saasnart materialet er bearbeidet.

Med slæbedamper „Carl“ har vi i det forløbne aar gjort adskillige ture, dels for at tilveiebringe materiale til belysning af den vestlandske fjordfauna, dels til indsamling af hydrografiske prøver og plankton. Paa den maade vil der i aarenes løb kunne samles en mængde data til en udførlig karakteristik af naturforholdene i de vestlandske fjorde.

I det aar, som gik, har jeg fuldendt en afhandling, „Die Bryozoen des westlichen Norwegens“, som nu trykkes i „Die Meeresfauna von Bergen“. Resultatet af undersøgelserne i det nordlige Norge er ogsaa under trykning, og forhaabentlig vil det hele arbeide kunne fuldendes i indeværende aar.

Bergen, 4de mars 1903.

O. Nordgaard.

SOMMERKURSET.

Det 9de sommerkursus ved Bergens Museum tog sin begyndelse mandag den 21de juli kl. 9, efterat deltagerne en halv time tidligere var samlede i museets vestibule, hvor undertegnede bestyrer af kurset foretog opraab af stipendiaterne efter at have erklæret kurset aabnet i en kort tale. Kurset sluttede den 9de august kl. 12.

Tiden for kursets afholdelse var iaar tidligere end sædvanlig, idet kirkedepartementet havde anbefalet, at kurset sluttede saa tidlig, at deltagerne kunde naa frem til landslærermødet i Stavanger den 11te august.

Jeg har ingen tvil om, at denne tidlige tid for afholdelsen har virket uheldig paa besøget ved kurset, idet lærere, som tillige har lidt gaardsbrug, af høaannen var forhindret fra at møde. Der var ogsaa noget knap tid mellem kursets begyndelse og departementets afgjørelse af de indkomne stipendieansøgninger, hvorfor flere stipendiater først kom en eller to dage efter kursets aabning, mens adskillige, særlig af de fjernereboende, helt udeblev. Paa et møde med kursets deltagere for et par aar siden blev de tre første uger af august fastslaaet som den for deltagerne heldigste tid. Iaar faldt 11 dage paa juli og 9 paa august. En indflydelse i den retning at nedsætte deltagerantallet har visselig ogsaa den iaar gjenoptagne afholdelse af et tilsvarende, men kortere, kursus i Kristiania havt, ligesom ogsaa selve den omstændighed, at det herværende kursus varer i tre uger kan virke uheldigt paa deltagerantallet. Til gjengjæld er udbyttet for den enkelte deltager selvfølgelig større, og man kan muligens gaa ud fra, at de deltagere, som møder til de tre ugers kurser, er i særlig grad interesserede. Heraf havde jeg iaar i fremtrædende grad indtryk. Det maa ogsaa anføres, at der ogsaa ved Kristianiakurset iaar viser sig en betydelig nedgang sammenlignet med tidligere aar, noget man selvfølgelig maatte være forberedt paa, da de, som har besøgt et eller et par kurser, som regel derefter bliver borte ialfald nogle aar. Der var dog ved dette kursus flere, som deltog i Bergenskurserne for tredie gang eller mere.

Antallet af faste deltagere udgjorde iaar 60, hvortil kommer flere, som uden at indtegne sig fik tilladelse til at paahøre enkelte foredragsrækker eller deltage i nogle dage. Til sammenligning anføres for de tidligere kurser deres afholdstid og deltagerantal.

			Stip.	Deltagere.
1894.	2 uger.	6te august—18de august.	64.	231.
1895.	do.	5te do. —17de do.	52.	140.
1896.	do.	3die do. —15de do.	55.	115.
1897.	do.	2den do. —14de do.	53.	94.
1898.	do.	25de juli — 8de do.	82.	149.[1]
1899.	do.	7de august—19de do.	90.	106.
1900.	3 do.	16de juli — 3die do.	63.	71.[2]
1901.	do.	29de do. —13de do.	79.	96.
1902.	do.	21de do. — 9de do.	56.	60.

Deltagerne indskrev hver dag sine navne i en dertil udlagt protokol, som inddroges ud paa formiddagen. Herved ønskede jeg at faa en oversigt over mulige fravær, hvis antal imidlertid viste sig forsvindende lidet, saa man kan sige, at samtlige deltagere hver dag var tilstede. Paa de forskjellige stifter fordelte deltagerne sig som følger:

Bergens stift	33.[3]
Kristiania stift	7.
Trondhjems stift	4.
Tromsø stift	1.
Kristianssands stift	12.
Hamar stift	3.

Efter planen afholdtes hver formiddag 4 foredrag over kursets faste fag. I en række eftermiddagstimer, i regelen fra kl. 4—5, holdtes ekstraforedrag over forskjellige emner. Af kursets foredragsholdere blev hr. adjunkt **Per Engelbrethsen**, som skulde læst over fysisk geografi, to dage efter sin ankomst syg og maatte straks afreise. Det var selvfølgelig umulig at faa hans fag besat igjen, men istedet overtog prof. Gustafson at holde 10 foredrag over Norges forhistoriske tid, et emne, som traadte istedetfor den fysiske geografi. Til udfyldning af foredragsrækken overtog hr. adjunkt Grønvold, Hamar, fire foredrag, som dog nærmest henhører under ekstraforedragene. I nedenstaaende oversigt er fagene og foredragsholderne anførte.

---

[1] Udstilling i Bergen.

[2] Tiden fastsat saa tidlig af hensyn til lærermødet i Kristiania.

[3] Bergens by 4.

Fuldstændige foredragsrækker.

Udvalgte afsnit af fysiken. Overlærer A. Hoel. 18 foredrag.
Oltidens kulturhistorie. Adjunkt Sigurd Høst. 18 foredrag.
Norges forhistoriske tid. Professor Gustafson. 10 foredrag.
Planternes anatomi og fysiologi. Dr. J. Brunchorst. 19 foredrag.

Ekstraforedrag.

Englands forhistoriske tid til Normannernes erobring. Adjunkt D. Grønvold. 4 foredrag.
Billeder fra kunstens storhedstid. Direktør Johan Bøgh. 5 foredrag.
Om resonnans og dens indflydelse paa stemmen. Cand. real. Barmann. 1 foredrag.
Om nordlys og elektriske udladninger i fortyndet luft etc. Cand. real. Barmann. 1 foredrag.
Om jordskjælv og vulkansk aske. Cand. real. C. F. Kolderup. 1 foredrag.
Om kunstig opdrætning af ørret. Konservator Grieg. 1 foredrag.

De fysikalske og botaniske foredrag illustreredes ved eksperimenter, alle foredrag undtagen hr. Grønvolds og Kolderups desuden ved lysbilleder, idet museets store samling, der nu omfatter flere tusind billeder, hertil leverede et rigt materiale. Endel nye billeder anskaffedes ogsaa. De fysikalske apparater blev med stor imødekommenhed udlaante af den tekniske skoles righoldige samling, mens museet selv er i besiddelse af alt nødvendigt materiale til plantefysiologiske demonstrationer, hvortil ogsaa haven og plantehuset leverede adskilligt materiale.

Eftermiddagstimerne — forsaavidt de ikke var optaget af foredrag — benyttedes til besøg i museets samlinger under veiledning af konservatorerne, ligesom ogsaa kunstindustrimuseet, fiskerimuseet,

billedgalleriet, hanseatisk museum, akvariet og Haakonshallen besøgtes. Ved disse besøg var deltagerne som regel delte i to partier.

Samtlige foredrag afholdtes paa museet, de fysikalske i den lille sal af hensyn til eksperimenterne, de øvrige i den store sal. Til samtlige deltagere udstedtes testimonium for deltagelse i kurset.

Som lærebog i botanik henvistes til en bog af foredragsholderen, der skaffedes deltagerne for en meget reduceret pris, som støtte for prof. GUSTAFSONS foredrag uddeltes et referathefte.

Udgifterne udgjorde kr. 2610.72 foruden kr. 2350 til stipendier. Til næste aar haves en beholdning stor kr. 208.01.

Bergens Museum den 22de august 1902.

Brunchorst.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(Arbeiderforedrag).

Foredrag har været afholdt i tiden mellem 12te januar og 13de mars, begge dage incl. og mellem 12te oktober og 14de december. I begge semestre afholdtes 5 foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal. Et foredrag afholdtes søndag formiddag kl. 12—1 over vekslende emner uden indbyrdes sammenhæng, mens de øvrige timer, søndag eftermiddag kl. 5—6 og ½7—½8, tirsdag og torsdag ½8—½9 væsentlig var forbeholdt mere sammenhængende foredragsrækker. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 46, i høstsemestret 48, tilsammen 94 mod 93 i forrige aar. Foredragsholderne og emnerne fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret:

I. Foredragsrækker:

Adjunkt S. Høst: De gamle romere, deres kulturhistorie, sociale liv, krigsførsel etc.	8	foredrag
Cand. real. C. F. Kolderup: Jordens forhistoriske tid	9	—
Overlærer A. Hoel: Astronomiens elementer	9	—
Direktør Johan Bøgh: Michel Angelos liv og verker	5	—
Doktor H. Dethloff: Øiet og dets sygdomme	3	—
Dr. J. Brunchorst: Planternes ernæring	3	—
	37	foredrag

II. Enkeltvise foredrag:

Balthazar Schnitler: Vore forfædres hjem og kulturelle liv	1	foredrag
Prof. A. Taranger: Af fortidens retspleie (hekseprocesser og tortur)	1	—

Cand. real. Barmann: Eksperimenter med elektriske lysfænomener	1	foredrag
Dr. J. Brunchorst: Planternes vaaben	1	—
—:— Myrer som plantevenner og sopdyrkere	1	—
—:— Snyltende blomsterplanter	1	—
Dr. A. Appelløf: Om koraller og koralrev	1	—
Cand. real. Barmann: Skydning med elektricitet	1	—
Dr. Joh. Hjort: To aars togter med „Michael Sars“	1	—
	46	foredrag

Høstsemestret:

I. Foredragsrækker:

Kaptein Hægland: Om Rusland	6	foredrag
Cand. real. Kolderup: Om jern og kul, deres udvinding og forekomst	5	—
Skolebestyrer Bendixen: Bergens historie	9	—
Lagmand Dahl: Den nye straffelovs principer og grundtræk	5	—
Cand. real. Kolderup: Om Finland	5	—
Direktør Johan Bøgh: Lidt om stilarterne og deres udvikling	4	—
	34	foredrag

II. Enkeltvise foredrag:

Konservator Schetelig: Skibe og baade fra vikingetiden	2	foredrag
Direktør Johan Bøgh: Bjørnsons ungdomsudvikling	1	—
Konservator Grieg: Billeder af tropernes dyreliv, tilsammen	4	—
Pastor Brochmann: 1) Om bogstavernes og tallenes historie; 2) den ældste bibel paa Jorden; 3) de gamle haandskrifter og det nye testamente	3	—
Dr. A. Appelløf: Vore skoges fiender	2	—
Konservator Visted: Lapperne og deres religion	2	—
	48	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret	8179,	gjennemsnitlig pr. foredrag	178
I høstsemestret	7830,	— „ —	163
For det hele aar	16009,	— „ —	170

De tilsvarende tal i forrige aar var 14251 og 153.

Inventaret er bleven forøget med flere hundrede lysbilleder. Regnskabet viser en indtægt af kr. 4113.83, hvoraf entré kr. 482, resten væsentlig offentlige bidrag fra staten, samlaget og kommunen. Udgifterne udgjør ca. 3750 kr., saaledes at der til næste regnskab haves en beholdning af kr. 461.45, som dog for den væsentlige del vil medgaa til endel bestilt, men ikke ankommet undervisningsmateriel (modeller).

Bergen den $\frac{\text{1ste januar}}{\text{1ste april}}$ 1903.

Dr. J. Brunchorst.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24000.00	
	b.	Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2000.00	kr. 26000.00
2.		Bidrag af samlaget			„ 2500.00
3.		Renter af bibliothekfondet			„ 5008.40
4.		Bidrag af sparebanken			„ 9000.00
5.	a.	Medlemskontingent .	kr. 2705.04		
		÷ restance	„ 201.00	kr. 2504.04	
	b.	Entré og katalogsalg		„ 383.15	
	c.	Leie af foredragssalen		„ 1755.95	
	d.	Refusion af legaterne........		„ 1566.00	
	e.	Renter og tilfældige indtægter		„ 186.50	
	f.	Indtægter vedk. naturhist. saml.		„ 392.62	
	g.	— „ bibliotheket ...		„ 88.50	
	h.	— „ haven & palmeh.		„ 35.20	
	i.	— „ antikv. afdeling		„ 725.00	„ 7637.96
					kr. 50145.36
6.		Laan og underskud:			
		Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling		kr. 5032.96	
		Underskud paa inventarkonto		„ 1542.78	
		Underskud forøvrigt		„ 11994.23	„ 18569.97
					kr. 68715.33

Udgift:

1. Gager og lønninger:				
Dr. Brunchorst	kr.	4800.00		
„ Appellöf	„	3600.00		
Konservator Grieg	„	2200.00		
„ Schetelig	„	2400.00		
„ Visted	„	1600.00		
Fru Brunchorst	„	1200.00		
Frk. Lund	„	630.10		
„ Christensen	„	720.00		
„ Wingaard	„	300.00		
H. Bucher	„	400.00		
J. Ørdal	„	1200.00		
Wm. Dahl	„	1400.00		
O. Nielsen	„	1020.00	kr.	21470.00
2. Bibliothekets konto			„	7065.31
3. Fællesudgifters konto:				
a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	2636.46		
b. Opsyn og uniform	„	1181.60		
c. Rengjøring	„	866.33		
d. Fragt, porto, telegrammer	„	1022.85		
e. Kontorrekvisita og tegnesager.	„	402.54		
f. Diverse udgifter	„	1430.08		
g. Renter	„	826.81	„	8366.67
h. Inventarkto			„	922,15
4. Naturhistorisk afdeling:				
a. Samlingen	kr.	6022.60		
b. Haven	„	4537.32	„	10559.92
5. Historisk-antikvarisk afdeling			„	9029.94
			kr.	57413.99
6. Laan og underskud fra 1901:				
Antikvariske afdeling vedkommende	kr.	4786.54		
Underskud paa inventarkto.	„	620.63		
Underskud forøvrigt	„	5894.17	„	11301.34
			kr.	68715.33

Kap. II. Legater og fonds.

Indtægt:

7. Frieles legat no. I (kr. 28000.00):				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 675.18	
b. Renter...........		kr. 1400.39		
÷ administration..		„ 56.00	„ 1344.39	kr. 2019.57
8. Frieles legat no. II (kr. 4000.00):				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 914.99	
b. Renter...........		kr. 1952.39		
÷ administration..		„ 80.00	„ 1872.32	„ 2787.31
9. Henr. Sundts legat no. I kr. (50000.00):				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 357.34	
b. Renter...........		kr. 2467.11		
÷ administration..		„ 50.00		
		kr. 2417.11		
Renter cfr. 10 b...		„ 1250.00	„ 1167.11	„ 1524.45
10. Henr. Sundts legat no. II:				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 13751.49	
b. $^1/_2$ del renter af Sundts legat no. I			„ 1250.00	
c. Renter af egen kapital.......			„ 670.68	
			kr. 15672.17	
11. F. Danielssens og A. Larsens legat:				
Renter af kr. 24000.00			kr. 1200.00	
12. F. Hansens og H. Danielssens legat:				
Renter af kr. 24000.00			kr. 1200.00	
13. Berthe Marie Danielssens legat:				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 985.41	
b. Renter...........		kr. 2015.12		
÷ administration..		„ 80.00	„ 1935.12	„ 2920.53
14. Konsul Børs' legat:				
a. Beholdning fra forr. aar......			kr. 312.97	
b. Renter...........		kr. 2535.61		
÷ administration	kr. 100.00			
÷ restance	- 450.00	„ 550.00	„ 1985.61	
			kr. 2298.58	kr. 9251.86

Transport	kr.	2298.58	kr.	9251.86
Indkomne renter fra forr. aar.	„	275.00	„	2573.58
15. Præmieobligationsfondet:				
a. Renter .... kr. 24624.16 ÷ administration kr. 1000.00 ÷ restance. „ 1875.00 „ 2875.00	kr.	21749.16		
Renter tillagt 15*	„	12480.00		
	kr.	9269.16		
Underskud	„	2563.36	„	11832.52
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
a. Beholdning fra forr. aar	kr.	39532.81		
b. Renter	„	1955.90		
c. Tillagt renter af 15	„	12480.00		
	kr.	53968.71		
			kr.	23657.96

Udgift:

7. Frieles legat no. I:				
a. Naturhist. tegninger	kr.	400.00		
b. Tilskud til aarbogen	„	1100.00		
c. Beholdning	„	519.57	kr.	2019.57
8. Frieles legat no. II:				
a. Tilskud til aarbogen	kr.	1500.00		
b. Stipendier	„	522.40		
c. Beholdning	„	764.91	„	2787.31
9. Henr. Sundts legat no. I:				
a. Tilskud til aarbogen	kr.	1200.00		
b. Beholdning	„	324.45	„	1524.45
10. Henr. Sundts legat no. II:				
Beholdning til næste regnskab....	kr.	15672.17		
11. F. Danielssens og A. Larsens legat:				
Livrenter	kr.	1200.00		
12. F. Hansens og H. Danielssens legat:				
a. Livrenter	kr.	420.00		
Lateris	kr.	420.00	kr.	6331.33

	Transport	kr.	420.00	kr.	6331.33
b.	Finantsdepartementet (resterende arveafgift)	„	224.00		
c.	Tillagt kapitalen	„	556.00		
		kr.	1200.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
a.	Tilskud til aarbogen	kr.	2204.86		
b.	Beholdning	„	715.67	„	2920.53
14.	Konsul Børs' legat:				
a.	Stipendier	kr.	2061.56		
b.	Beholdning	„	512.02	„	2573.58
51.	Præmieobligationsfondet:				
a.	Kolderup	kr.	1600.00		
b.	Jørgensen	„	1000.00		
c.	Høye	„	1000.00		
d.	Gran	„	2600.00		
e.	Christensen	„	3000.00		
f.	Foredragskursus	„	220.00		
g.	Sars Crustacea	„	1627.37		
h.	Fjordundersøgelser	„	785.15	„	11832.52
15*.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr.	53968.71		
				kr.	23657.96

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16.	Biologisk station:				
a.	Statens bidrag	kr.	6100.00		
b.	Pladsafgift etc.	„	602.87		
d.	Underskud	„	865.28	kr.	7568.15
	Statens bidrag til fiskeriundersøgelser			„	1200.00
17.	Akvariet og sælparken:				
a.	Entré	kr.	1583.93		
b.	Bidrag af det nyttige selskab.	„	500.00		
c.	Underskud	„	4898.57	„	6982.50
18.	Sommerkurset:				
a.	Beholdning fra forr. aar	kr.	72.73		
	Lateris	kr.	72.73	kr.	15750.65

		Transport	kr. 72.73	kr. 15750.65
	b.	Statens bidrag	„ 4950.00	
	c.	Kontingent	„ 146.00	„ 5168.73
19.		Foredrag for hvermand:		
	a.	Beholdning fra forr. aar	kr. 29.83	
	b.	Statens bidrag	„ 1200.00	
	c.	Kommunens bidrag	„ 1500.00	
	d.	Samlagets bidrag	„ 900.00	
	e.	Entré	„ 482.40	
		Refusion	„ 2.00	„ 4114.23
20.		Sars Crustacea:		
		Af præmieobligationsfondet	kr. 1627.37	
21.		Naturen:		
		Statens bidrag		„ 1000.00
				kr. 26033.61

Udgift:

16.		Biologisk station:		
	a.	Underskud fra fr. aar	kr. 566.31	
	b.	Gage Nordgaard	„ 2800.00	
	c.	„ Glimme	„ 1200.00	
	d.	Reiseudgifter	„ 300.35	
	e.	Udgifter ved laboratoriet	„ 2701.49	kr. 7568.15
		Fiskeriundersøgelser		„ 1200.00
17.		Akvariet og sælparken:		
	a.	Underskud fra fr. aar	kr. 5342.22	
	b.	Renter af gjæld	„ 236.22	
	c.	Driftsudgifter	„ 1403.66	„ 6982.50
18.		Sommerkurset.		
	a.	Stipendier	kr. 2350.00	
	b.	Honorar	„ 1880.00	
	c.	Undervisningsmaterial, trykning, lærebøger	„ 343.05	
	d.	Lokale, elektricitet, renhold	„ 255.00	
	e.	Assistance, kontorudgifter	„ 152.32	
	f.	Beholdning	„ 188.36	„ 5168.73
			Lateris	kr. 20919.38

			Transport	kr.	20919.38
19.	Foredrag for hvermand;				
	a. Honorar	kr.	1940.00		
	b. Lokale, gas, renhold, elektricitet	„	1000.00		
	c. Undervisningsmaterial	„	338.38		
	d. Kontrol, assistance	„	174.40		
	e. Administration	„	200.00		
	f. Beholdning..................	„	361.45	„	4114.23
20.	Sars Crustacea:				
	Diverse udgifter	kr.	1627.37		
21.	Naturen			„	1000.00
				kr.	26033.61

Bergen d. $\frac{\text{31te december 1902}}{\text{3die februar 1903}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Crawfurd, Th., adjunkt, dr., Utne.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Steineger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

	Kr.
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Neumann, W., ingeniør	4
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real.	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Nævdal, J. H., bygmester	15
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	20
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Parr, Fr., oberstløitnant	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schetelig, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4

	Kr.
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stoltz, Rudolf, skibsmægler	5
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Fr., skibsmægler	25
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crear, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania	5
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5

	Kr.
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	5
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

	Kr.
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	20
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Neumann, W., ingeniør	4
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real.	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Nævdal, J. H., bygmester	15
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	20
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Parr, Fr., oberstløitnant	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rolfsen, R., fabrikeier	15
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schetelig, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4

	Kr.
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Stoltz, Rudolf, skibsmægler	5
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Fr., skibsmægler	25
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Svendsen, Hans, direktør	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crear, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania	5
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5

	Kr.
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	5
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1903

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen i 1904

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1904

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1903

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen i 1904

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1904

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1903 29
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 47
Den biologiske station 61
Foredrag for hvermand 63
Regnskabsekstrakt 66
Medlemsfortegnelse 73

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1903, hvilken beretning bestyrelsen herved fremlægger for generalforsamlingen.

I. Almindelige bemerkninger.

Efterat den omordning af samlingerne, som var bevirket ved indflytningen i de nye fløie, i alt væsentligt var afsluttet i 1902, har arbeidet i 1903 væsentlig gaaet ud paa at bringe en bedring i de økonomiske forhold og nedgang i den trykkende gjæld, som omordningsarbeiderne og de ekstraordinære inventaranskaffelser havde foranlediget. Som det fremgaar af det efterfølgende afsnit er dette i nogen grad lykkes om der end staar meget igjen, før man kommer helt tilbage til normale forhold.

Helt ud over de økonomiske vanskeligheder vil man efter mit skjøn ikke kunne komme, uden at der opnaaes nogen forhøielse af indtægterne. Disse har — tildels paa grund af nedgangen i samlagets bidrag, bevirket af brændevinsloven af 1894 — ikke holdt skridt med den udgiftsforøgelse, som med nødvendighed har fulgt af udvidelsen og museets samtidige ombygning, anlægget af den botaniske have etc. I de nærmeste aar vil ogsaa det vedtagne gageregulativ, paa grund af alderstillæg, bevirke merudgift paa lønningskontoen, som — hvis indtægterne ikke øges — kun kan mødes enten ved indskrænkning af personalet eller af samlingernes annuum. Begge dele maa dog betegnes som yderst uheldige udveie.

For samlingerne og bibliothekets tilvekst er der redegjort i detalj i de efterfølgende beretninger fra de respektive funktionærer. Den uden sammenligning væsentligste forøgelse har samlingerne modtaget gjennem den i forrige beretning kortelig berørte gave paa kr. 5000 fra hr. Fridtjof Sundt, for hvilket beløb der blev indkjøbt etnografiske gjenstande i Burma og Forindien samt etnografica og oldsager i Egypten under en reise til disse lande, som direktøren foretog fra november 1902—mars 1903. Samlingerne er saa betydelige, at de har gjort det nødvendigt at tage et nyt rum i brug i første etage og at omordne endel af den opstillede etnografiske samling. Muligens vil det være nødvendigt at skaffe myntsamlingen plads i et særskilt rum i kjælderen eller søndre fløi for ogsaa at kunne anvende dens nuværende lokale til etnografisk samling. De økonomiske vanskeligheder har bevirket, at kun endel af de nyerhvervede samlinger har kunnet udstilles. For de øvriges vedkommende maa der ventes, til inventar kan skaffes.

Ved bygningen er foretaget endel udvendige reparationsarbeider, hvoraf de vigtigste er, at den hele bygning er malet udvendig og endel af tagets papdække er fornyet.

Personalet har været det samme som forrige aar. Direktøren var permitteret til midten af mars ianledning den ovenfor nævnte reise, og fra begyndelsen af oktober, da han mødte paa tinget som repræsentant for Bergen. Konservator Schetelig har begge gange været konstitueret som direktør. Konservatorerne Schetelig, Appelløf og Grieg har været fraværende paa de sedvanlige stipendiereiser eller andre undersøgelser i en à to maaneder hver. Schetelig har ogsaa fra mars til mai været permitteret for at foretage en studiereise til England. Det øvrige faste personale har som tidligere været tilstaaet en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned. Fra begyndelsen af november overtog konservator Visted med bestyrelsens samtykke konstitution i lærerpost, og hans tjeneste ved museet indskrænkedes til eftermiddagene med tilsvarende reduktion i gagen.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 57172 mod 61139 i forrige aar og 59766 i 1901.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	2919	(1902: 3229)
Februar	3363	(—„— 3287)
Mars	4874	(—„— 5574)
April	5435	(—„— 5556)
Mai	4087	(—„— 4725)
Juni	5135	(—„— 5682)
Juli	5283	(—„— 5123)
August	7255	(—„— 7854)
September	5887	(—„— 6095)
Oktober	5340	(—„— 5719)
November	4396	(—„— 5210)
December	3198	(—„— 3085)

For omtrent alle maaneders vedkommende er altsaa besøget noget mindre end ifjor, hvad der formentlig skriver sig fra, at ingen nye samlingsgrene af betydning i 1903 er aabnede for publikum. Til dette besøg maa dog lægges besøget i haven og plantehuset, som især om søndagene i sommertiden er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1902	46004	12415	1347	1373
1903	39862	13784	1670	1856

Af videnskabsmænd, som i 1903 har besøgt museet og delvis benyttet dets samlinger, kan nævnes følgende: Mr. ROB. COLLMAN CLEPHAM, F. S. A., F. S. A. SCOT., Newcastle; Mr. RONALD LIVETT, Museum of Archaeology, Cambridge, Engl.; Earl of DUCIE; prof. BASHFORD DEAN, U. S. A. (zool.); prof. A. A. VEBLEN, Jowa City, Jowa, U. S. A. (arkeol.); Mr. REGINALD SMITH, arkeolog ved British Museum; Sir HENRY HOWARTH, medlem af bestyrelsen for British Museum; prof. ROB. COLLETT. Desuden har de ved biologisk station arbeidende videnskabsmænd og nogle af deltagerne i havforskningskurset benyttet samlingerne og bibliotheket. Bygdesamlingen har i studieøiemed været benyttet af maleren hr. RUSTI og af hr. LARS KINSERVIK foruden flere andre. Dr. H. H. REUSCH har indgaaende studeret bygdeafdelingens ølboller ianledning et arbeide over norske ølboller, som vil blive publiceret af museet.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlinger og bibliothek.

Indtægterne under dette kapitel bestaar af offentlige bidrag fra stat, samlag og sparebank, renter af bibliothekfondet samt forskjellige indtægter: medlemskontingent, leie, refusioner, tilfældige indtægter ved salg af dubletter o. l.. Statsbidraget og sparebankens bidrag, henholdsvis 26000 og 9000, er de samme som ifjor; ligeledes renterne af bibliotheksfondet paa nogle faa kroner nær. Derimod er samlagets bidrag, der tidligere udgjorde 4000 kr., gaaet ned til 1500 kr. efter ifjor at være sunket til 2500 kr. — en samlet nedgang paa 2500 kr. i løbet af to aar. Det er indlysende, at en saadan nedgang paa et iforveien knapt budget, især naar det falder sammen med en sterk udvidelse af samlingerne og derigjennem af museets virksomhed, i det hele maa virke yderst trykkende. Det er derfor ogsaa kun ved et øget salg af undværlige dubletter, at det er lykkedes at holde de samlede indtægter under dette kapitel, der omfatter museets hele drift, oppe i samme høide som i 1902 — kr. 50596.91 mod kr. 50145.36. Saadanne ekstraordinære indtægter kan dog ikke stadig paaregnes, og det vil derfor være særdeles ønskeligt — for ikke at sige nødvendigt — at søge medlemskontingenten, der er den sikreste og betydeligste indtægt udenfor bidrag og renter, øget i betragtelig grad.

Hvad angaar de enkelte poster under tit. 5, forskjellige indtægter, sammenholdt med 1902, saa er medlemskontingenten gaaet ned med ca. 100 kr., entré og katalogsalg er gaaet op med ca. 75 kr., leie af foredragssalene viser en nedgang paa ca. 250 kr., refusion af legaterne er uforandret, renter og tilfældige indtægter viser ubetydelig opgang, mens indtægterne af salg af naturalier (f) er steget med henimod 1700 kr. Bibliothekets indtægter er stegne med ca. 150 kr., havens indtægter er uforandrede og ubetydelige, og salg af antikvarisk afdelings dubletter er endelig gaaet ned med ca. 150 kr. Alt ialt er der paa den hele titel en stigning af ca. 1200 kr., der for dette aar noget mere end opveier nedgangen i samlagets tilskud.

Udgifterne under dette kapitel viser en samlet sum af kr. 46841.04 mod kr. 57413.99 i 1902, altsaa en nedgang af kr. 10572.95, fornemmelig bevirket ved indskrænkning af indkjøbene.

Lønningskontoen viser af den grund som ovenfor er anført nedgang for konservator Visted, mens derimod vagtmester og gartner

Ørdahl har erholdt en forhøielse af 200 kr. En gage paa kr. 400 er helt udgaaet af dette kapitel, hvorimod to gager, ved at udbetales for hele aaret, har medført en stigning af 130 kr., saa kontoen idethele er afsluttet med en besparelse af ca. 200 kr.

Paa bibliothekets konto er sparet ca. 1970 kr., paa fællesudgifters konto (incl. inventarkonto) ca. 1800 kr., paa naturhistorisk afdeling (incl. haven) ca. 3600 kr. og paa antikvarisk afdeling ca. kr. 3000, sammenholdt med ifjor.

Ved de her anførte besparelser i forbindelse med den omstændighed, at det er lykkedes ved foranstaltninger, som dog udtrykkelig maa betegnes som ekstraordinære, at bringe indtægterne til at stige med ca. 150 kr. trods nedgangen af de offentlige bidrag, er det lykkedes at faa et overskud i driftsregnskabet paa kr. 3755.87, ved hjælp af hvilket den samlede gjæld er bragt ned fra kr. 18569.97 til kr. 14814.10, hvoraf kr. 4324.49 vedkommer den antikvariske afdeling, resten driften i almindelighed.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliotheksfondet, kr. 100000, hvis renter kommer til indtægt under kap. I i regnskabet, eiede museet pr. 1ste januar 1903 følgende kapitaler:

Frieles legat no. I	kr.	28000.00
— „ - II	„	40000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50000.00
— „ - II	„	15672.17
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	24556.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50000.00
Præmieobligationsfondet	„	500000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	53968.71
	kr.	826196.88

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

Henrik Sundts legat no. II	kr.	2061.78		
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	780.00		
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	9122.05	„	11973.13

Pr. 31te december 1903 udgjør saaledes den samlede kapitalformue ... kr. 838170.71

Præmieobligationsfondets afsatte kapital skulde egentlig været forøget med kr. 14112.05, men har lidt et tab ved en misligholdt pantobligation, idet vedkommende pant ved auktion kun udbragtes til kr. 70100 mod paalydende kr. 75000. Pantets skattetakst var 133000 kr., brandtakst kr. 55000. Udsættelsen var i sin tid approberet af formandskabet.

Efter regnskabsaaret er til museet udbetalt kr. 175000 (hvorfra dog gaar arveafgift) udgjørende „C. Sundts fond til en videnskabelig lærestol ved en vordende høiskole i Bergen“. Der vil i næste beretning blive redegjort for dette fonds fundats, paa hvilken kgl. approbation er meddelt.

Medregnes dette fond og bibliothekfondet udgjør de af museet bestyrede kapitaler i dette øieblik noget over 1113000 kr., for regnskabsaaret 1903 ca. kr. 938000. Af denne kapitals udbringende kommer ca. 5000 kr. til indtægt under kapitel I., ca. 17000 kr. gaar til kapitalforøgelse, 1620 kr. til livrenter og 1566 kr. til administration. Det resterende rentebeløb er anvendeligt til forskjellige videnskabelige formaal, som nærmere angives i de forskjellige legaters og fonds fundatser.

De saaledes disponible indtægter, — inclusive beholdninger fra 1902 — udgjør for 1903 kr. 26227.38, hvoraf beholdningerne paa de forskjellige konti udgjør kr. 2836.62 og et underskud (paa konto 15) kr. 878.09, ialt kr. 3714.71.

Udgifterne fordeler sig saaledes:

I.	Publikationer:		
	Aarbogen vedkommende	kr.	6300.00
	Sars: *Crustacea*	„	1165.32
	Nordgaard og Jørgensen: Hydrografisk arbeide (under trykning)	„	2830.00
		kr.	10295.32
II.	Reiser og undersøgelser i Norge	„	4182.93
III.	Aarsstipendier	„	6400.00
	Tilsammen	kr.	20878.25

mod kr. 20821.34 til lignende udgifter i 1902.

Til næste aars regnskab gaar der over et beløb paa kr. 2703.77 (ca. 130 kr. mindre end det fra 1902 modtagne), og videre er der i de kr. 26227.38, hvormed legaternes driftsregnskab balancerer, opført kr. 82.00 til berigtigelse af antegnelser til tidligere regnskaber og kr. 2563.36 til dækkelse af et underskud fra ifjor.

Da der er taget til indtægt et underskud paa kr. 878.04, er underskuddet (paa præmieobligationsfondets rentefond) i virkeligheden kun gaaet ned med ca. 1700 kr. Det anførte restunderskud dækkes dog omtrent ved en renterestance paa 850 kr.

Forøvrigt henvises til, hvad der er anført under afsnit IV. Ligeledes findes den nærmere redegjørelse for regnskabets kap. III, „Særformaal under musseets administration“ under de enkelte formaal, som nedenfor omtales.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. Brunchorst.

Bibliotheket er i 1903 bleven forøget med 1255 bind større verker, 249 dissertatser og særtryk samt 86 kartblade fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte.......	317	84	127	528
Ved kjøb	85	23	5	113
	402	107	132	641
Særskilte verker.				
Ved gave eller bytte	296	88	71	455
Ved kjøb	60	86	13	159
	356	174	84	614
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	224	10	12	246
Ved kjøb	2	1	—	3
	226	11	12	249

Desuden fortsættes subskriptionen paa 115 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 64 falder paa den naturhistoriske og 51 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 214, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først blir medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 70 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den optælling af bibliotheket, som optoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1903 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk-antikvar. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.	6607	1986	3283	11876
Særskilte verker	4919	4088	1689	10696
Dissertatser og separataftryk.	4616	659	133	5408
	16142	6733	5105	27980

I den ovenfor nævnte forøgelse er medtaget 227 bind, der ifølge testamentarisk bestemmelse tilfaldt bibliotheket efter afdøde dr. Crawfurd.

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 9:

1. University of Cincinnati. Cincinnati Ohio.
2. Bibliothèque Universitaire. Lille.
3. Föreningen för Skogsvård. Stockholm.
4. Redactionen af O Archeolog o Português. Lissabon.
5. Musen Paraense. Pará Brazil.
6. Bureau du Conseil internat. pour l'exploration de la mer. København.
7. Marine Biolog. Laboratory. Woods Holl. Mass.
8. Augustana College. Rock Island Ill.
9. The University Press. of California. Berkeley Cal.

Frk. Tidemand og cand fil. O. Kyrre-Grepp har velvilligen assisteret ved forskjellige arbeider i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

Af det til samlingerne anvendte beløb er som sedvanlig en meget stor del medgaaet til udgifter ved præparationsverkstedet og ved laboratorierne. Foruden konservatorerne og docent Kolderup har hr. Herm. Friele B. S. og hr. stipendiat Høye stadig arbeidet ved museet og ligeledes hr. overlærer Jørgensen under sin beskjæftigelse med de under flere stipendiereiser indsamlede moser.

Angaaende arbeiderne ved samlingerne og disses forøgelse henvises til de efterfølgende beretninger fra de respektive konservatorer og for de indkomne gavers vedkommende til den efter beretningen indtagne fælles gavefortegnelse.

1. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: James A. Grieg.

Af de i aarets løb indkomne hvirveldyr kan særlig nævnes:

Skalle af en ældre fuldt udfarvet russekobbe eller grønlandssæl, *phoca grønlandica,* dræbt i mars maaned paa gaarden Rebnord i Austreim. Dette er den sydligste lokalitet ved vor kyst, hvor denne art vides iagttaget.

En 4.26 m. lang hvidfisk, *delphinapterus leucas,* fanget 28. mai i en kilenot i Skodjefjord ved Aalesund. Af hale, hoved og høire luffe toges gibsafstøbninger, som nu er udstillet i samlingens norske pattedyrafdeling. Sammesteds er der ligeledes udstillet en afstøbning af en springer, *lagenorhynchus acutus,* fanget ved Aalesund i juli maaned. — Hvidfisken har i forløbne vaar og sommer vist sig flere steder ved Bergenskysten, saaledes i mars i Ulvikfjorden, Hardanger og i august i Kors- og Fanefjorden, omtrent samtidig saaes den ligeledes i Ryfylkefjorden. I mai maaned dræbtes et individ ved Florø og et andet ved Halsenø, Søndhordland, og i august et ved Bildøbakken, Fjeld. Eksemplarer af denne arktiske hval har forøvrigt i forløbne aar forvildet sig helt ind i Kristiania- og Drammensfjorden.

Kirsebærfugl, *coccothraustes coccothraustes,* fra Utne, Hardanger.

Turteldue, *turtur turtur,* fra Valestrandsfossen, Osterøen.

Ung han i ikke fuldt udfarvet dragt af hvidmaagen, *larus eburneus,* fra Kjeldsund, Gurskø, Søndmør.

Lire, *puffinus anglorum,* skudt paa havet udenfor Espevær, Søndhordland (ny for den norske afdeling). Samtidig blev ogsaa skudt en havhest, *fulmarus glacialis.*

Albinos af lunde, *fratercula arctica.*

Ved kjøb er fra d'hrr. kandidat Schaanning og Koren erhvervet en samling fugleskind, særlig af ungfugle, fra Sydvaranger og Novaja Semlja.

To laksestørjer, *lampris guttatus,* fanget paa line paa 230—250 favnes dyb, den ene 140 kvartmil VNV af Klovningen, Nordfjord, den anden 120 kvartmil VNV af Florø.

Mopsform af søørret, *salmo trutta,* fra Gaula, Søndfjord.

En samling ferskvandsfiske, hovedsagelig fra Mjøsen, gave fra herr stipendidat H. Huitfeldt Kaas, af hvilke et udvalg er udstillet i den norske fiskeafdeling.

Under ekskursioner i skjærgaarden udenfor Bergen indsamledes nogle eksemplarer af vore sjeldnere gobider, *(gobius orca, g. jeffreysi* og *g. pictus).*

Af de i forrige aarsberetning omtalte naturalier er i aarets løb udstillet i samlingen: polarulv; ung ringsæl fra Hjeltefjorden; ung russekobbe fra Rødø, Nordland; havørnrede, samt den 2.70 m. lange klumpfisk fra Fedje. Den tidligere omtalte eiendommelige sortbugede spidshval fra Rugsund, Nordfjord, har ved nærmere undersøgelse vist sig ikke at være som formodet en ny art, men et ældre individ af Sowerbys spidshval, *mesoplodon bidens, Sow.* En nærmere beskrivelse af individet vil blive trykt i museets aarbog.

En større del af samlingen er i sommerens løb bleven oppudset og desinficeret. Desværre har det heller ikke iaar af budgetmæssige hensyn været muligt at foretage de nødvendige forandringer og nyanskaffelser af skabe i den sal, som er udseet til den systematiske reptil-, batrachie- og fiskesamling. Af samme grund har heller ikke den systematiske fuglesamling endelig kunnet blive ordnet, idet der ogsaa til denne udkræves nogle nye montre.

Naturalier er i aarets løb bleven sendt til museerne i Aalesund, Stavanger og Tring, England, samt til naturaliehandler Deyrolle, Paris. Til de i vaar og i høst ved fiskeristyret afholdte kurser i havforskning har en samling norske fiske været udlaante.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. Appellöf.

I den systematiske læresamling er en del tekstetiketter blevet fornyede.

Konservators arbeide i aarets løb har været dels videnskabelig bearbeidelse af samlingerne, dels undervisningsvirksomhed. Den førstnævnte har hovedsagelig omfattet Nordhavets pycnogonider, grundet dels paa materiale fra „Michael Sars“s togter, dels indsamlinger ved den norske kyst. Desuden har flere inden- og udenlandske museer stillet materiale til disposition. Ogsaa pycnogonidsamlingen fra den sidste „Fram“-ekspedition er overleveret konservator til bearbeidelse.

Nævnes bør desuden, at konservator har gjort en del forarbeider til en zoogeografisk oversigt over Nordhavets bundfauna.

Af det ved „Michael Sars“s togter indsamlede materiale har konservator Grieg bearbeidet ophiuriderne; en afhandling herover fra hans haand foreligger trykt i museets aarbog. Kand. Hj. Broch, Kristiania, har paa det zootomiske laboratorium sammesteds bearbeidet hydroiderne og har ligeledes i museets aarbog offentliggjort resultaterne af undersøgelserne. Sidstnævnte samling indeholder 5 for videnskaben nye arter. Dr. H. J. Hansen, Kjøbenhavs museum, har havt til undersøgelse de i det nordlige Atlanterhav (syd for Færøerne) indsamlede dekapode crustaceer og tilbagesendt samlingen i bestemt stand. Dr. Carlgren, Stockholms Högskola, har til undersøgelse de indsamlede aktinier og har meddelt, at arterne nu foreligger bestemte. Kand. Bjerkan, Tromsø, har ascidierne og bestyrer Nordgaard byozoerne til bearbeidelse.

Til videnskabeligt brug har samlingerne foruden af ovennævnte herrer ogsaa været benyttet af hr. H. Friele, som er beskjæftiget med undersøgelser over nudibranchier.

Konservator har med bestyrelsens tilladelse ved de to her i Bergen afholdte havforskningskurser — det første 12te jan.—31te mars, det andet 1ste septbr.—31te oktbr. — meddelt undervisning i de nordiske havevertebraters og fiskes systematik, udbredelse etc. Til benyttelse ved disse kurser har konservator udarbeidet bestemmelsestabeller for de forskjellige grupper.

Materiale fra samlingerne er udlaant til prof. Jungersen, Kjøbenhavn (pennatulider) og dr. Jensen, do. (mollusker).

Arbeidet med omlægning og ordning af det magasinerede materiale har desværre af mangel paa arbeidshjælp maattet hvile.

Frk. Gullaksen har velvilligen været behjælpelig med en del arbeide ved afdelingen.

Konservator har i ca. 5 uger været permitteret for hummerundersøgelser ved Hvidingsø.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst.

Herbariet er forøget med følgende samlinger:

1.	*Lichenes exsiccati Norvegiæ*, indsamlede og bestemte af hr. Johan Havaas, Granvin, no. 151—200[1]	50 ekspl.
2.	Norske moser, indsamlede og bestemte af hr. inspektør B. Kaalaas, væsentlig sjeldnere arter	120 —
3.	Schiffners: *Hepaticæ europaeae exsiccatae* no. 51—100 ved hr. overlærer Jørgensen	50 —
4.	Løv-moser, væsentlig eksotiske, deraf 80 for herbariet nye arter, indkommet ved bytte gjennem hr. overlærer Jørgensen	110 —
5.	Levermoser, europæiske, deraf ca. 20 for herbariet nye arter, indkommet ved bytte gjennem hr. overlærer Jørgensen	38 —
6.	Moser, skandinaviske, fra dr. E. Nejmanns herbarium, kjøbt af dr. Møller, Stockholm	640 —
7.	Norske phanerogamer og karkryptogamer fra forskjellige lokaliteter	20 —
		1028 ekspl.

Saagodtsom det hele nye materiale af moser er indordnet i herbariet. Ligeledes er hele samlingen af udenlandske phanerogamer og karkryptogamer nu forgiftet og opklæbet, mens den endelige ordning af det omfangsrige almindelige herbarium endnu maa udstaa i nogen tid.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Der er hverken i haven eller plantehuset gjort nævneværdige forandringer, idet annuet er medgaaet til de almindelige driftsudgifter og for en liden del til supplering af plantehusets bestand. Forøgelsen af bestanden af frilandsplanter er udelukkende skeet ved indsamling og ved bytte eller gaver.

For de sidstes vedkommende henvises til gavefortegnelsen. For at skaffe øget plads vilde nogle forandringer i koldhusets indredning være ønskelige, ligesom porcelænsetiketter til hele samlingen af frilandsplanter burde anskaffes snarest mulig, da de nu anvendte træetiketter er lidet varige og i længden uøkonomiske. Det knappe budget forbyder dog for tiden enhver saadan ekstraordinær udgift.

---

[1] Ialt 5 ekspl. af de angivne nummere. Det ene afgives som gave til universitetet. De andre vil blive byttede bort.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Carl Fred. Kolderup.

Mineralsamlingen er iaar væsentlig øget ved to mindre samlinger af ertsprøver fra hr. ingeniør Jordan og hr. grubebestyrer Handeland. Til indkjøb af mineraler har man ingen penge havt.

Bergartsamlingen er som sedvanlig øget ved den fungerende konservators og de studerendes reiser. Saaledes er der ved konservators reiser i nordre Bergenhus amt indsamlet ca. 280 bergartstufer, ingeniør Haagensen har samlet ca. 100 bergarter, væsentlig fra Bergensfeltet, og lærer Slettemark ca. 20. Paa ekskursioner med de nævnte herrer er indsamlet ca. 100 stufer. Af bergartpræparater er anskaffet ca. 60 stkr. Af hr. direktør Friis er kjøbt en samling bergarter og fossiler fra Andøens kulfelt.

Af arbeider i hovedsamlingen kan nævnes udstillingen af de indkjøbte bergarter og fossiler fra borhullerne i Andøens kulfelt; samlingen er illustreret ved to kolorerte profiler og to kartskitser. Endvidere er der forsøgsvis udstillet materiale til en samling, der skal illustrere de geologiske kræfters virksomhed.

Som i tidligere aar har der ogsaa iaar været talrige forespørgsler om ertsforekomster at besvare, og et par foreløbige befaringer er foretagne.

Ingeniør Thor Haagensen har i hele det forløbne aar studeret ved afdelingen, væsentlig geologie, petrografi og lidt mikroskopi; desuden har han havt øvelser i geologisk kartlægning. Lærerne Slettemark og Melkild har studeret mineralogi. Foruden den almindelige veiledning under studierne har ogsaa de nævnte herrer faaet krystallografien gjennemgaaet forelæsningsvis. Med de studerende er der ogsaa i løbet af vaar og høst foretaget nogle ekskursioner. Foruden disse tre herrer har der ogsaa været andre, der for kortere tid har søgt afdelingen i studieøiemed.

Angaaende det videnskabelige arbeide ved afdelingen kan der meddeles, at jordskjælvsundersøgelserne er foregaaet efter den tidligere plan. Det i aarets løb indsamlede materiale er bearbeidet og udgivet i indeværende aars aarbog under titelen: „Jordskjælv i Norge i 1903.“ I aarbogen er endvidere offentliggjort „Die Labradorfelse des westlichen Norwegens II“.

V. Den historisk antikvariske afdeling.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. Schetelig.

Antiksamlingen er forøget med en samling indiske palæolither fra egnen om Madras, skjænket af hr. Seton-Karr; desuden har den gjennem hr. Fridtjof Sundts gave, som nedenfor anføres i sin helhed, faaet en saa betydelig tilvekst af egyptiske oldsager, at dette rum i det kommende aar maa undergaa en fuldstændig omordning.

I den norske forhistoriske samling har man i det forløbne aar af økonomiske grunde ikke kunnet anskaffe flere udstillingsskab, skjønt den sidste sal ved forrige aars slutning endnu ikke var helt monteret. Imidlertid er det materiale, som skal udstilles, fuldstændig ordnet, saa udstillingen nu kan fuldføres, saasnart de manglende skab er færdige. Arbeidet i samlingen har indskrænket sig til eftergaaelse af enkeltheder ved opstillingen, indordning af nye gjenstande og en fornyet revision af etiketterne, hvorved det helt er gjennemført, at der ved alle gaver anføres fra hvem og naar de er skjænket til museet. — Katalogiseringen af de ikke indførte oldsager fra 1890-aarene er begyndt og vil antagelig afsluttes i kommende aar. Præparering af jordfundne jernsager, der som anført i forrige aarsberetning var høist paakrævet for en stor del af samlingen, har i aarets sidste halvdel været drevet i den udstrækning, som forholdene har tilladt. Det vil dog endnu vare længe, inden stillingen i denne henseende kan siges at være tilfredsstillende, særlig da der vel for tiden ikke er mulighed for at skaffe forøget underordnet assistance. Samlingens tilvekst vil fremgaa af den i aarbogen trykte tilvekstfortegnelse.

I middelaldersamlingen var ved aarets begyndelse den endelige ordning og opstilling netop fuldført. Arbeidet har derfor dette aar været rettet paa at katalogisere og identificere den ganske betydelige del af samlingen, hvorom der ikke forelaa ordnede optegnelser. Dette arbeide har netop nu saa meget bedre kunnet fremmes, som afdelingens formand, hr. B. E. Bendixen, samtidig har været beskjæftiget med en fuldstændig inventarfortegnelse for samtlige kirker i Bergens stift. Herved er der ogsaa skaffet mange værdifulde oplysninger vedrørende gjenstande, som nu er i museets besiddelse. Endelig har man katalogiseret de mange arkitektoniske brudstykker af middelalderske bygninger i Bergen, som i tidens løb er indkommet til museet, ligesom gravstene etc. fra middelalderen ogsaa nu er optaget i katalogen. — Samlingen har i aarets løb ikke faaet nogen væsentlig forøgelse.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I denne samling har der heller ikke iaar skeet nævneværdige forandringer; kun en del nyindkomne stykker er indordnet i pultene. Af tilveksten kan nævnes en suite mynter fra Transvaal, erhvervet ved kjøb, det norske geografiske selskabs guldmedalje, gave fra selskabet, samt værdifulde gaver fra hr. skibsfører P. Schlyder, hr. Fridtjof Sundt og hr. dr. J. Brunchorst. Se forøvrig den fuldstændige gavefortegnelse.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Den tidligere omtalte opstilling blev i aarets begyndelse fuldført og den hele samling forsynet med nye etiketter. En omarbeidelse af samlingens katalog er paabegyndt. — Samlingen har i aarets løb ikke faaet nogen nævneværdig forøgelse.

4. Den norske kulturhistoriske samling efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

I kirkesamlingen er opstillet altertavlen fra Aardals gamle kirke og i et fra vaabensamlingen overført skab endel messehagler og mindre kirkelige gjenstande.

I bysamlingen er opsat et skab for dragter, og heri opstillet 2 uniformer fra „det ridende kor“ og en mandsdragt fra det 18de aarh. — Frk. Signe Magnus stud. phil. har en længere tid velvillig assisteret med katalogisering af bysamlingens sølvsager, hvorfor man herved bringer hende museets erkjendtlige tak.

Bygdesamlingen har undergaaet en del mindre forandringer, idet telemarksrummet delvis er omordnet; desuden er en del nyerhvervede sager opstillet.

5. Den etnografiske samling

Konservator: K. Visted

har faaet en værdifuld forøgelse ved de betydelige samlinger fra Ceylon, Indien, Burma og Egypten, som hr. skibsmægler Fridtjof Sundt har skjænket samlingen. Herved fyldes flere af de største huller i samlingen, idet disse egne før har været meget svagt eller aldeles ikke repræsenteret i samlingen. Opstillingen af samlingen er paabegyndt, men da rummet ikke strakte til maatte et nyt rum, der tidligere benyttedes som magazin, inddrages i samlingen. Indredningen af dette rum har af økonomiske grunde maattet udstaa til næste aar, hvorfor samlingen hidtil ikke har kunnet gjøres tilgjængelig for publikum.

VI. Videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier for videnskabeligt arbeide er for 1903 bevilget til følgende herrer: Overlærer E. Jørgensen for botanik kr. 1200 (1902: kr. 1000). Cand. real. Carl Fred. Kolderup for geologi kr. 1600. Dr. H. H. Gran for botanik (plankton) kr. 2600.

Fra 1ste januar 1904 er hr. Kolderups stipendium forhøiet fra kr. 1600 til kr. 2400, samtidig som stipendiets indehaver faar titel af docent. Til den forøgede bevilgning er bl. a. knyttet den betingelse, at docenten ikke maa paatage sig anden lærervirksomhed end som maksimum 12 timer ugentlig, medens han forøvrig forudsættes helt at ofre sit arbeide paa geologiske studier og dermed sammenhængende docentvirksomhed.

Videre er han forpligtet til uden særskilt godtgjørelse at afholde saadanne foredragsrækker, som undervisningsvirksomhed knyttet til eller foranstaltet af museet maatte gjøre ønskelige.

Den samme betingelse som i sidste punkt nævnt er tidligere knyttet til bevilgningen til hr. docent Gran og endelig ogsaa til en fra $^1/_1$ 04 opført bevilgning af præmieobligationsfondet, stor kr. 1000 til dr. Appelløf for zoologisk docentvirksomhed, væsentlig foranlediget ved ønsket om at lette fortsættelsen af de havforskningskurser, som har været afholdt i 1903.

Der er saaledes nu til museet knyttet tre docenter med forelæsningspligt.

Hr. K. Høye har fra 1ste januar 1900 oppebaaret et stipendium af kr. 1000 aarlig af præmieobligationsfondet, dog ikke som fast bevilgning, til mykologiske undersøgelser, særlig over klipfiskesoppen. Der blev til arbeiderne i 1903, som var ment at skulle bestaa i mere omfattende fisketilberedningsforsøg, bevilget kr. 1500 af staten, kr. 1500 af børserne i Kristiansund, Bergen og Trondhjem. De større forsøg blev dog ikke iverksatte i det nævnte aar, dels fordi bevilgningen blev givet saa sent, at der af den grund frembød sig vanskeligheder, og dels fordi det abnorme fiske lagde hindringer i veien. De vil blive igangsatte i begyndelsen af 1904, for hvilket aar hr. Høyes stipendium er bevilget med uforandret beløb. Med 1904 kan forsøgene forhaabentlig ventes afsluttede, saa soppens bekjæmpelse derefter kan overtages af det private initiativ eller af staten. Selv om dette skulde lykkes, tillader jeg mig at anbefale, at Høye ogsaa for 1905 bevilges det samme stipendium, idet dette dels har været meget lidet i forhold til det arbeide, hr. Høye har nedlagt i sine undersøgelser, og idet det tillige synes mig ønskeligt at sætte hr. Høye istand til at fortsætte sine mykologiske undersøgelser paa andre felter. Jeg nævner da særlig de arbeider over norske frugtsorters gjærsoppe, som han for flere aar siden begyndte, men som senere blev sat tilside for klipfiskesopundersøgelserne.

Johan Havaas, Granvin, bevilgedes i februar 1900 et stipendium paa kr. 400 aarligt i 4 aar til undersøgelser over lavfloraen paa vestlandet og udgivelsen af et exsiccatverk: *„Lichenes exsiccati Norvegiæ“*. Af dette verk er nu udgivet 200 arter. Der er ved undersøgelserne, der har strakt sig over forskjellige dele af de to Bergenhusamter, saavel i kyststrøgene som indenlands (iaar hovedsagelig Statlandet samt delvis Vaagsø, Sartorø og Hardanger), tilveiebragt et rigt materiale til kjendskaben om lichenfloraen, som tidligere var lidet undersøgt. Af helt nye arter er fundne 9, af nye varieteter og former 12, af arter, nye for Norges flora, desuden 40.

Det vilde synes mig meget ønskeligt, om hr. Havaas, der paa egen haand, ved flittigt arbeide i en aarrække, har samlet sig grundige kundskaber af almindelig art — sproglige saavelsom botaniske — og har udviklet sig til en særdeles grundig lichenkjender, den eneste i vort land for tiden, af museet kunde sættes istand til at fortsætte sine studier. Det af ham valgte omraade hører til den systematiske botaniks vanskeligste og mindst bearbeidede. Det kræver baade meget og langvarigt arbeide, idet indgaaende mikroskopisk undersøgelse er nødvendig til bestemmelserne, og en medfødt systematisk begavelse, som hr. Havaas utvilsomt er i besiddelse af. Hr. Havaas er gaardbruger og har folkeskolens uddannelse. Under tjenstgjøring som sanitetskorporal fik han sin første veiledning i botaniske studier af sanitetsmajor Smith.

Stipendiet er for 1903 bevilget af Børs' legat.

Reisestipendier og bidrag til undersøgelser i indlandet er, ligesom de sidste par aar, dels uddelte i bestemt sum, dels bevilgede saaledes, at vedkommende faar reise- og mulige arbeidsudgifter (ved gravning, bundskrabning etc.) godtgjorte efter regning samt tillige oppebærer en daglig kostholdsgodtgjørelse af kr. 5 pr. dag. Denne beregningsmaade er særlig anvendt, naar det gjaldt undersøgelser ved museets funktionærer eller faste stipendiater.

Konservator H. Schetelig har paa denne maade anvendt kr. 676.89 til arkeologiske undersøgelser paa vestlandet, dels til selvstændige udgravninger, dels til reiser ianledning anmeldte fund gjort af andre. Der er foretaget gravninger i Haus, hvor to grave var truede ved rydningsarbeide; den ene indeholdt et rigt yngre jernalders fund. Lignende fund bragtes for dagen ved fortsatte gravninger paa Myklebostad, Nordfjordeid, hvor museet tidligere har foretaget undersøgelser. Der gjordes fire gravfund, der ikke omfattede særlig værdifulde gjenstande, men som paa grund af fundomstændighederne tildels frembød ualmindelig interesse. Under to længere reiser til Søndhordland, Sogn og Nordfjord, der fandtes nødvendige paa grund af indkomne meldinger, blev der intet af nævneværdig interesse bragt for dagen, og ved gjennemgravning af en haug paa Berle i Bremanger viste det sig, at graven var forstyrret langt tilbage i tiden. Detaljeret beretning om aarets undersøgelser er som vanlig vedlagt afdelingens arkiv. Det anvendte beløb er bevilget af Frieles legat no. II.

Overlærer E. Jørgensen erholdt et stipendium til undersøgelse af mosfloraen og enkelte kritiske slegter af blomsterplanter *(Alchemilla, Euphrasia, Alectorolophus)* i Bergens stift. Undersøgelser blev gjort paa følgende steder: Eknæs i Osterfjorden, Gulen i Søndfjord, Bremanger, Kinn (øen), Eikefjord udenfor Florø, Hosanger paa Osterøen, Mofjorden og Modalen, Vaage paa Tysnesø, Engevikhavn, Tøsse i Aadlandsfjord, Trængereid og Vaksdal. Udgifterne androg til kr. 282.49, som er ført til udgift paa Børs' legat.

Docent Carl Fred. Kolderup bevilgedes et stipendium paa kr. 300 af Børs' og Frieles legater til geologiske undersøgelser paa vestlandet. Stipendiet blev anvendt til undersøgelser af konglomerat og sandstensfelterne samt de postsiluriske eruptiver i N. Bergenhus. De undersøgte eruptiver er 1) Sognæskollens labradorstensfelt, 2) Syenitfjeldet mellem Dalsfjord og Førdefjord, 3) Gabbrofeltet i Eikefjord og 4) Bremangerlandets hvide granit. Desuden nogle hidtil ukjendte serpentin- og labradorstensfelter i Gloppen. Endelig blev foretaget nogle ekskursioner i Bergensfeltet. Af haandstykker medbragtes ca. 200, der er indlemmet i bergartsamlingen.

Lærer Lie-Pettersen kr. 150 af Børs' legat til undersøgelser over insekt- og rotatoriefaunaen paa vestlandet. Stipendiet anvendtes til fortsættelse af tidligere aars undersøgelser paa Voss og i omegnen af Bergen i sommermaanederne.

Amanuensis Rekstad ved den geologiske undersøgelse bevilgedes kr. 300 af Børs' legat til bræundersøgelser i Sogn. Hr. Rekstad undersøgte i tiden fra slutningen af august til slutningen af september Nigardsbræen, Faabergstølbræ, Lodalsbræ, Stegeholtbræ i Jostedalen, bræerne i Krondalen, Tunsbergsdalsbræen og Fjærlandsbræerne. Det viste sig, at bræerne i de sidste 4 aar er gaaet betydelig tilbage, men i sine øvre dele havde større mægtighed nu end i 1899. Hr. Rekstad mener, at de i kommende aar atter vil begynde at gaa frem. For Bøjumsbræens vedkommende fremgaar det af de foreliggende iagttagelser fra 1868 til nu, at den i dette tidsrum har udført to hele perioder i sin bevægelsestilstand med minima i 1867 og 1903 og et mellemliggende minimum omkring 1880, altsaa perioder paa 18 aar. Lignende forhold synes at herske ved de andre bræer i dette strøg. Disse og andre iagttagelser vil blive udførlig omhandlede i et arbeide i næste bind af museets aarbog.

Konservator James A. Grieg kr. 300 af Børs' legat til zoologiske undersøgelser. Stipendiet er anvendt til 1 maaneds skrabninger i Sognefjorden omkring Vik til fuldstændiggjørelse af de i 1902 udførte undersøgelser ved samme sted. I de to aar er paa sydsiden af fjorden undersøgt strækningen fra Eitremelven i mundingen af Arnefjorden til noget indenfor Tveit paa Vangsnæs. Paa nordsiden er skrabet mellem Hanevik og Danneviksnæsset. Midtfjords, hvor dybden er 6—700 favne, kunde ikke skrabes fra baad, hvorfor undersøgelserne væsentlig er indskrænkede til et belte nær land. Ved siden af arktiske og boreale er fundet adskillige rent sydlige, engelske og lusitanske former.

Dr. A. Appelløf tilstodes kr. 100 (af Børs' legat) som efterbevilgning til stipendium for 1902.

Cand. filos. Selland kr. 50 som tillæg til et universitetsstipendium til botaniske undersøgelser paa Voss (Børs's legat).

Til zoologiske og hydrografiske fjordundersøgelser er anvendt kr. 623, som er medgaaet til arbeider i de nærmeste fjorde (præmieobligationsfondet).

Af samme fond er bevilget kr. 1000 til udgifter ved hr. **Høyes** klipfiskundersøgelser.

Jordskjælvundersøgelserne har været fortsat af hr. **Kolderup**. Det har fremdeles, trods anbefaling fra alle sagkyndige hold, ikke lykkes at faa anskaffet en selvregistrerende jordskjælvmaaler, saa der ved museet kan oprettes en seismografisk station som led i den kjæde af saadanne stationer, som i de senere aar er istandbragte i forskjellige lande. Bergen vil være det heldigste sted for en saadan station og udgiften ved apparatet og dets installation beløber sig blot til 1000 kr.

Publikationer. Aarbogen for 1903 er under direktørens redaktion udgivet i tre hefter, hvoraf de første to udkom i 1903, det sidste i begyndelsen af 1904. Hefterne indeholder nedennævnte afhandlinger og udgjør 480 pag. tekst samt 28 plancher (deraf flere farvelagte) foruden 79 figurer i teksten. Alle clicheer og næsten alle plancher er udførte ved hr. **John Griegs** reproduktionsanstalt i Bergen.

No. 1. **Emily Arnesen**: Spongien von der norwegischen Küste. II. Monaxonida: Halichondrina. (Mit 7 Tafeln).
„ 2. **R. C. Punnett M. A.**: On the Nemerteans of Norway. (With 2 plates).
„ 3. **Haakon Schetelig**: Fortegnelse over de til Bergens museum i 1902 indkomne sager ældre end reformationen. (Med 11 figurer i teksten).
„ 4. **Edward T. Browne**: Report on some Medusae from Norway and Spitzbergen. (With 5 plates).
„ 5. **Kristofer Visted**: Bidrag til tydning af primstaven. (Med 13 figurer i teksten).
„ 6. Dr. **N. Kassianow**: Ueber das Nervensystem der Alcyonarien.
„ 7. **Haakon Schetelig**: Notes from the Antiquarian Collection. (With 12 figures).
„ 8. **O. Nordgaard**: Studier over naturforholdene i vestlandske fjorde. I. Hydrografi. (Med 4 plancher).
„ 9. **Hjalmar Broch**: Die von dem norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars" in den Jahren 1900—1902 in dem Nordmeer gesammelten Hydroiden. (Mit 4 Tafeln).
„ 10. **Embr. Strand**: Theridiiden und Argiopiden, gesammelt von Mr. H. Seebohm in Krasnojarsk (Sibirien) 1878.
„ 11. Dr. **Fried. Tobler**: Eigenwachstum der Zelle und Pflanzenform.
„ 12. **Carl Fred. Kolderup**: Die Labradorfelse des westlichen Norwegens II. Die Labradorfelse und die mit denselben verwandten Gesteine in dem Bergensgebiete. (Mit 3 Tafeln und 25 Figuren im Text).

No. 13. **James A. Grieg:** Echinodermen von der norwegischen Fischerdampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900—1903 gesammelt. (Mit 4 Figuren im Text).

„ 14. **Haakon Schetelig:** Fortegnelse over de til Bergens museum i 1903 indkomne sager ældre end reformationen. (With List of Illustrations in English).

„ 15. **Carl Fred. Kolderup:** Jordskjælv i Norge 1903. (Resumé in deutscher Sprache). (1 figur i teksten og 2 kartplancher).

Omkostningerne ved aarbogen er bestridte af Frieles, Sundts, Berthe Marie Danielssens og Børs' legater.

For præmieobligationsfondets regning er trykningen af Sars' verk „An account of the Crustacea of Norway“ fortsat, men intet hefte er dog i aarets løb afsluttet. Til udgivelsen af dette verk er hidtil af staten bevilget kr. 4000, medens der af museets legatmidler og præmieobligationsfondets renter er anvendt kr. 5440.34. Forudsætningen er, at staten og museet skal betale hver sin halvdel. Der er for 1904—05 søgt et bidrag paa kr. 2000, men af regjeringen foreslaaet kr. 1000, som altsaa ikke vil ekvivalere museets hidtil havte udlæg.

Af dr. Appelløfs: „Meeresfauna von Bergen“ er i aaret intet udkommet. 2det hefte er fremdeles under forberedelse.

Ligeledes er trykningen af O. Nordgaards hydrografisk-biologiske undersøgelser ved den norske kyst fortsat, og arbeidet, der bliver af adskilligt omfang og vil indeholde bidrag af hr. Jørgensen, kan ventes udgivet i første halvdel af 1904.

VII. Foredrag og kurser.

„Foredrag for hvermand“ har været afholdt som tidligere og er omtalt i næste afsnit og medfølgende beretning. „Sommerkurset“ for folkeskolens lærere blev indstillet paa grund af negtet statsbevilgning, og andre kurser foranstaltet af museet har ikke været holdt. Landmandskurset for Bergensamterne har dog ogsaa iaar havt lokale paa museet mod godtgjørelse af de direkte udgifter alene.

I 1904 vil der atter blive afholdt foredragskurser, særlig beregnet paa indenbys lærere ved to af de ovenfor omtalte, til museet knyttede docenter.

VIII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Bestyrelsen har bestaaet af dr. Brunchorst (formand), kjøbmand Herm. Friele B. S. og overlæge G. A. Hansen. Det er nu blevet endelig fastslaaet, at stationen sorterer under kirkedepartementet og saaledes er uafhængig af fiskeristyrelsen. Bevilgningen til stationen har desværre heller ikke i 1903 vist sig tilstrækkelig, og underskuddet er steget fra kr. 865.28 til kr. 1030.68. Forøvrigt henvises til medfølgende beretning (pag. 61).

Akvariet og sælparken har som ifjor staaet under bestyrelse af dr. Brunchorst, Herm. Friele B. S. og Gerh. Sundt. Indtægten af entré har været kr. 1439.44 mod kr. 1291.83 i 1901, kr. 1583.93 i 1902. Driftsudgifterne har været kr. 1561.02 foruden renter af gjælden, der ved et bidrag af det nyttige selskab er bragt ned, med ca. 400 kr. og nu udgjør kr. 4458.38.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedrag). Bestyrelsen har bestaaet af dr. J. Brunchorst (formand), rektor Brekke og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse og arbeider Elias Olsen og typograf Ludvig Sandahl, valgte af henholdsvis arbeiderforeningen og haandverkssvendenes forening. Idet der henvises til den af formanden afgivne beretning, skal her alene bemerkes, at udgifterne har været kr. 4114.75, der er dækket ved de sedvanlige offentlige bidrag (staten, samlaget og kommunen) samt ved indtægt og entré (kr. 430.65 mod kr. 482.40 i forr. regnskab). Til næste regnskab haves en beholdning af kr. 377.35.

Af Sars: Crustacea er udgivet bd. IV hefte 11—14. Udgifterne er bestridte af præmieobligationsfondet og i kap. III ført indenfor linien.

Naturen har modtaget sit sedvanlige bidrag og er udgivet under uforandret redaktion.

BESTYRELSEN

henviser til forudgaaende beretning fra direktøren og aflægger sin erkjendtlige tak til dem, som med gaver eller arbeide har fremmet museets virksomhed. En særlig tak bringer man hr. **Fridtjof Sundt** for den store gave, han har skjænket den etnografiske samling, og gjennem hvilken denne har faaet en særdeles betydningsfuld forøgelse og er bleven fuldstændiggjort paa omraader, hvor den tidligere var yderst mangelfuld. Tillige nævner man i denne forbindelse den testamentariske gave af bøger fra dr. **Crawfurd**, en gave, der omfattede adskillige værdifulde verker.

Dr. Th. Crawfurd.

Hr. dr. **Crawfurd**, der hørte til foreningens af bestyrelsen udnævnte livsvarige medlemmer, afgik ved døden den 20de juli 1903. Han havde tidligere skjænket sit omfattende norske herbarium til museet og derved bidraget ganske væsentlig til øgningen af den botaniske samling.

Ved generalforsamlingen den 5te mai 1903 udtraadte d'herr. **Bendixen** og A. **Høyer**, som begge gjenvalgtes. I 1904 udtræder ingen af de foreningsvalgte medlemmer, men derimod begge de af kirkedepartementet opnævnte, d'herr. rektor **Brekke** og statsraad MICHELSEN. Disse herrer er opnævnte paany og som suppleanter for dem henholdsvis hr. overlærer HOEL og hr. konsul JOACH. GRIEG.

Antallet af bidragsydende medlemmer udgjorde, da forr. beretning afgaves, 277. Af disse er i aarets løb 8 udmeldte eller døde og et, hr. FRIDTJOF SUNDT, af bestyrelsen udnævnt til livsvarigt medlem, medens 4 nye er tilkommet. Det samlede antal bidragsydende medlemmer er saaledes 268.

I bestyrelsen for Bergens museum den 18de mai 1904.

G. A. Hansen.	**B. E. Bendixen.**	**Klaus Hanssen.**
A. Høyer.	**Herm. Friele B. S.**	**K. Brekke.**
Gerh. Sundt.	**Joachim Grieg.**	**Andor Hoel.**

Brunchorst.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb, foruden dr. Crawfurds testamentariske gave 227 bd., modtaget fra følgende institutioner og private:

Aal, Benedikte, frk. Kristiania.
Arbo, C. O. E., major. Kristiania.
Balchen, enkefru. Kristiania.
Bendixen, B. E., skolebestyrer. Bergen.
Brunchorst, J., dr. Bergen.
Bütschli, O., prof. dr. Jena.
Centralbureau, det statistiske. Kristiania.
Commission de la Belgica. Anvers.
Dahl, Knut, dr. Bergen.
Dahl, Nils A., raadmand. Bergen.
Department of Interior. Ottawa.
Departementet, Kirke- og undervisnings. Kristiania.
Dolleris, Andr., bogh. Vejle.
Flesche, kasserer. Bergen.
Flesche, A., lærer. Florø.
Formandskabet. Bergen.
Friele, Herm. B. S. Bergen.
Graff, Ludw. v., prof. Graz.
Grepp, O. Kyrre, cand. fil. Bergen.
Grindstad, arsenalforvalter. Bergen.
Haeckel, E., prof. Jena.
Hampel, Jozsef, prof. Budapest.
Herdman, prof. Liverpool.
Hildebrandson, H. Hildebrand. Upsala.
Krohn, P. M., ingeniør. Phønixville.
Monaco, prince Albert I. Monaco.
Martens, J. W. St., cand. fil. Bergen.
Munthe, Chr. Morgenstierne, kapt. Kristiania.

MUNTHE, HARTWIG, oberstløitnant. Kristiania.
Nationalmuseum. Stockholm.
NORDAHL-OLSEN, red. Bergen.
Observatoriet. Kristiania.
Observatory, United States Naval. Washington
OMANG, S. O. F., adjunkt. Larvik.
Opmaaling, den geografiske. Kristiania.
PACKARD, A. S., prof.
REUSCH, H., dr. Kristiania.
RETZIUS, G., prof. dr. Stockholm.
SCHETELIG, H., konservator. Bergen.
SCHJELDERUP, W. M., o.r.sagf. Bergen.
SCHMIDT-NIELSEN, S., dr. Bergen.
THOR, SIG., konservator. Kristiania.
VIDSTEN, BOLETTE, fru. Bergen.
WILLE, N., prof. Kristiania.
WINGE, HERLUF, dr. Kjøbenhavn.
ØYEN, P. A., dr. amanuensis. Kristiania.

Den naturhistoriske afdeling.

A. Vertebrater.

SANDMAN, J. ALB., fiskeriinspektør, Helsingfors: Skalle af ringsæl *(phoca føtida)* fra Saimen, Finland.

REBNORD, ANDERS J., Austreim: Skalle af russekobbe *(phoca grønlandica)*.

SVENSEN, ENOCH, Kjeldsund, Gurskø, Søndmør: Hvidmaage *(larus eburneus)*.

LIE-PETTERSEN, lærer: Bergfink *(fringilla montifringilla)*, fluesnapper *(muscicapa atricapilla)* og furukorsnæb *(loxia pityopsitacus)*.

BØRRETZEN, E. C., Etne, Søndhordland: Stor fiskeand *(mergus merganser)*.

HUS, JOHAN S., Lofthus, Hardanger: Kaie *(corvus monedula)*.

GRIEG, BERNT F., kontorfuldmægtig: Krikand *(anas crecca)* og efugl *(somateria mollissima)*.

APOLD, JOHANNES, kirkesanger, Odda, Hardanger: Kirsebærfugl *(coccothraustes coccothraustes)*, enkeltbekkasin *(tematias gallinago)*.

IVERSEN, WILH., fabrikeier, Valestrandsfossen: Turteldue *(turtur turtur)*, kardinal *(cardinalis virginianus)*, undulatpapegøi *(melopsittacus undulatus)*.

WOLLEBÆK, A., kandidat: Klarkutling *(aphya pellucida)*.

LEFDAL, LARS P., Moldøen: Laksestørje *(lampris guttalus)*.

TITLAND, R., Florø: Laksestørje *(lampris guttalus)*.

SIMONNÆS, fiskeriasisstent: Mopsform af søørret *(salmo trutta)*.

FINNØY, KNUT, Finnø, Romsdalen: Skjægulk *(agonus cataphractus)*.

KVERHELLEN, OTTO P., Rognsvaag: Skjælbrosme *(phycis blennoides)*.

HUITFELDT KAAS, H., fiskeristipendiat: En samling feskvandsfiske, væsentlig fra Mjøsen.

MULBAKKEN, KNUT J.: Haagylling *(chimæra monstrosa)*.

B. Evertebrater.

BRUNCHORST, dr.: *Phyllium siccifolium* fra Indien.

ODFJELD, ABR., Bergen: *Fungia sp.* fra Singapore, *balanus sp.* fra bunden af et skib.

NÆSHEIM, HARALD, Haugesund: *Gorgonocephalus linckii* fra Veahavet (v. f. Karmøen).

SEQUELAND, L., Bergen: *Limax maximus,* tagen i Nygaardsparken.

RIEGE, JAK., gymnasiast, Bergen: *Acherontia atropos,* fanget ved Fane $^{14}/_{9}$ 1903.

JORDAL, dyrlæge, Bergen: *Cœnurus cerebralis.*

C. Mineraler, bergarter og fossiler.

CASA LEBBE, Kandy, Ceylon: To eksemplarer af maanesten fra Ceylon.

JORDAN, ingeniør, Bergen: Forskjellige ertsprøver.

HANDELAND, grubebestyrer, Østensjø: Kisprøver fra Froestadgruben i Østensjø.

VOGT, professor, Kristiania: 3 stufer titanjern med tilhørende præparater.

HAAGENSEN, ingeniør, Bergen: Forskjellige bergarter.

SLETTEMARK, lærer, Bergen: do. do.

Den botaniske samling.

RIIS, pastor, Skjold: Diverse løg af eksotiske planter.

LAMPE, fru, Bergen: Sibiriske rødder opbevarede i 40 aar.

Vedeler, Lorentz: 1 tradescantia virginia.

Walnum, Wencher, Vik: En samling levende planter fra Rambæren.

Loen, Helge, Loen: Et stort eksemplar af en kaktusart.

Den historisk antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen.

Vonen, Nikka, frk., Søndfjord: En liden glasflaske fra en gravhaug paa Møklebust i Vasdalen.

Brynestad, Rasmus R., gaardbruger, Olden, Nordfjord: En slibesten fra stenalderen.

Sunde, David, gaardbruger, Olden, Nordfjord: Et bryne fundet i en gravhaug.

Iversen, Anton, Yttre Arne: Fiskesøkke af klebersten.

Johannesen, Johs., gaardbruger, Yttre Arne: Gravfundne jernstykker fra vikingetiden.

Strømmen, Samuel E., gaardbruger, Askevold, Søndfjord: Gravfund fra vikingetiden.

Asheim, Mattias, gaardbruger, Brekke, Sogn: Gravfund fra vikingetiden.

Hillestad, Ole, lærer, Hafslo, Sogn: En øks fra vikingetiden.

Yttre Eide, Ole S., gaardbruger, Stryn, Nordfjord: Gravfundne sager fra vikingetiden.

Myklebostad, Johs. O., gaardbruger, Nordfjordeid: Tre overordentlig rige gravfund fra vikingetiden.

Sandanger, Daniel, gaardbruger, Søndmør: En øks fra ældre jernalder.

Vespestad, Johan L., gaardbruger, Bømmel: Brudstykke af en pilespids af skifer.

Ørskog, Rasmus, gaardbruger, Lote, Nordfjord: Et sverd og en øks fra vikingetiden.

Martens, Karl, ingeniør: En blaa glasperle fundet ved havnevæsenets arbeider i det afbrændte strøg paa Strandgaden.

Eikum, Per, gaardbruger, Solvorn, Sogn: Et gravfund fra den ældre jernalder.

Grieg, fru, Haugeveien 6 b, Bergen: Et sverd og en sydspids fra vikingetiden.

Kjosaas, Jørgen Sjursøn, gaardbruger, Øistesø, Hardanger: Gravfund fra vikingetiden.

Berle, Anton J. S., gaardbruger, Berle, Nordfjord: Et jordfundet haandsnellehjul af klebersten.

Øvrebø, Fridtjof, Torvestad: Et brudstykke af et flintredskab fra Haaland og en stenøks fra Grønningen paa Karmøen.

B. Middelaldersamlingen.

Aga, Lars J., Hardanger: Udskaaret træstykke med romanske ornamenter, pendant til den merkelige „ljorekarm“, som museet tidligere besidder fra denne gaard.

Heiberg, G. F., godseier, Amle, Sogn: Snit af en sudtagtile fra Urnæs kirke.

C. Myntsamlingen.

Ege, C. J., bankchef, Bergen: Tre engelske kobbermynter, Edvard VII.

Dethloff, H. G., læge, Bergen: En speciedalerseddel, Norges bank, 1817.

Schlyder, P., skibsfører, Bergen: En guldmynt, to sølvmynter og tre kobbermynter fra Forindiens sydvestkyst; et £ guld, Transvaal.

Det norske geografiske selskab, Kristiania: Selskabets guldmedalje, kopi i forgyldt sølv.

Tvennesæter, Einar, Solheimsviken: 4 skilling skillemynt 1809, to messingjetoner.

Eknæs, Lars, Ekanger, Hamre: En liden jordfundet sølvmynt.

Baars, Ragnar, kasserer, Bergen: 4 skilling danske 1788, 12 skilling danske amerikansk mynt 1764, en erkehertugelig østerrigsk daler ca. 1600, to spanske sølvmynter af 1780 og 1785.

Børs, Olaf, kjøbmand, Bergen: To rigsdalersedler kurant 1809, en rigsbankdaler og en tre-rigsbank-skillingseddel Kristiania 1814.

Holm, August, New York: 6 pengesedler og 27 mynter fra Mellemamerika og Vestindien, samt en del europæiske dubletter.

Dahl, præparant, Bergen: En pengeseddel fra Cuba.

Sundt, F., skibsmægler: en samling orientalske mynter.

Brunchorst, J., dr., Bergen: 16 mynter fra Indien, Ceylon og Egypten, samt nogle moderne europæiske, der ikke tidligere fandtes i samlingen.

Monsen, Ole, Ramstaddalen, Søndmør: 7 kinesiske mynter.

Pallibin, dr., kustos ved den botaniske have, St. Petersburg: Tre finske sølvmynter.

D. Etnografiske samling.

Sundt, F., skibsmægler: En samling etnografiske gjenstande fra Ceylon, Indien, Burma og Egypten — opført i særskilt liste sammen med egyptiske oldsager.

Schetelig, H., konservator: Hundeslæde fra Sverdrups sidste ekspedition.

E. By-afdelingen.

Jansen, G., Sem: Bergens bødkerforenings signet fra 1632.

Isachsen, ritmester: Hue med skilt og fjær, epauletter, cortouche, gehæng og pistolfuteral, hørende til „det ridende kors"s uniform.

Abel, fru: Hvid fjærbusk til samme uniform.

Bøschen, Margrethe, frk.: Liden messing-bismer.

Wallendahl, Aug., grosserer: Uniformsfrak, skjærf og epauletter til borgervæbningens uniform.

Thisted, Karl: 6 ovnsplader med interessante relieffremstillinger, 18de aarh.

Ræmisch, M., paraplymager: 2 uniformfrakker og 1 par benklæder tilhørende borgervæbningens uniform.

F. Bygdesamlingen.

Lødemel, Samueline, S., frk., Haram: Kaale af sten.

Jonassen, fru: Manglebret af eg.

Eide, F., konsul, Haugesund: Bismer med stenlod.

Vik, Lars, Øistesø: En mandsvest.

Taraldset, lærer: Madskaal af træ.

Mohr, Anton: Et stavestøp, et høvre og et par bogtrær.

Hordeland, Sjur S., Etne: Lang kniv (hvalfanger-redskab).

G. Kirkesamlingen.

Aardals herredsstyre ved hr. E. I. **Offerdal**: Altertavle, prækestol og 2 søiler fra Aardals gamle kirke.

H. Sager indkjøbte for Fridtjof Sundts gave.

Etnografiske sager.

Kam af horn med sølvbeslag, Ceylon.

Kjæde af sølv, do.

Vifte (skjærm) af tøi med elfenbensskaft, do.

Buddha-billede af forgyldt metal, do.

2 ankelringe af messing, Ceylon.
1 par armringe af messing, do.
Betel-boks af kobber, do.
3 knive med skede og sølvbeslag, do.
Elefantklokke af messing, do.
Okseklokke af messing, do.
Betel-tang af jern, do.
Vase af messing, do.
Sabel med udskaaret greb, do.
1 par haarspyd af forgyldt sølv, do.
3 lerkar, do.
Hue af silketøi, do.
Kam af skildpadde, do.
Betel-pose af grønt tøi, do.
Vandkande af messing, do.
17 smykker af sølv og guld, do.
Hat af lærred, do.
2 malte træplader, do.
Model af Buddhas tand, do.
Messing-model af en dagope, do.
Liden tromme, do.
Smykke (amulet-gjemme) af sølv, Tibet.
2 bedehjul af messing og sølv, do.
Æske af messing, do.
Krukke af kamelhud, do.
Varmebækken af brændt ler, Kashmir.
2 store knive, Nepal.
Vase af messing, Ceylon.
7 sabler, Indien.
3 spyd, do.
2 dolke, do.
3 knive, do.
Kølle af jern, do.
Øks, do.
2 buer, do.
1 kogger med 8 pile, do.
3 skjolde af jern og læder, do.
9 gudebilleder af marmor, do.
Lampe af bronce, Nepal.
Drevet kobberplade med billede af Siva, do.

Udstyr til husalteret, Indien.
Opsats til do., do.
Flaske af messing, do.
2 vaser af messing, do.
3 spillebret af træ, do.
1 par pauker af messing, do.
2 trommer, do.
3 musikinstrumenter, do.
Krukke af messing, do.
Beholder til en vandpibe, do.
Lampe af messing, do.
2 rør til vandpiber, do.
2 broderede klædningsstykker, do.
Dragt, Kabul.
2 borde, Kina.
2 stole, do.
Udstyr til husalteret, do.
3 musikinstrumenter, do.
Utensilier til opiumsrøgning, do.
Hovedpude, do.
Temaskine og tekop, do.
Kjøkkentøi af messing, do.
Bord af forgyldt træ, Burma.
2 sverd, do.
Bord i lakarbeide, do.
Tiggermunks skaal, do.
Tromme, do.
4 æsker i lakarbeide, do.
6 mindre lakarbeider, do.
Skibsmodel, do.
2 store figurer af forgyldt træ, do.
Model af tempeldekoration, do.
3 vaser af messing, do.
Skrin af messing, do.
Pande af messing, do.
2 fad af messing, do.
Komplet rustning, do.
Fad af messing, do.
Firkantet æske af messing, do.
Mandsdragt, Burma.

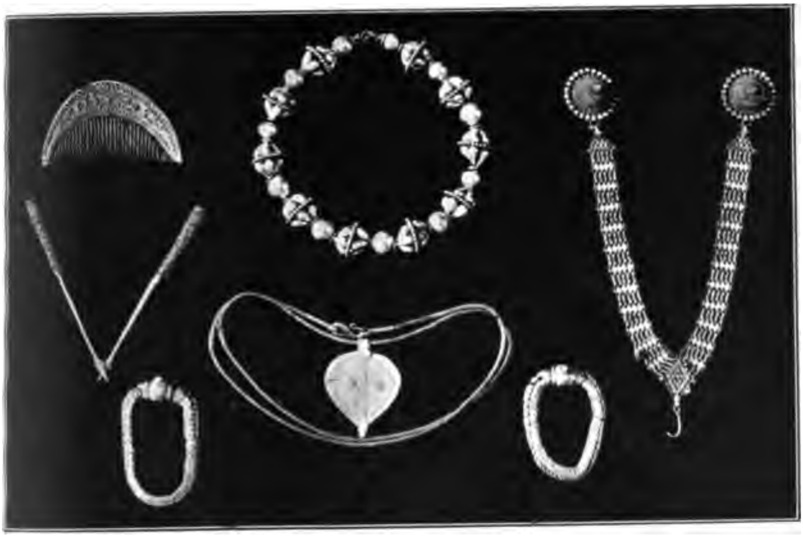

Fig. 1. Smykker af sølv og guld. Ceylon og Indien.

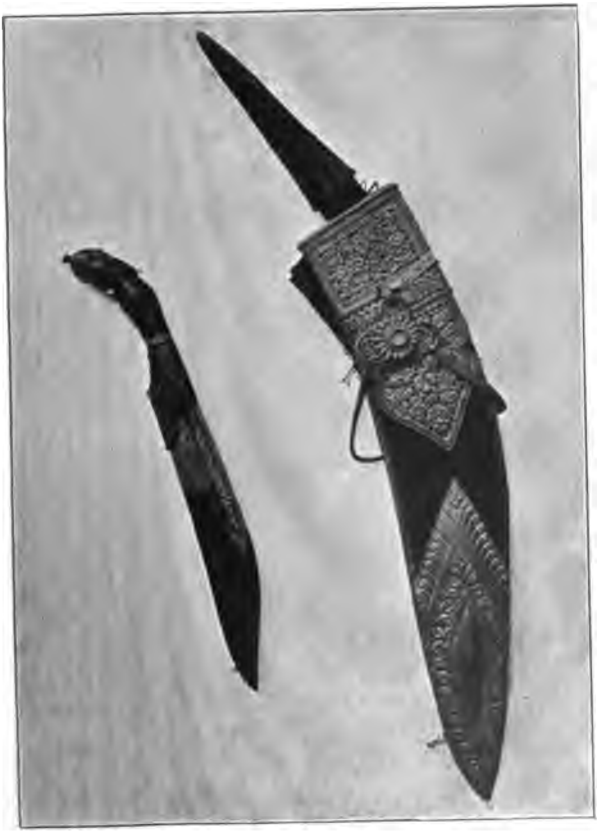

Fig. 2. Knive fra Ceylon og Nepal.

Hinduisk prestedragt, Indien.
Kvindedragt, Burma.
Katchin-dragt, do.
Shan-dragt, do.

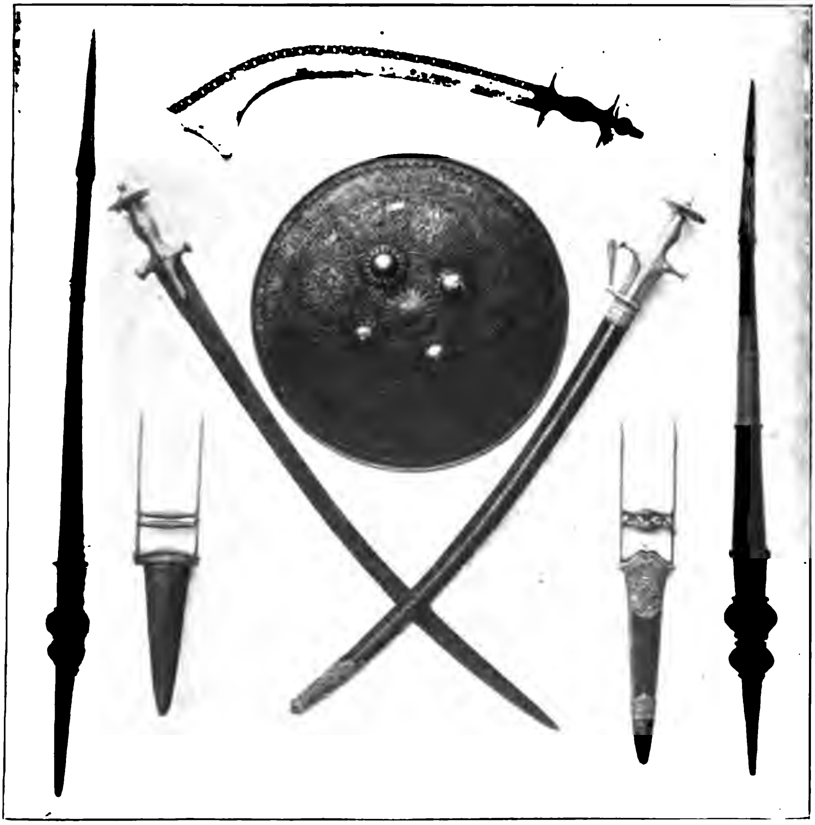

Fig. 3. Indiske vaaben.

Parsee-dragt, Indien.
Mandsdragt, Kina.
Kvindedragt, do.
Dragt, Kashmir.
Muhamedansk dragt, Indien.
Buddhistisk munkedragt, Bagindien.
Hindu-dragt, Indien.
3 kvindedragter, do.
Stort Buddha-billede af forgyldt træ, do.

3 forgyldte opsatser, Indien.
Stort læder-skjold, Øvre-Egypten.
3 pauker, do.
Træ-fad, do.

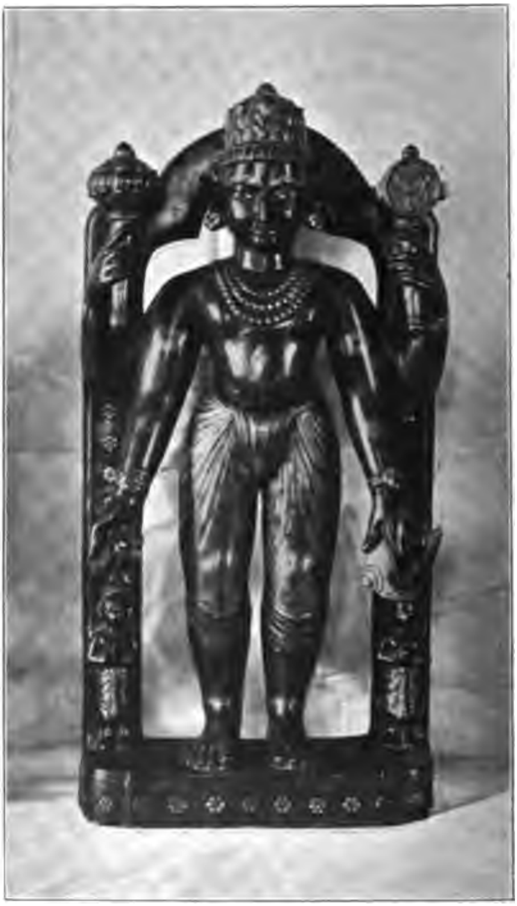

Fig. 4. Indisk gudebillede (Vishnu) af sort sten.

Læder-flaske, do.
2 træskaaler, do.
Bue med pile, do.
2 sverd, do.
Kølle, do.
Jern-instrument, do.

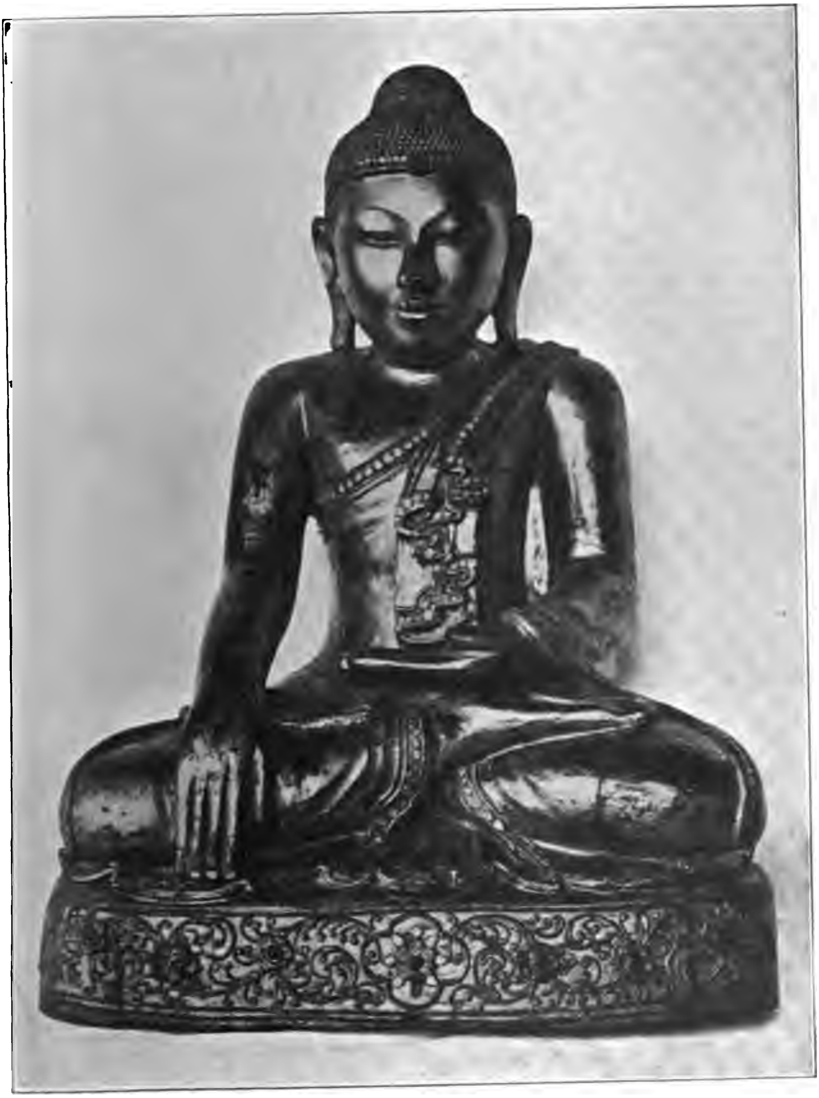

Fig. 5. Gudebillede af forgyldt træ. Burma.

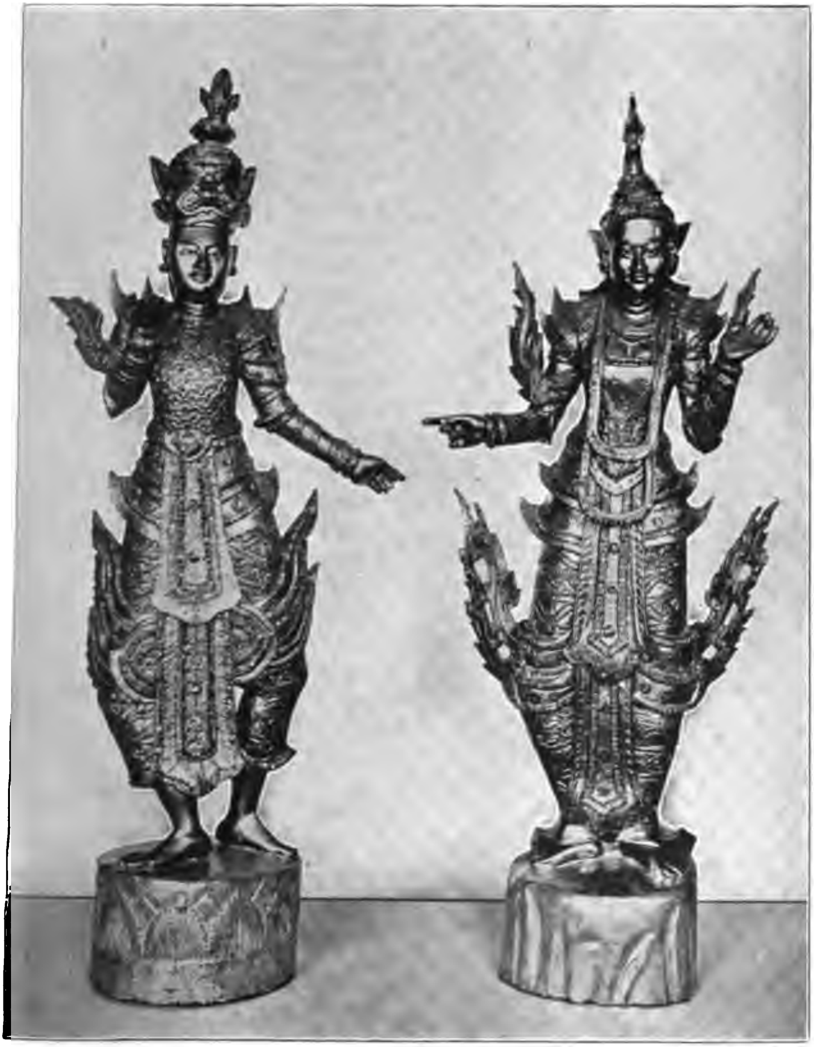

Fig. 6. Fyrste- og fyrstindefigur af forgyldt træ. Burma.

Musik-instrument, Øvre-Egypten.
Træ-laas, do.
2 flettede fad, do.
Sæletøi, do.
Diverse klædningsstykker, do.
Oks, do.

Egyptiske oldsager.

Tre bronceøkser.
En miniaturøks af bronce.
Meisel af bronce med meget smal eg.

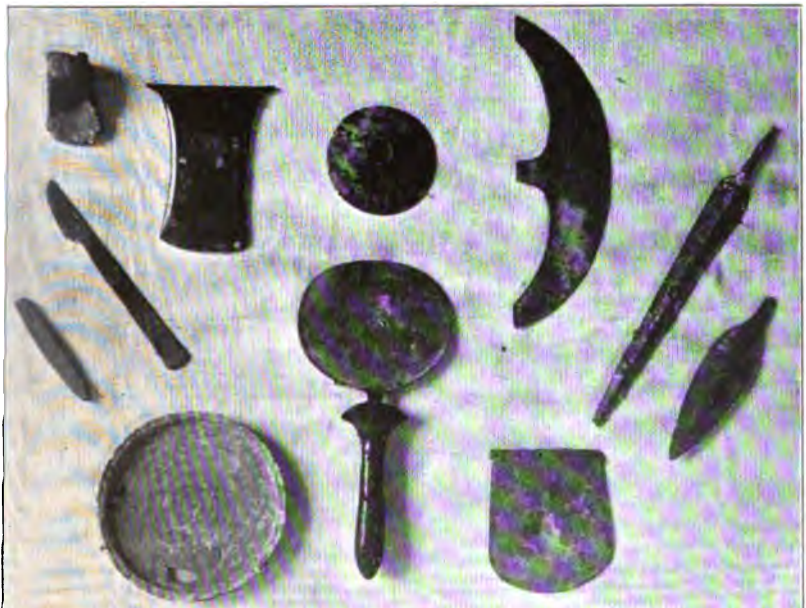

Fig. 7. Egyptiske broncesager.

Celt af bronce, antagelig brugt som hakke.
En tynd flad broncekniv.
Spydblad af bronce med tange.
Spyd eller dolk af bronce.
To pilespidser af bronce.
Køllehoved af sort og hvid sten, dreiet skiveformet med skafthul i midten.
Et fladt stykke bronce af ukjendt bestemmelse.

Speile af bronce med bevaret træskaft; dette er udskaaret som en lotusblomst.
Liden firkantet bronceæske,
Øse af bronce med dyb beholder og langt skaft.
Rund bronceskaal.
To broncelamper.
To lerkrukker fra den ældste tid; den ene har spiralornamenter.
En simpel rød og sort lerkrukke.
Statuette af træ (siddende kvinde).
Mumie i kiste; gule figurer paa sort bund.
Mumiekiste af ældre form; polychrom paa hvid bund.
Træskrin, formet som en pylon.
To relieffer af sandsten.
Polychrom stele af sandsten.
Lidet offerbord af kalksten.
Gravkar (kanope) af alabast.
Balsameret krokodille.
Nakkeskammel af træ.
Afstøbninger af en sfinx, en siddende skriver, to konger, og fem relieffer.

Desuden en samling orientalske mynter.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXVI. XXVII. 1. *Memoirs.* Vol. II. 1.
Askov.	Folke-Høiskolen: 26 bind ældre verker og smaatryk af forskj. forfattere.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Circulars.* Vol. XXII. 160—64. *Bulletin.* Vol. XIV. 142—152. *Aniversary* 25th.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XV. h. 1. XVI.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: A Guide to Belfast. Belfast 1902. 8.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1902. 12. 1903. 1—11. *Aarsberetning.* 1901—1902.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1902.
—	*Medicinsk Revue.* 1903.
Berkely, Cal.	The University Press. University of California: *Publications.* Zoology. Vol. I pp. 1—114. Botany. Vol. I pp. 1—164.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1902. 41—53. 1903. 1—40. *Abhandlungen.* 1902.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 34. 6. 35. 1—5. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XIII. 6. XIV. 1—5.

Berlin.	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1902. 10. 1903. 1. 9.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel* und *Erde.* XV. 4—12. XVI. 1—2.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1902.
—	Königl. Museum für Naturkunde. *Mitteilungen* aus der zool. Sammlung. II. 3. *Bericht.* 1902.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Neue Folge. Bd. II. 14—52. III. 1—11.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 44.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 51. 1—11.
Bern.	Die Schweizer. naturforschenden Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 84. 85. *Compte Rendu* des travaux, des sciences naturelles. Session 84. 85. *Neue Denkschriften.* Bd. 31. 32. 34.
Bologna.	R. Accademia delle Scienze dell'Istituto di Bologna: *Memorie* Ser. 5 Tom. VIII. *Rendiconto* Vol. IV. 1899—1900.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher.* Heft. 108/9. 110.
—	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 59. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1902. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings* New. Ser. 37. 23. 38. 1—19. 22—25.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXXI. 4.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXVI. 1. 2.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* Bd. XVII. 2.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht* 80. 1902.

Brooklyn, New-York. Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: Science *Bulletin.* Vol. I. 2. 3.

Brünn. Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 40. 1901. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XX.

Bruxelles. Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 69. *Bulletins.* 1902. 9—12. 1903. 1—8.

— Musée Royale d'Histoire naturelle de Belgique: *Mémoires.* Tom. I. heft 4. II. 1. 2. 4.

— La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XVI. 4. 5. XVII. 1—4. Nouveaux Mémoires 1903. 1.

— Société Royale Malacologique de Belgique: *Annales.* Vol. 36. 37.

Budapest. Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1902.

— Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft: Mathem. und Naturwiss. *Berichte* aus Ungarn. Band 18.

— Ung. Nat. Museum: *Annales.* Sér. 2. Vol. I. 1. A. Magyar Nemzeti Múseum Multja Es Jelene. Budapesten. 1902. 4. *Aquila.* IX. Supplement. X. 1—4.

Buenos Aires. Museo Nacional: *Anales.* Ser. 3. T. I. pp. 3—18. 44—222. 262—320. 328—439. T. II. pp. 81—192.

Cambridge (Engl.). The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XI. 7. XII. 1—3. List 1903.

— (U. S. A.) Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin.* XXXVIII. Ser. geol. V. 8. XXXIX. 5—8. XL. 4—7. XLII. Geol. Ser. VI. 1—4. *Memoirs* XXVI. 4. XXVII. 2. XXVIII. *Annals* of Harvard College Observatory. Vol. XLVIII. No. 2.

Cape Town. The South African Museum: *Annals.* Vol. II 10. 11. Index. III. 1—3. *Report.* 1901. 1902.

Chicago. Field Columbian *Museum:* Anthropological Series. Vol. III. 3. Geological Ser. I. 11. Zoological Ser. III. 6. 7. Botanical Ser. I. 7.

Cincinnati Ohio. Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 22. 1902.

Cincinnati Ohio.	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XX. 3.
Cordoba.	Academia Nacional de Ciencias exactas. *Boletin.* XVII. 2. 3.
Danzig.	Die naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. 10. 4.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1902.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Schriften.* Bd. XI. *Sitzungsberichte* Bd. XIII. 1.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1902. Juli—Decbr.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum: *Bericht:* über die Verwaltung u. Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft. 1900—1901.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* Vol. XXIV. Ser. A. 2. Ser. B. 3. Ser. C. 2. 3. *Transactions* XXXII. Ser. A. 6. Ser. B. 2. Ser. C. 1.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. IX. 5. The economic *Proceedings.* I. pt. 3. *Transactions:* VII. 14—16. VIII. 1.
Edinburgh.	Royal College of Physicians: *Reports* from the laboratory. Vol. VIII.
—	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* XII. 1901—1902.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XIX. 1—8. 10—12.
—	Geological Society: *Transactions.* Vol. VIII. 2 special pt.
—	The Royal Society: *Transactions.* Vol. XL. 1. 2. XLII. *Proceedings.* Vol. XXIII.
—	The Royal Physical Society: *Proceedings.* XV. 1.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXIX.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XXIII. 1—23.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte* 34.

Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 20. 4. 25. 4.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: „*Helios*“. Bd. 20.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 13.
St. Gallen.	Naturwissensh. Gesellschaft: *Berichte.* 1900—1901.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle. *Mémoires.* 34. 3.
Genova.	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XIII. 4. XIV. 1—3.
Giessen.	Die Universität: 7. St. Inaugural-Dissertationen.
Glasgow.	Natural History Society: *Proceedings & Transactions.* Vol. V. 3. VI. 1. 2.
Graz.	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 39. 1902.
Greifswald.	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 33. 34.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten,* Mathm.-Phys. Klasse 1902. 6. 1903. 1—5. *Geschäftl. Mittheil.* 1902. 2. 1903. 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* Vol. III. 3. 4.
Halle a/S.	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1903.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 75. 76. 1. 2.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mitteilungen.* Jahrg. XIX.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. X. 1902. *Abhandlungen.* XVIII.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XVIII. 12. XIX. 1—11.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. VII. VIII. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Finskt Museum.* IX. 1902. *Tidskrift.* Vol. XXII.
—	Societatis pro Fauna & Flora Fennica: *Acta.* Vol. XXI—XXIII. *Meddelanden.* H. 28.
—	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin* No. 14.

Helsingfors.	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XIV. 6. XV. 1—4.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Ferdinandeums. 3 Folge. 47.
Ithaca.	Cornell University: *Annual Report.* 1900—1901. *Register.* 1901—1902. Dissertations 12.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein. *Verhandlungen.* XVI.
Kasan.	Société des naturalistes de l'université: *Protokoljeri.* 1901—1902. *Trudjeri.* Tom. XXXV. 6. XXXVI. 1—6.
Kiel.	Naturwissenschaftl. Verein für Schleswig—Holstein: *Schriften.* Bd. XII. 2.
Kiew.	Société des naturalistes: *Sapiski.* Tom. XVII. 1.
København.	Bureau de Conseil International pour l'exploration de la mer: *Bulletin* des courses périodiques Année 1902—1903 No. 1—4. *Publications* de circonstance. No. 1—7. *Rapports* et Procès—Verbaux des Réunions. Vol. I. 1901—1902.
—	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1902—1903.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidskrift.* 24. 3.
—	Carlsberg Laboratoriet: *Meddelelser.* Bd. I. II. VI. 1.
—	Det zoologiske Museum: Den danske Ingolf-Expedition. Bd. IV. 1.
—	Det kgl. danske geografiske Selskab: *Tidskrift.* Bd. 16. 5—8. 17. 1—4.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* Bd. 17. Nordiske *Fortidsminder.* H. 5. 6.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. XII. B. 1—4. XIII. B. 1—4. XIV. A. 1—3. XIV. B. 1—3.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1902. 4—6. 1903. 1—5. *Skrifter:* Naturv. mathem. afd. Række 6. Bd. XI. 4—6. XII. 3.
Knin.	Hrvatskoga Starinarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* VII. 1. 2.
Kolozsvárt.	Erdélyi Muzeum Egylet: *Ertesitö.* Jahrg. 26.

Bd. XXIII. Naturw. Abth. I—III. Jahrg. 27. Bd. XXIV. Naturw. Abth. I--III.

Kristiania. Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse.* No. 13.

— *Universitets-Bibliotheket: Aarsberetning* f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1900—1901. *Aarbog:* 1897. 1898. Universitets- og Skole *Annaler.* 16. 1901. 17. 1902.

— Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 19.

— Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1902. *Bulletin* Année 1901. 1902.

— Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* XI.

— Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* 1902. 3. 4. 1903. 1—3. Aarg. 3—11. 1874—1882.

— Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning* 1902.

— Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets virksomhed 1902.

— Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 22. 1903.

— Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 23de Aarg. Hovedregister 1881—1902.

— Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 64de Aarg. 65de Aarg. 1.

— Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 21de Aarg. 1903. 1—51.

— Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 23de Aarg.

— Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1902. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1902.

Königsberg i Pr. Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 43. 1902.

Lawrence. The Kansas University: *Quarterly.* X. Ser. A. 4. Science *Bulletin.* Vol. I. 5—12.

Leipzig. Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* d. mathem. phys. Classe. 28. 1—5. *Berichte.* 54. 6. 7. 55. 1—5.

— Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen* 1902.

Lisboa.	M. le Redacteur de O Archeologo Portogués: *O Archeologo Portogués.* Vol. VIII. 1—9. 1903.
Liverpool.	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XVII.
—	Prof. W. A. HERDMAN. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1902.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. VIII. No. 52. 53.
—	British Museum (Natural History): Catalogue of the Collection of Birds eggs in the British Museum. I. II. III.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. IV. Vol. X.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 67. 1731—48. 68. 69. 1775—82.
—	The Linnean Society: *Journal, Botany.* Vol. XXXV. 246. 47. XXXVI. 250—52. *Proceedings.* 1902—1903. *Journal, Zoology.* XXVIII. 186. XXIX. 187. 88. *List* 1902—1903. 1903—1904.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 71. 469—76. 72. 477—84. *Philos. Transactions.* 196 B. 1—294. 201 A. 1—227. 329—558. 202 A. *Report* to Colonial Government pt. I. Ceylon Pearl Oyster Fisheries and Marine Biology. 1903. 4. *Reports* of the Malaria Committee 8. 1903. *Reports* of the sleeping sickness Commission No. 1—4.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XVI. 5. *Proceedings.* 1903. I. 1. 2. *List* of the fellows. 1901.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XIX. 2. XX. 1. 2.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Heft 17.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Bericht* 1902.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1903. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta.* XXXVII. 1. 2.
—	Kulturhistoriska Föreningen för Södra Sverige: *Redogörelse.* 1902—1903.
Madison.	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin* no. 8.

Madras.	Madras Government Museum: *Bulletin.* I. 2. 4. IV. 3.
Manchester.	The Manchester Museum Owens College: *Report* 1889—1893. Notes no. 9—16. *Catalogue* of Embryol. Models. 8°. 1902.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. *Sitzungsberichte.* 1902.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* XIII.
—	Musée d'Historie Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome VII.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XV. 2. XVI. 1.
Mexico.	Instituto Geológico de México. *Boletin.* 16.
Milwaukee.	The Public Museum: *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. II. 4.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Geolog. Ser. I.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte* 1902.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Ser. 2. XII. 2. Ser. III. 3.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* XII. 1901.
Montevideo.	Museo Nacional. *Anales* V. pp. 1—48. XLVIII. 1—160.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* Année 1901. 4. 1902. 3. 1903. 1.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Abhandlungen* 22. 1. *Sitzungsberichte* 1902. 3. 1903. 1—3. Zittel, Karl A. von: Ueber wissenschaftliche Wahrheit. München 1902. 4°. Knapp, Georg Friedrich: Justus von Liebig nach dem Leben gezeichnet. Festrede. München 1903. 4°.
—	Ornithologischer Verein: *Jahresbericht* 1901—1902.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. II. 4. III. IV. 1. 2.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* Ser. II. Tome II. 2.
Newcastle-upon-Tyne.	Natural History Society of Northumberland, Durham and N-u-Tyne: *Transactions.* Vol. XII. 2. XIV. 1. 2.

New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts: *Transactions.* Vol. XI. 1. 2.
New-York.	American Geographical Society: *Bulletin.* Vol. XXXIV. 5. XXXV. 1—4.
Nürnberg.	Naturhist. Gesellschaft. *Abhandlungen.* Bd. XV. 1.
—	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1902. 4. 1903. 1. 2.
Osnabrück.	Der Naturwissensch. Verein: *Jahresbericht* 15. 1901—1902.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* XII. *Contributions* to Canadian Palæontology. Vol. III. 2. *Catalogue of Canadian Birds.* pt. II. Ottava 1903. 8.
Padova.	Accademia Scientifica Veneto Trentina Istriana: *Atti.* Vol. IV. 2.
Pará (Brazil).	Museu Paraense: *Boletim.* Tom. III. 1—4. *Memorias.* I. II.
Paris.	*Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXVI.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1902. 4—8.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XIX.
—	Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXVII.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings* 1902. Vol. 54.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 36. 12. 37. 1—10.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XLI. 170. 171. XLII. 172. 173.
Pisa.	Societas Toscana di Scienze Naturali: *Processi verbali.* Vol. XIII. pp. 40—191. *Atti.* Vol. XIX.
Porto.	Redacteur dr. Augusto Nobre: *Annaes* de Sciencias Naturaes VII.
Prag.	Die böhm. kaiserl. Franz Josef Akademie der Wissensch. Literatur und Kunst: *Bulletin.* International. Vol. VII. 1903. Sc. mathem. et naturel. VII. 1903. Médecine.
—	Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1902. *Jahres-*

	bericht. 1902. Christian Doppler: Ueber das Farbige Licht der Doppelsterne etc. Zur Feier seines hundersten Geburtstages neu herausgegeb. von dr. F. J. Studnicka. Prag 1903. 8°.
Prag.	Museum Království Ceského v. Praze: *Památky* archaeologické à Mistopisné. Praze 4. Vol. XX. 2--6. *Bericht* 1901—1902.
—	Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XX. 1900. XXII. 1902.
Reichenberg (Böhmen).	Verein der Naturfreunde: *Mittheilungen.* Jahrg. 33. 34.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: *Sitzungsberichte.* 1902.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XLVI.
Rock Island, Ill.	Augustana College: *Publications* no. 3.
Roma.	Reale Accademia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. XI. II. 12. XII. I. XII. II. 1—11.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali de agricoltura.* 228.
Rostock.	Die Universität: 46 academ. Schriften aus dem Jahre 1902—1903.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Ser. 4. T. I. 3. 4. Atlas. T. II. 1. 2. 3. og atlas. *Comptes-rendus.* 1903.
Santiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* XII. 1—3.
St. Louis.	The Missouri Botanical Garden: *Report* 13. 1902.
—	The Academy of Science: *Transactions.* XI. 6—11. XII. 1—8.
S. Paulo, Brazilien.	Museo Paulista: *Revista.* Vol. V.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: *Annuaire.* 1902. T. VII. 3. 4. 1903. T. VIII. 1. *Bulletin* XIII. 4. 5. XIV. XV. XVI. XVII. 1—4. *Publications* du Musée d'Anthropol et d'Ethnograph. II.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher* Jahrg. 68
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning* 1902.

Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und alterthumskunde: *Monatsblätter.* Jahrg. 16. 1902. *Baltische Studien.* N. F. 6. Inhaltsverzeichniss. T. 1—46.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1903. 1—3.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Öfversigt af Akad. Förhandl.* 59. 10. *Handlingar.* 36. 37. 1. 2. *Bihang.* 28. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 40. 41. 42. *Årsbok* 1903. *Lefnadstekninger.* Bd. 4. Hf. 3. *Arkiv* f. Matematik, Astronomi och Fysik. I. 1. 2. *Arkiv* f. Kemi, Mineralogi och Geologi. I. 1. *Arkiv* f. Botanik. I. 1—3. *Arkiv* f. Zoologi. I. 1. 2. *Berzelius* Resanteckningar. Stholm. 1903. 8°.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Tidskrift.* XVII. 1. 2.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 23.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XII. 1.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 24. 7. 25. 1—6.
—	Stockholms Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden.* V. 1902.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1901. Sommarbilder och Vinterbilder från Skansen.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi: Tidskrift *Ymer.* 22. 1902. 4. 23. 1903. 1—3.
—	Föreningen för Skogsvård: *Tidskrift.* 1903.
—	Sveriges geologiska *Undersökning.* Serien A. a. no. 116, 118. 122. S. A. c. 7. S. C. 193. 194. S. C. a. no. 3.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen.* Heft. 21—25.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 59 und Beilagsheft.
Sydney.	The Australian Museum: Special Catalogue of the Austr. Birds. I. 3. Annual Report of the Trustees. for 1901.

Sydney.	The Royal Society of New South Wales: *Journal and Proceedings.* Vol. 36.
—	The geological Survey: *Records.* Vol. VII. 3.
Tokyo.	The College of Sciences: *Journal.* Vol. XVI. 15. XVII. 11. XVIII. 1—3. XIX. 1. 5—7.
—	Zoological Society: *Annotationes.* IV. 4. 5.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 38. *Osservazioni Meteorologiche.* 1902.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Universita: *Bollettino.* Vol. XVII.
Toronto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* Vol. II. 5. *Transactions.* Vol. VII. 2.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1902. Oktbr.—Decbr. 1903. Januar—Septbr. *Report* 1901.
—	The University: *Studies.* Physiological. Ser. Vol. II. no. 1. Biological. Ser. no. 3. Geological. Ser. no. 2. *Papers* no. 15. 1901—1902.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 21 og 22 anden afdl. *Aarsberetning* 1901.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1902.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXIV. 1902.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Accessions-Katalog.* 16. *Årsskrift.* 1901. 1902. 3 Akad. afhandlinger. Lönberg: Sveriges Karta tiden til. omkring 1850. Upsala 1903. 8°. *Bulletin* of the geological Institution. Vol. V. pt. 2. no. 10.
Urbana.	Illinois State Laboratory of nat. hist.: Biennial *Report.* 1899—1900.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1901. *Bulletin.* Vol. XX. XXI.
—	Smihtsonian Institution. *Miscellanious Collections.* Vol. 44 no. 1372. *List* of publications 1846—1903. *Report* of the bureau of Ethnology. 1897—1898. 1. 2. Section of Foreign markets: *Bulletin* no. 12. *Report of the board of regents.* 1901.
—	The Biological Society: *Proceeding.* Vol. XV. Pag. 121—191. 235—256. XVI. 1—170.

Washington.	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. XIV. pp. 205—232.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report* 1901. 1902.
—	U. S. Geological Survey: *Report* 221—423. Water-Supply and Irrigation. *Paper* no. 65—79. *Monographs* XLI. XLII. XLIII. *Bulletin* no. 177—207.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings* XXXV. 1902.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Almanach.* 51. 1901. *Sitzungsberichte.* Jahrg. CX. I. 1—10. II a. 4—10. II b. 2—10. III. 1—10. Register zu 106—110. CXI. I. 1—9. II a. 1—10. II b. 1—10. III. 1—10. II. *Denkschriften.* Bd. 68. 69. 70. 72. 73. *Mittheilungen* der Erdbeben-Commission. N. F. I—XIII.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme *Jahrbücher* 1901.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch* 1901. 3. 4. 1902. 2—4. 1903. 1. *Verhandlungen.* 1902. 11—18. 1903. 1—15.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* 52. 1902.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: *Annalen.* Bd. 1. XV. 3. 4. XVI. XVII.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 56.
Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: *Bulletin.* Vol. III. IV. 2—6. V. VI. 1. 2.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1902. 1—6.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1902.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLVII. 3—4. XLVIII. 1—2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

En kort beretning om stationens virksomhed i det forløbne aar tilstilles herved den ærede bestyrelse.

Hr. overlærer Jørgensen har fremdeles været behjælpelig med bearbeidelsen af stationens materiale, men har kun enkeltvis havt arbeidsplads paa stationen, fordi det fandtes bekvemmere for tegningens skyld at holde til i museets lille foredragssal, hvor der er fuldstændig ro.

I den sidste del af aaret har hr. Kristian Høye havt arbeidsplads til undersøgelser over klipfisksoppen, ligeledes nu og da hr. lærer Lie-Pettersen til studier over rotatorier.

Hr. Mikal Sæterstøl hjælper fremdeles til med indsamling af plankton, og hr. Nils Glimme har blandt andet været mig behjælpelig ved indsamling af materiale til en udførlig skildring af krabbens *(Cancer pagurus)* liv, et arbeide, som vi forøvrigt har drevet paa med i flere aar.

I mai maaned besøgtes stationen af lærer E. Norum fra Haugesund i det øiemed at drive algologiske studier. I juli maaned var her en kort tid professor Bashford Dean fra Columbia-universitetet i New York. Hans studier gjaldt slimaalen *(Myxine glutinosa)*. I samme maaned gjæstedes vi ogsaa af en franskmand, Marcel H. Hérubel, som vi var behjælpelig med indsamling af gefyreer.

Ligeledes havde da dr. Fried. Tobler fra Berlin arbeidsplads til studier over algernes vekst med mere.

Senere paa aaret kom dr. N. Kassianow fra Moscou, han arbeidede med alcyonariernes histologi. Begge de sidstnævnte herrer har leveret et kort uddrag af sine arbeider i aarbogen.

Stationens hjælpemidler blev endvidere paa forskjellig maade benyttet af flere af deltagerne i det havforskningskursus, som var arrangeret af fiskeristyrelsens videnskabelige afdeling.

Paa grundlag af materiale, som er indsamlet ved videnskabelige ekskursioner fra den biologiske station, har to engelske zoologer skrevet et par værdifulde afhandlinger for aarbogen. Den ene, som omhandler Norges nemertiner, er udført af demonstrator i komparativ anatomi ved universitetet i Cambridge, dr. R. C. PUNNETT, den anden handler om norske meduser og er af dr. EDWARD T. BROWNE fra universitetet i London. Disse to engelske herrer har saaledes ydet betydningsfulde bidrag til belysning af vor fauna.

Med slæbedamper „Carl“ har vi i aarets løb gjort mange ekskursioner dels i hydrografisk, dels i biologisk øiemed. Som et første resultat af dette arbeide har jeg i aarbogen for 1903 faaet trykt: Studier over naturforholdene i vestlandske fjorde. I. Hydrografi.

Jeg har begyndt med bearbeidelsen af bryozoer fra „Michael Sars“s togter, derimod har jeg endnu ikke faaet tid til at røre det materiale af bryozoer, som blev indsamlet paa den sidste Framekspedition.

Det er desværre trukket noget i langdrag med arbeidet over undersøgelserne i det nordlige Norge, men i 1904 skal det da endelig bli færdigt, en god del er ogsaa trykt.

Bergen, 15de februar 1904.

I ærbødighed
O. Nordgaard.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1903 den 11te januar og fortsatte til 12te mars. I høsthalvaaret holdtes de første foredrag den 11te oktober, de sidste den 11te december. I begge halvaar holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal. Et foredrag holdtes søndag formiddag 12—1 over vekslende emner uden indbyrdes sammenhæng, medens de øvrige timer: søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^{1}/_{2}7$—$^{1}/_{2}8$ samt tirsdag og torsdag $^{1}/_{2}8$—$^{1}/_{2}9$ væsentlig var forbeholdt mere sammenhængende foredragsrækker. Det samlede antal foredrag var i vaarsemestret 45, i høstsemestret 45, tilsammen 90 mod 94 i forrige beretningsaar.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret.

I. Foredragsrækker:		
Konservator Grieg: Uddøde og uddøende dyrearter	3	foredrag
Konrektor A. Høyer: Norges land og folk	9	—
Doktor H. P. Lie: Vore nydelsesmidler	8	—
Kemiker H. Bull: Populær kemi.............	9	—
Adjunkt Sigurd Høst: Samfundsforhold i middelalderen	8	—
II. Enkelte foredrag:		
Direktør Johan Bøgh: Ibsens ungdomsudvikling	1	—
Konservator Visted: Sydhavsfolkenes religion ..	1	—
—„— Træk af naturfolkenes liv	1	—
Balthasar Schnitler: Vore forfædres aandsliv.	1	—
Dr. A. Appellöf: Nogle norske fiske og deres levevis	2	—
Dr. H. Magnus: Om overbefolkning og den nyere udvikling af landbruget	2	—
Tilsammen	45	foredrag

Høstsemestret.

I. Foredragsrækker:		
Skolebestyrer Hambro: Englands historie i det 19de aarhundrede	9	foredrag
Løitnant Schrøder-Nilsen: Boerne og boerkrigen	4	—
Overlærer A. Hoel: Udvalgte afsnit af fysiken	9	—
Konrektor A. Høyer: Danmarks land og folk	7	—
Dr. H. Magnus: Den industrielle revolution i det 19de aarhundrede	5	—
II. Enkelte foredrag:		
Konservator Grieg: Hval og hvalfangst	2	—
Docent C. F. Kolderup: Grubedriften i det nordlige Norge	1	—
Konservator Visted: Norske folkeviser	2	—
Konservator Grieg: Vore madnyttige fiske (torsken)	1	—
Bestyrer O. Nordgaard: De norske fiskerier (torskefiskerierne)	1	—
Konservator Visted: Bygningsskik i Norge i gamle dage	2	—
Litterat Kyrre Grepp: Skoler og skoleliv i Bergen for 100 aar siden	1	—
Konservator Appellöf: Om hummerens udvikling	1	—
Tilsammen	45	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret.......... 6609, gjennemsnitlig pr. foredrag 147
I høstsemestret.......... 9930, — — 220
For det hele aar 16539, gjennemsnitlig pr. foredrag 184

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 16009 og 170.

I anledning skrivelse fra kirkedepartementet af 10de februar angaaende forskjellige spørgsmaal vedrørende arbeiderakademiernes administration og statsbidragets beregningsmaade etc. udtalte man, at nogen nedsættelse i udgifterne ved de herværende foredrag ikke kunde iverksættes, at administrationen var gratis forsaavidt ingen lønnet inspektør eller lignende var ansat, og der kun betaltes kr. 200 for kontorhjælp og udførelse af kassererforretningerne, hvilket beløb er meget lavt ansat, da vedkommende ogsaa har at holde orden paa samlingen af lysbilleder samt, at man fandt den antydede nye beregningsmaade for statsbidraget lidet hensigtsmæssig.

I denne forbindelse tilføies, at den for statsbidragets udbetaling satte betingelse — at det dobbelte beløb tilveiebringes paa anden maade — ved de herværende foredrag opfyldes ved de bevilgede offentlige bidrag, men at der, udover det saaledes forlangte beløb, aarlig indkommer omkring 400 kr. ved entré etc.

Regnskabet for 1903 udviste en indtægt af kr. 4030.65 foruden beholdning fra 1902 kr. 461.45. Af denne indtægt er kr. 430.65 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune. Udgifterne har været kr. 3994.75, saaledes at der overgaar til næste regnskab en beholdning paa kr. 497.35. Udgifterne til undervisningsmateriel har været usædvanlig store, idet der foruden flere hundrede lysbilleder og en række fotografier til forfærdigelse af saadanne er anskaffet en samling modeller (afstøbninger). Samlingen af lysbilleder udlaanes i adskillig udstrækning til andre foredragskurser samt til foreninger og skoler.

Bergen den 22de december 1903.

Dr. J. Brunchorst,
bestyrelsens formand.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a. Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24000.00	
	Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2000.00	kr. 26000.00
2.	Bidrag af samlaget			„ 1500.00
3.	Renter af bibliothekfondet			„ 4995.27
4.	Bidrag af sparebanken			„ 9000.00
5.	Forskjellige indtægter:			
	a. Medlemskontingent	kr. 2619.63		
	÷ Restance	„ 213.00	kr. 2406.63	
	b. Entré og katalog		„ 467.50	
	c. Leie af foredragssalene		„ 1507.50	
	d. Refusion af legaterne		„ 1566.00	
	e. Renter og tilfældige indtægter		„ 237.79	
	f. Indtægter vedk. naturhist. saml.		„ 2079.02	
	g. — „ bibliotheket		„ 236.85	
	h. — „ haven		„ 25.60	
	i. — „ historisk afd.		„ 574.75	„ 9101.64
				kr. 50596.91
6.	Laan og underskud:			
	Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling		kr. 4324.49	
	Underskud paa inventarkonto		„ 1542.78	
	Underskud forøvrigt		„ 9246.83	„ 14814.10
				kr. 65411.01

Udgift:

1. Gager og lønninger:				
Dr. Brunchorst	kr.	4800.00		
„ Appelløf	„	3600.00		
Konservator Schetelig	„	2400.00		
„ Grieg	„	2200.00		
„ Visted	„	1466.62		
Fru Brunchorst	„	1200.00		
Frk. Wingaard	„	300.00		
„ Lund	„	720.00		
„ Christensen	„	720.00		
J. Ørdal	„	1400.00		
Wm. Dahl	„	1400.00		
O. Nilsen	„	1060.00	kr.	21266.62
2. Bibliotheket			„	5098.97
3. Fællesudgifters konto:				
a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	2618.05		
b. Opsyn og uniform	„	1308.80		
c. Renhold	„	867.82		
d. Fragt, porto, telegrammer	„	1088.78		
e. Kontorrekvisita og tegnesager	„	294.00		
f. Diverse udgifter	„	864.70		
g. Renter	„	454.93	„	7497.08
4. Naturhistorisk afdeling:				
a. Samlingen	kr.	2452.23		
b. Haven	„	4511.69	„	6963.92
5. Antikvarisk afdeling:				
a. Samlingen	kr.	5722.92		
Renter af laan vedk. antikvarisk afdeling	„	291.53	„	6014.45
			kr.	46841.04
6. Laan og underskud fra 1902:				
a. Antikvarisk afdeling vedk.	kr.	5032.96		
b. Underskud paa inventarkonto	„	1542.78		
b. Underskud forøvrigt	„	11994.23	„	18569.97
			kr.	65411.01

Kap. II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 519.57	
	b. Renter..........	kr. 1398.57		
	÷ administration.	„ 56.00	„ 1342.57	kr. 1862.14
8.	Frieles legat no. II:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 764.91	
	b. Renter..........	kr. 2032.30		
	÷ administration.	„ 80.00	„ 1952.30	„ 2717.21
9.	Sundts legat no. I:			
	a. Beholdning.................		kr. 324.45	
	b. Renter..........	kr. 2513.78		
	÷ administration.	„ 50.00		
		kr. 2463.78		
	Tillagt konto 10 .	„ 1250.00	„ 1213.78	„ 1538.23
10.	Sundts legat no. II:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 15672.17	
	b. Renter.....................		„ 761.78	
	c. $1/2$ del renter af Sundts legat no. I		„ 1250.00	
	Tillagt forlidet af no. I i 1901		„ 50.00	
			kr. 17733.95	
11.	T. Danielssens og A. Larsens legat:			
	Renter af kr. 24000.00		kr. 1200.00	
12.	T. Hansens og H. Danielssens legat:			
	Renter af kr. 24000.00		kr. 1200.00	
13.	Berthe Marie Danielssens legat:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 715.67	
	b. Renter..........	kr. 2053.30		
	÷ administration.	„ 80.00	„ 1973.30	„ 2688.97
14.	Konsul Børs' legat:			
	a. Beholdning fra forrige aar....		kr. 512.02	
	b. Indkomne renter fra forrige aar		„ 450.00	
	c. Renter..........	kr. 2521.33		
	Lateris	kr. 2521.33	kr. 962.02	kr. 8806.55

Transport		kr. 2521.33	kr. 962.02	kr. 8806.55
÷ Restance	kr. 550.00			
÷ administration.	„ 100.00	„ 650.00	„ 1871.33	
Refusion			„ 5.20	„ 2838.55
15. Præmieobligationsfondet:				
a. Indkomne renter fra forrige aar			kr. 1875.00	
b. Renter		kr. 25199.19		
÷ Restance	kr. 850.00			
÷ administration	„ 1000.00	„ 1850.00	„ 23349.19	
			kr. 25224.19	
Renter tillagt 15*			„ 11520.00	
			kr. 13704.19	
Underskud			„ 878.09	„ 14582.28
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
a. Beholdning fra forrige aar			kr. 53968.71	
b. Renter			„ 2592.05	
c. Tillagt renter af 15			„ 11520.00	
			kr. 68080.76	
Tab paa obligation i Vaagsalm. 6			„ 4990.00	
			kr. 63090.76	
				kr. 26227.38

Udgift:

7. Frieles legat no. I:		
a. Naturhist. tegninger til aarbogen	kr. 400.00	
b. Aarbogen	„ 1000.00	
c. Beholdning	„ 462.14	kr. 1862.14
8. Frieles legat no. II:		
a. Naturhist. tegninger til aarbogen	kr. 400.00	
b. Aarbogen	„ 1000.00	
c. Stipendier	„ 826.84	
d. Beholdning	„ 490.37	„ 2717.21
9. Sundts legat no. I:		
Aarbogen	kr. 1000.00	
Lateris	kr. 1000.00	kr. 4579.35

	Transport	kr.	1000.00	kr.	4579.35
	Revisionsberigtigelse	„	50.00		
	Beholdning	„	488.23	„	1538.23
10.	Sundts legat no. II:				
	Beholdning til næste regnskab	kr.	17733.95		
11.	T. Danielssens og A. Larsens legat:				
	Livrenter	kr.	1200.00		
12.	T. Hansens og H. Danielssens legat:				
	Livrenter	kr.	420.00		
	Tillagt kapitalen	„	780.00		
		kr.	1200.00		
13.	Berthe Marie Danielssens legat:				
	a. Aarbogen	kr.	2000.00		
	b. Revisionsberigtigelse	„	32.00		
	c. Beholdning	„	656.97	„	2688.97
14.	Konsul Børs' legat:				
	a. Aarbogen	kr.	500.00		
	b. Stipendier	„	1732.49		
	c. Beholdning	„	606.06	„	2838.55
15.	Præmieobligationsfondet:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	2563.36		
	Høyes klipfiskeundersøgelser	„	1000.00		
	Kolderup	„	1600.00		
	Jørgensen	„	1200.00		
	Høye	„	1000.00		
	Gran	„	2600.00		
	Fjordundersøgelser	„	623.60		
	Nordgaards arbeide	„	2830.00		
	Sars Crustacea	„	1165.32	„	14582.28
15*.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr.	63090.76		
				kr.	26227.38

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16.	Biologisk station:		
	a. Statens bidrag	kr.	5700.00
	Lateris	kr.	5700.00

	Transport	kr.	5700.00		
	b. Pladsafgift	„	155.00		
	c. Underskud	„	1030.68	kr.	6885.68
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Bidrag af det nyttige selskab	kr.	800.00		
	b. Entré	„	1439.94		
	c. Revisionsberigtigelse	„	5.00		
	d. Underskud	„	4458.38	„	6703.32
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning fra forrige aar			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Beholdning fra forrige aar	kr.	461.45		
	b. Statens bidrag	„	1200.00		
	c. Kommunens bidrag	„	1500.00		
	d. Samlagets bidrag	„	900.00		
	e. Entré	„	430.65	„	4492.10
20.	Sars Crustacea:				
	Af præmieobligationsfondet	kr.	1165.32		
21.	Naturen:				
	Bidrag af staten			„	1000.00
				kr.	19269.46

Udgift:

16.	Biologisk station:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	865.28		
	a. Gage, Nordgaard	„	2800.00		
	b. „ Glimme	„	1200.00		
	c. Reiseudgifter	„	70.50		
	d. Udgifter ved laboratoriet	„	1949.90	kr.	6885.68
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Underskud fra forrige aar	kr.	4898.57		
	b. Renter	„	243.73		
	c. Driftsudgifter	„	1561.02	„	6703.32
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Honorar	kr.	1865.00		
	Lateris	kr.	1865.00	kr.	13777.36

	Transport	kr.	1865.00	kr.	13777.36
	b. Lokale, gas, renhold, elektricitet	„	985.00		
	c. Undervisningsmaterial........	„	885.95		
	d. Kontrol, assistance	„	178.80		
	e. Administration	„	200.00		
	f. Beholdning.................	„	377.35	„	4492.10
20.	Sars Crustacea...............	kr.	1165.32		
21.	Naturen....................................			„	1000.00
				kr.	19269.46

Bergen den $\frac{\text{31te december 1903.}}{\text{4de februar 1904.}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Bøbs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, dr. F., professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Stejneger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, Fridtjof, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbyes:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag	4
Algaard, A., ingeniør	4
Allers, A., kjøbmand	5
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., fuldmægtig	10
Angell, Bonnevie, sagfører	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	10
Berstad, jernhandler	15
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	10
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4

	Kr.
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D. A., Bager	4
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	10
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, magistratssekretær	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, fru Rebekka	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
* Ege, Kristine	100
* Ege, bankchef	100
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred	5
Ellerhusen, Joach.	5
Ellingsen, E., kjøbmand	4
Eriksen, Hans, skibsf.	20
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	10
Flood, P., smedemester	4
Floor, C., boghandler	20
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Christen, mægler	4
Gran, H. K., konsul	10

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Greve, A. W., konsul	4
Greve, Jan, cand. theol.	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hammer, M., juveler	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Gustav, kjøbmand	10
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, generalmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W., biskop	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjømand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Jens, fabrikeier	4
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophia	20
Jenssen, Johan, farver	4
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Herm., kontorchef	4
Jørgensen, E., adjunkt	4
Jørgensen, J. G., frisør	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, Henr., fabrikbestyrer	4
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, docent	4
Kreyberg, P. C.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jr., kjøbmand	4
Lampe, C. F., bankbogholder	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de	4
Lange, Johan	4
Larm, B., fotograf	4
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10

	Kr.
Michelsen, Chr., statsraad	20
Michelsen, J. A., konsul	4
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Nævdal, J. H., bygmester	15
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	20
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Parr, Fr., oberstløitnant	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rosendal, frk. W.	20
Rosæter, Lars K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4

	Kr.
Schetelig, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schjøtt, T. A., skibsfører	10
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbyes:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., toldskriver, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crear, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gran, Gerh., prof., Kristiania	4
Gustafson, professor, Kristiania	5
Hartwig, kaptein, Solvorn, Sogn	5
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5

	Kr.
Holm, L., **Fotlandsvaagen**	20
Konow, **W.**, **brugseier**, Stend pr. Bergen	4
Løberg, **Hj.**, **gaardbruger**, Solheim pr. **Bergen**	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad....	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania.....................	5
Selland, lærer, Hardanger	5
Torkildsen, R., læge, Nestun.....	4

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1904

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 22de mars 1905

MUSEUM
BERGENSE

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1905

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1904

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 22de mars 1905

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1905

HARVARD COLLEGE LIBRARY
BY EXCHANGE
1941

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til museets bibliothek og samlinger 1904 36
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 42
Den biologiske station 56
Foredrag for hvermand 58
Kursus i havforskning 61
Regnskabsekstrakt 62
Medlemsfortegnelse 69
Bilag. Indstilling fra komiteen om havforskningskurserne 73

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1904, hvilken beretning bestyrelsen herved fremlægger for generalforsamlingen:

I. Almindelige bemerkninger.

Som omtalt i forrige aarsberetning har museet i de sidste aar arbeidet under vanskelige økonomiske forhold, foraarsaget ved de store og kostbare arbeider, som fulgte af den store nybygning og de dermed forbundne udvidelser af alle samlingslokaler. Da disse ekstraordinære forhold nu er forbi, har det ogsaa i 1904 stillet sig som det nærmeste og vigtigste maal at opnaa en reduktion af gjælden ved aarlige besparelser paa driftsbudgettet, idet dette under de nuværende forhold er den eneste udvei til at komme udover det trykkende underskud. Det har ogsaa i det forløbne aar været muligt at formindske gjælden noget, skjønt langtfra saa meget, som det er nødvendigt, hvis man skal komme udover de økonomiske vanskeligheder inden en overskuelig fremtid. Da selv dette ubetydelige afdrag kun har kunnet indvindes ved en saa sterk indskrænkning af de forskjellige afdelingers indkjøb og inventaranskaffelser, som paa nogen maade kan forsvares, har bestyrelsen ogsaa seet sig nødsaget til at søge udgifterne nedsat ved en indskrænkning af museets gagekonto, idet bibliothekets assistent frk. Wingaard er opsagt fra sin stilling fra april 1905 og konservator Visted paa samme maade fra januar 1906. Nogen videre reduktion af driftsbudgettet kan neppe tænkes, da de forskjellige dele af samlingerne selvfølgelig altid vil trænge komplettering, fornyet bearbeidelse og opstilling, arbeide som aarlig maa udføres, saafremt museet skal holde skridt med tidens udvikling.

For samlingerne og bibliothekets tilvækst er der redegjort i detalj i de efterfølgende beretninger fra de respektive funktionærer. Paa grund af de netop berørte forhold har indkjøbene ikke været betydelige; af større samlede erhvervelser kan væsentlig kun nævnes den nedenfor anførte samling af udmerkede hallingdalske gjenstande, som giver en fyldig repræsentation af denne dals rosemaling. Ogsaa ved de af konservator VISTED fra Sogn indkjøbte stykker har den norske kulturhistoriske afdeling faaet en værdifuld forøgelse. Derimod er der udført ret store arbeider ved de forskjellige afdelingers samlinger; der har været arbeidet med en helt ny opstilling af udenlandske krybdyr, padder og fiske, samt med komplettering af læresamlingen af evertebrater, i den sidste sal af den forhistoriske afdeling er opstillet en række nye montrer, ligesom antiksamlingen og den etnografiske samling har undergaaet større forandringer for at give plads for den af hr. FRIDTJOF SUNDT skjænkede samling. I denne anledning er ogsaa et nyt rum taget i brug for den etnografiske samling, hvorved alle samlingslokaler i første etage nu er fuldt disponerede. Der er dog fremdeles ikke plads til at udstille hele den etnografiske samling, og man har derfor havt under overveielse at skaffe den nødvendige udvidelse ved at flytte myntsamlingen til et rum i kjælderen; foreløbig kan man dog ikke afse de fornødne midler til denne forandring.

Ved bygningen er foretaget de vanlige reparationsarbeider. Desuden kan nævnes, at der i den antikvariske afdelings verksted er indlagt varmtvandsapparat for præparering af jordfundne jernsager, og at et andet rum i kjælderen er indrettet for opstilling af den nyanskaffede seismograf. Det sidste arbeide bliver først afsluttet i 1905. Ligeledes begyndtes den fuldstændige nyindredning af den anden store bibliotheksal i søndre fløis øverste etage for at skaffe plads til installationen af J. B. HALVORSENS bibliothek, som var skjænket til museet af hr. grosserer NORDAHL i Stettin. Salen bliver monteret med hylder i to etager paa samme maade som det tidligere bibliotheklokale.

Personalet har været det samme som i foregaaende aar. Direktøren har været permitteret i maanederne januar—april og oktober—december for at møde paa stortinget som repræsentant for

Bergen. Konservator **Schetelig** har været konstitueret som direktør ligesom i 1903. Konservatorerne **Appelløf**, **Grieg** og **Schetelig** har været fraværende paa de sedvanlige stipendiereiser eller andre undersøgelser i en à to maaneder hver; ligeledes har konservator **Visted** med bidrag af den antikvariske afdeling foretaget en reise gjennem Voss og Sogn dels for at studere folkeskikke og traditioner, dels for at indsamle gjenstande for den norske kulturhistoriske samling. Endelig har **Schetelig** været permitteret ca. 8 uger (juli—september) for at arbeide som professor **Gustafsons** assistent ved udgravningen af vikingeskibet ved Oseberg i Slagen. Bibliothekaren fru E. **Brunchorst** var paa grund af sygdom permitteret i ca. 2½ maaned. Det øvrige faste personale har som tidligere været tilstaaet en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned. — Præparant **Dahl** har paa grund af sygdom været helt arbeidsudygtig i 2½ maaned. Præparant **Bjørkli** har i aarets sidste 4 maaneder midlertidig været knyttet til museet.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré af 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 58500 mod 57172 i forrige aar og 61139 i 1902.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	3889	(1903:	2919)
Februar	2905	(—„—	3363)
Mars	4735	(—„—	4874)
April	5189	(—„—	5435)
Mai	3725	(—„—	4087)
Juni	5308	(—„—	5135)
Juli	6307	(—„—	5283)
August	6982	(—„—	7255)
September	6192	(—„—	5887)
Oktober	6591	(—„—	5340)
November	4362	(—„—	4396)
December	2315	(—„—	3198)

For nogle maaneders vedkommende er altsaa besøget noget større end ifjor. Til dette besøg maa dog lægges besøget i haven og plantehuset, som især om søndagene i sommertiden er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1903	39862	13784	1670	1856
1904	41773	13473	1924	1330

Af videnskabsmænd, som i 1904 har besøgt museet og delvis benyttet dets samlinger, kan nævnes følgende: Dr. J. VENN, F. R. S., CAIUS COLLEGE, Cambridge; dr. WALD. LOEWENTHAL, Berlin, zoologi; dr. ALEX. BRIAN, Gênes, zoologi; Mr. le Baron DE GUERNE, Paris, zoologi; S. AWERINZEW, Biologisk station, Alexandrowsk. zoologi; ARWEI SOIKA, Schlesien, botanik; HENRY CROWTHER, The Museum, Leeds; CHARLES FOURNIER DE SAHUGUET, Paris, antikvariske studier; EARL OF DUCIE, arkeologi, botanik; Sir HERBERT MAXWELL, Bart., L. L. D., M. P., president of Soc. of Ant. of Scotland, arkeologi; professor JEFFERSON, Harvard universitet, meteorologi. geografi; dr. SIG. THOR, Kristiania, zoologi; rigsarkivar BIRKELAND, Kristiania, nationaletnografi; privatdocent NATHANSON, Leipzig, botanik; professor VITTORIO DE GAUSS, Fiume, zoologi; professor KJELLMANN, Upsala, har i længere tid studeret algesamlingen; frk. dr. EMILY ARNESEN for studier over echinodermer; universitetsstipendiat MAGNUS OLSEN for runologiske undersøgelser; cand. A. W. BRØGGER. arkeolog, Kristiania; cand. FRED. B. WALLEM, arkeolog, Trondhjem; sogneprest SINDING for studier af middelaldersk ikonografi; amanuensis HARRY FETT for forskjellige antikvariske studier. De antikvariske samlinger har været benyttede af træskjæreren hr. LARS KINSERVIK, som ogsaa oftere har faaet udlaant billedverker fra bibliotheket og af frk. MARTHA KINSERVIK, som har studeret rosemaling efter museets gamle gjenstande. Desuden har de ved den biologiske station arbeidende videnskabsmænd og deltagerne i havforskningskurset benyttet samlingerne og bibliotheket.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlingerne og bibliotheket.

Indtægterne under dette kapitel bestaar af offentlige bidrag fra stat, samlag og sparebank, renter af bibliothekfondet samt forskjellige indtægter: medlemskontingent, leie, refusioner, tilfældige indtægter ved salg af dubletter etc. De offentlige bidrag har været de samme som ifjor, statens bidrag 26000 kr., hvoraf 24000 kr. skal ekvivaleres ved bidrag tilveiebragt paa anden maade, sparebankens bidrag 9000 kr. og samlagets bidrag 1500 kr., idet ingen af de to sidste institutioner havde indvilget den forhøielse af sit bidrag, hvorom museets bestyrelse havde andraget. Bibliothekfondets indtægter har lidt en nedgang paa ca. 600 kr. paa grund af udestaaende renter, og de under punkt 5 anførte forskjellige indtægter har i det hele været ca. 2800 kr. mindre end ifjor. Den samlede nedgang i museets indtægter under dette kapitel beløber sig saaledes til 3400 kr. Som det allerede blev bemerket i forrige aarsberetning var en saadan nedgang at forudse, og det maa udtrykkelig fremhæves, at den ikke kan betragtes som en tilfældighed for dette aar, idet de forskjellige indtægter, som anføres under punkt 5, netop havde været exceptionelt høie i 1903. Det viser sig ogsaa, at den største del af nedgangen — mere end 2500 kr. — falder paa posten salg af afstøbninger og undværlige dubletter af samlingerne, en indtægtspost, som ifølge sin natur aldrig kan blive aarvis og regelmæssig. Ogsaa de andre poster af disse forskjellige indtægter viser nedgang, dog ikke betydelig, mens en enkelt, litr. e, har bragt en opgang paa ca. 50 kr.

Udgifterne udgjør en samlet sum af kr. 46455.87 og har saaledes fra 1903 gaaet ned med kr. 385.17 — fra 1902 med kr. 10958.12

Paa lønningskontoen er tilkommet i alderstillæg for konservator Schetelig 400 kr., mens konservator Visteds gage ved den i forrige beretning omtalte forandring i hans stilling til museet er formindsket yderligere med kr. 666.62. Der er i det hele paa lønninger indsparet ca. 285 kr. Derimod viser bibliothekets udgifter en ubetydelig stigning — ca. 80 kr. —, da de store arbeider ved det nye lokales indredning delvis er ført til udgift for 1904. Paa fællesudgifternes konto er der indsparet ca. 400 kr. og paa den antikvariske afdeling ca. 820 kr. Den naturhistoriske afdelings udgifter er steget med ca. 1050 kr. fra ifjor.

Driftsregnskabet har et overskud paa ca. 750 kr., og den samlede gjæld er saaledes kun reduceret med et hertil svarende beløb, idet den ved aarets slutning udgjorde 14068 kr., hvoraf kr. 3562.30 vedkommer den antikvariske afdeling.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliothekfondet, hvis renter kommer til indtægt under kap. I i regnskabet, eiede museet pr. 1ste januar 1904 følgende kapitaler:

Frieles legat no. I	kr.	28000.00
— „ - II	„	40000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50000.00
— „ „ II	„	17733.95
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	25336.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50000.00
Præmieobligationsfondet	„	500000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	63090.76
	kr.	838160.71

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

F. Hansens og H. Danielssens legat	kr.	780.00
Henrik Sundts legat II	„	1844.14
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	6041.89
	kr.	8666.03

Pr. 31te december 1904 udgjør altsaa den samlede kapitalformue	„	846826.74

Desuden maa særskilt opføres „C. Sundts fond til en videnskabelig lærestol ved den vordende høiskole i Bergen“, hvis kapital ved aarets begyndelse blev udbetalt med 175000 kr., hvoraf dog 14000 kr. maatte udredes i arveafgift; fondets renteindtægt for 1904 udgjorde kr. 7991.10, som er tillagt kapitalen, saa denne ved aarets udgang udgjorde kr. 171991.10. Naar denne og bibliothekfondet kr. 100000 medregnes, udgjør de af museet bestyrede kapitaler ved udgangen af 1904 kr. 1118817.84.

Af renterne af de til videnskabelige formaal bestemte midler fragik 1620 kr. til livrente og 1566 kr. til administration. Det derpaa disponible beløb udgjorde samlet kr. 33265.03, hvoraf kr. 2836.62 var i beholdning fra forrige aar. Anvendelsen fremgaar i detalj af regnskabet. Den følgende sammenstilling vil lette oversigten:

I.	Publikationer:		
	Aarbogen vedkommende	kr.	7815.93
	Nordgaard og Jørgensen: Hydrografisk arbeide (trykning)	„	2393.00
II.	Reiser og undersøgelser i Norge	„	3829.75
III.	Aarsstipendier	„	8200.00
		kr.	22238.68
IV.	Havforskningskursus	„	6495.96
V.	Foredragsudgifter	„	176.40
		kr.	28911.04

Desuden er med kr. 878.09 dækket et underskud fra 1903 paa præmieobligationsfondets rentekonto; kr. 3475.90 haves i beholdningen paa forskjellige konti.

Tilsidst maa bemerkes, at kapitalforøgelsen har været mindre end i budgettet beregnet, da en del af legaternes renter først kommer til indtægt for 1905.

* * *

Som ovenfor nævnt er der, siden forrige beretning afgaves, meddelt kongelig konfirmation paa fundatsen for „C. Sundts fond for en videnskabelig lærestol ved den vordende høiskole i Bergen“. Indtil videre skal fondet være knyttet til Bergens museum, og det er meningen, at dets renter allerede straks skal anvendes af museet til de i fundatsen nævnte formaal. Da imidlertid arveafgiften medførte en formindskelse af kapitalen med 14000 kr., kan det ikke træde i virksomhed, før denne sum igjen er oparbeidet ved afsætning af den fulde renteindtægt.

Fondets fundats er følgende:

§ 1.

Legatet er under ovenanførte navn oprettet af afdøde C. Sundts arvinger til efterkommelse af afdødes ønske og skal efter hans tanke danne begyndelsen til et fond til oprettelse af et videnskabeligt fakultet eller en videnskabelig høiskole i Bergen.

Fondets grundkapital udgjør oprindelig kr. 175000, men bliver ved aarlig afsætning af mindst en femtedel af renteindtægten af grundkapitalen samt ved tillæg af hele renteindtægten af den afsatte kapital at øge, til den har naaet en størrelse af kr. 250000. Yderligere kapitalforøgelse kan derefter finde sted, hvis fondets bestyrelse med kongelig approbation saa maatte bestemme.

§ 2.

Fondet forvaltes af en bestyrelse, der indtil videre bestaar af Bergens museums direktion og indehaverne af de i § 3 litr. a nævnte poster.

§ 3.

Den del af renterne, som ifølge § 1 er disponibel, anvendes efter nærmere bestemmelse af fondets bestyrelse til:

a) Oprettelse af en eller, naar dertil bliver anledning, flere videnskabelige lærestole, indtil videre knyttet til Bergens museum. Posternes indehavere lønnes med en begyndergage af mindst kr. 3600 aarlig.

b) Anskaffelse af videnskabelige hjælpemidler, som maatte findes nødvendige for de i litr. a nævnte docenter eller til fremme paa anden maade af disses videnskabelige arbeider.

Renterne kan ogsaa anvendes til præmier for besvarelse af opgaver eller til publikationer, der kan henføres under de samme discipliner, som de for fondets renter oprettede videnskabelige lærestole.

Til bygning eller leie af lokale maa dette fonds renter eller kapital ikke anvendes.

§ 4.

Fondets grundkapital maa aldrig angribes, men skal under tilsyn af Bergens formandskab gjøres rentebærende ved at udsættes mod betryggende sikkerhed efter de for udlaan af offentlige stiftelsers midler gjældende forskrifter.

For fondet aflægges aarlig regnskab, der efter at være revideret og decideret paa samme maade som for kommunens regnskaber bestemt, med bilag bliver at indsende til kirkedepartementet.

§ 5.

Naar et videnskabeligt fakultet eller en videnskabelig høiskole oprettes i Bergen, knyttes de i § 3 nævnte lærestole til disse institutioner. Samtidig overgaar forvaltningen af fondet til de myndigheder, der forvalter vedkommende institutioners øvrige midler.

Med hensyn til museets videnskabelige virksomhed henvises forøvrig til, hvad der er anført under afsnit IV. Den nærmere forklaring til regnskabets kap. III „Særformaal under museets administration“ findes ligeledes nedenfor, under afsnit VIII.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. Brunchorst.

Bibliotheket er i 1904 blevet forøget med 933 større verker, 186 dissertatser og særtryk samt 312 kartblade fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Til-sammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	320	76	139	535
Ved kjøb	83	78	2	163
	403	154	141	698
Særskilte verker.				
Ved gave eller bytte	94	31	27	152
Ved kjøb	33	43	7	83
	127	74	34	235
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	163	18	2	183
Ved kjøb	1	2	—	3
	164	20	2	186

Desuden fortsættes subskriptionen paa 145 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 76 falder paa den naturhistoriske og 69 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovenfor nævnte, endnu 262, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 98 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den optælling af bibliotheket, som optoges i 1892, vil antallet med tilvæksten i 1904 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Til-sammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter .	7010	2140	3424	12574
Særskilte verker	5046	4162	1723	10931
Dissertatser og separataftryk ..	4780	679	135	5594
	16836	6981	5282	29099

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger.

For tilvæksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Ligeledes er der optaget fortegnelse paa ca. 3500 verker af det til museet skjænkede bibliothek efter I. B. Halvorsen.

Museets literære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende 5:

1. Redaktionen af Pharmacia. Kristiania.
2. Herausgeber vom Centralblatt für das gesammte Forstwesen. Wien.
3. Museo Zoologico della R. Università. Napoli.
4. Redaktionen af „Haven“. Lyngby.
5. Kongl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet. Upsala.

Frk. Tidemand og cand. fil. O. Kyrre-Grepp har velvilligen assisteret ved forskjellige arbeider i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

I. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: James A. Grieg.

Aarets vigtigste arbeide i samlingen har været ordningen og opstillingen af en typesamling af udenlandske krybdyr, batrachier og fiske, som har faaet plads i sal no. 11. I den anledning er skabene i denne sal blevne ombyggede og oppudsede. Ligeledes er der anskaffet en større fritstaaende monter til krokodillerne. Samtidig med dette arbeide, som vil blive afsluttet i løbet af kommende vaar, er krybdyr- og batrachiesamlingen bleven katalogiseret og ometiketteret i overensstemmelse med de sidste af British museum udgivne kataloger. Ordningen med denne del af samlingen maa forøvrig betragtes som foreløbig, idet det er tanken efterhaanden at montere, i det mindste de udenlandske fiske, ligesom de norske paa firkantede glasse.

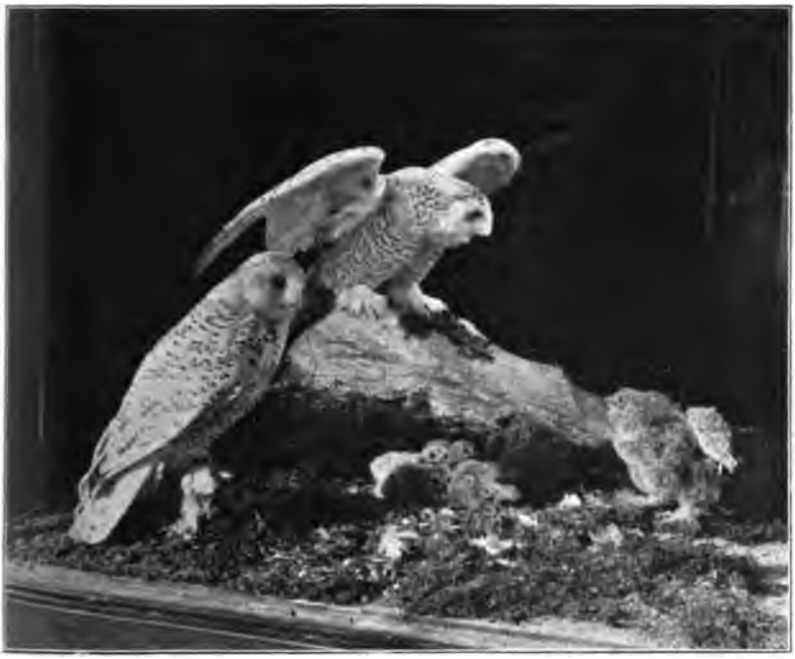

Fig. 1. Sneuglerede fra Novaja Semlja, med unger af forskjellig alder.

I den udenlandske fuglesamling er blevet udstillet serier af spitsbergsalke *(uria brünnichi)* og spitsbergteiste *(uria mandti).* Arbeidet i denne afdeling har forøvrig indskrænket sig til oppudsning og delvis omstopning af ældre, mindre heldig stoppede eksemplarer.

Den udenlandske pattedyrsamling er bleven forøget med en gruppe baandlemæn *(myodes torquatus)* i sommer- og vinterdragt samt med en gruppe, bestaaende af han, hun og unger af den med vor lemæn nærbeslegtede sibiriske lemæn *(myodes obensis).* Den i aarsberetningen for 1902 omtalte serie renkranier er bleven yderligere kompletteret, saa at den nu tæller 19 kranier — 6 bukke og 13 simler — som meget instruktivt viser hornenes udvikling.

I januar 1904 stængtes ved Bildøen, Fjeld, en større flok spækhuggere *(orca gladiator)*. Foruden fostre og anatomiske præparater erhvervedes af stænget en nyfødt og en aarsgammel unge samt den høie, skarpe rygfin af en gammel han, af hvilke der toges afstøbninger. For at skaffe disse plads maatte hvalsamlingen ganske omordnes. Ved flere besøg ved stænget gjorde konservator biologiske iagttagelser af interesse, som vil blive nærmere omtalte i museets aarbog.

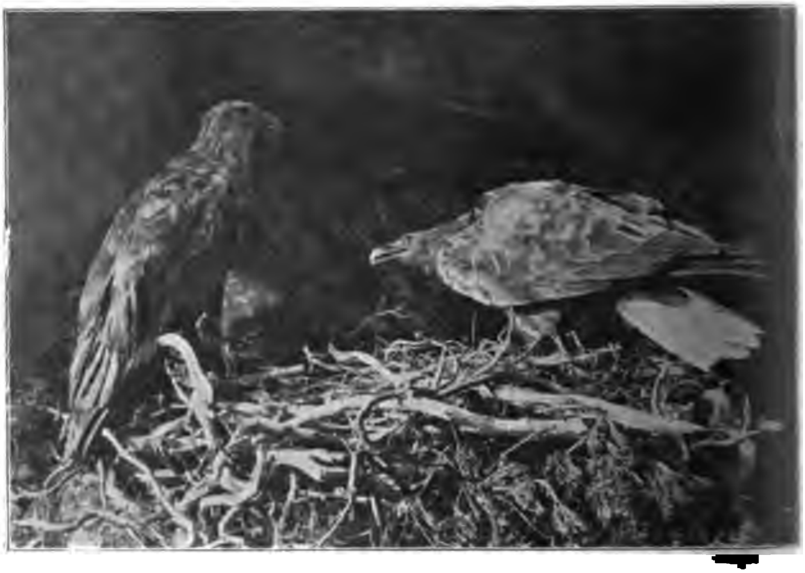

Fig. 2. Havørnerede fra Rødø, Nordland.

I den norske pattedyrsamling er udstillet to ekorn fra Finmarken i vinterdragt. Fuglesamlingen er delvis bleven omordnet, fornyet og forøget særlig med ungfugle; blandt disse kan nævnes kuld af hvidvinget maage *(larus glaucus)*, brunnakke *(mareca penelope)*, rødspove *(limosa lapponica)*, glutsneppe *(totanus glottis)*, Temmincks strandvibe *(tringa temmincki)*, bjerglærke *(otocorys alpestris)*, havørn *(haliactus albicilba)*, sneugle *(nyctea scandiaca)* og lirype *(lagopus lagopus)*. De to sidstnævnte kuld er blevet udstillede i særskilte montrer. Foruden præparant Dahl har ved dette arbeide ogsaa præparant Bjørkli fra august maaned været beskjæftiget. Samlingen af norske krybdyr og padder er blevet forsynet med tekstetiketter, ligesom saadanne ogsaa er udarbeidede til andre dele af samlingen. Den norske fiskesamling er forøget med udviklingsserier af nogle af vore madnyttige fiske, ligeledes er ældre, mindre godt præparerede eksemplarer blevne erstattede af nye.

Af de i aarets løb indkomne hvirveldyr er allerede ovenfor omtalt nogle, som er udstillede i samlingen. Af de øvrige kan nævnes:

Menneskeskelet, gave fra herr skibsmægler F. Sundt.

Hjort *(cervus elaphus)*, tolvender, fra Holmedal, Søndfjord.

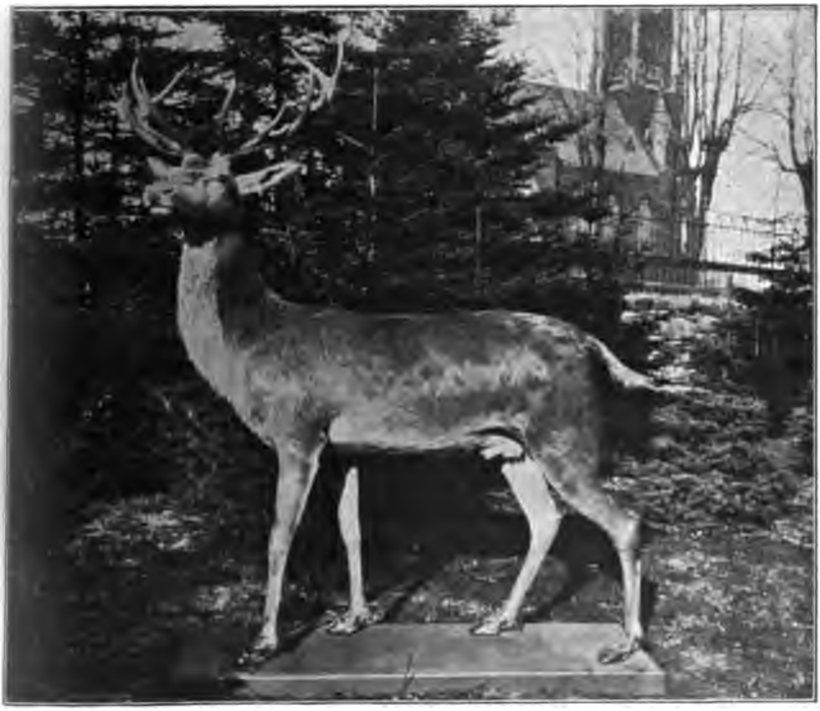

Fig. 3. Hjort fra Holmedal, Søndfjord.

Vendehals *(jynx torquilla)*, fra Havaas, Granvin, gave fra herr lærer Selland.

Varieteter af spurv *(passer domesticus)* og lomvie *(uria troile)*.

En samling udenlandske fiske (rundmunde, tvermunde og ganoider), gave fra herr professor Bashford Dean, New York, U. S. A.

En samling fiske (10 arter i talrige eksemplarer) fra Mjøsen, gave fra herr stipendiat Huitfeldt Kaas. I løbet af vaaren vil et udvalg af disse fiske blive udstillet i den norske fiskesamling.

Skjælbrosme *(phycis blennoides)* fra Lofoten, gave fra herr skipper S. Aksnæs.

Monstrøs, karudsformet ørret *(trutta fario)* fra Melingen, gave fra herr kontorchef Zachariassen.

Svartfisk *(centrolophus pompilus)* fra Bergensfjorden. Denne art er en Middelhavs- og østatlantisk fisk, som ved vor kyst tidligere kun er kjendt fra Trondhjemsfjorden, hvor i september 1886 to eksemplarer blev fangede i sildegarn.

St. Petersfisk *(zeus faber)* fra Bildøbakken. Fra Bergenskysten vides tidligere fanget kun to eksemplarer af denne fisk.

Havlampret *(petromyzon marinus)*, som fandtes fastsuget paa en finhval, som i forløbne sommer blev skudt udenfor Islands sydvestkyst. Gave fra herr skibsreder L. Waage, Haugesund.

Til det af museet afholdte kursus i havforskning har en samling norske fiske været udlaant. Ligeledes har konservator gjennemgaaet den norske hvirveldyrsamling med kursets deltagere. Naturalier er sendt til Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft i Frankfurt a. M.

Med stipendium fra museet har konservator i august maaned anstillet zoologiske undersøgelser og indsamlinger i Sognefjorden ved Leikanger.

---

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. Appelløf.

I den systematiske læresamling er der opsat følgende nye præparater med tilhørende tekstetiketter:

En serie individer af hummer, fremstillende dette dyrs udvikling og tilvækst fra nylig klækket yngel op til det fjerde leveaar. Individerne stammer fra de eksperimenter med hummeropdrætning, som konservator i en aarrække har foretaget ved Hvidingsø;

et afkastet skal af taskekrabbe *(cancer pagurus)*, som viser, hvordan skalskiftningsprocessen hos denne dyregruppe foregaar.

en kvæse, *cœnurus cerebralis* (tinte af *tænia cœnurus)*.

Desuden er i nævnte samling ophængt en systematisk tabel over de hvirvelløse dyrs hovedgrupper. — Samtlige tekstetiketter er fornyede, da skriften paa de gamle var blevet utydelig.

Det videnskabelige arbeide ved samlingen har i aarets løb været fortsat. Konservator har bestemt en del fjordmateriale af forskjellige grupper og desuden for „Meeresfauna von Bergen" bearbeidet de dekapode krustaceer, som i løbet af flere aar er indsamlede dels i Bergens omegn og dels paa andre steder af vestlandet. Arbeidet vil blive færdigt i løbet af første halvdel af 1905, hvorved andet hefte af „Meeresfauna" vil kunne udgives.

Konservator Grieg har bearbeidet crinoiderne fra „Michael Sars"s togter 1900—1903 og herover publiceret en afhandling i aarbogen.

Af det fra „Michael Sars"s togter 1900—1902 til bearbeidelse udleverede materiale, er ascidierne, bearbeidede af konservator Bjerkan, Tromsø, og endel af aktinierne, bearbeidede af Dr. Carlgren, Stockholm, tilbagesendte. Begge disse samlinger, udgjørende 107 nummer, er katalogiserede.

I aarets løb er desuden ascidier og hydroider fra „Michael Sars"s togt i Nordsjøen 1904 leverede til bearbeidelse, de førstnævnte til konservator Bjerkan og de sidste til kand. Hj. Broch. Hr. Broch har afsluttet bearbeidelsen og indleveret en afhandling til aarbogen over dens resultater.

Paa anmodning er synascidierne fra Bergensfjordene overladt dr. Hartmeyer, Museum f. Naturkunde, Berlin, til bearbeidelse, idet stipendiat Huitfeldt Kaas, som havde til hensigt at udføre dette arbeide, har erklæret sig forhindret herfra.

Materiale er i aarets løb udlaant til følgende videnskabsmænd:

Prof. Kükenthal, Breslau, alcyonider (37 arter) fra nordhavsekspeditionen, til benyttelse ved hans arbeide over denne gruppe i „das Tierreich".

Stud. Lie, Kristiania, en del annelider fra Bergensfjordene.

Til videnskabeligt brug er desuden noget materiale sendt til prof. Vosmaer, Leyden.

Konservator Helliesen, Stavanger, har tilbagesendt de fra „gartner Moes samling" laante coleoptera. Prof. Jungersen, Kjøbenhavn, har sendt tilbage de pennatulider, han har havt til laans. Frk. dr. Arnesen har studeret museets norske echinodermsamling.

Konservator deltog forleden sommer i 3 uger med velvillig tilladelse fra dr. Hjort og med stipendium fra museet i „Michael Sars"s togt i Nordsjøen. Undersøgelserne paa togtet omfattede dels de norske kystbanker, dels Skagerak og den midtre del af Nordsjøen. Bundundersøgelser kunde kun leilighedsvis foretages i de to førstnævnte omraader, derimod sammenhængende i det sidste. Her toges en hel række stationer, først fra den danske kyst over til Aberdeen, hvorved den nordlige skraaning af Doggerbank passeredes, og siden fra Aberdeen til den norske kyst efter en nordligere linje. Dels benyttedes den store engelske trawl og dels bundskrabe, hvorved det var muligt at faa et meget godt billede af faunaen i denne del af Nordsjøen. Specielt var det ved trawlens hjælp muligt at faa en forestilling om den mængde, hvori de karaktergivende former forekom. I det hele taget har de ved togtet gjorte, zoologiske bundundersøgelser en stor interesse derved, at de er foretagne i sammenhæng med de hydrografiske undersøgelser ombord. — Efter hjemkomsten paatog sig stud. SUND, Kristiania, som under togtet assisterede ved undersøgelserne, velvilligst at sortere samlingerne efter de forskjellige grupper.

Ved det 15de august—15de oktober paa museets bekostning afholdte kursus i havforskning har konservator meddelt undervisningen i zoologi.

Konservator har været permitteret i 3 uger for hummerundersøgelser ved Hvidingsø.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. BRUNCHORST.

I samlingens udstillingsrum er i dette aar anskaffet fire dobbelte montrer, hvori der er udstillet en samling til oversigt over de lavere planter. Samlingen omfatter bakterier, slimsop, alger, sop, moser, bregner, snelder og ulvefodsplanter, repræsenteret ved pressede eksemplarer, spirituspræparater, fotografier og tegninger. Til særlig illustration af planternes anatomi og udvikling er der for alle grupper udstillet gelatinmodeller i meget forstørret maalestok, ligesom der ved rigelige tekstetiketter er lagt an paa at gjøre samlingen let tilgjængelig og brugbar.

Herbariet har faaet følgende forøgelse:

Lichenes exsiccati Norvegiae, indsamlede og bestemte af hr. JOHAN HAVAAS, Granvin, no. 201—250.

Diverse udenlandske planter, særlig fra Sachsen, modtaget ved bytte med hr. apotheker COLLIER, Rosswein, Sachsen.

Ved hr. E. JØRGENSEN er indleveret en del norske moser, en ny afdeling af prof. SCHIFFNERS: *Hepaticae Europææ* og 1ste afdeling af dr. Bauers: *Musci Europæi exsiccati,* tilsammen omtrent 250 arter, hvoraf 100 nye for samlingen.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Der er hverken i haven eller plantehuset gjort nævneværdige forandringer, idet annuet er medgaaet til de almindelige driftsudgifter. Forøgelsen af bestanden af frilandsplanter er udelukkende skeet ved indsamling og ved bytte eller gaver. For gaverne henvises til den efterfølgende gavefortegnelse.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Konservator: Carl Fred. Kolderup.

Mineralsamlingen er iaar næsten ikke forøget, da man ikke har havt raad til at foretage indkjøb af mineraler; nogle kisprøver fra Sulitjelma har man dog modtaget som gave fra en af de studerende, hr. kemiker Westly.

Bergartsamlingen er væsentlig øget ved gaver fra lærer Slettemark og ingeniør Haagensen. Af hr. Slettemark modtog man endel bergarter fra Sverige og østlandet; af særlig interesse var en smuk blok af kuglegranit fra Stockholm. Hr. Haagensen skjænkede en samling teknisk vigtige norske bergarter.

Konservator Grieg har indsendt endel af bølgeslaget udhulede stene fra et gammelt strandnivaa ved Leikanger i Sogn, overudskiftningsformand Mohr en eiendommelig forvitret, større blok.

Den største udvidelse kan fossilsamlingen opvise, idet den fungerende konservator paa sine reiser iaar har indsamlet en betydelig mængde skjæl fra Bergensfeltets glaciale og postglaciale skjælbanker. Mindre samlinger er skjænket af lærer Melkild og kemiker Westly. Endvidere har museet modtaget en samling siluriske fossiler fra De forenede stater af hr. Röthi.

I hovedsamlingen er der udstillet en samling, der skal illustrere de geologiske kræfters virksomhed. Samlingen er forsynet med talrige tekstetiketter og en hel del tegninger, der er udførte af museets tegner, hr. Bucher. Af andre arbeider i hovedsamlingen kan nævnes en fuldstændig omordning af den palæontologiske samling, ved hvilket arbeide lærer Slettemark, der samtidig studerede disse sager, velvilligst har assisteret.

Der har iaar som tidligere været en hel del forespørgsler angaaende ertsforekomster og stenbrud at besvare.

Ingeniør HAAGENSEN afsluttede ved aarets begyndelse, sine studier ved afdelingen. Kemiker WESTLY studerede, indtil han i juli maaned ansattes ved Sulitjelma, mineralogi og petrografi. Lærerne MELKILD og SLETTEMARK har det hele aar arbeidet ved afdelingen; den første væsentlig beskjæftiget med mineralogi, den anden med geologi. I høstsemestret har kontorist OTTESEN gjennemgaaet samlingen af tertiærfossiler (mollusker) og assisteret ved ordningen af dem. Endvidere har flere andre for kortere tid benyttet samlingerne i studieøiemed.

Angaaende det videnskabelige arbeide kan meddeles, at jordskjælvsundersøgelserne er foregaaet efter den tidligere plan. Aarets betydelige jordskjælvsmateriale er bearbeidet og vil publiceres i kommende aars aarbog under titlerne; „Jordskjælvet den 23de oktober 1904“ og „Jordskjælv i Norge i 1904“. Endvidere er bearbeidelsen af det under sommerens reiser indsamlede skjælmateriale paabegyndt.

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

1. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. SCHETELIG.

I antiksamlingen er de fleste af de ægyptiske oldsager, som ifjor blev skjænket til museet af hr. FRIDTJOF SUNDT, monterede og udstillede, rigtignok paa bekostning af den græske samling, der for størstedelen har maattet magasineres for at give plads for de ægyptiske sager. Dette kan dog afhjælpes ved en fuldstændig omordning af rummet, der er planlagt til udførelse i 1905. Samlingen har i aarets løb faaet en interessant forøgelse i en samling kopier af Schliemannske vaser fra Hissarlik-Troja.

Den norske forhistoriske samlings opstilling nærmer sig sin afslutning, idet man i dette aar har monteret den sidste sal af vikingetiden, saa at den topografisk ordnede del af dette tidsrum nu er fuldendt. Der gjenstaar nogle vægskab for typerækker af vikingetidens vaaben og redskaber, som vil blive gjort færdige i 1905. Der har ogsaa stadig været arbeidet med de mindre omordninger og rettelser i den allerede opstillede samling. Den meste tid har været anvendt paa ordning i magasinerne og det saa heldig

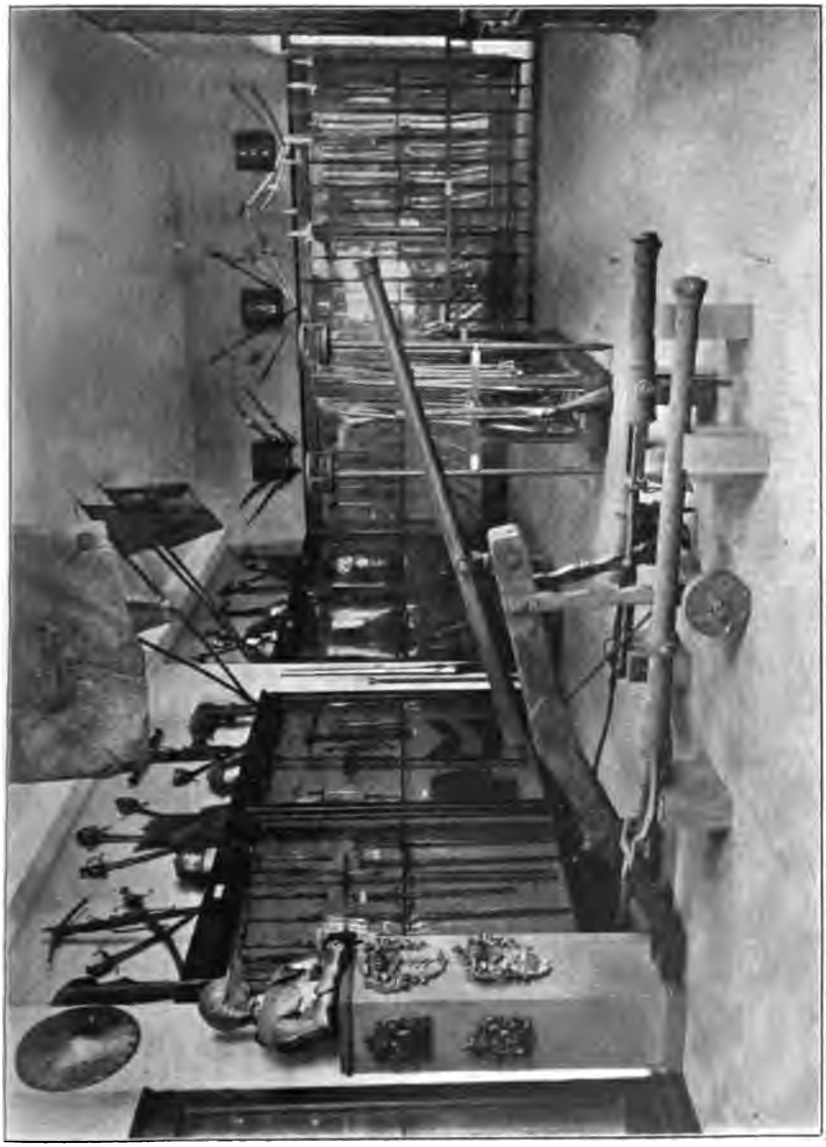

Fig. 4. Interiør fra vaabensamlingen 1904.

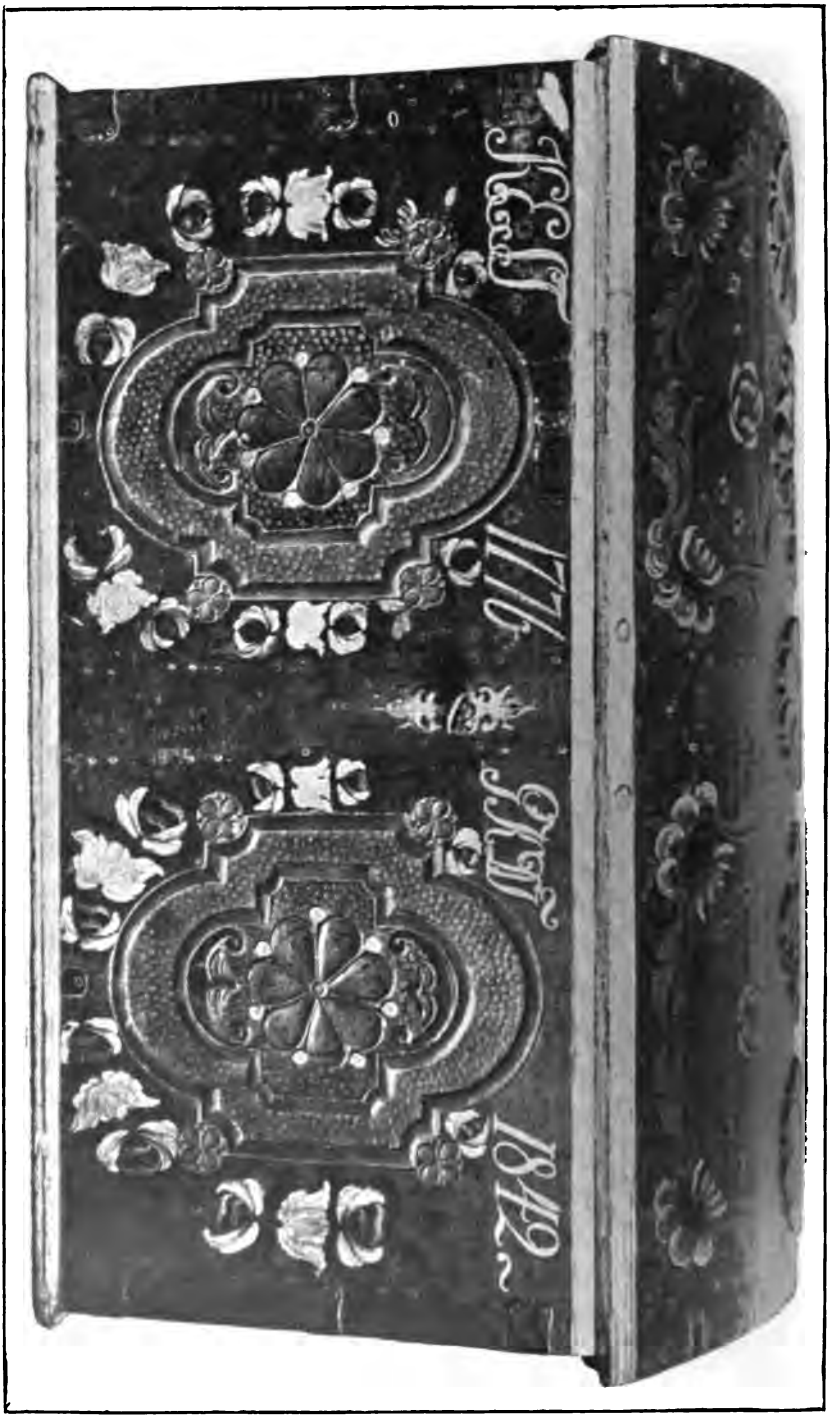

Fig. 5. Malet kiste fra Hallingdal.

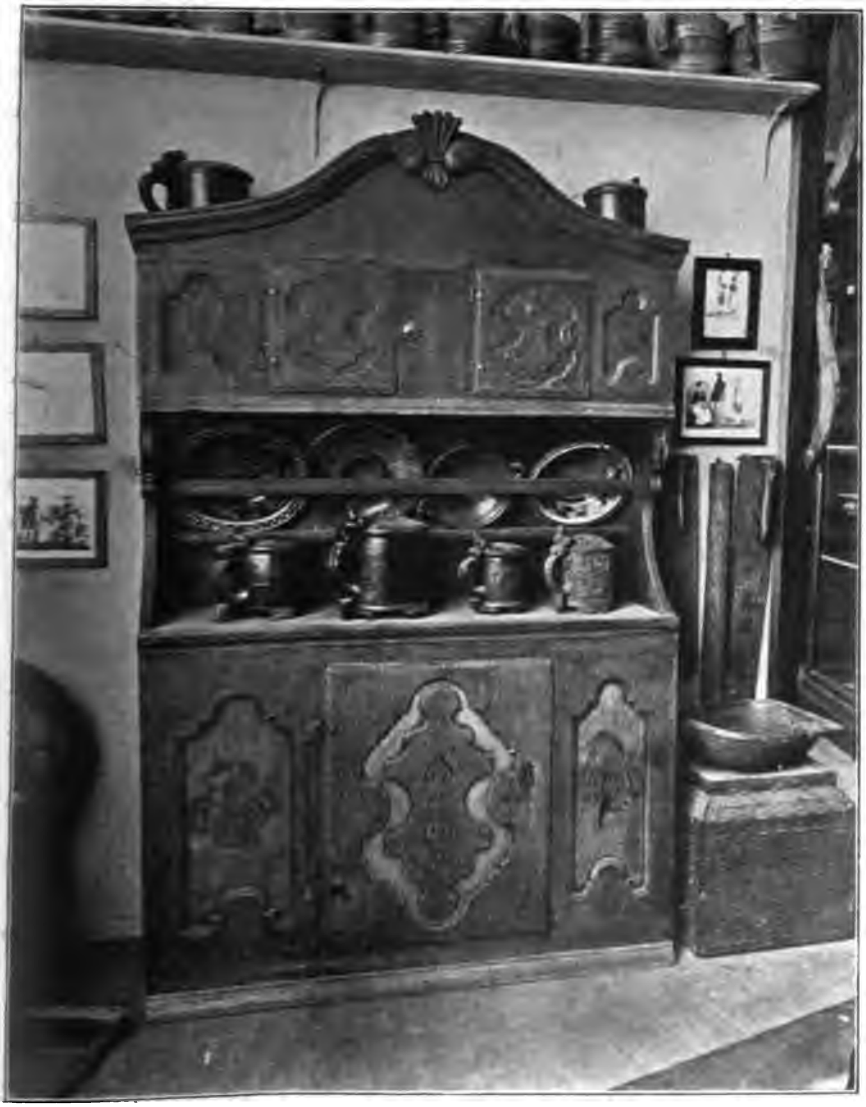

Fig. 6. Madskab fra Aurland, Sogn.

paakrævede præpareringsarbeide. Som bebudet i forrige aarsberetning er katalogiseringen af de ikke indførte sager fra 1890-aarene ogsaa udført og denne fortegnelse publiceret i aarbogen. Samlingens hovedkatalog er herved ført à jour med fortløbende nummerfølge til udgangen af sidste aar.

I middelaldersamlingen er anskaffet en del nyt inventar og foretaget de deraf følgende omordninger, ligesom en del fotografier er udstillet. De arkitektoniske stene og brudstykker fra middelalderske bygninger i Bergen er ordnede og opstillede i et dertil indrettet rum, som støder til runehallen. Samlingen har i aarets løb ikke faaet nogen nævneværdig forøgelse.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Heller ikke iaar er der i denne samling udført noget større arbeide. Af nyindkomne stykker, hvorom forøvrig henvises til den fuldstændige gavefortegnelse, kan fremhæves en samling norske pengesedler, hvoriblandt flere sjeldne private sedler fra 19de aarh.'s begyndelse, skjænket af fru Lorange, og flere gode sølvmynter skjænket af fru Dekke, Bergen.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Af samlingens tilvækst kan nævnes to begkranser med tilhørende rist og stage af det slags, som i det 18de aarh. brugtes paa fæstninger for at belyse terrænet under angreb om natten; de er modtaget som gave fra hr. arsenalforvalter Grindstad. Videre er ved felttøimesterekspeditionen overdraget til museet fra Bergens arsenal en del ældre udrustningsgjenstande, hvoriblandt tænger for gloende kugler, stormpigger, som i 1808 blev anskaffet for Bergens kystbefæstninger, og fire regimentsfendler fra Fredrik V's og Christian VII's tid.

4. Den kulturhistoriske norske samling efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

I bysamlingen er ingen forandringer gjort fra forrige aar. ligesom ingen nævneværdig forøgelse er tilkommet.

Bygdesamlingen er forøget med et større indkjøb fra Hallingdal, som tidligere var meget svagt repræsenteret. Samlingen bestaar af et stort „framskap“ med malerier i fyldingerne af kong

Christian den 7de, kronprinsen, kronprinsessen samt sognepresten, det hele omgivet af rosemaling i det sterke hallingdalske farvevalg; desuden et „kroskap“ og 2 mindre vægskab, samt en udmerket vakker udskaaret og malet kiste; en dør har malerier af Carl XII og grev Staahl, samt det 7-hodede uhyre i aabenbaringen; hertil kommer nogle ølskaale med udskaarne dyrebilleder, den ene med dyrekredsen, samt en kvindedragt. I sommer foretog konservator en reise i Indre Sogn for at komplettere samlingen fra disse egne; herunder indkjøbtes to gode madskab, en komplet kvindedragt fra Aurland, samt adskillige klædningsstykker, brugs-gjenstande og gamle redskaber. Den efterreformatoriske samling af kirkesager har modtaget flere værdifulde forøgelser ved gaver, saaledes et udmerket alterklæde, prækestol etc. fra Strandebarm kirke i Hardanger, gave fra Strandebarm sognestyre, en stor og vakker altertavle fra Helgeim kirke i Jølster, ligeledes gave fra sognestyret. Af pladsmangel har disse store gjenstande dog foreløbig maattet magasineres.

5. Den etnografiske afdeling.

Konservator: K. Visted.

For at faa plads til de af hr. Fridtjof Sundt ifjor skjænkede gjenstande blev det nødvendigt at inddrage et nyt rum i samlingen, hvor nu gjenstande fra Japan og Kina, samt muhamedanske kulturer i Vest-Asien og Nord-Afrika findes samlet.

VI. Videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier for videnskabeligt arbeide er for 1904 bevilget følgende herrer: overlærer E. Jørgensen, botanik, kr. 1200, cand. real. Carl Fred. Kolderup, geologi, kr. 2400 (i 1903: 1600) og dr. H. H. Gran, botanik (plankton) kr. 2600. Desuden har dr. Appelløf fra januar 1904 faaet et stipendium paa kr. 1000 for zoologisk docentvirksomhed. Til den øgede bevilgning til hr. Kolderup, som samtidig fik titel af docent, blev knyttet den betingelse, at docenten ikke maa paatage sig anden lærervirksomhed end som maksimum 12 timer ugentlig, idet man forudsætter, at han forøvrig helt ofrer sig for sin videnskabelige virksomhed. Videre er han forpligtet til uden særskilt godtgjørelse at afholde saadanne foredragsrækker, som undervisningsvirksomhed knyttet til eller foranstaltet af museet maatte gjøre ønskelige. Den samme betingelse er som tidligere nævnt knyttet til dr. GRANS stipendium. I det følgende afsnit VII findes redegjort for, hvordan disse i 1904 har kommet til anvendelse ved afholdelse af videregaaende kurser i botanik og geologi.

For dr. APPELLØFS vedkommende har der dette aar ikke været leilighed til at foranstalte noget kursus i zoologi, dels af praktiske grunde og dels af hensyn til de lærere og lærerinder, for hvem kurserne er beregnede, da de neppe kan antages at have tid til at besøge saa mange kurser samtidig. For 1905 har dr. APPELLØF planlagt et kursus i sammenlignende zoologi over dyrerigets hovedgrupper, hvorunder tilhørerne vil faa leilighed til selv at dissekere individer af de forskjellige grupper under lærerens veiledning.

Saavel dr. APPELLØF som dr. GRAN har ydet undervisning ved det i 1904 afholdte havforskningskursus. Den sidste har herfor oppebaaret et særskilt honorar paa 500 kr.

Hr. K. HØYE har ogsaa i dette aar oppebaaret et stipendium paa kr. 1000 til undersøgelser over klipfisksoppen. Dette betydelige arbeide, der har strukket sig gjennem fire aar, kan nu i det væsentlige ansees som afsluttet, forsaavidt angaar de videnskabelige studier. Hr. HØYES endelige resultater foreligger i en større afhandling, trykt i museets aarbog 1904, og det er nu den praktiske del af denne opgave, som gjenstaar, nemlig at sætte de vundne resultater ud i livet. Den oprindelige bestemmelse med hr. HØYES stipendium var, at det ogsaa skulde sætte ham istand til andre mykologiske studier end specielt over klipfisksoppen, men dette arbeide blev saa omfangsrigt, at han ikke kunde ofre tid til andre studier. Som nærliggende emner for sit videre arbeide har hr. HØYE nævnt en undersøgelse af den varietetrige flora af sop og bakterier, som lever paa klipfisken og antagelig for størstedelen er ubeskrevet; ligeledes kemiske og mykologiske undersøgelser af frugtsorterne og de processer, som betinger produkternes fremstilling og holdbarhed.

Hr. JOHAN HAVAAS, Granvin, har ligesom de tre foregaaende aar oppebaaret kr. 400 til lichenografiske undersøgelser, der væsentlig blev foretaget i Romsdalen og paa Statlandet. For det sidste steds vedkommende blev undersøgelsen afsluttet. Af exsiccatverket

Lichenes exsiccati Norvegiae er no. 201—250 færdiggjort og indsendt til museet. Ligeledes har hr. Havaas nedlagt meget arbeide paa omordningen af museets almindelige lichenherbarium.

Reisestipendier og bidrag til undersøgelser indenlands har i 1904 været bevilget følgende herrer:

Hr. lærer Lie-Pettersen kr. 150 til undersøgelse af insekt- og rotatoriefaunaen paa vestlandet. Stipendiet anvendtes til fortsatte studier i skjærgaarden udenfor Bergen, særlig paa øerne og holmerne ved Feiefjorden. Som resultalt af sommerens undersøgelser foreligger en afhandling om de marine rotatorier, trykt i museets aarbog 1904.

Hr. cand. filos. Selland kr. 150 til floristiske undersøgelser i Indre Hardanger. Stipendiet er anvendt til plantegeografiske studier i Ulvik og Eidfjord.

Konservator H. Schetelig kr. 500 til arkeologiske undersøgelser paa vestlandet. Stipendiet er anvendt til at begynde en samlet undersøgelse af det store gravfelt paa gaardene Grindeim og Rygg i Etne, hvorom en foreløbig redegjørelse er indtaget i aarbogen for 1904. Desuden er der efter særlig anmodning foretaget reiser til forskjellige steder, hvor der var gjort fund ved tilfældige gravninger, saaledes til Voss for at undersøge et gravkammer fra ældre jernalder, til Haugesund i anledning af en grav fra broncealderen, til Urnes kirke for at aftegne flere nyfundne runeindskrifter og i et lignende ærinde til Jaastad i Hardanger m. v. Detaljerede beretninger fra alle undersøgelser er som vanlig vedlagt afdelingens arkiv. Senere paa sommeren tillod bestyrelsen, at Schetelig afreiste til østlandet for at assistere ved udgravningen af det nyfundne vikingeskib ved Oseberg i Slagen. Da dette arbeide blev uventet langvarigt, og professor Gustafson ansaa Scheteligs assistance for særdeles ønskelig, tillod bestyrelsen, at stipendiets beløb blev overskredet med kr. 133.

Dr. A. Appelløf erholdt et stipendium paa kr. 150 for at deltage i et togt med „Michael Sars“. Togtet omfattede dels de norske kystbanker, dels Skagerak og den midtre del af Nordsjøen.

Konservator James A. Grieg har med et stipendium paa kr. 300 foretaget skrabninger i Sognefjorden omkring Leikanger. Paa nordsiden af fjorden undersøgtes strækningen fra Suphammervik til Fimreite, paa sydsiden fra Tveit paa Vangsnes til noget indenfor Bordlaug. Skrabningerne paa denne side af fjorden danner en direkte fortsættelse af de i 1902 og 1903 anstillede undersøgelser. Udbyttet var meget rigt; her skal kun nævnes, at de som oftest sparsomt optrædende *plutonaster pareli* og *psilaster andromeda* fandtes meget talrig paa enkelte lokaliteter; ligesaa gjordes interessante iagttagelser over forholdet mellem faunaen i skjærgaarden og i de indre dele af fjorden, idet skjærgaardsfaunaen er sparsommere i den indre fjord og der altid lever paa forholdsvis større dyb end ude mod havet. Saaledes erholdtes *ophiocoma nigra,* som ved Skjærgehavn og Husøen kunde sidde helt oppe i fjæren, ved Leikanger ikke paa ringere dyb end 10 meter.

Amanuensis Rekstad har ligesom ifjor havt kr. 300 til fortsættelse af sine glacialgeologiske undersøgelser paa vestlandet. Som resultat af hans studier i 1904 foreligger et større arbeide over terrasser og strandlinjer i det vestlige Norge, der blir trykt i museets aarbog 1905.

Docent Carl Fred. Kolderup bevilgedes i det hele 400 kr. (heraf 100 kr. som efterbevilgning til de udførte undersøgelser), som er anvendt til reiser i Bergensfeltet for indsamling af glaciale og postglaciale skjæl samt nivellering af strandlinjer og terrasser. Arbeidet er tænkt afsluttet i kommende aar, og resultaterne vil blive publiceret i museets aarbog.

Overlærer E. Jørgensen erholdt et stipendium paa 300 kr. Stipendiet anvendtes til $1^1/_2$ maaneds undersøgelser i Søndhordland og Søndmør. I Søndhordland besøgtes Strandvik, Fuse, Haalandsdalen, Kikkedalen, Hatvik, Hæglandsdalen med omliggende fjorde, Os og Bjørnefjorden. I Søndmør botaniseredes ved Aalesund, i Ørstenvik, Vartdalstranden, paa Gurskø og paa Hareidland. Der indsamledes herunder ogsaa et rigt materiale af slegten *euphrasia*, der sammen med det ifjor indsamlede nu skal bearbeides.

Til zoologiske og hydrografiske fjordundersøgelser er anvendt kr. 924.85, som er medgaaet til arbeider i de nærmeste fjorde. Bevilget af præmieobligationsfondet.

Jordskjælvsundersøgelserne har været fortsat af hr. docent Kolderup. Da det ansaaes nødvendigt, forat Norge kunde slutte sig til den internationale seismografiske konvention, at der blev opsat en seismograf her i landet, og da midler hertil ikke kunde faaes af staten, besluttede Bergens museum for egne midler at anskaffe og installere de nødvendige apparater, og bestyrelsen bevilgede i dette øiemed kr. 1000 af præmieobligationsfondets renter for 1905. Den selvregistrerende jordskjælvmaaler blev straks bestilt og de med installationen forbundne arbeider paabegyndt i 1904. Anlægget vil være færdigt i første del af 1905. Det har været bestyrelsens forudsætning, at man herved har sikret Norges tilslutning til den internationale forening for jordskjælvsundersøgelser.

Publikationer. Aarbogen for 1904 er under direktørens redaktion udgivet i tre hefter, hvoraf de to første udkom i 1904, det sidste i mars 1905. Hefterne indeholder nedennævnte afhandlinger og udgjør 480 pag. tekst samt 20 plancher foruden 41 figurer i teksten. Alle clichéer og plancher er udførte ved hr. JOHN GRIEGS reproduktionsanstalt i Bergen.

No. 1. J. REKSTAD: Fra Jostedalsbræen.
„ 2. Dr. ALEXANDER SCHEPOTIEFF: Zur Organisation von Rhabdopleura (Mittheilung aus dem zoologischen Institut Heidelberg).
„ 3. JAMES A. GRIEG: Bidrag til kjendskaben om Mesoplodon bidens, Sow. (med 14 figurer i teksten).
„ 4. G. O. SARS: Description of Paracartia Grani, G. O. SARS, a peculiar Calanoid occurring in some of the Oyster-beds of Western Norway (with 4 autographic plates).
„ 5. JAMES A. GRIEG: Echinodermen von den norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900—1903 gesammelt. II Crinoida (mit drei Figuren im Texte).
„ 6. HAAKON SCHETELIG: Fortegnelse over de til Bergens museum i aarene 1898—1900 indkomne sager ældre end reformationen (with list of illustrations in English).
„ 7. Dr. M. C. DEKHUYZEN: Ein isotonisches Fixirmittel für Bergen.
„ 8. Dr. M. C. DEKHUYZEN: Ergebnisse von osmotischen Studien, namentlich bei Knochenfischen, an der Biologischen Station des Bergenser Museum während eines Aufenthalts vom 23. Juli bis 27. Aug. 1904.
„ 9. KR. HØYE: Undersøgelser over klipfiskesoppen (med 10 tekstfigurer og 1 planche).
„ 10. HAAKON SCHETELIG: Gravpladsen paa Grindeim og Rygg i Etne. En foreløbig undersøgelse (med 1 kart og 14 figurer).
„ 11. O. J. LIE-PETTERSEN: Entomologiske bidrag til skjærgaardsfaunaen i det vestlige Norge.
„ 12. HAAKON SCHETELIG: Fortegnelse over de til Bergens museum i 1904 indkomne sager ældre end reformationen (with list of illustrations in English).

Omkostningerne ved aarbogen er bestridte af **Frieles**, **Sundts**, **Berthe Marie Danielssens** og **Børs'** legater.

Ved et statsbidrag paa 1000 kr. for terminen 1904—05 er fortsat udgivelsen af **Sars'** verk „An account of the Crustacea of Norway", hvoraf bd. V, hefte 1—6 er udkommet i aarets løb.

Af dr. **Appelløfs**: „Meeresfauna von Bergen" er i aaret intet udkommet, 2det hefte er fremdeles under forberedelse.

O. **Nordgaards** hydrografisk-biologiske undersøgelser ved den norske kyst med bidrag af E. **Jørgensen** er trykt færdig og udkommet i februar 1905, under titel Hydrographical and Biological Investigations in Norwegian Fiords, by O. Nordgaard. The Protist Plankton and the Diatoms in Bottom Samples, by E. Jørgensen. With 21 Plates and 10 Figures in the Text.

I november 1902 var der af **Henrik Sundts** legat udsat en prisbelønning for et arbeide over kemisk fysiologi, forfattet af en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. Ved fristens udløb den 17de november 1904 var intet arbeide indkommet, og prisbelønningen blev saaledes ikke uddelt.

VII. Foredrag og kurser.

„Foredrag for hvermand" har været afholdt som tidligere og er omtalt i næste afsnit og medfølgende beretning. For „Sommerkurset" for folkeskolens lærere har der heller ikke i 1904 været givet bevilgning. Landmandskurset for Bergensamterne har ogsaa dette aar havt lokale paa museeet mod godtgjørelse af de direkte udgifter alene.

Docent **Kolderup** har i vaarsemestret afholdt et kursus paa ca. 20 forelæsninger over dynamisk geologi, beregnet paa at meddele videregaaende kundskaber til lærere og lærerinder; der blev ogsaa foretaget ekscursioner. Deltagernes antal var 36. I høstsemestret lededes et kursus for praktiske øvelser i mineralbestemmelser, ligeledes beregnet paa lærere og lærerinder, dog af praktiske grunde kun for et begrænset antal.

Samtidig afholdt dr. Gran lignende forelæsninger, i det hele 22, over de lavere planters systematik og biologi; der var gjennemsnitlig 12 tilhørere.

I 1904 gav museet bevilgning til et kursus i havforskning, i lighed med dem, som i de to foregaaende aar havde været drevet for private midler væsentlig af de ved fiskeristyrelsen ansatte videnskabsmænd. Beretning for dette aars kursus findes indtaget i det følgende.

Museets overtagelse af havforskningskurserne blev først bragt i forslag af hr. Klaus Hanssen, hr. Herman Friele B. S. og hr. W. Konow, som i december 1903 oversendte bestyrelsen en udførlig redegjørelse af spørgsmaalet om kursernes fortsættelse som en fast institution, udarbeidet af hr. dr. Johan Hjort. Til sagens behandling nedsatte museet i begyndelsen af forrige aar en komité bestaaende af de nævnte tre herrer samt dr. Hjort og dr. Brunchorst. Efter gjentagne udsættelser kom sagen til behandling i bestyrelsesmøde den 20de oktober; der fremlagdes da den som bilag trykte indstilling fra den nedsatte komité.

Beretning for kurserne 1904 er afgivet ved dr. Gran. Til at administrere det for 1905 planlagte kursus er af bestyrelsen opnævnt hr. Herm. Friele, hr. Klaus Hanssen, dr. Hjort og dr. Brunchorst, foruden kursernes faste lærere.

VIII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Bestyrelsen har bestaaet af dr. Brunchorst, formand, kjøbmand Herm. Friele B. S. og overlæge dr. G. A. Hansen. Regnskabets underskud er ogsaa dette aar steget noget, om end forholdet har stillet sig bedre end i tidligere aar; underskuddet udgjorde ved slutningen af 1904 kr. 1070.80. Forøvrig henvises til medfølgende beretning (side 56).

Akvariet og sælparken har som ifjor været bestyret af dr. Brunchorst, Herm. Friele B. S. og Gerh. Sundt. Indtægten i entré har været kr. 1162.10 mod 1439.44 i forrige aar. Ved hjælp af det nyttige selskabs bidrag har man alligevel kunnet reducere gjælden med ca. 300 kr. Den udgjør nu kr. 4142.57.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedrag) har som tidligere været ledet af en bestyrelse, hvortil for tidsrummet 1904—1905 valgtes af museet dr. Brunchort (formand), rektor Brekke og konsul Falch, af arbeiderforeningen boghandler C. Monsen og af haandverkssvendenes forening typograf LUDVIG SANDAHL. Idet der henvises til den af formanden afgivne beretning, skal her kun nævnes, at udgifterne har været kr. 4095.70, der er dækket ved de sedvanlige offentlige bidrag (fra staten, samlaget og kommunen) samt ved indtægt og entré, som udgjorde kr. 443.80. Til næste regnskab haves i beholdning kr. 325.45.

Af SARS: Crustacea er udgivet bd. V, hefte 1—6.

Naturen har modtaget sit sedvanlige bidrag og er udgivet under uforandret redaktion.

BESTYRELSEN

henviser til forudgaaende beretning fra direktøren og aflægger sin erkjendtlige tak til dem, som med gaver eller arbeide har fremmet museets virksomhed.

Antallet af bidragsydende medlemmer udgjorde, da forrige beretning afgaves, 268. Af disse er i aarets løb udgaaet 24, mens 5 nye er tilkommet. Det samlede antal bidragsydende medlemmer er saaledes 249.

Ved generalforsamlingen i 1904 udtraadte de to af departementet opnævnte medlemmer af bestyrelsen, d'herr. MICHELSEN og BREKKE, som begge paany opnævntes. Da begge disse herrer i embeds medfør oftere er fraværende fra byen, opnævntes som deres suppleanter henholdsvis hr. konsul JOACHIM GRIEG og hr. overlærer ANDOR HOEL, som senere begge leilighedsvis har deltaget i bestyrelsens møder.

I 1905 udtræder efter tur blandt de af generalforsamlingen valgte medlemmer d'herr. W. KONOW og HERM. FRIELE, den sidste efter lodtrækning. Hr. KONOW har frabedt sig gjenvalg. Bestyrelsen har besluttet at besætte tre pladse ved den forestaaende generalforsamling og tillader sig ifølge lovenes § 4 at foreslaa som skikkede til at komme paa valg d'herr. direktør JOHAN BØGH, kjøbm. HERM. FRIELE, overlærer ANDOR HOEL, overlæge LIE, kjøbm. RASMUS MEYER og amtmand HROAR OLSEN.

Bergens museum den 15de mars 1905.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. Klaus Hanssen. A. Høyer. Herm. Friele B. S. K. Brekke. Johan Lothe. Gerhard Sundt. Konow. Joachim Grieg.

Brunchorst.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb modtaget fra følgende institutioner og private:

Aall, Hans, konservator, Kristiania.
Ahlefeldt-Laurvig, lehnsgreve, Langeland.
Arbo, C. O. E., major, Kristiania.
Bendixen, B. E., skolebestyrer, Bergen.
Bestyrelsen for bagermestrenes forening, Bergen.
Bestyrelsen for skomagerlaugets dødelade, Bergen.
Bing, Just, dr., Bergen.
Blanchard, Raphael, prof., Paris.
Bergh, Rud., prof., Kjøbenhavn.
Brunchorst, J., dr., Bergen.
Bøgh, Johan, direktør, Bergen.
Credner, prof. dr., Greifswald.
Formandskabet, Bergen.
Foslie, M., konservator, Trondhjem.
Friele, Herm., B. S., Bergen.
Giard, Alfred, prof., Paris.
Giertsen, Børre R., Bergen.
Gran, H. H., dr., Bergen.
Haeckel, Ernst, prof., Stuttgart.
Henriksen, G., geschworner, Kristiania.
Hubrecht, A. A. W., prof.
Julin, Ch., prof., Liège.
Kildeskriftkommissionen, Den norske historiske, Kristiania.
Kirkedepartementet, Kristiania.
Kommissionen for havundersøgelser, Kjøbenhavn.
Kommissionen for ledelsen af de geolog. og geogr. undersøgelser i Grønland, Kjøbenhavn.
Kunstindustrimuseet, Kristiania.

Madsen, Jakob, gaardbruger, Kinservik.
Meyer, Wollert, cand. mag., Bergen.
Ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet, Kjøbenhavn.
Moe, I. Aall, tandlæge, Bergen.
Monaco, Prince Albert I, Monaco.
Møbius, K., prof., Berlin.
Nordahl-Olsen, Joh., redaktør, Bergen.
Norges fiskeristyrelses vidensk. afd., Bergen.
Opmaaling, Den geografiske, Kristiania.
Olsson, P., lektor, Østersund.
Plymouth municipal museum, Plymouth.
Qvigstad, J., rektor, Tromsø.
Retzius, Gustaf, prof. dr., Stockholm.
Reusch, Hans, dr., Kristiania.
Scharffenberg, Joh., læge, Kristiania.
Schetelig, H., konservator, Bergen.
Schneider, J. Sparre, konservator, Tromsø.
Selland, S. K., Granvin.
Steen, F., justitssekretær, Bergen.
Stejneger, Leonhardt, Washington.
Strand, Embr., cand., Kristiania.
Thesleff, Arthur, Stockholm.
Thomassen, theaterchef, Bergen.
The Trusties of The National Museum, Melbourne.
Universitetsbibliotheket, Upsala.
Weber, Max, prof., Eerbeck.

Den naturhistoriske afdeling.

A. Hvirveldyr.

Havnø, Edv. J., Rødø : lemæn *(myodes lemmus)* og graamus *(microtus rufocanus).*
Sundt, Fritdjof, skibsmægler: menneskeskelet.
Rieber, G. C., grosserer: skalle af bjørn *(ursus arctos).*
Apold, Johs. kirkesanger, Odda: vandrikse *(rallus aquaticus).*
Selland, S. K., lærer, Eide: vendehals *(jynx torquilla).*
Gundersen, C., ekspeditør, Farsund: albinos af lomvie *(uria troile).*
Iversen, Wilh., fabrikant, Valestrandsfossen: vandrikse *(rallus aquatus)* og forskjellige burfugle.
Thrane, J., brusfabrikant: monstrøs kylling.

Nordby, Medaas, Eide: et hønseeg, 124.5 gram.

Mogstad, kontrollør: hvidvinget varietet af spurv *(passer domesticus).*

Sten G. Meidell, Sundvor: skolæst *(macrurus rupestris).*

Dean, Bashford, professor, New York, U. S. A.: forskjellige udenlandske fiske (11 no).

Havneraas, Ingemar L., Hatlestranden: fløifisk *(callionymus lyra).*

Berg, S., Ølve: fløifisk *(callionymus lyra).*

Angell Brown, Th., Valevaag, Søndhordland: skolæst *(macrurus rupestris).*

Aksnæs, Simon S., skipper: skjælbrosme *(phycis blennoides).*

Zachariassen, N., kontorchef: monstrøs karudsformet ørret *(trutta fario)* fra Melingen.

Trædal, Lasse, gaardbruger, Trædal, Sogn: fjæsing *(trachinus draco).*

Dybvaag, N., Kjøtø: slimaal *(myxine glutinosa).*

Waage, Lars, skibsreder, Haugesund: havlampret *(petromyzon marinus).*

Huitfeldt Kaas, H., stipendiat, Kristiania: aborre *(perca fluviatilis),* horr *(acerina cernua),* ide *(leuciscus idus),* mort *(leuciscus rutilus),* løie *(aspius alburnus),* gjedde *(esox lucius),* harr *(thymallus vulgaris),* lakesild *(coregonus albula)* og sik *(coregonus lavaretus)* fra Mjøsen.

B. Evertebrater.

Trumpy, Frk., Bergen: sommerfugle fra Ceylon.

Smith, Styrmand, Grimsby: en spongie *(chalina sp.)* fra Nordsjøen.

Haustveit, Joh., Hardanger: sjøpølse *(stichopus tremulus).* fra 50 m. dybde.

Selander, Mia, Fru, Nürnberg: sommerfugle fra N. Amerika.

Devold, L., direktør: 3 eks. af den store sjøfjær *(pennatula grandis).*

Nilsen, Ole, Bogne: 1 firarmet korstrold *(pentagonaster granularis).*

Eide, Ole, kjøbmand: en gaffelhalespinder *(cerura vinula).*

C. Mineraler, bergarter og fossiler.

Grieg, konservator, Bergen: stene fra et gammelt havnivaa i Leikanger.

Melkild, lærer, Bergen: postglaciale skjæl fra forskjellige forekomster.

Haagensen, ingeniør, Bergen: en samling teknisk vigtige bergarter fra østlandet.

Mohr, overudskiftningsformand, Bergen: en eiendommelig forvitret blok.

Røthi, Stoughton, Wisc., U. S. A: silurfossiler fra De forenede stater.

Slettemark, lærer, Bergen: bergarter fra østlandet og Sverige.

Westly, kemiker, Sulitjelma: kis og fossiler fra Sulitjelma.

Lillegraven, fanejunker, Lillegraven: 3 stene fra Vindal.

Blehr, kaptein, Bergen: en samling mineraler.

D. Planter.

Apold, Johannes, Odda: 1 *adoxa moschatillina.*

Rogge, Johan, Bergen: en viol.

Baars, frk., Bergen: en kaktus.

Stoltz, Gerh., adjunkt, Bergen: diverse planter.

Slettemark, lærer, Bergen: en bregne.

Selland, Granvin, Hardanger: diverse planter.

Ducie, Earl of, England: nogle Pyrustrær.

Den antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen.

Vasheim, Leif, Eidfjord, Hardanger: to stykker af en gammel stengryde, antagelig fra vikingetiden.

Steine, T. Lars, Nordheimsund, Hardanger: to gravfundne spydspidser og andre oldsager.

Heiberg, G. F., godseier, Amle, Sogn: en skaalformet broncespænde og en merkelig jernsigd, begge fundne i Sogn.

Amundsen, Th. Chr., Haugesund: en tilhugget sten, fundet i en gravrøs paa Hasseløen ved Haugesund.

Henriksson, Johan, villa Sjølyst pr. Haugesund: en broncekniv og brændte ben fra en gravhaug paa Sjølyst.

Myklebust, Steffen K., Nordfjordeid: en celt fra jernalderen, fundet paa Nordfjordeid.

Dekke, enkefru, Bergen: en flintdolk og en lang sølvnaal fra vikingetiden.

Gimmeland, Ole, gaardbruger, pr. Kallandseid: et gravfund fra vikingetiden, bestaaende af to broncespænder, en broncenaal og flere jernsager.

Auestad, Johannes, gaardbruger, Etne: lerskaar fra ældre jernalder.

Selland, S. K., Hardanger: et brudstykke af en stenøks.

Stenviksnes, Lars Martinusen, gaardbruger, Fane: en stenøks fundet i en torvmyr.

Øfsthus, Ellev J., Raundalen, Voss: en liden øks fra vikingetiden.

Vonen, Nikka, frk., Dale: et stort jordfundet bryne.

B. Myntsamlingen.

Mouzin, Alice, frk., Amsterdam: to hollandske sølvmynter.

Stoltz, Gerh., adjunkt, Bergen: en falsk dalerseddel med aarstal 1818.

Erland, Jakob, Stokkebæksmuget, Bergen: en kinesisk kobbermynt.

Dekke, enkefru, Bergen: et 8-mark stykke af Kristian V. 1675. en engelsk 2-skilling fra 1696.

Berentsen, maskinist, Bergen: en pengeseddel fra St. Pierre og en mynt fra samme sted.

Hamre, Edvard, Bergen: en mynt fra Portugal.

Lorange, fru, Bergen: en samling norske pengesedler.

C. Den etnografiske samling.

Flak, Arnfin, Egersund: en samling etnografika fra Kina.

Erland, Jacob, Stokkebæksmuget: en dolk.

Wingaard, Mimi, frk., Bergen: to kinesiske porcelænsfigurer.

Nordgaard, O., cand. real., Bergen: to pibehoveder fra Kamerum.

D. Den norske kulturhistoriske samling.

Heiberg, Thorvald, toldkasserer, Stavanger: en akvarel af Lungegaarden.

Gran, C., kasserer, Bergen: et staalsignet fra 18de aarh., et kart over Bergen fra 1864.

Hamre, Martin Pedersen, Fane: en rigt udsiret klave af jern.

Tischendorf, Alette, Fru: en planche fremstillende den norske kongeæt.

Wingaard, Oluf, verkseier, Bergen: en malet glasrude fra det 17de aarhundrede.

Fitje, Jakob, gaardbruger, Gloppen: et gammelt baadmaal.

Thomassen, teaterchef, Bergen: en række fotografier af Bruflat og Reinlid kirker i Valders.

Dekke, enkefru, Bergen: fire norske breve paa pergament fra 16de og 17de aarh.

Johnsen, Fedora, Fru, Kristiania: akvarel af træfningen ved Biorøen i 1808 og et billede af det gamle dampskib Patriot.

Waagen, E., kjøbmand, Bergen: en gammel bismer.

Walnum, Fru, Bergen: tre pølsehorn, en kniv, et pibejern og en pibesaks, to nøstepinder, en vægtskaal med lodstok.

Askeland, M., gaardbruger, Matre, Søndhordland: rasp af træ.

Dahl, Chatarina, Fru, Dresden: afstøbning af professor Joh. Chr. Dahls høire haand.

Kirketilsynet ved Strandebarm kirke, Hardanger: dele af en prækestol fra 1674, to udskaarne helgenbilleder og et krusifiks, tre malerier paa træ og to alterklæder.

Kirketilsynet ved Helgeim kirke i Jølster, Søndfjord: kirkens gamle altertavle.

Ingebrigtsen, overkonduktør ved jernbanen, Bergen: en gammel saltkvern.

E. Vaabensamlingen.

Grindstad, arsenalforvalter, Bergen: to begkranser med tilhørende rister og stager.

Flesche, bankkasserer, Bergen: en dragonpistol med flintlaas fra Masfjorden.

Felttøimesterekspeditionen: en 100-punds bombe, to tænger for gloende kugler, to ladstokbajonetter, to luntestokker, to stormpigger paa skaft, fire regimentsfendler, alt fra Bergens arsenal.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Åbo.	Åbo stads hist. museum: Bidrag til Åbo stads historie. 2den serie, VII.
Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXVII. 2.
Albany.	New York State Museum of Nat.hist.: *State Library. Bulletin: Legislation* 17—19. *Do. Bibliography* 34—35. *Do. Library School* 11—15, 1902—03. *Home Education* 39—42. *State Library Report* 84, 1901, 85, 1902.
Askov.	Folke-Høiskolen: *Meddelelser.* 1902—03.
Augsburg.	Naturwissensch. Verein f. Schwaben u. Neuburg: *Bericht.* 36. 1903.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Bulletin.* Vol. XIV. 153. XV. 154—164. *Memoirs.* Vol. V.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XV. h. 2. 3.
Batavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.* Ser. 10. Deel VI, VII.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report and Proceedings.* 1902—1903.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1903. 12. 1904. 1—10. *Aarsberetning.* 1903.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1903.
—	*Medicinsk Revue.* 1904.
Berkeley, Cal.	The University Press. University of California: *Publications.* Zoology. Vol. I pp. 115—156. Botany. Vol. I pp. 165—418.

Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1903. 41—53. 1904. 1—40. *Abhandlungen.* 1903.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 35. 6. 36. 1—5. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XIV. 6. XV. 1—5.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift* 1903. 10. 1904. 1—9.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel und Erde.* XVI. 3—12. XVII. 1—2.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1903.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift. *Naturwissch. Wochenschrift.* Neue Folge. Bd. III. 12—63.
—	Herrn R. Friedländer u. Sohn Buchhandlung: *Entomologische Litteraturblätter.* Jahrg. 4. 1904. 1—11.
—	Der botan. Verein der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 45.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 51. 12. 52. 1—11.
Bern.	Die Schweizer. naturforschenden Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 86. *Compte Rendu* des travaux, des sciences naturelles. Session 86. *Neue Denkschriften.* Bd. 33. 1. 39.
—	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1903.
Bonn.	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 60. 1. 2.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1903. 1. 2.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings.* New. Ser. 38. 20. 21. 26. 39. 1—24. 40. 1. 2.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXX. 3—7. *Memoirs.* Vol. V. 8. 9.

Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXVI. 3. 4. XXVII. 1. 2.
—	Naturwissenschafttlicher Verein: *Abhandlungen.* Bd. XVII. 3.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht.* 81. 1903.
Brooklyn, New-York.	Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: *Cold Spring Harbor Monographs.* I. II.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 41. 1902. *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XXI.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 70. *Bulletins.* 1903. 9—12. 1904. 1—8.
—	Bibliothèque de l'Etat Indépendant du Congo: *Annales.* Sér. V Botanique Tom. I 2. Sér. VI Botanique 1. Sér. Spéciale Ethnogr. u. Anthropol. Sér. IV 4. 5. E. DE WILDEMAN: *Notices sur des plantes utiles ou intercssantes de la flore du Congo.* Pt. I. II. Bruxelles. 1903—04. 8vo.
—	Musée Royale d'Histoire naturelle de Belgique: *Mémoires.* Tom. II. fasc. 3.
—	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XIII. 3. 4. XVII. 5. 6. XVIII. 1—3.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1903. Köszlemenyck. XXVIII. 2.
—	Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft: Mathem. und Naturwiss. *Berichte* aus Ungarn. Band 19. *Abhandlungen* von ALMASY, HOFFMANN-WAGNER. DARWIN, KALECSINSZKY, GRITTNER. Ung. Nat. Museum: *Annales.* Sér. 2. Vol. I. 2. Vol. II. 1. 2.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Anales.* Ser. 3. T. II. pp. 1—80. T. III. pp. 1—541.
Buffalo, N. Y.	The Buffalo Society of Natural Science: *Bulletin.* Vol. VIII. 1—3.
Cambridge (Engl.).	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XII. 4—6.

Cambridge (U. S. A.)	Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin.* XXXIX. 9. XLI. 2. XLII. Geol. Ser. VI. 5. XLIII. 1—3. XLIV. XLV. 1—3. XLVI. 1. 2. *Memoirs.* XXIX. XXX. 1. *Annual Report.* 1902—1903. 1903—1904.
Cape Town.	The South African Museum: *Annals.* Vol. III. 4. 5. IV. 1—6. *Report.* 1903.
Chicago.	Field Columbian *Museum:* Anthropological Series. Vol. II. 6. III. 4. IV. V. VI. 1. VII. 1. Geological Ser. II. 1—4. Zoological Ser. III. 3. 8—16. Botanical Ser. III. 1. 2. Report Ser. II. 2. 3.
Cincinnati, Ohio.	The Lloyd Library: *Bulletin.* VI. Reproduct. Ser. 3.
—	Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 23. 1903.
—	University of Cincinnati: *Bulletins.* No. 1—6. 7. 12. 14. 17.
—	The Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XX. 4.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1903. *Verhandlungen.* Bd. 21. 1.
—	Die Naturforscher Gesellschaft: *Schriften.* Bd. XII. *Sitzungsberichte.* Bd. XIII. 2.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1903. Juli—Decbr. 1904. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Etnographisches Museum: *Abhandlungen und Berichte.* X. 1902—1903.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* Vol. XXIV. Ser. A. 3. 4. Ser. B. 4. 5. Ser. C. 4. 5. XXV. Ser. A. 1. 2. Ser. C. 1—4. *Transactions.* XXXII. Ser. A. 7—10. Ser. B. 3. 4. Ser. C. 2. 3.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. X. 1. *The economic Proceedings.* I. pt. 4. *Transactions:* VIII. 2—5.
Edinburgh.	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* Ser. IV. Vol. I. 1902—1903.

Edingburgh.	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XIX. 9. *Index.* XX. 1—12.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnützlger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXX.
Erlangen.	Redaktion des Biologischen Centralblatt: Biologisches *Centralblatt.* Bd. XXIII. 24. XXIV. 1—3.
—	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte.* 23. 24. 35.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. 27. 2. 3. 29. 1. *Bericht.* 1903. 1904.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* Bd. 21.
Freiburg.	Die Naturforschende Gesellschaft: *Berichte.* 14.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Berichte.* 1901—1902.
Genève.	Société de Physique et d'Histoire Naturelle. *Mémoires.* 34. 4.
Genova.	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XIV. 4. XV. 1—3.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VI. 8. VII. 1.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 40. 1903.
Greenwich.	Royal Observatory: *Results.* 1900. 1901. *Revision of the Cape Photogr. Durchmusterung.* Pt. 1. 2. 3. 1903. *Astrographic Catalogue.* 1900. *Greenwich Section.* Vol. I.
Greifswald.	Die Geographische Gesellschaft: *Jahresbericht.* VIII. 1900—1903.
—	Naturwissch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 35.
Göteborg.	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia.* Bd. VII. 2.
—	Kgl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället: *Handlingar.* V—VI.
—	Stadsbibliotheket: *Göteborgs Högskolas Årsskrift.* VIII. 1902. IX. 1903.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten.* Mathm.-Phys. Klasse. 1903. 6. 1904. 1—5. *Geschäftl. Mittheil.* 1903. 2. 1904. 1.

Halle a/S.	Verein für Erdkunde. *Mittheilungen.* 1904.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 76. 3—6. 77. 1—2.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mittheilungen.* Jahrg. XX. XXI.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. XI. 1903. *Abhandlungen.* Bd. VI. 2. 3.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XIX. 12. XX. 1—11.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 7. 3—5.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdschrift.* Del. VIII. 1.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. V. 2. VI. 1. 2. Abth. Helgoland.
Helsingfors.	Finska Vetenskaps-Societeten: *Öfversigt.* 44—45. *Acta Societatis Fennicæ.* XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. *Bidrag till Kännedom af Finlands Natur och Folk.* H. 61. 62. *Observations météorologiques faites à Helsingfors.* XVI. 1897. 1. XVII. 1898. 1. *Do. publ. par l'inst. météorol. Central.* 1892—93.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XV. 5—6. XVI. 1—4.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 52. 1902. *Abhandlungen.* I. II.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift* des Ferdinandeums. 3 Folge. 48.
—	Naturwissensch.-medicinisch. Verein: *Berichte.* Jahrg. XXVIII.
Ithaca.	Cornell University: *Annual Report.* 1901—1902. 1902—1903.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein: *Verhandlungen.* XVII.
Kasan.	Société des naturalistes de l'université: *Protokoljeri.* 1902—1903. *Trudjeri.* Tom. XXXVII. 1—6.
Kassel.	Verein für Naturkunde zu Kassel: *Bericht.* 26—27. 1878—80. 29—40. 1881—95. 48. 1902—1903.

Kiew.	Société des naturalistes: *Sapiski.* Tom. XVII. 2. XVIII.
København.	Bureau de Conseil International pour l'exploration de la mer: *Bulletin* des courses périodiques Année 1903—1904. No. 1—4. *Publications* de circonstance. No. 8—20. *Rapports* et Procès-Verbaux des Réunions. Vol. II. 1903—1904.
—	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1904.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidskrift.* 26. 1. 2.
—	Carlsberg Laboratoriet: *Meddelelser.* Bd. VI. 2.
—	Det zoologiske Museum: Den danske Ingolf-Expedition. Bd. II. 4. V. 1.
—	Det kgl. danske geografiske Selskab: *Tidskrift.* Bd. 17. 5—7.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* Bd. 18.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. XIV. A. 4. XV. 1—3. XIV. B. 4. XV. 1—3.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1903. 6. 1904. 1—5. *Skrifter:* Naturv. mathem. afd. Række 6. Bd. XII. 4. Række 7. Bd. I. 1—3. II. 1—3. Hist. phil. afd. Række 6. Bd. VI. 2.
Knin.	Hrvatskoga Starinarskog Druztva: *Starohrvatska Prosvjeta.* VIII. 1. 2.
Kolozsvárt.	Erdélyi Muzeum Egylet: *Ertesitö.* Jahrg. 28. Bd. XXV. Naturw. Abth. I—II.
Kristiania.	Norsk Folkemuseum: Illustreret fører og beskrivelse. Særudstilling no. 1. Nationaldragter. Aarsberetning 1903. Harry Fett: Norge i gammel tid. I. Særudstilling no. 2. Musik-Instrumenter.
—	Det Deichmanske Bibliothek: *Bogfortegnelse* No. 10. 11.
—	*Universitets-Bibliotheket: Aarsberetning* f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1901—1902. *Aarbog:* 1899. Universitets- og Skole *Annaler.* 18. 1903.
—	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 20.
—	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1903. *Bulletin.* Année 1903.

Kristiania.	Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* XII. 1—8. 10—12.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* Aarg. 32. 4. 33. 1. 2.
—	Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning,* 1903.
—	Kunstindustrimuseet: *Beretning* om dets virksomhed 1903.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 23. 1904. H. 1—51.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 24de Aarg.
—	Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XIV.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 65de Aarg. 2—12.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 21de Aarg. 1903. 52. 53. 22de Aarg. 1904. 1—50.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 24de Aarg.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1903. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1903.
Königsberg i Pr.	Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 44. 1903.
Landshut.	Botanischer Verein: *Bericht* 17. 1900—1903.
Lawrence.	The Kansas University: Science *Bulletin.* Vol. II. 1—9.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* de mathem. phys. Classe. 28. 6. 7. XXIX. 1. 2. *Berichte.* 55. 6. 56. 1—4.
—	Die naturforsch. Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* Jahrg. 28—29. 1901—1902.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen.* 1903. 1. Wissenschaftl. Veröffentlichungen. Bd. VI.
Liège.	La Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Tom. V.
Lisboa.	Commissão dos Trabalhos geologicos de Portugal: *Communicações.* Tom. V. Da Costa, F. A. Pereira: *Mollusques Tertiaires du Portugal.*

Lisboa.	M. le Redacteur de O Archeologo Portogués: *O Archeologo Portogués.* Vol. VIII. 10—12. IX. 1—3.
Liverpool.	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1903.
—	Liverpool marine biological Station on Puffin Island: *Report.* XI—XVII.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. I. II. III. IV. no. 25. 26. 28. 29. IX. no. 54. 55.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. IV. Vol. XI.
--	Office of Nature: *Nature.* Vol. 69. 1783—1800. 70. 71. 1827—34.
—	The Linnean Society: *Journal Botany.* Vol. XXXVI. 253- 54. XXXVII. 257. *Proceedings.* 1903—1904. *Journal, Zoology.* XXIX. 180—190. *List.* 1904—1905.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 71. 72. 485—87. 73. 74. 497—502. *Philos. Transactions.* 197 B. 1—345. 203 A. 204 A. 1—219.
—	The Zoological Society: *Transactions.* Vol. XVI. 6. 7. *Proceedings.* 1904. 1. *Lists* of the fellows. 1902.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XXI. 1. 2.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteillungen.* Heft. 18. 19.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Berichte.* 1903.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1904. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta.* XXXVIII. 1. 2.
Madison.	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin* no. 9—13.
Madras.	Madras Government Museum: *Bulletin.* VI.
Manchester.	The Manchester Museum Owens College: *Report.* 1895—1900.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften. *Sitzungsberichte.* 1903.
Marseille.	Musée d'Historie Naturelle: *Annales.* Ser. 2. Tome VIII.

Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XVI. 2. XVII. 1.
Mexico.	Instituto Geologico de Mexico. *Parergones.* T. I. 1—5.
Milwaukee.	The Public Museum: *Bulletin* of the Wisconsin nat. hist. Society. Vol. III. 1—3.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Biol. 5—8. *Bulletin* 20 *(Report* 1902—03) 21. 23. *(Register* 1903—04).
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte.* 1903.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Ser. III. IV.
Des Moines.	Jowa Geological Survey: *Annual Report.* XIII. 1902.
Montevideo.	Museo Nacional. *Anales.* Ser. II. 1. Section Hist.-Filosof. I.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* 1902. 4. 1903. 2—4. 1904. 1.
München.	Königl. Bayer. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1903. 4—5. 1904. 1. 2.
—	Ornithologischer Verein: *Jahresbericht.* 1903—1904.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. IV. 3. 4. V. 1.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* Ser. II. Tome II. 3. 4. III. 1—4.
Napoli.	Museo Zoologico della R. Università: *Annuario* N. S. Vol. I. 1—20.
Newcastle-upon-Tyne.	Natural History Society of Northumberland. Durham and N-u-Tyne: *Transactions.* New Series. Vol. I. 1.
New-York.	American Geographical Society: *Bulletin.* XXXV. 5. XXXVI. 1—12.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1903. 3. 4. 1904. 1—3.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Rapport Annuel.* XIII. *Catalogue of Canadian Birds.* pt. III. Ottava 1904. 8.

Padova. Accademia Scientifica Veneto Trentina Istriana: *Atti.* N. S. Vol. I. 1.

Paris. *Bulletin* scientifique de la France et de la Belgique. Tom. XXXVII. XXXVIII.

— Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1903. 1904. 1—3.

— *La Nature.* 32. aarg. 1607—1649.

— Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 4. Serie. XX. 5. Serie. I. II.

— Société Zoologique de France: *Bulletin.* XXVIII.

Philadelphia. The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1903. Vol. 55. 1904. 56. 1.

— The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* Vol. 37. 11. 12. 38. 1—10.

— Free Museum of Science & Art: *Transactions.* Vol. I. 1. 2.

— The American. Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XLII. 174. XLIII. 175. 176.

Pisa. Societas Toscana di Scienze Naturali: *Processi verbali.* Vol. XIV. pp. 1—131. *Atti.* Vol. XX.

Prag. Kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften: *Sitzungsberichte math. naturw. Classe.* 1903. *Jahresbericht.* 1903.

— Museum Království Ceského v. Praze: *Památky* archaeologické à Mistopisné. Praze 4. Vol. XX. 7. 8. XXI. 1. 2. *Bericht.* 1903.

— Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXIII. 1903.

Reichenberg (Böhmen). Verein der Naturfreunde: *Mittheilungen.* Jahrg. 35.

Riga. Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Ruslands: *Sitzungsberichte.* 1903.

— Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. XLVII.

Roma. Reale Accademia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. XII. II. 12. XIII. I. XIII. II. 1—11.

— Ministero di Agricoltura, Industria & Commercia: *Annali de agricoltura.* 229. 231—234.

Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Ser. 4. T. II. 4 og atlas, P. III. 1. 2. 3 og atlas. *Comptes-rendus.* 1904.
Santiago.	Société Scientifique du Chili: *Actes.* XIII. 4. 5.
St. Francisco.	California Academy of Sciences: *Memoirs.* Vol. III.
St. Louis.	The Missouri Botanical Garden: *Report.* 14. 1903. 15. 1904.
—	The Academy of Science: *Transactions.* XII. 9. 10. XIII. 1—9. XIV. 1—6.
St. Petersburg.	Académie Impériaie des Sciences: *Annuaire.* 1903. T. VIII. 2. 3. 4. 1904. T. IX. 1. 2.
Schwerin.	Verein f. Meklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 69.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning.* 1903.
Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Monatsblätter.* Jahrg. 17. 1903. *Baltische Studien.* N. F. 7.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1903. 4—6. 1904. 1—5.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Handlingar.* 37. 4—8. 38. 1—5. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 43. 44. 45. *Årsbok* 1904. *Arkiv* f. Kemi, Mineralogi och Geologi. I. 2. *Arkiv* f. Botanik. I. 4. II. 1—4. III. 1—3. *Arkiv* f. Zoologi. I. 3. 4.
—	Kgl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akademien: *Tidskrift.* XVII. 3.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 24.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XII. 2.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 25. 7. 26. 1—5.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1902.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi: Tidskrift *Ymer.* 23. 1903. 4. 24. 1904. 1—3.
—	Föreningen för Skogsvård: *Tidskrift.* 1904.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen.* Heft. 26. 27.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 60 und Beilagsheft.

Sydney.	The Australian Museum: Special Catalogue of the Austr. Birds. I. 4. Annual Report of the Trustees. for 1902.
Tokyo.	The College of Sciences: *Journal.* Vol. XVII. 12. XVIII. 4—8. XIX. 2—4. 8—20. XX. 1. 2.
—	Zoological Society: *Annotationes.* V. 1. 2.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 39. *Osservazioni Meteorologiche.* 1903.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Università: *Bollettino.* Vol. XVIII.
Toronto.	The Canadian Institute: *Proceedings.* Vol. II. 6. *Transactions.* Vol. VII. 3.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1903. Oktbr.—Decbr. 1904. Januar—Septbr. *Report* 1902.
—	The University: *Studies.* Physiological. Ser. no. 4.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarshefter* 26. *Aarsberetning* 1902. 1903.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1903.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXV. 1903.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Accessions-Katalog.* 17. *Årsskrift.* 1903.
—	Kungl. HumanistiskeVetenskapssamfundet: *Skrifter.* Bd. VIII.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1902. *Bulletin.* Vol. XXII.
—	Smithsonian Institution. *Miscellaneous Collections.* Vol. 45. 46. 1. 47. 1467. *Report* of the bureau of Ethnology. 1899. *Report of the board of regents.* 1902.
—	Smithsonian institution. *Annals* of the astrophysical observatory. Vol. I.
—	The Biological Society: *Proceeding.* Vol. XVI. 170—182. XVII. 1—82. 119—160.
—	Philosophical Society: *Bulletin.* Vol. XIV. pp. 233—246.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report.* 1903.
—	U. S. Geological Survey: *Report* 24. Water-Supply and Irrigation. *Paper* no. 80—98. 101-2.

	104. *Monographs* XLIV. XLV. *Atlas* XLVI. *Bulletin* no. 208—233. 241.
Washington.	U. S. Geological Survey: *Professional paper.* 1—28.
Wellington.	New Zealand Institute: *Transactions and proceedings.* XXXVI. 1903.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* Jahrg. CXI. I. 10. XII. I. 1—3. IIa. 1—6. IIb. 1—6. *Mittheilungen* der Erdbeben-Commission. N. F. XIV—XXI.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: *Jahrbücher.* N. F. 1902.
—	Hofbuchhandlung Frick: *Centralblatt* für das gesammte Forstwesen. 1904. 1—12.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch.* 1903. 2—4. 1904. 1. *Verhandlungen.* 1903. 16—18. 1904. 1—12.
—	K. K. Zool. Bot. Gesellschaft: *Verhandlungen.* 53. 1903. 54. 1904.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 57.
Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: *Bulletin.* Vol. VI. 3—6. VII. VIII. 1.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1903.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1903.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLVIII. 3. 4. XLIX. 1. 2.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Det i de foregaaende beretninger omtalte fællesarbeide af overlærer Jørgensen og mig er nu endelig færdigt. Hovedtitelen lyder: Hydrographical and Biological Investigations in Norwegian Fiords. Verket udgjør 254 sider i stort kvart med 21 plancher og 10 tekstfigurer. I forordet har jeg tilladt mig at rette en ærbødig tak til de raadende mænd i Bergens museum, for at de har bevilget de fornødne pengemidler til arbeidets udførelse.

I det forløbne aar har foruden overlærer Jørgensen ogsaa hr. Kristian Høye og lærer Lie-Pettersen delvis havt arbeidsplads paa stationen. Desuden har følgende herrer benyttet sig af stationens hjælpemidler:

Konservator Sig Thor, Kristiania.
Stud. Oscar Sund, Kristiania.
Adjunkt Nordvik, Tromsø.
Dr. W. van Piggelen, Utrecht.
Prof. Dekhuyzen, Utrecht.
Dr. F. Rømer, Frankfurt a. M.
Dr. G. Keyselitz, Berlin.

Ligeledes har enkelte af deltagerne i havforskningskurset havt arbeidsplads for en kortere tid. Af de forannævnte har prof. Dekhuyzen i aarbogen for 1904 i to mindre afhandlinger givet et uddrag af sine resultater.

Fra en af statens udklækningsanstalter fik Bergens jæger- og fiskerforening udleveret et parti ørretrogn, hvis videre udvikling indtil blommesækkens svind hos yngelen foregik i stationens udklækningsapparater, som passedes af vagtmesteren. Nævnte forening fordelte yngelen til private. Endel blev saaledes anbragt i et fisketomt vand paa øen Ask, hvor den trivedes vel og voksede hurtigt.

Fjordundersøgelserne er forløbne i det gamle spor. Mikal Sæterstøl har gjort indsamlinger som før, og vi har været ude mange gange med slæbedamper „Carl“, dels for bundundersøgelser alene, dels for at tage hydrografiske vertikalsnit i forbindelse med plankton. Nils Glimme har desuden paa forskjellig vis indhentet oplysninger og samlet materiale til belysning af enkelte nyttedyrs biologi. Blandt ting, som vi arbeider med, kan nævnes sildens og brislingens næringsforhold, taskekrabbens livsforhold i det hele taget, osv.

Naar jeg er færdig med bearbeidelsen af bryozoerne fra „Michael Sars“s togter og fra den 2den Fram-ekspedition, vil jeg for alvor tage fat paa det materiale, som nu i løbet af flere aar er samlet i de vestlandske fjorde.

Bergen, 2den februar 1905.

I ærbødighed

O. Nordgaard.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1904 den 10de januar og fortsatte til 13de mars. I høsthalvaaret holdtes de første foredrag 9de oktober, de sidste 14de december. I begge halvaar holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal. I vaarsemestret holdtes et foredrag søndag formiddag 12—1 over vekslende emner uden indbyrdes sammenhæng, mens de øvrige timer: søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^1/_2$7—$^1/_2$8 samt tirsdag og torsdag $^1/_2$8—$^1/_2$9, væsentlig var forbeholdt mere sammenhængende foredragsrækker. I høstsemestret blev der iaar gjort en forandring, idet søndag formiddagsforedragene blev sløifet, da det har vist sig, at der den time ikke kom saa mange tilhørere som ellers, og den time blev da henlagt til onsdagen; de andre dage blev ogsaa lidt forandrede, saa at læseplanen blev følgende: søndag eftermiddag 5—6 og $^1/_2$7—$^1/_2$8, samt tirsdag, onsdag og fredag $^1/_2$8—$^1/_2$9. I hele dette semester blev der kun afholdt foredragsrækker.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret.

I. Foredragsrækker.

Konrektor **Høyer**: Danmarks land og folk (slutning fra forrige aar)	2	foredrag
Dr. H. P. **Lie**: Det menneskelige legeme	10	—
Adjunkt **Høst**: Den franske revolution	10	—
Overlærer **Hoel**: Udvalgte afsnit af fysiken	9	—
Konservator **Schetelig**: Det gamle Ægypten	6	—
Konservator **Grieg**: Vore madnyttige fiske	3	—
	40	foredrag

	40	foredrag

II. Enkelte foredrag:

Olaf Kyrre-Grepp: Wergelands arbeide for folkeoplysningen	1	—
Amtmand Utheim: Direkte valg	2	—
Dr. Just Bing: Rafael og Michelangelo	1	—
—„— Reisebilleder fra Italien	1	—
Kand. Nordgaard: Torskefiskerierne	1	—
Konservator Visted: Om Japan	2	—
Kand. Barmann: Tegneundervisningen i tyske skoler	1	—
Dr. A. Appelløf: Om bløddyr	1	—
Tilsammen	50	foredrag

Høstsemestret.

I. Foredragsrækker:

Dr. Just Bing: Det norske aandsliv i sidste halvdel af 19de aarhundrede	10	foredrag
Docent Kolderup: Hvorledes fjelde og dale er blevne til	10	—
Kaptein Wahl: Karl den XII og nordmændene	6	—
—„— Bergenhus fæstnings historie	3	—
Konrektor Høyer: Af tallenes og geometriens historie	10	—
Konservator Schetelig: Stenalder og broncealder	4	—
Knut Dahl: Australien	5	—
Tilsammen	48	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret	8303,	gjennemsnitlig	pr. foredrag	166
I høstsemestret	9074,	—	—	189
For det hele aar	17374,	gjennemsnitlig	pr. foredrag	179

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 16539 og 184.

Regnskabet for 1904 udviste en indtægt af kr. 4043.80, foruden beholdning fra ifjor kr. 377.35. Af denne indtægt er kr. 443.80 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune.

Udgifterne har været kr. 4095.70, saaledes at der overgaar til næste regnskab kr. 325.45.

Ogsaa dette aar har lysbilleder i stor udstrækning været udlaant til andre foredragskurser, særlig udenbys, samt til foreninger og skoler.

Bergen, 1ste januar 1905.

Dr. J. Brunchorst,
bestyrelsens formand.

KURSUS I HAVFORSKNING.

Kursus blev afholdt fra 15de august til 15de oktober d. a. med undervisning i følgende fag:

I. Dr. **Johan Hjort**: Oversigt over de vigtigste fiskes biologi. De vigtigste fiskerier i Nordsjøen og Nordhavet.

II. B. **Helland-Hansen**: Oceanografiske undersøgelsesmetoder og resultater. Theoretisk hydrografi med hydrodynamisk beregning af havstrømmene.

III. Dr. H. H. **Gran**: Plankton: Diatomeer og peridineer med demonstration af alle arter. Biologi og udbredelse. Havbakterier.

IV. Dr. A. **Appelløf**: Systematisk gjennemgaaelse af vore farvandes fauna (fiske og evertebrater) med demonstrationer. Evertebraternes biologi og udbredelse. Ugentlige ekskursioner i fjordene og skjærgaarden.

Desuden har d'hrr. dr. **Damas**, mag. **Koefoed** og cand. **Knut Dahl** afholdt enkelte forelæsninger med demonstrationer.

I kurset deltog ialt 17 elever; af disse har dr. **Ruppin** fra Kiel og hr. **Levin** fra Berlin specielt studeret hydrografi, Mr. **Irvine** fra Aberdeen modtaget speciel undervisning i kundskaben om fiskenes eg og yngel, frøken dr. **Arnesen** har studeret echinodermer; de øvrige elever har deltaget i undervisningen i alle fag.

Udenfor den egentlige kursustid har følgende herrer arbeidet ved institutet under vor ledelse: 1) Dr. D. **Damas** har en større del af aaret arbeidet med plankton, specielt pelagiske copepoder. 2) Mag. sc. **Ove Paulsen** fra Kjøbenhavn har i mars—april studeret plankton. 3) Overlærer **Oftedal** fra Aalesund har i samme tid gjennemgaaet et elementært kursus i planteanatomi og zoologi. 4) Cand. **Hjalmar Broch** har efter kurset studeret plankton. 5) Cand. **Nils Hagman** fra Helsingfors har i oktober—december udført et fysiologisk-anatomisk arbeide over fiskenes svømmeblære.

Bergen, 2den mars 1905.

Dr. H. H. Gran.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24000.00	
	b.	Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2000.00	kr. 26000.00
2.		Bidrag af samlaget			„ 1500.00
3.		Renter af bibliothekfondet		kr. 5000.00	
		÷ restance		„ 605.00	„ 4395.00
4.		Bidrag af sparebanken			„ 9000.00
5.		Forskjellige indtægter:			
	a.	Medlemskontingent	kr. 2317.62		
		÷ restance	„ 92.00	kr. 2225.62	
	b.	Entre og katalogsalg		„ 530.25	
	c.	Leie af foredragssalene		„ 1503.70	
	d.	Refusion af legaterne		„ 1566.00	
	e.	Renter og tilfældige indtægter		„ 289.59	
	f.	Indt. vedk. naturhist. samling		„ 108.81	
	g.	„ „ bibliotheket		„ 42.00	
	h.	„ „ haven		„ 41.00	„ 6306.97
					kr. 47201.97
6.		Laan og underskud:			
	a.	Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling		kr. 3562.30	
	b.	Underskud paa inventarkonto		„ 1542.78	
	c.	Underskud forøvrigt		„ 8962.92	„ 14068.00
					kr. 61269.97

Udgift:

1. Gager og lønninger:				
Dr. Brunchorst	kr.	4800.00		
„ Appelløf	„	3600.00		
Konservator Grieg	„	2200.00		
— Schetelig	„	2800.00		
— Visted	„	800.00		
Fru Brunchorst	„	1200.00		
Frk. Wingaard	„	300.00		
„ Lund	„	720.00		
„ Christensen	„	720.00		
J. Ørdal	„	1400.00		
Wm. Dahl	„	1400.00		
O. Nilsen	„	1040.00	kr.	20980.00
2. Bibliotheket			„	5176.67
3. Fællesudgifters konto:				
a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	2733.77		
b. Opsyn og uniform	„	1233.28		
c. Renhold	„	833.00		
d. Fragt, porto, telegrammer	„	798.58		
e. Kontorrekvisita og tegnesager	„	352.33		
f. Diverse udgifter	„	753.08		
g. Renter	„	388.03	„	7092.07
4. Naturhistorisk afdeling:				
a. Samlingen	kr.	3483.94		
b. Haven	„	4530.78	„	8014.72
5. Antikvarisk afdeling:				
a. Samlingen	kr.	4954.60		
b. Renter af laan vedk. antikvarisk afdeling	„	237.81	„	5192.41
			kr.	46455.87
6. Laan og underskud fra 1903:				
a. Laan vedk. antikvarisk afdeling	kr.	4324.49		
b. Underskud paa inventarkonto	„	1542.78		
c. Underskud forøvrigt	„	8946.83	„	14814.10
			kr.	61269.97

Kapitel II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I (28000 kr.):						
	Beholdning fra forr. aar.........			kr.	462.14		
	Revisionsantegnelse.............			„	37.50		
	Renter............	kr.	1411.64				
	÷ administration...	„	56.00	„	1355.64	kr.	1855.28
8.	Frieles legat no. II (40000 kr.):						
	Beholdning fra forr. aar.........			kr.	490.37		
	Renter............	kr.	2018.98				
	÷ administration...	„	80.00	„	1938.98	„	2429.35
9.	Sundts legat no. I (50000 kr.):						
	Beholdning fra forr. aar.........			kr.	488.23		
	Renter fra forr. aar	kr.	2518.60				
	÷ administration...	„	50.00				
		kr.	2468.60				
	Tillagt no. 10......	„	1250.00	„	1218.60	„	1706.83
10.	Sundts legat no. II:						
	Beholdning fra forr. aar.........			kr.	17733.95		
	1/2 del renter af Sundts legat no. I			„	1250.00		
	Renter af egen kapital	kr.	856.64				
	÷ restance........	„	225.00	„	631.64		
				kr.	19615.59		
	÷ revisionsantegnelse...........			„	37.50		
				kr.	19578.09		
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat:						
	Renter af kr. 24000............			kr.	1200.00		
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat:						
	Renter af kr. 24000............			kr.	1200.00		
13.	Berte Marie Danielssens legat (40000 kr.):						
	Beholdning fra forr. aar.........			kr.	656.97		
	Renter............	kr.	2049.16				
	÷ administration...	„	80.00	„	1969.16	„	2626.13
					Lateris	kr.	8617.59

		Transport	kr. 8617.59
14. Konsul Chr. Børs' legat (50000 kr.):			
Beholdning fra forr. aar		kr. 606.06	
Renter	kr. 2523.08		
÷ administration	„ 100.00	„ 2423.08	
Indkomne renter for forr. aar		„ 550.00	„ 3579.14
15. Præmieobligationsfondet (500000 kr.):			
Renter fra forr. aar		kr. 856.73	
Renter	kr. 24980.49		
÷ administration kr. 1000.00			
÷ restance „ 1370.00	„ 2370.00	„ 22610.49	
		kr. 23467.22	
Renter tillagt 15*		„ 2398.92	„ 21068.30
15. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:			
Beholdning fra forr. aar		kr. 63090.76	
Renter		„ 2644.97	
2 akkordterminer af fordring i Vaagsalmending 6, kr. 4990 10 %		„ 998.00	
Tillagt renter af 15		„ 2398.92	
		kr. 69132.65	
			kr. 33265.03

Udgift:

7. Frieles legat no. I:		
Naturhist. tegninger til aarbogen	kr. 400.00	
Aarbogen	„ 800.00	
Beholdning	„ 655.28	kr. 1855.28
8. Frieles legat no. II:		
Naturhist. tegninger til aarbogen	kr. 400.00	
Aarbogen	„ 500.00	
Stipendier	„ 1052.46	
Beholdning	„ 476.89	„ 2429.35
9. Sundts legat no. I:		
Stipendier	kr. 1102.44	
Beholdning	„ 604.39	„ 1706.83
	Lateris	kr. 5991.46

Transport		kr. 5991.46
10. Sundts legat no. II:		
Beholdning til n. regnskab	kr. 19578.09	
11. F. Danielssens og Larsens legat:		
Livrenter	kr. 1200.00	
12. F. Hansens og Danielssens legat:		
Livrenter	kr. 420.00	
Tillagt kapitalen	„ 780.00	
	kr. 1200.00	
13. Berthe Marie Danielssens legat:		
Stipendier	kr. 750.00	
Aarbogen	„ 1000.00	
Beholdning	„ 876.13	„ 2626.13
14. Konsul Chr. Børs' legat:		
Aarbogen	kr. 2715.93	
Beholdning	„ 863.21	„ 3579.14
15. Præmieobligationsfondet:		
Underskud fra forrige aar	kr. 878.09	
Kolderup	„ 2400.00	
Jørgensen	„ 1200.00	
Høye	„ 1000.00	
Gran	„ 2600.00	
Fjordundersøgelser	„ 924.85	
Publikationer	„ 4393.00	
Appelløf	„ 1000.00	
Foredragsudgifter	„ 176.40	
Havforskningskurset	„ 6495.96	„ 21068.30
15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr. 69132.65	
		kr. 33265.03

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16. Biologisk station:		
Statens bidrag	kr. 5500.00	
Pladsafgift	„ 140.05	
Underskud	„ 1070.80	kr. 6710.85
Lateris		kr. 6710.85

			Transport	kr.	6710.85
17.	Akvariet og sælparken:				
	Bidrag af D. N. S.	kr.	1000.00		
	Entré	„	1162.10		
	Underskud	„	4142.57	„	6304.67
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning fra forrige aar			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	Beholdning fra forrige aar	kr.	377.35		
	Statens bidrag	„	1200.00		
	Samlagets bidrag	„	900.00		
	Kommunens bidrag	„	1500.00		
	Entré	„	443.80	„	4421.15
20.	Sars Crustacea:				
	Statens bidrag	kr.	1000.00		
	Underskud	„	362.00	„	1362.00
21.	Naturen:				
	Bidrag af staten			„	1000.00
				kr.	19987.03

Udgift:

16.	Biologiske station:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	1030.68		
	Gage, Nordgaard	„	2800.00		
	— Glimme	„	1200.00		
	Udgifter ved laboratoriet	„	1680.17	kr.	6710.85
17.	Akvariet og sælparken:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	4458.08		
	Renter af laan i Privatbanken	„	197.26		
	Driftsudgifter	„	1649.33	„	6304.67
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	Honorar	kr.	2025.00		
	Lokale, gas, renhold, elektricitet	„	1182.20		
	Undervisningsmaterial	„	476.10		
	Kontrol, assistance	„	212.40		
	Lateris	kr.	3895.70	kr.	13203.88

	Transport	kr.	3895.70	kr.	13203.88
	Administration	„	200.00		
	Beholdning	„	325.45	„	4421.15
20.	Sars Crustacea:				
	Diverse udgifter			„	1362.00
21.	Naturen			„	1000.00
				kr.	19987.03

C. Sundts fond til en videnskabelig lærestol ved den vordende høiskole i Bergen:

Kapital	kr.	175000.00		
÷ arveafgift	„	14000.00		
	kr.	161000.00		
Renter	„	7991.10	kr.	168991.10

Bergen den $\frac{\text{31te december 1904.}}{\text{28de januar 1905.}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSEFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, F., dr. professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Stejneger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, Fridtjof, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbys:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Abel, C., cand. mag	4
Algaard, A., ingeniør	4
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Anderssen, Anker	4
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, direktør	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bentzon, Joh. L., mægler	10
Bergh, K., sorenskriver	4
Berstad, jernhandler	15
Beyer, Th., boghandler	25
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	4
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Brekke, K., rektor	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	4
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4

	kr.
Brunn, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, D, A., bager	4
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan direktør	10
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, sagfører	4
Daae, H., stadsingeniør	10
Dekke, Rebekka, frue	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	10
Faye, Kr., sagfører	4
Flood, P., smedemester	4
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Aksel, kontorchef	4
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Gade, F. G., konsul	4
Geelmyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland, P., disponent	10
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Henrikssen, O. E., bankchef	10
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, ganeralmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Høegh, Chr.	4
Høye, Kr.	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophia	20
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Herm., kontorchef	4
Jørgensen, E., overlærer	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, docent	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	10
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jnr., kjøbmand	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de	4
Lange, Johan	5
Lehmkuhl, J. E., kjøbmand	10
Lehmkuhl, Kr., kjøbmand	4
Lepsøe, Alb., kjøbmand	10
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Martens, W. S., cand. filos.	10
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Laur., rentenist	10
Michelsen, Chr., statsraad	20
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, rebslager	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4

	Kr.
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O, optikus	10
Nilsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real.	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Jul., politimester	4
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rieber, Fritz, kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Roggen, Danchert, kjøbmand	10
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Schetelig, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., jernhandler	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20

	Kr.
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur, kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbys:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., toldskr., Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crear, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Giertsen, Børre, kjøbm., Fjøsanger	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hagerup-Bull, høiesteretsassessor, Kristiania	10
Havaas Joh., Granvin, Hardanger	4
Heiberg, A. Knagenhjelm, stud. jur., Kristiania	5
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Palmstrøm, overlærer, Aas pr. Kristiania	4
Selland, lærer, Hardanger	4
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

BILAG.

Indstilling

fra en til udredning af spørgsmaalet om museets overtagelse af havforskningskurserne nedsat komite, bestaaende af d'herr. HERMAN FRIELE B. S., KLAUS HANSSEN, W. KONOW, dr. JOHAN HJORT og dr. J. BRUNCHORST.

Komiteens flertal (4 medlemmer)

finder efter den erfaring, man har havt med hensyn til de afholdte kurser, at disse er af saa stor betydning saavel for det specielle formaal, de omfatter, som for det videnskabelige liv i Bergen i almindelighed, at det fremstiller sig som i høi grad ønskeligt, at virksomheden kan fortsættes. Da der ikke er udsigt til, at sagen vedvarende kan opretholdes ved private midler, og da denne staar i saa nært forhold til Bergens museums opgave og formaal, antager man, at der vil være fuld føie for Bergens museum til at overtage fortsættelsen af kurserne og organisere dem som en institution under museet.

Spørgsmaalet om havforskningskursernes tilknytning til Bergens museum har været udredet af en af museets direktion nedsat komité.

Kursernes løbende administration skal efter planen ledes af en bestyrelse, hvori kursernes lærere, direktøren for Bergens museum og et af direktionens øvrige medlemmer samt lederen af de praktisk-videnskabelige undersøgelser vedk. saltvandsfiskerierne har sæde.

Budgettet for 1904 er opført med en udgift af 6500 kr.

Komiteflertallet forudsætter, at der, i tilfælde den foreslaaede ordning vedtages, af museets midler bevilges et tillæg af 1000 kr. til dr. H. H. GRANS løn, da man finder det magtpaaliggende at sikre sig dr. GRANS deltagelse i arbeidet ved kurserne. Dette tillæg tror man imidlertid kan paaregnes dækket ved udenlandske deltageres betaling for undervisningen.

Mindretallets forslag.

Komiteens medlem BRUNCHORST kan ikke tiltræde flertallets forslag og skal i den anledning anføre følgende, som jeg for oversigtens skyld deler i afsnit.

I. Hvor meget kan forsvarlig disponeres af præmieobligationsfondet til nye faste formaal.

Dette spørgsmaal kan ikke besvares, uden at man tar hensyn til de udgifter, som bestrides ogsaa af de øvrige legatkapitalers renter, der jo anvendes til lignende formaal, og tar hensyn til, hvordan forholdene vil stille sig ved en rentenedgang til ialfald 4½ %. Vi har al udsigt til i en forholdsvis nær fremtid at komme ned i denne rente, og man har neppe fuld sikkerhed for, at ikke en yderligere nedgang temporært kan finde sted, ligesom der kan lides tab, som maa dækkes af renterne.

Præmieobligationsfondet og legatkapitalerne giver efter 4½ % en nettoindtægt — administrationsudgifterne fratrukne — af kr. 29350.

Skulde renten gaa ned til 4 %, bliver den tilsvarende sum kr. 25954.

Af dette beløb skal der bestrides alle udgifter ved museets videnskabelige virksomhed. Fra kapitalforøgelse bortser jeg foreløbig ganske.

Disse udgifter andrager paa indeværende aars budget til lidt over 22000 kr., og man vilde efter min mening gaa fuldt berettigede ældre formaal for nær og afskjære muligheden for øget virksomhed paa omraader, der har krav paa støtte, om man ikke holdt en fast dispositionssum paa mindst kr. 23000 til raadighed. Denne sum er efter mit skjøn det absolute minimum, der maa staa til raadighed til faste stipendier, publikationer, reisestipendier og undersøgelser. Helst saa jeg et par tusen kroner mere reserveret for museets egen videnskabelige virksomhed, men naar man vil holde den paa det hidtidige niveau, uden nævneværdig udvidelse, kan 23000 muligens strække til. Heller ikke flertallet finder at kunne indskrænke denne sum.

Men gaar man ud fra, at dette beløb maa reserveres til de antydede andre formaal, saa vil der altsaa med en rentefod af 4½ % være disponibelt til nye formaal og til eventuel kapitalforøgelse et beløb af kr. 6350. Skulde renten gaa ned til 4 %, vil beløbet blive 2954 kr.

Den sidste mulighed vil jeg ikke tage i betragtning. Men selv under forudsætning af en rentefod paa 4½ %, hvormed der maa regnes, kan der ikke til faste nye formaal disponeres mere end kr. 6350. At binde et større beløb vilde jeg anse som ganske uforsvarligt, rent økonomisk seet, uanseet hvilket formaal det gjaldt.

II. *Den økonomiske rækkevidde af flertallets forslag*

er efter min mening ikke helt udviklet i flertallets indstilling. Indstillingen gaar ud paa en bevilgning for 1904 af kr. 6500 og fra 1905 af desuden paa en forhøielse af docent Grans gage med kr. 1000 (nu har han kr. 2600 af museet, kr. 1000 af fiskeriselskabet) — altsaa paa en bruttobevilgning af kr. 7500. Herfra regnes 1000 kr. at skulle komme i afdrag ved afgift af kursusdeltagerne, hvis en saadan besluttes. Nettoudgiften skulde saaledes fremdeles blive kr. 6500.

Saa fuldt enig jeg er i, at der bør kræves en afgift af deltagerne i havforskningskurserne, saa anser jeg det noget svagt begrundet, at sætte indtægten heraf til kr. 1000, især før den udredning af muligheden af at kræve afgift, som flertallet anbefaler, er givet.

Selv om man gaar ud fra, at afgift blir besluttet og indbringer den forudsatte sum, saa gaar, som man ser, flertallets forslag ud paa en bevilgning, der er paa toppen af, hvad der inden grænsen af det økonomisk forsvarlige kan bevilges, en rentefod af $4^1/_2$ % og ingen tab forudsætte.

Vil imidlertid dette i længden tilfredsstille kursernes krav? Vil ikke disse efterhvert kræve øgede tilskud, og bør man igangsætte dem uden at overveie, hvordan disse kan skaffes tilveie?

Herom indeholder flertallets indstilling intet, men derimod er der adskilligt af interesse i en udtalelse fra den mand, som har planlagt kurserne, dr. Hjort, medlem af nærværende komité.

I en skrivelse af 25de november f. a. siger dr. Hjort udtrykkelig, at han „kun kan anbefale kursernes fortsættelse under den forudsætning, at man kan gjøre sig haab om gjennem det arbeide, som nedlægges i dem, at naa frem til en tidsmæssig og varig institution for forsøgs- og undervisningsvirksomhed.“ Og videre anføres der i den skrivelsen ledsagende redegjørelse, at hvis man ønsker, „at et saadant havforskningsinstitut forbundet med naturvidenskabelig undervisning skal udvikle sig paa grundlag af den beskedne begyndelse, som er gjort med havforskningskurserne, maa man altsaa have for øie som fremtidsmaal, at dette institut faar sin egen bygning og en egen administration." Men den „beskedne begyndelse" koster dog allerede kr. 6500, d. v. s. 1000 kr. mere end f. eks. museets biologiske station pr. aar har til lønninger og alle andre udgifter og det tiltrods for, at kurserne kun varer 3 maaneder. Hvad vil fortsættelsen koste? Det maa man efter min mening spørge om, hvis man ikke vil gaa rent i blinde. Derom foreligger intet, men det allerede nu opstillede program (cfr. dr. Hjorts redegjørelse) er saa omfattende, at det opsluger en stor del af det arbeide, som nu henligger under fiskeristyrets videnskabelige afdeling, ligesom det optar arbeide, som i aarrækker har været udført ved museet og biologisk station. Jeg anfører i uddrag punktvis, hvad „redegjørelsen" indeholder som maal for en „levedygtig institution".

1) Undersøgelser over dyrelivet og plantelivet i norske fjorde, i Nordsøen og Nordhavet.
2) Almindelige kemiske, fysiologiske og bakteriologiske undersøgelser af havet.
3) Undersøgelser over havstrømme.
4) Kemiske og bakteriologiske undersøgelser over fiskeriprodukter.
5) Undersøgelser over madnyttige fiskes biologi.

Institutet maa derfor — efter hvad dr. Hjort skriver — have følgende laboratorier:

1) Et fysisk-kemisk laboratorium,
2) Et bakteriologisk-botanisk laboratorium,
3) Et zoologisk laboratorium,

foruden en større kursussal og nogle arbeidsrum for viderekomne studerende — det hele installeret i egen bygning, „da en leiet bekvemmelighed aldrig i længden vil kunne blive tilfredsstillende."

Dette er, hvad havforskningskurserne er den „beskedne begyndelse til". Og uden at man sætter sig dette maal, bør kurserne ikke fortsættes, siger dr. Hjort.

De økonomiske konsekvenser af en bevilgning er saaledes, naar sagen sees fra det synspunkt, hvorpaa ialfald et medlem af komiteflertallet staar, meget vidtrækkende. Disse konsekvenser bør museet holde sig for øie. Man bør vide, hvor veien fører hen, før man begiver sig ind paa den. Men denne vei fører efter min mening ud paa vidder, der er for store til, at museet kan optage dem til dyrkning.

Jeg er for mit vedkommende enig i, at kurserne som de nu er — en 2—3 maaneders væsentlig elementær undervisning, særlig for udlændinger — ikke er af synderlig betydning. Det er deres udvikling til noget andet og mere, som alene giver dem værdi. Heri har dr. **Hjort** fuld ret. Men dette andet og mere kan vi ikke bringe kurserne frem til. Det overstiger vore økonomiske evner, hvis man ikke vil sætte alle andre ting tilside for dette ene formaal. Jeg frygter imidlertid for, at følgen med konsekvensens magt vil blive, at dette ene formaal, naar det først knæsættes, vil æde om sig og skade den anden virksomhed, museet har drevet og driver.

Men selv om dette ikke skulde blive tilfældet og kurserne blev indskrænket til et omfang omtrent som hidtil med en aarlig udgift af 6 à 7000 kr. netto, saa har denne nye faste post paa legatmidlernes budget ialfald en sikker økonomisk konsekvens: at indskrænke i ganske betydelig grad det beløb, som af præmieobligationsfondet kan anvendes til kapitalforøgelse.

Med en rentefod af 5 % udgjør renteindtægten af præmieobligationsfondet (÷ administration) 24000 kr., af de øvrige legater 8740 kr., tilsammen ca. 32700 kr. Fratrukket dispositionssummen 23000 kr., blir der da tilovers til nye formaal og kapitalafsætning 9700 kr.

Der kan altsaa med denne rentefod anvendes 6500 kr. til et nyt formaal og blir 3200 kr. tilbage til kapitalforøgelse.

Men renten er som bekjendt i nedgang. En pantobligation paa 32000 kr. er i disse dage opsagt, da museet har negtet at nedsætte renten til 4½ %.

Men gaar renten ned til 4½ %, blir nettoudbyttet af alle legatmidler som ovenfor anført 29350 kr. Sætter man saa den regulære dispositionssum som tidligere til 23000 kr., blir der 6350 kr. tilbage, og dette beløb optages helt og holdent af havforskningskursernes eventuelle faste bevilgning, saa der intet blir tilbage til kapitalforøgelse gjennem afsætning af renteindtægten af præmieobligationsfondet. I det høieste kunde der enkelte aar blive et eller to tusen kroner, som kunde indspares af de 23000 kr. Noget sikkert aarligt beløb blir der ikke.

Og skulde renten gaa ned under 4½ % eller tab lides, vil man enten maatte angribe renterne af præmieobligationsfondets opsatte kapital — en tanke, der blev antydet i komiteen — eller der vil maatte ske indskrænkninger, som nærmest vil komme til at gaa ud over publikationer og stipendier.

Formelt seet har selvfølgelig musebestyrelsen fuld adgang til at ophæve enhver kapitalafsætning ved præmieobligationsfondets renteindtægt. Efter fundatsens sidste § er $^2/_3$ flertal tilstrækkelig til at omgjøre enhver bestemmelse over dette fonds midler, naar beslutningen ikke staar i strid med loven om præmieobligationslaanet. Men jeg tror med sikkerhed at kunne sige, at man i 1899 vilde anseet den tanke umulig, at man ved hjælp af § 5 skulde, faa aar efter fundatsens istandbringelse, nedsætte det til kapitalforøgelse bestemte beløb fra kr. 10000 som for 1905 fastsat til kr. 3500 som af komiteens flertal foreslaaet — med den yderligere og nærliggende risiko, at $^1/_2$ % nedgang i rentefoden vil gjøre ogsaa denne kapitalforøgelse umulig.

En fremgangsmaade som denne strider ganske mod de synsmaader, som gjorde sig gjældende inden bestyrelsen ved fastsættelsen af fundatsen for præmieobligationsfondet. Jeg foreslog dengang i følelsen af, at penge vilde trænges til nye formaal — at der skulde besluttes afsat „mindst kr. 5000“ pr. aar til kapitalforøgelse. Dette forslag fik 1 — en — stemme, idet man fandt afsætningsbeløbet for lidet. Man havde det formaal, at naa op til 1 million kroner, saa sterkt for øie, at man vilde afsætte mere end dette beløb.

Jeg peger i denne forbindelse ogsaa paa fundatsens § 2, som efter at have opregnet de beløb, som til og med 1905 skal afsættes, siger: „Derefter fattes ny bestemmelse om, hvilket beløb der aarlig skal afsættes.“ Forudsætningen er her tydelig nok den, at afsætning ogsaa efter 1905 skal finde sted.

Videre peger jeg paa § 4, som er den egentlig fundamentale § i fundatsen og som lyder saaledes:

„Har fondet ved renter, gaver eller paa anden maade naaet en størrelse af en million kroner, skal nærværende fundats ansees ophævet og nye bestemmelser for fondet vedtages med det formaal snarest muligt at faa igangsat en videnskabelig høiskole i Bergen.“

Denne § sætter maalet for præmieobligationsfondets forøgelse, og havde det faldt nogen ind, at § 5 skulde kunne benyttes til at udskyde dette maal paa ubestemt tid, vilde man sikkert have vedtaget andre kauteler i § 5 end blot $^2/_3$ pluralitet. Der var jo dengang tale om at afsætte alle renter for hurtigst muligt at naa op til en million.

Med en afsætning synkende fra 1905 og udover med 1000 kr. aarlig ned til kr. 5000 og derefter med afsætning af 5000 kr. aarlig vil man med en rentefod af $4^1/_2$ % i 1929 være naaet op til en afsat kapital af 503000 kr. intet afdrag gjort for tab. Denne termin ansaa man i 1899 for saa fjern, at man ikke vilde binde sig til en saa liden afsætning. Man vilde hurtigere frem til maalet og vilde følgelig beholde adgang til at afsætte større beløb end her forudsat. Nu — fem aar efter — før den første afsætningsperiode, for hvilken bestemte summer fikseredes, er udløbet, vil man efter flertallets forslag ved hjælp af § 5 helt omstyrte de principer, som prægede bestemmelserne i præmieobligationsfondets fundats og udskyde det tidspunkt, da 1 million naaes, til en meget fjern fremtid.

Hvad man end forøvrigt kan mene om sagen, tror jeg, det bør indrømmes, at flertallets forslag indeholder en meget vidtgaaende afvigelse fra de synsmaader, som var herskende i 1899 med hensyn til ønskeligheden af snarest muligt at naa op til en kapital af 1 million kr.

Præmieobligationsfondets afsatte kapital udgjør $^1/_1$ 04 kr. 63000. Denne kapital vil, naar den forøges ved sine egne renter alene, først efter 1950 være naaet op til den i fundatsens § 4 forudsatte størrelse. Dette under forudsætning af $4^1/_2$ % renter. Men i 1899 fandt man 1929 at være en altfor fjern termin for opnaaelsen af dette maal

Det vil være bestyrelsen bekjendt, at ogsaa § 1 i museets love nævner oprettelsen af en høiskole som et af museets maal. Præmieobligationsfondet har været anseet som det hovedsageligste middel til dette maal.

III. Er det for tiden videnskabeligt seet forsvarligt at gaa til en større aarlig bevilgning i dette øiemed.

I de to foregaaende afsnit har jeg udelukkende holdt mig til sagens økonomiske side. Det blir imidlertid nødvendigt at se ogsaa paa det videnskabelige udbytte for vort land af kurserne sammenholdt med andre formaal, som kan støttes for præmieobligationsfondet.

Jeg anser det da som paavist, at hvis bevilgning ydes til aarlige havforskningskurser med kr. 7500 brutto, kr. 6500 netto, vil nye formaal af større betydning ikke kunne optages. Man vil kunne greie de gamle ordinære formaal og have en sum paa ca. 1000 kr. disponibel enkelte aar til ekstraordinære formaal. Men noget mere kan man ikke sikkert paaregne at kunne gjøre.

Imidlertid lyder loven om præmieobligationslaanet for Bergens museums vedkommende saaledes, at der gives Bergens museum kr. 500000 „til udvidelse af museets videnskabelige virksomhed og dets arbeide i oplysningens tjeneste“.

Der er ved de af mig fremhævede ord taget sigte paa, at endel af fondets udbytte skal komme „oplysningsarbeidet“ tilgode, selvfølgelig oplysningsarbeidet i vort land.

Hermed staar det saaledes til, at der fra 1899 til 1903 incl. er anvendt af præmieobligationsfondet følgende beløb.

1) Til videnskabelige formal: trykning, stipendier, undersøgelse ca. kr. 50800

2) Til foredragskurser........................ „ 1120

Endel foredrag er afholdt af de under post 1 indbefattede docenter, men alligevel tør det vistnok med rette siges, at museet ikke har gjort særdeles meget til opfyldelse af den forpligtelse det har paataget sig ved at modtage præmieobligationsfondets 500000 kr. med den forpligtelse, som loven om dette emne indeholder i den sætning, som ovenfor er understreget.

Efter det budget paa kr. 22000 som jeg har opstillet for legatmidlerne, vil det være muligt at anvende, ialfald enkelte aar, 1000 kr. til foredragskurser. Skal der bevilges kr. 6500 til havforskningskurser, saa blir dette det meste, som kan anvendes i saadant øiemed af en samlet renteindtægt af præmieobligationsfondet af netto kr. 21500.

Det er unægtelig noget mere end der hidtil har været brugt, men saa er ogsaa hele den sikre renteindtægt beslaglagt. Nogen udvidelse af denne virksomhed kan der ikke blive tale om, mens samtidig den undskyldning for at anvende saa lidet til dette øiemed, som ligger i at et stort aarligt beløb afsættes til kapitalforøgelse med høiskole for øie — bortfalder.

Efter min mening har man gaaet meget langt i tilsidesættelsen af den ene side af den virksomhed, som skulde fremmes ved præmieobligationsfondet ved den maade, hvorpaa dettes indtægt hidtil er disponeret. Men der var dog altid udsigt til at komme over til andre forhold. Denne udsigt afskjærer man sig ved den foreslaaede nye bevilgning, som optar alt, hvad man med sikkerhed kan disponere, selv om intet afsættes til kapitalforøgelse.

Saa vigtig kan selvfølgelig en ny opgave være for vort lands videnskabelige liv, at alle hensyn til andre øiemed, ialfald for nogle aar, kan tilsidesættes. Men dette gjælder, saavidt jeg kan forstaa, ikke havforskningskurserne.

Der er nu afholdt to saadanne. Ved det første deltog 8 udlændinger og 3 norske, d'hr. konservator HANS KLÆR, cand. filos. PAUL BJERKAN og stud. real. AAGE HEYERDAL. Ved det andet deltog 11 udlændinger og 4 norske, nemlig sekretær M. BARCLAY, stud. real. HJ. BROCH, stud. real. AAGE HEYERDAL og frk. LAMPE. Til det tredie er anmeldt 14 udlændinger og 3 norske, hr. HJ. BROCH, dr. EMILY ARNESEN og stud. LIE.

Ialt har altsaa ved tre kurser deltaget eller meldt sig 8 norske, deraf et par ved to af kurserne. Sætter man antallet ved fremtidige kurser efter samme forhold til ca. 3 pr. kursus, saa vil disses undervisning efter en udgift pr. kursus af kr. 6500, komme paa henimod kr. 2200 pr. kursus à 2 à 3 maaneder.

Efter min mening er denne undervisning noget kostbar, hvis kurserne var beregnet paa norske deltagere alene. Ingen vilde vel her i vort land falde paa at skaffe folk en saa dyr undervisning i visse specialfag, særlig naar denne undervisning af dr. HJORT sees betegnet som „elementær undervisning". Om flere af deltagerne kan man vel ogsaa gaa ud fra, at de ikke vil fortsætte sine studier og derfor ikke i særlig grad nyttiggjøre sig undervisningen.

Hvis videnskabens kaar her i landet var særlig opulente, vilde selvfølgelig ogsaa en saa kostbar undervisning være forsvarlig. Som alle ved, er det ikke tilfældet, og af hensyn til de norske deltagere er det derfor en altfor kostbar luksus at opretholde kurserne. De par norske deltagere, som man kan paaregne, maa da uden dette apparat kunne skaffe sig uddannelse — ved Drøbakstationen, den nærværende station, ved deltagelsen i Michael Sars' togter, ved det internationale laboratorium i Kristiania eller ved at arbeide ved fiskeristyrets laboratorium. Jeg gjør i denne forbindelse opmerksom paa, at to af de iaar anmeldte norske deltagere er saa uddannede zoologer, at de har publiceret selvstændige videnskabelige arbeider. For deres vedkommende kan den kursusmæssige undervisning neppe være af særlig betydning; denne undervisning betegnes, som allerede nævnt, som væsentlig elementær. For dem kan det være af betydning at faa arbeide selvstændig under nogen veiledning af fiskeristyrets folk, men dertil har de anledning uden de kostbare kurser. Lad være, at dette er noget besværligere for dem, men heri ligger der dog ingen grund til saa betydelige udgifter, som kurserne forvolder.

Disse udgifter maa søge sin berettigelse paa andre kanter, og først og fremst maa man da selvfølgelig tænke paa de udenlandske deltagere i kurserne. Disses antal har været ganske betydeligt hidtil, og fortsættes kurserne, vil det forhold utvilsomt holde sig, at udlændinger udgjør den overveiende kontingent.

Men for mig staar det som absolut utilladeligt at bruge penge, hvis bestemmelse er at tjene videnskab og oplysningsarbeide i vort land — og det har selvfølgelig altid været meningen — til uddannelse af et større eller mindre antal udlændinger. Vel er videnskaben international, og vel er gjæstfrihed en smuk egenskab, men hvert land er dog sig selv nærmest, og at vise gjæstfrihed mod andre, naar man knapt har til det daglige brød selv, kan uden overdrivelse betegnes som letsindighed.

Det kan tilfredstille en honnet ambition hos kursets lærere og hos endel andre i denne by, at der her samler sig endel udenlandske studenter og videnskabsmænd forat lære og arbeide, og er denne ambition saa sterk, at den giver sig udslag i private gaver til opretholdelse af kurset, saa er dette en privat sag. Men jeg maa protestere imod det berettigede i, at man bruger offentlige penge, som jeg opfatter som bestemte til fremme af formaal, som tjener dette land til gode, paa saadan maade, og heri tror jeg, man vil give mig medhold.

Men naar saaledes hverken hensynet til de norske eller til de udenlandske deltagere giver tilstrækkelig berettigelse til at yde af offentlige midler en saa betydelig bevilgning, som det her gjælder, saa maa man se paa de andre grunde, som anføres, ikke i flertallets indstilling, men i dr. HJORTS redegjørelse af 25de november f. a.

I forkortet form anføres her den betydning kurserne i dennes skrivelse tillægges for „de forskere, som er beskjæftigede ved vort eget institut“, d. v. s. fiskeristyrelsen. Det er:

1. Anledning til at demonstrere resultaterne af fiskeristyrelsens arbeider for de fremmede og til at faa oplysning om disses arbeider.
2. At give fiskeristyrelsens egne yngre medarbeidere anledning til at faa en systematisk undervisning og at give lederen anledning til at faa kjende de norske kursuselever, saa han lettere kan træffe et valg, i tilfælde af, at nye medarbeidere skal ansættes.

3. Forskjellige deltagere har hjulpet med indsamling og bearbeidelse af materiale.
4. Endel af de fremmede har medbragt materiale, som de har bearbeidet her.

Til 1, 3 og 4 vil jeg bemerke, at den samme nytte kan opnaaes uden kurser ved at skaffe arbeidsplads for viderekomne. En saadan adgang byder den biologiske station, hvis ikke fiskeristyrelsens laboratorier gjør det, hvad jeg dog skulde antage. Der kan ikke være tale om, at mere end et faatal af deltagerne kan gjøre nytte i disse henseender. Til 2 vil jeg bemerke, at aarlige kurser à 6—7000 kr. vel er et noget stort apparat for undervisning og rekruttering af fiskeristyrelsens stab, der udenfor dr. Hjort, dr. Gran, Helland Hansen og Knut Dahl, de eneste som figurerer paa budgettet — neppe bestaar af saa svært mange. Og de nævnte herrer trænger dog ikke de aarlige kurser til sin uddannelse.

Og ligeoverfor alle fire punkter vil jeg tillade mig at anføre, at de synes mig at give en meget svag begrundelse for en ganske betydelig udgift.

Her gjælder det atter, at under særlig opulente forhold kan selv udgifter, som maa betegnes som luksus, være forsvarlige, men saadan er ikke forholdene for tiden i vort land, og saadan blir de sikkert ikke paa en aarrække. De trange forhold har ikke mindst øvet sin indflydelse paa alt, hvad der gaar ind under betegnelsen kulturelle formaal. At faa nye bevilgninger af staten til slige formaal er omtrent umuligt. Det høieste, man kan gjøre, er at holde de gamle bevilgninger oppe, men selv det var paa sidste ting forbundet med store vanskeligheder og lykkedes ikke altid. Og den, som kjender forholdene, vil vide, at det ikke blir lettere i de nærmeste aar, tvertimod. Men under saadanne forhold mener jeg, at de, som er overdraget forvaltningen af midler, som kan anvendes i saadanne øiemed, pligter at vise den allerstørste varsomhed i anvendelsen af disse.

Nogle enkelte eksempler paa, hvordan stillingen er, skal jeg nævne. Der kunde iaar ikke engang faaes frem forslag om bevilgning til udgivelsen af resultaterne af Birkelands Nordlysekspedition. Denne har kostet 86000 kr., hvoraf staten har bevilget 58000, og ved siden af det materiale, den har indsamlet, er et mægtigt og kostbart materiale indsamlet i andre lande og stillet til Birkelands disposition, fra over 50 udenlandske observatorier. Men 10000 kr., fordelt paa to terminer, til bearbeidelse af dette, vovede ingen at foreslaa. Norge er snart ved siden af nogle Balkanstater det eneste land, som ikke har tiltraadt den internationale jordskjælvsforskning; før vi kan gjøre det, maa vi have en seismografisk station, som var ment at skulle henlægges til Bergen. Den koster 1000 kr., som vi trods flere ansøgninger og trods anbefalinger fra kollegium og fakultet etc. ikke har kunnet faa.

Sverdrupekspeditionen var jo et norsk foretagende, hvis fuldførelse vakte megen opsigt her i landet og udenfor. Men stortinget fandt af økonomiske grunde at maatte afslaa 1500 kr. i nogle aar til udgivelse af dens videnskabelige resultater.

Endnu mere talende er det kanske, at ældre bevilgninger til forskjellige kulturelle formaal blev nedsat af sidste storting, et skridt, som dog er ganske ekstraordinært; gamle bevilgninger pleier dog at være noksaa sikre.

At kunstmuseet af sine 29800 kr. tabte de 8000, at forfatter- og kunstnerstipendierne blev fra henholdsvis 6000 og 8000 reduceret til 3000 og 5000 ligger jo selvfølgelig præmieobligationsfondets formaal fjernt, men er karakteristisk for tendensen. Nærmere ligger det begge sider af fondets virksomhed, at følgende reduktioner blev gjort, som jeg ikke anfører, fordi jeg mener, at vi netop skal træde støttende til, men fordi det viser den hensynsløshed, som blev vist, naar det gjaldt indskrænkning.

Til videnskabelige reiser i Norge og til professorers ophold i udlandet har bevilgningssummen været 5600 kr. Dette beløb blev afknappet med 2000 kr., hvorfor universitetet har været nødt til at indstille alle sine professorers undersøgelsesreiser her i landet, et videnskabeligt arbeide, der dog ikke hører til de uvigtigste.

Til videnskabsmænds ophold i udlandet har der været bevilget det latterlig ringe beløb af 4000 kr. aarlig, men $^1/_4$ deraf blev strøget.

Disse formaal ligger jo kanske stortingets flerhed noget fjernt, men derimod har jo alt, hvad der angaar folkeskolen, altid været blandt tingets yndlingsformaal. Alligevel blev der strøget kr. 15500 til uddannelseskurser for folkeskolens lærerpersonale og 6400 til sommerkursus — begge dele ældre, grundfæstede bevilgninger.

Jeg kan ogsaa tilføie, at der var sterke kræfter i bevægelse for at afknappe f. eks. bevilgningerne til flere videnskabelige tidsskrifter og til museerne — ogsaa til Bergens museum — og at ingen kan garantere, hvor kniven næste gang vil ramme.

De videnskabelige og andre kulturelle formaals stilling paa statsbudgettet er meget truet, og samtidig turde musebestyrelsen være specielt opmerksom paa, at sparebanken har vanskelig for at opretholde sine bevilgninger, og at samlagenes uddelingsbeløb er yderligere reduceret ved den nye brændevinslov.

Museets budget er yderlig spændt og kan blive umuligt at balancere uden forringelse af personalet. En overføring af visse udgiftsposter, som er af væsentlig videnskabelig natur til præmieobligationsfondet, er under disse omstændigheder en udvei, som man ikke bør stænge, men som stænges ved flertallets forslag.

Men selv om man bortser fra disse mere lokale interesser, mener jeg, at den hele tendens, som ligger under de par eksempler, jeg her har anført, maner til den størst mulige varsomhed med at beslaglægge til nye formaal de offentlige midler, museet forvalter til „videnskabelig virksomhed og arbeide i oplysningens tjeneste“. Især bør der vises varsomhed, naar der kan reises berettiget tvil om, hvorvidt det formaal, det gjælder, i særlig grad gavner vort lands videnskabelige arbeide.

Efter min mening er det ikke i særlig grad tilfældet med et kursus, som dog hovedsagelig bidrager til uddannelse af udlændinger — selv om det samtidig leverer videnskabelig „stimulants“ til nogle enkelte norske videnskabsmænd.

Vil man endelig angribe præmieobligationsfondets til afsætning bestemte renter, kan man finde nok af formaal, der ligger vort eget lands videnskabelige og oplysningsarbeide langt nærmere end disse kurser gjør — naar disse ikke sees paa gjennem meget farvede briller.

Forslag i saa henseende har jeg anseet mig afskaaret fra at komme med for tiden, idet jeg har fundet at burde rette mig efter bestemmelserne i den i 1899 vedtagne fundats, der først efter 1905 giver adgang til bevilgning til nye formaal. Sikkerhedsventilen i § 5 stod ikke for mig som noget middel til at omgjøre bestemmelser, som var beregnede paa en forholdsvis stabilitet.

IV. Kursernes forhold til det internationale laboratorium i Kristiania.

Det kunde synes upaakrævet at drage ind i behandlingen af denne sag en fremmed institution som det i overskriften nævnte laboratorium.

Jeg opfatter det imidlertid saaledes, at museet, særlig hvad præmiobligationsfondet angaar, er forvalter af offentlige midler, og det maa da ikke ved dispositionen af disse gaa med skylapper paa langs den vei, hvor en mere eller mindre tilfældig impuls driver det, men se paa videnskabens interesser i vort land i det hele og f. eks. ikke paatage sig arbeide, som andre allerede har paataget sig og faaet penge til.

Som bekjendt er nu forholdet det, at den norske stat for at have det saakaldte centrallaboratorium i Kristiania har paataget sig et ekstra tilskud af kr. 10000 aarligt udover det regulært paa vort land udlignede beløb. Da denne bevilgning blev givet af tinget, skede det bl. a. paa grundlag af udtalelser fra den daværende chef for indredepartementet, Steen, og komiteens ordfører, Langeland. Af disses udtalelser hidsættes enkelte, som viser, hvad man forestillede sig som en af laboratoriets opgaver og en af grundene til, at man burde paatage sig ekstrabevilgningen for at faa det hid.

Steen sagde bl. a.: „Alle de, som er væsentlig interesseret for disse havfiskeriundersøgelser og specielt de unge, som agter at gaa ind i denne virksomhed, søger hid for at faa sin uddannelse.“

Og komiteens ordfører anførte — selvfølgelig ikke ud fra sin personlige viden, men efter hvad der var ham indblæst fra dem, som stod sagen nær: „Her skal yngre studerende fra de forskjellige steder faa anledning til at sætte sig ind i den paagaaende havforskning.“ — — „Et laboratorium for alle Europas fiskeriinteresserede, hvorhen de sender sine bedste kræfter“ — o. s. v.

Der er altsaa af staten, ogsaa med det for øie, at laboratoriet skal give undervisning i havforskning, ydet et betydeligt ekstrabidrag til en institution her i landet, som ved siden af det ekstraordinære norske bidrag underholdes for de fiskeriinteresserede nationers fælles regning. Intet var vel naturligere, end at dette laboratorium ogsaa overtog — som forudsætningen var — undervisningen i havforskning for mænd fra de bidragsydende nationer. Undervisningen kommer dem alle tilgode og bør bestrides af dem alle, netop som tilfældet er med laboratoriet, bortseet fra vort ekstratilskud. Men nu opfordres vi til foruden dette af nationale grunde givne ekstratilskud til opfyldelse af et af de maal, som var sat for laboratoriets virksomhed, at bevilge et nyt ekstratilskud, ogsaa af nationale grunde opblandet med mere lokalt. Dette staar for mig som en urimelighed.

Er forholdet det, at laboratoriet i Kristiania „paa grund af omstændighederne“ ikke kan fylde den side af sin opgave, som her er fremhævet, saa bør disse „omstændigheder“ med de bidragsydende nationers konsens kunne forandres, hvad enten de er af personlig eller af lokal natur. Det maa være forudsætningen for den hele sag, det her gjælder, at havforskningskurserne er af interesse og betydning for de fiskeriinteresserede stater, ikke for vort land alene. Men da vil der uden vanskelighed maatte kunne opnaaes den forandring med laboratoriet, at det blir effektivt ogsaa i henseende til sin undervisningsvirksomhed.

Men vel at merke vil denne forandring, som muligens maa bestaa i laboratoriets flytning hertil og nærmere tilknytning til fiskeristyret, selvfølgelig langt vanskeligere opnaaes, hvis vi her for norsk regning alene indretter et særligt havforskningskursus uafhængigt af laboratoriet. De vigtigste grunde for laboratoriets flytning vil da bortfalde.

Der har under denne sags behandling gjentagne gange været gjort antydninger om, at der var mulighed for laboratoriets flytning hertil, hvis havforskningskurserne blev en varig institution. Jeg vil bestemt hævde det modsatte og fraraade, at man fæster lid til disse løse antydninger.

Men flyttes laboratoriet hid, saa mener jeg, at fiskeristyret og laboratoriet i fællesskab kan drive den nødvendige undervisning uden noget tilskud og en bevilgning af denne art spares eller ialfald reduceres til et minimum.

Ogsaa uafhængigt af kurserne, af rent saglige, praktiske og videnskabelige grunde staar centrallaboratoriets tilknytning til fiskeristyret for mig som den eneste naturlige ordning, og saalænge vi betaler et ekstratilskud til denne institution af 10000 kr. aarlig, maatte vi let kunne bevirke, at samtykke til flytningen blev givet. Men vi fremmer ikke sagen ved bevilgning til kurserne.

V. *Konklusion.*

Da mit indlæg har faaet et betydeligt omfang, som faar søge sin undskyldning i den vægt, jeg tillægger sagen, og i den omstændighed, at jeg muligens ikke faar anledning til at deltage personlig i dens behandling, vil jeg her resumere mine grunde til at fraraade bevilgning efter flertallets forslag.

De er følgende:

1. Ved en aarlig bevilgning af kr. 6500 netto, beslaglægges hele det beløb af præmieobligationsfondet plus legatrenter, som man med sikkerhed kan disponere udover hvad der allerede maa regnes som optaget.[1])
2. Disposition af et saa stort beløb til et nyt videnskabeligt formaal — uanseet hvilket — synes mig urigtigt, saalænge museet har gjort saa lidet til udvidelse af sit „arbeide i oplysningens tjeneste“, idet man afskjærer sig muligheden for at gjøre noget i denne retning.
3. Der blir, naar et saa betydeligt fast beløb disponeres, intet sikkert tilovers til kapitalafsætning, hvad der strider mod alle forudsætninger for præmieobligationsfondets fundats.
4. Havforskningskurserne har for den norske videnskab ikke den interesse, at det er forsvarligt at bevilge et saa stort aarligt beløb til dem, særlig ikke under forholde, der er saa pinagtige som de nuværende.
5. Det saakaldte centrallaboratorium i Kristiania var ment at skulle fylde en lignende opgave som kurserne. Dette vil det kunne gjøre ved at bringes i nærmere forbindelse med fiskeristyret, idet der isaafald vil trænges ingen, eller en forholdsvis liden, særbevilgning i dette øiemed. Men en saadan forandring fremmes ikke som særskilt institution.
6. Havforskningskurserne vil til sin videre udvikling kræve beløb, som museet ikke kan bestride.

Af alt, hvad der her er anført vil det forstaaes, at jeg paa det mest indtrængende maa fraraade, at museet giver noget fast aarligt bidrag til kurserne i lighed med det af flertallet foreslaaede, og jeg tror at have talt saa tydeligt, at jeg er fri for ethvert ansvar, om bevilgning alligevel gives. Jeg anmoder dog isaafald om, at denne indstilling tillades indtaget i næste aarsberetning som en redegjørelse for mit standpunkt.

Der er under disse omstændigheder liden grund for mig til at gaa til en nøiere gjennemgaaelse af kursets budget. Den bemerkning vil jeg dog ikke undlade at gjøre, at der er ialfald en post paa dette, som er forbausende høi. Uden at have havt anledning til at se regnskaberne for de afholdte kurser, vil jeg dog ikke udtale mig nærmere herom; disse regnskaber er gjennemgaaede af d'hrr. FRIELE, KLAUS HANSSEN og KONOW, som da formentlig sidder inde med det nødvendige materiale og den fornødne sagkyndighed til bedømmelse af budgettets detaljer.[1])

---

[1]) Naar jeg her og tidligere tager pr.obl.fondets og legatrenterne under et, er grunden den, at en rentenedgang tvinger bevilgning, som nu staar paa legatmidlerne over paa obligationsfondet.

Hvad angaar kursets udgifter for indeværende aar, som er privat garanterede af de nævnte herrer, saa anbefaler jeg, at disse overtages af museet med kr. 6500, der tages af det til kapitalforøgelse for 1905 bestemte beløb af præmieobligationsfondets renter.

Jeg foreslaar derfor, at følgende beslutning fattes:

I. Af præmieobligationsfondets renter bevilges til havforskningskurset i indeværende aar kr. 6500, idet beløbet om fornødent udredes af det til kapitalforøgelse bestemte beløb for 1904 og 1905.

II. Museet finder ikke for tiden at kunne bevilge noget fast aarligt bidrag til havforskningskursernes fortsættelse. Om det skulde findes hensigtsmæssigt for sagens fremme kunde man hertil føie som en post

III. Museet anbefaler, at der søges istandbragt en nærmere tilknytning mellem det ved bidrag fra fiskeriinteresserede nationer opretholdte centrallaboratorium og fiskeristyret i den hensigt at søge havforskningskurserne i Bergen fortsatte.

Komiteens indstilling.

I henhold til foranstaaende tillader komiteen sig at henstille til direktionen at fatte saadan

Beslutning:

1. I bestemmelsen for præmieobligationsfondets § 2 foretages saadan forandring, at der for aaret 1904 tillægges den oprindelige kapital kr. 4500 istedetfor kr. 11000 samt for 1905 kr. 3500 istedetfor kr. 10000.

---

[1]) Biologisk station har 1500 kr. til laboratorieudgifter. Museets naturhist. samlinger (zoologi, botanik, mineralogi og geologi) kr. 4000 til alle udgifter: laboratorierne, indkjøb og inventar til samlingerne. Kurset har til laboratorieudgifter 3000 kr.

2. Til afholdelse af havforskningskurser efter den i nærværende indstilling nævnte plan bevilges for aaret 1904 kr. 6500.

Hertil havde komiteens flertal føiet følgende

kontinuationsindstilling.

I sin indstilling angaaende bidrag fra museet til havforskningskurserne indskrænkede majoriteten sig til at udtale sin tilslutning til forslaget og til at redegjøre for kursernes administration og budget.

Til begrundelse af sit standpunkt indskrænkede majoriteten sig til at udtale, at den fandt, efter den erfaring, man har havt med hensyn til de afholdte kurser, at disse er af saa stor betydning saavel for det specielle formaal, de omfatter, som for det videnskabelige liv i Bergen i almindelighed, at det fremstiller sig som i høi grad ønskeligt, at virksomheden kan fortsættes. Da der ikke er udsigt til, at sagen vedvarende kan opretholdes ved private midler, og da denne staar i saa nært forhold til Bergens museums opgave og formaal, antager man, at der vil være fuld føie for Bergens museum til at overtage fortsættelsen af kurserne og organisere dem som en institution under museet.

Den yderligere, mere detaljerede begrundelse af sit standpunkt ansaa majoriteten det for upaakrævet at afgive skriftlig, da der under sagens behandling i bestyrelsen vilde være adgang til at gjøre dette mundtlig.

Da imidlertid minoriteten har indleveret en indgaaende udredning af sit standpunkt, og har begjæret denne indtaget i museets aarsberetning, anser majoriteten det for paakrævet ogsaa at afgive en nærmere udredning af sit standpunkt og fremlægge nærværende kontinuationsindstilling, som i tilfælde ligeledes bliver at indtage i aarsberetningen, eller i ethvert fald sammen med minoritetens indstilling at vedlægge protokollen.

I dr. Hjorts skrivelse af 25de novbr. f. aar, samt af den dermed følgende plan for de hidtil afholdte kurser, er der redegjort for disse kursers plan og opgave.

Det vil deraf fremgaa, at der paa disse kurser gives undervisning i zoologiske, botaniske, bakteriologiske, fysiske og kemiske discipliner.

Undervisningen er af dr. Hjort betegnet som „elementær“, et udtryk, som af minoriteten er benyttet som et i nogen grad nedsættende epitheton til disse kurser. Men de er dog ikke mere elementære, end at ogsaa ældre videnskabsmænd har fundet sig tjent med at følge dem.

Undervisningen gaar ud paa at gjennemgaa med deltagerne den basis, hvorpaa videre arbeide inden de forskjellige discipliner maa bygges, og de undersøgelsesmethoder, som under dette arbeide maa benyttes.

Det er en selvfølge, at i et 3-maaneders kursus kan undervisningen ikke være altomfattende inden de forskjellige discipliner. Den maa begrænses, og begrænsningen er her truffen med det formaal for øie, at undervisningen i samtlige discipliner tilsammen skal danne et afsluttet hele, en indførelse i den planmæssige, videnskabelige udforskning af havet med dets fysiske, kemiske og biologiske forhold, saavel enkeltvis som i deres gjensidige relation til hinanden.

Undervisningen forudsætter en vis grad af forudgaaende videnskabelig uddannelse, men den er elementær i den forstand, at den skal danne basis for og sætte deltagerne istand til paa egen haand at fortsætte sine videnskabelige studier inden det afgrænsede felt. Men i almindelig videnskabelig forstand er kurserne ikke mere elementære, end at de, som allerede nævnt, nu i flere aar har kunnet samle om sig ogsaa ældre videnskabsmænd, og er i videnskabelig henseende jevnbyrdig med hvilkensomhelst anden videnskabelig undervisning.

En væsentlig del af museets legatmidler dannes af præmieobligationsfondet. Dette er bestemt „til udvidelse af museets videnskabelige virksomhed og dets arbeide i oplysningens tjeneste".

Som allerede af minoriteten paavist er der hidtil ikke gjort særdeles meget til opfyldelse af denne sidste opgave. Fra 1899 til 1903 incl. er der til dette øiemed anvendt kun 1120 kr.

Dette har imidlertid ikke sin grund deri, at bestyrelsen ikke har havt øie eller interesse for denne side af museets virksomhed. Gjentagne gange har i aarenes løb denne opgave været under tildels vidtløftig diskussion inden bestyrelsen.

De planer, som herunder er fremkomne, har væsentlig været følgende:

Oprettelsen af et mathematisk-naturvidenskabeligt fakultet.

Oprettelsen af et medicinsk fakultet.

Oprettelsen af en fri videnskabelig høiskole uden examina.

Oprettelsen af en populær høiskole, med en videre uddannelse af folkeskolens lærere for øie.

Tildels foreligger der, som bekjendt, detaljerede beregninger for enkelte af disse planer. Alle er de imidlertid foreløbig stillet i bero paa grund af manglende pengemidler. Ved drøftelse af planen om oprettelse af et mathematisk-naturvidenskabeligt fakultet gjorde den betragtning sig gjældende, at der i vort land idethele findes saa faa dyrkere af naturvidenskaben, at man ikke kunde gjøre regning paa ved siden af universitetet at samle et antal af studenter, som kunde berettige opretholdelsen af et større videnskabeligt undervisningsapparat eller holde interessen for dette vedlige.

Oprettelsen af en fri videnskabelig høiskole krævede forsaavidt mindre pengemidler, som den kunde sættes igang med de lærerkræfter, hvortil man til enhver tid havde økonomiske midler. Men ogsaa en fri videnskabelig høiskole kræver et minimum af lærerkræfter for ikke at blive en misdannelse.

Har der end ikke inden bestyrelsen været enighed om, hvilken af de ovenfor nævnte planer der i tilfælde burde gives fortrinsret, tør man dog sige, at samtlige bestyrelsens medlemmer har næret et levende ønske om, paa en eller anden maade at kunne knytte en undervisning til museets videnskabelige arbeide og videnskabelige samlinger, og har havt fuld forstaaelse af den befrugtende indflydelse, som en undervisning vilde have ogsaa paa dem, der meddelte undervisningen, m. a. o. paa de ved museet virkende videnskabsmænd.

Majoriteten mener derfor, at museet med glæde bør gribe den anledning, som havforskningskurserne giver, til at knytte en naturvidenskabelig undervisning til museet.

Museet har hidtil lagt sit meste arbeide i naturvidenskabelig — zoologisk og botanisk retning. Det maa derfor ligge nær at knytte den første undervisning til denne del af museets arbeide. Dette vil ske med havforskningskurserne, hvor de biologiske videnskaber er hovedfagene.

Hovedvanskeligheden ved de tidligere drøftede undervisningsplaner har været, med overkommelig økonomiske ofre at planlægge en undervisning i forskjellige fag, som dannede et afsluttet hele, der ved det satte maal kunde antages at samle et rimeligt antal elever om sig.

Havforsningskurserne synes majoriteten paa en heldig maade løser disse vanskeligheder.

Med en udgift af 6 à 7000 kr. skaffer de undervisning i forskjellige naturvidenskabelige discipliner, som tilsammen danner et godt og naturligt afsluttet hele, der har til maal et forskningsomraade, som er af stor videnskabelig betydning, paa samme tid som det ogsaa er af stor praktisk betydning for udviklingen af en af vort lands største næringsveie.

Og dette kursernes maal har nu i flere aar vist sig istand til at kunne samle et betragteligt antal elever.

Majoriteten vil ikke undlade i denne forbindelse at nævne, at disse kurser ingenlunde vil stille sig iveien for ordningen af populære naturvidenskabelige kurser ved museet. Saavel hr. APPELLØF som hr. GRAN har undervisningspligt, og havforskningskurset optager deres tid kun 3 maaneder af aaret. Vi er vidende om, at begge disse herrer er interesseret i, at slige kurser kommer igang, og at ogsaa hr. HELLAND HANSEN nærer den samme interesse og kan paaregnes at ville være behjælpelig med slige populære kursers istandbringelse.

Minoriteten finder, at de norske deltagere i disse kurser er saa faa — det er tilsammen 10 i disse tre aar — „at af hensyn til de norske deltagere er det en altfor kostbar luksus at opretholde kurserne.“

Inden komiteen var der enstemmighed — ogsaa fra minoritetens side — om, at alle norske zoologiske studerende hidtil havde og kunde for fremtiden paaregnes at ville tage del i disse kurser.

Dette maa da være tilfredsstillende nok; thi ingensomhelst undervisning, den være aldrig saa god, elementær eller høitliggende, vil dog kunne samle flere norske zoologiske studenter om sig, end der findes i landet.

Det gaar heller ikke an at beregne en videnskabelig undervisnings berettigelse efter antallet af tilhørere eller efter, hvad undervisningen koster pr. elev. En sammenligning f. eks. af hvad undervisningen af hver mineralogisk eller zoologisk student paa den ene side og hvad en juridisk student paa den anden side koster landet, giver intet korrekt udtryk for disse forskjellige videnskabelige discipliners berettigelse. De er alle lige berettigede og lige nødvendige, uanseet antallet af de studerende inden de forskjellige fag.

Formaar videnskabelige kurser at samle alle landets studerende inden faget om sig, skulde derved deres videnskabelige berettigelse være bevist.

Og fra et økonomisk synspunkt maa man vel indrømme, at disse kurser kan holdes gaaende med en liden — endog særdeles liden — udgift i sammenligning med, hvad videnskabelig undervisning i regelen koster.

Det er jo netop ved kombinationen af museets og fiskeriundersøgelsens videnskabelige kræfter, at disse kurser kan skaffes saa billige. Beregnet for 9 maaneder — længere undervisningstid om aaret er der ikke ved universitetet — vilde disse kurser aarlig koste kr. 20000.

Uden den nævnte heldige kombination af lærerkræfter og videnskabelige hjælpemidler fra museet og det videnskabelige fiskeristyre vilde en undervisning som den, det her gjælder, under andre omstændigheder koste det dobbelte og mere, og den zologiske undervisning ved universitetet koster det mangedobbelte.

Men minoriteten mener, at man ogsaa ved bedømmelsen af kursernes økonomiske berettigelse maa tage hensyn til deres videre udvikling, saaledes som denne er skisseret i dr. Hjorts ovennævnte skrivelse.

Majoriteten anser i modsætning hertil enhver undervisningsplan for temmelig steril, hvis den ikke i sig indebær en mulighed for og trang til en videre udvikling. Og det er i majoritetens øine netop en fremtrædende fordel ved disse kurser, at paa samme tid som de i sin nuværende beskedne form, — som kan holdes gaaende med ringe udgifter, — formaar at give en samlet videnskabelig undervisning, som inden sit begrænsede felt er saa fuldstændig, at den tilfredsstiller et behov saavel for landets egne som for fremmede yngre videnskabsmænd, er der en mulighed for paa basis af denne ringe — i og for sig selv dog berettigede begyndelse at bygge videre, efter som den økonomiske evne vokser.

Saalangt fra at virke skræmmende skulde efter majoritetens anskuelse denne udviklingsmulighed i høi grad tale til fordel for disse kurser.

Ved siden af de norske deltagere i kurserne har der ogsaa været et større antal udenlandske. Herom udtaler minoriteten. (Pag. 82):

„Disses antal har været ganske betydeligt hidtil, og fortsættes kurserne, vil det forhold utvilsomt holde sig, at udlændinger udgjør den overveiende kontingent.

Men for mig staar det som absolut utilladeligt at bruge penge, hvis bestemmelse er at tjene videnskab og oplysningsarbeide i vort land — og det har selvfølgelig altid været meningen

— til uddannelse af et større eller mindre antal udlændinger. Vel er videnskaben international, og vel er gjæstfrihed en smuk egenskab, men hvert land er dog sig selv nærmest og at vise gjæstfrihed mod andre, naar man knapt har til det daglige brød selv, kan uden overdrivelse betegnes som letsindighed.“

Den første passus i disse udtalelser indeholder vel et vidnesbyrd om disse kursers videnskabelige berettigelse.

Den sidste passus indeholder sterke ord, som majoriteten ikke engang vilde anse berettigede, hvis kurserne udelukkende samlede udenlandske deltagere, men majoriteten anser dem for helt uberettigede, naar forholdet er dette, at kurserne samler om sig alle de norske zoologiske studerende og ved siden af dem ogsaa udenlandske deltagere. At disse sidstes antal er meget større end de norskes ligger i den omstændighed, at der overhovedet ikke findes mange tilgaaende norske videnskabsmænd inden disse fag, og at de udenlandske deltagere skriver sig fra mange forskjellige lande.

En fremtrædende grund til, at de fremmede i saa stort antal har søgt disse kurser, er formentlig ogsaa at søge deri, at der her bydes undervisning i systematisk zoologi, en undervisning, som paa den ene side ikke for tiden kan erholdes andetsteds, og som paa den anden side Bergen ved sin usædvanlig rige havfauna er særlig skikket til at yde.

Men det kan dog umuligt tale til misfordel for en videnskabelig undervisning, at den foruden at samle alle landets egne yngre studerende inden faget ogsaa er af den betydning, at den formaar at samle et større antal udenlandske elever. Om dette var tilfældet ved vort universitets undervisning, vilde man vel anse det for en fordel og ære for universitetet, og andet end en ære og fordel kan det heller ikke blive for museets kurser. En ære, fordi museets videnskabelige virksomhed bliver kjendt i videre kredse i udlandet, og en fordel, fordi derved kan skabes videnskabelige forbindelser af betydning. En fordel ogsaa derved, at det har skabt og vil skabe et videnskabeligt samarbeide mellem fremmede videnskabsmænd og vore egne, idet flere af de fremmede deltagere har fortsat sine videnskabelige arbeider her i byen efter kursernes afslutning.

For en videnskabelig institution som museet maa det være af væsentlig betydning at knytte de dygtigste videnskabelige kræfter til sig og søge at beholde dem.

Minoriteten har ved drøftelsen af en dette spørgsmaal nærliggende sag udtalt, at museet ikke var berettiget til at stille sig hindrende iveien for, at en til museet knyttet videnskabsmand drages ind til universitetet, naar dette antages at have brug for ham.

Majoriteten har i saa henseende en helt anden opfatning. Det er for museet en livsbetingelse at søge at knytte de dygtigste videnskabsmænd til sig, og at søge at beholde dem længst muligt ved museet.

I modsat fald vilde i tidens løb museet kun blive siddende tilbage med anden klasses mænd, til ubodelig skade for dets videnskabelige arbeide og dets videnskabelige anseelse.

Ogsaa universitetet vilde være lidet tjent dermed.

Som allerede udtalt af professor Brøgger i hans opsæt om oprettelse af et universitet i Bergen, vil en i god forstand videnskabelig konkurrance mellem de to universiteter og den stimulus, som det ene universitets arbeide vilde udøve paa det andet, være en vinding for landets videnskabelige udvikling i det hele.

Det samme gjælder om end i mere begrænset udstrækning om museets forhold til universitetet. Men betingelsen for, at museet skal kunne komme til at øve en for det videnskabelige liv i det hele befrugtende konkurrance med universitetet, vil det til enhver tid være, at museet ser sig istand til at samle første rangs videnskabsmænd om sit arbeide. Vil det lade sig nøie med undermaalsmænd, vil dets betydning for vort videnskabelige liv snart synke og neppe retfærdiggjøre udgifterne ved dets opretholdelse.

Men for mange videnskabsmænd er trangen til undervisningsvirksomhed saa stor, at det for dem er en livsbetingelse, og de vil uanseet alle andre forhold søge didhen, hvor der gives dem anledning til saadan virksomhed.

Ogsaa af denne grund vil det være af stor betydning, at den nu paabegyndte undervisning ved hjælp af museets videnskabsmænd kan fortsættes.

Det vil være musebestyrelsen bekjendt, at det for hr. Grans vedkommende vil være af stor betydning for hans forbliven ved museet, at han ved siden af sine videnskabelige arbeider ogsaa faar anledning til at meddele undervisning.

Det samme maa forudsættes ogsaa at ville blive tilfældet med de videnskabsmænd, som senere hen vil blive knyttet til museet.

Havforskningskurserne vil derfor bidrage til at fastholde dygtige mænd i vor by og ved museet, og dette hensyn er ogsaa en faktor, som taler for, at museet søger at sikre disse kursers fortsatte bestaaen.

Det er af de her fremholdte grunde, at majoriteten, som i sin første indstilling udtalt, finder, „at der er fuld føie for Bergens museum til at overtage fortsættelsen af kurserne og organisere dem som en institution under museet.“

Spørgsmaalet bliver kun, om museet for tiden har de dertil fornødne midler.

Som det af museets regnskaber vil fremgaa, er nettoindtægterne af dets legatmidler f. t. kr. 35940.

Selv om heraf 23000 kr. f. t. maa ansees bundne til museets videnskabelige forskningsarbeide, bliver der tilovers kr. 12940. Antages rentefoden at falde til 4½ %, vil dette beløb reduceres til 6350 kr.

Hertil er imidlertid at bemerke, at de ovennævnte 23000 kr. ikke helt ud kan betragtes som bundne for fremtiden, idet enkelte beløb endog i de nærmeste aar kan antages at bortfalde. Endvidere vil indtægterne af flere legater, hvis renter nu tilfalder enkelte tildels meget gamle personer, om ikke saa mange aar kunne paaregnes at blive disponible for museet. Endelig vil det Sundtske legats renter om et par aar kunne anvendes til en professorstilling.

Men i ethvert tilfælde vil museet ikke kunne stille det fornødne beløb til disposition for disse kurser uden anvendelse af § 5 i fundatsen for præmieobligationsfondet.

Minoritetens fremstilling af forudsætningerne for fundatsens § 5 er efter majoritetens mening fuldstændig misvisende.

Under diskussionen om fundatsen gjorde en fraktion inden bestyrelsen gjældende, at en bestemt quotadel af renteindtægten uvægerligt skulde henlægges til et fond, indtil det hele præmieobligationsfond paa denne maade var naaet til 1 million kr. Men denne mening vandt ikke pluralitet.

En anden fraktion mente, at enhver tid fik arbeide med de midler, som stod til dens raadighed og var berettiget dertil uden at være bunden til at opspare nogen kapital for fremtidens behov. Men paa den anden side vilde denne fraktion sikre sig mod, at den hele indtægt blev bunden til øiemed, som, om end berettigede og ønskelige, dog ikke kunde siges at være af fremtrædende betydning for museet. Blev samtlige renter bundne til deslige foretagender, vilde man i fremtiden være afskaaren fra at støtte foretagender, som maatte ansees for at være af første rangs betydning for museets virksomhed. Dette søgtes afværget ved en bestemmelse om, at en bestemt quotadel af renteindtægten ikke kunde anvendes, uden at ²/₃ af bestyrelsens medlemmer derom var enige.

Denne fraktions mening fik pluralitet, og ud fra denne betragtning fremgik fundatsens § 5. Nogen anden mening kan det heller ikke indsees, at der med rimelighed kan indfortolkes i denne §.

Det er derfor i fuld overensstemmelse med den synsmaade, som blev den afgjørende ved fundatsens affattelse, naar majoriteten antager, at det er i fuld loyal overensstemmelse med fundatsens aand, at man benytter sig af § 5 for at muliggjøre, at museet sikrer disse kursers fortsatte bestaaen, naar ²/₃ af bestyrelsens medlemmer antager, at det er af større betydning for museets nuværende og fremtidige virksomhed at støtte disse kurser end at forøge fondet med 6000 à 7000 kr. til fremtidens behov.

Majoriteten maa bestemt fraraade minoritetens forslag post I. Selvfølgelig kan en bevilgning til disse kurser kun gives for hvert aar, og der er adgang til naarsomhelst at standse bidraget til dem, men forudsætningen for en bevilgning maa dog være, at man agter at sikre deres fortsatte bestaaen.

Kun under denne forudsætning vil i majoritetens øine en bevilgning være berettiget. En bevilgning for et enkelt aar vil være uden betydning for museet i enhver henseende og fuldstændig uberettiget paa de af minoriteten givne præmisser. ¹)

Bestyrelsens beslutning blev derefter:

a) I bestemmelsen i præmieobligationsfondets § 2 foretages saadan forandring, at der for aaret 1904 tillægges den oprindelige kapital 4500.00 kr. istedenfor 11000.00 kr. samt for 1905 3500.00 kr. istedetfor 10000.00 kr.

b) Til afholdelse af havforskningskurserne efter den i indstillingen nævnte plan bevilges for 1904 6500.00 kr.

---

¹) Minoriteten havde ikke anledning til at udtale sig om kontinuationsindstillingen før sagens behandling i bestyrelsen.

Tillæg.

I. Forslag til havforskningskursernes aarlige budget.

Husleie	kr.	900.00
Laboratorieudgifter, inclusive opvarmning og belysning	„	3000.00
Avertissementer, trykning af schemaer til undervisningen	„	500.00
Ekskursioner	„	600.00
Assistance ved den oceanografiske undervisning	„	500.00
Honorarer (dr. Appelløf og dr. Gran tænkes at deltage i undervisningen uden særskilt honorar)	„	1000.00
Sum	kr.	6500.00

II. Oversigt over legatmidlernes budget, beregnet efter 4½ pct. rente.

Renter af legatmidler ÷ administration	kr.	7850.00		
Renter af præmieobligationsfondet ÷ administration	„	21500.00	kr.	29350.00
Faste stipendier som nu er bevilget	kr.	7200.00		
Fjordundersøgelser	„	1000.00		
To foredragskurser	„	1000.00		
Reisestipendier og udgravninger	„	2800.00		
Publicationer og andre faste formaal, mindst	„	10000.00	„	22000.00
Til kapitalforøgelse og nye formaal			kr.	7350.00

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1905

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 8de mars 1906

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1906

Christian Bois

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1905

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 8de mars 1906

MUSEUM
BERGENSE

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1906

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til bibliothek og samlinger 1905 48
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 56
Den biologiske station 68
Foredrag for hvermand 69
Regnskabsekstrakt 71
Medlemsfortegnelse 79

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets virksomhed i 1905, hvilken beretning bestyrelsen herved fremlægger for generalforsamlingen:

I. Almindelige bemerkninger.

Lige siden nybygningen og den dermed forbundne udvidelse af de forskjellige samlingslokaler og arbeidsrum var færdig, har museet arbeidet under vanskelige økonomiske forhold, idet det mere end fordoblede lokale, tilligemed istandbringelsen af haven og plantehuset, medførte øgede udgifter, med hvilke indtægterne ikke holdt skridt. Tillige paadrog man sig i de første aar efter nybygningen ved ekstraordinære udgifter et trykkende underskud.

Som i forrige aarsberetning anført maatte derfor opgaven nærmest blive at søge udgifterne indskrænket mest muligt, saa gjælden kunde reduceres, og samtidig søge indtægterne øgede, saa de helt ud kunde dække de øgede udgifter, der var en uundgaaelig følge af den hele institutions store udvidelse omkring 1898.

Desværre har ikke det forløbne aar været gunstigt i saa henseende. Trods radikale indskrænkninger og gjennemført sparsomhed er gjælden øget noget, og yderligere øgning er at befrygte.

Grunden hertil ligger væsentlig i den nedgang i sparebankens bidrag med kr. 3 000, som blev foretaget for 1905. Det maa være museets væsentligste bestræbelse, hvad den økonomiske ledelse angaar, at faa dette uventede og følelige tab gjenoprettet ved, at den gamle bevilgning bliver gjenoptaget og om mulig ogsaa at faa de offentlige tilskud yderligere øgede. Et forsøg paa at opnaa større indtægt gjennem bidragsydende medlemmer, som blev gjort i begyndelsen af aaret, førte desværre ikke til noget synderligt resultat.

For samlingerne og bibliothekets tilvækst er redegjort i detalj i de efterfølgende beretninger fra de respektive funktionærer. Paa grund af nødvendigheden af at anvende den størst mulige økonomi har den naturhistoriske samlings forøgelse ved indkjøb været meget ringe. Det er væsentlig kun den botaniske samling, der viser en sterk forøgelse, som endog langt overskrider det sædvanlige, men som er opnaaet ved meget ringe udgifter. For bibliotheket, oldsamlingen og den kulturhistoriske samling har tilvæksten været omtrent som sædvanlig og adskillige værdifulde gjenstande er erhvervede, dels — for oldsamlingens vedkommende — ved udgravninger, foretagne af museet, dels — især for bondesamlingens vedkommende — ved indkjøb.

Trangen til udvidet plads for den kulturhistoriske samling er allerede nævnt i tidligere beretninger og gjør sig gjældende med stigende styrke. Det tidspunkt ligger derfor ikke fjernt, da et eller flere kjælderrum i de nye fløie maa tages i brug.

— — — ———

Ved bygningen er de vanlige reparationsarbeider foretagne for kommunens regning.

Den ifjor paabegyndte indredning af den for bibliotheket reserverede store sal i 3die etage i søndre fløi (16 × 12 meter) er i aarets løb fuldført i salens halve høide (2.50 meter). Ovenpaa de der opstillede hylder er lagt gulv, hvorpaa i sin tid kan opstilles en ny hyldeetage paa 2.50 meters høide.

Den fuldførte indredning giver en reollængde for opstilling af bøger paa ialt 1200 meter. Antar man, at der paa hver meter gaar 25 bøger, skulde der saaledes i den indredede sal kunne skaffes plads for 30 000 bind, hvilket, naar det findes paakrævet, kan øges med plads for yderligere 30 000 bind ved indredningen af den anden hyldeetage.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré af 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 54 059 mod 58 500 i forrige aar og 57 172 i 1903.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	2 685	(1904: 3 889)
Februar	2 435	(— 2 905)
Mars	4 123	(— 4 735)
April	3 946	(— 5 189)
Mai	3 974	(— 3 725)
Juni	5 077	(— 5 308)
Juli	5 738	(— 6 307)
August	5 819	(— 6 932)
September	5 865	(— 6 192)
Oktober	8 595	(— 6 591)
November	3 134	(— 4 362)
December	2 668	(— 2 315)

Til dette besøg maa dog lægges besøget i haven og plantehuset, som især om søndage i sommertiden er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1904	41 173	13 473	1 924	1 330
1905	37 924	12 862	1 859	1 414

Sammenlignet med forrige aar er der saaledes en ikke uvæsentlig nedgang i antallet af besøgende. Kun i mai, oktober[1]) og december er der opgang. I samtlige andre maaneder er der en større eller mindre nedgang, der rammer baade søndagsbesøget og besøget paa hverdagene. Alene i skolernes benyttelse af samlingerne er der en ganske ubetydelig opgang.

Som det vil fremgaa af beretningen om Arbeiderforedragene, har ogsaa besøget ved disse vist en betydelig tilbagegang.

Sammenholdes disse to foreteelser, saa turde den slutning muligens være berettiget, at de politiske begivenheder har taget interessen bort for andre ting.

---

[1]) Den overordentlige fremgang i oktober skriver sig fra, at der i ugen fra 8de—15de holdtes Bergenhusamternes fællesudstilling.

Af videnskabsmænd og andre, som har benyttet samlingerne i studieøiemed, kan bl. a. nævnes: Cand. A. W. BRØGGER (arkeologi), cand. FRED. B. WALLEM (middelalder), dr. GEORGE A. AUDEN (angelsaksiske mynter; oldsager fra vikingetiden), ODD YSTANÆS, træskjærer (bondesamlingen og bibliotheket), konservator STEINEGER, Washington (zoologi), EARL OF DUCIE (den botaniske have), pastor SINDING, Skaanevik (middelaldersk litteratur), pastor OLAFSEN, Ullensvang (særlig gamle breve og dokumenter).

Desuden har de zoologiske samlinger (og bibliotheket) været benyttet af de ved biologisk station arbeidende videnskabsmænd og delvis af havforskningskursets deltagere.

Personalet har været det samme som forrige aar med undtagelse af, at bibliothekassistenten, frk. WINGAARD, fratraadte fra 1ste april 1905. Frk. WINGAARD modtog efter eget ønske ingen gage for de tre maaneder januar til mars, idet hun derved ønskede at ekvivalere en tre maaneders permission hun havde havt i 1904. Direktøren har været fraværende som medlem af stortinget i hele 1905; som hans stedfortræder har konservator SCHETELIG været konstitueret. Hr. SCHETELIG har i 10 uger været indkaldt til militærtjeneste. Konservatorerne har som sædvanlig været fraværende paa stipendiereiser i en à to maaneder hver, mens det underordnede personale har havt den sædvanlige ferie paa 14 dage à 1 maaned.

Fra 1ste januar 1906 fratræder hr. VISTED sin stilling som konservator ved bondesamlingen, hvis bestyrelse derefter maa gaa over til hr. SCHETELIG. For 1906 er der, som nedenfor meddelt, bevilget hr. VISTED et stipendium paa kr. 1 200 til fortsættelse af hans studier over norsk bondekultur.

Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlinger og bibliothek.

De indtægter, som er anvendelige til forøgelse og vedligehold af samlingerne (inclusive haven, plantehuset og bibliotheket) samt til lønninger af direktør, konservatorer og det til museet knyttede personale forøvrigt (heri ikke medregnet videnskabelige docent- og stipendiatposter), tilveiebringes ved offentlige bidrag, ved renter af bibliothekfondet samt ved medlemskontingent, entré og andre mere usikre indtægter, i regnskabet betegnet som „forskjellige indtægter“.

De „offentlige bidrag“ viser, sammenlignet med ifjor, en tilbagegang paa kr. 3 000, idet sparebankens tilskud er reduceret med dette beløb, en omstændighed, som har tvunget til den ovenfor omtalte reduktion af personalet, som dog først faar sin fulde virkning i regnskabet for 1906. For 1905 har nedgangen bevirket en stigning af underskuddet under post 6, c, skjønt der er gjort alle mulige indskrænkninger paa regnskabets udgiftsside.

„Bibliothekfondet“ udgjør kr. 100 000 og giver med den nuværende rentefod en indtægt af kr. 5 000. Paa grund af udestaaende restancer var i 1904 kun regnskabsført kr. 4 395, medens der for 1905 er indkommet kr. 5 515.35; (stigning kr. 1 120.35). „Forskjellige indtægter“ har indbragt kr. 7 530.22 mod kr. 6 306.97 i forrige regnskab. Stigningen skriver sig fra øget indtægt paa følgende poster: Medlemskontingent (kr. 99), entré og katalogsalg (kr. 2.90), leie af foredragssalen (kr. 115.80), salg af dubletter etc. (5 f—h: kr. 1 183.69). Derimod er der nedgang paa renter og tilfældige indtægter (kr. 178.14), medens refusion af legater etc. (godtgjørelse for regnskabshold o. l.) er uforandret.

Den endelige indtægtsnedgang udgjør saaledes kun kr. 656.40. Imidlertid skriver det gunstige resultat, som saaledes er opnaaet, sig væsentlig fra den rent regnskabsmæssige stigning af bibliothekfondets renter (kr. 1 120.35) og fra det betydelige beløb, der er indkommet ved salg (kr. 1 183.69 mere end i 1904). Disse beløb neutraliserer vel 2 300 kr. af den indtægtsnedgang, som reduktionen af sparebankens bidrag med kr. 3 000 har bevirket. Men tilsvarende beløb kan ikke paaregnes i senere regnskaber.

Hvis sparebankens bidrag ikke atter forhøies, vil indtægtsnedgangen for 1906, sammenholdt med 1904, maatte paaregnes at blive kr. 3 000, som maa indspares ved reduktion af udgifterne paa et budget, som alligevel er yderlig knapt, naar man ser hen til samlingernes store omfang og forskjelligartethed. Efter min mening vil museet rammes i sine vitale interesser, hvis en saadan nedgang skal blive af større varighed end et enkelt aar. Som tidligere anført har nedgangen bevirket, at der fra 1ste jannar 1906 ikke findes nogen særskilt konservator ved den meget store bondesam ling, ved siden af folkemuseets den største i vort land. Dette forhold er uforsvarligt, og i længden kan det ikke gaa at lade museets arkeolog udføre dette arbeide. Hans tid vil, særlig naar den nye lov om fortidsmindesmerker helt ud træder i kraft, blive fuldt optaget ved arkeologiske arbeider og reiser. Ved folkemuseet i Kristiania er der en direktør, en konservator og en assistent foruden præparant etc. Ved vor samling ikke saa meget som en præparant.

Det bemerkes, at kommunens bidrag til museet — vedligehold af bygningen — ikke er regnskabsført i museets regnskab.

* * *

Udgifterne til „Samlinger og bibliothek“ udgjorde i 1905 kr. 47 199.12 mod kr. 46 455.87 i 1904, altsaa en stigning af kr. 743.25.

Denne fremkommer ved forøgede udgifter paa posterne: gager og lønninger (kr. 200) samt fællesudgifter (kr. 878.15), tilsammen kr. 1 078.15 fratrukket nedgangen paa posterne bibliothek (kr. 83.72), naturhistorisk afdeling (kr. 195.63) og antikvarisk afdeling (kr. 55.55), tilsammen kr. 334.90.

Den fra 1904 overtagne gjæld udgjorde tilsammen kr. 14 068, hvoraf den antikvariske afdeling skyldte kr. 3 562.30, museets almindelige drift kr. 10 505.70. Den antikvariske afdelings gjæld, som skriver sig fra et for nogle aar siden foretaget større indkjøb af bergenske sølvsager, er reduceret med kr. 806.42, som er kommet i afdrag paa afdelingens ordinære annuum. Gjælden forøvrig er derimod vokset med kr. 1 459.97.

Paa budgettet for 1906 er der foretaget reduktioner, som, hvis de kan holdes, vil bevirke, at gjælden ikke i dette aar stiger yderligere. Imidlertid gaar disse reduktioner saa vidt, at de i virkeligheden er ganske uforsvarlige. Det er allerede nævnt, at en konservatorpost er inddraget. Tillige har den naturhistoriske afdelings annuum maattet reduceres til kr. 2 000, hvorfor skal bestrides udgifter til vedligehold og forøgelse af de zoologiske, botaniske og geologisk-mineralogiske samlinger, inventar til disse og deres laboratorier, samt udgifter ved verkstedet og laboratorierne (bl. a. altsaa samlingsglasser, skabe, spiritus, kemikalier. apparater til laboratorierne og alle forbrugsgjenstande til preparering og montering af gjenstande, samt leilighedsvis arbeidshjælp). Selv for et enkelt aar betyder en saadan reduktion stilstand i samlingernes udvikling, og blir reduktionen varig, er det ensbetydende med tilbagegang. Jeg nævner i denne forbindelse ogsaa, at to af funktionærerne fra 1ste januar har optjent alderstillæg paa tilsammen kr. 1 200.

Det vil sees, at den økonomiske tilstand er meget lidet tilfredsstillende, og at øgede indtægter er absolut nødvendige, hvis man skal undgaa øgning af gjælden eller yderligere reduktion af personalet.

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliothekfondet, hvis renter kommer til indtægt under regnskabets 1ste kapitel, var for 1ste januar 1905 følgende kapitaler henlagt under museets bestyrelse:

Frieles legat no. I	kr.	28 000.00
— „ - II	„	40 000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50 000.00
— „ - II	„	19 578.09
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24 000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	26 116.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40 000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50 000.00
Præmieobligationsfondet	„	500 000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	69 132.65
C. Sundts fond [1]	„	168 991.10
	kr.	1 015 817.84

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

F. Hansens og H. Danielssens legat	kr.	780.00
Henrik Sundts legat II	„	2 434.91
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	8 837.67
C. Sundts fond	„	6 335.13
Tils.	kr.	18 387.71
Pr. 31te december 1905 udgjør altsaa den samlede kapital	„	1 034 205.55

foruden bibliothekets grundfond, stort 100 000 kr.

---

[1] Ved en feil er i Aarsberetningen 1904, pag. 10 dette fonds kapital pr. 31te dec. 1904 opgivet til 171 991.10 istedenfor ovenstaaende tal, som ogsaa rigtig er opført i regnskabsekstrakten i samme Aarsberetning pag. 68.

Af renterne af Henrik Sundts legat I medgaar halvdelen til kapitalforøgelse for legat no. II; renterne af Henrik Sundts legat II tillægges i sin helhed kapitalen; renterne af F. Danielssens og A. Larsens udbetales i sin helhed til livrenter; renterne af F. Hansens og H. Danielssens legat gaar dels til livrenter, dels til kapitalforøgelse; af præmieobligationsfondet var for 1905 oprindelig kr. 10 000 bestemt til kapitalforøgelse, men dette beløb blev ved senere beslutning nedsat til kr. 3 500; af præmieobligationsfondets afsatte kapital gaar den hele renteindtægt til kapitalforøgelse, og af C. Sundts fond medgaar „mindst $^{1}/_{5}$“.

Af den tiloversblevne del af legaternes renter medgaar til administration kr. 1 366,[1] medens resten er disponibel til forskjellige formaal overensstemmende med de respektive legaters fundatser.

Det saaledes disponible beløb udgjorde for 1905 for alle legater tilsammen kr. 32 465.94, heri ikke medregnet C. Sundts fond, hvis kapital først i aarets løb naaede op til sin fundatsmæssige størrelse, efterat kapitalen havde maattet udrede kr. 14 000 i arveafgift. Af dette beløb var kr. 3 475.90 beholdning fra forrige regnskab. Til nyt regnskab gaar over en beholdning paa kr. 3 820.12, medens resten er kommen til anvendelse paa den maade, som regnskabet i detalj gjør rede for, og som fremgaar af følgende oversigt:

I.	Publikationer (trykning, tegning, plancher etc.):		
	Aarbogen vedkommende	kr.	5 172.95
	Nordgaards arbeide	„	4 903.96
II.	Reiser og undersøgelser i Norge	„	4 451.91
III.	Aarsstipendier	„	8 200.00
IV.	Kursus i havforskning, netto[2]	„	4 191.36
V.	Foredragsudgifter	„	321.50
VI.	Anskaffelse og montering af en seismograf	„	1 359.72
	Tilsammen	kr.	28 601.40

mod kr. 28 911.04 i forrige regnskab.

En nærmere redegjørelse for anvendelsen af beløbene er givet nedenfor under afsnit IV. Den nødvendige forklaring vedkommende regnskabets kap. III „særformaal“ findes ligeledes nedenfor, under afsnit VII.

---

[1] I Aarsberetning for 1904 er feilagtig opgivet kr. 1 566, idet der er gaaet ud fra, at hele den under kap. I indtagne refusionssum skriver sig fra legaterne. Kr. 200 indkommer imidlertid paa anden maade.

[2] Se note side 40.

I bestemmelsen for præmieobligationsfondet vedtoges under 21de decbr. en ny § 2, saalydende:

„Af de indvundne renter skal alt, hvad der ikke medgaar til de i § 3 nævnte formaal, men hvert aar i det mindste ⅕ af det indkomne rentebeløb tillægges et særfond, der benævnes „præmieobligationsfondets afsatte kapital“, og som desuden forøges ved sine egne renter.

Af det resterende rentebeløb udbetales aarlig museet kr. 1 000 som godtgjørelse for fondets administration og udførelse af kassererforretningerne ved samme.“

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. Brunchorst.

Bibliotheket er i 1905 blevet forøget med 892 større verker, 129 dissertatser og særtryk samt 110 kartblade fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	256	71	176	503
Ved kjøb	83	23	5	111
	339	94	181	614
Særskilte verker.				
Ved gave eller bytte	90	42	26	158
Ved kjøb	32	82	6	120
	122	124	32	278
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	124	2	1	127
Ved kjøb	1	1	—	2
	125	3	1	129

Desuden fortsættes subskriptionen paa 134 endnu ikke afsluttede verker, hvoraf 70 falder paa den naturhistoriske og 64 paa den historisk-antikvariske afdeling, og af tidsskrifter haves, foruden de ovennævnte, endnu 317, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret, og som derfor først bliver medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 106 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den optælling af bibliotheket, som optoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1905 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter .	7 394	2 234	3 605	13 188
Særskilte verker	5 168	4 286	1 755	11 209
Dissertatser og separataftryk ..	4 905	582	136	5 723
	17 422	7 202	5 496	30 120

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind, samt samlingen af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger.

For tilveksten er udfærdiget katalogsedler in duplo. Ligeledes er der skrevet katalogsedler for 3 200 verker af det til museet skjænkede bibliothek efter I. B. Halvorsen, og opstillingen af dette i det nye lokale er paabegyndt.

En omordning af samlingen af gamle breve og dokumenter er ogsaa paabegyndt, idet brevene, som før kun laa sammenbundtede i pakker, for størstedelen er blevne forsynede med hver sit omslag, med paategning af datum og sted, og derefter indordnede i dertil afpassede æsker.

Museets litteraere bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende:

1. Redaktionen af Fysisk Tidsskrift. København.
2. Royal Scottish Arboricultural Society. Edinburgh.
3. Statens Skogsförsöksanstalt. Stockholm.
4. Indian Museum. Calcutta.
5. Fishery-Board of Scotland. Edinburgh.
6. Department of Natural History. Tokyo.
7. Department of Interior. Manila.
8. Department of Agricult. & Technical Instruction. Dublin.

Frk. Tidemand og frk. Abel har velvillig assisteret ved forskjellige arbeider i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

1. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: James A. Grieg.

Den i forrige aarsberetning omtalte ordning og opstilling af en systematisk typesamling af udenlandske padder og krybdyr blev i løbet af vaaren afsluttet. Samtidig blev samlingen forsynet med tekstetiketter og skematiske tegninger. I en særskilt montre udstilledes et injiceret præparat af kvælerslange, visende slangernes anatomi. Den øvrige del af den udenlandske samling af padder og krybdyr ordnedes og opstilledes i et af magasinrummene i kjelderen. Ved bestemmelsen og katalogiseringen af en samling ubestemte tropiske slanger har herr dr. L. Steineger under et ophold i Bergen velvilligst assisteret.

I den systematiske fiskesamling er udstillet udstoppede eksemplarer af bikir *(Polypterus bichir)*, pansergjedde *(Lepidosteus osseus)*, og en nordatlantisk svarthaa *(Centrophorus crepidater)*. Pattedyrsamlingen er forøget med en centralasiatisk mus *(Mus wagneri)* og nogle pungdyr. Endvidere er monteret og udstillet i samlingen et skelet af Lofothesten. Samlingen af kranieafstøbninger omordnedes og forsynedes med tekstetiketter.

I den norske fuglesamling er rovfugleskabet ombygget og oppudset. De norske rovfugle omordnedes; ældre mindre heldigt udstoppede eksemplarer udrangeredes og blev saavidt muligt erstattet med nystoppede. De udrangerede fugle fordeltes blandt herværende skoler. Samtidig med dette omordningsarbeide blev samlingen etiketteret i overensstemmelse med den af professor Collett i hans sidste arbeider over Norges fugle benyttede nomenklatur.

Til sammenligning med de norske laksearter er udstillet en Spitsberglaks *(Salmo stagnalis)* fra Advent Bay, Spitsbergen.

Blandt de indkomne gjenstande kan forøvrig nævnes: hvid varietet af rødvingetrost *(Turdus iliacus)* fra Molde; St. Petersfisk *(Zeus faber)* fra Fjeldskaalnes, Fjeld; stør *(Accipenser sturio)* 205 cm. lang fra Dingen, Eivindvik og svartskate *(Raja nidarosiensis)*

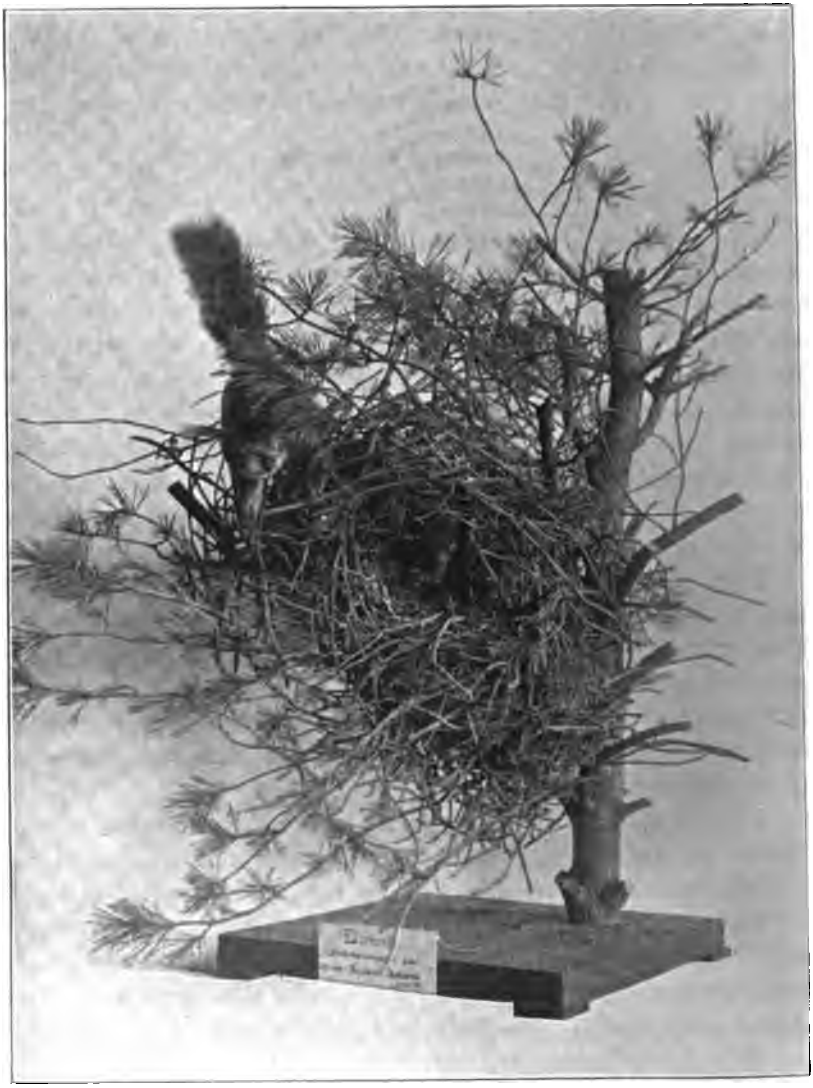

Fig. 1. Ekornrede.

fanget i april i Herløfjorden. Af eksemplaret toges afstøbning, som er udstillet i den norske samling.

Fra de af kandidat Wollebæk i fjordene omkring Bergen anstillede undersøgelser erhvervedes en samling fiske, hvoriblandt sølvtorsk *(Gadus argenteus)* i meget store eksemplarer samt unger af mareflyndre *(Glyptocephalus cynoglossus)*, byrkelange *(Molva dipterygia)*, haagylling *(Chimæra monstrosa)* og plogskate *(Raja oxyrhynchus)*.

Foruden et rigt materiale af evertebrater har konservator hjembragt fra sine zoologiske undersøgelser ved Jondal, Hardanger, glaskutling *(Crystallogobius linearis)* og ungstadier af laks.

Til havforskningskurset og til et af dr. Appelløf for lærere afholdt zoologisk kursus har forskjellige naturalier været udlaant. Desuden er nogle fiske udlaant til professor R. Collett, Kristiania. Foruden præparant Dahl har i aarets første maaneder præparant Bjørkli havt udstopningsarbeide ved afdelingen.

Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. Appelløf.

I samlingen er i aarets løb udstillet de sommerfugle fra Nord- og Sydamerika, som for endel aar tilbage skjænkedes af afdøde konsul Børs. Samlingen er udstillet i en pult, som foreløbig har faaet sin plads i et rum i den udenlandske fuglesamling. Arbeidet med dens udstilling er velvilligst udført af hr. lærer Lie-Pettersen. Hr. Lie-Pettersen har desuden paabegyndt en omordning af den norske sommerfuglesamling.

En del katalogiseringsarbeide er udført.

Af videnskabelige arbeider udførte paa basis af materiale fra afdelingen kan nævnes følgende:

Konservator har under trykning en afhandling over den norske vestkysts dekapode crustacéer, indtaget i 2det hefte af „Meeresfauna von Bergen“ (se foregaaende indberetning s. 19). Desuden har han udført en del bestemmelser indenfor forskjellige evertebratgrupper, specielt af materiale, indsamlet paa „Michael Sars“s togter.

Konservator Grieg har bearbeidet de ved „Michael Sars“s togter indsamlede asterider. Resultaterne vil senere blive offentliggjorte i Aarbogen.

Konservator Bjerkan, Tromsø, har i Aarbogen offentliggjort resultaterne af sine undersøgelser over de ved „Michael Sars“s togter indsamlede ascidier (se indberetning for 1903 og 1904).

Kand. Hj. Broch har i Aarbogen offentliggjort resultaterne af sine undersøgelser over de ved „M. S.“s togter i Nordsjøen 1903 og 1904 indsamlede hydroider.

Prof. Théel, Riksmuseum, Stockholm, har havt til laans en del af museets samlinger af gephyreer, som af ham har været benyttet ved et arbeide over nordiske og arktiske former af denne gruppe. De ubestemte former, specielt fra Norges vestkyst, er af prof. Théel blevet bestemte.

D'herrer Bjerkan, Broch og Théel har tilbageleveret de udlaante samlinger.

Stud. Lie, Kristiania, har ved afdelingen i omtrent 3 uger arbeidet med annelider.

Blandt indkommet materiale kan nævnes:

en samling norske humler fra lærer Lie-Pettersen;

en samling pragtfuldt konserverede holoturier (sp. synaptider) fra dr. Östergren, Upsala;

en samling evertebrater fra Finmarkshavet og havet omkring Bjørnøen, indsamlet ved „Michael Sars“s togt i 1905 ved kaptein Iversen;

en samling af landmollusker (40 arter), hovedsagelig fra Filippinerne, samtlige typeeksemplarer fra dr. Møllendorffs samling, Senckenberg. Museum, Frankfurt a/M., i bytte mod evertebrater fra Nordhavet;

en samling evertebrater fra fjordene omkring Bergen, indsamlet ved kand. Wollebæks undersøgelser over rækeforekomster (indkjøbt);

to arter koraller (*Amphihelia ovulata* og *Flabellum inconstans*) fra den tyske dybhavsekspedition, bytte med Zool. Museum i Leipzig.

For videnskabelige undersøgelser er materiel sendt til følgende videnskabsmænd og institutioner:

Prof. Joubin, Paris, en aktinie (*Ptychodactis patula*).

Dr. Kobelt: eks. af *Aporrhais serresianus* og *pespelecani*.

Dr. Mola, Istituto zoologico R. Università, Napoli: to eks. af en cestod (*Dinobothrium septaria*).

Prof. Spengel, Giessen, eks. af *Ochnesoma steenstrupi*.

Upsala, Zool. Museum: udviklingsstadier af manet, hummer og eremitkrebs, eks. af *Rhabdopleura mirabilis*.

Riksmuseum, Stockholm: udviklingsstadier af manet, hummer og eremitkrebs.

Til dr. Skorikov, Mus. Zool. d. l'Acad. impér. des. Sc., St. Petersburg, er udlaant 9 arter gephyreer af Koren og Danielssens typer og desuden de ved „Michael Sars"s togter indsamlede arter af denne gruppe.

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst.

Da konservator det hele aar har været i Kristiania som medlem af stortinget og kun opholdt sig i Bergen ca. 10 dage i august og i juleferierne, er intet arbeide foretaget i de udstillede samlinger.

Ved herbariet er for de høiere planters vedkommende sublimering og opklæbning af endel udenlandsk materiale og opklæbning og indordning af indkomne norske planter fortsat i den udstrækning, i hvilken det uden konservators nærvær har kunnet ske ved den tilstedeværende arbeidshjælp.

Desuden har hr. Havaas fuldført revisionen og omordningen af museets betydelige lichensamling, et meget vidløftigt arbeide, forbundet med revision af bestemmelserne og omlægning af et stort antal arter.

Til herbariet er indkommet:

1. Ved overlærer Jørgensen en samling moser, hvoraf 300 exotiske fra Australien, Syd- og Nordamerika. Samlingen omfatter 550 arter, hvoraf ca. 350 er nye for herbariet. Desuden Schiffner: *Hepaticæ Europææ exsiccatæ*, serie IV og Bauer: *Musci Europæi exsiccati*, serie 2, tilsammen .... ca. 700 eks.
2. Ved Johan Havaas, Granvin: *Lichenes exsiccati Norvegiae* no. 250—300, i fem eksemplarer, hvoraf de fire er bestemte til bytte ... . 50 „
3. Fra universitetets botaniske museum: en del af det af staten efter forstmester Normann indkjøbte herbarium, tilsammen ca. 7 000 eks., deraf 3 130 eks. karplanter, resten lichener.

   Desuden Th. M. Friis: „*Lichenes Scandinaviæ*", 4 bd. af Stenhammar: *Lichenes exsiccati Sueciæ* og størstedelen af Schaerer: „*Lichenes Helvetiæ exsiccati*", det sidste i sønderlemmet tilstand.[1]

---

[1] Paa bekostning af museet og universitetets botaniske museum blev Normanns samlinger gjennemgaaede af hr. Havaas, som i den anledning opholdt sig i Kristiania en del af sommeren.

Desværre er eksemplarerne tildels i sørgelig grad angrebne af insekter og tildels ogsaa af fugtighed. Tilsammen udgjør samlingen .... ca. 7 500 eks.

4. Ved cand. philos. S. K. Selland, Granvin: Norske karplanter fra vestlandet .... ca. 400 „

Tils. ca. 8 700 eks.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst.

Der har hverken i plantehuset eller haven kunnet gjøres nævneværdige forandringer og forbedringer, da annuet helt medgaar til driftsudgifter. Endel nye planter er tilkomne ved indsamling, foretaget af gartneren hr. Ørdahl og ved bytte eller gave, særlig kan nævnes østlandske planter fra hr. Havaas og fjeldformer fra Hardangervidden fra hr. S. K. Selland.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Fungerende konservator: Carl Fred. Kolderup.

Da man heller ikke i aar har havt raad til at foretage indkjøb af mineraler, er mineralsamlingens forøgelse uvæsentlig. Lærer Slettemark har foræret en samling smukke kalkspatkrystaller fra en gang paa Møhlenpris, som blev bortsprængt under de store sprængningsarbeider der. Nogle faa mindre mineralprøver har man faaet af folk, som har søgt veiledning i grubesager; men største delen af alt det materiale, som indleveres til undersøgelse, har desværre ingen betydning for museet.

Bergartsamlingen er forøget ved en del haandstykker og større blokke, som konservator har samlet under sommerens reiser. Lærer Slettemark har foræret en samling smukke konglomeratblokke fra Hyen i Nordfjord.

Den rigeste tilvækst kan fossilsamlingen opvise, idet dels konservator selv har samlet en mængde glaciale og postglaciale mollusker og dels har formaaet andre til at samle. Fra geolog Rekstad har man modtaget det af ham paa en ifjor foretaget stipendiereise indsamlede materiale af glaciale og postglaciale skjæl og planterester. Fra universitetets mineralogiske institut har man som bytte modtaget en samling skjæl fra Kristianiafeltets glaciale og postglaciale afleiringer.

Den geologiske fotografisamling er øget dels ved konservators virksomhed, dels ved indkomne gaver fra d'hrr. Rekstad og Ottesen. Efter anmodning har Norges geologiske undersøgelse faaet udlaant fotografisamlingen og senere faaet tilladelse til at kopiere de fleste af billederne.

I hovedsamlingen er der udstillet en liden typesamling af glaciale og postglaciale mollusker og en liden samling af de almindeligste i Bergensfeltet forekommende typer. En typesamling er ogsaa udlagt i læresamlingen i forværelset til mineralsamlingens kontor, hvor der ogsaa af hensyn til de ved afdelingen studerende er udstillet en samling, der skal illustrere Norges geologi.

Der har iaar som i tidligere aar skeet talrige henvendelser angaaende ertsforekomster og stenbrud.

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

I. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Konservator: H. Schetelig.

I antiksamlingen er større arbeider ikke udført. Den i forrige aarsberetning bebudede omordning og udvidelse af denne samling har af hensyn til pladsen indtil videre maattet udsættes.

I den forhistoriske samling er i stenaldersrummet anskaffet en ny montre til udstilling af engelske flinter, skjænket til museet af d'hrr. Henry Willet F. G. S., Brighton, og Edgar Willet M. D. Samlingen omfatter en række overmaade interessante redskaber fra forskjellige afsnit af den palæolitiske periode, som tidligere ikke har været repræsenteret i museets samling, samt prøve af flintredskaber fra Englands yngre stenalder. Samlingen har saa meget større værd, som hr. Edgar Willet har ledsaget gaven med udførlige oplysninger om hvert stykkes findested og fundomstændigheder; denne meddelelse opbevares i afdelingens arkiv. I samme montre er ogsaa udstillet en samling flintsager fra Oxfordshire, skjænket til museet af the Earl of Ducie (se Museets Aarsberetning 1886, s. 264) samt en del franske flintsager, som i sin tid blev skjænket museet af konservator A. Lorange. Man har troet at

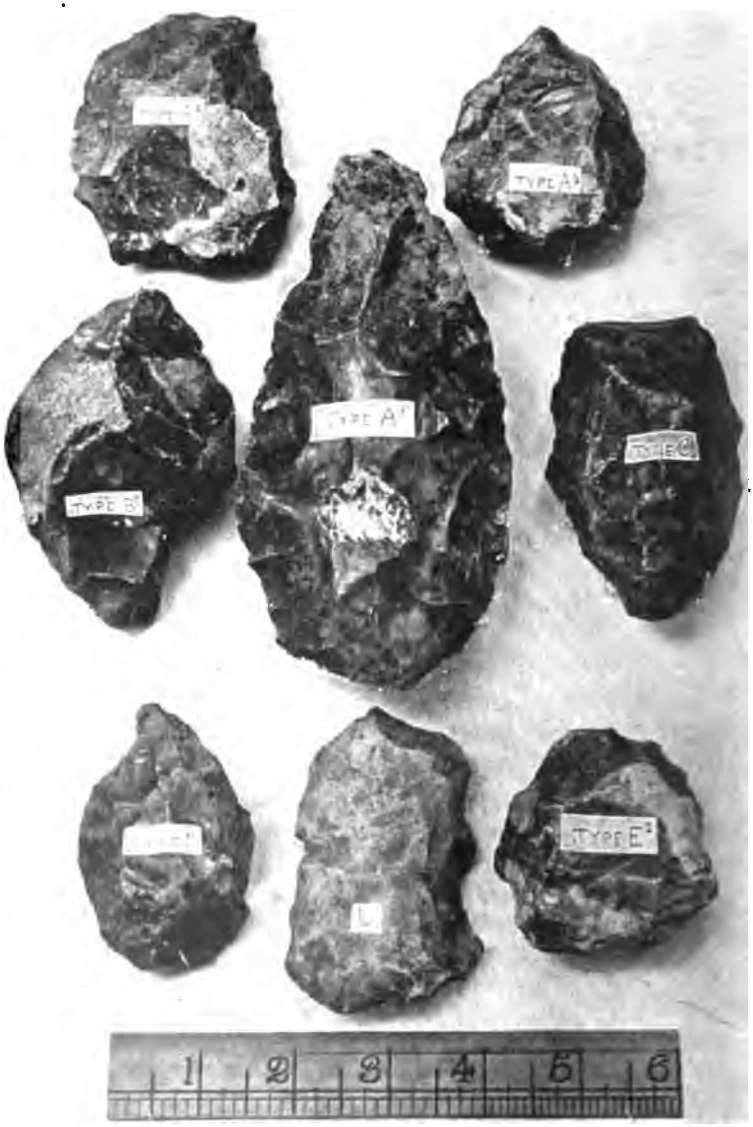
TYPE A
TYPE A
TYPE B
TYPE C
L
TYPE E
1
2
3
4
5
6

Fig. 2. Palæolitiske flintsager fra Savernake, England.

burde indordne denne montre i den norske samling som sammenligningsmateriale med de norske stensager.

Samlingen har iaar faaet en usedvanlig rig forøgelse af norske fund fra broncealderen, hvoriblandt et typisk gravfund fra den yngre broncealder, som hidtil har været saa overmaade sparsomt repræsenteret paa Vestlandet; det er udgravet af hr. cand. E. DE LANGE. De nye fund er indordnede i samlingen. Desuden er udstillet en række tegninger af norske og svenske helleristninger samt fotografier af norske grave og gravrøiser fra broncealderen.

I den ældre jernalder er den romerske periode udvidet med et nyt skab og samtidig er denne afdelings typesamling flyttet og udvidet. For folkevandringstidens vedkommende er en mere omfattende omordning under forberedelse og vil blive udført i kommende aar. I denne del af samlingen er udstillet en afstøbning af den nyfundne runeindskrift fra Amle i Sogn.

De nye montrer for vikingetiden, hvormed denne periodes opstilling skulde afsluttes, har af økonomiske grunde ikke kunnet anskaffes. I vikingetidens første rum er udstillet en model af det interessante gravfelt paa Sjo paa Halsnø, der opviser en sjelden samling af vikingetidens forskjellige gravformer. Modellen er udført efter kart og opmaaling udført af samlingens konservator.

I middelaldersamlingen er i en særlig montre udstillet samlingen af røgelseskar, smykker og mindre pretiosa; desuden en række skriftprøver — breve, bøger og nodeblade — fra forskjellige aarhundreder. Samlingen er forøget med et antependium fra Hammer kirke i Nordhordland, modtaget som gave fra Hammer kommunestyre. Antependiet er allerede publiceret i en afhandling af den antikvariske afdelings formand, hr. B. E. BENDIXEN, i aarbogen 1905.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. SCHETELIG.

Samlingen er forøget med en række græske, romerske og gammelpersiske mynter, som tidligere manglede i suiterne, og desuden ved et sjeldent myntfund fra Sandeid kirke i Ryfylke, bestaaende af norske mynter og bracteater fra 13de og 14de aarhundrede. Endelig kan nævnes en sjelden polsk daler, modtaget som gave fra fru Magdalena Abel, Bergen, og to plaquetter i bronce, legitimationstegn for den franske nationalforsamlings medlemmer under directoiret, der er gave fra dr. Rebard, Paris. Forøvrigt henvises til gavefortegnelsen.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

I samlingen er der dette aar ikke foretaget nævneværdige forandringer. Af nyindkomne sager kan nævnes, at man fra Bergens havnevæsen som gave har modtaget tre gamle jernkanoner, der er opfisket ved mudringsarbeider i Vaagen; det er vistnok sandsynligt, at disse kanoner stammer fra de hollandske skibe, som deltog i slaget 1665.

4. Den kulturhistoriske norske samling efter reformationen.

Konservator: K. Visted.

Til bysamlingen har man som depositum modtaget fra Bergens magistrat et par modeller af gamle mudderapparater og moringsindretninger for Bergens havn, der før var opbevaret i byens arkiv. Som gave fra hr. kaptein Wahl er indkommet en komplet kammerherreuniform, som har tilhørt afdøde kammerherre Wahl; den er udstillet i det store dragtskab. Ved Norsk Folkemuseums mellemkomst er erhvervet en prægtig ovn af Herrebø fayance, dels af hvide, dels af grønne fliser (fig. 3); den skal anbringes i bysamlingens rococo-rum, men da pladsmangelen her er meget følelig, har dens opstilling maattet udsættes til 1906. Af andre erhvervelser, som har krav paa lokalhistorisk interesse, kan nævnes et vakkert vinglas med indslebne initialer M. M. C.; det har tilhørt Magdalene Margrethe Christie, søster af president Christie, og er indkommet som gave fra fru Magdalena Abel, Bergen, som samtidig bl. a. har skjænket en del gamle tryksager af særlig bergenshistorisk interesse. — Alle museets ovnsplader har været udlaant til ovnsudstillingen i Norsk Folkemuseum, Bygdø. Gjennem Folkemuseet har man ogsaa aabnet underhandlinger om dels ved bytte, dels ved kjøb at erhverve en større samling af gamle norske ovnsplader.

Den vigtigste forøgelse af bygdesamlingen er en sjelden rig og vakker brudekrone fra Sogn (fig. 4) med tilhørende baand, bringesølv etc. Den er nu udstillet som et af de bedste stykker i den allerede før fyldige samling af brudekroner, som museet besidder. Videre kan nævnes to sølvbolter, hvoraf særlig det ene er et udmerket stykke i renæssancestil, indkjøbt fra Kleiveland, Gjerstad sogn, paa

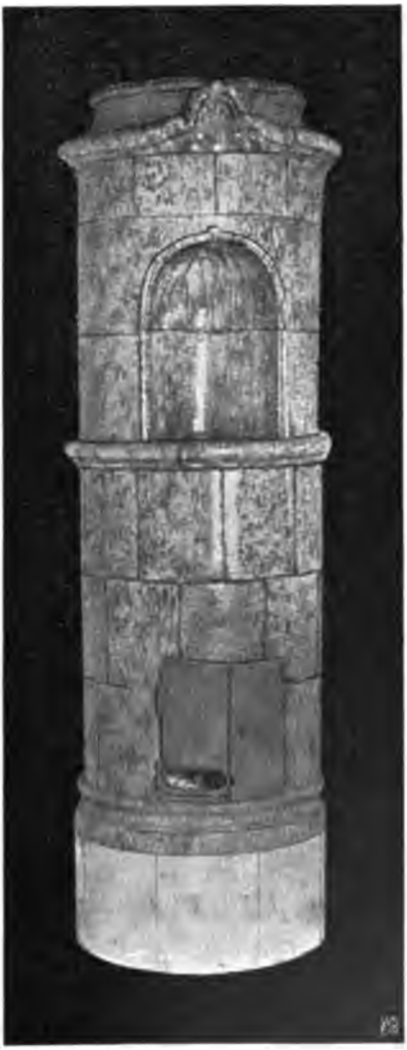

Fig. 3.

Osterøen. Endelig er indkjøbt adskillige gamle klær, deriblandt en fuldstændig kvindedragt fra Kvinnhered, en mandsdragt fra Jølster, en udmerket broderet kufte fra Hallingdal m. m. — I samlingen er udført et betydeligt arbeide med udstilling af det hele materiale af høvrer, bogtrær og primstave; ligeledes er opstillet pulter med prøver af søm fra Telemarken, Voss og Sogn. Endelig er udstillet en del dragter og som følge deraf det tidligere udstillede noget omordnet.

Baade for bysamlingens og bygdesamlingens vedkommende har der været arbeidet paa at faa bragt katalogiseringen à jour.

Den efterreformatoriske samling af kirkesager har ikke modtaget nogen større forøgelse. Der kan kun nævnes en liden kirkeklokke, af ukjendt proveniens, orneret oventil med akanthusblade, nedentil med to kors og en slange; og en messehagel af rød fløil fra Vilnes kirke i Søndfjord, modtaget som gave fra hr. Fr. Ameln. — I samlingen er heller ikke udført noget arbeide af betydning.

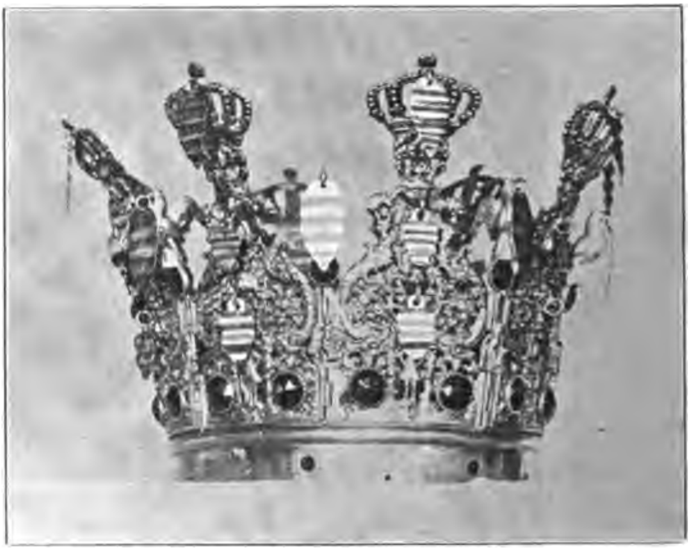

Fig. 4.

5. Den etnografiske samling.

Konservator: K. Visted.

Det eneste nævneværdige indkjøb til denne samling er 49 kulfotografier efter grev Moltkes tegninger af eskimoiske folketyper, udført paa den literære danske grønlandsekspedition, samt en række fotografier fra Australien og Sydhavsøerne til illustration af folketyper, levevis og skikke hos disse landes befolkning. Fotografierne er anbragt i forbindelse med de respektive afdelinger af den udstillede etnografiske samling paa samme maade som de tidligere anskaffede fotografier fra Asien og Afrika. Særlig ved en mindre etnografisk samling, som den herværende altid maa bli, tør man tro, at denne anvendelse af fotografier i høi grad vil øge samlingens brugbarhed som populært undervisningsmiddel. — Samlingen af indiske dragter, der er skjænket museet af hr. Fridtjof Sundt, er under opstilling i en dertil netop indrettet montre. — For den øvrige forøgelse af samlingen i dette aar henvises til gavefortegnelsen.

VI. Forskjellige videnskabelige formaal; kurser.

Faste aarsstipendier.

Som ovenfor nævnt er hertil af legatmidler anvendt kr. 8 200, der er bevilget af præmieobligationsfondets midler.

Af de i forrige beretning nævnte stipendiater fratraadte hr. dr. H. H. Gran den 1ste april, da han tiltraadte sin stilling som professor ved universitetet. I hr. Grans sted ansatte bestyrelsen belgieren dr. Damas, dog kun for et aar, saaledes at ansættelsen lige fra først af forudsattes at skulle ophøre fra 1ste april 1906.

De øvrige stipendiater har været: Overlærer Jørgensen for botaniske studier, særlig planktonorganismer, kr. 1 200; docent Kolderup for geologiske studier, kr. 2 400; dr. Appelløf for zoologisk lærevirksomhed, i tillæg til hans gage ved museet, kr. 1 000. Kr. Høye for studier over mykologi (særlig klipfiskesop og frugtgjær), kr. 1 000.

Fra 1ste januar 1906 er hr. Kolderups stipendium forhøiet til kr. 2 600, hr. Høyes til kr. 1 500. Tillige er et aarsstipendium paa 800 kr. bevilget hr. Johan Havaas, Granvin, for lichenografiske undersøgelser.

Hr. Kolderup og hr. Høye har arbeidsplads paa museet. De nødvendige laboratorieudgifter for den førstnævnte har været bestridt af den naturhistoriske afdelings annuum, og det samme har tildels været tilfældet med hr. Høyes laboratorieudgifter. Fra 1ste januar 1906 er der paa præmieobligationsfondet opført et beløb til laboratorieudgifter, analyser etc. for disse to stipendiater. Hr. Jørgensen har arbeidsplads paa biologisk station, og udgifterne ved hans undersøgelser bestrides af dennes budget.

Reiser og undersøgelser i Norge.

Hertil er af legatmidler anvendt kr. 4 457.91 fordelt paa følgende maade:

Hr. docent Kolderup (kr. 400 af Sundts legat I til fortsættelse af de i 1904 paabegyndte undersøgelser af terrasser, strandlinjer og skjælforekomster i Bergensfeltet. Af interessante fund i 1905 nævner hr. Kolderup fundet af arktiske plantefossiler i lermasserne ved Eidsland ved Sørfjorden, Nordhordland, og levninger af yoldiafaunaen i leren ved Vindenæs, Fuse, Nordhordland. For sammenlignings skyld blev der gjort etpar ekskursioner til Karmøen og Hardanger. Resultatet af de to sidste sommeres reiser vil blive offentliggjorte i Aarbogen for 1906.

Hr. amanuensis Rekstad, kr. 300 af Sundts legat I for at undersøge terrasser og strandlinjer i det vestlige Norge. Hr. Rekstad har om disse undersøgelser meddelt følgende:

„Reisen gjordes fra sidst i august til begyndelsen af oktober. Først undersøgtes forholdene paa Halsenøen. Her har man ved gaarden Landa en vakker strandlinje i 76 m.[1]) over tangranden eller omtrent 75 m. over høivandstand. Fleresteds paa Halsenø har man terrasser i op til 72 m. over havet. Skjæl svarende til denne høie havstand fandtes ved gaarden Fjelland i 51—54 m. over havet. Tapestidens havniveau ligger paa Halsenø 20—24 m. over det nuværende. Ved gaarden Sjo fandtes under myr en skjælmergel, som indeholdt en for denne periode karakteristisk fauna.

I Søndfjord er der fleresteds særdeles gode terrasser ofte udviklede i flere over hinanden liggende trin. Øverste trin ligger i Førde ved Vie i 64 m. over havet, ved Hafstad i 61 m., ved Gjelsvik i 48 m. og ved Dale i Søndfjord i 51 m. Ved Gjelsvik fandtes skjæl dybt nede i leret i øverste terrasse. Fra Romsdal, fornemmelig fra Vestnæs prestegjæld, har jeg adskillige skjæl-indsamlinger fra høider op til 50 m. over nuværende havniveau. Jeg har fleresteds her bestemt den største nedsænkning af landet ved slutningen af istiden. Fra Romsdal har jeg ogsaa samlet marleiker ved Rauma mellem gaardene Aak og Halse. I disse er aftryk af sei *(Gadus virens)* og af annelider.“

Overlærer Jørgensen kr. 200 af Børs' legat og Frieles legat II. I en uge af sommerferien undersøgtes floraen paa nordsiden af

---

[1]) Høidemaalene er i regelen bestemte ved nivellerkikert og stang.

Bjørnefjorden (Bjørnen, halvøen og øerne paa vestsiden samt Lepsø og Strønen). 6 uger benyttedes til studium af levende peredineer i Bjørnefjorden og til udviklingsforsøg i sammenhæng dermed. Da det i denne tid var nødvendigt at tilse kulturerne 2 gange hver dag, maatte de botaniske reiser i denne tid indstilles.

Hr. Johan Havaas tilstodes ligesom tidligere kr. 400 til lichenografiske undersøgelser. Han har herfor udført en revision af en del af museets lichensamling og desuden gjort lichenografiske undersøgelser ved Regefjord og Sogndalsstranden samt for en mindre del ved Kristiania og Arendal. Stipendiet er bevilget af Sundts legat.

Hr. kand. filos. S. K. Selland, Granvin, kr. 150 til fortsatte floristiske (plantegeografiske) undersøgelser i indre Hardanger. Fra 8de juli til 19de august gjordes undersøgelser særlig i Osa i Ulvik, i Simadalen i Eidfjord og i trakterne omkring Viselien paa Hardangervidden. Desuden indsamledes *rosa*-former og hieracier i Odda og Granvin. Stipendiet bevilgedes af Børs' legat.

Hr. cand. real. Hjalmar Broch kr. 250 af Børs' legat til undersøgelser over medusefaunaen og andre planktonorganismer ved Norges vestkyst. Undersøgelserne udførtes i Bergensfjorden og tilstødende fjorde. Undersøgelserne har vist, at vor medusefauna endnu i høi grad trænger til at studeres. En afhandling „Zur Medusenfauna von Norwegen“ i Museets Aarbog giver en oversigt over endel af resultaterne.

Hr. lærer Lie-Pettersen kr. 250 af Frieles legat til undersøgelse af insektfaunaen, rotatorier etc. i det nordenfjeldske Norge. Undersøgelserne skulde efter planen været udstrakt til Finmarken sammen med konservator Sparre-Schneider fra Tromsø museum. Da imidlertid hr. Sparre-Schneider blev syg, maatte planen forandres, og da veirforholdene var ugunstige for undersøgelser over insektfaunaen, blev hovedvegten lagt paa undersøgelser over det lavere dyreliv i ferskvandsansamlinger paa Vega, Søndre Helgeland, og i omegnen af Tromsø samt til studier i Tromsø museums samlinger.

Hr. konservator Appelløf kr. 300 af Frieles legat I til zoologiske undersøgelser. Konservator foretog for dette stipendium en reise til Skagerakkysten for undersøgelser af havfaunaen. Ophold toges først ved Risør, hvorefter et sydligere punkt, den zoologiske station Kristineberg i Bohuslän, besøgtes. Speciel opmerksomhed skjænkedes undersøgelsen af littoralfaunaen for sammenligning med forholdene ved den norske vestkyst, særlig af den grund, at mangelen paa en egentlig ebbezone ved Skagerakkysten gjør de ydre forhold, hvorunder littoralfaunaen paa begge steder lever, forskjelligartede.

Hr. konservator Grieg kr. 300 af Frieles legat I til zoologiske undersøgelser. Bundskrabninger foretoges i tiden fra 8de august til 8de september ved Jondal i Hardanger. Paa fjordens sydside undersøgtes strækningen fra Thorsnæs til Sjøthun, paa nordsiden strækningen fra Straumestenen til Berge, Dybde indtil 250 favne. Af det meget rige materiale, tildels bestaaende af særlig sjeldne arter, er crustaceer, pychnogonider og echinodermer blevet bearbeidet, sidstnævnte dyregruppe dog kun delvis. Endvidere blev der i Jondalselven indsamlet en serie lakseyngel.

Til zoologiske undersøgelser i Bergensfjordene ved foranstaltning af den biologiske station er anvendt kr. 1 000. En større del af beløbet har maattet anvendes til anskaffelse af en ny bronceline. Forøvrig er der i mars maaned foretaget fiskeforsøg med aalevad, hvorunder blandt andet konstateredes, at den indvandrende aalyngel paa den tid i høi grad er udsat for at blive spist af de talrige sværme af aarsgamle seiunger. En række bundskrabninger er foretagne, dels med det formaal at vinde dybere indsigt i faunaens almindelige præg under de vekslende fysiske forhold, dels ogsaa for at tilveiebringe materiale til en dyrestatistik for enkelte stationers vedkommende. Indsamling af plankton til aarets forskjellige tider er foregaaet, ligesom der er gjort hydrografiske snit. Af planktonprøver haves nu et righoldigt materiale fra fjordene, og naar denne prøvetagning fortsættes gjennem mange aar, erholdes et vigtigt middel til løsning af forskjellige biologiske spørgsmaal. Aarets undersøgelsesomraade er angivet ved skjærgaarden udenfor Solsvik og ved Herløvær paa den ene side og Mofjorden paa den anden.

Til arkeologiske undersøgelser og udgravninger er i aarets løb anvendt kr. 843 af Frieles legat no. II, hvoraf den største del er disponeret af konservator Schetelig; en del var overladt hr. kand. E. de Lange, som i flere aar har studeret arkeologi ved museet. Af Scheteligs undersøgelser kan nævnes udgravning af en svær haug paa Nes i Kvinnhered, som indeholdt en brændt begravelse fra den romerske jernalder, udgravning af broncealders røiser paa Straumestein i Hardanger, hvor der fandtes store murede kister, dog uden oldsager, og desuden en sekundær brandgrav fra den tidlige jernalder; videre fortsattes undersøgelsen paa det rige stenaldersbosted ved Vespestad paa Bømmeløen, og endelig udgravning af flere svære broncealders hauger paa Karmøen. Ved de to sidstnævnte arbeider assisterede hr. kand. A. W. Brøgger, Kristiania. Af E. de Lange undersøgtes en række røiser paa Skaalevik og Rimbereid i Fitje, hvorved fremkom interessante fund fra den yngre broncealder og den tidlige jernalder. — Mindre undersøgelser og befaringer har været udført paa Ljones i Hardanger, Sjo paa Halsnø, Grindeim og Auestad i Etne, Sygnesand i Jølster, Sandeid i Ryfylke, Bulken paa Voss, m. fl. st. — Den planmæssige udgravning af gravpladsen paa Grindeim og Rygg i Etne kunde dette aar ikke fortsættes, da Schetelig i 10 uger af sommeren var indkaldt til militærtjeneste; af samme grund maatte ogsaa flere andre paatænkte ekspeditioner opgives.

Jordskjælvsundersøgelser.

De norske jordskjælvsundersøgelser er for flere aar siden overtaget af museet og materialets bearbeidelse overdraget hr. docent Kolderup. Iaar er arbeidet forsaavidt indtraadt i en ny fase, som man ved museet har faaet en moderne jordskjælvsmaaler og derfor ikke længere er udelukkende henvist til mere eller mindre ubestemte oplysninger, som ved direkte observationer, uden apparat, kan skaffes.

Efterat museets direktion i slutningen af aaret 1904 havde bevilget det fornødne beløb til oprettelse af en jordskjælvsstation, paabegyndtes straks de forskjellige forberedende arbeider i den kjælder, hvor jordskjælvsapparaterne skulde opstilles. Gulvet blev oprevet, og al løs fyld, som fandtes under dette, fjernedes. Gravningen fortsattes, indtil man i 2.20 m.s dyb fandt solid grundlag for apparaternes fundament. Dette støbtes saa i beton til en høide af 6 cm. over den oprindelige gulvflade. Derefter lagdes et nyt cementeret gulv i høide med det gamle paa jernbjelker, der blev indlagt saaledes, at det ikke paa noget sted kom i forbindelse med betonsokkelen. Denne er forøvrigt ved et mellemrum paa 10 cm. skilt fra gulvet, saa at det bliver ganske utænkeligt, at bevægelse fra dette kan forplantes over paa apparaterne. Selve betonsokkelen staar fuldstændig frit, uden paa noget sted at berøre grundmurene; den danner altsaa en egen bygning i musébygningen.

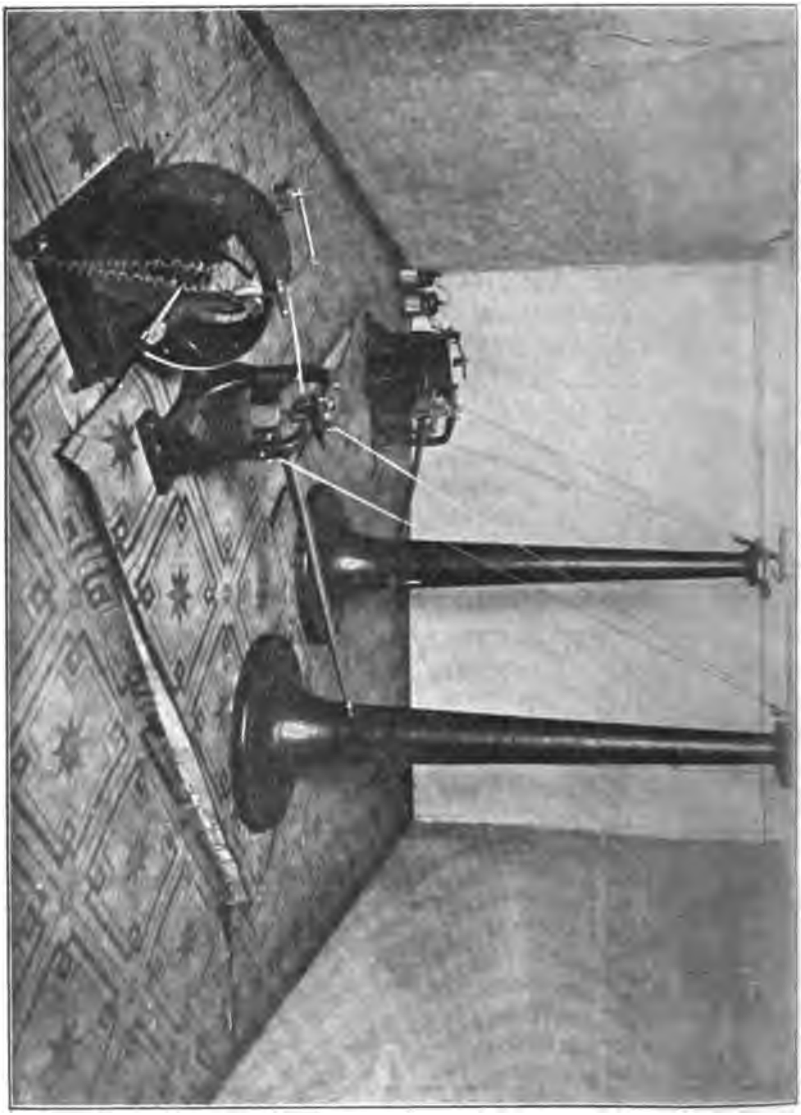

Fig. 5.

Rummet er ved en særegen liden entré adskilt fra hovedgangen i kjælderen.

Arbeidet i kjælderen var færdigt allerede i begyndelsen af februar maaned, saa rummet og betonmasserne fik god tid til at tørre, inden apparaterne ved ankomsten i slutten af mai installeredes.

Som jordskjælvsmaaler er anskaffet den af mekanikeren Bosch i Strassburg konstruerte „Strassburger Schwerpendel“, et apparat, som foruden at give tydelige registreringer ogsaa har den fordel at være billigt at anskaffe og let at betjene. Som det vil sees af hosstaaende fotografi (fig. 5), er der anbragt 2 saadanne horizontalpendler, hvoraf den ene staar i retning nord—syd, den anden i øst—vest. Ethvert apparat bestaar af to dele, horizontalpendelen og registreringsapparatet (der staar i høide med gulvet). Den første bestaar af den 1.30 m. høie støbejernsøile, der kan skrues paa fundamentet, og pendelmassen, der er et 10 kg. tungt blylod, som ligger inde i en nikkelcylinder. Denne bæres af det vandrette nikkelrør, der staar ud fra søilen og er oventil ved hjælp af to metaltraade fæstet til et justerapparat paa toppen af støbejernsøilen. Til overførelse af jordskorpens bevægelse tjener den omkring pendelmassen staaende hesteskoformige metalstang, der ved en sindrig mekanisme staar i forbindelse med pendelmassen. Bevægelsen overføres paa en let aluminiumviser, der er forsynet med en liden skrivestift, som hviler let paa registrertrommelen og paa denne aftegner jordskorpens bevægelser 15 gange forstørret. Trommelen, over hvis overflade der er spændt registreringspapir (sodet hvidt glanspapir), bevæges med jevn hastighed en gang rundt i timen og forskyves samtidig lidt, saa skrivestiften, naar der ingen seismisk uro er, tegner spiralformige kurver. Registreringsapparatet staar ved en elektrisk ledning i forbindelse med et ur. Hvert minut fremkaldes en elektrisk kontakt, og en let liden hammer slaar en liden tverstreg tvert over kurven. Naar der nu er notert paa rullen tiden for det første minutslag, vil man ved hjælp af minutstregerne let kunne finde ud, naar en jordrystelse er indtruffet. Papirrullen maa tages af efter et døgns forløb og bliver saa fikseret ved at trækkes gjennem en schellakopløsning. Trommelen beklædes saa med nyt papir, der sodes, og er færdig til ny registrering.

Aarets registreringer viser, at man har kunnet opfange rystelser fra de østligste dele af Sibirien, fra Italien og Balkanhalvøen. Desuden er der observeret endel mindre og lokale norske rystelser.

To afhandlinger over jordskjælvene i 1904 publicertes i første hefte af indeværende aars Aarbog, mens jordskjælvsmaterialet for iaar vil fremlægges til trykning i Aarbogen for 1906.

Hr. Kolderup mødte som Norges repræsentant ved den internationale jordskjælvskonferance i Berlin i august maaned. Ved departementets foranstaltning er Norge indtraadt som medlem af den internationale seismologiske association.

Publikationer.

Hertil er medgaaet kr. 10 076.81. Det bemerkes imidlertid, at i dette beløb indgaar kr. 800 til museets tegner for udførelse af arkeologise og naturhistoriske tegninger, et beløb, som herefter vil blive opført særskilt. Under publikationer har ogsaa delvis maattet bestrides ikke helt ubetydelige beløb til analyser (mineralogiske) ianledning de offentliggjorte arbeider. Ogsaa disse udgifter vil herefter opføres paa særskilt konto, som laboratorieudgifter vedkommende hr. Kolderups arbeider, hvor de rettelig hører hjemme.

Der er for dette aar udgivet af Museets Aarbog under direktørens redaktion tre hefter, hvoraf de to første udkom i 1905, det tredie i februar 1906. Hefterne indeholder nedennævnte afhandlinger og udgjør 630 pag. tekst samt 20 plancher foruden 84 figurer i teksten. Alle clichéer og plancher er udført ved hr. John Griegs reproduktionsanstalt i Bergen.

No. 1. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælvet den 23de oktober 1904 (med 1 figur i teksten og 2 kartplancher). (Resumé in deutscher Sprache).

„ 2. J. Rekstad: Iagttagelser fra terrasser og strandlinjer i det vestlige Norge, under en reise sommeren 1904, foretaget med stipendium fra Bergens Museum.

„ 3. James A. Grieg: Goniaster nidarosiensis, Storm og dens synonymer (med 5 figurer i teksten).

„ 4. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge i 1904 (Resumé in deutscher Sprache).

„ 5. Paul Bjerkan: Ascidien von dem norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900—1904 gesammelt. (Mit drei Tafeln).

„ 6. Hjalmar Broch: Nordsee-Hydroiden von dem norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1903—1904 gesammelt, nebst Bemerkungen über die Systematik der *Tecaphoren Hydroiden.* (Mit 8 Textfiguren und 2 Tafeln).

„ 7. Haakon Schetelig: Gravene paa Myklebostad paa Nordfjordeid. (Med 1 planche og 43 figurer i teksten. Summary of Contents in English).

No. 8. Dr. **Alexander Schepotieff**: Zur Organisation von Cephalodiscus.
„ 9. **Olaf Bidenkap**: Fortegnelse over de arktiske bryozoer.
„ 10. O. J. **Lie-Pettersen**: Beiträge zur Kenntnis der marinen Rädertier-Fauna Norwegens. (Mit 2 Doppeltafeln und 4 Figuren im Texte).
„ 11. **Hjalmar Broch**: Zur Medusenfauna von Norwegen.
„ 12. B. E. **Bendixen**: Mitteilungen aus der mittelalterlichen Sammlung des Museums in Bergen. (Mit 4 Tafeln).
„ 13. **Fredrik B. Wallem**: The Legendary Representations on the Frontal from Kaupanger. (With two illustrations).
„ 14. **Haakon Schetelig**: Fortegnelse over de til Bergens museum i 1905 indkomne sager ældre end reformationen (med 9 figurer i teksten). (With List of illustrations in English).

Omkostningerne ved Aarbogen er bestridt af Frieles, Berthe Marie Danielssens og Børs' legater.

For terminen 1905—06 var bevilget et statsbidrag af kr. 2000 til udgivelsen af Sars' verk „An account of the Crustacea of Norway“, hvoraf i aarets løb er udkommet bind V, hefte 7—10.

Af dr. Appelløfs „Meeresfauna von Bergen“ er 2det hefte under trykning, færdigt til udgivelse.

En del af omkostningerne ved Nordgaards og Jørgensens store arbeide (Hydrographical and Biological Investigations in Norwegian Fiords by O. Nordgaard. The Protist Plankton and the Diatoms in Bottom Samples, by E. Jørgensen. With 21 Plates and 10 Figures in the Text), som udkom i februar 1905, er kommet til udgift for dette aar.

Det fortjener at bemerkes, at de ved publikationerne muliggjorte bytteforbindelse er den væsentligste kilde til forøgelse af museets bibliothek. Af tidsskrifter og selskabsskrifter er i 1905 ialt indkommet 614 bind, deraf 111 ved kjøb, resten, 503, væsentlig ved bytte. I 1904 var de tilsvarende tal 163 og 535.

Af konsul Joachim Frieles legat var ifølge legatets fundats udsat en prisbelønning for et arbeide over Norges hav- og landfauna, at indlevere inden 31te september 1905. Ved fristens udløb var intet arbeide indkommet, og belønningen blev saaledes ikke uddelt.

I november 1905 er indbudt til konkurrance om en prisbelønning af Henrik Sundts legat for et arbeide over kemisk fysiologi forfattet af en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. Prisbelønningen vil komme til uddeling den 17de november 1907 og konkurrerende arbeider maa i manuskript være indsendt til bestyrelsen inden udgangen af september samme aar.

Foredrag og kurser.[1])

Til bevilgningen af endel af aarsstipendierne er som bekjendt knyttet den betingelse, at vedkommende skal overtage lærevirksomhed ved kurser, foranstaltede af museet, uden særskilt godtgjørelse. Saadan lærepligt var knyttet til hr. Grans stipendium og er knyttet til docent Kolderups, dr. Appelløfs og dr. Damas' stipendier.

Samtlige disse herrer har afholdt foredrag ved det i 1905 afholdte havforskningskursus, hr. Gran, der fra april fratraadte sin stilling som museets stipendiat, mod særskilt honorar. Udenfor havforskningskurset har dr. Appelløf og docent Kolderup afholdt kurser.

Et kursus i zoologi, særlig beregnet paa folkeskolens lærerpersonale, afholdtes af dr. Appelløf mellem 12te april og 22de juni. Herom meddeler hr. Appelløf følgende:

„Kurset afholdtes i de til havforskningskurserne leiede lokale og optog 3 à 4 timer i ugen. Undervisningen tilsigtede ved selvsyn at lære deltagerne at kjende hovedtrækkene i de forskjellige dyregruppers indre og ydre bygning; i den hensigt fik deltagerne selv udføre dissektioner af kanin, høne, padde, fisk og de vigtigere typer af hvirvelløse dyr. Ved siden heraf demonstreredes af konservator præparater. Til veiledning ved dissektionerne havde konservator forfattet kortere beskrivelser og ladet trykke afbildninger af vedkommende dyreforms ydre og indre bygning. Desuden holdtes nogle sammenfattende forelæsninger. Kurset afsluttedes med en ekskursion for at sætte deltagerne istand til at faa et indblik i havfaunaen.

Deltagernes antal var 16 (15 lærerinder, 1 lærer), det høieste antal, som det saavel af hensyn til plads som tid var muligt at optage."

Undervisning i mineralogi og petrografi har været ydet af hr. Kolderup i vaarsemestret fra slutningen af januar til midten af april hver onsdag i to sammenhængende timer, væsentlig beregnet paa at give lærere og lærerinder videregaaende kundskaber. I løbet af høstsemestret 1904 og vaarsemestret 1905 blev de almindeligste mineraler og bergarter gjennemgaaet væsentlig gjennem praktiske øvelser Tilslut blev der givet veiledning i mineral- og bergartbestemmelse, for hvilket øiemed særskilte tabeller blev udarbeidet. Af hensyn til den maade, hvorpaa undervisningen blev drevet, var det selvsagt, at antallet af deltagere maatte være begrænset. Dette blev først sat til 10; men da det viste sig muligt at skaffe materiale nok, blev der ialt 12 deltagere. De samme har i høstsemestret deltaget i et geologisk kursus, hvor man har faaet øvelse i at tegne geologiske profiler, plancher o. l. Dette kursus begyndte umiddelbart efter, at docent Kolderup havde afsluttet sine forelæsninger ved havforskningskurset i oktober, og vedvarede til lige under jul. Det fortsættes i vaarsemestret 1906. Da deltagerne i de hernævnte kurser ogsaa paahørte docent Kolderups forelæsninger over dynamisk geologi vaaren 1904, har der lige fra hr. Kolderups ansættelse som docent i januar 1904 været drevet sammenhængende undervisningsvirksomhed i mineralogi og geologi ved museet. Foruden i de regelmæssige kursustimer har der ogsaa været anledning til at arbeide ved den mineralogisk-geologiske afdeling til andre tider, og flere af kursets deltagere har i ikke saa liden udstrækning benyttet sig heraf, saa at der enkelte dage har været 4 à 5 arbeidende i forværelset til docent Kolderups kontor, hvor der er opstillet to skabe, der indeholder læresamlinger for mineralogi, petrografi og Norges geologi. I slutten af vaarsemestret foretoges et par ekskursioner med de studerende. Af deltagerne i kurserne i det forløbne aar er 3 lærerinder ved den høiere skole, 4 lærerinder ved folkeskolen, 4 lærere ved folkeskolen og 1 embedskontorist.

De særskilte udgifter ved dr. Appelløfs kursus og ved hr. Kolderups undervisning androg til kr. 321.51, som er bevilget af præmieobligationsfondet.

* * *

Sommerkurser beregnede paa folskeskolens lærerpersonale, væsentlig fra de bergenhusiske amter, blev som bekjendt afholdt ved museet fra 1894 og udover til 1902, da statsbidrag blev negtet. For 1905 ydedes igjen bevilgning til kurserne ved Bergens museum efterat der mellem dette og universitetslærernes sommerkursuskomite var truffet aftale om, at begge institutioner skulde holde kurserne vekselvis, og at kurser ogsaa skulde holdes i Trondhjem og Kristianssand foruden i Bergen og Kristiania. Der bevilgedes dog blot kr. 2 400 til udgifter ved kurset, intet til stipendier, (reise- og opholdsbidrag) for deltagerne. Under disse omstændigheder fandt bestyrelsen ikke at burde anvende bevilgningen, da deltagerantallet uden stipendier maatte befrygtes at blive uforholdsmæssig lidet i forhold til kursets faste udgifter, men androg om, at beløbet maatte blive overført til disposition i 1906, og at der for terminen 1906/07 maatte blive bevilget det nødvendige beløb til reise- og opholdsbidrag for deltagerne. Disse bidrag dreiede sig sjelden om større beløb end 20—40 kr. for hver deltager i det 3-ugers kursus, idet størrelsen afpassedes efter reiselængden.

Af budgetmæssige hensyn har departementet for næste termin fremdeles fundet intet at kunne opføre til stipendier, saa disse betydningsfulde kurser fremdeles staar i fare for at maatte indstilles. Dette er saa meget mere beklageligt, som kurserne, hvis deltagerantal i de 9 aar, de afholdtes, i gjennemsnit udgjorde 119, for det første gav en billig og nyttig undervisning for landsbygdens lærere og dernæst var et virksomt middel til at nyttiggjøre museets samlinger i oplysningens tjeneste ogsaa udenfor grænserne af Bergens by og til at gjøre folk udover bygderne interesseret for museets arbeide.

Havforskningskursus. Til det i 1904 afholdte havforskningskursus medgik noget nær 6 500 kr. Det samme beløb bevilgedes af præmieobligationsfondet til et lignende kursus i 1905, idet der dog ved dette paaregnedes en indtægt paa kr. 1 000 ved afgift fra deltagerne.

Kurset administreredes af hr. **Herman Friele**, dr. **Klaus Hanssen** og kursernes lærere. Museets direktør var ved siden af disse opnævnt som medlem af kursets bestyrelse, men har under sit fravær paa stortinget ingen befatning havt med sagen.

Om kurset er afgivet følgende beretning:

„Kursus blev afholdt fra 8de august til 14de oktober med undervisning efter følgende plan:

1. Dr. A. **Appelløf**: Systematisk gjennemgaaelse af vore farvandes fauna (fiske og evertebrater). Bundfaunaens biologi, dens afhængighed af de hydrografiske forhold. Ugentlige ekskursioner i fjordene og i skjærgaarden.

2. Dr. D. Damas: Systematisk gjennemgaaelse af Nordhavets og Nordsjøens copepoder og appendicularier, deres morfologi og biologi. Bestemmelse af fiskeunger.
3. Dr. H. H. Gran: Nordhavets og Nordsjøens planktonalger (diatomeer og peridineer), deres systematik, biologi og udbredelse.
4. B. Helland-Hansen: De oceanografiske undersøgelsesmetoder. Speciel gjennemgaaelse af Nordhavets, Nordsjøens og fjordenes hydrografiske forhold. Teoretisk hydrografi.
5. Dr. Johan Hjort: Biologisk oversigt over Nordhavets fiske. Fiskerierne i Nordsjøen og Nordhavet.
6. Docent C. F. Kolderup: Havets bundafleiringer. Norges glaciale og postglaciale afleiringer.

I kurset deltog følgende elever i undervisningen i alle fag: Stud. phil. Louis des Arts (Jena), assistent dr. Hans Kniep (Leipzig), assistent dr. E. Röhler (Jena), stud. rer. nat. Horn (Jena), hertug A. Gandolfi Hornyold (Freiburg Schw.), dr. Gustav Stiasny (Wien), statsdyrlæge S. Tillier (Bergen), stud. mag. K. Stephensen (Kjøbenhavn), stud. rer. zool. Jørgensen (München), assistent dr. Aug. Thienemann (Greifswald), stud. mag. Chr. D. Lunn (Jyderup, Danmark), cand. real. Hartmann (Kristiania); kun i den zoologiske undervisning deltog miss Helena Jones (Cardiff) og docent dr. Bender (Heidelberg); i den hydrografiske undervisning alene deltog docent dr. Carl Forch (Darmstadt og dr. phil. Elisabeth Stephansen (Bergen, professor A. von Krassnof (Charkow) studerede hydrografi og plankton.

Ialt var der saaledes 17 elever; en, som var anmeldt, kom ikke. Da der ikke kunde skaffes arbeidsplads til flere, maatte man meddele enkelte, som ønskede at komme, men meldte sig for sent, at de ikke kunde faa plads.

Udenfor den egentlige kursustid har stud. mag. Lunn arbeidet ved institutet med forskjellige spørgsmaal vedrørende fiskenes vekstforhold. Stud. geogr. Herbert Levin (Berlin), som deltog i forrige kursus, har i halvaaret april—oktober gjort videre hydrografiske studier her. — Docent Forch har under kursustiden udført et specielt arbeide over strømmene efter en række undersøgelser i Osterfjorden.“

Som det heraf vil sees, var der af deltagerne 3 norske: kand. real. Hartmann, dr. Elisabeth Stephansen (kun hydrografi) og statsdyrlæge Tillier. Den første deltog dog kun en kortere tid (fra 8de til 19de august) i kurset, og det var saaledes alene hr. dyrlæge Tillier af de norske deltagere, som helt ud havde anledning til at nyttiggjøre sig undervisningen i de 2½ maaned, kurset varede.[1])

Til kurset medgik i 1905 adskillig mindre end det foregaaende aar, ialt kr. 5 241.36, hvorfra gaar kr. 1 050 i kursusafgift af udenlandske deltagere, netto altsaa kr. 4 191.36[2]). Hertil bør dog formentlig lægges ialfald en væsentlig del af det aarsstipendium paa kr. 2 600, som blev bevilget dr. Damas „af hensyn til det øieblikkelige behov for lærerhjælp ved indeværende aars kursus“.

— —

I 1906 vil intet havforskningskursus blive holdt. Man finder det rigtigst i denne forbindelse at redegjøre for sammenhængen hermed.

De i 1899 vedtagne „bestemmelser for præmieobligationsfondet“[3]) fastsætter i sin § 2, hvilke beløb af præmieobligationsfondets renter, der hvert aar fra 1899 til og med 1905 skal tillægges kapitalen. Fra 1900—1905 var disse beløb fastsatte til fikse aarlige summer, synkende fra kr. 15 000 til kr. 10 000.

For 1904 og 1905 blev dog de saaledes fikserede summer fravegne, idet bestyrelsen under 20de oktober 1904, med benyttelse af den i de nævnte „bestemmelser“s § 5 givne adgang til at foretage forandringer i bestemmelserne, naar to tredjedele af bestyrelsens medlemmer deri er enige, besluttede, at der for 1904 istedetfor 11 000 kr. skulde afsættes kr. 4 500, for 1905 istedetfor kr. 10 000 kr. 3 500. Af de saaledes ledigblevne beløb af renterne bevilgedes det nødvendige til havforskningskurset i 1904 og senere i 1905. Kurset i 1904 var allerede afholdt, da denne bevilgning gaves, idet udgifterne ved samme var privat garanterede af tre af bestyrelsens medlemmer for det tilfælde, at bevilgning ikke blev givet.

---

[1]) Heller ikke alle udenlandske deltagere havde anledning til at deltage i det hele kursus.

[2]) Imidlertid oplyses det efter afslutningen af museets regnskab, at der yderligere skyldes ca. 1 000 kr. paa ubetalte regninger, som først kommer til udgift i 1905. Den samlede udgift til kurset 1905 blir saaledes ca. 6 200 kr., hvorfra gaar afgift, regnskabsført 1 050 kr., efter senere opgave 1 100 kr. Kursets netto udgift er altsaa ca. 5 100 kr.

[3]) Indtaget paa pag. 61 o. fl. i tillægget til Museets festskrift: „Bergens Museum 1825—1900.“

Ved beslutningen af 20de oktober 1904 blev der kun givet bevilgning til havforskningskursus for 1904 og ingen almindelig beslutning blev fattet, hvorefter museet „overtog“ disse kurser som fast institution.

Der blev heller ikke gjort nogen forandring i 2det led i „bestemmelserne“s § 2, der lyder saaledes: „Derefter (d. v. s. fra 1906 af) fattes ny bestemmelse om, hvilket beløb der aarlig skal afsættes.“

Idet budget for præmieobligationsfondet for 1906 skulde udtages, var derfor det første, bestyrelsen havde at gjøre, at foretage den nødvendige supplering af nævnte § 2 i „bestemmelserne“, som efter udgangen af 1905 manglede enhver regel for kapitalforøgelse, skjønt en saadan forøgelse til en samlet sum af 1 million kr. var udtrykkelig forudsat i § 4.

Denne sag tilligemed budget for præmieobligationsfondet forelaa til behandling i møde den 21de decbr. 1905. Angaaende disse sager indeholder protokollen følgende:

I. „Direktøren optog det i skrivelse af 2den decbr. indeholdte forslag til ny § 2 i fundatsen for præmiaobligationsfondet, hvorefter denne § skulde lyde som følger:

„Af de indvundne renter skal alt, hvad der ikke medgaar til de i § 3 nævnte formaal, men hvert aar i det mindste $^1/_5$ af det indkomne rentebeløb tillægges et særfond, der benævnes „præmieobligationsfondets afsatte kapital“, og som desuden forøges med sine egne renter.

Af det resterende rentebeløb udbetales aarlig museet kr. 1 000 som godtgjørelse for fondets administration og udførelse af kassererforretningerne ved samme.“

Hr. Klaus Hanssen foreslog, at fundatsens § 2 gaves føldende form:

„Af de indvundne renter skal alt, hvad der ikke medgaar til de i § 3 nævnte formaal tillægges den oprindelige kapital.“

Desuden foresloges tilføiet i fundatsens § 5 en bestemmelse om, at intet nyt formaal maatte optages paa præmieobligationsfondets budget uden at $^2/_3$ af bestyrelsen deri var enig.

Hr. G. Sundt foreslog, at §-en gaves den af direktøren foreslaaede form med følgende tilføielse: „Denne bestemmelse gjælder for 5 aar, hvorefter der fattes ny beslutning om, hvilket beløb, der aarlig skal afsættes.“

Hr. Sundts forslag forkastedes mod 2 stemmer, hvorefter direktørens bifaldtes med 6 mod 3 stemmer.“

II. Direktøren foreslog følgende budget for præmieobligationsfondet for 1906:

Indtægt.

Renter à 5 %		kr. 25 000.00
At afsætte til særfondet	kr. 5 000.00	
Administration	" 1 000.00	" 6 000.00
disponibelt		kr. 19 000.00

Udgift.

1.	**Kolderup**	kr. 2 400.00
2.	**Jørgensen**	" 1 200.00
3.	**Appelløf**	" 1 000.00
4.	**Høye**	" 1 800.00
5.	Fjordundersøgelser	" 1 000.00
6.	Archeologiske do	" 1 000.00
7.	Drift af seismograf	" 300.00
8.	Laboratorieudgifter (**Høye**)	" 500.00
9.	Kurser	" 400.00
10.	Publikationer	" 4 000.00
11.	Til bestyrelsens disposition	" 5 400.00
		kr. 19 000.00

Det besluttedes, at voteringerne over disse budgetposter skulde være foreløbige. Posterne 1, 2, 3, 5, 6 og 7 samt 9 vedtoges enstemmig.

Hr. **Klaus Hanssen** foreslog, at posterne 4 og 6 skulde helt udgaa. Dette forkastedes mod 3 stemmer. Hr. **Grieg** foreslog under post 4 kr. 1 500, hvortil direktøren gik over, idet han subsidiært foreslog 1 200. **Friele** foreslog den nuværende sum kr. 1 000.

Hr. **Griegs** forslag vedtoges mod 2 stemmer. Ved post 10, publikationer, foreslog **Friele** summen sat til 2 100 kr. Direktørens forslag, kr. 4 000, bifaldtes mod 1 stemme.

Efter de faldne voteringer, blev summen under post II at opføre med kr. 5 700. Beslutning om beløbets anvendelse udsattes til senere møde.

Ved den derpaa foretagne endelige votering bifaldtes samtlige foreløbig vedtagne poster enstemmigt."

Ingen andre forslag fremsattes i mødet, idet forudsætningen var, at der fra havforskningskursets bestyrelse eventuelt til senere møde skulde komme forslag om bevilgning til kurserne i 1906 af dispositionsbeløbet, kr. 5 700.

De to medlemmer af havforskningskursets bestyrelse, hr. **Herman Friele** og hr. **Klaus Hanssen** tilstillede derefter museets bestyrelse følgende skrivelse af 29de decbr.:

„Man oversender havforskningskursernes læreres erklæring i anledning af inddragning af dr. **Damas'** post som stipendiat under præmieobligationsfondet.

I henhold til denne erklæring har undertegnede af museet valgte medlemmer af kursernes bestyrelse kun at meddele, at efter den af musebestyrelsen fattede beslutning, vil kurserne ikke kunne fortsættes.

Vort mandat som medlemmer af bestyrelsen af havforskningskurserne betragter vi som tilendebragt.

Regnskabet for 1905 skal i sin tid blive tilstillet museet, men vi maa gjøre opmerksom paa, at dr. **Damas'** lønningsvilkaar, ligesom ogsaa husleien løber til 1ste april 1906. Inventarliste skal medfølge.

Musebestyrelsens formelle beslutning i anledning af kursernes fortsættelse bedes tilstillet undertegnede **Friele**, der skal oversende den til kursernes lærere."

Den paaberaabte erklæring fra kursernes lærere, adresseret til hr. **Friele**, er saalydende:

„I anledning af Deres ærede skrivelse af 23de ds. i hvilken De meddeler os, at Bergens museums bestyrelse ved behandlingen af budgettet for havforskningskurserne for 1906 intet har opført til den af dr. **Damas** indehavte lærerstilling, skal vi udtale følgende:

Som De vil erindre, har kursernes bestyrelse ved behandlingen af budgettet for kommende termin enstemmigt udtalt, at man ansaa det umuligt at fortsætte havforskningskurserne paa en saglig forsvarlig maade uden den nævnte lærerstilling. Vi henviser særlig til Deres skrivelse til museets direktion af 6te mars d. a. og til skrivelse af 24de august iaar fra kursernes bestyrelse. Efter disse bestemte udtalelser kan vi derfor i musebestyrelsens beslutning alene se en realitetsafgjørelse for, at kurserne skal ophøre.

Vi beder Dem venligst at underrette os, saasnart museets formelle beslutning herom foreligger."

Disse skrivelser fremlagdes i bestyrelsesmøde den 19de januar. Nogen „formel beslutning" ianledning kurserne fandt bestyrelsen ikke adgang til at fatte. Man gjorde dog i en svarskrivelse, sendt hr. **Friele** som formand i kursernes bestyrelse, bl. a. „opmerksom paa, at der i sidste møde blev stillet til musébestyrelsens disposition kr. 5 700, som eventuelt havde kunnet anvendes til fortsættelse af havforskningskurserne. Skrivelsen af 29de decbr. maa man opfatte saaledes, at kursernes bestyrelse tiltrods herfor finder, at kurserne maa opgives, hvorfor den nævnte skrivelse ikke giver anledning til yderligere beslutning fra musebestyrelsens side." Denne udtalelse vedtoges mod 1 stemme.

* * *

Foruden „Foredrag for hvermand", der som sedvanlig har været holdt i museets lokale, og som er nærmere omtalt nedenfor, har Landmandskurset for Bergensamterne ogsaa i 1905 havt lokale paa museet mod godtgjørelse alene for de direkte udgifter.

* * *

VII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Bestyrelsen har bestaaet af dr. Brunchorst, formand, kjøbmand Herm. Friele B. S. og overlæge G. A. Hansen. Efter hr. Frieles udtræden fra begyndelsen af 1906 er i hans sted indvalgt hr. cand. real. O. Nordgaard.

Regnskabet viste et underskud fra 1904 af ca. kr. 1 070, hvilket i aarets løb er bragt ned til ca. kr. 800.

Akvariet og sælparken har som ifjor været bestyret af dr. Brunchorst, Herm. Friele B. S. og Gerh. Sundt. Efter hr. Frieles udtræden er indvalgt hr. cand. real. O. Nordgaard. Indtægten af entré har udgjort kr. 1 231.20 mod kr. 1 162.10 i 1904. Driftsudgifterne har været kr. 1 378.66, mod kr. 1 649.33 i 1904. Ved hjælp af et bidrag paa kr. 500 fra „Det nyttige selskab“ er underskuddet bragt ned fra kr. 4 142.57 til kr. 3 952.27. Kr. 175.84 er medgaaet til betaling af renter af gjæld.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedrag) har som tidligere været ledede af en bestyrelse, der har bestaaet af dr. Brunchorst (formand), rektor Brekke og konsul Falch, valgte af museets bestyrelse, optikus Martin O. Nielsen, valgt af Arbeiderforeningen, og typograf Ludvig Sandahl, valgt af Haandverkssvendenes forening. I hr. Brunchorsts sted har under hans fravær hr. Brekke fungeret som formand. Bidragene af kommunen, samlaget og staten har været de samme som tidligere, tilsammen kr. 3 600, entréindtægten kr. 337.95, mod kr. 443.80 i forrige kalenderaar. Udgifterne andrager til kr. 3 511.62 mod kr. 4 095.70 for 1904, for en væsentlig del foranlediget ved, at der er afholdt endel færre foredrag, 90 i 1905 mod 98 i 1904. Besøget har været betydelig mindre end det foregaaende aar, i gjennemsnit henholdsvis 125 og 179.

Af Sars: An account of the Crustacea of Norway er udgivet bd. V, hefte 7—10, ialt 6½ ark med 52 plancher. Staten har for 1905 hertil bidraget kr. 2 000. Udgifterne har udgjort kr. 1 158.45, hvortil kommer et underskud fra 1904, der er dækket med kr. 362.

„Naturen“ har været udgivet under uforandret redaktion og har modtaget det sedvanlige bidrag af staten, kr. 1 000.

BESTYRELSEN

henviser til forudgaaende beretning fra direktøren og aflægger sin erkjendtlige tak til dem, som ved gaver eller paa anden maade har fremmet museets virksomhed. Angaaende foreningens anliggender skal man anføre følgende:

Antallet af bidragsydende medlemmer udgjorde, da forrige beretning afgaves, 244. Af disse er 17 udgaaet, mens 25 nye er tilkomne. Det samlede antal bidragsydende medlemmer udgjør saaledes 252.

Bestyrelsen har iaar at beklage tabet af muséforeningens æresmedlem hr. konsul CHRISTIAN BØRS, som døde den 17de mai 1905. I en lang aarrække har konsul BØRS med varm interesse omfattet mange institutioner og foretagender i Bergen, og særlig har Bergens Museum kunnet glæde sig ved kraftig støtte fra hans side. I den naturhistoriske samling findes en mængde ting, som BØRS i aarenes løb har indkjøbt og skjænket samlingen, og ogsaa i den historisk-antikvariske afdeling er der talrige minder om hans interesse for museet og hans vaagne sans for dets fremme. Vi skal kun minde om den pragtfulde samling af amerikanske sommerfugle, som iaar er blevet monteret i samlingen, og om den store gave af franske medaljer paa over 100 stykker fra LOUIS XIII's tid og lige ned til de mest moderne arbeider i et overordentlig skjønsomt udvalg, der tager hensyn saavel til den historiske som den kunstneriske side af sagen. Hans betydningsfuldeste bidrag til museets fremgang er det legat paa 50 000 kr. som han oprettede ved gavebrev af 12te oktober 1892, og hvis kapital i januar 1898 blev museet udbetalt.

Den 10de december døde muséforeningens mangeaarige medlem, hr. JACOB BENTZON, og kort efter modtog bestyrelsen meddelelse om, at hr. BENTZON før sin død havde bestemt at 8 000 kr. af hans formue skulde tilstilles museet og disponeres efter bestyrelsens bestemmelse. Beslutning med hensyn til anvendelsen af denne gave vil blive fattet i indeværende aar.

I aarets løb har bestyrelsen lidt et smerteligt tab ved hr. Høyers død. Konrektor Høyer indvalgtes i bestyrelsen i 1895 og var altid varmt interesseret for museets gjerning. Hans humane sindelag og retlinjede karakter gjorde samarbeidet med ham til en udelt behagelighed og gjør savnet af ham meget føleligt for hans kolleger i bestyrelsen.

Konrektor A. Høyer

Ved generalforsamlingen i 1905 udtraadte efter tur d'hrr. W. Konow og Herm. Friele, af hvilke den første havde frabedt sig gjenvalg. Bestyrelsen havde yderligere besluttet at besætte en ny plads i bestyrelsen, saaledes at der i det hele blev at foretage valg paa tre medlemmer. Valgt blev d'hrr. direktør Johan Bøgh, kjøbmand Herm. Friele B. S. og direktør A. Hoel. Den sidste var af departementet opnævnt som suppleant for et af de departementsvalgte medlemmer, hr. rektor Brekke; i hans sted opnævntes af departementet hr. N. J. Føyn, bestyrer af den meteorologiske station i Bergen.

Ved generalforsamlingen i 1906 fratræder de departementsvalgte medlemmer, d'hrr. statsminister MICHELSEN og rektor BREKKE. Den sidste har meddelt bestyrelsen, at han ønsker at fratræde.

Af de foreningsvalgte medlemmer har hr. HERM. FRIELE B. S., hr. KLAUS HANSSEN og hr. JOHAN LOTHE meddelt, at de fra nytaar fratræder sine stillinger i bestyrelsen. Bestyrelsen har fundet det ønskeligt, at der i deres og hr. HØYERS sted allerede ved forestaaende generalforsamling vælges to nye medlemmer og tillader sig som skikkede til at komme paa valg at nævne d'hrr. konsul JOACHIM GRIEG, kjøbmand RASMUS MEYER, amtmand HROAR OLSEN og overlæge LIE.

Bergens museum den 19de februar 1906.

G. A. Hansen. B. E. Bendizen. Joachim Grieg.
Gerhard Sundt. Johan Bøgh. Andor Hoel. N. J. Føyn.

Brunchorst.

GAVER TIL BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb modtaget fra følgende institutioner og private:

Abel, fru Magdalene, Bergen.
Ameghino Florentino, professor, Buenos Aires.
Appelløf, A., dr., Bergen.
Arbo, C. O. E., major, Kristiania.
Bendixen, B. E., skolebestyrer, Bergen.
Bergh, Rud., prof., Kjøbenhavn.
Bing, Just, dr., Bergen.
Brunchorst, J., dr., Bergen.
Brøgger, W. C., prof., Kristiania.
Centralbureau, Det statistiske, Kristiania.
Daae, Hans og Anders, Kristiania.
Formandskabet, Bergen.
Friele, Herm., B. S., Bergen.
Geelmuyden, H., observator, Kristiania.
Gran, H. H., prof., Kristiania.
Haeckel, Ernst, prof., Jena.
Herdmann, W. A., prof., Liverpool.
Hjort, Johan, dr., Bergen.
Hunt, Arthur R., Torquay.
Institut, Meteorologiske, Kristiania.
Janet, Charles, dr., Liège.
Kildeskriftkommissionen, Den norske historiske, Kristiania.
Kirkedepartementet, Kristiania.
Kommissionen for havundersøgelser, Kjøbenhavn.

Kommissionen for ledelsen af de geologiske og geografiske undersøgelser i Grønland.

Lorange, fru, Emma, Bergen.

Løffler, E., prof. dr., Kjøbenhavn.

Monaco, Prince Albert I, Monaco.

Museum, Plymouth municipal- and art gallery, Plymouth.

Nordgaard, O., bestyrer, Bergen.

Normann, A. M., Rev., Herts, England.

Olafsen, O., sogneprest, Ullensvang.

Opmaaling, Norges geografiske, Kristiania.

Petersen, Siegvart, amanuensis, Kristiania.

Reusch, Hans, dr., Kristiania.

Scharffenberg, Joh., dr., Kristiania.

Schetelig, H., konservator, Bergen.

Schetelig, J., Kristiania.

Solorzano, Manuel Martinez, Morelia.

Stoltz, Gerh., adjunkt, Bergen.

Stoltz, Henriette, Bergen.

Studentersamfundet, Kristiania.

Sund, Oscar, Kristiania.

Sundt, Gerh., Bergen.

Thor, Sig., konservatór, Kristiania.

Verein, Historischer, für Steiermark, Graz.

Wallem, Fredrik B., Trondhjem.

Walnums arvinger, Bergen.

Weber, Max, prof., Eerbeck.

Den naturhistoriske afdeling.

A. Hvirveldyr.

Jakobsen, Johan, Stuert: skalle af en kineser.

Hjørnevik, Sverre, kjøbmand: et kuld unger af kanin *(Lepus cuniculus)*.

Bjerkan, Paul, konservator, Tromsø: *mus wagneri* og firben fra Vest Turkestan.

Kriken, Ole Larsen, Jostedal: jagtfalk *(Falco gyrfalco)*.

Iversen, Wilh., fabrikeier, Valestrandsfossen: forskjellige burfugle.

Landmark, sogneprest, Bjarkø: sneugle *(Nyctea scandiaca)*.

Olsen, Olaf G., skomager: grønbenet vandhøne *(Gallinula chloropos)*.

Ameln, Ludvig, mølleeier: hubro *(Bubo bubo)*, spurvehøk *(Accipiter nisus)*, hvidstribet toplom *(Podicipes cristatus)*.

Bjørkli, præparant: sneugle *(Nyctea scandiaca)*.

Dahl, W., præparant: hubro *(Bubo bubo)*.

Hovland, Anfin O., Ullensvang: hubro *(Bubo bubo)*.

Florentz, O. Rye, kaptein i artilleriet, Gravdal: heire *(Ardea cinerea)*.

Selland, Nils K., Granvin: musvaage *(Buteo buteo)*.

Lund, Otto, statsadvokat, Molde: hvidfarvet varietet af rødvinge *(Turdus iliacus)*.

Bruvold, Arne, bestyrer, Nordfjordeid: sidensvans *(Ampelis garrulus)*.

Selland, S. K., lærer, Granvin: vandrikse *(Rallus aquaticus)*.

Lie-Pettersen: unger af sortkravet toplom *(Podicipes auritus)*.

Pedersen, H., Mosterhavn: Fjæsing *(Trachinus draco)*.

Aksnæs, Simon S., skipper, Florø: pigmakrel *(Caranx trachurus)*.

B. Hvirvelløse dyr.

Jordal, Dyrlæge, Bergen: *Ascaris* fra svin.

Stoltz, Selma, frk., Bergen: en clypeastrid fra Long Island, U. S.

Eide, O. A., Ostereide: en blæksprut *(Eledone cirrosa)* fra Osterfjorden.

Svendsen, Enoch, Kjelsund pr. Gurskø: en havsnegl *(Dendronotus arborescens)*.

C. Mineraler, bergarter og fossiler.

Rekstad, geolog, Kristiania: en samling glaciale og postglaciale skjæl fra Sogn, Nordfjord og Søndmøre samt en større samling geologiske fotografier.

Aarstad, landbrugsskolelærer, Stend: skjæl fra Nærstrand i Ryfylke. samt fra Fane.

Ottesen, kontorist, Bergen: skjæl fra Karmø, Solheimsviken og Fjøsanger. 7 geologiske fotografier fra Bergensfeltet.

Slettemark, lærer, Bergen: en samling konglomeratblokke fra Hyen (Nordfjord), en sten med bølgeslagsmerker fra Kraakenæs (Nordfjord), samt en samling smukke kalkspatkrystaller fra Møhlenpris (Bergen).

Tollefsen, grubeopsynsmand, Bergen: kobberkis fra Riple.

Simonnæs, kaptein, Bergen: skjæl fra Florvaag.

Roti, lærer, Kabelvaag: 1 kasse skjælsand fra Kabelvaag.

Nedrehauge, Joh., gaardbruger, Karmø: 1 fossilt hvalben.

Øvrebø, herredskasserer, Karmø: 1 kasse skjælsand.

Lie-Pettersen, lærer, Bergen: 2 kasser skjælsand fra Vega.

D. Planter.

Slettemark, lærer, Bergen: 2 frilandsplanter.

Havaas, Joh., Granvin: diverse planter til haven.

Selland, S. K., Granvin: forskjellige planter til haven.

Stoltz, E., Frue, Bergen: 1 plante *(Centauria macrocefalus).*

Berg0, lærer, Bergen: 8 levende planter.

Riis, Pastor, Skjold pr. Haugesund: 10 forskjellige planter, væsentlig til plantehuset.

Universitetets botaniske museum: en betydelig samling lichener og karplanter af Normanns herbarium.

Jørgensen, overlærer: en samling moser og bind af exsiccatværker.

Den historisk-antikvariske afdelning.

A. Oldsamlingen.

Willet, Mr. Henry, F. G. S. Brighton, England: 8 palæolitiske flintredskaber fra Leytonstone, Essex, og 9 neolitiske flintredskaber fra omegnen af Newhavn, Sussex, England.

Øvrebø, Fridtjof, herredskasserer, Torvestad: et ældre jernalders gravfund fra Storesund, Torvestad sogn paa Karmøen.

Willet, Mr. Edgar, London: 7 palæolitiske flintredskaber fra Savernake, England.

Torkildsen, R., læge, Nesttun: en spydspids fra vikingetiden fundet løst i jorden paa Nesttun.

Ytre-Arne, Olav J.: en stenøks og flintflekker fra et bosted paa Ytre Arne samt gravfundne jernsager fra vikingetiden fra samme gaard.

Visted, Kristofer, konservator: haandsnellehjul af marmor fundet i en have paa Hop ved Bergen.

Utne, J. Brandt, Jondal: mosaikperle fra jernalderen fundet i jorden paa Jondalsøren, Hardanger.

Rosenkrone, Weiss, dr., Rosendal: broncecelt fra broncealderen.

Simonnæs, Joh. O., kaptein, Florvaag: ældre jernalders gravfund fra Myklebust, Søvde sogn, Søndmør.

Li, Ola, gaardbruger, Voss: glasperle fra jernalderen fundet i en grav paa Li, Voss.

Bing, overretssagfører, Bergen: benring fra middelalderen, fundet under Finnegaarden paa Tyskebryggen.

Ljones, Nils P., gaardbruger, Hardanger: jordfundne sager fra vikingetiden.

Øvrebø, Fridtjof, Torvestad: aareblad fra vikingetiden fundet i Storhaugen paa Gunnarshaug, Karmøen; en hakke med skafthul fra stenalderen og et bearbeidet stykke skifer antagelig fra vikingetiden.

Grude, J. K., skogplanter, Klep: ældre jernalders gravfund fra Noreim, Torvestad pgd. ved Haugesund.

Skipervik, Kristian Nilsen, gaardbruger, Bømmel: stenøks fundet paa Skipervik.

Nes, Lars Eriksen, gaardbruger, Kvinnhered: guldfingerring fra ældre jernalder.

Dethloff, H. G., læge, Bergen: cranium fundet ved Ytre Arne.

Helle, Nils, gaardbruger, Bruvik: spyd og øks fra vikingetiden.

Vestreim, Sjur, gaardbruger, Bømmel: stenøks, stenfliser, slagsten etc. fra et bosted paa Vika, Bømmel.

Kaland, Moritz, maler, Bergen: flintdolk fundet paa Fristad, Jæderen.

Vold, Anders R., gaardbruger, Bømmel: stenøks fundet paa Vold.

Klausen, O., jernbanekasserer, Minde: et ældre jernalders gravfund fra Stenset, Frøien, Bremanger.

Kvamme, Z., lærer, Selje: pilespids af skifer, fundet paa Hove, Selje.

Børretzen, lærer, Sandeid: en ravperle og to middelalderske mynter fundet i Sandeid gamle kirketomt.

Møvik, I. S. Johannesen, Sund: helle med indborede fordybninger.

Hammer kommunestyre: antemensale fra Hammer kirke.

Auestad, Johannes, gaardbruger, Etne: jernkjede fundet i en gravhaug.

B. Myntsamlingen.

Stoltz, Henriette, frk., Bergen: 9 udenlandske kobbermynter.

Gundersen, Kristian, Mosby, Kristianssand: en sølvmynt af keiser Tiberius, præget for Ægypten; en østerrigsk sølvmynt og 9 kobbermynter.

Rebard, dr. med., Paris: plaquette af bronce, præget som legitimationstegn for medlemmer af conseil des cinq-cent, l'an VII; plaquette af bronce, præget som legitimationstegn for medlemmer af conceil des anciens l'an V.

Albrechtsen, Nils, Øvre Blegevei, Bergen: tre gamle kinesiske sølvmynter, som nu er ude af kurs, men af folket bruges som offermynter.

Wingaard, Mimi, frk., Bergen: 25 aars erindringsmedalje over den fransk-tyske krig 1870—71.

Tannes, E. K., Dræggen, Bergen: en rigsdaler-seddel, Kjøbenhavn 1787.

Martinussen, maler, Bergen: to østerrigske kobbermynter.

Lindholm, K. B., sekretær, Kristiania: 1/2 dollar, guld, U. S. A. 1871.

Albrechtsen, Nils, Øvre Blegevei, Bergen: en kinesisk daler fra provinsen Kwan-Tung.

Stoltz, Henriette, frk., Bergen: en centes. kongeriget Italien 1809; en centes. kgr. Lombardo-Veneto 1822; 2 lepta, Grækenland 1869; 1 Kr. Østerrig 1860.

Antonisen, P., mægler, Bergen: en sølvmynt fra Panama 1904.

Negaard, Gudrun, fru, Bergen: 1/2 franc, Louis Phillipe 1832; jeton Bergensudstillingen 1898; jeton Nansens hjemkomst 1896.

Dahl, Lina, enkefru, Bergen: tysk daabsmedalje af sølv; daler Braunschweig 1600; kreuzer Frankfurt uden aar.

Abel, Magdalena, fru, Bergen: daler Polen, Wladislaus IV, 1644.

Bøgh, Johan, direktør, Bergen: en del ældre norske og udenlandske mynter.

Brunchorst, J., dr., Bergen: 25 centimes Frankrig 1905, prøvepræg i nikkel, hvoraf kun faa var sat i omløb.

C. Vaabensamlingen.

Meyer, Fredrik, Aastveit: en liden kanonkugle fundet under en bergknaus ved Aastveit mølle, Eidsvaag.

Bergens havnevæsen: tre gamle kanoner opfisket ved mudringsarbeider i Vaagen.

Larsen, Rolf, Tullinsgd. 1, Bergen: Partisan af eiendommelig form fra 1700-aarene.

D. Den norske kulturhistoriske samling.

STOLTZ, G., adjunkt, Bergen: seks fotografier af gamle vestlandske bondedragter; et eiendommeligt gammelt kortspil.

AMELN, FREDRIK, Bergen: messehagel af rødt fløiel med kanter og kors af guldbaand fra Vilnæs kirke, Søndfjord.

ANDERSEN, TOROLF, Hans Tanks gd. 8, Bergen: træfigur, 36 cm. høi, fremstillende en dame i 18de aarh.s dragt, fundet i fjæren paa Nygaard.

MEYER, LYDER, Aastveit: damestraahat fra ca. 1800, opbevaret paa Aastveit.

STOLTZ, GERHARD, kjøbmand, Bergen: ovnsplade af en gammel bilægger.

SJO, SJUR SJURSEN, gaardbruger, Halsnø: smørstette af træ.

GRANN, C., kasserer, Bergen: staalstik i ramme af biskop Johan Nordahl Brun.

GULLI, GUSTAV, gaardbruger, Vestre Aker: borgerbrev for Christian Brunchorst som kjøbmand og brændevinsbrænder i Bergen, 1798.

ABEL, MAGDALENA, fru, Bergen: tre gamle pergamentbreve vedkommende bergenske forholde i det 17de og 18de aarh. Et slebet vinglas med initialerne M. M. C., der har tilhørt Magdalene Margrete Christie, søster af præsident stiftamtmand Christie.

NJÆRHEIM, adjunkt, Bergen: rosemalet skrin fra Børøen, Fister, Ryfylke.

WAHL, kaptein, Bergen: kammerherreuniform fra midten af 19de aarh. helt fuldstændig med saavel dagligt antræk, som stor og liden galla.

FAYE, KRISTEN, overretssagfører, Bergen: tre gamle pergamentbreve vedkommende I. Beyers eiendom ved korskirken, af 1581, 1602 og 1625.

KVAMME, Z., lærer, Selje: konehue fra Selje, Nordfjord.

EIDE, FRIDTHJOF, konsul, Haugesund: lommeuhr af sølv fra 17de aarh. med vakker skive, rigt udstyret med barokke ornamenter, merket ROYMIEV. LONDON.

FRIELE, B. S., HERM., kjøbmand, Bergen: liden lerkugle fundet ved mudring i Vaagen.

VILLURE, JOHN JOHANNESSEN, ULLENSVANG: 10 gamle breve og dokumenter.

E. Den etnografiske samling.

Kanitz, fru, Vestre Torvgade 12, Bergen: Stenøks fra Peru.

Haaland, A., styrmand, ved hr. P. A. Flak, Singapore: to krus af guttapercha, to kinesiske vegter, 9 opiumspibehoveder af glasseret ler.

Stoltz, ingeniør, Bergen: trykt persisk hefte med træsnit paa omslaget, en armenisk avis fra 1882, et armenisk hefte, 1878.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Adelaide.	The Royal Society of South Australia: *Transactions, Proceedings & Report.* Vol. XXVIII.
Albany.	New York State Museum of Nat.hist.: *State Library. Do. Bibliography* 36—38. *Do. Library School* 16—18, 1903—04. *State Library Report* 86, 1903. *Public Libraires* 13.
Amsterdam.	Het Koninglijk Zoologisch Genootshap Natura Artis magistra: *Bijdragen tot de Dierkunde* 10—16.
Baltimore.	Johns Hopkins University: *Bulletin.* Vol. XIV. 153. XV. 165. XVI.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XVI. XVII. XVIII. h. 1.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report and Proceedings.* 1903—1904.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1904. 11—12. 1905. 1—10. *Aarsberetning.* 1904.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1904.
—	*Medicinsk Revue.* 1905.
Berkeley, Cal.	The University Press. University of California: *Publications.* Zoology. Vol. I, pp. 157—268. II, no. 1—3. Botany. Vol. I, no. 2.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1904. 41—55. 1905. 1—38. *Abhandlungen.* 1904.

Berlin.	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 36. 6. 37. 1—5. *Nachrichten über deutsche Alterthumsfunde.* Jahrg. XV. 6.
Berlin.	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift.* 1904. 10. 1905. 1—9.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel und Erde.* XVII. 3—12. XVIII. 1—3.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1904.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift: *Naturwissch. Wochenschrift.* Neue Folge. Bd. III. 64—65. IV.
—	Herrn R. Friedländer & Sohn Buchhandlung: *Entomologische Litteraturblätter.* Jahrg. 4. 1904. 12. 5. 1905.
—	Der botan. Verein. der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 46.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 52. 12. 53.
Bern.	Die Schweizer. naturforschenden Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 87.
—	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1904.
Bonn.	Naturhist. Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 61. 62. 1.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1904. 1905. 1.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings.* New. Ser. 40. 3—24. 41. 1. 2.
—	Boston Society of Natural History: *Proceedings.* XXXI. XXXII. 1. 2. *Memoirs.* Vol. V. 10. 11. VI. 1.
Bremen.	Die geografische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXVII. 3. 4. XXVIII.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* Bd. XVIII. 1.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht.* 82. 1904.

Brooklyn, New-York. Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: *Cold Spring Harbor Monographs.* III. IV. V. *The Museum News.* April. May.

Brünn. Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* Bd. 42. 1903.

— *Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XXII.

— Herman Schindler: *Beitrag zur Kenntniss der Niederschlagsverhältnisse Mährens und Schlesiens.* 1904. Tver 4to.

Bruxelles. Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 7. *Bulletins.* 1904. 9—12. 1905. 1—8.

— Bibliothèque de l'Etat Indépendant du Congo: E. de Wildeman: *Notices sur des plantes utiles ou interessantes de la flore du Congo.* Pt. III. 1905. Bruxelles. 8vo.

— La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XVIII. 4. XIX. 1. 2.

Budapest. Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1904.

— Kgl. Ungar. Naturwissch. Gesellschaft. Mathem. und Naturwiss. *Berichte* aus Ungarn. Band 20.

— O. Hermann: *Recensio critica automatica of the doctrine of bird migration.* 1905. 4to.

Buenos Aires. Museo Nacional: *Anales.* Ser. 3. T. II. pp. 81—192. T. IV. V. pp. 1—64.

Cambridge (Engl.). The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XIII. 1—3.

Cambridge (U. S. A.). Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin.* XLII. Geol. Ser. VI. 6. XLV. 4. XLVI. 3—9. XLVII. XLVIII. 1. *Memoirs.* XXXI. XXXII.

Cape Town. The South African Museum: *Annals.* Vol. III. 6—9. *Report.* 1904.

Cincinnati, Ohio. The Lloyd Library: *Bulletin.* VII. Reproduct. Ser. 4.

— Cincinnati Museum Association: *Annual Report.* 24. 1904.

Cincinnati, Ohio.	*University Studies.* Ser II. Vol. I. No. I. *Record.* Ser. I. Vol. I. No. 3.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1904. *Verhandlungen.* Bd. 21. 2.
—	Die Naturforscher Gesellchaft: *Schriften.* Bd. XIII. XIV. XV. *Sitzungsberichte.* Bd. XIII. 3.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1904. Juli—Decbr. 1905. Jan.—Juni.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings,* XXV. Ser. A. 3. Ser. B. 1—6. Ser. C. 3—11.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. X. 2. 3. *The economic Proceedings.* I. pt. 5. 6. *Transactions.* VIII. 6—16. IX. 1.
—	Department of Agriculture and Technical Instruction: *Report.* 1901. 1902. 1903. 1904. pt. I. *Scientific Investigations.* 1902—1903. No. I—IV. VII. 1904. 1. 3. 4. 6.
Edinburgh.	Society of Antiquaries of Scotland: *Proceedings.* Ser. IV. Vol. II. 1903—1904.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XX. *Index.* XXI. 1—12.
—	Fishery Board for Scotland: *Annual Report.* 1904. I—III. *Report on Fishery and hydrographical Investigations in the North Sea and adjacent Waters.* 1902—03.
—	The Royal scottish arboricultural Society: *Transactions.* 1904. Vol. XVII. 2.
Erfurt.	Die königl. Akademie gemeinnütziger Wissensch.: *Jahrbücher.* N. F. XXXI.
Erlangen.	Physikalisch-medicinischen Societät: *Sitzungsberichte.* 36.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Bericht.* 1905.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* Bd. 22.
St. Gallen.	Naturwissensch. Gesellschaft: *Berichte.* 1902—1903.
Genova.	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XV. 4. XVI. 1—3.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VII. 2. 3

Graz.	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 4. 1904.
Greenwich.	Royal Observatory: *Results.* 1902.
Greifswald.	Die Geographische Gesellschaft: *Jahresbericht.* IX. 1903—05.
Göteborg.	Stadsbibliotheket: *Göteborgs Högskolas Årsskrift.* 1904.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten.* Mathm.-Phys. Klasse. 1904. 6. 1905. 1—4. *Geschäftl. Mittheil.* 1904. 2. 1905. 1.
Halle a/S.	Verein für Erdkunde: *Mittheilungen.* 1905.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 77. 3- 5.
Hamburg.	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. XII. 1904.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XIX. 12. XX. 12. XXI. 1—12.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 8. 1.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging. *Tijdschrift.* Del. VIII. 2—4.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. V. 2. VI. 1. 2. Abth. Helgoland.
Helsingfors.	Finska Vetenskaps-Societeten: *Öfversigt.* 46. *Observations météorologiques faites à Helsingfors.* XIX. 1900. *Do. publ. par l'inst. météorol. Central.* 1894—95.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XVI. 5. 6. XVII. 1-6.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 53. 1903.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein: *Verhandlungen.* XVIII.
Kasan.	*Trudjeri.* Tom. XXXVIII. 1—3. XXXIX. 1—6.
Kassel.	Verein für Naturkunde zu Kassel: *Bericht.* 49. 1903—1905.
København.	Bureau de Conseil International pour l'exploration de la mer: *Bulletin* des courses périodiques Année 1904—1905. No. 1—2. *Publications* de circon-

stance. No. 21—27. *Rapports* et Procès-Verbaux des Réunions. Vol. III. *General report* 1902—04.

København. Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1905.

— Botaniske Forening: *Botanisk Tidskrift.* 26. 3.

— Carlsberg Laboratoriet: *Meddelelser.* Bd. VI. 3.

— Det zoologiske Museum: Den danske Ingolf-Expedition. Bd. VI. 1.

— Det kgl. danske geografiske Selskab: *Tidskrift.* Bd. 17. 8. 18. 1—3.

— Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* Bd. 19.

— Meddelelser fra kommissionen for havundersøgelser. Ser. Fiskeri. I. 1. Ser. Plankton. I. 1. 2. Ser. Hydrografi. I. 1—3.

— Nyt Tidsskrift for Mathematik. XIV. A. XV. 4. XVI. 1—2. B. XV. 4. XVI. 1—2.

— Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1904. 6. 1905. 1. 4. 5. JULIUS THOMSEN: *Systematisk gjennemførte undersøgelsers numeriske og teoretiske resultater.* 1905. 8vo.

Kolozsvárt. Erdélyi Muzeum Egylet: *Értesitö.* Jahrg. 28. Bd. XXVI. II. Naturw. Abth. H. 1. 2. 3.

Kristiania. Norsk Folkemuseum: *Aarsberetning* 1904.

— Universitets-Bibliotheket: *Aarsberetning* f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1902—1903. *Aarbog.* 1900. Universitets- og Skole *Annaler.* 19. 1904.

— Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 21.

— Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1904.

— Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* XIII. 1—4.

— Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* Aarg. 33. 3. 4. 34. 1—4.

— Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning.* 1904.

— Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 23. 1904. H. 52. 24. 1—51.

— Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 25de Aarg.

Kristiania.	Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XV.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskab.* 66de Aarg. 1—12.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 22de Aarg. 1904. 51. 52. 23de Aarg. 1905. 1—50.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* 25de Aarg.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1904. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1904.
Königsberg i Pr.	Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 45. 1904.
—	Altertumsgesellschaft Prussia: Emil Hollack und F. E. Peisser: *Das Gräberfeld von Moythienen.* 1904. 4to.
—	A. Bessenberger: *Analysen vorgeschichtlicher Bronzen Ostpreussens.* 1904. 4to.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* de mathem. phys. Classe. XXIX. 3. 4. *Berichte.* 56. 5. 57. 1—4.
—	Die naturforsch. Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* Jahrg. 30. 31. 1903—1904.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen.* 1904.
Lisboa.	Commissâo dos Trabalhos geologicos de Portugal: *Communicaçoes.* Tom. V. F. Koby og Paul Choffat: *Polypiers de jurussique superieur.*
—	M. le Redacteur de O Archeologo Portogués: *O Archeologo Portogués.* IX. 4—12. X. 1.
Liverpool.	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* 1904.
—	Liverpool marine biological Station on Puffin Island: *Report.* XVIII.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. IX. No. 56. 57.
—	Gelogical *Magazine.* N. S. Decade. V. Vol. II.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 71. 1835—1852. 72. 73. 1886—87.
—	The Linnean Society: *Journal Botany.* Vol. XXXVI. 255—56. XXXVII. 258. 9. *Proceed-*

	ings. 1904—1905. *Journal, Zoology.* XXIX. 191—192. *List.* 1905—1906.
London.	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 74. 503—506. 75.' Ser. A. 76. 507—513. Ser. B. 76. 507—514. *Philos. Transactions.* 197. B. 347—408. 198. 1—141. 204. A. 221—497. 205. 1—355. Obituary Notices of the fellows of the R. Soc. Vol. I. 1—3.
—	The Zoological Society: *Proceedings.* 1904. 2. 1905.
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XXII 1.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* H. 20.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Berichte.* 1904.
Lund.	Redaktionen af botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1905. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta.* XXXIX. 1. 2.
Manchester.	The Manchester Museum Owens College: *Report.* 1901—1905.
Manila.	Department of the interior: *Ethnological* survey publications. Vol. II, Pt. 1.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1904.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XVII. 2. XVIII. 1.
Mexico.	Instituto Geologico de Mexico. *Parergones.* T. I. 6—8.
Minneapolis.	The Geological and Natural History Survey: *The Geology of Minnesota.* VI.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Biol. Ser. 9. *Bulletin* 16. *Report* 1899—1900, 1903—04.
Mitau.	Die kurländische Gesellsch. für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte.* 1904.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* XIV. 1903.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* 1904. 2. 3.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3 Ser. V. 2.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* Ser. II. Tome IV. 1. 2.

Newcastle-upon-Tyne.	Natural History Society of Northumberland. Durham and N-u-Tyne: *Transactions.* New Series. Vol. I. 2.
New-York.	American Geographical Society: *Bulletin.* XXXVII. 1—12.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1904. 4. 1905. 1—3.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Catalogue of the marine invertebrata.* 1905. 8.
Padova.	Accademia Scientifica Veneto Trentina Istriana: *Atti.* N. S. Vol. I. 2. II. 1.
Paris.	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1904. 4—6.
—	*La Nature.* 32. aarg. 1640—1644. 33. 1645—1696. 34. 1697—1700.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 5. Serie. III. IV.
—	Société Zoologique de France. *Bulletin.* XXIX.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science. *Proceedings.* 1904. 56. 2. 3. 1905. 57. 1.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* 38. 11. 12. 39. 1—10.
—	The American. Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XLIII. 177—179.
Pisa.	Societas Toscana di Scienze Naturali: *Processi verbali.* Vol. XIV. pp. 134—177.
Prag.	Museum Královstvi Ceského v. Praze: *Památky* archaeologické à Mistopisné. Praze 4. Vol. XXI. 3. 4. *Bericht.* 1904.
—	Naturhist. Verein „Lotos“: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXIV. 1904.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Ruslands: *Sitzungsberichte.* 1904.
Roma.	Reale Accademia dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. XIII. II. 12. XIV. I. XIV. II. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercia: *Annali de agricoltura.* 236. 237.
Rostock.	Die Universität. 16 akad. *Schriften.* 1904—05.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Ser. 4. P. III. 4. IV. 1—3. *Comptes-rendus.* 1905.

St. Francisco.	California Academy of Sciences: *Memoirs.* Vol. IV.
St. Louis.	The Missouri Botanical Garden: *Report.* 16. 1905.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: *Annuaire.* 1904. T. IX. 3. 4.
—	La Commission Impériale d'Archéologie: *Bulletin.* 1—12.
Schwerin.	Verein f. Mecklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 70.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning.* 1904.
Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Monatsblätter.* Jahrg. 18. 1904. *Baltische Studien.* N. F. 8.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* 1904. 6. 1905. 1—4.
—	Kgl. Vetenskaps Akademien: *Handlingar.* 39. 1—5.
—	Les prix Nobel 1901. 1902.
—	Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 25.
—	Svenska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Bd. XII. 3.
—	Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 26. 6. 7. 27. 1—5.
—	Nordiska Museet: *Meddelanden.* 1903.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi: Tidskrift *Ymer.* 24. 1904. 4. 25. 1—3.
—	Föreningen för Skogsvård: *Tidskrift.* 1905. 1—11. *Skogsvårdsföreningens folkskrifter.* 1—4.
—	Sveriges geologiska undersökning. Ser. A. a. 124. 128. Ser. A. c. 7. 8. Ser. C. 195. 196. Ser. A. I. a. blad 1 & 2.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen.* Heft. 28. 29.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 61 und Beilagsheft.
Sydney.	The Australian Museum: Annual Report of the Trustees for 1903—04.
Tokyo.	The College of Sciences: *Journal.* Vol. XX. 3—10.
—	Zoological Society: *Annotationes.* V. 3.4.

Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 40. *Osservazioni Meteorologiche.* 1904.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Università: *Bollettino.* Vol. XIX.
Toronto.	The Canadian Institute: *Transactions.* Vol. VIII. 1.
—	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1904. Oktbr.—Decbr. 1905. Januar—Septbr.
Trondhjem.	Det kgl. norske Vidensk. Selskab: *Skrifter.* 1904.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* XXXVI. 1904.
—	Rapport sur les observations internationales des nuages au comité international météorologique.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Årsskrift.* 1904.
Villefranche-sur-Mer.	Laboratoire Russe de Zoologie Alexis Korotneff: Wissensch. Ergebnisse einer zoologischen Expedition nach dem Baikal-See unter Leitung des Professors in den Jahren 1900—1902. Lief. I.
Washington.	U. S. Fish Commission. *Report.* 1903.
—	Smithsonian Institution: *Miscellaneous Collections* Vol. 46. 47. 1. 77. *Report* of the bureau of Ethnology. 1900. 1901. *Report of the board of regents.* 1903.
—	The Biological Society: *Proceeding.* Vol. XVII. 83—118. 161—185. XVIII. 1—226.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report.* 1904. *List of publication.* 1816—1902. *Special publication.* 4. 7.
—	U. S. Geological Survey: *Report* 25. Water-Supply and Irrigation. *Paper* no. 99—100. 108—118. *Bulletin* no. 234—240. 242. 244—46. 248—250. 252—255. 258—261. 264.
—	U. S. Geological Survey: *Professional paper.* 29—33. 35. 39.
Wellington.	New Zealand institute: *Transactions and proceedings.* XXXVII. 1904.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XII. I. 4—10, IIa. 7—10. IIb. 7—10. IIIc. 1—10. CXIII. I. 1—10. IIa. 1—10. IIb. 1—10. IIIc. 1—10. *Mittheilungen* der Erdbeben-Commision. N. F. XXII—XXVII.

Wien.	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: *Jahrbücher.* N. F. 1903.
—	Hofbuchhandlung Frick: *Centralblatt* für das gesammte Forstwesen. 1905. 1—12.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch.* 1904. 3—4. 1905. *Verhandlungen.* 1905. 1—12.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 58.
Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: *Bulletin.* Vol. VIII. 2—6. IX. X. 1.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1904.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Reqort.* 1904.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* XLIX. 3. 4. L. 1—3.
—	Schweizerischen Centralanstalt f. das forstliche Versuchswesen: *Mitteilungen.* VII. VIII.

Graz.	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* H. 4. 1904.
Greenwich.	Royal Observatory: *Results.* 1902.
Greifswald.	Die Geographische Gesellschaft: *Jahresbericht.* IX. 1903—05.
Göteborg.	Stadsbiblioteket: *Göteborgs Högskolas Årsskrift.* 1904.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten.* Mathm.-Phys. Klasse. 1904. 6. 1905. 1—4. *Geschäftl. Mittheil.* 1904. 2. 1905. 1.
Halle a/S.	Verein für Erdkunde: *Mittheilungen.* 1905.
—	Naturwissch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 77. 3- 5.
Hamburg.	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. XII. 1904.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XIX. 12. XX. 12. XXI. 1—12.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 8. 1.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging. *Tijdschrift.* Del. VIII. 2—4.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. V. 2. VI. 1. 2. Abth. Helgoland.
Helsingfors.	Finska Vetenskaps-Societeten: *Öfversigt.* 46. *Observations météorologiques faites à Helsingfors.* XIX. 1900. *Do. publ. par l'inst. météorol. Central.* 1894—95.
—	Geografiska Föreningen i Finland: *Tidskrift.* Årg. XVI. 5. 6. XVII. 1—6.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 53. 1903.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein: *Verhandlungen.* XVIII.
Kasan.	*Trudjeri.* Tom. XXXVIII. 1—3. XXXIX. 1—6.
Kassel.	Verein für Naturkunde zu Kassel: *Bericht.* 49. 1903—1905.
København.	Bureau de Conseil International pour l'exploration de la mer: *Bulletin* des courses périodiques Année 1904—1905. No. 1—2. *Publications* de circon-

stance. No. 21—27. *Rapports* et Procès-Verbaux des Réunions. Vol. III. *General report* 1902—04.

København. Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser.* 1905.

— Botaniske Forening: *Botanisk Tidskrift.* 26. 3.

— Carlsberg Laboratoriet: *Meddelelser.* Bd. VI. 3.

— Det zoologiske Museum: Den danske Ingolf-Expedition. Bd. VI. 1.

— Det kgl. danske geografiske Selskab: *Tidskrift.* Bd. 17. 8. 18. 1—3.

— Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* Bd. 19.

— Meddelelser fra kommissionen for havundersøgelser. Ser. Fiskeri. I. 1. Ser. Plankton. I. 1. 2. Ser. Hydrografi. I. 1—3.

— Nyt Tidsskrift for Mathematik. XIV. A. XV. 4. XVI. 1—2. B. XV. 4. XVI. 1—2.

— Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1904. 6. 1905. 1. 4. 5. JULIUS THOMSEN: *Systematisk gjennemførte undersøgelsers numeriske og teoretiske resultater.* 1905. 8vo.

Kolozsvárt. Erdélyi Muzeum Egylet: *Ertesitö.* Jahrg. 28. Bd. XXVI. II. Naturw. Abth. H. 1. 2. 3.

Kristiania. Norsk Folkemuseum: *Aarsberetning* 1904.

— Universitets-Bibliotheket: *Aarsberetning* f. d. kgl. norske Fredriks Univ. 1902—1903. *Aarbog.* 1900. Universitets- og Skole *Annaler.* 19. 1904.

— Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 21.

— Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1904.

— Den norske Forstforening: *Tidsskrift for Skovbrug.* XIII. 1—4.

— Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* Aarg. 33. 3. 4. 34. 1—4.

— Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning.* 1904.

— Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 23. 1904. H. 52. 24. 1—51.

— Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 25de Aarg.

Transport	18	foredrag
Dr. Just Bing: Goethes liv og verker	9	—
Dr. Magnus: Europas forbindelse med Østasien	5	—
Direktør Bøgh: Hovedstrømninger i det 19de aarhundredes kunst	8	—
II. Enkelte foredrag:		
Konrektor Høyer: Natur og befolkning i Tromsø og Finmarken	1	—
Konrektor Høyer: Nilen og Ægypten i vor tid	2	—
Kaptein Wahl: Fra en reise i Sahara	1	—
Tilsammen	44	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret	5 785,	gjennemsnitlig pr.	foredrag	126
I høstsemestret	5 508,	—	—	127
For det hele aar	11 239,	gjennemsnitlig pr.	foredrag	125

Det tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 17 374 og 179. Den sterke aftagen i besøget turde tildels skyldes de politiske begivenheder, tildels ogsaa, at der blev afholdt forholdsvis mange længere foredragsrækker.

Regnskabet for 1905 udviste en indtægt af kr. 3 937.95, foruden beholdning fra ifjor kr. 325.45. Af denne indtægt er kr. 337.95 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune.

Udgifterne har været kr. 3 511.62, saaledes at der overgaar til næste regnskab kr. 751.78.

Ligesom tidligere har der ogsaa iaar været udlaant lysbilleder til andre foredragskurser, særlig udenbys, samt til foreninger og skoler.

Under mit fravær paa tinget har som formand fungeret hr. rektor Brekke.

Bergen den 10de januar 1906.

Dr. J. Brunchorst.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger & bibliothek.

Indtægt:

1.	a. Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24 000.00	
	b. Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2 000.00	kr. 26 000.00
2.	Bidrag af samlaget			„ 1 500.00
3.	Renter af bibliothekfondet		kr. 4 847.85	
	+ Restance		„ 62.50	
	Indkomne renter for ifjor		„ 605.00	„ 5 515.35
4.	Sparebankens bidrag			„ 6 000.00
5.	Forskjellige indtægter:			
	a. Medlemskontingent	kr. 2 176.62		
	Restance	„ 148.00	kr. 2 324.62	
	b. Entre og katalogsalg		„ 533.15	
	c. Leie af foredragssalene		„ 1 619.50	
	d. Refusion af legater etc.		„ 1 566.00	
	e. Renter og tilfældige indtægter		„ 111.45	
	f. Indt. vedk. naturhist. samling.		„ 937.60	
	g. „ „ bibliotheket		„ 163.90	
	h. „ „ haven		„ 62.15	
	i. „ „ historisk afdeling		„ 211.85	„ 7 530.22
				kr. 46 545.57
6.	Laan og underskud:			
	a. Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling		kr. 2 755.88	
	lateris		kr. 2 755.88	kr. 46 545.57

Transport	kr. 2 755.88	kr. 46 545.57
b. Underskud paa inventarkonto	„ 1 542.78	
c. Underskud forøvrigt	„ 10 422.89	„ 14 721.55
		kr. 61 267.12

Udgift:

1. Gager og lønninger:			
Dr. Brunchorst, som direktør	kr. 2 600.00		
Som botanisk konservator	„ 2 200.00	kr. 4 800.00	
Dr. Appelløf (cfr. 15 f.)		„ 3 600.00	
Konservator Grieg		„ 2 200.00	
— Schetelig		„ 2 800.00	
— Visted		„ 1 300.00	
Fru Brunchorst		„ 1 200 00	
Frk. Lund		„ 720.00	
„ Christensen		„ 720.00	
J. Ørdal		„ 1 400.00	
Wm. Dahl		„ 1 400.00	
O. Nilsen		„ 1 040.00	kr. 21 180.00
2. Bibliotheket			„ 5 092.95
3. Fællesudgifters konto:			
a. Lys, brænde, elektricitet		kr. 2 871.95	
b. Opsyn & uniform		„ 1 220.85	
c. Renhold		„ 977.01	
d. Fragt, porto, telegrammer		„ 887.84	
e. Kontorrekvisita, tegnesager		„ 448.37	
f. Diverse udgifter		„ 911.57	
g. Renter		„ 652.63	„ 7 970.22
4. Naturhistorisk afdeling:			
a. Samlingen		kr. 3 293.31	
b. Haven		„ 4 525.78	„ 7 819.09
5. Antikvarisk afdeling:			
a. Samlingen		kr. 4 943.28	
b. Renter af laan		„ 193.58	„ 5 136.86
		lateris	kr. 47 199.12

				Transport	kr.	47 199.12
6. Laan og underskud fra 1904:						
a. Laan vedk. antikvarisk afdeling			kr.	3 562.30		
b. Underskud paa inventarcto. . .			„	1 542.78		
c. Underskud forøvrigt.			„	8 962.92	„	14 068.00
					kr.	61 267.12

Kap. II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7. Frieles legat no. 1 (28 000 kr.):						
Beholdning fra forr. aar.			kr.	655.28		
Renter.	kr.	1 412.52				
÷ administration. .	„	56.00	„	1 356.52	kr.	2 011.80
8. Frieles legat no. II (40 000 kr.):						
Beholdning fra forr. aar.			kr.	476.89		
Renter.	kr.	2 020.28				
÷ administration. .	„	80.00	„	1 940.28	„	2 417.17
9. Sundts legat no. I (50 000 kr.):						
Beholdning fra forrige aar.			kr.	604.39		
Renter.	kr.	2 523.01				
÷ administration. .	„	50.00				
	kr.	2 473.01				
Tillagt no. 10.	„	1 250.00	„	1 223.01	„	1 827.40
10. Sundts legat no. II:						
Beholdning fra forr. aar.			kr.	19 578.09		
$^1/_2$ del renter af Sundts legat no. 1			„	1 250.00		
Renter af egen kapital.			„	959.91		
Indkomne renter for ifjor.			„	112.50		
Restance.			„	112.50		
			kr.	22 013.00		
11. F. Danielsens og A. Larsens legat:						
Renter af kr. 24 000			kr.	1 200.00		
12. F. Hansens og H. Danielsens legat:						
Renter af kr. 24 000.			kr.	1 200.00		
				lateris	kr.	6 256.37

		Transport	kr. 6 256.37
13. Berthe Marie Danielsens legat:			
Beholdning fra forr. aar		kr. 876.13	
Renter	kr. 2 078.36		
÷ administration	„ 80.00	„ 1 998.36	
Restance		„ 17.50	„ 2 891.99
14. Børs's legat:			
Beholdning fra forr. aar		kr. 863.21	
Renter	kr. 2 532.75		
÷ administration	„ 100.00	„ 2432.75	„ 3 295.96
15. Præmieobligationsfondet:			
Renter	kr. 24 073.15		
÷ administration	„ 1 000.00	kr. 23 073.15	
Indkomne renter for ifjor		„ 782.50	
Restance		„ 1 552.50	
		kr. 25 408.15	
÷ Renter tillagt 15 A	kr. 3 500.00		
— forlidet tillagt ifjor	„ 1 921.28	„ 5 421.28	
		kr. 19 986.87	
Underskud		„ 34.75	„ 20 021.62
15 A. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:			
Beholdning fra forrige aar		kr. 69 132.65	
Renter		„ 766.39	
Restance		„ 2 650.00	
Tillagt renter af 15		„ 3 500.00	
— „ forlidet ifjor		„ 1 921.28	
		kr. 77 970.32	
15 B. C. Sundts fond:			
Kapital pr. 31te december 1905		kr. 168 991.10	
Renter indvundne i 1905		„ 7 640.07	
		kr. 176 631.17	
Heraf vedkommer kapitalfondet		„ 175 326.23	
Renter			„ 1 304.94
			kr. 33 770.88

Udgift:

7.	Frieles legat no. I:				
	Naturhist. tegninger til Aarbogen	kr.	400.00		
	Stipendier	„	850.00		
	Beholdning	„	761.80	kr.	2 011.80
8.	Frieles legat no. II:				
	Naturhist. tegninger til Aarbogen	kr.	400.00		
	Stipendier	„	842.30		
	Aarbogen	„	472.95		
	Beholdning	„	701.92	„	2 417.17
9.	Sundts legat no. 1:				
	Stipendier	kr.	1 208.95		
	Beholdning	„	618.45	„	1 827.40
10.	Sundts legat no. II:				
	Beholdning t. n. regnskab	kr.	22 013.00		
11.	F. Danielsens og A. Larsens legat:				
	Livrenter	kr.	1 200.00		
12.	F. Hansens og H. Danielsens legat:				
	Livrenter	kr.	420.00		
	Tillagt kapitalen	„	780.00		
		kr.	1 200.00		
13.	Berthe Marie Danielsens legat:				
	Aarbogen	kr.	1 900.00		
	Beholdning	„	991.99	„	2 891.99
14.	Konsul Børs's legat:				
	Stipendier	kr.	550.00		
	Aarbogen	„	2 000.00		
	Beholdning	„	745.96	„	3 295.96
15.	Præmieobligationsfondet:				
	a. Kolderup	kr.	2 400.00		
	b. Jørgensen	„	1 200.00		
	c. Høye	„	1 000.00		
	d. Dr. Gran	„	650.00		
	„ Damas	„	1 950.00		
	e. Fjordundersøgelser	„	1 000.66		
	lateris	kr.	8 200.66	kr.	12 444.32

Transport			kr.	8 200.66	kr.	12 444.32
f. Dr. Appelløf			„	1 000.00		
g. 1. Kurser	kr.	321.50				
2. Publikationer	„	4 903.96	„	5 225.46		
h. Seismograf			„	1 359.72		
i. Havforskningskurset:						
1. Husleie	„	900.00				
2. Trykning & avertissem.	„	628.76				
3. Honorar	„	1 000.00				
4. Fællesudgifter	„	645.68				
5. Exkursioner	„	898.40				
6. Biol. apparat. & utens.	„	415.84				
7. Hydrogrf. apparat. & utens.	„	537.68				
Hydrogrf. assistance	„	215.00				
	kr.	5 241.36				
Kursusafgift	„	1 050.00	„	4 191.36		
Revisionsberigtigelse			„	44.42	„	20 021.62
15 A. Præmiobligationsfondets afs. kapital:						
Beholdning til næste regnskab			kr.	77 970.32		
15 B. C. Sundts fond:						
Kapital pr. 31te december 1905			kr.	176 631.17		
Heraf udgjør grundkapital			„	175 000.00		
Af renterne forøvrig			kr.	1 631.17		
tillægges $^{1}/_{5}$ kapitalen			„	326.23		
Beholdning til næste regnskab					„	1 304.94
					kr.	33 770.88

Kap. III. Særformaal under museets administration.

Indtægt:

16. Biologisk station:				
a. Statens bidrag	kr.	5 500.00		
b. Pladsafgift	„	210.50		
c. Underskud	„	800.88	kr.	6 511.38
		lateris	kr.	6 511.38

	Transport			kr.	6511.38
17.	Akvariet og sælparken:				
	a. Bidrag af „D. N. S.“	kr.	500.00		
	b. Entré	„	1 231.20		
	Revisionsberigtigelse	„	13.60		
	c. Underskud	„	3 952.27	„	5 697.07
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning fra forrige aar			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Beholdning fra forrige aar....	kr.	325.45		
	b. Statens bidrag..............	„	1 200.00		
	c. Kommunens bidrag..........	„	1 500.00		
	d. Samlagets bidrag............	„	900.00		
	e. Entré	„	337.95	„	4 263.40
20.	Sars Crustacea:				
	Statens bidrag			„	2 000.00
21.	Naturen:				
	Statens bidrag			„	1 000.00
				kr.	19 660.21

Udgift:

16.	Biologisk station:				
	a. Underskud fra forrige aar....	kr.	1 071.40		
	b. Gage, Nordgaard	„	2 800.00		
	c. „ Glimme..............	„	1 200.00		
	d. Udgifter ved laboratoriet.....	„	1 439.98	kr.	6 511.38
17.	Akvariet og sælparken:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	4 142.57		
	Driftsudgifter	„	1 378.66		
	Renter af laan	„	175.84	„	5 697.07
18.	Sommerkurset:				
	Beholdning			„	188.36
19.	Foredrag for hvermand:				
	a. Honorar	kr.	1 800.00		
	b. Lokale, gas, renhold, elektricitet	„	1 011.20		
	c. Undervisningsmaterial........	„	320.42		
	d. Kontrol, assistance	„	180.00		
	lateris	kr.	3 311.62	kr.	12 396.81

	Transport	kr.	3 311.62	kr.	12 396.81
	e. Administration	„	200.00		
	f. Beholdning	„	751.78	„	4 263.40
20.	Sars Crustacea:				
	Underskud fra forrige aar	kr.	362.00		
	Diverse udgifter	„	1 158.45		
	Beholdning	„	479.55	„	2 000.00
21.	Naturen			„	1 000.00
				kr.	19 660.21

Bergen den $\frac{\text{26de januar 1906.}}{\text{31te december 1905.}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Børs, Chr., konsul, Paris.
Nansen, F., dr. professor, Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hjorthdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Stejneger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, Fridtjof, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbys:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Aarvik, L. L., kjøbmand	25
Algaard, A., ingeniør	4
Ameln, Chr. kjøbmand	10
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Anderssen, Anker	4
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, direktør	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Appelløf, konservator	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Bentzon, J., kjøbmand	4
Bergh, K., sorenskriver	4
Beyer, Th., boghandler	25
Bing, dr., Just	4
Bjørneseth, O., kjøbmand	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	5
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Blytt, Valborg	5
Brekke, K., rektor	4
Brown, ingeniør	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, sogneprest	4
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4

	kr.
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, J., direktør	4
Brynildsen, Br. agent	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	4
Christensen, Carl, kontorchef	4
Dahl, Knut	4
Dahl, sagfører	4
Damus, D., dr.	4
Dekke, Rebekka, frue	10
Dekke, Joh. I., fabrikeier	5
Devold, Lauritz, direktør	4
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Engelsen, E., kjøbmand	10
Eyde, P. A., forgylder	4
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	4
Faye, Kristen, sagfører	4
Flood, P., smedemester	4
Foyn, N. J.	4
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Aksel, kontorchef	4
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W. konsul	4

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	Kr.
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, John, bogtrykker	40
Grieg, S.	4
Grindstad, arsenalforvalter	5
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Hans murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig. Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland-Hansen, B.	4
Helland, P., disponent	10
Heiberg, A. Knagenhjelm	5
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Herweg, L., kjøbmand	10
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., overlærer	4
Hoff, generalmajor	10
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W.	5
Hoeg, Chr.	4
Høye, Kr.	4
Høyer, A., konrektor	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10

	Kr.
Jebsen, Joh., fabrikeier	20
Jebsen, Kr., sagfører	20
Jebsen, fru Sophia	20
Johnsen, Clement, kjøbmand	20
Jørgensen, E., overlærer	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kahrs, Chr. jr., kjøbmand	50
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, docent	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	5
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jnr., kjøbmand	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de	4
Lehmkuhl, Kr., statsraad	4
Lie, H. P., læge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, G., pastor	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	25
Martens, Broch, læge	4
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Karen	5
Michelsen, Chr., statsminister	20
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, Ferd., kjøbmand	10
Mohr, August, kjøbmand	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10

	Kr.
Monssen, J., byfoged	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Negaard, kaptein	4
Nicolaysen, N., kjøbmand	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nielsen, Jens F., kjøbmand	4
Nordgaard, O., cand. real.	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Osenbroch, Chr.	20
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Rosæter, L. K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Sandberg, overlæge	4
Sars, B., kjøbmand	10
Scheteliﬁg, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Sivertsen, Hans dr.	4
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stoltz, G., adjunkt	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4

	Kr.
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Tischendorf, fru	5
Troye, Joh. jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wesenberg, Jac., L. S., kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbys:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., statsraad, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crerar, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend., J., Alvøen	20
Gill, general, Fjøsanger	10
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hagerup-Bull, statsraad, Kristiania	10
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Løberg, Hj., gaardbruger, Solheim pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Selland, lærer, Hardanger	4
Torkildsen, R., læge, Nestun	4

ESSEX INSTITUTE
SEP 4 1907
SALEM, MASS.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1906

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 21de mars 1907

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1907

Dr J. Brunchorst.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1906

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 21de mars 1907

MUSEUM
BERGENSE

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1907

Indhold.

Bestyrelsens beretning 5
Gaver til bibliothek og samlinger 1906 45
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 52
Den biologiske station 71
Foredrag for hvermand 72
Regnskabsekstrakt 75
Medlemsfortegnelse 84
Bilag: Reglement for museets arbeidsordning 88

MUSEETS BESTYRELSE

tillader sig at fremlægge for generalforsamlingen følgende beretning om museets tilstand og virksomhed i aaret 1906:

I. Almindelige bemerkninger.

Museets økonomiske stilling har i de senere aar og navnlig siden tilbygningen af de nye fløibygninger været meget trykket, og det arbeider fremdeles under særdeles vanskelige forhold.

Paa de fleste af de arbeidsfelter, som museets virksomhed omspænder, har der i de sidste aar foregaaet en rask udvikling, som med nødvendighed stiller krav til øgede udgifter. For den antikvariske afdelings vedkommende vil man her særlig tillade sig at pege paa den nye lov om fredning og bevaring af fortidslevninger af 13de juli 1905 og de forskjellige senere, af denne foranledigede kgl. resolutioner og departementsbestemmelser. Museet har ved denne lov faaet langt bedre anledning, end man tidligere havde, til at føre kontrol med alle fund af fortidslevninger i Bergens stift og til at erhverve for samlingerne, hvad man maatte trænge til disses komplettering. Men for at man skal kunne faa fuld nytte af disse rettigheder, vil det blive nødvendigt i meget større udstrækning end hidtil at lade foretage arkæologiske undersøgelser ude i feltet, ligesom den større tilgang af løse fund vil forudsætte flere indkjøb.

For den naturhistoriske afdelings vedkommende maa i denne forbindelse særlig nævnes den store forøgelse, som museet ved imødekommenhed fra fiskeristyrelsens side har modtaget fra „Michael Sars“s togter i Nordhavet. For samlingen har dette været en særdeles værdifuld tilvekst, idet man er kommen i besiddelse af et rigt materiale af interessante, tildels tidligere ubeskrevne, dyreformer fra større og mindre havdyb fra et stort antal stationer i Nordhavet og i vestlandets fjorde. Men herved har ikke kunnet undgaaes øgede omkostninger til samlingernes opbevaring og til deres videnskabelige bearbeidelse. Ogsaa i den geologiske og den botaniske samling har der fundet sted en rask tilvekst i de senere aar; bl. a. kan mindes om den museet tilfaldne del af forstmester J. M. NORMANS efterladte herbarium, der i 1905 ved særskilt stortingsbevilgning indkjøbtes af staten.

J. B. HALVORSENS værdifulde bogsamling, som for nogle aar siden blev skjænket til museets bibliothek af grosserer C. G. NORDAHL i Stettin, har krævet betydelige udgifter til katalogisering etc., og det har paa grund af manglende midler endnu ikke været muligt at afslutte dens opstilling.

Med denne sterke udvikling inden de forskjellige omraader har de aarlig løbende udgifter, trods al anvendt forsigtighed, nødvendig maattet stige. Da det ikke har vist sig muligt at opnaa en tilsvarende øgning af museets indtægter, men tvertimod de offentlige bidrag (fra sparebanken og samlaget) gjentagne gange er bleven nedsat, er museets gjæld stadig steget og udgjorde pr. 1ste januar 1907 tilsammen ca. kr. 25 000 (heri medregnet gjæld, der vedkommer de forskjellige særinstitutioner under museets administration). For at holde udgifterne nede har man overalt, hvor det paa nogen maade har kunnet lade sig gjøre, søgt at gjennemføre indskrænkninger, og man har endog i enkelte tilfælde seet sig nødsaget til at opsige fastlønnede funktionærer, som i længden umulig vil kunne undværes; men tiltrods herfor har gjælden nu naaet en saa trykkende størrelse som ovenfor anført.

Bestyrelsen anser det paatrængende nødvendigt i en nær fremtid at søge tilveiebragt nogen stigning af museets faste indtægter. Bevilgningerne til saavel de antikvariske som naturhistoriske samlinger har nu i flere aar været sterkere nedsat end forsvarligt af hensyn til det omfang, disse samlinger nu har naaet. Med de nuværende bevilgninger kan det nok paa en vis gaa an nogen tid at holde samlingerne i tilsyneladende samme stand som hidtil. Men i virkeligheden vil dette være et selvbedrag. I samme øieblik, som man bliver afskaaret fra nævneværdige fremskridt og forbedringer, lægges i virkeligheden grunden til forfald og tilbagegang. Og hvad der først engang er forsømt, lader sig vanskelig senere rette, ialfald ikke uden uforholdsmæssige omkostninger.

Efterat dr. BRUNCHORST som andetsteds omtalt havde opsagt sin stilling som museets direktør, nedsatte bestyrelsen under 30te marts 1906 efter forslag af hr. H. FRIELE en komité for at udrede spørgsmaalet om museets fremtidige administrationsordning samt eventuelt fremkomme med forslag om ansættelse af en direktør. Til medlemmer af denne komité valgtes herrerne Hoel, Bendixen og Friele.

Efterat have indhentet udtalelser om sagen fra dr. Brunchorst og prof. Gustafson samt fra de ved museet ansatte videnskabsmænd fremlagde hvert af komitéens medlemmer i løbet af mai maaned sin særskilte indstilling. Saavel hr. Bendixen som hr. Hoel anbefalede opretholdt den bestaaende ordning, hvorved museets samlede administration staar under ledelse af en direktør. Navnlig den sidstnævnte hævdede sterkt nødvendigheden af, at ansvaret for den hele institutions udvikling og trivsel i betydelig udstrækning maa blive paalagt en enkelt mand. Ved at sætte et kollegialt styre af konservatorerne i direktørens sted vilde efter hans opfatning ansvaret opstykkes, og der vilde let indtræde stagnation. Netop den omstændighed, at museets virksomhed er saa mangesidet og dets enkelte afdelinger er af saa forskjellig natur, gjør det paakrævet at samle de forskjellige traade i en enkelt mands haand. Skjønt med enkelte forbehold kom hr. Bendixen i sin indstilling til væsentlig samme konklusion. Derimod anbefalede hr. Friele ansættelse af en af samlingsbestyrerne som bestyrelsens sekretær og museets intendant. At ansætte en direktør, der ikke tillige skulde være bestyrer af nogen af samlingerne, ansaa han ikke af hensyn til administrationens omfang paakrævet. Og skulde en af samlingsbestyrerne fungere som direktør, vilde der kunne opstaa fare for et mindre godt samarbeide. Ved siden heraf lagde han betydelig vegt paa de økonomiske vanskeligheder.

I sit møde den 1ste juni besluttede bestyrelsen mod 3 stemmer at avertere direktørposten ledig til besættelse fra 1ste august. Enstemmig fastsattes gagen til kr. 4800. Det besluttedes videre enstemmig, at den nye direktør eventuelt skulde være forpligtet til at overtage bestyrelsen af en af museets samlinger.

Overensstemmende hermed blev posten derefter averteret. Der indkom ialt 9 ansøgninger, hvoraf 1 efter ansøgningstiden udløb; en af ansøgerne trak sig tilbage inden ansøgningernes behandling i bestyrelsen. I møde 18de august blev det besluttet indtil videre ikke at besætte direktørposten, men at tilbyde amanuensis Holmboe konstitution som sekretær og intendant; som løn for denne stilling fastsattes kr. 1200 i tillæg til konservatorgagen. Efterat hr. Holmboe havde erklæret sig villig til at modtage den tilbudte stilling, blev denne ordning under 31te august approberet af kirkedepartementet, idet dog departementet tilføiede, at det forudsatte dette at være „en midlertidig ordning, indtil den ledige direktørpost kan blive besat.“

Efter forslag af overlæge Klaus Hanssen besluttede museets bestyrelse i møde 1ste juni 1906 at nedsætte en komité for at „fremlægge forslag om den plan, der bør lægges for museets arbeide i den nærmeste fremtid samt forslag om, hvorledes budgettet bør opstilles med denne plan for øie.“ Til medlemmer af denne komité valgtes 29de september d'herrer H. Friele, Kl. Hanssen og dr. Johan Hjort.

Under 24de november har denne komité fremlagt en indstilling, hvori den gjør rede for museets økonomiske stilling og opstiller principerne for museets fremtidige virksomhed.

De synsmaader, som komitéen i denne indstilling har gjort gjældende, er navnlig følgende:

Museets gjæld har i de senere aar stadig vokset og vil pr. $^{31}/_{12}$ 1906 ialt komme til at udgjøre ca. kr. 25 040, fordelt paa følgende poster:

1.	Vedkommende driftsbudgettet:			
	a. Antikvarisk afdeling	kr. 2 600.00		
	b. Inventargjæld	„ 2 880.00		
	c. Underskud forøvrigt	„ 9 900.00	kr.	15 380.00
2.	Vedkommende publikationerne:			
	a. Aarbogen	kr. 4 250.00		
	b. Appelløfs Meeresfauna	„ 660.00	„	4 910.00
3.	Særformaal under museets administration:			
	a. Biologisk station	kr. 800.00		
	b. Akvariet og sælparken	„ 3 950.00	„	4 750.00
			kr.	25 040.00

Hertil kommer „Naturen“s gjæld til John Griegs bogtrykkeri. der for tiden udgjør ca. kr. 1500. „Naturen“ disponerer imidlertid over et lidet driftsfond, i sin tid skjænket af overlæge Danielssen. af hvis renter man nu kan anvende kr. 500. I skrivelse til museet af 24de oktober 1906 har trykkeriet erklæret at ville anse gjælden op- og afgjort pr. $^{31}/_{12}$ 1906, naar dette beløb er betalt, hvilket senere er skeet.

Saalænge gjælden befinder sig paa den nuværende høide, vil den være en trykkende hindring for museets virksomhed. Komiteen fremholder sterkt vigtigheden af at faa en del af den afbetalt i en nær fremtid. Som det vil sees af ovenstaaende redegjørelse, vedkommer kr. 15 380 museets egentlige driftsbudget, medens den øvrige del af gjælden fordeler sig paa andre budgetter under museets administration. For at kunne afsætte noget beløb til afbetaling af gjælden paa driftsbudgettet vil det være nødvendigt at nedsætte de ordinære udgifter paa dette budget. Den eneste maade, hvorved dette efter komiteens mening kan opnaaes, er ved at reducere kontoen til faste gager og lønninger. Ifølge en indhentet udtalelse fra intendanten og samlingsbestyrerne maa det nemlig ansees ganske utilraadeligt at nedsætte yderligere bevilgningerne saavel til fællesudgifter som til haven og til de forskjellige samlinger.

Videre fremholder komiteen nødvendigheden af indtil videre at koncentrere museets virksomhed om de discipliner — zoologi, botanik, geologi og arkæologi — som man allerede forlængst har optaget. Spreder man allerede nu de midler, som staar til raadighed, til nye discipliner og nye formaal, vil følgen kun være, at der ikke paa noget felt kan skaffes vilkaar, som sikrer et godt udbytte.

Angaaende de specielle opgaver for museets videnskabelige virksomhed paa zoologiens, botanikens og geologiens omraade har komiteen konfereret med dr. APPELLØF, konservator HOLMBOE og docent KOLDERUP.

For zoologien vil forskningsfeltet være nær sagt ubegrænset. Af store opgaver af generel biologisk betydning, hvortil zoologiens medvirkning kræves, kan nævnes fortsat undersøgelse af vore farvande, foretagne i forbindelse med andre oceanografiske undersøgelser, hvis maal er at finde lovene for organismernes udbredelse. Dette arbeide er kun i sin begyndelse, og de hidtil udførte forskninger i den retning kan kun ansees som nødvendige forarbeider. Endvidere foreligger der et storartet og delvis lidet bearbeidet felt paa udviklingshistoriens, den eksperimentelle biologis, den sammenlignende anatomis og systematikens omraade. Det ved „Michael Sars"s togter indsamlede rige materiale vil end yderligere i flere aar give anledning til vigtige arbeider.

Hvad botaniken angaar, byder Vestlandets natur navnlig rig anledning til vigtige studier paa plantegeografiens omraade. Den moderne plantegeografi har væsentlig udviklet sig i slettelande, og den store mængde af interessante problemer, der knytter sig til det vestlige Norges kyst- og fjordnatur, trænger i høi grad at gjøres til gjenstand for planmæssige undersøgelser. Nærliggende opgaver er bl. a. aarsagerne til Vestlandets afskogning og betingelserne for kunstig skogplantning, vegetationens indvandringshistorie (langs kysten, gjennem fjeldpassene og over havet), plantevekstens livsvilkaar paa fjordenes nord- og sydskraaninger, osv.

Hvad geologien angaar, saa foreligger der for museets geolog en hel række opgaver, dels af teoretisk og dels af praktisk art. Som opgaver af rent videnskabelig art kan nævnes undersøgelser af de store eruptivfelter i indre Sogn og Jotunheimen, af Samnangerfeltets omvandlede siluriske lagrækker, af de devoniske konglomerater og sandstene i nordre Bergenhus amt, af det vestnorske grundfjeld, osv. Haand i haand hermed maa gaa undersøgelser af praktisk videnskabelig art, der tager sigte paa at fremme den vestnorske grubedrift og stenindustri. For bergverksdriftens vedkommende har man særlig tænkt paa undersøgelser af jernmalm- og kisforekomster; for stenindustriens vedkommende maa hovedopgaven være at faa bragt paa det rene, hvilke forekomster af granit, gneis, marmor, veksten og skifer, der kan faa praktisk betydning. Ogsaa endel andre praktiske spørgsmaal vil optages til nærmere drøftelse, saaledes spørgsmaalet om frugtavlens forhold til det geologiske underlag, osv.

Det bemerkes, at konservator SCHETELIG har været fraværende paa en studiereise i udlandet, og at der af den grund ikke har været anledning til at konferere med ham om arbeidsprogrammet for den antikvariske samling. Angaaende denne samlings forandrede stilling efter den nye lov af 13de juli 1905 henvises til, hvad ovenfor pag. 5 er anført.

Det gjælder for museet først og fremst at samle sit arbeide om opgaver, der netop i museets beliggenhed har særlige betingelser for at kunne løses. Der vil da være størst udsigt til at udrette noget virkelig betydeligt og selvstændigt.

Men skal dette maal naaes, er det paakrævet, at der stilles de ledende videnskabsmænd inden de forskjellige discipliner saadanne lønsvilkaar, at man kan gjøre sig haab om at knytte dygtige mænd varigt til museet. Dette vil neppe kunne ske ved de nuværende gager. Man maa indrette sig slig, at disse gager efterhaanden kan naa op i høide med professorgagerne ved universitetet, mens derimod anden konservator-posterne maa betragtes som assistent- og gjennemgangsposter.

Dernæst er det nødvendigt, at man skaffer disse videnskabsmænd gode arbeidsvilkaar. Til løsningen af sine opgaver maa de sættes istand til at foretage reiser og ekskursioner inden landet, i den udstrækning dette kræves, og vel ogsaa delvis til udlandet.

Ogsaa de nuværende arbeidsrum ved museet vil i den nærmeste fremtid bli utilstrækkelige. Selve rummenes antal er for lidet. Desuden vil der ved den biologiske station med nødvendighed kræves laboratorierum for kemiske, fysiske og biologiske arbeider.

Paa grundlag af disse almindelige principer fremlagde komitéen forslag til budget for aaret 1907; saavel dette budgetforslag som de til grund for samme liggende ledende synsmaader blev med uvæsentlige ændringer vedtaget af musébestyrelsen.

Under 5te marts 1907 har komitéen fremlagt for bestyrelsen forslag angaaende ordningen af museets administration. Komiteens flertal (KLAUS HANSSEN og H. FRIELE) anbefalede direktør-stillingen opretholdt; dr. HJORT foreslog derimod en ordning, hvorefter en af samlingsbestyrerne skal fungere som bestyrelsens sekretær. I møde 7de marts blev majoritetens forslag med endel mindre, væsentlig redaktionelle, forandringer bifaldt af museets bestyrelse. Saavel det vedtagne reglement som dr. HJORT's udkast er trykt som bilag til nærværende aarsberetning.

Et for museets udvikling særlig betydningsfuldt skridt er taget i det forløbne aar. Overensstemmende med fundatsen for C. SUNDTS fond har museets bestyrelse under 5te december 1906 oprettet en lærestol i zoologi, knyttet til museet, og i denne post ansat dr. A. APPELLØF, hidtil konservator ved museet. Hans gage blev sat til kr. 4 600. Da hans ansættelse først gjælder fra nytaar 1907, vil der først i næste aarsberetning blive redegjort for hans virksomhed i den nyoprettede stilling.

Takket være C. SUNDTS høisindede gave, er saaledes nu det første skridt gjort i retning mod det maal, der nævnes i første paragraf af museets love: at arbeide for oprettelsen af en vestlandsk høiskole i Bergen.

For tilveksten af museets samlinger og bibliothek er gjort nærmere rede i de nedenfor indtagne beretninger fra vedkommende funktionærer.

En udvidelse af den antikvariske afdelings udstillingslokaler, som i den senere tid er blevne stadig mere overfyldte, har fundet sted, idet et kjelderrum i nordre fløibygning i sommerens løb er indredet og taget i brug; i oktober blev her aabnet en udstilling af gamle norske ovne.

Ved bygningen har kommunen ladet besørge det sedvanlige vedligehold. Bl. a. blev bibliothekets læsesal, den store foredragssal samt den antikvariske afdelings kontorer malet; ligesaa gulvene i den naturhistoriske afdelings arbeidsværelser i første etage. Større reparationsarbeider er ikke udført i det forløbne aar.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod en entré af 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 57 312 mod 54 059 i forrige aar og 58 500 i 1904.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	2 713	(1905: 2 685)
Februar	3 519	(—„— 2 435)
Mars	3 380	(—„— 4 123)
April	4 854	(—„— 3 946)
Mai	4 675	(—„— 3 974)
Juni	4 094	(—„— 5 077)
Juli	6 870	(—„— 5 738)
August	7 001	(—„— 5 819)
September	6 965	(—„— 5 865)
Oktober	6 477	(—„— 5 895)
November	4 836	(—„— 3 134)
December	1 928	(—„— 2 668)

Til dette besøg maa dog lægges besøget i haven og plantehuset, som især om søndagene i sommertiden er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1905	37 924	12 862	1 859	1 414
1906	38 464	13 311	2 654	2 883

Sammenlignet med forrige aar er der saaledes i de fleste maaneder og idetheletaget en tydelig stigning i antallet af besøgende. Alene i mars, juni, oktober (som ifjor paa grund af Bergenhusamternes fællesudstilling havde et usedvanlig stort besøg) og december har der været nedgang.

Den 25de juli aflagde D. M. kong Haakon VII og dronning Maud, under deres ophold i Bergen paa tilbagereisen fra kroningen i Trondhjem, et kortvarigt besøg i museet.

Af videnskabsmænd og andre, som har benyttet samlingerne i studieøiemed, kan bl. a. nævnes: Sir John Evans, K. C. B., Britwell, Berkhamsted, England (arkæologi), direktør Hans Aall, Kristiania (bondesamlingen), maleren Ola Geelmuyden, Kristiania (bondesamlingen), maleren Mons Breivik, Sogn (bondesamlingen), maleren Th. Aavang, Bergen (middelaldersamlingen), dr. Jules Richard, direktør for fyrsten af Monacos „Musée oceanographique" (zoologi), mr. W. S. Bruce, Edinburgh, ligesom foregaaende deltager i fyrsten af Monacos polarekspedition (zoologi), prof. dr. E. Ballowitz, Münster (hvirveldyrsamlingen).

Desuden har museets zoologiske samlinger (og bibliotheket) været benyttet af de ved den biologiske station arbeidende videnskabsmænd samt af deltagerne i havforskningskurset.

Personalet. Efter at være bleven udnævnt til norsk generalkonsul (senere ministerresident) i Havana opsagde dr. Brunchorst sine stillinger som museets direktør, botanisk konservator og redaktør af „Naturen" til fratrædelse fra 1ste juli. Samtidig opsagde fru Ellen Brunchorst sin stilling som bibliothekar. Fra 20de september blev amanuensis ved universitetets botaniske have Jens Holmboe ansat som konservator i botanik og konstitueret som museets intendant og bestyrelsens sekretær; fra oktober blev det tillige overdraget ham at redigere „Naturen". Konservator H. Schetelig var under dr. Brunchorsts fravær paa stortinget konstitueret direktør i første halvaar og fortsatte ledelsen af museets kontor indtil september. Fra begyndelsen af oktober har han, med stipendium fra museet, tiltraadt en længere arkæologisk studiereise til udlandet; som hans vikar fungerer cand. philos. A. W. Brøgger. Fra 1ste juli blev frk. Aagaat Daae ansat som bibliothekar. Fra aarets udgang blev cand. philos. Alf Wollebæk ansat som konservator i zoologi (af anden lønningsklasse). Ved aarets udgang fratraadte frk. E. Lund sin stilling som assistent ved museets kontor; fra samme tid ansattes frk. Magdalene Abel som assistent ved den antikvariske samling. Konservatorerne Appelløf, Grieg og Schetelig har i sommerens løb været fraværende paa de sedvanlige stipendiereiser eller andre undersøgelser i en à to maaneder hver. Det øvrige faste personale har som tidligere været tilstaaet en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlinger og bibliothek.

De indtægter, som kan anvendes til forøgelse og vedligehold af museets samlinger (tilligemed haven, plantehuset og bibliotheket) samt til aflønning af de ved samlingerne ansatte videnskabsmænd og det øvrige til museet knyttede personale (heri dog ikke medregnet docent- og stipendiatposter), tilveiebringes ved offentlige bidrag, ved renter af bibliothekfondet samt ved medlemskontingent, entré og andre mere usikre indtægter, der i regnskabet sammenfattes som „forskjellige indtægter“.

De samlede indtægter paa dette budget har i 1906 udgjort kr. 50555.48 mod i 1905 kr. 46545.57, altsaa en tilsyneladende stigning paa kr. 4009.91. Herfra maa dog fratrækkes kr. 1535, hvormed kommunens vedligehold af bygningerne er opført; dette vedligehold har tidligere ikke været indtaget i regnskaberne. At regnskabet overhovedet viser en faktisk merindtægt af kr. 2474.91, skyldes den omstændighed, at sparebanken dette aar atter har bevilget sit aarsbidrag med det tidligere beløb kr. 9000. Saavel bibliotheksfondet som de „forskjellige indtægter“ har indbragt mindre beløb end i det foregaaende aar.

De „offentlige bidrag“ har i 1906 indbragt samme sum som i 1904, idet sparebankens tilskud, som for 1905 var blevet nedsat med kr. 3 000, atter bevilgedes med samme beløb som i tidligere aar. De øvrige offentlige bidrag har ikke undergaaet nogen forandring.

„Bibliothekfondet“ udgjør kr. 100 000 og giver med den nuværende rentefod en indtægt af kr. 5 000; i aarets løb er indkommet kr. 5 013.83 (kr. 13.83 er rentes renter af efter forfaldstid indbetalte renter) mod i 1905 kr. 5 515.35 (hvoraf ca. kr. 600 restancer fra 1904).

„Forskjellige indtægter“ har indbragt kr. 7 506.65 mod kr. 7 530.22 i forrige regnskab, altsaa en nedgang paa kr. 23.57. Der har været nedgang paa følgende poster: leie af foredragssalene (kr. 77), medlemskontingent (kr. 130.64), renter og tilfældige indtægter (kr. 36.69). Derimod har der været stigning paa posterne: entré og katalogsalg (kr. 25.40) samt salg af dubletter m. m. fra samlinger, bibliothek og have (kr. 195.36), mens refusion af legater (godtgjørelse for regnskabshold etc.) er uforandret. Naar den samlede nedgang af „forskjellige indtægter" ikke er bleven større, skyldes det især den forholdsvis betydelige indtægt paa konto salg, men det maa udtrykkelig fremhæves, at dette er en meget usikker indtægtspost, og at man ingenlunde kan gaa ud fra, at kommende aar i denne henseende vil komme til at vise et lige gunstigt resultat.

Som ny post i regnskabet er saavel paa indtægts- som udgiftssiden indtaget kommunens bidrag til bygningernes vedligehold. Hertil er opført det beløb, kr. 1 535, der ifølge aabodsbudgettet skulde komme til anvendelse i aaret 1906.

De samlede udgifter til „samlinger og bibliothek" udgjorde i 1906 kr. 50 909.67 mod kr. 47 199.12 i 1905, altsaa en tilsyneladende stigning af kr. 3 710.55. Ligesom paa indtægtssiden maa ved sammenligningen herfra fratrækkes de kr. 1 535, hvormed kommunens vedligehold af bygningerne er opført, saa at den virkelige stigning udgjør kr. 2 175.55.

Til faste lønninger, renter af gjæld samt til haven er der brugt mindre end forrige aar; alle de øvrige udgiftsposter viser derimod stigning.

Besparelserne paa lønningskontoen (kr. 2 480) er dels fremkomne ved, at man fra nytaar 1906 af økonomiske grunde havde været nødt til at opsige den ved bondesamlingen ansatte konservator, dels ogsaa ved direktør Brunchorsts fratræden fra 1ste juli, hvorved for sidste halvaar indsparedes forskjellen mellem hans gage som direktør og gagen for den nyansatte intendant og sekretær. — Renter af gjæld blev betalt med kr. 127.36 mindre end i 1905, og ved havens drift indsparedes kr. 22.75 sammenlignet med forrige aar.

Bibliotheket har havt en merudgift af kr. 770.39 sammenlignet med 1905, idet en del af de ved de ekstraordinære indredningsarbeider 1904—05 forvoldte store udgifter er ført til udgift dette aar og foruden ved hjælp af annuet er delvis dækket ved aarets salgsindtægter. Der vil imidlertid endnu vistnok komme til at gaa flere aar, inden disse udgifter bliver fuldt betalt, saafremt de i sin helhed skal bestrides af bibliothekets egne indtægter.

Til „fællesudgifter“ er udbetalt kr. 2 026.28 mere end i 1905; den største stigning (kr. 965.61) falder paa kontoen til lys, brænde og elektricitet, men heraf er i virkeligheden kr. 906 afbetaling af gjæld fra foregaaende aar, idet foruden hele aarets gasforbrug tillige forbruget i de tre sidste maaneder af 1905 har maattet betales af budgettet for 1906. Størst stigning forøvrigt viser posterne „renhold“ og „diverse udgifter“ (henholdsvis kr. 401.20 og kr. 501.01), begge for en væsentlig del paa grund af den store omflytning og oprydning isommer, da den store foredragssal, bibliotheket og arbeidslokalerne skulde males.

Til den naturhistoriske samling er medgaaet kr. 248.84 og til den antikvariske (inkl. afdrag og renter af denne afdelings separatgjæld) kr. 826.37 mere end i 1905. Grunden til aarets betydelige overskridelse af den antikvariske samlings budget har især været et par større leilighedsindkjøb til middelalder-og bondesamling, som man ikke fandt at kunne undlade at foretage.

Den fra forrige aars regnskab overtagne gjæld udgjorde for samlingerne og bibliotheket tils. kr. 14 721.55, hvoraf den antikvariske afdeling skyldte kr. 2 755.88, museets almindelige drift kr. 11 965.67. Den antikvariske afdelings gjæld er i aarets løb reduceret med kr. 851.25, gjælden forøvrigt derimod vokset med kr. 354.19, saa der til næste regnskab for dette kapitels vedkommende bliver at overføre en samlet gjæld af kr. 14 226.49. Hertil kommer imidlertid. en inventargjæld fra 1900, stor kr. 1 342.54, der først fra nytaar 1907 vil blive indtaget i regnskabet (se aarsberetningen for 1900, pag. 5).

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliothekfondet, hvis renter kommer til indtægt under regnskabets 1ste kapitel, var pr. 1ste januar 1906 følgende kapitaler henlagt under museets bestyrelse:

Frieles legat no. I	kr.	28 000.00
— „ - II	„	40 000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50 000.00
— „ - II	„	22 013.00
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24 000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	26 896.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40 000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50 000.00
Præmieobligationsfondet	„	500 000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	77 970.32
C. Sundts fond	„	175 000.00
C. Sundts fonds afsatte kapital	„	326.23
	kr.	1 034 205.55

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

F. Hansens og H. Danielssens legat	kr.	1 020.00
Henrik Sundts legat no. II	„	2 308.65
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	8 723.43
C. Sundts fonds afsatte kapital	„	1 673.47
	kr.	13 725.55

Pr. 31te december 1906 udgjør altsaa den samlede kapital
kr. 1 047 931.00
foruden bibliothekfondets grundfond, stort kr. 100 000.00.

Af renterne af Henrik Sundts legat no. I medgaar halvdelen til kapitalforøgelse for legat no. II; renter af Henrik Sundts legat no. II tillægges i sin helhed kapitalen; renterne af F. Danielssens og A. Larsens legat udbetales i sin helhed til livrenter; renterne af F. Hansens og H. Danielssens legat gaar dels til livrenter, dels til kapitalforøgelse. Af præmieobligationsfondet er for 1906 kr. 5 215.35 gaaet til kapitalforøgelse; af præmieobligationsfondets afsatte kapital gaar den hele renteindtægt til kapitalforøgelse, og af C. Sundts fond er medgaaet $^{1}/_{5}$ til kapitalforøgelse.

Af den tiloversblevne del af legaternes renter medgaar til administration kr. 1 366, mens resten er disponibel til forskjellige formaal overensstemmende med de respektive legaters fundatser.

Det saaledes disponible beløb udgjorde for 1906 for alle legater tilsammen kr. 31 616.34, heri ikke medregnet C. Sundts fond, hvis renter kr. 7 983.17 gaar over som beholdning til 1907. Af dette beløb var kr. 3 820.12 beholdning fra forrige regnskab. Til nyt regnskab gaar over en beholdning paa kr. 4 430.55, mens resten er kommet til anvendelse paa den maade, regnskabet i detalj gjør rede for, og som fremgaar af følgende oversigt:

I.	Aarsstipendier	kr.	9 750.00
II.	Reisestipendier	„	2 571.26
III.	Videnskabelige arbeider	„	3 577.81
IV.	Publikationer	„	9 093.59
V.	Kurser og undervisning	„	1 225.13
VI.	Indkjøb til naturhist. samling	„	968.00
	Tilsammen	kr.	27 185.79

mod kr. 28 601.40 i forrige regnskab.

En nærmere redegjørelse for anvendelse af beløbene er givet nedenfor under afsnit V. Den nødvendige forklaring vedkommende regnskabets kap. III, „særformaal“ findes ligeledes nedenfor, under afsnit VII.

III. Bibliotheket.

Bibliothekar: E. Brunchorst (fra 1ste juli Aagaat Daae).

Bibliotheket er i 1906 bleven forøget med 857 større verker, 260 dissertatser og særtryk samt 166 kartblade, fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved gave eller bytte	270	88	84	442
Ved kjøb	137	12	6	155
	407	100	90	597
Særskilte verker.				
Ved gave eller bytte	30	20	39	89
Ved kjøb	91	58	22	171
	121	78	61	260
Dissertatser og separataftryk.				
Ved gave eller bytte	91	58	39	188
Ved kjøb	30	20	22	72
	121	78	61	260

Desuden fortsættes subskriptionen paa 83 verker; deraf falder paa den naturhistoriske afdeling 57, paa den historisk-antikvariske 26, og af tidsskrifter haves foruden ovennævnte, endnu 273, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret og som derfor først vil blive medregnet i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 166 verker, der erholdes som gave eller bytte.

Efter den optælling af bibliotheket, der optoges i 1892, vil antallet med tilveksten i 1906 beløbe sig til:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.	7 801	2 834	3 695	14 330
Særskilte verker	5 289	4 364	1 816	11 469
Dissertatser og særtryk	5 026	660	197	5 883
	18 116	7 858	5 708	31 682

Hertil kommer C. Fastings bibliothek med 800 bind samt samlinger af haandskrifter, karter, fotografier og tegninger.

For tilveksten er ligesom tidligere udfærdiget katalogsedler in duplo. Katalogiseringen af J. B. Halvorsens til museet skjænkede bibliothek er i aarets løb fortsat, men har endnu ikke kunnet afsluttes.

Fra en giver, som ønsker at forblive ukjendt, har bibliotheket modtaget en meget værdifuld gave, nemlig en samling af 32 smukt udførte portrætter — i staalstik og lithografi — af bekjendte kemikere. Samtlige billeder er forsynet med ramme. De er ophængt paa væggen i den lille foredragssal.

Museets litterære bytteforbindelser er blevne forøgede med følgende:

1. Société d'océanographie de golfe de Gascogne. Bordeaux.
2. Den Danske arktiske station. Disko (Grønland).
3. Universitetets biologiske station. Drøbak.
4. Albany Museum. Gahamtown, Cape Colony, S. Afrika.
5. Historisches Verein für Steiermark. Graz.
6. The Geological Society. London.
7. The Viking-Club. London.
8. Museum für Natur- und Heimatkunde. Magdeburg.

9. Natal Government Museum. Pietermaritzburg, Natal, S. Afrika.
10. La station biologique de l'Académie à Sebastopol.
11. Kaiserlich Botan. Garten. St. Petersburg.
12. Sveriges. Utsädesförening. Svalöf.
13. Die Schweizerische Centralanstalt für das forstliche Versuchswesen. Zürich.

Frk. M. **Abel**, frk. **Tidemand** og frk. M. **Wingaard** har velvillig assisteret ved forskjellige arbeider i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak.

IV. Den naturhistoriske afdeling.

1. Samlingen af hvirveldyr.

Konservator: **James A. Grieg.**

Hovedarbeidet inden hvirveldyrsamlingen har været opstilling og montering af biologiske grupper, hvoraf nu er udstillet i samlingen dværgspidsmus *(Sorex minutus)* fra Malangen, ræv *(Canis vulpes)* fra Austreim, markmus *(Arvicola rutilus, A. glareola* og *A. rufocanus)* fra Malangen, fossekal *(Cinclus cinclus)*, gjærdesmutte *(Troglodytes troglodytes)* og strandsnip *(Totanus hypoleucus)* fra Tveiteraas samt smalnæbbet svømmesneppe *(Phalaropus hyperboreus)* fra Pasvik. Nogle af disse grupper, som er arrangerede af præparant W. **Dahl**, er nærmere omtalt i „Naturen"s novemberhefte 1906. Saavidt muligt er grupperne en naturtro gjengivelse af de omgivelser, hvor dyrene blev tagne. Rævegruppen viser saaledes en del af den ur, hvor familjen havde tilholdssted. Fossekalgruppen er ligeledes en gibsafstøbning af en del af det brokar, hvor redet var anbragt. Til nogle af disse grupper har det været nødvendigt at anskaffe særskilte montrer. For at skaffe plads til de øvrige har man delvis maattet omordne samlingen. I den nærmeste fremtid vil denne del af samlingen blive yderligere forøget med grupper af vore indenlandske dyr.

Af konsul **Børs'** legat var der til indkjøb for afdelingen stillet 1000 kr. til disposition. For dette beløb anskaffedes anatomiske modeller af menneskets fordøielseskanal, lunger og hjerte, strubehoved, lugteorgan, kindtænder og rygmarv, samt af hovedet af en giftslange. Endvidere indkjøbtes kalifornisk sjøløve *(Zalophus cali-*

fornicus), sibirisk vildkat *(Felis manul)* fra Altai og en varietet af malayerbjørnen fra Thibet, som under navnet *Ursus malayanus wardi* vil blive nærmere beskrevet af professor Lydekker.

Den udenlandske samling er forøvrig forøget med skelet af moskusokse *(Ovibos moschatus)*, gave fra 2den Framekspeditions rederi, et kuld fjeldræv *(Canis lagopus)* bestaaende af han, hun og 7 unger, fra Novaja Semlja, anatomiske præparater af nise *(Phocæna communis)*, kvælerslange *(Python molurus)* og haakjærring *(Læmargus borealis)*.

Foruden de ovennævnte grupper kan af tilveksten til den indenlandske samling nævnes:

Forskjellige gnavere fra Malangen og Pasvik; hærfugl *(Upupa epops)* fra Rysdal, Gloppen, Nordfjord, to albine varieteter af fjeldtrost *(Turdus pilaris)*, aarhøne *(Tetrao tetrix)* med overtallige tæer, skudt paa Ulrikken ved Bergen. Eksemplaret er nærmere beskrevet i 1ste hefte 1906 af „Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift“. Klumpfisk *(Mola mola)* fra Myking, Lindaas; rødhai *(Scyllium canicula)* fra Akrefjord. Embryoner af haabrand *(Lamna cornubica.* En samling fiske, aborre *(Perca fluviatilis)*, gjedde *(Esox lucius)*, harr *(Thymallus vulgaris)*, sik *(Coregonus lavaretus)* og ørret *(Trutta fario)* fra Pasvik.

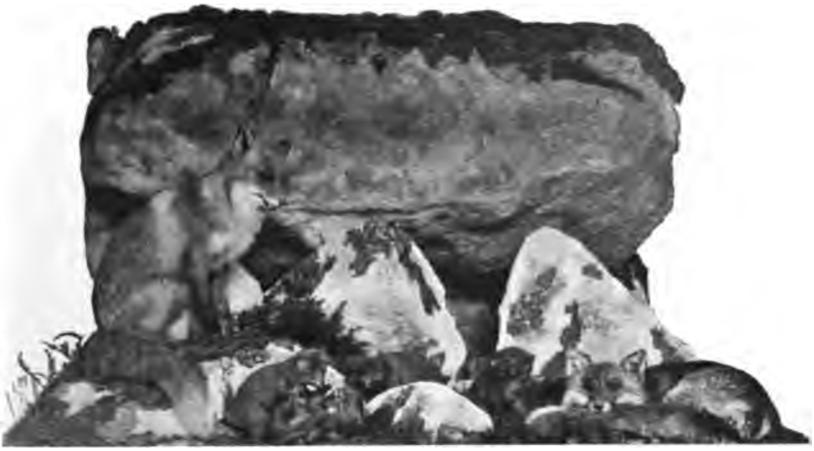

Fig. 1. Rævebi fra Fosenøen.

Hr. kandidat Schaanning blev af afdelingen tilstaaet et beløb paa 200 kr. til indsamling af fugleskind i Sydvaranger, hvorved museet erhvervede en meget interessant og righoldig samling af fugle, særlig af dununger og ungfugle fra det nordlige Norge. I museets aarbog 1907 vil hr. SCHAANNING nærmere redegjøre for sine indsamlinger.

I stor udstrækning er i aarets løb bleven udrangeret ældre og mindre godt præparerede gjenstande og erstattede med nye. De udrangerede naturalier er blevne fordelte blandt byens skoler. De i forrige aarsberetning omtalte ungstadier af mareflyndre *(Glyptocephalus cynoglossus)*, byrkelange *(Molva dipterygia)*, haagylling *(Chimæra monstrosa)* og plogskate *(Raja oxyrhynchus)* er bleven monterede. Enkelte dele af saavel den indenlandske som den udenlandske samling er bleven ometiketteret samt forsynet med tekstetiketter. Da de fritstaaende kranier og gibsafstøbninger af hval stadig molesteres af det besøgende publikum, har det vist sig nødvendigt at beskytte dem med nogle lette glasskjærmer, der hindrer publikum i at berøre gjenstandene.

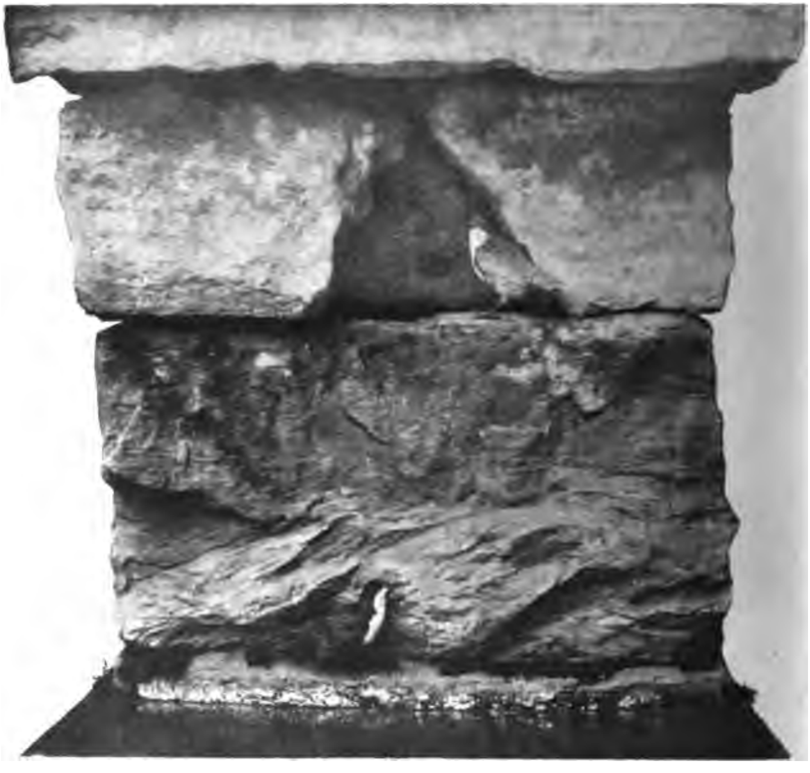

Fig. 2. Rede af fossekal fra Tveiteraas ved Bergen.

For nærmere at faa udredet, hvorvidt erfuglen er fiskeædende, hvad fiskerne i Bergens stift paastaar, har konservator i løbet af vinteren og vaaren undersøgt maveindholdet af ca. 100 erfugl. Resultatet af disse undersøgelser er offentliggjort i „Norsk Fiskeritidende“. Med stipendium fra museet deltog konservator i sidste halvdel af juli i „Michael Sars“s undersøgelser i Skagerak og Nordsjøen. I august fortsatte han sine i 1905 paabegyndte fjordundersøgelser ved Jondal i Hardanger.

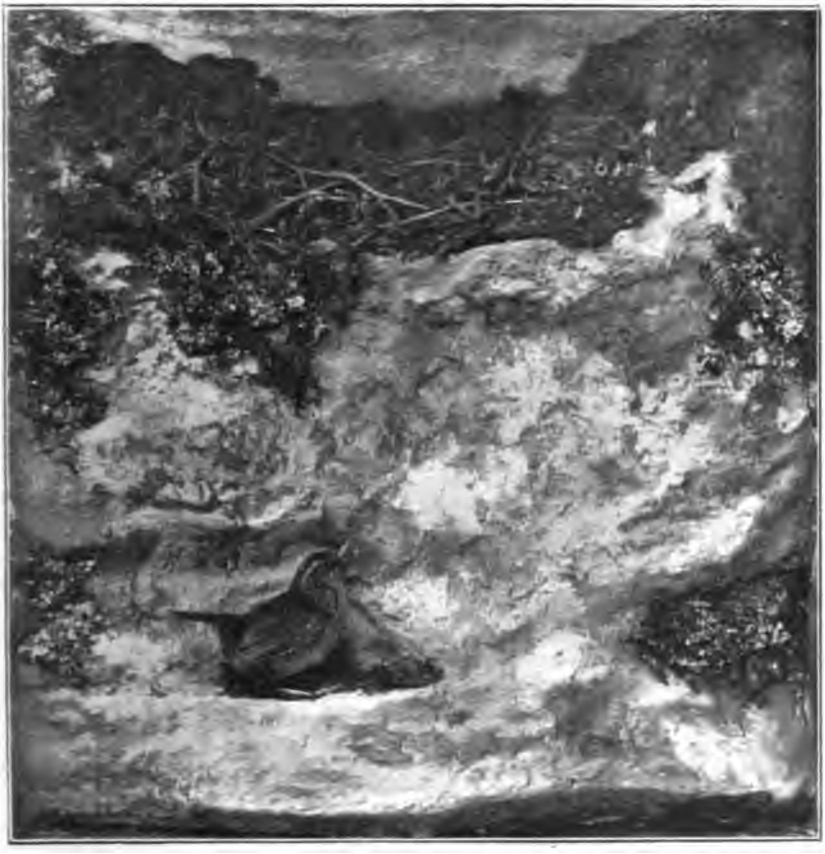

Fig. 3. Rede af gjærdesmut fra Tveiteraas ved Bergen.

I studieøiemed har stipendiat Alf Wollebæk gjennemgaaet museets samling af sæler. Til havforskningskurset og til et af dr. Appelløf ledet zootomisk kursus har forskjellige naturalier været udlaante. Forøvrig har deltagerne i havforskningskurset jevnlig besøgt samlingen i studieøiemed.

2. Evertebratsamlingen.

Konservator: Dr. APPELLØF.

Til den systematiske læresamling er fra DEYROLLE i Paris indkjøbt en model af bryozo (mosdyr).

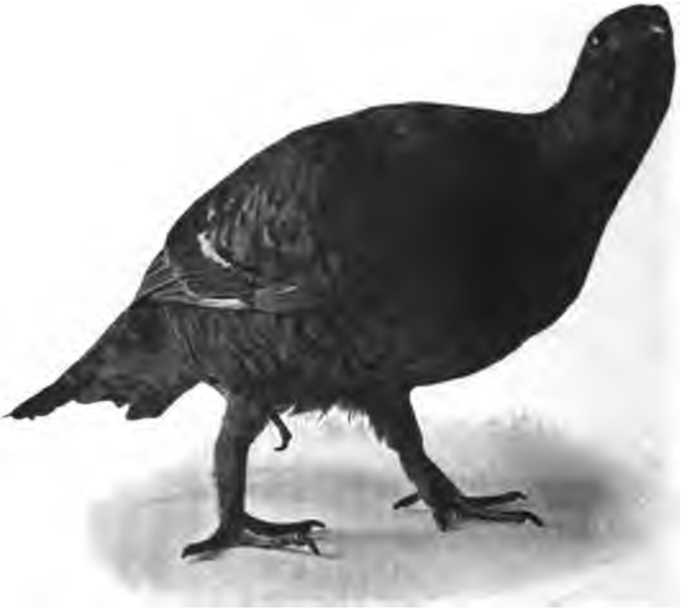

Fig. 4. Aarhøne med overtallige tær fra Ulrikken ved Bergen.

I den entomologiske samling har hr. lærer LIE-PETTERSEN velvilligst udført en del ordningsarbeide.

Hr. kjøbmand H. FRIELE har i lighed med foregaaende aar arbeidet med nudibranchier og har overleveret et større antal af ham bestemte arter til samlingen.

Kand. WOLLEBÆK har en tid arbeidet med marine isopoder fra vestlandets fjorde og skjærgaard og velvilligst bestemt en del af dem.

Af videnskabelige, trykte eller under trykning værende arbeider, udførte paa basis af materiale fra afdelingen skal nævnes:

Konservator har i aarets løb fuldført et arbeide over Nordhavets dekapode krustaceer, trykt i „Meeresfauna von Bergen“. Da foruden materialet fra Norges vestkyst den største del af de i aarene 1900—1902 ved „Michael Sars“ gjorte indsamlinger af denne gruppe er bearbeidede og bestemte i sammenhæng med ovennævnte arbeide, saa eier afdelingen nu en righoldig, bestemt samling af Nordhavets dekapode krebsdyr.

Konservator Grieg's arbeide over de ved „Michael Sars“s togter 1900—1903 indsamlede asterider er under trykning i aarbogen.

Bestyrer ved den biologiske station i Trondhjem, hr. Nordgaard, har bearbeidet de ved „Michael Sars“s togter 1900—1904 indsamlede bryozoer. Resultaterne af undersøgelserne er sammenstillede i en afhandling, som er under trykning i museets aarbog. Af nævnte dyregruppe, som tidligere var temmelig slet repræsenteret i museets bestemte og bearbeidede samlinger, eier man nu, takket være hr. Nordgaards i flere aar drevne arbeide hermed, en udmerket samling fra forskjellige dele af Nordhavet.

Dr. J. Wilhelmi ved den zoologiske station i Neapel har til undersøgelse havt tillaans de i museets samling opbevarede eksemplarer af planarien *Fovia affinis*, Ørsted, og har en afhandling over disse under trykning i aarbogen.

Ved bytte med Gøteborgs museum er erhvervet en del stykker af termitboliger og prøver af disse dyrs kunstige sopdyrkning. Materialet er indsamlet af intendenten dr. Jägerskiöld under hans reise i Sudan.

Endvidere har bestyrer Nordgaard ved sin overflytning til Trondhjem overleveret til museet sit rige materiale af evertebrater, indsamlet under hans forskjellige reiser til Lofoten og Finmarken. Materialet er bestemt.

Da saavel samlingens konservator som konservator J. A. Grieg ved velvilje af fiskeridirektør dr. Hjort havde anledning til at deltage i „Michael Sars“s togter 1906, har man kunnet indsamle til evertebratsamlingen særdeles værdifuldt materiale fra Nordsjøen og de norske kystbanker.

Til prof. Kükenthal, Breslau, har 37 arter af Nordhavsekspeditionens alcyonider (se indberetn. f. 1904), bestemte af dr. Danielssen, været udlaante. Denne samling er revideret af prof. Kükenthal og tilbagesendt.

Fra Rev. Can. A. M. Norman har afdelingen modtaget nogle arter dekapode krustaceer fra de britiske kyster.

Foruden til ovennævnte har videnskabeligt materiale været sendt til bearbeidelse af prof. C. Mörner, Upsala.

Samlingerne har for videnskabelige studier paa stedet været benyttet af mange af deltagerne i havforskningskurset og af frk. dr. E. Arnesen, Kristiania.

En større samling dubletter af evertebrater fra Nordhavet er solgt til det anatom.-zool. institut i Münster, Westfalen. Ligeledes er til private samlere solgt nogle værdifuldere dyreformer (*Paragorgia*, *Umbellula*, *Pourtalesia* etc.).

3. Den botaniske samling.

Konservator: Dr. J. Brunchorst (fra 20de september J. Holmboe).

I de udstillede samlinger har omstændighederne ikke tilladt større arbeider; enkelte nyerhvervede gjenstande er opstillet, hvoriblandt kan nævnes en vakker stamme af kristtorn (*Ilex aquifolium*) fra Anuglen og en sjelden stor *Polyporus* fra Bellevue ved Bergen.

Ved herbariet er opklæbningen og indordningen af saavel norske som udenlandske karplanter fortsat i aarets løb. Herbariets vigtigste forøgelser har været følgende:

1.	Fra Johan Havaas, Granvin: *Lichenes exsiccati Norvegiae*, no. 301—330, i fem eksemplarer, hvoraf de fire er bestemte til bytte	30	eksp.
	samt en større samling lavarter, indsamlet paa stipendiereise i det arktiske Norge, ialt (foruden talrige dubletter)	500	—
2.	Fra S. K. Selland, Granvin: norske karplanter, indsamlede paa stipendiereise i Hardanger	ca. 460	—
3.	Fra Nils Bakketun, Elverum: norske karplanter og moser	ca. 50	—
4.	Fra overlærer E. Jørgensen: Bauer, *Musci Europ. exsiccati*, no. 101—250	150	—
	samt af for størstedelen norske mosarter	100	—
5.	Fra universitetets botaniske museum, Kristiania: dubletter af norske lavarter fra forstmester J. M. Normans samling (bestemte af J. Havaas)	ca. 200	—
6.	Fra konservator J. Holmboe: en større samling norske og udenlandske karplanter, endnu kun delvis indordnet	ca. 2000	—

7. Mindre gaver fra konservator Ove Dahl, Kristiania, apotheker Carl Pleijel, Gamleby, lærer S. K. Slettemark, Bergen, og professor Carl Størmer, Kristiania .... ca. 10 eksp.

Tilsammen 3500 ekspl.

4. Den botaniske have.

Bestyrer: Dr. J. Brunchorst (senere J. Holmboe).

Da annuet helt medgaar til de sedvanlige driftsudgifter, har nævneværdige forbedringer ikke kunnet udføres. Blandt modtagne gaver maa fremhæves vakre eksemplarer af *Thuia* og buksbom fra apotheker J. Lothe, en stor *Araucaria brasiliensis* til plantehuset fra enkefru Wallendahl samt norske fjeldplanter fra lærer S. K. Selland. En samling levende drivhusplanter er afsendt som bytte til universitetets botaniske have.

5. Den mineralogisk-geologiske samling.

Bestyrer: Carl Fred. Kolderup.

Da man heller ikke iaar har havt raad til større indkjøb af mineraler, har mineralsamlingens forøgelse været forholdsvis liden. Af ingeniør Gomsrud har man kjøbt endel tungspatkrystaller fra Bamle, af mineralhandler P. Tangen i Kragerø nogle større apatitkrystaller fra Kragerø, af journalist Patursson nogle mineraler fra Færøerne og endvidere af Kristiania bergbureau nogle krystaller af pyrochlor, monazit, malakon og glimmer fra forskjellige norske forekomster. Som gave har man fra gaardbruger Hans Stue i Øistesø modtaget endel kisprøver fra Øistesø, fra ingeniør Porte i Paris nogle mineraler fra forskjellige franske forekomster, fra Mauritz Kartevold i Sandnæs en liden samling mineraler fra forskjellige forekomster i Kristianssands stift, fra ingeniør Preuss Jordan, Bergen, nogle ertsprøver og fra stempelfabrikant Kramer, Bergen, en liden samling mineraler.

I undervisningsøiemed er indkjøbt en samling krystalmodeller og en samling mineralpræparater fra dr. Krantz i Bonn.

Bergartsamlingen har faaet en betydelig forøgelse ved de indsamlinger, som er foretaget under bestyrerens reiser i Jotunheimen og indre Sogn. Ialt er herfra medbragt 12 kasser med haandstykker og større stufer, der viser ganggjennemskjæringer o. l.

Ogsaa under aarets ekskursioner med de studerende er der indsamlet en del bergarter. Kontorist Ottesen har foræret museet en samling bergarter fra Utsire.

Fossilsamlingen er øget ved bestyrerens indsamlinger af kvartære mollusker under sommerens ekskursioner og ved mindre gaver fra enkelte af de ved afdelingen arbeidende (frk. H. Johannesen og frk. J. Berge). Fra geolog Rekstad har man modtaget det af ham ifjor paa en stipendiereise indsamlede materiale af glaciale og postglaciale skjæl. Endvidere har bestyreren paa Karmøen udgravet rester af en fossil hval, som skal opstilles i en særskilt dertil anskaffet montre.

Der er iaar som tidligere skeet talrige henvendelser angaaende fund af ertse og teknisk vigtige bergarter.

V. Den historisk-antikvariske afdeling.

I. Oldsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Antiksamlingen er bleven forøget ved gaver fra konservator J. Holmboe, nemlig en samling oldsager fra Cypern (broncer, idoler, lamper, glas etc.).

I den forhistoriske samling er der i aarets løb ikke udført nogen større arbeider. En mindre omordning af folkevandringstidens fund er foretat. Af forøgelser i denne samling bør nævnes en smuk paalstav fra broncealderen fra Søndhordland, et merkeligt flintfund fra stenalderen, fundet i Nordfjord; endvidere flere gode gravfund fra ældre og yngre jernalder, udgravet af konservator Schetelig, et større gravfund fra vikingetiden fra Nordfjord, et særdeles smukt gravfund fra Sogn, etc. etc.

Den nye lov om fredning og bevaring af fortidslevninger af 13de juli 1905 er traadt i kraft. Ved den norske regjerings resolution af 30te juni 1906 er Bergens museum blevet eneberettiget til at haandhæve lovens opretholdelse i Bergens stift og er desuden indrømmet den samme ret som Stavanger museum i Stavanger amt. Loven praktiseres fra nu af til stadighed og med held.

I middelaldersamlingen er udstillet et nyt, sengotisk skab fra omkring 1500, et gotisk krucifiks fra Sandeid kirke i Ryfylke og videre en benske med merkelige ornamenter fra Tyskebryggens grund i Bergen.

2. Myntsamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Samlingen er forøget med endel antike mynter, nogle romerske etc.; endel fra nyere tid, danske, norske og fremmede; videre en større samling amerikanske mynter. Den 3die september blev to serier af nyere norske sedler bortstjaalet. Tyven blev kort efter paagrebet og ved lagmandsrettens dom idømt 90 dages fængsel. Endel af de stjaalne sedler blev tilbageleveret i uskadt stand fra politikammeret; de manglende og ødelagte har Norges bank efter anmodning erklæret sig villig til at erstatte.

3. Vaabensamlingen.

Konservator: H. Schetelig.

Her er meget faa forøgelser at notere. En mindre kaarde, en partisan fra Sogn og enkelte faa, mindre bemerkelsesværdige ting.

4. Den kulturhistoriske samling efter reformationen.

Konservator: H. Schetelig.

Til bysamlingen er ikke indkommet noget nævneværdigt, og ingen særlige forandringer er foretagne i samlingen. I oktober 1906 aabnedes en udstilling af ovnsplader fra 17de og 18de aarhundrede; en del af disse ovnsplader er erhvervede som bytte fra Folkemuseet i Kristiania mod dubletter fra bondesamlingen.

Ved bygdesamlingen kan nævnes flere, tildels meget vigtige forøgelser. En brudedragt fra Valle i Fane, Nordhordland,

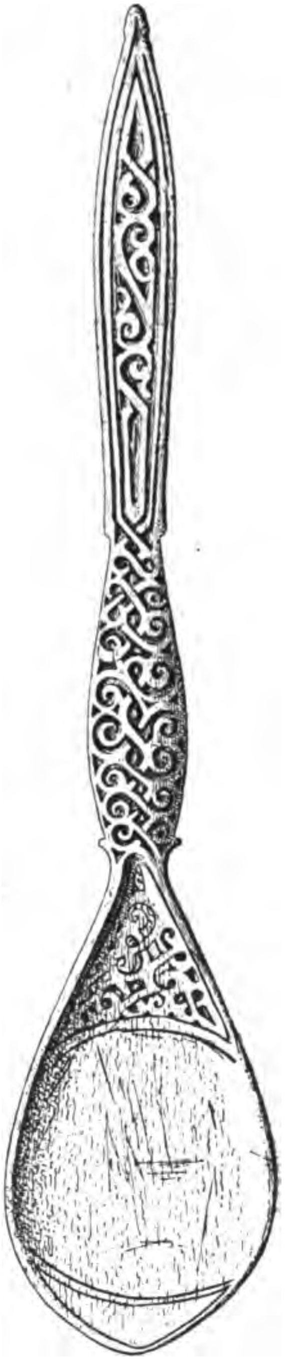

Fig. 5. Benske fra middelalderen fundet under Tyskebryggen.

med krone af særlig eiendommelig form, stak og trøie og tilhørende sølvsmykker, haarbaand etc. En mandsdragt fra Sætersdalen; for at skaffe plads til Sætersdals-dragterne har man maattet magazinere de islandske sager. En prægtig ekekiste fra 1639 fra Øvre Nesdal, Loen, hvilken kiste var det eneste, som blev reddet fra ruinerne

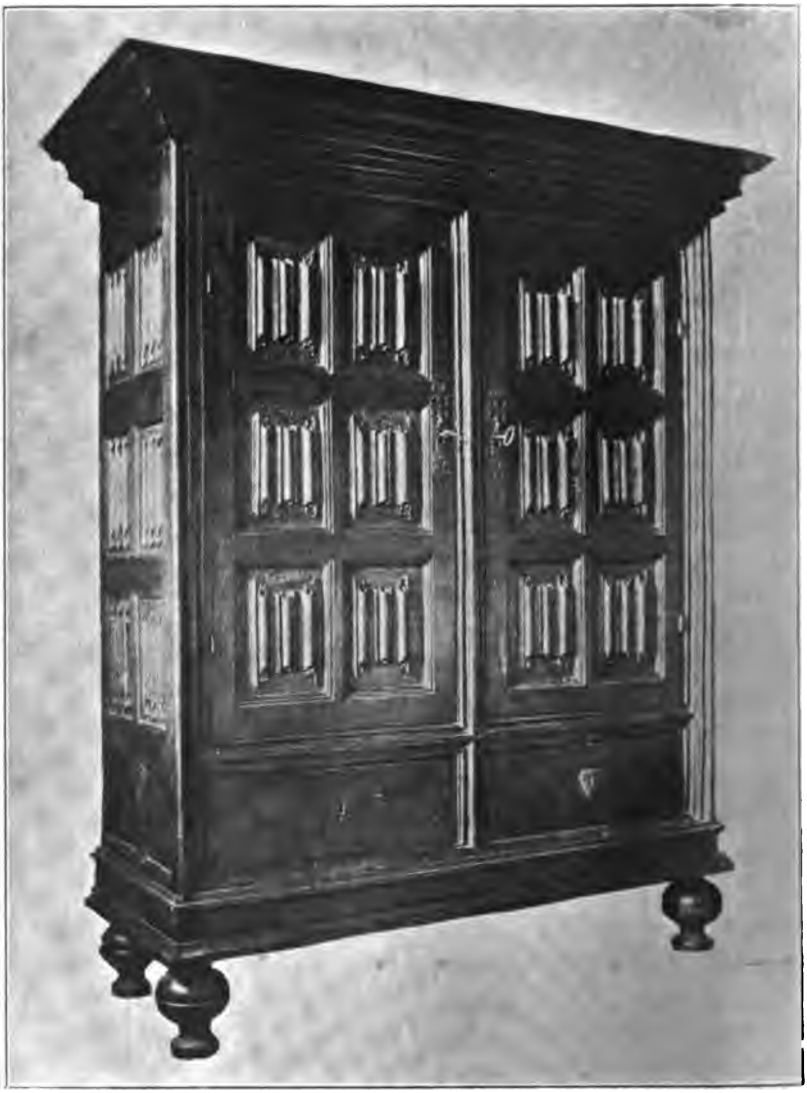

Fig. 6. Gammelt gotisk skab.

af Nesdal gaard, der ødelagdes ved den store ulykke i 1905 (alle gaardens beboere omkom). Denne sidste er en gave fra arvingerne efter SALVE PEDERSEN: PEDER og ANDERS SALVESEN, Loen.

5. Den etnografiske samling.

Konservator: H. SCHETELIG.

Fra kaptein HAUGE er modtaget som gave en japansk krigerrustning af en lidt anden type end de to, museet besidder fra før. Den er opstillet i samlingen. Missionsprest A. FLYGEL har foræret endel sager fra Madagaskar.

VI. Forskjellige videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier

har været bevilget af præmieobligationsfondets midler med et samlet beløb af kr. 9750.

Docent KOLDERUPS stipendium blev fra 1ste januar 1906 forhøiet til kr. 2600 og hr. HØYES til kr. 1500. Dr. DAMAS' stipendium, som allerede fra først af var forudsat kun at skulle gjælde et aar, bortfaldt i henhold hertil fra 1ste april 1906. Ligesaa er ved aarets udgang det stipendium bortfaldt, der var bevilget den biologiske stations bestyrer, hr. O. NORDGAARD, idet han som andensteds nævnt fra 15de juli fratraadte denne stilling og modtog ansættelse som konservator ved videnskabsselskabet i Trondhjem. Til fhv. konservator K. VISTED var for aaret 1906 bevilget et stipendium paa kr. 1200 til fortsættelse af hans studier over norsk bondekultur. Et andet aarsstipendium paa kr. 800 blev tilstaaet hr. JOHAN HAVAAS, Granvin, til understøttelse af hans undersøgelser over norske lavarter.

De øvrige stipendiater har været: Overlærer E. JØRGENSEN, for botaniske studier, særlig over planktonorganismer, kr. 1200; dr. A. APPELLØF for zoologisk lærevirksomhed, i tillæg til hans gage som konservator, kr. 1000; dette stipendium er bortfaldt fra aarets udgang, idet dr. APPELLØF, som andensteds omtalt, er ansat i den for C. SUNDTS fond nyoprettede lærerstiling.

Docent KOLDERUP, overlærer JØRGENSEN samt stipendiaterne HØYE og VISTED har havt fast arbeidsplads paa museet. Til laboratorieudgifter for herrerne Kolderup og Høye har af præmieobligationsfondets renter været bevilget henholdsvis kr. 250 og kr. 500. Udgifterne ved hr. Jørgensens undersøgelser, hvortil forøvrig er medgaaet et forholdsvis ubetydeligt beløb, er dels bestridt af biologisk station og dels af museets naturhistoriske afdeling.

Reisestipendier.

Hertil er af legatmidler bevilget kr. 2600, om hvis anvendelse. paa grundlag af de indkomne indberetninger, følgende kan meddeles:

Dr. Appelløf anvendte et stipendium paa kr. 300 af Børs's legat til at deltage i „Michael Sars"s togter i juni—juli, hvortil Fiskeristyrelsen velvilligst havde givet tilladelse. Der udførtes i den nordlige del af Nordsjøen mellem Shetland og den norske kyst en mængde trawltræk. De saaledes udførte zoologiske undersøgelser har, som allerede ved lignende anledninger tidligere fremholdt, et særdeles stort værd derved, at de kunde indgaa som et led i de øvrige dels biologiske, dels hydrografiske undersøgelser ombord. Af stor interesse var ogsaa undersøgelserne af visse fjorde nord for Stat, som gav uventede og vigtige resultater, idet de i faunistisk henseende var temmelig afvigende fra de vestlandske fjorde syd for Stat. Ogsaa undersøgelsen af de biologisk lidet kjendte kystbanker nord for Stat, mellem Aalesund og Storeggen og undersøgelsen af sidstnævnte omraade har bidraget væsentlig til udvidelse af vort kjendskab til det norske kysthavs fauna.

Ligeledes anvendte konservator J. A. Grieg et ham tilstaaet stipendium, kr. 300 af Frieles legat I, til at deltage i „Michael Sars"s undersøgelser i Skagerak og de mellemste partier af Nordsjøen. Togtet udgik fra Risør, hvorfra dampedes sydover langs den svenske kyst til Maaseskjær, derpaa vestover forbi Skagen, Hirshals og Hanstholmen til Store Fiskerbank og videre nordover til Stavanger. Under togtet foretoges trawlinger udenfor den danske kyst i en afstand af 15—30 kvartmil fra land samt paa Store Fiskerbank. Udbyttet var meget rigt ikke alene af fisk, men ogsaa af lavere dyr, særlig mollusker og echinodermer, hvoraf konserveredes til museet en righoldig samling fisk, særlig lycoder. Under den øvrige del af togtet dreves hydrografiske undersøgelser samt indsamling af fiskeyngel, hvoraf ligeledes en del konserveredes til museet. -- I august maaned fortsatte han de i 1905 paabegyndte undersøgelser af Hardangerfjorden ved Jondal. En del af de i 1905 mindre nøie undersøgte lokaliteter blev nærmere undersøgt, ligeledes undersøgtes særlig paa nordre side af fjorden en række nye lokaliteter. Undersøgelserne omfatter nu paa nordsiden af fjorden strækningen mellem Ljonæstangen og Axnæs, paa sydsiden mellem Thorsnæs og Sjøthun. Der blev skrabet paa indtil 500 meters dyb. De fleste af de i 1905 paaviste dyreformer gjenfandtes, desuden erholdtes flere nye, saaledes to eksemplarer af den smukke og meget sjeldne kalkkoral *Caryophyllia Smithii,* nogle eksemplarer af *Amphiura securigera* osv.

Til stipendiat Johan Havaas bevilgedes kr. 500, som blev anvendt til en ca. 3 maaneders reise i det nordlige Norge for at studere lavvegetationen i Nordlands og Finmarkens amter. Bl. a. indsamledes rigeligt materiale ved Bodø, Tromsø, Hammerfest, Honningsvaag, Nordkap, Skarsvaag, Mehavn, Vardø, Vadsø og Jarfjorden. Desuden botaniseredes ved Gjesvær, Brønnø, Trondhjem, Molde og Norheimsund. En del af det paa reisen indsamlede materiale, som indeholder flere ting af stor interesse, er allerede i bestemt stand indleveret til museet.

Overlærer E. Jørgensen har med et stipendium paa kr. 400 i juli og august undersøgt floraen omkring Bjørnefjorden og Samnangerfjorden og enkelte trakter sydover til omegnen af Flekkefjord. Han besøgte herunder bl. a. Vinnes, Strandvik, Haavik, Fuse, Ballesheim, Femanger, Lygrefjord, Trængereid, Aadland, Ekedalen, Kvamshaug, Norheimsund, Odda, Røldal, Stavanger, Helleland, Gyadalen og Flekkefjord. Undersøgelserne gjaldt særlig mosfloraen samt slegten *Euphrasia.* En del af tiden anvendtes til studium af levende peridinéer i Bjørnefjorden.

Til docent Kolderup bevilgedes kr. 400 af Sundts legat I, som han i sommerens løb anvendte til at studere eruptiverne i indre Sogn og den vestlige del af Jotunheimen; han indsamlede et meget betydeligt petrografisk materiale, der senere vil blive bearbeidet. Endvidere har han foretaget en reise til Karmøen for at udgrave endel fossile hvalben, som laa i lerlag, der var afsat før tapes-littorinasænkningen, som tydelig paavistes for denne lokalitets vedkommende.

Med et stipendium paa kr. 200 af Frieles legat I foretog lærer O. J. Lie-Pettersen undersøgelser over lepidopter-faunaen i Granvin. Opgaven var dels at bestemme udbredelsen af et antal arter, dels ogsaa at indsamle et større materiale af former, som hidtil har været sparsomt repræsenteret i museets samlinger. Desuden foretoges i sommerens løb indsamlinger og studier af ferskvandsrotatorier, i anledning af et planlagt arbeide over rotatoriefaunaen i det vestlige Norge. For sommerens entomologiske undersøgelser vil blive gjort nærmere rede i museets aarbog.

Med et stipendium paa kr. 300 af Sundts legat I fortsatte statsgeolog J. Rekstad fra slutningen af august til udgangen af september sine undersøgelser over de kvartære afleiringer paa vestlandet. I Søndhordland undersøgtes forholdene i Skaanevik, i Etne og ved Ølen i Fjeldberg prestegjeld, med en ekskursion til vestsiden af Bøml. I Romsdals amt foretoges undersøgelse i Vanelven, i Volden og i Tingvold med en afstikker til Aure teglverk i Søkkelven. Da han passerede Vadheim i ytre Sogn, stansede han en dags tid og bestemte ved nivellement høiden af de derværende terrasser. Det øverste terrasseniveau, som markerer landets største nedsænkning ved slutningen af istiden, ligger i Etne, Skaanevik og Ølen paa de undersøgte steder i høider fra 55 til 80 m. over nuværende havniveau. Terrasserne af dette niveau staar flere steds i sammenhæng med moræner bag dem paa en saadan maade, at de maa være afsatte samtidig med morænerne. Gode eksempler herpaa har man ved Stødle og Rygg i Etne og ved Tjelle i Skaanevik.

Skjæl fandtes i Etne og Skaanevik i høider fra 20 til 32 m. over nuværende havniveau, stammende fra det tidligere afsnit af landets stigning.

Ved Tungesvik i Skaanevik og paa st. Hisken paa vestsiden af Bøml fandtes afleiringer med skjæl fra tapestidens milde periode.

Paa vestsiden af Bøml er der en strandlinje i fast fjeld. Toppen af bergknauserne i den viser sig moutonnerede af isskuring, følgelig maa denne strandlinje være ældre end sidste afsnit af istiden. Ved nivellement fandtes dens forreste kant at ligge 40 m. o. h., dens øverste kant 46 m. Under den fandtes i 28 m. o. h. skjælrester, hvoraf kun *Mya truncata* kunde erkjendes.

Ved Vadheim i ytre Sogn fandtes øverste terrasseniveau at ligge i høider fra 71 til 77 m. over nuværende havniveau. Mellem øverste terrasse og havfladen har man her fire andre terrassetrin markerende landets sukcessive hævning.

Inderst i Austefjord i Voldens prestegjeld ligger den marine grænse 65 m. o. h. Her fandtes 35 m. o. h. skjæl, hvoriblandt ogsaa *Yoldia arctica.* Den marine grænse sænker sig forholdsvis raskt her. Ved Aaeim inde i Vanelvsfjorden ligger den saaledes

30—32 m., mens den ved Stave og Beitvedt paa Statlandet er sunket ned til 16 m. o. h.

Paa Fredø ved Kristianssund er der en fremtrædende strandlinje i fast berg. Dens høide er bestemt af flere iagttagere. Ved nivellement fandt han, at dens forreste kant ligger 66 m. over tangr. og dens øverste kant 76 m. Høideforskjellen mellem tangranden og flomaalet fandtes paa dette sted at være 0.92 m.

Ved Storsæt i Tingvold fandtes skjæl i betydeligt antal 77 m. o. h. og ved Stølsvatn i Tingvold 79 m. o. h.

Til S. K. Selland, Granvin, bevilgedes kr. 200 af Børs's legat, som han anvendte til fortsatte floristiske (plantegeografiske) undersøgelser i Indre Hardanger. Fra jonsok til udgangen af august botaniserede han i Ullensvangs prestegjeld ialt 45 dage. Afbrydelserne benyttede han særlig til indsamling af diverse plantemateriale i Granvin. I Ullensvangs prestegjeld undersøgtes særlig fjeldfloraen paa begge sider af Oddadalen, opover til Folgefonden og paa Hardangerviddens vestlige rand, og strandfloraen. Til museet er indsendt omkring 460 ark pressede planter, hvoraf 100 ark hieracier fra ifjor. Det i sommer indsamlede hieracium-materiale er, i lighed med tidligere aar, sendt adjunkt S. O. F. Omang i Larvik til undersøgelse og bestemmelse. — Til muséhaven indsendtes i august en kasse med 21 arter levende planter. Resultaterne af sommerens undersøgelser vil senere blive publiceret i museets aarbog.

Til hydrografiske og biologiske undersøgelser i Bergensfjordene ved den biologiske stations foranstaltning har der som i foregaaende aar været anvendt kr. 1000. For denne bevilgning har der været foretaget en række ekskursioner. De regelmæssige indsamlinger af plankton og bunddyr og af hydrografisk materiale for at studere variationerne har været fortsat. Da det har vist sig, at mange af de steder, hvor der for faa aar siden var let adgang til rigt zoologisk materiale, nu er blit temmelig fattige, og da det er af megen betydning at ha stadig god anledning til materialeindsamling, har man gjort undersøgelser paa forskjellige nye lokaliteter og er derved kommet over gode findesteder for bunddyr. Af nye undersøgelser kan ogsaa en række strømmaalinger i Puddefjorden og Byfjorden nævnes. I Mofjorden har der været gjort nye undersøgelser over de eiendommelige gasforhold.

Til arkeologiske undersøgelser og udgravninger var i 1906 bevilget 1800 kroner, hvoraf er benyttet 1650, nemlig 800 kroner af Frieles legat no. II og 850 kroner af præmieobligationsfondet. Den største del af disse midler disponeredes af samlingens konservator H. Schetelig, der foretog udgravninger i Masfjorden, paa Os, Karmøen, Nordfjord etc. etc. Af Scheteligs gravninger kan særlig nævnes forholdsvis righoldige jernfund fra Os, merkelige vikingetids gravfund fra Karmøen og flere mindre grave fra folkevandringstiden. I april—mai assisterede cand. A. W. Brøgger, der gravede i Sogn. Hr. cand. E. de Lange fortsatte sine tidligere undersøgelser paa Stord, hvorved fremkom et merkeligt fund fra broncealderen. Vikarierende konservator A. W. Brøgger gravede i Nordfjord et smukt fund fra folkevandringstiden og foretog videre undersøgelse af stenaldersfundene i Klep pgd., Jæderen, hvorved særlig toges sigte paa en nøiagtig nivellering af Holeheien stenaldersboplads for bestemmelse af den geologisk-arkeologiske alder. Arkitekt J. Z. Kielland undersøgte en formodet runeindskrift i Ryfylke.

Af samme midler udrededes desuden i november 100 kroner til Johan Larsen, eieren af det jordstykke, hvorpaa den bekjendte stenaldersboplads, Vespestad paa Bøml, er beliggende, i henhold til en tidligere aftale om fredning af dette stykke. Bopladsen er nu for ubegrænset tid disponibel for hvilkesomhelst undersøgelser, Bergens museum maatte ville anstille her.

Jordskjælvsundersøgelser. Jordskjælvsundersøgelserne har været drevet efter samme plan som ifjor. Der er i aarets løb indsamlet et ganske betydeligt materiale af meddelelser om norske rystelser, som vil blive bearbeidet i løbet af vaaren 1907. Ved jordskjælvsstationen er der registreret de sterkere udenlandske jordskjælv, som har forplantet sig gjennem vort land. Endvidere er der registreret nogle af de norske jordrystelser, men den største del af disse har været for svage til at sætte stationens pendler i bevægelse.

Publikationer. Hertil er ialt medgaaet kr. 9089.71, som er bestridt af præmieobligationsfondet, Frieles, Berthe Marie Danielssens og Børs' legater. Det bemerkes imidlertid, at i dette beløb indgaar kr. 800 som løn til museets tegner.

Der er for aaret 1906 af museets **aarbog** under direktørens (senere intendantens) redaktion udgivet tre hefter, hvoraf de to første udkom i 1906 og det tredie i februar 1907. Hefterne indeholder nedennævnte afhandlinger og udgjør tilsammen 596 sider tekst; de indeholder desuden 6 plancher samt 258 figurer i teksten. Alle clichéer og plancher er udført ved John Griegs reproduktionsanstalt i Bergen.

No. 1. **J. Rekstad:** Iagttagelser fra terrasser og strandlinjer i det vestlige og nordlige Norge. II. (Med 1 kart og 19 illustrationer i teksten). 48 sider.

„ 2. **James A. Grieg:** Nogle notiser fra et spækhuggerstæng ved Bildøstrømmen i januar 1904. (Med 8 figurer i teksten). 28 sider.

„ 3. **Carl Fred. Kolderup:** Jordskjælv i Norge i 1905. Resumé in deutscher Sprache. (Med 1 kartplanche). Anhang: Registrierungen an der seismischen Station zu Bergen im Jahre 1905. 37 sider.

„ 4. **P. A. Øyen:** Nogle bemerkninger om Jostedalsbræen. 15 sider.

„ 5. **S. K. Selland:** Floristiske undersøgelser i Hardanger. I. 17 sider.

„ 6. **R. Collett:** Nogle meddelelser om næbhvalen *(Hyperoodon)* og hvidfisken *(Delphinapterus)*. 25 sider.

„ 7. **J. Rekstad:** Svar paa P. A. Øyens kritik. 8 sider.

„ 8. **Haakon Schetelig:** The cruciform brooches of Norway. (With 194 illustrations in the text). 162 sider.

„ 9. **O. J. Lie-Pettersen:** Neue Beiträge zur Biologie der norwegischen Hummeln. (Mit 1 Figur im Texte). 42 sider.

„ 10. **Jens Z. M. Kielland:** Haakonshallens gjenreisning 1518—1520. (Med 1 billede). 11 sider.

„ 11. **Alf Wollebæk:** Le développement du genre *Sclerocrangon* (G. O. Sars). (Avec deux planches). 9 sider.

„ 12. **Kr. Høye:** Recherches sur la Moisissure de Bacalao et quelques autres Microorganismes halophiles. (Avec 14 figures dans le texte). 64 sider.

„ 13. **James A. Grieg:** Echinodermen von dem norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900—1903 gesammelt. III. Asteroidea. (Mit 2 Tafeln und 10 Figuren im Texte). 88 sider.

„ 14. **Haakon Schetelig** og **A. W. Brøgger:** Fortegnelse over de til Bergens museum i 1906 indkomne sager ældre end reformationen. (Med 11 figurer i teksten). With list of illustrations in English. 42 sider.

For budgetterminen 1906—07 var bevilget et statsbidrag af kr. 1000 til udgivelsen af prof. G. O. Sars' verk *„An account of the Crustacea of Norway“*. Heraf er i aarets løb udkommet bind V, hefte 11—16 med 48 plancher.

Af dr. Appelløfs „Meeresfauna von Bergen“ er i 1906 udgivet hefte 2 og 3 (pag. 74—234, med 4 plancher og 3 karter). Det udkomne dobbelthefte har følgende indhold:

O. Nordgaard: Die Bryozoen des westlichen Norwegens. (Mit 2 Tafeln). — Dr. A. Appelløf: Die dekapoden Crustaceen. (Mit 2 Tafeln und 3 Karten).

Det fortjener at bemerkes, at de ved publikationerne muliggjorte bytteforbindelser er den vigtigste kilde til forøgelse af museets bibliothek. Af tidsskrifter og selskabsskrifter er i 1906 ialt indkommet 597 bind, deraf 158 ved kjøb, resten, 442, væsentlig ved bytte. I 1905 var de tilsvarende tal 111 og 503.

I henhold til fundatsen for Joachim Frieles legat blev i juli 1906 udsat en prisbelønning for et arbeide over Norges land- eller havfauna. Prisuddelingen vil i tilfælde finde sted 18de december 1908, og konkurrerende arbeider maa i manuskript være indsendt til museets bestyrelse inden udgangen af september maaned samme aar.

I november 1905 er indbudt til konkurrance om en prisbelønning af Henrik Sundts legat for et arbeide over kemisk fysiologi forfattet af en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. For at komme i betragtning ved prisuddelingen, der vil finde sted 17de november 1907, maa konkurrerende arbeider i manuskript være indsendt til bestyrelsen inden september maaneds udgang samme aar.

VII. Foredrag og kurser.

Til bevilgningen af endel af aarsstipendierne har som bekjendt i de senere aar været knyttet som betingelse, at vedkommende stipendiat uden særskilt godtgjørelse skal give undervisning ved de af museet foranstaltede kurser. Saadan lærepligt var knyttet til dr. Damas' og dr. Appelløfs stipendier og er fremdeles knyttet til docent Kolderups stipendium.

Samtlige disse herrer har holdt foredrag ved aarets havforskningskursus, og dr. Appelløf og docent Kolderup har desuden meddelt undervisning udenfor disse kurser.

Undervisning i mineralogi og geologi har været ydet af docent Kolderup saavel i vaar- som høstsemestret. I vaarsemestret holdtes praktiske øvelser i mineralogi og geologi 2 timer om ugen. Deltagernes antal kunde af hensyn til rummet ikke være større end 14. De samme deltog ogsaa i et lignende kursus i høstsemestret. Foruden dette kursus holdtes der i høstsemestret hver onsdag i museets lille foredragssal en række forelæsninger over „Jordens forhistoriske perioder“. Disse forelæsninger paahørtes af 51 damer og herrer, hvoraf de fleste var lærerinder og lærere. Foruden i de regelmæssige kursustimer har der ogsaa været anledning til at arbeide ved den mineralogisk-geologiske afdeling til andre tider, og flere af kursernes deltagere har i ikke saa liden udstrækning benyttet sig heraf. I slutten af vaarsemestret og i begyndelsen af høstsemestret foretoges ekskursioner med de studerende.

Intet sommerkursus for folkeskolelærere fra landdistrikterne blev holdt i det forløbne aar. Til afholdelse af et saadant kursus var vistnok ligesom i aarene 1894—1902 stillet til disposition et for budgetterminen 1905—06 bevilget statsbidrag paa kr. 2400. Dette beløb vilde imidlertid i sin helhed medgaa til udgifter ved selve kurset, og bestyrelsens andragende om reise- og opholdsbidrag for deltagerne i kurset blev ikke indvilget af statsmyndighederne. Under disse omstændigheder fandt museets bestyrelse det ikke forsvarligt at afholde det sedvanlige sommerkursus, men da der fra Bergens lærer- og lærerindeforening var kommet anmodning om afholdelse af et kursus i september, forespurgte man hos kirkedepartementet, om der var adgang til at anvende den givne bevilgning hertil. Departementet fandt imidlertid, at dette vilde være i strid med stortingets forudsætninger for bevilgningen, hvorefter beløbet blev stillet til universitetets raadighed.

Havforskningskursus. I henhold til museets bestyrelses beslutning af 21de mars blev den tidligere bestyrelse af havforskningskurserne, Klaus Hanssen, Herman Friele og som nyt medlem dr. Joh. Hjort, anmodet om at søge samlet de nødvendige penge ad privat vei til afholdelse af kurserne for 1906, da museets budget ikke tillod denne udgift for dette aar.

Ved velvillige mænds offervillighed er der skaffet tilveie kr. 3700.

I det oprindelige overslagsbudget for kurserne i 1906 var de

samlede udgifter anslaaet til	kr.	6725.00
og indtægterne til	„	975.00
tilbage	kr.	5750.00

Ved forandring i dr. Damas' stilling er der paa den for ham opførte lønspost indsparet kr. 866, og paa diverse andre konti er der ved streng økonomi og ved at undgaa enhver nyanskaffelse indsparet kr. 1173, og dertil er der paa indtægtssiden en forøgelse af kursusafgiften af kr. 150.

Efter nedenstaaende regnskab vil man saaledes se, at man ikke alene har faaet balance, men et overskud af kr. 229.01. Kursernes bestyrelse foreslaar, at dette beløb stilles til disposition for senere afholdendes kurser. Beløbet er for ubetydeligt at refunderes bidragsyderne.

Kurset blev holdt i tiden 8de august til 15de oktober. Undervisningen blev givet efter følgende plan:

1. Dr. A. Appelløf: Systematisk gjennemgaaelse af vore farvandes fiske og evertebrater. Faunaens afhængighed af bundforholdene og de hydrografiske forhold. Ugentlige ekskursioner i fjordene og skjærgaarden med demonstrationer.
2. Dr. D. Damas: Systematisk gjennemgaaelse af zooplankton, derunder specielt fiskeeg og fiskelarver. Almindelig planktonbiologi.
3. B. Helland-Hansen: De oceanografiske undersøgelsesmetoder (med øvelser i laboratorium og paa ekskursioner). Gjennemgaaelse af Nordsjøens, Nordhavets og fjordenes hydrografiske forhold. Teoretisk hydrografi.
4. E. Jørgensen: Systematisk oversigt over Nordsjøens og Nordhavets phytoplankton med demonstration af samtlige arter.
5. C. F. Kolderup: Bundafleiringerne i havet. Norges glaciale og postglaciale afleiringer.

Planen var i hovedsagen den samme som ved de par foregaaende kurser. Den væsentligste forandring bestod i, at d'herrer dr. Hjort og dr. Gran ikke deltog i undervisningen, mens overlærer Jørgensen er kommet til som ny lærer i plankton.

Følgende studerende deltog i undervisningen i alle eller de fleste fag:

Stud. mag. Bardenfleth, Kjøbenhavn.
Stud. rer. nat. Oswald Boehme, Jena.
Stud. rer. nat. W. v. Buddenbrock, Jena.
J. Bailey Butler, B. A., Dublin.
Stud. med. Phillip Ellinger, Heidelberg.
Stud. med. Carl Gail, München.

Stud. rer. nat. **Fritz Haas**, Heidelberg.
Dr. phil. C. **Hoffmeyer**, Kjøbenhavn.
Fru dr. **Hoffmeyer**, Kjøbenhavn.
Stud. med. **Bruno Luig**, Freiburg.
Dr. med. **Max Moszkowski**, Berlin.
Stud. rer. nat. **Gustav Schellenberg**, München.
Dr. phil. et med. G. **Sommer**, Würzburg.
Stud. real. **Bjarne Tyvold**, Bergen.
Cand. zool. **Erwin Taube**, Dorpat.

Kun i den zoologiske del af kurset deltog
Prof. dr. med. et phil. E. **Ballowitz**, Münster.

Alene hydrografi studerede
Prof. dr. L. **Marini**, Messina.

Der deltog saaledes 17 elever i kurset. Der meldte sig endnu 8 andre, hvoraf imidlertid 6 straks efter meldte forfald, de fleste af dem paa grund af sygdom. De to, som meldte sig sidst, maatte negtes adgang, da pladsen ikke tillod flere deltagere. Flere af dem blev en kortere tid efter kursets afslutning; cand. **Taube** har fortsat studierne den hele tid og vil fremdeles arbeide her i nogle maaneder.

Det kan nævnes, at der allerede nu er kommet forespørgsler fra et par studerende, som agter at deltage i næste kursus, høsten 1907.

Regnskabet for aarets havforskningskursus viser følgende resultat:

Indtægt:

Private bidrag	kr.	3700.00
Kursusafgift	„	1125.00
	kr.	4825.00

Udgift:

Husleie	kr.	450.00
Trykning og avertissementer	„	231.29
Honorar	„	700.00
Fællesudgifter	„	588.90
Ekskursioner	„	738.80
Biologiske apparater & utensilier	„	104.07
Transport	kr.	2813.06

Transport	kr.	2813.06
Hydrografiske apparater & utensilier	„	416.27
Hydrografisk assistance	„	500.00
Dr. Damas	„	866.66
Beholdning	„	229.01
	kr.	4825.00

Indeværende aars havforskningskursus vil atter blive holdt for museets regning. Hertil er kr. 3 500 bevilget af præmieobligationsfondets renter; de øvrige udgifter forudsættes dækket ved kursusafgift.

Efter havforskningskursets afslutning i oktober 1906 har dr. Appelløf paabegyndt et anatomisk-histologisk kursus for zoologiske specialstuderende. Dette kursus har selvfølgelig ikke kunnet afsluttes i det forløbne aar, men vil blive fortsat. I kurset deltager konservator A. Wollebæk og stud. B. Tyvold; disse herrer har foreløbig havt arbeidsplads paa den biologiske station.

Foruden „Foredrag for hvermand“, der som sedvanlig har været holdt i museets store foredragssal, og som er nærmere omtalt nedenfor, har Landmandskurset for Bergenhusamterne ogsaa i 1906 havt lokale paa museet mod godtgjørelse alene for de direkte udgifter.

VIII. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Stationens bestyrelse bestod ved aarets begyndelse af dr. J. Brunchorst (formand), overlæge G. A. Hansen og kand. real. O. Nordgaard. Efter dr. Brunchorsts og hr. Nordgaards bortflytning fra byen blev i deres sted af museets bestyrelse opnævnt fiskeridirektør dr. Johan Hjort og stationens nye bestyrer, kand. B. Helland-Hansen. — Regnskabet viste et underskud fra 1905 af ca. kr. 800, hvilket i aarets løb er steget til kr. 989.02.

Akvariet og sælparken stod ved aarets begyndelse under bestyrelse af dr. Brunchorst, kjøbmand Gerh. Sundt og kand. real. O. Nordgaard. Istedenfor herrerne Brunchorst og Nord-

GAARD, som er fraflyttet byen, samt hr. SUNDT, der har udtalt ønske om at maatte blive entlediget, har museets bestyrelse opnævnt en ny bestyrelse for akvariet og sælparken, bestaaende af overlæge G. A. HANSEN, direktør dr. JOHAN HJORT og bestyrer B. HELLAND-HANSEN. Entréindtægten har udgjort kr. 1543.40 mod kr. 1231.20 i 1905. Driftsudgifterne har været kr. 1731.80 mod kr. 1378.66 i 1905. Ved hjælp af et bidrag paa kr. 1000 fra „Det nyttige selskab“ er underskuddet bragt ned fra kr. 3952.27 til kr. 3310.82. Kr. 170.15 er medgaaet til betaling af renter af gjæld.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedragene) har som tidligere været ledet af en særskilt bestyrelse; i første halvaar bestod denne af dr. BRUNCHORST (formand), rektor BREKKE og konsul FALCH, valgte af museets bestyrelse, optikus MARTIN O. NIELSEN, valgt af Arbeiderforeningen, og typograf LUDVIG SANDAHL, valgt af Haandverkssvendenes forening. Som nye medlemmer istedenfor dr. BRUNCHORST samt konsul FALCH, der havde udtalt ønske om at maatte fratræde, opnævnte museets bestyrelse konservatorerne SCHETELIG og HOLMBOE. Rektor BREKKE, som tidligere under dr. BRUNCHORSTS fravær paa stortinget havde fungeret som formand, valgtes hertil høsten 1906. Bidragene fra kommunen, samlaget og staten har været de samme som tidligere, kr. 3600, entréindtægten kr. 399.10, mod kr. 337.95 i forrige kalenderaar. Udgifterne beløber sig til kr. 4354.38 mod kr. 3511.62 for 1905. Til det nye regnskabsaar overføres en beholdning af kr. 346.50.

Af SARS' „An account of the Crustacea of Norway“ er udgivet bd. V, hefte 11—16, ialt 4 ark med 48 plancher. Ved aarets begyndelse havde man paa denne konto en beholdning paa kr. 479.55; for budgetterminen 1906—07 har staten bidraget med kr. 1000. I aarets løb er anvendt kr. 1000.48, hvorefter til det nye regnskabsaar overføres kr. 479.07.

„Naturen“ har været udgivet uforandret med det sedvanlige bidrag af staten, kr. 1000. Fra januar til august blev tidsskriftet redigeret af dr. J. BRUNCHORST; fra oktober er redaktionen overtaget af konservator JENS HOLMBOE.

IX. Foreningsanliggender.

Antallet af bidragsydende medlemmer i muséforeningen udgjorde, da forrige beretning afgaves, 252. Af disse er 15 senere udgaaet, mens 27 nye er tilkomne. Det samlede antal bidragsydende medlemmer udgjør saaledes for tiden 264.

I anerkjendelse af den fratrædende direktør, dr. J. Brunchorsts fremragende arbeide for museets udvikling har museets bestyrelse under 26de juni 1906 enstemmig udnævnt ham til æresmedlem af muséforeningen.

Under 21de april 1906 har bestyrelsen, i anerkjendelse af konservator O. Nordgaards virksomhed som bestyrer af den biologiske station, udnævnt ham til livsvarigt medlem af muséforeningen.

Ved udgangen af 1905 udtraadte efter tur bestyrelsens departementsvalgte medlemmer, statsminister Michelsen og rektor Brekke, som begge af kirkedepartementet paany er opnævnt for et tidsrum af 2 aar. Suppleanterne, henholdsvis konsul Joachim Grieg og bestyrer N. J. Føyn, har begge leilighedsvis deltaget i bestyrelsens møder. Efterat konsul Grieg høsten 1906 var bleven valgt til stortingsrepræsentant for Bergen, har kirkedepartementet for den gjenværende del af 1906—1907 som ny suppleant for statsminister Michelsen opnævnt konsul J. C. Isdahl.

Af de foreningsvalgte medlemmer havde kjøbmand H. Friele B. S., overlæge Klaus Hanssen og apoteker Joh. Lothe meddelt bestyrelsen, at de fra nytaar 1906 agtede at fratræde sine stillinger i museets bestyrelse. Ved generalforsamlingen blev imidlertid alle tre herrer paany indvalgt. Istedenfor afdøde konrektor A. Høyer indvalgtes ved samme anledning fiskeridirektør dr. Johan Hjort.

Ved generalforsamlingen i 1907 fratræder efter tur blandt de foreningsvalgte medlemmer af bestyrelsen overlæge G. A. Hansen og kjøbmand G. Sundt. Som skikkede til at komme paa valg tillader bestyrelsen sig, i henhold til lovenes § 4, foruden de fratrædende herrer tillige at nævne kjøbmand Rasmus Meyer og overlæge H. P. Lie.

Til alle, som ved gaver eller paa anden maade i det forløbne aar har fremmet museets virksomhed, aflægger bestyrelsen sin erkjendtlige tak.

Bergens museum den 7de marts 1907.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. Klaus Hanssen. H. Friele.
Johan Hjort. Andor Hoel. Joh. Lothe. K. Brekke.
Joh. Bøgh. G. Sundt. I. C. Isdahl.

Jens Holmboe.

GAVER TIL BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb modtaget fra følgende institutioner og private:

Abel, fru Magdalene, Bergen.
Abel, frk., assistent, Bergen.
Anfindsen, hr. O. A., Bergen.
Askeland, M., lærer, Matre, Søndfjord.
Bendixen, B. E., skolebestyrer, Bergen.
Bergh, R., prof., Kjøbenhavn.
Bing, Just, stiftsarkivar, Bergen.
Breitfuss, hr. S., Leipzig.
Brunchorst, J., ministerresident, Havanna.
Brøgger, A. W., konservator, Bergen.
Bøgh, Johan, direktør, Bergen.
Carnegie institution, Washington.
Errera, L., prof., Bryssel.
Expedition, Scottish national antarctic, Edinburgh.
Fett, Harry, amanuensis, Kristiania.
Folkemuseet, Norske, Kristiania.
Forening, Bergens farmaceutiske, Bergen.
Forening, Den historiske, Bergen.
Forlagsselskab, Norsk, Kristiania.
Foslie, M., konservator, Trondhjem.
Friele, Herman, B. S., kjøbmand, Bergen.
Godlewski, professor, Krakau.
Grieg, James A., konservator, Bergen.
Hansen, skrædder, Bergen.
Heiberg, K. A., læge, Kjøbenhavn.
Henrichsen, geschworner, Nystrand, Eidanger.

HOLMBOE, JENS, konservator, Bergen.
HOLTSMARK, G., overlærer, Aas pr. Kristiania.
HUBRECHT, professor, Utrecht.
HUITFELDT-KAAS, HARTVIG, stipendiat, Kristiania.
Højskole, Askovs, Danmark.
IVERSEN, hr. WILHELM, Valestrandsfossen.
JANET, hr. CHARLES, Limoges, Frankrig.
KOREN, K., stiftsarkivar, Trondhjem.
Kunstindustrimuseet, Kristiania.
Kunstausstellung, Grosse Berliner, Bergen.
KÖLLIKER, prof., Würzburg.
LOTHE, JOH., apotheker, Bergen.
LØBERG, L., overretssagfører, Bergen.
MARENZELLER, E. v., professor, Wien.
MOHN, E., student, Bergen.
MONTESSUS DE BALLORE, R., prof., Paris.
MOSSMANN, hr. R. E., Edinburgh.
MÜLLER, FREDERIK & Co., Amsterdam.
Museum and Art gallery, Bristol.
NATHANSON, A., docent, Berlin.
New Zealand: The minister of education, Wellington.
NORMANN, A. M., rev., Berkhampstead, England.
OLAFSEN, O., sogneprest, Ullensvang.
OLRIK, H., forstander, Kjøbenhavn.
OMANG, S. O. F., adjunkt, Larvik.
OLSSON, P., læge, Østersund.
RABOT, hr. CHARLES, Paris.
REUSCH, HANS, dr., direktør, Kristiania.
Rigsarkivet, Kristiania.
SCHETELIG, HAAKON, konservator, Bergen.
SCHMIDT-NIELSEN, S., dr. docent, Stockholm.
SCHNEIDER, J. SPARRE, konservator, Tromsø.
SCHØYEN, W. M., statsentomolog, Kristiania.
SELLAND, S. K., lærer.
Stiftsarkivet, Bergen.
THOR, SIG., adjunkt, Skien.
Universitetet, Giessen.
Universitetet, Rostock.
VISTED, KRISTOFER, stipendiat, Bergen.
WINGAARD, frk. M., Bergen.

Den naturhistoriske afdeling.

A. Hvirveldyr.

Beyer, Th., konsul: sortsnudet klippefaar fra Skotland.

Ovrevik, kjøbmand: angorakanin.

2den Framekspeditions rederi: skelet af moskusokse *(Ovibos moschatus)*.

Iversen, urmager: aarhøne *(Tetrao tetrix)* med overtallige tæer.

Kroepelien, C., kjøbmand: schamadrossel *(Kittacincla macroura)*.

Apold, Johannes, kirkesanger, Odda: katugle *(Syrnium aluco)* og ravn *(Corvus corax)*.

Mehl, E., dyremaler, Nordfjordeid: stokand *(Anas boschas)*.

Seten, Rasmus, d. æ., gaardbruger, Loen, Nordfjord: smaabekkasin *(Gallinago gallinula)*.

Svenke, lensmand, Os: hubro *(Bubo bubo)*.

Lange, Johan, kjøbmand, Fjøsanger: dunklædt unge af katugle *(Syrnium aluco)*.

Selland, lærer, Granvin, Hardanger: grønbenet vandhøne *(Gallinula chloropus)*.

Olsen, S., maskinist: amazonpapegøi *(Chrysotis sp.)* fra Honduras.

Rysdal, Lars L., gaardbruger, Rysdal, Gloppen, Nordfjord: hærfugl *(Upupa epops)*.

Skagen, H. K., lærer, Kalandseid, Fane: albin varietet af fjeldtrost *(Turdus pilaris)*.

Staveland, Peder P., gaardbruger, Staveland, Bremnæs: blishøne *(Fulica atra)*.

Rosak, S., organist, Rødø, Helgeland: blishøne *(Fulica atra)*.

Sætre, institutbestyrer, Tveiteraas, Fane: reder af fossekal *(Cinclus cinclus)*, gjærdesmutte *(Troglodytes troglodytes)* og strandsnip *(Totanus hypoleucus)*.

Lie-Pettersen, lærer: forskjellige fugle og reder fra Bergens omegn.

Nordgaard, O., bestyrer: en samling krybdyr fra Kamerun.

Vanberg, M., gaardbruger, Olden, Nordfjord: rognkjæks *(Cyclopterus lumpus)*.

Apold, Johannes, kirkesanger, Odda: rødhai *(Scyllium canicula)*.

Marstrander, sogneprest, Fuse: fløifisk *(Callionymus lyra)*.

Fosse, John, gaardbruger, Balestrand, Sogn: bredflab *(Lophius piscatorius)*.

Hausvik, E. A., Vaksdal, Bruvik: bredflab *(Lophius piscatorius)*.

Tysland, oberst, befæstningerne, Gravdal: bredflab *(Lophius piscatorius).*

Kverhellen, Otto P., gaardbruger, Rognsvaag, Sulen: sjaaflyndre *(Zeugopterus megastoma).*

Nykrem, Knut, gaardbruger, Hjørungvaag, Søndmør: horngjæle *(Belone acus).*

Bing, K., overretssagfører: vassild *(Argentina silus).*

Rødland, Magne E., gaardbruger, Myking, Lindaas: klumpfisk *(Mola mola).*

Schaanning, kandidat, Langfjorddal, Sydvaranger: en samling fisk fra Pasvik (6 arter).

B. Hvirvelløse dyr.

Johannesen, Berthe, frk., Bergen: en koral *(Mæandrina).*

Pedersen, Th., Møklebust, Kjelkenæs (Bremanger): et sjøtræ *(Paragorgia arborea).*

Hamre, Elland E., Leikanger, Sogn: en sjøanemon *(Bolocera tuediæ).*

Berg, distriktslæge, Vadheim: en traadorm *(Gordius aquaticus).*

Wig, Frithjof, Flaavær: en damrokke *(Apus)* fra Jotunheimen.

Olsen, Ingebr., Svartemyr, Bjordal, Sogn: en hummer, fanget sammesteds.

Reed, kirkesanger, Indviken, Nordfjord: en sjøfjær.

C. Mineraler, bergarter og fossiler.

Kartevold, urmager, Sandnæs: nogle mineraler fra forekomster i Kristianssands stift.

Porte, ingeniør, Paris: endel mineraler fra franske forekomster

Jordan, ingeniør, Bergen: endel ertsprøver.

Ottesen, kontorist, Bergen: bergarter fra Utsire, geologiske fotografier.

Slettemark, lærer, Bergen: endel bergarter.

Stoltz, adjunkt, Bergen: en ammonit fra Oxford clay.

Johannesen, H., frk., lærerinde, Bergen: fossiler fra Spitsbergen.

Berge, J., frk., lærerinde, Bergen: glaciale og postglaciale mollusker.

Kramer, stempelfabrikant, Bergen: endel mineraler.

Stue, Hans, Øistesø: kisprøver fra Øistesø.

D. Planter.

Amundsen, D., kjøbmand: træer til haven.

Havaas, **Joh.**, Granvin: 500 lavarter fra det arktiske Norge.

Selland, S. K., Granvin: 460 arter norske karplanter. Levende fjeldplanter til haven.

Universitetets botaniske museum, Kristiania: ca. 200 lavarter fra J. M. **Normans** samling.

Jørgensen, E., Bergen: Bauer, Musci Europ. exsicc. no. 101—250 samt 100 ekspl. mest norske moser.

Holmboe, **Jens**, Bergen: ca. 2000 ekspl. norske og udenlandske karplanter.

Nielsen, C., gartner: levende planter til haven.

Dahl, **Ove**, Kristiania: norske karplanter.

Slettemark, S. K., Bergen: norske karplanter.

Størmer, C., Kristiania: norske karplanter.

Plejel, C., Gamleby, Sverige: forskjellige former af blaaveis (*Anemone Hepatica*).

Nordstrand, gartner, Bergen: en levende *Funkia* til haven.

Lothe, J., Bergen: levende eksemplarer af *Thuia* og buksbom.

Bakketun, **Nils**, Elverum: norske karplanter og moser.

Wallendahl, enkefru, Bergen: levende ekspl. af *Araucaria brasiliensis*.

Søndre Bergenhus amts skogforvaltning ved skogforvalter C. **Mohn**: stammestykke af vildtvoksende kristtorn (*Ilex Aquifolium*) fra statens skog paa Anuglen.

Barca, **Paul** og **Huun**, **Birger**, Bergen: vakre eksemplarer af *Polyporus* fra Bergens omegn.

Den antikvariske samling.

A. Oldsamlingen og antiksamlingen.

Steine, **Lars** T., Noreimsund: en slibesten fra stenalderen og to kvartsbryner fra ældre jernalder.

Friele, **Herm.**, Bergen: skaft til kleberstensøse.

Martiniussen, **Eduard**, Harstad: to kleberstenssnellehjul.

Raaen, **Tomas** M., Opedal, Hardanger: en stenøks.

Skjensvold, lærer, Bergen: otte smaa glasperler fra Etne.

Simonnæs, J., kaptein, Florvaag: et lidet spandformet lerkar.

Øvrebø, Tobias, Torvestad: tilhugget sten, fundet i haug.

Øvrebø, Fridtjof, Torvestad: flintfliser fra forskjellige steder i Torvestad.

Gunnarshaug, Kristian, Torvestad: gravfund fra Gunnarshaug.

Nordahl-Olsen, redaktør, Bergen: spydspids af jern fra vikingetiden.

Osen, sergeant, Sande, Søndfjord: jernøks fra vikingetiden.

Holmboe, Jens, konservator, Bergen: oldsager fra Cypern.

Brandt-Utne, Jondal: stykker af en glasperle.

Traasdahl, sogneprest, Alversund: flintdolk fra Alversund.

Tybring, pastor, Bergen: mosaik fra Karthago.

B. Myntsamlingen.

Joys, René, Bergen: kobbermynt (3 cent) fra kongeriget Westphalen 1810.

Martiniussen, Eduard, Harstad: dansk skilling af 1771.

Knudsen, Aug. J.: kopek af kobber, Georgien.

Société de numism. et d'archeologie de Montréal: broncemedalje 1906.

Johannesen, Adolf, Bergen: liden kobbermynt fra Zeeland 1794.

Bøgh, J., direktør, Bergen: seddel fra 1695.

Grieg, J., konsul, Bergen: mynter fra Portugal ved 400-aars mindet for Indiens opdagelse, 1898.

Kvamme, Ole J., Haus: en dansk toskilling, sølv, 1662.

Rokne, Knut, Bergen: kobbermynt fra Vespasian.

Grieg, John, fru, Bergen: daler 1856, Ferdinand 2. af Begge Sicilier.

Jakobsen, Jakob, Bergen: to kobbermynter, Zansibar.

Holmboe, Jens, Bergen: to enører, Haakon VII.

Stoltz, G., adjunkt, Bergen: Belgiske mynter. Jeton fra kongeindtoget 1905.

Kristiansen, Ole, Bergen: en sølvskilling, Fredrik V.

Abel, Magdalene, fru, Bergen: en samling ældre kobbermynter.

Kolderup, Peter, Bergen: 17de mai medalje 1881.

C. Den kulturhistoriske samling.

Hause, Sjur, Stend: skjøde paa eiendom fra 1661.

Hilmer, kand. jur., Bergen: plade af bilæggerovn.

Andersen, Dagfin, Bergen: gammel bønnebog for kommunikanter.

Helland, Lars O., Hardanger: seks smaa akvareller.

Dorph-Andersen, Haakon, Bergen: liden rødmalet stavekande.

Bergens turnforening, Bergen: sølvpokal fra turnstevnet i Kristianssand 1903.

Valestrands herredsstyre: messehagel fra Valestrands kirke.

Fitje, Jakob, Gloppen: kvindetrøie fra Gloppen.

Bruland, Jakob, Sandviken, Bergen: fane, tilhørende Sandvikens rebslagerdrenge.

Johannessen, Berthe, Bergen: to krudthorn.

Kielland, Jakob Christie, Bergen: lod af bronce, Chr. V.

Bergens magistrat, Bergen: huggen klebersten fra Drægsalmendingen.

Samsonsen, Jondal: et posebeslag af bronce og et grev af jern.

Paturson, Sverre, dr., Kjøbenhavn: en kole fra Færøerne.

Salvesen, Peder og Anders, Loen: kiste af ek, 1639.

D. Den etnografiske samling.

Wallendahl, Aug., Bergen: sabel fra Kuba.

Olsen, Siegv., Bergen: jordfundne sager fra spansk Honduras.

Kaland, Fridtjof, Bergen: to harpunspidser og lystregaffel fra Vestindien.

Flygel, A., missionsprest, Madagaskar: sager fra Madagaskar.

Hauge, kaptein, Bergen: japansk krigerrustning og tilhørende ransel.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Åbo.	Åbo stads hist. museum: *Bidrag til Åbo stads historia.* 1ste serie. XIII.
Adelaide.	New York State Museum of Nat.hist: *State Library.* Legislation.
Amsterdam.	Het Koninglijk Zoologisch Genootshap Natura Artis magistra: *Bijdragen tot de Dierkunde* 17—18.
Askov.	Askov Lærlinge-Aarsskrift for 1905. Schrøder, Ludvig: *Fru Charlotte Schrøder f. Wagner,* Mindeskrift samlet efter ønske af Askov Lærlinge. Høiskoleforstander Ludvig Schrøder 1836—19. Januar 1906. Morten Eskesen: *S. S. en historisk fremstilling.*
Baltimore.	John Hopkins University: *Bulletin.* Vol. XVII. 178—188. *Circulars* XXIII. 165. N. Ser. 1904 nom. 1—8. 1905. 1—4. 6—9. 1906. 1—2. *Report.* XI. XII.
—	*Maryland geological Survey.* Vol. V.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft: *Verhandlungen.* Bd. XVIII. h. 2. 3.
Batavia.	Koninklije Natuurkundige Vereeniging: *Natuurkund. Tijdschrift voor Nederlandisch Indië.* Ser. 10. Deel VIII. IX.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report and Proceedings.* 1904—1905.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* 1906. 11—12. 1906. 1—11. *Aarsberetning.* 1905. *Report* on norw. Fishery and Marine Investigation. Ed. by Johan Hjort.

Bergen.	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1905.
—	*Medicinsk Revue.* 1906.
Berkeley, Cal.	The University Press. University of California: *Publications.* Zoology. Vol. I, no. 7. Vol. II, no. 4—8. Vol. III, no. 1, Botany. Vol. II, no. 1—11. State earthquake investigation comm. Report. I.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1905. 39—53. 1906. 1—38. *Abhandlungen.* 1905.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 37. 6. 38. 1—5.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift.* 1905. 10. 1906. 1—9.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel und Erde.* XVIII. 4—12. XIX. 1—2.
—	Gesellschaft der naturforsch. Freunde. *Sitzungsberichte.* Jahrg. 1905.
—	Königl. Museum für Naturkunde: *Bericht über d. zoolog. Sammlung.* 1903. 1904. 1905. *Mitteilungen.* Bd. II. 1. III. 1—2.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift: *Naturwissch. Wochenschrift.* Neue Folge. Bd. V.
—	Herrn R. Friedländer & Sohn, Buchhandlung: *Entomologische Litteraturblätter.* Jahrg. 6. 1906. 1—11.
—	Der botan. Verein. der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 47.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 54.
Bern.	Die Schweizer. naturforschenden Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 88.
—	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1905.
Bologna.	R. Accademia delle Science dell' Istituto di Bologna: *Memorie.* Ser. 5. Tom. IX. X. Ser. 6. Tom. I.

	II. *Rendiconto.* Vol. V. VI. VII. VIII. IX. 1900—1905.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher.* Heft. 111/112. Atlas 113.
—	Naturhist. Verein. der preuss. Rheinlande, Westphalens etc.: *Verhandlungen.* 62. 2. 63.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1905. 2. 1906. 1.
Bordeaux.	Société d'Océanographie du Golfe de Gascogne: *Rapport* 1903—1905 og 13 separathefter.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings.* New. Ser. 41. 3—35. 42. 1—9.
—	Boston Society of Natural History: *Occasional Papers.* Vol. VII. 1. 2. 3.
Bremen.	Die geographische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXIX. 1. 2. 3.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* Bd. XVIII. 2.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht.* 83. 2905. *Ergänzungsheft z. Jahresbericht.* 81.
Brooklyn, New-York.	Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: *Cold Spring Harbor Monographs.* VI. *Science Bulletin.* 5. 6. 7. 8. *The Museum News.* 3—10. II. 1. 3.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* B. 43. 1904.
—	*Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Verein. XXIII. 1903.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 72. *Bulletins.* 1905. 9—12. 1906. 1—8.
—	Bibliothèque de l'Etat Indépendant du Congo: Ser. I. *Ethnogr. et Anthropol.* T. I. 2. *Annales.* Ser. III. *Zoologie.* T. II. 2. III. 1. Ser. IV. T. I. 1. Ser. V. I. 1. *Botanique.* T. I. 3.
—	Institut botanique: *Recueil.* Fam. I. VI og 3 særtryk.
—	L'Observatorie Royale de Belgique: *Annales.* N.

	S. *Astron.* Tom. VI. *Meteorol.* Tom. II. IV. V. *Physique du Globe.* Tom. III. 1.
Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XIX. 3—5. XX. 1. 2.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* Tom. 27. 1.
—	La Société Royale Malacologique de Belgique: *Annales.* Vol. 38. 39. 40.
Budapest.	Académie Hongroise des Scienses: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1905. *Köszlemenyek.* XXVIII. 4.
—	Kgl. Ungar. Naturwissensch. Gesellschaft. Mathem. und Naturw. *Bevezetés a szerves chemiába.* I. *Szên-hidrogének irta.* Ilosvay Laloz: *Utmutato a chemian kiserletexesben.* *Nuriczan Ioxe & Recensio critica automatica of the doctrine of bird-migration by* Otto Herman. *A nóvényvilag és az-ember. Irta* Szutorisz Frigyes.
—	Ung. Nat. Museum: *Annales historico-naturales.* Vol. III. 1. 2. IV. 1. *Aquila.* Zeitschr. f. Ornithologie XI. XII.
—	Ethnographische Abth. d. Ung. National Museum: Birö, Ludwig: *Beschreibender Catalog d. Ethnogr. Sammlungen aus Deutsch Neu Guinea* (Berlinhafen). Budapest 1899. 4°. Birö, L.: *Aus Astrolabe Bai.* Budapest 1901. 4°. Jankó, Johan: *Magyarische Typen.* Erste Serie. Budapest 1900. 4°.
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Anales.* Ser. 3. Tom. V. VI. pp. 97—167. 175—250. Florentino Ameghino: *Nuevas especies de Mamiferos, Cretacèos y Terciarios de la republica Argentina.* Buenos Aires. 1904. 8°.
Calcutta:	The Indian Museum: *Annual Report.* 1903—1904. Koelehr og Vaney: *An account of the deep-sea Holothuria.* Calcutta 1905. 4°. Alcock: *Catalogue of the indian decapod Crustacea.* Pt. II. fasc. 1. Calcutta 1905. 4°. Do. Pt. I. fasc. 1. Calcutta 1901. 4°. Do. Pt. III. fasc. 1. Calcutta 1906. 4°. Geoffroy Nevill: *Handlist of Mollusca in the Indian Museum.* Pt. I. II. Do. Index. I. II. Calcutta 1878. 1884. 8°. John Anderson: *Catalogue and Hand book of the archæological collections in the Indian Museum.* Pt. I. II. Calcutta 1883. 8°.

Chas. J. Rodgers: *Catalogue of the coins of the Indian Museum.* Pt. I—IV. Calcutta 1894—96. Koehler: *An account of the Deep-Sea Ophiuroidea.* Calcutta 1899. 4°. Alcock: *A descriptive catalogue of the Indian Deap-Sea Fishes in the Indian Museum.* Calcutta 1899. 4°.

Cambridge, (Engl.). The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XIII. 4—6.

Cambridge (U. S. A.). Museum of comp. Zoölogy at Harvard College: *Bulletin,* XLIII. 4. XLVI. 4—12. XLVIII. 2. 3. XLIX. 1—4. L. 3—5. *Memoirs.* XXXIII. *Annual Report.* 1904—1905.

Cape Town. The South African Museum: *Annals.* Vol. V. 1—3. *Report.* 1905.

Chicago. Field Columbian Museum: *Anthropological Series.* Vol. VI. 2. 3. VIII. IX. 1—2. *Botanical Ser.* Vol. II. 3. *Geological Ser.* Vol. II. 5—7. *Zoological Ser.* Vol. IV. 1. 2. V. VI. VII. 1. *Report Ser.* Vol. II. 4. 5.

Cincinnati, Ohio. Cincinnati Museum Association. *Annual Report.* 25. 1905.

— Cincinnati Society of Natural History: *Journal.* Vol. XX. 5—7.

— *University Studies.* Ser. II. Vol. I. 2—4. II. 1—2. *Record.* Ser. I. Vol. I. 5—11. Vol. II. 1—5. 7—9. 11—15. *Bulletin.* Ser. II. Vol. 8, Ser. III. Vol. 3—5.

Cordoba (Argentina). Academia national des ciencias: *Boletin.* Tom. XI. 4. XVII. 4. XVIII. 1—2.

Danzig. Die Naturforschende Gesellschaft: *Schriften.* Bd. 11. 1—4. *Katalog der Bibliothek.* Heft. 1. 1904.

— Das Westpreussische Provinzial-Museum: *Bericht.* 25—26. Conwentz, H.: *Das Westpreuss. Provinzial-Museum.* 1880—1905. Danzig 1905. 8°.

Davenport, Jowa. Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings.* Vol. IX. 1901—1903.

Dorpat. Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1905.

— Die Naturforscher-Gesellschaft: *Schriften.* Bd. XVI. XVII. *Sitzungsberichte.* Bd. XIV. XV. 1.

	General-Namenregister. Bd. III. 1869. XIV. 1905. incl. d. *Sitzungsberichte.*
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Isis“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1905. Juli—Decbr. 1906. Jan.—Juni.
—	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.- Ethnographisches Museum: *Bericht über die Verwaltung und Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft.* 1902—1903.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* XXV. Ser. C. 12. XXVI. Ser. A. 1. Ser. B. 1—5. Ser. C. 1—9. Cunningham *Memoirs* XI. *Transactions* XXIII. A. 1. B. 1. 2.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. XI. 1—12. *The economic Proceedings.* I. pt. 7. 8. *Transactions.* IX. 2. 3.
—	Department of Agriculture and Technical Instruction: *Scientific Investigations.* 1902—1903. No. 5. 6. 1904. 2. 5. 7. 1905. 1—7. 1906. 1.
Edinburgh.	Society of Antiquaries for Scotland: *Proceedings.* Ser. IV. Vol. III. 1904—1905.
—	Royal College of Physicians: *Reports.* Vol. IX.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XXII. 1—12.
—	Fishery Board for Scotland: *Annual Report.* 1905.
—	The Royal scottish arboricultural Society: *Transactions.* Vol. XV. XVI. XVII. 1. XVIII. XIX. 1—2.
—	Geological Society: *Transactions.* Vol. VIII. 3.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. XXIV. XXV. XXVI. pp. 1—432. *Transactions.* Vol. XL. pt. 3. 4. XLI. 1. 2. XLIII.
—	The Royal physical Society: *Proceedings.* Vol. XVI p. 1—383.
Erlangen.	Physikalisch-medicinische Societät: *Sitzungsberichte.* 37.
Frankfurt a/M.	Die Senckenberg. naturforsch. Gesellschaft: *Bericht.* 1906. *Abhandlungen.* Bd. 30. 1—2.
Frankfurt a/O.	Direktor des Helios: *„Helios“.* Bd. 23.
Freiburg.	Naturf. Gesellschaft. *Berichte.* Bd. 16.

St. Gallen..	Naturwissensch. Gesellschaft: *Jahresbuch.* 1904. 1905.
Genève.	Institut national Genevois: *Bulletin.* Tom. 36.
Genova.	Museo Civico de Storia Naturale: *Annali.* Ser. 3. Vol. I.
—	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XVI. 4. XVII. 1—3.
Giessen.	Oberhess. Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Bericht.* 34. *Medizinische Abtheilung.* Bd. 1.
—	Die Universität: *Inaugural-Dissertationen.* 1905. 17. st.
Glasgow.	Natural History Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. VI. 3. VII. 1. 2.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VII. 4.
—	Histor. Verein f. Steiermark: *Beiträge zur Erforschung Steirischer Geschichte.* Bd. XXXIV. N. F. II. *Zeitschrift.* Jahrg. III.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark: *Mittheilungen.* Jahrg. 42. 1905.
Greenwich.	Royal Observatory: *Results.* 1903. *Telegraphic determinations of Longitude made in the years 1888—1902. New reductions of Groombridges Catalogue of circumpolar stars.*
Greifswald.	Naturwissensch. Verein für Neu Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 36. 37.
Göteborg.	Göteborgs Museum: *Årstryck.* 1906.
—	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Meddelanden.* Bd. I. heft. 3. BERG: *Bohusläns forntid.*
—	Stadsbibliotheket: *Göteborgs Högskolas Årsskrift.* XI. 1905.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten.* Mathem.-Phys. Klasse. 1905. 5. 1906. 1—4. *Geschäftl. Mittheil.* 1905. 2. 1906. 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* Ser. 2. Vol. XI. 2.
Halle a/S.	Kaiserl. Leopoldinisch-Carolinischen Akademie: *Leopoldina.* Heft. 38. 39. 40. 41. HELBING, H.: *Beiträge zur Anatomie und Systematik der Laemargiden.* Halle. 1904. 4°. THILENIUS, G.: *Ethnographische Ergebnisse aus Melanesien.* I. II. Halle.

	1902—03. 4°. Cohn, L.: *Zur Anatomie und Systematik der Vogelcestoden.* Bloch, B.: *Die geschichtlichen Grundlagen der Embryologie bis auf Harvey.*
Halle a/S.	Verein für Erdkunde: *Mittheilungen.* 1906.
—	Naturwissensch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 77. 5. 78. 1—3.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mitteilungen.* Jahrg. XXII.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. XIII. 1905.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XXII. 1—12.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 8. 2.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdschrift.* Del. IX. 1—4. X. 1—2.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. VII. 1. 2. Abth. Helgoland. N. F. IX. Abth. Kiel.
Helsingfors.	Finska Fornminnesföreningen: *Tidskrift.* Vol. XXIII.
—	Finska Vetenskaps-Societeten: *Öfversigt.* 47. *Observations météorologiques publ. par l'inst. météorol. Central.* 1895—1896. *Acta Societatis Scientarum Fennicæ.* Tom. XXXII. *Bidrag til Kännedom af Finlands Natur og Folk.* Hefte 63.
—	Societas pro Fauna & Flora fennica: *Acta.* Vol. 25. 26. 27. 28. *Meddelanden.* Heft. 29. 30. 31—32.
—	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin.* Nom. 15. 16.
—	Société de Geographie de Finlande: *Fennia.* 19—22.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 54. 1904.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift.* 3 Folge. 49.
—	Naturwissenschaftlich-medicinischer Verein: *Berichte.* Jahrg. 29. 1903—1905.

Ithaca.	Cornel University: *Register*. 1885—97. 1898—1901. 1902—1905. *Annual Report*. 1903—1905.
Karlsrhue.	Naturwissenschaftlicher Verein: *Verhandlungen*. XIX.
Kasan.	*Trudjeri*. Tom. XXXVIII. 4—6. Aarb. 1903.
Kassel.	Verein für Naturkunde zu Kassel: *Bericht*. 50. 1906.
Kiel.	Naturwiss. Verein f. Schleswig-Holstein: *Schriften*. *Register*. 3. I—XII. Bd. XIII. 1.
Kiew.	Société des naturalistes: *Sapiski*. Tom. XIX.
Kjøbenhavn.	Bureau du Conseil International pour l'exploration de la mer: *Bulletin* des courses périodiques Année 1904—1905, no. 3—4. 1905—1906. No. 1—3. *Publications* de circonstance. No. 28—34. *Rapports* et Procés-Verbaux des Rèunions. Vol. IV, V, VI. *Meddelelser*. Ser. *Fiskeri*. I, 2—8. II, 1—3. Ser. *Plankton*. I, 3, 4. Ser. *Hydrografi*. I. 4—8.
—	Den naturhist. Forening: *Videnskabelige Meddelelser*. 1906.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift*. B. 27. 1, 2. *Register* til Bd. 1—25.
—	Dansk geologisk Forening: *Meddelelser*. No. 9—10.
—	Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelser: *Dansk geolog. Undersøgelse*. I. R. no. 10. II. R. no. 14. 15.
—	Carlsberg Laboratoriet: *Meddelelser*. Bd. VI. 4.
—	Det zoologiske Museum: Den danske Ingolf-Expedition. Bd. VI. 2.
—	Det kgl. danske geografiske Selskab: *Tidsskrift*. Bd. 18. 4, 7.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger*. Bd. 20.
—	Redakt. af Fysisk Tidsskrift: *Fysisk Tidsskrift*. Bd. III. 4—6. IV. V. 1.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. Afdl. A. XVI. 4. XVII. 1—3. B. XVI. 4. XVII. 1—3.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne*. 1905. 2, 3, 6. 1906. 1—3. *Skrifter*: *Natur. mathem. Afdl.* Række 7. Bd.

I. 4, 5. II. 4, 5. *Historisk philosofisk Afdl.* Række 6. Bd. V. 3. VI. 3.

Koloszvárt. Erdélyi Muzeum Egylet: *Ertesitö.* Jahrg. 30. Bd. XXVII. Heft 1—3.

Kristiania. Norsk Folkemuseum: *Særudstilling* no. 3. *Gamle norske ovne.* Katalog af HARRY FETT. Kria. 8.

— Universitets-Bibliotheket: Universitets- og Skole-*Annaler.* 20. 1905.

— Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 22.

— Meteorolog. Institut: *Jahrbuch.* 1905. *Bulletin méteorol. du Nord etc. Années.* 1904—05.

— Det norske Skogselskab: *Tidsskrift for Skogbrug.* XII. 9. XIII. 5—12. XIV. 1—12.

— Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* Aarg. 35. 1—3.

— Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning.* 1905.

— Kunstindustrimuseet: DEDEKAM, HANS: *Om Museumsforordninger med Hensyn til Kunstindustrimuseer.* Kria. 1904. 8°. DEDEKAM, HANS: *Kinesisk Porcellæn i Kristiania Kunstindustrimuseum.* Kria. 1905. 8°.

— Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 25.

— Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* 26de Aarg.

— Det norske geografiske Selskab: *Aarbog.* XVI.

— Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskaben.* Aarg. 67. 1—11. 68. 1.

— Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 23de Aarg. 1905. 51, 52. 24de 1906. 1—51.

— Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* Aarg. 26.

— Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1905. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1905.

Königsberg i Pr. Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft: *Schriften.* Jahrg. 46. 1905.

Lawrence (Kansas). The Kansas University: *Science Bulletin.* Vol. II. 10—15. Vol. III. 1—10.

Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* der mathem. phys. Classe. XXIX. 5—8. *Berichte.* 57. 5, 6. 58. 1—5.
—	Die naturforsch. Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* Jahrg. 32. 1905.
—	Der Verein für Erdkunde: *Mitteilungen.* 1905.
Liège.	Société Royale des Sciences: *Mémoires.* Tom. VI.
Lisboa.	Academia Real dos Sciencias: *Jornal.* Tom. VII. No. 26.
—	Commissâo dos Trabalhos geologicos de Portugal: *Communicaçoes.* Tom. VI. 1.
—	M. le Redacteur de O Archeologo Português: *O Archeologo Português.* X. 1—12. XI. I—8.
Liverpool.	Prof. W. A. Herdman. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* XIV. 1905. Liverpool marine biological Station on Puffin Island: *Report.* XIX.
—	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XIX.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. IX. No. 58, 59.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. V. Vol. III.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 73, no. 1888—1904. Vol. 74, no. 1905—1930. Vol. 75, 1931—1939.
—	The Linnean Society: *Journal. Botany.* Vol. XXXVII. 260, 261, 262. *Proceedings.* 1905—1906. *Journal. Zoology.* XXIX. 193, 194. *List.* 1906—1907.
—	The Geological Society: *The Quarterly Journal.* Vol. LXII, pt. 1—4.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. 77. Ser. A og B. Vol. 78. Ser. A. 521—25. Ser. B. 521—27. *Philos. Transactions.* Vol. 198. B. 143—304. 305—505. Vol. 205. A. 357—464. 515—528. Vol. 206. A. no. 402—411. *Report of the commission of mediteranean Fever.* pt. I—IV.
—	The Zoological Society: *Proceedings.* 1905. I. 1. 2. *Transactions.* Vol. XVII. 3—5.
—	Viking Club: *Saga-Book.* Vol. IV. 2.

London.	British Museum: Catalogue of the Collection: *Handbook of Instructions for Collectors. The Jurassic Flora.* I. II. *General Guide. Guide to the fossil Mammals and Birds. Guide to the Coral Gallery. Guide to the Shell and Starfish Galleries. Guide to the Gallery of Birds.*
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. XXII. 2.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteilungen.* H. 21.
—	Museum Lübeckischer Kunst und Kulturgeschichte: *Berichte.* 1905.
Lund.	Redaktionen af Botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1906. 1—6.
—	Universitets-Bibliotheket: *Acta.* XL. 1. 2. N. F. I. 1.
—	Kulturhistoriska Föreningen för Södra Sverige: *Redogörelse.* 1901—02. 1903—04. 1904—1905.
Lyngby.	Redaktionen af Haven: *Haven.* 6te Aargang. 1—19. 21—24.
Lyon.	Musée des Sciences Naturelles: *Archives.* T. VIII.
Madison.	Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Letters: *Transactions.* Vol. XIII. 2. XIV. 1—2.
—	Wisconsin Geological and Natural History Survey: *Bulletin.* No. 14. 1—2.
Madras.	Madras Government Museum: *Bulletin.* V. 1. 2.
Magdeburg.	Museum für Natur und Heimatkunde zu Magdeburg: *Abhandlungen und Berichte.* Band 1. Heft. 1—3. *Verwaltungs-Berichte.* 1905—06.
Manchester.	The Manchester Museum Owens College: *Report.* 1905—06. *Notes.* No. 20. 21. BOLTON, H.: *The Paleontology of the Lancashire coal Measures.* pt. II. III.
Manila.	Department of the interior: *Ethnological survey publications.* Vol. II. Pt. 2. 3. Vol. I. Vol. III. IV. 1.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1905.
Marseille.	Faculté des Sciences: *Annales.* Tom. XIV. XV.
—	Musée d'Histoire Naturelle de Marseille: *Annales.* Tom. IX. 2.

Massachusetts,	U. S. A. Tufts College: *Tufts College Studies.* Vol. I. No. 8. II. 1. 2.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XVIII. 2. XIX. 1.
Mexico.	Instituto Geologico de Mexico. *Parergones.* T. I. No. 9. 10. *Boletén.* 20. 21.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1902—1906. 21—24. *Bulletin of the Wisconsin natural History Society.* Vol. III. 4. IV. 1—3.
Missoula, Montana.	University of Montana: *Bulletin.* Biol. Ser. 10. 11. 12. *Report* 1904—1905. *Bulletin* 28. 31. 32.
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: ***Memorie.*** Ser. 3. Tome V.
Montevideo.	Museo Nacional: *Anales.* Ser. II. 2. *Section Hist.-Filosof.* II. 1.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: *Journal.* Vol. IV. 2—4.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes; *Bulletin.* 1904. 4. 1905. 1—3. *Meteorolog. Beobachtungen ausgef. am met. Obs. der Landwirthsch. Akademie.* Jarg. 1901=1904.
München.	Königl. bayerischen Akademie der Wissenschaften: *Abhandlungen der mathem.-physikalisch. Classe.* Bd. 22. 3. 23. 1. *Sitzungsberichte.* 1904. 3. 1905. 1—3. 1906. 1. 2. ROTHPLETZ, A.: *Gedächtnisrede a. K. A. v. Zittel.* GOEBEL, K.: *Zur Erinnerung an K. F. Ph. v. Martius.*
—	Ornithologischer Verein: *Verhandlungen.* Bd. V. 1904.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3. Ser. V. 3. 4. VI. 1—3.
Nantes.	La Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* Ser. II. Tome IV. 3. 4. V. 1—4.
Napoli.	Museo zoologico della R. Università: ***Annuario.*** N. S. Vol. I. 21—35. II. 1—16.
Neuchatel.	Société des Sciences Naturelles: *Bulletin.* Tome XXVIII—XXXII. 1899—1904.
Newcastle-upon-Tyne.	Natural History Society of Northumberland. Durham and N. u. Tyne: *Transactions.* XV. 1. New Ser. Vol. II.

New-York.	New-York Academy of Sciences: *Annals.* Vol. XIV. 4. XV. XVI. *Memoir.* Vol. II, pt. 4.
—	American Geographical Society: *Bulletin.* XXXVIII. 1—11.
Nürnberg.	Naturhist. Gesellschaft: *Abhandlungen.* Bd. XV. 2. 3.
—	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1905. 4. 1906. 1—3.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Maps of Canada.* 7 bl. *Rapport.* XIV. XV og *Map* 1901—03.
Padova.	Accademia Scientifica Veneto Trentina Istriana: *Atti.* N. S. Vol. II. 2.
Pará (Brazil.).	Museu Paraense: *Boletim.* Tom. IV. *Memorias.* IV.
Paris.	Prof. Alfred Giard: *Bulletin scientifique de la France et de la Belgique.* Tome XXXIX.
—	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1904. 7. 8. 1905. 1—6.
—	*La Nature.* 34. Année no. 1701—1748. 35. no. 1749—54.
—	Redaction de la Revue Scientifique: *Revue Scientifique.* 5. Serie. V. VI.
—	Société Zoologique de France. *Bulletin.* XX. Tables 1876—1895.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science. *Proceedings.* 1905. 57. 2. 3. 58. 1.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* 39. 11. 12. 40.
—	Free Museum of Science and Art: *Transactions.* Vol. I, pt. 3.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XLIV. 180—82.
Pisa.	Societas Toscana di Scienze Naturali: *Processi verbali.* Vol. XIV. pp. 178—227. XV. 1—4. 5. *Atti.* XXI.
Pietermaritzberg (Natal).	Natal Government Museum: *Annals.* Vol. I. 1. *Report.* Vol. I. 1904.
Plymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* Vol. VII. 3—5.
Porto.	Redacteur Dr. Augusto Nobre: *Annals.* VIII.

Prag.	Museum Královstvi Ceského v. Praze: *Památky* archaeologické à Mistopisné. Praze 4. Vol. XXI. 7. 8. Titel og register. XXII. 1. 2. *Bericht.* 1905.
—	Naturhist. Verein „Lotos": *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXV. 1905.
—	Die böhm. Kaiser Franz Josef Akademie der Wissenschaften, Litteratur und Kunst: *Bulletin International, Classe des Sciences mathem. et naturelles.* VIII. 1904. IX. 1. 2.
Reichenberg (Bøhmen).	Verein der Naturfreunde: *Mittheilungen.* Jahrg. 36. 37.
Riga.	Gesellschaft f. Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Ruslands: *Sitzungsberichte.* 1905. *Mittheilungen aus d. livländischen Geschichte.* Bd. 18. 1. 19. 1. 2.
—	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. 48.
Rochester.	N. Y. Rochester *Academy* of Science. Vol. IV. pp. 65—231.
Rock Island, Ill.	Augustana College. *Library Publications* no. 4.
Rolla.	*The Missouri geological Survey.* Vol. XIII.
Roma.	Reale Accademie dei Lincei: *Atti.* Ser. 5. Vol. XIV. II. 11. 12. XV. I. XV. II. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali de agricoltura.* 238. 239. 241. 246. 248.
Rostock.	Die Universität. 56 akad. *Schriften.* 1906.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Ser. 4. Tom. III. 5. IV. 4. V. 1—3. *Comptes-rendus.* 1906.
Salem.	The Essex Institute: SEARS: *The phys. geog. geol. miner. and palæont. of Essex. coventy.* Massachusetts. Salem 1905. 4.
Santiago (Chili).	Societé Scientifique du Chili: *Actes.* Tom. XV. 1—2.
Sebastopol.	Laboratoire zoologique de la Station biologique de Sebastopol: *Travaux.* 1—10.
St. Francisco.	California Academy of Sciences: *Proceedings.* Ser. 3. *Zoology.* Vol. III. 5—13. *Botany.* II. 10. 11. *Geology.* I. 10. II. 1. *Math. Phys.* I. 8. *Mémoires.* Tome VI. 5. 6. 7. 11. VII. 4—7. XIII. 6. XIV. 1—10. XV. 1—11. XVI. 1—12.

XVII. 1—6. *Verzeichnis d. palaearktischen Hemipteren.* II. 1. Von B. Oshanin. Beilage zum Annuaire. Bd. XI. 1906.

St. Louis. Mo. U. S. A. The Academy of Science: *Transactions.* Vol. XIV. 7. 8. XV. 1—5.

St. Paulo (Brazilien). Museo Paulista: *Revista.* Vol. VI.

St. Petersburg. Académie Impériale des Sciencis: *Annuaire.* Tom. X. 1. 2. *Bulletin.* XVII. 4. XVIII. XIX. XX. XXI. 1—4.

— La Commission Impériale d'Archéologie. *Compte rendu.* 1896—1902. *Materiaux.* 22—29.

Schwerin. Verein f. Mecklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 71.

Stavanger. Stavanger Museum: *Aarsberetning.* 1905.

Stettin. Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Monatsblätter.* Jahrg. 19. 1905. *Baltische Studien.* N. F. V. IX.

Stockholm. Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* Aarg. 45. 1906. 1—5. Kgl. Vetenskaps Akademien: *Handlingar.* 39. 6. 40. 1—4. 41. 6. 7. 42. 1. *Årsbok.* 1905. 1906. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 45. 1904. *Arkiv f. Matematik, Astronomi och Fysik.* Vol. I. 4. II. *Arkiv f. Kemi, Mineralogi och Geologi.* Vol. I. 3. 4. II. 1 2. *Arkiv f. Botanik.* Vol. III. 4. IV. V. *Arkiv f. Zoologi.* Vol. II. III. 1.

— Kongl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets Akademien: *Månadsblad.* 27—28. 1898—99. 30—31. 1901—1902. *Antiqvarisk Tidskrift.* Del XV. 3. XVII. 4. 5. XVIII. 1. *Fornvännen.* h. 1—3.

— Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 26.

— Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 27. 6. 7. 28. 1—6.

— Stockholm Högskolas Botaniska Institut: *Meddelanden.* Vol. VI. 1903—1904.

— Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi: Tidskrift *Ymer.* 25. 4. 26. 1—3.

— Föreningen för Skogsvård: *Tidskrift.* 1905. 12. 1906. 2—12.

Stockholm.	Sveriges geologiska undersökning. Ser. A. a. 119. 120. 121. 125. 126. 128. 130. 131. 132. 133. Ser. A. c. 5. Ser. C. 197. 198. 199. 200. Ser. A. I. a. blad 5.
Stuttgart.	Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen*. Heft. 30.
—	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte*. Jahrg. 62 mit 2 Beilage.
Svalöf.	Sveriges Utsädesförening: *Tidskrift*. Årg. XVI. 1. 2. 3. 4. *Meddelande* no. 2.
Sydney.	The Australian Museum: Annual Report of the Trustees for 1904—05. *Memoirs*. Vol. IV. 6—9. *Records*. Vol. IV. 8. V. 1—6. VI. 1—3. *Special Catalogue of the Austr. Birds*. no. 1. Vol. II. pt. 1.
Sydney. New S. W.	The Geological Survey: *Records*. VII. 4. VIII. 1—2.
Tokyo.	The College of Sciences: *Journal*. Vol. XX. 11. 12. *The Calendar*. 1903—1904. 1905—1906.
—	Department of Natural History: *Proceedings*. Vol. I. no. 1. 2.
—	Zoological Society; *Annotationes*. V. 5. VI. 1.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: *Atti*. Vol. 41. *Osservazioni Meteorologiche*. 1905.
—	Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Università: *Bollettino*. Vol. XX.
Toronto.	Meteorological Service: *Monthly Weather Review*. 1905. Oktbr.—Decbr. 1905. Januar—August. *Report of the meteor. Service*. 1903.
—	The University: *Studies*. *Biolog. Series* no. 4. 5. *Physiological Ser*. Vol. I. no. 4. 5. *Chemical Laboratory*. no. 48. 49. *Geological Ser*. no. 3. *Transactions of the Engineering Society of the School of practical Science*. 18. 1904—05.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarsberetning*. 1904. *Aarshefter*. 27. 1904.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel*. Vol. XXXVII.
—	Upsala Universitets-Bibliothek; *Årsskrift*. 1905. *Accessions-Katalog*. 18—19. 1903—04. *Bulletin of the geological Institution of the University*. Vol.

	VI. 1902—03. VII. 1904—05. WITTE: *De svenska alfvarväxternas ekologi. Studier öfver bladmossernas organisation. Botaniska Studier tillägnade* F. R. KJELLMAN.
Upsala.	Kungl. Vetenskaps Societen: *Nova Acta.* Ser. 4. Vol. I. pt. 1. 1905.
—	Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet: *Skrifter.* Bd. I—VII. IX.
Urbana.	Illinois State Laboratory of Nat. hist.: *Bulletin.* Vol. VI. 2. Index. VII. 1—5.
Venezia.	Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Vol. XXVII. 1—5.
Villefranche-sur-Mer.	Laboratoire Russe de Zoologie. Alexis Korotneff: Wissensch. Ergebnisse einer zoologischen Expedition nach dem Baikal-See unter Leitung des Professors in den Jahren 1900—1902. Lief. II.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1904. *Bulletin.* XXIII. XXIV.
—	Smithsonian Institution: *Miscellaneous Collections.* Vol. 47. 1548. 1559. 48. 1574. 1585. 49. 1584. *Report* of the bureau of Ethnology. 23. 1901—1902. *Report of the board of regents.* 1904. *Contribution to Knowledge.* Vol. XXXIII. XXXIV. no. 438. 1459. 1651. Department of Agriculture *Bulletin Division of Chemistry.* no. 74. 97. *Farmers Bulletin.* no. 151. 221. 240. Bureau of Plant. Industry. no. 48. 74. PIPER, CHARLES V.: *Flora of the state Washington.* 1906.
—	Philosophical Society of Washington: *Bulletin.* Vol. XIV. pp. 277—350.
—	The Biological Society: *Proceeding.* Vol. XVIII. 227—255.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report.* 1904 1905.
—	U. S. Geological Survey: *Report* 26. Water-Supply and Irrigation. *Paper* no. 119—154. 157. 165—69. 171. *Mineral resources.* 1900—1904. *Bulletin* no. 243. 247. 251. 256. 257. 274. 276. *Professional paper* no. 34. 36—38. 40—45. 47—49.

	Monographs. Vol. XLVII. XLVIII. *Geolog. Atlas* 107—135. *Standard Sheets* 123. *Combined Maps.* 3.
Wellington.	Colonial Museum: *Report of the Mus. and Laboraty.* 26. *Reports Geolog. of Exploration.* 1900—1901. 1902—1903. *Bulletin* no. 1. 1905.
—	New Zealand institute: *Transactions and proceedings.* XXXVIII. 1905.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* Jahrg. c. XIV abt. I. 1—10. II. a. 1—10. II. b. 1—10. III. 1—10. *Mittheilungen* der Erdbeben-Commision. N. F. XXVIII--XXX. *Almanach.* Jahrg. 53. 54. 55. 103—05. *Denkschriften.* Bd. 78. 1906.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: *Jahrbücher.* XL. 1903. XLI. 1904.
—	Hofbuchhandlung Frick: *Centralblatt* für das gesammte Forstwesen. Jahrg. 32. 1—12.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch. Register* 1891—1900. 56. 1. 2. *Verhandlungen.* 1905. 13—18. 1906. 1—10.
—	K. K. Zoologisch-Botanischen Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 55. 1905.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: *Annalen.* Bd. XVIII. XIX. XX. 1—3.
—	Verein der Geographen an der Universität: *Bericht.* XXVII og XXVIII. 1900—1902.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahr. 59.
Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: *Bulletin.* Vol. X. 2—6. XI. 1—6. XII. 1.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1905. 1—9.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1905.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* L. 4. LI. 1.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Hr. cand. real. O. **Nordgaard** fratraadte som bestyrer af stationen den 15de juli, og fra samme dato overtog undertegnede bestyrerposten. Jeg har i det forløbne halvaar væsentlig været beskjæftiget med at afslutte bearbeidelsen af det store materiale fra de undersøgelser, jeg har havt at udføre i de foregaaende aar. Samtidig har jeg gjort nogle undersøgelser i fjordene heromkring, bl. a. foretaget endel strømmaalinger i Byfjorden. Vagtmester **Glimme** har foruden det daglige arbeide gjort forskjellige konserveringsforsøg; han har gjort en hel del indsamlinger og udført nogle fiskeforsøg, ligesom han har undersøgt ved skrabning forskjellige nye lokaliteter. **Mikal Sæterstøl** har gjort en række lineforsøg for stationen i Herløfjorden for at kunne skaffe et billede af de vekslende fiskeforekomster der. I Puddefjorden har stationen i de sidste uger af aaret gjort forsøg med to torskeruser; fangsterne (der blir nøiagtig undersøgt bl. a. ved aldersbestemmelser ved hjælp af skjællene) har været tilfredsstillende.

Hr. overlærer **Jørgensen** har fortsat sine arbeider paa stationen med planktonundersøgelser. Desuden har følgende udlændinger besøgt stationen og udført undersøgelser der i længere tid: student V. **Doqiel**, St. Petersburg, frk. **Helmi Berg**, St. Petersburg, stud. rev. nat. **Heinz Kerb**, Berlin, dr. **Hans Kniep**, Jena. Af kursusdeltagerne har prof. **Marini**, dr. **Moszkowski**, cand. **Taube** og stud. **Tyvold** studeret der i længere tid. Desuden har mag. sc. E. **Koefoed** arbeidet paa stationen med materialet fra „Belgica"-ekspeditionen. Ingeniør J. **Skjerdal** har undersøgt en hel del hydrografisk materiale.

Bergen den 18de januar 1907.

B. Helland-Hansen.

FOREDRAG FOR HVERMAND.

(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1906 **14de januar** og fortsatte til 16de mars. I høstsemestret holdtes de **første** foredrag 7de oktober og de sidste 9de december.

I begge halvaar holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og ½7—½8, et tirsdag, onsdag og fredag fra ½8—½9.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt:

Vaarsemestret.

I. Foredragsrækker:

Skolebestyrer Hambro: Samfundsøkonomi......	9	foredrag
Driftsbestyrer Falkenberg: Elektriciteten og dens praktiske anvendelse......................	9	—
Kaptein Wahl: Norges historie efter 1814	9	—
Dr. P. C. Kreyberg: De vigtigste sygdomsaarsager	5	—
Direktør Bøgh: Hovedstrømninger i det 19de aarhundredes kunst	6	—

II. Enkelte foredrag:

Ritmester Isachsen: Fra Algeriet	2	—
Docent Kolderup: Jordskjælv og jordskjælvsstationen i Bergen	2	—
Konservator Grieg: Sæl og sælfangt	1	—
—„— Skandinaviens dyreliv i fortiden	1	—
Tilsammen	44	foredrag

Høstsemestret.

1. Foredragsrækker:

Adjunkt Høst: Ledende mænd i det 19de aarh. politiske historie	10	foredrag
Overlæge H. P. Lie: Om menneskets liv og bygning	10	—
Overlærer Jørgensen: Planternes liv og udvikling	5	—
Arkitekt Kielland: Vore gamle kirker	4	—
Overlærer Sollied: Vore næringsmidler, deres kemiske sammensætning, værdi for organismen og almindeligste forfalskninger	9	—

II. Enkelte foredrag:

Konservator Grieg:	Fuglenes redebygning	1	—
—„—	Fuglevær og fuglebjerge	1	—
—„—	Sydpolarlandenes fugleliv	1	—
Docent Kolderup:	Ædelstene	2	—
—„—	Om meteorstene	1	—
—„—	Det store jordskjælv i San Fransisco	1	—
Sverre Patursson:	Færøernes land og folk	2	—
Stipendiat Visted:	Norske bondedragter	1	—
—„—	Norsk bondekultur	1	—
	Tilsammen	49	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret	5 612,	gjennemsnitlig pr. foredrag	135
I høstsemestret	7 934,	— —	162
For det hele aar	13 546,	gjennemsnitlig pr. foredrag	142

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 11 239 og 125. Ligesom for besøget i samlingerne har der altsaa været en ikke ganske ubetydelig stigning i tilhørerantallet sammenlignet med 1905.

Regnskabet for 1906 udviste en indtægt af kr. 3 949.10, foruden beholdning fra ifjor kr. 751.78. Af denne indtægt er kr. 399.10 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune. Udgifterne har været kr. 4 354.38, saaledes at der overgaar til næste regnskab en beholdning af kr. 346.50.

Ligesom tidligere har ogsaa iaar lysbilleder i temmelig stor udstrækning været udlaant til andre foredragskurser, især udenbys, samt til foreninger og skoler.

Bergen den 16de januar 1907.

K. Brekke,
bestyrelsens formand.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a. Statens bidrag mod at ligemeget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24 000.00	
	b. Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2 000.00	kr. 26 000.00
2.	Bidrag af samlaget			„ 1 500.00
3.	Renter af bibliothekfondet			„ 5 013.83
4.	Sparebankens bidrag			„ 9 000.00
5.	Forskjellige indtægter:			
	a. Medlemskontingent	kr. 2 129.98		
	+ restance	„ 64.00	kr. 2 193.98	
	b. Entre og katalogsalg		„ 558.55	
	c. Leie af foredragssalene		„ 1 542.50	
	d. Refusion af legater		„ 1 566.00	
	e. Renter og tilfældige indtægter		„ 74.76	
	f. Indt. vedk. naturhist. samling		„ 634.80	
	g. „ „ bibliotheket		„ 760.46	
	h. „ „ haven		„ 25.50	
	i. „ „ historisk afdeling		„ 150.10	„ 7 506.65
6.	Kommunens bidrag til bygningernes vedligehold			„ 1 535.00
	Underskud			„ 354.19
				kr. 50 909.67

Laan og underskud pr. 1/1 1906:

Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling	kr. 2 755.88
Underskud paa inventarkonto	„ 1 542.78
Underskud forøvrigt	„ 10 422.89
	kr. 14 721.55

Udgift:

1.	Gager og lønninger:				
	Dr. Brunchorst	kr.	2 400.00		
	Konservator Holmboe	„	1 020.00		
	Dr. Appelløf	„	3 600.00		
	Konservator Grieg	„	2 200.00		
	— Schetelig	„	3 000.00		
	Fru Brunchorst	„	600.00		
	Frk. Daae	„	600.00		
	„ Lund	„	720.00		
	„ Christensen	„	720.00		
	J. Ørdal	„	1 400.00		
	Wm. Dahl	„	1 400.00		
	O. Nilsen	„	1 040.00	kr.	18 700.00
2.	Bibliotheket			„	5 863.34
3.	Fællesudgifter:				
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	3 837.76		
	b. Opsyn og uniform	„	1 395.15		
	c. Renhold	„	1 378.21		
	d. Fragt, porto, telegrammer	„	970.93		
	e. Kontorrekvisita og tegnesager	„	476.60		
	f. Diverse udgifter	„	1 412.58		
	g. Renter	„	525.27	„	9 996.50
4.	Naturhistorisk afdeling:				
	a. Samlingen	kr.	3 542.15		
	b. Haven	„	4 503.03	„	8 045.18
5.	Antikvarisk afdeling:				
	a. Samlingen	kr.	5 769.65		
	b. Afdrag og renter af laan	„	1 000.00	„	6 769.65
6.	Eiendommens vedligehold			„	1 535.00
				kr.	50 909.67

Laan og underskud pr. ³¹/₁₂ 1906:

Laan i banken vedk. antikvarisk afdeling	kr.	1 906.63
Underskud paa inventarcto	„	1 542.78
Underskud forøvrigt	„	10 777.08
	kr.	14 226.49

Kap. II. Museets legater & fonds.

Indtægt:

7. Frieles legat no. I (28 000 kr.):				
Beholdning fra forrige aar	kr.	761.80		
Renter ÷ administration	„	1 363.17	kr.	2 124.97
8. Frieles legat no. II (40 000 kr.):				
Beholdning fra forrige aar	kr.	701.92		
Renter ÷ administration	„	1 947.93	„	2 649.85
9. Sundts legat no. I (50 000 kr.):				
Beholdning fra forrige aar	kr.	618.45		
Renter ÷ administration kr. 2 474.72				
÷ Tillagt kto. 10 ... „ 1 250.00	„	1 224.72	„	1 843.17
10. Sundts legat no. II:				
Beholdning fra forrige aar	kr.	22 013.00		
Renter	„	1 058.65		
Renter tillagt af kto. 9	„	1 250.00		
Beholdning til næste aar	kr.	24 321.65		
11. F. Danielssen og A. Larsens legat (24 000 kr):				
Renter (medgaaet til livrenter) ...	kr.	1 200.00		
12. F. Hansen og H. Danielssens legat:				
Renter (medgaaet til livrenter og kapitalforøgelse)	kr.	1 350.00		
13. Berthe Marie Danielssens legat (40 000 kr.):				
Beholdning fra forrige aar	kr.	991.99		
Renter ÷ administration	„	1 854.36	„	2 846.35
14. Børs' legat (50 000 kr.):				
Beholdning fra forrige aar	kr.	745.96		
Renter ÷ administration	„	1 858.32		
Renterestance	„	600.00	„	3 204.28
15. Præmieobligationsfondet (500 000 kr.):				
Renter ÷ administration	kr.	23 100.82		
Renterestance	„	965.00		
Revisionsberigtigelse	„	132.00		
÷ Renter tillagt 15* kr. 5 215.35				
÷ Underskud fra f. aar „ 34.75	„	5 250.10	„	18 947.72
		lateris	kr.	31 616.34

Transport			kr.	31 616.34
15*. Præmieobligationsfondets afs. kap.:				
Beholdning fra forrige aar	kr.	77 970.32		
Renter	„	990.08		
Renterestance	„	2 650.00		
Beholdning til næste aar	kr.	86 825.75		
÷ Revisionsberigtigelse	„	132.00		
Beholdning til næste aar	kr.	86 693.75		
15 A. C. Sundts fond (175 000 kr.):				
Beholdning fra forrige aar	kr.	1 304.94		
Renter	„	8 347.78		
	kr.	9 652.72		
÷ $^1/_5$ af renterne tillagt 15 B	„	1 669.55		
Beholdning til næste aar	kr.	7 983.17		
15 B. C. Sundts fonds afs. kap.:				
Beholdning fra forrige aar	kr.	326.23		
Renter	„	3.92		
Tillagt renter af 15 A	„	1 669.55		
Beholdning til næste aar	kr.	1 999.70		
			kr.	31 616.34

Udgift:

A. Stipendier:				
1. Aarsstipendier:				
Kolderup	kr.	2 600.00		
Jørgensen	„	1 200.00		
Høye	„	1 500.00		
Appelløf	„	1 000.00		
Damas	„	650.00		
Havaas	„	800.00		
Visted	„	1 200.00		
Nordgaard	„	800.00	kr.	9 750.00
2. Reisestipendier:				
Lie-Pettersen	kr.	200.00		
Grieg	„	300.00		
Rekstad	„	300.00		
lateris	kr.	800.00	kr.	9 750.00

Transport	kr.	800.00	kr.	9 750.00
Havaas	„	500.00		
Kolderup	„	405.81		
Appelløf	„	300.00		
Selland	„	200.00		
Jørgensen	„	365.45	„	2 571.26
B. Videnskabelige arbeider:				
Fjordundersøgelser	kr.	1 018.80		
Arkæologiske undersøgelser	„	1 625.10		
Drift af seismograf	„	193.92		
Kolderups laboratorieudgifter	„	240.00		
Høyes do.	„	499.99	„	3 577.81
C. Publikationer:				
Aarbogen	kr.	7 238.11		
Andre publikationer	„	1 055.48		
Bucher	„	800.00	„	9 093.59
D. Kurser og undervisning:				
Lærerkurser	kr.	356.56		
Havforskningskursus (rest fra 1905)	„	868.57	„	1 225.13
E. Indkjøb til samlingerne	kr.	963.50		
Diverse	„	4.50	„	968.00
F. Beholdninger:				
Frieles legat no. 1	kr.	1 624.97		
do. „ 2	„	774.75		
Sundts legat „ 1	„	632.86		
Berthe Marie Danielssens legat	„	446.35		
Børs' legat	„	735.62		
Præmieobligationsfondet	„	216.00	„	4 430.55
			kr.	31 616.34

Bilag til kap. II. Særregnskaber for de enkelte legater og fonds.

7. **Frieles legat no. I (28 000 kr.):**

An Beholdning fra forrige aar	kr.	761.80		
„ Renter	„	1 419.17		
Pr. Administration			kr.	56.00
„ Stipendier			„	500.00
„ Beholdning til næste aar			„	1 624.97
	kr.	2 180.97	kr.	2 180.97

8. Frieles legat no. II (40 000 kr.):

An Beholdning fra forrige aar	kr.	701.92		
„ Renter	„	2 027.93		
Pr. Administration			kr.	80.00
„ Aarbogen			„	1 250.00
„ Arkæologiske udgravninger			„	625.10
„ Beholdning til næste aar			„	774.75
	kr.	2 729.85	kr.	2 729.85

9. Sundts legat no. I (50 000 kr.):

An Beholdning fra forrige aar	kr.	618.45		
„ Renter	„	2 524.72		
Pr. Administration og diverse			kr.	54.50
„ Stipendier			„	1 205.81
„ Renter tillagt kto. 10			„	1 250.00
„ Beholdning til næste aar			„	632.86
	kr.	3 143.17	kr.	3 143.17

10. Sundts legat no. II:

An Beholdning fra forrige aar	kr.	22 013.00		
„ Renter	„	1 058.65		
„ Renter tillagt af kto. 9	„	1 250.00		
Pr. Beholdning til næste aar			kr.	24 321.65
	kr.	24 321.65	kr.	24 321.65

11. F. Danielssen og A. Larsens legat (24 000 kr.):

An Renter	kr.	1 200.00		
Pr. Livrenter			kr.	1 200 00
	kr.	1 200.00	kr.	1 200.00

12. F. Hansen og H. Danielssens legat:

An Renter	kr.	1 350.00		
Pr. Livrenter			kr.	330.00
„ Tillagt kapitalen			„	1 020.00
	kr.	1 350.00	kr.	1 350.00

13. Berthe Marie Danielsens legat (40 000 kr.):

An Beholdning fra forrige aar	kr.	991.99		
„ Renter	„	1 934.36		
Pr. Administration			kr.	80.00
„ Aarbogen			„	2 400.00
„ Beholdning			„	446.35
	kr.	2 926.35	kr.	2 926.35

14. Konsul Chr. Børs' legat (50 000 kr.):

An Beholdning fra forrige aar	kr.	745.96		
„ Renter	„	1 958.32		
„ Renterestance	„	600.00		
Pr. Administration			kr.	100.00
„ Stipendier			„	865.45
lateris	kr.	3 304.28	kr.	965.45

Transport	kr.	3 304.28	kr.	965.45
Pr. Aarbogen			„	639.71
„ Indkjøb til naturh. samling			„	963.50
„ Beholdning til næste aar			„	735.62
	kr.	3 304.28	kr.	3 304.28

15. Præmieobligationsfondet (500 000 kr.):

An Renter	kr.	24 100.82		
„ Renterestancer	„	965.00		
„ Revisionsberigtigelse	„	132.00		
Pr. Underskud fra forrige aar			kr.	34.75
„ Administration			„	1 000.00
„ Kolderup			„	2 600.00
„ Jørgensen			„	1 200.00
„ Høye			„	1 500.00
„ Appelløf			„	1 000.00
„ Damas			„	650.00
„ Fjordundersøgelser			„	1 018.80
„ Arkæologiske undersøgelser			„	1 000.00
„ Drift af seismograf			„	193.92
„ Havforskningskurset (rest for 1905)			„	868.57
„ Laboratorieudgifter, Høye			„	499.99
„ Kurser			„	356.56
„ Publikationer			„	4 003.88
„ Havaas			„	800.00
„ Visted			„	1 200.00
„ Nordgaard			„	800.00
„ Bucher			„	800.00
„ Laboratorieudgifter, Kolderup			„	240.00
„ Renter tillagt kto. 15*			„	5 215.35
„ Beholdning til næste aar			„	216.00
	kr.	25 197.82	kr.	25 197.82

15*. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:

An Beholdning fra forrige aar	kr.	77 970.32		
„ Renter	„	990.08		
„ Renterestance	„	2 650.00		
„ Renter tillagt af 15	„	5 215.35		
Pr. Revisionsberigtigelse			kr.	132.00
„ Beholdning til næste aar			„	86 693.75
	kr.	86 825.75	kr.	86 825.75

15 A. C. Sundts fond (175 000 kr.):

An Beholdning fra forrige aar	kr.	1 304.94		
„ Renter	„	8 347.78		
Pr. $^1/_5$ af renterne tillagt kto. 15 B			kr.	1 669.55
„ Beholdning til næste aar			„	7 983.17
	kr.	9 652.72	kr.	9 652.72

15 B. C. Sundts fonds afsatte kapital:

An	Beholdning fra forrige aar .	kr.	326.23		
„	Renter	„	3.92		
„	Tillagt af 15 A............	„	1 669.55		
„	Beholdning til næste aar ...			kr.	1 999.70
		kr.	1 999.70	kr.	1 999.70

Kap. III. Særformaal under museets administration.

16. Biologisk station:

An	Statens bidrag	kr.	5 500.00		
„	Pladsafgift.................	„	314.20		
„	Salg af materiale...........	„	25.00		
Pr.	Underskud fra forrige aar ...			kr.	800.88
„	Gage Nordgaard			„	1 516.65
„	do. Helland-Hansen.......			„	1 100.00
„	do. Glimme..............			„	1 200.00
„	Udgifter ved laboratoriet			„	2 210.69
An	Underskud til næste aar.....	„	989.02		
		kr.	6 828.22	kr.	6 828.22

17. Akvariet og sælparken:

An	Bidrag af Det nyttige selskab	kr.	1 000.00		
„	Entré......................	„	1 543.40		
Pr.	Underskud fra forrige aar ...			kr.	3 952.27
„	Renter af gjæld............			„	170.15
„	Driftsudgifter			„	1 731.80
An	Underskud til næste aar.....	„	3 310.82		
		kr.	5 854.22	kr.	5 854.22

18. Sommerkurset:

Beholdning fra forrige aar overført til næste aar kr. 188.36

19. Foredrag for hvermand:

An	Beholdning fra forrige aar ...	kr.	751.78		
„	Statens bidrag	„	1 150.00		
„	Kommunens bidrag	„	900.00		
„	Entré......................	„	399.10		
Pr.	Honorar....................			kr.	1 960.00
„	Lokale, gas, renhold			„	1 101.20
„	Undervisningsmateriel			„	891.93
„	Kontrol, assistance..........			„	201.25
	lateris	kr.	4 700.88	kr.	4 154.38

Transport	kr.	4 700.88	kr.	4 154.38
Pr. Administration			„	200.00
„ Beholdning			„	346.50
	kr.	4 700.88	kr.	4 700.88

20. Sars Crustacea:

An Beholdning fra forrige aar...	kr.	479.55		
„ Statens bidrag	„	1 000.00		
Pr. Diverse udgifter			kr.	1 000.48
„ Beholdning			„	479.07
	kr.	1 479.55	kr.	1479.55

21. Naturen:

An Statens bidrag	kr.	1 000.00		
Pr. Diverse udgifter			kr.	1 000.00
	kr.	1 000.00	kr.	1 000.00

Bergen den $\frac{\text{26de januar 1907.}}{\text{31te december 1906.}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Brunchorst, J., dr., ministerresident, Havanna.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.
Nansen, F., dr., minister, London.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hiortdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Nordgaard, O., konservator, Trondhjem.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Stejneger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, Fridtjof, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, dr., Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbys:

	Kontingent kr.
Aarsæth, Sophie	10
Algaard, A., ingeniør	4
Ameln, Chr., kjøbmand	10
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Anderssen, Anker	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, direktør	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Appelløf, A., dr.	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Beyer, Th., boghandler	25
Bing, dr., Just	4
Bing, fru, dr.	4
Bjørneseth, O., kjøbmand	25
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	5
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Blytt, Valborg	5
Brekke, K., rektor	4
Brown, ingeniør	4
Brun, C., rebslager	4
Brun, Christen, biskop	4
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brunchorst, E., fru	4
Brynildsen, Br., agent	4

	kr.
Brynildsen, D. A., bager	4
Brøgger, A. W., kst. konservator.	4
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	4
Christensen, Carl, kontorchef	4
Daae, frk.	4
Dahl, Knut	4
Dahl, sagfører	4
Damas, D., dr.	4
Dekke, Rebekka, frue	10
Dethloff, H. G., dr.	4
Devold, Lauritz, direktør	4
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Engelsen, E., kjøbmand	10
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	10
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	4
Faye, Kristen, sagfører	4
Føyn, N. J.	4
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Aksel, kontorchef	4
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Grieg, Alexander, skibsmægler	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	kr.
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, J. A., konservator	4
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, fru bogtrykker	20
Grieg, S.	4
Grindstad, arsenalforvalter	5
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gullaksen, Petra, frk.	4
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Haagensen, Nils, disponent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland-Hansen, B.	4
Helland, P., disponent	10
Heiberg, A. Knagenhjelm	5
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Herweg, L., kjøbmand	4
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr.	4
Hoel, A., direktør	4
Holmboe, Jens, konservator	4
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W.	5
Høeg, Chr.	4
Hove, Kr.	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Joh., fabrikeier	20

	kr.
Jebsen, Kr., sagfører	4
Jebsen, fru Sophia	20
Johnsen, Clement, kjøbmand	20
Jørgensen, E., overlærer	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kahrs, Chr. jr., kjøbmand	50
Kielland, arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B., konsul	4
Koefoed, E., mag. sc.	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, C. F., docent	4
Konow, Joach.	4
Krohn, C., optikus	4
Kroepelien, C. J., kjøbmand	5
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kropelien, J., jnr., kjøbmand	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de, cand. mag.	4
Lange, Johan	5
Lehmkuhl, Kr., statsraad	4
Lie, H. P., dr. med., overlæge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Looft, C., dr. med., læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, G., pastor	4
Madsen, S., læge	4
Martens, Alfred, major	5
Martens, Broch, læge	4
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Karen	5
Michelsen, Chr., statsminister	20
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, H. E.	4

	kr.
Mohr, August, kjøbmand	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., sorenskriver	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Myhre, H., dr.	4
Nøgaard, kaptein	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Karl, adjunkt	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nielsen, Jens F., kjøbmand	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Hroar, amtmand	4
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., disponent	10
Rensch, Chr., kontorfuldm.	4
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Rosæter, L. K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Salvesen, Agnar, kontorchef	4
Sandberg, overlæge	4
Sars, B., kjøbmand	10
Schetelig, Haakon, konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Sivertsen, Hans dr.,	4
Smith, sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., kjøbmand	4

	kr.
Stoltz, G., adjunkt	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Stilloff, redaktør	4
Sunde, Hj., kjøbmand	20
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thomsen, W., kjøbmand	4
Thorsen, E. A., maler	4
Tidemand, C., frk.	4
Tischendorf, fru	5
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Vedeler, assessor	20
Vedeler, F., mægler	4
Wahl, kaptein	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wallendahl, Eilert, kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Wollebæk, Alf, konservator	4
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbys:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., statsraad, Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crerar, John, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Gill, general, Fjøsanger	4
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hagerup-Bull, statsraad, Kristiania	10
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Selland, lærer, Hardanger	4
Torkildsen, R., læge, Nestun	4
Weiss-Rosenkrone, dr., Rosendal	10

Bilag.

Reglement for arbeidsordningen ved Bergens museum.

(Vedtaget i bestyrelsens møde 7de marts 1907.)

I. Almindelige bestemmelser for museets tjenestemænd.

§ 1.

Samtlige tjenestemænd ansættes af museets styre. For direktøren, bestyrerne, konservatorerne og bibliothekaren gjælder en gjensidig opsigelsesfrist af 6 maaneder, for de øvrige faste tjenestemænd af 3 maaneder. Samtlige har at overholde den arbeidstid, som fastsættes af museets styre, samt forøvrigt at rette sig efter de bestemmelser, som til enhver tid maatte være udfærdiget for dem.

Bestyrerne kan naarsomhelst foretage reiser indenlands i museets tjeneste efter aftale med direktøren. For de underordnede tjenestemænds vedkommende bestemmer vedkommende bestyrer, naar reiser skal finde sted; dog skal enhver reise meldes direktøren. Forøvrigt kan præses meddele permission af indtil 1 maaneds varighed. For længere fravær maa indhentes tilladelse fra styret, der afgjør, paa hvilken maade vedkommendes forretninger under fraværet skal besørges udført.

§ 2.

Museets tjenestemænd maa ikke anlægge private samlinger af saadanne gjenstande, som museet omfatter. Heller ikke maa de uden styrets tilladelse paatage sig andet fastlønnet arbeide.

II. Bestyrerne af museets samlinger og øvrige videnskabelige institutioner.

§ 3.

For enhver af museets samlinger og videnskabelige institutioner (for tiden den arkæologisk-antikvariske, den mineralogisk-geologiske, den zoologiske og den botaniske samling med haven, samt biologisk station med akvarium og sælpark) ansætter styret en bestyrer.

---

[1] I enkelte punkter er dette reglement at opfatte som en midlertidig foranstaltning.

§ 4.

Bestyrerne har ansvaret for de af dem ledede institutioners tilstand og vedligehold, og de er nærmeste foresatte for de øvrige tjenestemænd, som arbeider ved deres institutioner.

Bestyrerne leder og anordner de ved vedkommende institution forefaldende arbeider. De har at paase, at institutionens samlinger og inventar bevares og præpareres paa hensigtsmæssig maade, at samlingerne forøges, bearbeides og udstilles overensstemmende med de af styret approberede planer, og at korrespondance, journalføring og katalogisering til enhver tid finder sted paa den af styret approberede maade.

Ingen gjenstand, der tilhører museets samlinger, maa udlaanes, bortbyttes eller sælges, udenat direktøren derom paa forhaand underrettes.

§ 5.

Samtlige bestyrere er forpligtede til at give den videnskabelige undervisning, som maatte anordnes af styret.

§ 6.

Bestyrerne har hvert aar inden udgangen af november at indsende til direktøren beretning om virksomheden ved de af dem bestyrede institutioner i det indeværende aar.

Inden første november har de at indsende til direktøren motiveret forslag til budget for det kommende aar.

§ 7.

Indenfor de af styret fastsatte grænser for institutionens arbeidsplan og arbeidsbudget disponerer bestyreren de af styret bevilgede midler, ligesom han ogsaa attesterer alle de institutionen vedkommende regninger. Saafremt uforudseede omstændigheder skulde foranledige, at afvigelse fra den fastsatte plan eller overskridelse af det bevilgede budget skulde ansees nødvendig, maa forestilling herom fremlægges i bestyrerkollegiet (§ 10) for med dettes og direktørens udtalelse at oversendes til styret.

III. Direktøren.

§ 8.

Styret ansætter en af bestyrerne som museets direktør. Han vedbliver at lede den ham underlagte institution i lighed med de øvrige bestyrere, men han er tillige samtlige de ved museet ansatte tjenestemænds overordnede, er bestyrerkollegiets faste formand og styrets sekretær.

§ 9.

a. Direktøren har tilsynet med museets bygninger og eiendomme og paaser, at god orden og renslighed overalt overholdes.

b. Han bør følge arbeidet inden de enkelte institutioner og samlinger, men kan dog ikke direkte gribe ind i dette arbeide. Kan han ikke ved direkte henvendelse til vedkommende bestyrer faa rettet paa antagne mangler, har han at forelægge sagen for styret.

c. Han har at anvise alle regninger paa museet, paase at ikke de enkelte budgetposter overskrides, og om der er sandsynlighed for, at saa vil ske, itide gjøre anmeldelse til styret. Han har ved hvert kvartals slutning at forelægge styret et uddrag fra kassereren over, hvor meget der er medgaaet til budgettets forskjellige konti.

d. Han har at forberede alle sager, som skal behandles i styrets møder, og er ansvarlig for, at styrets beslutninger kommer til udførelse.

e. Han har ledelsen af museets administrationskontor.

e. Inden januar maaneds udgang har direktøren at indsende til styret en paa grundlag af beretningerne fra de enkelte institutioner udarbeidet samlet aarsberetning for museet, bilagt med regnskabsekstrakt fra kassereren.

g. Inden november maaneds udgang har han at udarbeide og fremlægge for styret et samlet budgetforslag for det kommende aar, efterat først fakultetet har været givet anledning til at udtale sig om de fra de enkelte bestyrere fremkomne forslag. Eventuelle bemerkninger fra fakultetet skal medfølge budgetforslaget.

h. Han afgiver indstilling om 'uddeling af stipendier og understøttelser til videnskabelige formaal, efterat fakultetet først er givet anledning til at udtale sig.

IV. Bestyrerkollegiet.

§ 10.

Bestyrerkollegiet bestaar af bestyrerne af museets videnskabelige institutioner med museets direktør som fast formand.

§ 11.

Kollegiet afholder møder efter tilsigelse af formanden eller efter forlangende af et af dets medlemmer.

§ 12.

Kollegiet danner museets faste sagkyndige komité. Som saadan afgiver det udtalelse om spørgsmaal, som forelægges det af styret, ligesom det har ret til efter eget initiativ i sager af den i § 13 a—c omhandlede art at fremkomme med udtalelser eller forslag, som det maatte finde paakrævet.

§ 13.

Kollegiet har at afgive udtalelse om:

a. Spørgsmaal vedkommende kurser og undervisning.
b. De ledende principer for samlingernes opbevaring og udstilling samt andre vigtigere spørgsmaal af museumsteknisk natur.
c. De af de enkelte bestyrere fremlagte budgetforslag.
d. Andre spørgsmaal, som af styret eller direktøren forelægges det.

Dr. Hjorts udkast til arbeidsordning.

I. Almindelige bestemmelser for museets tjenestemænd.

§ 1.

Samtlige tjenestemænd ansættes af muséets bestyrelse; for bestyrerne, konservatorerne og bibliothekaren gjælder en gjensidig opsigelsesfrist af 6 maaneder, for de øvrige tjenestemænd af 3 maaneder. Samtlige har at overholde den arbeidstid, som fastsættes af museets bestyrelse, samt forøvrigt at rette sig efter de bestemmelser, som til enhver tid maatte være udfærdiget for dem. Fakultetet kan naarsomhelst tillade bestyrerne at foretage reiser indenlands i museets tjeneste. For de øvrige tjenestemænds vedkommende bestemmer vedkommende bestyrer, naar reiser skal finde sted. Forøvigt kan præses meddele permission af indtil 1 maaneds varighed. For længere fravær maa indhentes tilladelse fra bestyrelsen, der afgjør, paa hvilken maade vedkommendes forretninger under fraværet skal besørges udført.

§ 2.

Museets tjenestemænd maa ikke anlægge private samlinger af saadanne gjenstande, som museet omfatter. Heller ikke maa de uden bestyrelsens tilladelse paatage sig andet fastlønnet arbeide.

II. Bestyrerne af museets samlinger og øvrige videnskabelige institutioner.

§ 3.

For enhver af museets samlinger og videnskabelige institutioner (for tiden den arkæologisk-antikvariske, den mineralogisk-geologiske, den zoologiske og den botaniske samling med haven samt biologisk station med akvarium og sælpark) ansætter bestyrelsen en bestyrer. Bestyrerne er medlemmer af museets fakultet, § 10.

§ 4.

Bestyrerne har ansvaret for de af dem ledede institutioners tilstand og vedligehold, og de er foresatte for de øvrige tjenestemænd, som arbeider ved deres institutioner.

Bestyrerne leder og anordner de ved vedkommende institution forefaldende arbeider. De har at paase, at institutionens samlinger og inventar bevares og præpareres paa hensigtsmæssig maade, at samlingerne forøges, bearbeides og udstilles overensstemmende med de af bestyrelsen approberede planer, og at korrespondance, journalføring og katalogisering til enhver tid finder sted paa den af bestyrelsen approberede maade.

Ingen værdifuldere gjenstande, der tilhører museets samlinger, maa udlaanes, bortbyttes eller sælges, uden at fakultetet derom paa forhaand underrettes.

§ 5.

Samtlige bestyrere er forpligtede til at give den videnskabelige undervisning, som maatte anordnes af bestyrelsen.

§ 6.

Bestyrerne har hvert aar inden udgangen af november at indsende til fakultetets formand beretning om virksomheden ved de af dem bestyrede institutioner i det indeværende aar.

Inden 1ste november har de paa samme maade at indsende motiveret forslag til budget for det kommende aar.

§ 7.

Indenfor de af bestyrelsen fastsatte grænser for institutionens arbeidsplan og arbeidsbudget disponerer bestyreren de af musébestyrelsen bevilgede midler, ligesom han ogsaa attesterer alle de institutionen vedkommende regninger. Saafremt uforudseede omstændigheder skulde foranledige, at afvigelse fra den fastsatte plan eller overskridelse af det bevilgede budget skulde ansees nødvendig, maa forestilling herom fremlægges i fakultetet for med dettes udtalelse at oversendes til bestyrelsen.

III. Sekretæren.

§ 8.

Bestyrelsen ansætter en af bestyrerne som bestyrelsens sekretær. Han vedbliver at lede den ham underlagte institution i lighed med de øvrige bestyrere; han er fakultetets faste formand og bestyrelsens sekretær.

§ 9.

Sekretæren har tilsyn med museets bygninger og eiendomme og paaser, at god orden og renslighed overalt overholdes. Han kan ikke gribe ind i arbeidet ved samlingerne. Kan han ikke ved direkte henvendelse til vedkommende bestyrer faa rettet paa antagne mangler, har han at forelægge sagen for fakultetet og i fornødent fald for bestyrelsen med fakultetets udtalelse.

Han har at anvise alle regninger paa museet, og om der er sandsynlighed for, at overskridelser vil finde sted, som ved konferance med vedk. bestyrer ikke kan forebygges, itide at gjøre anmeldelse til bestyrelsen. Ved hvert kvartals slutning har han at forelægge for bestyrelsen et uddrag fra kassereren over, hvormeget der er medgaaet til budgettets forskjellige konti.

Han har at forberede alle sager, som skal behandles i bestyrelsesmøderne, og han har ledelsen af museets administrationskontor.

Inden januar maaneds udgang har sekretæren at forelægge for fakultetet et paa grundlag af beretningerne fra de enkelte institutioner udarbeidet udkast til samlet aarsberetning for museet, bilagt med regnskabsekstrakt fra kassereren.

Inden november maaneds udgang har han at udarbeide og fremlægge for fakultetet et samlet budgetforslag for det kommende aar.

Han fremlægger forslag for fakultetet om uddeling af stipendier og understøttelser til videnskabelige formaal.

IV. Fakultetet.

§ 10.

Bergens museums fakultet bestaar af bestyrerne af museets videnskabelige institutioner med museets sekretær som fast formand.

§ 11.

Fakultetet afholder møder efter tilsigelse af formanden eller naar en af bestyrerne forlanger det.

§ 12.

Fakultetet danner museets faste sagkyndige komite. Som saadan afgiver det udtalelse om spørgsmaal, som forelægges det af bestyrelsen, ligesom det har ret til efter eget initiativ at fremkomme med udtalelser eller forslag, som det maatte finde paakrævet.

§ 13.

Fakultetet behandler de af dets medlemmer fremlagte beretninger, budgetforslag og planer og afgiver paa grundlag heraf aarlig til bestyrelsen beretning om museets virksomhed i den forløbne termin og plan med budgetforslag for kommende termin. Ligesaa afgiver fakultetet indstilling til bestyrelsen om uddeling af stipendier eller ansættelse af nye funktionærer og om ordningen af disses virksomhed.

§ 14.

I forbindelse med de aarlige beretninger og budgetforslag udtaler fakultetet sig om museets tilstand, om vigtige forhold der bør forandres eller forbedres, og om de for den forløbne termin planlagte arbeider eller foranstaltninger, hvoriblandt ogsaa omordninger, arrangements etc. er udført paa den fastsatte og en forsvarlig maade.

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1907

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 14de marts 1908.

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1908

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1907

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 14de marts 1908.

Bergen
John Griegs bogtrykkeri
1908

Indhold.

Pag.
Direktørens beretning 5
Bestyrelsens beretning 53
Gaver til museets bibliothek og samlinger 55
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser 63
C. Sundts høiskolefond 80
Den biologiske station 84
Akvariet og sælparken 86
Foredrag for hvermand 88
Regnskabsekstrakt 91
Medlemsfortegnelse 101

MUSEEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets tilstand og virksomhed i aaret 1907:

I. Almindelige bemerkninger.

Som nærmere omtalt i forrige aarsberetning har museet i de senere aar arbeidet under særdeles vanskelige økonomiske vilkaar.

Grunden hertil er, at det med den sterke udvikling inden forskjellige af de omraader, som museets virksomhed omfatter, trods streng sparsomhed og i flere retninger vidt drevne indskrænkninger ikke har været muligt at hindre udgifterne fra at stige. Og da det ikke har vist sig muligt at opnaa en tilsvarende stigning af museets indtægter, men de offentlige bidrag (fra sparebanken og samlaget) tvertom gjentagne gange er nedsat, har gjælden efterhaanden naaet den nuværende trykkende størrelse. Museets samlede gjæld udgjorde pr. 1ste januar 1907 ialt ca. kr. 25 000 (heri medregnet gjæld, der vedkommer de forskjellige særinstitutioner under museets administration).

I en retning har museets økonomiske stilling 1907 modtaget en væsentlig lettelse. Under 12te april bevilgede nemlig Bergens sparebank museet et rentefrit laan, stort kr. 20 000, der bliver at tilbagebetale med 10 aarlige afdrag à kr. 2 000 (det første af disse afdrag er udredet af budgettet for 1907). Ved hjælp af dette laan har man kunnet dække alle gjældsposter, hvoraf der blev svaret renter — saavel de der vedkommer driftsbudgettet som akvariets og den biologiske stations gjæld — og der er aabnet en udvei for gjældens afbetaling paa lempelige vilkaar.

Hvad der nu nødvendig maa staa som den vigtigste opgave for museets økonomiske ledelse, er at søge skaffet tilveie nogen stigning af de faste indtægter. Bevilgningerne til samlingerne, baade de naturhistoriske og de antikvariske, har af mangel paa midler gjennem flere aar været saaledes nedsat, at der vil opstaa alvorlig fare for samlingernes tilstand, hvis de ikke i en nær fremtid kan blive forhøiet opimod den størrelse, som de havde før nedsættelsen. For hvert aar, som gaar, øges samlingerne yderligere; især er de historisk-antikvariske samlinger i de sidste aar vokset sterkt. Men med samlingernes nuværende annuer kan tilgodegjørelsen af det nytilkomne materiale, for publikum og i videnskabelig henseende, umulig holde skridt med tilveksten. Fra de til museet hørende legater kan de nødvendige midler til udstillingsmontrer, til præparering og andre udgifter ved samlingerne ifølge statuterne ikke tages, og der staar ingen anden udvei aaben end at søge dem tilveiebragt ved forhøielse af de offentlige tilskud.

Et nyt offentligt bidrag har museet opnaaet i 1907, idet kommunen paa sit budget har opført kr. 1 200 til museets have som en fast aarlig bevilgning. Dette bidrag alene vil dog ikke kunne lette budgettet saa meget, at samlingernes stilling derved vil forandres væsentlig. Bestyrelsen har derfor i sine sidste ansøgninger til staten, sparebanken og samlaget indtrængende søgt om forhøielse af bidragene; for museets fremtidige udvikling vilde det være af største betydning, om disse ansøgninger maatte blive indvilget.

I anledning af Kristiania videnskabsselskabs 50-aarsfest den 3die mai havde museet modtaget indbydelse om at lade sig repræsentere. Som bestyrelsens repræsentant fremmødte præses, overlæge G. A. Hansen, der paa bestyrelsens vegne overbragte selskabet en lykønskningsadresse.

Ligeledes fremmødte vicepræses, skolebestyrer B. E. Bendixen, efter indbydelse som museets repræsentant ved det danske Nationalmuseums hundredeaarsfest, som feiredes i Kjøbenhavn den 22de mai, og overbragte en lykønskningsadresse fra museets bestyrelse.

Som andetsteds omtalt fremmødte bestyrer B. Helland-Hansen ved den internationale havforskningskongres i London som afholdtes i dagene 10de—16de juni.

Fra „Geological Society of London“ modtog museet indbydelse om at lade sig repræsentere ved selskabets hundredeaarsjubilæum, der feiredes med store festligheder i september 1907.

Docent C. F. Kolderup fremmødte som museets repræsentant og deltog senere i de geologiske ekskursioner, som var arrangeret i forbindelse med jubilæet. Længere fremme i denne aarsberetning, i afsnittet om videnskabelige reiser, er gjengivet et uddrag af hr. Kolderups beretning om hans reise.

Personalet. Samlingernes stadig fortsatte vekst gjorde det nødvendigt fra nytaar 1907 at ansætte en ny zoologisk konservator (af anden lønningsklasse) samt en assistent ved den antikvariske afdeling. Den sidstnævnte post blev besat med frk. Magdalene Abel, den førstnævnte med cand. philos. Alf Wollebæk, hvem det blev paalagt at føre det nærmeste tilsyn med samlingen af hvirvelløse dyr. Efterat bestyrelsen i møde 7de mars 1907 havde besluttet at opretholde direktørstillingen ved museet (se det i forrige aarsberetning side 88—91 indtagne reglement), blev i denne stilling 16de mars ansat konservator Jens Holmboe, der siden september 1906 havde været konstitueret som intendant og bestyrelsens sekretær. Fra nytaar 1907 blev frk. Lina Lindholm ansat som assistent ved museets kontor og bibliothek.

Fra 6te oktober 1906 til 20de mars 1907 var konservator Schetelig fraværende paa studiereise i udlandet med stipendium fra museet. Under hans fravær var cand. philos. A. W. Brøgger konstitueret som konservator ved den arkæologiske afdeling. Fra 1ste juni til aarets udgang havde direktør Holmboe permission for at foretage en studiereise til udlandet; som hans vikar fungerede konservator dr. Schetelig. Museets videnskabsmænd har i sommerens løb samtlige været fraværende paa de sedvanlige stipendiereiser eller andre undersøgelser i en à to maaneder hver. Desuden var dr. Appelløf i juli permitteret i 4 uger og konservator Grieg i september 3 uger. Konservator Wollebæk har havt ialt ca. 7 ugers permission for at studere østerskultur i opdrag af „Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme“, og har desuden havt 3 ugers anden permission. Det øvrige faste personale har som tidligere været tilstaaet en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned hver.

Ved bygningerne har kommunen ladet besørge det sedvanlige vedligehold. Bl. a. blev taget over „taarnsalen“ i den gamle musébygning repareret og tættet; dette tag har altid vist sig at være et af bygningens vanskeligste punkter, hvor det er forbundet med største besvær at holde fugtigheden ude. Den zoologiske afdelings kontorer i 2den etage blev desuden malet.

Endvidere gav kommunen med stor imødekommenhed særskilte bevilgninger til følgende ekstraordinære arbeider, som blev foretaget for at øge museets sikkerhed og skaffe større arbeidsplads.

Et ildfast hvælv blev indredet i den sydlige ende af gamlebygningen i 1ste etage, umiddelbart paa nordsiden af den brandmur, som skiller kontorfløien fra samlingerne. Hvælvet blev anbragt i den schakt, gjennem hvilken der her tidligere førte en muret vindeltrap fra kjelder til loft. Før tilbygningen i 1896—98 var dette den eneste adkomst til bygningens loft og tag, men nu var den gamle trap ikke længere nødvendig hertil, da der i begge de nye fløie haves andre og langt rummeligere trappeopgange. Den nævnte trap blev helt fjernet og muret hvælv anbragt mellem etagerne; i 1ste etage blev desuden to døraabninger gjenmuret og en ildfast dobbelt jerndør anbragt i den tredje aabning. Man fik herved et særdeles velskikket hvælv med en gulvflade af 4.65 × 2.82 m. og i 2den og 3die etage to magazinrum med samme gulvflade. Væggene der omgiver hvælvet er hele 52 cm. tykke. Saasnart murene er helt tørre, vil hvælvet blive taget i brug til opbevaring af museets arkiv og værdipapirer, ældre manuskripter og særlig værdifulde samlingsgjenstande.

I begge aabninger i 1ste etage foran trappeopgangen i nordre ende af gamlebygningen blev der anbragt gitterporte af smedejern, som helt udfylder disse aabninger. Udenfor aabningstiderne holdes disse porte afstængt, og det er derved blevet muligt at tilveiebringe en langt mere betryggende adskillelse end før mellem den antikvariske samling, hvor saa mange uerstattelige samlingsgjenstande opbevares, og de øvrige dele af bygningen.

Ansættelsen af en tredje zoolog ved museet fra nytaar 1907 gjorde det paatrængende nødvendigt at skaffe den zoologiske afdeling nogen udvidelse af dens arbeidslokale. Den eneste maade, hvorved dette kunde opnaaes uden nybygning eller leie af lokale, var ved at foretage en ombytning og delvis nyindredning af kontorerne. De to arbeidsværelser i anden etage blev overladt til den zoologiske afdeling, og denne afdelings tidligere kontor i 1ste etage blev ved en kokolithvæg delt i to rum; af disse benyttes nu det indre af den geologiske afdelings bestyrer, mens det ydre giver arbeidsplads for afdelingens studerende samt for museets tegner. I det sidstnævnte rum lod kommunen anbringe gasovn, aftræksskab og vask.

For tilveksten af museets samlinger og bibliothek er gjort nærmere rede i de nedenfor indtagne beretninger fra vedkommende funktionærer.

Blandt de i 1907 til museet skjænkede sager er der grund til at fremhæve følgende som i særlig grad værdifulde: redaktør Nordahl-Olsen's og bankfuldmægtig Larsen's gave af literatur om og af Ludvig Holberg; en større samling fiske fra Nordhavet, skjænket af fiskeridirektør dr. Johan Hjort; en betydelig samling udenlandske herbarieplanter fra apotheker A. Callier; en samling kisprøver og hytteprodukter fra Røros, skjænket af kobberverkets direktør. Videre maa her nævnes maleren Holck's billeder fra Tyskebryggen, ialt 27 malerier, der af formandskabet er overladt museet som depositum.

Ogsaa iaar har der fundet sted en udvidelse af den antikvariske afdelings udstillingslokaler, idet nok et kjelderrum — det sidste — i nordre fløibygning er indredet, malet og ellers oppudset. Her vil i den nærmeste fremtid blive aabnet en udstilling af gamle kjøregreier (vogne, slæder og sæletøi).

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré af 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 61 743 mod 57 312 i forrige aar og 54 059 i 1905.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	3 097	(1906:	2 713)
Februar	3 656	(—	3 519)
Mars	4 724	(—	3 380)
April	5 957	(—	4 854)

Mai	3 778	(1906: 4 675)
Juni	5 825	(— 4 094)
Juli	6 703	(— 6 870)
August	6 690	(— 7 001)
September	8 030	(— 6 965)
Oktober	5 024	(— 6 477)
November	4 835	(— 4 836)
December	3 424	(— 1 928)

Hertil kommer desuden besøget i haven og plantehuset, som især om søndage i sommertiden, er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1906	38 464	13 311	2 654	2 883
1907	45 540	11 780	2 035	2 388

Sammenlignet med forrige aar viser altsaa besøget en ikke uvæsentlig stigning, saavel i de fleste enkelte maaneder som naar aaret regnes underét; alene mai, juli, august, oktober og november viser nogen nedgang i de besøgendes antal. Som det vil fremgaa af den nedenfor indtagne oversigt har besøget i 1907 været større end nogensinde tidligere, idet det endog — saavidt — overstiger den høide, som blev naaet i udstillingsaaret 1898. Siden ordentlig statistik blev istandbragt i 1894, har de besøgendes antal været:

1894	36 903
1895	42 144
1896	52 015
1897	46 834
1898	61 608
1899	36 137 1)
1900	36 456 1)
1901	59 766
1902	61 139
1903	57 172
1904	58 500
1905	54 059

---

1) I 1899 og 1900 var museet i længere tid helt lukket paa grund af omordning.

1906	57 312
1907	61 743

En nærmere undersøgelse viser, at det særlig er søndagsbesøget, som iaar har været saa usedvanlig stort. Besøget paa hverdagene, særlig de dage naar der betales entré, er mindre end i 1906; dette turde utvilsomt staa i sammenhæng med den uheldige turistsæson isommer. Det er nemlig den tilreisende turiststrøm, som leverer den største kontingent til besøget paa betalingsdagene.

Det bør i denne forbindelse nævnes, at en statistik baseret paa et tælleapparat af konstruktion som museets aldrig kan blive fuldt nøiagtig. Selv med den største omhu fra vagtpersonalets side vil det, navnlig under trængsel af besøgende, ikke kunne hindres, at tælleapparatet undtagelsesvis gjør to udslag, mens kun en enkelt person passerer. Ovenstaaende zifre turde derfor gjennemgaaende være noget for høie. Særlig stor vil dog feilen sikkert ikke være, og ialfald vil den ikke væsentlig forringe statistikens brugbarhed til at vise besøgets stigning eller aftagen fra aar til aar, idet den procentvise feiltælling hvert aar tør forudsættes at være nogenlunde konstant.

Af videnskabsmænd og andre, som har benyttet samlingerne i studieøiemed, kan bl. a. nævnes: Prof. M. Hægstad (middelaldersamlingen), arkitekt H. K. Stabell og fru Fanny Stabell (bondesamlingen), amanuensis Tycho Vestergren, Stockholms högskola (botanik), prof. J. H. L. Vogt (geologi), prof. dr. H. Conwentz, Danzig (arkæologi), prof. dr. A. A. Ostroumoff, Kazan (zoologi), mag. sc. J. O. Bøving-Petersen, redaktør af Dansk Folketidende (zoologi), afrikaforskeren Leo Forbenius, Berlin (bondesamlingen), adjunkt Nils Bakketun (geologi), maleren Mons Breivik, Hardanger (middelaldersamlingen), Berent Tunold, Selje (gammel ornamentik), dr. Stappers, Liège (zoologi), professor dr. Jungersen, Kjøbenhavn (zoologi), prof. Lauterborn, Heidelberg (zoologi), dr. Pietschmann, Wien (fiskesamlingen).

Desuden har museets zoologiske samlinger (og bibliotheket) været benyttet af de ved den biologiske station arbeidende videnskabsmænd samt af deltagerne i havforskningskurset.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlinger og bibliothek.

De indtægter, som kan anvendes til forøgelse og vedligehold af museets samlinger (tilligemed haven, plantehuset og bibliotheket) samt til aflønning af de ved samlingerne ansatte videnskabsmænd og det øvrige til museet knyttede personale (heri dog ikke medregnet docent- og stipendiatposter), tilveiebringes ved offentlige bidrag, ved renter af bibliothekfondet samt ved medlemskontingent, entré og andre mere usikre indtægter, der i regnskabet sammenfattes som „forskjellige indtægter".

De samlede indtægter paa dette budget har i 1907 udgjort kr. 53 438.28 mod i 1906 kr. 50 555.48, altsaa kr. 2 882.80 mere end i forrige regnskabsaar. Denne merindtægt skyldes dels kommunens bidrag til haven, som i 1907 blev bevilget for første gang, dels den omstændighed, at den historisk-antikvariske afdelings salgsindtægter indbragte et saa usedvanlig stort beløb som kr. 2 846.52. Paa en anden indtægtspost, bibliothekfondets renter, har indlægterne været mindre end i 1906.

De „offentlige bidrag" har i 1907 modtaget en forøgelse ved kommunens bidrag til havens vedligehold, kr. 1 200. Kommunens bidrag til vedligeholdet af museets bygninger er opført med det i aabodsbudgettet til ordinære arbeider bevilgede beløb, kr. 1 585; desuden har kommunen, som ovenfor nævnt, ladet udføre forskjellige ekstraordinære indredningsarbeider (se pag. 8). Det bemerkes, at dette vedligehold udføres ved foranstaltning af kommunens bygningsvæsen, og at beløbet ikke indgaar i museets kasse. De øvrige offentlige bidrag har ikke i 1907 undergaaet nogen forandring.

„Bibliothekfondet" udgjør kr. 100 000 og har i 1907 givet en renteindtægt af kr. 4 730.94 mod i 1906 kr. 5 013.83. Med den nuværende rentefod strækker fondets renter ikke til at dække bibliothekets udgifter, saa der maa skydes til af museets øvrige midler.

„Forskjellige indtægter" har indbragt kr. 9 394.22 mod kr. 7 506.65 i 1906, altsaa en stigning paa kr. 1887.57. Der har været nedgang paa følgende poster: medlemskontingent (kr. 45.59), salgsindtægter ved bibliotheket (kr. 527.30) og den zoologiske samling (kr. 485.05). Derimod har der været stigning paa posterne entré og katalogsalg (kr. 14.85), leie af foredragssalene (kr. 22.50), renter og tilfældige indtægter (kr. 211.24), salg fra haven (kr. 0.50). Men især skyldes stigningen aarets usedvanlig store indtægter ved salg fra den historisk-antikvariske afdeling, som indbragte kr. 2 696.42 mere end i forrige regnskab; for afdelingens regning lod bestyreren museets præparant isommer tage et sæt gibsafstøbninger af de ydre ornamenter paa den gamle Urnes kirke i Sogn, og af disse afstøbninger blev der solgt kopier til forskjellige inden- og udenlandske museer med det resultat, at museet ikke blot fik dækket udgifterne ved anskaffelsen af disse smukke og i videnskabelig henseende værdifulde afstøbninger, men tillige opnaaede et betydeligt overskud. Ligesom i forrige aarsberetning maa det dog paany fremhæves, at disse salgsindtægter er en overmaade usikker indtægtspost, og at man ikke kan gjøre regning paa, at de i kommende aar vil blive ligesaa store. Refusion af legaterne (godtgjørelse for administrationsudgifter) har indbragt samme beløb som i foregaaende aar.

De samlede udgifter til „samlinger og bibliothek“ udgjorde i 1907 kr. 52 635.22 mod kr. 50 909.67 i 1906, altsaa en stigning af kr. 1 725.55.

Ved posteringsmaaden er indført den forandring, at udgifterne ved haven og plantehuset, som tidligere opførtes samlet under den naturhistoriske afdeling, nu er fordelt paa to særskilte poster. Af disse er „haven“ nu overflyttet til kto. 6, eiendommens vedligehold; efter bestyrelsens opfatning hører nemlig havens friluftsanlæg i fremtrædende grad med til museets ydre udstyr og forskjønnelse, og man finder det derfor ikke rigtigt, at disse udgifter ensidig belastes den naturhistoriske afdeling.

Til faste lønninger, bibliotheket og den naturhistoriske afdeling (selv om haven regnes med) er der medgaaet mindre end i 1906; paa de øvrige poster er der derimod stigning.

Besparelserne paa lønningskontoen (kr. 806) skyldes især den omstændighed, at dr. Appelløfs konservatorgage er bortfaldt ved hans ansættelse i C. Sundts lærestol fra nytaar 1907. Herved indsparedes kr. 3 600, men størstedelen deraf er allerede disponeret, dels til et nyt alderstillæg til konservator Schetelig (kr. 400), dels til løn for en ny zoologisk konservator af anden lønningsklasse (kr. 1600) og til en assistent ved den historisk-antikvariske afdeling (kr. 720).

Til bibliotheket er anvendt kr. 861.56 mindre end i forrige regnskabsaar, idet endel af de store udgifter fra de ekstraordinære indredningsarbeider i 1904—05 blev ført til udgift i 1906. I 1907 fandt man ikke anledning til at afbetale mere af bibliothekets gjæld og har blot kunnet anvende det sedvanlige annuum.

Til „fællesudgifter“ er ialt udbetalt kr. 250.78 mere end i 1906. Der har været nedgang paa posterne: lys, brænde og elektricitet (kr. 605.02), kontorrekvisita og tegnesager (kr. 141.94) samt renter af gjæld (kr. 274.57). Herved er imidlertid at merke, at af budgettet for 1906 foruden aarets hele gasforbrug tillige forbruget i de tre sidste maaneder af 1905 blev betalt med kr. 906; i virkeligheden har følgelig udgifterne til gas og elektricitet været noget større end forrige aar. Stigning er der endvidere paa posterne: opsyn og uniform (kr. 174.25), renhold (kr. 31.64), fragt, porto og telegrammer (kr. 272.65) samt især paa kontoen „diverse udgifter“ (kr. 793.97). At der paa den sidstnævnte udgiftspost er medgaaet et saa betydeligt beløb, skyldes især en del indredningsarbeider og nyanskaffelser af inventar m. m., som blev nødvendige i sammenhæng med de ovenfor omtalte forandringer af arbeidslokalerne og anlægget af det ildfaste hvælv. Af denne konto maatte ogsaa de udgifter udredes, som voldtes ved, at bestyrelsen fandt at maatte lade museet repræsentere ved et par særlig vigtige videnskabelige jubilæer, til hvilke man havde modtaget indbydelse.

Til den naturhistoriske afdeling er brugt kr. 241.16 mindre end i 1906. Selv om haven regnes med, saaledes som i tidligere regnskaber, er der besparelse paa denne konto sammenlignet med forrige aar.

Derimod er der en betydelig overskridelse af budgettet paa den antikvariske afdelings konto; her er medgaaet kr. 2 108.22 mere end i 1906. Overskridelsen skyldes imidlertid helt og holdent udgifterne med gibsafstøbningerne fra Urnes, og disse udgifter er mere end dækket ved de salgsindtægter, som de gav anledning til.

Til haveanlæggene omkring museet, plantehuset medregnet, er brugt kr. 225.07 mere end i 1906. Grunden til denne merudgift er, at museet i henhold til kommunestyrets betingelse for tilskudet til haven nu har overtaget vedligeholdet af anlægget foran bygningens hovedfaçade. Foruden andre arbeider maatte man i 1907 her foretage en kostbar paafyldning af grus i veiene.

Den fra forrige regnskab overtagne gjæld udgjorde for samlingerne og bibliotheket kr. 14 226.49; hertil kommer imidlertid en inventargjæld fra 1900, stor kr. 1 342.54, som fra nytaar 1907 besluttedes indtaget i regnskabet (se aarsberetningen for 1900, side 5 og 1906, side 16). Tilsammen udgjorde altsaa gjælden for dette kapitels vedkommende pr. 1ste januar 1907 kr. 15 569.03. Denne gjæld (+ renter kr. 62.22) blev pr. $^{30}/_{4}$ i sin helhed dækket ved Sparebankens rentefri laan paa kr. 20 000.00. Ved hjælp af dette laan dækkedes tillige akvariets og den biologiske stations underskud, med paaløbne renter henholdsvis kr. 3 351.61 og kr. 989.02. For de to sidstnævnte beløb staar nu de nævnte institutioner i gjæld til museet. I aarets løb er betalt det første afdrag, stort kr. 2 000.00, paa Sparebankens laan, saa at museets samlede bankgjæld pr. $^{31}/_{12}$ 1907 udgjorde kr. 18 000.00. Herved er imidlertid at merke, at man gjennem flere aar ikke har været istand til at holde betalingen til forskjellige private kreditorer à jour med de leverede ydelser, saaledes at den samlede gjæld ved sidste aarsskifte udgjorde mindst ca. kr. 23 000.00.

Kap. 2. Legatmidler.

Foruden bibliothekfondet, hvis renter kommer til indtægt under regnskabets 1ste kapitel, var pr. 1ste januar 1907 følgende kapitaler henlagt under museets bestyrelse:

Frieles legat no. I	kr.	28 000.00
— „ - II	„	40 000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50 000.00
— „ - II	„	24 321.65
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24 000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	27 916.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40 000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50 000.00
Præmieobligationsfondet	„	500 000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	86 693.75
C. Sundts fond	„	175 000.00
C. Sundts fonds afsatte kapital	„	1 999.70
	kr.	1 047 931.10

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

Henrik Sundts legat no. II	kr.	2 017.92
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	607.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	10 086.76
C. Sundts fonds afsatte kapital	„	1 686.25
	kr.	14 397.93

Pr. 31te december 1907 udgjør altsaa den samlede kapital kr. 1 062 329.03 foruden bibliothekets grundfond, stort kr. 100 000.00.

Af renterne af Henrik Sundts legat no. I er halvdelen medgaaet til kapitalforøgelse for legat no. II; Henrik Sundts legat no. II til fremme af lægevidenskab har i aarets løb naaet den i fundatsen foreskrevne størrelse (kr. 25 000), da der er adgang til at benytte renterne overensstemmende med fundatsens bestemmelser. Renterne af F. Danielssens og A. Larsens legat skulde ifølge fundatsen i sin helhed udbetales til CATHARINA F. HOLBERG DANIELSSEN saa længe hun levede. Den 16de juni 1907 afgik hun ved døden, og legatets renter kan nu anvendes til videnskabelige formaal, saadan som i fundatsens § 4 bestemt. Ligeledes er ved hendes død renterne af F. Hansens og H. Danielssens legat blevne disponible. Af præmieobligationsfondet er for 1907 kr. 5 749.54 gaaet til kapitalforøgelse; af præmieobligationsfondets afsatte kapital gaar den hele renteindtægt til kapitalforøgelse og af C. Sundts fond er medgaaet 1/5 til kapitalforøgelse.

Af den tiloversblevne del af legaternes renter medgaar til administration kr. 1 366, mens resten er disponibel til forskjellige formaal overensstemmende med de respektive legaters fundatser.

Det saaledes disponible beløb udgjorde for alle legater tilsammen kr. 46 742.16. Af dette beløb var kr. 12 413.72 beholdning fra forrige regnskab, heri medregnet beholdning for C. Sundts fond kr. 7 983.17. Til nyt regnskab gaar over en beholdning paa kr. 9 931.77, mens resten er kommet til anvendelse paa den maade, regnskabet i detalj gjør rede for, og som fremgaar af følgende oversigt:

I.	Aarsstipendier	kr.	7 300.00
II.	Reisestipendier	„	4 192.72
III.	Videnskabelige arbeider	„	4 459.54
IV.	Publikationer	„	9 529.78
V.	Kurser og undervisning	„	3 454.23
VI.	C. Sundts zoologiske lærestol	„	7 874.12
		kr.	36 810.39

mod kr. 27 185.79 i forrige regnskab.

Forøvrigt henvises til denne aarsberetning, kap. VIII og IX, hvor der er gjort nærmere rede for anvendelsen af disse beløb.

III. Bibliotheket.

(Bibliothekar: Aagaat Daae).

Bibliotheket er i 1907 bleven forøget med 863 større verker, 194 dissertatser og særtryk samt 135 kartblade fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsverker.				
Ved bytte eller gave	239	24	68	331
Ved kjøb	253	18	38	309
	492	42	106	630
Særskilte verker.				
Ved bytte eller gave	60	52	19	131
Ved kjøb	36	47	9	92
	96	99	28	222
Dissertatser og særtryk.				
Ved bytte eller gave	134	41	15	190
Ved kjøb	3	—	1	4
	137	41	16	194

Desuden fortsættes subskriptionen paa 75 verker; deraf falder paa den naturhistoriske afdeling 47, paa den historisk-antikvariske 29, paa andre 9; af tidsskrifter haves foruden ovennævnte endnu 243, hvoraf intet fuldstændigt bind er udkommet i aaret og som først vil blive medtaget i det aar, hvori bindet afsluttes. Det samme er tilfældet med 44 verker, der erholdes som gave eller bytte.

I 1907 er bibliotheket bleven optællet og udgjør med tilveksten i 1907:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Særskilte verker	4 326	5 774	1 265	11 365
Dissertatser og særtryk	6 030	915	321	7 266
Tidsskrifter og selskabsskrifter .	9 913	2 396	4 831	17 140
	20 269	9 085	6 397	35 771

Hertil kommer:	Claus Fastings bibliothek	800
	J. B. Halvorsens bibliothek	8 500
	Redaktør Nordahl-Olsens Holbergssamling	360
	Bankfuldmægtig Larsens Holbergssamling	60
Bibliotheket bestaar altsaa nu i sin helhed af bind ...		45 491

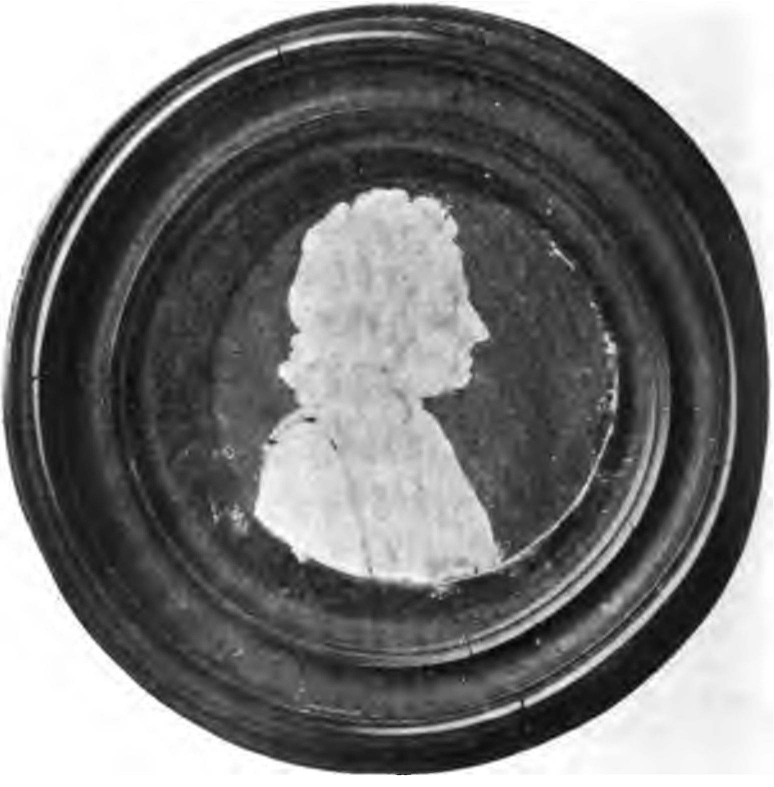

Fig. 1. Original portrætmedaljon af Ludvig Holberg i Bergens museum.
(Se denne aarsberetning, side 37.)

Katalogiseringen af J. B. Halvorsens bibliothek er nu afsluttet, og om ganske kort tid vil dette referencebibliothek blive tilgjængeligt for publikum paa læsesalen.

I redaktør Nordahl-Olsens og bankfuldmægtig Larsens Holbergsamlinger, der som nedenfor omtalt iaar er skjænket til museet, findes flere første udg. saaledes af Holbergs første bog: Introduction til de fornemste Europæiske Rigers Historie. Kbh. 1711, Naturens og Folkerettens Kundskab 1716, Comedier af Hans Mik-

KELSEN 1723, Dannemark og Norges beskrivelse 1729, Bergens beskrivelse 1737, NILS KLIM 1741 m. fl. Hertil kommer udsnit og særtryk om HOLBERG og hans verker foruden særskilte verker, der gjør samlingerne end mere værdifuld. Bibliotheket har tidligere ca. 60 bind om og af HOLBERG, der supplerer disse, saaledes HOLBERGS ligtale over FREDERIK IV i 1730.

Manuskriptsamlingen tæller nu 373 no. Foruden fotografier, haandtegninger, karter m. m. findes af breve, skjøder, salgs- og kjøbsdokumenter 621, hvoraf 276 paa pergament, det ældste er dateret 1293 og er trykt i Dipl. Norv., hvor ialt 190 no. af brevsamlingen er indført.

Museets litteraære bytteforbindelser er forøget med følgende:

1. Entomologische Zeitschrift. Berlin.
2. Finska trädgårdsodlaren. Helsingfors.
3. Dansk kennelklub. Kjøbenhavn.
4. Dansk ornithologisk forening. Kjøbenhavn.
5. Sztuka Stosowana. Krakow.
6. Det norske myrselskab. Kristiania.
7. Revista de Archivos, Bibliothecas y Museos. Madrid.
8. Röm.-Germ. Central-Museum. Mainz.
9. Bureau of Science. Manila.
10. Museo Civico. Verona.
11. Anthropologische Gesellschaft. Wien.
12. Wissenschaftl. Mitteilungen aus Bosnien und Herzegowina. Wien.
13. Canegie Institution. Washington.

Frk. WINGAARD og frk. TIDEMAND har velvillig assisteret ved forskjellige arbeider i bibliotheket, hvorfor man herved bringer dem museets erkjendtlige tak.

IV. Den zoologiske afdeling.

(Bestyrer: Dr. A. APPELLØF).

Arbeidet ved den zoologiske samling har i aarets løb hovedsagelig været anlagt paa ordning af ældre materiale. Specielt har dette været tilfældet med evertebratsamlingen. For at berede den bestemte del af denne samling hensigtmæssigere plads end tidligere, hvor den for en stor del har været magasineret i kjelderetagen, er man iaar begyndt med at forandre indredningen af skaber i taarnsalen og udstyre dem med flytbare hylder. Disse forandringer har vist sig særdeles praktiske og de her opstillede glasser er meget oversigtlig ordnede og let tilgjængelige for dem, som ønsker at studere en gruppe. Indredningen vil, efterhvert som økonomien tillader det og grupperne er færdige til opstilling, blive fortsat.

Samlingerne har været flittig benyttet af deltagerne i havforskningskurset, som tildels har studeret specielle grupper. Materiale af evertebratsamlingen har især været taget sterkt i brug. Desuden er der ved funktionærernes hjælp i nogle tilfælde anskaffet friskt videnskabeligt materiale for enkelte videnskabsmænd, som har studeret her.

Fra samlingen er i aarets løb solgt en del naturalier. Specielt kan nævnes en samling evertebrater og en model af spækhugger, sidstnævnte til Senckenbergisches museum, Frankfurt a/M.

Præparanten har assisteret ved stopning og arrangement af en ishavsgruppe (isbjørn, sæl etc.), som var udstillet af bundtmager Brandt ved sportsudstillingen dette aar i Berlin. Som vederlag herfor er samlingen tilbudt skind af isbjørn og sæl.

Forøvrigt henvises til nedenstaaende indberetninger fra konservator Wollebæk (evertebratafdelingen) og konservator Grieg (vertebratafdelingen).

A. Evertebratafdelingen.

(Konservator: Alf Wollebæk).

En omordning af museets evertebratsamling paabegyndtes straks ved aarets begyndelse.

Galleriernes skabe i museets taarnsal indrettes til magazinskabe med flytbare hylder. De ældre høie cylinderglas, som tidligere har tjent som udstillingsglas, udrangeres og ombyttes med magazinglas. Hertil benyttes i størst mulig udstrækning pulverglas med korke, der overtrækkes med et lag voksagtig cement, særlig præpareret for dette øiemed. De mindste anvendte pulverglas er 50-grams. For mindre dyr, hvortil der ikke tiltrænges pulverglas, anvendes glastuber, der magazineres paa større cylinderglas. — Da det har vist sig, at etiketterne udenpaa glassene let skimler, hvorved skriften efterhaanden blir mindre tydelig, anbringes der inde i hvert glas etiket med nummer, navn etc., skrevet med tusch. Naar etiketter udenpaa glassene anvendes, indsættes papiret med gelatin, hvorved de kan overstryges med et lag fernis uden at blive gjennemsigtige.

Omordningen af de nordiske decapode crustaceer paabegyndtes først. Bestemmelserne af de tidligere opstillede og katalogiserede arter revideredes, efterhvert som de overførtes i nye glas. Af nyt materiale, væsentlig indsamlet af dr. Appelløf, konservator Grieg, Nordgaard og afdelingens konservator samt af s/s „Michael Sars“ er der opstillet og katalogiseret ca. 1 000 nummere. Samlingen er opstillet i systematisk orden væsentlig efter den af G. O. Sars publicerede fortegnelse over Norges crustaceer.

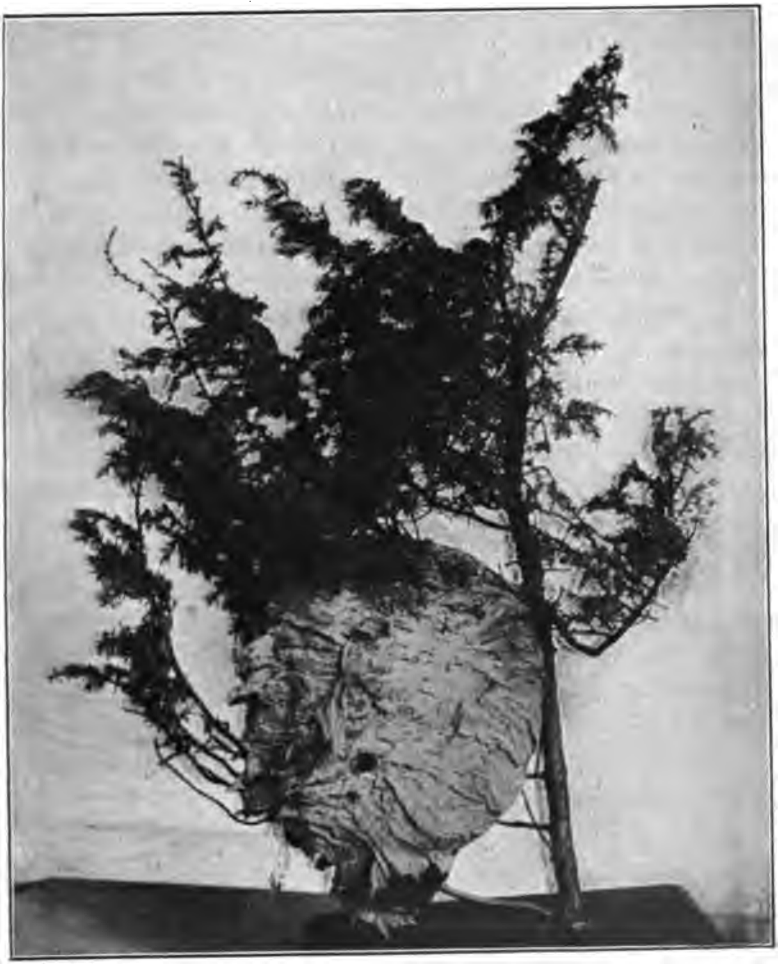

Fig. 2. Hvepserede (af *Vespa media)* fra Godøsund.

Under revisionen af de decapode crustaceer er der udskilt en righoldig samling af ectoparasiter, hvoraf museet tidligere ingen specialsamling havde. Foruden af decapode krebsdyr er der paabegyndt opstilling ogsaa af andre crustacégrupper, der i museets samling kun har været sparsomt representerede (*Schizopoder, Mysider, Cumaceer,* etc.).

Forøvrigt er der af ældre materiale, der tidligere har været magazineret i museets kjelder, opstillet og katalogiseret en større samling ascidier fra Nordhavet, bestemt af dr. HARTMEYER, dr. KIÆR og konservator BJERKAN, en samling af ophiurider, hovedsagelig indsamlet og bestemt af konservator GRIEG samt endel pycnogonider, hydroider etc., ialt vel 500 nye nummere.

Til brug for studerende er der i aarets løb opstillet en studiesamling, indeholdende et udvalg arter af de vigtigste marine evertebratgrupper.

Den systematiske læresamling (udstillet for publikum) er forøget med endel nye nummere.

Under havforskningskursernes ekskursioner i Bergensfjordene er der indsamlet et rigt materiale af fjordenes evertebratfauna, som er ordnet efter de forskjelligartede lokaliteter, hvor det er taget (litoralbelterne, den bløde evjebund paa store dyb etc.).

I de sidste maaneder af aaret har konservator været beskjæftiget med sortering og bestemmelse af det righoldige materiale af annelider fra Nordhavet, samt revision af museets fra tidligere opstillede samling af disse dyr.

Stud. BARCA har velvilligst assisteret med ordning af insektsamlingen; dr. PAX (Breslau) har velvilligst revideret samlingen af actinier.

Materiale har været udlaant til:
Dr. ARWIDSON, Upsala (annelider).
Stud. LIE, Kristiania (annelider).
Dr. JÄDERHOLM, Stockholm (hydroider).
Konservator BJERKAN, Tromsø (ascidier).

Samtlige herrer har leveret det udlaante materiale tilbage.

Prof. JUNGERSEN, Kjøbenhavn, gjennemgik under et ophold i Bergen museets samling af nordiske gorgonider.

For tilbytning af forskjellige vertebrater og fossiler er der fra evertebratsamlingen afgivet byttemateriale.

Ang. de gaver, afdelingen har modtaget, hvoraf specielt skal fremhæves en righoldig samling conchylier, termitreder etc. fra hr. P. A. Flak, Sumatra, henvises til gavefortegnelsen.

B. Vertebratafdelingen.

Konservator: James A. Grieg.

Hvirveldyrafdelingen er i aarets løb bleven forøget med flere større interessante og værdifulde samlinger. Fra Gjøaekspeditionen har saaledes afdelingen ved professor Collett modtaget en samling skind af pattedyr og fugle fra Kong Williams land og Herscheløen.

Fra museet i Helsingborg ved konservator Murchardt tilbyttedes en samling nordamerikanske fugleskind.

Fra fiskeridirektør dr. Johan Hjort modtoges som gave en større samling fiske indsamlede sommeren 1902 ved „Michael Sars“s togter i Nordhavet. De fleste af de arter, som denne samling indeholder, var ikke tidligere repræsenteret i museet.

Fra universitetsmuseet ved professor Collett tilbyttedes en samling mindre pattedyr (flaggermus og gnavere) fra Kristiania omegn.

Fra konservator Wollebæk modtoges som gave en samling kranier, norske fugleeg, reptilier og fiske.

Af aarets øvrige tilvekst fortjener at fremhæves:

Maar *(Mustela martes),* hun med fire unger af markmusstørrelse samt tilhørende rede fra Langfjorddal, Sydvaranger.

Snemus *(Putorius nivalis)* i sommerdragt fra Langfjorddal, Sydvaranger.

Sortspætte *(Picus martius)* med rede fra Kragerø.

Lysfarvet varietet af aarhøne *(Tetrao tetrix)* fra Egersund.

To lysfarvede varieteter af lomvie *(Uria troile)* fra Solsvig.

Gulnebbet islom *(Colymbus adamsi)* fra Kaljord, Sortland. Gave fra ingeniør Chr. Lilloe Fangen.

Kapdue *(Daption capensis),* ny for samlingen. Gave fra hr. Haakon Reed Mohn.

Stør *(Acipenser sturio)* fra Herlø.

Havlampret *(Petromyzon marinus)* fra Solsvig.

Ung laks *(Salmo salar),* vegt 895 gram, fra Bøelven, Sogn.

I januar maaned stængtes ca. 50 spækhuggere *(Orca gladiator)* ved Ekerhovde, Fjelds prestegjeld, og i november 385 springere *(Lagenorhynchus acutus)* ved Kobbeltveit, Fjelds prestegjeld. Fra begge disse stæng erholdt museet fostre og forskjellige anatomiske

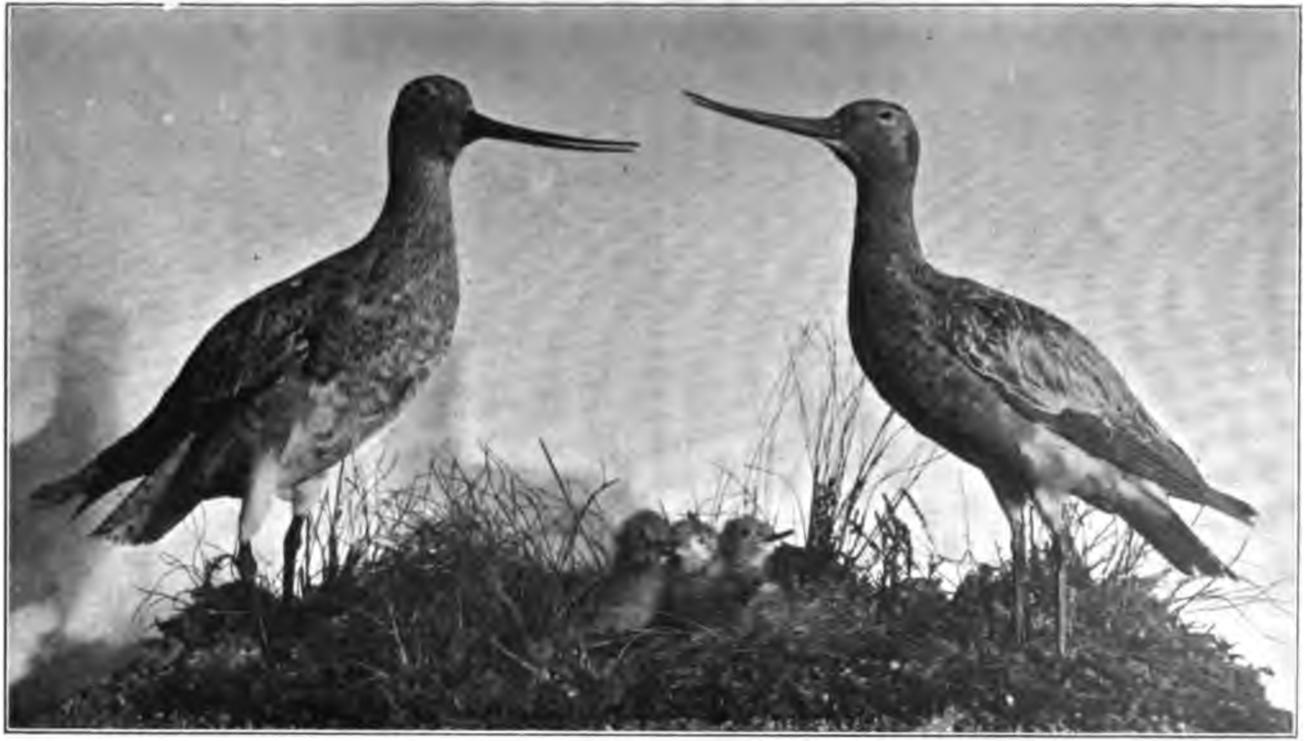

Fig. 3. Rødspove *(Limosa lapponica)* fra Øvre Pasvik, han og hun med unger.

præparater. Af en af springerne toges endvidere gibsafstøbning, da en afstøbning af denne hval, som blev taget for nogle aar siden, var mindre tilfredsstillende. Ved begge stæng blev der indsamlet oplysninger om disse hvalers biologi, saasom om legemstemperaturen o. s. v., hvorfor nærmere vil blive redegjort i museets aarbog.

Ved statskonsulent Teig har museet modtaget skind og skelet af en stamhingst af Nordfjordracen, som har været stationeret paa Nordfjordeid. Ligeledes er erhvervet skind og kranium af et 4-hornet islandsk faar.

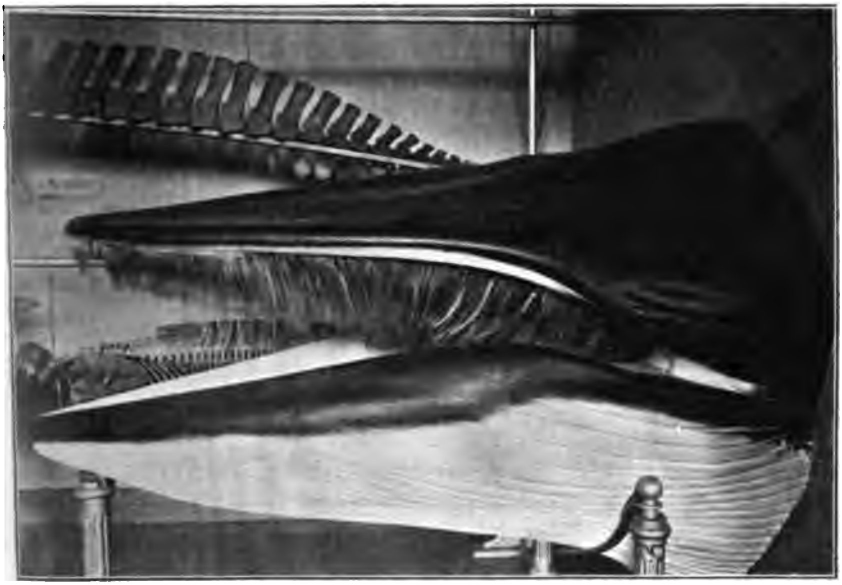

Fig. 4. **Hoved af vaagehval** *(Balaenoptera rostrata).*

Den biologiske samling er forøget med grupper af bjergfink *(Fringilla montifringilla)* og rugde *(Scolopax rusticola),* som i den nærmeste fremtid vil blive udstillet. I den norske pattedyrsamling er et skab bleven ombygget og oppudset. Samtidig blev de i dette skab udstillede dyr, flaggermus, insektædere og gnavere, omordnede og etiketterede. Endvidere er montren med norske reptiler og padder bleven omordnet, og de i dette skab udstillede dyr delvis erstattede med bedre konserverede. Forøvrigt har arbeidet i samlingen maattet indskrænkes mest muligt, dels af budgetmæssige hensyn, dels fordi præparanten en større del af aaret har været beskjæftiget i den antikvariske afdeling.

I studieøiemed har dr. PIETSCHMANN fra Wien gjennemgaaet museets samling af nordiske fiske, særlig skaterne. Dr. JAPHA, Tübingen, som deltog i havforskningskurset, har studeret museets hvalsamling.

V. Den botaniske afdeling.

Bestyrer: JENS HOLMBOE.

Da bestyreren den største del af aaret har været permitteret for en studiereise i udlandet, er iaar ingen større ekstraordinære arbeider igangsat i denne afdeling. Størsteparten af aarets og fjoraarets tilvekst til herbariet er revideret, opklæbet paa karton og indordnet i samlingerne. Under bestyrerens fravær har havens og veksthusets drift været forestaaet af gartneren, vagtmester JAKOB ÖRDAL.

A. Den botaniske samling.

Til herbariet er indkommet af stipendiat JOHAN HAVAAS' exsiccatverk 600 eksemplarer undersøgte og bestemte lichener fra Statlandet og det arktiske Norge. Fra S. K. SELLAND er indsendt et betydeligt materiale af pressede norske planter, især fjeldplanter, indsamlet med stipendium af museet. En værdifuld forøgelse har museets norske herbarium endvidere modtaget ved gaver fra fru dr. DETHLOFF og adjunkt G. STOLTZ (planter fra Bergens omegn) samt fra medicinaldirektør M. HOLMBOE (fru ELEONORE HOLMBOE's efterladte herbarium, væsentlig bestaaende af planter fra omegnen af Tvedestrand). Det udenlandske herbarium har i aarets løb modtaget en overordentlig værdifuld og meget kjærkommen tilvekst ved en række gaver fra apotheker A. CALLIER, Altkemnitz i Riesengebirge. Skjønt udlænding og fremmed har hr. CALLIER vist museet den store velvilje gang paa gang og uden vederlag at tilstille vor botaniske afdeling betydelige sendinger af herbarieplanter, særlig af mellemeuropæisk oprindelse. Hvad der giver denne gave øget værd for museets herbarium, er især den omstændighed. at en stor del af samlingerne dels stammer fra anerkjendte exsiccatverker (bl. a. giverens egne „Flora silesiaca exsiccata" og „Iter tauricum"), og dels er kritisk gjennemgaaet af specialister. Det kan saaledes nævnes, at det hele materiale af *Alchemilla*-former er revideret og forsynet med kritiske etiketter af slægtens monograf dr. R. Buser. Det udenlandske herbarium er desuden forøget ved bestyrerens indsamlinger paa ekskursioner i Savoyen og Jurabjergene samt ved gaver fra direktør G. Beauverd og prof. T. Ivolas i Genf. Mindre gaver til det norske og udenlandske herbarium har man modtaget fra flere, hvorom henvises til den udførlige gavefortegnelse. I den udstrækning, som midlerne har tilladt, er herbarierne desuden forøget ved indkjøb. Værdifuldt botanisk materiale, bl. a. fra prof. Wettstein's ekspedition til Brazilien, har afdelingen modtaget i bytte fra det botaniske museum ved Wiens universitet.

B. Den botaniske have.

Det museet tilhørende haveanlæg har iaar faaet en udvidelse, idet kommunen har gaaet med paa at overgive museet vedligeholdet af det dekorative anlæg foran museets hovedfaçade hvis drift hidtil har ligget under kommunen. Samtidig har kommunen givet en aarlig bevilgning paa kr. 1 200 som tilskud til havens drift. Denne bevilgning har været meget kjærkommen, baade fordi havens vedligehold hidtil har været forbundet med betydelige økonomiske ofre for museet, og fordi man i denne bevilgning tør se en officiel anerkjendelse af den botaniske haves betydning for byen. — Til havens trær og buske er anskaffet nye porcellæns etiketter, hvortil bestyrelsens medlem hr. Gerhard Sundt velvillig har stillet et pengebeløb til raadighed. De nye etiketter, hvis opstilling først kan finde sted vaaren 1908, er tydeligere og penere end de tidligere brugte malte etiketter og vil vistnok i længden ogsaa vise sig mere økonomiske, da de tidligere brugte har vist sig lidet holdbare i vort fugtige klima. — Af gaver til haven skal forøvrigt nævnes en samling levende fjeldplanter, indsendt af S. K. Selland. Konsul W. D. Krohn har skjænket haven 200 stedmorsblomster. Hr. overlærer E. Jørgensen har ogsaa iaar skjænket planter til haven, og har som tidligere velvillig kontrolleret bestemmelsen af planterne i hele haven. Fra hr. professor N. Wille har man gjennem gartner Ørdal modtaget en større samling planter, hvoraf en del meget værdifulde. — Der henvises forøvrig til den fuldstændige gavefortegnelse. — En samling frø og levende planter blev i april som gave afsendt til Aalesunds offentlige almenskole, hvor en skolehave netop var under anlæg.

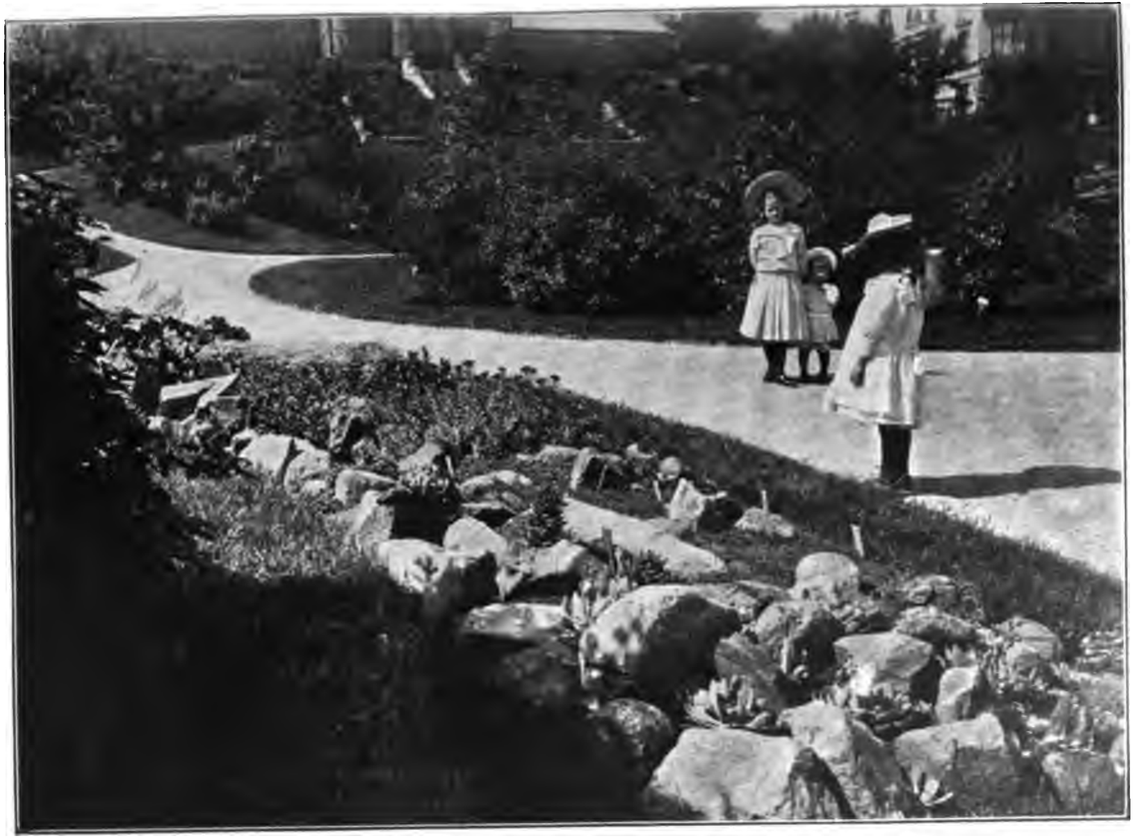

Fig. 5. Parti fra den botaniske have.

C. Plantehuset.

Af større arbeider i huset kan nævnes, at de to største palmer iaar er omplantet i nye egetræs stamper, et forholdsvis kostbart arbeide. Det kolde veir har ogsaa gjort husets drift iaar dyrere end vanlig. Gaver til plantehuset er, som det sees af gavefortegnelsen, modtaget fra bygmester Johan Kahrs, overretssagfører N. J. Martens, fru Nicolaysen, fru Schetelig, S. K. Selland og lærer Slettemark.

VI. Den mineralogisk-geologiske afdeling.

Bestyrer: Carl Fred. Kolderup.

Mineralsamlingen har iaar vokset dels ved indkjøb og dels ved flere værdifulde gaver. Af Kristiania bergbureau er der kjøbt endel mineraler til komplettering af den norske samling, nemlig: beryl fra Bodø, rutil fra Risør, gadolinit fra Sætersdalen, skapolit fra Risør, fenakit fra Kragerø, beryl fra Raade, zirkon fra Fredriksværn, columbit fra Raade, hellandit fra Kragerø, ægirin fra Langesundsfjorden, monazit fra Raade, granat med skapolit fra Risør, monazit fra Arendal, asterofyllit fra Langesundsfjorden, enstatit fra Bamle og titanjernkrystaller fra Froland. Nogle af disse som f. eks. fenakitkrystallerne fra Kragerø, enstatitkrystallerne fra Bamle og titanjernkrystallerne fra Froland er rene pragtstufer. Fra Peder Tangen i Kragerø er der kjøbt en samling smukke kordierit- og turmalinkrystaller fra Kragerø omegn og fra fhv. grubearbeider Lars Eriksen paa Nøkling nogle guldprøver fra Bømmel. Ved bestyrerens henvendelse til hyttemester Damm ved Røros kobberverk har man fra verkets direktør erholdt en vakker samling af kisprøver og hytteprodukter samt en større stuf af kromjern fra Feraggruberne. Ved disse pragtfulde stufer har den udstillede samling af norske ertser og nyttige mineraler faaet en værdifuld tilvekst. Det samme kan ogsaa siges om en samling af vakre og instruktive sølvstufer fra Kongsberg, som af kjøbmand Gerhard Sundt er skjænket til den mineralogisk-geologiske samling. Fra adjunkt Danielsen i Kristianssand har man ved bestyrerens henvendelse faaet en samling feldspatprøver fra de vigtigere feldspatbrud i Sætersdalen. Af mindre gaver kan nævnes: 2 brunjern-

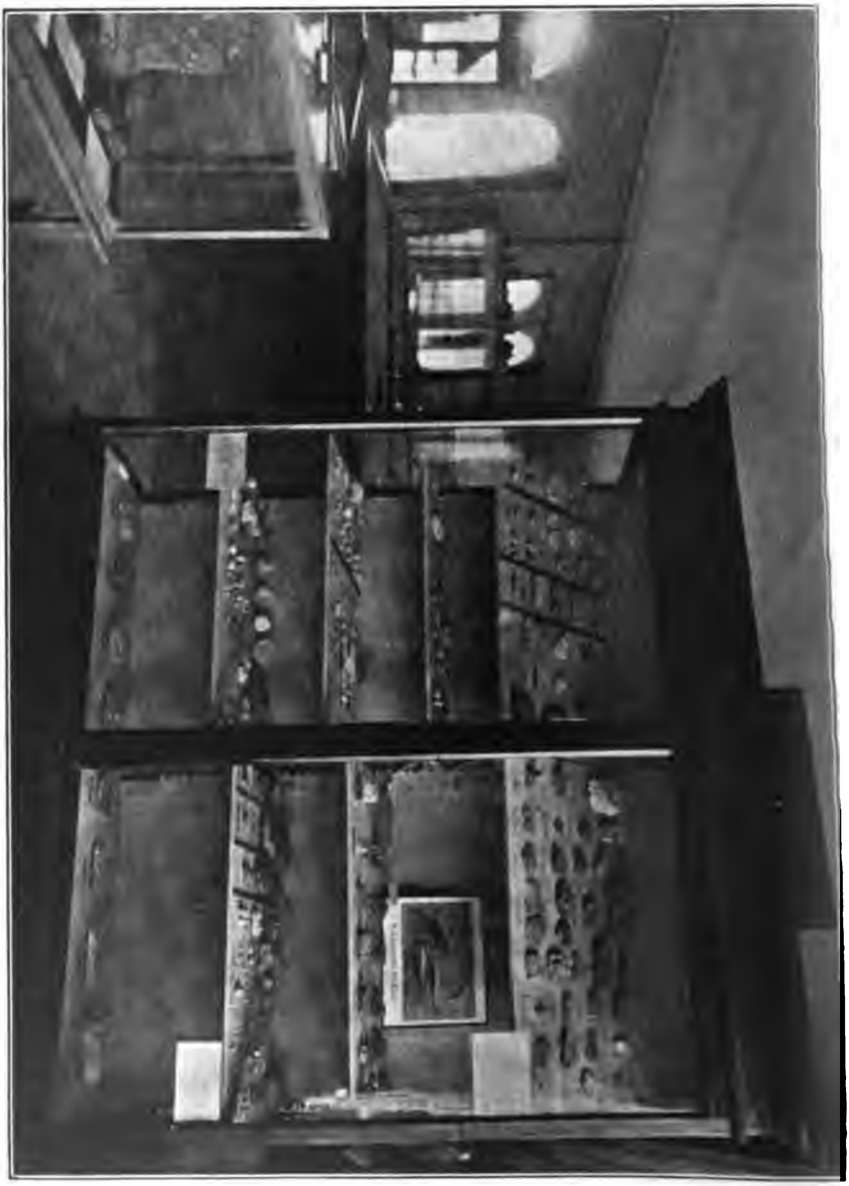

Fig. 6. Skabet med grundfjeldsbergarter og silurfossiler.

stenskrystaller (pseudomorfose efter svovlkis) fra bager Frøise i Hellesylt, en stuf med brookit fra Wales ved dr. Fearnsides i Cambridge samt en stuf med turmalinkrystaller fra Kragerø fra Kristiania bergbureau. Under ekskursioner i England har bestyreren indsamlet endel ertsprøver fra Northampton, og under en ekskursion med de studerende til Stord indsamledes talrige prøver af de eiendommelige kisvarieteter fra Lillebøgruberne.

Til undervisningen er indkjøbt en samling krystalmodeller, nogle blæserør, apparater til bestemmelse af den specifike vegt samt en samling geologiske modeller.

Bergartsamlingen har ligeledes faaet en betydelig forøgelse, idet der under bestyrerens undersøgelsesreiser og under ekskursionerne med de studerende er indsamlet betydelige samlinger fra Samnangerfeltet, Bømmel, Stord og Tysnes. Ligeledes har bestyreren under sit ophold i England samlet en del engelske bergarter. Lærer Slettemark har under en reise i Sogn og Søndfjord skaffet museet en del pragtfulde blokke af konglomerat fra Sulen, og lærer Lie-Pettersen har under en stipendiereise i det nordlige Norge indsamlet endel bergarter fra Finmarken. Konservator Sparre Schneider har endvidere foræret afdelingen en samling bergarter fra Tromsø by. Under bestyrerens ophold i Edinburgh erhvervedes endelig som bytte en samling karakteristiske skotske bergarter, der har stor betydning som sammenligningsmateriale. Den petrografiske præparatsamling er øget ved 89 præparater af norske bergarter.

Til den geologiske samling har lensmand P. O. Ottesen skaffet en stor skiferplade med bølgeslagsmerker fra Guldalen.

Fossilsamlingen har faaet en værdifuld forøgelse ved en suite vakre kulfossiler, der under bestyrerens Englandsophold erhvervedes fra museet i Newcastle. I bytte gaves ved velvillig imødekommenhed fra bestyreren af den zoologiske afdeling en samling evertebrater. Under ekskursionerne med de studerende er indsamlet en hel del postglaciale mollusker, og fra gasverksarbeider Oppedal har man som gave modtaget et eksemplar af *Stigmaria* fra kullagene ved Newcastle. Endvidere har man fra landbrugskandidat Kaldhol og statsgeolog Rekstad faaet smukke samlinger af senglaciale og postglaciale skjæl.

I aarets løb har der været foretaget endel omordninger og udvidelser i samlingslokalet. Saaledes er samlingen af norske ertser og nyttige mineraler samt samlingen af kulfossiler omordnet. Og i det ene af de to ifjor anskaffede skabe er der udstillet en samling

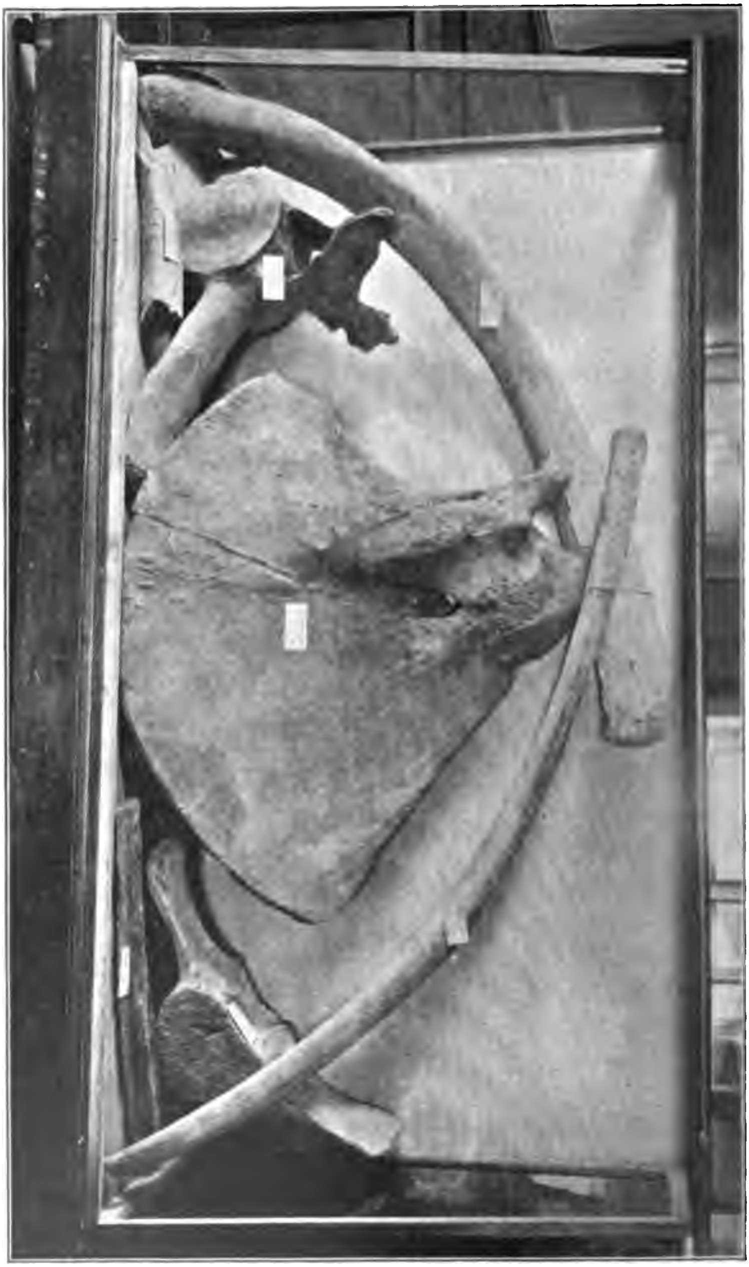

Fig. 7. Fossile hvalben fra Karmøen.

af bergarter fra vestlandet, i det andet en samling, der skal illustrere Bergensfeltets udvikling i senglacial og postglacial tid. Der er endvidere udstillet en del tegninger af geologiske profiler, af fossiler og meteorstene udført af museets tegner.

Der er iaar som tidligere skeet talrige henvendelser angaaende fund af ertser og teknisk vigtige bergarter.

VII. Den historisk-antikvariske afdeling.

Bestyrer: Dr. H. Schetelig.

A. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

I antiksamlingen, som ogsaa i de sidste aar har modtaget flere værdifulde forøgelser, har det heller ikke iaar været mulig at afse midler til den længe planlagte omordning. Praktisk talt er kun den ægyptiske og den romerske samling udstillet. Alt det øvrige har nu i aarevis maattet holdes maganiseret, blandt andet en god liden samling af græsk keramik, terrakottafigurer, cypernske oldsager etc.

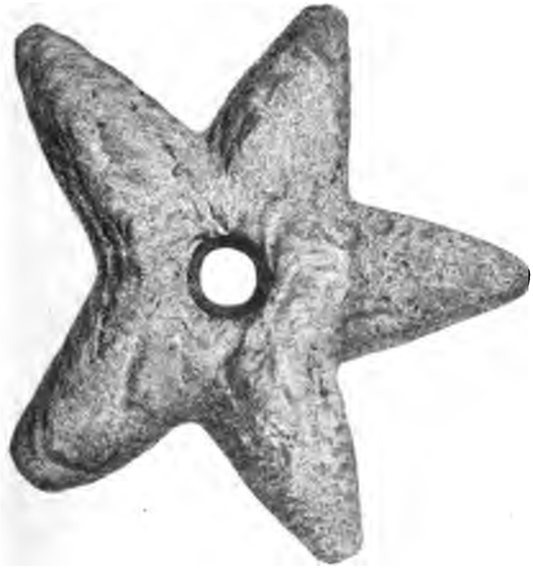

Fig. 8. Stenkølle, fundet i Torvikbygden, Hardanger.

I den norske forhistoriske samling er den udstillede stenalder fuldstændig omordnet af vikarierende konservator A. W. Brøgger; samtidig blév hele materialet fra stenalderen gjennemgaaet og revideret, det magasinerte materiale omordnet, og seddelkatalogen kompletteret. Senere blev anskaffet og indordnet en særlig montre med et udvalg af typiske sager for at vise stenalderens arbeidsmaade i sten: hugning, knusning, slibning, boring og reparationer. Alle hovedetiketter i stenalderen er omarbeidet og fornyet. Baade i stenalderen og broncealderen er udstillet billeder af monumenter, udgravninger og grave fra disse perioder, i fotografier taget under de for museet udførte undersøgelser. Adskillige nye fund er indordnet i skabene. I ældre jernalders rum er anskaffet en ny montre til udstilling af et udvalg af pragtstykker fra denne tid: drikkehorn af glas, store forgyldte sølvringe, guldbraktiater og store forgyldte sølvspænder. I skabene er foretaget betydelige omflytninger for at faa indordnet de store nye fund, som iaar er indkommet ved A. W. Brøggers, Eyvind de Langes og dr. Sheteligs udgravninger; særlig bør nævnes fundene fra Utviken i Nordfjord, Hafslo i Sogn og fra Os. En af gravene i Os indeholdt

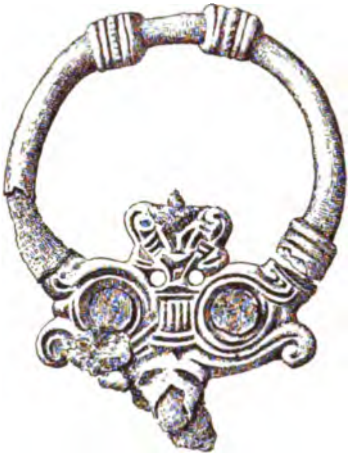

Fig. 9. Vikingetids ringspænde, bronce. Koppen, Osterøen.

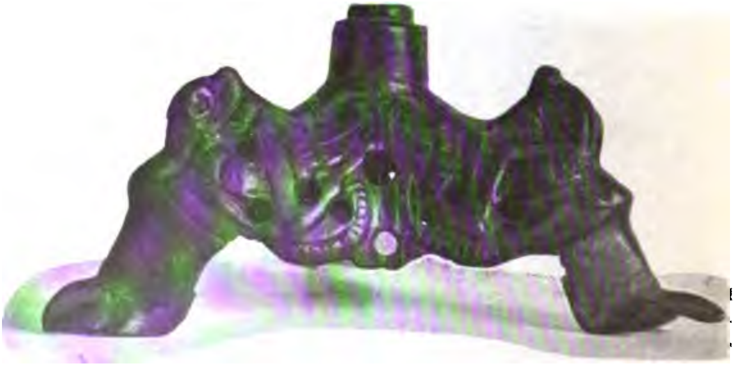

Fig. 10. Fod af romansk broncestage. Voss.

betydelige rester af store uldtepper fra folkevandringstiden, som er udstillet i et dertil anskaffet fritstaaende skjærmskab. I vikingetiden har man endelig faaet anskaffet de sidste store vægmontrer, som allerede i 1901 var beregnet ved planlæggelsen af denne sals disposition; de skal indeholde typerækker af vikingetidens vaaben og redskaber, samt delvis fundrækker fra Søndfjord og Sogn. Opstillingen i disse montrer er ved aarets udgang endda ikke afsluttet. Ogsaa i de forskjellige perioder af jernalderen er udstillet fotografier af monumenter og grave.

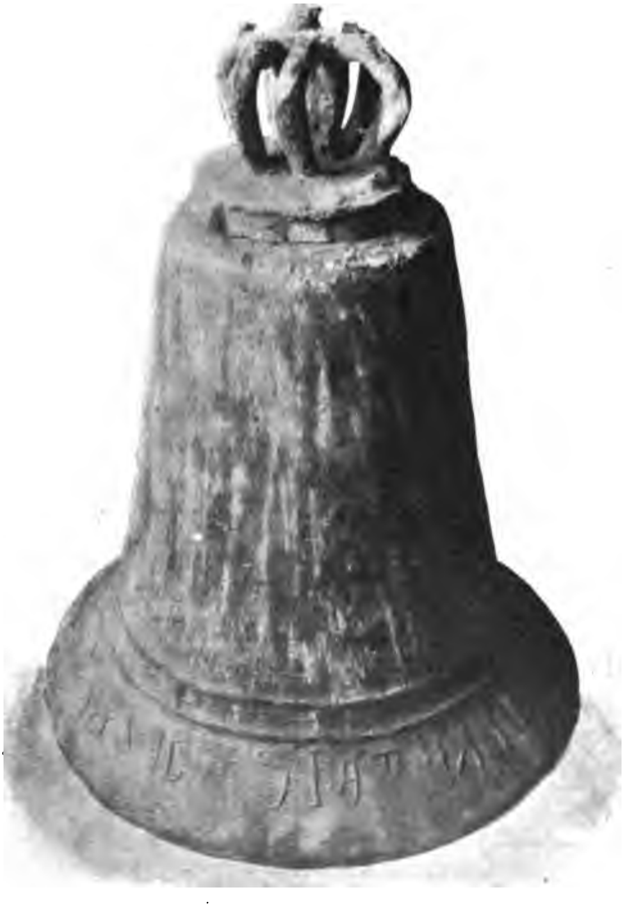

Fig. 11. Klokke med indskrift. Sandeid kirke. Ryfylke.

Den forhistoriske samlings nyordning, der efter musets tilbygning paabegyndtes i 1901, har altsaa nu strukket sig over 7 aar.

Den lange tid som er hengaaet skyldes væsentlig de økonomiske vanskeligheder, hvorunder museet i disse aar har arbeidet, idet anskaffelsen af de nødvendige montrer har maattet fordeles paa en række af aar. Da ordningen nu i sine hovedtræk er fuldendt, haaber man i kommende aar at faa udgivet en mere udførlig veiledning for de besøgende i samlingen, hvortil dr. Schetelig og A. W. Brøgger allerede har gjort forarbeider.

Samtidig med nyordningsarbeidet har der stadig været arbeidet med at efterse, signere og præparere de ældre fund i samlingen. For hele samlingen er der optaget inventarfortegnelse over, hvad der er udstillet i hvert skab. En fuldstændig seddelkatalog over jernalderen er under arbeide, men er endda kun fuldendt for vikingetidens vedkommende.

I middelalderen er ingen betydelige arbeider udført. Den vigtigste forøgelse af denne samling er en kirkeklokke fra Sandeid kirke, Ryfylke. Klokken har indskrift i en blanding af runer og majuskler. For museets middelaldersamling er iaar udført en afstøbning af de ydre ornamenter paa Urnæs kirke i Sogn; afstøbningens opstilling i samlingen har dog maattet udstaa til kommende aar.

Med hensyn til gaver til oldsamlingen henvises til den fuldstændige gavefortegnelse og til den i Aarbogen trykte fortegnelse over dette aars tilvekst af oldsager.

B. Myntsamlingen.

Ved velvillig imødekommenhed fra Norges Banks side har museet faaet erstattet de ifjor bortstjaalne pengesedler og har desuden faaet ombyttet nogle daarlige eksemplarer af norske pengesedler med nye. Af samlingens forøgelse forøvrig skal særlig nævnes en værdifuld samling paa ca. 100 mynter, som i sin tid var sammenbragt af frøknerne Kølle i Ulvik, Hardanger; denne samling er skjænket til museet af hr. O. T. Lekve, Trondhjem. Den kgl. norske mynt, Kongsberg, har ifølge kongelig resolution af 13de septbr. 1876 tilstillet museet eksemplarer af de nyprægede norske mynter. Forøvrig henvises til den fuldstændige gavefortegnelse. I samlingen er en del nye stykker indordnet i suiterne; ellers er større arbeider her ikke udført.

C. Vaabensamlingen.

Samlingen har i aarets løb ikke modtaget nogen betydelig forøgelse og større arbeider i samlingen har ikke været udført. Konservator havde planlagt og delvis gjort forarbeider til ny beskrivende katalog over vaabensamlingen. Ved den rensning og præparering af vaabensamlingen, som tidligere blev udført under dr. G. Gustafson og hvortil hr. Aug. Wallendahl velvillig har stillet de nødvendige midler til raadighed, fremkom der paa en mængde af museets vaaben smedmerker, bystempler, indskrifter o. s. v., som ikke er nævnt i den gamle katalog. Dette har saa meget større interesse som hovedmængden af disse vaaben er indkommet til museet fra vestlandske bygder. Den nævnte plan sigtede til at faa disse merker gjennemgaaet og bestemt og eventuelt at faa konstateret norske klingesmeders merker. Samtidig var det tanken at faa gjennemgaaet paa samme maade det betydelige vestlandske materiale i hr. Aug. Wallendahls private vaabensamling og faa det hele bearbeidet for offentliggjørelse. De mange andre gjøremaal, som er samlingens konservator paalagt, har imidlertid hindret planens udførelse.

D. **Den kulturhistoriske norske samling efter reformationen.**

Bysamlingen har faaet en meget betydelig tilvekst, nemlig 27 malerier af Julius Holck, der af Bergens formandskab blev overladt museet som depositum; der er billeder fra Tyskebryggen, dels prospekter af hele bryggen seet fra forskjellige sider, dels eksteriør og interiør fra de enkelte gaarde, samt fra Tyskekirken. Museet har tidligere en betydelig samling af fotografier fra Tyskebryggen; Holck's malerier kommer hertil som et meget værdifuldt supplement, idet de gir et begreb om de gamle bygningers farvevirkning, som man aldrig kan faa frem i fotografi. Formandskabet havde stillet den betingelse, at malerierne skulde udstilles samlet i museet, og de fylder nu en hel væg i Bergensafdelingen. Dette arrangement nødvendiggjorde betydelige forandringer i denne afdelings opstilling forøvrig. I rococorummet, som ifjor blev omordnet, blev iaar opstillet en særlig montre viet Ludvig Holbergs minde, her blev udstillet en original portrætmedaljon af Ludvig Holberg; som denne selv har foræret til P. F. Suhm, og som senere gjennem bergraad Pettersen og rektor A. Hysing er kommet til museet, samt originaludgaver af enkelte af Holbergs skrifter, etc. I værelset blev anbragt et par portræter af Ludvig Holberg og facsimile af hans navn, som han selv har indskrevet det i Oxford universitetsmatrikul. Det var meningen paa denne maade at sætte bergenseren Ludvig Holberg et synligt minde i Bergens museum paa samme maade, som man her allerede tidligere har udstillet minder om præsident Christie og Ole Bull. Paa en langt fuldstændigere maade, end det ellers vilde have været muligt, blev denne tanke gjort til virkelighed ved hr. redaktør Joh. Nordahl-Olsens og og hr. bankfuldmægtig O. J. Larsens gaver af Holbergiana. Ved skrivelse af $^{21}/_{10}$ 1907 tilbød hr. Nordahl-Olsen at skjænke museet sin betydelige og værdifulde samling af Holbergiana paa betingelse af, at der i museet blev oprettet et særskilt „Holbergsværelse", hvor man efterhaanden søger at samle alt der kan tjene til belysning af Ludvig Holbergs liv og virksomhed og særlig forholdet til hans fødeby. Bestyrelsen har med tak modtaget det sjeldne tilbud, og arbeidet med værelsets indredning vil blive paabegyndt snarest mulig i kommende aar. Kort tid derefter har hr. bankfuldmægtig O. J. Larsen meddelt, at han ønsker, at hans samling af Holbergiana, som han alt ved testament af 1904 har bestemt for Bergens museum, straks maa faa plads i museets Holbergværelse.

I denne forbindelse maa ogsaa nævnes, at hr. skibsmægler Lorenz Christie paa museet har deponeret et skrin indeholdende sager og papirer vedkommende foreningen „Quodlibet"; papirerne er dateret i aarene 1813—1836 og er for den aller største del koncepter til præsident Christies taler i foreningen. Indtil videre skal skrinet holdes forseglet, og intet af papirerne maa publiceres.

Hr. kjøbmand Aug. Wallendahl har i samlingen deponeret en infanteri-kapteins uniform fra Bergens borgervæbning, et værdifuldt og interessant stykke, som tidligere manglede i samlingen.

Bygdesamlingen er ogsaa iaar den samling, som har været mest forøget. Til samlingen er anskaffet et større vægskab og en stor fritstaaende montre til udstilling af dragter fra Sætersdalen og Hallingdal. I alle afdelinger af samlingen er indordnet en mængde nyerhvervede ting. I rotundekjelderen, som danner et anneks til bygdesamlingen, er indrettet tre skab med systematisk samling af kjøkkentøi, bordtøi etc. fra by og land; videre er i dette lokale indordnet en del større og mindre redskaber af forskjellig slags. For at vinde øget plads for disse systematiske samlinger, har man besluttet at overføre samlingen af kjøregreier, vogner, slæder, sadler, hestetøi etc., som nu har plads i rotundekjelderen, til et rum i nordre fløis underetage; dette rum er iaar blevet indredet og malet, men overflytningen kan først finde sted i 1908.

I samlingen af efterreformatoriske kirkesager er foretaget en fuldstændig omordning, hvorved det har været muligt at faa udstillet omtrent dobbelt saa meget som tidligere, hvoriblandt meget gode ting som prækestolen fra Strandebarm kirke, altertavle fra Birkeland kirke i Fane, altertavle fra Helgeim kirke i Jølster m. m. Samlingen har i aarets løb været fuldstændig katalogiseret af assistenten, frk. M. ABEL, under konservators tilsyn, og alle stykker er blevet signeret med nummere paamalt i rød farve. Samlingen har i aarets løb ikke modtaget nogen betydelig forøgelse.

E. **Den etnografiske samling.**

Samlingen er i aarets løb øget med betydelige gaver, hvorfor der er redegjort i den fuldstændige gavefortegnelse. Her skal særlig nævnes en rørmatte fra Borneo, et stort og karakteristisk stykke med interessante ornamenter, en gave fra hr. P. A. FLAK, som ogsaa flere gange tidligere har beriget museets etnografiske samling. Gode straaarbeider fra Madagaskar er skjænket af hr. overlærer SVERRE VIGANDER, og nævnes her, da de er et vigtigt supplement til den udmerkede samling af lignende arbeider, som museet ifjor modtog fra senere afdøde missionsprest A. FLYGEL. Der bør mindes om, at museet ved hr. FLYGELS død iaar har mistet en for dets samlinger varmt interesseret medarbeider. Af arbeider i samlingen er ikke gjort andet end en del omordninger, hvorved det har været muligt at afse til den norske bygdesamling et rum, som hidtil har været disponeret af den etnografiske samling. Alle montrer i den etnografiske samling er nu saa sterkt optaget, at de nyindkomne ting ikke har kunnet indordnes; en ikke liden del af den hele samling maa holdes magasineret. Noget kunde hjælpes ved et par nye montrer, men man har for tiden ikke midler til at faa dem anskaffet.

For museets historisk-antikvariske arkiv er kopieret en samling paa 18 gamle karter af Bergenhus, Bergen og omegn, som var udlaant fra Den geografiske opmaaling, Kristiania. Arkivet er yderligere øget med en større samling fotografier fra Norsk Folkemuseum, Bygdø. Afdelingens samling af fotografiske negativer, i det hele omtrent 500, er ordnet og katalogiseret.

VIII. Forskjellige videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier

har været bevilget af præmieobligationsfondets renter med et samlet beløb af kr. 7 100 mod kr. 9 750 ifjor; for hr. Visteds tidligere stipendium udløb bevilgningen ved forrige aars udgang; ligesaa bortfaldt fra samme tid hr. O. Nordgaards stipendium efter hans ansættelse ved videnskabsselskabet i Trondhjem og dr. Appelløfs stipendium, da han blev ansat i den for C. Sundts fond oprettede lærestol.

Docent Kolderups stipendium har fra nytaar 1907 været forhøiet fra kr. 2 600 til kr. 3 800; til forhøielsen var knyttet den betingelse, at han helt skulde ofre sig for sin virksomhed ved museet.

Videre har overlærer E. Jørgensens stipendium for botaniske studier været bevilget som før med kr. 1 200; Johan Havaas har som tidligere havt kr. 800 til understøttelse af undersøgelser over norske lavarter; Kr. Høyes faste stipendium for mykologiske studier, som fra 1ste januar 1906 var forhøiet fra kr. 1 000 til kr. 1 500, blev — da bestyrelsen af økonomiske grunde ikke saa nogen mulighed for at lade hans virksomhed ved museet fortsætte — ved bevilgningen af aarets budget besluttet at skulle ophøre fra 1ste april 1908. Fra samme tidspunkt bortfalder ogsaa de til hans undersøgelser bevilgede laboratorieudgifter, der i de sidste aar har udgjort kr. 500 aarlig. Docent Kolderups laboratoriudgifter har som tidligere været bevilget med kr. 250 af præmieobligationsfondet.

Docent Kolderup og overlærer Jørgensen har havt fast arbeidsplads paa museet. Efter den ovenfor omtalte omordning af lokalerne var ingen laboratorieplads disponibel for hr. Høye; ved velvillig imødekommenhed af den antikvariske afdelings bestyrer fik han disponere en del af denne afdelings verksted i kjelderen for mykologiske undersøgelser. For at gjøre dette rum nogenlunde brugbart til dette øiemed, blev det saavidt muligt pudset og malet, forsynet med ny vask og røgaftræk etc., ligesom gas til belysning og kogning blev indlagt. Senere har bestyrelsen indvilget ham arbeidsplads paa museet og tilladelse til at benytte de for hans undersøgelser anskaffede apparater indtil udgangen af 1ste kvartal 1909.

Reisestipendier.

Hertil er af legatmidler bevilget kr. 2 850, om hvis anvendelse følgende kan meddeles paa grundlag af de indkomne beretninger.

Docent KOLDERUP har anvendt 500 kr. til geologisk undersøgelse og detaljeret geologisk kartlægning af Samnangerfeltet samt til undersøgelsesreiser paa Søndhordlands øer, særlig Bømmel og Stord. Han har fra disse reiser medbragt et betydeligt petrografisk materiale, som baade vil være en værdifuld forøgelse af den vestnorske typesamling af bergarter og afgive et godt petrografisk undersøgelsesmateriale. I Samnangerfeltet har det lykkedes at paavise flere ledende geologiske horizonter, der forbinder dette felt med de tidligere af dr. REUSCH beskrevne lagrækker ved Ulven og Os. I de til marmor omvandlede kalkstenslag er der ved Trængereid fundet fossiler, som viser, at man her ligesom ved Ulven og Os staar overfor siluriske lagrækker, ja fossilerne synes endogsaa at antyde, at de nævnte afleiringer er afsat i silurtidens midtre afsnit. Ved undersøgelserne i Samnanger har lærer O. MELKILD og ingeniør D. TORKILDSEN fungeret som assistenter, kst. lensmand OTTESEN, der i de sidste 2 aar har arbeidet ved den mineralogisk-geologiske afdeling, foretog en kortere undersøgelsesreise til Utsire, hvorfra han har medbragt et rigt petrografisk materiale, ligesom han ogsaa har taget en geologisk kartskitse af øen og fotograferet geologisk vigtige punkter.

I anledning en fra det berømte engelske geologiske selskab, Geological Society of London, modtagen indbydelse om at lade museet blive repræsenteret ved de store festligheder i anledning af selskabets hundredaarsjubilæum, besluttede bestyrelsen at lade docent KOLDERUP møde som museets repræsentant og stillede til dækning af reiseudgifter 300 kr. til hans disposition. Under opholdet i London benyttede docent KOLDERUP anledningen til at studere de geologiske samlinger, særlig samlingerne i British museum i South Kensington og museet for praktisk geologi i Jermyn street, ligesom han ogsaa deltog i to af de arrangerede ekskursioner, den ene til Northampton for at studerere de derværende jernforekomster og jernets udvinding, den anden for at studere lagfølgen i de yngre mesozoiske formationer. Efter opholdet i London var hr. KOLDERUP som Cambridge universitets gjest indbuden til Sidney Sussex College i Cambridge, og havde under et fire dages ophold her anledning til at studere undervisningsforhold og samlinger, ligesom han ogsaa deltog i en af de arrangerede ekskursioner. Fra Cambridge reiste KOLDERUP videre til Edinburgh dels for at studere derværende geologiske samlinger, der for en norsk geolog frembyder et brilliant sammenligningsmateriale, og dels for at konferere med chefen for Skotlands geologiske undersøgelse om undersøgelsens resultater. Paa tilbageturen studertes i Newcastle Hancockmuseets samlinger af kulfossiler. Under ekskursionerne indsamledes endel mineraler og bergarter, og under opholdet i Edinburgh og Newcastle indlededes bytteforbindelser med de to netop nævnte institutioner. Fra Skotlands geologiske undersøgelse har man allerede faaet en smuk samling karakteristiske skotske bergarter og fra museet i Newcastle en fortrinlig samling af kulfossiler fra Newcastles omegn. Ogsaa i London blev der aftalt bytteforbindelse med flere af de tilstedeværende repræsentanter for geologiske institutioner.

S. K. SELLAND var bevilget kr. 200 af Børs' legat. Stipendiet blev brugt til fortsatte plantegeografiske undersøgelser i Hardanger. Undersøgelsen blev iaar drevet i Røldal, særlig i dalbunden og lierne omkring den øvre del af Røldalsvandet, og paa fjeldene især i Vadledalen og trakterne omkring Landalsflona, den sydligste del af Hardangervidden. Senere undersøgtes Odda sogn. Hr. SELLAND. har til Aarbogen indleveret et plantegeografisk arbeide og har til museet indsendt 360 ark pressede planter.

J. REKSTAD var bevilget kr. 250 af Sundts legat I. Stipendiet brugtes til undersøgelse af bræernes variationer; alle bræer var i fremrykning som følge af de senere aars kolde somre. Der gjordes desuden iagttagelser over den sterke erosion af bræelvene. Efter opfordring fra museet traf hr. REKSTAD aftale med folk paa de forskjellige steder om at faa udført aarlige maalinger af alle bræer; den aarlige udgift hertil vil bli 70 kr.

H. KALDHOL var bevilget kr. 150 af Børs' legat. Stipendiet brugtes efter konference med docent KOLDERUP til nivellering af terasser og strandlinjer, i det hele omtrent 50, i ytre Nordfjord. Der fandtes nye holdepunkter for bestemmelsen af den marine grænse, interessante skjælbanker etc. Publikationen af de vundne resultater skal henstaa, indtil et noget større omraade er bearbeidet paa samme maade.

Overlærer E. JØRGENSEN var bevilget 500 kr. af Frieles legat I. Stipendiet brugtes til en nøiere undersøgelse af mosfloraen i det merkelige strøg ved Bjørnefjordens sydøstre hjørne (Femanger, Lygrefjord og Loksund). Paa en længere reise gjennem Geiranger, Ottadalen og Hamar til Aursundsjø indsamledes materiale af slegten *Euphrasia, Hieracier* og endel andre kritiske former.

JOHAN HAVAAS var bevilget kr. 250 af Børs' legat til fortsatte lichenografiske undersøgelser i Hardanger. En større del af Hardangervidden er iaar bereist, desuden forskjellige strøg i Indre Hardanger.

Til lærer O. J. LIE-PETTERSEN var bevilget kr. 250 til zoologiske undersøgelser i det nordlige Norge. Reisen varede ialt ca. 7 uger og foretoges sammen med konservator SPARRE-SCHNEIDER samt tildels bergmester MÜNSTER. Størstedelen af tiden anvendtes til undersøgelser i de indre dele af Porsanger. Det usædvanlig drivende sommerveir, som havde hersket i hele juni, havde i høi grad forceret udviklingen af de fleste insektordener, saa der var lidet at finde, som det kunde have nogen værd at samle. Derimod gav undersøgelserne over rotatoriefaunaen baade rigt og interessant udbytte. Saavel omkring Kolvik som ved fjordbunden foretoges daglig indsamling af prøver fra større og mindre ferskvandsansamlinger. Materialet blev straks paa stedet bearbeidet og vil blive nærmere beskrevet i en afhandling, som for tiden er under udarbeidelse. Af de indsamlede insekter vil muligens apterygoterne give anledning til publikation. Endel bergartprøver indsamledes i Porsanger og paa Magerø; disse er afgivet til museets geologiske afdeling. Et kortere ophold i Tromsø benyttedes til studier i Tromsø museums rige entomologiske samlinger samt til excursioner i omegnen under SPARRE-SCHNEIDERS ledelse. Stipendiet udrededes af Frieles legat no. I.

Til cand. philos. J. D. LANDMARK var bevilget et stipendium paa kr. 150 til undersøgelser over daldannelsen i Søndfjord, særlig Vieskaret i Førde. Studiet af de „hængende dale" førte ham til det resultat, at skaret er „opstaaet i kvartærtiden som virkning af interglacial elveerosion, antagelig før den største nedisning." Han vil selv senere nærmere publicere resultatet af sine undersøgelser. Stipendiet blev udredet af Børs' legat.

Konservator JAMES A. GRIEG fik som tidligere kr. 300 af Frieles legat I til zoologiske undersøgelser af Hardangerfjorden. De nu undersøgte partier af denne strækker sig paa fjordens nordside fra Vikingnæs til Aksnæsholmerne noget udenfor Vikør, paa sydsiden fra Thorsnæs til Svaaland. I forløbne sommer blev særlig strækningen mellem Vikingnæs og Straumestein nøiere undersøgt. Udbyttet var meget righoldigt og der fandtes flere arter, som ikke tidligere var paavist i fjorden, saasom *Sipunculus priapuloides, Bonellia viridis, Pontophilus spinosus, Pleurophylidia loveni, Trochus occidentalis* o. s. v. Af disse arter er *Pontophilus spinosus* en ved vor vestkyst overordentlig sjelden art, som kun en gang tidligere af O. NORDGAARD er funden i Bergens nærmeste omegn. Den største sjeldenhed blandt udbyttet var dog et eksemplar af *Trochus (Monodonta) limbatus*, som blev taget i en liden vig noget indenfor Vikingnæs paa 40—100 meters dyb. Nøiagtig dybdeangivelse kan dog ikke gives, da dyret blev taget i et kast, hvor der blev skrabet opover fjeldsiderne. Af *Trochus limbatus* er tidligere kun to eksemplarer fundet ved vore kyster.

Af præmieobligationsfondet blev i 1906 bevilget konservator SCHETELIG et stipendium paa kr. 2 000 for en studiereise i udlandet. Af dette stipendium er den ene halvdel udredet paa budgettet for 1907, medens resten vil komme til udgift i 1908. Hr. SCHETELIG var i den anledning fraværende fra museet i tiden 6te oktober 1906 til 20de mars 1907. Hr. SCHETELIG har afgivet følgende beretning om sin reise:

„Den første maaned anvendtes til ophold ved engelske museer, nemlig museerne i Edinburgh, Newcastle, York, London og Cambridge, hvor jeg overalt særlig lagde vegt paa at studere germanske oldsager og grave fra den saksiske periode og fra vikingetiden. To maaneder anvendtes til studier i Paris, særlig i Nationalmuseet i St. Germain, hvor jeg søgte at faa oversigt over Frankrigs jernalder, særlig romerske og merovingiske oldsager; samtidig fulgte jeg alle arkeologiske forelæsninger ved l'Ecole de l'Anthropologie og en del forelæsninger ved universitetet. Nogen dage tilbragte jeg ved museet i Rouen, som er meget rigt paa romerske og germanske oldsager og som er vigtig, fordi man her finder det materiale, hvorover l'abbé COCHET har bygget sine bekjendte arbeider. Omtrent en maaned anvendte jeg dernæst til studier i museerne i Mainz, Nürnberg og München, stadig med særlig hensyn paa romerske og germanske oldsager i disse lande. Endelig studerte jeg en uge jernalderen i Wiens museum.

Min plan var ogsaa at besøge museerne i Buda-Pest, Prag og Berlin; men af private grunde blev jeg nødt til at afbryde reisen i Wien og vende direkte tilbage. Jeg anvendte da de sidste penge til et kortere ophold i Stockholm, hvor der jo altid er meget at lære for en norsk arkeolog.

Efter endt studiereise blev jeg af præses permitteret den nødvendige tid for at tage doktorgraden i Kristiania, før jeg vendte tilbage til Bergen.

Jeg tror, jeg tør være tilfreds med reisens resultater. For Storbrittaniens vedkommende har jeg faaet udvidet og fæstnet mit kjendskab til dette lands oldsager; for Frankrig, Tyskland og Østerig har jeg personlig faaet studere et stort orginalmateriale og har knyttet personlige forbindelser med mange kolleger i disse lande, forbindelser som jeg haaber ogsaa kan komme museets virksomhed tilgode."

I 1907 er der bevilget hr. KR. HØYE et stipendium paa kr. 400 som bidrag til et studieophold i udlandet for at sætte sig ind i litteratur og undersøgelsesmetoder vedrørende jordbakterier og deres virksomhed.

Bestyrer B. HELLAND-HANSEN har i 1907 med bidrag af museet foretaget en reise til London for at deltage i den internationale havforskningskongres 10de—16de juni. Paa kongressen mødte bestyrerne af en hel del af de biologiske stationer i de lande, som deltager i det internationale samarbeide. Ved samkvemmet med disse og ved de forhandlinger, som blev ført paa kongressen, fik hr. HELLAND-HANSEN et meget godt udbytte af reisen.

— — —

Fjordundersøgelser. Til biologisk stations fjordundersøgelser blev der for 1907 bevilget kr. 1 500 af præmieobligationsfondet. Beløbet har for en del været anvendt til anskaffelse af manglende redskaber og instrumenter og forøvrigt til leie af fartøi etc. til en række ekskursioner. Undersøgelserne har dels været en direkte fortsættelse af tidligere aars arbeide; der har saaledes været taget mange stationer for at beskrive temperatur- og saltgehaltsforholdene til forskjellige tider af aaret; der har været samlet planktonprøver, og i Herløfjorden har MIKAL SÆTERSTØL gjort stadige fiskeforsøg. Dels har nye studier været taget op: paa flere stationer har der været gjort direkte strømmaalinger for at udrede spørgsmaalet om vandfornyelsen i fjordene, tidevandsstrømmens forløb og de gjennemsnitlige bevægelsesretninger. Med tobisvad har der været gjort endel træk efter store planktonorganismer og fiskeyngel; derved har man kunnet studere det eiendommelige atlanterhavsplankton, som kommer ind i fjordene om høsten; sammen med dette plankton fandtes en uforvandlet larve af den almindelige aal, *Leptocephalus brevirostris.* — Forresten henvises til biologisk stations aarsberetning.

— — —

Arkeologiske undersøgelser og udgravninger. For at museet skal kunne opfylde de krav, som ved lov om fredning og bevaring af fortidsminder er det paalagt, har bestyrelsen ligesom ifjor stillet 1 800 kr. til disposition for dette formaal. Omtrent hele dette beløb er gaaet med.

Af dr. Schetelig er foretaget udgravninger paa Haus prestegaard, hvor der fandtes interessante grave fra folkevandringstiden; paa Bø, Torvestad sogn paa Karmøen, af den bekjendte gravhaug „Knaghaug“, hvorfra museet tidligere har et vakkert broncesverd, og sager fra den tidlige romerske jernalder; haugens centralgrav indeholdt ikke oldsager, men kan sikkert henføres til den ældste broncealder; paa Døsen i Os fortsattes og fuldførtes undersøgelsen af en meget righoldig gravplads fra folkevandringstiden; paa Husebø i Leikanger, Sogn, blev udgravet en vikingetids haug, som viste sig at have indesluttet en baadgrav, samtidig undersøgtes en formodet runeindskrift paa Hamre i Leikanger; paa Jæderen blev foretaget udgravninger af hauger paa Hauge i Klep og paa Vold i Varhaug; paa Ævestad i Varhaug undersøgtes hustomter fra jernalderen; paa Haugland i Uskedalen blev udgravet en svær haug „Sverdhaugen“ med brandgrav fra den romerske jernalder; endelig forsøgtes med daarlig resultat en eftergravning paa et stenalders bosted paa Ytre Arne i Haus. — Mindre undersøgelser og befaringer har dr. Schetelig udført paa Tynes i Søkkelven, Bolken paa Voss, Noreim i Etne, Stordalen og Giske paa Søndmør etc. — Hr. kand. Eyvind de Lange har ogsaa iaar velvillig assisteret ved museets gravninger. Paa Melheim, Ugulen og Nygaard i Hafslo pgd., Sogn, har han undersøgt en række jernalders grave, dels fra den romerske jernalder, dels fra folkevandringstiden; senere har han udgravet to røiser paa Skaalevik, Fitjar pgd., Søndhordland. Kortere reiser har han for museet gjort til Kyte paa Voss og Hole i Sæbø sogn, Nordhordland.

Leilighedsvis har man ogsaa benyttet sig af den adgang, man efter loven har til at lade stedets lensmand varetage tilfældige fund og skaffe fundberetning.

Over alle de udførte undersøgelser er detaljerte fundberetninger med planer, tegninger og fotografier vedlagt den antikvariske afdelings arkiv. — De vigtigere fund vil senere blive publiceret i museets aarbog dels af hr. de Lange, dels af dr. Schetelig.

Jordskjælvundersøgelser. Jordskjælvundersøgelserne har været drevet efter samme plan som tidligere. Der er iaar indsamlet et meget betydeligt materiale angaaende de i aarets løb iagttagne norske jordrystelser, særlig angaaende de sterkere rystelser den 10de, 14de og 27de januar. Det indsamlede materiale vil blive bearbeidet i begyndelsen af aaret 1908. Ivaar udkom „Jordskjælv i Norge i 1906“. Ved jordskjælvstationen er registreret de sterkere udenlandske jordskjælv, som har forplantet sig gjennem landet.

Publikationer. Hertil er ialt medgaaet kr. 9 529.78, som er bestridt af præmieobligationsfondet, Frieles, Berthe Marie Danielssens, Henrik Sundts no. II og Børs' legater. I den nævnte sum indgaar dog ogsaa kr. 800 som løn til museets tegner.

Der udkommer af museets aarbog for aaret 1907 under intendantens, senere direktørens redaktion, 3 hefter, hvoraf de to første udkom i 1907, det tredie vil komme i februar 1908. Hefterne indeholder nedennævnte afhandlinger og udgjør tilsammen 717 sider tekst, 11 plancher og 139 figurer i teksten. Alle clichéer og plancher er udført ved John Griegs reproduktionsanstalt i Bergen.

No. 1. A. W. Brøgger: Norges Vestlands stenalder. Typologiske studier. (Med 56 figurer i teksten). 114 sider.

„ 2. O. Nordgaard: Bryozoen von dem norwegischen Fischereidampfer „Michael Sars“ in den Jahren 1900—1904 gesammelt. (Mit 1 Tafel). 22 sider.

„ 3. E. Ballowitz: Die Form und Structur der Spermien von Phocaena communis Less. (Mit zwei Textfiguren). 9 sider.

„ 4. Dr. J. Wilhelmi: Über Planaria affinis Oe. (Mit 3 Figuren im Texte). 14 sider.

„ 5. N. Nicolaysen: Om Haakonshallen. 6 sider.

„ 6. Jens Z. M. Kielland: Haakonshallens gjenreisning. Svar til hr. antikvar N. Nicolaysen. 4 sider.

„ 7. J. Rekstad: Bræernes voksen i det vestlige Norge under de senere aars kolde somre. 8 sider.

„ 8. H. Tho. L. Schaanning: Østfinmarkens fuglefauna. Ornithologiske meddelelser vedrørende trakterne om Varangerfjorden, specielt Sydvarangers fauna i aarene 1900—1906. (Med 3 plancher). 98 sider.

„ 9. J. Rekstad: Iagttagelser fra terrasser og strandlinjer i det vestlige Norge. III. 32 sider. (Med 1 planche og 15 tekstfigurer).

„ 10. Haakon Schetelig: Oversigt over den kulturhistoriske samlings tilvekst i 1906. (Med 9 figurer i teksten). 16 sider.

„ 11. Haakon Schetelig: Austreimstenen. En billedsten fra Nordfjord. (Med 3 figurer). 12 sider.

No. 12. CARL FRED. KOLDERUP: Jordskjælv i Norge i 1906. (Resumé in deutscher Sprache). (2 kartplancher). Anhang: Registrierungen an der seismischen Station zu Bergen im Jahre 1906. (1 Tafel). 49 sider.
„ 13. JENS HOLMBOE: List of plants from Armenia and Trebizond, collected by M. HOLMBOE. 8 sider.
„ 14. CARL FRED. KOLDERUP: Bergensfeltet og tilstødende trakter i senglacial og postglacial tid. (Med 38 figurer og 1 farvetrykt planche). (Resumé in deutscher Sprache). 264 sider.
„ 15. B. HELLAND-HANSEN: Current-Measurements in Norwegian Fiords, The Norwegian Sea and The North Sea in 1906. (With 2 plates and 13 illustrations in the text). 61 sider.

Som bidrag til udgivelsen af „Medicinsk Revue“, der udgives af Bergens lægeforening, bevilgedes kr. 400 af Henrik Sundts legat.

I forbindelse med videnskabelige publikationer bør det videre nævnes, at man i 1907 af præmieobligationsfondets renter har afsat kr. 1 000 for udgivelse af et større botanisk arbeide af direktør JENS HOLMBOE.

For budgetterminen 1907—1908 var bevilget et statsbidrag af kr. 1 000 til udgivelsen af prof. G. O. SARS' verk: „An account of the Crustacea of Norway“. Heraf er i aarets løb udkommet bind V hefte 17—20 med tilsammen $5^{1}/_{2}$ ark tekst og 32 plancher. De to næste hefter er ved aarets slutning under trykning.

Af tidsskriftet „Naturen“ er med det sædvanlige bidrag af staten (kr. 1000) udgivet 31te aargang.

Det fortjener at nævnes, at de ved publikationerne muliggjorte bytteforbindelser er den vigtigste kilde til forøgelse af museets biblithek. Af tidsskrifter og selskabsskrifter er i 1907 ialt indkommet 630 bind, deraf 331 væsentlig ved bytte. Museets litterære bytteforbindelser er iaar forøget med 13 institutioner og selskaber.

I november 1905 var indbudt til konkurrance om en prisbelønning af HENRIK SUNDTS legat for et arbeide om kemisk fysiologi forfattet ved en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. Ved fristens udløb var til museet indkommet et arbeide med titel: „Bidrag til kjendskabet til løbets kemiske fysiologi.“ I henhold til fundatsens bestemmelse blev arbeidet bedømt af en komité paa tre herrer, nemlig professor dr. SOPHUS TORUP, overlærer P. R. SOLLIED og dr. med. SIGV. MADSEN. I møde den 18de november besluttede museets bestyrelse: „Prisbelønningen kommer ikke til uddeling, da man finder, at det indsendte arbeide ikke tilfredsstiller den ved legatets fundats § 2 udtrykte fordring, uden at man derved vil udtale sig om arbeidets videnskabelige værd.“ — Der bliver iaar indbudt til konkurrence om samme legats prisbelønning under ovennævnte vilkaar, til eventuel uddeling den 17de november 1910.

I henhold til fundatsen for Joachim Frieles legat blev i juli 1906 udsat en prisbelønning for et arbeide om Norges land- eller havfauna. Prisuddelingen vil i tilfælde finde sted 18de december 1908, og konkurrerende arbeider maa i manuskript være indsendt til museets bestyrelse inden udgangen af september maaned samme aar.

IX. Foredrag og kurser.

Ved det af styret den 7de mars 1907 vedtagne reglement for arbeidsordningen ved Bergens museum, er der i § 5 bestemt, at samtlige bestyrere (af museets samlinger og institutioner) er forpligtet til at give den videnskabelige undervisning, som maatte anordnes af styret.

Ved dr. Appelløfs ansættelse i den for C. Sundts fond oprettede lærestol mener man ogsaa at have gjort et betydningsfuldt skridt i retning af at knytte en fast videnskabelig undervisning til Bergens museum. I anledning tiltrædelsen af sin stilling holdt dr. Appelløf 25de april i museets store foredragssal en offentlig forelæsning over emnet: Udviklings- og arvelighedstheorier i belysning af den nyere tids biologiske forskning. Til dette foredrag var muséforeningens medlemmer og andre interesserede indbudt. Angaaende hr. Appelløfs virksomhed forøvrigt og om fondets stilling idetheletaget henvises til hans nedenfor indtagne særberetning.

Dr. Appelløf og docent Kolderup har begge uden særskilt godtgjørelse ydet undervisning ved aarets havforskningskursus.

Docent Kolderup paabegyndte i vaarsemestret en række forelæsninger over Norges geologi, som fortsattes og afsluttedes i høstsemestret. I vaarsemestret afholdtes ogsaa 2 timer ugentlig praktiske øvelser. Saavel i vaarsemestret som i høstsemestret har der for dem, som ønskede det, været anledning til at arbeide ved den mineralogisk-geologiske afdeling til andre tider, og flere af kursernes deltagere har stadig benyttet sig heraf. Der har iaar som i de foregaaende aar været foretaget ekskursioner med de studerende. I begyndelsen af juli foretoges saaledes med 8 deltagere en uges ekskursion til Bømmel, Stord og Tysnes.

Noget sommerkursus for lærere fra landdistrikterne er heller ikke iaar afholdt ved museet. For denne sags vedkommende henvises til museets aarsberetning 1906, s. 39.

Havforskningskursus. Til et kursus i 1907 var der bevilget kr. 3 500, altsaa væsentlig mindre end i de foregaaende aar. Af bevilgningen er der en liden sum tilovers. Grunden til at udgifterne er blevet mindre, ligger dels deri, at der nu ikke har været brug for saa mange anskaffelser som i de første aar, og dels deri, at man kunde undgaa udgifter til leie af lokale. Dette — det sjette kursus — blev nemlig holdt paa museet i den store foredragssal, hvor der blev opsat en tribune med 8 arbeidspladse foruden de pladse, som kunde skaffes uden videre ved vinduerne. De deltagere, som ikke fik plads i foredragssalen, arbeidede i forskjellige andre af museets rum; nogle af dem havde ogsaa arbeidsplads paa den biologiske station.

Det viste sig nemlig, at søgningen til dette kursus var meget stor. Foruden de deltagere, som nævnes nedenfor, meldte der sig et par, som blev forhindret fra at komme, og 6, som ikke kunde optages paa grund af pladsmangel. — Allerede i december 1907 er der kommet foreløbige anmeldelser til et kursus i 1908.

Undervisningen blev givet efter samme plan som i 1906, og der kan forsaavidt henvises til forrige aarsberetning (pag. 40). Fiskeridirektør HJORT holdt desuden to forelæsninger udenfor programmet (om „De vigtigste resultater af den internationale havforskning“). — Til kurset blev der trykt to nye bestemmelsestabeller, nemlig over monascidier (af dr. APPELLØF) og over peridinéer (af overlærer JØRGENSEN).

Kursets bestyrelse bestaar for tiden af hr. HERMAN FRIELE B. S., museets direktør og lærerne ved kurset. Hr. FRIELE er formand i bestyrelsen; HELLAND-HANSEN har fungeret som sekretær i indeværende aar.

Følgende 23 elever deltog i kurserne:

Stud. real. EMIL BARCA, Bergen. Grev CESARE CALCIATI, Freiburg, Schweitz. Stud. real. ALF DANNEVIG, Flødevigen pr. Arendal.

Stud. rer. nat. **Hubert Erhard**, München. Hertug A. **Gandolfi Hornyold**, Freiburg, Schweitz. Stud. rer. nat. **Klaus Grein**, Bern. Fru stud. rer. nat. **Grein**, Bern. S. A. **Arendsen Hein**, Utrecht. Dr. **Johann Hirschler**, Ass. Univ. Lemberg, Galizien. Stud. zool. **Georg Holste**, Marburg. Dr. med. et phil. **Arnold Japha**, Königsberg. Dr. **Eugen Kiernik**, Ass. Univ. Krakau, Galizien. **Louis Meinertzhagen**, Oxford. Dr. P. **Pappenheim**, Ass. Zool. Inst., Berlin. Stud. rer. nat. **Ferdinand Pax**, Breslau. Stud. rer. nat. **Carl Richters**, Marburg. A. M. **Carr Saunders**, Oxford. Stud. rer. nat. **Schellenberg**, Tyskland. Dr. med. **Kr. E. Schreiner**, Kristiania. Frk. **Ruth Stämpfli**, Bern. Stud. real. **Bjarne Tyvold**, Bergen. Stud. rer. nat. E. E. **Wasserloos**, Marburg. Lic. phil. **Hugo Ågren**, Lund.

Desuden fulgtes en større del af forelæsningerne af følgende, som studerede ved den biologiske station: prof. **Alfr. Grund**, Berlin, dr. **Gustav Götzinger**, Wien, frk. dr. C. M. **Popta**, Leyden, og A. H. **Schröer**, Berlin.

Foruden „Foredrag for hvermand“, der som vanlig har været holdt i museets store foredragssal og som nærmere er omtalt nedenfor, har landmandskurset for Bergenhusamterne ogsaa i 1907 havt lokale paa museet mod betaling af de direkte udgifter alene.

X. Særformaal under museets administration.

Biologisk station. Stationen stod ved aarets begyndelse under bestyrelse af overlæge G. A. **Hansen** (formand), fiskeridirektør dr. **Johan Hjort** og bestyrer B. **Helland-Hansen**. Efterat dr. **Hjort** som andensteds omtalt var traadt ud af museets styre, blev kjøbmand H. **Friele** B. S. i hans sted indvalgt i den biologiske stations bestyrelse. Angaaende den videnskabelige virksomhed ved stationen henvises til den nedenfor indtagne aarsberetning fra bestyreren. — Regnskabet viste ved aarets begyndelse et underskud af kr. 989.02, som i aarets løb er steget til kr. 1291.79.

Akvariet og sælparken har i 1907 staaet under bestyrelse af samme herrer som den biologiske station. Entréindtægten har udgjort kr. 1 442.91 mod kr. 1 543.40 i 1906; driftsudgifterne har været kr. 1 786.10 mod kr. 1 731.80 i 1906. Ved hjælp af et bidrag paa kr. 500 fra „Det nyttige selskab“ er underskuddet, som ved aarets begyndelse udgjorde kr. 3 310.82, bragt ned til kr. 3194.80. pr. $^{31}/_{12}$ 1907. Forøvrigt henvises til bestyrerens nedenfor indtagne aarsberetning.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedragene) har som tidligere været ledet af en særskilt bestyrelse, bestaaende af rektor K. Brekke (formand), direktør Jens Holmboe og konservator dr. H. Schetelig, valgte af museets bestyrelse, samt af optikus Martin O. Nielsen, valgt af Arbeiderforeningen, og typograf Ludvig Sandahl, valgt af Haandverkssvendenes forening. Bidragene fra kommunen, samlaget og staten har været de samme som tidligere, tilsammen kr. 3 550.00, entréindtægten kr. 468.15 mod kr. 399.10 i forrige kalenderaar. Udgifterne beløber sig til kr. 3 707.03 mod kr. 4 354.38 ifjor. Til det nye regnskabsaar overføres en beholdning af kr. 657.62.

Af Sars' „An account of the Crustacea of Norway“ er udgivet bd. V, hefte 17—20, ialt 5½ ark tekst med 32 plancher. Ved aarets begyndelse havde man paa denne konto en beholdning paa kr. 479.07; for budgetterminen 1907—08 har staten bidraget med kr. 1 000.00. I aarets løb er anvendt kr. 1 002.25, hvorefter til det nye regnskabsaar overføres kr. 476.82.

„Naturen“ har været udgivet uforandret, med det sedvanlige bidrag af staten, kr. 1 000.00, under redaktion af Jens Holmboe. Under redaktørens fravær i udlandet har redaktionen fra juni til aarets udgang været ledet af docent Carl Fred. Kolderup.

MUSEETS BESTYRELSE

henviser til forudgaaende beretning fra direktøren og aflægger sin erkjendtlige tak til dem, som ved gaver eller paa anden maade har fremmet museets virksomhed. Angaaende muséforeningens anliggender skal man anføre følgende:

Antallet af bidragsydende medlemmer udgjorde, da forrige beretning afgaves, 264. Af disse er 10 udgaaet, medens 16 nye er komne til. Det samlede antal bidragsydende medlemmer udgjør saaledes nu 270.

Som anerkjendelse af kaptein Roald Amundsens fremragende fortjenester af norsk videnskabelig forskning har museets styre under 6te april 1907 enstemmig udnævnt ham til æresmedlem af muséforeningen.

Konsul Frithjof Eide,
f. 1852, d. 1907.

I midten af december afgik konsul Frithjof Eide, Haugesund, ved døden; museet har i ham mistet en for dets virksomhed varmt interesseret mand, som i aarenes løb ved mange forskjellige anledninger og paa forskjellig vis har ydet det sin støtte. Jevnlig stillede han sit udstrakte lokal- og personkjendskab til raadighed for museets videnskabsmænd, og ved sin indflydelse skaffede han dem fordele, som de ellers vanskelig vilde have opnaaet. Han har ogsaa skjænket museet mange værdifulde kulturhistoriske samlingsgjenstande, saaledes i 1898 en pragtfuld samling af ethnografika og i 1900 en fuldstændig jagtvogn fra det 18de aarh. med tilhørende sæletøi, et meget sjeldent stykke. I de sidste 10 aar har han desuden stadig skjænket oldsager fra Haugesunds omegn samt vestlandske bondesager og bysager af stor kulturhistorisk interesse. Som anerkjendelse af konsul EIDES fortjenester af museet havde bestyrelsen 23de april 1907 udnævnt ham til livsvarigt medlem af muséforeningen.

Ved generalforsamlingen i 1907 fratraadte efter tur bestyrelsens medlemmer overlæge G. A. HANSEN og kjøbmand GERH. SUNDT, som begge gjenvalgtes. I møde 26de mars gjenvalgtes overlæge G. A. HANSEN og skolebestyrer B. E. BENDIXEN henholdsvis til præses og vicepræses i museets bestyrelse. Bestyrer N. J. FØYN og konsul J. C. ISDAHL har som suppleanter for de af kirkedepartementet opnævnte bestyrelsesmedlemmer begge leilighedsvis deltaget i bestyrelsens møder.

I skrivelse af 28de september 1907 har bestyrelsens medlem dr. JOHAN HJORT udtalt ønske om at fratræde som medlem af musébestyrelsen og fra de forskjellige hverv, som han i denne egenskab har havt at varetage. Da bestyrelsen for tiden tæller 8 foreningsvalgte medlemmer, altsaa et medlem mere end det i det foreliggende lovudkast foreslaaede minimum, og da man ikke ellers finder nogen særlig grund til at foreslaa noget nyt medlem indvalgt, vil man anbefale, at den ledigblevne plads forbliver ubesat.

I skrivelse af 14de november 1907 indsendte foreningens medlem, redaktør FINN B. HENRIKSSEN, til bestyrelsen et forslag til forandring af §§ 4, 5, 7, 8 og 10 i museets love. Til medlemmer af den komite, der i henhold til lovenes § 10 har at undergive forslaget forberedende behandling, opnævnte bestyrelsen overlæge G. A. HANSEN, skolebestyrer B. E. BENDIXEN, rektor K. BREKKE og kjøbmand HERM. FRIELE, B. S. Redaktør HENRIKSSEN tiltraadte selv komiteen som femte medlem. Denne komite har under 4de januar 1908 afgivet sin indstilling, som samtidig med denne aarsberetning tilstilles muséforeningens medlemmer til behandling paa generalforsamlingen.

Bergens museum, 5te marts 1908.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. H. Friele. Chr. Michelsen.
Joh. Lothe. Joh. Bøgh. Kl. Hanssen. A. Hoel. K. Brekke.
G. Sundt.

Jens Holmboe.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER.

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb modtaget fra følgende institutioner og private:

Abel, Magdalene, frû, Bergen.
Albert, fyrste af Monaco, Monaco.
Bendixen, B. E., skolebestyrer, Bergen.
Bergh, R., professor, overlæge, Kjøbenhavn.
Bidenkap, Olaf, konservator, Kristiania.
Bjørlykke, K. O., overlærer, Aas.
Blix, fru pastor, Bergen.
Christie, fru assessor, Bergen.
Dahl, E. C., aktiebryggeri, Trondhjem.
Dahl, Knut, stipendiat, Bergen.
Danielsen, Daniel, adjunkt, Kristianssand.
Danmark — kirke- og undervisningsministeriet, Kjøbenhavn.
Dekhuyzen, M. C., dr., Utrecht.
Dreier, Nissen, forstander, Trondhjem.
Finland — Helsingfors universitets mineralkabinet, Helsingfors.
Follum, kontorchef, Laxevaag.
Foslie, M., konservator, Trondhjem.
Føyn, N. J., bestyrer, Bergen.
Frankrig — Ministère de l'instruction publique des beaux-artes et des cultes, Paris.
Frankrig — Ministère de l'instruction publique, Paris.
Friele, H., kjøbmand, Bergen.
Gerlache, Adrien de, kommandør, Bruxelles.
Grieg, James A., konservator, Bergen.
Holmboe, Jens, direktør, Bergen.

HUITFELDT-KAAS, HARTVIG, fiskeristipendiat, Kristiania.
JÜRGENSEN, overlæge, Bergen.
KAHRS, MAGDA, fru, Bergen.
KIELLAND, JENS Z. M., arkitekt, Bergen.
KONOW, W., brugseier, Stend.
LANGE, GUNNAR, ingeniør, Buenos-Aires.
LARSEN, O. J., bankfuldmægtig, Bergen.
LEBRUN, HECTOR, dr., Bruxelles.
LIE-PETTERSEN, O., lærer, Bergen.
LINDHOLM, J. N. K., stadsfysikus, Bergen.
MARIBOE, CARL, redaktør, Lyngby.
Medicinaldirektøren, Kristiania.
NORDGAARD, O., bestyrer, Trondhjem.
NORDAHL-OLSEN, JOH., redaktør, Bergen.
OLAFSEN, O., sogneprest, Ullensvang.
PHILIPPE, hertug af Orleans, Bruxelles.
SCHETELIG, H., konservator, Bergen.
SCHMIDT-NIELSEN, SIGVAL, dr., Kristiania.
SCHNEIDER, J. SPARRE, konservator, Tromsø.
WALLENDAHL, AUGUST, kjøbmand, Bergen.
WEBER, MAX, professor, Amsterdam.
WINGAARD, M., frk., Bergen.
WIREN, professor, Upsala.
WOLLEBÆK, ALF, konservator, Bergen.

Den zoologiske afdeling.

A. Hvirveldyr.

GJØAEKSPEDITIONEN ved professor COLLETT: en samling skind af pattedyr og fugle fra Kong Williams land og Herscheløen.

WOLLEBÆK, konservator: en samling kranier, norske fugleeg, krybdyr og fiske.

DØSEN, kontorfuldmægtig: bjergand *(Fuligula marila)*.

REED MOHN, HAAKON: kapdue *(Daption capensis)*.

COLLETT, professor: spidssnudet frosk *(Rana arvalis)*.

HOUGE, disponent: kelt *(Mugil chelo)*.

HJORT, JOHAN, fiskeridirektør, dr.: en samling fiske fra Nordhavet.

HANSEN, C. F., skibsmægler, Cardiff: *Peristethus cataphractus* fra Marocco.

Bjørtvedt, Peder Larsen, Herandsbygd: tangsnelde *(Siphonostoma typhle).*

Friele, Herman, B. S., kjøbmand: laks *(Salmo salar).*

Ødejord, Elias Larsen, Rognsvaag: fløifisk *(Callionymus lyra).*

Bergh, Bjarne, Vadheim, Sogn: fløifisk *(Callionymus lyra).*

Gjelsvik, J. M.: fløifisk *(Callionymus lyra).*

Smith, kirkesanger, Manger: fløifisk *(Callionymus lyra).*

Monsen, J., hoteleier, Evanger: sjøørret *(Salmo trutta).*

Larsen, S., Vaksdal: 2 abnorme hønseeg.

Fangen, Chr. Lilloe, ingeniør: gulnebbet islom *(Colymbus Adamsi)* fra Kaljord, Sortland.

B. Hvirvelløse dyr.

Flak, P. A., Sumatra: en samling conchylier, 4 termitreder, 3 fotografier (af en trækasse og et gulv gjennemboret af termitter), et stykke træ udhulet af termitter.

Jondal, Johannes, Hardanger: 1 sjøstjerne *(Solaster endeca).*

Vik, Nils S., Hardanger: 1 sjøstjerne *(Hippasterias plana).*

Husebø, Nils E., Leikanger, Sogn: 1 sjøpølse *(Cucumaria frondosa).*

Bu, Aamund, Kinsarvik: 1 knivmusling *(Solen ensis).* 1 sjømus *(Echinocardium flavescens).*

Hauso, Ivar S., Hardanger: en børsteorm *(Aphrodite aculeata).*

Kjelland, kommandørkaptein: forskj. evertebrater fra et vragstykke i Skagerak.

Eriksen, maskinist, Bergen: 5 japanske krabber.

Smith, E., Grimsby: en koral fra Island.

Wollebæk, konservator: en samling marine evertebrater fra den norske kyst.

Den botaniske afdeling.

A. Den botaniske samling.

Callier, A., apotheker, Altkemnitz, Riesengeberge: ca. 1100 arter pressede planter, især fra Mellemeuropa.

Havaas, Johan, stipendiat: 600 eksemplarer undersøgte og bestemte lichener af „Lichenes exicatae Norvegiae“.

Selland, S. K.: To kasser pressede planter til herbariet, for den største del fjeldplanter.

Murbeck, Sv., prof., Lund: *Rumex Chevalieri* fra Algier.

DETHLOFF, ELISE, dr. og STOLTZ, G., adjunkt: 129 arter pressede karplanter, væsentlig fra Bergens omegn.

BARCA, PAUL: sop fra Bergens omegn.

HOLMBOE, M., medicinaldirektør: fru ELEONORE HOLMBOE's efterladte herbarium, for størstedelen indsamlet i omegnen af Tvedestrand, tildels ogsaa ved Risør, Moss og Kristiania (400 arter).

HOLMBOE, FRIDA, frk.: *Aster sibiricus* fra Aursundsjøen.

BEAUVERD, G., direktør, Genf: karplanter fra Savoyen samt fra parkerne ved Chambesy nær Genf.

IVOLAS, T., prof., Genf: orchidéer fra Jurabjergene.

MELLING, lærer, Mosterhavn: en samling rødalger fra Mosterhavn.

JØRGENSEN, E., overlærer: fanerogamer og moser, indsamlet paa sommerens stipendiereise.

TAYLOR, ELIZABETH, Miss: fjeldplanter fra Rostafjeld i Maalselvdalen.

B. Haven og plantehuset.

KROHN, WOLLERT D., konsul: 200 *Viola tricolor.*

LILLEFOSSE, TORKEL, gartner, Strandebarm: 11 no. levende planter til haven.

WILLE, N., professor: 35 no. levende planter til haven og plantehuset, deraf en del meget sjeldne.

WITTROCK, V. B., professor, Stockholm: frø af talrige arter.

KAHRS, JOHAN, bygmester: 1 *Araucaria.*

MARTENS, N. J., overretssagfører: 2 *Eriobotrya.*

NICOLAYSEN, frue: 3 planter.

SCHETELIG, FRIDA, frue: 1 *Phoenix.*

SELLAND, S. K.: en samling planter.

SLETTEMARK, lærer: planter.

WALLENDAHL, frue: 1 *Araucaria,* som af pladsmangel ikke har kunnet modtages.

Den mineralogisk-geologiske afdeling.

SLETTEMARK, lærer, Bergen: Konglomeratstufer fra Storakersund i Sulen.

LIE-PETTERSEN, lærer, Bergen: Bergarter fra Finmarken.

FRØISE, bager, Hellesylt: 2 brunjernstenskrystaller (pseudomorfose efter svovlkis).

OPPEDAL, gasverksarbeider, Bergen: Et stykke af en stigmaria fra kullagene ved Newcastle.

Fearnsides, dr., Cambridge: Brookit fra Prentey Tremadoc, Wales.

Ottesen, lensmand, Manger: Sten med bølgeslagsmerker fra Guldalen.

Melkild, lærer, Bergen: Senglaciale skjæl fra Stord.

Kaldhol, landbrugskandidat, Nordfjordeid: En samling senglaciale og postglaciale skjæl fra Søndmøre og Nordfjord.

Røros kobberverk, Røros: En samling store kisprøver og hytteprodukter samt en større blok kromjernsten.

Sundt, G., kjøbmand, Bergen: En samling sølvstufer fra Kongsberg.

Danielsen, adjunkt, Kristianssand: En samling feldspatprøver fra Sætersdalen.

Sparre Schneider, konservator, Tromsø: Bergarter fra Tromsø.

Den historisk-antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Johnsen, sløidinspektør, Lungegaardens skole, Bergen: Flintdolk, fundet paa Fedje, Nordhordland.

Kvamme, Thorvald, Selje: To jordfundne fiskesøkker af sten, fra Selje, Nordfjord.

Marstrander, provst, Haus: Lerkar fra folkevandringstiden, fundet i en Grav paa Haus prestegaard.

Huun, Birger, Vestre Torvgade 20, Bergen: Spydspids fra vikingetiden, fra Solvorn, Sogn.

Eggum, Jens J., gaardbruger, Leikanger: Spydspids fra vikingetiden fundet paa Eggum, Leikanger, Sogn.

Solbu, Olaf, lærer, Eggesbønes, Herø: Jordfundet kljaasten fra Herø, Søndmør.

Bugge, Jakob, Urnes: En del af et jordfundet glasbæger fra ældre jernalder; fundet i Ravaldshaugen paa Urnes, Sogn.

Huitfeldt-Kaas, V. W. H., stipendiat, Kristiania: Flekkekniv af flint fra Time, Jæderen.

Egesund, A., snedker, Bergen: Tilskaaret benstykke fundet i en myr paa Herø, Søndmør.

Grieg, Einar, Bergen: Stenøks fundet paa Vold, Bore sogn, Jæderen.

Kristensen, K., kommunelæge, Førde, Søndhordland: Stor slibesten af kvarts fra stenalderen.

Øvrebø, Fridtjof, Hauge i Torvestad: Helle med hugne ornamenter fra en gravhaug paa Sjølingstad, Torvestad sogn, Karmøen.

Meyer, Theodor, Aastveit pr. Bergen: Jordfundet skiferbryne fra Aastveit, Aasene sogn.

Hiorth, Joh., proprietær, Ogne: Knusesten fra jernalders hustomt paa Øvestad, Varhaug sogn, Jæderen.

Haukaas, Hans H., gaardbruger, Aasene: Jordfundet skiferbryne fra Haukaas, Aasene sogn, Nordhordland.

B. Myntsamlingen.

Undland, Edvard Martinussen, Harstad: 2 skilling species 1828, Carl XIV Johan.

Huun, Birger, Vestre Torvgade 20, Bergen: Sølvmedalje fra udstillingen i Drammen 1873.

Rosendahl, Fridtjof, direktør, bergenske brandforsikringsselskab, Bergen: Pengeseddel, 10 centavos, Argentina.

Stoltz, G., cand. mag., Kristiania: Falsk pengeseddel, „Ein Gulden“ daarlig eftergjort i haandtegning.

Den kgl. norske mynt, Kongsberg: 1 eksemplar af mindetokronen, mat præg 1906; et eksemplar af samme, blankt præg 1907; 1 eksemplar af den militære mindetokrone 1907; 1 øre 1906; 5 øre 1907.

Lekve, O. T., Trondhjem: En værdifuld myntsamling, som i sin tid var sammenbragt af frøknerne Kølle, Ulvik, Hardanger; samlingen omfatter omtrent 100 mynter.

Nilsen, O., undervagtmester, Bergens museum: Dansk sølvmynt af Fredrik III, 1662, og et gammelt blysegl.

Meyer, Theodor, Aastveit: Dansk sølvmynt 1701.

Flak, P. A. (ved hr. postbetjent Flak, Bergen): 7 kinesiske tinmynter; to kobbermynter fra Sumatra 1804.

Norges Bank: Fire norske pengesedler, kronemynt, af anden udgave.

C. Vaabensamlingen.

Bergens havnevæsen, ved hr. havneingeniør Sontum: Gammel kanon opfisket af Vaagen ved Holbergsbryggen.

Wallendahl, Aug., kjøbmand, Bergen: Pallask med Fredrik V's monogram paa heftet (klingen er nyere); let sabel med benskaft fra ca. 1700.

D. Den kulturhistoriske norske samling efter reformationen.

Undland, Edvard Martinussen, Harstad: Ufuldstændig lysestage af jern.

Huun, Birger, Vestre Torvgade 20, Bergen: Eiendommelig nøddeknækker af træ, udskaaret og med aarstal 1780; fra Tysnes, Søndhordland.

Ingebrigtsen, E. Fred., metalstøber, Strandgaden 154, Bergen: Fem gamle ovnsplader.

Bergens formandskab: 27 malerier fra Tyskebryggen i Bergen af Julius Holck (depositum).

Eide, Fridtjof, Konsul, Haugesund: Sølvur fra 18de aarhundrede med orneret skive af sølv; vinkelbue af messing, signeret: Carl von Mandem ficit Hafnia.

Mehus, Conrad, forvalter, Lungegaardens sygehus, Bergen: Gammel ovnsplade.

Dahl, W., præparant, Bergens museum: Silkesko fra 18de aarh. bryllupsvers fra 1771, skrevet paa kunstfærdig gjennemskaaret papir.

Johnsen, P., Sukkerhusbryggen, Bergen: Klave af jern med hugen ornamenter og støbte messingløv.

Abel, Magdalena, frue, Bergen: Hue fra midten af 18de aarh. af blaat fløiel med sølvtraadbroderier.

Egesund, A., snedker, Bergen: To kvernsten fra Toft, Strandvik i Fuse.

Meyer, Rasmus, kjøbmand, Bergen: Tre gamle ovnsplader.

Haugland, Synneva Ivarson, Uskedalen: „Jommaholk“ med profylaktisk tegn og monogram, fra Haugland, Uskedalen, Søndhordland.

Dahl, Georg, Bergen: Ottekantet sjaalygt, udskaaret øskar og gammelt bødkerredskab, alt fra Urnes, Sogn.

Stoltz, Emma, frue, Bergen: Gammel pengevagt i originalt etui af presset og farvet lær.

Brown, Theodor, kaptein, Liverpool: Seks gamle engelske staalstik fra Bergen og omegn

Wallendahl, Aug., kjøbmand, Bergen: Usedvanlig svær bismer af jern.

Nedberge, L., Lærer, Aurland: Skrin med karveskur fra Vasbygden, Aurland, Sogn.

INGEBRIGTSEN, E. FRED., metalstøber, Strandgaden 154, Bergen: Liden kirkeblok med jernbeslag fra Mæland kirke, Holsenøen, Nordhordland.

WALLENDAHL, AUG., kjøbmand: Infanterikapteins uniform af Bergens borgervæbning (depositum).

E. Den etnografiske samling.

HOLMBOE, JENS, direktør: Ildstaal, flint og knusk fra Cypern. Avis fra Cypern, med tyrkisk skrift.

HOLMBOE, M., medicinaldirektør, Kristiania: Tre kurdiske sabler fra Armenien.

FLAK, P. A. (ved hr. postbetjent Flak, Bergen): 7 kinesiske vegter med tilbehør, lodder etc.; japansk staalsaks med smedemerke; sivmatte fra Borneo, af bambus med brændte ornamenter; staalspor til hanekamp.

VIGANDER, SVERRE, overlærer, Bergen: Sager fra Madagaskar: staalvegt med tilhørende fem lodder, liden visp af straa med flerfarvet flettet haandtag, to cylindriske futteraler af straafletning; to smaa stykker af flettet straa; lidet futeral af straafletning; stor pose flettet af bambus; cylindrisk æske af bambus med metalholker.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Abo.	Åbo stads hist. museum: *Bidrag til Åbo stads historia.* 1ste serie. XIV.
Adelaide.	Royal Society of South Australia: *Trans. Proceed. and Rep. Index.* Vol. 1—24. Vol. 30.
Albany.	New York State Museum of Nat.hist: *State Library.* Legislation. 23—29. Additions 05, 06. Library School 19—23. Public Library 14—15. Bibliography 39—41.
Askov.	Askov Lærlinge-Aarsskrift for 1906. Kart over danske folkemaal. H. 6. Slægten Breinholt ved MAX GROHSHENNIG.
Augsburg.	Naturh. Verein: *Bericht der naturw. Verein für Schwaben und Neuburg.* 37.
Baltimore.	John Hopkins University: *Bulletin.* Vol. XVII, 189, XVIII. 190. 200. *Circulars.* 1906. 3—5.7.9.
—	*Maryland geological Survey.* Pliocene and Pleistocene.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft: Verhandlungen. Bd. XIX. h. 1—2.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: *Report and Proceedings.* 1905—1906.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: *Norsk Fiskeritidende.* B 25. h. 12. B. 26. h. 1—11. *Aarsberetning.* 1906.
—	RATHKE, JENS: *Afhandling om de norske fiskerier og Beretning om reiser 1795—1802 for at studere fiskeriforhold m. v.* Bergen 1907.

Bergen.	Bergens historiske forening: Skrifter 13. Meyer,H.: *Samlinger til den berømmelige og navnkundige handelsstad Bergens beskrivelse.* h. 4. Do. *Tillæg og rettelser* ved B. E. Bendixen. h. 3.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: *Beretning* om museets virksomhed i aaret 1906.
—	*Medicinsk Revue.* 1907.
Berkeley, Cal.	The University Press. University of California: *Publications.* Zoology Vol. III, no. 2—8. 12. Botany Vol. II. 12. Geology I—IV. V. 1—5. American Archaeology and Ethnology. Vol. I—III. IV. 1—2. Pathology Vol. I. 2—7. Physiology Vol. I. 1—16, 18—22. II. 2—9. III. 1—5. 7.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte. 1906.* 39—53. 1907. 1—38. *Abhandlungen.* 1906.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: *Zeitschrift f. Ethnologie.* Jahrg. 38. 6. 39. 1—5.
—	Gesellschaft für Erdkunde: *Zeitschrift.* 1906. 10. 1907. 1—9.
—	Gesellschaft Urania: *Himmel und Erde.* XIX. 3—12. XX. 1—2.
—	Königl. Museum für Naturkunde: *Bericht über d. zoolog. Sammlung.* 1906. 1—2.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift: *Naturwissensch. Wochenschrift:* Neue Folge. Bd. VI. no. 1—49.
—	Herrn R. Friedländer & Sohn, Buchhandlung: *Entomologische Litteraturblätter.* Jahrg. 6. 1906. 12. 1907. Jahrg. 7.
—	Der botan. Verein. der Provinz Brandenburg: *Verhandlungen.* Jahrg. 48.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: *Korrespondenzblatt.* Jahrg. 55. no. 1—11.
—	Entomologische Zeitschrift. Jahrg. 21. no. 1—32.
Bern.	Die Schweizer. naturforschenden Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 89. Neue Denkschriften. B. 40—41.

Bern.	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: *Mittheilungen.* Jahrg. 1906.
Bologna.	R. Accademia delle Science dell' Istituto di Bologna: *Memorie.* Ser. 6. Tom. I. III. *Rendiconto.* X. 1905—06.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: *Jahrbücher.* Heft. 114—115.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Sitzungsberichte.* 1906. 2.
Bordeaux.	Société d'Océanographie du Golfe de Gascogne: *Rapport* 1906.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: *Proceedings.* New. Ser. 41. 42. 10—28.
—	Boston Society of Natural History: *Occasional Papers.* Vol. VII. 4—7. *Proceedings.* 32. 3—12. 33. 1—2.
Bremen.	Die geographische Gesellschaft: *Deutsche geogr. Blätter.* XXIX. 4. XXX 1.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: *Abhandlungen.* Bd. XIX. 1.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: *Jahresbericht.* 84. *Ergänzungsheft z. Jahresbericht.* 84.
Brooklyn, New-York.	Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: *Science Bulletin.* 9. 10. *The Museum News.* II. 4—7. III. 1—2.
Brünn.	Naturforschender Verein: *Verhandlungen.* B. 44. 1905.
—	*Bericht* der meteorolog. Commission des naturf. Verein. XXIV. 1904.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-arts de Belgique: *Annuaire.* 73. *Bulletins.* 1906. 9—12. 1907. 1—8.
—	Bibliothéque de l'Etat Indépendant du Congo: *Annales. Botanique.* Ser. V. T. II. 1—2. *Ethnogr. et Anthropol.* Ser. V. Linguiste.
—	Musée roy. d'hist. nat. de Belgique. Memoires Tome. 3.
—	L'Observatoire Royale de Belgique: *Annales.* N. S. *Meteorol.* Tom. 6—14. 17. *Physique du Globe.* Tom. III. 2. *Annuaires.* *Astronomique*

	1901, 02, 03, 04, 05, 06, 07. *Metéorologique.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 1901—1906. STROOBANT, P., m. fl.: *Les observatoires astronomiques et les astronomes.*
Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. *Bulletin.* XX. 3—5. XXI. *Mem.* 1. 2. *Proces-verb.* 1—5.
—	Société Belge de Microscopie: *Annales.* Tom. 27. 2. 28. 1—2.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: *Rapport* sur les trav. de l'acad. 1906.
—	Ung. Nat. Museum: *Annales historico-naturales.* Vol. IV. 2. *Aquila.* Zeitschr. f. Ornithologie XIII.
—	Ethnographische Abth. d. Ung. National Museum: *Anzeiger.* 2. 3, 1—2. 1903—04.
—	Königl. Ungar. Naturw. Gesellschaft: *Mathm. und naturw.* Berichte aus Ungarn 23. JANCSO NIKLOS: *Tanul many a valtolaz parasitairol.*
Buenos Aires.	Museo Nacional: *Anales.* Ser. 3. VIII.
—	*Les édentés fossiles de France et d'Allemagne.* 1905. — AMEGHINO, F. *Enumeration de los impennes fossiles de Patagonia y de la isla Seymour.* 1905. — *Les formatations sedementaires du cretacé superieures et du tertiaire de Patagoni.* 1906. — *Sobre dos esqueletos de mamiferos fossiles.* 1907. — *Les toxodontes á Cornes* 1907.
Calcutta.	The Indian Museum: *Annual Report.* 1904—05. 1905—06. *An Account of the Alcyonarians.* 1906. 4°.
Cambridge, (Engl.).	The Cambridge Philosoph. Society: *Proceedings.* XIV. 1—3.
Cambridge (U. S. A.).	Museum of comp. Zoology at Harvard College: *Bulletin,* XLIII. 5. L. 6—9. LI. 1—5. *Memoirs.* 34. 1. 35. 1.
	Annual Report. 1905—1906.
Cape Town.	The South African Museum: *Annals.* Vol. V. 4. *Report.* 1906.
Chicago.	Field Columbian Museum: *Anthropological Series.* Vol. VII. 2. *Botanical Ser.* Vol. II. 4—5. *Geological Ser.* Vol. II. 8—9. III. 1—5. *Zoological Ser.* VII. 2—3. *Report Ser.* Vol. III. 1.

Cincinnati, Ohio.	Cincinnati Museum Association. *Annual Report.* 26. 1906. *Annual Exhib. of Amer. Art.* 14. 1907.
—	*University of Cincinnati. Record.* Ser. I. Vol. III. 2—9. *Bulletin.* Ser. III. Vol. 2. 1—2. Vol. 3. 1—3. 5.
Danzig.	Das Westpreussische Provinzial-Museum: *Bericht.* 27.
Davenport, Jowa.	Davenport Academy of Natural Sciences: *Proceedings.* Vol. XI. 1906.
Dorpat.	Gelehrte estnische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1906. Verhandlungen 22. 1.
—	Die Naturforscher-Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* Bd. XV. 2—4.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Iris“: *Sitzungsberichte und Abhandlungen.* 1906. Juli—Decbr. 1907. Jan.—Juni.
	Königliches Zoolog.- und Anthropolog.-Ethnographisches Museum: *Bericht über die Verwaltung und Vermehrung d. Königl. Sammlung f. Kunst u. Wissenschaft.* 1904—05.
Dublin.	Royal Irish Academy: *Proceedings.* XXVI. Ser. A. 2. Ser. B. 6—10. Ser. C. 10—16. 27 Ser. A. 1—3.
—	The Royal Dublin Society: *The Scientific Proceedings.* Vol. XI. 13—20. *The economic Proceedings.* I. pt. 9—11. *Transactions.* IX. 4—6.
—	Department of Agriculture and Technical Instruction: *Scientific Investigations.* 1906. 4. Report. 1904. 2. 05. 1—2. 06. 1.
Edinburgh.	Society of Antiquaries for Scotland: *Proceedings.* Ser. IV. Vol. IV. 1905—06.
—	Royal Scottish Geogr. Society: *The Scottish Geogr. Magazine.* XXII. Index. XXIII. 1—12.
—	Fishery Board for Scotland: *Annual Report.* 1906. 1—2.
—	The Royal scottish arboricultural Society: *Transactions.* Vol. XX.
—	Geological Society: *Transactions.* Vol. IX. 1.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Vol. XXVI. 433—557. XXVII. *Transactions.* Vol. XLV. 1—3.

Edinburgh.	The Royal physical Society: *Proceedings.* Vol. XVI p. 384—435. XVII. 2—3.
Erfurt.	Königl. Akad. gemeinnützinger Wissenschaft. *Jahrbücher* 32—33.
Erlangen.	Physikalisch-medicinische Societät: *Sitzungsberichte.* 38.
Freiburg.	Naturf. Gesellschaft. *Berichte.* Bd. 15.
Genève.	Institut national Genevois: *Bulletin.* Tom. 37.
—	Société de physique et d'hist. nat. *Mémoires* 35. 3. Marignac, J. C. Galissard de: Oeuvres complètes. 4. 2 b.
Genova.	Museo Civico de Storia Naturale: *Annali.* Ser. 3. Vol. II.
—	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: *Atti.* XVII. 4. XVIII. 1.
Giessen.	Oberhess. Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: *Bericht. Medizinische Abtheilung.* Bd. 2.
—	Die Universität: *Inaugural-Dissertationen.* 1907. 13 st.
Glasgow.	Natural History Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. VII. 3.
Graz.	Zoologisches Institut: *Arbeiten.* Bd. VIII. 1—2.
—	Histor. Verein f. Steiermark: N. F. II. *Zeitschrift.* Jahrg. IV.
Greenwich.	Royal Observatory: *Results.* 1904—07. A Catalogue for 8560 Astrographic Standard Stars . . . for the Equinox 1900. Meridian Zenith Distances of Droconis 1886—99 . . . of W. N. H. Christie.
Greifswald.	Naturwissensch. Verein für Neu-Vorpommern und Rügen: *Mittheilungen.* Jahrg. 38.
—	Geographische Gesellsch.: *Jahresbericht.* X. 1905—06. *Bericht.* 1882—1907.
Göteborg.	Göteborgs Museum: *Årstryck.* 1907.
—	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: *Bidrag till kännedom om Göteborg och Bohusläns fornminnen.* VIII. I.
—	Stadsbibliotheket: *Göteborgs Högskolas Årsskrift.* XII. 1906.
—	Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets Samhället. *Handlingar.* 7. 8. 9. 1905—1907.

Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: *Nachrichten.* Mathem.-Phys. Klasse. 1906. 5. 1907. 1—3. *Geschäftl. Mittheil.* 1907. 1.
Halifax.	The Nova Scotian Institute of Science: *Proceedings & Transactions.* Ser. 2. 8. 9. 10.
Halle a/S.	Kaiserl. Leopoldinisch-Carolinischen Akademie *Nova Acta.* B. 83. 84. 85. 86.
—	Naturforsch. Gesellschaft. Abhandlungen. 24. 25
—	Verein für Erdkunde: *Mittheilungen.* 1907.
—	Naturwissensch. Verein für Sachsen und Thüringen: *Zeitschrift* für Naturwissenschaften. Bd. 78. 4—6. 79. 1—4.
Hamburg.	Naturhistorisches Museum: *Mitteilungen.* Jahrg. XXIII.
—	Naturwissenschaftl. Verein: *Verhandlungen* 3 Folge. XIV. 1906.
Hannover.	Die Naturhist. Gesellschaft. Jahresbericht 50—54.
—	Der Deutsche Seefischerverein: *Mittheilungen.* XXIII. 1—11.
Heidelberg.	Naturhist.-Medicinisch. Verein: *Verhandlungen.* Bd. 8. 3—4.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: *Tijdschrift.* X. 3. Catalogus der Bibliothek. 5. Uitg. 1/5 1907.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: *Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen.* N. F. VIII 1.
Helsingfors.	Finska Vetenskaps-Societeten: *Untersuchn. Finnländische hydrografisch-biologische. I.*
—	Commission Géologique de Finlande: *Bulletin.* Nom. 17. 18. 20. 21. 22. 23.
—	Geografiska Föreningen i Finland: Tidskrift. XVIII. 5—6. XIX. 1—4.
—	Finska Trädgårdsodlaren. Aarg. I. No. 1—11.
Hermannstadt.	Siebenburg. Verein für Naturwissenschaften: *Verhandlungen und Mittheilungen.* 55. 1905. 56. 1906.
Insbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: *Zeitschrift.* 3 Folge. 50. 51.
—	Natuwissenschaftlich-medicinischer Verein: *Berichte.* Jahrg. 30. 1905—1907.

Ithaca.	Cornel University: *Annual Report.* 1906—07.
Kassel.	Verein für Naturkunde zu Kassel: *Bericht.* 51. 1907.
Kiel.	Naturwiss. Verein f. Schleswig-Holstein: *Schriften. Register.* Bd. XIII. 2.
Kjøbenhavn.	Bureau du Conseil International pour l'exploration de la mer: *Bulletin* des courses périodiques Année 1905—1906, 1906—07. No. 1—2. *Publications* de circonstance. No. 35—41. *Meddelelser.* Ser. *Fiskeri.* II, 4—5. Ser. *Hydrografi.* I. 9.
—	Botaniske Forening: *Botanisk Tidsskrift.* B. 27. 3. 28. 1.
—	Dansk geologisk Forening: *Meddelelser.* No. 11—12.
—	Dansk ornithologisk Forening. Aarg. I. 1907.
—	Dansk Kennelklub. *Hunden.* 1907. No. 1—11.
—	Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelser: *Dansk geolog. Undersøgelse.* I. R. no. 12.
—	Det zoologiske Museum: *Den danske Ingolf-Expedition..* Bd. IV. 2.
—	Det kgl. danske geografiske Selskab: *Tidsskrift.* Bd. 18. 8. 19. 1—3.
—	Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: *Aarbøger.* Bd. 21.
—	Redakt. af Fysisk Tidsskrift: *Fysisk Tidsskrift.* Bd. V. 2—6. VI. 1—2.
—	Nyt Tidsskrift for Mathematik. Afdl. A. XVII. 4. XVIII. 1—2. B. XVII. 4. XVIII. 1—2.
—	Det kongl. danske Videnskabers Selskab: *Oversigt af Forhandlingerne.* 1906. 4. 6. 1907. 1—2. *Skrifter: Natur. mathem. Afd.* Række 7. Bd. I. 6. II. 6. III. 1—2. IV. 1—2. V. 1.
Koloszvárt.	Erdélyi Muzeum Egylet: *Értesitö.* Phil. philos.-hist. Sec. N. R. Køt. 2. Füz 1—5.
Krakow	Polska Sztuka Stosowana. (Société de l'art appliqué polonais). Materjaly 1—9. 1902—1906. 3 Særtryk.
Kristiania.	Deichmanske Bibliothek: *Aarsberetning 1906.* Bogfortegnelse no. 15.

Kristiania.	Universitets-Bibliotheket: Universitets- og Skole-*Annaler*. 21. 1906. Aarbog 1901. Aarsberetning 1904. 1905. Diplomatarium Norvegicum 15. 2. 16. 17. 18. 1. Archiv for mathematik og naturvidenskab. B. 37.
—	Redaktionen af Norsk Havetidende: *Norsk Havetidende.* Aarg. 23.
-	Meteorolog. Institut: *Jahrbuch* 1906. *Bulletin méteorol. du Nord etc. Années* 1905—06. 1906 —07. 1—2. BIRKELAND: *Die tägliche Periode des Luftdruckes und der Temperatur Norwegens.*
	Det norske Skogselskab: *Tidsskrift for Skogbrug.* XII. 9. XIII. 5—12. XIV. 1—12. XV.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: *Tidsskrift.* Aarg. 35. 4. 36. 1—2. *Hovedregister* 1872—1906.
—	Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: *Aarsberetning.* 1906.
—	Kunstindustrimuseet: *Bøger for haandværkere.* 1—5.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: *Norsk Landmandsblad.* Aarg. 26 1—50.
—	Den norske Lægeforening: *Tidsskrift.* Aarg. 27. no. 1—23.
—	Det medicinske Selskab: *Norsk Magazin for Lægevidenskaben.* Aarg. 67. 12. 68. 2—12.
—	Nyt Magazin for Naturvidenskaberne. Aarg. 45.
—	Norske Myrselskab: *Meddelelser.* Aarg. 1—4. 5. 1—3.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: *Teknisk Ugeblad.* 24de Aarg. 1906. 52. 25de 1907. 1—50.
—	Storthinget. Forhandlinger 1906—07.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: *Sundhedsbladet.* Aarg. 27. 1—10.
—	Farmaceutisk tidende 1905.
—	Tidsskrift for kemi, farmaci og terapi. 1907.
—	Videnskabs-Selskabet: *Forhandlinger.* 1906. *Skrifter:* Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1906. MAURER, KONRAD: *Vorlesungen über altnordische Rechtsgeschichte.*
Königsberg i Pr.	Die Physikalisch-ökonom. Gesellschaft. *Schriften.* Jahrg. 47. 1906.

Lawrence (Kansas).	The Kansas University: *Annual Bulletin on Mineral Resources of Kansas.* 1902. 1903.
Leipzig.	Königl. Sächsische Gesellsch. der Wissenschaften: *Abhandlungen* der mathem. phys. Classe. 30. 1—3. *Berichte.* 58. 6—8. 59. 1—3.
—	Die naturforsch. Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* Jahrg. 33. 1906.
Lisboa.	Commissâo dos Trabalhos geologicos de Portugal: *Communicaçoes.* Tom VI. 2. VII. 1. Carta hypsometrica de Portugal.
Lisboa.	M. le Redacteur de O Archeologo Português: *O Archeologo Português.* XI. 9—12. XII. 1—4.
Liverpool.	Prof. W. A. HERDMAN. University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. *Report* XV. 1906.
—	Liverpool Biological Society: *Proceedings and Transactions.* Vol. XXI.
London.	The Quekett Microscopical Club: *The Journal.* Ser. II. Vol. X. No. 60, 61.
—	Geological *Magazine.* N. S. Decade. V. Vol. IV.
—	Office of Nature: *Nature.* Vol. 75. 1940—1956. 76. 1957—1983. 77. 1984—89.
—	The Linnean Society: *Journal. Botany.* Vol. XXXVIII. 263, 264. *Proceedings.* 1906—07. *Journal. Zoology.* XXX 195, 196. *List.* 1907—1908.
—	The Geological Society: *The Quarterly Journal.* Vol. XLII—LXII. LXIII. 1--3. Index 1—50. HUTTON: *Theory of Earth.* Vol. III. 18 mindre publ.
—	The Royal Society: *Proceedings.* Ser. A og B. Vol. 78—79. Ser. A. 80. 535. *Philos. Transactions.* Vol. 199. B. 252—56. Vol. 206. A. no. 412. 207. 413—19. *Report of the commission of mediteranean Fever.* V.
—	The Zoological Society: *Proceedings.* 1906. 1907. 1—746. *Transactions.* Vol. XVII. XVIII. 1.
—	Viking Club: *Saga-Book.* Vol. V. 1. *Report* 15.
—	British Museum: Catalogue of the Collection of Birds' Eggs in Brit. Mus. Vol. IV. ANDREW. C. W.: *Descriptive Cat. of the Tertiary Vetebrata of the Fayûm Egypt.* ARBER, E. A. N.: *Catalogue*

	of the Fossil Plants of the Glossopteus Flora. General Guide. 11. Ed. *Special Guide.* 1—3. *Guide to the Galleries of Mammals.* Ed. 8. *Guide to the Gallery of Reptilia and Amphibia. Guide to the Great Game Animals. Guide to the Fossil Amphibians and Fishes.* 11. Ed. *Guide to the Invertebrate Animals.*
Louvain.	Redaction de la Cellule: *La Cellule.* T. 23. 1—2. 24. 1.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: *Mitteillungen.* 1882 1907.
Lund.	Redaktionen af Botaniska Notiser: *Botaniska Notiser.* 1907. 1—5.
Lyngby.	Redaktionen af Haven: *Haven.* 7de Aarg. 1—23.
Madison.	Wisconsin Geological & Natural History Survey: *Bulletin.* Vol. XV. N. S. 5. 1.
Madras.	Madras Government Museum: THURSTON, EDGAR: *Ethnographic Notes in Southern India.*
Madrid.	Bibliotheca y Museos nacionales: *Revista de Archivos.* Ser. III. 10. 1—8.
Mainz.	Röm.-Germ. Central Museum: *Bericht über die Vermehrung der Sammlungen des Vereins zur Erforschung der rheinischen Geschichte und Altert. zu Mainz.* 1899--1905. — *Die römischen Inschriften und Steinsculpturen des Museum der Stadt Mainz.* 1875. — *Inschriften des Mainzener Museum* von K. KÖRBER 1900. — *Neue Inschriften* von K. KÖRBER. 1905. — *Die im Mainzer Museum befindlichen feineren Gefässe der augusteischen Zeit.* 1902. — *Der alte isralitische Friedhof im Mainz und die hebräischen Inschriften des Mainzer Museums.* 1898. — *Die im Mainzer Museum befindlichen Sigillata-Gefässe der nachaugusteischen Zeit und ihre Stempel.* 1904. — *Kultur und Handelsbeziehungen des Mittel-Rheinsgebietes und ins besondere Hessens während der Bronzezeit.* — *Mainzer Zeitschrift.* Jahrg. 1—2. 1906—07.
Manchester.	Victoria University: *Report.* 1906—07.
—	The Lancashire Cotton Industry: TAIT, JAMES: *Mediæval Manchester and the Beginning of Lan-*

	cashire. — Uttley: *Cotton Spinning and Manufacturing in the United States of America.* — Arnold: *Studies of Roman Imperialism.* — Nevett, Margent: *Canon Pietro Casolas Pilgrimage to Jerusalem in the Year 1494.* — Tout, S. F. and Tait, James: *Historical Essays.* — *Museums Handbook.* 4 b.
Manila.	Bureau of Science: *The Philippine Journal of Science.* A. General Science 1—4. C. Botany 1—4.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1906.
Melbourne.	Royal Society of Victoria: *Proceedings.* N. S. XIX. 2. XX. 1.
Mexico.	Instituto Geologico de Mexico: *Boletin.* 22. 24.
Milwaukee.	The Public Museum: *Annual Report.* 1907. 25. *Bulletin of the Wisconsin natural History Society.* Vol. IV. 4. V. 1—3.
Mitau.	Kurländische Gesellschaft für Literatur u. Kunst: *Sitzungsberichte.* 1905. Diederichs: *Melchior v. Foelckersahmbs Relation über seine Sendung nach Stockholm 1655.*
Modena.	R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti: *Memorie.* Ser. 3. Tome VI.
Des Moines.	Jowa Geological Survey. *Annual Report.* XVI. 1905.
Montevideo.	Museo Nacional: *Anales.* Ser. VI. S. 1—228.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: *Bulletin.* 1905. 4. 1906. 1—2.
München.	Königl. bayerischen Akademie der Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* 1906. 3. 1907. 1. 2.
—	Die meteorolog. Centralstation für Bayern. *Beobachtungen.* XX. 5. XXI. XXII. *Deutsche meteorolog. Jahrbuch.* 23—24.
—	Ornithologischer Verein: *Verhandlungen.* Bd. VI. 1905.
Nancy.	La Société des Sciences: *Bulletin.* 3. Ser. V. VI. 4. VII. 1—2.
Nantes.	La Société des Sciences naturelles de l'Ouest de la France: *Bulletin.* Ser. II. Tome VI. 1—2.
New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts. *Transactions.* XII. XIII. 1—46.

New-York.	New-York Academy of Sciences: *Annals.* Vol. XVII. 1.
—	American Geographical Society: *Bulletin.* XXXVIII. 12. XXXIX. 1—11.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: *Anzeiger.* 1906. 4. 1907. 1—2.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: *Contribut to Canadian Palæontology.* Vol. 1—2. 3. 3. 4. 2. *Figures and Descript. of Canadian Organic Remains.* 1. 3—4. *Report of Progress.* With Maps. 12 kartblade. 160 særtryk.
Padova.	Accademia Scientifica Veneto Trentina Istriana: *Atti.* N. S. Vol. III. IV.
Paris.	Museum d'Hist. naturelle: *Bulletin.* 1907. 1.
—	*La Nature.* 35. année no. 1755—1774. 36. année. no. 1775—1903.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: *Proceedings.* 1906. 58. 2. 3. 59. 1.
—	The Editor of the American Naturalist: *The American Naturalist.* 41. jan.—oktbr.
—	Free Museum of Science and Art: *Transactions.* Vol. II. part. 1.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: *Proceedings.* Vol. XLIV. 183—84. *Record of the Celebration of the two hundreth Anniversity of the Birth of Benjamin Franklin.*
Pisa.	Societas Toscana di Scienze Naturali: *Processi verbali.* Vol. XV. 6. 7. XVI. 1—5. *Atti.* XXII.
La Plata.	Museo de La Plata: *Revista.* X. XI. *Anales:* Paleontologica V. 1903. *Botanica.* I. 1902.
Plymouth.	Marine Biological Association: *Journal.* Vol. VIII. 1.
Prag.	Museum Královstvi Českého v. Praze: *Památky archaeologické à Mistopisné.* Praze 4. XXII. 3—6. *Bericht.* 1906.
—	Naturhist. Verein „Lotos“ Neue Folge B. I. (Ganze Reihe B. 55) 1. 2. 3: *Sitzungsberichte.* Jahrg. XXVI 1906.
—	Die böhm. Kaiser Franz Josef Akademie des Wissenschaften, Litteratur und Kunst: *Bulletin In-*

	ternational, Classe des Sciences mathem. et naturelles. X. 1. 2. 1905. XI. 1906.
Reval.	Estländische literarische Gesellschaft: *Beiträge.* Bd. VI. 4.
Riga.	Der Naturforscher-Verein: *Korrespondenzblatt.* Bd. 49. *Arbeiten.* Neue Folge. 1890—1901. 2—10.
Roma.	Reale Accademie dei Lincei: *Atti.* V. 06. XV. Ser. 2. 11. 12. XVI. Ser. 1. XVII. Ser. 2. 1—10.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: *Annali de agricoltura.* 250.
Rostock.	Die Universität. 39. *Akadem. Schriften.* 1906.
Saint-Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: *Bulletin.* Ser. 4. Tom. V. 4. VI. 1—4. VII. 5. *Comptes-rendus.* 1907. Jan.—oktbr.
Santiago (Chili).	Société Scientifique du Chili: *Actes.* Tom. XV. 3—5.
St. Louis. Mo.	U. S. A. The Academy of Science: *Transactions.* XV. 6. XVI. 1—7.
—	The Missouri Botanical Garden: *Report.* 17. 1906.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: *Annuaire.* Tom. X. 3. 4. XI. XII. 1. 2. *Bulletin.* Serie VI. 1—16.
—	Kaiserlich. Botanisch. Garten: *Acta Horti Petropolitani.* Tome XXV. 1. XXVI. 1. *Bulletin.* Tome VI. 1—6. Suppl. VII. 1. 2.
—	Société Imperiale de Naturalistes. Travaux: *Section de Geologie et Mineralogie.* 24—34 Atlas. *Zoologie et Physiologie.* 24—35. 36. 2. 37. 4. *Botanique.* 20. 22—34. *Comptes rendus.* 26. 27. 29—36.
Schwerin.	Verein f. Mecklenb. Geschichte und Alterthumskunde: *Jahrbücher.* Jahrg. 72. *Register.* 51—60.
Stavanger.	Stavanger Museum: *Aarsberetning.* 1906.
Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: *Monatsblätter.* Jahrg. 20. 1906. *Baltische Studien.* N. F. V. X.
Stockholm.	Kongl. Landtbruks-Akademien: *Handlingar och Tidskrift.* Aarg. 45. 1906. 6. Aarg. 46. 1907. 1—5. Kgl. Vetenskaps Akademien: *Handlingar.* 42. 2. 4. 7. 8. 9. *Årsbok.* 1907. *Meteorologiska Iakttagelser.* Vol. 48. 1906. *Arkiv f. Matematik,*

Astronomi och Fysik. Vol. III. 2. 3—4. *Arkiv f. Kemi, Mineralogi och Geologi.* Vol. I. II. 4. 6. *Arkiv f. Botanik.* Vol. VI. 3—4. *Arkiv f. Zoologi.* Vol. III. 3. 4.

Stockholm. Kongl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets Akademien: *Månadsblad.* 32—34. 1903—1905. *Fornvännen.* h. 4. 5. 1906. 1. 2. 3. 1907.

— Entomologisk Förening: *Entomolog. Tidskrift.* Bd. 27.

— Geologiska Föreningen: *Förhandlingar.* Bd. 28. 7. 29. 1—6.

— Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi: *Ymer.* 26. 4. 27. 1. 2.

— Föreningen för Skogsvård: *Tidskrift.* 1907. Bilag I. *Skogsvårds Styrelsesberättelser.* 1906. *Skogsvårdsföreningens Folkskrifter.* 1906. 1—11.

— Nordiska Museet: *Bidrag til vår odlings häfder.* 9. *Fataburen.* 1906. 1—4. *Skansens vägvisare:* 1. Kulturhistorisk afdl. 2. Zoologisk afdl. *Runa Saga.* Wistrand: *Svenska folksdräkter.*

— Sveriges geologiska undersökning. Ser. A. a. 134. 137. 140. Ser. C. 204—08 (Årsbok).

Stuttgart. Kgl. Naturalien-Kabinet: *Mitteilungen.* Heft. 31—48. Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: *Jahreshefte.* Jahrg. 63 mit Beilag.

Svalöf. Sveriges Utsädesförening: *Tidskrift.* Årg. XVI. 5. XVII, 1—5. *Svensk utsädesforädling på Svalöf. Et tjugoårigt arbete i kort öfversigt.*

Sydney. The Australian Museum: Annual Report of the Trustees for 1905—06. *Records.* Vol. VI. 4. 5. *Special Catalogue of the Austr. Birds.* no. 1. Vol. II. pt. 2.

Sydney. New S. W. The Geological Survey: *Records.* VIII. 3.

Tokyo. The College of Sciences: *Journal.* Vol. XXI. 2. 6. XXII. XXIII. 1.

— Zoological Society: *Annotationes.* VI. 2.

Torino. Reale Accademia della Scienze: *Atti.* Vol. 42. *Osservazioni Meteorologiche.* 1906.

— Museo di Zoologia ed Anatomia comparata della R. Università: *Bollettino.* Vol. XXI.

Toronto.	Meteorological Service: *Monthly Weather Review.* 1906. Septbr.—Octbr. *Register.* 1906. XXXI. Jan.—July.
—	The University: *Studies. Biolog. Series.* no. 7. *Physiological Ser.* Vol. I. no. 6. *Pathological Ser.* no. 1. *Geological Ser.* no. 4. *Transactions of the Engineering Society of the School of practical Science.* 19. 1905—06.
Trondhjem.	Det kgl. norske Videnskabernes Selskab. *Skrifter.* 1905. 1906. DAHL, OVE: Carl v. Linné's forbindelse med Norge.
Tromsø.	Tromsø Museum: *Aarsberetning.* 1905. *Aarshefter.* 28. 1905.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: *Bulletin Mensuel.* Vol. XXXVIII.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: *Accesions Katalog.* 1905. 20. *Zoologiska studier tillägnade* T. TULLBERG.
—	Kungl. Vetenskaps Societen: *Nova Acta.* Ser. 4. Vol. I. pt. 2. 1905.
Urbana.	Illinois State Laboratory of Nat. hist.: *Bulletin.* Vol. VII. 6—9.
Verona.	Madonna Verona. Ann. I. fasc 1. 2.
Villefranche-sur-Mer.	Laboratoire Russe de Zoologie. Alexis Korotneff: Wissensch. Ergebnisse einer zoologischen Expedition nach dem Baikal-See unter Leitung des Professors in den Jahren 1900—1902. Lief. III.
Washington.	U. S. Fish Commission: *Report.* 1905. *Bulletin.* XXV.
—	Smithsonian Institution: *Miscellaneous Collections.* Vol. 49. 1652. *Report of the bureau of Ethnology.* 24. 1902—1903. *Report of the board of regents.* 1905. *Contribution to Knowledge.* Vol. XXXIV. no. 1759. *Bureau of Ethnology* 29. 30. 32. PERKINS, I.: *The Leguminosoe of Porto Rico.*
—	Philosophical Society of Washington: *Bulletin.* Vol. XX. pp. 1—26.
—	The Biological Society: *Proceedings.* Vol. XIX. XX. p. 75—80. 81—84.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: *Report.* 1905—06.
—	U. S. Geological Survey: *Report* 27. Water-Supply and Irrigation. *Paper* no. 172—189. *Mi-*

	neral resources. 1905. *Bulletin* no. 277. 278. 279. 280. 282. 285. 286. 288. 293. 295. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 305. 307. 310. *Professional paper* no. 50—55. *Monographs.* Vol. L.
Wellington.	Colonial Museum: *Report of the Mus. and Laboratory.* 27.
—	New Zealand institute: *Transactions and proceedings.* XXXIX. 1906.
Wien.	Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften: *Sitzungsberichte.* Jahrg. c. XV. abt. I. 1—10. II. a. 1—10. II. b. 1—10. III. 1—10. *Mittheilungen* der Erdbeben-Commission. N. F. XXXI. *Almanach.* Jahrg. 56.
—	Anthropologische Gesellschaft: *Mitteilungen.* Bd. XXXVII. 2—3. 4—5. 1907.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: *Jahrbücher.* XLII. 1905.
—	Hofbuchhandlung Frick: *Centralblatt* für das gesammte Forstwesen. Jahrg. 33. 1—11.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: *Jahrbuch.* 56. 3. 4. 57. 1—3. *Verhandlungen.* 1906. 11—16. 1907. 1—10.
—	K. K. Zoologisch-Botanischen Gesellschaft: *Verhandlungen.* Jahrg. 56. 1906. 57. 1—3. 1907.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: *Annalen.* Bd. XX. 4. XXI. 1. 2.
—	Verein der Geographen an der Universität: *Bericht.* XXX. XXXI. 1904. 1905. *Geografischer Jahresbericht aus Österreich.* Jahrg. V.
—	Verein zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisse. *Schriften.* Jahr. 47. 1907.
Wiesbaden.	Nassauischer Verein für Naturkunde: *Jahrbücher.* Jahr. 60.
Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: *Bulletin.* Vol. XII. 2—6. XIII. 1—5.
Würzburg.	Physical.-medicinische Gesellschaft: *Sitzungsberichte.* 1906. 1—7.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: *Annual Report.* 1906.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: *Vierteljahrsschrift.* LI. 2—4. LII. 1—2.

C. SUNDTS HØISKOLEFOND.

Den 25de april holdt jeg som indehaver af den for fondets midler oprettede lærestol en tiltrædelsesforelæsning over emnet: „Udviklings- og arvelighedsteorier i belysning af den nyere biologiske forskning“.

I aarets løb har jeg ledet et zoologisk kursus, beregnet paa studerende med zoologi som hovedfag i den matematisk-naturvidenskabelige embedseksamen. Herved er gjennemgaaet de vigtigere hvirveldyrtypers anatomi, det vigtigste af pattedyrenes histologi (med forfærdigelse af præparater) og en del af de hvirvelløse dyr (anatomisk og morfologisk). I kurset har under det hele aar deltaget stud. real. BJ. TYVOLD, Bergen, og under høstsemestret stud. real. E. BARCA, Bergen. Konservator WOLLEBÆK deltog under vaarsemestret i en del af kurset.

Fra 8de august—15de oktober ledede jeg undervisningen i zoologi (nordhavets bundfauna) ved havforskningskurset. Undervisningen var fordelt paa følgende maade: to dage i ugen gjennemgaaelse af de vigtigere marine dyregruppers systematik, en dag ekskursion og en dag demonstration af det paa ekskursionerne indsamlede materiale. Der holdtes desuden omtrent 30 forelæsninger dels over de enkelte gruppers biologi og systematik, dels over de nordlige havomraaders faunistiske og biologiske karakter.

Et i vaar paabegyndt kursus i zoologi, beregnet paa lærere og lærerinder, maatte desværre paa grund af sygdom afbrydes.

For at behandle de af undertegnede fremsatte forslag til reglement for bestyrelsen og for postens indehaver og forslag om at søge erhvervet ret til at afholde matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen i den specielle afdeling i zoologi nedsattes en komite, bestaaende af bestyrelsens medlemmer overlæge KL. HANSSEN, direktør HJORT og undertegnede samt museets direktør.

Væsentlig i overensstemmelse med komiteens forslag vedtoges af bestyrelsen følgende reglement:

§ 1. Præses og vicepræses i museets bestyrelse fungerer i de samme egenskaber ogsaa i høiskolefondets bestyrelse. Sekretær i musébestyrelsen er samtidig sekretær i høiskolefondets bestyrelse.

§ 2. Indehaveren af den ved fondets midler oprettede zoologiske lærestol ansættes med en gjensidig opsigelsesfrist af seks (6) maaneder.

§ 3. Indehaveren af nævnte lærestol er for sin virksomhed kun ansvarlig for fondets bestyrelse.

§ 4. Med hensyn til lærervirksomhed er indehaveren forpligtet til at meddele den videnskabelige undervisning i zoologi, som fondets bestyrelse til enhver tid maatte paalægge ham, efterat hans egen betænkning er indhentet. Særlig er han forpligtet til at meddele undervisning til studenter, som ønsker at studere zoologi som hovedfag, i det samme omfang som forlanges ved studierne ved Kristiania universitet. Bestyrelsen kan paalægge lærestolens indehaver forelæsninger 2 timer ugentlig, foruden demonstrationer og praktisk veiledning ved laboratoriearbeider og ved den biologiske station, forsaavidt dette sidste findes paakrævet.

§ 5. Efter paalæg af museets bestyrelse er lærestolens indehaver forpligtet til uden særskilt godtgjørelse at fungere som bestyrer af Bergens museums zoologiske samling og er som saadan underkastet de for museets samlingsbestyrere gjældende regler.

§ 6. For indehaveren af lærestolen gjælder desuden følgende bestemmelser:

a. Han har at forberede og foredrage samtlige sager som skal behandles i bestyrelsen.

b. I overensstemmelse med bestyrelsens beslutninger og indenfor det fastsatte budgets ramme disponerer han over de for institutionens drift bevilgede midler; han attesterer alle regninger paa institutionen. Bestyrelsen anviser regninger paa institutionen til udbetaling paa museets kontor. Ved hvert kvartals slutning forelægger lærestolens indehaver styret et uddrag fra kassereren over hvor meget der er medgaaet paa budgettet.

c. Hvert aar inden udgangen af november maaned forelægger han bestyrelsen motiveret budgetforslag for det kommende aar.

d. Hvert aar inden udgangen af december maaned forelægger ger han for bestyrelsen beretning om sin virksomhed i det forløbne aar.

Da spørgsmaalet om eksamensret først i næste aar kan finde sin afgjørelse hos vedkommende myndigheder, bør denne sag hensigtsmæssigst behandles i sammenhæng i en følgende indberetning.

Bestyrelsen bevilgede — foruden et aarsbudget paa 1 000 kr. — et ekstra beløb af 2 000 kroner til indkjøb af en del for laboratoriet og det videnskabelige arbeide nødvendige instrumenter, bøger etc. I det hele er i aarets løb af kostbarere gjenstande anskaffet følgende:

Et større mikroskop (Zeiss) med tilhørende linser og tegneapparat.

En mikrotom med tilbehør.

2 lupestativer med tilhørende luper.

En vandblæster for opblæsning og tørkning af anatomiske præparater.

Forskjellige instrumenter (knive, sakse, pincetter etc.) til laboratoriearbeider.

En større opsætning af glasvarer og andre for laboratoriearbeiderne nødvendige gjenstande (glasskaaler, større og mindre spiritusflasker, objekt- og dækglas, gummislanger, maaleglas etc.).

48 histologiske præparater (fra Boeckers mikroskopiske institut. Wetzlar).

Desuden har stud. Tyvold for institutionens regning forfærdiget omtrent 150 histologiske præparater, dels af pattedyr, dels af lavere dyr.

Følgende bøger er indkjøbt for fondets midler:

Boas, Lærebog i zoologien.

Wiedersheim, Vergl. Anat. d. Wirbeltiere.

Stöhr, Lehrbuch d. Histologie.

Hertwig, Allg. Biologie d. Zelle u. d. Gewebe.

— Lehrbuch d. Entwicklungsgesch. d. Menschen u. d. Wirbeltiere.

— Handbuch d. Entwicklungslehre d. Wirbeltiere (6 dele.

Reese, Introduction to vertebrate embryology.

Wilson, The cell in development and inheritance.

Hermann, Lehrbuch d. Physiologie.

ZIEGLER, Lehrbuch d. vergl. Entwicklungsgesch. d. niederen Wirbeltiere.

SCHNEIDER, Lehrbuch d. vergl. Histologie d. Tiere.

DELAGE & HÉROUARD, Traité de Zool. concrète (6 dele).

LEE & MAYER, Grundzüge d. mikrosk. Technik.

SELENKA, Zool. Taschenbuch.

Jeg tillader mig tilsidst at fæste opmerksomheden paa et mindre heldigt forhold vedrørende de ydre betingelser, hvorunder undervisningsvirksomheden for nærværende maa drives. Deltagerne i det zoologiske kursus har, da et passende laboratorieværelse aldeles mangler paa museet, havt arbeidsplads paa den biologiske station. Da undertegnede igjen maa have sin virksomhed paa museet, saa er følgen heraf den, at jeg ikke i den udstrækning som ønskeligt kunde være kan give de studerende personlig veiledning. Hertil kommer, at den biologiske stations lokaler er meget lidet egnet for egentlige foredrag med demonstration af større tegninger etc. Jeg tillader mig derfor at henstille til den ærede bestyrelse at yde sin medvirkning til, at dette forhold snarest mulig kan blive forandret og laboratorium erholdes i museets lokaler.

A. Appelløf.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Ved stationen har der i indeværende aar været forholdsvis mange studerende. Flere af disse deltog i stationens arbeider og bidrog derved til, at undersøgelserne blev betydelig mere omfattende, end det vilde ha været mulig uden saadan hjælp. I juli og august studerede dr. Victor Pietschmann, Wien, oceanografi og plankton; i august—september besøgtes stationen af oceanograferne professor, dr. Alfred Grund, afdelingschef ved Institut für Meereskunde, Berlins universitet, dr. Gustav Götzinger, assistent ved geografisk institut, Wien, og Adolf H. Schröer, Berlin, og i september—oktober af Oswald Boehme, Jena. Disse fem videnskabsmænd har, dels sammen med undertegnede og vagtmester Glimme, dels alene samlet en hel del observationer fra fjordene og store Lungegaardsvand; de holder paa med at bearbeide materialet som bidrag til de faglige beretninger om stationens undersøgelser, hvortil ogsaa dr. Damas vil levere et arbeide om høstplanktonet i Bergensfjordene efter studier paa ekskursioner og i akvarierne (saml. beretningen om fjordundersøgelserne).

Flere af deltagerne i havforskningskurserne har havt arbeidspladse paa stationen i længere tid; af disse har cand. zool. E. Taube, Dorpat (januar—april), dr. Jan Hirschler, Lemberg, dr. P. Pappenheim, Berlin, lic. phil. H. Ågren, Lund og dr. Eugen Kiernik, Krakau (september—oktober), udført selvstændige arbeider. Stationen har ogsaa foreløbig skaffet arbeidsplads til et par af dr. Appelløfs elever.

Overlærer E. Jørgensen har i den største del af aaret arbeidet videre med sine planktonundersøgelser, bl. a. med kulturforsøg med peridinéer, mag. sc. E. Koefoed har fortsat med bearbeidelsen af „Belgica"-ekpeditionens resultater. Frk. Dr. C. M. Popta (Leyden) har gjort undersøgelser over svømmeblærer hos fiske. Prof. dr.

Ostroumoff (Kazan) opholdt sig ved stationen i juli maaned, væsentlig for at samle zoologisk materiale.

Der har iaar i betydelig høiere grad end tidligere været solgt zoologisk materiale til forskjellige udenlandske institutioner, og antallet af forespørgsler efter materiale synes at være i stigende.

Undertegnede har — udenom de nye undersøgelser i aarets løb, som vil bli behandlet i de faglige beretninger — afsluttet bearbeidelsen af tidligere undersøgelser i flere afhandlinger („De vestlandske østersbasiners naturforhold“ udgivet af fiskeriselskabet i Bergen; „Current Measurements in Norwegian Fiords, the Norwegian Sea and the North Sea in 1906“, B. M. Aarb. 1907, no. 15; „Statistical Investigations into the Biology of Haddock and Cod“, i Rep. Intern. Comm. A; endvidere sammen med E. Koefoed „Oceanographie“ i „Belgica“-ekspeditionens videnskabelige resultater).

Ved en bordvæg er det store laboratorieværelse (mod syd) iaar delt i to rum, hvorved man har opnaaet den store fordel at faa adskilt de kemiske arbeider fra de øvrige.

B. Helland-Hansen.

AKVARIET OG SÆLPARKEN.

Besøget og entré-indtægten har stillet sig saaledes i de forskjellige maaneder af aaret 1907:

	Antal besøgende			Entré-indtægt
	Voksne	Børn	Ialt	
				Kr.
Januar	74	63	137	21.10
Februar	74	49	123	19.70
Mars	301	199	500	80.10
April	691	524	1 215	190.60
Mai	446	352	798	124.40
Juni	695	333	1 028	172.30
Juli	1 050	314	1 364	241.40
August	803	258	1 061	186.40
September	615	326	941	155.60
Oktober	345	208	553	89.80
November	126	135	261	38.70
December	110	102	212	32.20
	5 330	2 863	8 193	1 352.30

Af børnene var der ialt 573 skoleelever, som kom klassevis. Entréen har hele aaret været 25 øre for voksne, 10 øre for børn og 5 øre for skolebørn ved klassebesøg. Til indtægt kommer desuden kr. 90.61, som sildesalget har indbragt, saa at den samlede indtægt blir kr. 1442.91. Det gjennemsnitlige besøg har været 682 personer og den gjennemsnitlige indtægt kr. 112.69 pr. maaned.

Udgifterne har tilsammen udgjort kr. 1786.10. En del af disse udgifter skyldes forskjellige udbedringer og nye plantninger i haven:

den største udgiftspost er kjøb af sild til fodring af dyrene. Det vil sees, at indtægterne ved entré og sildesalg iaar ligesaalidt som tidligere har dækket udgifterne. Gjælden, som 1ste jan. 1907 udgjorde 3310.82, var pr. 31te decbr. 1907 kr. 3194.80. At anlæggets gjæld ikke er øget yderligere skyldes helt og holdent et bidrag paa kr. 500.00 fra Det nyttige selskab.

I 1906 var indtægterne ved entré og sildesalg kr. 1543.40 og driftsudgifterne kr. 1731.80 (foruden renter af gjælden kr. 170.15).

Der har i det forløbne aar været gjort et forsøg med udvidet aabningstid. Fra midten af mai til oktober maaneds udgang holdtes der nemlig aabent hver dag undtagen lørdag, om formiddagen fra kl. 10 til 2 (tidligere 11 til 2) og om eftermiddagen fra kl. 4 til 8 eller til det blev mørkt (tidligere har der ikke været aabent længere end til kl. 7). Merindtægterne ved den udvidede aabningstid har dækket merudgifterne. I den øvrige tid af aaret har der som sedvanlig været aabent fra kl. 11 til 2 søndag, mandag, onsdag og fredag.

Til bestyrelse for akvariet og sælparken var af museet opnævnt overlæge ARMAUER HANSEN, dr. JOHAN HJORT og bestyrer HELLAND-HANSEN. Efter dr. HJORTS fratræden valgtes kjøbmand HERMAN FRIELE, B. S. til medlem af bestyrelsen.

B. Helland-Hansen.

FOREDRAG FOR HVERMAND.
(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1907 13de januar og fortsatte til 15de mars. I høstsemestret holdtes de første foredrag 13de oktober og de sidste 15de december.

I begge halvaar holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^1/_2$7—$^1/_2$8, et tirsdag, onsdag, fredag fra $^1/_2$8—$^1/_2$9.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt.

Vaarsemestret.

I.	Foredragsrækker:		
	Kaptein J. Wahl: Norges historie under foreningen med Danmark	9	foredrag
	Dr. H. P. Lie: Om menneskets liv og bygning	9	—
	Stiftsarkivar dr. Just Bing: Hovedforfattere og hovedverker i det 19de aarhundredes litteratur	9	—
	Konservator Brøgger: Nordens ældste bebyggelse	4	—
	Bestyrer Helland-Hansen: Om radium og radioaktivitet	4	—
II.	Enkelte foredrag:		
	Stipendiat K. Visted: Gamle frier- og bryllupsskikke	2	—
	Overlærer P. R. Sollied: Vore næringsmidler, deres kemiske sammensætning, værdi for organismen og de almindeligste forfalskninger	2	—
	Overlærer Vigander: Børnene og samfundet	2	—
	Konservator Grieg: Bæveren og dens udbredelse i og udenfor Norge	1	—
	Transport	42	foredrag

Transport	42	foredrag
Konservator Wollebæk: Om sælernes levevis og vandringer	2	—
Docent Kolderup: Spredte geologiske emner...	3	—
Balthazar Schnitler: Medicierne i Florens i renæssancetiden	2	—
Tilsammen	49	foredrag

Høstsemestret.

I. Foredragsrækker:

Cand. real. Einar Greve: Fra nogen streiftog i England	5	foredrag
Overlærer S. Høst: De store opdagelsers tid...	5	—
Opdragelsesspørgsmaal:		
Overlærer Sollied: Betydningen af barns ernæring, 1 foredrag.		
Overlærer Vigander: Barnets læsning og vort ansvar, 2 foredrag.		
Dr. S. Madsen: Barn i overgangsalderen, 1 foredrag.		
Fru dr. Dethloff: Hygiene, 1 foredrag.		
Dr. Bechholm: Børn og nydelsesmidler, 1 foredrag	6	—
Konservator Schetelig: Vikingetiden	7	—
Meteorolog N. J. Føyn: Vind og veir	5	—
Overlærer Solleid: Kemien	4	—

II. Enkelte foredrag:

Skolebestyrer Bendixen: Om Trondhjems domkirke og St. Olaf	3	—
Stiftsarkivar dr. Just Bing: Hans Kinck	1	—
Direktør Joh. Bøgh: Bergens haandverkerliv i ældre tider	2	—
Konservator Grieg: De store naturforskere i det 18de og 19de aarh. og deres verk	3	—
Docent Kolderup: Bergensfeltets geografiske udvikling i de sidste 100 000 aar	3	—
Konservator Wollebæk: Samhold og arbeidsfordeling, særlig hos lavere dyr	3	—
Tilsammen	47	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret..........	7 533	gjennemsnitlig pr. foredrag	154
I høstsemestret..........	7 526	— - —	160
For det hele aar	15 059	gjennemsnitlig pr. foredrag	157

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 13 546 og 142.

Tilhørerantallet viser altsaa, ligesom de besøgendes antal i samlingerne, ogsaa iaar fortsat stigning, men har dog endnu ikke naaet saa høit som i aarene 1902—4.

Regnskabet for 1907 udviste en indtægt paa kr. 4 018.15, foruden beholdning fra ifjor, kr. 346.50. Af denne ingtægt er kr. 468.15 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune. Udgifterne har beløbet sig til kr. 3 707.03, saaledes at der overgaar til næste regnskab en beholdning af kr. 657.62.

Ligesom tidligere har ogsaa iaar lysbilleder i temmelig stor udstrækning været udlaant til andre foredragskurser, især udenbys, samt til foreninger og skoler.

Bergen den 25de januar 1908.

K. Brekke.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

1.	a.	Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade		kr. 24 000.00	
	b.	Statens bidrag til antikvarisk konservator		„ 2 000.00	kr. 26 000.00
2.		Bidrag af samlaget			„ 1 500.00
3.		Renter af bibliothekfondet			„ 4 730.94
4.		Sparebankens bidrag			„ 9 000.00
5.		Forskjellige indtægter:			
	a.	Medlemskontingent	kr. 2 120.39		
		+ restancer....	„ 28.00	„ 2 148.39	
	b.	Entré og katalogsalg		„ 573.40	
	c.	Leie af foredragssalene		„ 1 565.00	
	d.	Refusion af legater..........		„ 1 566.00	
	e.	Renter og tilfældige indtægter.		„ 286.00	
	f.	Indt. ved zoolog. samling		„ 149.75	
	g.	„ „ bibliotheket........		„ 233.16	
	h.	„ „ haven		„ 26.00	
	i.	„ „ hist. afd.	kr. 10.85		
		forgibsafstøbninger	„ 2 248.25		
		Restance	„ 587.42	„ 2 846.52	„ 9 394.22
6.	a.	Kommunens bidrag til haven ..		kr. 1 200.00	
	b.	— „ „ eiendommens vedligehold............		„ 1 585.00	„ 2 785.00
					kr. 53 410.16
		Beholdning af laan i Sparebanken			„ 28.12
					kr. 53 438.28

Gjæld pr. $^{31}/_{12}$ 1907:

Laan i Sparebanken	kr.	20 000.00
÷ Afdrag	„	2 000.00
	kr.	18 000.00

Udgift:

1.	Gager:				
	Holmboe, som konservator	kr.	2 400.00		
	— som direktør	„	1 200.00		
	Konservator Schetelig	„	3 200.00		
	— Grieg	„	2 200.00		
	— Wollebæk	„	1 600.00		
	Frk. Daae	„	1 200.00		
	„ Lindholm	„	694.00		
	„ Abel	„	720.00		
	„ Christensen	„	840.00		
	J. Ørdal	„	1 400.00		
	Wm. Dahl	„	1 400.00		
	O. Nilsen	„	1 040.00	kr.	17 894.00
2.	Bibliotheket			„	5 001.78
3.	Fællesudgifter:				
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	3 232.74		
	b. Opsyn og uniform	„	1 569.40		
	c. Renhold	„	1 409.85		
	d. Fragt, porto, telegrammer	„	1 243.58		
	e. Kontorrekvisita, tegnesager	„	334.66		
	f. Diverse udgifter	„	2 206.55		
	g. Renter	„	250.70	„	10 247.48
4.	Naturhistorisk afdeling:				
	a. Den zoologiske samling	kr.	2 028.04		
	b. Den botaniske samling	„	369.45		
	c. Plantehuset	„	2 201.44		
	d. Den geologiske samling	„	903.50	„	5 502.43
5.	Antikvarisk afdeling			„	7 877.87
6.	Eiendommens vedligehold:				
	a. Bygningerne	kr.	1 585.00		
	b. Haven	„	2 526.66	„	4 111.66
7.	Afdrag paa laan i Sparebanken			„	2 000.00
	Beholdning			„	803.06
				kr.	53 438.28

Laan og underskud pr. 1/1 1907:

Dækket laan i Kreditbanken vedkommende antikvarisk afdeling	kr.	1 906.63		
+ renter	„	36.56		
Dækket underskud paa inventarkonto	„	1 542.78		
Dækket laan i Privatbanken vedk. inventarkto. (se aarsberetningen 1907 side 16)	„	1 342.54		
+ renter	„	25.66		
Dækket biologisk stations underskud pr. 1/1 1907	„	989.02		
Dækket akvariets underskud	„	3 310.82		
+ renter	„	40.79		
Dækket underskud forøvrigt	„	10 777.08		
Beholdning overført til aarsregnskabet	„	28.12	kr.	20 000.00

Kap. II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I (28 000 kr.):						
	Beholdning fra forrige aar			kr.	1 624.97		
	Renter ÷ administration			„	1 371.32	kr.	2 996.29
8.	Frieles legat no. II (40 000 kr.):						
	Beholdning fra forrige aar			kr.	774.75		
	Renter ÷ administration			„	1 941.84	„	2 716.59
9.	Sundts legat no. I (50 000 kr.):						
	Beholdning fra forrige aar			kr.	632.86		
	Renter ÷ adm.	kr.	2 494.46				
	Tillagt kto. 10	„	1 250.00	„	1 244.46	„	1 877.32
10.	Sundts legat no. II:						
	Beholdning fra forrige aar			kr.	24 321.65		
	Renter			„	1 167.92		
	Renter tillagt af kto. 9			„	1 250.00		
				kr.	26 739.57		
	Beholdning til næste aar			„	26 339.57	„	400.00
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat (24 000 kr.):						
	Renter			kr.	1 200.00		
	÷ Livrenter			„	600.00	„	600.00
	Transport					kr.	8 590.20

	Transport			kr. 8 590.20
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat:			
	Beholdning fra forrige aar.......		kr. 27 916.00	
	Renter		„ 1 357.00	
			kr. 29 273.00	
	÷ Livrente		„ 150.00	
			kr. 29 123.00	
	÷ Kapitalbeholdning til næste aar		„ 28 523.00	„ 600.00
13.	Berthe Marie Danielssens legat (40 000 kr.):			
	Beholdning fra forrige aar.......		kr. 446.35	
	Renter ÷ administration		„ 1 889.67	„ 2 336.02
14.	Konsul Chr. Børs' legat:			
	Beholdning fra forrige aar.......		kr. 735.62	
	Renter ÷ administration		„ 2 415.46	„ 3 151.08
15.	a. Præmieobligationsfondet (500 000):			
	Beholdning fra forrige aar ...		kr. 216.00	
	Renter ÷ administration		„ 22 816.04	
	Renterestance		„ 600.00	
			kr. 23 632.04	
	÷ Tillagt den afsatte kapital ifl. revisionsantegnelse	kr. 216.00		
	÷ Tillagt den afsatte kapital .	„ 5 749.54	„ 5 965.54	„ 17 666.50
	b. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:			
	Beholdning fra forrige aar ...		kr. 86 693.75	
	Renter		„ 1 471.22	
	Renterestance................		„ 2 650.00	
	Overført fra kto. 15 a ifl. revisionsantegnelse		„ 216.00	
	Tillagt renter af 15 a........		„ 5 749.54	
			kr. 96 780.51	
16.	a. C. Sundts fond (175 000 kr.):			
	Beholdning fra forrige aar....		kr. 7 983.17	
	Renter		„ 8 018.98	
			kr. 16 002.15	
	÷ $^1/_5$ af renterne tillagt kto. 16 b		„ 1 603.79	„ 14 398.36
	Transport			kr. 46 742.16

			Transport kr.	46 742.16
16. b. C. Sundts fonds afsatte kapital:				
Beholdning fra forrige aar	kr.	1 999.70		
Renter	„	82.46		
Tillagt renter af kto. 16 a	„	1 603.79	„	3 685.95
16*. Jacob Bentzons gave	kr.	8 000.00		
Renter	„	320.00	„	8 320.00
			kr.	55 062.16

Udgift:

A. Stipendier:				
1. Aarsstipendier:				
Kolderup	kr.	3 800.00		
Jørgensen	„	1 200.00		
Høye	„	1 500.00		
Havaas	„	800.00	„	7 300.00
2. Reisestipendier:				
Lie-Pettersen	kr.	250.00		
Grieg	„	300.00		
Jørgensen	„	550.00		
Kolderup	„	792.72		
Rekstad	„	250.00		
Selland	„	200.00		
Havaas	„	250.00		
Landmark	„	150.00		
Kaldhol	„	150.00		
Høye	„	400.00		
Schetelig	„	1 000.00	„	4 192.72
B. Videnskabelige arbeider:				
Fjordundersøgelser	kr.	1 503.61		
Arkæologiske undersøgelser	„	1 729.58		
Drift af seismograf	„	144.50		
Kolderups laboratorieudgifter	„	248.75		
Høyes do.	„	498.10		
Bedømmelseskomiteen for prisbelønningsarbeidet	„	300.00		
Diverse udgifter	„	5.00		
Jørgensen til Planktonhov	„	30.00	„	4 459.54
			Transport kr.	15 952.26

		Transport	kr.	15 952.26
C. Publikationer:				
Aarbogen	kr.	6 642.47		
Meeresfauna	„	687.31		
Bidrag til „Medicinsk Revue“	„	400.00		
Afsat til Holmboes arbeide	„	1 000.00		
Bucher	„	800.00	„	9 529.78
D. Kurser og undervisning:				
Lærerkurser	kr.	382.27		
Havforskningskursus	„	3 071.96	„	3 454.23
E. C. Sundts zoologiske lærestol:				
Gage til dr. Appelløf	kr.	4 600.00		
Diverse udgifter	„	3 274.12	„	7 874.12
F. Beholdninger:				
Frieles legat no. 1	„	391.29		
Do. „ 2	„	487.01		
Sundts legat no. 1	„	184.60		
F. Danielsens og A. Larsens legat	„	600.00		
F. Hansens og H. Danielsens legat	„	600.00		
Berthe Marie Danielsens legat	„	536.02		
Konsul Chr. Børs' legat	„	608.61		
C. Sundts fond	„	6 524.24		
Jacob Bentzons gave	„	8 320.00	„	18 251.77
			kr.	55 062.16

Bilag til kap. II. Særregnskab for de enkelte legater og fonds.

7. Frieles legat no. I (kr. 28 000):				
An Beholdning fra forrige aar	kr.	1 624.97		
„ Renter	„	1 427.32		
Pr. Administration			kr.	56.00
„ Stipendier			„	550.00
„ Aarbogen			„	2 050.00
„ Diverse			„	5.00
„ Beholdning til næste aar			„	391.29
	kr.	3 052.29	kr.	3 052.29
8. Frieles legat no. II (kr. 40 000):				
An Beholdning fra forrige aar	kr.	774.75		
„ Renter	„	2 021.84		
Pr. Administration			kr.	80.00
„ Aarbogen			„	1 500.00
Transport	kr.	2 796.59	kr.	1 580.00

	Transport	kr. 2 796.59	kr. 1 580.00
„	Arkæologiske udgravninger		„ 729.58
„	Beholdning til næste aar		„ 487.01
		kr. 2 796.59	kr. 2 796.59

9. Sundts legat no. I (kr. 50 000):

An	Beholdning fra forrige aar	kr. 632.86	
„	Renter	„ 2 544.46	
Pr.	Administration		kr. 50.00
„	Stipendier		„ 1 042.72
„	Renter tillagt kto. 10		„ 1 250.00
„	Aarbogen		„ 350.00
„	Bedømmelseskomiteen for prisbelønningsarbeidet		„ 300.00
„	Beholdning til næste aar		„ 184.60
		kr. 3 177.32	kr. 3 177.32

10. Sundts legat no. II:

An	Beholdning fra forrige aar	kr. 24 321.65	
„	Renter	„ 1 167.92	
„	Renter tillagt af kto. 9	„ 1 250.00	
Pr.	Medicinsk Revu		kr. 400.00
„	Beholdning til næste aar		„ 26 339.57
		kr. 26 739.57	kr. 26 739.57

11. F. Danielssen og A. Larsens legat (kr. 24 000):

An	Renter	kr. 1 200.00	
Pr.	Livrenter		kr. 600.00
„	Beholdning		„ 600.00
		kr. 1 200.00	kr. 1 200.00

12. F. Hansens og H. Danielssens legat:

An	Beholdning fra forrige aar	kr. 27 916.00	
„	Renter	„ 1 357.00	
Pr.	Livrente		kr. 150.00
„	Beholdning for driften		„ 600.00
„	Kapitalbeholdning til næste aar		„ 28 523.00
		kr. 29 273.08	kr. 29 273.00

13. Berthe Marie Danielssens legat (kr. 40 000):

An	Beholdning fra forrige aar	kr. 446.85	
„	Renter	„ 1 969.67	
Pr.	Administration		kr. 80.00
„	Aarbogen		„ 1 800.00
„	Beholdning til næste aar		„ 536.02
		kr. 2 416.02	kr. 2 416.02

14. Konsul Chr. Børs' legat (kr. 50 000):

An Beholdning fra forrige aar.	kr. 735.62	
„ Renter	„ 2 515.46	
Pr. Administration		kr. 100.00
„ Aarbogen		„ 842.47
„ Stipendier		„ 1 700.00
„ Beholdning til næste aar.		„ 608.61
	kr. 3 251.08	kr. 3 251.08

15. a. Præmieobligationsfondet (kr. 500 000):

An Beholdning fra forrige aar	kr. 216.00	
„ Renter	„ 23 816.04	
„ Renterestance	„ 600.00	
Pr. Administration		„ 1 000.00
„ Kolderup		„ 3 800.00
„ Jørgensen		„ 1 200.00
„ Høye		„ 1 500.00
„ Havaas		„ 800.00
„ Fjordundersøgelser		„ 1 503.61
„ Arkæologiske udgravninger		„ 1 000.00
„ Drift af seismograf		„ 144.50
„ Kolderups laborat.udgifter		„ 248.75
„ Høyes do.		„ 498.10
„ Bucher		„ 800.00
„ Lærerkurser		„ 382.27
„ Meeresfauna		„ 687.31
„ Havforskningskursus		„ 3 071.96
„ Overført til den afs. kap. ifl. revisionsantegnelse		„ 216.00
„ E. Jørgensen		„ 30.00
„ Schetelig, stipendium		„ 1 000.00
„ Tillagt den afs. kapital		„ 5 749.54
„ Afsat til Holmboes arbeide		„ 1 000.00
	kr. 24 632.04	kr. 24 632.04

15. b. Præmiobligationsfondets afsatte kapital:

An Beholdning fra forrige aar	kr. 86 693.75	
„ Renter	„ 1 471.22	
„ Renterestance	„ 2 650.00	
„ Overført fra kto. 15 a ifl. revisionsantegnelse	„ 216.00	
„ Tillagt renter af 15 a	„ 5 749.54	
Pr. Beholdning til næste aar.		kr. 96 780.51
	kr. 96 780.51	kr. 96 780.51

16. a. C. Sundts fond (kr. 175 000):

An	Beholdning fra forrige aar	kr.	7 983.17		
„	Renter	„	8 018.98		
Pr.	Gage dr. Appelløf			kr.	4 600.00
„	Diverse udgifter			„	3 274.12
„	$^1/_5$ af renterne tillagt 16 b			„	1 603.79
„	Beholdning til næste aar			„	6 524.24
		kr.	16 002.15	kr.	16 002.15

16. b. C. Sundts fonds afsatte kapital:

An	Beholdning fra forrige aar	kr.	1 999.70		
„	Renter	„	82.46		
„	Tillagt renter af kto. 16 a	„	1 603.79		
Pr.	Beholdning til næste aar			kr.	3 685.95
		kr.	3 685.95	kr.	3 685.95

16*.

Jacob Bentzons gave	kr.	8 000.00		
Renter	„	320.00		
Beholdning til næste aar			kr.	8 320.00
	kr.	8 320.00	kr.	8 320.00

Kap. III. Særformaal under museets administration.

17. Biologisk station:

An	Statens bidrag	kr.	5 500.00		
„	Pladsafgift og solgt materiale	„	901.92		
Pr.	Underskud fra forrige aar			kr.	989.02
„	Gage Helland-Hansen			„	2 983.35
„	do. Glimme			„	1 200.00
„	Udgifter ved laboratoriet			„	2 521.34
An	Dækket underskud fra forrige aar ved museet	„	989.02		
„	Underskud til næste aar	„	302.77		
		kr.	7 693.71	kr.	7 693.71

18. Akvariet og sælparken:

An	Entré	kr.	1 442.91		
„	Bidrag af „Det nyttige selskab“	„	500.00		
Pr.	Underskud fra forrige aar			kr.	3 310.82
„	Renter			„	40.79
An	dækket underskud ved museet	„	3 351.61		
Pr.	Driftsudgifter			„	1 786.10
„	Beholdning til næste aar			„	156.81
		kr.	5 294.52	kr.	5 294.52

19. Sommerkurset:

Beholdning fra forrige aar overført til næste aar kr. 188.36

20. Foredrag for hvermand:

An	Beholdning fra forrige aar	kr.	346.50		
„	Statens bidrag	„	1 150.00		
„	Kommunens bidrag	„	1 500.00		
„	Samlagets bidrag	„	900.00		
„	Entré	„	468.15		
Pr.	Honorar			kr.	1 950.00
„	Lokale, gas, renhold			„	1 115.00
„	Undervisningsmateriel			„	218.53
„	Kontrol, assistance			„	223.50
„	Administration			„	200.00
„	Beholdning til næste aar			„	657.62
		kr.	4 364.65	kr.	4 364.65

21. Sars Crustacea:

An	Beholdning fra forrige aar	kr.	479.07		
„	Statens bidrag	„	1 000.00		
Pr.	Diverse udgifter			kr.	1 002.25
„	Beholdning til næste aar			„	476.82
		kr.	1 479.07	kr.	1 479.07

22. Naturen:

An	Statens bidrag	kr.	1 000.00		
Pr.	Diverse udgifter			kr.	1 000.00
		kr.	1 000.00	kr.	1 000.00

Bergen den 22de januar 1908.
31te december 1907.

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Amundsen, Roald, kaptein, Kristiania.
Brunchorst, J., statsraad, dr., Kristiania.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.
Nansen, F., dr. minister, London.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristania.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Guldberg, G. A., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hiortdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Krohn, W. D., konsul, Bergen.
Martens, J. W. S., major, Kristiania.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Nordgaard, O., konservator, Trondhjem.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Stejneger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, Fridtjof, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Wille, N., professor, dr., Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1])

Indenbys:

	Kontingent kr.
Aarnæs, R., adjunkt	4
Aarsæth, Sophie	10
Algaard, A., ingeniør	4
Ameln, Chr., kjøbmand	10
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Amundsen, Didrik, kjøbmand	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Anderssen, Anker, revisionchef	4
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr. Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, direktør	10
Angell, K., statsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Appelløf, A., dr.	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, C., overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, B. E., skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Beyer, Th., boghandler	25
Bing, Just, dr., stiftsarkivar	4
Bing, fru, dr.	4
Bjørneseth, O., kjøbmand	25
Blakstad, F., adjunkt	4
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	5
Blytt, P. Michael, dispachør	10
Blytt, Valborg	5
Brekke, K., rektor	4
Brown, ingeniør	4
Brun, C., jr., rebslager	4
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brynildsen, Br., agent	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Bull, Schak, arkitekt	10
Bøgh, Johan, direktør	4
Christensen, Carl, kontorchef	4
Daae, Aagaat, frk.	4
Dahl, Knut, fiskeriassistent	4
Dahl, sagfører	4
Damas, D., dr.	4
Dethloff, H. G., dr.	4
Devold, Lauritz, direktør	4
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Egesund, A.	4
Engelsen, E., kjøbmand	10
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	4
Faye, J. B., bankchef	10
Faye, Jørgen, sagfører	4
Faye, Kristen, sagfører	4
Føyn, N. J., meteorolog	4
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Aksel, kontorchef	4
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	4
Grieg, Alexander, skibsmægler	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4

---

[1]) Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	kr.
Grieg, Halfdan, skibsmægler	4
Grieg, J. A., konservator	4
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, fru bogtrykker	20
Grieg, S.	4
Grindstad, arsenalforvalter	5
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gullaksen, Petra, frk	4
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fred., agent	4
Haasted, dr.	4
Haagensen, Nils, disponent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Hauge, N., agent	5
Helland-Hansen, B., bestyrer	4
Helland, P., disponent	10
Heiberg, A. Knagenhjelm	5
Henrichsen, læge	10
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Herrestvedt, L., adjunkt	4
Herweg, L., kjøbmand	4
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr., fiskeridirektør	4
Hoel, A., direktør	4
Holmboe, Jens, direktør	4
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W.	5
Høeg, Chr.	4
Høye, Kr., stipendiat	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jacobsen, J. C., kjøbmand	10
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10

	kr.
Jebsen, Joh., fabrikeier	20
Jebsen, Kr., sagfører	4
Jebsen, fru Sophia	20
Jensen, Lars O., adjunkt	4
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Clement, kjøbmand	20
Jørgensen, E., overlærer	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kahrs, Chr. jr., kjøbmand	50
Kielland, J. Z. K., arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Knudtzon, I. B, konsul	4
Koefoed, E., mag. sc.	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, C. F., docent	4
Konow, Joach.	4
Krohn, C., optikus	10
Kroepelien, C. J., kjøbmand	5
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jnr., kjøbmand	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de, cand. mag.	4
Lange, Johan	5
Lehmkuhl, Kr., statsraad	4
Lie, H. P., dr. med., overlæge	4
Lie, Oluf, kontorchef	4
Lindholm, stadsfysikus	10
Loennecken, læge	4
Looft, C., dr. med., læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lothe, O., læge	4
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, G., pastor	4
Madsen, S., læge	4
Magnus, dr.	4
Magnus, M. F. A., fabrikant	4
Martens, Alfred, major	5
Martens, Broch, læge	4
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Karen	5
Michelsen, Chr., statsminister	20

	kr.
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, H. E.	4
Mohr, August, kjøbmand	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., sorenskriver	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Myhre, H., dr.	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Karl, overlærer	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nielsen, Jens F., kjøbmand	4
Njærheim, Arne, adjunkt	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., direktør	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Rogstad, A., adjunkt	4
Rosæter, L. K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Salvesen, Agnar, kontorchef	4
Sandberg, J., direktør	4
Sars, B., kjøbmand	10
Schetelig, Haakon, dr., konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schnitler, direktør	4
Sevaldson, infanterikaptein	4

	kr.
Sivertsen, Hans, dr.	4
Smith, C., sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Solemdal, M.	4
Sollied, P. R., overlærer	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., kjøbmand	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Stilloff, redaktør	4
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerh., kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Svendsen, H., bogholder	5
Sørensen, B., adjunkt	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thorsen, E. A., maler	4
Tidemand, C., frk.	4
Tischendorf, fru	5
Torjusen, telegrafassistent	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Tufte, S. A., overlærer	4
Vedeler, F., mægler	4
Wahl, kaptein	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wallendahl, Eilert, kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Wollebæk, Alf, konservator	4
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbys:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., statsraad, Kristiania	4
Brøgger, A. W., cand., Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crerar, John, Library, Leipzig	20
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Gill, general, Fjøsanger	4
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hagerup-Bull, statsraad, Kristiania	10

Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad....	10
Selland, S. K., lærer, Hardanger .	4
Torkildsen, R., læge, Nestun.....	4
Weiss-Rosenkrone, dr., Rosendal .	10

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1908

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 17de marts 1909.

MUSEUM BERGENSE

Bergen
A/S John Griegs bogtrykkeri
1909

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1908

Beretninger

afgivne til

generalforsamlingen den 17de marts 1909.

Bergen
A/S John Griegs bogtrykkeri
1909

Indhold.

Pag.

Direktørens beretning ... 5
- I. Almindelige bemerkninger ... 5
- II. Forklaringer til regnskabet ... 11
- III. Bibliotheket ... 15
- IV. Den zoologiske afdeling ... 18
- V. Den botaniske afdeling ... 23
- VI. Den mineralogisk-geologiske afdeling ... 28
- VII. Den historisk-antikvariske afdeling ... 32
- VIII. Forskjellige videnskabelige formaal ... 43
- IX. Foredrag og kurser ... 53
- X. Særformaal under museets administration ... 56

Bestyrelsens beretning ... 59
Gaver til museets bibliothek og samlinger ... 64
Fortegnelse over bøger indkomne ved bytteforbindelser ... 75
C. Sundts høiskolefond ... 94
Den biologiske station ... 97
Akvariet og sælparken ... 99
Foredrag for hvermand ... 100
Regnskabsekstrakt ... 103
Medlemsfortegnelse ... 114

MUSEETS DIREKTØR

har afgivet følgende beretning om museets tilstand og virksomhed i aaret 1908:

I. Almindelige bemerkninger.

Aaret 1908 har bragt alle museets samlinger en sjelden rig tilvekst og har saaledes i en vigtig henseende for museet været et usedvanlig godt aar. En række forskjellige heldige omstændigheder har medvirket hertil. Fra mange forskjellige private har museet modtaget gaver, der i den ene eller anden retning er af en betydelig værdi. Ikke mindst fortjener det at fremhæves med anerkjendelse og tak, at flere private samlere, med aabent øie for den betryggelse som ligger i at resultatet af deres mangeaarige samlerflid opbevares ved en offentlig institution, har skjænket museet sine samlinger. Ogsaa paa mange andre maader har aaret været heldigt for museets samlervirksomhed. Saaledes kan her rent eksempelvis nævnes, at en dag i juni et ungeksemplar af den yderst sjeldne spidshval *(Mesoplodon bidens)* blev dræbt helt inde i Puddefjorden ved Bergen og indbragtes til museet, og ligeledes at der til museet indkom en gammel romersk mynt, præget af Antoninus Pius, og en gammel engelsk, præget af kong Offa; begge disse gamle jordfundne mynter giver værdifulde oplysninger om kulturforbindelser mellem det vestlige Norge og udlandet i en forlængst svunden tid.

Det mangler ikke paa, at der ved museets forskjellige afdelinger arbeides med lyst og efter bedste evne for at tilgodegjøre — i videnskabelig henseende og ligeoverfor publikum — det stadig voksende nytilkomne materiale. Men efterhvert som tiden gaar, er der to vanskeligheder som gjør sig altid stærkere gjældende: pladsmangelen og annuernes knaphed.

Allerede ved samlingernes opstilling efter den sidste nybygning viste det sig, at pladsen ikke var rigelig, og paa grund af den udvikling som siden har fundet sted vil grænsen snart være naaet for hvad der overhovedet kan anbringes i lokalerne. I flere af samlingerne maa det siges, at maalet allerede paa det nærmeste er naaet, idet deres lokaler og montrer fra gulv til tag er mere overfyldt, end de paa nogen maade burde være for at give de besøgende et overskueligt og samlet billede. Af samlingernes bestand maa desuden holdes magazineret et betydeligt materiale, som vel fortjente at udstilles, og magazinrummene blir fra aar til aar mere overfyldt. Ogsaa med hensyn til arbeidsrum og laboratorier bliver pladsmangelen stadig mere følelig. Vistnok har kommunen med stor imødekommenhed i de sidste aar givet den nødvendige bevilgning til forskjellige indredningsarbeider, som delvis afhjælper den øieblikkelige trang; men i den nuværende bygning er pladsen nu saaledes udnyttet, at der neppe vil være anledning til indredning af flere arbeidslokaler. I skrivelse af 30te december 1907 henledede samtlige bestyrere af museets samlinger bestyrelsens opmerksomhed paa disse forhold; bestyrelsen har i den anledning givet samlingsbestyrerne i opdrag at afgive en detaljeret udredning af, hvor meget plads de forskjellige afdelinger vil tiltrænge, samt anmodet dem om at udtale sig nærmere om, paa hvilken maade pladsmangelen bedst vil kunne afhjælpes.

Hvad angaar de økonomiske vanskeligheder, saa har det i de sidste aarsberetninger gang paa gang været nærmere udviklet, hvorledes det vilde være af største vigtighed for museets udvikling, om der nu kunde skaffes nogen forøgelse af de faste aarlige indtægter. Isteden derfor har de offentlige bidrag fra samlaget og sparebanken gjentagne gange været nedsat; sidst har Bergens sparebank i 1908 ligesom i 1905 seet sig nødt til at nedsætte sit tilskud til museets drift fra kr. 9000 til kr. 6000. Selv om den kun er forbigaaende vanskeliggjør en saadan reduktion — allerede ved den usikkerhed den skaber — i høi grad museets virksomhed, og skulde den komme til at strække sig gjennem længere tid, vil den let kunne blive skjæbnesvanger for det videnskabelige arbeide. Ligeoverfor en saadan reduktion forslaar det ikke langt, at sidste storting har bevilget et nyt bidrag „til udgifter i henhold til lov om fredning og bevaring af fortidsminder af 13de juli 1905“, stort kr. 600 aarlig[1]). Dette sidste bidrag er forøvrig i særlig grad kjærkomment, da man i dets bevilgning tør se et vidnesbyrd om, at stortinget anerkjender det rimelige i at staten bærer en del af de udgifter, som den nævnte lov har paaført museerne.

---

[1]) Beløbet blev ikke forhøiet i anledn. af, at budgetterminen $^{1}/_{4}$ 1908—$^{30}/_{6}$ 1909 varer $^{5}/_{4}$ aar; til indtægt i regnskabet for 1908 kom altsaa $^{3}/_{5}$ af det hele beløb eller kr. 360. I budgetpropositionen for 1909—10 har departementet opført kr. 600.

Det er ikke behageligt i hver aarsberetning at skulle skrive om, hvor vanskeligt det er, som følge af nedsættelserne at faa museets budget til at balancere, og hvor paatrængende nødvendigt det er, paa grund af institutionens stadig fortsatte vekst, i en nær fremtid at opnaa nogen stigning af annuerne. Maaske kan ogsaa den fare være forhaanden, at kravene bliver mindre hørt fordi de gjentages saa ofte. Men saadan som stillingen nu er, vil den i længden være uholdbar, og jeg anser det som min uafviselige pligt med fuld aabenhed at holde dette frem. Der kommer efterhaanden et rigt materiale til, men man mangler de nødvendige midler til at faa alle de nytilkomne sager udstillet og videnskabelig bearbeidet, ja i mange tilfælde endog til at faa dem hensigtsmæssig præpareret. Fra museets legater kan penge hertil ifølge fundatserne ikke tages; der staar ingen anden udvei aaben end at søge dem tilveiebragt ved forhøielse af de offentlige tilskud.

Under 13de mai 1908 oversendte de herrer konsul JOACHIM GRIEG, konsul OLE JOHANNESSEN, L. P. S., statsminister CHR. MICHELSEN og konsul CONRAD MOHR museet som gave et portræt af muséforeningens æresmedlem, dr. J. BRUNCHORST. Portrættet, som paa en særdeles karakteristisk maade gjengiver dr. BRUNCHORSTS træk, er malet af HENRIK LUND. Bestyrelsen modtog billedet med erkjendtlig tak til giverne og lod billedet ophænge i museets direktionsværelse. Det vil for eftertiden bidrage til at holde levende mindet om museets tidligere, af dets udvikling saa høit fortjente direktør.

Personalet. Efter at have modtaget ansættelse som konservator ved Universitetets zoologiske museum opsagde konservator ALF WOLLEBÆK sin stilling ved museet fra 1ste september. I den saaledes ledige stilling som konservator af anden lønningsklasse ved den zoologiske afdeling ansattes — efter forudgaaende bekjendtgjørelse af ledigheden — konservator ved Tromsø museum PAUL BJERKAN. Der meldte sig ialt 4 ansøgere. Konservator BJERKAN kunde først tiltræde sin stilling fra 8de december. I mellemtiden skjøttede konservator GRIEG arbeidet ogsaa ved evertebratsamlingen mod særskilt honorar. — Forøvrigt har personalets sammensætning i 1908 været uforandret.

I august og september var dr. SCHETELIG i 5 uger fraværende paa en reise til England og Irland, hvor han var indbuden til at deltage i et møde i Dublin af „The British Association for the Advancement of Science.“ Ligeledes havde bestyrer HELLAND-HANSEN fra 1ste oktober til 24de november permission for at foretage en studiereise til udlandet (om denne reise, se hans indberetning, side 45 nedenfor). Samtlige museets videnskabsmænd har i sommerens løb været fraværende paa de sædvanlige stipendiereiser eller andre undersøgelser i en à to maaneder hver. Konservator WOLLEBÆK har ligesom i 1907 havt ialt ca. 7 ugers permission for at studere østerskultur i opdrag af „Selskabet for de norske fiskeriers fremme.“ Det øvrige faste personale har som tidligere været tilstaaet en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned hver.

Ved bygningerne har kommunen ladet foretage det sædvanlige vedligehold. Bl. a. er taget over hele museets hovedbygning strøget med stenkultjære; gulvet i samlingernes anden etage, taget i nordre fløis tredie etage, plantehuset, stakitet omkring haven m. m. er malet.

Større ekstraordinære arbeider med bygningerne er ikke udført i det forløbne aar.

For tilveksten af museets samlinger og bibliothek er gjort nærmere rede i de nedenfor indtagne beretninger fra vedkommende funktionærer.

Som det af disse beretninger vil fremgaa, har aaret 1908 bragt samtlige museets samlinger en usædvanlig stor forøgelse. For en meget væsentlig del skyldes dette en række værdifulde gaver, som nærmere er omtalt nedenfor, hver paa sit sted. Indkjøb til samlingerne maa med afdelingernes nuværende annuer indskrænkes mest mulig. Særlig maa det beklages, at det nuværende indtægtsbudget ikke tillader noget planmæssigt indkjøb af gjenstande til bondesamlingen. Aar for aar bliver de værdifuldere produkter af vor gamle norske bondekultur vanskeligere at skaffe tilveie, og de stiger stadig i pris. I stadig større udstrækning sælges de ud af landet. For hvert aar som gaar, inden museet bliver sat istand til at begynde en systematisk indsamling af bondesager, sker der saaledes en virkelig skade, ikke blot i videnskabelig men ogsaa i national henseende. Man har gjentagne gange søgt statsmyndighederne om den nødvendige bevilgning til at paabegynde dette arbeide, men departementet har af budgetmæssige hensyn ikke fundet at kunne foreslaa nogen bevilgning til dette øiemed. For sagens skyld er det alvorlig at ønske, at der bliver plads til denne bevilgning paa budgettet, inden det er for sent.

Besøget i samlingerne. Aabningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré af 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøgende i samlingerne har været 59 874 mod 61 743 i forrige aar og 57 312 i 1906.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøget sig saaledes:

Januar	2 563	(1907: 3 097)
Februar	3 339	(— 3 656)
Mars	5 001	(— 4 724)
April	3 669	(— 5 957)
Mai	5 942	(— 3 778)
Juni	5 354	(— 5 825)
Juli	6 905	(— 6 703)
August	9 123	(— 6 690)
September	6 146	(— 8 030)
Oktober	4 712	(— 5 024)
November	4 758	(— 4 835)
December	2 362	(— 3 324)

Hertil kommer desuden besøget i den botaniske have og plantehuset, som især om søndage i sommertiden er meget betydeligt, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøget paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søndage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1907	45 540	11 780	2 035	2 388
1908	43 656	11 733	2 710	1 755

Sammenlignet med forrige aar viser altsaa besøget nogen nedgang, baade naar aaret regnes som helhed og i hver af maanederne januar, februar, april, juni, september, oktober, november og december; opgang har der været i mars, mai, juli og august. De besøgendes antal ligger omtrent midt mellem, hvad det udgjorde i hvert af de to foregaaende aar; det er større end det har været noget enkelt aar siden 1902, med undtagelse af aaret 1907, da besøget var saa usedvanlig stort. En oversigt over besøgets størrelse i hvert af aarene 1894—1907 er givet i aarsberetningen for 1907, side 10—11.

Statistiken over besøget viser, at det væsentlig er i vintertiden de besøgendes antal har været aftagende. I sommermaanederne har besøget været større end det pleier. Endvidere viser statistiken, at besøget paa betalingsdagene, d. e. hver tirsdag, torsdag og lørdag i tiden fra 18de mai til 15de september, har været usedvanlig stort. Nedgangen falder væsentlig paa søndagsbesøget. Dette forhold turde hænge sammen med den livlige tilstrømning af sommerreisende, som Bergensbanens aabning har foraarsaget.

Af videnskabsmænd og andre, som har besøgt samlingerne i studieøiemed, kan bl. a. nævnes: direktør Hans Aall, Norsk Folkemuseum, Bygdø; dr. phil. Jon Stefanson, British Museum's bibliothek, London (oldsamlingen); Karl Baumgart, assistent ved det fysikalske institut ved St. Petersburgs universitet; maleren Mons Breivik, Hardanger (bondesamlingen); Charles Benard, chefen for den franske arktiske ekspedition, med stab; professor dr. R. de Kövesligethy, Budapest (den geol. samling, jordskjælvstationen); cand. A. W. Brøgger, Kristiania (oldsamlingen); professor R. C. Bosanquet, Liverpool (oldsamlingen); dr. Josef Korensky, præses i bestyrelsen for det bøhmiske Landesmuseum, Prag; prof. dr. C. Ishikawa, professor i zoologi ved Tokio universitet; prof. dr. Paul von Gottlieb-Tannenhain, Pola, Istrien (botanik); tandlæge Sandvig, Lillehammer; professor C. A. Kofoid, Berkeley, Kalifornien (zoologi); prof. J. H. L. Vogt, Kristiania (geologi); arkitekt R. H. Ernest Hill, A. R. I. B. A., London (middelaldersamlingen); prof. dr. med. Carl Th. Mørner, Upsala; dr. Redecke, chef for den hollandske fiskeriundersøgelses damper „Wodan“ med assistenter (zool. samling); amanuensis dr. Harry Fett, Kristiania (bondesamlingen og middelaldersamlingen); frk. Arbo, Kristiania (gamle tæpper og aaklæder); dr. O. Solberg, Kristiania (ethnografi); sogneprest K. Nissen, Karasjok (det skandinav. herbarium); prof. dr. Grubenmann, Zürich (geologi); prof. dr. Martin, Leiden (geologi); universitetsstipendiat dr. Johan Kiær, Kristiania (geologi); direktør dr. H. Reusch, Kristiania (geologi); custos dr. L. Brühl, Museum für Meereskunde, Berlin (zool. samling): dr. W. T. Calman, British museum, Nat. hist., London (zool. samling); flere af „Danmark“-ekspeditionens videnskabsmænd.

Desuden har museets zoologiske samlinger (og bibliotheket) været benyttet af de ved den biologiske station arbeidende videnskabsmænd samt af deltagerne i havforskningskurset.

II. Forklaringer til regnskabet.

Kap. I. Samlinger og bibliothek.

De indtægter, som kan anvendes til forøgelse og vedligehold af museets samlinger (tilligemed haven, plantehuset og bibliotheket) samt til aflønning af de ved samlingerne ansatte videnskabsmænd og det øvrige til museet knyttede personale (heri dog ikke medregnet docent- og stipendiatposter), tilveiebringes ved offentlige bidrag, ved renter af bibliothekfondet samt ved medlemskontingent, entré og andre mere usikre indtægter, der i regnskabet sammenfattes som „forskjellige indtægter“.

De samlede indtægter paa dette budget har i 1908 udgjort kr. 51 033.31 mod i 1907 kr. 53 438.28, altsaa kr. 2 404.97 mindre end i forrige regnskabsaar; i den her opførte indtægtssum indgaar tillige en kassebeholdning fra forrige regnskabsaar, stor kr. 803.06. Grunden til denne nedgang er først og fremst nedsættelsen af Sparebankens bidrag; desuden har salgsindtægterne været betydelig mindre end i 1907, da salget af Urnes-afstøbningerne indbragte et saa usedvanlig stort beløb. Sammenlignet med regnskabet for 1907 viser regnskabet derimod nogen stigning paa et par af de øvrige indtægtsposter, hvorom nærmere nedenfor.

De „offentlige bidrag“ har i 1908 indbragt væsentlig mindre end i 1907, idet Sparebanken ligesom i 1905 har reduceret sit bidrag til museets drift fra kr. 9 000 til kr. 6 000. Som bidrag til udgifter i henhold til lov om fredning og bevaring af fortidsminder af 13de juli 1905 har staten for budgetterminen 1ste april 1908—30te juni 1909 bevilget kr. 600; heraf er i 1908 kommet til indtægt kr. 260. Kommunens bidrag til vedligeholdet af museets bygninger er opført med det i aabodsbudgettet bevilgede beløb, kr. 2 360; det bemerkes, at dette vedligehold udføres ved foranstaltning af kommunens bygningsvæsen, og at beløbet ikke indgaar i museets kasse. De øvrige offentlige bidrag har ikke i 1908 undergaaet nogen forandring.

„Bibliothekfondet“ udgjør kr. 100 000 og har i 1908 givet en renteindtægt af kr. 4 747.30 mod i 1907 kr. 4 730.94. Med den nuværende rentefod er fondets renter ikke tilstrækkelige til at dække bibliothekets udgifter, saa der maa skydes til af museets øvrige midler.

„Forskjellige indtægter“ har indtægt kr. 8 062.95 mod kr. 9 394.22 i 1907, altsaa en nedgang paa kr. 1 331.27. Der har været nedgang paa følgende poster: medlemskontingent (kr. 19.38), leie af foredragssalene (kr. 53.50), renter og tilfældige indtægter (kr. 164.51), salgsindtægter ved bibliotheket (kr. 135.86), haven (kr. 4) og den antikvariske samling (kr. 2 513.22). Derimod har der været stigning paa posterne entré og katalogsalg (kr. 192.60), „refusion“, d. e. godtgjørelse for administrationsudgifter af legaterne og „foredrag for hvermand (kr. 994.00), salgsindtægter ved den zoologiske samling (kr. 372.60). Naar refusion af legaterne i 1908 har indbragt et saa meget høiere beløb end tidligere, er grunden den, at afgift nu svares af samtlige legater. Ifølge de gjældende regler skal ikke administrationsafgift svares af legaterne, saa længe deres renter udelukkende gaar til livrenter eller til forøgelse af kapitalen. Som nærmere omtalt i forrige aarsberetning, side 16, er denne grund til fritagelse for administrationsafgift nu bortfaldt for samtlige legater. I regnskabet for 1908 er tillige taget til indtægt refusion af et par af legaterne for 1907, idet det var forsømt at gjøre dette i forrige regnskab.

De samlede udgifter til museets samlinger og bibliothek udgjorde i 1908 kr. 50 520.63 mod kr. 52 635.22 i 1907, altsaa en nedgang af kr. 2 114.59.

Til faste lønninger, „fællesudgifter“ og til den antikvariske samling er der medgaaet mindre end i 1907; paa de øvrige poster er der derimod stigning.

Besparelsen paa lønningskontoen (kr. 265.24) skyldes udelukkende den omstændighed, at der hengik nogen tid fra konservator Wollebæk fratraadte sin stilling ved museet, indtil hans efterfølger kunde tiltræde.

Til bibliotheket er anvendt kr. 54.53 mere end i 1907. Bibliotheket har fremdeles overmaade vanskelig for at komme ud med sin bevilgning, idet man siden de store ekstraordinære indredningsarbeider i 1904—05 ikke har kunnet dække hvert aars leverancer til bibliotheket af aarets budget og derfor har maattet overføre en større del af udgifterne til næste aars regnskab.

Til „fællesudgifter" er ialt udbetalt kr. 1 112.64 mindre end i 1907. Der har været nedgang paa posterne: opsyn og uniform (kr. 19), renhold (kr. 322 95), fragt, porto og telegrammer (kr. 132.70) og diverse udgifter (kr. 1 048.88); grunden til den betydelige nedgang paa denne sidste konto ligger i, at forandringerne af museets arbeidslokaler i 1907 nødvendiggjorde en del ekstraordinære udgifter til indredningsarbeider m. v. Besparelsen paa renholdskontoen har sin aarsag i, at havforskningskurset i 1908 helt har bestridt udgifterne til renhold i kursets lokaler, saa længe kurset stod paa. Derimod har der været stigning paa posterne: lys, brænde og elektricitet (kr. 226.15), kontorrekvisita og tegnesager (kr. 85.33) og renter (kr. 42.04).

Til den naturhistoriske afdeling er brugt kr. 980.08 mere end i 1907. Denne merudgift har sin væsentligste grund i de høie kokspriser under store dele af aaret, hvorved driften af plantehuset er bleven kr. 434.90 dyrere end forrige aar.

Derimod er til den antikvariske afdeling brugt kr. 2 299.19 mindre end i forrige regnskabsaar. Paa grund af Urnes-afstøbningerne (se forrige aarsberetn. s. 13) var denne afdelings udgifter i 1907 saa usædvanlig store.

Paa havens konto, naar bortsees fra plantehuset, viser regnskabet en besparelse af kr. 247.17 sammenlignet med regnskabet for 1907.

Som overskud til næste regnskabsaar kan for museets samlinger og bibliothek overføres en beholdning af kr. 512.68.

Samtlige de gjældsposter, hvoraf der blev svaret renter, saavel de der vedkom museets samlinger og bibliothek, som akvariets og den biologiske stations gjæld, blev pr. $^{30}/_{4}$ 1907 dækket ved et rentefrit laan af Bergens sparebank, stort kr. 20 000. Laanet skal ifølge overenskomst med Sparebanken tilbagebetales med 10-aarlige afdrag à kr. 2 000. Det første af disse afdrag blev betalt i 1907 og det andet i 1908, saaledes at bankgjælden pr. $^{31}/_{12}$ 1908 udgjorde kr. 16000. Herved er imidlertid at merke, at man gjennem flere aar ikke har været istand til at holde betalingen til forskjellige private kreditorer à jour med de leverede ydelser, saaledes at den samlede gjæld ved sidste aarsskifte udgjorde mindst ca. kr. 21 000.[1])

Kap. II. Legatmidler.

Foruden bibliothekfondet, hvis renter kommer til indtægt under regnskabets 1ste kapitel, var pr. 1ste januar 1908 følgende kapitaler henlagt under museets bestyrelse:

Frieles legat no. I	kr.	28 000.00
— „ - II	„	40 000.00
Henrik Sundts legat no. I	„	50 000.00
— „ - II	„	26 339.57
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24 000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	28 523.00
Berthe Marie Danielssens legat	„	40 000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50 000.00
Præmieobligationsfondet	„	500 000.00
Præmieobligationsfondets afsatte kapital	„	96 780.51
C. Sundts fond	„	175 000.00
C. Sundts fonds afsatte kapital	„	3 685.95
	kr.	1 062 329.03
Herfra fragaar for formeget tillagt Henrik Sundts legat no. II i 1907	„	974.57
	kr.	1 061 354.46

Disse kapitaler er i aarets løb forøget med følgende summer:

Præmieobligationsfondets afsatte kapital	kr.	10 348.17
C. Sundts fonds afsatte kapital	„	1 822.32
	kr.	12170.49

Pr. 31te december 1908 udgjør altsaa den samlede kapital kr. 1 073 524.85 foruden bibliothekets grundfond kr. 100 000.

Af præmieobligationsfondet er for 1908 kr. 5 489.78 gaaet til kapitalforøgelse; af præmieobligationsfondets afsatte kapital gaar den hele renteindtægt til kapitalforøgelse og af C. Sundts fond er medgaaet 1/5 til kapitalforøgelse.

Af den tiloversblevne del af legaternes renter er medgaaet til administration kr. 2 360, mens resten er disponibel til forskjellige formaal overenstemmende med de respektive legaters fundatser.

---

[1]) Pr. 1/1 1907, før modtagelsen af Sparebankens rentefri laan, ansloges den til kr. 25 040 (se aarsberetning for 1906, side 8).

Det saaledes disponible beløb udgjorde for alle legater tilsammen kr. 48 442.54. Af dette beløb var kr. 9 931.77 beholdning fra forrige regnskab, heri medregnet beholdning for C Sundts fond kr. 6 524.24. Til nyt regnskab gaar over en beholdning paa kr. 10 855.57, mens resten er kommet til anvendelse paa den maade regnskabet i detalj gjør rede for, og som fremgaar af følgende oversigt:

I.	Aarsstipendier	kr.	7 300.00
II.	Reisestipendier	„	4 318.18
III.	Videnskabelige arbeider	„	6 098.43
IV.	Publikationer	„	11 369.02
V.	Kurser og undervisning	„	1 199.45
VI.	C. Sundts zoologiske lærestol	„	6 951.99
VII.	Indkjøb til naturhistorisk samling	„	349.90
	Tilsammen	kr.	37 586.97

mod kr. 36810.39 i forrige regnskab.

Forøvrigt henvises til denne aarsberetning, kap. VIII og IX, hvor der er gjort nærmere rede for anvendelsen af disse beløb.

III. Bibliotheket.

(Bibliothekar: Aagaat Daae).

Bibliotheket er i 1908 bleven forøget med 1542 større verker, 216 dissertatser og særtryk samt 165 kartblade og 3 atlas, fordelte paa følgende maade:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskabsskrifter.				
Ved bytte eller gave	456	110	209	775
Ved kjøb	88	22	1	111
	544	132	210	886
Særskilte verker.				
Ved bytte eller gave	180	107	112	399
Ved kjøb	166	89	2	257
	346	196	114	656

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Til-sammen
Dissertatser og særtryk.				
Ved bytte eller gave	116	50	43	209
Ved kjøb	6	—	1	7
	122	50	44	216

Desuden fortsættes subskriptionen paa 58 verker; deraf falder paa den naturhistoriske afdeling 32, paa den historisk-antikvariske afdeling 21, paa andre 5; af tidsskrifter haves foruden ovennævnte endnu 315, hvoraf intet fuldstændig bind er udkommet i aaret og som først vil blive medregnet i det aar, hvori bindet er afsluttet. Det samme er tilfældet med 62 verker, der erholdes som gave eller bytte.

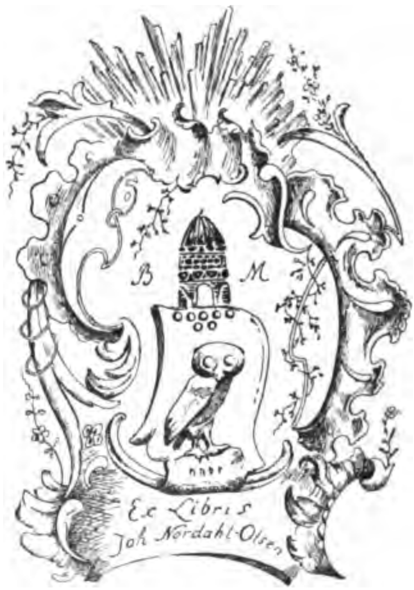

Fig. 1. Redaktør Joh. Nordahl-Olsens exlibris.

Blandt aarets forøgelser af bibliotheket er der grund til særskilt at nævne beretningen om den tyske Valdivia-ekspedition (udg. af Chun); de zoologiske dele af dette store, kostbare verk er indkjøbt for C. Sundt's fonds renter, og de øvrige dele for renterne af det Fastingske legat.

Med tilveksten i 1908 tæller nu bibliotheket:

	Naturhist. afdeling	Historisk antikv. afdeling	Andre	Til-sammen
Særskilte verker	4 672	5 881	1 377	11 930
Dissertatser og særtryk	6 152	965	365	7 482
Tidsskrifter og selskabsskrifter.	10 457	2 528	5 041	18 026
	21 281	9 374	6 783	37 438

Til dette tal kommer separatafdelingerne:

Claus Fastings bibliothek	ca. 820 bind
J. B. Halvorsens bibliothek	8746 „

Bibliotheket bestaar altsaa nu i sin helhed af ca. 47000 bind.

J. B. Halvorsens bibliothek er forsynet med *exlibris;* det samme er tilfældet med den af redaktør Joh. Nordahl-Olsen og bankfuldmægtig O. J. Larsen skjænkede Holbergliteratur, der er opstillet i Holbergværelset.

Af arbeider, der er udført i 1908, kan nævnes:

Opstillingen og katalogiseringen af J. B. Halvorsens bibliothek er helt afsluttet; denne overordentlig værdifulde bogsamling er nu fuldt tilgjængelig for benyttelse i læsesalen.

Samlingen af kartblade og atlas er bleven ordnet og katalogiseret; ved velvillig imødekommenhed af den Geografiske opmaaling er der bleven museet tilstillet 140 kartblade, rettet til 1908, saaledes at Norges kartverk nu er nogenlunde komplet. Med tilveksten iaar bestaar nu museets kartsamling af:

Atlas 173, kartblade 2 873, tilsammen 3 046 no.

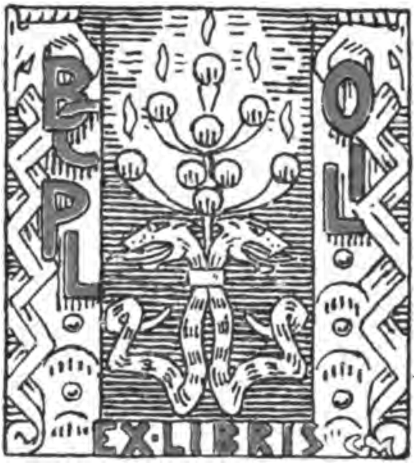

Fig. 2. Bankfuldmægtig O. I. Larsens og fru Bolette C. Pavels Larsens exlibris.

Særtryk af aarbog og Naturen er ordnet alfabetisk og en kronologisk fortegnelse er optaget.

Manuskriptsamlingen er forøget med 20 no. og tæller nu i sin helhed 393 no.

En særskilt interesse har blandt de nytilkomne manuskripter et paa dansk skrevet referat af Linné's *„Prælectiones privatissimæ“* paa Hammarby 1770, skjænket af dr. A. Appellöf. Manuskriptet er anonymt, men der er god grund til at antage, at det er egenhændig skrevet af botanikeren Martin Vahl, som det nævnte aar opholdt sig hos Linné for at studere. Manuskriptet indeholder et afsnit om insekter og et andet om svenske planter; det botaniske afsnit, som er af betydelig interesse, vil i sin helhed blive offentliggjort i museets aarbog. Dr. Appelløf har i sin tid faaet manu-

skriptet af afdøde boghandler Floor, men det vides ikke, hvorledes det er kommet i dennes eie.

Brevsamlingen (skjøder, salgs- og kjøbsdokumenter m. m.) er i 1908 bleven forøget med 68 nr.; denne store forøgelse skyldes for største del hr. C. Koren-Wiberg, der har skjænket museet 47 skjøder, grundebreve m. m. angaaende Bergens, særlig Tyskebryggens gamle topografi. I sin helhed tæller nu brevsamlingen 689 no.

Museets literære bytteforbindelser er i 1908 blevne forøgede med:

Berlin:	Institut für Meereskunde an der königl. Universitet.
Figueira da Fos:	Socieda Archeologica Santos Rocha.
Fredriksdal:	Kjøbenhavns universitets Ferskvands-biol. Laboratorium.
Lisbonne:	Société Portugaise des sciences naturelles.
München:	Conservatorium der zoologischen Staatssamlungen.
Philadelphia:	University of Pennsylvania.
Sao Paul:	Socieda-de scientifique.
Stockholm:	Svenska botaniska föreningen.
Tokyo:	College of Agriculture of the Imp. University.

IV. Den zoologiske afdeling.

(Bestyrer: Dr. A. Appelløf).

Arbeidet i samlingerne er fortsat efter samme plan som i foregaaende aar. Da imidlertid budgetmæssige hensyn lægger hindringer iveien for store forandringer ad gangen, saa har man ogsaa iaar indskrænket sig til kun at gjennemføre endel af de planlagte forandringer. Saaledes har man i den norske fuglesamling ombygget og malet nogle skabe og forsynet dem med flytbare hylder; i sammenhæng hermed er der foretaget omordning af en del af nævnte samling. I taarnsalen, hvor evertebratsamlingen har sin plads, er ligeledes en række skabe forsynede med nye hylder og ommalede. Omlægningen og den systematiske ordning af nævnte samling har været fortsat efter samme plan som foregaaende aar. Ved dette arbeide har fru Frida Schetelig været behjælpelig.

I slutten af aaret er paabegyndt forfærdigelse af præparater (foreløbig af skeletdele), for udstilling af en komparativ morfologisk-anatomisk studiesamling (beregnet for studerende med zoologi som hovedfag), hvortil vertebratsamlingen afgiver materiale. Til udførelse af dette arbeide, som foregaar under bestyrerens ledelse og for hvilket omkostningerne udenfor det materiale, som samlingen afgiver, hidtil har været udredet af C. Sundts høiskolefond, er for tiden engageret fru Frida Schetelig.

I evertebratsamlingen er der planlagt opstilling af biologiske grupper, hovedsagelig norske sommerfugle. For at gjøre indsamlinger til disse har stud. E. Barca havt stipendium.

A. Hvirveldyrsamlingen.

(Konservator: James A. Grieg).

Hvirveldyrsamlingen har i aarets løb havt en meget rig og værdifuld tilvekst. Af arter, som ikke tidligere var repræsenterede i samlingen, kan nævnes:

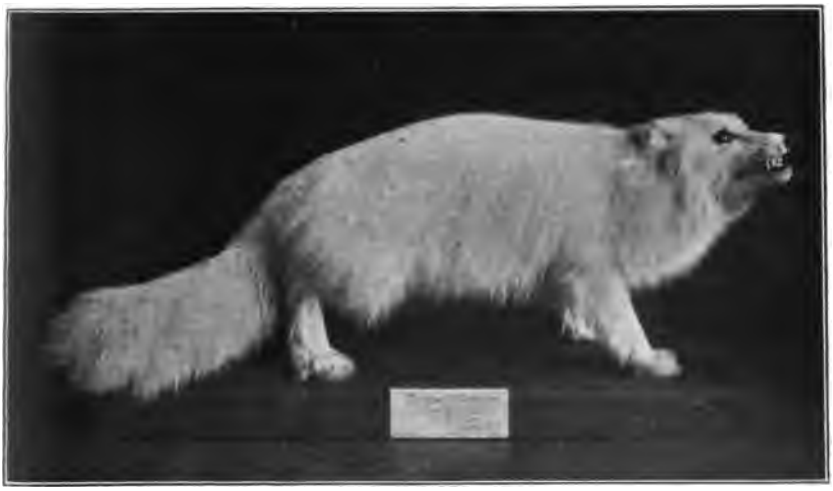

Fig. 3. Polarræv *(Canis lagopus)* fra Kong Williams land.
Fra Gjøa-ekspeditionens samlinger.

Han og hun af sjøelefant *(Macrorhinus leoninus)* fra Crozetøerne. Gave fra hr. Gustav Br. Bull, Kristiania.

Chanco eller „gylden“-ulv *(Canis laniger)* og skoggjetantilope *(Nemorhœdus caudatus)* fra Manschuriet. Gave fra ingeniør N. Nicolaysen, St. Petersburg.

Urson eller kanadisk træpindsvin *(Erethizon dorsatus)* fra Alaska. Gave fra hr. A. Martensgaard.

En samling fugleskind fra Grønlands vestkyst, blandt hvilke kan nævnes skind af grønlandsfalk *(Falco gyrfalco* var. *candicans)* og de grønlandske varieteter af pillegrimsfalk *(Falco peregrinus* var. *anatum)* og stokand *(Anas boschas* var. *spilogaster).* Gave fra dr. M. P. Porsild, Biologisk station, Godhavn, Disco, Grønland.

Aphanopus carbo fra Danmarksstrædet. Gave fra fiskeridirektør dr. Johan Hjort.

En samling arktiske fiske indsamlede under hertugen af Orleans togt i 1905 til Spitsbergen og Grønlands østkyst. Gave fra mag. sc. Einar Koefoed.

Af øvrige nyerhvervelser kan nævnes:

Ringsæl *(Phoca foetida),* skudt 12te februar ved Solsvik. Dette er det andet eksemplar af denne art, som vides fanget ved Bergenskysten. Det første eksemplar blev skudt i Hjeltefjorden april 1902.

Hun og unge af isbjørn *(Ursus maritimus).* Gave fra firmaet bundtmager Brandt.

En 2.45 m. lang spidshval *(Mesoplodon bidens)* som den 21de juni blev fanget ved Damsgaard ved Bergen. Af dyret, der antagelig er en kun nogle faa maaneder gammel unge, vil der i løbet af kommende aar i den norske afdeling af hvirveldyrsamlingen blive udstillet en gibsafstøbning. Det vil senere blive nærmere beskrevet i Museets aarbog.

Pindsvin *(Erinaceus europæus)* fra Asker, hvoraf tidligere i samlingen kun havdes udenlandske eksemplarer.

Albine varieteter af graatrost *(Turdus pilaris),* aarhøne *(Lyrurus tetrix)* og lomvie *(Uria troile).*

Gulnebbet islom *(Colymbus adamsi)* fra Follesø, Ask.

Bredhalet jo *(Stercorarius pomathorinus)* fra Bekkervik og Grytø, Askvold.

Rakkelhane *(Lyrurus tetrix* × *Tetrao urogallus)* fra Hop, Ask.

Hærfugl *(Upupa epops)* fra Os.

Duetrost *(Turdus viscivorus)* fra Volden, Søndmør.

Varietet af lirype *(Lagopus lagopus)* fra Sande, Søndfjord.

Kuld af dvergfalk *(Falco aesalon),* fjeldvaag *(Archibuteo lagopus),* fjeldrype *(Lagopus mutus)* og storlom *(Colymbus arcticus)* fra Malangen, udstoppet af præparant Bjørkli.

En samling fugle- og pattedyrskind fra Sydvaranger.

Firtraadet tangbrosme *(Onos cimbrius)* fra Søndmør.

Snyltefisk *(Fierasfer dentatus)* fanget 4de november i overfladen 1 mil vest af Solsvik. Af denne art, som hører hjemme i Middelhavet, er tidligere kun et eksemplar fanget ved vor vestkyst, ved Røvær i 1881.

Serie sild *(Clupea harengus)* visende vaarsildens alder og vekst (6 stadier i alder 1, 2, 3, 4, 7 og 10 aar). Paa den til serien vedføiede tekstetiket findes en sterkt forstørret afbildning af et sildeskjæl med aarringer samt en oversigt over sildens gjennemsnitlige størrelse i alderen 1—14 aar. Gave fra assistent ved fiskeristyret Knut Dahl.

Foruden flere af de i aarets løb indkomne dyr er i samlingen bleven udstillet anatomiske præparater af hund, ringsæl og springer og desuden to kuld unger og en voksen polarræv *(Canis lagopus)* samt nogle fugle af den fra Gjøaekspeditionen erhvervede samling fra Kong Williams land. Den norske fiskesamling er bleven kompletteret og forøget med nogle serier fiskeunger og en gibsafstøbning af kloskate *(Raja radiata)*.

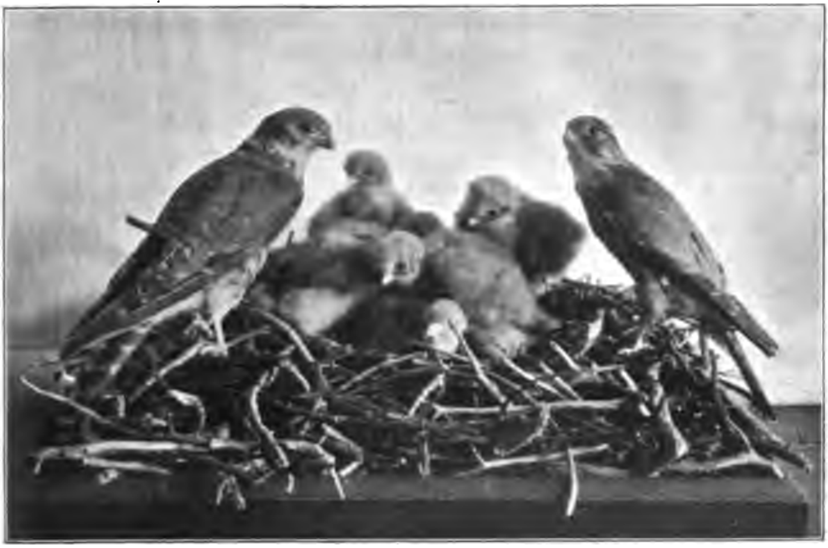

Fig. 4. Kuld af dvergfalk *(Falco aesalon)* fra Malangen, Tromsø amt.

I de iaar ombyggede skabe i den norske fuglesamling, hvor tidligere spetter, duer og hønsefugle var udstillede, har nu spurvefugle og spetter fundet plads. Hønsefuglene og duerne er midlertidig udstillet i det skab, hvor tidligere spurvefuglene fandtes. Ved opstillingen af spurvefuglene og spetterne er fulgt det af Jägerskiöld og Kolthoff i „Nordens fåglar“ benyttede system, derimod er nomenklaturen bragt i overensstemmelse med den af professor Collett i hans sidste arbeide over Norges fugle benyttede. Paabegyndt er omordning af egsamlingen. Denne vil blive ordnet saaledes, at hvert kuld eg ligger samlet i en særskilt æske. Forøvrigt har arbeidet i samlingen bestaaet i det aarlige eftersyn og desinficering, et arbeide som iaar har krævet mere tid end sedvanligt, da samlingen i høiere grad end tidligere har været udsat for fugtighed og deraf følgende mugdannelse.

I studieøiemed har professor dr. Braun, Kønigsberg, gjennemgaaet museets samling af hvalfostre. Forøvrigt har hvirveldyrsamlingen været flittig benyttet af studerende fra Bergen og af havforskningskursets deltagere.

I juli maaned fortsatte konservator sine undersøgelser af Hardangerfjordens fauna. Endvidere har han indsamlet materiale til et arbeide over røirens *(Salmo alpinus)* udbredelse i Bergens stift. Denne er meget eiendommelig. Den øverste grænse for røirens udbredelse synes nemlig at falde sammen med den terrasse, som betegner grænsen for landets største nedsænkning under den senglaciale periode. En foreløbig meddelelse herom er offentliggjort i „Naturen“. Endvidere er der indsamlet oplysninger om tiurens udbredelse i Søndre Bergenhus amt. En redegjørelse herom er under udarbeidelse.

Under havforskningskurset fungerede konservator som assistent i zoologi.

B. Samlingen af hvirvelløse dyr.

(Konservator: Alf Wollebæk).

Den ifjor paabegyndte omordning af evertebratsamlingen er fortsat efter samme plan som tidligere. Samtidig hermed er paabegyndt sortering og bestemmelse af det materiale, som i de senere aar er indkommen fra „Michael Sars“. Under dette arbeide har fru Frida Schetelig assisteret i maanederne januar til august. Omordningen af de nordiske decapode crustacéer er bragt til afslutning. Ligeledes er det øvrige crustacémateriale bleven katalogiseret og ordnet. Forøvrigt er i aarets løb bleven katalogiseret nogle mindre samlinger ascidier, mollusker o. s. v. samt det meste af museets rige echinodermmateriale. Ialt er der bleven opstillet og katalogiseret ca. 2 000 nummere. Ved siden heraf paabegyndte konservator en revision af museets samling af nordiske annelider.

Efter aftale mellem professor Collett og dr. Appelløf blev der blandt dubletterne i evertebratsamlingen udtaget en større samling evertebrater fra Nordhavet og den norske kyst til universitetets zoologiske museum, hvorfor er stillet i udsigt forskjellige dyr, som mangler i museet. Forøvrigt er der til udenlandske museer dels ved salg dels ved bytte afleveret nogle mindre samlinger evertebrater.

Af de i aarets løb indkomne dyr maa særlig nævnes en større samling arktiske evertebrater, indsamlede under hertugen af Orleans' ekspedition til Spitsbergen og Grønlands østkyst (gave fra mag. sc. Einar Koefoed). Denne samling indeholder flere sjeldne og interessante arter, som ikke tidligere var repræsenteret i museet. Endvidere kan nævnes to kjæmpeeksemplarer af oskjæl *(Mytilus modiolus)* fra Amble i Sogn, en gave fra godseier Heiberg. Det største af disse skjæl er betydelig større end de største hidtil kjendte oskjæl; det maalte: længde 213 mm., bredde 103 mm., høide 114 mm., rumindhold 815 ccm. (cfr. „Naturen“ 1908, p. 379).

Konservator fratraadte sin post ved museet den 1ste september, og den nyudnævnte konservator Bjerkan kunde først overtage posten i begyndelsen af december. I maanederne september—november fungerede konservator Grieg ved samlingen.

V. Den botaniske afdeling.

Bestyrer: Jens Holmboe.

A. Den botaniske samling.

I den for publikum tilgjængelige del af samlingen er arbeidet fortsat med den systematiske læresamling, som paa en saa instruktiv maade blev paabegyndt i dr. Brunchorsts tid. En ny dobbelmontre er anskaffet, og der er udstillet en del ældre og nyerhvervet materiale af de Nøgenfrøedes (Gymnospermernes) gruppe: *Ginkgo, Welwitschia, Gnetum, Ephedra, Taxaceae.* Foruden tørrede eksemplarer og modeller er ogsaa udstillet tegninger og fotografier. Af økonomiske grunde har ikke opstillingen af denne gruppe kunnet afsluttes iaar, men det er mit haab, at det vil kunne ske i 1909.

Desuden er iaar anskaffet en del materiale til en samling, der skal illustrere trævegetationen ved Norges vestkyst i nutid og fortid. Blandt de mere interessante sager, som allerede er udstillet i samlingen, bør fremhæves en fossil ekestamme, 8 m. lang og indtil 0.74 m. tyk, funden i en torvmyr ved Garnes i Haus, en gave fra Bergens guttehjem ved bestyrer G. Vatndal. Videre kan nævnes spiraldreiede stammer af birk, asp og ask fra Kristiansands omegn, misdannet af slyngende vivendel *(Lonicera Periclymenum)*, skjænket af adjunkt D. Danielsen; desuden 3 tværsnit af furustammer fra Nordreisen i Tromsø amt (gave fra fiskeridirektør Hjort), store stammetværsnit af bøg fra den bekjendte bøgeskog ved Lygrefjord i Nordhordland m. m.

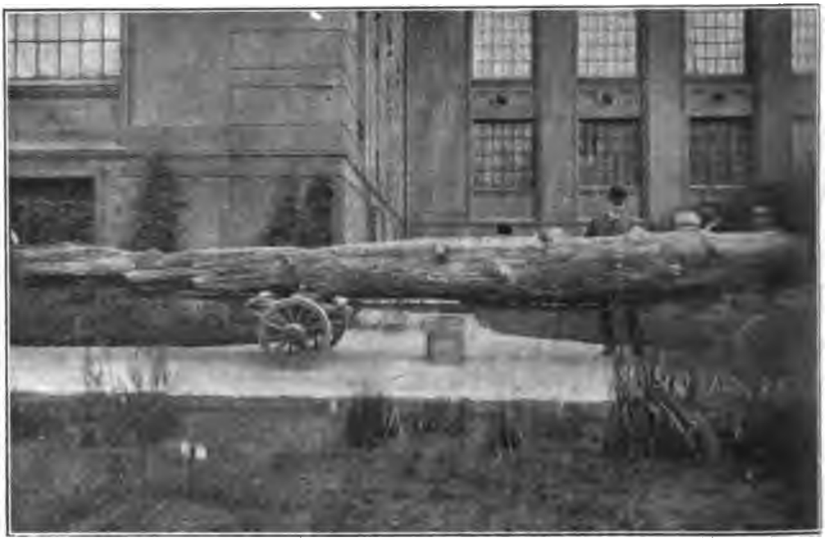

Fig. 5. Fossil ekestamme *(Quercus Robur)* fra Garnes i Haus.

Herbarierne, saavel det skandinaviske som det udenlandske, viser i det forløbne aar en ganske usedvanlig tilvekst.

Som en særlig værdifuld forøgelse maa fremhæves den store plantesamling, som sogneprest Jonas R. Landmark, Førde, under 7de november 1908 har overdraget museet som gave. Hr. Landmarks herbarium turde fortiden være en af de allerstørste private plantesamlinger i landet. Det indeholder nær indpaa 4000 arter, væsentlig fanerogamer, for den største del europæiske og nordamerikanske, men ogsaa endel fra de øvrige verdensdele. Det er resultatet af 20 aars ihærdig samlervirksomhed, som sogneprest Landmark nu skjænker sin fødebys museum. Han ønsker dog, saa længe hans helbred og kræfter tillader det, at beholde herbariet i sin varetægt og yderligere forbedre og forøge det.

Blandt det til det udenlandske herbarium ny tilkomne materiale maa fremhæves som særlig værdifuldt et sæt planter af J. C. Schleichers samling, ialt 1490 arter schweiziske fanerogamer, skjænket til afdelingen af M. William Barbey, eieren af det berømte „Herbier Boissier“ ved Genf. Denne samling har tjent som grundlag for Schleichers verk „Catalogus plantarum in Helvetia cis- et transalpina sponte nascentium“, som udkom i 4 udgaver 1800—1821, en i den floristiske literatur ofte citeret bog.

Meget værdifuld er ogsaa en samling karplanter fra Ellesmere-Land, samlet af dr. H. G. Simmons paa den anden norske Framekspedition, som afdelingen har modtaget som gave fra universitetets botaniske museum. Denne samling udgjør ialt 104 ark. En anden arktisk samling af interesse, 41 ark væsentlig grønlandske karplanter, har man modtaget i bytte fra det botaniske museum ved Kjøbenhavns universitet.

Ulige større er dog forøgelsen af det skandinaviske fanerogamherbarium, som i 1908 bl. a. har modtaget:

Cand. theol. Jan Greves herbarium, bestaaende af ca. 900 arter, væsentlig indenlandske karplanter. Denne samling, som paa grund af de mange vigtige endnu ikke publicerede voksesteder er af stor plantegeografisk interesse, har hr. Greve været saa elskværdig at skjænke til museet.

En samling af ca. 350 ark, væsentlig norske og svenske karplanter, skjænket af overlærer E. Jørgensen.

En samling af 660 ark norske karplanter, samlet med stipendium fra museet af lærer S. K. Selland, for den allerstørste del i Hardanger. Samlingen indeholder bl. a. et rigt materiale af de kritiske slegter *Hieracium* og *Taraxacum,* bestemt henholdsvis af adjunkt S. O. F. Omang (Larvik) og dr. H. Dahlstedt (Stockholm).

En samling karplanter fra Strandebarm, ialt 242 ark, indkjøbt af gaardbruger Torkel Lillefosse, Strandebarm.

Ca. 400 ark blomsterplanter og bregner, indsamlet paa bestyrerens ekskursioner i Bergens omegn og paa Voss.

Ca. 100 ark planter fra Nordreisen (Tromsø amt) og fra Sverige, modtaget i bytte (gjennem overlærer Jørgensen) fra dr. G. Peters, Stockholm.

Ca. 70 ark norske former af *Euphrasia,* skjænket af overlærer Joh. Dyring, Holmestrand.

29 ark kritiske norske *Taraxacum*-former, bestemte af dr. H. Dahlstedt, Stockholm, og skjænket museet af konservator Ove Dahl, Kristiania.

Mindre gaver har det skandinaviske herbarium modtaget fra frk. Olga Appelløf, hr. Paul Barca, landbrugslærer Ivar Bleiklie, apotheker F. W. Blichfeldt, stud. jur. Jac. Bredrup, kjøbmand Herm. Friele, B. S., konservator J. A. Grieg, stud. philol. Th. Holmboe, frk. Agnes Lepsøe, lærer O. J. Lie-Pettersen, frk. Solveig Lie-Pettersen, dr. Harald Lindberg, sogneprest K. Nissen, museumsinspektør C. H. Ostenfeld, frk. Gia Reusch, lærer S. K. Slettemark, hr. Lasse Trædal og vagtmester J. Ørdal.

De vigtigste forøgelser til kryptogamherbariet er følgende:

En samling af 2064 eksempl. skandinaviske moser, indkjøbt fra dr. Hjalmar Møller i Kalmar.

En betydelig samling udenlandske moser, skjænket museet af cand. theol. Jan greve.

V. Schiffners „Hepaticae europaeae exticcatae“, ser. V, no. 201—250, modtaget i bytte gjennem overlærer E. Jørgensen.

600 eksempl. norske lavarter, indsamlet og bestemt af Johan Havaas med stipendium fra museet; desuden 5 serier af hans „Lichenes exsiccati Norvegiae“ no. 371—400 (deraf de 4 bestemt til bytte).

250 eksempl. norske lavarter fra forstmester J. M. Normans samling, bestemt af Johan Havaas (gave fra Univ. botan. museum).

Afdøde lærer E. Norums algesamling, væsentlig indsamlet i Haugesunds omegn, for en stor del med stipendium fra museet (i aarene 1900 og 1901). Denne samling, som udmerker sig ved den fortrinlig smukke præparering af de fleste eksemplarer, er indkjøbt fra enkefru Norum.

Ved velvillig imødekommenhed fra hr. overlærer Joh. Dyring, Holmestrand, er der i december 1908 mellem ham og museet oprettet en kontrakt, ifølge hvilken hans hele herbarium ved hans død eller eventuelt tidligere skal overdrages til Bergens museum paa vilkaar, der for museet er meget fordelagtige. Overlærer Dyrings herbarium er en af de aller største og værdifuldeste plantesamlinger, som fortiden findes i landet i privat eie. Et særskilt værd faar det derved, at store dele af herbariet er kritisk gransket af de mest fremragende specialister. Det vil for museet være af stor betydning i sin tid at kunne indlemme dette herbarium blandt sine samlinger.

Den aftalte kjøbesum, kr. 1 500, vil ifølge bestyrelsens beslutning i løbet af 3 aar blive afsat af renterne af Børs' legat.

I aarets løb er hele det udenlandske fanerogamherbarium omordnet af assistenten frk. Lina Lindholm under bestyrerens tilsyn; Englers system, saadan som dette er udtrykt i Dalla Torre og Harms: „Genera Siphonogamarum“ (Leipzig 1900—1907), er lagt til grund for ordningen. Planterne laa tidligere i alfabetisk orden, men denne ordning har aldrig tidligere været helt gjennemført, og det var ofte forbundet med stort tidsspilde at finde frem en art, som man havde brug for. Samtidig har opklæbningen og indordningen af det ny tilkomne og fra tidligere aar overliggende materiale været fortsat i den udstrækning, som det har været muligt at overkomme med den nuværende assistance.

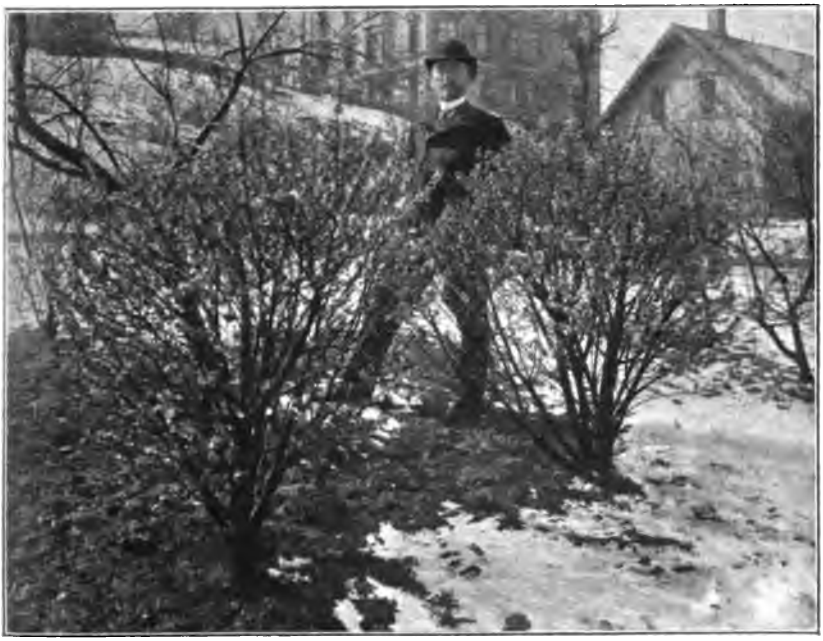

Fig. 6. Fra den botaniske have. Blomstrende tysbast *(Daphne Mezereum)* marts 1908.

Museets hele materiale af mosfamilierne *Grimmiaceae, Splachnaceae, Hedwigiaceae* og *Timmiaceae* er udlaant til dr. I. Hagen, Trondhjem, til videnskabelig bearbeidelse. Ligeledes har vort norske materiale af *Alchemilla vulgaris* været benyttet i videnskabeligt øiemed af dr. Harald Lindberg, Helsingfors, og det hele materiale af *Euphrasia* af overlærer E. Jørgensen, Bergen.

B. Den botaniske have.

Havens annuum er helt medgaaet til de sedvanlige driftsudgifter, og der har ikke været anledning til at foretage større ekstraordinære arbeider.

Sommeren 1908 var usedvanlig varm, med gjennemgaaende smukt veir. Haven stod derfor i det hele taget udmerket godt og blomstrede rigere end den pleier. Som eksempel paa, hvor godt mange planter iaar trivedes, fortjener det at nævnes, at der i haven (paa underlag af gjødsel) blev dyrket græskar af indtil 39.5 kg.s vegt.

Fra den botaniske have i Kristiania modtog man som gave ca. 30 arter levende planter. Gaver af levende planter er ogsaa indsendt fra o.r.sagfører K. Bing, gaardbruger Torkel Lillefosse og lærer S. K. Slettemark. Desuden er mange levende planter medbragt fra bestyrerens og gartnerens ekskursioner i Bergens omegn.

Ligesom forrige aar har ogsaa i 1908 bestyrelsens medlem kjøbmand Gerhard Sundt velvillig stillet et beløb til raadighed til indkjøb af porcellænsetiketter med indbrændt navn. Man har saaledes kunnet fortsætte at udbytte de ældre malede etiketter, hvad der baade i æstetisk og praktisk henseende er en stor vinding.

C. Plantehuset

er iaar ved kommunens foranstaltning helt malet baade indvendig og udvendig. Til flere af de største palmer er anskaffet nye eketræs stamper. Forøvrigt er annuet i sin helhed medgaaet til de løbende driftsudgifter.

VI. Den mineralogisk-geologiske afdeling.

(Bestyrer: Dr. Carl Fred. Kolderup).

Mineralsamlingen fik ved aarets begyndelse en betydelig tilvekst, idet der for en del af renterne af konsul Børs' legat blev indkjøbt en mineralsamling, der havde tilhørt afdøde overlærer Coucheron i Skien. Samlingen, der talte noget over 400 nummere, bestod væsentlig af norske mineraler, særlig fra Langesundsfjordens øer, Bamle og Arendal. Af Kristiania bergbureau er kjøbt følgende stufer: granat fra Raade, augitkrystaller fra Sverige, Gadolinit fra

Sætersdalen, og monazit fra Arendal samt en større pragtstuf med katapleit og leukofan fra Langesundstrakten. Af Peder Tangen i Sandøkedal er kjøbt monazit fra Arendalstrakten samt en samling kolumbitkrystaller fra Kragerø. Af dr. Krantz er kjøbt nogle zinkertse samt endel mineraler til brug ved kurserne. Fra kjøbmand G. Sundt har afdelingen modtaget som gave et stykke magnetjern fra Vermland samt en stuf zinkblende og blyglans fra Konerud. I bytte for en samling vestnorske bergarter er af Kjøbenhavns mineralogiske museum ved dets bestyrer professor Ussing modtaget 27 grønlandske mineraler. Under sommerreiserne er af bestyreren indsamlet en større asbeststuf samt flere større og mindre ertsstufer fra Karmøen og endvidere endel talk og serpentin fra Samnanger.

Bergartsamlingen er ogsaa øget sterkt. Under sommerreiserne har bestyreren indsamlet et betydeligt petrografisk materiale fra Samnanger og desuden talrige større blokke og haandstykker fra Karmøen og tilgrænsende smaaøer. Ved Gulsvik, hvor der ianledning af stationsanlægget var løssprængt meget fjeld, foretog lærer Slettemark for museets regning en betydelig indsamling af større blokke af gneis med gjennemsættende pegmatitgange o. l. En samling af disse vakre stufer er udstillet i samlingen. Lærer Melkild, der under et ophold paa Nordmøre foretog geologiske undersøgelser ved Stangvik, i Surendalen og ved Kristianssund, har skjænket sit petrografiske materiale, som bestod af ca. 150 haandstykker, til museets geologiske afdeling. Endvidere har han foræret afdelingen en samling bergarter fra nedre Telemarken og en fra Bømmel. Lærer Omvik har foræret en samling bergarter fra Kvinnherred. Af lærer Slettemark er indkjøbt nogle bergarter fra vestlandske forekomster. Landbrugskandidat Kaldhol, der med stipendium fra museet har studeret terrasser og lerafleiringer i indre Nordfjord, har herfra indsendt en samling bergarter. I løbet af vaaren istandbragtes en del byttesamlinger af vestnorske bergarter, der er beskrevne af bestyreren i hans forskjellige arbeider. Ved hjelp af disse samlinger er bytteforbindelser indledet med forskjellige instituter, der har sager, som kan have interesse for afdelingen. Fra Mineralogisk Museum i Kjøbenhavn har man som nævnt herfor modtaget en samling grønlandske mineraler, og fra Museum d'histoire naturelle i Paris, fra universiteterne i München og Marburg samt fra Polytechnikum i Zürich vil afdelingen i en nær fremtid modtage petrografiske byttesamlinger.

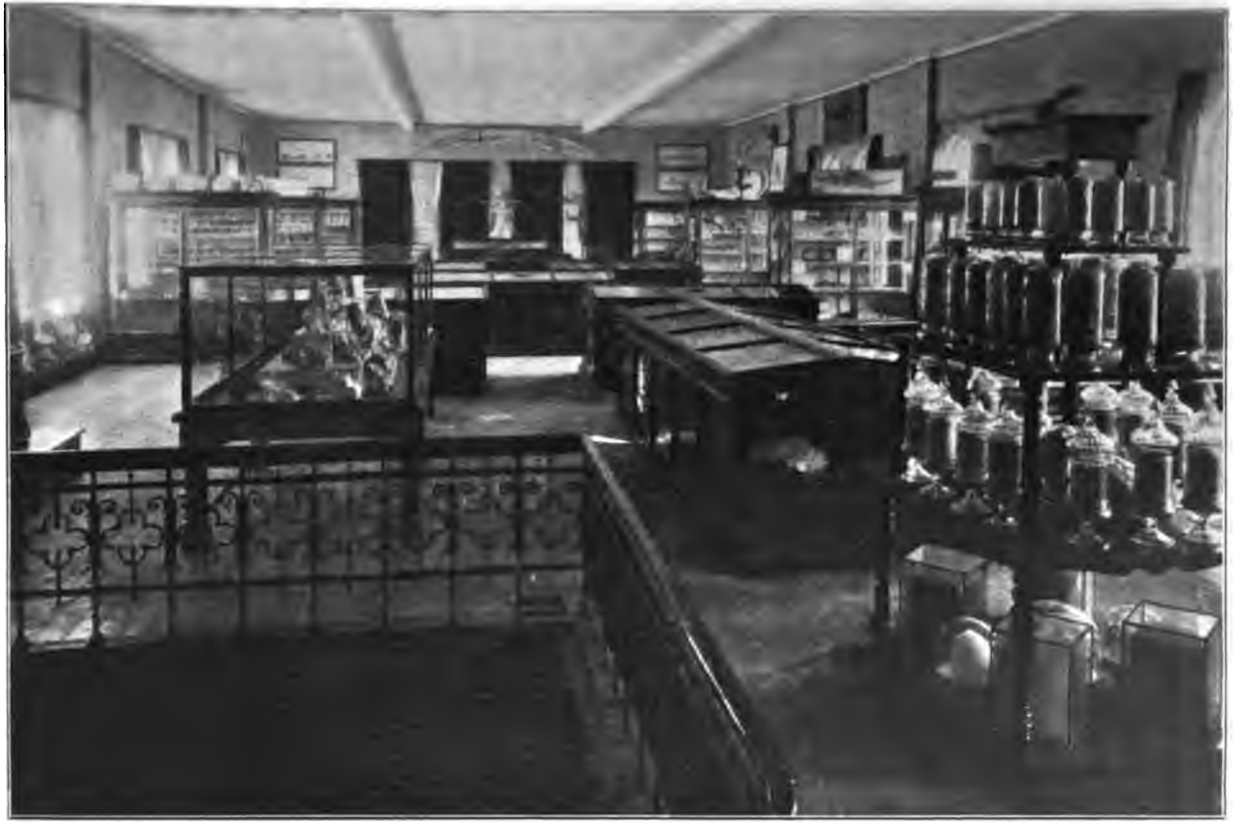

Fig. 7. Fra den minerologisk-geologiske samling.

Den petrografiske præparatsamling er i aarets løb forøget med 160 præparater.

Fossilsamlingen er øget ved en del mindre gaver, saaledes har man modtaget fra hoteleier Gullaksen i Godøsund to fossile hjortehorn, fra herredskasserer Øvrebø i Torvestad et hvalben og rester af et hjortehorn, fra gaardbruger Andr. Scheie paa Jæderen et hjortehorn, fra hr. F. Thomson nogle cubanske fossiler, fra Kaldhol en brysthvirvel af *Phoca barbata* og fra lærer Slettemark nogle senglaciale skjæl fra jernbanetunnelen ved Møllendal kirkegaard. Ved Nygaard teglverk paa Karmøen er af bestyreren indsamlet endel skjæl. Endvidere har lærer Aasebø for museets regning indsamlet endel devonfossiler fra det tidligere kjendte findested i Hyen i Nordfjord. Kaldhol har sendt endel under stipendiereiserne indsamlede senglaciale og postglaciale skjæl og planterester. Ved bytte er indkommet en smuk samling tertiære mollusker fra Java ved professor, dr. Martin i Leiden.

I samlingen er der foretaget en del forandringer. Den store model af Hornelen er placeret paa et nyt stort skab, der senere vil blive indredet som magasinskab for bergarter. Det bord hvorpaa modellen tidligere stod, er omdannet til en stor montre, hvor der er udstillet en hel del store mineralstufer, der paa grund af sin størrelse vanskelig kan udstilles med de øvrige mineraler i pulterne. Paa væggen ved trappeopgangen til loftet er ophængt en samling af fotografier, karter og plancher, der skal illustrere de vestnorske bræers udbredelse og oscillationer. Fotografierne er for største delen taget af geolog Rekstad under hans tidligere reiser for Bergens museum. I en mindre montre er udstillet en liden samling eoliter, som er indkjøbt af den historisk-antikvariske og den geologiske afdeling i fællesskab. Til sammenligning er i samme montre udstillet nogle palæolitiske stenredskaber, som ved dr. Schetеligs velvilje er udlaant fra oldsamlingen.

Samling og jordskjælvsstation har i studieøiemed været besøgt af professor, dr. Grubenmann fra Zürich, professor, dr. v. Køveslighy fra Buda-Pest og professor, dr. Martin fra Leiden.

VII. Den historisk-antikvariske afdeling.

(Bestyrer: Dr. H. Schetelig.)

A. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Antiksamlingen har iaar faaet en stor og meget værdifuld tilvekst ved en gave fra den engelske ægyptolog Dr. R. de Rustafjaell, som har oversendt museet en hel samlig ægyptiske oldsager, væsentlig fra stenalderen. Samlingen indeholder en rig suite af de udmerkede ægyptiske palæoliter, hvis solbrunede overflade er et ubedrageligt kjendemerke paa deres overordentlig høie alder; alle vigtigere typer inden Ægyptens ældste stenalder er ved denne samling repræsenteret i museet. Ogsaa for den yngre stenalders vedkommende er samlingen særdeles fyldig; særlig bør nævnes store grove hakker af flint, gode flekker, spydspidse etc. samt flintkjærner og flintblokke. Desuden bragte denne sjeldne gave gode prøver af Ægyptens ældste lerkar, interessante stenkar, en teglsten fra Theben stemplet med Thotmes III's navn, m. m. Samlingen er katalogiseret med 107 nummere, men indeholder adskillig flere gjenstande.

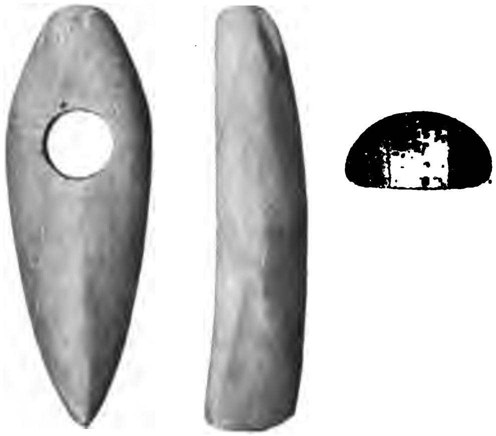

Fig. 8. Stenøks fra Sogndal, Sogn.

Udstillingen af denne samling medførte desværre, at antiksamlingens romerske oldsager maatte magasineres, ligesom man tidligere har maatte indpakke alle de græske og orientalske sager. Alene de ægyptiske sager er nu udstillet og der er neppe i den nærmeste fremtid nogen udsigt til at faa resten af samlingen frem igjen. Dette maa beklages; museets antiksamling er vistnok liden, men vilde dog danne et godt grundlag for en rimelig repræsentation af de klassiske folks kultur, som netop her vilde have stor betydning til sammenligning med de norske oldsager fra samme tidsrum. Det har ogsaa været konservators tanke, at samlingen efterhvert burde kompletteres med gode kopier, som ikke vilde volde meget store udgifter.

For tilveksten til den norske forhistoriske samling vil der blive redegjort i en særskilt fortegnelse, som trykkes i aarbogen. Her skal kun nævnes, at denne samling iaar har øget mere end noget enkelt aar paa lange tider, væsentlig som følge af de nye lovbestemmelser med hensyn til forhistoriske oldsager og monumenter. En udmerket støtte har man havt i lensmændene omkring i distrikterne, og det tør vel siges, at de aller fleste tilfældige fund nu regelmæssig kommer ind til museet. Ved museets egne udgravninger er indkommet vigtige fund fra Søndhordland, Voss, Sogn og Nordfjord.

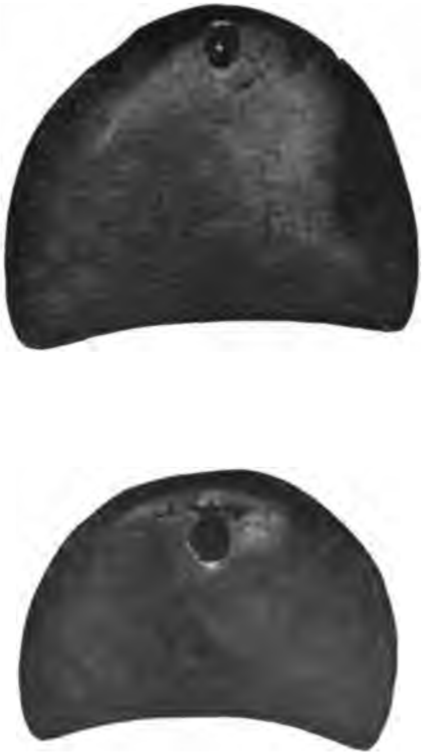
Fig. 9. To ravsmykker fra Søndmør.

I stenalderssamlingen har arbeidet indskrænket sig til indordning af nyindkomne stykker. Af tilveksten kan for denne periodes vedkommende særlig nævnes et par ravsmykker fra Søndmør og flere udmerkede skafthuløkser fra Hardanger og Sogn. Til broncealderen er ved velvillig imødekommenhed fra Stavanger museum anskaffet kopier af et par broncesager fra Jæderen og en broncedolk fra Etne. Udarbeidelsen af en fuldstændig seddelkatalog for jernalderen er nu afsluttet og adskillig arbeide er anvendt paa en fuldstændig revision af alle fund fra jernalderens tidligere perioder; saavel det udstillede som det magasinerede materiale er gjennemgaaet og det sidstnævnte fuldstændig omordnet. Samtidig er en del tidligere magasinerede fund blevet udstillet, ligesaa en del nyindkomne. Af pladsmangel maa dog fremdeles flere vigtige og gode fund af sidste aars tilvekst holdes magasinerede og man paatænker derfor anskaffelse af to fritstaaende montre, i ældre jernalder, hvorved det ogsaa vil bli muligt at give enkelte partier af denne afdeling en mere oversigtlig ordning. Af denne samlings tilvekst bør særlig nævnes en denar af Antoninus Pius, fundet paa Raknes paa Osterøen og gave fra gaardbruger **Erik A. Raknes**. Der kjendes tidligere kun to romerske sølvmynter fundne paa vestlandet.

I vikingetidens afdeling er udført en større omordning af fundene fra Sogn, Søndfjord og Nordfjord, idet et nyt vægskab er taget i brug. Opstilling af typerækker af vikingetidens vaaben er afsluttet. Der imod vil der atter trænges et nyt skab for den planlagte udstilling af typerækker af denne periodes redskaber og verktøi; man haaber at kunne udføre dette i kommende aar. Af samlingens tilvekst kan særlig nævnes en vakker spydspids med sølvbelagt fal, fundet ved hr. **Eyvind de Langes** udgravninger i Hafslo, og en liden dyrefigur af jet fra Lærdal.

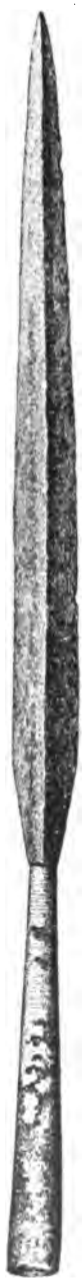

Fig. 10. Spydspids med sølvindl. fal, fra Hafslo, Sogn.

For jernalderens vedkommende føles i høi grad savnet af en præparant, ansat særlig for de antikvariske samlinger. Med Vestlandets klima og jordbundsforhold er de forhistoriske jernsager som regel i en daarlig forfatning naar de kommer av jorden, og det har med de nuværende arbeidsforhold ved museet ikke altid været muligt at sørge for en saa hurtig præparering og en saa omhyggelig efterbehandling som kunde være ønskeligt.

Konservator har med bestyrelsens samtykke udarbeidet en populær fører for besøgende i den norske forhistoriske samling. Føreren er anlagt som en sammenhængende, oversigtlig fremstilling af Vestlandets ældste kulturhistorie og er væsentligt tænkt som veiledning til begyndende selvstudium af oldsagerne. Til orientering i selve samlingens opstilling vil man fremdeles have den af direktøren udgivne kortfattede fører.

Til middelaldersamlingen har man modtaget en særdeles værdifuld gave, idet maleren hr. **Koren-Wiberg** har skjænket museet sine fund fra de gamle bylag paa Tyskebryggen. Denne udmerkede samling af kamme, spillebrikker, lerkar, glasser, tinbrikker, skeer, smykker, bygningssten o. s. v. faar øget betydning ved de fundoplysninger som hr. **Koren-Wiberg** samtidig har publiceret i sine „Bidrag til Bergens kulturhistorie“, og er særlig kjærkommen, fordi museets samling hidtil har været fattig paa denslags ting fra middelalderen; først nu vil vi i Bergen kunne opvise byfund af lige stor interesse som de man alt længe har havt i Oslo og Trondhjem. Et rent pragtstykke er en knivslire af lær med pressede ornamenter. — Der maa næste aar anskaffes en montre for at faa hr. Koren-Wibergs samling udstillet. Af samlingens tilvækst forøvrigt kan nævnes et blykors med magisk indskrift, en gave fra hr. gaardbruger Gunnar Haldorsen Opedal, Ullensvang.

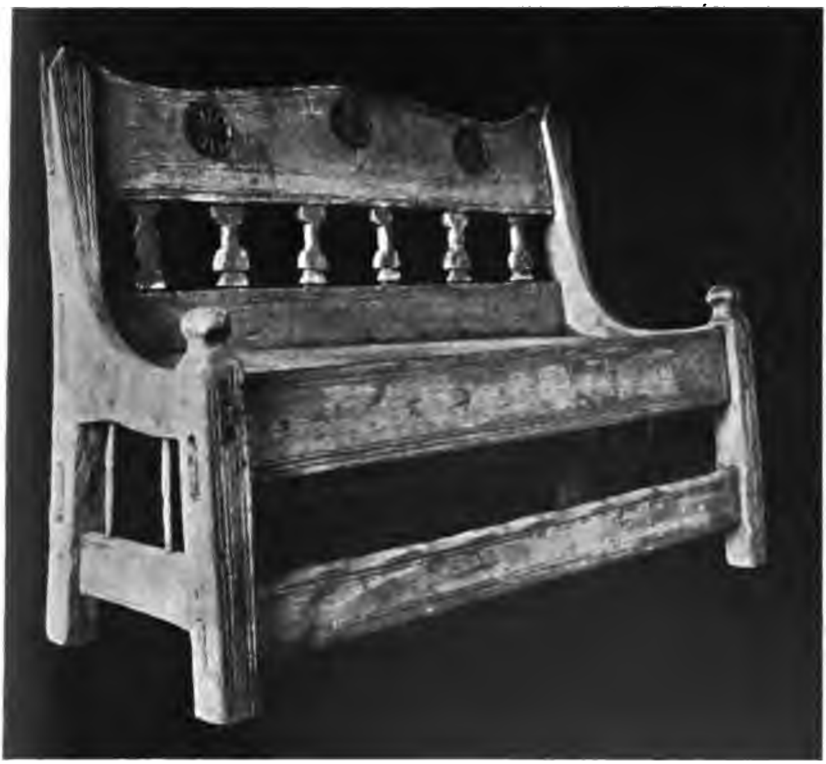

Fig. 11. Bænk fra Hammer kirke.

Af fremtrædende interesse er ogsaa en bænk fra Hammer kirke paa Osterøen skjænket af hr. dr. Henrik Krohn, Arne. I hele sin form og konstruktion er bænken et typisk middelaldersk stykke, om end kanske enkelte dele af den er udbedret eller fornyet saa sent som i 1600-aarene.

Desværre har heller ikke iaar midlerne tilladt at faa udstillet den store afstøbning af de ældste udskjæringer i Urnes kirke.

B. Myntsamlingen.

Denne samling har iaar været beriget med en usædvanlig række store gaver. Ved testamentarisk bestemmelse modtog museet som gave hr. overlærer N. Th. Wallems efterladte myntsamling, paa henimod 700 stykker mynter og medaljer. Gjennem hr. Joachim Ellerhusen overbragtes ligeledes som gave en mindre samling mynter og medaljer, som havde tilhørt afdøde hr. Jens Ellerhusen, Gøteborg. Hr. minister, dr. J. Brunchorst tilstillede under et ophold i Bergen isommer, museet ca. 60 mynter fra de vestindiske og mellemamerikanske republiker. Disse tre store gaver bragte ogsaa for den væsentlige del eksemplarer som hidtil har manglet i museets suiter og deriblandt adskillige værdifulde og sjeldne stykker. Som gaver af fremtrædende interesse kan ogsaa nævnes, at „Komiteen for den nordiske motorudstilling i Bergen 1907" har skjænket museet to eksemplarer af udstillingens medalje; ligeledes har „Selskabet for de norske fiskeriers fremme" skjænket museets samling et eksemplar af selskabets belønningsmedalje. Gjennem hofmarskalken har man som gave modtaget et eksemplar af H. M. Kongens fortjenstmedalje i sølv, og gjennem justitsdepartementet et eksemplar af medaljen for borgerdaad i sølv, ligeledes som gave. Der blev samtidig af det offentlige givet museet leilighed til at erhverve Oskar II's medalje for ædel daad og Haakon VII's medalje for ædel daad, begge i sølv. Som gave fra hr. overlæge G. Armauer Hansen fik samlingen en pragtfuld bronsemedalje, 7 cm. i tvermaal, „till minne af svenska läkaresälskapets hundra-åriga verksamhet den 25de oktober 1908."

Ved leilighedsvise kjøb er erhvervet en del danske mynter til komplettering af museets suiter, deriblandt de for Fredrik VIII nyprægede mynter. Ligesaa medalje og mindetokrone i anledning af Oskar II's guldbryllup. Ved kjøb blev ogsaa erhvervet professor Szirmai's plakette over Norges deltagelse i Haagerkonferencen i 1907; af denne plakette er i det hele bare præget 6 eksemplarer.

Alene en mindre del av disse store erhvervelser har hidtil kunnet indordnes i den udstillede myntsamling, og det maa i det hele beklages at de mange forskjellige gjøremaal som er paalagt bestyreren, bare levner ham liden tid til at beskjæftige sig med myntsamlingen. Som det klart nok viser sig ved de stadig indkommende gaver, omfattes denne samling med megen interesse af publikum.

C. Vaabensamlingen.

Samlingen har i aarets løb ikke modtaget nogen betydelig forøgelse, og større arbeider i samlingen har ikke været udført. Den i forrige aarsberetning omtalte plan for en ny katalogisering af vaabensamlingen har heller ikke iaar kunnet komme til udførelse.

D. Den kulturhistoriske norske samling (tiden efter reformationen).

I bysamlingen er i renæssancerummet udstillet en løibænk fra 1600-aarene, et særdeles velbevaret eksemplar, som tidligere har tilhørt Sander Kaas' stiftelse i Bergen. Til samme aarhundrede hører et tinfad og en tintallerken, begge med Jens Juels og Ide Gjøies forenede vaaben stukket paa randen sammen med aaret 1630; disse to vakre stykker indkom fra Sandnæs, Lifjorden, Ytre Sogn, og har nogen lokalhistorisk interesse, da Jens Juel var lensherre paa Bergenhus 1629—33.

Som bebudet i forrige aarsberetning er det 18de aarh.'s afdeling i bysamlingen fuldstændig omordnet for at give plads for det ifjor planlagte Holbergværelse. Initiativet hertil skyldtes hr. redaktør JOH. NORDAHL-OLSEN, som ved skrivelse af 21de oktober 1907 tilbød at skjænke museet sin betydelige og værdifulde samling af Holbergiana paa betingelse af at der i museet blev oprettet et særskilt „Holbergværelse“, hvor man efterhaanden vil søge at samle alt som kan tjene til belysning af Ludvig Holbergs liv og virksomhed og særlig hans forhold til Bergen. Kort efter meddelte hr. bankfuldmægtig O. J. LARSEN museets bestyrelse sit ønske om, at hans samling af Holbergiana, som han alt ved testament af 1904 havde bestemt for Bergens museum, straks maatte faa plads i museets Holbergværelse. Straks over nytaar blev værelsets indredning paabegyndt. Ved en ny væg afdeltes en trediepart af salen som Holbergværelse, og dette rum fik tapeter („malede tapitserier“) samt dør og ovnindfatning fra omkring midten af 18de aarh. Ovnen er en dublet af den, der fremdeles staar i Holbergs stue paa Tersløsegaard. Vindusaabningen blev udfyldt med gamle malede ruder i blyfatning. Værelset er møbleret med sofa, bord, stoler, lysekrone, lampetter og slaguhr — det sidste en gave fra Tanks skoles forstanderskab —, som saavidt muligt er valgt af samlingens bestand fra første halvdel af 18de aarh.

Holbergværelsets bogsamling, hvis hovedbestand er hr. JOH. NORDAHL-OLSENS og hr. O. J. LARSENS samlinger tillagt hvad der tidligere fandtes i museets bibliothek, er opstillet i et lukket skab; de sjeldne og bedste gamle udgaver er udstillet opslaaet i en særskilt montre. Ligesaa er udstillet Holbergs autograf i Just Bings stambog, deponeret i Holbergværelset af hr. stiftsarkivar dr. Just Bing; en autograf af Thomasius skjænket samlingen af hr. O. J. Larsen; en original portrætmedaljon af Ludvig Holberg, som denne selv har foræret til P. F. Suhm, og som senere gjennem bergraad Pettersen og rektor A. Hysing er kommet til museet. Arbiens medalje af 1757 til minde om Holberg, et meget sjeldent stykke som blev skaffet til Holbergværelset af hr. L. E. Bruun ved velvillig mellemkomst af hr. museumsdirektør Mollerup, Kjøbenhavn. Myntgravør Fr. Throndsens medalje i anledning af Holbergjubilæet 1884 i bronce og vermeil, samt samme medalje med noget forandret præg, omarbeidet af kunstneren selv i 1894; derved ogsaa Fr. Throndsens jeton i sølv til Holbergjubilæet 1884. En kopi af Ludvig Holbergs stokkeknap, som man alt for adskillige aar siden har modtaget fra Nationalmuseets 2den afdeling, Kjøbenhavn, hvor originalen opbevares. Endelig et staalsignet som har tilhørt Fre-

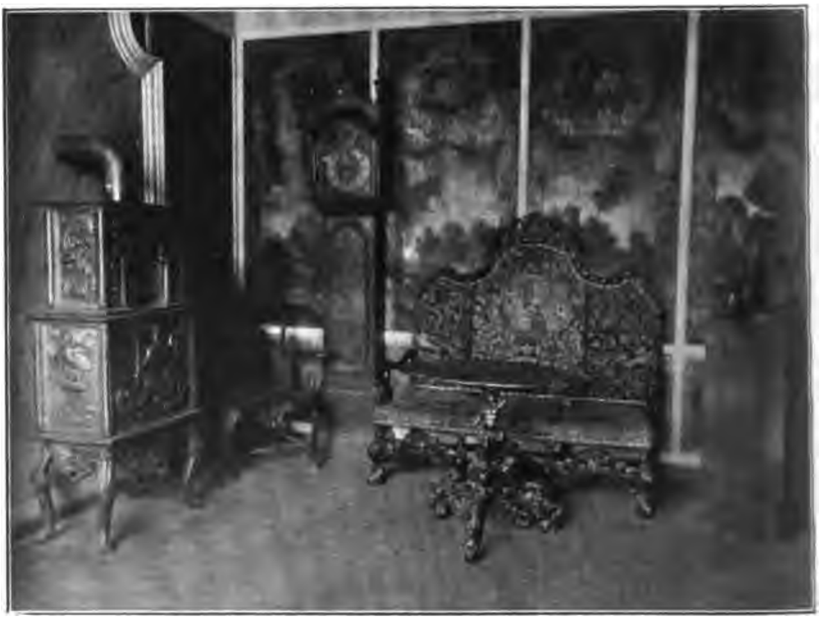

Fig. 12. Interiør fra Holbergsværelset.

drik C. Holberg, Ludvig Holbergs bror, skjænket af fru Laura Friele, Bergen, hvis familie stammer fra F. C. Holberg. I en særskilt liden montre er udstillet H. C. Andersens egenhændige manuskript til „Kunstens Dannevirke“ der som bekjendt skildrer betydningen af Holbergs komedier; denne særdeles værdifulde autograf er en gave fra hr. O. J. Larsen. — Paa væggen er ophængt forskjellige Holbergportræter, dels skjænket af O. J. Larsen, dels af museets samling; en tegning af Holbergs sarkofag i Sorø kirke, tegnet og skjænket af hr. O. J. Larsen, et fotografi af Tersløsegaard modtaget fra Nationalmuseets 2den afdeling, Kjøbenhavn, ved velvillig imødekommenhed fra hr. museumsdirektør Mollerup; en situationsplan visende beliggenheden af Holbergs fødehus, skjænket af hr. Joh. Nordahl-Olsen; et fotografi af Holbergmonumentets afsløring i Bergen 1884, skjænket af hr. O. J. Larsen; en større portrætmedaljon af Ludvig Holberg udført ved Drammens jernstøberi efter Fr. Throndsens model og gave til Holbergværelset fra hr. direktør Hans Aall, Bygdø; Bergens billedgalleri har deponeret professor Steins model til Holbergstatuen i Kjøbenhavn og afstøbning af Thorvaldsens byste af Holberg.

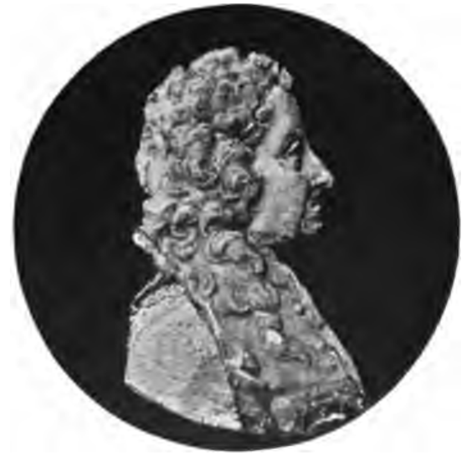

Fig. 13. Portræt af Ludvig Holberg, foræret af ham selv til P. F. Suhm.

Der kan videre nævnes en mappe portræter af stor interesse for Holbergs ikonografi, samlet og skjænket af hr. O. J. Larsen; en mappe tryk og fotografier af museets samling; en mappe Holbergillustrationer, karrikaturer o. s. v. samlet og skjænket af hr. Joh. Nordahl-Olsen; et fotografi af Holbergs monument i Sorø, gave fra frk. M. Abel, etc. Med hensyn til de talrige mindre gaver til Holbergværelsets samling henvises til den fuldstændige gavefortegnelse.

Den 13de mars blev Holbergværelset høitidelig aabnet for en del indbudne; hr. skolebestyrer B. E. Bendixen, formand i den antikvariske afdelings bestyrelse og museets vicepræses, holdt ved anledningen en tale hvori han fremhævede betydningen af paa denne maade at give et udtryk for Holbergs nære forhold til Bergen og bragte en varm tak til de to herrer, JOH. NORDAHL-OLSEN og O. J. LARSEN, som ved at skjænke sine egne samlinger havde gjort det muligt at realisere en saadan tanke. — Det bør i denne forbindelse ogsaa nævnes, at der samme dag efter tiltag af hr. overlærer SIGURD HØST blev stiftet en „Holbergklub“ i Bergen, og at denne klub paa sit program ogsaa har sat arbeidet for øgning og udvikling af Holbergværelsets samling. Maleren hr. GERHARD MUNTHES originaltegning til klubbens emblem er som gave indlemmet i Holbergværelset. —

Indretningen af Holbergværelset medførte en fuldstændig omordning af den tilstødende del af bysamlingen; her er nu opstillet en kontorvæg fra Leppen, sager fra Tyskebryggen og fra de gamle haandverkerlag, Bergenske smykker, finere brugsgjenstande, glasser etc. fra de senere aarhundreder, gamle Bergensbilleder, to gamle klavikorder etc. Desuden i særskilte montrer Christies guldpokal samt Ole Bulls guldkrans og violin. En morsom gave til denne afdeling er et lidet portræt af Ole Bull, malet i Amerika, iaar skjænket til museet af hr. kgl. kapelmusikus AUGUST GJØRLING, Kjøbenhavn.

I bysamlingens afdeling for gamle ovne er indordnet en række nyerhvervede stykker, for en ikke liden del af hidtil ukjendte typer. Af særlig interesse er en stor bilæggerplade med Fredrik III's monogram med den norske løve, den første norske ovn med denne konges monogram som hidtil er fremkommet.

Bygdesamlingen er ogsaa iaar den samling, som har været mest forøget, væsentlig ved indkjøb. En fuldstændig oversigt over tilvæksten vil senere blive indtaget i aarbogen, og her skal derfor bare nævnes enkelte af de vigtigere ting. Fra Indre Nordhordland (Trengereidfjord og Bruvik) blev indkjøbt en god liden samling, hvori tre store jernbeslaaede kister, et hjørneskab i renæssance med indlagt arbeide, en stol fra 17de aarh., rok, vævegrind, vævskeer etc. Fra Voss er indkommet et særdeles sjeldent stykke, nemlig en ridegrime med bissel og tøiler, alt sammensat af jernlænker med smaa klokkeformede hængeprydelser; fra Voss ligeledes en svær brændevinstønde, dateret 1755, en meget god og sjelden ting. Af sager fra Sogn kan særlig nævnes et stort melkar dannet af en udhulet træstamme. Ogsaa fra Søndhordland er der indkommet adskilligt, deriblandt et udmerket madskab fra Halsnø. Leilighedsvis er erhvervet en del gjenstande fra Stavanger amt, idet den eiendommelige træskjærerstil i Ryfylke og Dalene hidtil har været svagt repræsenteret i museet. Der er videre indkjøbt en god liden samling fra Sætersdalen, samt enkelte ting fra Nordmøre. — Da bygdesamlingens lokaler alt længe har været sterkt overfyldt, har bare en liden del af aarets tilvækst kunnet indordnes i den udstillede samling. — I aarets løb har assistenten, frk. M. Abel, under konservators tilsyn gjenoptaget arbeidet med at faa bygdesamlingen fuldstændig katalogiseret. Samlingen er nu saa betydelig og mangeartet at en fælles hovedkatalog maa ansees for en nødvendighed. I museets ældre tid blev denne samlings gjenstande merket med paaheftede tektsetiketter, men ikke indført i nogen protokol og heller ikke nummereret; allerede i stiftamtmand Christies tid paabegyndtes ogsaa en systematisk seddelkatalog over nationaletnografiske redskaber etc., men ogsaa i denne katalog som vistnok svarede til den daværende opstilling i museet, mangler ethvert nummersystem, som dog er det eneste sikre middel til at identificere de enkelte gjenstande i en stor samling. I 1890-aarene planlagdes en ny seddelkatalog og dennegang med fortløbende nummerfølge, men da dette arbeide ikke var kommet ud over forarbeidets stadium dengang den tidligere konservator fratraadte i 1900, kom heller ikke det til at blive fortsat til en fuldstændig katalog over samlingen. Siden 1901 er hvert aars tilvækst indført i afdelingens fælles accessionskatalog — nærmest en dagbog over al tilgang til samlingerne — og merket med denne katalogs no. En særstilling indtager „Den national-etnografiske forenings“ samling, som i 1897 blev skjænket museet. Der foreligger for denne samlings vedkommende en fuldstændig inventarliste med fortløbende no., som ogsaa er paaført de enkelte gjenstande. Paa grundlag af disse forskjellige kilder har bygdesamlingens fuldstændige og fortløbende katalogisering i de senere aar været paabegyndt og fortsat i den udstrækning, som forholdene har tilladt; hidtil er ca. 1400 no. indført og hver gjenstand samtidig merket med hovedkatalogens no. Det saaledes katalogiserte udgjør dog endda bare en mindre del af samlingens bestand. Det er nu planen, at frk. Abel foreløbig skal have dette arbeide som hovedopgave, og man haaber da at faa samlingen fuldstændig katalogiseret i løbet af 2 à 3 aar.

I samlingen af efterreformatoriske kirkesager, som ifjor blev fuldstændig omordnet, er foretaget en del efterarbeide efter omordningen, komplettering, etikettering etc. Af gaver til samlingen kan særlig nævnes et stort kirkelig maleri fra 1600-aarene, skjænket af maleren hr. Koren-Wiberg. Som indkjøb er erhvervet et meget interessant dameportræt, malet paa træ og dateret 1600, fra Nedstryn kirke, Nordfjord, en vakker liden lysekrone af jern fra Skjold kirke, Ryfylke, en fattigblok fra Voss etc. Bergens kirketilsyn har i museet deponeret en del figurer og udskaarne stykker fra Mariakirken, hvoraf en daabsengel er udstillet i samlingen. Samtidig er igjen udleveret til Mariakirken en del af de malerier fra denne kirke som siden 1898 var deponeret i museet.

E. Den etnografiske samling.

Denne samling har iaar faaet en usedvanlig rig og værdifuld forøgelse idet der ved velvillig imødekommenhed fra universitetets rektor, hr. professor dr. W. C. Brøgger, og den etnografiske samlings bestyrer, hr. professor dr. Yngvar Nielsen, blev tilstillet Bergens museum et fuldstændig udvalg af dubletter fra Roald Amundsens samlinger. Den samling, museet saaledes har faaet, skriver sig i sin helhed fra eskimoerne paa Kong Williams land og er indført med 100 no. i den etnografiske samlings katalog. Den indeholder et fuldstændigt telt, en slæde, en hel række dragter, og et rigt udvalg af redskaber, vaaben, fangstindretninger, smykker etc. alt af den mest fremtrædende interesse da disse eskimoer har været saa uberørt af den europæiske civilisation som faa andre nulevende folkeslag. For at faa denne samling udstillet, var det nødvendig at foretage en fuldstændig omordning af to rum i den etnografiske samling, idet samlingerne fra Nord- og Sydamerika maatte sammentrænges betydelig og hr. kaptein Jonas Krohns depositum, en stor og vigtig samling, ikke mere som hidtil kunde holdes udstillet samlet i et særskilt skab. Man har beklaget at være nødt til at fordele hr. Krohns samling paa de forskjellige rum, hvor de enkelte gjenstande geografisk hører hjemme, og man har søgt at bøde paa det ved at etikettere stykkerne enkeltvis som tilhørende hr. Krohns depositum; pladsmangelen i samlingen levnede ikke nogen anden udvei for at faa Roald Amundsens sager udstillet.

Som vanlig har denne samling ogsaa iaar modtaget en række gaver fra private. Af de interessanteste kan nævnes et manuskript paa palmeblade fra Lombok, syd for Java, gave fra hr. direktør Albert Vedeler; et romersk marmorkapitæl fra Tunis, i nyere tid brugt som kornknuser af de indfødte, gave fra hr. kaptein Aanonsen; en god samling etnografiske sager særlig fra Madagaskar, i det hele 18 no., foræret af hr. kaptein Fretheim-Olsen. Af særlig betydning i hr. Fretheim-Olsens gave er en stor baad fra Madagaskar, fuldt udstyret med master, seil, aarer o. s. v. Der henvises forøvrigt til den fuldstændige gavefortegnelse.

VIII. Forskjellige videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier

har været bevilget af præmieobligationsfondets renter med et samlet beløb af kr. 7300 ligesom for 1907. Stipendiaterne har været de samme som forrige aar, nemlig: docent dr. Kolderup (kr. 3800 til geologiske undersøgelser), overlærer E. Jørgensen (kr. 1200 til botaniske undersøgelser), hr. Kr. Høye (kr. 1500 til mykologiske og bakteriologiske undersøgelser) og hr. Johan Havaas, Granvin (kr. 800 til undersøgelser over norske lavarter). Til overlærer Jørgensen har desuden ekstraordinært været bevilget kr. 600 til vikarudgifter, for at sætte ham istand til med større kraft at arbeide paa fuldførelsen af et verk over peridinéerne.

Som nævnt i forrige aarsberetning havde bestyrelsen af økonomiske grunde ved fastsættelsen af budgettet for 1907 seet sig nødt til at beslutte, at hr. Høyes stipendium (og bevilgningen til hans laboratorieudgifter) skulde ophøre fra 1ste april 1908. Senere blev der imidlertid fundet en udvei, hvorved disse udgifter fremdeles kunde faa plads paa budgettet, og hans stipendium er derfor paany opført som indtil videre fast, i lighed med de øvrige stipendiaters.

Med undtagelse af hr. Havaas, som er bosat i Granvin, Hardanger, har samtlige stipendiater havt fast arbeidsplads paa museet. Hr. Høye har foruden den i forrige aarsberetning nævnte laboratoriekjælder tillige i 1908 disponeret over en plads i den botaniske afdelings arbeidsværelse. Da imidlertid denne ordning saavel for ham som for afdelingen var forbundet med betydelig ulempe og i længden vilde være umulig, har kommunen netop givet den nødvendige bevilgning til at indrede et særskilt arbeidsrum for hr. Høye. Dette arbeide vil blive sat igang i den aller nærmeste fremtid.

Reisestipendier.

Hertil er af præmieobligationsfondets renter anvendt kr. 1950 og af legatmidler kr. 2368.18, tilsammen kr. 4318.18. Om stipendiernes anvendelse skal følgende meddeles paa grundlag af de indkomne beretninger:

Til stud. real. EMIL BARCA var bevilget kr. 200 af Frieles legat no. I til undersøgelser over sommerfuglefaunaen i Smaalenene. Han meddeler i sin indberetning, at trakten systematisk seet var meget interessant og forholdsvis rig paa arter. Dog var enkelte grupper (særlig *Sphingidae)* ligesom fleresteds ellers paa Østlandet i 1908 meget sparsomt repræsenteret. Han samlede ialt ca. 290 arter Macrolepidoptera, hvoraf 10 nye for Norges fauna. En af disse, *Tephroclystia sinnosaria,* er ikke tidligere taget nærmere end ved St. Petersburg. Hr. BARCA vil selv senere i en særskilt afhandling give nærmere meddelelser om sine undersøgelser. Han indsamlede under reisen tillige materiale til biologiske grupper af en del arter; naar disse bliver færdig monteret, vil de blive afgivet til museet.

Til konservator JAMES A. GRIEG var bevilget kr. 300 af samme legat. En del af stipendiet blev anvendt til kortere reiser i Søndre Bergenhus amt for at udrede røirens udbredelse inden amtet og det i forbindelse dermed staaende spørgsmaal om, naar den er indvandret i vore indsjøer. Hvor leilighed tilbød sig, maaltes tillige vandenes høide over havet og deres dybde. Samtidig maaltes vandenes temperatur med 5—10 m.s mellemrum fra overfladen til bunden samt indsamledes plankton. Under titel: „Naar indvandrede røiren i indsjøerne i det sydlige Norge?“ er i „Naturen“ offentliggjort en foreløbig meddelelse over disse undersøgelser; en udførligere vil senere blive leveret i museets aarbog. Den større del af stipendiet anvendte hr. GRIEG til fortsatte undersøgelser over dyrelivet i Hardangerfjorden ved Jondal. Særlig undersøgtes strøget omkring Straumestein, hvor faunaen viste sig overordentlig rig og vekslende. Han samlede her *Brisinga endecacnemos* paa 300—400 meters dyb; tidligere var denne art ikke funden ved Jondal. Af sjeldnere arter gjenfandtes bl. a. *Pontophilus spinosus*, *Actaeon tornatilis* og *Trochus (Monodonta) limbatus,* af sidstnævnte art 2 eksemplarer. Ved Vikene fandtes nogle antagelig subfossile skal af *Isocardia cor,* som ikke tidligere var paavist saa langt inde i Hardangerfjorden.

Til stipendiat JOHAN HAVAAS var bevilget kr. 250 af Sundts legat no. 1. Stipendiet benyttedes i juli og august til en 42 dages undersøgelsesreise, under hvilken han samlede lavarter ved Kristiania, ved Hunder, Ringebo, Otta og Vaage i Gudbrandsdalen samt videre langs veien over til Merok i Søndmør. Derefter stansede han vel et døgns tid paa Stat for at eftersøge et par sjeldnere arter. Efter afslutningen af denne reise foretog han en to dages udflugt for at undersøge lavfloraen i Skaandalshorgen og Stuasætmarken paa Voss. Baade ved Kristiania, i Gudbrandsdalen og ved Merok fandt han enkelte meget sjeldne ting, hvorom han vil give nærmere meddelelse, naar materialet er bearbeidet.

Bestyrer B. Helland-Hansen deltog som Norges repræsentant ved den 1ste internationale fryserikongres i Paris i oktober maaned. For at kunne gjøre endel hydrobiologiske studier efter kongressens afslutning fik han et reisebidrag af museet paa kr. 250. Han benyttede det til besøg paa flere steder i Frankrig (b. a. Arcachon og Concarneau), Tyskland (Leipzig) og Danmark (den ferskvandsbiologiske station ved Furresøen og det hydrografiske laboratorium i Kjøbenhavn), og blev derved sat ind i forskjellige arbeidsmetoder, som vil have væsentlig betydning for hans arbeider ved stationen. Stipendiet blev udredet af præmieobligationsfondets renter.

Til direktør Jens Holmboe var bevilget kr. 300 af Sundts legat no. I til plantegeografiske undersøgelser i det vestlige Norge. Stipendiet er tildels anvendt til en række ekskursioner i sommerens løb til forskjellige dele af Bergensfeltet; herunder paabegyndtes indsamlingen af materiale til et større arbeide over vegetationen i trakterne omkring Bergen. Særlig blev der lagt vegt paa indsamling af kritiske planteformer; i sommerens løb blev der fundet ikke faa arter, som ikke tidligere var kjendt fra Bergens omegn. Paa en af ekskursionerne undersøgtes den bekjendte bøgeskog ved Lygrefjord i Nordhordland, den eneste paa Vestlandet; denne er nærmere beskreven og dens oprindelse drøftet i en liden afhandling i museets aarbog for 1908. Fra Strandebarm indsamledes et forholdsvis betydeligt materiale af karplanter ved Torkel Lillefosse. En del af stipendiet er ogsaa anvendt til udgifterne ved en undersøgelse over kristtornens udbredelse i vort land. At faa istandbragt et mest mulig detaljeret kart over denne udprægede vestlandsplantes udbredning i Norge vil være af adskillig interesse for plantegeografien. Fra museet er derfor til lokalkjendte mænd og kvinder langs Norges syd- og vestkyst udsendt et betydeligt antal spørgeschemaer, hvori man udbad sig oplysninger om kristtornens forekomst. Med stor velvilje er disse spørgsmaal besvaret, og der indkommer efterhvert et værdifuldt materiale af oplysninger, som vil blive bearbeidet i en særskilt afhandling.

Til overlærer E. **Jørgensen** var bevilget kr. 350 af samme legat. Overlæreren har for dette stipendium i juli maaned paabegyndt en undersøgelse af Bjørnefjordens algeflora og har indsamlet materiale af høiere og lavere alger. Han har desuden fortsat undersøgelsen af planktonet og af Euphrasierne i Søndhordland. August maaned anvendtes til en reise nordover for at undersøge vore nordlige egnes Euphrasier ved levende materiale. Herunder besøgtes Tromsø, Nordreisen, Kvænangen og Rotsunddalen, foruden mindre ekskursioner ved Bodø og Svolvær. Der blev indsamlet et stort materiale af Euphrasier foruden en del moser og kritiske blomsterplanter, særlig *Alchemilla* og Hieracier.

Til amtsskolelærer H. **Kaldhol**, Nordfjordeid, var bevilget kr. 150 af Frieles legat no. I til kvartærgeologiske undersøgelser i Nordfjord. Han anvendte stipendiet i juli og august til henved 4 ugers arbeide med nivellering af terrassehøiderne i Eid, Hornindal, Isene, Torvik, Aalfot, Hyen, Gloppenfjord, Breim, Utvik, Indvik og Nedstryn. Under disse reiser fandtes nogle nye forekomster af isocardialer i Nedstryn, og et par af de tidligere kjendte blev nøiere undersøgt. Af de vundne resultater kan nævnes, at terrasserne i Eid ligger lavere end de tilsvarende terrasser i hovedfjorden, og i de mod syd gaaende fjordarme ligger terrasserne endnu høiere. Isobaserne bøier altsaa noget i nordøstlig retning. Høideforskjellen er saa stor, at i et profil kan ikke punkter ved Eidsfjorden forbindes med punkter i Gloppen, uden at der opstaar en væsentlig feil. De høieste maalte terrasser ligger i Indvik; derfra aftager terrassernes høide indover. Hornindalsvandets, Breimsvandets og Strynsvandets høide over havet blev opmaalt, og resultaterne stemte ganske godt med amtskartet; størst var afvigelsen for Breimsvandets vedkommende. En mindre del af det paa reisen indsamlede fossile skjælmateriale er allerede indsendt til museet; resten vil blive indsendt, naar det er færdig bearbeidet.

Dr. **Kolderup** har, for det af præmieobligationsfondet til geologiske reiser bevilgede beløb (kr. 700), med assistance af lærer **Omvik** og i en kortere tid ogsaa af lærer **Melkild** og kemiker **Tysland** fortsat de geologiske undersøgelser i Samnangerfeltet og optaget et geologisk kart i 1 : 25000 over de omvandlede siluriske sedimenter mellem Tøsse og Trengereid og et over 15 km. langt profil i maalestok 1 : 10000 langs jernbanelinjen mellem Trengereid og Vaksdal. Det betydelige materiale, som nu er samlet fra Samnangerfeltet, haaber han at kunne faa færdig bearbeidet i løbet af 1909. Endvidere har dr. Kolderup i videnskabeligt øiemed foretaget reiser til Karmøen og Utsire. En planlagt ekskursion til Hyen i Nordfjord for under de ihøst herskende gunstige sneforhold at indsamle devoniske plantefossiler paa findestedet opunder Gjegnalundsbræen maatte af flere grunde opgives, men med understøttelse af museet reiste lærer Aasebø derop og indsamlede et forholdsvis stort materiale; forhaabentlig vil endel af de indsamlede fossile rester kunne bestemmes.

Til lærer O. J. Lie-Pettersen var bevilget kr. 200 af Frieles legat no. I til zoologiske undersøgelser. Stipendiet anvendtes til indsamling i trakterne omkring Bergen af materiale til et arbeide over Norges ferskvandsrotatorier, hvormed hr. Lie-Pettersen gjennem flere aar har været beskjæftiget. Dette arbeide er nu foreløbig afsluttet og vil blive offentliggjort i museets aarbog; det behandler ialt 156 arter. — Af insekter er i sommerens løb indsamlet et ikke saa lidet materiale af neuroptera, særlig odonater og perlider, men ogsaa af den i vort land hidtil ganske forsømte gruppe trichoptera. Disse indsamlinger tænkes fortsat næste foraar og sommer.

Til cand. philos. S. K. Selland, Eide i Hardanger, var bevilget kr. 200 af Sundts legat no. I til fortsatte floristiske undersøgelser i Hardanger. Han undersøgte isommer vegetationen i Vikør og Jondal. Undersøgelserne varede fra 3die til 23de juli og fra 4de til 28de august, tilsammen i 46 dage. Fjeldfloraen i det undersøgte strøg viste sig at være forholdsvis fattig. Derimod var lavlandsfloraen rig og interessant, og det lykkedes i den at paavise ikke faa sjeldnere arter. Bl. a. fandt hr. Selland ved Aalvik i Øistesø den for Bergens stift nye store pragtfulde orchidé *Cephalanthera Xiphophyllum,* et i plantegeografisk henseende meget interessant fund. Denne art er i Norge tidligere kjendt fra nogle faa steder ved sydkysten (i Nedenes og Lister og Mandals amter) og desuden fra Freiøen ved Kristianssund. Til museet har han indsendt et righoldigt og særdeles værdifuldt materiale af pressede planter. Resultaterne af sommerens undersøgelser vil han senere publicere i museets aarbog.

Til konservator Alf Wollebæk var bevilget kr. 150 af Frieles legat no. I til undersøgelser over annelide-faunaen i Bergensfjordene.

Han anvendte stipendiet til bundskrabninger efter *Annulata polychaeta* i farvandet paa østsiden af Tysnesøen. Under to reiser hertil foretoges skrabninger i forskjellige dybder og paa forskjellig slags bund. Farvandet har ikke tidligere været undersøgt, og det erholdte materiale, som for tiden bearbeides i forbindelse med museets øvrige ubearbeidede annelidemateriale, synes at frembyde adskilligt af interesse. Der foreligger nu fra Norges vestkyst idetheletaget et særdeles righoldigt materiale, hvoriblandt arter dels nye for faunaen og dels for videnskaben.

Til cand. Eyvind de Lange bevilgedes kr. 200 af Frieles legat no. II som bidrag til en arkeologisk studiereise til Stockholm. Forskjellige omstændigheder har imidlertid medført, at hr. de Lange først i februar 1909 vil faa anledning til at tiltræde denne reise. Først i næste aarsberetning vil derfor kunne gives meddelelse om stipendiets anvendelse.

Af præmieobligationsfondets budget for 1908 blev udredet anden halvdel (kr. 1000) af det stipendium, der i 1906 bevilgedes konservator dr. Schetelig til en arkeologisk studiereise til udlandet. Angaaende denne reise henvises til hans indberetning i museets aarsberetning for 1907, side 44.

I 1907 blev af Børs' legat bevilget kr. 400 til stipendiat Kr. Høye som bidrag til en reise for i udlandet at sætte sig ind i literatur og arbeidsmetoder vedkommende jordbakterierne. Da forrige aarsberetning blev redigeret, var han endnu ikke vendt tilbage fra sin reise. Her skal derfor hidsættes et uddrag af hans stipendieberetning: „Reisen lagdes over Stockholm, St. Petersburg, Berlin og Kjøbenhavn og varede 4 maaneder fra november til marts. I Stockholm dreves saavidt jeg kunde bringe i erfaring ikke den slags undersøgelser, og efter en uges ophold her fortsattes direkte til St. Petersburg, hvor jeg i det keiserlige institut for eksperimentel medicin under Omelianski's ledelse gjennemgik jordbakteriernes tapiologie i et 2 maaneders kursus. Maa det være mig tilladt her at udtale, at den velvilje og opmerksomhed der vistes mig fra institutbestyrelsens og Omelianski's side gjorde opholdet og arbeidet ved institutet til en fornøielse. Fra St. Petersburg fortsattes over nytaar til Berlin, hvor jeg under et seks ugers ophold, i de derværende bibliotheker studerede den hidtil udkomne litteratur paa dette omraade, ligeledes fik jeg her ved nogle besøg i Fischer's laboratorium paa Landwirtschaftliche Hochschule et indblik i de methoder, hvorefter de biologiske jordundersøgelser her blev drevet.

Fra Berlin gik hjemturen over Kjøbenhavn, og her konfereredes med dr. CHRISTENSEN, som paa Veterinærhøiskolen har drevet endel bakteriologiske jordundersøgelser."

Prisbelønninger. I henhold til fundatsen for Joachim Frieles legat indbød museet i juli 1906 til konkurrance om Joachim Frieles guldmedalje, som ifølge legatets fundats hvert tredie aar skal uddeles for det videnskabelige arbeide over Norges hav- og landfauna, som bestyrelsen finder værdigt til denne belønning. Ved indleveringsfristens udløb, 30te september 1908, var til bestyrelsen indsendt en større afhandling med titel: Undersøgelser over hummeren *(Homarus vulgaris)*, med særskilt hensyn til dens optræden ved Norges kyster. Ifølge bestyrelsens anmodning har de herrer professor R. COLLETT, fiskeridirektør JOHAN HJORT og professor G. O. SARS som sagkyndige afgivet erklæring om den indsendte afhandling. Alle tre herrer har i sine erklæringer udtalt sig sterkt rosende om afhandlingen, som giver talrige nye bidrag til forstaaelsen af hummerens naturhistorie. De fremholder, at den tillige bør faa stor betydning i arbeidet for bevaring og ophjælp af hummerbestanden ved den norske kyst. I henhold til de sagkyndiges indstilling besluttede bestyrelsen i møde 18de december at tilkjende forfatteren guldmedaljen. Navneseddelen blev derefter aabnet, og forfatteren viste sig at være dr. philos. A. APPELLØF, Bergen. Afhandlingen vil, ifølge bestemmelse i legatets fundats, blive udgivet paa legatets bekostning.

I december 1907 blev, i henhold til fundatsen for Henrik Sundts legat, indbudt til konkurrance om en prisbelønning paa kr. 500 for et videnskabeligt arbeide over kemisk fysiologi, forfattet af en norsk eller i Norge bosat videnskabsmand. Prisuddelingen vil i tilfælde finde sted den 17de november 1910, og konkurrerende arbeider maa i manuskript være indsendt til musébestyrelsen inden udgangen af september maaned samme aar.

Fjordundersøgelser. Til biologisk stations fjordundersøgelser blev der for 1908 bevilget af præmieobligationsfondet det samme beløb som aaret før, nemlig kr. 1 500. Ved hjælp af denne bevilgning kunde slæbedamperen „Tasso" leies for et sammenhængende tidsrum af 4 uger. Stationens bestyrer, hjulpet af vagtmester GLIMME og forskjellige studerende ved stationen, fik derved gjort en hel del indgaaende studier i fjordene nærmest Bergen. Til oplodninger blev der konstruereret et nyt apparat, som gjør det mulig at arbeide meget hurtig og nøiagtig; en grundig oplodning blev paabegyndt og skal fortsættes til næste aar. Det meste arbeide blev lagt paa at undersøge strømforholdene. Paa endel faste stationer i Byfjorden, Herløfjorden, Radøfjorden, Radøsundet og Osterfjordens Sørfjord blev strømmene maalt i forskjellige dybder lige tilbunds,. med Ekman's propelstrømmaaler. Der blev gjort tilsammen omtrent 1 500 maalinger; det er det største paalidelige observationsmateriale som overhovedet er samlet i noget farvand. Den foreløbige bearbeidelse giver haab om værdifulde resultater. Det vil vistnok være mulig at udarbeide ordentlige strømkarter for Bergensomraadet; vigtige almindelige forhold (f. eks. om stadige og hurtige vekslinger i strømmene) blev fastslaaet. — Desuden har der været samlet materiale ved skrabninger, fiskeforsøg og planktonindsamlinger. Dette er altsammen under bearbeidelse.

Forresten kan der henvises til beretningen fra biologisk station.

Bræmaaling paa Vestlandet. Efter ansøgning fra statsgeolog J. Rekstad har bestyrelsen til dette formaal stillet til hans raadighed kr. 70 som en indtil videre fast aarlig bevilgning. Hr. Rekstad har sat sig i forbindelse med en række førere og andre paalidelige folk i bræegnene og har ved deres hjælp for det nævnte beløb faaet opmaalt aarets bræstand ved ialt 17 af Vestlandets bræer. Det viser sig, at bræerne i løbet af det sidste aar gjennemgaaende har rykket ikke saa lidet fremover i dalene. Deres vekst siden sommeren 1907 har i det hele taget været større end i de foregaaende aar, hvorfra maalinger foreligger. Kun 3 af de undersøgte bræer har ikke rykket frem i aarets løb. Hr. Rekstad vil i museets aarbog for 1909 gjøre nærmere rede for sine undersøgelser.

Til arkæologiske reiser og udgravninger er iaar anvendt kr. 1927.39. Konservator Shetelig har foretaget større udgravninger i Etne og paa Voss. I Etne blev undersøgt 6 hauge med grave fra jernalderens romerske periode, folkevandringstiden og vikingetiden; særlig bør nævnes en udmerket kjedelgrav fra yngre romersk tid. Samtidig undersøgtes en helleristning paa Støle, og en del af ristningen blev aftegnet i fuld størrelse for at udstilles i museets samling. Paa Byrkje paa Voss undersøgtes en meget svær haug af eiendommelig bygning; den indeholdt en usedvanlig lang gravkiste, hvori der paavistes 3 begravelser, den ene ovenpaa den anden, alle fra folkevandringstiden. Fundet var af megen interesse baade paa grund af den tredobbelte begravelse i én kiste og derved at den ene af gravene syntes at indeholde rester af en brændt baad, et i Norge enestaaende tilfælde fra saa tidlig tid. Paa Vike paa Voss undersøgtes en haug fra vikingetiden med rigt udstyret kvindegrav; blandt gravgodset var en angelsaksisk sølvmynt præget for kong Offa af Mercien, sandsynligvis den ældste engelske mynt som hidtil er fundet i Norge. Hr. cand. Eyvind de Lange har ogsaa iaar velvillig arbeidet ved museets arkæologiske undersøgelser; han har isommer undersøgt 5 hauge fra ældre og yngre jernalder i Hafslo i Sogn, 2 røiser paa Fitjar, Søndhordland, og en svær røis i Skaanevik. Hr. A. W. Brøgger undersøgte i Gloppen en røis fra broncealderen, en svær gravhaug og en skeletgrav fra ældre jernalder. Mindre gravninger, befaringer og reiser er af samme tre herrer foretaget paa adskillige steder over hele vestlandet fra Søndmør til Karmøen. Udførlige beretninger om alle de udførte undersøgelser, de fleste med tegninger og fotografier, er vedlagt den antikvariske afdelings arkiv.

Dr. Schetelig var i fem uger (august—september) permitteret til en reise i Holland, England og Irland, foranlediget ved indbydelse fra „The British Association for the Advancement of Science", til i Dublin at deltage i associationens aarlige møde, hvor Schetelig holdt et foredrag om norske billedstene fra vikingetiden. Under reisen besøgtes i studieøiemed det hollandske rigsmuseum i Leyden, British museum, museerne i Oxford, Chester, nationalmuseet i Dublin og museet i Castle Rushen paa øen Man.

Jordskjælvsundersøgelser. Jordskjælvsundersøgelserne har været drevet efter samme plan som tidligere. I museets aarbog for 1908 er af dr. Kolderup publiceret en afhandling om „Jordskjælv i Norge i 1907". Det i indeværende aar, der i seismisk henseende har været meget roligt, indsamlede materiale vil blive publiceret i næste aarbog.

Publikationer. Hertil er ialt medgaaet kr. 11 369.02, som er udredet af præmieobligationsfondet, Børs', Friele's, Berthe Marie Danielssen's, F. Danielssen's og A. Larsen's, F. Hansen's og H. Danielssen's samt Henrik Sundt's legater. I den nævnte sum indgaar dog ogsaa kr. 800 som løn til museets tegner.

Museets aarbog for 1908 er udgivet med 3 hefter under direktørens redaktion. De to første hefter udkom i 1908, det tredie i begyndelsen af 1909. Aarbogen udgjør ialt 589 sider tekst, 29 plancher og 103 figurer i teksten. Alle clichéer og plancher er udført ved John Griegs reproduktionsanstalt i Bergen. Aarbogen indeholder følgende afhandlinger:

No. 1. Hjalmar Broch: Norwegische Heringsuntersuchungen während der Jahre 1904—1906. (Mit 1 Figur im Texte, 3 Karten und 10 Tafeln). 69 sider.

„ 2. S. K. Selland: Floristiske undersøgelser i Hardanger. II. (Med 2 tekstfigurer). 19 sider.

„ 3. Haakon Schetelig og A. W. Brøgger: Fortegnelse over de til Bergens Museum i 1907 indkomne saker ældre end reformationen. With List of Illustrations in English. (Med 14 tekstfigurer). 45 sider.

„ 4. Kr. Høye: Untersuchungen über die Schimmelbildung des Bergfisches. (Mit 10 Text-figuren). 29 sider.

„ 5. Harry Fett: Hellig Olavs martyrgrav. Et bidrag til ottekantens forhistorie. (Med 17 illustrationer i teksten). 21 sider.

„ 6. H. Kaldhol: Et bidrag til faunaen i Vestlandets kvartærafleiringer. (Med 2 plancher). 48 sider.

„ 7. James A. Grieg: Bidrag til kundskab om Norges hvirveldyrfauna i ældre tider. I. Hjorten. (Med 7 tekstfigurer). 48 sider.

„ 8. E. Jørgensen: *Orchis maculatus L.* × *Coeloglossum viride* (L.) Hartm. (Mit 5 Figuren). 13 sider.

„ 9. Dr. Haakon Schetelig: Pierres à Feu Néolithiques de la Norvège. (Avec 4 figures dans le texte). 8 sider.

„ 10. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge i 1907. (Resumé in deutscher Sprache). (1 kartplanche). Anhang: Registrierungen an der seismischen Station zu Bergen im Jahre 1907. 129 sider.

„ 11. A. W. Brøgger: Et norsk ravfund fra stenalderen. (Med 17 figurer i teksten). 30 sider.

„ 12. Alf Wollebæk: Remarks on Decapod Crustaceans of the North Atlantic and the Norwegian Fiords. I—II. (With 13 plates and 9 figures in the text). 77 sider.

„ 13. Jens Holmboe: Bøgeskogen ved Lygrefjord i Nordhordland. (Med 3 figurer i teksten). 22 sider.

„ 14. Leonhard Stejneger: Hjorten og den skotsk-norske landbro. 10 sider.

„ 15. Haakon Schetelig: Oversigt over den kulturhistoriske samlings tilvekst i 1907. (Med 14 figurer i teksten). 21 sider.

Som bidrag til udgivelsen af „Medicinsk Revue", der udgives af Bergens lægeforening, bevilgedes kr. 800 af Henrik Sundts legat til fremme af lægevidenskab.

Af direktør HOLMBOES bog: „Studies on the Vegetation of Cyprus", der af museet vil blive udgivet som en særskilt publikation (i kvartformat), er hidtil trykt 21 ark med 55 tekstfigurer. Foruden de i 1907 afsatte kr. 1 000 er i 1908 hertil yderligere anvendt kr. 1 000, der ligeledes er udredet af præmieobligationsfondets renter. Bogen antages at ville foreligge færdigtrykt vaaren 1909.

For budgetterminen 1908—1909 var bevilget et statsbidrag af kr. 1 000 til den fortsatte udgivelse af prof. G. O. SARS verk: „An Account of the Crustacea of Norway". Af dette verk er i aarets løb udkommet: Bind V, hefte 21—24 med tilsammen 4$^1/_2$ ark tekst og 32 plancher.

Af tidsskriftet „Naturen" er med det sædvanlige bidrag af staten, kr. 1 000, udgivet 32te aargang (Fjerde rækkes anden aargang).

Det fortjener at nævnes, at de ved publikationerne muliggjorte bytteforbindelser er den vigtigste kilde til forøgelse af museets bibliothek. Af tidsskrifter og selskabsskrifter er i 1908 ialt indkommet 886 bind, deraf 775 væsentlig i bytte. Museets litterære bytteforbindelser er i aarets løb forøget med 9 institutioner og selskaber.

IX. Foredrag og kurser.

Hvad angaar dr. APPELLØF's undervisningsvirksomhed i hans stilling som indehaver af den for C. SUNDT's fond oprettede zoologiske lærestol, henvises til hans beretning nedenfor, side 94. Som det vil sees, er der i aarets løb opnaaet en personlig eksamensret for ham, idet han ved kgl. res. af 19de juni 1908 er opnævnt „som eksaminator i zoologi med fysiologi ved den specielle afdeling ved matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen ved Universitetet for kandidater, der har studeret under hans ledelse ved Bergens museum."

Saavel dr. APPELLØF som dr. KOLDERUP har uden særskilt godtgjørelse ydet undervisning ved aarets havforskningskursus.

Dr. KOLDERUP paabegyndte i vaarsemestret en række forelæsninger over mineralogiens elementer, som fortsattes i høstsemestret. Forelæsningerne, der holdtes i det mineralogiske laboratorium, var som tidligere væsentlig beregnet paa lærere og lærerinder, men der har ogsaa været adgang for andre interesserede, som har havt betingelser for at følge med. I det hele har forelæsningerne været besøgt af de samme, som nu i flere aar har deltaget i kurserne. Ogsaa udenfor forelæsningerne har der været anledning til at arbeide ved afdelingen, og flere af kursusdeltagerne har benyttet sig heraf. I begyndelsen af juli maaned foretoges en 4 dages geologisk ekskursion til Karmøen.

Havforskningskursus. Dette afholdtes i 1908 efter samme plan som de foregaaende aar fra 10de august—8de oktober. Lærerne har været: Dr. Appelløf, dr. Damas, overlærer Jørgensen, bestyrer Helland-Hansen og dr. Kolderup. Laboratoriet har i lighed med foregaaende aar været i museets store foredragssal og forelæsningerne har været afholdt i den lille foredragssal.

Da man fandt det rimeligt, at de udenlandske deltagere i havforskningskurset selv bestrider udgifterne ved sin undervisning, blev kursusafgiften for deltagelse i aarets havforskningskursus sat til kr. 150 mod tidligere kr. 75. Denne forhøielse viste sig ikke at have nogen indflydelse paa søgningen til kurserne; der meldte sig nemlig flere deltagere end man kunde modtage. Museets bidrag til havforskningskurset 1908 udgjorde derfor kun kr. 823.70 af præmieobligationsfondet samt kr. 400 af C. Sundts fond. For norske deltagere i kurset var adgangen ligesom tidligere fri.

Dr. Appelløf har meddelt undervisning over Nordhavets bundfauna. Undervisningen har bestaaet dels i bestemmelsesøvelser i laboratoriet, hvorved vigtigere grupper af evertebrater ved hjælp af bestemmelsestabeller blev gjennemgaaet. Der foretoges ialt 9 ekskursioner (1 dag i hver uge), hvorved levende material indsamledes og studeredes og de forskjellige faunistiske regioner demonstreredes. Desuden holdtes omtrent 30 forelæsninger og demonstrationer i tilknytning til øvelser og ekskursioner.

Konservator Grieg har assisteret ved undervisningen og ekskursionerne.

Dr. Damas har undervist i zooplankton og i fiskenes systematik og biologi og har derved taget specielt hensyn til deres forplantningsforhold og de yngre udviklingsstadier. Af zooplankton har han for-

trinsvis gjennemgaaet de planktoniske kopepoder og maneterne. Der har været foretaget ekskursioner i fjordene for indsamling og demonstration af levende materiale. Foruden at give veiledning ved bestemmelser etc., har han ogsaa afholdt en række forelæsninger og demonstrationer i tilknytning til det gjennemgaaede materiale.

Overlærer JØRGENSEN har meddelt undervisning i phytoplankton (peridineer og diatomaceer). Han har holdt 9 forelæsninger og desuden omtrent 8—9 laboratorie-øvelser, hvor deltagerne havde anledning til selv at undersøge vigtigere typer.

Bestyrer HELLAND-HANSEN har holdt omtrent 20 forelæsninger over de nordlige haves hydrografi og derunder behandlet de oceanografiske metoder og vigtigere resultater af de senere aars forskning paa dette omraade. Han har desuden — som af indberetningen for den biologiske station fremgaar — ledet de specielle hydrografiske undersøgelser, som har været drevne fra den biologiske station og derved — i overensstemmelse med den i programmet for kurserne opsatte plan — meddelt undervisning til specialister i faget.

Dr. KOLDERUP har holdt 6 forelæsninger over glaciale og postglaciale afleiringer med forevisning af karakteristiske fossiler og lysbilleder. Paa grund af hans bortreise kunde dette aar ingen forelæsninger over havbundens afleiringer holdes.

Deltagerne har været følgende:

Cand. med. & phil. HANS V. ALTEN, Freiburg i/Br., stud. rer. nat. ALVERDES, Freiburg i/Br., stud. ALF DANNEVIG, Arendal, dr. GÉZA ENTZ jun., doc. univ. Budapest, dr. CH. GRAVIER, mus. d'hist. nat. Paris, Miss BEATRICE GRAY, stud. Oxford, dr. H. HAASE' Oberlehrer, Frankfurt a/Main, dr. A. HELL, Wien, ritmester G. ISACHSEN, Kristiania, stud. H. MAYHOFF, Jena, stud. rer. nat. H. PRELL, Freiburg i/Br., dr. ROGENHOFER, assist. zool. Inst. Wien, stud. rer. nat. STRESEMANN, Jena, stud. rer. nat. S. TAUB, Wien, dr. E. THORSCH, assist. anat. Inst. Prag, dr. E. YUNG, prof. univ. Genf.

Samtlige deltog i alle fag ved kurserne.

Desuden fulgtes forelæsningerne i hydrografi i større eller mindre udstrækning af følgende damer og herrer, som under bestyrer HELLAND-HANSENS ledelse deltog i undersøgelserne over fjordenes hydrografi og som havde arbeidspladse paa den biologiske station:

Kapt. ROALD AMUNDSEN, Kristiania, dr. A. H. SCHRØER, Berlin, fru dr. SCHRØER, Berlin, stud. G. SCHICKENDANTZ, Zehlendorf ved Berlin, dr. V. BAUER, zool. station, Neapel.

Bestyrelsen har bestaaet af hr. kjøbm. H. FRIELE B. S. som

formand, museets direktør og kursernes lærere. Som sekretær har dr. APPELLÖF fungeret.

— - - —

I museets store foredragssal har som sedvanlig i vinterhalvaaret „Foredrag for hvermand" været holdt med 5 ugentlige forelæsninger. Disse foredrag administreres af museet, hvis bestyrelse opnævner 3 medlemmer af foredragenes bestyrelse; de 2 øvrige medlemmer af denne opnævnes henholdsvis af Arbeiderforeningen og Haandverkssvendenes forening. Foredragene har som sedvanlig modtaget bidrag af staten, kommunen og samlaget. Angaaende planen for foredragene samt tilhørernes antal henvises til den nedenfor indtagne aarsberetning fra foredragenes bestyrelse.

Noget sommerkursus for lærere fra landdistrikterne er heller ikke i 1908 afholdt ved museet. For denne sags vedkommende henvises til aarsberetningen for 1906, side 39.

I anden halvdel af januar holdtes som sedvanlig landmandskurset for Bergenhusamterne i museets store foredragssal, alene mod godtgjørelse af de direkte udgifter til renhold og opvarmning. — I slutten af august blev foredragssalen stillet til raadighed for en psykologisk foredragsrække af dr. med. RAGNAR VOGT, som var arrangeret af Bergens pædagogiske forening.

X. Særformaal under museets administration.

Biologisk station har staaet under bestyrelse af de samme herrer som i 1907, nemlig overlæge G. A. HANSEN (formand), kjøbmand H. FRIELE, B. S. og bestyrer B. HELLAND-HANSEN. Angaaende den videnskabelige virksomhed ved stationen henvises til den nedenfor indtagne aarsberetning fra bestyreren. Stationens økonomiske stilling har gjennem flere aar været meget vanskelig, og det har gjentagne gange i ansøgninger til staten været fremholdt, at dens indtægter ikke strækker til at dække de aller nødvendigste udgifter. I 1907 overtog museet stationens daværende underskud, kr. 989.02. Ved udgangen af samme aar var imidlertid stationen kommen i et nyt underskud af kr. 302.77, og dette er i løbet af 1908 yderligere vokset til kr. 567.04. Imidlertid er der haab om, at stillingen i den nærmeste fremtid vil blive bedre. Fra 1ste april 1908 er statsbidraget forhøiet med kr. 500 aarlig, og i den kgl. proposition for budgetterminen 1909—10 er der indstillet paa en yderligere høist paakrævet forhøielse af annuet med kr. 500.

Akvariet og sælparken har staaet under bestyrelse af de samme herrer som den biologiske station. Driftsudgifterne, kr. 2158.90, er foruden ved „Det nyttige selskab“s bidrag, kr. 500, dækket ved aarets entréindtægt, kr. 1 708.84. Ved begyndelsen af aaret viste regnskabet en beholdning af kr. 156.81, som i løbet af 1908 er vokset til kr. 206.75. Herved er imidlertid at merke, at museet i 1907 saa sig nødt til at dække akvariets daværende underskud, kr. 3351.61. Angaaende akvariets og sælparkens drift forøvrigt henvises til bestyrerens nedenfor indtagne aarsberetning.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedragene) har som tidligere været ledet af en særskilt bestyrelse; de af museets bestyrelse opnævnte medlemmer af denne har været de samme som i 1907, nemlig rektor K. Brekke (formand), direktør Jens Holmboe og konservator H. Schetelig. Typograf Ludvig Sandahl har ligesom tidligere i bestyrelsen repræsenteret Haandverkssvendenes forening. Istedenfor optikus Martin O. Nielsen har Arbeiderforeningen som sin repræsentant i bestyrelsen opnævnt telefonarbeider A. Haugland. Bidragene fra kommunen og samlaget har været de samme som i 1907, henholdsvis kr. 1 500.00 og kr. 900.00, hvorimod statens bidrag for aaret 1908 har været nedsat fra kr. 1 150.00 til kr. 1 100.00, entréindtægten har været kr. 403.35 mod kr. 468.15 i forrige beretningsaar. Udgifterne beløber sig til kr. 4 527.77 mod kr. 3 707.03 ifjor; den ved aarets begyndelse overtagne beholdning, kr. 657.62, er derved svundet ind til kr. 41.27 ved udgangen af 1908.

Af Sars' „An Account of the Crustacea of Norway“ er udgivet bd. V, hefte 21—24, ialt 4½ ark tekst med 32 plancher. Ved aarets begyndelse havde man paa denne konto en beholdning paa kr. 476.82; for budgetterminen 1908—09 har staten bidraget med kr. 1 000.00. I aarets løb er anvendt kr. 1 154.43, hvorefter til det nye regnskabsaar overføres kr. 333.94.

„Naturen“ har været udgivet uforandret under redaktion af Jens Holmboe. Statsbidraget har været det samme som tidligere, kr. 1 000.00.

Bergens museum den 5te februar 1909.

Jens Holmboe.

MUSEETS BESTYRELSE

henviser til foranstaaende beretning fra direktøren og aflægger sin erkjendtlige tak til dem, som ved gaver eller paa anden maade har fremmet museets virksomhed.

Angaaende muséforeningens anliggender skal man anføre følgende:

Antallet af bidragsydende medlemmer udgjorde, da forrige beretning afgaves, 270. Af disse er 19 udgaaet, medens 6 nye er komne til. Det samlede antal bidragsydende medlemmer udgjør saaledes nu 257.

Tre af foreningens livsvarige medlemmer er i løbet af aaret 1908 afgaaet ved døden:

Den 14de februar 1908 døde her i byen, 88 aar gammel, konsul WOLLERT DANCHERT KROHN. Konsul KROHN var en usædvanlig interessant personlighed, sjelden kundskabsrig og vidt bereist; han havde stærke kunstneriske og videnskabelige interesser, ikke mindst i lokal- og personalhistorisk retning. Neppe mange har siddet inde med et mere omfattende personalhistorisk kjendskab til de gamle bergenske familier og i det hele taget til vor bys ældre forhold. Med stor liberalitet stillede han sin viden til raadighed for museets videnskabsmænd og andre, som søgte hans raad. Bl. a. kan her mindes om, at dr. J. BRUNCHORST i forordet til sin bog om museets historie 1825—1900 med tak fremhæver den værdifulde bistand konsul KROHN ved denne anledning havde ydet ham. I 1880 blev KROHN opmærksom paa, at der i et skrin i Jakobsfjorden opbevartes 3 vigtige skrevne bøger fra det 16de og 17de aarhundrede, „Gartenrecht“ for Jakobsfjorden og Belgarden, „Maschupbuch“ og „Gesellenbuch“. Ved KROHN's mellemkomst blev disse manuskripter samme aar skjænket museet, og det førstnævnte af dem har han i museets aarbog for 1894—95 sammen med skolebestyrer BENDIXEN udgivet saavel i originalens ordlyd som i oversættelse.

Ogsaa paa anden maade har han i aarenes løb oftere, særlig ved gaver, lagt for dagen sin varme interesse for museet. I de sidste aar var det især haven, som nød godt af hans velvilje. Livsvarigt medlem af muséforeningen har han været siden 12te september 1892, da bestyrelsen første gang gjorde brug af den adgang de nye love af 20de april s. a. gav den til paa denne maade at hædre personer, der har ydet museet særlige tjenester.

Et smerteligt tab led norsk videnskab den 23de april 1908 ved professor dr. Gustav Adolph Guldberg's pludselige bortgang.

Konsul Wollert D. Krohn.

Guldberg var født i Nannestad 1854 og professor i anatomi ved Kristiania universitet siden 21de april 1888; denne stilling havde han altsaa ved sin død beklædt i næsten nøiagtig 20 aar. Skjønt professor i et medicinsk fag var det dog som forsker først og fremst paa zoologiens omraade han havde vundet sig et høit anseet navn. Især var han fra alle hold anerkjendt som en af vor tids mest fremragende kjendere af hvaldyrene. Et af hans betydningsfuldeste arbeider over denne interessante dyregruppe, „On the development and structure of the whale, I", forfattet i fællesskab med dr. F. Nansen, blev i 1894 udgivet som særskilt publikation af Bergens museum. Arbeidet var ogsaa for den største del baseret paa museets store samling af hvalfostre. Det var vel nærmest dette værk, som gav anledning til hans udnævnelse til livsvarigt medlem af muséforeningen den 29de december 1896. I „Naturen“ 1908, s. 161, flg., har hans efterfølger ved universitetet prof. K. E. Schreiner givet en sympatisk skildring af Guldberg som den fremragende videnskabsmand og det vennesæle, af alle afholdte, menneske han var.

Den 14de september 1908 døde i Kristiania i den høie alder af 84 aar fhv. brigadelæge Johan Wilhelm Storjohann Martens. Dr. Martens var født i Bergen 10de november 1824 og virkede her fra 1852 til 1877, i den første tid som privat praktiserende læge, senere tillige som militærlæge. I 1877 blev han forflyttet til Kristiania. I museets historie fortjener han at mindes som den der først har givet stødet til oprettelsen af et akvarium i Bergen. Han skjænkede i slutten af 1876 museet en sum af 100 spd. „til grundlæggelse af et fond for et vordende akvarium“. Renterne af dette beløb blev i nogle aar tillagt kapitalen, indtil der i midten af 80-aarene blev anskaffet 4 smaa akvarier, som blev opstillet i museets vestibule og forsynet med fiske og lavere sjødyr. Disse akvarier blev holdt vedlige indtil 1892, og den interesse de havde vakt blandt publikum bidrog vistnok ikke lidet til oprettelsen af den biologiske station med tilhørende akvarium i 1891. Til livsvarigt medlem af muséforeningen udnævntes han den 14de december 1892.

Professor dr. G. A. Guldberg.

To nye livsvarige medlemmer har bestyrelsen udnævnt i det forløbne aar, nemlig professor dr. G. Gustafson, Kristiania, den tidligere mangeaarige høit fortjente bestyrer af museets oldsamling, og sogneprest **Jonas R. Landmark**, Førde, hvis store gave til museets botaniske afdeling er omtalt ovenfor (side 24). Professor **Gustafson**'s udnævnelse fandt sted i bestyrelsesmøde den 31te oktober 1908 og pastor **Landmark**'s den 18de december s. a.

Ved udgangen af 1907 var funktionstiden udløben for de to af kirkedepartementet opnævnte bestyrelsesmedlemmer rektor K. **Brekke** og statsminister **Chr. Michelsen**; ved departementets skrivelse af 23de januar 1908 blev begge herrer paany opnævnt for et tidsrum af to aar. Ligeledes blev for samme tidsrum bestyrer N. J. **Føyn** paany opnævnt som suppleant for hr. **Brekke**; som suppleant for hr. **Michelsen** opnævntes konsul **Joachim Grieg** istedenfor konsul J. C. **Isdahl**, som havde udtalt ønske om at fratræde.

Fhv. brigadelæge J. W. S. **Martens**.

Paa generalforsamlingen den 14de marts 1908 lovede præses, som det vil erindres, paa bestyrelsens vegne til næste generalforsamling af fremlægge forslag til nye love for muséforeningen. Til denne sags forberedelse har bestyrelsen under 3die september s. a. nedsat en komité, bestaaende af direktør A. **Hoel**, statsminister **Michelsen** og museets direktør. I det væsentlige overensstemmende med denne komités indstilling har bestyrelsen besluttet at fremsætte for generalforsamlingen det forslag til fundats for museet samt love for muséforeningen, som samtidig med denne aarsberetning tilstilles foreningens medlemmer.

Forrige generalforsamling vedtog efter forslag af hr. dr. W. **Loennecken** følgende resolution: „Generalforsamlingen henstiller til musébestyrelsen i næste aarsberetning at fremlægge plan med omkostningsoverslag for den vordende høiskole i Bergen“. I den anledning har museets bestyrelse fattet følgende beslutning: „Da den samlede bestyrelse har til hensigt, saafremt det foreliggende lovforslag vedtages, at stille sine pladse til disposition, finder man at burde overlade til den kommende bestyrelse at udarbeide planer for høiskolen."

Af de foreningsvalgte medlemmer af bestyrelsen staar skolebestyrer Bendixen samt direktør A. Hoel, den sidstnævnte efter lodtrækning med direktør Bøgh, for tur til at fratræde ved generalforsamlingen i 1909. Som skikkede til at komme paa valg tillader bestyrelsen sig, i henhold til lovenes § 4, foruden de fratrædende herrer tillige at nævne kjøbmand Rasmus Meyer og overlæge H. P. Lie. Som ovenfor nævnt har imidlertid tillige samtlige bestyrelsens øvrige foreningsvalgte medlemmer til hensigt eventuelt at stille sine pladse til disposition ved generalforsamlingen.

Bergens museum, 26de februar 1909.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. K. Brekke. Joh. Bøgh.
Herm. Friele B. S. Klaus Hanssen. Andor Hoel.
Joh. Lothe. Chr. Michelsen Gerh. Sundt.

Jens Holmboe.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTHEK OG SAMLINGER

Bibliotheket.

Gaver er i aarets løb modtaget fra følgende institutioner og private:

Abel, Magdalene, fru, Bergen.
Appelløf, A., dr., Bergen.
Blytt, Valborg, frk., Bergen.
Bendixen, B. E., skolebestyrer, Bergen.
Bergens offentlige bibliothek.
Bergens historiske forening.
Bergh, Rud., dr., prof., Kjøbenhavn.
Bjerkan, P., konservator, Bergen.
Brekke, Mikkel, gaardbruger, Jondal.
Brøgger, A. W., cand., Kristiania.
Canada, Minister of the Interior.
Centralbureau der Internat. Erdmessung, Potsdam (Berlin).
Collett, R., prof., Kristiania.
Daae, Aagaat, bibliothekar, Bergen.
Daniloivicz, C. de., Paris.
Danmark, kultusministeriet.
Exekutivkomiteen for Bergensudstillingen 1898.
Foslie, M., konservator, Trondhjem.
Grieg, Joachim, konsul, Bergen.
Geelmuyden, C., skolebestyrer, Bergen.
Hauser, O., Fontenay aux Roses.
Hanssen, Klaus, overlæge, Bergen.
Holmboe, J., direktør, Bergen.
Huitfeldt-Kaas, V. W. H., fiskeristipendiat, Kristiania.
Ingstad, stadsingeniør, Bergen.
Janson, Helmich, konsul, Bergen.

Jensen, A. S., museumsassistent, Kjøbenhavn.
Kgl. Veterinær og Landbohøiskole, Kjøbenhavn.
Kolderup, C. F., dr., Bergen.
Konow, W., brugseier, Stend.
Larsen, O. J., bankfuldmægtig, Bergen.
Lindholm, L., bibliotheksassistent, Bergen.
Meyer, Rasmus, kjøbmand, Bergen.
Nansenfondets styrelse, Kristiania.
Nordahl-Olsen, Joh., redaktør, Bergen.
Nordgaard, O., bestyrer, Trondhjem.
Norman, rev. dr. The Red House, Berkhamsted, England.
Olsson, P., dr. lektor, Kristianstad.
Omang, S. O. F., adjunkt, Larvik.
Petersen, Th., bibliothekar, Trondhjem.
Reuter, O. M., prof., Helsingfors.
Queensland, Department of Public Health. Brisbane.
Rabot, Chr., prof., Paris.
Santos Rocha, Antonio dos. Porto.
Schetelig, H., dr., konservator, Bergen.
Schiller, J., Wien.
Schjelderup, W. M., overretssagfører, Bergen.
Schmidt-Nielsen, S., dr. phil., Kristiania.
Seel, herr, Bergen.
Stavanger amtsformandskab.
Stoltz, G., adjunkt, Bergen.
Thor., Sig., dr., Skien.
Tønne, E. K., Bergen.
Skandinaviske fiskeriudstilling, Trondhjem.
Universitetets botaniske have, Kristiania.
Universitetets ethnografiske museum, Kristiania.
Visted, K., konservator, Kristiania.
Weber, Max, prof., Erbeck.
Wesenberg-Lund, C., Kjøbenhavn.
Wollebæk, A., konservator, Kristiania.

Den zoologiske afdeling.

Hvirveldyr.

Collett, R., professor, Kristiania: pindsvin (*Erinaceus europæus*).
Brandt, bundtmager: isbjørn (*Ursus maritimus*), hun og unge.

Danielsen, adjunkt, Kristiansand: stamme og gren af asp afgnavet af bæver fra Ottra, Ek pr. Kristiansand.

Bull, Gustav Br., Kristiania: sjøelefant *(Macrorhinus leoninus)*, han og hun fra Crozetøerne.

Nicolaysen, N., ingeniør, St. Petersburg: Chanco eller gylden ulv *(Canis laniger)* og skoggjetantilope *(Nemorhædus caudatus)* fra Manschuriet.

Martensgaard, A.: urson eller kanadisk træpindsvin *(Erethizon dorsatus)* fra Alaska.

Tilberg, J. A., Hammerfest: penisknokkel af hvalros *(Trichecus rosmarus)*.

Nissen, sogneprest, Karasjok: skalle af jerv *(Gulo borealis)*, fra et gammelt lappisk offersted i en røs ved Bæljalgnya ved Jessjok, Finmarken.

Frantz Olsen, fru: skalle af raadyr *(Cervus capreolus)*.

Stokstad, O., missionær, Vohipeno, Madagaskar: Viverrer *(Fossa* og *Galidictis striata)* fra Madagaskar.

Bø, Olai L., Bøvaag, Manger: hvidstrubet toplom *(Podicipes cristatus)*.

Apold, Johannes, kirkesanger, Odda: perleugle *(Nyctala tengmalmi)*.

Fleischer, C., Sogndal: perleugle *(Nyctala tengmalmi)*.

Holm, Chr., Mjølfjell, Voss: konglebit *(Pinicola enucleator)*.

Porsild, M. P., dr., biologiske station, Godhavn, Grønland: en samling fugleskind fra Grønlands vestkyst.

Wallendahl, August, kjøbmand: hærfugl *(Upupa epops)* fra Os.

Raadal, Mons N., Raadal: rede af gjærdesmutte *(Troglodytes troglodytes)*.

Laastad, vildthandler: albin varietet af graatrost *(Turdus pilaris)*.

Jæger, Bjarne: rakkelhane *(Lyrurus tetrix × Tetrao urogallus)* fra Hop, Ask.

Alvær ,John H., vildthandler: duetrost *(Turdus viscivorus)* og varietet af lirype *(Lagopus lagopus)*.

Askevold, Dagfin, kontorfuldmægtig: bredhalet jo *(Stercorarius pomathorinus)*.

Christie, S. L., disponent: vandrikse *(Rallus aquaticus)*.

Sundt, Leif: sumpskildpadde *(Emys orbicularis)*.

Askevold, Jens, lærer, Vilnes, Askvold: strømsild *(Argentina sphyræna)*.

Hjort, Johan, dr., fiskeridirektør: *Aphanopus carbo* fra Danmarksstrædet.

Torsvik, Martinus, A. Toft, Torsvik: fjæsing *(Trachinus draco)*.

Brown, Th., Liverpool: pindsvinfisk *(Diodon hystrix).*

Kallestad, Peder, Glæsvær: eg af plogskate *(Raja vomer).*

Helland, handelsreisende: firtraadet tangbrosme *(Onos cimbrius).*

Dahl, Knut, assistent ved fiskeristyret: en serie vaarsild *(Clupea harengus).*

Koefoed, Einar, mag. sc.: en samling arktiske fiske.

Hvirvelløse dyr.

Stave, C. L., kutter Aktine, Risøen, Haugesund: to svampe *(Phakellia ventilabrum* og *Callinia sp.)* Island.

Vik, Torstein S., Jondal: troldhummer *(Gallathea strigosa).*

Petersen, fru, Balberg sanatorium pr. Lillehammer: dødningehoved *(Acherontia atropos).*

Dorph Andersen, Dagfin: dødningehoved *(Acherontia atropos).*

Ingebrigtsen, metalstøber: medusahoved *(Gorgonocephalus lincki)* og grene af sjøtræ *(Paramuricea placomus).*

Vik, Nils S., Jondal: korstrold *(Porania pulvillus).*

Prestegaard, Lars, Jondal: sjøanemone *(Actinostola callosa).*

Haustveidt, E., Grimo: egklaser af blæksprut *(Loligo forbesi).*

Naara, O. L., Naara, Sulen: sjøanemone *(Bolocera tuediæ).*

Heiberg, godseier, Amble: to kjæmpeeksemplarer af oskjæl *(Mytilus modiolus).*

Knudsen, M., Hermandsverk, Sogn: sjøpølser *(Cucumaria frondosa).*

Sørskaar, H. B., postbetjent: medusahoved *(Gorgonocephalus lincki).*

Koefoed, Einar, mag. sc.: en samling evertebrater fra Spitsbergen og Grønlands østkyst.

Den botaniske afdeling.

A. Den botaniske samling.

Barca, Paul, Bergen: norske planter.

Barbey, William, Genf: 1 490 arter karplanter fra J. C. Schleicher's samling.

Appelløf, A., dr.: „gjennemvokset“ blomst af *Geum rivale* fra Bulken.

Wettstein, R. v., prof., Wien: han- og hunkongle af *Ceratozamia mexicana.*

Wallendahl, fru, Bergen: stammetversnit af en gammel ask fra Florida, Bergen.

Bredrup, Jac., stud. jur., Kristiania: *Silene dichotoma* og *Verbascum Blattaria* fra Grefsen.

Ostenfeld, C. H., museumsinspektør, Kjøbenhavn: 4 ark *Euphrasier* fra Færøerne.

Frantz Olsen, fru, Bergen: frugter af *Raphia*-palme.

Brunchorst, J., ministerresident, Havana: eiendommelig svøpe fra Jamaica, med snoren flettet af basttrevler af samme gren som skaftet.

Dyring, J., overlærer, Holmestrand: ca. 70 ark norske *Euphrasier*.

Appelløf, Olga, frk., Bergen: *Crocus vernus* fra Laksevaag.

Jørgensen, E., overlærer: 355 ark for den aller største del skandinaviske karplanter.

Reusch, Gia, frk., Bergen: planter fra Bergens omegn.

Lepsøe, Agnes, frk., Bergen: planter fra Bergen.

Danielsen, D., adjunkt, Kristiansand: spiraldreiede stammer af birk, asp, og ask fra Kristiansands omegn, misdannet af slyngende vivendel.

Bleiklie, Ivar, landbrugslærer, Stend: norske planter.

Dahl, Ove, konservator, Kristiania: 29 ark norske *Taraxaca*.

Lie-Pettersen, Solveig, frk., Nestun: rødblomstret *Ajuga pyramidalis* fra Fane kirke.

Selland, S. K., lærer, Granvin: 660 ark karplanter, indsamlet paa stipendiereise i Hardanger. Desuden et vakkert „tvangdreiet" ekspl. af *Valeriana sambucifolia* fra Granvin.

Sundt, Gerhard, kjøbmand, Bergen: *Puccinia Pringsheimiana* paa ribs og stikkelsbær fra Lønningen i Fane.

Bergens guttehjem ved bestyrer G. **Vatndal**: fossil ekestamme fra Garnæs.

Trædal, Lasse, Lavik: hvidblomstret *Trifolium pratense* fra Lavik.

Tidemand, W. G., løitnant, Ulefos: tversnit af en fossil furustubbe fra Kvarven, Bergen.

Mongstad, Nils, gaardbruger, Alversund: stubbe af vildtvoksende bøg fra Mongstad, sammenvokset af 3 stammer.

Greve, Jan, cand. theol., Bergen: Herbarium bestaaaende af ca. 900 arter væsentlig indenlandske karplanter, og desuden en samling udenlandske moser.

Slettemark, S. K., lærer, Bergen: en samling spiselige soparter. *Turgenia latifolia* fra Stordøen.

Lie-Pettersen, O. J., lærer, Nestun: *Dianthus deltoides* fra Sandalen i Fane.

GRIEG, J. A., konservator, Bergen: *Erica cinerea* fra Nordre Bratholmen og *Gentiana purpurea* fra Jondal.

ØRDAL, J., vagtmester, Bergen: *Sideritis montana* fra Sandviken.

FRIELE, HERM., B. S., Bergen: *Origanum vulgare* fra Flaam.

DETHLOFF, H. G., dr., Bergen: misdannede ræddiker fra en have i Sandviken.

SCHETELIG, H., konservator, dr., Bergen: næpe med klumprod fra Os.

Botanisk museum, Kjøbenhavn: 41 ark væsentlig arktiske karplanter.

NISSEN, K., sogneprest, Karasjok: *Luzula parviflora* fra Karasjok.

LINDBERG, H., dr., Helsingfors: 6 ark finske *Alchemillae.*

HJORT, JOHAN, fiskeridirektør, Bergen: 3 tversnit af furustammer fra Nordreisen.

BLICHFELDT F. W., apotheker, Mandal: *Cephalanthera Xiphophyllum* fra Nyvold i Halsaa.

B. Haven.

BING, K., overretssagfører, Bergen: levende *Gagea lutea* fra Granvin.

Den botaniske have, Kristiania: ca. 30 arter levende planter.

LILLEFOSSE, TORKEL, gaardbruger, Strandebarm: levende planter fra Strandebarm.

SLETTEMARK, S. K., lærer, Bergen: levende planter.

SUNDT, GEBHARD, kjøbmand, Bergen: porcellænsetiketter med indbrændt navn.

Den mineralogisk-geologiske afdeling.

GULLAKSEN, hoteleier, Godøsund: 2 fossile hjortehorn fra Godøsund.

SCHEIE, ANDR., gaardbruger, Jæderen: 1 fossilt hjortehorn fra Skeievand.

SUNDT, G., kjøbmand, Bergen: 1 stykke magnetjern fra Vermland, 1 stykke zinkblende og blyglans fra Konerud.

REKSTAD, geolog, Kristiania: 1 stykke gabbroporfyrit fra Grindheim i Etne.

ØVREBØ, herredskasserer, Torvestad: Hvalben og rester af et hjortehorn.

THOMSEN, FRANK, Mayari, Cuba: Fossiler fra Camagüezprovinsen paa Cuba.

MELKILD, O., lærer, Bergen: 150 haandstykker fra Stangvik, Surendalen og Kristianssund N., 25 haandstykker fra Telemarken og 15 fra Bømmel.

Omvik, J., lærer, Bergen: 15 haandstykker fra Kvinnherred.

Slettemark, lærer, Bergen: Senglaciale skjæl fra Møllendal ved Bergen.

Kaldhol, H., Nordfjordeid: Brysthvirvel af *Phoca barbata* fra Aure.

Den historisk-antikvariske afdeling.

A. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Ytrearne, Olav J., Arne: slagsten fra stenalderen fundet paa Ytre Arne, Haus.

Krohn, Henrik, læge, Ytre Arne; bænk fra Hammer kirke, Nordhordland.

Raknes, Erik A., gaardbruger, Hammer, ved urmager F. Iversen, Bergen: denar af Antonius Pius, fundet i jorden paa Raknes, Osterøen.

Børretzen, Jens, lærer, Sandeid: haandsnellehjul af sort sten fundet paa Skeie i Sandeid sogn, Ryfylke.

Ervik, lærer, Volden: to flintskiver fundet under en hammer paa Eikreim, Volden, Søndmør.

Nordheim, Elias, gaardbruger, Etne; jernfragmenter fra ældre jernalder fundet paa Noreim, Etne.

Grindeim, Tollev, gaardbruger, Etne: Kvartsbryne fundet i et gravkammer paa Grindeim.

Røirane, Ingemar, gaardbruger, Ølve, Hardanger: brudstykke af en stengryde fundet paa Røirane.

Kraakevik, Ola, gaardbruger, Aga, Hardanger: skafthuløks af gabroporfyrit fundet paa Naa, Ullensvang.

Kolstø, Christen, gaardbruger, pr. Kopervik, ved Frithjof Øvrebø, øks fra vikingetiden fundet paa Kolstø, Avaldsnes.

Koren-Wiberg, C., maler, Bergen: en stor samling middelalderske gjenstande, fremfundne ved gravninger paa Tyskebryggen, Bergen.

Bjørge, Anfind, gaardbruger, ved kommunelæge Kr. Kristensen, Førde, Søndhordland: gravfund fra vikingetiden fra Bjørge, Valestrand sogn, Søndhordland.

Sæve, Ivar A., gaardbruger, pr. Bolken: sverdknap af jern fra vikingetiden, fundet paa Sæve, Voss.

Holmboe, Jens, direktør: 9 smaa ægyptiske figurer.

Frimanslund, L. A., Haugsholmen: jordfundet haandkvern fra Haugsholmen, Søndmør.

Rustafjaell, R. de, dr., London: en samling paa 107 no. ægyptiske oldsaker.

Øvrebø, Frithjof, Hauge i Torvestad: stor flintskraber fundet i en myr paa Gunnarshaug, Karmøen, og to flintstykker fundet i en ager paa Hauge, Karmøen.

Opedal, Halldor Gunnarsen, gaardbruger, Ullensvang: blykors med indskrift fundet paa Krosvoll under Opedal.

Snig, Øistein, gaardbruger, Avaldsnes, ved Frithjof Øvrebø: to stenøkser fra Snik.

Børve, Odd, gaardbruger, Hardanger: en flintdolk, en spiralring af bronce og en broncenaal.

Steine, Lars T., gaardbruger, Norheimsund: øks fra vikingetiden fra Norheimsund, Hardanger.

Tepstad, Sivert, Sandalsnes, Hammer: øks fra vikingetiden fundet paa Tepstad, Hammer, Osterøen.

Hjelmeseth, Jakob, gaardbruger, Nordfjordeid: stengryde fra vikingetiden.

B. Myntsamlingen.

Schnelle, Otto, Prof. Kyrres gade 4, Bergen: forgyldt broncemedalje præget af byen Bordeaux 1733, og engelsk tinmedalje Crystal Palace 1866.

Komiteen for den nordiske motorudstilling i Bergen 1907: to eksemplarer af udstillingens medalje.

Brunchorst, J., dr., minister, Havana: 58 forskjellige mynter fra Mellemamerika, Vestindien og Sydamerika.

Røirane, Ingemar, gaardbruger, Ølve, Hardanger: dansk 12 skilling, Fredrik IV, 1716.

Levinsen, C., Rossebø pr. Haugesund: norsk 3 skilling sølv 1869.

Ellerhusen, Jens, Gøteborg, ved hr. Joachim Ellerhusen, Bergen: 26 forskjellige mynter og medaljer, de fleste værdifulde stykker: dukater, dalere etc.

Ellerhusen, Joachim, skibsfører, Bergen: hollandsk bryllupsmedalje u. a. sølv med forgyldt rand.

Ellerhusen, frk., Bergen: Den hollandske medalje over slaget paa Bergens vaag 1665, meget godt eksemplar.

Selskabet for de norske fiskeriers fremme, Bergen: to eksemplarer af selskabets medalje, i bronce.

HAGELSTEN, DIDERICH, Voss, ved EINAR ERICHSEN, Bergen; 1 marck danske, klipping af Fredrik II 1564, slidt.

WALLEM, overlærer, Kristiania: testamentarisk gave af en samling paa 671 mynter og medaljer.

ALLROM, JOSEF, dr., Pressgasse 1, Wien: østerrigsk jubileumskrone 1908.

RUSTAD, FR., H. M. Kongens Hofmarskalk, Kristiania: H. M. Kongens fortjenstmedalje i sølv.

Justitsdepartementet: Medaljen for borgerdaad i sølv.

ØRDAL, JAKOB, vagtmester, Bergens museum: 1 skilling danske, Christian IV, 1621.

EDVARDSEN, A., S. Klevesmug 11 a, Bergen: en del ældre smaamynt fundet under gravning paa Klosterhaugen, Bergen.

HANSEN, ARMAUER, G., overlæge, Bergen: broncemedalje „till minne af svenska läkaresellskapets hundra-åriga verksamhet“ 1908.

DAAE, AAGAAT, bibliotekar, Bergen: $^1/_2$ peso, sølv, Guatemala 1863.

BERGE, ABRAHAM, amtmand, Tønsberg: tre gamle norske pengesedler.

C. Vaabensamlingen.

HJELTNES, MANDRUP, Ulvik: øks fra 1600-aarene med halvmaaneformet smedemerke.

HUNDVE, JON, kaarmand, pr. Bolken: smedejerns kniv af en sabel fra ca. 1600.

GRINDSTAD, O., arsenalforvalter, Bergenhus: et vegtlod af bly fra Bergenhus arsenal.

STEINE, LARS T., gaardbruger, Norheimsund: musketgaffel af smedejern, fundet i jorden ved Norheimsund.

D. Den kulturhistoriske norske samling efter reformationen.

OLSEN, FRANTZ, enkefru, Bergen: to vinduer med gamle glas, bjørnespyd med ældre riflet stage, en gammel brandøks, en smørkande og en bøtte, begge med brændte ornamenter, to gjennembrudte frugtskaaler af fayance, stok med hammerhaandtag og skjult staalklinge, et par skospænder og en remspænde af jern, rokoko hængselbeslag af messing, et skrin af furu, litografi af Bergen 1875.

Koren-Wiberg, maler, Bergen: stort maleri paa lærred fra 1600-aarene, fremstillende kongernes tilbedelse.

Hilmar, verftseier, Bergen: paraply af graa silke med kort krumt haandtag af horn og spiler af ben, i futteral af skind; fra Elsero i Sandvigen.

Tesdal, Ole, gaardbruger, Etne: et par udskaarne boktrær.

Abel, M., assistent ved museet, Bergen: fotografi af Holbergsmonumentet ved Sorø akademi. (Holbergværelset).

Dahl, W., præparant, Bergen: fotografier af tre udkast til Holbergs monument i Bergen. (Holbergværelset).

Vestmannalaget og vestlandske maallag, Bergen: en samling mindre kulturhistoriske gjenstande fra vestlandske bygder.

Larsen, O. J., bankfuldmægtig, Bergen: autograf af Christian Thomasius. Tre fotografier efter Wilhelm Marstrands udkast til illustrationer af Holbergs komedier. (Holbergværelset).

Larsen, O. J., bankfuldmægtig, Bergen: H. C. Andersens egenhændige manuskript til „Kunstens Danevirke“ 1848, og et trykt eksemplar af samme. Træsnit af Holbergs monument i Bergen; et billede af mindetavlen paa Holbergs fødested. (Holbergværelset).

Kaldhol, H., Nordfjord: gammelt redskab af jern fra Rygg i Gloppen.

Gran, Einar, kjøbmand, Bergen: staalsignet fra ca. 1800, „Bataafsche Commissariat te Bergen in Norwegen“.

Edvardsen, A., S. Klevesmug 11 a, Bergen: en svær jernnøkkel fundet under gravning paa Klosterhaugen, Bergen.

Bendixen, B. E., skolebestyrer, Bergen: et par gule silkesko fra 1700-aarene; et teskrin af glas fattet i blylister og orneret med farvede billeder paa hvid bund, fra midten af 1700-aarene; en sabel af bondearbeide og en udsyet navnedug med aarstal 1834.

Gjørling, August, kgl. kapelmusikus, Holbergs gade 3, Kjøbenhavn: portræt af Ole Bull i olje paa træ, udført i Amerika og med engelsk indskrift paa bagsiden.

Aall, Hans, direktør, Bygdø: portrætmedaljon af Ludvig Holberg, støbt efter Iv. Throndsens model ved Drammens jernstøberi 1884. (Holbergværelset).

Finne, fru oberstløitnant, Bergen: fladbrødkurv fra Nordfjord, med brændte ornamenter.

E. Den etnografiske samling.

Vedeler, Albert, direktør, Bergen: manuskript paa sammenheftede palmeblade fra Lombok syd for Java, indeholdende et kjærlighedsdigt i Bali-Lomboksk sprog.

Holmboe, Jens, direktør, Bergens museum: tohanket lerkrukke fyldt med mastiks, fra Chios.

Iversen, F., urmager, Bergen: 5 pilespidser af sten, fundet i Wisconsin, Amerika.

Jordan, Victor, Bergen: to spyd af bambus fra Filippinerne.

Aanonsen, A., Kaptein, Arendal: korintisk marmorkapitæl fra en romersk bygning ved Mahdia i Tunis; har i senere tid været brugt som kornknuser af de indfødte.

Brunchorst, J., dr. minister, Havana: model af en baad fra Honduras.

Ljostveit, Jakob, Ølve, Hardanger: pilespids af obsidian, Nordamerika.

Dahl, Georg, Bergen: gammel lappisk kniv, slire af ben med ornamenter.

Hjertaas, H., pastor, Mekenock, N. Dak. U. S. A.: kølle af sten, fundet i jorden ved Granville, North Dakota.

Fretheim-Olsen, kaptein, Bergen: en 8 m. lang baad fra Madagaskar med fuldt udstyr samt 22 etnografiske gjenstande, vævede og flettede sager, spyd, skjold, harpuner, klædningsstykker etc., dels fra Madagaskar, dels fra Zulu.

Friele, Herm., B. S., kjøbmand, Bergen: bue og seks pile fra Columbia.

Universitetet, ved hr. professor dr. Yngvar Nielsen: ca. 100 no. eskimoiske sager af Roald Amundsens samlinger fra Kong Williams land.

FORTEGNELSE OVER BØGER INDKOMNE VED BYTTEFORBINDELSER.

Åbo.	Åbo stads hist. museum: Bidrag til Åbo stads historia. 2den serie. VIII.
Adelaide.	Royal Society of South Australia: Trans. Proceed. and Rep. Index. Vol. 31.
Albany.	New York State Museum of Nat.hist: State Library. Legislation. 30—34. Library School 24—25. Public Library 16. Bibliography 42—43.
Baltimore.	John Hopkins University: Bulletin. Vol. XVIII. 201, XIX. 202—211. Circulars. 1906. 10.07.08.1.
—	Maryland geological Survey. Calvert County. St. Mary's County. With Maps.
Batavia	Naturkundige Tijdschrift von Nederlandsch-Indië. Ser. 10, b. 10. B. 67.
Basel.	Die Naturforsch. Gesellschaft: Verhandlungen. Bd. XIX. h. 3.
Belfast.	The Belfast Natural History & Philos. Society: Report and Proceedings. 1906—1907.
Bergen.	Selskabet for de norske fiskeriers fremme: Norsk Fiskeritidende. B. 26. h. 12. B. 27. h. 1—9. Aarsberetning. 1907. 1908.
—	Bergens historiske forening: Skrifter 14. G. v. d. Ropp: Kaufsmansleben zur Zeit der Hanse.
—	Bergens Kathedralskole: Treaarsberetning 1904—1907.
—	Vestlandske Kunstindustrimuseum: Beretning om museets virksomhed i aaret 1907.
—	Medicinsk Revue. 1908. 1—10.

Berkeley, Cal.	The University Press. University of California: Contribution from the Zoological Laboratory 1906—1907. 13. Contribution from the Botanical Laboratory. Vol. II. III 1—2. Publications. Zoology Vol. III, no. 13—14. Vol. IV, 1—2. Botany Vol. II, 13—16, III, 1. Geology V. 6—11. American Archaelogy and Ethnology. Vol. IV. 3—6, V. 1—2, VI. 1—3, VII. 1. Pathology Vol. I. 8—9. Physiology Vol. III. 6. 8—11.
Berlin.	Königl. preuss. Akademie der Wissenschaften: Sitzungsberichte. 1907. 39—53. 1908. 1—39. Abhandlungen. 1907.
—	Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnographie und Urgeschichte: Zeitschrift f. Ethnologie. Jahrg. 39. 6. 40. 1—5.
—	Gesellschaft für Erdkunde: Zeitschrift. 1907. 10. 1908. 1—7.
—	Gesellschaft Urania: Himmel und Erde. XX. 3—12.
—	Gesellschaft der Naturforsch. Freunde: Sitzungsberichte 1906—1907. Archiv f. Biontologie. Vol. I, 1—3. II, 1.
—	Königl. Museum für Naturkunde: Bericht über d. zoolog. Museum. 1907.
—	Redaktion der naturwissch. Wochenschrift: Naturwissensch. Wochenschrift: Neue Folge. Bd. VI. no. 50—52, VII. no. 1—44.
—	Herrn R. Friedländer & Sohn, Buchhandlung: Entomologische Litteraturblätter. Jahrg. 8. 1—11.
—	Der botan. Verein. der Provinz Brandenburg: Verhandlungen. Jahrg. 49.
—	Der Verwaltungsausschuss des Gesammtvereins d. deutsch. Geschichts- und Alterthumsvereine: Korrespondenzblatt. Jahrg. 55. no. 12. Jahrg. 56. no. 1—9.
—	Entomologische Zeitschrift. Jahrg. 21. no. 33—48. Jahrg. 22. no. 1—31.
Bern.	Die Schweizer. naturforschende Gesellschaft: Verhandlungen. Jahrg. 90. Neue Denkschriften. B.

	42—43. Comptes Rendus des Travaux des Sciences naturelles. 87—89. 1904—06. 90. 1907.
Bern.	Die Bernische naturforsch. Gesellschaft: Mitteilungen. Jahrg. 1907.
Bologna.	R. Accademia delle Science dell' Istituto di Bologna: Memorie. Ser. 6. Tom. IV. Rendiconto XI. 1906—07.
Bonn.	Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande: Jahrbücher. Heft. 116.
—	Naturhistorischer Verein der Preussischen Rheinlande, Westfalens und . . . Osnabrück. Verhandlungen. Jahrg. 64.
—	Die Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde: Sitzungsberichte. 1907. 1. 2.
Bordeaux.	Société d'Océanographie du Golfe de Gascogne: Rapport 1907.
Boston.	The American Academy of Arts and Sciences: Proceedings. New Ser. 42. 29. 43. 1—17.
—	Boston Society of Natural History: Proceedings. 33. 3—9.
Bremen.	Die geographische Gesellschaft: Deutsche geogr. Blätter. XXX 2—4.
—	Naturwissenschaftlicher Verein: Abhandlungen. Bd. XIX. 2.
Breslau.	Die Schlesische Gesellsch. für vaterländ. Cultur: Jahresbericht. 85.
Brooklyn, New-York.	Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences: Science Bulletin. 11—13. The Museum News. III. 4—8.
Brünn.	Naturforschender Verein: Verhandlungen. B. 45. 1906.
—	Ergebnisse der phaenologischen Beobachtungen aus Mähren und Schlesien.
—	Bericht der meteorolog. Commission des naturf. Vereins. XXV. 1905.
Bruxelles.	Académie Royale des Sciences, Lettres et des Beaux-Arts de Belgique: Annuaire. 74. Bulletins. 1907. 9—12. 1908. 1—5.
—	Bibliothéque de l'Etat Indépendant du Congo: Annales. Botanique. Ser. V. T. III. 3. Géologie,

	Géogrophie, phys. Minéral. et Paléontologie. Ser. II. T. 1.
Bruxelles.	La Société Belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie. Bulletin. XXI. Mem. 3. 4. XXII. 1—9. Proces-Verb. 1—7.
—	Société Royale Malacologique de Belgique: Annales 41. 42.
Budapest.	Académie Hongroise des Sciences: Rapport sur les trav. de l'acad. 1907. Ertesitö. Kötet 25. 2—5. 26. 1—2.
—	Ung. Nat. museum: Annales historico-naturales. Vol. V. 1—2. VI. 1. Aquila. Zeitschr. f. Ornithologie XIV.
—	Ethnographische Abth. d. Ung. National Museum: Anzeiger. 1907. 3. 4. 1908. 1. 2.
—	Königl. Ungar. Naturw. Gesellschaft: Röna Zsigmond: Éghajlat 1 Altalanos ismeretek es a fôld éghajlatanak rövid vózolása.
Buenos Aires.	Museo Nacional: Ameghino, F. Encore quelques mots sur les tatous fossiles de France et d'Allemagne. 1908. Notes sur les poissons du Patagonien. 1908. El arco escapular de los Edentatos y Monotremos. 1908.
Buffalo.	Buffalo Society of natural Sciences. Bulletin IX 1.
Calcutta.	The Indian Museum: Annual Report. 1906—07. Records. Vol. I. II. 1. Memoirs. Vol. I. 1. 2.
—	Hessock, W. C., Aids to the Indentifications of Rats connected with Plague in India with Suggestions as to the Collection of Specimens.
Cambridge, (Engl.).	The Cambridge Philosoph. Society: Proceedings. XIV. 4—5.
Cambridge, (U. S. A.).	Museum of Comp. Zoology at Harvard College: Bulletin, XLVI. 13. 14. LI. 7—12. LII. 1—5. Memoirs. 35. 2.
—	Annual Report. 1906—1907. 2 S—A.
Cape Town.	The South African Museum: Annals. Vol. IV. 3. V. 5. VI. 1. VII. 1. Report. 1907.
Chicago.	Field Columbian Museum: Botanical Ser. Vol. II. 6. Geological Ser. Vol. III. 6. Zoological

	Ser. VII. 4—6. Report Ser. Vol. III. 2. Ornithological Ser. Vol. I. 3.
Chicago.	John Crerar Library: Report 13. 1907.
—	Chicago Academy of Sciences. Vol. I. II. III 1. IV 2. VI.
Cincinnati, Ohio.	Cincinnati Museum Association. Annual Report. 27. 1907. Annual Exhib. of Amer. Art. 15. 1908.
—	University of Cincinnati. Record. Ser. I. Vol. IV. 1. 3—9. Bulletin. Ser. III. Vol. 3. 6—8. University Studies. Vol. II. 3—4. Vol. III. 1—3.
—	The Lloyd Library: Reproduction. Ser. 5. Mycological Notes 24—26. Lloyd, E. G.: The Nidulariaceae. The Phalloids of Australasia.
Danzig.	Naturforschende Gesellschaft: Schriften 12. 1—2.
—	Das Westpreussische Provinzial-Museum: Bericht. 28.
—	Westpreuss. botanisch-zoologischen Verein: Bericht. 26. 27. 28. 29. 30.
Davenport, Jowa.	Davenport Academy of Natural Sciences: Proceedings. Vol. XII. p. p. 1—94.
Dorpat.	Die Naturforscher-Gesellschaft: Sitzungsberichte. Bd. XVI. XVII. 1.
Dresden.	Die Naturwissensch. Gesellschaft „Iris“: Sitzungsberichte und Abhandlungen. 1907. Juli—Decbr. 1908. Jan.—Juni.
Drøbak.	Universitetets biologiske station: Meddelelser. 9—11. 12—14.
Dublin.	Royal Irish Academy: Proceedings. Ser. A. 27. 6—9. Ser. B. 27. 1—5.
—	The Royal Dublin Society: The Scientific Proceedings. Vol. XI. 21—28. The economic Proceedings. I. pt. 12.
—	Department of Agriculture and Technical Instruction: Scientific Investigations. 1906. 2—3. 6—8. Report. 1907. 1.
Edinburgh.	Society of Antiquaries for Scotland: Proceedings. Ser. V. 16. 1906—07.
—	Royal Scottish Geogr. Society: The Scottish Geogr. Magazine. XXIII. 3—12. Index. XXIV. 1—10.
—	Fishery Board for Scotland: Annual Report. 1906. 3. 1907. 1—2.

Edinburgh.	The Royal Scottish Arboricultural Society: Transactions. Vol. XXI. 1—2.
—	Geological Society: Transactions. Vol. IX. 2.
—	The Royal Society: Proceedings. Vol. XXVIII. 1—8. Transactions. Vol. XLV. 4. XLVI. 1.
—	The Royal Physical Society: Proceedings. Vol. XVII. 4—5.
Figueira da Fos.	Sociedade Archeologica Santos Roca: Communicaçoes. 1—4. (1899—1903). Boletim Tome 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Catalogo geral.
Frankfurt a/M.	Senckenbergische naturforsch. Gesellschaft: Bericht. 1907. Abhandlungen 30. 3. Festschrift zur Erinn. an die Eröffnung des neuerb. Museums $^{13}/_{10}$ 1907.
Freiburg.	Naturf. Gesellschaft. Berichte. Bd. 17. 1.
Genova.	Museo Civico de Storia naturale: Annali. Ser. 3. Vol. III.
—	Società Ligustica di Scienze Naturali e Geografiche: Atti. XVIII. 2—4. XIX. 1—2.
Giessen.	Die Universität: Inaugural-Dissertationen. 1908. 4 st.
Glasgow.	Natural History Society: Proceedings and Transactions. Vol. VIII. 1.
Grahamstown.	Albany Museum: Record. Vol. I. II. 1—2.
Graz.	Zoologisches Institut: Arbeiten. Bd. VIII. 3—7.
—	Histor. Verein f. Steiermark: Beiträge. N. F. III.
—	Naturwiss. Verein für Steiermark: Mitteilungen. 43. 44.
Greifswald.	Naturwissensch. Verein für Neu-Vorpommern und Rügen: Mitteilungen. Jahrg. 39.
Göteborg.	Göteborgs Museum: Årstryck. 1908.
—	Göteborg och Bohuslän Fornminnesförening: Meddelanden 4.
Göttingen.	Königl. Gesellschaft der Wissenschaften: Nachrichten. Mathem.-Phys. Klasse. 1907. 4—5. 1908. 1—3. Geschäftl. Mitteil. 1907. 1. 2. 1908. 1.
Halle a/S.	Kaiserl. Leopoldinisch-Carolinische Academie: Nova Acta. B. 87. Leopoldina. 42. 43.
—	Naturwissenschaftl. Verein für Sachsen und Thüringen: Zeitschrift für Naturwissenschaften. Bd. 79. 5—6. 80. 1—2.

Hamburg.	Naturhistorisches Museum: Mitteilungen. Jahrg. XXIV.
—	Naturwissenschaftl. Verein: Verhandlungen 3 Folge. XV. 1907.
Hannover.	Der Deutsche Seefischerverein: Mitteilungen. XXIII. 12. XXIV. 1—10.
Helder.	Nederlandsche Dierkundige Vereeniging: Tijdschrift. X. 4. Aanvinsten der Bibliothek 1908.
Helgoland.	Königl. Biolog. Anstalt: Wissenschaftl. Meeresuntersuchungen. N. F. VIII. 2. X.
Helsingfors.	Commission Géologique de Finlande: Geological Sketch-Map of Fenno-Scandinavia. Explanatory Notes by J. J. Sederholm.
—	Geografiska Föreningen i Finland: Tidskrift. XIX. 5—6. XX. 1—4.
—	Finska Trädgårdsodlaren. Aarg. I. No. 12. II. 1—10.
Hermannstadt.	Siebenbürg. Verein für Naturwissenschaften: Verhandlungen und Mittheilungen. 57. 1907.
Innsbruck.	Ferdinandeum in Innsbruck: Zeitschrift. 3 Folge. 52.
—	Naturwissenschaftlich-medicinischer Verein: Berichte. Jahrg. 31. 1907—1908. Beilage.
Ithaca.	Cornel University: Annual Report. 1907—08. 19 Dissertations.
Karlsruhe.	Naturwissenschaftlicher Verein: Verhandlungen. XX. 1906—07.
Kiel.	Schleswig-holsteinisches Museum vaterländischer Altertümer: Bericht. 43. 44.
Kjøbenhavn.	Det store kgl. Bibliothek: Aarsberetning 1901—02. 02—03. 03—04. 04—05. Katalog over haandskrifter, vedrørende Norden, særlig Danmark ved E. Gigas. 1903—06. 2 b. Katalog over erhvervelser af nyere udenlandsk litteratur ved statens offentl. bibliotheker 1901—07. 7 b. Katalog over det kgl. bibliotheks permanente udstilling 1906.
—	Bureau du Conseil International pour l'exploration de la mer: Bulletin des courses périodiques Année 1906—07. No. 3. Publications de circonstance.

No. 42. Meddelelser. Ser. Fiskeri. II. 6—8. Ser. Plankton 5.

Kjøbenhavn. Bulletin statistique des pêches maritimes des pays du Nord de l'Europe. 1903—04. I. 1905. II. Rapports et Proces-Verbaux. VII. VIII. IX.

— Botaniske Forening: Botanisk Tidsskrift. B. 28. 2. 3.

— Dansk geologisk Forening: Meddelelser. No. 13.

— Naturhistoriske Forening: Videnskabelige Meddelelser 1907.

— Dansk ornithologisk Forening: Tidsskrift. Aarg. II. 1908.

— Carlsberg Laboratoriet: Meddelelser VII. 2—3.

— Dansk Kennelklub: Hunden. 1907. No. 12. 1908. 1—10.

— Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelser: Dansk geolog. Undersøgelse. III. R. no. 2—6.

— Det zoologiske Museum: Den danske Ingolf-Expedition. Bd. III. 2.

— Det kgl. danske geografiske Selskab: Tidsskrift. Bd. 19. 4—7.

— Det kongl. nordiske Oldskrift-Selskab: Aarbøger. Bd. 22.

— Redakt. af Fysisk Tidsskrift: Fysisk Tidsskrift. Bd. VI. 3—6. VII. 1.

— Nyt Tidsskrift for Mathematik. Afdl. A. XVIII. 3—4. XIX. 1—3. B. XVIII. 3—4. XIX. 1—3.

— Det kongl. danske Videnskabers Selskab: Oversigt af Forhandlingerne 1907 3—6. 1908 1—3. Skrifter: Natur. mathem. Afd. Række 7. Bd. IV. 3—4. Hist.-phil. Afd. Række 7. Bd. I. 1—2. Bjørnebo, A. & Petersen, C.: Anecdota Cartographica Septentrionalia. 1908. Regesta dip. hist. Danicæ. R. II. B. 2. 6.

Koloszvárt. Erdélyi Muzeum Egylet: Ertesitö. Phil. philos.-hist. Sec. N. R. Köt. 2. Füs 6. Köt. 3. Füz 1—5. Naturw. Abt. XXIX. XXX. 1—3.

Krakow. Polska Sztuka Stosowana. (Société de l'art appliqué polonais). Materjaly 10.

Kristiania. Deichmanske Bibliothek: Aarsberetning 1907.

Kristiania.	Redaktionen af Norsk Havetidende: Norsk Havetidende. Aarg. 24. 1—11.
—	Meteorolog. Institut: Jahrbuch 1907. Bulletin méteorol. du Nord etc. Année 1907. 1—2.
—	Det norske Skogselskab: Tidsskrift for Skogbrug. XVI. 1—10.
—	Norsk jæger- og fisker-forening: Tidsskrift. Aarg. 36. 4. 37. 1. 2.
—	Forening til norske fortidsmindesmærkers bevaring: Aarsberetning. 1907.
—	Kunstindustrimuseet: Beretning 1904. 05. 06. 07. Plakat-Samling. Kort Veiledning. Katalog over Bibliotheket. 4 Kataloger. Dedekam, H.: Om Musæumsordning. Glasmaleriets esthetik og historie. Bøger for haandværkere. 6—7.
—	Redaktionen af Norsk Landmandsblad: Norsk Landmandsblad. Aarg. 26. 51—52. 27. 1—45.
—	Den norske Lægeforening: Tidsskrift. Aarg. 27. no. 24. 28. 1—21.
—	Det medicinske Selskab: Norsk Magazin for Lægevidenskaben. Aarg. 69. 1--11. 1 S—A.
—	Norges geografiske Opmaaling: 137 Kartblade.
—	Red. af Nyt Magazin for Naturvidenskaberne: Nyt Magazin for Naturvidenskaberne. Aarg. 46.
—	Norske Myrselskab: Meddelelser. Aarg. 5. 4. 6. 1—3.
—	Norges geologiske Undersøgelse: Aarbog 1906—7. P. A. Øyen: Vandstandsmerker i Nordlands amt. 1903. Afskrift.
—	Redaktionen af Teknisk Ugeblad: Teknisk Ugeblad. 25de Aarg. 1907. 51—52. 26de, 1908. 1—45.
—	Redaktionen af Sundhedsbladet: Sundhedsbladet. Aarg. 27. 11—12. 28. 1—10.
—	Farmaceutisk tidende. 16. 1—10.
—	Tidsskrift for kemi, farmaci og terapi. 1908. V. 1—21.
—	Norsk Folkemuseum: Fett, H.: Gamle norske Hjem. Gustafson, G.: Norges Oldtid. Wallem, F. B.: Lys og Lysstel. Hansen, Andr. M.: Oldtidens Nordmænd.

—	Videnskabs-Selskabet: Forhandlinger. 1907. Skrifter: Naturhist. klasse og Hist. phil. klasse. 1907. Maurer, Konrad: Vorlesungen über altnordische Rechtsgeschichte. II. III.
Kristiania.	Geografiske Selskab: Aarbog 17. 18.
—	Statistisk Centralbureau: Meddelelser 25. 1—12. 26. 1—7. Norges officielle Statistik 43—66. 1 S—A. Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling 1908.
Königsberg i Pr.	Altertums-Gesellschaft Prussia: Sitzungsberichte 1900—04. 22.
Lawrence (Kansas).	The Kansas University: Science Bulletin IV.
Leipzig.	Königl. Sachsische Gesellsch. der Wissenschaften: Berichte. 60. 1—4.
—	Verein für Erdkunde: Mitteilungen. 1906.
Liège.	Société Royale des Sciences: Memoires. VII.
Lisboa.	Commissâo dos Trabalhos geologicos de Portugal: Delgado: Système silurique du Portugal: Étude de Stratigraphie paléontologique. Carta Hypsometrica de Portugal. 2 Bl. Choffat: Essai sur la tectonique de la chaine de l'Arrabide. Le néogène continental dans la basse vallée du Tage 1—2.
—	Société portugaise des Sciences naturelles: Bulletin. Vol. I.
—	M. le Redacteur de l'O Archeologo Portoguès: O Archeologo Portoguês. XIII. 1.
Liverpool.	University College: Lancashire Sea-Fisheries Laboratory. Report XVI. 1907. Annual Report of the Liverpool Marine Biological Station. XXI.
—	Liverpool Biological Society: Proceedings and Transactions. Vol. XX.
London.	The Quekett Microscopical Club: The Journal. Ser. II. Vol. X. No. 62.
—	Geological Magazine. N. S. Decade. V. Vol. V. 1—11.
—	Office of Nature: Nature. Vol. 77. 1990—1999. 78. 2000—2035. 79. 2036.
—	The Linnean Society: Journal. Botany. Vol. XXXVIII. 265—267. Journal. Zoology. XXX. 197. XXXI. 203.

London.	The Geological Society: The Quarterly Journal. Vol. LXIII. 4. LXIV. 1—3. Monson, Marsden: An Attempt to explain the Evidences of Glacial Action during the Permian. Woodword, Horace B.: History of the Geological Society. Geological Literature, added to the Geological Society's Library 1907.
—	The Royal Society: Proceedings. Ser. A. Vol. 80. 536—542. 81. 543—547. Ser. B. Vol. 80. 536—542. Philos. Transactions Vol. 199. B. 257—61. Vol. 200. B. no. 262—265. 267.
—	The Zoological Society: Proceedings. 1907. 747—1121. 1908. 1—430. Transactions. Vol. XVIII. II List of Fellows 08.
—	Viking Club: Saga-Book. Vol. V. 2. Report 16.
Louvain.	Redaction de la Cellule: La Cellule. T. 24. 2.
Lübeck.	Geographische Gesellschaft: Mitteillungen. 23.
—	Museum Lübeckischer Kunst- u. Kulturgeschichte: Bericht 1906. 1907. Die Slacht am Burg Thor bey Lübeck 1806. Kupferstick v. F. Stein. Wegweiser. (Kirchliche Halle).
Lund.	Redaktionen af Botaniska Notiser: Botaniska Notiser. 1907. 6. 1908. 1—5.
—	Universitets-Bibliotheket: Acta Universitatis Lundensis. N. F. 2. 3.
—	Kulturhistoriska Föreningen för Södra Sverige: Karlin, G. J.: Kulturhistoriska museet i Lund 1882—1907.
Lyngby.	Redaktionen af Haven: Haven. 7de Aarg. 24. 8de 1—21.
Madison.	Wisconsin Academy of Sciences, Arts & Lettres: Transactions. XV.
—	University of Wisconsin Agricultural Experiment Station: Bulletin 153. 56. 58. 61—62. 2 Special Bulletins. Report 23. 1906.
Madrid.	Bibliotheca y Museos nacionales: Revista de Archivos. Ser. III. XI. 9—12. XII. 1—6.
Mainz.	Röm.-Germ. Central Museum: Zeitschrift. B. I. 1. 3. 4. II. 1—2. III. 2—4. IV. 2—4. Bockenheimer, K. G.: Mainz zur Römerzeit. 1877.

	Neeb, E.: Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Stadt Mainz I. 1905. Geissner, V.: Die im Mainzer Museum befindlichen Sigillata-Gefässe u. ihre Stempel. 1907. Lindenschmidt, W. & L.: Das germanische Todtenlager bei Selzen. 1848. Abbildungen von Mainzer Alterthümer. H. I. II. III. V. VI. 1850—1855. Festschrift zur Feier des 50-jährigen Bestehens des Römisch-Germanischen Centralmuseums. 1902. Mainzer Zeitschrift. Jahrg. III. 1908.
Manchester.	Victoria University: Report. 1907—08.
—	Petit-Dutaillis, C.: Studies and Notes. Suppl. to Stubbs' Constitutional History. Down to the Greet Charter.
Manila.	Bureau of Science: The Philippine Journal of Science. A General Science. Vol. II. 5—6. III. 1—3. C. Botany. Vol. II. 5—6. III. 2.
—	Department of the Interior: Publications Vol. V.
Marburg.	Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften: Sitzungsberichte. 1907.
Marseille.	Musée d'Histoire Naturelle: Annales. X. XI.
Mexico.	Instituto Geologico de Mexico: Boletin. 23. Parergones. II. 1—6.
Milwauke.	The Public Museum: Bulletin of the Wisconsin natural History Society. Vol. V. 4. VI. 1—2.
Minneapolis.	The Minnesota Academy of Natural Sciences: Bulletin. Vol. IV. p. 2.
Missoula.	University of Montana: Bulletin. Biological Ser. I. no. 14. Geolog. Ser. no. 2. University Bulletin. 48. Register 1905—06. 1906—07.
Mitau.	Kurländische Gesellschaft für Litteratur u. Kunst: Sitzungsberichte. 1906.
Montevideo.	Museo Nacional: Anales. Ser. VI. S. 229—502.
Montreal.	Numismatic and Antiquarian Society: Journal. V. 1. 2.
Moscou.	La Société Impériale des Naturalistes: Bulletin. 1906. 3—4. Noveaux Mémoires. XVII. 1.
München.	Königl. bayerische Akademie der Wissenschaften: Sitzungsberichte. 1907. 3. 1908. 1. Abhandlungen. 23. 2. 24. 1.

München.	Die meteorolog. Centralstation für Bayern: Deutsches meteorolog. Jahrbuch. 25.
—	Ornithologischer Verein: Verhandlungen. Bd. VII. 1906.
—	Conservatorium der zoologischen Staatssamlungen: Beiträge zur Naturgeschichte Ostasiens. 2. S—A.
Nancy.	La Société des Sciences: Bulletin. 3. Ser. VII. 3. VIII. 1—2.
Nantes.	La Société des Sciences naturelles de l'Ouest de la France: Bulletin. Ser. II. VII. 1. 2.
Neuchâtel.	Société des Sciences naturelles. Bulletin. XXXIII. XXXIV.
Newcastle.	Natural History Society of Northumberland, Durham and —: Transactions. Vol. I. p. 3. III. 1.
New Haven.	Connecticut Academy of Sciences and Arts. Transactions. XIII. 547. 548. 4 S—A.
New-York.	New-York Academy of Sciences: Annals. Vol. XVII. 2. 3. XVIII. 1. 2.
—	American Geographical Society: Bulletin. XXXIX. 12. XL. 1—9.
Nürnberg.	Germanisches Nationalmuseum: Anzeiger. 1907. 3—4. 1908. 1—2.
—	Naturhistorische Gesellschaft: Abhandlungen. XVI.
Osnabrück.	Naturwissenschaftlicher Verein: Jahresbericht 16. 1903—1906.
Ottava.	Geological and Natural Hist. Survey: 4. S—A.
—	Geological Survey of Canada: Summary Report 1906. 1907. Hoffman. G. C.: Report of the Section of Chimistry and Mineralogy. Cairnes, D. D.: Moose Mountain District.
Padova.	Accademia Scientifica Veneto Trentino Istriana: Atti. N. S. Vol. V. 1.
Pará.	Museu Goeldi: Boletim. Vol. V. 1.
Paris.	Museum d'Hist. naturelle: Bulletin. 1907. 2—6.
—	Bulletin Scientifique de la France et de la Belgique XL.
—	La Nature. 36. année no. 1804—1850.
—	La Société zoologique de France: Bulletin. XXXI.
Philadelphia.	The Academy of Natural Science: Proceedings. 59. 2. 3.

Philadelphia.	The Editor of the American Naturalist: The American Naturalist. 41. 11. 12. 42. 3—12.
—	The American Philos. Soc. f. promoting useful Knowledge: Proceedings. Vol. XLVI. 185—187.
—	University of Pensylvania: Publications. Contributions from the Zoological Laboratory 1906—07. Vol. XIII. Contributions from the Botanical Laboratory. Vol. II. 1—3. III. 1—2. Series in Philology, Literature and Archeology. Vol. I. 1—3. II. 1. 2. 4. III. 1—2. IV. 1—3. V. VI. VII. 1—2. VIII. 1—2. IX. 1—2. X. XI. XII. Bulletin. Vol. I. 1.
Pietermaritzburg.	Natal Government Museum: Annals. Vol I. 2. 3. Report. II. 1905.
Pisa.	Societas Toscana di Scienze Naturali: Processi verbali. Vol. XVII. 1—4. Atti. XXIII.
La Plata.	Museo de La Plata: Revista. XII. XIII. Anales. Ser. 2. T. 1.
Plymouth.	Marine Biological Association: Journal. Vol. VIII. 2. 3.
Prag.	Museum Královstvi Ceského v. Praze: Památky archaeologické à Mistopisné. Praze 4. XXII. 7—8. XXIII. 1—3. Bericht. 1907.
—	Kgl. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften: Jahresbericht 1905. 06. 07. Sitzungsberichte 1905. 06. 07. Vejdovsky, F.: Neue Untersuchungen über die Reifung und Befruchtung.
Reichenberg.	Verein der Naturfreunde: Mitteilungen 38.
Riga.	Der Naturforscher-Verein: Korrespondenzblatt. Bd. 50. Arbeiten. Neue Folge. 11.
—	Gesellschaft für Geschichte u. Altertumskunde der Ostseeprovinzen Russlands: Sitzungsberichte 1906. Mitteilungen 20. I.
Rock Island.	Augustana College: Publications 6.
Roma.	Reale Accademie dei Lincei: Atti. XVII. Ser. I. 11—12. Ser. II. 1—7. Rendiconto 1907. 08.
—	Ministero di Agricoltura, Industria & Commercio: Annali de agricoltura. 251—55. 257—58. Giglioli. J.: La canfora italiana.
Rostock.	Die Universität: 31 akadem. Schriften. 1908.

Saint Etienne.	Société de l'Industrie Minerale: Bulletin. Ser. 4 Tom. VIII. 1—3. IX. 1—2. Comptes-Rendus. 1907. Nov.—Dec. 1908. Jan.—Octbr.
Santiago (Chili).	Société Scientifique du Chili: Actes. Tom. XVII. 1—5.
St. Francisco.	Proceedings. Ser. 4. Vol. I. 1—6.
St. Louis.	The Missouri Botanical Garden: Report. 18. 1907.
Sao Paulo.	Museo Paulista: Catalogos da Fauna Brazileira. Vol. I. Krug, E.: Die Ribeira von Iguape.
—	Sociedade Scientifica de Sao Paulo: Revista. Vol. II. Relatorio. 1903—04.
St. Petersburg.	Académie Impériale des Sciences: Annuaire. Tome XII. 3. 4. XIII. 1. 2. Bulletin. Serie VI. 17. 18. VII. 1—14. Mémoires XVII. 7. XVIII. 1—6. XIX. XX. Verzeichnis d. palaearktischen Hemipteren. Lief 2. p. 193—384. Travaux du Musée géologique. Vol. I. 1—5. II. 1—2.
—	Kaiserlich. Botanisch. Garten: Acta Horti Petropolitani. Tome XXVII. 1. XXVIII. 1. Bulletin. Tome VII. 3—6. VIII. 1—4.
—	Société Imperiale de Naturalistes. Travaux: Section de Geologie et Mineralogie. 32. Comptes Rendus. 38. 1—8.
Sèvres.	Comité International des Poids et Mesures: Travaux et Mémoires. T. XIII. Procès-Verbaux 1875—1907. (26 Bind).
Skien.	Skiens museum: Aarsberetning 1903—06. 1907.
Stavanger.	Stavanger Museum: Aarshefter. 1907.
Stettin.	Gesellsch. f. Pommersche Geschichte und Alterthumskunde: Monatsblätter. Jahrg. 21. 1907. Register 1—20. Baltische Studien. N. F. Vol. XI.
Stockholm.	Kgl. Vetenskaps Akademien: Handlingar. 42. 10—12. 43. 1—6. Årsbok. 1908. Meteorologiska Iakttagelser. Vol. 49. 1907. Arkiv f. Matematik, Astronomi och Fysik. Vol. IV. Arkiv f. Kemi, Mineralogi och Geologi. Vol. III. 1. 2. Arkiv f. Botanik. Vol. VII. Arkiv f. Zoologi. Vol. IV.
—	Kungl. Vitterhets-Historia och Antiqvitets Akademien: Fornvännen. 1907. h. 4. 1908. 1. 2.

Stockholm.	Entomologisk Förening: Entomolog. Tidskrift. Bd. 28.
—	Geologiska Föreningen: Förhandlingar. Bd. 29. 7. 30. 1—5.
—	Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi: Ymer. 27. 3. 4. 28. 1. 2.
—	Föreningen för Skogsvård: Tidskrift. 1908. 1—10. Skogsvårdsföreningens Folkskrifter. 1906. 12. 13.
—	Nordiska Museet: Fataburen. 1907. 1—4.
—	Letterstedska Föreningen: Tidskrift 1907. 4—8. 1908. 1—6.
—	Svenska botaniska Föreningen: Tidskrift. Bd. I. 1—4. II. 1.
—	Statens Skogsförsöksanstalt: Meddelanden 3. 1906. 4. 1907.
—	Svenska Fornminnesföreningen: Svenska Konstminnen. h. 1—8.
Stuttgart.	Verein f. vaterländ. Naturkunde in Würtemberg: Jahreshefte. Jahrg. 64 mit Beilag.
Svalöf.	Sveriges Utsädesförening: Tidskrift. Årg. XVIII. 1—5.
Sydney.	The Australian Museum: Annual Report of the Trustees for 1907. Records. Vol. VI. 6. VII. 1. 2.
—	The Geological Survey: Pittman, G. F.: Problems of the Artesian Watersupply of Australia.
Tokyo.	The College of Sciences: Journal. Vol. XXIII. 2—14. XXIV. XXV.
—	Zoological Society: Annotationes. VI. 3. 4.
Torino.	Reale Accademia della Scienze: Atti. Vol. 43. Osservazioni Meteorologiche. 1907.
—	Museo di Zoologia e d'Anatomia comparata della R. Università: Bollettino. Vol. XXII.
Toronto.	Meteorological Service: Monthly Weather Review. XXXI. 8—12. XXXII. 1—6. Report 04. 05. Index. 85. 06.
—	The University: Geological Ser. no. 5. Transactions of the Engeneering Society of the School of practical Science. 20. 1906—07.

Toulouse.	Station de Pisciculture et d'Hydrobiologie: Bulletin. N. S. 1—4.
Trondhjem.	Det kgl. norske Videnskabernes Selskab: Skrifter. 1907.
—	Trondhjems Folkebibliothek: Aarsberetning. 05. 06. 07.
Tromsø.	Tromsø Museum: Aarsberetning. 1906. 07.
Uccle.	L'Observatoire Royale de Belgique: Annales. N. S. Métr. XX. 1. 2. Annuaires Méteorologique 1908.
Upsala.	Meteorologisk Observatorium: Bulletin Mensuel. Vol. XXXIX. Åkerblom: Recherches sur les courants les plus bas de l'atmosphère au dessus de Paris.
—	Upsala Universitets-Bibliothek: Aarsskrift. 1906. 07. Bulletin. VIII. 1906—07. Linnéskrifter 1—2. Tullberg, T.: Linnéporträtt. Bref och skrifvelser af och till Carl v. Linnè I. 1. Hulth, J. M.: Bibliographia Linnaeana. Arvidson, I.: Studien über die skandinavischen u. arktischen Maldaniden. Hofsten, N. v.: Studien über Turbellarien aus d. Berner Oberland. Kylin, H.: Studien über die Algenflora der schwedischen Westküste.
—	Kungl. Vetenskaps Societeten: Hulth, J. M.: Bibliographia Linnaeana I. 1.
Urbana.	Illinois State Laboratory of Nat. hist.: Bulletin. Vol. VIII.
Venezia.	Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti: Memoire. XXVII. 6—10. XXVIII. 1.
Verona.	Madonna Verona. Ann. I. fasc. 3. 4. II. 1—3.
Washington.	U. S. Fish Commission: Report. 1906. Bulletin. XXVI.
—	Smithsonian Institution: Miscellaneous Collections Vol. 49. 3. h. 50. 3. h. 51. 3. h. 53. 2. h. Report of the bureau of Ethnology. 25. 1903—1904. Report of the board of regents. 1906. Contribution to Knowledge. Vol. XXXIV. no. 1692. XXXV. 1718. 1723. Bureau of Ethnology 35. Annals of the Astrophysical Observatory II.

Washington.	Philosophical Society of Washington: Bulletin. Vol. XX. pp. 27—101.
—	The Biological Society: Proceedings. Vol. XX. p. 85—120. XXI. 1—198.
—	Carnegie Institution of Washington: Publications. 70. 81.
—	U. S. Coast and Geodetic Survey: Report. 1906--07. List of Publications 1903—08.
—	U. S. Geological Survey: Report 28. Water-Supply and Irrigation. Paper no. 190—218. Mineral resources. 1906. Bulletin no. 311—327. 329—334. 336. 339. 342. Professional paper no. 56—57. Monographs. Vol. 49. Topographic Maps, 65 Sheets.
—	U. S. National Museum: Proceedings. XXII—XXXII. Annual Report 1907. Bulletin 60.
Wellington.	Colonial Museum: Bulletin 2.
—	New Zealand Institute: Transactions and Proceedings. XL. 1907.
Wien.	Anthropologische Gesellschaft: Mitteilungen. Bd. XXXVII. 6. 1907. XXXVIII. 1—3. 1907.
—	K. K. Centralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetisme: Jahrbücher. XLIII. 1906. Anhang. Bericht off. Publication III.
—	Hofbuchhandlung Frick: Centralblatt für das gesammte Forstwesen. Jahrg. 33. 12. 34. 1—10.
—	K. K. Geologische Reichsanstalt: Jahrbuch. 57. 4. 58. 1—2. Verhandlungen. 1907. 11—18. 1908. 1—10.
—	K. K. Naturhistorisches Hofmuseum: Annalen. Bd. XXI. 3. 4. XXII. 1.
—	Verein der Geographen an der Universität: Bericht. XXXII. 1905—1906. Geografischer Jahresbericht aus Österreich. Jahrg. VI.
—	Verein zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisse. Schriften. Jahr. 48. 1908.
—	Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und Herzegowina. Vol. 1—10.

Woods Holl, Mass.	Marine Biological Laboratory: Bulletin. Vol. XIII. 6. XIV. 1—6. XV. 1—5.
York.	The Yorkshire Philosophical Society: Annual Report. 1907.
Zürich.	Züricher naturforsch. Gesellschaft: Vierteljahrsschrift. LII. 3—4.
—	Schweizerische Centralanstalt für das förstliche Versuchswesen: Mitteilungen IX.

C. SUNDTS HØISKOLEFOND.

Undervisningsvirksomhed. I vaarsemestret afsluttedes et laboratoriumskursus i anatomi, histologi og embryologi, hvori deltog stud. real. Bj. Tyvold. Et nyt kursus, hvori stud. real. frk. M. Anker Anderssen har deltaget, paabegyndtes i høst efter afslutningen af havforskningskurset.

Til kommende vaarsemester har desuden kand. O. Sund meldt sig til gjennemgaaelse af de for den specielle afdeling af zoologi til mat.-nat. embedseksamen nødvendige kurser.

Den 23de april paabegyndtes et mere elementært kursus i zoologi (dissektion af de vigtigste dyretyper med demonstrationer) beregnet paa lærere og lærerinder ved byens skoler. Der var ved dette kursus 12 deltagere (11 lærerinder, 1 kvindelig studerende fra katedralskolen). Kurset, som afholdtes 2 gange i ugen, afsluttedes 29de juni efter omtrent 40 timers øvelse. I sammenhæng med kurset foretoges en dags ekskursion til skjærgaarden for at give deltagerne et indblik i nogle af de vigtigere typer af havfaunaen.

Som sedvanlig har jeg ved aarets havforskningskursus meddelt undervisning over Nordhavets bundfauna og derved samtidig ledet 9 ekskursioner til de omkringliggende havomraader (skjærgaard og fjorde) for at give deltagerne anledning til at studere de forskjellige faunistiske regioner og deres dyreliv. Foruden at lede laboratoriumsarbeiderne med bestemmelse af dyreformerne har jeg ved kurset holdt omtrent 30 forelæsninger og en del demonstrationer.

To udenlandske videnskabsmænd, som efter deltagelse i tidligere havforskningskurser, har ønsket at arbeide videre i samme retning, nemlig dr. phil. A. Gandolfi-Hornyold og dr. phil. L. des Arts har under min veiledning studeret specielle biologiske emner. Dr. Gandolfi har været her fra midten af februar, dr. des Arts fra slutten af oktober. Begge herrer har havt arbeidsplads ved den biologiske station, men de nødvendige tekniske hjælpemidler (mikrotom, reagenser, spiritus etc.) leveres (mod erstatning) fra høiskolefondet.

Erhvervelse af eksamensret. Som nævnt i forrige indberetning nedsattes i 1907 en komite, bestaaende af bestyrelsens medlemmer overlæge Kl. Hanssen, fiskeridirektør Hjort og undertegnede samt dr. Schetelig som konstitueret direktør, hvilken komite blandt andet skulde udrede spørgsmaalet om erhvervelse af eksamensret for postens indehaver. Da dette spørgsmaal først i indeværende aar har faaet sin afgjørelse, følger her en kort redegjørelse for spørgsmaalets behandling.

Komiteen afgav et forslag til bestyrelsen om, at man til kirkedepartementet skulde indgaa med andragende om, „at der tilstaaes Bergens museum, ved den for C. Sundts fond oprettede lærerstol i zoologi ret til at afholde matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen som for universitetet bestemt ved den specielle afdeling i zoologi og fysiologi.“ Efter at dette forslag i behørig orden var behandlet af bestyrelsen, hvis majoritet udtalte sig for samme, besluttedes at give undertegnede i opdrag personlig at forhandle med universitetet og departementet om muligheden af forslagets realisation og de betingelser, paa hvilke vedkommende ret kunde tænkes erholdt. Undertegnede opholdt sig i den anledning i slutten af 1907 et par uger i Kristiania. Paa grund af de her førte forhandlinger afgav jeg i møde i bestyrelsen 6te december 1907 forslag om, at der søges udvirket kgl. resolution for, „at dr. Appelløf indtil videre opnævnes som eksaminator ved universitetet for kandidater, som ved sin anmeldelse til eksamen i den specielle afdeling af zoologi oplyser at have gjort sine studier under hans ledelse og som andrager om at maatte bli eksamineret af ham.“

Under 14de juli 1908 modtoges derefter meddelelse om, at det ved kgl. resolution af 19de juni s. a. var bestemt, „at dr. A. Appelløf i henhold til § 19 3die passus i lov om det kongelige Frederiks universitet af 9de oktober 1905 indtil videre, dog ikke udover en tid af 5 aar fra 1ste januar 1908 at regne uden udgift for universitetets kasse, opnævnes som eksaminator i zoologi med fysiologi ved den specielle afdeling ved matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen ved universitetet for kandidater, der har studeret under hans ledelse ved Bergens museum“.

Anskaffelse af en studiesamling. Da det vil være magtpaaliggende at kunne berede eventuelle studerende ved lærestolen saa godt undervisningsmateriel som muligt, er der i slutten af indeværende aar paabegyndt anskaffelse af en større komparativ-anatomisk samling, som det er hensigten at faa udstillet i samlingslokalerne (se herom ydcrligere side 18). Hensigten med en saadan samling vil være i saa stort omfang som muligt at udstille oplysende præparater, modeller af vigtige organer etc., for paa den maade at lette de studerende arbeidet ved benyttelsen af større haandbøger i zoologi og sammenlignende anatomi og morfologi.

Indkjøb. En mere end almindelig værdifuld forøgelse af bibliotekets verker har det iaar, takket være de ved fondet tidligere opsparede renter, været muligt at bringe tilveie, idet man besluttede for fondets midler at indkjøbe de hidtil udkomne zoologiske dele af den tyske Valdivia-ekspeditions resultater, ligesom at erhverve de følgende dele efterhvert som de udkommer.

Øvrige indkjøbte verker er:

Harmer & Shipley, Cambridge Natural History, 8 dele.

Hertwig, Lehrbuch der Zoologie.

Fra G. Leitz, Wetzlar, er indkjøbt et lupemikroskop med 4 tilhørende luper.

Desuden er indkjøbt et mindre, brugt mikroskop til benyttelse af studerende.

For fondets midler er endvidere indkjøbt en del biologiske apparater, som har været benyttet ved ekskursionerne.

Til zoologiske ekskursioner ved havforskningskurserne har af fondets midler efter bestyrelsens beslutning været anvendt 400 kr.

Student Bj. Tyvold har for institutionens regning forfærdiget et antal mikroskopiske præparater fortrinsvis af lavere dyr.

Savnet af et særskilt indredet laboratorieværelse med de nødvendige utensilier har ogsaa iaar været føleligt. Der synes dog at være haab om at dette savn i den nærmeste fremtid vil blive afhjulpet.

A. Appelløf.

DEN BIOLOGISKE STATION.

I de første maaneder af aaret blev der væsentlig arbeidet med udklækningsforsøg (især med rødspætter) med det formaal at studere den virkning, som forskjellige temperaturer og saltgehalter har paa fiskeungerne. Ved disse foreløbige forsøg lykkedes det ikke at faa drættet tilstrækkelig mange larver op til større stadier (bundstadiet), men forsøgene vil blive fortsat i 1909 med endel nye metoder for ernæringen. Imidlertid gav allerede disse første undersøgelser interessante resultater med hensyn til eg-udviklingens afhængighed af ydre forhold (temperatur, saltgehalt, forskjellige lysstraaler). — I sommermaanederne blev der gjort meget omfattende undersøgelser i Bergensfjordene, som tidligere med særskilt bidrag af museet (cfr. ovenfor side 49). — Overlærer E. JØRGENSEN har fortsat med sine planktonstudier, hvortil han har faaet samlet et betydeligt materiale.

Der har været mange studerende ved stationen i aarets løb, nemlig: dr. AUERBACH, Karlsruhe (studier over sygdomme hos fiske), dr. H. BENDER, Heidelberg (anatomiske og embryologiske undersøgelser), WOLFGANG F. EWALD, München (fotometriske undersøgelser), professor H. H. GRAN, Kristiania (studier over planktonproduktionen). Kaptein ROALD AMUNDSEN, Kristiania, dr. VICTOR BAUER, Neapel, G. SCHICKENDANTZ, Berlin, og ADOLF H. SCHRØER og frue, Berlin, studerede alle oceanografi gjennem en længere tid og tog en meget virksom del i stationens fjordundersøgelser. Stationen besøgtes desuden i et par uger af professor CHARLES ATWOOD KOFOID (Berkeley University, Kalifornien), som var udsendt af den amerikanske regjering for at studere biologiske stationer i Europa, og af dr. R. DOHRN fra den biologiske station i Neapel. Endelig har 3 af dr. APPELLØFS elever i flere maaneder havt arbeidsplads paa stationen, likesom flere af havforskningskursets elever tildels har benyttet arbeidsanledningen ved stationen til mindre studier.

Professor dr. ALFRED GRUND, Berlin, har bearbeidet de strømmaalinger, som stationen gjorde i 1907; hans afhandling om strømforholdene i Byfjorden er trykt som meddelelse fra stationen i „Internationale Revue der gesamten Hydrobiologie und Hydrographie". Bd. II, H. 1. ADOLF H. SCHRØER, assistent ved „Institut für Meereskunde", Berlin, har paabegyndt en indgaaende bearbeidelse for stationen af alt det store materiale, som i aarenes løb er samlet over temperatur- og saltgehaltsforholdene i Vestlandets fjorde og skjærgaardsomraade. Undertegnede har udgivet en afhandling om „Die Austernbassins in Norwegen", i „Internat. Revue etc.", Bd. I. H. 5—6.

Bergens kommune har i 1908 ladet indrede et af rummene i rorboden til verksted; derved er en væsentlig mangel afhjulpet.

B. Helland-Hansen.

AKVARIET OG SÆLPARKEN.

Besøget og entré-indtægten i aarets forskjellige maaneder vil fremgaa af følgende oversigt:

	Antal besøgende			Entré-indtægt
	Voksne	Barn	Tilsammen	
				Kr.
Januar	91	48	139	23.00
Februar	69	39	108	17.70
Mars	139	112	251	39.00
April	624	339	963	158.70
Mai	898	434	1 332	223.00
Juni	848	262	1 110	195.80
Juli	1 395	292	1 687	308.20
August	1 539	351	1 890	342.90
September	773	317	1 090	186.30
Oktober	248	138	386	63.40
November	132	85	217	34.90
December	79	56	135	21.40
Ialt	6 835	2 473	9 308	1 614.30

Af barnene var ialt 569 skoleelever, som kom klassevis. Entréen har — som før — været 20 øre for voksne, 10 øre for barn og 5 øre for skolebarn ved klassebesøg. Til indtægt kommer desuden kr. 94.14, som sildesalget har indbragt, saa at den hele indtægt udenom Det nyttige Selskabs bidrag paa 500 kr. har været kr. 1 708.84. Det gjennemsnitlige besøg har været 775 personer, og den gjennemsnitlige indtægt kr. 142.37 pr. maaned. I 1907 var der gjennemsnitlig 682 besøgende og en indtægt af kr. 112.69 pr. maaned.

Indtægterne var ifjor forholdsvis store, hvad der vistnok hovedsagelig skyldes sommerens gode veir. Men samtidig har udgifterne været store, tilsammen kr. 2158.90; der har gaaet mere med end sedvanlig til fodring af dyrene paa grund af at sildepriserne har været saa høie i store dele af aaret. At aarets regnskab udviser et rigtignok ganske ubetydeligt overskud, skyldes udelukkende det særdeles velkomne bidrag fra Det nyttige Selskab.

Der har været gjort forskjellige forbedringer i anlægget, særlig ved plantninger af nye trær og prydplanter, og et par bænke blev anskaffet.

I 1908 holdtes de samme udvidede aabningstider, som blev indført forsøgsvis i 1907 (se herom forrige aarsberetning).

B. Helland-Hansen.

FOREDRAG FOR HVERMAND.
(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1908 12te januar og fortsatte til 15de mars; desuden holdtes 2 foredrag i mai. I høstsemestret holdtes de første foredrag 11te oktober og det sidste 9de december.

I begge halvaar holdtes fem foredrag om ugen, samtlige i museets store foredragssal, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og $^{1}/_{2}7$—$^{1}/_{2}8$, et tirsdag, onsdag og fredag fra $^{1}/_{2}9$—$^{1}/_{2}9$.

Foredragsholderne og fagene fremgaar af følgende oversigt.

Vaarsemestret.

I. Foredragsrækker:		
Dr. C. F. Kolderup: Schweiz	5	foredrag
Kaptein Wahl: Norges historie under enevældet 1660—1814	5	—
Skolebestyrer Hambro: Dronning Elisabeth og hendes samtid	5	—
Diplomingeniør Kahrs: Kraft og kraftkilder	5	—
Bestyrer Helland-Hansen: Havet og dets bevægelser	4	—
Overlærer Jørgensen: Havets planteverden	3	—
Kand. Knut Dahl: Fiskerliv i Finmarken	4	—
Direktør Joh. Bøgh: Hovedstrømninger i det 19de aarhundredes kunst, IV England	5	—
II. Enkelte foredrag:		
Kand. Fischer: Billeder fra Rhonedalen	1	—
Konservator Schetelig: Norge i broncealderen	2	—
Konservator Grieg: Fuglevær og fuglebjerge	1	—
Konservator Grieg: Fuglenes redebygning	1	—
Transport	41	foredrag

Transport	41	foredrag
Skoleinspektør Nordby: Om retskrivningsreformen	2	—
Konservator Wollebæk: Instinkt og eiendommelige vaner hos dyr	2	—
Stiftsarkivar dr. Just Bing: De nyeste forskninger ang. Ludvig Holberg, særlig hans forhold til Bergen	2	—
Tilsammen	47	foredrag

Høstsemestret.

I. Foredragsrækker:

Adjunkt W. Fischer: Billeder fra fransk middelalder	9	foredrag
Dr. C. F. Kolderup: Hovedtrækkene i jordens udviklingshistorie	5	—
Diplomingeniør Kahrs: Moderne samfærdselsmidler	6	—
Overlærer Høst: Fra renæssancens og reformationens aarhundrede	9	—
Kand. Knut Dahl: Træk af fiskenes naturhistorie	4	—

II. Enkelte foredrag:

Dr. H. Magnus: Ældre videnskabelige reiser i Norge (Leopold von Buchs reise)	1	—
Dr. H. Magnus: Samfundsromaner (utopier) i ældre og nyere tid	1	—
Dr. A. Appelløf: Vor tids havforskning	2	—
Kand. Eyvind de Lange: Jernalderens begyndelse i Norden	2	—
Konservator Grieg: Pattedyrenes udbredelse i Norge i forhistorisk tid	1	—
Konservator Grieg: Fuglenes lek og dans	1	—
Kand. Oscar Sund: Menneskets afstamning	2	—
Harald Hagerup: Mylius Erichsens „Danmark“-ekspedition	1	—
Tilsammen	44	foredrag

Det samlede antal tilhørere udgjorde:

I vaarsemestret	5 201	gjennemsnitlig pr. foredrag	110
I høstsemestret	6 438	— „ —	146
For det hele aar	11 639	gjennemsnitlig pr. foredrag	127

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 12059 og 157.

Som det vil sees af den her meddelte statistik, har tilhørerantallet været betydelig lavere end forrige aar.

Regnskabet for 1908 udviser en indtægt paa kr. 3 911.42, foruden beholdning fra foregaaende aar, kr. 657.62. Af denne indtægt er kr. 403.35 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune. Udgifterne har beløbet sig til kr. 4 527.77, saaledes at der til næste regnskab overgaar en beholdning af kr. 41.27.

Ligesom tidligere har ogsaa iaar lysbilleder i temmelig stor udstrækning været udlaant til andre foredragskurser, især udenbys, samt til foreninger og skoler.

Bergens museum, 29de januar 1909.

K. Brekke.

REGNSKABSEKSTRAKT.

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

Beholdning fra forrige aar					kr.	803.06
1.	a.	Statens bidrag mod at lige meget tilveiebringes paa anden maade	kr.	24 000.00		
	b.	Statens bidrag til antikvarisk konservator	„	2 000.00		
	c.	Statens bidrag til udgifter i henhold til lov om fredning og bevaring af fortidslevninger af 13de juli 1905	„	360.00	„	26 360.00
2.		Bidrag af samlaget			„	1 500.00
3.		Renter af bibliothekfondet			„	4 747.30
4.		Sparebankens bidrag			„	6 000.00
5.		Forskjellige indtægter:				
	a.	Medlemskontingent kr. 2 100.01 + restancer „ 29.00	kr.	2 129.01		
	b.	Entré og katalogsalg	„	766.00		
	c.	Leieindtægt	„	1 511.50		
	d.	Refusion af legater	„	2 560.00		
	e.	Renter og tilf. indtægter	„	121.49		
	f.	Indt. ved naturhist. samling	„	522.35		
	g.	„ „ bibliotheket	„	97.30		
	h.	„ „ haven	„	22.00		
	i.	„ „ antikv. afdeling	„	333.30	„	8 062.95
6.	a.	Kommunens bidrag til haven	kr.	1 200.00		
	b.	— „ „ eiendommens vedligehold	„	2 360.00	„	3 560.00
					kr.	51 033.31

Udgift:

1.	Gager:				
	Holmboe, som konservator	kr.	2 400.00		
	— „ direktør	„	1 200.00		
	Konservator Schetelig	„	3 200.00		
	— Grieg	„	2 200.00		
	— Wollebæk	„	1 186.64		
	— Bjerkan	„	102.12		
	Frk. Daae	„	1 200.00		
	„ Lindholm	„	720.00		
	„ Abel	„	720.00		
	„ Christensen	„	840.00		
	J. Ørdal	„	1 400.00		
	Wm. Dahl	„	1 400.00		
	O. Nilsen	„	1 060.00	kr.	17 628.76
2.	Bibliotheket			„	5 056.35
3.	Fællesudgifter:				
	a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	3 458.89		
	b. Opsyn og uniform	„	1 550.40		
	c. Renhold	„	1 086.90		
	d. Fragt, porto, telegraf, telefon	„	1 110.88		
	e. Kontorrekvisita, tegnesager	„	419.99		
	f. Trykning, avertissementer	„	57.37		
	g. Diverse udgifter	„	1 157.67		
	h. Renter	„	292.74	„	9 134.84
4.	Naturhistorisk afdeling:				
	a. Den zoologiske samling	kr.	2 166.94		
	b. „ botaniske samling	„	654.63		
	c. Veksthuset	„	2 635.34		
	d. Den geologiske samling	„	1 025.60	„	6 482.51
5.	Antikvarisk afdeling			„	5 578.68
6.	Eiendommens vedligehold:				
	Bygningerne	kr.	2 360.00		
	Haven	„	2 279.49	„	4 639.49
7.	Afdrag paa laan i Sparebanken			„	2 000.00
	Overskud			„	512.68
				kr.	51 033.31

Kap. II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7.	Frieles legat no. I (28 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	391.29		
	Renter ÷ administration	„	1 331.35	kr.	1 722.64
8.	Frieles legat no. II (40 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	487.01		
	Renter ÷ administration	„	1 931.38	„	2 418.39
9.	Sundts legat no. I (50 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	184.60		
	Renter ÷ administration	„	2 275.07		
	Overført fra konto 10 for formeget tillagt i 1907	„	1 300.00	„	3 759.67
10.	Sundts legat no. II:				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	26 339.57		
	Renter ÷ administration	„	1 125.56		
		kr.	27 465.13		
	Formeget tillagt af konto 9 i 1907	„	1 300.00		
		kr.	26 165.13		
	Beholdning til næste aar	„	25 365.13	„	800.00
11.	F. Danielssens og A. Larsens legat (24 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	600.00		
	Renter ÷ administration	„	1 150.75	„	1 750.75
12.	F. Hansens og H. Danielssens legat (28 523 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	600.00		
	Renter ÷ administration	„	1 337.23		
		kr.	1 937.23		
	÷ Rest paa livrente for 1906	„	38.00	„	1 899.23
13.	Birthe Marie Danielssens legat (40 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	536.02		
	Renter ÷ administration	„	1 873.71	„	2 409.73
14.	Konsul Chr. Børs's legat (50 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	608.61		
	Renter ÷ administration	„	2 425.68	„	3 034.29
			Transport	kr.	17 794.70

	Transport			kr.	17 794.70
15. a.	Præmieobligationsfondet (500 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	1 000.00		
	Renter ÷ administration	„	22 400.08		
	Renterestance	„	250.00		
		kr.	23 650.08		
	÷ Tillagt den afsatte kapital	„	5 489.78	„	18 160.30
15. b.	Præmieobligationsfondets afsatte kapital:				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	96 780.51		
	Renter	„	2 208.39		
	Renterestancer	„	2 650.00		
	Tillagt renter af 15 a	„	5 489.78		
		kr.	107 128.68		
16. a.	C. Sundts fond (175 000 kr.):				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	6 524.24		
	Renter ÷ administration	„	7 629.13		
		kr.	14 153.37		
	÷ $^1/_5$ af renterne tillagt 16 b	„	1 665.83	„	12 487.54
16. b.	C. Sundts fonds afsatte kapital:				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	3 685.95		
	Renter	„	156.49		
	Tillagt renter af 16 a	„	1 665.83		
		kr.	5 508.27		
16*.	Jakob Bentzons gave:				
	Beholdning fra forr. aar	kr.	8 320.00		
	Renter	„	332.80	„	8 652.80
				kr.	57 095.34

Udgift:

A.	Stipendier:				
1.	Aarsstipendier:				
	Kolderup	kr.	3 800.00		
	Jørgensen	„	1 200.00		
	Høye	„	1 500.00		
	Havaas	„	800.00	kr.	7 300.00
	Transport			kr.	7 300.00

			kr.	7 300.00
2. Reisestipendier:				
Lie-Pettersen	kr.	200.00		
Grieg	„	300.00		
Helland-Hansen	„	250.00		
Holmboe	„	290.06		
Havaas	„	250.00		
Kaldhol	„	150.00		
Kolderup	„	712.42		
Jørgensen	„	350.00		
Lange	„	200.00		
Rekstad	„	65.70		
Schetelig	„	1 000.00		
Selland	„	200.00		
Wollebæk	„	150.00		
Barca	„	200.00	„	4 318.18
B. Videnskabelige arbeider:				
Fjordundersøgelser	kr.	1 503.87		
Arkæologiske undersøgelser	„	1 927.39		
Drift af seismograf	„	198.60		
Kolderups laboratorieudgifter	„	250.46		
Høyes do.	„	515.88		
Dr. Appelløf, prisbelønning	„	400.00		
Hydrografiske apparater	„	202.23		
— assistance	„	500.00		
Jørgensens vikarudgifter	„	600.00	„	6 098.43
C. Publikationer:				
Aarbogen	kr.	7 769.02		
Bidrag til „Medicinsk Revue«	„	800.00		
Holmboes arbeide	„	2 000.00		
Bucher	„	800.00	„	11 369.02
D. Kurser og undervisning:				
Lærerkurser	kr.	375.75		
Havforskningskursus	„	823.70	„	1 199.45
E. C. Sundts zoologiske lærestol:				
Dr. Appelløf, gage	kr.	4 600.00		
Indkjøb af Valdiviaekspeditionens resultater	„	1 049.91		
Transport	kr.	51 149.91	kr.	31 265.08

	Transport	kr.	5 649.91	kr.	31 265.08
	Driftsudgifter	„	765.93		
	Ekskursioner	„	536.15	„	6 951.99
F.	Indkjøb til naturhistorisk samling			„	349.90
G.	Beholdninger:				
	Frieles legat no. 1	kr.	322.64		
	Do. „ 2	„	418.39		
	Sundts legat no. 1	„	1 869.61		
	F. Danielssen og A. Larsens legat	„	750.75		
	F. Hansens og H. Danielssens legat	„	899.23		
	Berthe Marie Danielssens legat	„	609.73		
	Konsul Chr. Børs's legat	„	449.67		
	C. Sundts fond	„	5 535.55		
	Jakob Bentzons gave	„	8 652.80	„	19 508.37
				kr.	57 095.34

Bilag til kap. II. Særregnskab for de enkelte legater og fonds.

7. Frieles legat no. I (28 000 kr.):

An	Beholdning fra forrige aar.	kr.	391.29		
„	Renter	„	1 387.35		
Pr.	Administration			kr.	56.00
„	Stipendier			„	1 000.00
„	Prisbelønning, dr. Appellöf			„	400.00
„	Beholdning til næste aar..			„	322.64
		kr.	1 778.64	kr.	1 778.64

8. Frieles legat no. II (40 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar ..	kr.	487.01		
„	Renter	„	2 011.38		
Pr.	Administration			kr.	80.60
„	Aarbogen			„	1 000.00
„	Arkæologiske udgravninger			„	800.00
„	Stipendier			„	200.00
„	Beholdning til næste aar..			„	418.39
		kr.	2 498.39	kr.	2 498.39

9. Sundts legat no. 1 (50 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar ..	kr.	184.60
„	Renter	„	2 375.07
„	Overført fra kto. 10 for meget tillagt i 1907 ifl. revisionsantegnelse	„	1 300.00
	Transport	kr.	3 859.67

	Transport	kr.	3 859.67		
Pr.	Administration			kr.	100.00
„	Aarbogen			„	800.00
„	Stipendier			„	1 090.06
„	Beholdning til næste aar			„	1 869.61
		kr.	3 859.67	kr.	3 859.67

10. Sundts legat no. II:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	26 339.57		
„	Renter	„	1 225.56		
Pr.	Bidrag til Medicinsk Revue			kr.	800.00
„	Administration for 1907 og 1908			„	100.00
„	Overført til kto. 9 ifølge revisionsantegnelse			„	1 300.00
„	Beholdning til næste aar			„	25 365.13
		kr.	27 565.13	kr.	27 565.13

11. F. Danielssen og A. Larsens legat (24 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	600.00		
„	Renter	„	1 222.75		
Pr.	Administration			kr.	48.00
„	Do. for 1907 for 1/2 aar ifl. revisionsantegnelse			„	24.00
„	Aarbogen			„	1 000.00
„	Beholdning til næste aar			„	750.75
		kr.	1 822.75	kr.	1 822.75

12. F. Hansen og H. Danielssens legat (28 523 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	600.00		
„	Renter	„	1 409.23		
Pr.	Administration			kr.	48.00
„	Do. for 1907 for 1/2 aar ifl. revisionsantegnelse			„	24.00
„	Rest paa livrente for 1906			„	38.00
„	Aarbogen			„	1 000.00
„	Beholdning til næste aar			„	899.23
		kr.	2 009.23	kr.	2 009.23

13. Birthe Marie Danielssens legat (40 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	536.02		
„	Renter	„	1 953.71		
Pr.	Administration			kr.	80.00
„	Aarbogen			„	1 800.00
„	Beholdning til næste aar			„	609.73
		kr.	2 489.73	kr.	2 489.73

14. Konsul Chr. Børs's legat (50 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar ..	kr.	608.61		
„	Renter	„	2 525.68		
Pr.	Administration			kr.	100.00
„	Aarbogen			„	2 169.02
„	Bræmaaling			„	65.70
„	Indkjøb til naturhist. samling			„	349.90
„	Beholdning til næste aar ..			„	449.67
		kr.	3 134.29	kr.	3 134.29

15. a. Præmieobligationsfondet (500 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar .	kr.	1 000.00		
„	Renter	„	23 400.08		
„	Renterestance	„	250.00		
Pr.	Kolderup			kr.	3 800.00
„	Jørgensen			„	1 200.00
„	Høye			„	1 500.00
„	Havaas			„	800.00
„	Fjordundersøgelser			„	1 503.87
„	Arkæologiske udgravninger			„	1 127.39
„	Drift af seismograf			„	198.60
„	Kolderups laborat.udgifter			„	250.46
„	Høyes do.			„	515.88
„	Holmboes arbeide			„	2 000.00
„	Bucher			„	800.00
„	Schetelig			„	1 000.00
„	Kolderups reiser			„	712.42
„	Jørgensens vikarudgifter .			„	600.00
„	Havforskningskurset			„	823.70
„	Helland-Hansen			„	250.00
„	Hydrografiske apparater ..			„	202.23
„	Do. assistance .			„	500.00
„	Lærerkurser			„	375.75
„	Administration			„	1 000.00
„	Tillagt den afsatte kapital			„	5 489.78
		kr.	24 650.08	kr.	24 650.08

15. b. Præmieobligationsfondets afsatte kapital:

An	Beholdning fra forr. aar .	kr.	96 780.51		
„	Renter	„	2 208.39		
„	Renterestancer	„	2 650.00		
„	Tillagt renter af 15 a	„	5 489.78		
Pr.	Beholdning til næste aar.			kr.	107 128.68
		kr.	107 128.68	kr.	107 128.68

16. a. C. Sundts fond (175 000 kr.):

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	6 524.24		
„	Renter	„	8 329.13		
Pr.	Administration for 1907 og 1908			kr.	700.00
„	Gage, dr. Appellöf			„	4 600.00
„	Indkjøbt Valdiviaekspeditionens resultater			„	1 049.91
„	Driftsudgifter			„	765.93
„	Ekskursioner			„	536.15
„	1/5 af renterne tillagt 16 b			„	1 665.83
„	Beholdning til næste aar.			„	5 535.55
		kr.	14 853.37	kr.	14 853.37

16. b. C. Sundts fonds afsatte kapital:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	3 685.95		
„	Renter	„	156.49		
„	Tillagt renter af 16 a	„	1 665.83		
Pr.	Beholdning til næste aar.			kr.	5 508.27
		kr,	5 508.27	kr.	5 508.27

16*. Jakob Bentzons gave:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	8 320.00		
„	Renter	„	332.80		
Pr.	Beholdning til næste aar.			kr.	8 652.80
		kr.	8 652.80	kr.	8 652.80

Kap. III. Særformaal under museets administration.

17. Biologisk station:

An	Statens bidrag	kr.	5 875.00		
„	Pladsafgift	„	453.40		
„	Solgt materiale	„	75.00		
Pr.	Underskud fra forr. aar			kr.	302.77
„	Laan af Bergens museum			„	989.02
„	Gage, Helland-Hansen			„	2 800.00
„	„ Glimme			„	1 200.00
„	Udgifter ved laboratoriet			„	2 667.67
An	Laan af Bergens museum	„	989.02		
„	Underskud til næste aar	„	567.04		
		kr.	7 959.46	kr.	7 959.46

18. Akvariet og Sælparken:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	156.81		
„	Bidrag af „Det nyttige selskab“	„	500.00		
„	Entré	„	1 708.84		
Pr.	Laan af Bergens museum			kr.	3 351.61
„	Driftsudgifter			„	2 158.90
„	Beholdning til næste aar			„	206.75
An	Laan af Bergens museum	„	3 351.61		
		kr.	5 717.26	kr.	5 717.26

19. Sommerkurset:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	188.36		
„	Renter	„	7.92		
Pr.	Beholdning til næste aar			kr.	196.28
		kr.	196.28	kr.	196.28

20. Foredrag for hvermand:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	657.62		
„	Statens bidrag	„	1 100.00		
„	Kommunens bidrag	„	1 500.00		
„	Samlagets bidrag	„	900.00		
„	Entré	„	403.35		
„	Renter	„	8.07		
Pr.	Honorar			kr.	1 840.00
„	Lokale, gas, renhold			„	1 063.50
„	Undervisningsmateriel			„	1 196.77
„	Kontrol, assistance			„	227.50
„	Administration			„	200.00
„	Beholdning til næste aar			„	41.27
		kr.	4 569.04	kr.	4 569.04

21. Sars Crustacea:

An	Beholdning fra forr. aar	kr.	476.82		
„	Statens bidrag	„	1 000.00		
„	Renter	„	11.55		
Pr.	Diverse udgifter			kr.	1 154.43
„	Beholdning til næste aar			„	333.94
		kr.	1 488.37	kr.	1 488.37

22. Naturen:

An	Statens bidrag	kr.	1 000.00		
Pr.	Diverse udgifter			kr.	1 000.00
		kr.	1 000.00	kr.	1 000.00

Status.

Aktiva:

Kontingentrestance	kr.	109.00
Bergens privatbank, indestaaende	„	31.89
Do. do.	„	187.88
Biologisk station, Laan af Bergens museum	„	989.02
Do. Underskud	„	567.04
Akvariet og sælparken, Laan af Bergens museum	„	3 351.61
Bergens privatbank, Kontingentfondet	„	300.00
Do. Sommerkurset	„	196.28
Do. Sars Crustacea	„	333.94
Do. Foredrag for hvermand	„	41.27
Kassabeholdning	„	3 198.78
Kapitalkto., gjæld	„	11 659.37
	kr.	20 966.08

Passiva:

Bergens privatbank	kr.	2 975.16
Biologisk station, Forskud paa statsbevilgning	„	150.00
Akvariet og sælparken, Beholdning	„	206.75
Foredrag for hvermand, Do.	„	41.27
Sars Crustacea, Do.	„	333.94
Sommerkurset, Rest af bevilgning	„	196.28
„Naturen“, Forskud paa statsbevilgning	„	250.00
Bergens sparebank, Rest paa laan	„	16 000.00
Kontingentfondet	„	300.00
Museets samlinger og bibliothek, Overskud	„	512.68
	kr.	20 966.08

Bergen den $\frac{\text{31te december 1908.}}{\text{30te januar 1909.}}$

I. Christensen.

MEDLEMMER AF MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

AMUNDSEN, ROALD, kaptein, Kristiania.
BRUNCHORST, J., dr., ministerresident, Havana.
MOHR, CONRAD, konsul, Bergen.
NANSEN, F., dr. professor, Kristiania.

Livsvarige medlemmer

— udnævnte af museets bestyrelse. —

BRØGGER, W. C., professor, dr., Kristiania.
COLLETT, R., professor, Kristiania.
DELGOBE, C. A., direktør, Kristiania.
GUSTAFSON, G., professor, dr., Kristiania.
HAECKEL, ERNST, professor, dr., Jena.
HIORTDAHL, TH., professor, Kristiania.
JOHANNESSEN, OLE, L. P. S., konsul, Bergen.
LANDMARK, J. R., sogneprest, Førde.
MOWINCKEL, JOH. A., kjøbmand, Bergen.
NORDAHL, C. G., grosserer, Stettin.
NORDGAARD, O., konservator, Trondhjem.
REUSCH, H. H., direktør, dr., Kristiania.
SALVESEN, A., skolebestyrer, Farsund.
SARS, G. O., professor, Kristiania.
STEJNEGER, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
SUNDT, FRIDJOF, skibsmægler, Bergen.
THOMSEN, CARLO, konsul, Hamburg.
WILLE, N. professor, dr., Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1])

Indenbys:

	Kontingent kr.
Aarnæs, R., adjunkt	4
Aarsæth. Sophie	10
Algaard, A.. ingeniør	4
Ameln, Chr., kjøbmand	10
Ameln. Joh., kjøbmand	4
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Andersen, D., glasmager	4
Andersen, Chr., Campbell, rebsl.	4
Andersen, H. A., kjøbmand	10
Angell, Bonnevie, direktør	10
Angell, K., stadsadvokat	4
Antonisen, P., mægler	4
Appelløf, A., dr.	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, C., overretssagfører	4
Bechholm, læge	10
Bendixen, B. E., skolebestyrer	4
Bentzon, C., kaptein	5
Beyer. Th., boghandler	25
Bing, Just, dr., stiftsarkivar	4
Bjørneseth, O., kjøbmand	25
Blanc, A., bogholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	5
Blytt, Valborg	5
Brekke, K., rektor	4
Brown, ingeniør	4
Brun, C., jr., rebslager	4
Brun, Ferd., bager	4
Brun, M., kjøbmand	4
Bruun, N. H., ingeniør	4
Brynildsen, Br., agent	4
Brynildsen, D. A., bager	4
Bøgh, Johan, direktør	4
Christensen, Carl, kontorchef	4
Daae. Aagaat, frk.	4
Dahl. Knut, fiskeriassistent	4

	kr.
Dahl, assessor	4
Damas, D., dr	4
Dethloff, H. G., dr.	4
Devold, Lauritz, direktør	4
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Egesund, A.	4
Engelsen, E., kjøbmand	10
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Erichsen, C., paraplymager	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	4
Faye, Jørgen, sagfører	4
Faye, Kristen, sagfører	4
Floor, frk.	20
Føyn, N. J., meteorolog	4
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Aksel, kontorchef	4
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Geelmuyden, overlærer	4
Giertsen, boghandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Constance, frk.	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	10
Grieg, Alexander, skibsmægler	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A.	4
Grieg, E.	4
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, J. A., konservator	4
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, fru bogtrykker	20
Grieg, S.	4

---

[1]) Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	kr.
Grindstad, arsenalforvalter	5
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fredr., agent	4
Haasted, dr.	4
Haagensen, Nils, disponent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Chr., læge	4
Helland-Hansen, B., bestyrer	4
Helland-Hansen, fru	4
Helland, P., disponent	10
Heiberg, A. Knagenhjelm	5
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Herrestvedt, L., adjunkt	4
Hilmers, D. H., apotheker	4
Hilt, Chr. G., kjøbmand	10
Hjort, Johan, dr., fiskeridirektør	4
Hoel, A., direktør	4
Holmboe, Jens, direktør	4
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W.	5
Høeg, Chr.	4
Høye, Kr., stipendiat	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., uhrmager	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100
Jahnsen, Adolf, kjøbmand	10
Jebsen, Joh., fabrikeier	20
Jebsen, Kr., sagfører	4
Jebsen, fru Sophia	20
Jensen, Lars O., adjunkt	4
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Clement, kjøbmand	20
Jørgensen, E., overlærer	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kahrs, Chr. jr., kjøbmand	50

	kr.
Kielland, J. Z. K., arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, P., snedker	10
Knudsen, K., advokat	4
Koefoed, E., mag. sc.	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbogholder	4
Kolderup, C. F., dr.	4
Konow, Joach.	4
Krohn, C., optikus	10
Kroepelien, C. J., kjøbmand	5
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jnr., kjøbmand	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Eyvind de, cand. mag.	4
Lange, Johan	5
Lehmkuhl, Kr., statsraad	4
Lie, H. P., dr. med., overlæge	4
Lillejord, Hans, kemiker	4
Loennecken, læge	4
Looft, C., dr. med., læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apotheker	100
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, G., pastor	4
Madsen, S., læge	4
Magnus, dr.	4
Magnus, M. F. A., fabrikant	4
Martens, Alfred, major	5
Martens, Broch, læge	4
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Meyer, Karen	5
Michelsen, Chr., statsminister	20
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, H. E.	4
Mohr, August, kjøbmand	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., sorenskriver	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder	10

	kr.
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Myhre, H., dr.	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Karl, overlærer	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nielsen, Jens F., kjøbmand	4
Njærheim, Arne, adjunkt	4
Nygaard, Fr., boghandler	4
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Daae, sagfører	4
Olsen, Ernst, agent	10
Olsen, Jac. R., disponent	20
Olsen, Joh. Nordahl, redaktør	10
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Ole R., skibsmægler	4
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Pedersen, Henr. B., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., direktør	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4
Rogge, C., læge	4
Rogstad, A., adjunkt	4
Rosæter, L. K.	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Salvesen, Agnar, kontorchef	4
Sandberg, J., direktør	4
Sars, B., kjøbmand	10
Schetelig, Haakon, dr., konservator	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schnitler, direktør	4
Sevaldson, infanterikaptein	4
Smith, C., sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Solemdal, M.	4
Sollied, P. R., overlærer	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., kjøbmand	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Stilloff, redaktør	4
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerhard, kjøbmand	20

	kr.
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Sørensen, B., adjunkt	4
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thorsen, E. A., maler	4
Tidemand, C., frk.	4
Tischendorf, fru	5
Torjusen, telegrafassistent	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Tufte, S. A., overlærer	4
Tyvold, B.	4
Vedeler, F., mægler	4
Wahl, kaptein	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wallendahl, Eilert, kjøbmand	4
Wiborg, Laur., kjøbmand	10
Wiesener, fru	4
Wold, apotheker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Udenbys:

Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger	4
Arctander, S., statsraad, Kristiania	4
Brøgger, A. W., cand., Kristiania	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crerar, John, Library, Leipzig	20
Deinboll, rektor, Stord	4
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Gill, general, Fjøsanger	4
Gustafson, professor, Kristiania	4
Hagerup-Bull, statsraad, Kristiania	10
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger	4
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend, pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Selland, S. K., lærer, Hardanger	4
Torkildsen, R., læge, Nestun	4
Weiss-Rosenkrone, dr., Rosendal	10
Wollebæk, Alf, konservator, Kristiania	4

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1909

Beretninger

avgit i henhold til fundatsen av 4 august 1909

ved

museets bestyrelse.

Bergen
A/S John Griegs boktrykkeri
1910

Bergens Museum

AARSBERETNING

for

1909

Beretninger

avgit i henhold til fundatsen av 4 august 1909

ved

museets bestyrelse.

Bergen
A/S John Griegs bogtrykkeri
1910

Indhold.

Pag.

Direktørens beretning 5

I. Almindelige bemerkninger 5

II. Forklaringer til regnskapet 18

III. Biblioteket 22

IV. Den zoologiske avdeling 25

V. Den botaniske avdeling 33

VI. Den mineralogisk-geologiske avdeling 38

VII. Den historisk-antikvariske avdeling 42

VIII. Forskjellige videnskabelige formaal 55

IX. Foredrag og kurser 71

X. Særformaal under museets administration 74

Bestyrelsens beretning 76

Gaver til museets bibliotek og samlinger 81

Institutioner og tidsskrifter, med hvilke museet staar i regelmæssig literær bytteforbindelse 92

C. Sundts høiskolefond 99

Den biologiske station 110

Akvariet og sælparken 112

Foredrag for hvermand 114

Regnskapsekstrakt 117

Muséforeningens aarsberetning 129

MUSEETS DIREKTØR

har avgit følgende beretning om museets tilstand og virksomhet i aaret 1909:

I. Almindelige bemerkninger.

Aaret 1909 har for Bergens museum i flere henseender været et bemerkelsesværdig aar.

Av størst rækkevidde er den fuldstændige forandring, som selve museets organisation har undergaat. Ved den nye fundats, som den 4 august 1909 fik kongelig stadfæstelse, er museet gaat over til at bli en selveiende offentlig institution (se nedenfor s. 77), hvad der i flere retninger medfører væsentlige fordele og gir nye rettigheter, men ogsaa øker institutionens ansvar.

Som gjentagende fremholdt og nærmere paavist i tidligere aarsberetninger har museet nu gjennem flere aar — paa grund av nedsættelsen av forskjellige offentlige bidrag — hat overmaade vanskelig for at ballancere sit budget. De økonomiske vanskeligheter er i 1909 yderligere tilspidset, idet Bergens sparebank paany har reducert sin bevilgning til museet med kr. 3000. Mens banken i 1907 bidrog med kr. 9000 og i 1908 med kr. 6000, har den i 1909 kun ydet kr. 3000. Den umiddelbare virkning av den sidste nedsættelse har været, at regnskapet for 1909 har git et underskud paa kr. 2 916.90. Saa spændt som nu har ikke budgettet paa en lang række av aar været. Nye indskrænkninger har maattet til — saaledes har man ved bevilgningen av indeværende aars budget været nødt til at sløife en stilling, der er av saa stor betydning for museets indre arbeide som undervaktmesterens. Hvis ikke nye indtægter i den nærmeste fremtid kan skaffes, vil der opstaa spørsmaal om, ialfald indtil videre at nedlægge den ene eller den anden av de virksomhetsgrene, som museet omfatter. Hvor uheldig det vilde være, om man skulde bli nødt til nedlægge, hvad det har kostet arbeide og mange penger at oparbeide, behøver neppe nærmere at paavises.

For museets styre vil det nu være den nærmeste og mest paatrængende nødvendige opgave at søke tilveiebragt en stigning av museets indtægter. Man har søkt statsmyndigheterne om en forhøielse av statens bidrag og vil i disse dage ogsaa indsende ansøkning om et aarlig kommunalt bidrag til museets drift. Museet har al grund til at være taknemmelig for den varme anbefaling, hvormed kirkedepartementet har ledsaget bestyrelsens ansøkning om forhøielse av statsbidraget. Men for at yderligere indskrænkninger skal kunne undgaaes og museet atter komme ind i normale tilstande, vil det være nødvendig, at ogsaa kommunen bevilger det bidrag, hvorom man har andradd.

Museet har i det forløpne aar mottat et nyt offentlig bidrag, idet staten fra 1ste juli 1909 har bevilget et aarligt bidrag, stort kr. 2000, til indkjøp av samlingsgjenstande av kulturhistorisk interesse; til denne bevilgning blev knyttet som betingelse, at det dobbelte beløp skulde tilveiebringes paa anden maate. Bevilgningen er i høi grad kjærkommen, da den har gjort det mulig paa et tidspunkt, da der endnu findes adskillig at redde av gamle vestlandske bondesaker, at gjenopta det arbeide med en planmæssig indsamling av disse, som man i de senere aar har været nødt til at la ligge. Denne bevilgning kommer dog først og fremst den nævnte, i videnskabelig og national henseende like betydningsfulde sak tilgode. Museets budget har den ikke lettet. Tvertimot har bevilgningen ved den til samme knyttede betingelse gjort det endnu vanskeligere end før at bringe budgettet til at ballancere.

Pladsmangelen, som ogsaa er nævnt i forrige aarsberetning, gjør sig for alle avdelingers vedkommende stadig mere gjældende. Aarets hele tilvekst til den norske bygdesamling har saaledes maattet magasineres. Om ganske faa aar maa der ved nybygning skaffes øket plads for samlingerne, hvis disse skal kunne gjøre den nytte, som man har ret til at forlange av dem. Likeledes er mangelen av tilstrækkelige arbeidsrum allerede nu følelig og vil i endnu langt høiere grad bli det, efterhvert som der knyttes mere undervisning til avdelingernes virksomhet. Planer til avhjælp av pladsmangelen er under forberedelse, men arbeidet for at holde oppe det allerede eksisterende maa gaa foran.

Portofrihet. Ved den nye fundats av 4 august 1909 er museets retslige stilling i flere henseender blit væsentlig forandret.

En av konsekventserne av forandringen er, at museets postforsendelser, i henhold til postloven av 12 mai 1888, § 37 b, fra nu av er portofrie. Den nævnte paragraf bestemmer bl. a., at „offentlige indretninger og stiftelser“ skal nyte portofrihet, og ved den nye fundats, § 1, er det uttrykkelig bestemt, at museet skal „nyte de samme rettigheter, som lovgivningen og de til enhver tid gjældende bestemmelser indrømmer offentlige stiftelser.“ Efter ansøkning derom fra museets direktør blev der ved regjeringens resolution av 30 oktober 1909 utfærdiget attestationsret for portofri brevveksling i vedkommende stillingers medfør for følgende av museets funktionærer: 1) Direktøren. 2) Bestyrerne av den arkæologisk-antikvariske, den mineralogisk-geologiske, den zoologiske og den botaniske avdeling. 3) Bestyreren av den biologiske station. 4) Bibliotekaren. — Med portofriheten er opnaadd ikke blot en meget kjærkommen lettelse for museets budget, men ogsaa flere andre fordele. Forskjellige undersøkelser, hvor det især kommer an paa ved en omfattende korrespondanse at skaffe tilveie saavidt mulig fyldige oplysninger, vil herefter kunde foregaa paa en langt mere effektiv maate end hittil.

Ved kgl. resolution av 9 november 1909 er det besluttet, at „det Fastingske legat“ herefter skal henlægges under museets bestyrelse. Det vil derfor være naturlig paa dette sted at meddele litt om dette legat og dets historie.

Legatet er oprettet av digteren Claus Frederik Fasting ved testamente av 10 november 1791 til forøkelse av hans efterladte bibliotek. Boksamlingen, som han ved samme testamente overdrog til Nykirkens fattigskole „Bethlehem“, blev ifølge kgl. resolution av 11 januar 1826 overflyttet til Bergens kathedralskole og senere ifølge kgl. resolution av 29 april 1854 overdradd til Bergens museum, i hvis bibliotek den senere har været opstillet og vedlikeholdt som en særskilt avdeling.

Legatet, som altsaa er det ældste av alle de legater, hvis renter kommer museets videnskabelige virksomhet tilgode, har under disse forandringer den hele tid vedblit at staa under bestyrelse av fundatsskolernes forstanderskap. De for legatet gjældende hittil eksisterende bestemmelser har været temmelig ufuldstændige; bl. a. har der intet været fastsat om, hvor stor den uangripelige grundkapital skulde ansees at være.

Om anvendelsen av renterne har der saavidt vites ikke eksistert nogen regel utover, hvad der er fastsat i selve testamentet og i den ovenfor nævnte kgl. resolution av 1854. Testamentet uttaler om anvendelsen kun, at renterne skal „henfalde til at forøke de til Bethlehem herved givne bøker, ved indkjøp av de nyeste og nyttigste, alt likeledes under direktionens bestyrelse.“ Ved resolutionen av 1854 er det fastsat, at kapitalen fremdeles skal forbli under bestyrelse av skolen Bethlehems forstander, men at renterne „utbetales til direktionen for Bergens museum, for av samme, likeledes under tilsyn av stiftsdirektionen, at anvendes til boksamlingens forøkelse overensstemmende med testamentet.“ — Angaaende legatets historie kan forøvrig henvises til N. Nicolaysen's „Norske Stiftelser“, bd. II, s. 116—117, hvor Fastings testamente er avtrykt i sin helhet efter en i riksarkivet opbevaret bekræftet avskrift, og samme verks bd. III, s. 611—612 (kfr. bd. IV, s. 555), hvor Nicolaysen har git en kortfattet oversigt over legatets historie indtil 1858. Endvidere kan henvises til dr. Brunchorst's bok „Bergens museum 1825—1900“, tillægget side 51—54.

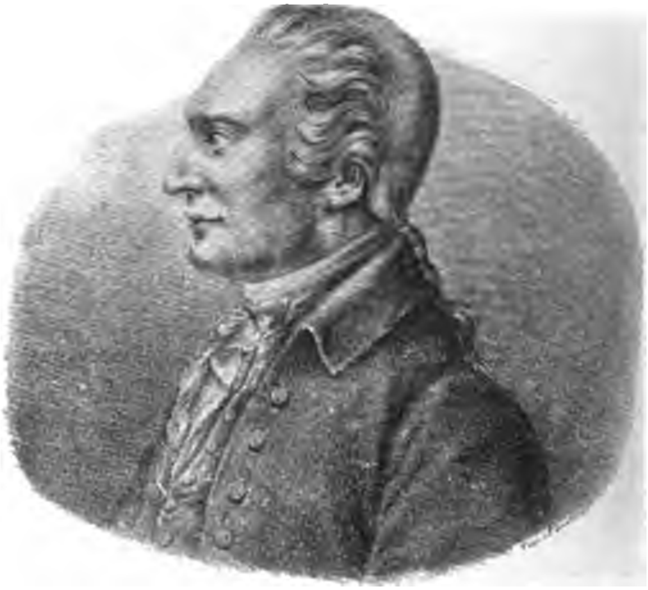

Fig. 1. Claus Frederik Fasting.

Ved testators død i 1791 utgjorde legatets kapital, ifl. Nicolaysen, l. c., 800 rdlr. 27 skill. Ved utgangen av 1835 utgjorde den utsatte kapital 343 spd. 107 skill., hvortil kom et beløp av 270 spd., der henstod i sparebank. Ved utgangen av 1873 var kapitalens størrelse 592 spd. 13 skill. Pr. 1ste januar 1886 utgjorde den kr. 1 640.14, pr. 1ste januar 1900 var den ved renter vokset til kr. 2 715.04 og pr. 1ste januar 1908 var den yderligere vokset til kr. 3 912.15.

I aarenes løp er der fra tid til anden av legatets opsparte renter anvendt en del til indkjøp av større, kostbare verker, som museet ikke paa anden maate har seet sig istand til at anskaffe.

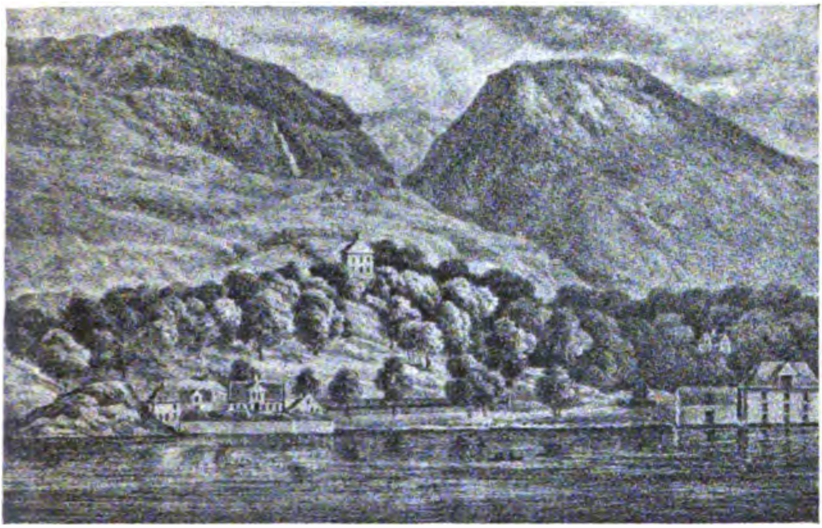

Fig. 2. Claus Fastings bolig paa Sydneshaugen (Bergen).
(Efter et maleri av prof. J. C. Dahl).

Disse verker er efterhvert stemplet med legatets navn og opstillet i den Fastingske boksamling; herved er denne, som ved testators død bestod av 590 bind, efterhaanden vokset og utgjør nu 1 140 bind (kfr. side 23). Der har været gaat frem paa den maate, at renterne gjennem en del aar har været lagt til kapitalen, og naar der saa har været bruk for at anskaffe et særlig kostbart verk, er hertil med stiftsdirektionens samtykke i hvert enkelt tilfælde utbetalt flere aars renter.

Mangelen av en virkelig fundats for legatet og særlig av en bestemmelse om grundkapitalens størrelse har længe været følt som en ulempe. Under 12 november 1908 indgik derfor museets bestyrelse til kirkedepartementet med et nærmere motiveret forslag til en fundats, hvori grundkapitalen foresloges sat til kr. 3 000; utkastet indeholdt tillike den bestemmelse, at legatet herefter i likhet med alle de øvrige legater og fonds, hvis renter anvendes til fordel for museet eller institutioner og formaal knyttet til dette, skal staa under bestyrelse av museets direktion. Dette forslag blev for alle væsentligere punkters vedkommende anbefalt av samtlige de myndigheter hvem saken blev forelagt, og ved kgl. resolution av 9 november 1909 stadfæstedes følgende fundats for legatet:

„§ 1. Legatet er oprettet ved Claus Frederik Fastings testamente av 10 november 1791, kgl. konfirmert 1 februar 1793.

Av legatets midler skal kr. 3 000 betragtes som grundkapital. Denne maa aldrig angripes, men skal gjøres rentebærende ved at anbringes paa den maate og mot saadan sikkerhet, som for offentlige stiftelsers midler er eller blir bestemt.

§ 2. Legatet bestyres av Bergens museums bestyrelse. De aarlige renter skal, overensstemmende med Fastings testamente, efter stiftsdirektionens nærmere bestemmelse anvendes til forøkelse av den ved kgl. resolution av 29 april 1854 til Bergens museum overgivne Fastingske boksamling. De for legatets renter anskaffede bøker skal stemples med legatets navn og opstilles i museets bibliotek sammen med den nuværende Fastingske boksamling. Denne boksamling skal, saaledes som bestemt i kgl. resolution av 29 april 1854, forbli en særskilt for sig bestaaende avdeling av museets bibliotek og som saadan under tilsyn av Bergens stiftsdirektion og efter de av denne nærmere fastsatte regler bestyres overensstemmende med testamentet av 10 november 1791.

§ 3. For legatet avlægges aarlig regnskap, der hvert aar inden utgangen av februar maaned indsendes gjennem stiftsdirektionen til revision og decision av kirkedepartementet."

Først i begyndelsen av 1910 vil museet kunne overta legatets bestyrelse, idet det har vist sig, at der er visse forhold som maa ordnes forat faa legatets regnskaper utskilt fra fundatsskolernes.

Claus Fasting, som i saa meget stod i rapport med det paafølgende aarhundredes tanker, var ogsaa i den henseende naadd længere end de fleste i hans samtid, at han fuldt ut forstod at vurdere den videnskabelige forsknings og den videnskabelige dannelses betydning. Hans økonomiske forhold var ikke gode — gjennem en stor del av sit liv hadde han at kjæmpe med en trykkende gjæld, og først i de allersidste aar før hans død blev hans stilling i denne retning bedre. Saa meget mere fortjener det at anerkjendes, at han ved sit testamente skjænkede alt hvad han efterlot sig til bedste for et videnskabelig formaal. FASTING har ved oprettelsen av sit lille legat vist veien for kommende slegtled. Hvor meget det paa en tid, da vor by ellers manglede enhver offentlig boksamling, hadde at bety, at hans bibliotek blev gjort tilgjængelig for almenheten, derom faar man et levende indtryk ved at læse, hvad

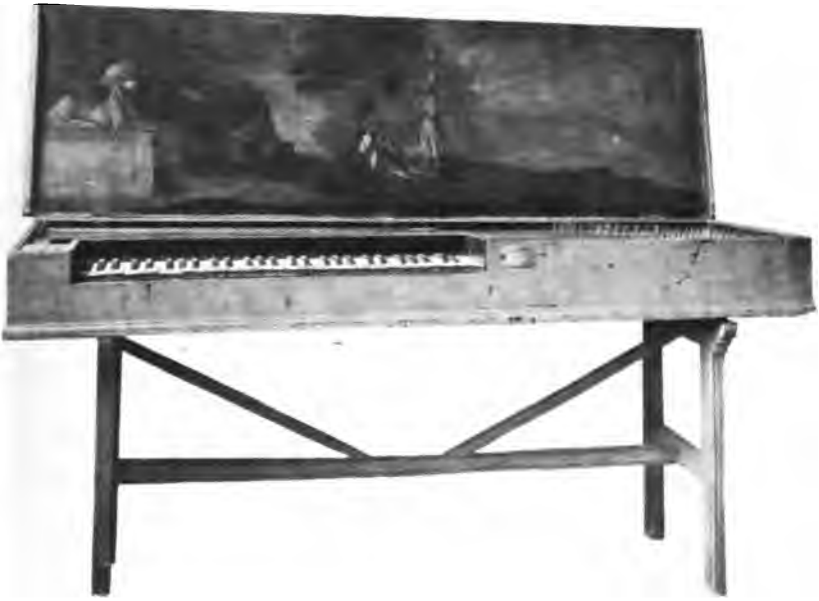

Fig 3. CLAUS FASTINGS klaver. Nu i Bergens museum.

LYDER SAGEN i 1837 skriver i indledningen til sin utgave av FASTINGS skrifter (s. 93): „Bogsamlingen bestod ved FASTINGS Død af 590 Bind; den er nu indlemmet i Kathedralskolens Bibliothek og blev forrige Aar forøget med endeel gode Værker fra Biskop P. E. MÜLLERS Auction. Hvad FASTING, den Første og Eneste mig bekiendt, som i Bergen testamenterede sin Bogsamling til offentlig Benyttelse, derved bidrog til Oplysningens Fremme her i Byen, især blandt den opvoksende Slægt, er ikke saa almindelig vitterligt; men erindres bør det, at han ogsaa fra den Side gjorde sig fortjent af sin Fødebye. Jeg mindes endnu fra min Skolegang, hvor glad jeg og Flere af mine Kammerater saae Dørene aabnes for disse Bogskabe; — det var som om FASTINGS Genius smilede os imøde fra Musernes Tempel; med Fornøielse betalte vi vor Skilling ugentlig for Laanet af en Bog.“ — —

Snart 120 aar er gaat hen siden FASTING's død, og bibliotekforholdene i Bergen har utviklet sig meget siden den tid. Men endnu den dag idag utgjør FASTINGS bogsamling en ingenlunde uvigtig del av museets bibliotek. Den har sit værd først og fremst ved de mange gode, tildels sjeldne, utgaver av naturvidenskapens „fædre“, som FASTINGS oprindelige samling indeholder; hertil kommer de mange senere værdifulde erhvervelser, som i tidens løp er kommet til ved legatets hjælp.

Foruten boksamlingen opbevares i Bergens museum ogsaa et andet minde om CLAUS FASTING, nemlig hans vakre klaver (fig. 3), som er utstillet i museets bergenske bysamling.

Personalet. Efter at ha mottat ansættelse som assistent ved „Norsk Folkemuseum“ opsa frk. LINA LINDHOLM sin stilling ved museet fra 15 juli. I den saaledes ledige stilling som assistent ved museets kontor og bibliotek ansattes — efter forutgaaende bekjendtgjørelse av ledigheten — frk. DAGNY VON TANGEN. Der meldte sig ialt 13 ansøkere. — Forøvrig har personalets sammensætning i 1909 været uforandret.

Fra 4 mars foretok frk. DAAE med 2 maaneders permission en længere reise i utlandet; under hendes fravær fungerte frk. LINDHOLM som bibliotekar og som vikar for frk. LINDHOLM tjenstgjorde frk. L. LAMPE. — Dr. APPELLÖF foretok i maanederne april—juni med stipendium av C. Sundts fond en længere studiereise i utlandet, hvorom henvises til hans indberetning nedenfor, pag. 102; under hans fravær var konservator GRIEG konstituert som bestyrer av den zoologiske avdeling. — Konservator BJERKAN har med bestyrelsens tilladelse i et tidsrum av tilsammen ca. 5 uker foretat en række kortere reiser for at studere østerskultur i opdrag av „Selskapet for de norske fiskeriers fremme“. — Dr. SCHETELIG har i aarets løp fire gange hat permission til kortere ophold i Kristiania, dels for at delta i repræsentantskaps- og direktionsmøter i „Foreningen til norske fortidsmindesmerkers bevaring“, dels efter universitetets anmodning som medlem av en komité til bedømmelse av et arkæologisk arbeide, som var indlevert for den filosofiske doktorgrad. — Dr. KOLDERUP var fra 20 august permittert i 4 uker for at delta som Norges repræsentant paa den internationale jordskjælvskonferance i Zermatt og for at gjøre studier i forskjellige utenlandske museer (smlgn. hans beretning, pag. 66). — Bestyrer B. HELLAND-HANSEN var permittert fra aarets begyndelse til 18 februar samt en ukes tid i midten av april for i Kristiania sammen med prof. dr. NANSEN at avslutte et større videnskabelig arbeide om Norskehavets oceanografi. Fra 20 juli til 16 august var han permittert for i egenskap av norsk repræsentant i det internationale raad for havforskning at delta i dettes aarsmøte i Kjøbenhavn. Fra 10 november til 9 desember hadde han permission for at foreta en reise til Tyskland og Danmark, hvor han var indbudt til at holde foredrag i „Institut für Meereskunde" (Berlin) og „Selskabet for Naturlærens Udbredelse" (Kjøbenhavn). — Samtlige museets videnskapsmænd har i sommerens løp været fraværende paa de sedvanlige stipendiereiser eller andre undersøkelser i 1 à 2 maaneder hver. Det øvrige faste personale har som sedvanlig været tilstaat en sommerferie paa 14 dage à 1 maaned hver.

* * *

Ved bygningerne har kommunen latt foreta det sedvanlige vedlikehold. Bl. a. er gulvene i hele samlingernes første etage, i den store foredragssal og i direktionsværelset malet; likesaa vægger og tak i korridorerne og trappeopgangen i den søndre fløjbygning.

Desuten har kommunen med stor imøtekommenhet git særskilte bevilgninger til indredning av to nye arbeidsværelser i den søndre fløibygning.

Efterhvert som der til stadighet begyndte at arbeide flere elever under dr. APPELLÖFS veiledning, blev det stadig mere paatrængende nødvendig at skaffe tilveie et nyt arbeidsrum for den zoologiske avdeling. Av de tidligere arbeidsrum i musébygningen kunde intet overlates til bruk for dr. APPELLØFS undervisning. Overensstemmende med et fra musébestyrelsen indlevert forslag lot derfor kommunen et nyt rum indrede ved at avdele en del av korridoren i fløibygningens anden etage, umiddelbart foran de zoologiske konservatorers arbeidsværelse. Tvers over denne korridor, straks øst for det østlige vindu, blev reist en kokolit-væg. Man fik herved i flugt med den zoologiske avdelings to tidligere arbeidsrum et til øiemedet vel skikket lyst rum, med to store vinduer og en gulvflate = 24.6 kvm. Her vil uten vanskelighet kunne skaffes indtil 6 laboratoriepladser, hvad der tør antages for den nærmeste fremtid at ville være tilstrækkelig. I værelset lot kommunen anbringe gasovn, avtræksskap og vask samt indlægge elektrisk lys og gas til kokning. — Den nye væg nødvendiggjorde en flytning av indgangsdøren til bibliotekets læseværelse samt av bibliotekets vask og vandledningsrør. Den nu avspærrede del av korridoren blev tidligere brukt som garderobe for det publikum, som besøkte foredragene i den store foredragssal. Hertil maa nu anvendes den øverste avsats i trappeopgangen, en ordning som har vist sig at være ganske tilfredsstillende. For at skaffe det nødvendige lys i den nye garderobe er her i 1909 (for museets regning) anbragt to elektriske lamper.

Samtidig lot kommunen indrede et arbeidsrum til bruk for stipendiat KR. HØYES mykologiske og bakteriologiske undersøkelser. Et saadant blev tilveiebragt ved at dele den antikvariske avdelings hittilværende indre kontor ved hjælp av en kokolit-væg; denne blev anbragt i retning n.—s. mellem de to vinduer i værelsets sydlige væg. Av de to rum, som fremkom ved denne deling, er det største, hjørneværelset, bibeholdt som kontor for den antikvariske avdelings bestyrer; det mindre, i hvilket kommunen lot anbringe gasovn samt gas til belysning, blev overlatt til hr. HØYE, som desuten fremdeles disponerer over to kjælderrum til sit arbeide.

I museets bygninger er nu pladsen saaledes optat, at det neppe vil være gjørlig uten nybygning at tilveiebringe flere arbeidsrum.

For tilveksten av museets samlinger og bibliotek er gjort nærmere rede i de nedenfor indtagne beretninger fra vedkommende funktionærer, hvortil jeg tillater mig at henvise.

Som det av disse beretninger vil fremgaa, har ogsaa det sidst forløpne aar bragt samtlige museets samlinger en forholdsvis betydelig forøkelse. Med de nuværende annuer er det, for de naturhistoriske avdelingers vedkommende, ikke mulig i nævneværdig utstrækning ved indkjøp at skaffe samlingerne nogen planmæssig forøkelse. Man er henvist til efter evne at øke dem ved funktionærernes egne indsamlinger og ved bytte med andre institutioner. Hertil kommer saa forøkelsen ved gaver; det ligger imidlertid i selve sakens natur, at den utvidelse av samlingerne som herved tilveiebringes vil være av en temmelig tilfældig art. Hvor stor værdi en gave end i og for sig kan ha, vil det jo nærmest være et tilfælde om den netop skulde bringe, hvad man for øieblikket trænger mest. Saa længe museets indtægter vedblir at flyte saa knapt som nu, vil der komme til at være mange beklagelige lakuner i de naturhistoriske samlinger. Selv blandt de aller vigtigste typer vil der være en mængde som man ikke er istand til anskaffe. Et stort lyspunkt har det været .under de par sidste aars vanskeligheter, at man netop i denne tid har mottat som gave en række samlingsgjenstande, som i den ene eller anden retning har været av særlig stor betydning. Det er imidlertid en selvfølge, at man ikke kan basere samlingernes fremtid paa haabet om, at de kommende aar skal bringe samlingerne en lignende række værdifulde gaver.

For de kulturhistoriske samlingers vedkommende stiller forholdene sig noget anderledes. Den langt overveiende største del av de gjenstande, som disse samlinger omfatter, er fremkommet ved menneskelig arbeide; ofte kan der i en enkelt gjenstand være nedlagt en meget stor sum av arbeide. Naar undtages gjenstande fra oldtid og middelalder, som ved den nye lov av 13 juli 1905 er erklæret for offentlig eiendom, eies de aller fleste av de gjenstande, museets antikvariske samlinger har bruk for, av private. Disse samlinger vilde det være praktisk talt helt ugjørlig at utvide uten ved indkjøp, og de enkelte samlingsgjenstande maa her betales med forholdsvis betydelige beløp. Det hænder, at en enkelt særlig vigtig og kostbar gjenstand maa betales med summer som svarer til et helt aars annuum for en av de mindre, naturvidenskabelige avdelinger. Det har derfor været tvingende nødvendig at stille til de antikvariske samlingers raadighet et større annuum end til alle de tre naturvidenskabelige samlinger tilsammen. Sidste stortings bevilgning av kr. 2000 som ekstraordinært bidrag til indkjøp av kulturhistoriske samlingsgjenstande har været særlig kjærkommen, da den har gjort det mulig, førend det endnu er forsent, at paabegynde et planmæssig indkjøp av gjenstande til belysning av Vestlandets kultur i ældre tider. Hvad der for denne avdelings vedkommende nu stiller sig som det mest paatrængende, er at faa de nødvendige midler til præparering og montering av de anskaffede gjenstande og ved siden derav at faa personalet forøket (smlgn. bestyrerens aarsberetning, s. 42—43).

Besøket i samlingerne. Aapningstiden har været den samme som i de foregaaende aar: om sommeren hver dag fra kl. 11—2 og 4—6 (tre dage mod entré av 25 øre, ellers frit); om vinteren søndag, mandag, onsdag og fredag fra kl. 11—2. Det samlede antal besøkende i samlingerne har været 63 633 mot 59 874 i forrige aar og 61 743 i 1907.

Paa de forskjellige maaneder fordeler besøket sig saaledes;

Januar	2 921	(1908: 2 563)
Februar	3 524	(— 3 339)
Mars	3 597	(— 5 001)
April	4 634	(— 3 669)
Mai	4 756	(— 5 942)
Juni	4 885	(— 5 354)
Juli	7 269	(— 6 905)
August	10 526	(— 9 123)
September	8 096	(— 6 146)
Oktober	6 639	(— 4 712)
November	4 497	(— 4 758)
Desember	2 289	(— 2 362)

Hertil kommer desuten besøket i den botaniske have og plantehuset, som især paa søndage i sommertiden er meget betydelig, men over hvilket ingen statistik foreligger.

Besøket paa de forskjellige dage stiller sig som følger for de to sidste aar:

	Søn- og helligdage	Gratis hverdage	Betalingsdage	Skoler og kort
1908	43 656	11 733	2 710	1 755
1909	46 440	12 645	2 699	1 849

Sammenlignet med forrige aar viser altsaa besøket en ikke ganske ubetydelig stigning, baade naar aaret regnes som helhet og i hver av maanederne januar, februar, april, juli, august, september og oktober; nedgang har der derimot været i maanederne mars. mai, juni, november og desember.

Et saa stort besøk som i 1909 har museet ikke tidligere hat noget enkelt aar. De aar, som kommer nærmest, er utstillingsaaret 1898 med 61 608 besøkende, 1902 med 61 139 og 1907 med 61 743 besøkende. En oversigt over besøkets veksling fra aar til aar i tidsrummet 1894—1907 er git i aarsberetningen for 1907. side 10—11.

Statistikken over besøket viser, at den væsentligste del av opgangen falder paa sommerhalvaaret, altsaa den aarstid da byen besøkes av de fleste tilreisende. Saavel besøket paa søn- og helligdagene som paa de hverdage, da der ikke betales entré, er større end i 1908; derimot er der en ubetydelig nedgang i besøket paa betalingsdagene (d. e. hvèr tirsdag, torsdag og lørdag fra 18 mai til 15 september).

Av videnskapsmænd og andre, som har benyttet samlingerne i studieøiemed, kan bl. a. nævnes: Mr. THOMAS SOUTHWELL, Norwich (hvalsamlingen), Mr. RICHARD S. BAGNALL, South Hylton, England (insektsamlingen, plantehuset), cand. real. OLAF HOLTEDAHL og stud. real. MARSTRANDER, deltagere i ritmester ISACHSENS ekspedition til Spitsbergen (geologi), Mr. H. R. HALL, Brit. Museum, London (oldsamlingen), Mr. CLEMENT OSWALD SKILBECK, London (oldsaml), prof. EDWARD LAURENS MARK, Harward University (zoolog. saml.), prof. dr. LUDWIG VON LORENZ, Wien (zoolog. saml.), Mr. GEORGE G. ATKINSON, Lowestoft (zool. saml.), prof. LOGEMAN, Gent (Holbergværelset), professor T. TERADA, Tokyo, prof. dr. SANDOR MAGÓCSY DIETZ, Budapest (botan. saml.), Mr. E. THURLOW, Leeds (oldsaml.), dr. I. F. GEMMILL, Glasgow University (annelidesaml.), prof. dr. STRICHER, Bonn (fiskesaml.), dr. H. KLUGE, direktør for den biologiske station, Alexandrowsk (zool. saml.), HANS FREIHERR VON BERLEPSCH, Cassel (fuglesaml.), amanuensis BERNT LYNGE, Kristiania (lavherbariet), realstudenterne LANGE, PRINTZ og TRAAEN, Kristiania (det skand. fanerogamherbarium), prof. dr. W. C. BRØGGER, Kristiania, prof. dr. H. H. GRAN, Kristiania, prof. J. H. L. VOGT, Kristiania, prof. dr. N. WILLE, Kristiania, kustos dr. L. BRÜHL, Berlin (zool. saml.), docent dr. NILS V. HOFSTEN, Upsala (zool. saml.), M. MICHEL MÉLIXON, Paris (geol. saml.), chefingeniør CURT HUNGER, Berlin (geol. saml.), bergingeniør ADOLF SCHULZE, Berlin (geol. saml.), konservator dr. A. W. BRØGGER, Stavanger (oldsaml.), amanuensis JAKOB SCHETELIG, Kristiania (geol.saml.), adjunkt TORD PEDERSEN, Drammen (kulturhist. saml.), direktør HANS AALL, Norsk folkemuseum (kulturhist. saml.), maleren OLAV RUSTI, Bergen (bondesaml.), prof. MAGNUS OLSEN, Kristiania (oldsaml.), prof. AMUND HELLAND (oldsaml.), Mr. GEO. W. WEEDEN, New York (bondesaml.), fru ALHED SCHOU, Kristiania (kulturhist. saml.)

Desuten har museets zoologiske samlinger (og biblioteket) været benyttet av de ved den biologiske station arbeidende videnskapsmænd, av dr. APPELLÖFS elever i hans stilling som indehaver av den Sundtske lærestol samt av deltagerne i havforskningskurset.

II. Forklaringer til regnskapet.

Kap. I. Samlinger og bibliotek.

De indtægter, som kan anvendes til forøkelse og vedlikehold av museets samlinger (tillikemed haven, plantehuset og biblioteket) samt til avlønning av de ved samlingerne ansatte videnskapsmænd og det øvrige til museet knyttede personale (heri dog ikke medregnet docent- og stipendiatposter), tilveiebringes ved offentlige bidrag, ved renter av bibliotekfondet samt ved medlemskontingent, entré og andre mere usikre indtægter, der i regnskapet sammenfattes som „forskjellige indtægter“.

De samlede indtægter paa dette budget har i 1909 utgjort kr. 49 479.11 (heri medregnet kommunens ekstraordinære bidrag til nyarbeider ved bygningerne kr. 1 360) mot i 1908 kr. 51 033.31 og i 1907 kr. 53 438.28, altsaa — naar bortsees fra det netop nævnte ekstraordinære bidrag — kr. 2 914.20 mindre end i forrige regnskapsaar; i den her opførte indtægtssum indgaar tillike en kassebeholdning fra forrige regnskapsaar, stor kr. 512.68. Grunden til denne betydelige nedgang er først og fremst den fornyede nedsættelse av Sparebankens bidrag. Ogsaa paa flere andre poster har der været nedgang, som ikke opveies ved at enkelte nye indtægter er kommet til.

De „offentlige bidrag“ har i 1909 indbragt væsentlig mindre end forrige aar, idet Sparebanken i 1909 kun har ydet et bidrag stort kr. 3 000. Fra begyndelsen av statens budgettermin 1909—10 har staten, efter beslutning av sidste storting, git en aarlig bevilgning av kr. 2 000 til indkjøp av gjenstande av kulturhistorisk interesse (smlgn. ovenfor s. 6); herav er i 1909 kommet til indtægt kr. 1 000. Av statsbidraget til utgifter i henhold til loven om fredning og bevaring av fortidsminder av 13 juli 1905 er i 1909 kommet til indtægt kr. 540, nemlig $^2/_5$ av bidraget for budgetterminen 1 april 1908—30 juni 1909 og $^1/_2$ av bidraget for terminen 1 juli 1909—30 juni 1910. For hver av disse terminer var bevilget kr. 600. Kommunens bidrag til vedlikeholdet av museets bygninger er opført med det i aabodsbudgettet bevilgede beløp kr. 1 922; desuten har kommunen i 1909 ekstraordinært til nyarbeider (hvorom nærmere s. 13—14) bevilget kr. 1 360. Det bemerkes, at saavel vedlikeholdet av bygningerne som de nævnte nyarbeider er utført ved foranstaltning av kommunens bygningsvæsen og at beløpet ikke indgaar i museets kasse. De øvrige offentlige bidrag har ikke i 1909 undergaat nogen forandring.

„Bibliotekfondet“ utgjør kr. 100 000 og har i 1909 git en renteindtægt av kr. 4 966 (heri medregnet restancer kr. 115). Med den nuværende rentefot er fondets midler ikke tilstrækkelige til at dække bibliotekets utgifter, saa der maa skytes til av museets øvrige midler.

„Forskjellige indtægter“ har indbragt kr. 7 478.43 mot kr. 8 062.95 i 1908, altsaa en nedgang paa kr. 584.52. Der har været nedgang paa følgende poster: medlemskontingent (kr. 106.33), entré og katalogsalg (kr. 26.30), refusion av legater (kr. 430), indtægter ved de naturhistoriske samlinger (kr. 72.81), ved de antikvariske samlinger (kr. 238.60) og ved haven (kr. 12). Derimot viser følgende indtægtsposter opgang: leie av foredragssalene (kr. 247), renter og tilfældige indtægter (kr. 25.70), indtægter ved biblioteket (kr. 28.82).

De samlede utgifter til museets samlinger og bibliotek utgjorde i 1909 kr. 52 416.01 (eller, naar bortsees fra de for kommunens regning utførte ekstraordinære nyarbeider ved bygningerne, kr. 51 056.01) mot kr. 50 520.63 i 1908, altsaa en merutgift av kr. 1 895,38 (henholdsvis kr. 535.38).

Til faste lønninger og til bibliotekets drift er der anvendt mindre end i 1908; paa de øvrige utgiftsposter er der derimot stigning.

Besparelsen paa lønningskontoen (kr. 294.45) skyldes udelukkende den omstændighet, at frk. Abels løn, kr. 720, fra 1 januar 1909 er utredet av præmieobligationsfondet; paa grund av hendes arbeides art fandt bestyrelsen, at denne ordning maatte ansees fuldt forsvarlig. Naar besparelsen, sammenlignet med regnskapet for 1908, ikke er større, er grunden dels, at den ene zoologiske konservatorpost i 1908 i flere maaneder stod vakant, dels ogsaa at undertegnede fra 20 september 1909 har optjent et alderstillæg paa kr. 400; herav er i 1909 kommet til utgift kr. 111.10.

Til biblioteket er anvendt kr. 55.19 mindre end i 1908. Biblioteket har fremdeles overmaade vanskelig for at komme ut med sin bevilgning, idet man siden de store ekstraordinære indredningsarbeider i 1904—05 ikke har kunnet dække hvert aars leveranser til biblioteket av aarets budget og derfor har maattet overføre en større del av utgifterne til næste aars regnskap.

Til „fællesutgifter“ er ialt utbetalt kr. 235.64 mer end i 1908. Der har været nedgang paa posterne: Lys, brænde og elektricitet (kr. 87.25), opsyn og uniform (kr. 67.59), kontorrekvisita, tegnesaker (kr. 96.59). Derimot har der været stigning paa posterne: Renhold (kr. 255.80), fragt, porto, telegraf, telefon (kr. 76.85), diverse utgifter, incl. trykning og avertissementer (kr. 147.75), renter (kr. 6.67). Den forholdsvis betydelige merutgift paa de to konti renhold og diverse utgifter staar i forbindelse med de ekstraordinære indredningsarbeider, som kommunen lot foreta i museets arbeidslokaler.

Til de naturhistoriske avdelinger er brukt kr. 526.46 mer end i 1908. Denne betydelige merutgift falder omtrent udelukkende paa den zoologiske samling, som har brukt kr. 682.18 mer end forrige aar. Et par store utstopningsarbeider, som av forskjellige grunde ikke kunde utsættes, har foraarsaket overskridelsen. Det bemerkes, at den zoologiske samling i 1909 har solgt dubletter og paa anden vis har skaffet sig indtægter for et forholdsvis betydelig beløp. Foruten de kr. 449.59, som er kommet til indtægt i 1909, vil i den nærmeste fremtid indkomme et lignende beløp. — Besparelsen paa plantehusets konto (kr. 148.87) skyldes udelukkende, at kokspriserne har været lavere end i 1908.

Til den antikvariske avdeling er anvendt kr. 300.69 mer end i 1908. Beløpet er i regnskapet nærmere specificert; som det vil sees, er den betingelse sket fyldest, som stortinget har stillet for sin nye bevilgning til indkjøp av kulturhistoriske samlingsgjenstande. Der er av denne bevilgning i 1909 anvendt kr. 1 000 og til samme formaal av midler tilveiebragt paa anden maate kr. 2 190.40, altsaa mer end det dobbelte.

Paa havens konto, naar bortsees fra plantehuset, viser regnskapet en merutgift av kr. 261.23, sammenlignet med regnskapet for 1908. Der er medgaat næsten nøiagtig samme beløp som i 1907. Denne merutgift har sin væsentlige grund deri, at det viste sig nødvendig i vinterens og vaarens løp at fornye en god del av havens materiel.

Samtlige de gjældsposter, hvorav der blev svart renter, blev pr. $^{30}/_{4}$ 1907 dækket ved et rentefrit laan av Bergens sparebank, stort kr. 20 000. Laanet skal ifølge overenskomst med Sparebanken tilbakebetales med 10 aarlige avdrag à kr. 2 000. Det tredje av disse avdrag er betalt i 1909, saaledes at laanet pr. $^{31}/_{12}$ 1909 er bragt ned til kr. 14 000. Gjennem flere aar har imidlertid museet ikke været istand til at holde utbetalingen til forskjellige private kreditorer à jour med de leverte ydelser, saa den samlede gjæld ved sidste aarsskifte kan anslaaes til mindst ca. kr. 22 000 (heri medregnet underskuddet for aaret 1909, kr. 2 916.90). Pr. 1 januar 1907, før mottagelsen av Sparebankens rentefrie laan, ansloges gjælden til kr. 25 040 (se aarsberetn. for 1906, s. 8).

Kap. II. Legatmidler.

Foruten bibliotekfondet, hvis renter kommer til indtægt under regnskapets 1ste kapitel, var pr. 1 januar 1909 følgende kapitaler henlagt under museets bestyrelse:

Frieles legat nr. I	kr.	28 000.00
— „ - II	„	40 000.00
Henrik Sundts legat nr. I	„	50 000.00
— „ - II	„	25 365.00
F. Danielssens og A. Larsens legat	„	24 000.00
F. Hansens og H. Danielssens legat	„	28 523.00
Birthe Marie Danielssens legat	„	40 000.00
Konsul Chr. Børs' legat	„	50 000.00
Præmieobligationsfondet	„	500 000.00
Præmieobligationsfondets avsatte kapital	„	107 128.68
C. Sundts fond	„	175 000.00
C. Sundts fonds avsatte kapital	„	5 508.27
	kr.	1 073 524.95
Herfra fragaar (ifl. beslutning av bestyrelsen) av Henrik Sundt's legat nr. II for at staa som rentebeholdning	„	365.00
	kr.	1 073 159.95

Disse kapitaler er i aarets løp forøket med følgende summer:

Præmieobligationsfondets avsatte kapital	kr.	10 583.93
C. Sundts fonds avsatte kapital	„	1 836.43
	kr.	12 420.36

Pr. 31 desember 1909 utgjør altsaa den samlede kapital kr. 1 085 580.31 foruten bibliotekets grundfond kr. 100 000.

Av præmieobligationsfondet er for 1909 kr. 5 613.98 gaat til kapitalforøkelse; av præmieobligationsfondets avsatte kapital gaar den hele renteindtægt til kapitalforøkelse og av C. Sundts fond er medgaat $^1/_5$ til kapitalforøkelse.

Av den tiloversblevne del av legaternes renter er medgaat til administration kr. 1 930, mens resten er disponibel til forskjellige formaal overensstemmende med de respektive legaters fundatser.

Det saaledes disponible beløp utgjorde for alle legater tilsammen kr. 47 202.09. Av dette beløp var kr. 10 855.57 beholdning fra forrige regnskap, heri medregnet beholdning for C. Sundts fond, kr. 5 535.55. Til nyt regnskap gaar over en beholdning paa kr. 7 058.98, mens resten er kommet til anvendelse paa den maate regnskapet i detalj gjør rede for, og som fremgaar av følgende oversigt:

I.	Aarsstipendier	kr.	7 300.00
II.	Reisestipendier	„	2 731.16
III.	Ekstraordinært stipendium: Jørgensen (vikarutgifter)	„	800.00
IV.	Faste utgifter til undersøkelser og videnskabelig assistanse	„	7 808.87
V.	Publikationer	„	10 508.26
VI.	Kurser og undervisning	„	1 611.80
VII.	C. Sundts zoologiske lærestol	„	9 331.32
VIII.	Diverse utgifter	„	11.70
	Tilsammen	kr.	40 103.11

mot kr. 37 586.97 i forrige regnskap.

Forøvrig henvises til denne aarsberetning, kap. VIII og IX, hvor der er gjort nærmere rede for anvendelsen av disse beløp.

III. Biblioteket.

(Bibliotekar: Aagaat Daae).

Biblioteket er i 1909 blit forøket med 2 150 bind samt 181 kartblader og 12 atlas, fordelt paa følgende maate:

	Naturhist. avdeling	Historisk antikv. avdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskapsskrifter.				
Bytte eller gave	395	143	425	963
Kjøp	95	17	7	119
	490	160	432	1 082

	Naturhist avdeling	Historisk antikv. avdeling	Andre	Tilsammen
Særskilte verker.				
Bytte eller gave............	200	102	65	367
Kjøp.....................	92	111	237	440
	292	213	302	807
Dissertatser og særtryk.				
Bytte eller gave............	163	44	21	228
Kjøp.....................	5	2	26	33
	168	46	47	261

Desuten fortsættes subskriptionen paa 64 verker; herav falder paa den naturhistoriske avdeling 37, paa den historisk-antikvariske 24, paa andre 3; av tidsskrifter haves foruten ovennævnte endnu 274, hvorav intet selvstændig bind er utkommet i aaret og som først vil bli medregnet i det aar, hvori bindet avsluttes; det samme er tilfældet med 61 verker, der erholdes som gave eller i bytte.

Med forøkelsen i 1909 tæller nu biblioteket:

	Naturhist. avdeling	Historisk antikv. avdeling	Andre	Tilsammen
Tidsskrifter og selskapsskrifter	10 947	2 688	5 473	19 108
Særskilte verker............	4 964	6 094	1 679	12 737
Dissertatser og særtryk......	6 320	1 011	412	7 743
	22 231	9 793	7 564	39 588

Hertil kommer separatavdelingerne:

Claus Fastings bibliotek........... 1 140 bind og
J. B. Halvorsens bibliotek......... 9 246[1]) bind

Biblioteket bestaar altsaa i sin helhet av 49 974 bind.

I 1909 er separatavdelingen Claus Fastings bibliotek blit katalogisert og optællet; den tæller nu 1 140 bind; dens forøkelse ved

---

[1]) J. B. Halvorsens bibliotek var ved en feil i forrige aarsberetning opført med 500 bind forlitet.

Chun: Ergebnisse der deutschen Valdivia-expedition er her ikke medregnet, da vedkommende bind endnu ikke er avsluttet.

Kartsamlingen er forøket med 181 blader og 12 atlas, saaledes at nu museets kartsamling bestaar av 185 atlas og 3 054 kartblader, tilsammen 3 239 nr.

Manuskriptsamlingen er forøket med 8 nr. og tæller nu 401 nr. Blandt de nytilkomne manuskripter er der grund til at fremhæve som særlig værdifuld en samling eventyr og folkelivsskildringer fra Dale i Søndfjord, nedskrevet og skjænket til museets bibliotek av frk. Nikka Vonen. Likeledes de av hende avskrevne selvbiografiske optegnelser av hendes far bøssemaker Vonen, et meget interessant tidsbillede fra livet i en vestlandsk fjordbygd i første halvdel av det 19de aarhundrede.

Brevsamlingen (skjøter, salgs- og kjøpsdokumenter) har bl. a. erholdt en værdifuld forøkelse ved et skindbrev, datert mandag efter helgatorsdag 1456 angaaende en gaard i Etne prestegjeld, Søndhordland. I sin helhet tæller nu brevsamlingen 690 nr.

Museets literære bytteforbindelser er i 1909 blit forøket med følgende 17:

Alexandrowsk: Biologische Meeresstation.
Arcachon: Societé scientifique. Station biologique.
Berlin: Zeitschrift für wissenschaftliche Insektenbiologie.
Brüssel: Jardin botanique de l'état.
Concarneau: Laboratoire de zoologie et de physiologie maritimes.
Hull: Hull Museum.
Kristiania: Bergverksnyt.
— Bymaalslaget.
— Norsk veterinær-tidsskrift.
— Landsmaalslaget.
— Tidsskrift for nordisk retsmedicin og psykiatri.
Leipzig: Beiträge zur Geophysik. Zeitschrift.
— Internationale Revue der gesammten Hydrobiologie und Hydrographie.
Minneapolis: University of Minnesota.
Rostock: Verein für Rostocks Altertümer.
Urbana: University of Illinois.
Washington: Records of the Past.

Biblioteket blev tidligere holdt aapent for utlaan om hverdagene fra kl. 10—11 form. og kl. 5—6 efterm. (desuten var der adgang for publikum til at benytte læsesalen fra kl. 11—2 og 6—7. Fra februar 1909 er der heri indført den forandring, at utlaansstiden er blit utvidet til kl. 10—2 form. og 5—8 efterm.

IV. Den zoologiske avdeling.

(Bestyrer: Dr. A. APPELLÖF).

De tidligere planlagte forandringer i samlingsrummene i hensigt at gjøre ordningen av de utstillede gjenstande oversigtligere er iaar fortsat med nyindredning og delvis ombygning av skaper i et rum i den norske fuglesamling, hvor samlingens konservator samtidig har foretat omordning og ny-etikettering av arterne. Derimot har det ikke været nødvendig iaar at foreta forandringer i taarnsalen,

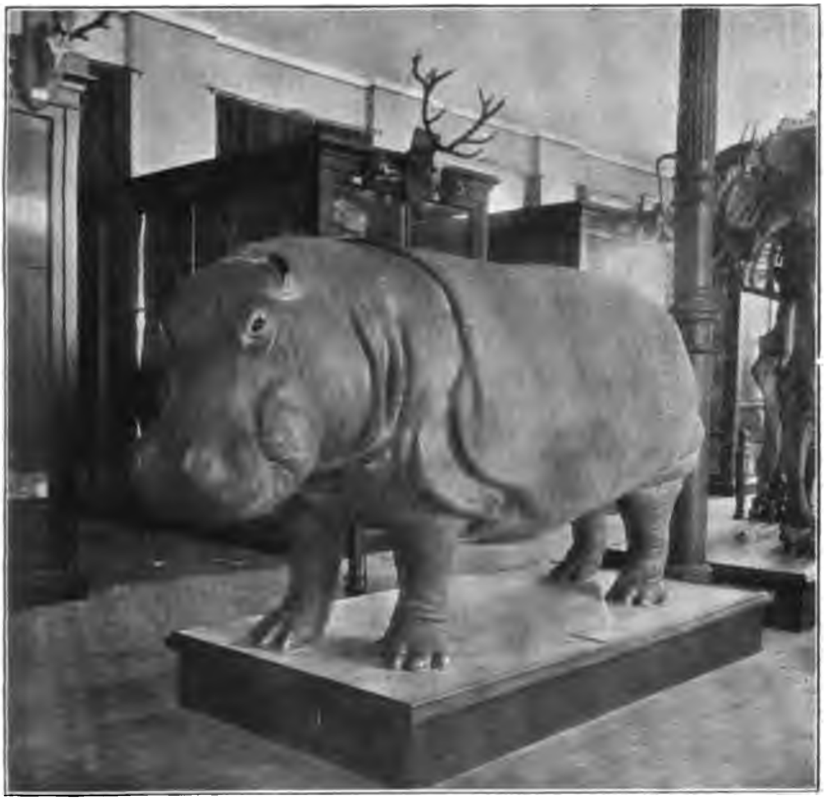

Fig. 4. Flodhest *(Hippopotamus amphibius)*. Gammel han.

hvor evertebratsamlingen har sin plads. Arbeidet med ordning og katalogisering av saavel ældre som nyere evertebratsamlinger er fortsat, hvorved en stor del materiale har kunnet flyttes fra magasinkjelderen til den i taarnsalen opstillede, videnskabelige samling og derved er gjort lettere tilgjængelig for studieøiemed.

Desværre har budgettet ikke tillatt ansættelse av nogen midlertidig hjælp for fortsat arbeide med tilveiebringelsen av en større studiesamling, og da præparant Dahls tid er optat av andet arbeide, som ikke taaler utsættelse, har heller ikke han kunnet beskjæftige sig hermed i nogen nævneværdig grad. Under den reise som bestyreren i dette aar foretok med stipendium fra C. Sundts høiskolefond indkjøptes imidlertid en del materiale (modeller og skeletter) med særskilt hensyn til studiesamlingen og vil dette saasnart omstændigheterne tillater det bli præparert for øiemedet. Nærmere redegjørelse vil findes i beretningen vedkommende C. Sundts høiskolefond.

Det har iaar været nødvendig at indkjøpe et større parti samlingsglasser specielt av hensyn til omordningerne i evertebratsamlingen.

A. Hvirveldyrsamlingen.

(Konservator: James A. Grieg).

Hvirveldyrsamlingens tilvekst har i det forløpne aar været meget rik og værdifuld. Nævnes maa da først skind og skelet av flodhest *(Hippopotamus amphibius)* fra Lake Naivasha, Nairobi, Britisk Østafrika. Gave fra Subcommissioner S. S. Bagge, C.M.G. og Miss Caroline Harvey ved Mr. Jan Baillie. Eksemplaret er i løpet av sommeren blit utstoppet og utstillet i den systematiske avdeling, hvad der nødvendiggjorde en del omordninger av samlingen (fig. 4). Skelettet er under præparation og vil bli utstillet i løpet av det kommende aar.

Av aarets øvrige tilvekst kan nævnes:

Zieglers modeller av hvirveldyrhjerner.

Model av muldvarpetue med rede og ganger.

En samling pattedyrskind og kranier fra Madagaskars østkyst. Gave fra missionsprest O. Stokstad.

Skalle av det fossile uldhaarede næsehorn *(Rhinoceros meckeli)* fra Bøhmen. Erhvervet ved bytte fra professor Frič, Prag.

Amerikansk mink *(Putorius vison)* fra Alaska. Gave fra hr. A. Martensgaard.

Pindsvin *(Erinaceus europæus)* fra Stord, hvor arten i de seneste aar har vist sig talrig. Gave fra Hjalmar Olsen, Lervik, Stord.

Birkemus *(Sicista subtilis)* fra Opdal. Gave fra prof. Collett. Denne merkelige gnaver var ukjendt i Norge indtil 1907, da professor Collett fik sig tilsendt et par eksemplarer fra Opdal. I forløpne aar har den vist sig ogsaa andre steder i fjeldene i det sydlige Norge. Under istiden var denne mus utbredt over en større del av Europa. I vor tid kjendes den foruten fra Norge, kun fra Jylland, hvor der lever en liten stamme, samt fra Finland, Rusland og Ungarn.

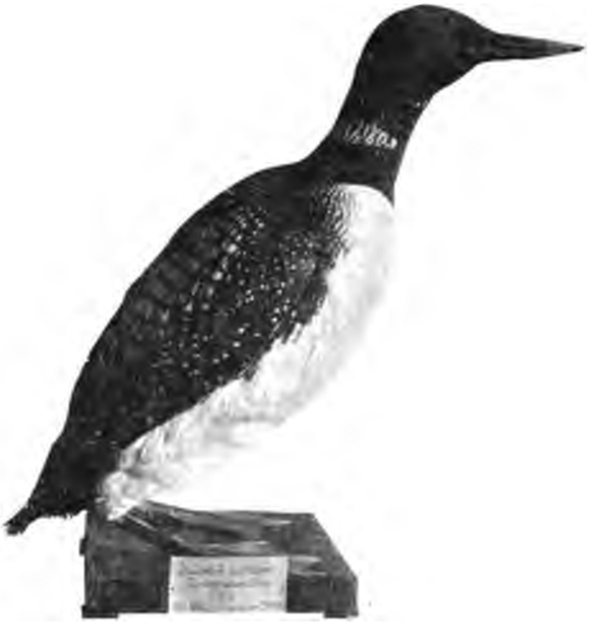

Fig. 5. Gulnebbet havimber *(Colymbus adamsii)*. Fuldt utfarvet hun.

Skind og skalle av polarhare *(Lepus glacialis)* fra Grønlands østkyst, gave fra 'V. Manniche, der som zoolog medfulgte „Danmarksexpeditionen“.

Skaller av hjort *(Cervus elaphus)* fra Aalfoten, Gulen og Brekke.

Hjortehorn fra utgravningerne av Revels- og Solegaarden, Tyskebryggen. Hornene fandtes 3—4 m. dypt. At dømme efter de saker, sammen med hvilke de fandtes, stammer de efter al sandsynlighet fra det 12te aarhundrede. Sammen med hornene fandtes tænder av hare og svin. Gave fra maleren C. Koren-Wiberg.

En instruktiv samling stammer av asp, bjerk, ek og rogn avgnaget av bæver, fra Brødsjø, Drangedal. Gave fra skogbestyrer Torp.

Hvitfarvet varietet av solsort *(Turdus merula)* fra Kyrrefjord, Vanse. Gave fra E. H. Almark.

Hvitvinget korsneb *(Loxia bifasciata)* fra Osterøen. Siden 1894 da der var en større indvandring av denne fugl, har den ikke vist sig i Bergens omegn. Gave fra fabrikeier Wilh. Iversen.

Steril aarhøne *(Lyrurus tetrix)* fra Jølster.

Spitsbergsgaas *(Anser brachyrhynchus)* fra Hildal, Odda. Gave fra kirkesanger Johs. Apold.

Fuldt utfarvet han av rustanden *(Tadorna casarca)* fra Fitjar. Av denne art vites tidligere kun 5 eksemplarer skutt her i landet. Gave fra Adolf Tangen.

Tre gulnebbede havimbre *(Colymbus adamsi)*, den ene en fuldt utfarvet hun (fig. 5), den anden en han i 2den høstdragt, den tredje en hun i 1ste høstdragt.

Kjæmpefrosk *(Ceratophrys ornata)* og løvfrosker *(Hyla mesophæa)* fra St. Catharina, Brasilien.

Havaborre *(Morone labrax)* fra Etne, Søndhordland. Gave fra ekspeditør Børretzen.

Havkarudse *(Spondyliosoma cantharus)* fra Tveitevaag, Ask. Gave fra Olavus Krøger.

En samling unglaks fra Sandeidfjorden, Ryfylke, erhvervet ved velvillig bistand av kirkesanger Børretzen. Om denne unglaksens merkelige optræden i en av vore fjorde se nærmere Landmark: „Unglaks i Fjord“ (Norsk Fiskeritidende vol. 28. 1909, p. 102).

Rissos langstjert *(Macrurus cølorhyncus)* fra den ytre del av Fjærlandsfjord, Sogn, 200—250 m. Denne fisk, hvis hjem er Middelhavet og de tilstøtende dele av Atlanterhavet, er tidligere kun en gang fanget ved vore kyster, i 1842, da professor M. Sars fandt et eksemplar i en torsk, som var fanget ved Herløvær n.v. av Bergen. Gave fra kaptein Lindtner, fører av ræketrawleren „Evanger“.

Laksesild *(Maurolicus mülleri)* fra Radøfjord.

Perlemorsfisk *(Argyropelecus olfersi)* fra Bleik paa Andøen, Blomvaag og Utvær. Sidstnævnte gave fra fyrvogter Engh.

Rødhaa *(Scylliorhinus canicula)*, hun med fuldt utviklede eg, fra Jondal, Hardanger. Gave fra Nils S. Vik.

Fra Bergenhusamternes landhusholdningsselskaper har Bergens museum gjennem statskonsulent Teig mottat som gave skind og skelet av stats-amtsstamhingstene „Rimfakse“ og „Fanaraak“. Disse hingster har hat stor betydning for amternes hesteavl, det vil derfor være av interesse at bevare dem. I løpet av forsommeren blev „Rimfakse“ utstoppet og er nu utstillet i samlingen. Under montering er fortiden „Fanaraak“.

Av de i forrige aarsberetning nævnte dyr er i løpet av aaret følgende blit utstoppet og utstillet i samlingen: chanco *(Canis laniger)*, skoggjetantilope *(Nemorhædus caudatus)* og urson *(Erethizon dorsatus)*. Av de i aarets løp utstilte saker kan endvidere nævnes tand av døgling *(Hyperoodon rostratus)* med paasittende langhalser *(Conchoderma aurita)* og hud av kaskelot *(Physeter macrocephalus)* med merker efter sugeskaalene av en kjæmpeblæksprut *(Architeuthis dux)*, med hvilken kaskelotten hadde været i kamp. (Cfr. Koefoed: Notiser om nordkaper og kaskelot. Naturen 1905, p. 54).

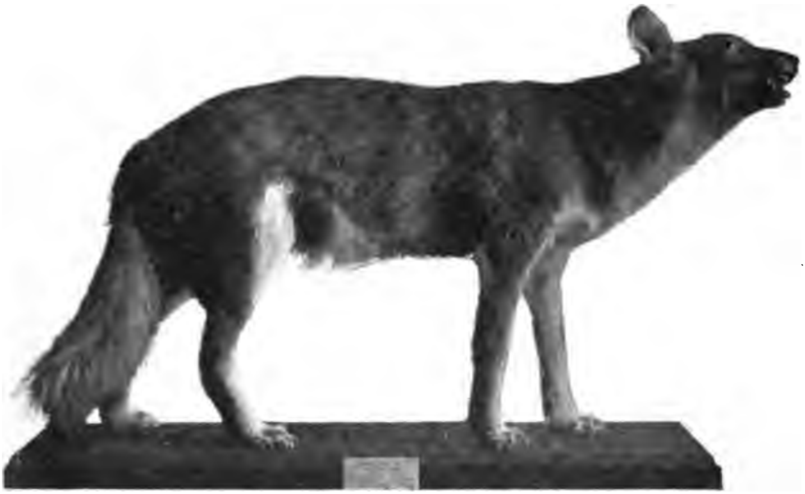

Fig. 6. Chanco eller gylden ulv *(Canis laniger)* fra Manschuriet.
Gave fra ingeniør N. Nicolaysen.

I den norske pattedyrsamling er anbragt skematiske tegninger av kindtændernes foldning hos de norske stutmusarter. Tegningerne er utarbeidet efter Gösta Grönberg: „Våra sorkar och råttor samt deras betydelse för skogen“ .(Skogsvårdsföreningens tidsskrift, vol. 5, 1906).

Oppudsningen og nyindredningen av skapene i den norske fuglesamling er i det forløpne aar blit fortsat. I de nyindredede skaper har hønsefugler, duer, vadere og gjæs fundet plads. Samtidig med at samlingen er blit ordnet, er den forsynt med nye etiketter og etiketteringen er bragt i overensstemmelse med det i forrige aarsberetning omtalte system. Av arbeider i samlingen kan endvidere nævnes at omordningen av egsamlingen er blit fortsat og bragt til avslutning.

Til det zoologiske museum i Kristiania har været utlaant to hjorteskaller og en samling renskaller fra Pasvik. Til fiskeristyret er utlaant en samling fisk.

I juli maaned fortsatte konservator sine undersøkelser av Hardangerfjordens fauna. Et utførlig redegjørelse over det indsamlede materiale er under utarbeidelse. To større samlinger subfossile skjæl, indsendt til museet fra adjunkt Nummedal, Kristiansund, og landbrukskandidat Kaldhol, Nordfjordeid, er blit revidert av konservator. Under dr. Appellöfs fravær fungerte konservator som bestyrer av den zoologiske avdeling. Likeledes har han under havforskningskurset assistert ved undervisningen i zoologi.

B. Samlingen av hvirvelløse dyr.

(Konservator: Paul Bjerkan).

Omordningen av museets evertebratmateriale er ogsaa iaar blit fortsat efter den tidligere plan. Saaledes er endel ældre, katalogisert materiale blit overført fra de gamle cylinderglas (utstillingsglas) til pulverglas og tuber. Samtidig maatte tingene ometiketteres, og der er da benyttet dobbelte etiketter, idet en ligger paa glasset, mens den anden er klæbet utenpaa; derved opnaaes samtidig oversigtlighet og større sikkerhet for, at etiketten ved materialets benyttelse ikke kommer væk. Tuberne, der samles slegts- eller artvis paa større cylinderglas, er blit benyttet i større utstrækning end tidligere, da materialet paa den maate tar mindre plads, hvad der har sin betydning, da flere grupper, f. eks. ascidierne, ved det stadig tilkommende ny materiale viser sig at bli betydeligere, end man oprindelig hadde tænkt. Nogen væsentlig forskyvning paa de andre gruppers bekostning kan ikke godt foretages, da opstillingen maa være oversigtlig og da der desuten maa levnes plads for det senere tilkommende materiale.

Sorteringen av materialet fra „Michael Sars“, væsentlig fra

1906, er fortsat. De decapode crustaceer blandt materialet er blit bestemt og katalogisert sammen med andre mindre samlinger av decapoder. Desuten er der blit katalogisert og endelig ordnet samlinger av amphipoder, isopoder, cirripedier, pycnogonider, ascidier, nudibranchier, echinodermer og forskjellig andet materiale. Ialt er der i aarets løp blit katalogisert ca. 1400 nummer.

Under arbeidet er der blit utskilt endel studiemateriale dels for havforskningskurserne, dels til bruk for de zoologiske fagstuderende. Endel av dette materiale er med undervisningen for øie blit bragt tilveie ved havforskningskursets ekskursioner i løpet av sommeren.

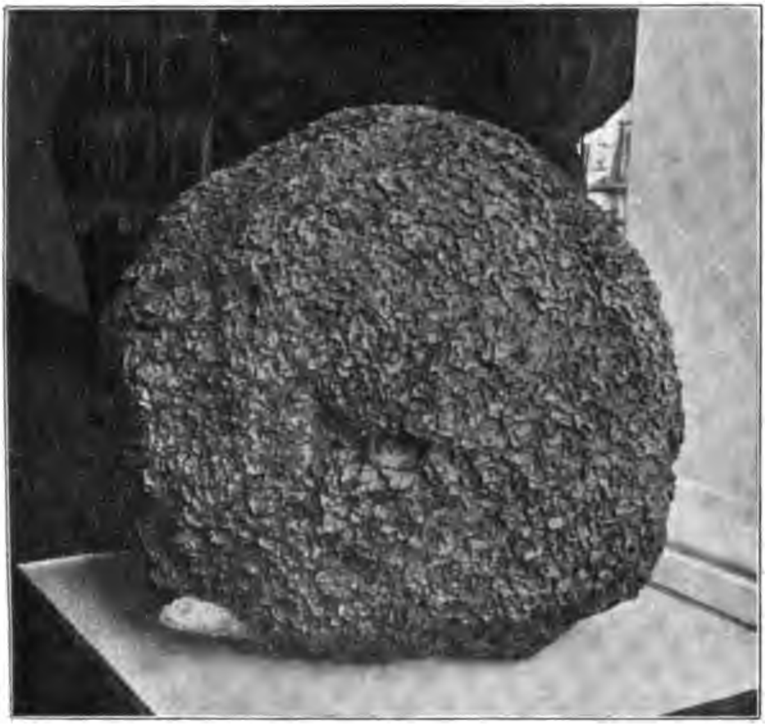

Fig. 7. Termit-rede fra Brasilien.

Der er blit paabegyndt en ordning av det ved museet forefundne planktonmateriale. Av de forekommende arter er blit uttat endel eksemplarer for den systematiske samling, mens resten med angivelse av det væsentlige indhold vil bli magasinert. Av dette materiale er hittil katalogisert væsentlig schizopoder, copepoder og tunicater. Til bruk ved havforskningskurserne og for de studerende blir der tat ut typer og lavet præparater av dertil skikkede former.

Av de i aarets løp indkomne sjeldnere ting kan nævnes: En del av en arm av kjæmpeblæksprut *(Architeuthis dux)* fra Mjøfjord, Island. Armstykket fløt ut av munden paa en ved Ellingsens hvalfangeretablissement fanget kaskelot, som paa huden bar tydelige merker efter kamp med blækspruten. Stykket blev tat vare paa av assistent i fiskeristyrelsen, mag. scient. E. Koefoed (cfr. Naturen 1905, p. 54—56). En for Bergens-trakterne sjelden sjøstjerne, *Pteraster multipes* blev i et 4-armet ekspl. tat ved skjælskrapning ved Stangen, Hjeltefjord, 50--60 m. Inde i fjordene er iaar for første gang tat *Pontaster tenuispinus* med nogen ekspl. fra Jondal, Hardanger. Fra det sidste sted og fra Fjærlandsfjord, Sogn er ogsaa erholdt *Poraniomorpha hispida.*

Av gaver til samlingen kan særlig nævnes en *Cephalodiscus* fra Antarktis foræret av prof. S. J. Hickson, Manchester og en større skjælsamling efter avdøde kirkesanger Melling, Mosterhavn, væsentlig samlet omkring avdødes bosted.

I den systematiske læresamling er utstillet endel nye nummer, blandt hvilke kan nævnes: Et kuleformet termitrede fra Brasilien, ca. 1 meter i tversnit, en skolopender *(Leptodesmus)* med kuleformede reder av sammentygget jord ogsaa fra Brasilien, en palmetyv *(Birgus latro)* fra Indien og en biologisk gruppe av den røde skogmyre *(Formica rufa),* fremstillende et gjennemsnit av dens tue med de forskjellige særstræk, som karakteriserer denne myre, ganske naturtro gjengit.

Til kunsthaandverksskolen er som gave overlatt endel dubletter av fremmede, mest tropiske sommerfugler til bruk ved skolens tegneundervisning.

Dr. Karel Schäferna, Prag, gjennemgik under sit ophold ved havforskningskurset museets amphipode-materiale og likeledes er pycnogonide-materialet gjennemgaat av stud. rer. nat. H. Prell, Freiburg i/Br.

Følgende specialister har for tiden materiale utlaant til bearbeidelse og gjennemsyn;

Dr. Zimmer, Breslau (cumaceer).
„ Jensen, Kjøbenhavn (mollusker).
„ R. Hartmeyer, Berlin (synascidier).
„ Skorikow, St. Petersburg (gephyreer).

Dr. R. von Ritter-Zahony, Berlin (chætognather).
Prof. Wirén, Upsala (solenogastres).
Konservator Wollebæk, Kristiania (annelider og decapoder).
Kand. Broch, Kristiania (hydroider).

Desuten har i aarets løp dr. Mortensen, Kjøbenhavn hat til utlaan 3 pentacrin-stadier av *Antedon tenella*, der er tilbakelevert.

Angaaende gaver til samlingen foruten de ovenfor nævnte henvises til gavefortegnelsen pag. 84.

V. Den botaniske avdeling.

(Bestyrer: Jens Holmboe.)

A. Den botaniske samling.

Herbarierne har ogsaa i det sidst forløpne aar mottat en række betydelige forøkelser.

Særlig gjælder dette det skandinaviske fanerogamherbarium, som i 1909 bl. a. har mottat:

Ca. 790 ark karplanter fra Vestlandet (særlig Strandebarm og Varaldsø), indsamlet av lærer S. K. Selland med stipendium fra museet.

446 ark norske karplanter, samlet av lærer S. K. Slettemark; denne samling stammer for den største del fra Vestlandet, væsentlig fra Bergens omegn. (Kjøp).

28 ark sjeldne norske karplanter, skjænket av fiskeriinspektør A. Landmark.

23 ark sjeldne og kritiske norske karplanter, mottat som gave fra universitetets botaniske museum, Kristiania; av disse planter er de aller fleste nye for museets herbarium.

139 ark karplanter fra Masfjorden, indsamlet for museets regning av herredsgartner Torkel Lillefosse.

211 ark karplanter fra Lindaas, indsamlet for museets regning av fhv. overlærer O. Nyhuus.

100 ark karplanter fra Strandebarm, samlet av herredsgartner Torkel Lillefosse. (Kjøp).

Ca. 450 ark karplanter fra Vestlandet, indsamlet paa bestyrerens ekskursioner i Bergens omegn (særlig Os, Sund og Herlø), Sogn (Leikanger, Lavik, Bøfjorden) og Tysnes.

Mindre gaver til det skandinaviske fanerogamherbarium har man mottat fra hr. Paul Barca, Bergen, frk. Sophie Borch, Leikanger, hr. Georg Dahl, Bergen, overlærer Joh. Dyring, Holmestrand, kjøbmand Herm. Friele, B. S., Bergen, agronom L. Havaag, Eksund, Søndmør, agent Chr. Knudsen, Bergen, frk. Helene Larsen, Holt pr. Tvedestrand, adjunkt A. Nummedal, Kristiansund, fru Anna Rusten, Leikanger, sogneprest H. Saxlund, Akerø pr. Molde, dr. L. Smit, Bergen, lærer S. Thele, Aaensire.

Den vigtigste tilvekst til det utenlandske fanerogamherbarium har i 1909 været en samling av ca. 400 ark pressede karplanter fra Kuba, skjænket av M. Paul Serre, Chancelier de la Legation de France, Havana. Disse planter er indsamlet av M. Serre personlig paa hans ekskursioner i forskjellige dele av provinsen „La Havane“. Planterne var ved mottagelsen omhyggelig opklæbet paa karton og var i saa god stand som tropiske planter sjelden pleier at være. Samlingen er ikke endnu nærmere videnskabelig bearbeidet, men vil, naar det kan ske, utvilsomt vise sig at være av betydelig interesse. For denne gave, som er i særlig grad kjærkommen, da museet eier yderst litet av planter fra de tropiske dele av Amerika, har man foruten giveren ogsaa at takke museets tidligere direktør, ministerresident dr. J. Brunchorst, Havana; ved denne likesom ved saa mange andre anledninger har dr. Brunchorst vist, at han fremdeles bevarer usvækket sin varme interesse for det museum, til hvilket han gjennem en lang række av aar har været knyttet og av hvis utvikling han har gjort sig i saa fremtrædende grad fortjent. — Det utenlandske fanerogamherbarium er endvidere i aarets løp forøket med 93 ark bøhmiske karplanter, mottat i bytte fra prof. dr. Fr. Bubak, Tábor, Bøhmen, 33 ark karplanter fra forskjellige lande, kjøpt fra dr. E. M. Reineck i Weimar, og et eksemplar av den sjeldne berderidacé *Leontice chrysogonum*, skjænket av Mr. W. Bevan, Nikosia, Cypern.

Blandt kryptogamherbariets nytilkomne materiale maa særlig fremhæves en samling moser, ialt 167 eksemplarer, skjænket av dr. N. Bryhn, Hønefoss. Av disse moser er litt over halvparten norske (indsamlet av dr. Bryhn personlig) og resten stammer dels fra de kanariske øer og dels fra Zululand (indsamlet henholdsvis av dr. Bryhn selv og av hans søn, hr. Haakon Bryhn). Denne samling har bragt museets mosherbarium en meget værdifuld forøkelse; baade blandt de norske og især blandt de afrikanske moser er der mange arter, som ikke tidligere har været repræsentert i herbariet.

— Fremdeles kan nævnes, at der iaar er indbragt eksemplarer av hjortetrøffel *(Elaphomyces granulatus)* baade fra Ulrikken ved Bergen, hvor den sidst i mai 1907 er fundet av lærer S. K. SLETTEMARK, og fra Vestnes i Romsdalen, hvorfra den er indsendt av havebrukslærer OLAV MOEN. Denne arts utbredelse i Norge har været litet paaagtet (de faa kjendte lokaliteter er nylig sammenstillet av prof. Th. M. FRIES i Sv. bot. Tidskr., 1909, s. 253); meget synes dog at tyde paa, at den ogsaa i Norge er almindelig utbredt i store dele av landet.

I aarets løp har arbeidet med opklæbning og indordning av det nytilkomne og fra tidligere aar overliggende plante-materiale været fortsat i den utstrækning som det har været mulig at overkomme med den nuværende assistance og avdelingens knappe budget. Blandt andet er hele mosherbariet opklæbet og ordnet i overensstemmelse med SCHIFFNER's og BROTHERUS' nyeste behandling av henholdsvis lever- og løvmoserne i ENGLER u. PRANTL's „Die natürlichen Pflanzenfamilien“.

I den for publikum tilgjængelige læresamling har arbeidet av økonomiske grunde væsentlig maattet indskrænkes til det sedvanlige eftersyn og vedlikehold. Endel materiale til den i forrige aarsberetning omtalte samling til belysning av trævegetationen ved Norges vestkyst er ogsaa iaar indsamlet; blandt andet kan nævnes et vakkert snit gjennem en almestamme med eiendommelige knutedannelser (fra Vik i Sogn), skjænket av godseier G. F. HEIBERG, Amble, og et stammetversnit gjennem en efter norske forhold usedvanlig stor *Wellingtonia gigantea,* „kalifornisk kjæmpetræ“, fra Kalfaret i Bergen, skjænket av Nygaardspark-selskabet ved dets formand overlæge KLAUS HANSSEN.

Foruten av bestyreren og de botaniske stipendiater (herrerne HAVAAS og JØRGENSEN) har museets botaniske samlinger i 1909 i studieøiemed bl. a. været benyttet av:

Dr. I. HAGEN, Trondhjem, som til bruk for sit arbeide med en norsk mosflora i 1909 har faat utlaant museets hele materiale av slegterne *Bruchia, Leptotrichum, Distichium, Ceratodon, Seligeria, Stylostegium, Antitrichia, Blindia, Encalypta, Pleuridium* og *Leucodon.* Det tidligere utlaante materiale har han sendt tilbake i revidert stand.

Amanuensis BERNT LYNGE, Kristiania, som har faat utlaant nogen arter av lavherbariet.

Realstudenterne LANGE, PRINTZ og TRAAEN, fhv. ovorlærer

O. Nyhuus, dr. L. Smit, prof. dr. Sandor Magocsy Dietz (Budapest), herredsgartner Torkel Lillefosse, lærer S. K. Selland m. fl. (det skandinaviske fanerogamherbarium).

Mindre bytte-samlinger av dubletter er i aarets løp avsendt til de botaniske museer i Kristiania og Kjøbenhavn.

Under bestyrerens veiledning har i høsthalvaaret stud. real. frk. M. Anker-Anderssen ved avdelingen studeret botanik til matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen (som bifag). Eksamen vil hun komme til at avlægge ved universitetet, da som bekjendt museet endnu ingen eksamensret har for botanikens vedkommende. Angaaende hendes undervisning har derfor været konferert med professorerne dr. H. H. Gran og dr. N. Wille, som begge har stillet sig meget imøtekommende til saken.

B. Den botaniske have.

Havens annuum er helt medgaat til de sedvanlige driftsutgifter, og der har ikke været anledning til at foreta større ekstraordinære arbeider.

Fra den botaniske have i Kristiania mottok man i slutten av oktober som gave et ældre eksemplar av Libanon-ceder *(Cedrus libanotica).* Træet har i mange aar staat i koldhus i den botaniske have paa Tøien, men var nu blit for stort. Til vaaren vil træet bli utplantet i haven paa friland; efter de erfaringer man har gjort med samme træart i Nygaardsparken tør der være godt haab om at den vil kunne trives ogsaa her.

Frø til haven har man som gave mottat fra de botaniske haver i Kristiania, Aas (Norges landbrukshøiskole), Stockholm, Dorpat og Hamburg og desuten i bytte fra den botaniske have i Tábor, Bøhmen.

Gaver av levende planter har man endvidere mottat fra maleren Rolf Fleischer, Leikanger, agent Chr. Knudsen, Bergen, og herredsgartner Torkel Lillefosse, Strandebarm. Levende planter er desuten indsamlet paa bestyrerens og gartnerens ekskursioner i Bergens omegn.

Som port over indkjørselen til den for publikum avspærrede del av haven har der i mange aar staat en kjæve av blaahval. Denne var nu saa avfældig at den maatte fjernes; isteden blev anbragt en kjæve av sildehval, mottat som gave fra overretssakfører C. Bang, Bergen.

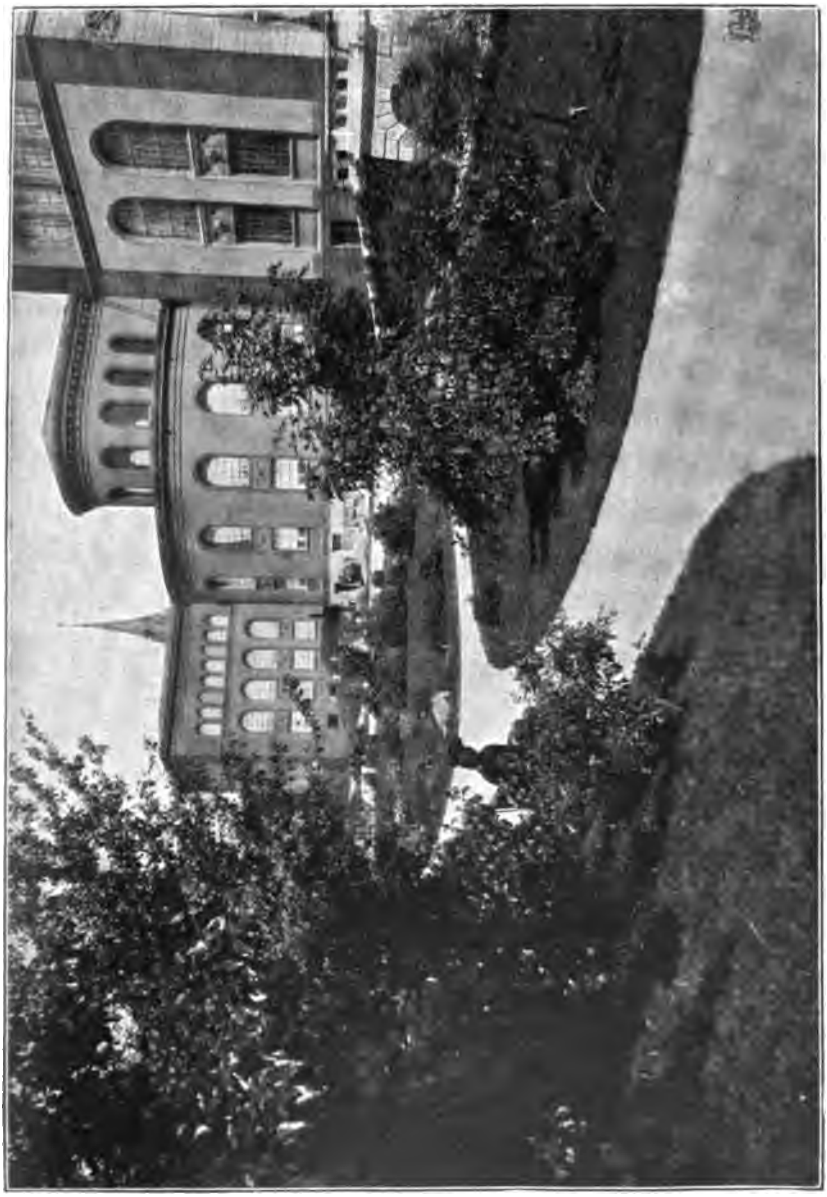

Fig. 8. Fra den botaniske have.

C. Plantehuset.

Driften har i det forløpne aar været fortsat uforandret; paa grund av annuets knaphet har der ikke været adgang til at fôreta større ekstraordinære arbeider eller forbedringer.

En meget værdifuld gave har man mottat fra fru Børre Giertsen, Fjøsanger, nemlig en større samling av levende orchidéer og andre drivhusplanter. I denne samling fandtes flere arter, som ikke tidligere har været repræsentert i plantehuset. Fra maleren Rolf Fleischer, Leikanger, har man som gave mottat en sjelden kaktus.

Kommunen har som sedvanlig ladet besørge vedlikeholdet av bygningen.

VI. Den mineralogisk-geologiske avdeling.

(Bestyrer: Dr. Carl Fred. Kolderup.)

Til mineralsamlingen er i aarets løp fra geschworner Henriksen indkommet som gave en hel del prøver av norske ertser; ialt er følgende forekomster repræsentert: Gjellebæk, Glomsrudkollen, Kjennerfeltet, Konerudkollen, Ertelien, Foldalen, Fløttum, Aasoren, St. Knuds grube i Lilleelvedalen, Rustvangen, en falertsforekomst paa Hitteren, en molybdænglansforekomst i Gildeskaal, Froestad i Hardanger og Skjællevik ved Onarheim paa Tysnes. Flere av prøverne er meget store og særdeles vakre, og hvad der særlig gjør samlingen værdifuld er, at der foruten de egentlige ertsprøver ogsaa er medtat prøver av de bergarter, der ledsager ertsforekomsterne, saa man faar illustreret vedkommende ertsforekomsters geologi. Ved dispachør F. Beyer har man faat en smuk samling erts fra den bekjendte svenske forekomst Kiruna. Chefen for Ruslands geologiske undersøkelse, akademiker Tschernyschew, har git avdelingen 4 stufer av mineralet schungit. Fru Aston har foræret 3 smaragdstufer fra Eidsvold, stud. min. Th. Vogt 2 stykker vismutglans fra Kjenner grube, og samlingens bestyrer har foræret nogen mineraler fra Nordmøre og Søndmøre. Mindre gaver er endvidere mottat fra hr. Eric Svensson, arbeider Tollefsen og Trygve Eide. Fra universitetets mineralogiske institut er mottat en smuk samling av de sydnorske granitpegmatitganges mineraler, til gjengjæld har herværende mineralogisk-geologiske avdeling sendt institutet endel pyromorfiter. Av „Det norske bergselskab“ er kjøpt ialt 50 stufer av norske mineraler, væsentlig fra de sydnorske pegmatitiske granitganger og fra apatitgangene. Av Peder Tangen i Sandøkedal er kjøpt nogen vakre stufer av hellandit og fenakit fra Kragerøtrakterne, lignende stufer er kjøpt av Leander Eriksen i Kragerø. Av dr. Krantz i Bonn er i undervisningsøiemed kjøpt en samling av 225 krystalmodeller (Penfields samling). Som bytte for dr. Kolderups samlinger av labradorstene og beslegtede bergarter fra Ekersunds- og Bergensfeltet er bl. a. fra dr. Krantz erhvervet 8 modeller av bekjendte meteorstene, 2 modeller av de største fundne guldklumper, en model av den største platinaklump, en pragtfuld stuf med gibskrystaller med væskeindslutninger fra Mansfeld i Thüringen, en smuk stuf med de sjeldne mineraler benitoit og carlosit fra San Benito Co. i Californien, en smuk stuf malachit fra Ural og en torianit fra Ceylon.

Fig. 9. Reliefkart av Jotunheimen (1 : 50000), modellert av cand. jur. Sverre Ihle.

Bergartsamlingen er adskillig øket ved indsamlinger foretagne under bestyrerens reiser i Nordhordland, Søndhordland, Nordmøre og Ekersundsfeltet. Lærer Melkild har fra sin stipendiereise paa Nordmøre indsendt ca. 90 bergarter. Fra universitetets mineralogiske institut har man mottat 55 stufer av Kristianiafeltets eruptiver, der sammen med, hvad man tidligere hadde faat som gave fra dr. Kolderup, utgjør en meget smuk typesamling fra Kristianiafeltet; denne samling er nu utstillet og forsynet med en større skematisk oversigt over disse interessante eruptivers sammensætning og geologiske forhold, Som tak for denne gave har avdelingen sendt universitetets mineralogiske institut en samling vestnorske bergarter. Dr. K. O. Bjørlykke har foræret en liten samling bergarter fra det centrale Norge og stadsingeniør Ingstad en samling bergarter fra tunnelindslagene ved Bergens kommunale kraftoverføringsanlæg i Samnanger. Mindre gaver har man faat fra direktør Holmboe, lærer Omvik, lærer Slettemark, frk. Fanny Schnelle og gaardbruker Nils Langhelle. Fra dr. Krantz i Bonn er endvidere til bruk ved undervisningen indkjøpt 79 bergarter. Samlingen av bergartpræparater er i indeværende aar øket med 185 stykker. Fra stud. min. Th. Vogt har man mottat som gave 10 og fra stud. real. Oxaal 5 mikrofotografier av bergarter og mineraler.

Til den geologiske samling er anskaffet et reliefkart over Jotunheimen og et over Geirangerfjorden med omgivelser, begge i sin tid utført av Sverre Ihle. Det første, der var utført i gips, blev i vaar under bestyrerens tilsyn malet av præparant Dahl og er senere utstillet i en dertil bygget montre. I aarets løp er materialet av fossiler fra Kristianiafeltets silur velvilligst gjennemgaat av professor dr. Johan Kiær, der ogsaa har suppleret samlingen med en hel del eksemplarer av vigtigere typer, som ikke tidligere var repræsentert. Til gjengjæld har avdelingen forpligtet sig til av det indsamlede materiale av devoniske plantefossiler at skjænke universitetet et passende utvalg. Av Kristianiafeltets silurfossiler er der nu utstillet en ganske bra typesamling ordnet efter etagerne. En mindre samling er sammenstillet som læsesamling for de studerende. Av senglaciale og postglaciale mollusker har man fra adjunkt Nummedal i Kristiansund mottat en liten samling fra 2 forekomster paa Nordmøre samt to fotografier av marleker fra Sundalen; likeledes har landbrukskandidat Kaldhol sendt sit under sin stipendiereise i Nordfjord indsamlede skjælmateriale, og kand. philos. Selland har foræret endel skjæl fra Granvin. Bestyreren har under sommerens reiser indsamlet et ikke litet skjælmateriale fra forekomster paa Bømmel, ved Solheim i Skaare og ved Florvaag paa Askøen. Fra Solheim er der indkjøpt en ryghvirvel av en fossil hval, og fra flere nyopdagede forekomster i Bergensfeltet er der indsamlet skjælmateriale.

Av arbeider i samlingen kan først nævnes ordning, etikettering og utstilling av Kristianiafeltets eruptiver og silurfossiler. Da utstillingsmaterialet ved de fra universitetets mineralogiske institut mottagne gaver er vokset meget, har det for at skaffe plads været nødvendig foreløbig at magasinere utstillingssamlingen av Ekersundsfeltets eruptiver. Forhaabentlig vil man næste aar faa raad til at bygge en montre, som kan rumme dette interessante materiale fra et vestlandsk eruptivfelt. De talrige gaver av norske ertser og nyttige mineraler, som man i aarets løp har mottat, har gjort det nødvendig at foreta store omordninger i den store dobbelt-pult, hvor dette materiale er utstillet. Endvidere er den store model av Hornelen blit oljemalet og den anskaffede gipsmodel av Jotunheimen malet og montert. Adskillige og tildels betydelige omordninger har maattet foretages i det magasinerte materiale, som befinder sig i skufferne under utstillingspulterne og utstillingsskaperne. Navnlig har det paa grund av det betydelige petrografiske materiale, som er indsamlet under sommerreiserne, været nødvendig at foreta en fuldstændig omordning av den norske bergartsamling. Likeledes har det været nødvendig at foreta betydelige omordninger i samlingen av norske fossiler fra kvartærtiden. Under en av pulterne er i de derværende skuffer sammenstillet en almindelig petrografisk samling, der kan tjene som læsesamling for viderekomne og delvis ogsaa som forelæsningssamling. Hr. lærer Omvik begyndte ifjor høst en nøiagtig gjennemgaaelse av den store i pulternes skuffer

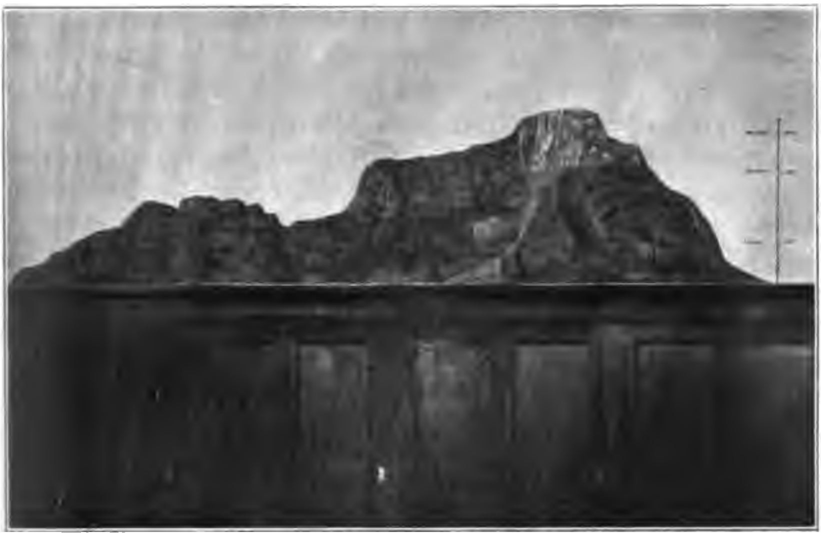

Fig. 10. Model av Hornelen (1 : 1000), utarbeidet av overretssakfører K. Bing. Gave fra kjøbmand C. Sundt (1898).

magasinerte typesamling av mineraler og har iaar gjennemgaat og etikettert svovlforbindelserne, oxyderne, haloiderne og karbonaterne.

Den i det mineralogisk-petrografiske laboratorium værende studiesamling av mineraler er forøket med en hel del nye stufer, saa at den kan benyttes med fordel av dem, som vil lægge op mineralogi til embedseksamen. I laboratoriet er ogsaa utstillet den Penfieldske samling av krystalmodeller. Der er i det hele baade ved anskaffelse av krystalmodelsamling og ved at utvide de mineralogiske og petrografiske læsesamlinger tat sigte paa at skaffe et undervisningsmateriale, der er tilstrækkelig for dem, som agter at ta matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen, og som av økonomiske eller andre grunde vil forberede sig ved Bergens museum. Av denne grund har man ogsaa faat tegnet en hel del plancher og faat anskaffet en del lysbilleder til bruk for en videregaaende undervisning. Avdelingen har nu for flere grenes vedkommende et meget godt undervisningsmateriale, og bestræbelserne vil i de kommende aar gaa ut paa yderligere at fuldstændiggjøre dette.

Frk. stud. real. ANKER-ANDERSSEN, lærer MELKILD og lærer OMVIK har i indeværende aar hat arbeidspladser ved avdelingen, likeledes har læsesamlingerne i kortere tidsrum været benyttet av enkelte studerende.

VII. Den historisk-antikvariske avdeling.

(Bestyrer: Dr. H. SCHETELIG.)

Ved alle de mangeartede samlinger denne avdeling omfatter har tilveksten ogsaa i dette aar været betydelig, om den end ikke fuldt naar paa høide med det usedvanlig rike aar 1908. Derimot har man iaar opnaadd en overordentlig værdifuld støtte for denne gren av museets virksomhet ved en særlig bevilgning til indkjøp for den norske kulturhistoriske samling, som blev git av sidste storting. Museet er derved sat istand til at arbeide for bevarelsen av Vestlandets kulturminder i større omfang og mere planmæssig end hittil. Det vil nu være mulig at utvikle de store og værdifulde samlinger museet allerede sitter inde med til en virkelig alsidig og fuldstændig repræsentation av vor landsdels kulturhistorie. Det tør dog nævnes, at det økede arbeide som derved er paalagt avdelingen ogsaa medfører alvorlige vanskeligheter, saa længe man ikke er istand til at skaffe en tilsvarende utvidelse av avdelingens personale. Den nødvendige præparering, bearbeidelse og utstilling av det indkjøpte kulturhistoriske materiale kan ikke ske som den burde, saa længe avdelingen ikke har sin egen præparant og en fagkyndig konservator for de kulturhistoriske samlinger. Det vil indses, at den nuværende bestyrer og eneste konservator ved avdelingen, som er ansat med forpligtelse til at foreta arkæologiske undersøkelser og utgravninger paa Vestlandet, ikke samtidig kan overkomme at erhverve sig det indgaaende første haands kjendskap som her kræves ogsaa til den senere kulturhistorie.

A. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Antiksamlingen som ifjor mottok en saa sjelden rik forøkelse ved dr. R. de Rustafjaell's gave av ægyptiske saker, kan iaar bare opvise enkelte mindre erhvervelser. Gjennem dr. Henrici, Halle, har man til denne samling erhvervet forskjellige prøver av oldsaker fra pælebyerne i Schweiz, saker som er av betydning som studiemateriale til sammenligning med de norske stenalderssaker. Fra forfatteren hr. John Paulsen har man som gave faat en liten samling ægyptiske skarabeer og en liten dyrefigur av sten fra Ægypten. — Der er ikke iaar gjort noget arbeide i den utstilte samling.

Den norske forhistoriske samling opviser ogsaa iaar en meget rik tilvekst. Særlig skal nævnes et meget vigtig bostedsfund fra stenalderen, fra Bergens guttehjems eiendom paa Garnes. At denne merkelige fundplads blev opdaget og fundene tilvaretat skyldes først og fremst den overordentlige interesse og imøtekommenhet som blev vist museet av guttehjemmets bystyrer hr. G. Vatndal; stedet blev derpaa indgaaende undersøkt av dr. A. W. Brøgger, som senere vil gi en nærmere beskrivelse i aarboken. Et meget sjeldent enkeltstykke fra stenalderen er et stort fiskesøkke av klebersten fra Selje, som ved sin ornamentik viser sig at tilhøre den arktiske stenaldersgruppe; det er en gave fra hr. lærer Z. Kvamme, Selje. Mindre fund fra stenalders-bosteder er indkommet fra Espevær, Søndhordland og fra Snik ved Karmsund, hvorfor man særlig har at takke hr. handelsmand Alb. Gundersen, Espevær, og hr. Fridtjof Øvrebø, Torvestad. En meget værdifuld gave var ogsaa et større sølv- og myntfund fra 11te aarh.

som blev gjort paa Maage, Ullensvang, og skjænket museet av hr. gaardbruker Lars Knutssøn Maage. Hr. prof. dr. L. B. Stenersen har velvillig lovet at ville bearbeide dette fund for aarboken. Endelig en arabisk sølvmynt i et gravfund fra vikingetiden fra Søndmør, et paa vore kanter ganske sjeldent stykke. Ved museets egne utgravninger er der gjort gode fund i Nordfjord, Søndfjord, Sogn, Voss, Hardanger etc. hvorfor der er redegjort nedenfor i avsnit VIII.

Av arbeide i samlingerne maa det først omtales at man ved dr. A. W. Brøggers ophold i Bergen hadde en gunstig leilighet til at faa hele stenaldersamlingen omordnet av en paa dette felt særlig specialkyndig fagmand. Samlingen var tidligere ordnet helt efter typer og fundgrupper, og det hadde længe været paatænkt at faa den omordnet, saa den kunde gi et tydeligere billede av de forskjellige strøks stedlige eiendommeligheter. Der blev nu for oversigtens skyld utskilt en mindre, utvalgt typeavdeling for at vise de forskjellige formers rækkefølge og utvikling, mens hele resten av materialet blev ordnet amtsvis og fundene fra hvert prestegjæld sammenstillet til en egen gruppe. Senere er ogsaa en del ældre, hittil magasineret, materiale indordnet i dette system og likesaa de nyindkomne fund. Samtidig blev hele denne samling forsynet med nye etiketter. Man vil her uttale museets erkjendtlige tak til dr. Brøgger for hans velvillige bistand ved dette arbeide.

Til bronsealderen er der ikke indkommet noget nyt av betydning, men man har dog i denne avdeling kunnet utstille enkelte tidligere indkomne fund som først nu har kunnet bestemmes som tilhørende bronsealderen; saaledes et eiendommelig skaft av hjortehorn fra Nordland og en urne fra Straumestein i Hardanger. Desuten er der lagt et stort arbeide paa at sammenstille og montere en mængde brudstykker av ornerte heller fra Giske paa Søndmør. Disse heller stammer fra den bekjendte Mjeltehaug paa Giske, hvori der ved forskjellige leiligheter er foretat gravninger (1847, 1867 og 1878). Hellerne har utgjort deler av et stort gravkammer og har dels paa den ene, dels paa begge sider indhugne ornamenter og forskjellige tegn, samt en del skibsfigurer av samme art som findes paa helleristninger fra bronsealderen. Disse heller var fundet før 1847, var slaat i stykker og for en stor del spredt omkring, men det lykkedes dog konservator A. Lorange at gjenfinde og tilvareta betydelige rester av dem i 1878. Efter adskillig arbeide, hvorved hr. kand. Eyvind de Lange velvillig har ydet hjælp, har man nu faat sammenstillet de sammenhørende brudstykker. Stykkerne er sammensat med cement, monteret i solide rammer og utstillet i bronsealderens rum i samlingen.

Til samlingen fra ældre jernalder er der stadig gjort gode erhvervelser, men som ogsaa nævnt i forrige aarsberetning er skapene for dette tidsrum saa fuldt optat, at noget nyt av betydning ikke har kunnet utstilles. Det har i de sidste aar været planen snarest mulig at faa anskaffet flere utstillingsskap for disse rum, men midlerne har heller ikke iaar strukket til at faa gjort det. I vikingetidens andet rum har man derimot nu faat anskaffet montrer til en typesamling av denne periodes redskaper og verktøi. Denne gruppe som er særlig interessant til sammenligning med den nyere tids bondesaker fra Vestlandet, blev færdig montert og etikettert i løpet av sommeren, skjønt paa grund av pladsmangel kanske ikke saa fyldig som den kunde ha været.

Den av konservator utarbeidede populære fører med titel „Vestlandets ældste kulturhistorie" har fra iaar været tilsalgs ved museets indgang. Det er paatænkt efterhvert at faa utgit lignende førere for de øvrige samlinger som den historisk-antikvariske avdeling omfatter.

Av tilveksten til middelaldersamlingen kan nævnes en del av et meget interessant gammelt stenkors fra Sandeid gamle kirkegaard, Ryfylke, mottat som gave gjennem hr. lærer Jens Børretzen Sandeid. Et gotisk messingsignet fra Ervik paa Stat har ganske megen interesse. Særlig merkelig er et bysignet fra Rostock fundet paa Tyskebryggen og skjænket av hr. L. A. Larsen jnr., Laksevaag. Forøvrig har middelaldersamlingen likesom ifjor faat en meget betydelig tilvekst av bergenske byfund, som er fremkommet dels ved hr. Koren-Wibergs fortsatte undersøkelser, dels ved gravninger for byggearbeider o. l. i de gamle bydele. Med hensyn til denne tilvekst, likesom for hvad der i det hele er indkommet til oldsamlingen, kan der forøvrig henvises til den fuldstændige fortegnelse som senere vil bli trykt i museets aarbok, samt til den fuldstændige gavefortegnelse nedenfor.

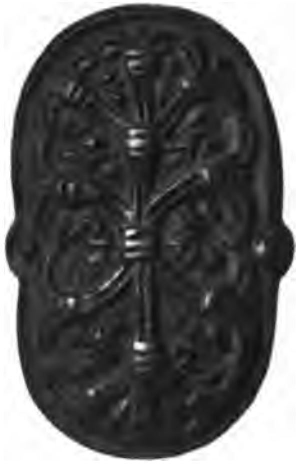

Fig. 11. Smykke av sølv, fra vikingetiden; Mo i Ørsten, Søndmør. $^1/_1$.

Det har endelig iaar været mulig at faa opstillet i samlingen den store avstøpning av de ældste deler av Urnes kirke, som man lot utføre i 1907. Avstøpningen fylder en hel væg i samlingen og repræsenterer en likesaa værdifuld som vakker forøkelse av det utstillede materiale. For at faa de store avstøpninger anbragt maatte man naturligvis i ikke liten utstrækning forandre den øvrige opstilling i samlingen, et arbeide som det dog lykkedes at gjennemføre uten i væsentlig grad at bryte den kronologiske rækkefølge i utstillingen. — Ved en yderlig sammenstuvning av de mindre gjenstande fra middelalderen har det foreløbig været mulig at faa utstillet det vigtigste av de værdifulde bergenske byfund man ifjor fik som gave fra hr. Koren-Wiberg. De iaar indkomne byfund har man maattet magasinere helt. Baade efter sin betydning og sin art burde alle disse fund utstilles i særskilte montrer og det saa fyldig som mulig. Men dertil har man for tiden hverken hat penger eller plads.

B. Myntsamlingen.

Paa grund av forholdene i det hele har man i de senere aar ikke kunnet avse noget til indkjøp for myntsamlingen, og denne samlings ikke ringe aarlige tilvekst skyldes derfor for den aller største del gaver fra interesserte. I første række maa iaar nævnes det store fund av mynter fra det 11te aarh. fra Maage i Ullensvang, som er nævnt ovenfor, samt flere middelalderske mynter, fundet ved gravninger i Bergen, deriblandt en korshvid av Kristiern I, gave fra hr. Koren-Wiberg, en engelsk nobel av Richard II, fundet paa Maria kirkegaard, en dukat av Robert, erkebisp av Köln (1463—80) præget i Dentz, fundet paa Øvregaten. Sammen med lensmand Løvvigs samlinger av bondesaker etc., som er omtalt under de kulturhistoriske samlinger nedenfor, erhvervedes ogsaa en del ældre mynter fra forskjellige land. Ved særlig kjøp blev erhvervet en serie mynter fra San Domingo; fra ingeniør B. M. Krohn, C. E. Phønixville, Pa., har man som gave faat flere sjeldnere mynter fra U. S. A. En meget god samlingsgjenstand er en galvanoplastisk kopi av Christian IV's „brilledukat“ — disse dukater, som i 1600-aarene blev præget av norsk guld fra verket ved Arendal. Kopien er en gave fra Nationalmuseets 2den avdeling, Kjøbenhavn, ved hr. direktør dr. Mollerup. — Av medaljer skal nævnes den store og prægtige bronsemedalje over Carl Julius Salomonsen, professor i bakteriologi, Kjøbenhavn 1908, en gave til samlingen fra hr. overlæge G. Armauer Hansen. Fra komiteen for den Skandinaviske fiskeriutstilling i Trondhjem har man som gave faat utstillingens store medalje i bronse og en mindre erindringsmedalje i tin, begge oversendt ved formanden hr. konsul Ingvar Klingenberg. Likeledes som gave har man gjennem utenriksdepartementet faat tilstillet en stor bronsemedalje over det spanske universitet de Oviedo's 300 aars jubilæum. Ved kjøp er erhvervet A. Maignan's vakre plakette over den fransk-britiske utstilling i London 1908. Der henvises forøvrig til den fuldstændige gavefortegnelse.

Av hensyn til den store almene interesse for myntsamlingen, som man mener at se et uttryk for i de stadig indløpende værdifulde gaver til denne samling, har man fundet det paakrævet at sørge for en raskere og mere kontinuerlig katalogisering og ordning av denne samlings materiale, end det hittil har været mulig at skaffe. En del av avdelingens annuum er derfor iaar anvendt til ekstra hjælp for katalogarbeide i myntsamlingen. Katalogens første bind, omfattende mynter fra oldtid og middelalder, er fuldstændig gjennemarbeidet og renskrevet; andet bind, omfattende skandinaviske mynter fra nyere tid, forelaa alt før i det væsentlige færdig omarbeidet, men trænger fremdeles den endelige revision og komplettering; tredje bind, andre mynter fra nyere tid, er under arbeide. Katalogarbeidet agtes fortsat i kommende aar og man haaber da at kunne ta fat paa gjennemgaaelsen av det betydelige materiale av ikke sorterte dubletter etc., som hittil har ligget magasinert uten at være ordnet.

C. Vaabensamlingen.

Til denne samling er bare leilighetsvis erhvervet enkelte stykker; der kan nævnes en god rapir fra ca. 1600 av lensmand Løvvigs samling og en vakker kaarde fra Bergen, av 18de aarhundredes form med siselert og forgyldt messinghefte. Der har ikke været utført noget arbeide av betydning i samlingen.

D. Den kulturhistoriske norske samling (tiden efter reformationen).

Tilveksten til de kulturhistoriske samlinger fra nyere tid har ogsaa iaar været meget betydelig.

I bysamlingen er utstillet et kastedrag av indlagt arbeide fra begyndelsen av 1700-aarene og der er videre erhvervet en række værdifulde møbler fra samme aarhundrede — en liten rococo konsolkomode, armstoler, speil, etc. Av mindre gjenstande kan nævnes en lommebok med sølvlaas, merket Andreas Christofer Stuwitz 1787, en lys gul silkehat, som har tilhørt Ole Bull, gave fra hr. HELGE N. VALESTRAND. En infanterikapteins hjelm fra første halvdel av 19de aarhundrede, gave fra frk. HERMANNA LEHMKUHL. Da pladsen i bysamlingens rum nu er til det yderste utnyttet, har det aller meste av tilveksten maattet magasineres. Der henvises forøvrig til gavefortegnelsen og til den oversigt over de kulturhistoriske samlingers tilvekst, som vil bli trykt i aarboken.

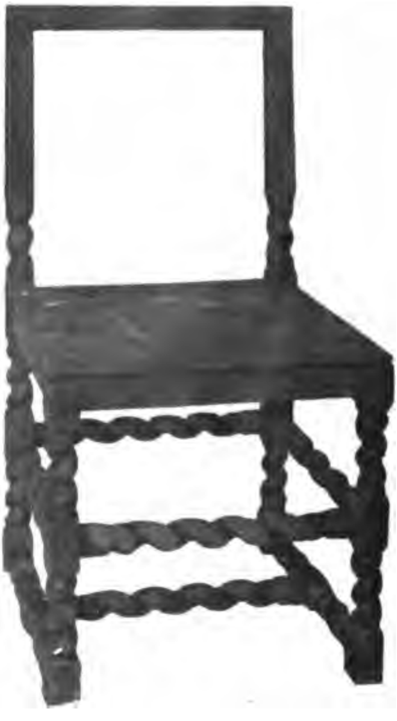

Fig. 12: Stol av ek, Søndhordland. Av CHR. LØVVIGS samling.

I Holbergværelset er interiørets utstyr komplettert med et litet bord og et speil, begge fra tiden ved midten av 1700-aarene. Holbergsamlingen har i aarets løp hat følgende tilvekst:

HOLBERG: Comoedier. Eftertryksutgaven. Kjøbenhavn 1902.
— Jeppe paa Bjerget. Oversat til bulgarsk. Sofia 1900.
— Peder Paars. 2det oplag. Kjøbenhavn 1794.

Holbergske figurer og typer. Utgit i anledning jubelfesten $^3/_{12}$ 1884. 29 fotogravurer (HANSEN & WETTER). Kjøbenhavn 1884.

MOLBECH: Renteskriveren. Kjøbenhavn 1875.

PRUTZ: Ludvig Holberg. Stuttgart 1857.

ANDERSEN, H. C.: Den nye Barselstue. Kjøbenhavn 1856. Gave fra hr. professor LOGEMAN, Gent.

ABRAHAMSEN: Ludvig Holberg, utvalgte skrifter; utgit ved K. L. RAHBECK (Kjøbenhavns lærde Efterretninger 23, 32, 39) 1807. Gave fra hr. bankfuldmægtig O. J. LARSEN.

Prolog holden ved et privatteaters aabning ved Holbergs Erasmus Montanus. Utsendt av Den Danske Tilskuer, nr. 73 & 74, 1791. Gave fra hr. bankfuldmægtig O. J. LARSEN.

ANDERSEN, VILHELM: Tider og typer av dansk aands historie. Kjøbenhavn 1909. Gave fra hr. redaktør JOHAN NORDAHL-OLSEN.

Teatret. 4 hefter Holbergiana. Gave fra hr. redaktør JOHAN NORDAHL-OLSEN.

DIETRICHSON: Ludvig Holberg. Cantate med musik av OLE OLSEN ved universitetsfesten $^3/_{12}$ 1884. Gave fra Universitetsbiblioteket, Kristiania.

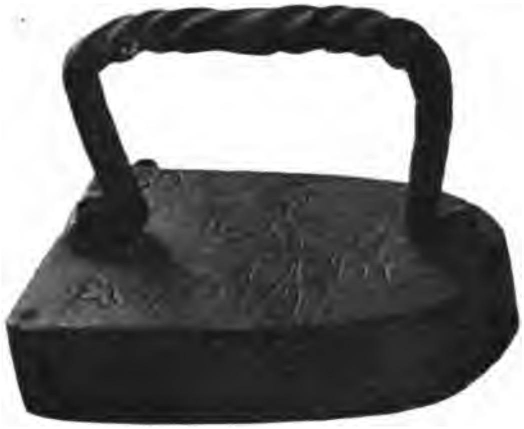

Fig. 13. Strykejern, bronse. Nordfjord.

DAHL, KONRAD: Holbergjubilæet, ved borgerfesten $^3/_{12}$ 1884. Bergen 1884. Gave fra hr. cand. mag. G. STOLTZ.

SKAVLAN, OLAV: Ludvig Holberg. Kristiania 1872. Gave fra hr. cand. mag. G. STOLTZ.

HOLBERG: Danmarks Riges Historie. Gave fra fru CATHARINA STABELL.

HOLBERG: Geografi. Gave fra fru CATHARINA STABELL.

GROTIUS, HUGO, autograf, nemlig et brev datert Lutetii, 29 novbr. 1642. Gave fra hr. bankfuldmægtig O. J. LARSEN.

LUDVIG HOLBERG, litografert portræt utgit av CHR. TØNSBERG. Gave fra hr. cand. mag. G. STOLTZ.

MARSTRANDS tegning til Erasmus Montanus i facsimile. Gave fra hr. cand. mag. G. STOLTZ.

Fotografi efter Nicolaysens akvarel av Holbergsmonumentets avsløring. Gave fra hr. Georg Dahl.

Endelig maa særskilt nævnes den særdeles værdifulde og interessante gave man gjennem Holbergklubbens formand har mottat fra hr. kjøbmand Rasmus Meyer, et tæppe av tykt grønt klæde, 2.50 × 2.14 m. stort, helt over brodert med blomsterdekorationer i mangefarvet silke. I midten er et felt omgit av en blomsterkrans og deri to forenede vaabenskjold; over vaabnene er indskrift:

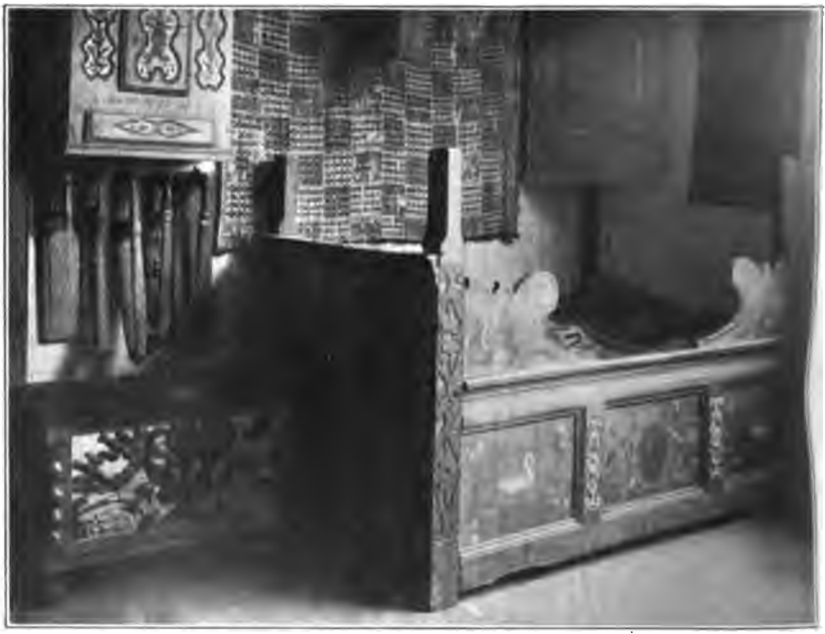

Fig. 14. Fra bygdesamlingen. Seng fra Nordfjord, m. m.

M P N L A L D M, d. e. Magister Peder Nielsøn Lem og Abel Ludvigs Datter Munthe; under staar: ANNO 1671. Tæppet har altsaa tilhørt Ludvig Holbergs bedsteforældre paa mødrene side og er et stykke av første rangs betydning saavel i kulturhistorisk som i personalhistorisk henseende.

Av fremmede fagmænd, som i aarets løp har besøkt Holbergværelset, kan nævnes professor dr. Vilhelm Andersen, Kjøbenhavn, og professor Logeman, Gent.

Bygdesamlingen er ogsaa iaar den samling, hvor tilveksten har været størst inden den historisk-antikvariske avdeling. Man har iaar for denne samlings vedkommende hat en særdeles kjærkommen støtte i den sidste stortingsbevilgning som bidrag til indkjøp for de kulturhistoriske samlinger. Tilveksten for 1909 omfatter et meget rikt materiale av møbler, husgeraad, drikkekar, dragter, kjøregreier o. s. v. fra de forskjellige vestlandske bygdelag fra Søndmør til Ryfylke. Der er ogsaa erhvervet enkelte gjenstande til den i museet fra tidligere foreliggende Hallingsamling, der forøvrig bare er bestémt til at være et begrænset typeutvalg til sammenligning med de vestlandske bondesaker. En fuldstændig oversigt over tilveksten vil senere bli trykt i museets aarbok og her skal derfor bare omtales enkelte av de større erhvervelser. Et godt, men litt ufuldstændig kraaskap fra Tysnes, merket 1649; et hjørneskap fra Nordfjord, og likeledes fra Nordfjord et vakkert strykejern av bronse, som paa oversiden har billede av en mand i kostyme fra 1600-aarene. Et gammelt stabbursvindu med interessant utskaaret karm og midtpost fra Maage i Ullensvang, gave fra hr. gaardbruker LARS KNUTSSØN MAAGE. Utstyr til en brudedragt fra Skaanevik, nemlig krone, bringesølv og sølvbelte med den tilhørende tine, hvori det har været opbevart. En sjelden betydelig forøkelse av samlingen var hr. fhv. lensmand CHR. LØVVIGS samlinger som museet fik anledning til at erhverve paa rimelige vilkaar. Samlingen er indført i bygdesamlingens katalog med 130 nr. og har sin store betydning ved at repræsentere et distrikt som hittil var forholdsvis sparsomt repræsentert i museet, nemlig den sydligste del av Hordaland, Sveen, Førde, Vikebygd og nærmest tilliggende strøk. Foruten bygdesaker blev fra hr. LØVVIG ogsaa erhvervet en del vaaben, mynter og bysaker, som er indordnet under de respektive samlinger.

Hele aarets tilvekst til bygdesamlingen har maattet magasineres, da de utstillingslokaler som kan disponeres for denne samling alt er saa fuldt optat, at ikke et eneste nyt stykke kan indordnes. De nuværende lokaler utelukker ogsaa enhver tanke paa en mere systematisk og bedre inddelt opstilling av samlingen, som forøvrig i mange henseender kunde være ønskelig. Den vestlandske samling er nu ordnet i tre store hovedgrupper, en omfattende Hordaland, Hardanger og Voss, en Sogn og en Fjordene, Søndmør og det Romsdalske. Denne inddeling var vistnok tilfredsstillende da samlingen blev opstillet efter den sidste nybygning ved museet, men materialet er i mellemtiden vokset saa stort, at de enkelte mindre distrikter nu baade kunde og burde komme mere selvstændig til sin ret; likesaa er der nu i det hele ikke plads til at utstille de

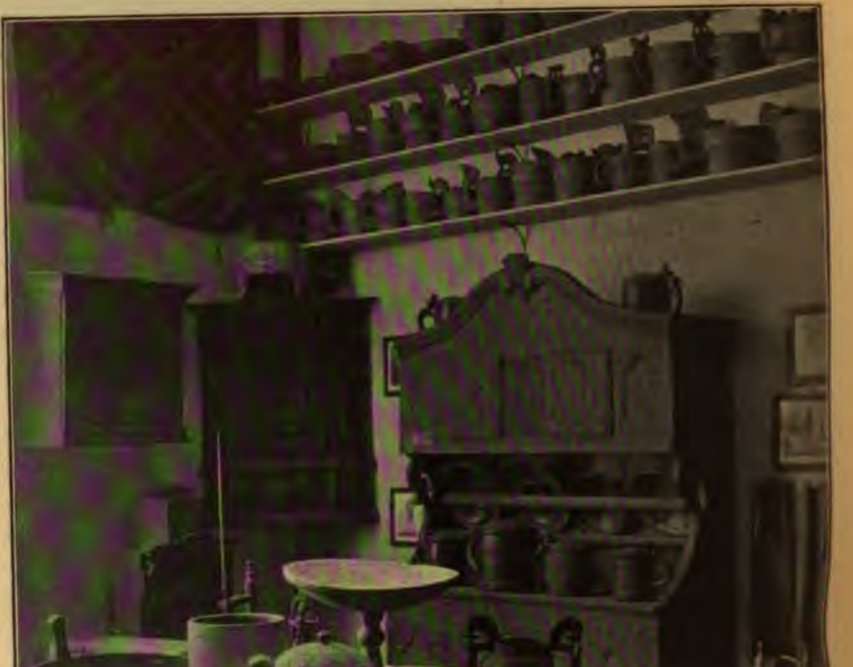

Fig. 15. Fra bygdesamlingen: Sogn.

saker, som er indsamlet fra Karmøen og Ryfylke. Som lokalerne er, har der iaar ikke været anledning til at foreta større arbeider i samlingen. Derimot er der anvendt megen tid paa en fuldstændig nyordning og bedre indredning av de kulturhistoriske samlingers magasiner. Det har derved været mulig at gjøre den magasinerte del av samlingen bedre tilgjængelig og mere oversigtlig end hittil, saa der nu ialfald for særlig studerende kan være adgang til den hele samling, selv om pladsmangelen foreløbig hindrer at komplettere og utvide den del som er utstillet. Samtidig blev ogsaa den magasinerte bestand av bysamlingen, kirkesamlingen og den etnografiske samling gjennemgaat og ordnet.

Den i forrige aarsberetning omtalte katalogisering av bygdesamlingen har været fortsat ved assistenten frk. M. Abel under konservators tilsyn og veiledning. Der er i aarets løp beskrevet og indført ca. 1 400 nr. Med hensyn til præparering lader bygdesamlingens tilstand desværre meget tilbake at ønske, og det har med det nuværende personale ikke været mulig at faa præpareringen til at holde skridt med samlingens tilvekst.

I samlingen av efterreformatoriske kirkesaker er der ikke utført noget større arbeide. Av tilveksten kan nævnes en vakker almissepose (klingbeutel) fra Aasene kapel, gave fra hr. kjøbmand Aug. Wallendahl; videre to større malerier fra Ørskog kirke paa Søndmør, vistnok uten høiere kunstnerisk interesse, men av betydning som prøver paa søndmørsk bondekunst i 1700-aarene.

E. Den etnografiske samling.

Likesom ved myntsamlingen og vaabensamlingen kan der for den etnografiske samling ikke avsees midler til større systematiske indkjøp, og samlingens forøkelse sker derfor udelukkende ved gaver og ved mindre leilighetsvise erhvervelser. Av aarets tilvekst bør fremhæves et billede av alabast fra Bakindien, et gammelt og særdeles værdifuldt stykke, gave fra hr. disponent Olaf Bergh; et sivskjørt fra Pleasant Islands, det Stille Hav, gave fra hr. kaptein Kanitz; et spyd fra Guineakysten, gave fra hr. A. Egesund. Av megen interesse er en del eskimoiske antikviteter fra Nordgrønland, fundet i gamle bosteder ved gravninger, som blev foretat av „Florens" ekspeditionen (fra Aalesund) vinteren 1908—09. Fundene omfatter en lang pren av hvalrostand, en harpunspids av ben, et ufuldstændig redskap av hvalrostand, en flintkjerne, stykker av narhvaltand, kvarts etc. Gode prøver paa den mauriske bygningskunsts detaljer er to buestener fra en moské i Nordafrika, hugget av kalksten med indlagte border av grøn fayance; de er en gave fra hr. stud. Bjarne Tyvold. Leilighetsvis er endelig kjøpt en del gode saker fra Kongo. Forøvrig henvises til den fuldstændige gavefortegnelse. Samlingens katalog er ført à jour.

Den etnografiske samling rummes endda forholdsvis godt i de lokaler, som kan disponeres for den, men en del av montrene er i de senere aar blit sterkt overfyldt, da man jo nødig gaar til at magasinere de betydelige og værdifulde gaver som stadig kommer ind. Det har længe været paatænkt at faa anskaffet flere utstillingsskap, særlig for samlingerne fra Afrika og Australien, men de økonomiske forhold har hittil ikke gjort det mulig.

F. Arkivet.

I den historisk-antikvariske avdelings arkiv er iaar som ellers indkommet de optegnelser, indberetninger, fotografier, tegninger etc., der er resultatet av de for museet utførte arkeologiske undersøkelser og utgravninger. Ved velvillig mellemkomst av hr. konservator Tor Helliesen, Stavanger, er erhvervet en række fotografiske negativer av jernalders oldsaker i Stavanger museum. Frk. M. Abel, assistent ved avdelingen, har utarbeidet et fuldstændig, topografisk ordnet register til al literatur, hvor der findes oplysninger om forhistoriske fund og mindesmerker i Bergens stift. Man har videre fortsat at samle avbildninger av vestlandske oldsaker som opbevares i andre samlinger; ved velvillig imøtekommenhet fra hr. godseier G. F. Heiberg er utlaant til avbildning tre bronsespænder tilhørende museet paa Amble; likeledes har hr. H. Kaldhol, Nordfjordeid, utlaant fire stenøkser, som er i hans besiddelse. Under et ophold i Kristiania har frk. Abel kopiert et stort Bergenskart fra ca. 1740. Kartet er tegnet perspektivisk og meget nitid utført; det er en særdeles værdifuld tilvekst til den store samling av ældre karter og billeder av Bergen som museet eier fra før.

VIII. Forskjellige videnskabelige formaal.

Faste aarsstipendier

har været bevilget av præmieobligationsfondets renter med et samlet beløp av kr. 7 300 likesom for 1908. Stipendiaterne har været de samme som forrige aar, nemlig: docent dr. Kolderup (kr. 3 800 til geologiske undersøkelser), hr. Kr. Høye (kr. 1 500 til mykologiske og bakteriologiske undersøkelser) og hr. Johan Havaas, Granvin (kr. 800 til undersøkelser over norske lavarter). Til overlærer Jørgensen har desuten ekstraordinært været bevilget kr. 800 til vikarutgifter for at sætte ham istand til med større kraft at arbeide paa fuldførelsen av et større verk over peridinéerne.

Med undtagelse av hr. Havaas, som er bosat i Granvin, Hardanger, har samtlige stipendiater hat fast arbeidsplads paa museet. Som ovenfor omtalt (s. 14) er der i begyndelsen av aaret 1909, ved hjælp av en av kommunen dertil given bevilgning i søndre fløis 1ste etage indredet et særskilt arbeidsværelse for hr. Høye, som desuten har disponert over den i aarsberetningen for 1907 (s. 40) omhandlede laboratoriekjelder.

Reisestipendier.

Hertil er av præmieobligationsfondets renter anvendt kr. 776.51 og av legatmidler kr. 1 954.65, tilsammen kr. 2 731.16. Om stipendiernes anvendelse skal følgende meddeles paa grundlag av de indkomne reiseberetninger:

Til konservator Paul Bjerkan var av legatmidler bevilget kr. 150. Han anvendte stipendiet til ekskursioner i skjærgaarden og fjordene rundt Bergen for at faa et foreløbig overblik over den herværende fauna, som han tidligere hadde hat liten anledning til at sætte sig ind i. Specielt gjorde han iagttagelser over synascidierne, hvis form- og farveforandringer under utviklingen har gjort kjendskapet til de virkelig forekommende arter usikker. Endel av stipendiet er anvendt under reiser for „Selskapet for de norske fiskeriers fremme“, noget paa flere ekskursioner i nærheten av Bergen og særlig under et par længere ophold paa Tysnesøen, hvorunder skrapninger foretoges i de forskjellige sund mellem denne ø, Sælø og Anuglen. Under ræketrawling i flere av Sognefjordens bifjorder indsamledes adskillig materiale av ungstadier av forskjellige haier og flere fisker og evertebrater. Av sjeldnere ting kan merkes

Poraniomorpha hispida, der før kun paa et enkelt sted er fundet inde i fjordene. Desuten tokes *Gadiculus minutus.* Fra Tysnesøen er ingen sjeldnere ting at nævne, kun fandtes paa en enkelt lokalitet sjelden smukke eksemplarer av *Eupagurus prideauxi* med *Adamsia palliata.* De indsamlede synascidier, særlig botrylloider, og de over dem gjorte iagttagelser vil senere bli publicert, sandsynligvis i forbindelse med en bearbeidelse av museets materiale av synascidier. Enkelte træk av dyrelivet i Sognefjordens bifjorder i de dybder, hvor ræketrawling foregaar, er omtalt i et par artikler i „Norsk Fiskeritidende“.

Til konservator JAMES A. GRIEG var bevilget av legatmidler kr. 300. Stipendiet anvendtes til en maaneds fortsatte undersøkelser over dyrelivet i Hardangerfjorden ved Jondal. Veiret lagde denne sommer adskillige hindringer iveien for skrapningerne, men utbyttet blev dog meget rikholdig og det lykkedes at erholde flere arter, som tidligere ikke var fundne ved Jondal, f. eks. *Funiculina quadrangularis, Poraniomorpha hispida, Pontaster tenuispinus* og *Gobius scorpioides.* Av disse arter er *Poramiomorpha hispida* funden hist og her ved Bergenskysten; den hører dog til vore sjeldnere asterider. *Pontaster tenuispinus* er ved Norges vestkyst kjendt fra kystbankerne og fra mundingen av Vaagsfjord, Sognefjord og fra Korsfjord; derimot har denne arktiske art ikke tidligere været paavist i de indre partier av fjordene i Bergens stift. Av *Gobius scorpioides* kjendes saavidt vites ialt kun 6 individer, herav et fra den britiske kanal, et fra det sydlige Kattegat og fire fra Norges vestkyst, nemlig fra Kvitingsø, Lyngholmen, Herløvær og Jondal. — Under utarbeidelse er en utførlig redegjørelse over det ved Jondal indsamlede materiale. I løpet av vaaren 1910 haaber hr. GRIEG at kunne faa avsluttet dette arbeide, ialfald for de større og vigtigere dyregruppers vedkommende (særlig fiske, mollusker og echinodermer).

Til stipendiat JOHAN HAVAAS var bevilget kr. 250, der utredes av legatmidler. Ved hjælp av stipendiet foretok hr. HAVAAS i maanederne juli og august en 44 dages reise og botaniserte herunder paa Løvstakken og Askøen ved Bergen, ved Stend i Fane, i bøkeskogen ved Lygrefjord, paa Radøen, langs fjeldovergangen fra Aadland i Samnanger til Trengereid ved Sørfjorden samt ved Flatlandsmoen i Voss. I september foretokes desuten en 3 dages utflugt til Kvandalsgjelen i Kinservik og Almenningsfjeldet i Voss. Under reisen i kyststrøkene konstatertes bl. a., at enkelte høinordiske lavarter i Norge gaar meget længere mot syd end hittil antat. Saaledes fandtes paa de forrevne skjær ved Vaagenes i Manger enkelte ekspl. av *Dimerospora aipospila*, som ifølge Fries i Norge væsentlig er indskrænket til Finmarken og Nordland. Paa samme sted bemerkedes ogsaa sparsomt *Buellia coniops*, der likeledes især hører hjemme nordenfor polarcirkelen, men som desuten er samlet hist og her nedover til Trondhjem. Av andre sjeldnere arter, som bemerkedes paa Radøen, kan nævnes *Ramalina Curnowii, Lecanora Havaasii, Arthonia granitophila, A. phaeobaea* samt en eiendommelig *Usnea*, der synes at optræde konstant og avviker saa meget fra alle hittil kjendte former av denne slegt, at den sandsynligvis maa opstilles som selvstændig art. I Kvandalsgjelen i Kinservik fandtes *Biatora rupestris* f. *lutescens*, en overordentlig sjelden form, hvorav før kun var fundet nogen faa ekspl. Desuten indsamledes under reiserne ogsaa mange andre for vort land sjeldne arter, som det dog vilde føre for vidt her at opregne.

Til direktør Jens Holmboe bevilgedes av præmieobligationsfondet kr. 70 som bidrag til en reise til Kristiania. Sammen med prof. dr. W. C. Brøgger og amanuensis P. A. Øyen var direktør Holmboe av „Norsk geologisk forening“ indvalgt i en komité, der paa foreningens vegne har faat i opdrag at avgi til den internationale geologiske kongres i Stockholm sommeren 1910 en beretning om Norges klimatforandringer siden istiden. Reisen blev foretat væsentlig for i den anledning at konferere med komitéens øvrige medlemmer.

Til stipendiat Kr. Høye bevilgedes kr. 200, der blev utredet av legatmidler. Ved hjælp av dette stipendium foretok hr. Høye en reise i jordbakteriologisk øiemed i forskjellige vestlandske trakter. Da det i 1908 indsamlede arbeidsmateriale var sluppet op, maatte reisen indskrænkes til befaring av de samme trakter som ifjor, nemlig strøkene omkring den indre Hardangerfjord samt de tre stationer ved Bergensbanen Mjølfjell, Finse og Haugastøl. Bearbeidelsen av dette materiale paagaar, og beretning om de herunder utførte mikrobiologiske undersøkelser samt dyrkningsforsøk vil utkomme i nærmeste fremtid.

Til overlærer E. Jørgensen bevilgedes kr. 250, der blev utredet av legatmidler. Ved hjælp av dette stipendium har overlæreren foretat en række mindre ekskursioner i botanisk øiemed i trakterne omkring Bjørnefjorden, særlig for at studere en merkelig forekomst av atlantiske moser og for at studere peridinéer i levende materiale. Han foretok derefter i august maaned en reise til Holmestrand og Kristiania omegn for at studere og indsamle materiale av visse østlandske sentblomstrende arter av *Euphrasia*.

Til amtsskolelærer H. Kaldhol, Nordfjordeid, bevilgedes kr. 130. Stipendiet blev anvendt til en reise av $3^{1}/_{2}$ ukes varighet i maanederne juli og august. Under reisen opmaaltes terrasseniveauerne i Opstryn, Olden, Loen, Daviken, Henøen og Bremangerpollen; desuten kontrollertes tidligere maalinger av enkelte terrasser andetsteds. Likeledes foretoges indsamling av fossile skjæl ved Sætre i Stryn og Vaarstaalselv ved Hestnesøren samt undersøktes, med negativt resultat, et angivelig findested for skjæl i Gloppen og et i Rugsund. Maalingerne av de marine terrasser i Nordfjord er hermed avsluttet. Der findes vistnok, ifl. hr. Kaldhol, i Hornindal og i Breim (og muligens flere steder) en del av isdæmmede indsjøer frembragte terrasser, som han endnu ikke har hat anledning til at maale; disse er imidlertid av mindre interesse for bestemmelsen av landets niveauforandringer, om de end ellers kan være interessante nok.

Til dr. philos. Johan Daniel Landmark blev av legatmidler bevilget et stipendium, stort kr. 200, til fortsættelse av hans studier over reliefforholdene i det vestlige Norge. Hr. Landmark har avgit følgende beretning om sommerens undersøkelser: „Jeg forlot Kristiania 1 juli og reiste med Bergensbanen til Voss, hvorfra jeg foretok en kortere utflugt til partiet ved Sverrestien, dette mægtige gjel, som elven fra Raundalen har dannet, et av de største og eiendommeligste i vort land. Fra Voss reiste jeg saa ned til Granvin og Eide i Hardanger, idet jeg underveis passerte det typiske avslutningstrin i dalen ved Skjærvet. Fra Eide tok jeg med dampskib ind til Eidsfjorden og reiste derfra op gjennem dalen til Vøringsfossen. Jeg undersøkte her med forholdene i Førde for øie den delvis tilsvarende skardannelse i Bjoreias dalføre nede ved Maabø. Derpaa opholdt jeg mig den 5—7 juli i Fosli hotel. Her undersøkte jeg, likeledes med forholdene i Førde for øie, de av dr. Reusch omtalte sprækkedannelser omkring Vøringsfossens stup og dernæst med særlig interesse den ganske forladte elvekløft mellem Fosli og Høl, en dannelse som jeg mener man kan paavise ikke skyldes Bjoreia, men fordums tilløp til denne, en smeltcelv, som fra isdækkets overflate har styrtet ned paa undergrunden og der, formodentlig langs en sprækkedannelse i isen, har utgravet den endnu gjenstaaende kløft. Dette var av særlig betydning for de fortsatte undersøkelser i Førde, som netop maatte ta sigte paa spørsmaalet om bræelvers gravning under isen. Efter paa nedturen atter at ha gjennemgaat partiet ved Maabø drog jeg fra Eidsfjorden dampskibsveien over Bergen til Vadheim. Herfra tok jeg over land til Førde, idet jeg underveis gjorde en del iagttagelser paa overgangsstedet mellem Sogn og Søndfjord. Til Førde ankom jeg 12 juli og hadde saa der mit hovedopholdssted, indtil jeg i begyndelsen av september forlot Vestlandet. I selve Førde foretok jeg en række ekskursioner mellem Hornnes og Movandet, idet jeg særlig hadde opmerksomheten henvendt paa muligheten av elveerosion under brædækket og paa spørsmaalet, om videre sprækkedannelser i jordskorpen har bidradd til vandets utformning av skarkløfterne. Det sidste spørsmaal gav et væsentlig negativt resultat, mens det første reiser temmelig komplicerte problemer. Videre fik jeg nøie undersøkt de meget eiendommelige fremspring høit oppe langs siden av Viefjeldet, mens jeg ogsaa nu blev var, hvad jeg ikke tidligere hadde været opmerksom paa, nemlig i samme niveau en for saa vidt tilsvarende, men dog paa anden maate dannet linje paa Førdenipen vandret paa fjeldsiden fra Aangedalen mot Skeistølen og det bratte avheld mot Hunvebakken. I midten av august foretok jeg en tur paa en uke op til Jølster til det bekjendte dalkryds paa grænsen mellem Sønd- og Nordfjord. Jeg hadde mit hovedopholdssted paa Skei ved øvre Vasenden. Derfra foretok jeg først en foreløbig tur ind til krydsningsstedet ved Paulen. Den følgende dag reiste jeg helt ind til Aamot inderst i Stardalen, som jeg derpaa fulgte i hele dens længde. Fra Skei besøkte jeg ogsaa Vaatedalen og endelig ogsaa Breimsvandets dalføre, saa jeg fik iagttat alle de fire sammenstøtende dale. Jeg maa dog si, at denne merkelige egns dannelseshistorie frembyr saa mange og likestillede alternativer, at det er yderst vanskelig at komme til noget bestemt resultat. Fra Aalhus besøkte jeg atter Øvrebødalen. Jeg avsluttet sommerens undersøkelser ved fra Førdenipens top at faa istand et panorama over det centrale Søndfjord, et helhetsbillede av det reliefomraade mit arbeide gjælder. Det er da min hensigt efter universitetssemestrets avslutning at indsende til museets aarbok en med de fornødne illustrationer forsynt fortsættelse av mine „Reliefstudier“.“

Til lærer O. J. Lie-Pettersen bevilgedes kr. 200, der blev utredet av legatmidler. I tidsrummet fra april til midten av oktober har hr. Lie-Pettersen ved hjælp av stipendiet foretat entomologiske undersøkelser i Søndre Bergenhus amt. Den 3 juli avreiste han til Fitjar (Stordøen) og foretok der i to uker indsamling væsentlig av *Hymenoptera aculeata* og *Neuroptera*. Sidste havdel av juli og første halvdel av august undersøktes Granvin herred i Hardanger, væsentlig paa de samme insektgrupper, hvorefter undersøkelserne fortsattes i Bergens nærmeste omegn. Trods de yderst ugunstige veirforhold i den forløpne sommer lykkedes det at tilveiebringe et efter forholdene ganske betydelig materiale, med hvis bearbeidelse hr. Lie-Pettersen senere har været og fremdeles er optat. Det i sommerens løp indsamlede materiale vil danne en ganske respektabel grundstamme for en norsk hymenoptersamling; denne insektgruppe har i museet hittil væsentlig kun været repræsentert ved en av hr. Lie-Pettersen tidligere avgit samling norske humler. Undersøkelserne agtes fortsat i de nærmest kommende aar.

Til lærer Olav Melkild bevilgedes kr. 120 til geologiske undersøkelser paa Nordmøre; stipendiet utrededes av legatmidler. Hr. Melkild meddeler: „Det mig av Bergens museum velvilligst bevilgede stipendium anvendte jeg i overensstemmelse med bevilgningen til at fuldføre et tidligere paabegyndt geologisk kartlægningsarbeide over Stangvik—Surendalshalvøen paa Nordmøre. Denne halvø danner avslutningen mot sydvest av de kambrisk-siluriske bergarter, der fra Trøndelagens silur kiler sig ned i det Nordmørske grundfjeld. Dette arbeide, som er den første detaljerte geologiske kartlægning med beskrivelse av et saa pas stort felt fra Nordmøre, vil senere bli publicert i museets aarbok. Kartet er tat i maalestok 1 : 50 000 og spænder over et felt av ca. 2 mils længde og $^1/_2$—$^3/_4$ mils bredde. I avledne sommer anvendtes tiden fra 8 til 18 juli samt fra 26 juli til 9 august, altsaa tilsammen 25 dage. til fuldførelsen av dette arbeide."

Til lærer S. K. Selland, Eide i Hardanger, var bevilget kr. 200 av legatmidler til fortsatte floristiske undersøkelser i Hardanger. Sommerens undersøkelser foretoges i herrederne Strandebarm og Varaldsø og varte fra 21 juni til 18 august, altsaa ialt i 6 uker. Likesom længere inde i fjorden, i Tørviksbygden, fremviste de lavere dele av det undersøkte strøk en rig flora med ikke saa faa sjeldnere arter. Saaledes fandtes i Strandebarm *Neottia Nidus avis* og *Cardamine impatiens*, der begge er nye for Bergens stift. Til museet har han indsendt ca. 650 ark pressede karplanter fra Hardanger. Desuten er siden forrige indberetning indlevert 190 ark hieracier, bestemte av adjunkt S. O. F. Omang, Larvik, til hvem ogsaa det i sommerens løp indsamlede *Hieracium*-materiale er oversendt til velvillig bestemmelse. Resultaterne av sommerens undersøkelser vil senere bli publicert i museets aarbok.

Til cand. Eyvind de Lange blev i 1908 bevilget kr. 200 av Frieles legat nr. II som bidrag til en arkæologisk studiereise til Stockholm. Forskjellige omstændigheter medførte, at hr. de Lange først i april 1909 kunde tiltræde denne reise. Her skal derfor meddeles et utdrag av hans indberetning:

„Hensigten med min reise var særlig at studere bronsealderen i de rike svenske samlinger. Før jeg imidlertid reiste til Stockholm, arbeidet jeg i 10 dage i Kristiania ved oldsamlingen der. Med den største elskværdighet blev jeg møtt av professor Gustafson, av hvem jeg fik til min raadighet det jeg behøvet. Jeg fik i den tid, jeg var i Kristiania, gjennemgaa bronsealdersmaterialet. I denne forbindelse maa jeg ogsaa faa nævne, at jeg av prof. Gustafson blev vist den elskværdighet, at jeg fik se de merkeligste av de træsaker, som var fundet i Osebergskibet — en elskværdighet som jeg ogsaa paa denne maate maa faa takke for.

Under et 3 ukers ophold i Stockholm tilbragte jeg lærerike timer i samlingerne i „Statens historiska museum". Riksantvikvaren, dr. Oscar Montelius, viste mig med utsøkt elskværdighet om i museet og gav herunder et overblik over museets ordning. Derefter fik jeg aapnet de skaper i bronsealderssamlingen som jeg behøvet. Under dr. Montelius veiledning fik jeg, dels i samlingerne og dels paa kontoret, et klart overblik over Sveriges bronsealder. Ved daglig arbeide i samlingen fik jeg anledning til gjennem skisser og notater at samle et materiale som vil komme mig til nytte under et arbeide, jeg for tiden holder paa med om Norges bronsealder, et arbeide jeg haaber at faa publicert i museets aarbok om ikke lang tid.

Gjennem samtaler med flere av de yngre svenske arkæologer, som alle viste mig den mest elskværdige imøtekommenhet, fik jeg mange værdifulde oplysninger. Sammen med dr. Frødin fik jeg gjennemgaa gravningsplaner og beretninger fra alle perioder av den forhistoriske tid og mottok herunder mange nyttige vink for det praktiske arbeide ute i marken.

De sidste dage av mit Stockholmsophold benyttet jeg til at studere de pragtfulde fund fra Vendel og Ultuna samt Bjørkøfundene. Her hadde jeg saameget større utbytte som jeg fik gjennemgaa dem under dr. Montelius' veiledning.

Naar jeg har al grund til at være fornøiet med resultaterne av min Stockholmsreise, skyldes dette i første række den elskværdige imøtekommenhet som blev vist mig av de svenske herrer, med hvem jeg kom i berøring. Jeg maa ogsaa her faa lov at bringe dem min hjerteligste tak. En saadan sender jeg ogsaa den herværende oldsamlings bestyrer, dr. HAAKON SCHETELIG, for den støtte han gav mig i skrivelser til de svenske arkæologer.“

Prisbelønninger. I desember 1907 blev, i henhold til fundatsen for Henrik Sundts legat, indbudt til konkurrance om en prisbelønning paa kr. 500 for et videnskabelig arbeide over kemisk fysiologi, forfattet av en norsk eller i Norge bosat videnskapsmand. Prisutdelingen vil i tilfælde finde sted den 17 november 1910, og konkurrerende arbeider maa i manuskript være indsendt til musébestyrelsen inden utgangen av september maaned dette aar.

I henhold til fundatsen for Joachim Frieles legat har museet i april 1909 indbudt til konkurrance om Joachim Frieles guldmedalje (av værdi kr. 400), som ifølge fundatsens bestemmelse hvert tredje aar skal utdeles for det videnskabelige arbeide over Norges hav- og landfauna, som bestyrelsen finder værdig til denne beløning. De konkurrerende arbeider maa i manuskript være indsendt til museets bestyrelse inden utgangen av september 1911, og prisutdelingen vil i tilfælde finde sted den 18 desember samme aar.

Fjordundersøkelser. Til den biologiske stations fjordundersøkelser blev der som tidligere bevilget for 1909 kr. 1500 av præmieobligationsfondet. For disse midler har der været anskaffet endel nye apparater og været gjort flere ekskursioner. Der har saaledes været gjort endel forsøk med en av HELLAND-HANSEN konstruert selvregistrerende strømmaaler, som gjør det mulig at studere alle vekslinger i strømmene paa en mere indgaaende maate end tidligere.

I fjordundersøkelserne har de oceanografiske studerende ved stationen tat en meget virksom del. Man har bl. a. studert forholdene i Puddefjorden utenfor stationen sammenlignet med vekslingerne i akvariets pumpevand.

Endel av det til fjordundersøkelser bevilgede beløp har været anvendt til at skaffe utstyr til planktonundersøkelserne og til materialsamling for hr. overlærer JØRGENSEN, som derved har kunnet utføre et meget stort og særdeles værdifuldt arbeide.

Endel beretninger om de forskjellige undersøkelser er nu under utarbeidelse..

Til plantegeografiske undersøkelser paa Vestlandet blev bevilget kr. 600.[1]) Allerede i 1906, kort efter min ansættelse ved museet, paapekte jeg likeoverfor den av museets bestyrelse under 29 september 1906 nedsatte komité det naturlige i, at plantegeografiske undersøkelser paa Vestlandet blev optat paa museets arbeidsprogram (se aarsberetning for 1906, s. 9—10). Forholdene har gjort, at jeg ikke hittil har kunnet arbeide meget hermed. Den tid, som min stilling tillater mig at anvende til eget videnskabelig arbeide, er for den aller største del gaat med til avslutningen av mit skrift om øen Cyperns vegetation, der utgives av museet. I løpet av aaret 1908 var jeg dog naadd saalangt med dette arbeide, at jeg kunde begynde at avse nogen tid ogsaa til forberedelsen av en række undersøkelser over det vestlige Norge i plantegeografisk henseende. I mit utkast til budget for 1909 tillot jeg mig at foreslaa følgende specielle opgaver for de nærmest kommende aar:

1. „En indgaaende undersøkelse over floraen og vegetationsforholdene inden et bestemt avgrænset parti av Vestlandet. Av praktiske grunde har jeg valgt at undersøke selve Bergens omegn (fra Bjørnefjorden i syd til amtsgrænsen i nord, fra Trengereid i øst til havet i vest). Vegetationen er her paafaldende rik og avvekslende, samtidig som den er merkelig litet undersøkt. Botaniske iagttagelser har været anstillet i Bergens omegn leilighetsvis gjennem flere aarhundreder, men der eksisterer ingen samlet oversigt over traktens planter. I sammenhæng med de rent floristiske undersøkelser vil jeg forsøke at gi en utredning av plantevekstens natur og livsvilkaar i denne del av landet.“

2. „En undersøkelse over de vigtigste skogtrærs utbredelse og livsvilkaar i det vestlige Norge.“

3. „En undersøkelse over kristtornens utbredelse og indvandringshistorie.“

Med stor beredvillighet gav bestyrelsen den nødvendige bevilgning. Indsamlingen av oplysninger om kristtornens utbredelse begyndte allerede i slutten av 1908 (se forrige aarsberetning, s. 45) og er fortsat i 1909. Takket være den velvilje, hvormed museets henvendelse i de fleste tilfælde har været møtt, har det lykkedes at skaffe tilveie detaljerte oplysninger — positive eller negative — om kristtornens forekomst i næsten hvert eneste herred langs kysten fra Tvedestrand til Kristiansund. Ialt foreligger skriftlige meddelelser fra flere hundrede medarbeidere i de forskjelligste livsstillinger. Personlig har jeg ogsaa undersøkt en række typiske voksesteder. Det paa denne maate sammenbragte materiale blir for tiden bearbeidet og vil om kort tid bli offentliggjort i en avhandling i museets aarbok; avhandlingen vil bli ledsaget av et kart, hvor denne utprægede vestlandsplantes forekomst er indtegnet saa nøiagtig som det har været mulig. — Undersøkelser over vegetationen i Bergens omegn har jeg foretat paa en række ekskursioner, navnlig i herrederne Os, Sund og Herlø, men ogsaa til forskjellige andre dele av Bergensomraadet. Paa disse ekskursioner er indsamlet et betydelig herbariematerale; en række planter, som ikke tidligere har været iagttat i Bergens omegn, blev fundet. Enkelte er ogsaa nye for Bergens stift. f. eks. *Scirpus maritimus.* Særlig vegt blev likesom ifjor lagt paa indsamling av materiale av kritiske formgrupper. Ved hjælp av bevilgningen har det ogsaa været mulig at la indsamlinger i ganske stor utstrækning foregaa ved andre. Efter en med undertegnede avtalt plan har fhv. overlærer O. NYHUUS foretat indsamlinger og gjort optegnelser over floraen i Lindaas (med Myking og Fedje) og herredsgartner TORKEL LILLEFOSSE i Masfjorden; desuten har lærer S. K. SLETTEMARK samlet planter fra forskjellige steder i Bergens omegn. Herunder er gjort mange gode fund (bl. a. *Lemna polyrrhiza* paa Bjørnøen i Lindaas; denne art er ny for Bergens stift); hverken i Lindaas eller i Masfjorden har der tidligere været gjort floristiske undersøkelser anderledes end rent leilighetsvis og tilfældig. Der er i aarets løp skaffet tilveie et forholdsvis betydelig materiale, men disse undersøkelser maa fortsættes gjennem en række av aar, inden de vil kunne betragtes som avsluttet. — Hvad angaar undersøkelserne over Vestlandets skogtrær har jeg iaar væsentlig maattet indskrænke mig til — i opdrag av Bergens skogselskap — at paabegynde en række iagttagelser over furuens biologi.

---

[1]) Beløpet er utredet, dels av Sundts legat nr. 1, dels av F. Hansens og H. Danielssens legat.

Til geologiske reiser var av præmieobligationsfondet bevilget kr. 700. Dr. KOLDERUP har ved hjælp av denne bevilgning med assistanse av lærerne OMVIK og MELKILD foretat geologiske undersøkelser paa øerne i Søndhordland og revidert det i de foregaaende aar utførte geologiske kartlægningsarbeide i strøket mellem Samnangerfjorden og Sørfjorden. Navnlig viste det sig paa grund av den i mellemtiden foretagne forrykning av alle jernbanens distansemerker paakrævet at foreta en vidtløftig revision av det over 15 km. lange detaljerte profil langs jernbanelinjen.

Desuten har dr. Kolderup undersøkt flere senglaciale og postglaciale skjælbanker (paa Bømmel, ved Haugesund og paa Askøen) og derfra medbragt et stort materiale. 250 kr. av reisebeløpet blev med direktionens tilladelse benyttet for i tilknytning til én i andet øiemed foretat utenlandsreise at studere de mineralogiske samlinger i Wien, Budapest, Dresden og Hamburg og desuten i forretningsøiemed besøke nogen av de større mineralfirmaer, hvormed avdelingen i flere aar har staat i forbindelse. Der blev under denne reise indledet flere for museet fordelagtige bytteforbindelser.

Til assistanse ved de geologiske undersøkelser blev bevilget kr. 300 av præmieobligationsfondet. Dette beløp blev likelig fordelt mellem lærerne Melkild og Omvik som en godtgjørelse for det arbeide, de har utført ved den mineralogisk-geologiske avdeling. Hr. Omvik har ordnet, etikettert og sat ind i samlingend et under sommerreisen indsamlede materiale av bergarter og mineraler, har delvis utført karttegningsarbeide, og gjennemgaat og etikettert svovlforbindelserne, oksyderne, haloiderne, karbonaterne, nitraterne og boraterne i de ikke utstillede, men væsentlig til videnskabelig brug bestemte samlinger av mineraler. Hr. Melkild har utført en hel del petrografiske isolationer, tegnet geologiske profiler, der har været optat under de sidste aars arbeider i marken, og endelig ordnet og delvis bearbeidet sine indsamlinger fra Nordmøre. Antagelig vil dette materiale ut paa vaaren bli færdig bearbeidet. For det interesserte og dygtige arbeide de to herrer har utført bringer man dem museets bedste tak.

Endvidere har likesom tidligere kr. 250 været bevilget til laboratorieutgifter for den mineralogisk-geologiske avdelings bestyrer.

Jordskjælvsundersøkelser. Efter at museet har faat portofrihet, vil forsendelsen av jordskjælvsskemaer komme til at foregaa udelukkende fra og til museets mineralogisk-geologiske avdeling. Dette vil være av stor betydning for undersøkelserne, idet man en kort tid efter et indtruffet jordskjælv vil faa beretning om det fra interesserte medarbeidere og umiddelbart derpaa kan sende forespørsler til det rystede omraades forskjellige dele og faa de fornødne oplysninger om jordskjælvet og dets utbredelse, mens rystelsen endnu er i frisk erindring. Tidligere maatte som bekjendt de utfyldte skemaer sendes til det meteorologiske institut i Kristiania, hvorfra det ved bestyrerens velvilje sendtes videre til Bergen.

Den nye ordning har bevirket, at man har maattet trykke 4000 nye jordskjælvsskemaer, der nu er fordelt utover landet. Beretningen om „Jordskjælv i Norge 1908“ er trykt i aarboken for 1909. Endvidere er der av de norske jordskjælvsundersøkelsers leder, dr. Kolderup, der iaar møtte som Norges repræsentant ved den internationale jordskjælvskonferanse i Zermatt, ved disse møter git en meddelelse om jordskjælvsforskningens stilling i Norge; beretningen vil trykkes i den internationale konferanses forhandlinger. Indeværende aars jordskjælv vil bli bearbeidet i løpet av januar maaned 1910.

De i jordskjælvsstationen opstillede horizontalpendler har iaar som tidligere registrert endel kraftige utenlandske jordskjælv, som har forplantet sig ind over landet. Desuten er der specielt i høstmaanederne registrert en hel del fine mikroseismiske bevægelser. Apparaterne har, uagtet de nu i $4^1/_2$ aar har staat i den forholdsvis fugtige, aldrig opvarmede kjelder, holdt sig ganske bra, men maa selvfølgelig flere ganger om aaret tages helt fra hinanden for at pudses og eftersees. Ogsaa uret har holdt sig ganske bra; men det vil være ønskelig, om man kunde faa et ur med en nøiagtigere inddeling av skiven, idet man da vilde kunne opnaa sikrere tidsbestemmelser.

Bræmaaling paa Vestlandet. Til dette formaal, som i 1908 blev optat som en indtil videre fast post paa museets program. blev likesom forrige aar bevilget kr. 70, der blev disponert av statsgeolog J. Rekstad. Med bistand av en række førere og andre dertil skikkede personer i bræegnene har hr. Rekstad med hjælp av denne bevilgning, likesom i 1908, faat opmaalt aarets bræstand ved ialt 17 av Vestlandets bræer. Det viste sig, at den i forrige aarsberetning (pag. 50) omtalte fremadskriden for de fleste bræers vedkommende har fortsat. Kun to av de bræer, som blev undersøkt i 1909, har været i tilbakegang; alle de øvrige har gaat frem siden forrige maaling. For de flestes vedkommende har dog fremgangen sidste aar været noget mindre end det forutgaaende. Hr. Rekstad vil i museets aarbok for 1910 selv gjøre nærmere rede for sine undersøkelser. Beløpet er utredet av Chr. Børs legat.

Til arkeologiske reiser og undersøkelser er iaar brukt kr. 1 705.15. Konservator Schetelig har i Leikanger i Sogn utgravet en haug med stor gravkiste fra folkevandringstiden; haugen frembød forøvrig det interessante forhold, at et lerkar, som sikkert er samtidig med graven, ikke var anbragt i selve graven, men i et særlig indrettet litet rum i haugen. Paa Hamre, Vikedal, Ryfylke, undersøktes en røis med en fattig brandgrav fra ældre jernalder; likeledes med ringe utbytte av oldsaker blev aapnet fem hauger paa det store gravfelt paa Grindeim i Etne. Meget gode resultater gav derimot en svær gravhaug paa Bygstad i Søndfjord, idet der her fandtes et stort tømret gravkammer fra vikingetiden. Gravens anlæg hadde stor interesse; den viste den nøieste overensstemmelse med dronning Thyras grav ved Jellinge i Jylland, med den fyrstelig utstyrte grav ved Tune i Smaalenene og flere andre av Nordens mest fremragende gravfund fra vikingetiden. Ogsaa flere andre steder i Søndfjord blev gravninger foretat. Endelig kan nævnes et godt fund fra folkevandringstiden, som blev gjort ved SCHETELIGS utgravning av en svær røis paa Nornes, Sogndal, Sogn, et vikingefund fra Saue, Voss, m. fl. Under dr. A. W. BRØGGERS ledelse undersøktes et betydningsfuldt bosted fra stenalderen ved Bergens guttehjem paa Garnes og likesaa en grav fra folkevandringstiden i Raundalen paa Voss. Den sidste gav det vigtige resultat, at en brandgrav var anlagt sekundært i en gravkiste, som før indeholdt en ubrændt begravelse. Fremdeles har cand. EYVIND DE LANGE ogsaa iaar velvillig ydet arbeide ved museets arkeologiske undersøkelser. Cand. DE LANGE har undersøkt en svær røis paa Alsaker i Ullensvang; røisen indeholdt en stor gravkiste, men ingen oldsaker. Likesaa flere hauger i Daviken, Nordfjord, med graver og fund fra ældre jernalder; disse hauger maatte undersøkes, da de var truet ved et forestaaende veiarbeide. Endelig blev, ogsaa ved cand. DE LANGE, paa Nedre Stedje, Sogndal, undersøkt flere interessante graver fra folkevandringstiden, som var opdaget ved jordarbeide. Kaptein HJ. NEGAARD har for museet foretat omfattende topografiske undersøkelser og mindre gravninger i de gamle bosteder paa Hardangervidden. Direktør JENS HOLMBOE har sammen med konservator ved Stavanger museum, dr. A. W. BRØGGER, foretat en undersøkelse av fundforholdene for stenaldersaker paa bunden av Høilandsvandet paa Jæderen. Mindre gravninger, befaringer og reiser er desuten foretat paa forskjellige steder. Utførlige beretninger om alle de utførte undersøkelser, de fleste med tegninger og fotografier, er vedlagt den antikvariske avdelings arkiv.

Til fotografering av gamle bergenske bygninger ved foranstaltning av Bergens arkitektforening er av Frieles legat nr. 2 som et første bidrag bevilget kr. 150. En lignende bevilgning er stillet i utsigt for de to kommende aar. Bevilgningen er git paa betingelse av, at museet faar fuld adgang til at disponere over samtlige fotografiske plater og films til publikationer og andre videnskabelige øiemed.

Publikationer. Hertil er ialt medgaat kr. 10 508.26, som er utredet av præmieobligationsfondet, Børs', Berthe Marie Danielssens, F. Danielssens og A. Larsens, F. Hansens og H. Danielssens samt Henrik Sundts legater.

Museets aarbok for 1909 er utgit med 3 hefter under direktørens redaktion. De to første hefter utkom i 1909, det tredje i februar 1910. Aarboken utgjør ialt 575 sider tekst og er forsynt med 7 plancher (derav en i trefarvetryk) og 208 figurer i teksten. De aller fleste clichéer og plancher er utført ved John Griegs reproduktionsanstalt i Bergen.

Aarboken indeholder følgende avhandlinger:

Nr. 1. Johan Havaas: Beiträge zur Kenntnis der westnorwegischen Flechtenflora. I. 36 sider.

„ 2. O. Nordgaard: Studier over naturforholdene i vestlandske fjorder. II. 20 sider.

„ 3. Eyvind de Lange: Utgravninger i Hafslo prestegjeld. Summary of Contents and List of Illustrations in English. (Med 1 planche og 40 figurer i teksten). 41 sider.

„ 4. J. Rekstad: Fra Vestlandets bræer 1907—08. (Med 5 billeder i teksten). 9 sider.

„ 5. Haakon Schetelig: En ældre jernalders gaard paa Jæderen. (Summary of Contents in English). (Med 15 figurer i teksten). 18 sider.

„ 6. R. Collett: Hjorten i Norge *(Cervus elaphus, atlanticus)*, nogle biologiske Meddelelser. (Med 2 Plancher). 31 sider.

„ 7. Magnus Olsen og Haakon Schetelig: En indskrift med ældre runer fra Fløksand i Nordhordland. (Med 10 figurer). 44 sider.

„ 8. Axel Blytt: Theorien over den norske floras indvandring under vexlende tørre og fugtige perioder. (Efterladt manuskript). 18 sider.

„ 9. Johan Daniel Landmark: Reliefstudier fra Søndfjord. (Med 3 karter og 37 figurer i teksten). 44 sider.

„ 10. Carl Fred. Kolderup: Jordskjælv i Norge 1908. (Resumé in deutscher Sprache). (1 kartplanche). Anhang: Registrierungen an der seismischen Station in Bergen im Jahre 1908. 33 sider.

„ 11. Magnus Olsen og Haakon Schetelig: De to runestener fra Tu og Klepp paa Jæderen. (Med 12 figurer og 1 kart i teksten). 29 sider.

Nr. 12. James A. Grieg: Storfuglens nuværende udbredelse i Søndre Bergenhus amt. 12 sider.
„ 13. Dr. Just Bing: Norges ældste kirkeinventar. Et arkivfund. (Med 1 planche). 6 sider.
„ 14. Haakon Schetelig: Fortegnelse over de til Bergens museum i 1908 indkomne saker ældre end reformationen. (With List of Illustrations in English). (Med 16 tekstfigurer). 62 sider.
„ 15. O. J. Lie-Pettersen: Zur Kenntnis der Süsswasser-Rädertier-Fauna Norwegens. (Mit 2 Doppeltafeln). 100 sider.
„ 16. B. E. Bendixen: Aus der mittelalterlichen Sammlung des Museums in Bergen. XI. Altargefässe und Geräthe. (Mit 51 Figuren im Texte). 47 sider.
„ 17. Haakon Schetelig: Oversigt over den kulturhistoriske samlings tilvekst i 1908. (Med 18 figurer i teksten). 25 sider.

Foruten aarboken har museet allerede gjennem en lang række av aar leilighetsvis utgit større videnskabelige arbeider i kvartformat. Disse publikationer har tildels været betegnet som „Bergens museums Skrifter“, men de har været av forskjellig format og utstyr og har ikke paa titelbladet været betegnet paa en saadan maate, at de derved har faat karakteren av en sammenhængende serie.[1]) Av bibliografiske hensyn har dette været følt som en mangel, og disse arbeider vil derfor herefter bli trykt med ensartet utstyr (i middels stort kvartformat) og med fortløpende nummerering paa titelbladet. Til adskillelse fra den ældre serie vil de kommende bind paa titelbladet bli forsynt med tillægget „Ny række.“ — Som „Bergens museums skrifter, Ny række, Bd. I, No. 1“ er i 1909 utgit dr. A. Appellöfs prisavhandling „Untersuchungen über den Hummer mit besonderer Berücksichtigung seines Auftretens an den norwegischen Küsten“ (smlgn. forrige aarsberetning, s. 49); arbeidet utgjør 79 kvartsider og ledsages av 3 plancher. De samlede utgifter ved utgivelsen av dette arbeide beløper sig til kr. 1 704.87; herav er kr. 740.49 betalt i 1909 og resten vil blive ført til utgift i 1910. I henhold til fundatsen for Joachim Frieles legat vil beløpet bli utredet av dette legats renter. — Som nr. 2 av den samme serie vil utkomme direktør Holmboes “Studies on the Vegetation of Cyprus”; trykningen av dette arbeide (smlgn. forrige aarsberetn., s. 53) har været fortsat i 1909; ialt er hittil trykt 25 ark tekst med 67 tekstfigurer; de aller fleste clichéer til fortsættelsen er gjort færdig i aarets løp. Av utgifterne ved utgivelsen av dette arbeide er i 1909 yderligere avbetalt kr. 1000, som er utredet av Sundts legat nr. 1. — Til trykning av et større arkæologisk arbeide av dr. SCHETELIG, som ogsaa vil bli indtat i denne række, er i 1909 avsat kr. 1000 av renterne av Frieles legat nr. 2.

---

[1]) Kun en av disse publikationer, nemlig nr. 5, er paa titelbladet betegnet med sit nummer i rækken. En anden, nemlig nr. 6, har nummeret trykt paa plancherne, men ikke paa titelbladet. De øvrige mangler ganske nummer.

Da den ældre række „Skrifter" nu er avsluttet, skal her gives en samlet oversigt over de arbeider den omfatter:

[Nr. 1.] OLAF S. JENSEN: Turbellaria ad litora Norvegiae occidentalia. Turbellarier ved Norges Vestkyst. Med 8 lithograferede Tavler. (98 Sider). Bergen 1878.

[„ 2.] JOHAN KOREN og D. C. DANIELSSEN: Nye Alcyonider, Gorgonider og Pennatulider tilhørende Norges Fauna. Med 13 Plancher. (XVI + 38 sider). Bergen 1883.

[„ 3.] FRIDTJOF NANSEN: Bidrag til Myzostomernes anatomi og histologi. Med 9 plancher. (80 sider). Bergen 1885.

[„ 4.] A. L. LORANGE: Den yngre Jernalders Sværd. Et Bidrag til Vikingetidens Historie og Teknologi. Med 8 Plancher. Efter Forfatterens Død udgivet ved CH. DELGOBE. (80 sider). Bergen 1889.

„ 5. GUSTAV GULDBERG and FRIDTJOF NANSEN: On the Development and Structure of the Whale. Part I. On the Development of the Dolphin. (70 sider, med 7 plancher). Bergen 1894.

[„ 6.] Dr. JOHAN HJORT, O. NORDGAARD and H. H. GRAN: Report on Norwegian Marine Investigations 1895—97. (72 sider, 8 tabeller, 8 plancher). Bergen 1899.

[„ 7.] O. NORDGAARD: Hydrographical and Biological Investigations in Norwegian Fiords. (The Protist Plankton and the Diatoms in Bottom Samples by E. JØRGENSEN). With 21 Plates and 10 Figures in the Text. (254 sider). Bergen 1905.

For budgetterminen 1909—1910 var bevilget et statsbidrag paa kr. 1 000 til den fortsatte utgivelse av prof. G. O. SARS' verk „An Account of the „Crustacea of Norway". Av dette verk er i aarets løp utkommet bind V, hefte 25—28 med tilsammen 8 ark tekst og 32 plancher.

Av tidsskriftet „Naturen" er med det sedvanlige bidrag av staten, kr. 1 000, utgit 33te aargang (Fjerde rækkes tredje aargang).

I 1909 er utgit en av dr. H. SCHETELIG forfattet fører til museets oldsamling, med titel „Vestlandets ældste kulturhistorie". Denne fører er trykt i et lignende utstyr som de to tidligere zoologiske førere (av dr. J. BRUNCHORST og konservator JAMES A. GRIEG) og utgjør et hefte paa 89 sider i litet oktavformat. Den er illustrert med 121 tekstfigurer. Ved velvillig imøtekommenhet fra firmaet „A/S John Griegs boktrykkeri" er der truffet en ordning, hvorved trykningen av denne fører har kunnet ske uten særskilt bevilgning.

Som bidrag til utgivelsen av „Medicinsk Revue“, der utgives av Bergens lægeforening, er for 1909 bevilget kr. 800 av Henrik Sundts legat til fremme av lægevidenskap.

Det fortjener at nævnes, at de ved publikationerne muliggjorte bytteforbindelse er den vigtigste kilde til forøkelse av museets bibliotek. Av tidsskrifter og selskapsskrifter er i 1909 ialt indkommet 1 082 bind, derav 963 væsentlig i bytte. Museets literære bytteforbindelser, over hvilke en samlet fortegnelse er indtat nedenfor, s. 92, er i aarets løp forøket med 17.

IX. Foredrag og kurser.

Den 12 februar, paa 100-aarsdagen for Charles Darwins fødsel, holdt overlæge G. Armauer Hansen i museets store foredragssal et foredrag viet Darwins minde.

Den 22 juni holdt bestyrer B. Helland-Hansen sammesteds et foredrag om „Havforskningens nyeste resultater“.

Til begge disse foredrag var der utsendt indbydelse til Muséforeningens medlemmer, likesom der for det øvrige interesserte publikum var fri adgang til de tiloversblevne pladser i salen.

Hvad angaar dr. Appelløfs undervisningsvirksomhet i hans stilling som indehaver av den for C. Sundts fond oprettede zoologiske lærestol, henvises til hans beretning nedenfor, s. 99.

Saavel dr. Appellöf som dr. Kolderup har uten særskilt godtgjørelse ydet undervisning ved aarets havforskningskursus.

Dr. Kolderup fortsatte og avsluttet i vaarsemestret den i aaret 1908 paabegyndte forelæsningsrække over mineralogiens elementer. Forelæsningerne, som væsentlig var beregnet paa lærere og lærerinder, paahørtes av de samme tilhørere som aaret forut. Til forelæsningerne var knyttet endel praktiske øvelser i mineralbestemmelse.

I høstsemestret forsøktes for første gang med en forelæsningsrække, der tok sigte paa en undervisning som den, der meddeles ved universitetet, idet der avertertes en række forelæsninger over petrografi omfattende et pensum, der skulde være mindst like stort som det, der doceres for dem, som studerer til matematisk-naturvidenskabelig embedseksamen. Den nærmeste foranledning til dette skridt var den omstændighet, at der ihøst befandt sig i byen nogen realstuderende, som har tænkt delvis at forberede sig til sin embedseksamen her, og endvidere var det ønskelig at skaffe nogen av dem. der i tidligere aar har fulgt de mineralogisk-geologiske forelæsninger. og som har betingelser for at kunne delta i det geologiske kartlægningsarbeide, en samlet oversigt over den moderne petrografis resultater. Det viste sig imidlertid, at interessen for disse forelæsninger var større end paaregnet, idet der ialt meldte sig 17 tilhørere. Av disse var 3 realstudenter, 2 lærerinder, 2 lærere, 2 landbruksskolelærere, 1 stipendiat, 4 kemikere, 1 ingeniør, 1 tekniker og 1 utskiftningsassistent.

Utenfor forelæsningerne har frk. stud. real. M. Anker-Anderssen, lærer Melkild og lærer Omvik samt leilighetsvis et par andre arbeidet ved den mineralogisk-geologiske avdeling.

Havforskningskursus. Dette — det 8de i rækken — avholdtes i tiden 9 august—9 oktober og var besøkt av 14 deltagere. Lærerpersonalet var det samme som tidligere, nemlig dr. Appelløf, dr. Damas, overlærer Jørgensen, bestyrer Helland-Hansen og dr. Kolderup. Som laboratorium har i likhet med de nærmest foregaaende aar museets store foredragssal været benyttet og forelæsningerne har været holdt i den lille foredragssal. Kursusavgiften for utenlandske deltagere har som i 1908 været sat til kr. 150 for hver. Museets bidrag til kurserne har utgjort kr. 1 213.20 av præmieobligationsfondet og kr. 400 av C. Sundts fond.

Dr. Appelløf har som tidligere meddelt undervisning over Nordhavets bundfauna, bestaaende dels i veiledning ved bestemmelsen av former, dels i forelæsningen og demonstrationer av materiel, indsamlet ved de ukentlige ekskursioner. Av de sidstnævnte foretokes en i hver uke i den tid som kurset varet, ialt 9.

Konservator Grieg assisterte ved undervisningen og ekskursionerne.

Dr. Damas underviste i zooplankton og i fiskenes systematik og biologi specielt med hensyn til forplantningsforhold og yngre utviklingsstadier. Desuten har han forelæst over planktonets almindelige fordeling i forskjellige havomraader, avhængighet av lysforhold og vandets beskaffenhet etc. Der foretoges ogsaa under hans ledelse nogen planktonekskursioner i fjordene, likesom veiledning ved bestemmelsen av planktonformer gaves.

Overlærer Jørgensen har meddelt undervisning i phytoplankton (peridineer og diatomeer). Han har holdt omtrent 10 forelæsninger og et tilsvarende antal bestemmelsesøvelser i tilknytning til disse. Der er nu trykt fire plancher, indeholdende de vigtigste peridinéformer, til hjælp ved bestemmelserne.

Bestyrer Helland-Hansen har holdt omtrent 25 forelæsninger over de nordlige haves hydrografi med særskilt hensyn til de senere aars undersøkelser. Desuten har han — i likhet med foregaaende aar — ledet de specielle hydrografiske undersøkelser, som har været drevne fra den biologiske station, og derved — i overensstemmelse med planen for kurserne — meddelt specialundervisning i faget.

Dr. Kolderup har holdt 6 forelæsninger over Norges glaciale og postglaciale avleiringer, med særlig hensyn paa molluskfaunaens utvikling efter istiden, og desuten 4 forelæsninger over havbundens avleiringer. Karakteristiske fossiler har været fremvist, likesom ogsaa forelæsningerne har været ledsaget av talrike lysbilleder.

Deltagere har været:

Frk. M. Anker-Anderssen, Bergen, cand. rer. nat. Brockmöller, München, Oberlehrer dr. G. Gisselbrecht, Strassburg, stud. med. A. Hahn, München, dr. Waclaw Lebedeff, Odessa, Oberlehrer dr. A. Leiber, Freiburg i/Br., cand. med. Eleonore Reicher, Bern, dr. K. Schäferna, Prag, stud. rer. nat. Massimo Sella, Rom, Frk. dr. Rose Stoppel, Freiburg i/Br., Frk. M. von Ubisch, Freiburg i/Br., dr. E. Uhlenhuth, Wien, dr. G. Wegener, Königsberg, stud. med. A. Willer, Jena. Med enkelte undtagelser fulgte samtlige deltagere alle forelæsninger ved kursene.

Desuten fulgtes forelæsningerne i hydrografi av stud. rer. nat. Kl. Grein, som under Helland-Hansens ledelse arbeidet med speciel hydrografi ved den biologiske station.

Bestyrelsen har bestaat av kjøbmand H. Friele som formand samt museets direktør og kursernes lærere. Som sekretær har dr. Appelløf fungert.

- - -

I museets store foredragssal har som sedvanlig i vinterhalvaaret „Foredrag for hvermand“ været holdt med 5 ukentlige forelæsninger. Disse foredrag administreres av museet, hvis bestyrelse opnævner 3 medlemmer av foredragenes bestyrelse; de 2 øvrige medlemmer av denne opnævnes henholdsvis av Arbeiderforeningen og Haandverkssvendenes forening. Foredragene har som sedvanlig mottat bidrag av staten, kommunen og samlaget. Angaaende planen for foredragene samt tilhørernes antal henvises til den nedenfor indtagne aarsberetning fra foredragenes bestyrelse.

Noget sommerkursus for lærere fra landdistrikterne er heller ikke i 1909 avholdt ved museet. For denne saks vedkommende henvises til aarsberetningen for 1906, side 39.

I anden halvdel av januar holdtes som sedvanlig landmandskurset for Bergenhusamterne i museets store foredragssal. alene mot godtgjørelse av de direkte utgifter til renhold og opvarmning.

X. Særformaal under museets administration.

Biologisk station har staat under bestyrelse av de samme herrer som i 1908, nemlig overlæge G. A. Hansen (formand), kjøbmand H. Friele, B. S. og bestyrer B. Helland-Hansen. Angaaende den videnskabelige virksomhet ved stationen henvises til den nedenfor indtagne aarsberetning fra bestyreren. Stationens økonomiske stilling, som gjennem flere aar har været vanskelig, har i løpet av de to sidste budgetterminer faat en høist paakrævet lettelse. idet det aarlige statsbidrag tra 1 april 1908 er forhøiet med kr. 500 og fra 1 juli 1909 yderligere med kr. 500. Med det tidligere statsbidrag var det ikke mulig at dække stationens aller nødvendigste utgifter. I 1907 dækkede museet stationens daværende underskud. kr. 989.03. Ved utgangen av 1908 hadde stationen imidlertid faat et nyt underskud paa 567.04; dette har det imidlertid i 1909 lykkedes at bringe ned til kr. 216.11.

Akvariet og sælparken har staat under bestyrelse av de samme herrer som den biologiske station. Driftsutgifterne, kr. 1 839.67. er foruten ved „Det nyttige selskaps“ bidrag, kr. 500, dækket ved aarets entréindtægt, kr. 1 425.35. Ved begyndelsen av aaret viste regnskapet en beholdning av kr. 206.75, som i løpet av 1909 er vokset til kr. 292.43. Herved er imidlertid at merke, at museet i 1907 saa sig nødt til at dække akvariets daværende underskud, kr. 3 351.61. Angaaende akvariets og sælparkens drift forøvrig henvises til bestyrerens nedenfor indtagne aarsberetning.

„Foredrag for hvermand“ (arbeiderforedragene) har som tidligere været administrert av en særskilt bestyrelse. De av museets bestyrelse opnævnte medlemmer av denne har været de samme som i 1908, nemlig rektor K. Brekke (formand), direktør Jens Holmboe og konservator dr. H. Schetelig. Typograf Ludvig Sandahl har likesom tidligere i bestyrelsen repræsentert haandverkssvendenes forening og telefonarbeider A. Haugland arbeiderforeningen. De offentlige bidrag har været de samme som i 1908, nemlig kr. 1 100 fra staten, kr. 1 500 fra kommunen og kr. 900 fra samlaget. Entréindtægten har været kr. 314.90 mot kr. 403.35 i forrige beretningsaar. Utgifterne beløper sig til kr. 4 178.76 mot kr. 4 527.77 ifjor. Den ved aarets begyndelse eksisterende beholdning, kr. 41.27, er opbrukt, og der var paa denne konto ved utgangen av 1909 et underskud stort kr. 321.06. For at foredragene skal kunne fortsættes i samme utstrækning som tidligere, vil det være nødvendig at skaffe tilveie større indtægter end i de senere aar.

Av Sars' „An Account of the Crustacea of Norway“ er utgit bd. V, hefte 25—28, ialt 8 ark tekst med 32 plancher. Ved aarets begyndelse hadde man paa denne konto en beholdning av kr. 333.94; for budgetterminen 1909—10 har staten bidradd med kr. 1 000. I aarets løp er anvendt kr. 729.79, hvorefter til det nye regnskapsaar overføres kr. 609.15.

„Naturen“ har været utgit uforandret under redaktion av undertegnede. Statsbidraget har været det samme som tidligere, kr. 1 000.

Bergens museum den 8 februar 1910.

Jens Holmboe.

MUSEETS BESTYRELSE

henviser til foranstaaende beretning fra direktøren og avlægger sin erkjendtlige tak til alle dem, som ved gaver eller paa anden maate har fremmet museets virksomhet.

Hertil skal bestyrelsen føie en kort oversigt over det arbeide, som i de to sidste aar er utført for at faa museets ældre love avløst av bestemmelser, som bedre svarer til tidens fordringer. Denne vigtige sak er i det forløpne aar bragt i orden, idet der paa generalforsamlingen den 23 mars 1909 er vedtat en ny fundats for museet: ved denne fundats er museet fra i navnet at være Muséforeningens eiendom gaat over til at bli en selvstændig videnskabelig institution, som eier sig selv og likesom universitetet i Kristiania staar [illegible]sse med offentlige stiftelser.

Ifølge de tidligere gjældende love for Bergens museum, vedtat paa generalforsamlingen den 20 april 1892 (med forandringer vedtat paa generalforsamlingerne den 13 februar 1899 og 17 mars 1902) var Muséforeningens generalforsamling med faa indskrænkninger den øverste instans i alle museets anliggender. En ekstraordinær generalforsamling kunde, ifølge lovenes § 6, omgjøre en hvilkensomhelst av bestyrelsens beslutninger. Av bestyrelsens medlemmer har siden 1899, ifølge den betingelse der ved lov av 5 juni 1897 var opstillet fra statsmyndigheternes side for at museet skulde faa del i præmieobligationslaanets overskud, to været opnævnt av Kirkedepartementet. Derimot indeholdt lovene ingen begrænsning for det antal bestyrelsesmedlemmer, som generalforsamlingen skulde opnævne. Lovene av 1892 fastsætter kun, at der skal vælges „mindst seks“ medlemmer (ved lovforandringen av 1899 blev dette ændret til „mindst fem“). Antallet av foreningsvalgte medlemmer har vekslet fra aar til aar: gjennem flere aar har der været 9.

Denne ordning, som paa et tidligere trin i museets historie kunde være naturlig, har i de senere aar vist sig at være litet betryggende. Efterhaanden som museets utvikling skred frem, viste det sig stadig mere ønskelig at faa istandbragt en ordning, hvorved der blev sikret de offentlige myndigheter — foruten staten tillike kommunen — en større indflydelse paa museets styre, og hvorved der blev avstukket bestemte grænser for generalforsamlingens myndighet.

Paa generalforsamlingen den 14 mars 1908 meddelte præses paa bestyrelsens vegne, at bestyrelsen hadde til hensigt til næste generalforsamling at fremlægge forslag til nye love for Muséforeningen. Et til generalforsamlingen i 1908 efter initiativ fra andet hold fremsat forslag til lovforandring blev derfor av forslagsstilleren, redaktør FINN B. HENRIKSSEN, tat tilbake.

Til forberedelse av lovsaken nedsatte bestyrelsen under 3 september s. a. en komité bestaaende av direktør ANDOR HOEL, statsminister CHR. MICHELSEN og museets direktør. Komiteens forslag, som i bestyrelsesmøte den 26 februar 1909 i alt væsentlig blev tiltraadt av bestyrelsen, gik ut paa at utskille museet som en selvstændig videnskabelig institution uavhængig av Muséforeningen. I samme møte vedtok dernæst bestyrelsen til fremsættelse for generalforsamlingen, likeledes i hovedsaken overensstemmende med komiteens forslag, særskilte utkast til fundats for Bergens museum og til love for Muséforeningen.

Paa generalforsamlingen den 23 mars 1909 blev begge disse utkast vedtat. De enkelte paragraffer blev dels vedtat enstemmig, dels mot et par (indtil 4) stemmer; ved den endelige votering blev saavel fundatsutkastet som lovforslaget enstemmig vedtat. I møte 14 mai s. a. blev fundatsutkastet av Bergens kommunestyre godkjendt, forsaavidt det angaar kommunen, og under 4 august s. a. blev utkastet, med en enkelt uvæsentlig tilføielse til en av paragrafferne, meddelt kongelig stadfæstelse. Endelig blev fundatsen i sin helhet enstemmig vedtat (med det ved den nævnte kgl. res. foretagne tillæg) paa Muséforeningens ekstraordinære generalforsamling den 6 sept. s. a.

I sin endelige form har den nye fundats faat følgende ordlyd:

Fundats for Bergens museum.

§ 1.

Bergens museum er en selvstændig videnskabelig institution og skal som saadan nyte de samme rettigheter, som lovgivningen og de til enhver tid gjældende bestemmelser indrømmer offentlige stiftelser.

§ 2.

Museets formaal er at fremme videnskabelig forskning og spre videnskabelig kundskap.

I den hensigt vil det bl. a. underholde, forøke og utvide sine naturvidenskabelige og kulturhistoriske samlinger, utgi videnskabelige og populære skrifter, anordne kurser og foredrag, utdele videnskabelige stipendier og paa anden maate understøtte videnskapsmænd i deres arbeide.

En hovedopgave for museet vil det være at arbeide for oprettelsen av en høiskole for Vestlandet i Bergen.

§ 3.

Den øverste ledelse av alle anliggender vedkommende museet og de til dette knyttede institutioner og kapitaler utøves av en bestyrelse, der er saaledes sammensat:

a. Tre medlemmer opnævnte av det regjeringsdepartement, hvorunder museet hører.
b. Tre medlemmer opnævnte av Bergens magistrat og formandskap.
c. Tre medlemmer opnævnte av Bergens muséforening.
d. Museets direktør, som til enhver tid er selvskrevet medlem av bestyrelsen.

De under litr. a—c nævnte bestyrelsesmedlemmer har en funktionstid av tre aar. Hvert aar fratræer inden hver gruppe det medlem som har fungert længst. De to første aar efter vedtagelsen av denne fundats avgjøres ved lodtrækning, hvem der skal fratræ.

De samme, som opnævner medlemmer av museets bestyrelse, opnævner tillike et tilsvarende antal varamænd for disse. Varamændene opnævnes for samme tidsrum som de bestyrelsesmedlemmer, i hvis forfald de skal fungere.

§ 4.

Hvert aar vælger bestyrelsen inden sin midte præses og vicepræses og fordeler forøvrig forretningerne mellem sine medlemmer efter nærmere overenskomst. Til at bestyre institutioner knyttet til museet kan den ogsaa opnævne medlemmer utenfor sin midte.

Bestyrelsen bestemmer det aarlige budget, ansætter funktionærer ved museet og de til dette knyttede institutioner og utfærdiger instruks for deres virksomhet.

Den utgir inden hvert aars 15 mars en beretning om museets virksomhet i det forløpne aar. Heri indtages det av bestyrelsen vedtagne budget samt tilsvarende regnskapsekstrakt for museet og de til samme knyttede institutioner og fonds.

Forat gyldig beslutning skal kunne fattes av bestyrelsen, maa mindst halvdelen av dens medlemmer ha deltat i avstemningen. I tilfælde av stemmelikhet gjør præses' stemme utslaget.

Ansættelsen av direktør, samlingsbestyrere og indehavere av selvstændige lærerposter kræver kongelig konfirmation.

§ 5.

Til æresstillinger ved museet kan bestyrelsen utnævne personer; som har ydet museet særlig fremtrædende tjenester. Til saadan utnævnelse kræves enstemmig beslutning av bestyrelsen.

§ 6.

Museets eiendele maa aldrig avhændes, bortgives eller pantsættes. Herfra undtages bytte og salg av dubletter, hvorom reglement utfærdiges av bestyrelsen. Uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement og Bergens kommunestyre maa ikke bestyrelsen paaføre museet gjæld.

Bergens by med nærmeste omegn skal til alle tider forbli sætet for museet med dets bibliotek og samlinger.

§ 7.

Regnskaperne for museet med de til dette knyttede institutioner og kapitaler skal hvert aar tilstilles Bergens formandskap til revision og decision paa samme maate som kommunens regnskaper, hvorefter de med bilag blir at indsende til vedkommende departement.

Det er bestyrelsens sikre forvisning, at den ordning, som ved denne fundats er etablert, bedre end den hittilværende vil passe for det utviklingstrin, hvortil museet nu er naadd. Den antages at by større garantier for, at den videnskabelige virksomhet, som drives ved museet, kan foregaa planmæssig og at der kan stilles lange maal for den fremtidige utvikling.

Angaaende de nye loves lydende henvises til Muséforeningens nedenfor indtagne beretning (side 132).

Museets bestyrelse hadde ved aarets begyndelse følgende sammensætning: rektor K. Brekke og statsminister Chr. Michelsen (opnævnt av Kirkedepartementet, med suppleanter henholdsvis bestyrer N. J. Føyn og konsul Joachim Grieg); skolebestyrer B. E. Bendixen, direktør Johan Bøgh, kjøbmand Herm. Friele B. S., overlæge G. A. Hansen, overlæge Klaus Hanssen, direktør Andor Hoel, apoteker Johan Lothe og kjøbmand Gerhard Sundt (valgt av Muséforeningen). Efter vedtagelsen av dens utkast til ny fundats stillet paa generalforsamlingen den 23 mars bestyrelsens samtlige foreningsvalgte medlemmer sine pladser til disposition, men blev av generalforsamlingen anmodet om at fungere indtil fundatsutkastet kunde faa kongelig approbation.

Efterat dette var skedd har i høstens løp efterhaanden Muséforeningen, Bergens magistrat og formandskap og Kirkedepartementet i henhold til den nye fundats opnævnt hver tre medlemmer av museets bestyrelse med varamænd. Bestyrelsen har derved faat følgende sammensætning:

a. Opnævnt av Kirkedepartementet:
Bestyrelsesmedlemmer: 1. Rektor K. Brekke.
2. Apoteker Johan Lothe.
3. Statsminister Chr. Michelsen.
Varamænd: 1. Bestyrer N. J. Føyn.
2. Skibsreder J. L. Mowinckel.[1]
3. Konsul Joachim Grieg.

b. Opnævnt av Bergens magistrat og formandskap:
Bestyrelsesmedlemmer: 1. Rektor C. Geelmuyden.
2. Overlæge Klaus Hanssen.
3. Maleren C. Koren-Wiberg.
Varamænd: 1. Assessor K. F. Dahl.
2. Stadsfysikus M. Geirsvold.
3. Overlærer Einar Greve.

c. Valgt av Muséforeningens generalforsamling:
Bestyrelsesmedlemmer: 1. Skolebestyrer B. E. Bendixen.
2. Kjøbmand Herm. Friele, B. S.
3. Overlæge G. A. Hansen.
Varamænd: 1. Overretssakfører C. Bang.
2. Overlærer P. R. Sollied.
3. Overlæge H. P. Lie.

d. Museets direktør: Jens Holmboe.

Til præses har bestyrelsen for det kommende aar valgt overlæge G. A. Hansen og til vicepræses skolebestyrer B. E. Bendixen; begge herrer har i samme egenskap fungert ogsaa i den tidligere bestyrelse.

Bergens museum den 25 februar 1910.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. K. Brekke. H. Friele.
Carl Geelmuyden. M. Geirsvold. Joachim Grieg. Jens Holmboe.
Koren-Wiberg.

---

[1] Departementet hadde først til varamand for apoteker Lothe opnævnt kjøbmand Jørgen Blydt, der imidlertid ikke ønsket at motta hvervet.

GAVER TIL MUSEETS BIBLIOTEK OG SAMLINGER.

Biblioteket.

Gaver er i aarets løp mottat fra følgende institutioner og private:

ABEL, M., assistent ved museets oldsamling, Bergen.
BENDIXEN, skolebestyrer, Bergen.
Belgien, le ministre des colonies, Bryssel.
Bergens formandskap, Bergen.
BING, overretssakfører, Bergen.
BJERKAN, konservator, Bergen.
BREITFUSS, professor, St. Petersburg.
DAAE, bibliotekar, Bergen.
DAHL, E. C., stiftelses bestyrelse, Trondhjem.
Danmark: Ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet, Kjøbenhavn.
DEETJEN, fabrikeier, Bergen.
DONS, konservator, Tromsø.
ERRERA, LEO, madame, Bryssel.
FOSLIE, konservator, Trondhjem.
Frankrig, le ministre de l'instruction publique, Paris.
GLASER, dr., Woods Hall, Mass., U. S. A.
GRIEG, konservator, Bergen.
GRIEG, konsul, Bergen.
HANSEN, AMALIE, skolebestyrerinde, Bergen.
HAECKEL, ERNST, professor, Jena.
HENRIKSEN, geschworner, Fjøsanger.
HERMANN, OTTO, dr.
HJORT, fiskeridirektør, Bergen.
HOLMBOE, direktør, Bergen.
JANET, professor, Voisinlien près Beauvais (Oise).
KONOW, statsminister, Stend.
LANGE, konservator, Eidsvold.

Larsen, bankfuldmægtig, Bergen.
Lieske, arbeiderformand, Bergen.
Lofthus, maler, Bergen.
Logeman, professor, Gent.
Løvvig, lensmand, Førde.
Olafsen, sogneprest, Ullensvang.
Mac Ritchie, dr., Edinburgh.
Mortensen, blikkenslager, Bergen.
Nordahl-Olsen, redaktør, Bergen.
Norman, rev., Beckhamstead Herts.
Olsson, lektor, Kristianstad.
Petybridge, dr.
Pettersen, kaptein, Bergen.
Rawitz, professor, Bonn.
Reusch, dr., Kristiania.
Schetelig, konservator, Bergen.
Schirmer, arkitekt, Kristiania.
Schmidt-Nilsen, dr., Kristiania.
Schnelle, urmaker, Bergen.
Norske geografiske selskap, Kristiania.
Skogdirektøren, Kristiania.
Smith, major, Bergen.
Sollied, overlærer, Bergen.
Stabell, Catharina, fru, Bergen.
Steen, underbestyrer (meteorologiske institut), Kristiania.
Steen, Niels, Bergen.
Steffens, arkivar, Kristiania.
Stoltz, cand. mag., Bergen.
Uchermann, læge, Bergen.
Wallem, amanuensis, Kristiania.
Weber, professor, Eerbek.
Wingaard, frk., Bergen.
Wollebæk, konservator, Kristiania.

Den zoologiske avdeling.

A. Vertebrater.

Bagge, S. S., provincial commissioner, og miss Caroline Harvey ved mr. Jan Baillie: Skind og skelet av flodhest *(Hippopotamus amphibius)* fra Lake Naivasha, Britisk Østafrika.

STOKSTAD, O., missionsprest, Urskog: En samling pattedyrskind fra Madagaskars østkyst.

MANNICHE, V., konservator, Kjøbenhavn: Snehare *(Lepus glacialis)* fra Grønlands østkyst.

MARTENSGAARD, A.: Amerikansk mink *(Putorius vison)* fra Alaska.

COLLETT, R., professor, Kristiania: Birkemus *(Sicista subtilis)* fra Opdal.

OLSEN, HJALMAR, Lervik, Stord: Pindsvin *(Erinaceus europæus)* fra Stord.

WOLLEBÆK, ALF, konservator, Kristiania: *(Erinaceus europæus)* fra Bolærene.

DAHL, GEORG: Vandspidsmus *(Crossopus fodiens)*, vond *(Arvicola amphibius)* og furukorsneb *(Loxia pityopsittacus)*.

LEM, lensmand, Sogndal, Sogn: Perleugle *(Nyctala tengmalmi)*.

VAAGENES, MIKAL M., Bøvaag, Manger: Blishøne *(Fulica atra)*.

MJELSVIK, JOHS., Ortnevik, Sogn: Lunde *(Fratercula arctica)*.

TANGEN, ANTON, Fitjar: Rustand *(Tadorna casarca)*.

PEDERSEN, H., Mosterhavn: Blishøne *(Fulica atra)*.

ALVÆR, JOHN, kjøbmand: Lirype *(Lagopus lagopus var.)*.

KIELLAND, KASPAR, overretssakfører: Kortøret ugle *(Asio accipitrinus)*.

HAGEBERG, J., Solheim, Masfjorden: Hærfugl *(Upupa epops)*.

IVERSEN, WILH., fabrikeier, Valestrandsfossen, Osterø: Hvidvinget korsneb *(Loxia bifasciata)* og kjøtmeise *(Parus major)*.

APOLD, JOHS., kirkesanger, Odda: Gjærdesmutte *(Troglodytes troglodytes)* og spitsbergsgaas *(Anser brachyrhynchus)*.

AMELN, L., brukseier, Rydland, Holsenø: Havimber *(Colymbus glacialis)*.

LIE-PETTERSEN, O. J., lærer: Forskjellige fugle fra Bergens omegn.

ALMARK, E. H., Farsund: Hvitfarvet varietet av solsort *(Turdus merula)*.

MELKILD, OLAV, lærer: Firfisle *(Lacerta vivipara)* fra Stangvik, Nordmøre.

KRISTIANSEN, OLE, Uthellen, Manger: Kelt *(Mergil chelo)*.

LYSØEN, HALVOR, Fane: Fjæsing *(Trachinus draco)*.

ENGH, BERNH. TH., fyrvogter, Utvær pr. Rognsvaag: Perlemorsfisk *(Argyropelecus olfersi)*.

OLSEN, LARS: Haagylling *(Chimæra monstrosa)*.

VIK, NILS S., Jondal, Hardanger: Pigmakrel *(Trachurus trachurus)* og rødhaa *(Scylliorhinus canicula)*.

Børretzen, ekspeditør, Etne, Søndhordland: Havaborre *(Morone labrax)*.

Galtung, Hans, Thorsnes, Hardanger: Fløifisk *(Callionymus lyra)*.

Krøger, Olavus, Tveitevaag, Ask: Havkarudse *(Spondyliosoma cantharus)*.

Rydland, Einar, Seim: Plogskate *(Raja oxyrhynchus)*.

Hafslund, H. P., cand. pharm., Fredrikstad: Flodlampret *(Petromyzon fluviatilis)* og sik *(Coregonus lavaretus)*.

Lindtner, kaptein: Rissos langstjert *(Macrurus coelorhynchus)*.

Torp, skogbestyrer, Brødsjø, Drangedal: En samling stammer av asp, bjerk, ek og rogn, avgnaget av bæver.

B. Evertebrater.

Terkelsen, styrmand: 2 skorpioner fra Kuba.

Melling, kirkesanger: Skjælsamling fra Mosterhavn.

Vik, Nils S., Jondal: Sjøstjerne *(Solaster papposus)*.

Haustveit, Johs., Grimo, Hardanger: Havedderkop *(Nymhon strømii)*.

Telle, Halvor, Sartor: Svamp *(Geodia* sp.).

Lassen, Jon, fhv. postbud, Raadalen: Hestetaglsorm *(Gordius aquaticus)*.

Bu, Aamund, Ringøy, Hardanger: Træstykke boret av pæleorm *(Teredo* sp.).

Sandahl, Leif, cand. pharm., Florø: Bogstavhummer *(Nephrops norvegicus)*.

Koefoed, E., assistent: Stykke av blæksprutarm *(Architheutis dux)*, fra Island.

Hickson, S. J., prof., Manchester: *Cephalodiscus* sp., Antarktisk.

Grieg, J. A., konservator, Bergen: Samling echinodermer fra Karahavet.

Bjerkan, Paul, konservator, Bergen; Hydroide *(Lampra socia)* fra Trondhjemsfjorden.

Den botaniske avdeling.

A. Den botaniske samling.

Smit, L., dr., Bergen: 3 ark sjeldne karplanter fra Bergens omegn.

Smith, Chr., fhv. sanitetsmajor, Bergen: Den originale træblok til prof. Christen Smiths portræt.

Thele, S., lærer, Aaensire: Frø av *Sarothamnus scoparius* fra Aaensire.

Nummedal, A., adjunkt, Kristiansund: *Ilex aquifolium* fra dens nordligste voksested, Omsa ved Kristiansund.

Havaag, L., agronom, Eksund, Søndmør: *Ilex aquifolium* fra Eksund.

Heiberg, G. F., godseier, Amble, Sogn: Snit gjennem en almestamme med eiendommelige utvekster, fra Vik i Sogn.

Danielsen, D., adjunkt, Kristiansand: Postglaciale plantelevninger fra Arendal og Holt samt Søgne ved Kristiansand.

Dyring, Joh., overlærer, Holmestrand: *Equisetum trachyodon* fra Langesund og *Polypodium vulgare* var. *attenuatum* fra Kragerø.

Landmark, A., fiskeriinspektør, Kristiania: 28 ark utsøkt sjeldne norske karplanter.

Serre, Paul, Chancelier de la Legation de France, Havana, Kuba: Ca. 400 ark pressede karplanter fra Kuba.

Universitetets botaniske museum, Kristiania: 23 ark sjeldne norske karplanter.

Saxlund, H., sogneprest, Akerø pr. Molde: *Narcissus Pseudonarcissus* (forvildet) fra Akerø.

Selland, S. K., lærer, Granvin: Ca. 790 karplanter fra Vestlandet (derav 190 ark hieracier, bestemt av S. O. F. Omang), indsamlet med stipendium fra museet.

Moen, Olav, havebrukslærer, Gjermundnes i Vestnes pr. Molde: Hjortetrøfler *(Elaphomyces)* fra Gjermundnes.

Rusten, Anna, fru, Leikanger: Sjeldnere karplanter fra Sogn.

Borch, Sophie, frk., Leikanger: Sjeldnere karplanter fra Sogn.

Nygaardsparkselskapet ved overlæge Klaus Hanssen, Bergen: Stammetversnit av en stor *Wellingtonia gigantea,* opvokset i en have paa Kalfaret, Bergen.

Friele, Herm., B. S., Bergen: Et par fanerogamer fra Anuglen i Tysnes.

Knudsen, Chr., agent, Bergen: Fanerogamer fra Haugesund og Bergen.

Dahl, Georg, Bergen: *Echium vulgare* fra Solheimsviken.

Barca, Paul, Bergen: *Plantago arenaria* fra Holsenøen.

Larsen, Helene, frk., Holt pr. Tvedestrand: *Rhus coriaria* fra Tvedestrand (forvildet).

Bryhn, N., dr., Hønefoss: 90 eksempl. norske moser, 22 fra Zulu og 55 fra de kanariske øer.

Hansen, Amalie, frk., skolebestyrerinde, Bergen: To prøvestykker av kaliforniske vedsorter.

Slettemark, S. K., lærer, Bergen: *Ulmus montana* fra Stordøen; hjortetrøfler *(Elaphomyces)* fra Ulrikken, Bergen.

Bevan, W., Nikosia, Cypern: *Leontice chrysogonum* fra Cypern.

B. Haven og plantehuset.

Den botaniske have, Kristiania: En levende Libanon-ceder *(Cedrus libanotica)*; frø til haven.

Landbrukshøiskolens botaniske avdeling, Aas: Frø til haven.

De botaniske haver i Stockholm, Dorpat og Hamburg: Frø til haven.

Børre Giertsen, frue, Fjøsanger: En større samling levende orchidéer og andre drivhusplanter.

Knudsen, Chr., agent, Bergen: Levende planter til haven.

Lillefosse, Torkel, herredsgartner, Strandebarm: Levende *Nuphar pumilum* fra Strandebarm.

Fleischer, Rolf, maler, Leikanger: En sjelden kaktus til plantehuset, levende planter til haven.

Den mineralogisk-geologiske avdeling.

Tschernyschew, akademiker, St. Petersburg: 4 stufer schungit.

Kristiania universitets mineralogiske institut: Nogle mineraler fra de sydnorske granitpegmatitgange, en samling silurfossiler og 55 bergarter fra Kristianiafeltet.

Bjørlykke, K. O., dr., Aas: En liten samling bergarter fra det centrale Norge.

Vogt, Th., stud. min., Kristiania: 2 stufer vismutglans fra Kjennergruben og 10 mikrofotografier.

Oxaal, stud. real., Kristiania: 5 mikrofotografier.

Henriksen, G., geschworner, Fjøsanger: Ertsprøver og gangsten fra Gjellebæk, Kjennerfeltet, Glomerudkollen, Konerudkollen, Ertelien, Foldalen, Fløttum, Aasoren, St. Knuds grube i Lilleelvedalen, Rustvangen, en fahlertsforekomst paa Hitteren, en molybdænglansforekomst i Gildeskaal, Froestad i Hardanger, og Skjællevik ved Onarheim paa Tysnes.

Kaldhol, amtsskolelærer, Nordfjordeid: Skjæl fra flere skjælbanker i Nordfjord.

Beyer, F., dispachør, Bergen: Ertser fra Kiruna.

Svensson, E., Bergen: 2 kisprøver.

Holmboe, J., museumsdirektør, Bergen: Prøver og præparater av brakvandsgytje fra Time.

Tollefsen, arbeider, Bergen: Ertsprøver.

Kolderup, docent, Bergen: Marmor og feldspat fra Nordmøre.

Langhelle, Nils, gaardbruker, Ølen: En stuf gabbroporfyrit fra Etne.

Selland, cand. philos., Granvin: Senglaciale fossiler fra Granvin.

Eide, Trygve, Bergen: Salpetertapper fra en hule paa Kuba.

Melkild, Olav, lærer, Bergen: 90 bergarter fra Nordmøre.

Omvik, Jens, lærer, Bergen: 1 konglomeratblok fra Ulrikken.

Nummedal, adjunkt, Kristiansund: En samling postglaciale skjæl fra 2 forekomster paa Nordmøre samt 2 fotografier av marleker.

Aston, fru, Fjøsanger: 3 smaragdstufer fra Eidsvold.

Slettemark, lærer, Bergen: 2 granitstufer fra Kvinnhered.

Schnelle, Fanny, frk., Bergen: 1 stykke obsidian og 1 stykke forkislet træ fra Yellowstone.

Den historisk-antikvariske avdeling.

A. Oldsamlingen (tiden før reformationen).

Hjelmeseth, Johan, gaardbruker, Eggesbønes: Stenøks med skafthul.

Langenes, Kristofer, gaardbruker, Selje: Et gravfund fra vikingetiden fra Langenes.

Kvamme, Z., lærer, Selje: Et fiskesøkke av klebersten med ornamenter, sandsynligvis fra stenalderen, og to andre stensøkker, alle fundet i jorden paa Selje.

Refsdal, Anders H., gaardbruker, Vik i Sogn: Spydspids fra vikingetiden.

Maage, Lars Knudssøn, gaardbruker, Espe i Hardanger: Større sølvfund med ca. 250 mynter og 3 sølvringer fra 11te aarh. samt en stenskaal og en øks fra vikingetiden.

Fasting, Mikal, Ortnevik i Sogn: Slepet flintøks fra Tune i Kirkebø.

Kringlebotten, Mons, Austreim i Etne: Jerncelt fra vikingetiden.

Grindeim, Torres, gaardbruker, Etne: Øks fra vikingetiden.

Folkedal, Nils A., gaardbruker, Granvin: Stenøks med skafthul.

Kaarstad, Ole L., gaardbruker, Sveen i Søndfjord: Kvartsbryne fra ældre jernalder.

Kvamme, Torvald, Selje: Jordfund fra Selje, nemlig en tilhugget sten og en gul glasperle.

Kinsarvik, Johs. L., Lofthus i Hardanger: Stengryte fra vikingetiden.

Engeseth, E. O., lærer, Aalesund: Jordfundet jernøks.

Møklebust, Matias, gaardbruker, Eggesbønes: Jordfundet fiskesøkke.

Snig, Øistein, gaardbruker, Avaldsnes: Flekker og andre flintstykker fra stenalderen.

Børretzen, Jens, lærer, Sandeid: Gammelt stenkors fra Sandeid kirkegaard.

Gunnarson, T., sogneprest, Sunnelven: Paalstav fra bronsealderen.

Bing, K., overretssakfører, Bergen: Jernlaas fra vikingetiden.

Larsen, L. A., jnr., Laksevaag: Signet av messing med indskrift: Sigillum civitatis Rostock, fundet paa Tyskebryggen.

Paulsen, John, forfatter, Kristiania: En stenfigur og 8 skarabæer fra Ægypten.

Lohaug, Jacob, Loen: Jordfundet jerncelt.

Gallefos, Jens, Dale i Søndfjord: Jordfundet lauvkniv.

Myrland, Lars, gaardbruker, Vossestranden: Kvartsbryne fra ældre jernalder.

Loen, Helge, gaardbruker, Loen: Spydspids fra vikingetiden.

Hamre, Eirik, gaardbruker, Leikanger: Jordfundet haandsnellehjul av klebersten.

Vespestad, Johan L., gaardbruker, Bømmel: Stensaker av et fund paa Espevær.

Kaldhol, H., amtsskolelærer, Nordfjordeid: Enegget sverd fra vikingetiden.

Koren-Wiberg, Christian, maler, Bergen: To klebersten fra den gamle vinkjelder paa Tyskebryggen og fund fra Peterskirkens tomt.

Nielsen, Yngvar, professor, dr., Kristiania: Fund fra giverens utgravninger ved Krækjavand paa Hardangervidden.

Fitje, Gunnar S., gaardbruker, Gloppen: Skiferbryne fra vikingetiden.

Kolve, Ole, gaardbruker, Raundalen: Jernbjelde fra vikingetiden.

Reknes, Peder, Daviken i Nordfjord: Miniaturøks av grønsten.

B. Myntsamlingen.

Flesche, Edv., bankkasserer, Bergen: To kobbermynter og en sølvmynt fra Marokko.

Krohn, B. M., ingeniør, Phoenixville, Pa. U. S. A.; 25 cents guld. San Fransisco 1885; 2 eksemplarer av de nylig prægede Lincoln cents, U. S. A.

Finne, fru oberst, Strandvik: Jeton i bronse „Tombeau de Napoleon" 1853; 5 cents Mexican token, nikkel; 1 penny Jamaika, nikkel.

Einersen, Einar, Granesmuget 13, Bergen: Engelsk penny av Georg III og blymerke præget som en guinea, fundet paa Katten.

Klingenberg, Ingvar, utstillingskomiteens formand, Trondhjem: En erindringsmedalje og en belønningsmedalje for den Skandinaviske Fiskeriutstilling i Trondhjem 1908.

Levinsen, C., Haugesund: 1 øre S. M. Sverige 1760; 2 skilling courant Danmark 1810; 5 kopek Rusland 1871 og 2 kopek Rusland 1861.

Campbell-Andersen, Erna, frk., Bergen: Token fra U. S. A.

Rosendahl, F., direktør, Bergen: 1 dreiling, Hamburg 1855.

Kaaresen, I. O., snedker, Bergen: Token av messing.

Armauer Hansen, G., overlæge, Bergen: Stor bronsemedalje over professor Carl Julius Salomonsen, Kjøbenhavn 1908.

Mollerup, direktør, Nationalmuseet, Kjøbenhavn: Christian IV's brilledukat, galvanoplastisk kopi efter Nationalmuseets eksemplar.

Den kgl. norske mynt, Kongsberg: En serie av de nyprægede mynter i sølv og bronse.

Daae, Aagaat, bibliotekar, Bergen: Medalje „in memoriam iubil. XXV episcopatus Pii papae X", aluminium.

Utenriksdepartementet, Kristiania: Spansk medalje til trehundredeaars jubilæet ved universitetet i Oviedo 1908.

Lie, H. P., dr. med., overlæge, Bergen: Sølvmerke præget for den internationale leprakonferanse i Bergen 1909.

Grieg, Henriette, fru, Bergen: To bronsemedaljer.

Stoltz, G., cand. mag., Bergen: $^1/_2$ mark sølv, Hannover 1830; to bronsemedaljer til erindring om domen i Milano.

Wallendahl, Aug., kjøbmand, Bergen. 5 ældre amerikanske pengesedler.

C. Vaabensamlingen:

Ingebrigtsen, E. Fred., Strandgaten, Bergen: Øks fra Bergenhus med Christian VI's navnetræk og aarstal 1738.

D. Den kulturhistoriske norske samling (tiden efter reformationen).

Lehmkuhl, Hermanna, frk., Bergen: Infanterikapteins hjelm fra ca. 1840 i tilhørende futeral av lær.

Larsen, O. I., bankfuldmægtig, Bergen: Autograf av Hugo Grotius, til Holbergværelset.

Finne, fru oberst, Strandvik: Gammelt manchetjern.

Valestrand, Helge H., gaardbruker, Valestrandsfossen: Gul silkehat som har tilhørt Ole Bull.

Grimelund, Hans, sogneprest, Etne: Prahls litografi av Nils Hertzberg.

Bugge, lensmand, Etne; Buchers litografi av Eidsvoldsmanden Arnoldus von Westen Sylow Koren.

Ellingsen, Christopher, Skraaven: Brodert billede.

Kaaresen, I. O., snedker, Bergen: Mugge av kinesisk porselæn; bønnebok fra 1799.

Meyer, Rasmus, kjøbmand, Bergen: Stort brodert teppe som har tilhørt Ludvig Holbergs bedsteforældre, merket med initialer MPNL ALDM, ANNO 1671.

Dahl, Georg, Bergen: To fotografier; et lommeur fra ca. 1800.

Abel, M., assistent, Bergen: Tegnebok med forgyldt indskrift Andreas Christopher Stuwitz 1787; mindre lommebok med sølvlaas stemplet A. L. og med indskrift C. M. K. (Cicilia Margrethe Krohn) fra ca. 1800.

Nordahl-Olsen, Joh., redaktør, Bergen: Signet av messing med initialer og bumerke, fundet paa Tyskebryggen.

Wallendahl, Aug., kjøbmand, Bergen: Almissepose fra Aasene kapel i Hammer pgd.

Stoltz, G., cand. mag., Bergen: En gammel kopipresse; to dørlaas av jern; forskjellige tryksaker til Holbergværelset.

Kvamme, Z., lærer, Selje: En støpeform; en konehue og en jentehue fra Selje.

Maage, Lars Knudsøn, gaardbruker, Espe i Hardanger: Stabbursvindu med utskaaret ramme.

Odegaard, Ivar, Torsnes i Hardanger: Et par skospænder av messing.

Hessen, K. O., Borgund: To kvernsten.

Bu, Aamund K., gaardbruker, Ringøie i Hardanger: Gamle redskaper fra Hardanger.

Løvvig, Chr., lensmand, Førde i Søndhordland: To fotografier.

Vonen, Nikka, frk., Dale i Søndfjord: Mandssadel, kaale og reisetine.

Øksenberg, Lina, fru, Dale i Søndfjord: Gammelt krudthorn.

Brun, Anna, fru, Dale i Søndfjord: Gammel reiseflaske.

E. Den etnografiske samling.

Tyvold, Bj., stud. real., Bergen: To buesten av kalksten med indlagt grøn fayanse fra en maurisk moské i Marokko.

Helland, Berent, Solheim pr. Bergen: Japansk barnefigur utskaaret av sten (agalmatolith).

Bergh, Olaf, disponent, Bergen: Gammelindisk billede av alabast med forgylding.

Kanitz, kaptein, Bergen: Sivskjørt fra Pleasant Islands, Mikronesien.

Egesund, A., snedker, Bergen: Spyd fra Guineakysten.

INSTITUTIONER OG TIDSSKRIFTER MED HVILKE MUSEET STAAR I REGELMÆSSIG LITERÆR BYTTEFORBINDELSE.

Åbo. Åbo stads hist. museum.
Adelaide. The Royal Society of South Australia.
Albany. The New York State Museum.
Alexandrowsk. Die Biologische Meeresstation.
Arcachon. La Société scientifique.
Askov. Askov folkehøiskole.
Augsburg. Der naturhist. Verein.
Baltimore. The John Hopkins University.
— The Maryland Geological Survey.
Basel. Die naturforschende Gesellschaft.
Batavia. Het konink. naturkund. Vereeniging.
Belfast. The Belfast Natural Hist. & Philos. Society.
Bergen. Bergens historiske forening.
— Bergens kathedralskole.
— Bergens tekniske skole.
— Fiskeristyret.
— Medicinsk revue.
— Offentlige bibliotek.
— Selskabet for de norske fiskerier.
— Vestlandske kunstindustrimuseum.
Berkeley. The University Press.
Berlin. Die Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte.
— Der Botanische Verein der Provinz Brandenburg.
— Der deutsche Seefischereiverein.
— Entomologische Litteraturblätter.
— Entomologische Zeitschr.
— Die Gesellschaft der naturforschenden Freunde.
Berlin. Die Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin.
— Die Gesellschaft „Urania“.
— Das Institut für Meereskunde.
— Das Ministerium f. Landwirthschaft. Domänen und Forsten.
— Das königl. Museum für Naturkunde.
— Die naturwissenschaft. Wochenschrift.
— Die königl. preus. Akademie der Wissenschaften.
— Der Verwaltungsausschuss der Gesammtvereins der deutschen Geschichts- und Altertumsvereins.
— Zeitschrift f. wissenschaftliche Insektenbiologie.
Bern. Die Schweizer. Naturforch. Gesellschaft.
— Die Bernische Naturforsch. Gesellschaft.
Bologna. Accademia delle scienze del instituto.
Bonn. Der naturhist. Verein.
— Der Verein von Altertumsfreunden im Rheinlande.
Bordeaux. La société d'océanographie du golf de Gascogne.
Boston. The American Academy of Arts and Sciences.
— The Boston Society of Natural History.
Bremen. Die geografische Gesellschaft.
— Der naturwissenschaft. Verein.

Breslau. Die Schlesische Gesellschaft f. vaterländ. Cultur.
Brooklyn. The Museum of the Brooklyn Institute of Arts and Sciences.
Brunn. Der naturforsch. Verein.
Bruxelles. L'academie roy. des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique.
— L'institute botanique.
— Le jardin botanique de l'état.
— Le musée du Congo.
— Le musée royale d'histoire naturelle de Belgique.
— La société belge de géologie, de paléontol. et d'hydrologie.
— La société belge de microscopie.
— La société roy. zoologique et malacologique de Belgique.
lapest. L'academie hongroise des sciences.
Magyar Nemzeti Museum.
— — Ethnograph. Abteilung.
Kir Magyar Termeszettudomanyi Társulat.
os Aires. Museo nacional.
lo. The Buffalo Society of Natural
cience.
ta. The Indian Museum.
idge. The Cambridge Philosophical
ciety.
idge U. S. A. The Museum ot Com-
rative Zoology at Harvard College.
Town. The Committe of Controll
South Africa Central Locust Bureau.
The South African Museum.
. The Chicago Academy of Sciences.
he Field Columbian Museum.
he John Crerar Library.
ti. Cincinati Museum Association.
incinnati Society of Natural Hi-
ory.
e Lloyd Library.
e University of Cincinnati
u. Laboratoire de zoologie &
iologie maritimes.
Academia nacional de ciencias.
ie naturforschende Gesellschaft.

Danzig. Der Westpreussische Bot. Zol. Verein.
— Das Westpreussische Provinzial-Museum.
Davenport. The Davenport Academy of Natural Sciences.
Des Moines. The Jowa Geological Survey.
Disko. Danske arktiske station.
Dresden. Die naturwissenschaftliche Gesellschaft Isis.
— Das Zoolog. und Anthropolog.-Ethnograph. Museum.
Drøbak. Den biologiske station.
Dublin. The Departement of Agricultural and Techichal Instruction (Fisheries-Branch).
— The Royal Dublin Society.
— The Royal Irish Academy.
Edinburg. The Fishery Board for Scotland.
— The Geological Society.
— The Royal College of Physicians.
— The Royal Physical Society.
— The Royal Scottish Arboricultural Society.
— The Royal Scottish Geographical Society.
— The Royal Society.
— The Society of Antiquaries of Scotland.
Erfurt. Die königl. Akademie gemeinnützíger Wissenschaften.
Erlangen. Die physikalisch.-med. Societät.
Figueira da Fos. Sociedade Archeologica. Santos Rocha.
Franckfurt a/M. Die Senckenbergische-naturforsch Gesellschaft.
Freiburg i B. Die naturforschende Gesellschaft.
Genève. L'institut national genevois.
— La société de physique et d'histoire naturelle.
Genua. Museo civico di storia naturale.
— Societa ligustica di scienze naturalie geografiche.
Giessen. Die Oberhessische Gesellschaft für Natur u. Heilkunde.
— Der Oberhessische Geschichtsverein.

Giessen. Die Universität.
Glasgow. The Natural History Society.
Grahamstown. The Albany Museum.
Graz. Der historische Verein f. Steiermark.
— Der naturwissenschaftliche Verein f. Steiermark.
— Das zoologische Institut.
Greenwich. The Royal Observatory.
Greifswald. Die geografische Gesellschaft.
— Der naturwissenschaftliche Verein für Neu Vorpommern und Rügen.
— Der Rügisch-Pommersche Geschichtsverein.
Göteborg. Göteborg och Bohusläns fornminnesförening.
— Göteborgs högskola (Stadsbibliotek).
— Göteborgs museum.
— Kongl. Vetenskaps och Vitterhets Samhället.
Göttingen. Die königl. Gesellschaft der Wissenschaften.
Halifax. The Nowa Scotian Institute of Science.
Halle. Die kaiserl. Leopoldinische-Carolini. Akademie der Naturforscher.
— Die naturforschende Gesellschaft zu Halle.
— Der naturwissensch. Verein f. Sachsen und Thüringen.
— Der Verein für Erdkunde.
Hamburg. Das naturhistorische Museum.
— Der naturwissenschaftliche Verein.
Hannover. Die naturhistorische Gesellschaft.
Heidelberg. Der naturhistorich.-med. Verein.
Helder. Nederlandsche Dierkundige Vereeniging.
Helgoland. Die königl. biologische Anstalt auf Helgoland.
Helsingfors. La commission géologique de Finlande.
— Finska fornminnesföreningen.
— Finska trädgårdsodlaren.
— Finska vetenskaps-societeten.
Helsingfors. Geografiska föreningen i Finland.
— La société de géographie de Finlande.
— Societatis pro fauna et flora fennica.
Hermanstadt. Der Siebenbürg. Verein f. Naturwissenschaften.
Hull. The Hull Museum.
Innsbruck. Das Tiroler-Landes Museum Ferdinandeum.
— Der naturwissenschaft.-med. Verein.
Ithaca. The Cornell University.
Jurjew (Dorpat). Die gelehrte estnische Gesellschaft.
— Die Naturforscher Gesellschaft.
Karlsruhe. Der naturwissenschaftliche Verein.
Kasan. La societé des naturalistes de l'université.
Kassel. Der Verein für Naturkunde zu Kassel.
Kiel. Die Minesterial-Kommission für die Untersuchung der deutschen Meere.
— Der naturwissenschaft. Verein f. Schleswig-Holstein.
— Die Universität (Museum vaterland Altertümer).
Kiew. La société naturalistes.
Kjøbenhavn. Anthropologiske komité.
— Botaniske Forening.
— Carlsberg laboratorium.
— Danske geografiske selskab.
— Dansk geologisk forening.
— Dansk kennelklub.
— Dansk ornithologisk forening.
— Danske videnskabsselskab.
— Fysisk tidsskrift.
— Kommissionen f. Danmarks geologiske undersøgelse.
— Kommissionen for havundersøgelser.
— Naturhistoriske forening.
— Nordiske oldskrift-selskab.
— Nyt tidsskrift f. mathematik.
— Oldnordiske museum.
— Store kongl. bibliothek.
— Universitetsbibliotheket.
— Universitetets ferskvands-biolog. Laboratorium.

avn. Zoologisk museum.
rt (Klausenburg). Erdélyi nem-
muzeum.

Polska Sztuka Stosowana.
ia. Bergverksnyt.
ymaalslaget.
eichmanske bibliothek.
armaceutisk tidende.
oreningen til norske fortidsmin-
esmærkers bevaring.
unstindustrimusæet.
andsmaalslaget.
edicinske selskab.
eteorologiske institut.
orsk folkemuseum.
orges geografiske opmaaling.
orges geografiske selskab.
orges geologiske undersøgelse.
orsk havetidende.
orsk jæger- og fiskerforening.
orsk landmandsblad.
orske lægeforening.
orske myrselskab.
orske skogselskab.
orsk veterinær-tidsskrift.
yt Magazin for naturvidenska-
taberne.
atistiske centralbureau.
tortingets bibliotek.
andhedsbladet.
idsskrift for kemi, farmaci og
rapi.
idsskrift f. retsmedicin og psy-
atri.
eknisk ugeblad.
niversitets-biblioteket.
idenskabsselskabet.
rg. Die Altertumsgesellschaft
russia.
ie physicalisch-ökonom. Gesell-
haft.
a. Museo de La Plata.
e. The Kansas University.
Internationale Revue der ge-
mmten Hydrobiologie und Hy-
rographie.
ie naturforschende Gesellschaft.

Leipzig. Die königl. sächsiche Gesellschaft d. Wissenschaften.
— Der Verein für Erdkunde.
Liège. La société royale des sciences.
Lissabon. O Archeologo Portoguês.
— Commissao geologicos de Portugal.
— La société portugaise des scienees naturelles.
Liverpool. The Liverpool Biological Society.
— The University College.
London. The British Museum (Natural History).
— The Geological Magazine.
— The Geological Society.
— The Linnean Society.
— The Nature.
— The Queckett Microscopical Club.
— The Royal Society.
— The Viking Club.
— The Zoological Society.
Louvaine. La Cellule.
Lund. Botaniska notiser.
-- Kulturhistoriska fören. f. södra Sverige.
— Universitets-biblioteket.
Lübeck. Die geografische Gesellschaft.
— Das Museum Lübeckischer Kunst u. Kulturgeschichte.
Lyngby. Haven.
Lyon. Le musée des sciences naturelles.
Madison. The University; The Agricultural Experiment Station.
— Wisconsin Academy of sciences, arts & letters.
— Wisconsin Geological & Natural History Survey.
Madras. The Madras Government Museum.
Madrid. Biblioteca y museos nacionales.
Magdeburg. Das Museum für Natur und Heimatkunde.
Mainz. Das Röm.-Germ. Central Museum.
Manchester. The Victoria-University.
Manila. The Bureau of Science.
— The Department of the Interior.
Marburg. Die Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften.

Marseille. Le musée d'histoire naturelle.

— La faculté des sciences.

Melbourne. The Royal Society of Victoria.

Mexico. Instituto geológico de Mexico.

Millport. The Marine Biological Association of West Scotland.

Millwaukee. The Public Museum.

Minneapolis. The Geological and Natural History Survey.

— The Minnesota Academy of Natural Sciences.

— The University of Minnesota.

Missoula. The University of Montana.

Mitau. Die kurländische Gesellscsaft für Literatur und Kunst.

Modena. R. Accademia di scienze, lettere ed arti.

— Societa dei naturalisti di Modena.

Montevideo. Museo nacional.

Montreal. The Numismatic and Antiquarian Society.

Moskau. La société imperiale des naturalistes.

München. Die königl. bayeriche Akademie der Wissenschaften.

— Die meteorolog. Centralstation f. Bayern.

— Der ornithologische Verein.

Nancy. La société des sciences.

Nantes. La société des sciences naturelles de l'ouest de la France.

Neapel. Museo zoologico delle R. Universita.

Neuchatel. La société des sciences naturelles.

Newcastle-on-Tyne. The Natural History Society of Northumberland, Durham and Newcastle-on-Tyne.

New-Haven. The American Journal of Science.

— The Connecticut Academy of Sciences and Arts.

New York. The New York Academy of Science.

— The American Geographical Society.

Nürnberg. Das Germanische Nationalmuseum.

— Die naturhistorische Gesellschaft.

Osnabrück. Der naturwissenschaftliche Verein.

Ottawa. The Geological Survey of Canada.

Padova. Accademia scientifica Veneto-Trentina-Istriana.

Para. Museu Goeldi.

Paris. Bulletin scientifique de la France et de la Belgique.

— Museum d'histoire naturelle.

— La Nature.

— Revue scientifique.

— La société zoologique de France.

Philadelphia. The Academy of Natural Science.

— The American Naturalist.

— The American Philosophical Society for promoting Useful Knowledge.

— Free Museum of Science and Art.

— The University.

Pietermaritzburg. The Natal Government Museum.

Pisa. Societá Toscana di scienze naturali

Plymouth. The Marine Biological Association.

Porto. Annaes de sciencias naturaes.

Prag. Museum královstvi českého.

— Der naturhistorische Verein „Lotos".

— Die königl. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaft.

— Die Böhm. Kaiser Franz Joseph Akademie der Wisssenschaften, Literatur und Kunst.

Pretoria (Johannisburg). The Transwaal Museum.

Reichenberg. Der Verein der Naturfreunde.

Reval. Die Estländische literärische Gesellschaft.

Riga. Die Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ostseeprovinzen Ruslands.

Riga. Der Naturforscher-Verein.

Rochester. The Rochester Academy of Science.

Rock Island. The Augustana College.

Rolla. The Missouri Geological Survey.

Roma. Ministero di agricoltura, industria e commercio.

— Reale Academia dei Lincei.

Rostock. Die Universität.

— Der Verein für Rostock Altertümer.

St. Etienne. La société de l'industrie minerale.

Santiago. La société scientifique du Chili.

Salem. The Essex Institute.

St. Francisco. The California Academy of Sciences.

St. Gallen. Die naturwissenschaftliche Gesellschaft.

St. Louis. The Academy of Science.

— The Missouri Botanical Garden.

St. Paulo. Museo Paulista.

St. Petersburg. L'academie imperiale des sciences.

— La commission impériale d'archéologie.

— Der kaiserl. botanische Garten.

— La société imperiale des naturalistes.

Sao Paulo. Sociedade scientifica de Sao Paulo.

Schwerin. Der Verein für Mecklenburgische Geschichte und Altertumskunde.

Sebastopol. La station biologique.

Sèvres. Le comité internationale des poids et mesures.

Skien. Skiens museum.

Stavanger. Stavanger museum.

Stettin. Die Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Altertumskunde.

Stockholm. Entomologiska föreningen.

— Föreningen för skogsvård.

— Geologiska föreningen.

— Kongl. Landtbruks-Akademien.

— Zetterstedska föreningen.

— Nordiska museet.

— Statens skogförsöksanstalt.

— Stockholms högskola.

— Svenska botaniska föreningen.

Stockholm. Svenska fornminnesföreningen.

— Svenska Säsllkapet för Antropologi och Geographi.

— Sveriges geologiska undersøkning.

— Kgl. Vetenskaps-Akademien.

— Kungl. Vitterhets-Historie och Antiqvitets-Akamien.

Stuttgart. Die Beiträge zur Geophysik.

— Das königl. Naturalie-Kabinett.

— Der Verein für vaterländische Naturkunde in Würtemberg.

Svalöf. Sveriges utsädesförening.

Sydney. The Australian Museum.

— The Geological Survey.

— The Royal Society of New South Wales.

Tokyo. The imperial University: College of Agriculture.

— — Zoological Society.

— — College of Sciences.

Torino. Reale academia delle science.

— Museo di zoologie ed anatomia comporata.

Toronto. The Meteorological Sevice.

— The University.

Toulouse. L'université. Station di pisciculture.

— Bibliothèque de la faculté des sciences.

Tromsø. Tromsø museum.

Trondhjem. Folkebiblioteket.

— Kgl. norske videnskabernes selskab.

— Tekniske skole.

Uccle. L'observatoire royale de Belgique.

Upsala. Kungl. humanistiska Vetenskaps-samfundet.

— Meteorologiske observatorium.

— Universitets-biblioteket.

— Kungl. Vetenskaps-Societeten.

Urbana. Illinois State Laboratory of Nat. History.

— The University of Illinois.

Venedig. Reale Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti.

Verona. Museo civico di Verona.

Villafranche-sur-Mer. Laboratoire russe de zoologie.

Washington. The Academy of Science.

Washington. The Biological Society.
— The Carnegie Institution of Washington.
— U. S. Coast and Geodetic Survey.
— U. S. Fish Commission.
— U. S. Geological Survey.
— U. S. National Museum.
— The Philosophical Society of Washington.
— The Past Exploration Society.
— The Smithsonian Institution

Wellington. The Colonial Museum.
— The New Zealand Institute.

Wien. Die kaiserl. Akademie der Wissenschaften.
— Die anthropologische Gesellschaft.
— Die k. k. Central-Anstalt f. Meteorologie u. Geodynamik.
— Centralbatt für das gesammte Forstwesen.
— Die k. k. geologische Reichanstalt.

Wien. Das k. k. naturhistorische Hofmuseum.
— Der Verein zur Verbreitung naturwis. Kenntnisse.
— Der Verein der Geographen an der Universität.
— Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien u. Herzegovina.
— Die k. k. zoologische-bot. Gesellschaft.

Wiesbaden. Der nassauische Verein für Naturkunde.

Woods Hall. The Marine Biological Laboratory.

Würzburg. Die physikalisch.- med. Gesellschaft.

York. The Yorkshire Philosophical Society.

Zürich. Die Zürich Naturforch. Gesellschaft.
— Die Schweizerische Centralanstalt für das forstliche Versuchswesen.

C. SUNDTS HØISKOLEFOND.

I. Beretning om virksomheten ved lærestolen.

Undervisning. Zoologisk kursus med laboratorieøvelser, beregnet paa studerende med zoologi som hovedfag, har iaar været avholdt efter samme plan og i samme omfang som de to foregaaende aar. Et saadant kursus omfatter som tidligere nævnt dissektioner og studier av de forskjellige hovedtyper av evertebrater og vertebrater samt grundtrækkene av vertebraternes histologi og embryologi. Da det pensum, som et saadant kursus omfatter, er for stort til at kunne gjennemgaaes fuldstændig i løpet av ett aar, vil kurset bli fortsat efter samme plan i kommende aar. I kurset har deltat frk. M. Anker Anderssen (vaarsemestret), stud. real. O. Sund og student Fasting (høstsemestret). Til næste aar har stud. real. E. Barca (Bergen) yderligere meldt sig som deltager. Av de nævnte har kand. Sund, som tidligere har deltat i laboratoriearbeider ved universitetets zootomiske laboratorium, i høst paabegyndt en speciel, selvstændig undersøkelse.

Foruten de nævnte har (senere avdøde) adjunkt Nordvik fra Stord seminar i 6 uker gjennemgaat en del dyretypers anatomi.

Paa grund av undertegnedes utenlandsreise avsluttedes laboratoriearbeidet i vaarsemestret den 30 mars. Kurset om høsten paabegyndtes efter havforskningkursets avslutning 15 oktober.

I tilknytning til laboratorieøvelserne har jeg i høst paabegyndt en forelæsningsserie, som har til opgave at gi en systematisk oversigt over dyreriket med særskilt hensyn til anatomisk-morfologiske, biologiske og embryologiske forhold. Disse forelæsninger har været avholdt 2 timer i uken i den lille foredragssal. Hittil er gjennemgaat protozoerne (under særskilt hensyn tat til de pathogene former), spongierne og noget av caelenteraterne. Ialt er der holdt 16 forelæsninger. Disse forelæsninger er særskilt beregnet paa studerende med zoologi som hovedfag og har været fulgt av 3 deltagere, nemlig frk. Anker Anderssen, stud. real. Sund og stud. Fasting.

Ved havforskningskurset har jeg i likhet med foregaaende aar meddelt undervisning i Nordhavets bundfauna. Der har ved kurset under min ledelse været foretat 9 ekskursioner i Bergens omegn for studiet av havfaunaen og desuten været meddelt undervisning i systematisk zoologi. I det hele har jeg ved kurset holdt omtrent 30 forelæsninger, omhandlende Nordhavsfaunaens utbredelse, biologi og systematik.

I det forløpne aar har der været flere utenlandske studerende end sedvanlig, som har ønsket at studere specielle biologiske spørsmaal og som tidligere har deltat i havforskningskurserne. Dr. phil. L. des Arts har det hele aar fortsat sine embryologiske og biologiske undersøkelser over echinodermer og hertug dr. A. Gandolfi-Hornyold har under nogle maaneder fortsat og foreløbig avsluttet sit arbeide over samme gruppe. Av sidstnævnte undersøkelser er en del trykt. Foruten disse to har stud. med. H. Prell (Freiburg i/Br.) og stud. Fr. Alverdes (München) efter samraad med undertegnede arbeidet omtrent 2 maaneder hver med specielle opgaver. Samtlige disse herrer har hat arbeidsplads paa den biologiske station. Frk. cand. med. E. Reicher (Bern), som deltok i dette aars havforskningskursus, har likeledes efter dettes slutning og tildels under samme efter min anvisning arbeidet med en speciel opgave og har hat arbeidsplads i laboratoriet paa museet. — Hr. Th. Classen, assistent ved den russiske Murmanekspedition, har en del av høsten hat arbeidsplads i laboratoriet for at arbeide med planktonundersøkelser.

Med stipendium fra fondet foretok jeg en 3 maaneders reise i utlandet for ved en del utenlandske institutioner at studere høiskoleundervisning, specielt metoder, studiesamlinger, laboratorieindredninger og andre hjælpemidler. Jeg avreiste fra Bergen 30 mars og vendte tilbake de sidste dage av juni. For reisen har jeg git en redegjørelse i andet avsnit av denne indberetning.

I aarets løp er avdelingen beriket med mange nye for undervisningen vigtige gjenstande, dels naturalier, dels apparater og bøker. En del av disse indkjøptes under min reise. Jeg nævner her de vigtigere forøkelser.

Naturaliegjenstande og modeller av saadanne:

Termitrede fra Brasilien, omtrent 1 met. tvermaal.
Gjennemskjæring av myretue med indvaanere.
Muldvarprede i gjennemskjæring.
Kjæmpefrosk *(Ceratophrys ornata)* fra Brasilien.
Løvfrosk *(Hyla mesophæa)* i dag- og natfarve.
8 modeller av vertebrathjerner (2 pattedyr, 1 fugl, 1 reptilie, 1 amfibie, 3 fisker) fra Fr. Ziegler, Freiburg i/Br.
Et gjennemskaaret hode av brølabe for at vise det utvidede strupehode.
Sphenodon (Hatteria) punctatus.
Amphiuma means.
Føtter av struds.

Skeletter:

2 brølaber ♂ og ♀.
1 pungdyr *(Didelphys).*
myr sluker *(Tamandua tetradactyla).*
2 kjæmpefrosk *(Ceratophrys ornata).*
Desuten en samling hvirvelløse dyr fra Middelhavet, beregnet dels til dissektionsmateriale ved laboratoriearbeider, dels som undervisningsmateriel ved forelæsningerne.

Apparater:

1 termostat for indsmeltning av snitpræparater i parafin, med termoregulator og sikkerhetslampe.
1 termostat for utklækning av hønseeg (at benytte ved den embryologiske undervisning).
1 gasapparat for ophetning av vand.
gasapparat for alm. kokning.
1 vegt.
Desuten er der indkjøpt forskjellige glasvarer, farvestoffer, alkohol etc. til laboratoriebruk, og forøvrig en hel del mindre gjenstande, som det vilde være for omstændlig at specificere.
Et skap for opbevaring av det til dissektion etc. nødvendige materiale er anskaffet til laboratoriet, likeledes er en del til laboratorieværelsets utstyr nødvendige ting anskaffet.

Bøker:

Cambridge Natural History Vol. 4. Herved er serien komplet 10 dele.

Morgan, Experimentelle Zoologie.

Weismann, Vorträge über Descendenstheorie.

Kükenthal, Zoologisches Praktikum, 2 eksemplarer.

Behrens Tabellen z. Gebrauch b. mikr. Arbeit. 4 Aufl.

Desuten er av de for dette øiemed bevilgede midler de i aarets løp utkomne dele av Valdiviaekspeditionens arbeider blit indkjøpt. Til ekskursioner med havforskningskurset har av fondets midler været bevilget 400 kr.

Ved bevilgning fra Bergens kommune er i aar indredet et nyt laboratorieværelse i anden etage og herved er et savn, som har været meget følelig, ialfald foreløbig avhjulpet. Laboratoriet er indredet ved at indbygge en del av korridoren i anden etage. Der er fire arbeidspladse og saalænge her kun meddeles undervisning til studerende med zoologi som hovedfag turde dette være tilstrækkelig.

Foruten den tid, som tilbragtes paa utenlandsreisen, var undertegnede permittert i 4 uker for at foreta forsøk med hummeropdrætning ved Hvitingsø.

II. Reiseberetning.

Turen gik først til London, hvor jeg i to uker studerte i „Natural History Museum“. Museet her er bekjendt for sin oversigtlige og instruktive studiesamling. Av speciel interesse og meget lærerik er i nævnte samling den hele fremstilling av hvirveldyrenes morfologi, saavel med hensyn til skelettet som de bløte dele. For at gi en forestilling om planen for denne samling meddeles her en kort redegjørelse for indholdet og opstillingen i en del av skeletsamlingen.

Denne begynder med skelettets almindelige morfologi, alle ben i skelettet er skilt fra hverandre, epifyserne er skilt fra diafyserne. kraniet er gjennemsaget etc. og de forskjellige ben og skeletdele er forsynet med smaa navneetiketter. I den første (pattedyrenes) avdeling fremstilles endvidere skelettets tilpasning til forskjellige typers levemaate: der vises et skelet av menneske, tilpasset for opreist gang, en stor flaggermus som eksempel paa tilpasning for flyvning, et dovendyr for klatring, antilope for løp og hval for svømning. I samme avdeling utstilles forskjellige slags tungeben og brystben, ogsaa disse tildels som eksempler paa tilpasning til biologiske eiendommeligheter.

Specielt omfattende er tændernes bygning og modifikationer hos forskjellige typer fremstillet. Man finder her først gjennemskjæring av tænder, dels fri, dels sittende i kjæverne; i sidste tilfælde vises deres leie i tandhulene og deres røtter likesom ogsaa tandskiftet d. v. s. melketændernes leie i forhold til det senere skifte. Endvidere fremstilles tændernes tilpasning til forskjellige funktioner: tænder indrettet for at gripe byttet men ikke til at tygge det (eks. tandhvaler, sæler), til begge dele, (eks. rovdyrenes tænder), tænder indrettet paa at avbite vegetabiler (eks. skjærende fortænder hos typer tilhørende forskjellige grupper) o. s. v. De modifikationer, som tænderne med hensyn til sin struktur er underkastet anskueliggjøres ved gjennemsnit av forskjellige typer, saa f. eks. vises hos hesten ved gjennemsagning av tænder de emaljefolder som gaar ind i tanden. Eksempler paa aapen rot gives ved fortænder hos gnavere og hjørnetanden hos en ung løve, mens hjørnetanden av en gammel saadan viser eksempel paa en „lukket“ rot.

Haandens og fotens skelet repræsenteres ved utstillede præparater av orangutang, flaggermus, *manatus*, hund, dovendyr (*Cholæpus* med to tær og *Bradypus* med 3 do.), myreløve, myrepindsvin, menneske, løve og en større samling av hovdyrenes typer, visende bl. a. fotens modifikationer fra de ældste perissodactyla, d. v. s. vore hestes stamfædre med 5 tær, til vor entaaige nutidsform.

Jeg skal ikke gaa videre i detalj med beskrivelsen av denne „Introductory collection“. Jeg vil kun paapege, at samtlige legemsdele er behandlet paa en lignende maate d. v. s. samlingen tilsigter overalt at gi en sammenlignende fremstiling av kropsbygningen hos pattedyrene. Efter pattedyrene følger de øvrige hvirveldyrgrupper behandlet efter samme plan. De hvirvelløse er likeledes behandlet efter de samme principper, men den største del av disse danner ikke nogen særskilt „introductory collection“; i de forskjellige samlingsrum gives derimot for hver avdeling en indgaaende oversigt over hithørende formers morfologi. For dette øiemed er avbildninger i stor utstrækning anvendt.

Skjønt den fremstilling av dyrenes bygning, som jeg her har omtalt, gives i et museum, som er anlagt paa en belærelse av det store publikum, saa er dog samme saa fuldstændig, at den mere end vel strækker til for det kundskapsmaal, som bør fordres av fagstuderende, d. v. s. den indeholder hvad som efter min mening en zoologisk student bør kjende av sammenlignende vertebratmorfologi og kanske litt mere. Det er derfor indlysende, at ogsaa for en fagmand, som ønsker at oprette en lignende samling, der vil kunne gives impulser og nye ideer ved studiet av en utstilling av ovennævnte art.

Man synes jo, at det skulde ligge saa nær og være en selvfølge, at der ved studie- og læresamlinger toges et utstrakt hensyn til de utdøde dyretyper og disses utstilling ved siden av de levende, saasnart derved kunde naaes en rigtigere forstaaelse av den ene types forhold til den anden i det naturlige system. Det er imidlertid forbausende at finde, hvor liten plads palæontologien har ogsaa i ellers gode studiesamlinger. Jeg har visselig længe hat denne opfatning, men aldrig har betydningen av de fossile typer for den sammenlignende vertebratmorfologi staat saa klar for mig som ved gjennemgaaelse av den palæontologiske samling i Natural History Museum. Jeg hadde den fordel at kunne gjennemgaa samlingen sammen med en av de her ansatte funktionærer, dr. ANDREWS, og blev derved gjort opmerksom paa mange specielt vigtige typer. En stor fordel er det, at museet nu, til meget lave priser, leverer udmerkede avstøpninger av vigtige former, over hvilke ogsaa en katalog er utsendt. Det blev mig derfor mulig ved selvsyn at overbevise mig om, hvilke avstøpninger, som senerehen ved eventuelle bestillinger til vort museum burde komme i første række som virkelig instruktive stykker.

At opholde mig ved en nærmere omtale av alle de øvrige — ogsaa med hensyn til fagstudier vigtige — utstillingsgrupper vilde bli for langt og neppe ha nogen tilsvarende nytte.

I England besøkte jeg foruten London ogsaa Manchester og Oxford. Paa begge disse steder er der med hensyn til opstilling udmerkede samlinger, skjønt selvfølgelig av mindre omfang end Londons museum. Jeg opholdt mig kun et par dage i hver av disse byer, hvor jeg samtidig hadde anledning til at træffe sammen med universitetsprofessorer i zoologi og erholde oplysninger angaaende studie- og eksamensforhold.

Fra London reiste jeg til Paris, hvor jeg dels studerte samlingerne i Musée d'histoire naturelle, dels undervisningsforholdene ved universitetet (Sorbonne). Av de utstillede samlinger gjennemgik jeg dels de egentlig zoologiske, indstallerte i det zoologiske museums bygning, dels de komparativt-anatomiske, opstilte i en særskilt bygning. Disse samlinger er begge meget rikholdige og indeholder vakre og instruktive præparater, men staar efter min formening med hensyn til oversigtlighet i utstillingen meget tilbake for den i London. Man har her fulgt det princip at utstille en mængde arter ogsaa om disse i bygning etc. staar hverandre meget nær. For specialister paa et eller andet omraade av anatomien vil derfor den komparativ-anatomiske samling være av større interesse end for den, som ønsker at faa en oversigt over faget i sin helhet. Det samme gjælder de utstillede zoologiske, specielt hvirveldyrenes samlinger: de er overmaade rikholdige og indeholder en mængde interessante og sjeldne arter, men er mere beregnet paa specialister i faget end paa fagstuderende i sin almindelighet. Jeg bør dog tilføie, at insektsamlingen er storartet og indeholder en fylde av pragtfulde stykker av stor biologisk interesse (reder etc.), som er av betydning for det zoologiske studium i sin almindelighet.

Jeg hadde ved Musée d'histoire naturelle ogsaa anledning til at gjennemgaa en avdeling av de høiere krustaceer fra en av de franske ekspeditioner. Denne gruppe var for løsningen av visse biologiske og zoogeografiske spørsmaal av stor betydning for mig.

Ved museets avdeling for sammenlignende anatomi hadde jeg anledning til med amanuensis dersteds dr. ANTHONY at avtale bytte med en del skeletter.

Jeg er samtlige herrer funktionærer ved museet taknemmelig for ydet assistance og imøtekommenhet, specielt vil jeg nævne dr. CH. GRAVIER, som paa alle maater var mig behjælpelig under mit ophold i Paris.

Ved Musée d'histoire naturelle, som har sine egne laboratorier etc. avholdes forelæsningsserier i forskjellige emner, beregnet paa specialstuderende. Disse forelæsninger er, som undervisningen overhovedet ved museet, fri og helt og holdent skilt fra samme ved Sorbonne, hvor den egentlige universitetsundervisning drives. Jeg benyttet selvfølgelig ogsaa anledningen til at besøke de zoologiske institutioner ved sidstnævnte for at faa litt kjendskap til arbeidet her og undervisningen. Med hensyn til den sidstnævnte skal jeg faa lov til av mine optegnelser at meddele de oplysninger angaaende studie- og eksamensforhold ved Sorbonne, som jeg der erholdt.

For „licencié" eller eksamen fordres av de som ønsker at studere zoologi, botanik eller geologi tre „certifikat" eller en karakter for hvert av de tre fag. Disse karakterer er alle ens uten grader. Studietiden for licentiateksamen beregnes til 2 à 3 aar og det pensum som gjennemgaaes er like for alle i samtlige tre fag og studierne bedrives samtidig. En som siden ønsker at utdanne sig videre i et fag, f. eks. zoologi, faar altsaa til denne eksamen den samme undervisning som en anden, som senere tænker at ta f. eks. geologi som hovedfag.

Vil nu den studerende efter licentiateksamen utdanne sig videre i det ene eller andet fag, saa er hans studier fri, d. v. s. der gives ingen obligatoriske kurser, men hans studier foregaar mere umiddelbart under lærerens personlige veiledning. For opnaaelse av doktorgraden synes fordringerne at være meget strenge — ialfald var forholdet saadan ved Sorbonne — idet at der sættes store fordringer til doktoravhandlingen (man beregnet til en saadan gjennemsnitlig et arbeide i 5—6 aar efter licencié). Den forsvares offentlig. Foruten disputatsen i hovedfaget kræves en besvarelse av enklere opgaver i de to andre fag, hvori certifikat er erholdt. Disse opgaver gives av vedkommende fagprofessorer og til disses besvarelse gives doktoranden en tid av omtrent 14 dage for hver.

Vil derimot den studerende efter at ha avlagt sin „licencié“ utdanne sig for en post ved de høiere skoler (gymnasier eller lyceer) maa han gjennemgaa et kursus paa 1 à 2 aar ved „Ecole normale superieure“. Efter at ha erholdt sit certifikat maa kandidater, som agter at gaa lærerveien, desuten behandle en lettere opgave i et fag (en eller anden undersøkelse f. eks.), og indlevere et skriftlig arbeide herover. Nogen anden forpligtelse til videnskabelig produktion for lærerkandidater findes ikke, men da der er konkurrance ogsaa om disse poster vil det være næsten en nødvendighet for kandidaterne at meritere sig ved skriftlige arbeider etc.

Undervisningen i zoologi ved Sorbonne drives ved kurser og forelæsninger. Eleverne dissekerer hovedtyper av dyreriget og gjør tegninger (i parantes sagt lægges der ved utlandets laboratorier megen vegt paa at eleverne skal tegne det som de ser); en demonstratør holder en forberedende demonstration over den type som skal gjennemgaaes. Der dissekeres kun engang i uken, men laboratoriet var aabent for de studerende alle dage.

For undervisningen i de biologiske fag lagde man megen vegt paa de biologiske stationer, som syntes at være flittig besøkt av de studerende. Der findes av disse som bekjendt mange ved Frankrigs kyster og disse staar under ledelse dels av funktionærer ved Musée d'histoire naturelle dels av saadanne ved Sorbonne.

Fra Paris, hvor jeg opholdt mig i 4 uker, reiste jeg til Tyskland, hvor jeg besøkte Freiburg/Br., Tübingen, Heidelberg, Frankfurt a/M., Jena, Leipzig, Berlin, Hamburg. I disse byer, som med undtagelse av Frankfurt og Hamburg alle har et universitet, var det min opgave at studere undervisningsforhold og studiesamlinger. I Frankfurt hadde jeg anledning til at besøke det nye museum og deltok som gjest i den tyske zoologkongres, som i pinseferierne avholdtes her.

I Tyskland er der (i det matematisk-naturvidenskabelige fakultet) to slags eksamen: en som berettiger til opnaaelse av doktorgrad og en „statseksamen". Til den første hører tre fag, nemlig et hovedfag og to bifag. Ved undervisningen skjelner man i almindelighet for zoologiens vedkommende (som vistnok overhodet for naturfagene) mellem „kleines Praktikum", dissektionsøvelser, som omfatter et mindre antal typer med dissektioner kun nogen timer i uken i et par semestre, dels et „grosses Praktikum" med mere omfattende studier i makro- og mikroskopisk anatomi; dog er disse to „praktika" ikke altid med hensyn til tiden skarpt skilt, men foregaar for en del samtidig med fællesundervisning. Det pensum som indhentes ved det sidstnævnte er det som forlanges av kandidater med vedkommende fag som hovedfag, mens „kleines Praktikum" meddeler de kundskaper, som fordres i bifagene. Det er imidlertid ikke nødvendig, at kandidaterne deltar i de praktiske øvelser for et bifag, men de aller fleste gjør det dog, og delvis (som f. eks. i Berlin) fordredes, at de ialfald deltok i de makroskopiske laboratorieøvelser. Samtidig med de praktiske øvelser følges de forelæsninger, som professorer i faget avholder og som i regelen synes at være av samme omfang, som en noget mer utførlig lærebok. De mundtlige prøvninger foregaar formelt for fakultetet, men i realiteten foretages de av vedkommende professor uten censorer. Forelæsninger over specielle grener av faget holdes av e. o. professorer og privatdocenter. Dette synes ialfald at være regel, skjønt selvfølgelig ogsaa en ordinarie professor kan holde saadanne. Efter at det store praktikum er gjennemgaat følger saa dels arbeider med bifagene, dels utarbeidelsen av en doktoravhandling. I det hele ansees nu en forsvarlig doktorgrad at medta omtrent 8 semestres arbeide. For overhodet at faa tilladelse til at ta sin doktorgrad maatte kandidaten ha opholdt sig mindst 6 semestre ved et tysk universitet (ialfald var dette fordringen i Berlin).

Doktorgraden berettiger ikke i og for sig til erholdelse av lærerposter ved høiere skoler og ikke heller ved universitetet. For ansættelse ved universitet som privatdocent fordres, at man „habiliterer" sig med en særskilt avhandling („habilitationsskrift"). For at erholde lærerposter ved de høiere skoler fordres en „statseksamen“ med mange fag. Studiet her ansees at ta omtrent 10 semestre.

Et nyt og udmerket hjælpemiddel ved den biologiske undervisning var nu ikke sjelden at finde ved de tyske universiteter. nemlig epidiaskopet og andre projektionsapparater. Disse apparater er konstruerte for at fremvise mikroskopiske præparater, tegninger, levende dyr etc. i saavel svake som sterke forstørrelser og med stor lysstyrke. Den store fordel, som disse apparater byr, er at gjøre det mulig at fremvise gjenstandene direkte, uten først — som ved de almindelige scioptikonsapparater — at tegne eller fotografere dem over paa en særskilt glasplate. Man kan med andre ord for et stort publikum forevise hver ting — saavel levende som døde, gjennemsigtige og ikke gjennemsigtige — i den naturlige tilstand, og hvad som er ikke mindre vigtig, i den samme forstørrelsesskala som i mikroskopet, mens forstørrelserne i et almindelig scioptikonsapparat er meget begrænset og forøvrig heller ikke tillater fremvisning av levende former. En anden nyhet, som jeg hadde anledning til at se fremstillet ved hjælp av epidiaskopet, var farvefotografier. Der blev paa zoologforsamlingen i Frankfurt fremvist farvefotografier av en gruppe havdyr, tagne direkte efter naturen med udmerket resultat. — Det er kun at beklage, at disse apparater, idetmindste de som projicerer med sterk forstørrelse, er saa kostbar, at en institution med smaa midler vanskelig kan anskaffe dem. Prisen er nemlig henved et par tusen mark.

Fra en — forøvrig meget fremragende — zoologisk professor hørte jeg den anmerkning fremsættes, at han fandt projektionsapparater ved forelæsningerne fra et pædagogisk synspunkt mindre hensigtsmæssig; han foretrak tegninger, som under den hele forelæsning blev hængende for elevernes øine og derved tvinget disse til bedre at indprente sig i erindringen de forhold, som tegningen er beregnet paa at belyse. Ved projektionsapparaterne maa selvfølgelig billederne veksle efterhvert som forelæsningen behandler nye gjenstande eller dele hos vedkommende gjenstand. Skjønt der selvfølgelig kan siges noget til forsvar for denne opfatning, saa mener jeg dog, at fordelene ved projektionsapparaterne er saa stor, at de ubetinget, der hvor der findes brukbare præparater, er at foretrække.

Et andet middel til at gjøre det i en forelæsning behandlede stof anskuelig og som blandt andre benyttedes ved det zoologiske institut i Berlin, er stereoskopet. De moderne fotografiske metoder tillater at ta stereoskopiske mikrofotografier. For meget sterke forstørrelser (f. eks. av tynde snitpræparater) er selvfølgelig metoden mindre brukbar, da man av saadanne ikke erholder noget eller ialfald et ubetydelig stereoskopisk perspektiv, derimot er det udmerket for svakere forstørrelser, saavel av hele gjenstande som tykkere snit av saadanne. Ved forelæsninger bruktes en hel række stereoskoper, hver med sit billede, og da disse var opstillet i forelæsningssalen før og efter forelæsningen, saa hadde eleverne anledning til at gjennemse samtlige. Især for et mindre publikum og med et begrænset antal billeder vil sikkerlig denne demonstrationsmaate være meget brukbar.

Av de zoologiske instituter, som jeg besøkte for at se paa deres indredning, vil jeg særskilt fremhæve samme i Tübingen, som er forholdsvis nyt og opført under ledelse av den nuværende zoologiæ professor F. Blochmann. Med hensyn til praktisk indredning og studiesamling staar dette institut som et mønster, skjønt selvfølgelig anlagt i en meget større skala end vi nogensinde her kan tænkes at faa bruk for. Med hensyn til studiesamlinger vil jeg desuten fremhæve samme ved zoologisk institut i Berlin som instruktiv og mønstergyldig.

I Berlin tilbragte jeg flere dage i det zoologiske museums „Schausammlung“ og hadde desuten anledning til at se nogen interessante gjenstande i de videnskabelige samlinger. Der er ogsaa i Berlinermuseets „Schausammlung“ meget at lære, men utvilsomt staar dog samme i London over denne.

Museet i Hamburg hadde jeg tidligere ved forskjellige anledninger besøkt og da jeg kun opholdt mig et par dage i denne by før hjemfærden til Bergen, blev her ikke anledning til at gjøre nogen mere indgaaende museumsstudier.

Under min reise besøkte jeg ogsaa flere naturaliehandlere, for ved selvsyn at faa kjendskap til de præparater og det raamateriale til saadanne, som leveres fra deres forretninger. Specielt var det av interesse at se de biologiske grupper og modeller, som her kan faaes, da det er meget vanskelig efter avbildinger at danne sig en mening om disses brukbarhet som undervisningsmateriel. Ved paa stedet av fagmænd at faa direkte opgaver over vedkommende firmaer og ved personlig at forhandle med dem kunde jeg ogsaa erhverve en del naturalier ikke ubetydelig billigere end ellers efter al sandsynlighet vilde ha været tilfældet. Nogen av de anskaffelser, som gjordes under reisen, findes optagne i min beretning for virksomheten ved lærestolen i det forløpne aar.

A. Appellöf.

DEN BIOLOGISKE STATION.

Ved biologisk station har undersøkelserne i fjordene været fortsat (se ovenfor under „Fjordundersøkelser“), likesom der har været utført videnskabelige arbeider i laboratoriet. Stationen har i 1909 været besøkt av mange studerende, nemlig:

Dr. M. Auerbach, Karlsruhe	Zoologi
Fil. kand. Nils Hagman, Helsingfors	
Stud. rer. nat. Friedr. Alverdes, Hamburg	
— Heinrich Prell, Dresden	
— Erwin Stresemann, Dresden	
Dr. Haase, Jena	
Kaptein Roald Amundsen, Kristiania	Oceanografi
Løitnant Hj. Fr. Gjertsen, Kristiania	
Løitnant Petersen-Hansen, Bergen	
Kand. Klaus Grein, Neapel	
Dr. V. Lebedeff, Odessa	
A. Kutschin, Arkangel	

Paa kortere besøk kom professor E. L. Mark, Harvard University, Cambridge (U. S. A.), og dr. H. Kluge, bestyrer av den biologiske station i Alexandrovsk. Endvidere har to av dr. Appelløfs elever (hertug A. Gandolfi-Hornyold og stud. rer. nat. Louis des Arts) hat fast arbeidsplads paa stationen; flere av havforskningskursets zoologiske studerende har benyttet akvarierne og andre av stationens hjælpemidler til mindre arbeider.

Overlærer Jørgensen har gjort meget indgaaende planktonstudier; han har paa det nærmeste avsluttet en stor monografi over ceratierne.

Frk. M. Meyer har utført en hel del kartarbeider og beregninger for de hydrografiske undersøkelser og plantonundersøkelserne.

Av de studerende har særlig A. Kutschin været behjælpelig med titreringerne av de mange vandprøver, som har været samlet i fjordene og skjærgaarden.

Undertegnede har for en væsentlig del været optat med forskjellige bearbeidelser; av disse er — foruten endel mindre artikler — følgende utkommet i 1909:

Helland-Hansen: Statistical Research into the Biology of Haddock and Cod in the North Sea (Rapport et Procés-verbaux du Conseil perm. Internat pour l'exploration de la mer, Vol. X).

Helland-Hansen: Jahresübersicht der oceanographischen Literatur für 1908 (Intern. Revue der gesamten Hydrobiologie und Hydrographie, Vol. I).

Helland-Hansen and Nansen: The Norwegian Sea (Report on Norwegian Fishery and Marine Investigations, Vol. II, nr. 2).

Helland-Hansen and Nansen: Havstrømme, klima, næringsveie („Naturen“ for juli—august; paa tysk i Internat. Revue, Vol. II, H. 3).

Helland-Hansen et Koefoed: Hydrographie (i Duc d'Orléans: Croisière océanographique dans la Mer du Grønland 1905).

I den ene (østligste) avdeling av rorboden er der i 1909 installert et fryseanlæg, hvortil der er git bevilgning paa fiskeribudgettet for endel fryseforsøk, som skal ledes av hr. bestyrer H. Bull og mig i forening.

B. Helland-Hansen.

AKVARIET OG SÆLPARKEN.

Besøket og entréindtægten i de forskjellige maaneder av 1909 vil fremgaa av følgende oversigt:

	Antal besøkende			Entré-indtægt
	Voksne	Barn	Tilsammen	
				Kr.
Januar	12	6	18	3.00
Februar	—	—	—	—
Mars	—	—	—	—
April	—	—	—	—
Mai	406	313	719	107.80
Juni	1 014	353	1 367	235.90
Juli	1 582	314	1 896	347.80
August	1 540	385	1 925	346.50
September	740	422	1 168	188.80
Oktober	278	192	470	74.80
November	137	87	224	34.50
Desember	78	44	122	20.00
Ialt	5 793	2 116	7 909	1 359.10

Entréen har været den samme som før: 20 øre for voksne, 10 øre for barn, og 5 øre for skolebarn ved klassebesøk. Der har ialt været 223 skolebarn i klasser. Muséforeningens medlemmer gaar frit og er ikke medregnet i oversigten.

Til indtægt kommer desuten kr. 66.25 ved sildesalg; den samlede indtægt blir altsaa kr. 1 425.35. Til sammenligning kan nævnes at indtægten ved entré og sildesalg i de 4 nærmest foregaaende aar var: — 1908 kr. 1 708.84; 1907 kr. 1 442.91; 1906 kr. 1 543.40; 1905 kr. 1 378.66.

Besøket (og indtægten) var noget mindre end i de 3 foregaaende aar paa grund av en lang tids lukning. Som en følge av bygningens synkning var et par av de store akvarieruter sprukket for nogen tid siden. Bergens kommune bevilget for 1909 det nødvendige beløp til at skaffe nye, og for at faa dem indsat blev akvariet lukket den 8 januar. Det var imidlertid forbundet med store vanskeligheter baade at faa det tykke speilglas fabrikert og at faa ruterne indsat og tættet godt. Derfor drog det temmelig længe ut inden akvariet kom iorden igjen, og det kunde ikke aapnes igjen før den 20 mai. Denne lukning i 4½ maaned har naturligvis gjort sig sterkt gjældende for indtægternes vedkommende. I sommermaanederne var der forresten et bedre besøk end tidligere.

Driftsutgifterne var tilsammen kr. 1 839.67, altsaa betydelig høiere end indtægterne. En del av utgifterne var ekstraordinære, som en følge av de store reparationer.

Man har ogsaa iaar at takke „Det nyttige selskap“ for at ikke gjælden er øket, idet det har bidrat med kr. 500 til driften. Ved hjælp av dette bidrag balanserer regnskapet for 1909 med et litet overskud paa kr. 292.43. Imidlertid staar det igjen at betale det laan paa kr. 3 351.61, som er ydet av museet.

B. Helland-Hansen.

FOREDRAG FOR HVERMAND.
(ARBEIDERFOREDRAG).

Foredragene begyndte i vaarsemestret 1909 8 januar og fortsatte til 16 mars. I høstsemestret holdtes de første foredrag 12 oktober og det sidste 17 desember.

I begge halvaar holdtes fem foredrag om uken, samtlige i museets store foredragssal, to søndag eftermiddag kl. 5—6 og ½7—½8, ét tirsdag, onsdag og fredag fra ½8—½9. Assessor Dahl's foredragsrække i høstsemestret blev holdt i timen ½9—½10 fredag aften, efter derom fra arbeiderhold uttalt ønske.

Foredragsholderne og fagene fremgaar av følgende oversigt.

Vaarsemestret.

I.	Foredragsrækker:		
	Direktør Joh. Bøgh: Den norske malerkunst i det 19de aarhundrede	9	foredrag
	Dr. C. F. Kolderup: Hovedtrækkene i jordens utviklingshistorie (jordens middelalder)	5	—
	Bestyrer N. J. Føyn: Bergens klima	5	—
	Skolebestyrer Hambro: De forenede staters historie	7	—
	Konservator P. Bjerkan: De vigtigste arktiske opdagelsesreiser i ældre og nyere tid	7	—
II.	Enkelte foredrag:		
	Oberstløitnant Seeberg: Idrættens nationale betydning. Værg dit land	1	—
	Stiftsarkivar dr. J. Bing: Ibsens „Brand“	2	—
	Konservator J. A. Grieg: Pygmæer	1	—
	Dr. H. Schetelig: Spor av mennesket før istiden	2	—
	Dr. H. Magnus: Tibet og Sven Hedins opdagelsesreiser	1	—
	Adjunkt G. Stoltz: Shetland og shetlænderne	1	—
	Transport	41	foredrag

Transport	41	foredrag
Bestyrer HELLAND-HANSEN: Om regnekunsten til forskjellige tider og hos forskjellige folkeslag	2	—
JOHANNES MOSGREN: Turgenjev	1	—
Do. Leo Tolstoi	1	—
	45	foredrag

Høstsemestret.

I. Foredragsrækker:

Dr. C. F. KOLDERUP: Norges nyttige mineraler.	4	foredrag
Overlærer R. BARMAN: Fysikens lyslære	9	—
Assessor K. F. DAHL: Kommunens forfatning og den kommunale forvaltning i Norge	8	—
Kaptein J. WAHL: Norges historie i middelalderen	5	—
Overlærer S. HØST: Wergeland	4	—
Bestyrer HELLAND-HANSEN: De seneste aars havforskning	4	—
Overlærer E. GREVE: Litt om og fra Tyskland	5	—

II. Enkelte foredrag:

Konservator P. BJERKAN: Træk av Europas dyreliv før og nu	2	—
Konservator dr. A. W. BRØGGER: De ældste indvandringer i Norge	1	—
Konservator dr. A. W. BRØGGER: Den første bebyggelse i strøket omkring Bergen	1	—
Frk. SINKEN NILSEN: Arbeiderens hjem og barnets fremtid	1	—
Dr. H. SCHETELIG: Husets utvikling i Nordens oldtid	1	—
Dr. LARSEN: Oldnorsk og nynorsk. En oversigt over norsk sprogutvikling	1	—
Konservator J. A. GRIEG: Australiens dyreliv	1	—
Kaptein LYDER LUNDE: Om Kuba	1	—
Tilsammen	48	foredrag

Det samlede antal tilhørere utgjorde:

I vaarsemestret........... 4 718 gjennemsnitlig pr. foredrag 105
I høstsemestret........... 5 123 — „ — 106

For det hele aar 9 841 gjennemsnitlig pr. foredrag 106

De tilsvarende tal i forrige aar var henholdsvis 11 639 og 127.

Som det vil sees av den her meddelte statistik, har tilhørerantallet været betydelig lavere end forrige aar.

Regnskapet for 1909 utviser en indtægt paa kr. 3 816.43 foruten beholdningen fra foregaaende aar kr. 41.27. Av denne indtægt er kr. 314.90 entré, resten offentlige bidrag fra stat, samlag og kommune. Utgifterne har beløpet sig til kr. 4 178.76, saaledes at der til næste regnskap overgaar et underskud paa kr. 321.06.

Likesom tidligere har ogsaa iaar lysbilleder i temmelig stor utstrækning været utlaant til andre foredragskurser, især utenbys, samt til foreninger og skoler.

Bergens museum 28 januar 1909.

K. Brekke.

REGNSKAPSEKSTRAKT.[1])

Kap. I. Museets samlinger og bibliothek.

Indtægt:

Beholdning fra forrige aar			kr.	512.68
1. Statens bidrag (B. kr. 26 480):				
a. Ordinært bidrag, mot at likemeget tilveiebringes paa anden maate.....	kr.	24 000.00		
b. Statens bidrag til antikvarisk konservator	„	2 000.00		
c. Statens bidrag til utgifter i henhold til lov av 13 juli 1905, om fredning og bevaring av fortidslevninger....................	„	540.00		
d. Statens bidrag til indkjøp av gjenstande av kulturhistorisk interesse	„	1 000.00	„	27 540.00
2. Bidrag av samlaget (B. kr. 1 500)............			„	1 500.00
3. Renter av bibliotekf. (B. kr. 5 000)	kr.	4 851.00		
+ Restancer	„	115.00	„	4 966.00
4. Bidrag av sparebanken (B. kr. 6 000)..........			„	3 000.00
5. Forskjellige indtægter (B. kr. 6 335):				
a. Medlemskontingent kr. 2 006.68 + restancer ..... „ 36.00	kr.	2 042.68		
b. Entré og katalogsalg	„	739.70		
c. Leie av foredragssalene......	„	1 758.50		
d. Refusion av legater	„	2 130.00		
e. Renter og tilfældige indtægter	„	147.19		
f. Indt. ved naturh. samling	„	449.54		
g. „ „ biblioteket.........	„	126.12		
h. „ „ haven	„	10.00		
i. „ „ antikv. avdeling....	„	94.70	„	7 498.43
Transport			kr.	45 017.11

---

[1]) De budgetterte beløp er tilføiet i parenteser.

			Transport kr.	45 017.11
6. Kommunens bidrag (B. kr. 3 122):				
a. Bidrag til haven	kr.	1 200.00		
b. „ „ eiendom. vedlikehold	„	1 922.00		
c. Nyarbeider, utført for kommunens regning	„	1 360.00	„	4 482.00
Underskud			„	2 916.90
			kr.	52 416.01

Utgift:

1. Lønninger (B. kr. 17 311.11):				
Holmboe, som konservator	kr.	2 511.10		
— „ direktør	„	1 200.00		
Konservator Schetelig	„	3 200.00		
— Grieg	„	2 200.00		
— Bjerkan	„	1 631.21		
Frk. Daae	„	1 200.00		
„ Lindholm	„	390.00		
„ Christensen	„	840.00		
„ von Tangen	„	322.00		
J. Ørdal	„	1 400.00		
Wm. Dahl	„	1 400.00		
O. Nilsen	„	1 040.00	kr.	17 334.31
2. Biblioteket (B. kr. 5 000)			„	5 000.16
3. Fællesutgifter (B. kr. 8 000):				
a. Lys, brænde, elektricitet	kr.	3 371.64		
b. Opsyn og uniform	„	1 482.81		
c. Renhold	„	1 842.70		
d. Fragt, porto, telegraf, telefon	„	1 187.73		
e. Kontorrekvisita, tegnesaker	„	323.40		
f. Diverse utgifter	„	1 362.79		
g. Renter	„	299.41	„	9 370.48
4. Naturhistorisk avdeling (B. kr. 6 050):				
a. Den zoologiske samling	kr.	2 849.12		
b. Den botaniske samling	„	647.19		
c. Veksthuset	„	2 486.47		
d. Den geologiske samling	„	1 026.19	„	7 008.97
			Transport kr.	38 713.92

			Transport kr.	38 713.92
5. Antikvarisk avdeling (B. kr. 5 680):				
a. Utgifter ved indløsning av oldfund efter lov af 13 juli 1905	kr.	600.00		
b. Indkjøp til kulturhist. samling	„	3 190.40		
c. Andre utgifter	„	2 088.97	„	5 879.37
6. Eiendommes vedlikehold (B. kr. 4 392):				
a. Haven	kr.	2 540.72		
b. Bygningerne	„	1 922.00		
c. Nyarbeider. utført for kommunens regning	„	1 360.00	„	5 822.72
7. Avdrag paa laan i Sparebanken (B. kr. 2 000).			„	2 000.00
			kr.	52 416.01

Kap. II. Museets legater og fonds.

Indtægt:

7. Frieles legat nr. I (28 000 kr.):				
Beholdning fra f. a.	kr.	322.64		
Renter ÷ administration	„	1 320.51	kr.	1 643.15
8. Frieles legat nr. II (40 000 kr.):				
Beholdning fra f. a.	kr.	418.39		
Renter ÷ administration	„	1 835.25	„	2 253.64
9. Sundts legat nr. I (50 000 kr.):				
Beholdning fra f. a.	kr.	1 869.61		
Renter ÷ administration	„	2 101.56	„	3 971.17
10. Sundts legat nr. II (25 000);				
Beholdning fra f. a.	kr.	365.13		
Renter ÷ administration	„	983.79	„	1 348.92
11. F. Danielsen og A. Larsens legat (24 000 kr):				
Beholdning fra f. a.	kr.	750.75		
Renter ÷ administration	„	1 172.03	„	1 922.78
12. F. Hansen og H. Danielsens legat (28 523 kr.):				
Beholdning fra f. a.	kr.	899.25		
Renter ÷ administration	„	1 326.64		
Refusion	„	7.50	„	2 233.39
			Transport kr.	13 373.05

		Transport			kr.	13 373.05
13.		Birthe Marie Danielsens legat (40 000 kr.):				
		Beholdning fra f. a.	kr.	609.73		
		Renter ÷ administration	„	1 826.51	„	2 436.24
14.		Konsul Chr. Børs's legat (50 000 kr.):				
		Beholdning fra f. a.	kr.	449.67		
		Renter ÷ administration	„	2 416.09	„	2 865.76
15.	a.	Præmieobligationsfondet (500 000 kr.):				
		Renter ÷ administration	kr.	21 126.51		
		Renterestanse	„	1 250.00		
			kr.	22 376.51		
		÷ Tillagt den avsatte kapital	„	5 613.98	„	16 762.53
15.	b.	Præmieobligationsfondets avsatte kapital:				
		Beholdning fra f. a.	kr.	107 128.68		
		Renter	„	2 319.95		
		Renterestanse	„	2 650.00		
		Tillagt renter av 15 a	„	5 613.98		
			kr.	117 712.61		
16.	a.	C. Sundts fond (175 000 kr.):				
		Beholdning fra f. a.	kr.	5 535.55		
		Renter ÷ administration	„	7 873.69		
			kr.	13 409.24		
		÷ $^1/_5$ av renterne tillagt 16 b	„	1 644.73	„	11 764.51
16.	b.	C. Sundts fonds avsatte kapital:				
		Beholdning fra f. a.	kr.	5 508.27		
		Renter	„	191.70		
		Tillagt renter av 16 a	„	1 644.73		
			kr.	7 344.70		
17.		Jakob Bentzons gave:				
		Beholdning fra f. a.	kr.	8 652.80		
		Renter	„	299.82	„	8 952.62
					kr.	56 154.71

Utgift:

A.	Stipendier:				
	1. Aarsstipendier (B. kr. 7 300):				
	Kolderup	kr.	3 800.00		
	Jørgensen	„	1 200.00		
	Høye	„	1 500.00		
	Havaas	„	800.00	kr.	7 300.00
	2. Reisestipendier (B. kr. 2 770):				
	Lie-Pettersen	kr.	200.00		
	Selland	„	200.00		
	Grieg	„	300.00		
	Holmboe	„	70.00		
	Landmark	„	200.00		
	Melkild	„	120.00		
	Havaas	„	250.00		
	Høye	„	200.00		
	Bjerkan	„	150.00		
	Kaldhol	„	130.00		
	Kolderup	„	706.51		
	Jørgensen	„	204.65	„	2 731.16
	Ekstraordinært stipendium (B. kr. 800):				
	Jørgensen (vikarutgifter)			„	800.00
B.	Faste utgifter til undersøkelser og videnskabelig assistanse (B. kr. 7 876.66):				
	Fjordundersøkelser	kr.	1 516.21		
	Arkæologiske undersøkelser	„	1 705.15		
	Drift av seismograf	„	204.35		
	Kolderups laboratorieutgifter	„	257.00		
	Høyes do.	„	500.00		
	Assistanse for Kolderups undersøkelser	„	300.00		
	Do. for Helland-Hansens do.	„	710.00		
	Plantegeografiske undersøkelser paa vestlandet	„	600.00		
	Bræmaaling paa vestlandet	„	79.50		
	Fotografering av Bergenske bygninger	„	150.00		
		kr.	6 022.21	kr.	10 831.16

		kr.	6 022.21	kr.	10 831.16
	Frk. Abel	„	720.00		
	Bucher	„	1 066.66	„	7 808.87
C.	Publikationer (B. kr. 10 460):				
	Aarboken	kr.	7 967.77		
	Bidrag til „Medicinsk Revue“	„	800.00		
	Holmboes arbeide	„	1 000.00		
	Trykning av avhandl. om hummeren	„	740.49	„	10 508.26
D.	Kurser og undervisning (B. kr. 500):				
	Lærerkurser	kr.	398.60		
	Havforskningskursus	„	1 213.20	„	1 611.80
E.	C. Sundts zoologiske lærestol (B. kr. 9 450):				
	Dr. Appelløf, gage	kr.	4 600.00		
	Do. stipendium	„	2 000.00		
	Indkjøp av Valdiviaekspeditionens resultater	„	200.54		
	Driftsutgifter (inkl. indkjøp av modeller etc.)	„	1 560.08		
	Indkjøp av zoologiske verker	„	400.00		
	Ekskursioner	„	570.70	„	9 331.32
F.	Diverse utgifter			„	11.70
G.	Beholdninger:				
	Frieles legat nr. I	kr.	202.66		
	— „ „ II	„	398.49		
	— „ „ II avsat til dr. Scheteligs arbeide	„	1 000.00		
	Sundts legat nr. I	„	504.82		
	— „ „ II	„	548.92		
	F. Danielsen og A. Larsens legat	„	422.78		
	F. Hansen og H. Danielsens legat	„	465.62		
	Birthe Marie Danielsens legat	„	336.24		
	Konsul Chr. Børs's legat	„	286.26		
	Do. Do. „ avsat til Dyrings herbarium	„	500.00		
	C. Sundts fond	„	2 433.19		
	Jakob Bentzons gave	„	8 952.62	„	16 051.60
				kr.	56 154.71

Bilag til kap. II. Særregnskap for de enkelte legater og fonds.

7. Frieles legat nr. I (28 000):

An Beholdning fra f. a.	kr.	322.64		
„ Renter	„	1 376.51		
Pr. Administration			kr.	56.00
„ Stipendier			„	700.00
„ Trykning av prisavhandling om hummeren			„	740.49
„ Beholdning til næste aar . . .			„	202.66
	kr.	1 699.15	kr.	1 699.15

8. Frieles legat nr. II (40 000 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr.	418.39		
„ Renter	„	1 915.25		
Pr. Administration			kr.	80.00
„ Fotografering av Bergenske bygninger			„	150.00
„ Arkæologiske utgravninger .			„	705.15
„ Avsat til trykning av dr. Scheteligs arbeide			„	1 000.00
„ Beholdning til næste aar			„	398.49
	kr.	2 333.64	kr.	2 333.64

9. Sundts legat nr. I (50 000 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr.	1 869.61		
„ Renter	„	2 201.56		
Pr. Administration			kr.	100.00
„ Aarboken			„	1 500.00
„ Trykning av Holmboes arbeide			„	1 000.00
„ Plantegeografiske undersøkelser			„	300.00
„ Stipendier			„	654.65
„ Diverse utgifter			„	11.70
„ Beholdning til næste aar . . .			„	504.82
	kr.	4 071.17	kr.	4 071.17

10. Sundts legat nr. II (25 000):

An Beholdning fra f. a.	kr.	365.13		
„ Renter	„	1 033.79		
Pr. Administration			kr.	50.00
„ Medicinsk Revue			„	800.00
„ Beholdning til næste aar . . .			„	548.92
	kr.	1 398.92	kr.	1 398.92

11. F. Danielsen og A. Larsens legat (24 000 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr.	750.75		
„ Renter	„	1 220.03		
Pr. Administration			kr.	48.00
„ Aarboken			„	1 500.00
„ Beholdning til næste aar			„	422.78
	kr.	1 970.78	kr.	1 970.78

12. F. Hansen og H. Danielsens legat (28 523 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr.	899.25		
„ Renter	„	1 392.64		
„ Refusion	„	7.50		
Pr. Administration			kr.	57.00
„ Erlagt forlitet administration i 1908			„	9.00
„ Aarboken			„	1 467.77
„ Plantegeografiske undersøkelser			„	300.00
„ Beholdning til næste aar			„	465.62
	kr.	2 299.39	kr.	2 299.39

13. Birthe Marie Danielsens legat (40 000 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr.	609.73		
„ Renter	„	1 906.51		
Pr. Administration			kr.	80.00
„ Aarboken			„	1 500.00
„ Stipendier			„	600.00
„ Beholdning til næste aar			„	336.24
	kr.	2 516.24	kr.	2 516.24

14. Konsul Chr. Børs's legat (50 000 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr.	449.67		
„ Renter	„	2 516.09		
Pr. Administration			kr.	100.00
„ Aarboken			„	2 000.00
„ Bræmaaling paa Vestlandet			„	79.50
„ Avsat til Dyrings herbarium			„	500.00
„ Beholdning til næste aar			„	286.26
	kr.	2 965.76	kr.	2 965.76

15. a. Præmieobligationsfondet (500 000 kr.):

An Renter	kr.	22 126.51		
„ Restanse	„	1 250.00		
Pr. Administration			kr.	1 000.00
„ Kolderup			„	3 800.00
„ Jørgensen			„	1 200.00
„ Høye			„	1 500.00
„ Havaas			„	800.00
Transport	kr.	23 376.51	kr.	8 300.00

Transport	kr. 23 376.51	kr. 8 300.05
Pr. Jørgensens vikarutgifter .		„ 800.00
„ Bucher		„ 1 066.66
„ Frk. Abel		„ 720.00
„ Helland-Hansens assistanse		„ 710.00
„ Fjordundersøkelser		„ 1 516.21
„ Arkæologiske undersøkelser		„ 1 000.00
„ Jordskjælvsundersøkelser .		„ 204.35
„ Kolderups reiseutgifter . .		„ 706.51
„ Kolderups laboratorieutgifter		„ 257.00
„ Høyes do		„ 500.00
„ Assistanse for Kolderups undersøkelser		„ 300.00
„ Lærerkurser		„ 398.60
„ Havforskningskurset		„ 1 213.20
„ Holmboes reise		„ 70.00
„ Tillagt den avsatte kapital		„ 5 613.98
	kr. 23 376.51	kr. 23 376.51

15. b. Præmieobligationsfondets avsatte kapital:

An Beholdning fra f. a.	kr. 107 128.68	
„ Renter	„ 2 319.95	
„ Renterestanse	„ 2 650.00	
„ Tillagt av 15 a	„ 5 613.98	
Pr. Beholdning til næste aar .		kr. 117 712.61
	kr. 117 712.61	kr. 117 712.61

16. a. C. Sundts fond (175 000 kr.):

An Beholdning fra f. a.	kr. 5 535.55	
„ Renter	„ 8 223.60	
Pr. Administration		kr. 350.00
„ Dr. Appellöf, gage		„ 4 600.00
„ Do. stipendium . .		„ 2 000.00
„ Driftsutgifter (inkl. indkjøp av modeller etc)		„ 1 560.08
„ Indkjøp av Valdiviaekspeditionens resultater		„ 200.54
„ Indkjøp av zoologiske verker		„ 400.00
„ Ekskursioner		„ 570.70
„ $^1/_5$ av renterne tillagt 16 b		„ 1 644.73
„ Beholdning til næste aar .		„ 2 433.19
	kr. 13 759.24	kr. 13 759.24

16. b. C. Sundts fonds avsatte kapital:

An Beholdning fra f. a.	kr. 5 508.27	
„ Renter	„ 191.70	
Transport	kr. 5 699.97	

Transport	kr.	5 699.97		
An Tillagt renter av 16 a....	„	1 644.73		
Pr. Beholdning til næste aar .			kr.	7 344.70
	kr.	7 344.70	kr.	7 344.70

17. Jakob Bentzons gave:

An Beholdning fra f. a.........	kr.	8 652.80		
„ Renter....................	„	299.82		
Pr. Beholdning til næste aar ...			kr.	8 952.62
	kr.	8 952.62	kr.	8 952.62

Kap. III. Særformaal under museets administration.

18. Biologisk station:

An Statens bidrag	kr.	6 400.00		
„ Pladsavgift	„	832.95		
Pr. Underskud fra f. a..........			kr.	567.04
„ Laan av Bergens museum ...			„	989.02
„ Gage, Helland-Hansen			„	2 800.00
„ „ Glimme..............			„	1 200.00
„ Utgifter ved laboratoriet			„	2 882.02
An Laan av Bergens museum ...	„	989.02		
„ Underskud til næste aar	„	216.11		
	kr.	8 438.08	kr.	8 438.08

19. Akvariet og sælparken:

An Beholdning fra f. a.	kr.	206.75		
„ Bidrag av „Det nyttige selskap“	„	500.00		
„ Entré.....................	„	1 425.35		
Pr. Laan av Bergens museum ...			kr.	3 351.61
„ Driftsutgifter			„	1 839.67
„ Beholdning til næste aar			„	292.43
An Laan av Bergens museum....	„	3 351.61		
	kr.	5 483.71	kr.	5 483.71

20. Sommerkurset:

An Beholdning fra f. a..........	kr.	196.28		
„ Renter....................	„	6.97		
Pr. Beholdning til næste aar.....			kr.	203.25
	kr.	203.25	kr.	203.25

21. Foredrag for hvermand:

An Beholdning fra f. a.	kr.	41.27		
„ Statens bidrag	„	1 100.00		
„ Kommunens bidrag	„	1 500.00		
„ Samlagets bidrag	„	900.00		
„ Renter	„	1 53		
„ Entré	„	314.90		
Pr. Honorar			kr.	1 889.00
„ Lokale, gas, renhold			„	1 032.00
„ Undervisningsmaterial			„	825.76
„ Kontrol, assistanse			„	232.00
„ Administration			„	200.00
An Underskud til næste aar	„	321.06		
	kr.	4 178.76	kr.	4 178.76

22. Sars Crustacea:

An Beholdning fra f. a.	kr.	333.94		
„ Statens bidrag	„	1 000.00		
„ Renter	„	5.00		
Pr. Diverse utgifter			kr.	729.79
„ Beholdning til næste aar			„	609.15
	kr.	1 338.94	kr.	1 338.94

23. Naturen:

An Statens bidrag	kr.	1 250.00		
Pr. Diverse utgifter			kr.	1 250.00
	kr.	1 250.00	kr.	1 250.00

Status.

Aktiva:

Renterestanse	kr.	115.00
Kontingentrestanse	„	136.00
Biologisk station, laan av Bergens museum	„	989.02
Do. underskud	„	216.11
Akvariet og sælparken, laan av Bergens museum	„	3 351.61
Foredrag for hvermand, underskud	„	321.06
Transport	kr.	5 128.80

Transport	kr.	5 128.80
Bergens privatbank, kontingentfondet	„	300.00
Do. sommerkurset	„	203.25
Do. Sars Crustacea	„	609.15
Museets samlinger og bibliotek, underskud	„	2 916.90
Kassabeholdning	„	2 024.99
Kapitalkonto, gjæld	„	9 659.37
	kr.	20 842.46

Passiva:

Bergens privatbank	kr.	5 437.63
Akvariet og sælparken, beholdning	„	292.43
Sommerkurset, rest av bevilgning	„	203.25
Sars Crustacea, beholdning	„	609.15
Kontingentfondet	„	300.00
Bergens sparebank, rest paa laan	„	14 000.00
	kr.	20 842.46

Bergen den $\frac{\text{31 desember 1909.}}{\text{26 januar 1910.}}$

I. Christensen.

BERGENS MUSÉFORENING.

Foreningens stilling er i det forløpne aar blit væsentlig forandret, idet der som ovenfor omtalt i musébestyrelsens aarsberetning paa generalforsamlingen den 23 mars 1909 samtidig med den nye fundats for museet blev vedtat nye love for muséforeningen.

Disse love er saalydende:

§ 1.

Foreningens formaal er at støtte Bergens museum i dets virksomhet, særlig med sikte paa dets utvikling til en høiskole for Vestlandet.

§ 2.

Medlem av foreningen kan enhver bli, som betaler en aarlig kontingent av mindst 4 kr.

Livsvarig medlem kan enhver bli, som betaler et beløp av mindst 100 kr. engang for alle, eller som av bestyrelsen, efter enstemmig indstilling av musébestyrelsen, paa grund av fortjenester av museet, utnævnes dertil.

§ 3.

Foreningens anliggender ledes av en bestyrelse paa tre medlemmer, valgt av foreningens generalforsamling. Bestyrelsen fordeler aarlig blandt sine medlemmer funktionerne som formand, viceformand og sekretær.

Bestyrelsens medlemmer har en funktionstid av tre aar. Ved hvert aars generalforsamling fratræder det medlem, der har fungert længst. De to første aar efter vedtagelsen av disse love avgjøres ved lodtrækning, hvem der skal fratræde. Bestyrelsens medlemmer er tillike foreningens repræsentanter i museets bestyrelse (cfr. fundats for Bergens museum § 3 c).

§ 4.

Foreningens indtægter overgives hvert aar til Bergens museum som bidrag til museets virksomhet. Likeledes overgives til museet, hvad der ellers maatte tilfalde foreningen av kapitaler eller av gjenstande, der er av værdi for museets bibliotek og samlinger.

Foreningen forbeholder sig gratis adgang for sine medlemmer til museets samlinger og til den biologiske stations akvarium samt, at museet bestrider alle foreningens administrationsutgifter.

§ 5.

Hvert aar inden utgangen av mars avholder foreningen ordinær generalforsamling, ved hvilken medlemmerne har stemme, forsaavidt der er gaat tre maaneder siden deres indmeldelse. Generalforsamlingen sammenkaldes av bestyrelsen ved offentlig kundgjørelse mindst 2 uker i forveien. Paa denne generalforsamling fremlægges beretning om foreningens virksomhet i det forløpne aar tillikemed den i museets fundats § 4 omhandlede beretning om museets virksomhet. Disse beretninger skal være tilstillet de indenbys medlemmer mindst en uke før generalforsamlingen. Naar bestyrelsen finder det fornødent, kan den med en ukes varsel sammenkalde ekstraordinær generalforsamling, idet den samtidig med kundgjørelsen oplyser, hvad forhandlingernes gjenstand er.

Generalforsamlingen ledes av bestyrelsens formand eller i hans forfald av et av dens øvrige medlemmer.

§ 6.

Forandringer i eller tillæg til disse love kan kun vedtages paa den ordinære generalforsamling med $^2/_3$ flertal.

Forslag til forandringer eller tillæg indleveres til bestyrelsen inden hvert aars 1 desember. Forslaget underkastes behandling av en komité paa tre medlemmer, av hvilke de to opnævnes av bestyrelsen og det tredje av forslagsstilleren. Denne komité avgir til generalforsamlingen indstilling om forslaget, som ledsaget av bestyrelsens uttalelse tilstilles medlemmerne mindst en uke før generalforsamlingen.

Forslag om foreningens opløsning behandles paa samme maate som her angit, men forat beslutning derom skal være gyldig, maa den gjentages paa tre paa hinanden følgende ordinære generalforsamlinger.

Paa den ekstraordinære generalforsamling den 6 september 1909 foretoges i henhold til disse love valg av bestyrelse for foreningen. Valgt blev skolebestyrer B. E. BENDIXEN, kjøbmand HERM. FRIELE, B. S. og overlæge G. A. HANSEN; til varamænd for bestyrelsens medlemmer valgtes henholdsvis overretssakfører C. BANG, overlærer P. R. SOLLIED og overlæge H. P. LIE.

Bestyrelsen har til formand valgt hr. G. A. Hansen, til viceformand hr. B. E. Bendixen og til sekretær hr. H. Friele.

Bestyrelsen har anset det som sin første opgave, at arbeide for en større tilslutning til foreningen fra publikums side. Under 28 desember 1909 utsendtes derfor til et stort antal av byens borgere, et oprop med opfordring til at indmelde sig som medlem av foreningen. Dette oprop blev møtt med adskillig sympati og gav anledning til, at et forholdsvis betydelig antal nye medlemmer har sluttet sig til foreningen fra nytaar 1910. Endnu har dog ikke foreningen paa langt nær faat et saa stort medlemsantal, som den burde. I en by av Bergens størrelse burde man ha ret til at vente, at der var flere, som ved at indtræde i Muséforeningen, vilde vise sin interesse for de betydningsfulde kulturelle opgaver, som Bergens museum har stillet sig.

Da forrige aarsberetning blev avgit, hadde muséforeningen 4 æresmedlemmer, 18 livsvarige medlemmer, utnævnt av bestyrelsen, og 257 bidragsydende medlemmer. I løpet av 1909 er utnævnt ét nyt æresmedlem og to nye livsvarige medlemmer. Av de bidragsydende medlemmer er utgaat 14, mens 51 nye er kommet til; det samlede antal bidragsydende medlemmer utgjør saaledes nu 294.

Til æresmedlem utnævntes i bestyrelsesmøte 23 august S. S. Bagge, C. M. G., Subcommissioner, Naivasha, Brit. East-Africa, som kort tid iforveien hadde skjænket museet skind og skelet av flodhest, en meget kostbar og for museets zoologiske samling særdeles værdifuld gave. Samtidig utnævntes til livsvarig medlem Mr. Jan Baillie, Bergen, hvis indflydelse man har at takke for denne gave og som ogsaa ved forskjellige andre leiligheter har gjort museet tjenester og vist det sin interesse. — Til livsvarig medlem av foreningen blev desuten, i møte den 10 desember, utnævnt frk. Nikka Vonen, Dale i Søndfjord, som gjennem en lang række av aar paa forskjellig vis har ydet museet meget værdifulde tjenester og som i 1909 har skjænket museets bibliotek en række vigtige optegnelser (smlgn. s. 24).

De i aarets løp indkomne medlemsbidrag er indbetalt til Bergens museum med et beløp av kr. 2 006.68. Foreningens administrationsutgifter, der forøvrig har været ganske ubetydelige, er bestridt av museets kasse.

Bergen den 26 februar 1910.

G. A. Hansen. B. E. Bendixen. Herm. Friele, B. S.

MEDLEMMER AV MUSÉFORENINGEN.

Æresmedlemmer.

Amundsen, Roald, kaptein, Kristiania.
Bagge, Esq. S.S., Naivasha, British East Afrika.
Brunchorst, J., dr., ministerresident, Havana.
Mohr, Conrad, konsul, Bergen.
Nansen, F., dr. professor, Kristiania.

Livsvarige medlemmer

— utnævnte av museets bestyrelse. —

Brøgger, W. C., professor, dr., Kristiania.
Baillie, Jan, Bergen.
Collett, R., professor, Kristiania.
Delgobe, C. A., direktør, Kristiania.
Gustafson, G., professor, dr., Kristiania.
Haeckel, Ernst, professor, dr., Jena.
Hiortdahl, Th., professor, Kristiania.
Johannessen, Ole, L. P. S., konsul, Bergen.
Landmark, J, R., sogneprest, Førde.
Mowinckel, Joh. A., kjøbmand, Bergen.
Nordahl, C. G., grosserer, Stettin.
Nordgaard, O., konservator, Trondhjem.
Reusch, H. H., direktør, dr., Kristiania.
Salvesen, A., skolebestyrer, Farsund.
Sars, G. O., professor, Kristiania.
Stejneger, L., konservator, Washington, DC., U. S. A.
Sundt, Fridjof, skibsmægler, Bergen.
Thomsen, Carlo, konsul, Hamburg.
Vonen, Nikka, frøken, Dale.
Wille, N., professor, dr., Kristiania.

Bidragsydende medlemmer.[1]

Indenbys:

	Kontingent kr.
Aaland, Jakob, lærer	5
Aarnæs, R., adjunkt	4
Aarsæth, Sophie	10
Aasgaard, Gustav, tandlæge	5
Algaard, A., ingeniør	4
Ameln, Chr., kjøbmand	10
Ameln, Joh., kjøbmand	4
Ameln, Henrik, o.r.-sakfører	10
Ameln, Ludvig F.	4
Andersen, Andr., fabrikeier	25
Andersen, D., glasmaker	4
Andersen, Chr., Campbell, repsl.	4
Andersen, H. A., kjøbmand	10
Angell, K., stadsadvokat	4
Appelløf, A., dr.	4
Arnesen, M., enkefru	10
Bang, C., overretssakfører	4
Bechholm, læge	10
Behrens, Vilh., kjøbmand	20
Bendixen, B. E., skolebestyrer	4
Bentzon. C., kaptein	5
Berle, Sigv. Chr., gartner	5
Berstad, J., kjøbmand	15
Beyer, Th., bokhandler	25
Bing, Just, dr., stiftsarkivar	4
Bjørneseth, O., kjøbmand	25
Blanc, A., bokholder	4
Blaauw, Einar, kjøbmand	10
Blydt, Jørgen, kjøbmand	4
Blydt, H. S., kjøbmand	5
Blytt, Valborg	5
Brekke, K., rektor	4
Brown, ingeniør	4
Brun, C., jr., repslager	4
Brun, Ferd., baker	4
Brun, M., kjøbmand	4
Brynildsen, Br., agent	4
Brynildsen, D. A., baker	4
Bøe, H. W., tandlæge	5
Bøgh, Johan, direktør	4
	kr.
Christensen, Carl, disponent	4
Daae, Aagaat, frk.	4
Dahl, Knut, fiskeriassistent	4
Dahl, assessor	4
Damas, D., dr.	4
Dethloff, H. G., dr.	4
Devold, Lauritz, direktør	4
*Ege, Kristine	100
*Ege, bankchef	100
Egesund, A., snedker	4
Eide, Alfred, sakfører	5
Engelsen, E., kjøbmand	10
Ellerhusen, frk. Else	5
Ellerhusen, Fred.	5
Ellerhusen, Joach.	5
Erichsen, C., paraplymaker	20
Erichsen, J. W., biskop	10
Falch, S., konsul	4
Fasmer, Jan H.	5
Faye, Jørgen, sakfører	4
Faye, Kristen, sakfører	4
Floor, frk.	20
Føyn, N. J., metorolog	4
Friele, Herm., jr., kjøbmand	10
Friele, Herm., B. S., kjøbmand	10
Friele, Aksel, kontorchef	4
Friele, Johan Mohr, læge	4
Fæster, C. N., kjøbmand	10
Frønsdal, T., kjøbmand	4
Geelmuyden, rektor	4
Geirsvold, stadsfysikus	10
Giertsen, bokhandler	20
Gran, Albert, konsul	4
Gran, Einar, kjøbmand	5
Gran, Constance, frk.	4
Gran, H. K., konsul	10
Greve, A. W., konsul	10
Grieg, Alexander, skibsmægler	4
Grieg, Alexander B., kjøbmand	10
Grieg, A., boktrykker	4
Grieg, E.	4

---

[1] Med * er betegnet livsvarige medlemmer, som har indbetalt en sum en gang for alle.

	kr.
Grieg, Eivind, agent	4
Grieg, Halfdan, skibsmægler	5
Grieg, J. A., konservator	4
Grieg, Joachim, L. S.	20
Grieg, Joachim, konsul	10
Grieg, fru, boktrykker	20
Grieg, S.	4
Grindstad, arsenalforvalter	5
Grung, Hjalmar, kjøbmand	5
Gullaksen, A., bundtmaker	4
Gundersen, jernhandler	4
Gundersen, Fredr., agent	4
Haasted, dr.	4
Haagensen, Nils, disponent	4
Hambro, skolebestyrer	4
Hansen, Amalia, skolebestyrerinde	4
Hansen, E., murmester	10
Hansen, G. A., overlæge	4
Hansen, Hans, murmester	20
Hanssen, Klaus, overlæge	10
Hartwig, Carl	5
Hartwig, Chr., læge	4
Helland-Hansen, B., bestyrer	4
Helland-Hansen, fru	4
Helland, P., disponent	10
Heiberg, A. Knagenhjelm	5
Helmers, Kaia, frøken	5
Henrikssen, F. B., redaktør	20
Herrestvedt, L., adjunkt	4
Hilmers, D. H., apoteker	4
Hilt, Chr. G., kjøbuand	10
Hjort, Johan dr., fiskeridirektør	4
Hoel, A., direktør	4
Holdt, Vilhelm, pastor	5
Holmboe, Jens, direktør	4
Holtermann, Axel, kjøbmand	10
Hvoslef, F. W.	5
Høye, Kr., stipendiat	4
Irgens, Chr., fabrikeier	4
Irgens, Harald, kjøbmand	4
Isaachsen, O., kjøbmand	4
Isdahl, J. C., konsul	4
Isdahl, Chr. B., kjøbmand	4
Iversen, F., urmaker	4
Iversen, havnefoged	10
Iversen, O. A.	4
*Iversen, fru Thea	100

	kr.
Jahnsen, Aodlf, kjøbmand	10
Jebsen, Joh., fabrikeier	20
Jebsen, Kr., sakfører	4
Jebsen, fru Sophia	20
Jensen, Lars O., adjunkt	4
Johannesen, N. Chr., kontorfuldm.	4
Johnsen, Clement, kjøbmand	20
Jordan, Kaspar, agent	5
Jordan. W. D., agent	5
Jørgensen, E., overlærer	4
Kahrs, Chr., kjøbmand	4
Kahrs, Chr. jr., kjøbmand	50
Kielland, J. Z. K., arkitekt	4
Kjær, Chr., kjøbmand	20
Knudsen. Jens, direktør	10
Knudsen, K., fotograf	5
Knudsen, P., snekker	10
Knudsen, K., advokat	4
Koefoed, E., mag. sc.	4
Kolderup, C. Fred., kjøbmand	4
Kolderup, Carl, bankbokholder	4
Kolderup, C. F., dr.	4
Koren-Wiberg	5
Kramer, T., tandlæge	10
Krohn, C., optikus	10
Kroepelien. C. J., kjøbmand	5
Kroepelien, J., sen., kjøbmand	20
Kroepelien, J., jnr., kjøbmand	4
Krosby, A., toldkasserer	10
Kullman, I., skoledirektør	4
Lahn, C., lærer	10
Lange, Evvind de, cand. mag.	4
Lange, Johan, kjøbmand	5
Larsen, O. I., bankfuldmægtig	4
Lehmkuhl, Kr., statsraad	4
Lie, H. P., dr. med., overlæge	4
Lillejord, Hans, kemiker	4
Loennecken, læge	4
Looft, C., dr. med., læge	4
Losting, læge	4
Lothe, J., apoteker	100
Lund, John, toldskriver	4
Madsen, E., dr.	4
Madsen, G., pastor	4
Madsen, S., læge	4
Magnus, C., jnr., kjøbmand	5
Magnus, dr.	4

	kr.
Magnus, M. F. A., fabrikant	4
Martens, Albert, kjøbmand	10
Martens, Alfred, major	5
Martens, Broch, læge	4
Meyer, M., læge	5
Meyer, Rasmus, kjøbmand	20
Meyer, Konr., kjøbmand	6
Michelsen, Chr., statsminister	20
Michelsen, P., konditor	10
Michelsen, Sam., kjøbmand	4
Michelet, redaktør	4
Mohn, Alb. Joh., kjøbmand	4
Mohn, H. E., ingeniør	4
Mohr, August, kjøbmand	4
Mohr, Conrad, konsul	100
Monsen, Andr., kjøbmand	10
Monssen, J., sorenskriver	10
Mowinckel, Harald, kjøbmand	4
Mowinckel, J. E., kjøbmand	4
Mowinckel, Joh. Ludw., skibsreder.	10
Mowinckel, Magdalon, kjøbmand	10
Myhre, H., dr.	4
Nielsen, I. G., murmester	4
Nielsen, Karl, overlærer	4
Nielsen, Martin O., optikus	10
Nielsen, Jens F., kjøbmand	4
Njærheim, Arne, adjunkt	4
Nordgreen, L. C., kjøbmand	5
Nygaard, Fr., bokhandler	4
Næss, Bødtker, Sigurd, kjøbmand	5
Olsen, Andreas, disponent	10
Olsen, C. Dae, sakfører	4
Olsen, Ernst, agent	4
Olsen, Herman, kjøbmand	20
Olsen, Hroar, stiftamtmand	4
Olsen, Johan Nordahl, redaktør	10
Olsen, Olaf Grolle	4
Olsen, Olaj, borgermester	5
Olsen, Rasmus F., disponent	4
Pedersen, Christian,	4
Pedersen, Chr., fabrikeier	10
Pedersen, L. Chr., kjøbmand	10
Pettersen, P. G., disponent	10
Pihl, H. M., kjøbmand	20
Platou, W., direktør	10
Rieber, Chr., kjøbmand	4

	kr.
Rogge, C., læge	4
Rogge, Joh. R., kjøbmand	25
Rogstad, A., adjunkt	4
Roll, Kr., advokat	4
Rosæter, L. K.,	4
Rusten, Erik, ekspeditør	10
Salvesen, Agnar, kontorchef	4
Sandberg, J., direktør	4
Sars, B., kjøbmand	10
Schetelig, Haakon, dr., konservator.	4
Schnelle, A., læge	4
Schnelle, G., mægler	4
Schnelle, frk. Fanny	4
Schnittler, direktør	4
Sivertsen, S. R., tandlæge	4
Sivertsen, Samuel, kjøbmand	5
Smith, C., sanitetsmajor	4
Smit, fru Johanne	30
Solemdal, M.	4
Sollied, P. R., overlærer	4
Steensæth, Herm., kjøbmand	10
Stender, Nic., kjøbmand	4
Storjohann, J. W., kjøbmand	4
Stiloff, redaktør	4
Sundt, Chr., jun., fabrikeier	20
Sundt, Gerhard, kjøbmand	20
Sundt, Lars, kjøbmand	20
Svendsen, F. H., skomager	4
Sørensen, B., adjunkt	4
Tangen, von Andrea, fru	5
Tangen, Joh. L. v., kjøbmand	20
Thesen, fru	4
Thesen, Johan, konsul	4
Thorsen, E. A., maler	4
Tidemand, C., frk.	4
Tischendorf, fru	5
Torjusen telegrafassistent	4
Troye, Joh., jun., kjøbmand	10
Tvedt, L., bygmester	4
Tufte, S. A., overlærer	4
Vedeler, A., direktør	10
Vedeler, F., mægler	4
Wahl, kaptein	4
Wallendahl, enkefru	100
Wallendahl, Aug., kjøbmand	4
Wallendahl, Eilert, kjøbmand	4

	kr.
Wiesener, fru	4
Wold apoteker	10
Zuckerman, M. F., kjøbmand	20

Utenbys:

	kr.
Andersen, M., tandlæge, Fjøsanger.	4
Arctander, S., statsraad, Kristiania.	4
Bruun, N. H. ingeniør, Hella pr. Nøtterø	4
Brøgger, A. W., dr., konservator, Stavanger	4
Christie, O., læge, Kristiania	4
Crerar, John, Library, Leipzig	20
Deinboll, rektor, Stord	4
Fasmer, Hend. J., Alvøen	20
Hagerup-Bull, statsraad, Kristiania.	10
Havaas, Joh., Granvin, Hardanger.	4
Holm, L., Fotlandsvaagen	20
Konow, W., brugseier, Stend, pr. Bergen	4
Meyer, J., fabrikeier, Aarstad	10
Mohr, Wilhelm, Storetvedt	10
Schweigaard, A., sakfører, Kristiania	4
Selland, S. K., lærer, Hardanger	4
Sæthre, J., institutbestyrer, Hop, pr. Bergen	10
Torkildsen, R., læge, Nestun	4
Weiss-Rosenkrone, dr., Rosendal,	10
Wollebæk, Alf, konservator, Kristiania	4

20

14

8

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.